
AUCTOR PRETIOSA FACIT

NOVUM LEXICON

GRAECO-LATINUM

IN

NOVUM TESTAMENTUM.

CONGESSIT

ET

VARIIS OBSERVATIONIBUS PHILOLOGICIS

ILLUSTRAVIT

JOH. FRIEDER. SCHLEUSNER,

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTOR HUJUSQUE PROF. P. O. VITEB. CONSIST. ECCLES. REGII ASSESSOR, AEDI ARCIS ET ACAD. PRAEPOSITUS.

RECENSUERUNT

JACOBUS SMITH, S. T. P.
JOANNES STRAUCHON, ET ADAMUS DICKINSON.

TOMUS SECUNDUS.

PARS II.

EDITIO QUARTA ALIIS EMENDATIOR.

EDINBURGI:
TYPIS ACADEMICIS.
VENEUNT IBIDEM APUD DAV. BROWN, ET DICKINSON CUM SOCIIS:
LONDINI APUD GUL. H. LUNN; LONGMAN ET SOC.
DUBLINI APUD J. CUMMING.

MDCCCXIV.

usus est, observante *Raphelio* ad h. l.

ΠΡΟΕΝΑΡΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, non solum significat: *ante incipere*, sed est etiam idem, quod simplex ἄρχεσθαι *incipere, inchoare, initium facere, auspicari.* Est decompositum ex πρὸ, ἐν et ἄρχομαι *incipio.* Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 6. ἵνα, καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην ut, quemadmodum jam inceperat, sic quoque absolveret apud vos hanc ipsam beneficentiam, h. e. ut negotium inter vos colligendi eleemosynas in usus pauperum Christianorum, cujus jam initium fecerat, ad finem perduceret. ibid. v. 10. οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι si quidem superiore anno non solum consilium cepistis colligendi pecuniam in usus pauperum Christianorum, sed etiam hoc negotium agere jam coepistis.

ΠΡΟΕΠΑΓΓΕΛΛΟΜΑΙ, proprie: *ante promitto*, interdum etiam i. q. simplex ἐπαγγέλλομαι *promitto, polliceor, praedico.* Semel legitur in N. T. Rom. I, 2. εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις doctrinam christianam, quam promisit et annuntiavit olim Deus per prophetas in literis sacris.

ΠΡΟΕΙΠΩ, aor. 1. προεῖπα, aor. 2. προεῖπον, 1. *ante dico*, ratione ordinis verborum, ex πρὸ *ante* et εἴπω *dico.* 1 Thess. IV, 6. καθὼς καὶ προείπομεν ὑμῖν, ut jam olim, seu in antecedentibus vobis praecepimus.

2. *praedico, dico quod futurum est, praenuntio, vaticinor, oraculum edo.* Act. I, 16. ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ oportuit impleri hoc oraculum, quod Spiritus Sanctus per Davidem edidit. Galat. V, 21. ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον quae quod attinet, iterum denuncio vobis, quae jam alio tempore (cum nempe ipse apud vos essem,) denuntiaveram. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΡΟΕΡΕΩ, fut. προερέσω, Ionice προερῶ, perf. προείρηκα, 1. proprie: *ante dico, supra, in antecedentibus aliquid dico, alio, superiore*, vel *praecedente loco aliquid dico*, ratione ordinis verborum et seriei orationis, ex πρὸ *ante* et ἐρέω *dico.* 2 Cor. VII, 3. προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ jam enim vobis declaravi, vos admodum a me amari. Galat. I, 9. ὡς προειρήκαμεν καὶ πάλιν λέγω quae cum maxime (v. 8.) dixi, repeto; aut, quod praefert *Koppius:* quae, cum ipse inter vos versarer, saepius professus sum, nunc in memoriam vobis revoco. Hebr. X, 15. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι· αὕτη ἡ διαθήκη κ. τ. λ. nam post verba: hoc est illud foedus. 3 Esdr. VI, 32. ὅσοι ἂν παραβῶσί τι τῶν προειρημένων καὶ τῶν προγεγραμμένων. 2 Macc. II, 32. III, 7. 28. IV, 1. ὁ δὲ προειρημένος Σίμων. ibid. VI, 29. XIV, 8. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 9. II, 1, 3.

2. *praedico futurum, ante dico quam res eveniat, vaticinor, denuntio.* Matth. XXIV, 25. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν en! vobis praedixi. Marc. XIII, 23. Rom. IX, 29. καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας. 2 Cor. XIII, 2. προείρηκα καὶ προλέγω denuntiavi vobis jam, et iterum denuntio. 2 Petr. III, 2. μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν ut memores sitis praedictionum (de Christo nempe ejusque regno,) prophetarum sanctorum. Jud. v. 17. coll. v. 18. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕΡΧΟΜΑΙ, fut. προελεύσομαι, 1. proprie: *praevenio, anteverto, praecurro*, cum accusativo, ex πρὸ et ἔρχομαι *venio.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 33. καὶ προῆλθον αὐτοὺς et praevenerunt eos. *Thucyd.* II, 21. ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλέον οὐκέτι προελθών.

2. *maturius proficiscor, prior iter facio.* Act. XX, 5. οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι hi antegressi, nos expectarunt Troade. ibid. v. 10. 2 Cor. IX, 5. ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς ut maturius ad vos proficiscerentur.

3. *progredior, procedo, prodeo.* Matth. XXVI,

NOVUM LEXICON

GRAECO-LATINUM

IN

NOVUM TESTAMENTUM.

CONGESSIT

ET

VARIIS OBSERVATIONIBUS PHILOLOGICIS

ILLUSTRAVIT

JOH. FRIEDER. SCHLEUSNER,

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTOR HUJUSQUE PROF. P. O. VITEB. CONSIST. ECCLES. REGII ASSESSOR, AEDI ARCIS ET ACAD. PRAEPOSITUS.

RECENSUERUNT

JACOBUS SMITH, S. T. P.
JOANNES STRAUCHON, ET ADAMUS DICKINSON.

TOMUS SECUNDUS.

PARS II.

EDITIO QUARTA ALIIS EMENDATIOR.

EDINBURGI:
TYPIS ACADEMICIS.
VENEUNT IBIDEM APUD DAV. BROWN, ET DICKINSON CUM SOCIIS:
LONDINI APUD GUL. H. LUNN; LONGMAN ET SOC.
DUBLINI APUD J. CUMMING.

MDCCCXIV.

usus est, observante *Raphelio* ad h. l.

ΠΡΟΕΝΑ'ΡΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, non solum significat: *ante incipere*, sed est etiam idem, quod simplex ἄρχεσθαι *incipere, inchoare, initium facere, auspicari.* Est decompositum ex πρὸ, ἐν et ἄρχομαι *incipio.* Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 6. ἵνα, καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην ut, quemadmodum jam inceperat, sic quoque absolveret apud vos hanc ipsam beneficentiam, h. e. ut negotium inter vos colligendi eleemosynas in usus pauperum Christianorum, cujus jam initium fecerat, ad finem perduceret. ibid. v. 10. οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι si quidem superiore anno non solum consilium cepistis colligendi pecuniam in usus pauperum Christianorum, sed etiam hoc negotium agere jam coepistis.

ΠΡΟΕΠΑΓΓΕ'ΛΛΟΜΑΙ, proprie: *ante promitto*, interdum etiam i. q. simplex ἐπαγγέλλομαι *promitto, polliceor, praedico.* Semel legitur in N. T. Rom. I, 2. εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις doctrinam christianam, quam promisit et annuntiavit olim Deus per prophetas in literis sacris.

ΠΡΟΕ'ΠΩ, aor. 1. προεῖπα, aor. 2. προεῖπον, 1. *ante dico*, ratione ordinis verborum, ex πρὸ *ante* et ἔπω *dico.* 1 Thess. IV, 6. καθὼς καὶ προείπομεν ὑμῖν, ut jam olim, seu in antecedentibus vobis praecepimus.

2. *praedico, dico quod futurum est, praenuntio, vaticinor, oraculum edo.* Act. I, 16. ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ oportuit impleri hoc oraculum, quod Spiritus Sanctus per Davidem edidit. Galat. V, 21. ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον quae quod attinet, iterum denuncio vobis, quae jam alio tempore (cum nempe ipse apud vos essem,) denuntiaveram. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΡΟΕΡΕ'Ω, fut. προερήσω, Ionice προερῶ, perf. προείρηκα, 1. proprie: *ante dico, supra, in antecedentibus aliquid dico, alio, superiore*, vel *praecedente loco aliquid dico*, ratione ordinis verborum et seriei orationis, ex πρὸ *ante* et ἐρέω *dico.* 2 Cor. VII, 3. προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ jam enim vobis declaravi, vos admodum a me amari. Galat. I, 9. ὡς προειρήκαμεν καὶ πάλιν λέγω quae cum maxime (v. 8.) dixi, repeto; aut, quod praefert *Koppius:* quae, cum ipse inter vos versarer, saepius professus sum, nunc in memoriam vobis revoco. Hebr. X, 15. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι· αὕτη ἡ διαθήκη κ. τ. λ. nam post verba: hoc est illud foedus. 3 Esdr. VI, 32. ὅσοι ἂν παραβῶσί τι τῶν προειρημένων καὶ τῶν προγεγραμμένων. 2 Macc. II, 32. III, 7. 28. IV, 1. ὁ δὲ προειρημένος Σίμων. ibid. VI, 29. XIV, 8. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 9. II, 1, 3.

2. *praedico futurum, ante dico quam res eveniat, vaticinor, denuntio.* Matth. XXIV, 25. ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν en! vobis praedixi. Marc. XIII, 23. Rom. IX, 29. καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας. 2 Cor. XIII, 2. προείρηκα καὶ προλέγω denuntiavi vobis jam, et iterum denuntio. 2 Petr. III, 2. μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν ut memores sitis praedictionum (de Christo nempe ejusque regno,) prophetarum sanctorum. Jud. v. 17. coll. v. 18. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕ'ΡΧΟΜΑΙ, fut. προελεύσομαι, 1. proprie: *praevenio, anteverto, praecurro*, cum accusativo, ex πρὸ et ἔρχομαι *venio.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 33. καὶ προῆλθον αὐτοὺς et praevenerunt eos. *Thucyd.* II, 21. ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ πλέον οὐκέτι προελθών.

2. *maturius proficiscor, prior iter facio.* Act. XX, 5. οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι hi antegressi, nos expectarunt Troade. ibid. v. 10. 2 Cor. IX, 5. ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς ut maturius ad vos proficiscerentur.

3. *progredior, procedo, prodeo.* Matth. XXVI,

XXVI, 39. καὶ προελθὼν μικρὸν et progressus paululum. Marc. XIV, 35. In utroque loco pro προελθὼν codices nonnulli habent προσελθών. Act. XII, 10. προῆλθον ῥύμην μίαν et progressi cum essent vicum unum; *Vulgatus* habet: *processerunt vicum unum*. 2 Macc. X, 27. προῆλθον ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ πλεῖον. ibid. IV, 34. ἔπεισεν ἐκ τοῦ ἀσύλου προελθεῖν. *Aelian*. V. H. III, c. 18. προελθεῖν περαιτέρω. ibid. IX, 21. *Herodian*. I, 5. 4. ubi vid. *Irmischius*.

4. *praecedo, praeeo aliquem, antecedo*, ita, ut tam temporis, quam loci prioritatem indicet. Construitur cum genitivo, vi praepositionis πρό. Luc. XXII, 47. προήρχετο αὐτῶν (in haud paucis codicibus legitur αὐτοὺς, quod *Griesbachius* in textum recepit.) dux eorum erat, seu, praeibat illos. Sermo ibi est de Juda, proditore Jesu, qui ducebat turmam, gladiis ac fustibus armatam, quam assessores synedrii magni ablegaverant, ut Jesum comprehenderent. Ab hac vero formula προέρχεσθαι τινὸς, seu τινὰ, quae significat: *praeire aliquem, alicujus ducem esse*, multum differt formula: προέρχεσθαι ἐνώπιον τινὸς *adventum alicujus praevenire*, h. e. *alicujus ministrum esse, aptare omnia alicui excipiendo*, metaphora desumta a regibus Orientis, qui, iter facturi, apparitores mittebant, vias muniendi et omnia instruendi et aptandi causa. Sic legitur in N. T. Luc. I, 17. de Johanne baptista, nuntio adventus Christi: καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου. Cf. v. 76. et infra ad vocem προπορεύομαι dicta. In notione *praeeundi* προέρχεσθαι etiam legitur in versione Alexandrina Genes. XXXIII, 3. αὐτὸς δὲ προῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, hebr. וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם. ibid. v. 14. Sirac. XXXII, 10. καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ προελεύσεται χάρις. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *praeparo*, et est idem, quod simplex ἑτοιμάζω, nam praepositio πρὸ in compositis haud raro plane otiosa est; ex πρὸ et ἑτοιμάζω *paro, apparo*. Sic legitur in versione Alex. Ies. XXVIII, 24. ἢ σπόρον προετοιμάσει, πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν. Sapient. IX, 8. σκηνῆς ἁγίας, ἣν προητοίμασας ἀπ' ἀρχῆς.

2. ut simplex ἑτοιμάζω, *destino*. Rom. IX, 23. ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν ut declararet immensam suam benignitatem erga homines, sibi caros, quibus destinata est felicitas futura in regno Messiae. Hinc

3. *volo, jubeo, decerno*, i. q. προορίζω et προτίθημι. Ephes. II, 10. οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν quibus honeste et recte factis ut semper studeamus, est aeterna Dei voluntas. Eodem modo ἑτοιμάζειν sumitur apud Alexandrinos 2 Paral. XXXV, 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΕΥΑΓΓΕΛΙ'ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *annuntio laeta et felicia, laetum nuntium affero, jubeo et curo aliquid alteri annuntiari*, ex πρὸ et εὐαγγελίζομαι, quod idem notat. Semel tantum in N. T. legitur Galat. III, 8. προευηγγελίσατο (scil. ἡ γραφὴ) τῷ Ἀβραὰμ Deus, teste Scriptura sacra, Abrahamo hanc promissionem dedit.

ΠΡΟΕ'ΧΩ, fut. ἕξω, 1. proprie: *ante me habeo, obtendo, praetendo*, ex πρὸ *ante* et ἔχω *habeo*. *Xenoph. Cyrop*. II, 3, 5. Hanc notionem sine dubio respiciens *Hesychius*, προεχόμεθα per προβαλλόμεθα interpretatus est.

2. *in aliqua re primas teneo*, vel *habeo, antecello, praecello, praesto, praerogativam habeo*. Ita non solum activum usurpatur, (v. c. apud *Symmachum* Eccles. X, 10. προέχει δὲ ὁ γοργευσάμενος εἰς σοφίαν. *Xenoph*. Anab. III, 2. 11. Idem de Venat. I, 12. de Rep. Laced. I, 2. *Thucyd*. Hist. VII, c. 66. ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν in ea re, qua se caeteris praestare putant. *Hesych*. προέχει· ὑπερέχει.) sed etiam medium, προέχομαι, quod semel tantum legitur in N. T. Rom. III, 9. τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως quid igitur? num quid prae gentilibus habemus?

mus? seu, num vere praestamus gentilibus? nullo modo. Bene *Theodoretus* ad h. l. interpretatus est: *τί οὖν κατέχομεν περισσόν*; quae interpretatio h. l. etiam in quosdam codices irrepsit. Conf. etiam versionem syriacam *Erpenii*. *Wetstenius* ad h. l. T. II. N. T. p. 38. passiva significatione hoc vocabulum accepit, vertens: *an antécellimur? an superamur?* et varia loca Scriptorum veterum ad hanc significationem comprobandam collegit.

ΠΡΟΗΓΈΟΜΑΙ, *οῦμαι*, fut. *ήσομαι*, 1. proprie: *cursu aliquem antecello, praevenio, praeeo, antecedo, dux sum*, ex *πρὸ* et *ἡγέομαι duco*. *Xenoph.* de Rep. Laced. c. XIII, § 2. *λαβὼν ὁ πυρφόρος πῦρ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, προηγεῖται ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς χώρας*. ibid. § 3. *προηγεῖσθαι* etiam *praeferri* notat. Adde 3 Esdr. V, 8. 9. 2 Macc. XI, 8. *Hesych.* *προηγεῖται· προοδηγεῖ, προπέμπει.*

2. metaphorice: *praesto, antecello, vinco, supero*. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. XII, 10. *τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι* humanitate, seu officiis debitis praestandis alter alterum vincat, seu (ut *Taciti* Agric. c. 6. verbis utar,) per mutuam humanitatem vos invicem anteponite. Bene *Lutherus* transtulit: Einer komme dem andern mit Ehrerbietung zuvor *preferring one another with honour*. *Vulgatus* habet: *honore invicem praevenientes*. *Beza* sic: *honore alii alios praeeuntes*. Male autem *Grotius* *προηγεῖσθαι* per *sibi praeponere, potiorem ducere* reddidit, omnemque formulam cum verbis Phil. II, 3. *τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν* conferendam esse judicavit. Nam *προηγεῖσθαι* nunquam, quantum equidem scio, *sibi praeponere, potiorem ducere* apud Graecos significat, sed semper partim de *iis, qui alios praeeunt*, aut *sunt duces et praefecti aliis*, (Alex. Deut. XX, 9.) partim vero de *iis* usurpatur, *qui aliis praestant*, aut *praeferuntur*. *Alberti* Glossar. N. T. p. 108. *προηγούμενοι·* (scil. *τῇ τιμῇ*) *προτιμῶντες*, ubi videndus *Alberti*.

ΠΡΌΘΕΣΙΣ, *ιος*, attice *εως*, ἡ, 1. proprie: *propositio, positio rei ante*, seu *in conspectu aliorum, expositio, appositio*. Est enim verbale a secunda persona perf. pass. *προτίθεισαι*, penultima correpta, verbi *προτίθημι propono*. Sic legitur in N. T. Matth. XII, 4. *καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν* et comedit panes sacros expositios. Erant autem *οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως* duodecim panes, Deo sacri, ad numerum duodecim tribuum Israeliticarum singulis sabbatis offerendi, qui jacebant per septem dies in mensa expositi in priore templi parte, et pars redituum sacerdotum erant. Levit. XXIV, 5—9. Hebraice vocantur mox לֶחֶם מַעֲרֶכֶת, h. e. *panis ordinis*, vel *dispositionis*, 1 Chron. IX, 32. XXIII, 29. et 2 Chron. XIII, 11. mox לֶחֶם הַפָּנִים *panis facierum*. Exod. XXV, 30. (Alex. *ἄρτοι ἐνώπιοι*.) Nehem. X, 33. (Alex. *ἄρτοι τοῦ προσώπου*.) 2 Chron. IV, 19. mox denique עֵרֶךְ לֶחֶם *ordo*, vel *dispositio panis*. Exod. XL, 23. *Syrus* Matth. XII, 4. vertit: ܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ *panis mensae Domini*, haud dubie ideo, quia in mensa Domini proponebantur. Marc. II, 26. Luc. VI, 4. Hebr. IX, 2. *ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων* expositio panum; per hypallagen, pro expositi panes, liba sacra ad aram expositia, ad imitationem hebraicae formulae עֵרֶךְ לֶחֶם Exod. XL, 4. 23. *Demosthen.* p. 1071. 2. ed. *Reiske*: *τῇ προθέσει τοῦ τετελευτηκότος παρεῖναι.*

2. metaphorice: *propositum animi, voluntas, decretum*, et speciatim: *benigna voluntas* et *benefica, benignitas, beneficium*. Act. XI, 23. *καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ* hortatusque est omnes, ut firmum animi propositum, perseverandi in religione christiana, non abjicerent. ibid. XXVII, 13. *δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι* rati, se propositum assequuturos. Rom. VIII,

28. τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι quos Deus pro benigna sua voluntate ad religionem christianam adduxit. ibid. IX, 11. ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένῃ ut ne dubitaretur, beneficium Dei esse, cui homines adductionem ad religionem et felicitatem christianam unice debeant; seu, ut benignitas Dei salva et indubia maneret. Fusius de hoc loco, in quo explicando se valde torserunt interpretes, exposuit *Ernesti* in Opusculis Philol. et Crit. p. 248. qui quidem recte monuit, verba κατ' ἐκλογὴν, interjecta inter articulum et substantivum, locum adjectivi obtinere, more graeco, sed voci ἐκλογὴ notionem *libertatis*, quam *amoris* significationem tribuere mavult; nullum vero locum adduxit, e quo appareat, ἐκλογὴν pro ipsa libertate poni, more Hebraeorum. Ephes. I, 11. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ cujus beneficio etiam nobis contigit felicitas christiana, secundum benignum decretum ejus, qui omnia voluntate liberrima efficit. ibid. III, 11. κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων secundum decretum aeternum. 2 Tim. I, 9. κατ' ἰδίαν πρόθεσιν. Opponitur ibi πρόθεσις ἔργοις hominum, quae non tollunt propositum, sed liberalitatem et integritatem beneficii divini. 2 Macc. III, 8. τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν ἐπιτελέσαι. *Incertus* Ps. CXLVI, 4. pro עֶשְׁתֹּנֹתָיו habet αἱ προθέσεις (Alex. διαλογισμοὶ) αὐτοῦ. *Diod. Sic.* XX, 102. Δημήτριος εἶχε πρόθεσιν πρὸς μὲν τοὺς περὶ Κάσσανδρον διαπολεμεῖν, τοὺς δ' Ἕλληνας ἐλευθεροῦν. *Philo* de Vita Mosis Tom. II. p. 178. 12. *Hesych.* πρόθεσις· προαίρεσις. *Suid.* πρόθεσις· βουλ.. γνώμη. *Phavor.* πρόθεσις· ὁ προορισμὸς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον κατὰ πρόθεσιν οὖσαν ἀπ' αἰώνων, ἢ κατὰ πρόγνωσιν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένῃ. καὶ ἡ γνώμη· κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος.

3. *studium, ardor animi.* 2 Tim. III, 10. τῇ προθέσει studio religionis christianae omnibus modis promovendae. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 87. τῆς προθέσεως· τῆς σπουδῆς. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΘΕ΄ΣΜΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *ante constitutus et definitus.* Est enim verbale a prima persona perf. pass. προτέθειμαι, verbi προτίθημι *ante constituo, praefinio,* vocali subjunctiva ex ει abjecta et litera σ inserta. Hinc

ΠΡΟΘΕΣΜΙ΄Α, ας, ἡ, sc. ἡμέρα, vel ὥρα, *tempus praefinitum ac constitutum, vel legibus, vel propria auctoritate.* Semel legitur in N. T. Galat. IV, 2. ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς, h. e. vel: usque ad tempus praefinitum a patre, ut genitivus rectus τοῦ πατρὸς causam efficientem denotet, vel: usque ad tempus, e legibus constitutum, quo pro arbitrio paternis opibus uti poterit. *Symmachus* Job. XXVIII, 3. pro קֵץ *finis* habet προθεσμίαν. *Lucian.* Ver. Hist. Lib. I. § 36. p. 738. ἤδη τῆς προθεσμίας ἐνεστώσης. Apud eundem in *Nigrin.* adhibetur de die fatali, quo mors est subeunda. *Lysias* Orat. VI, c. 4. p. 89. προθεσμίας δὲ οὐδεμιᾶς οὔσης τῷ κινδύνῳ. *Josephus* A. J. XII, 4. 7. τῆς προθεσμίας ἐνισταμένης, καθ' ἣν ἔδει τῷ βασιλεῖ τοὺς φόρους ἀπαριθμεῖν. Apud *Demosthenem* saepius legitur de *praescriptione,* seu *termino rei, a lege praefinito, ultra quem copia rei negatur,* v. c. p. 269. 4. 993. 3. et 1055. 4. ed. *Reiske.* Cf. *D'Orville* ad *Chariton.* Aphrod. Lib. III. c. 2. p. 348. ed. Lips. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 226. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 188. *Hesych.* προθεσμία· καιρὸς, ὅρισις, διορία, ὁρισμός. *Etym. M.* προθεσμία· ἀπὸ τοῦ προθεῖναι τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ τόδε γίνεσθαι χρήσιμον, ἢ ἀπὸ τοῦ θεσμὸς, ὃ σημαίνει τὸν νόμον. *Thom. M.* προθεσμία· ῥητορικόν. διορία, κοινόν. Vide etiam *Suidam.*

ΠΡΟΘΥΜΙ΄Α, ας, ἡ, *alacritas, animus promptus, promtitudo animi, studium, cupiditas,* (*Eurip.* Phoen. v. 602 et 919.) *desiderium, gaudium,* a πρόθυμος *promtus, alacer.* Act. XVII, 11. οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης

προθυμίας

προθυμίας qui admiserunt doctrinam christianam promte et alacriter. 2 Cor. VIII, 11. ἡ προθυμία τοῦ θέλειν promtitudo volendi, h. e. parata voluntas. ibid. v. 12. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται si enim animus promtus benefaciendi adest. ibid. v. 19. καὶ προθυμίαν ὑμῶν, pro εἰς δόξαν τῆς προθυμίας ὑμῶν. ib. IX, 2. Saepius in N. T. non legitur. Sirac. XLV, 23. στῆναι αὐτὸν ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ. De *benevolentia* et *voluntate prolixa erga alios* legitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. I, 1. 21. et *Eurip.* Phoen. v. 1710. Adde *Demosthenem* p. 11. 13. et 1457. 8. ed. *Reiske* et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 562. *Hesych.* προθυμία· χαρά.

ΠΡΌΘΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *promtus, animum alacrem habens, studiosus, cupidus, sedulus,* a πρὸ et θυμὸς *animus.* Matth. XXVI, 41. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον animus vester promtus quidem est ad constantiam. Marc. XIV, 38. Respondet in versione Alex. hebraico נָדִיב *voluntarius, spontaneus.* 1 Chron. XXVIII, 21. et XXIX, 30. et חָשׁ *festinans,* Habac. I, 8. 2 Macc. IV, 14. περὶ τὰς τοῦ θυσιαστηρίου λειτουργίας προθύμους εἶναι. ibid. XV, 9. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 18. πρόθυμος τῇ πόλει studiosissimus patriae. *Thucyd.* II, 53. VI, c. 89. *Suid.* πρόθυμος· ἐπιθυμῶν, ἐπειγόμενος. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 521. — Neutrum τὸ πρόθυμον substantive usurpatur, ita, ut subintelligatur ἦθος, et notat: *promtitudinem et alacritatem animi, desiderium, studium.* Rom. I, 15. οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι itaque, quantum in me est, vehementer cupio et promptus sum, seu semper desideravi, christianam religionem tradere Romae degentibus. 3 Macc. V, 26. ὑποδεικνύων τὸ πρόθυμον τοῦ βασιλέως ἐν ἑτοίμῳ εἶναι. *Eurip.* Medea v. 178. et Iphig. in Taur. v. 989. τὸ μὲν πρόθυμον, πρίν σε δεῦρ' ἐλθεῖν, ἔχω, Ἄργει γενέσθαι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 21. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΘΎΜΩΣ. Adverbium, significans; *promte, alacri ac promto animo, lubenter,* a πρόθυμος, quod vide. Semel tantum legitur in N. T. 1 Petr. V, 2. μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλὰ προθύμως non coacte, sed animo alacri ac promto. 2 Paral. XXIX, 34. Tob. VII, 8. ὑπεδέξαντο αὐτοὺς προθύμως. 2 Macc. VI, 28. XI, 8. *Xenoph.* de Vectig. III, 7. *Thucyd.* V, c. 23. ταῦτα δὲ εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. *Hesych.* προθύμως· ἱλαρῶς.

ΠΡΟΐΣΤΗΜΙ, fut. στήσω, perf. προέστηκα, Dorice προέσταλα, particip. προεστηκὼς, Dorice προεσταλὼς, Ionice προεστεὼς et contracte προεστὼς, ῶσα, ός. Medium προΐσταμαι

1. proprie sumitur localiter, ita, ut partim intransitive significet: *loco stare ante,* partim vero transitive pro *ante collocare* legatur; ex πρὸ *ante* et ἵστημι *statuo, colloco. Xenoph.* Cyrop. VI, 2. 6. Hist. Gr. IV, 1. 9. προστησάμενος τὰ ἅρματα. Hinc προστάτης dicitur, *qui ante aram stat supplex.* Conf. *Sophocl.* Oed. Col. v. 1167 et 1274. Electra v. 1479. Hinc

2. metaphorice: *praeficio,* et intransitive: *praesum, praefectus sum, munus ac officium mihi demandatum ac injunctum habeo,* etiam *curam habeo et gero.* Rom. XII, 8. προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ praeses ecclesiae (cujus curae est demandatus coetus christianus, qui alias ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, ποιμὴν dicitur,) sedulitatem praestet promtam. 1 Thess. V, 12. προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ qui vobis praesunt, doctores christiani. 1 Tim. III, 4. τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον qui suae familiae bene praeest. ibid. v. 5 et 12. τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ibid. V, 17. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι. Vide sub πρεσβύτερος. Adde Alex. Amos VI, 10. τοῖς προεστηκόσι τῆς οἰκίας. Prov. XXVI, 17. 1 Macc. V, 19. προστῆτε τοῦ λαοῦ τούτου. *Polyb.* Hist. II, c. 45. Ἀντιγόνῳ προεστῶτι Μακεδόνων. *Jamblich.* Vit. Pythag. c. 2 § 9. *Xenoph.* Anab. VI, 6. 9. Hist. Gr. III, 2. 22. Conf. *Bielii*

 Thes.

Thes. Philol. s. h. v. et *Krebs*. Obss. Flav. p. 346.

3. προΐσταμαι *studeo, operam do alicui rei, facio, ago et tracto aliquid.* Tit. III, 8 et 14. προΐστασθαι καλῶν ἔργων *recte agere, benevolentiam exercere. Athenaeus* XIII. p. 612. A. Σόλωνος τοῦ νομοθέτου οὐδ' ἐπιτρέποντος ἀνδρὶ ταύτης προΐστασθαι τέχνης. *Plutarch.* Pericl. p. 165. C. *Loesneri* Obss. Philonn. p. 430. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΚΑΛΕΏ, ῶ, fut. ήσω, *prius voco,* ex πρὸ et καλέω *voco.* Medium προκαλέομαι, οῦμαι,

1. proprie: *provoco aliquem ad pugnam et certamen. Aelian.* V. H. I, 14. διανιάμενος δὲ ὁ Λεπρέας, λαβὼν ὅπλα εἰς μονομαχίαν προκαλεῖται τὸν Ἡρακλῆ. *Thucyd.* VII, 18. *Herodian.* VI, 3. 11. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 21. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 234. Quia vero provocatio ad pugnam et certamen, vel singulare, vel commune, conjuncta fere est cum infirmitatis vituperio hinc προκαλέομαι

2. ex adjuncto: *conviciis aliquem proscindere, lacessere, exprobrare alteri vitia* significat. Sic semel legitur in N. T. Galat. V, 26. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες ne simus vanae gloriae cupidi, invicem vitia, infirmitatem, errores nobis exprobrantes (aut invicem nos lacessentes conviciis et proscindentes,) et invicem invidentes. *Plutarch.* Alcibiad. p. 211. ἅμ' ἡμέρα προκαλούμενοι καὶ πάλιν ἀναστρέφειν ὀπίσω καὶ διημερεύειν ἀτάκτως καὶ ἀμελῶς. Videndus est de hac voce *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 4. qui docuit, προκαλεῖσθαι sensu latiori apud Graecos etiam de *omnibus* usurpari, *qui aliquem incitant, commovent, invitant et hortantur,* v. c. ad paciscendum, apud *Xenoph.* Hist. Gr. II, 2. 9. ad benevolentiam, (*Herodian.* VI, 8. 17.) etc. Vide etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 641.

ΠΡΟΚΑΤΑΓΓΈΛΛΩ, fut. ελῶ, *praenuntio, ante denuntio, praedico, promitto,* ex πρὸ, κατὰ et ἀγγέλλω *nuntio.* Act. III, 18. ὁ δὲ Θεὸς, ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστὸν, ἐπλήρωσεν Deus autem ita rata fecit ea, quae variis multorum prophetarum oraculis praedixit, fore scilicet, ut Christus supplicio afficeretur. ibid. v. 24. καὶ προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας et praedixerunt de his diebus. Sed loco προκατήγγειλαν sine dubio h. l. est κατήγγειλαν reponendum, quod etiam *Griesbachius* in textum recepit. ibid. VII, 52. ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου interfecerunt eos, qui de adventu hujus innocentis vaticinati sunt. 2 Cor. IX, 5. τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν munusculum vestrum, seu eleemosynam vestram, quam jam olim promisistis. Codices nonnulli προεπηγγελμένην loco προκατηγγελμένην e glossemate, ut videtur, habent. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΊΖΩ, fut. ίσω, *praeparo, procuro, prius absolvo, praeconcinno,* ex πρὸ et καταρτίζω *paro, dispono, perficio.* Semel legitur in N. T. 2 Cor. IX, 5. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ἑτοίμην εἶναι necessarium igitur putavi, rogare hos fratres, ut me priores ad vos proficiscerentur et praepararent, seu procurarent eleemosynas, jam olim mihi a vobis promissas, ut paratae sint.

ΠΡΌΚΕΙΜΑΙ, fut. είσομαι, 1. proprie localiter: *proponor, anteponor, antepositus,* vel *situs sum,* ex πρὸ *ante* et κεῖμαι *jaceo.* Sic legitur apud *Xenoph.* de Rep. Athen. II, § 13. νῆσος προκειμένη insula, quae sita est ante oram. *Homer.* Iliad. ι. v. 91. *Demosthen.* p. 1078. 25. ed. *Reiske:* προκεῖσθαι ἱκετηρίαν ὑμῖν νομίζετε τὸν παῖδα τοῦτον. *Eurip.* Phoen. v. 1723. οἰκτρὰ πρόκειται. Alex. Levit. XXIV, 7. οἱ ἄρτοι εἰς ἀνάμνησιν προκείμενος τῷ Κυρίῳ. Num. IV, 7. καὶ ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν προκειμένην. *Incertus* Exod. XXXIX, 36. *Hesych.* προκείμενα· παρακείμενα. Idem: πρόκειται· παράκειται.

2. *adsum, in promtu sum.* Alex. Exod. X, 10. 2 Cor. VIII, 12. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται si promtitudo animi ad benefaciendum adest. Possunt tamen haec verba etiam ita verti: si promto et alacri animo consilium cepimus, benefaciendi aliis. Eleganter enim προκεῖσθαι apud Graecos dicuntur, *quae animo nobis proposuimus et quorum faciendorum studio tenemur,* ut recte observavit *Krebs.* in Obss. Flav. p. 304. qui etiam adduxit locum ex *Josephi* A. J. XVIII, 8. 4. 2. εἴ σοι πάντως πρόκειται si tibi omnino constitutum est. Subintelligendum est κατὰ νοῦν, quod additur apud eundem VII, 8. 4. Hebr. XII, 2. ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς loco felicioris illius conditionis, qua uti poterat. *Eurip.* Alcest. v. 833. κακοῦ τοσούτου δώμασι προκειμένου. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 259.

3. *publice proponor, palam exhibeor, ante oculos versor, vel ponor.* Jud. v. 7. πρόκεινται δεῖγμα propositae sunt omnibus peccatoribus in exemplum, ut nempe in omnium notitiam venirent.

4. προκεῖσθαι eleganter apud Graecos dicuntur, *quae sunt alicui destinata, promissa, injuncta et demandata.* Hebr. VI, 18. κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος ad obtinendam spem propositam, seu promissam et destinatam (*instantem, Eurip.* Phoen. v. 797.) nobis felicitatem aeternam. Metaphora est h. l. e veterum certaminum ratione ducta. Speciatim enim (ut verbis utar *Krebsii* in Obss. Flav. p. 377.) προκεῖσθαι dicuntur τὰ ἆθλα, seu *praemia certaminis, quae publice proponuntur in propatulo, ut eorum adspectus certaque eorum adipiscendorum spes certaturos alacriores redderet ad certamen ineundum et victoriam reportandam.* Vide *Josephi* A. J. VIII, 12. 3. XV, 8. 1. et XIX, 1. 16. οἱ ἀθληταὶ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀγωνισμάτων ἀπὸ πάσης γῆς ἐκαλοῦντο κατ' ἐλπίδα τῶν προκειμένων καὶ τῆς νίκης εὐδοξίαν. *Philo* de Nom. Mutat. p. 591. 44. Unde προκεῖσθαι metaphorice de omnibus rebus adhibetur, quarum consequendarum certissima nos spes tenet quaeque nos alacriores in re aliqua suscipienda et perficienda reddere possunt, quo sensu est apud *Josephum* Prooem. Ant. 3. τοῖς Θεοῦ γνώμῃ κατακολουθοῦσι — γέρας εὐδαιμονίας πρόκειται παρὰ Θεοῦ. Hebr. XII, 1. τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα stadium nobis propositum (sc. ad decurrendum,) emetiamur, h. e. constantes maneamus in officio nobis injuncto, religionis nempe christianae studio. Vide ad h. l. *Wetstenium.* Alex. Esther. I, 8. ὁ δὲ πότος οὗτος οὐ κατὰ προκείμενον νόμον ἐγένετο. *Josephus* A. J. IV, 6. 3. XI, 6. 13. τὴν προκειμένην ὁδὸν ᾔνυον. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 493. Huc etiam refertur a nonnullis locus, supra jam tractatus, Hebr. XII, 2. ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ut sensus sit: propter feliciorem illam conditionem, quae ipsi post mortem praemii loco erat proposita. Conf. supra ad ἀντί dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΚΗΡΎΣΣΩ, attice ΠΡΟΚΗΡΎΤΤΩ, fut. ύξω, 1. proprie: *per praeconem antea indico et prius significo,* ex πρὸ et κηρύττω *praedico,* a κῆρυξ *praeco. Xenoph. de rep. Laced.* XI, 1. *Aelian.* V. H. IV, 1. ἀγορὰν αὐτῶν προκηρύττουσι.

2. *ante praenuntio, ante praedico, promitto.* Bis tantum legitur in N. T. Act. III, 20. καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεκηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστὸν et mittat olim vobis oraculis prophetarum promissum et praedictum Jesum Messiam. Sed lectio προκεκηρυγμένον sine dubio h. l. spuria est et προκεχειρισμένον reponendum erit, ut jam recte judicavit *Griesbachius.* ibid. XIII, 24. προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ita, ut Johannes, antequam adiret munus suum, ad baptismum, quo ad emendationem prioris vitae obstringebantur, prius invitaret omnes Israelitas. Ponitur h. l. προκηρύσσειν pro simplici κηρύσσειν.

ΠΡΟΚΟΠΉ, ῆς, ἡ, *progressus, profectus, incrementum, successus rei,* a praet. med. προκέκοπα, verbi προκόπτω, quod

quod vide. Ter tantúm legitur in N. T. Phil. I, 12. ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν res meas quod attinet, propagationem religionis christianae in dies majores progressus facere. ibid. v. 25. εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν ut majores progressus faciatis in religione et virtute christiana. 1 Tim. IV, 15. ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν ut profectus tui in omnibus cognoscantur. *Phrynichus.* (p. 30. προκόπτειν λέγουσι. τὸ δὲ ὄνομα προκοπὴ οὐκ ἔστι παρ' αὐτοῖς.) *Phavor.* (προκόπτειν δόκιμον. τὸ δὲ ὄνομα προκοπὴ ἀδόκιμον,) et alii Grammatici veteres, v. c. *Suidas* et *Thom. M.* vocem προκοπὴ, tanquam minus probatam, rejecerunt. Sed falluntur. Nam προκοπὴ optimis graecis Scriptoribus pro *incremento, profectibus* adhibetur, v. c. *Diogen. Laërt.* II, 93. προκοπὴ ἐν φιλοσοφίᾳ. *Polyb.* Hist. III, c. 4. ἡ τε αὔξησις καὶ προκοπὴ τῆς Ῥωμαίων δυναστείας ἐπιτελεῖτο. *Josephus* A. J. IV, 4. § 1. X, 10. § 1. et de B. J. Lib. I, c. 10. § 5. Cf. *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam 33. T. II, p. 746. et interpretes ad *Thom. M.* p. 740 seq. *Hesych.* προκοπῆς· αὐξήσεως.

ΠΡΟΚΌΠΤΩ, fut. όψω, 1. proprie: *praeseco, praecido, succido, praescindo,* ex πρὸ et κόπτω *scindo.* Hinc per metonymiam causae: *procedo, progredior,* quia, arboribus aliisque ejusmodi rebus succisis, iter pervium et commodum redditur et iter facienti licet procedere et progredi. Inde

2. metaphorice: *progressus facio in aliqua re, incrementa capio, proficio, procedo, proficiendo* in utramque partem *augeor.* Luc. II, 52. καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις et Jesus profecit et sapientia et aetate ac gratia apud Deum pariter ac homines. Galat. I, 14. καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου in defendenda religione judaica omnes meos aequales, ordinis Pharisaeorum, vincebam. 2 Tim. II, 16. ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας his enim impietas in dies augetur. (Formula ἐπὶ πλεῖον προκόπτειν legitur etiam apud *Diod. Sic.* XIV, 98.) ib III, 9. ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖο sed non amplius procedent in ficti sua pietatis specie. ibid. v. 13 προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον in pejus proficient et ad deteriora prolabentur, nullam admittentes correctionem. Hujus verbi, uti et vocis προκοπῆς, bonitatem in dubium vocavit *Lucianus* in Soloecista c. 33. T. II, p. 746. ed. *Graev* et pro eo ἐπιδιδόναι et ἐπίδοσιν λαβεῖ dicendum putavit. Sed vindicav utriusque vocis bonitatem, contr *Lucianum, Graevius* in Obss. ad I. *Wetstenius N. T.* T. I, p. 669. e *Krebsius* in Obss. Flav. p. 106. exem plis optimae notae Scriptorum grae corum, quibus adde *Xenoph.* in His Gr. VII, 1. 2. p. 352. ed. *Mor* οὐδὲν προὔκοπτον εἰς τὸ ἀπολέσαι ὑμᾶ *Marc. Antonin.* de Se ipso I, c. 1 τὸ μὴ ἐπὶ πλέον με προκόψαι ἐν ῥητορικ *Zosim.* I, cap. 71. princ. *Josephus* B. J, VI, 2. 3. καὶ προὔκοψαν εἰς τοσοῦ τον παρανομίας, e quibus locis simu apparet, προκόπτειν non solum in par tem bonam adhiberi, sed etiam pr *incremento rei malae* sumi, uti jam recte observavit scholiastes ad *Epic teti* Enchiridion cap. 12. Ἰστέο inquit, ὅτι προκοπὴ, ὡσαύτως καὶ τὸ πρ κόπτω ῥῆμα, οὐ μόνον ἐπὶ αὐξήσει καλ λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κακοῦ κ. τ. Ἁπλῶς δὲ προκοπὴ, ὡσαύτως καὶ τὸ πρ κόπτω ῥῆμα, χωρὶς προσθήκης τινὸς κακο ἢ καλοῦ, ἐπὶ καλοῦ τίθεται κ. τ. λ.

3. de tempore: *praetereo, praete labor.* Rom. XIII, 12. ἡ νὺξ προέκοψ nox profligata est. *Syrus* usus e voce ܥܒܪ *transiit.* *Josephus* B. IV, 4. 6. νὺξ προκόπτουσα. *Appia B. Civ.* II. p. 781. ἡμέρα προὔκοπτ Ibid. l. V, p. 1154. θέρους προκόπτοντ Conf. *Cellarii* Diss. de Vigiliis Lucubrationibus Veterum § 19. se Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΌΚΡΙΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie *praejudicium, opinio temere capta praeconcepta,* ex προκρίνω *praejudic antefero, antepono, eligo.*

2. est i. q. προσωποληψία *partium st diun*

dium, *personarum respectus.* Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. V, 21. ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος ut haec observes sine ullo personarum respectu. *Chrysostomus* ad h. l. χωρὶς προκρίματος, τοῦτ' ἔστι ἵνα κοινὸς ἦς καὶ ἴσος τοῖς δικαζομένοις, τοῖς ἐπὶ σοῦ κρινομένοις, ἵνα σε μηδεὶς προκαταλάβῃ, μηδὲ προσοικειώσηται. *Hesych.* πρόκριμα· πρόκρισις, προτίμησις. Idem tradit *Suidas.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 344.

ΠΡΟΚΥΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *ante ratum facio et sancio, ante auctoritatem do,* ex πρὸ *ante* et κυρόω *sancio,* quod est a κῦρος, εος, τὸ, *auctoritas.* Tantum legitur in N. T. Galat. III, 17. διαθήκη προκεκυρωμένη promissio a Deo ante legem Mosaicam latam certissime data.

ΠΡΟΛΑΜΒΑ'ΝΩ, fut. λήψομαι, aor. 2. προέλαβον, aor. 1. pass. προελήφθην, 1. proprie: *ante capio, anticipo, praeoccupo, praesumo, praeripio aliis,* ex πρὸ et λαμβάνω *capio.* 1 Cor. XI, 21. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν nam quilibet portionem ciborum, quam afferri jussit in conventus sacros, praeripit aliis in coena sacra. Conf. supra T. I, sub voc. δεῖπνον. Scilicet Corinthii ditiores, qui conveniebant, S. Coenam celebraturi, afferebant cibos de suo, quos autem non conferebant in commune; sed contra morem, in agapis veterum receptum, suum quisque sibi servabat, ex quo fieri non poterat, quin pauperes esurirent, opulentiores vero largius vescerentur. Caeterum saepius προλαμβάνειν in hac significatione apud *Demosthenem* occurrere, multis exemplis docuit *Reiske* in Indice Graecit. Demostheneae p. 644 seq.

2. *anteverto, praevenio, in antecessum aliquid facio.* Marc. XIV, 8. προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν occupavit corpus meum inungere ad pollincturam quasi: seu, antevertit (antevoluit) ungere corpus meum ad pollincturam quasi. Saepius autem apud Graecos προλαμβάνειν de *iis* usurpatur, *qui aliquem praeveniunt et antevertunt,* v. c. *Xenoph.* de Rep. Laced. XIII, 3. de Venat. V, 19. προλαμβάνοντες δὲ τὰς κύνας. ibid. VI, 19. ἐὰν δὲ πολὺ προειληφυῖαι ὦσι. *Josephum* A. J. II, c. 7. § 5. VII, 11. 5. Cf. *Krebsium* ad *Plutarchum* de Audiendis Poetis p. 102 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 625. Non possum tamen a me impetrare, ut prorsus silentio praeteream ingeniosam explicationem, quam de loco Marci supra laudato *Loesnerus* protulit in Obss. Philonianis p. 84 seq. Tribuit nempe τῷ προλαμβάνειν notionem *praevidendi, praesentiendi, quasi mente et cogitatione aliquid occupandi,* et verba προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς ἐνταφιασμὸν ita transfert: praesentit, seu intellexit, corpus meum ungendum esse ad pollincturam. Reperitur autem προλαμβάνειν in hac significatione apud *Philonem* de Mundi Opificio, T. I, p. 8. ed. *Pfeiferi.* προλαβὼν γὰρ ὁ Θεὸς ἅτε Θεὸς, ubi pro προλαβὼν nonnulli codices e glossemate προϊδὼν habent. Alia loca e *Philone* congessit *Loesnerus* l. l.

3. *occupo praeter opinionem, circumvenio, abripio.* Προλαμβάνομαι *praeter opinionem incido in aliquid, occupor, circumvenior, abripior,* ut sit i. q. ἀπάγομαι et συναπάγομαι. Galat. VI, 1. ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι si quis invitus et improviso abreptus fuerit vitio quodam, seu ex imbecillitate humana praeter opinionem labatur et peccet. Conf. *Elsnerum* et *Kypkium* ad h. l. Sed vertunt alii interpretes sic: etiamsi quis deliquisse *deprehendatur;* ut προλαμβάνεσθαι sit i. q. καταλαμβάνεσθαι *deprehendi,* ut legitur Sapient. XVII, 17. Saepius in N. T. non reperitur.

ΠΡΟΛΈΓΩ, fut. ἔξω, *praedico, ante dico, praenarro,* ex πρὸ *ante* et λέγω *dico.* 2 Cor. XIII, 2. προείρηκα καὶ προλέγω praedixi jam et repeto praedicta. Galat. V, 21. ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς καὶ προεῖπον. 1 Thess. III, 4. Saepius in N. T. non legitur. Nonnullis interpretibus προλέγειν videtur simpliciter vertendum esse *monere, dicere, nuntiare,* ut sit idem, quod

simplex λέγω, quia nempe in versione Alex. respondet hebraico הִגִּיד *nuntiavit, annuntiavit, indicavit*. Ies. XLI, 26. ubi προλέγων et ἀκούων inter se opponuntur. Sed ille ipse locus, ad quem provocatur, contrarium docet, nam sermo ibi est de praedictionibus prophetarum. Conf. *Raphelii* Obss. Polybianas p. 532. et Herodoteas p. 521.

ΠΡΟΜΑΡΤΎΡΟΜΑΙ, *ante testor, prius testificor, praenuntio*, ex πρὸ *ante* et μαρτύρομαι *testor*. Tantum legitur in N. T. in participio. 1 Petr. I, 11. προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας praedixit, seu per prophetas praedici curavit, calamitates omnes, Christo perferendas, et felicitatem, illas mox insecuturam. Pro προμαρτυρόμενον legunt alii προμαρτυρούμενον, tanquam a προμαρτυρέομαι. Quoddam vetus exemplar habet προμαρτυρόμενος, ut ad Χριστοῦ referatur.

ΠΡΟΜΕΛΕΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *praemeditor ad aliquam rem me praeparo, ante solicitus sum*, ex πρὸ *ante* et μελετάω *meditor, curo*. Semel legitur in N. T. Luc. XXI, 14. θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι hoc igitur vestro animo infigite, non opus esse vobis praeparatam et praemeditatam defensionem, seu, non debere vos esse sollicitos, quomodo causam vestram sitis acturi. *Plutarch*. T. X. p. 153. ed. *Reiske*. *Xenoph*. de Rep. Athen. c. I. § 20. ὥστε ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμεμελετηκότες. *Aristoph*. Eccles. prooem. et v. 116. Apud *Polyb*. X, 47. 3. *ante* seu *prius exercere* notat.

ΠΡΟΜΕΡΙΜΝΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *ante sum sollicitus, praemeditor, cum cura et anxia sollicitudine praemeditor*, ex πρὸ *ante* et μεριμνάω *curo, anxie cogito*, hocque a μέριμνα *cura, sollicitudo*. Semel legitur in N. T. Marc. XIII, 11. μὴ προμεριμνᾶτε, τί λαλήσητε ne ante anxie solliciti sitis, quid dicturi sitis, seu quomodo vestram causam sitis acturi. Cf. Luc. XXI, 14.

ΠΡΟΝΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et medium ΠΡΟΝΟΈΟΜΑΙ, οῦμαι, 1. proprie: *antea mente et cogitatione percipio, mente praecipio, praevideo, futura praesentio et praesagio*, ex πρὸ *ante* et νοέω *cogito*, quod descendit a νόος, νοῦς, *mens*.

2. ut latinum *providere: prospicio, provideo, procuro, consulo rebus alicujus, praecaveo mala*. Construitur cum genitivo vi praepositionis. Sic legitur in N. T. 1 Tim. V, 8. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ quodsi quis suis, maxime vero domesticis, non providet et prospicit. *Xenoph*. de Mag. Equit. cap. VI, § 2 et 3. ἐπιμελούμενον καὶ προνοοῦντα. *Aelian*. V. H. II, c. 21. Sapient. VI, 7. ὁμοίως δὲ προνοεῖ περὶ πάντων. 2 Macc. XIV, 9. καὶ τοῦ περιϊσταμένου γένους ἡμῶν προνοήθητι. *Hesych*. προνοεῖ· ἐπιμελεῖται.

3. προνοοῦμαι, medium, *studeo, operam do, deditus sum*. Construitur in hac significatione cum accusativo et genitivo. Rom. XII, 17. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων honestati et virtuti studete erga omnes homines. 2 Cor. VIII, 21. προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων studemus honestati et virtuti, ita, ut non solum Deo eam probemus, sed etiam hominibus. *Josephus* A. J. I, 2. 1. Ἄβελος ἀρετῆς προενοεῖ (in aliis est προὐνοεῖτο). ibid. IX, 1. 1. τοῦ δικαίου προνοουμένους. *Sext. Empir*. adv. Eth. 104. λέγεται ὁ ἄνθρωπος προνοεῖσθαι τοῦ καλοῦ. Adde Alex. Prov. III, 4. *Hesych*. προνοοῦ· ἐνθυμοῦ, ἐπιμελοῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΌΝΟΙΑ, ας, ἡ, *providentia, provida cura, prudentia, procuratio, perceptio et consideratio rei ante mente facta*, a πρόνοος *prudens, providens*, quod est a προνοέω, quod vide. Bis tantum in N T. legitur. Act. XXIV, 3. διὰ τῆς σῆς προνοίας per tuam prudentiam et providam curam. *Aelian*. V. H. III, 26. et XII, 56. Idem Hist. Anim. XI, 31. *Eurip*. Phoen. v. 650. πρόνοια θεία. Sapient. XIV, 3. XVII, 2. 2 Macc. IV, 6. — Rom. XIII,

XIII, 14. τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας alite et nutrite quidem corpus vestrum, sed sic, ut pravae cupiditates non excitentur et alantur. *Josephus* A. J. VIII, 13. 8. τοῦ σώματος πρόνοιαν. *Hesych.* πρόνοια· προενθύμησις, ἐπιμέλεια, φροντίς. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 23. p. 227. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 86.

ΠΡΟΟΡΆΩ, ῶ, fut. άσω, 1. proprie: *antea video, prius video, praevideo,* etiam *ante me video, prospicio,* ex πρὸ et ὁράω *video. Xenoph.* Mem. I, 4. 11. ἡ δὲ ὀρθότης καὶ προορᾷν πλεῖον ποιεῖ δύνασθαι καὶ τὰ ὕπερθεν μᾶλλον θεᾶσθαι καὶ ἧττον κακοπαθεῖν. Idem de Re Equestri X, 2. Act. XXI, 29. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ antea enim viderant Trophimum, Ephesium, apud eum in urbe. Jam, quia ii, qui aliquid exspectant, aut in aliquo spem ac fiduciam ponunt, prospicere et intentis oculis aliquem aspicere et intueri solent, factum est, ut

2. medium προοράομαι metaphorice significaret: *fiduciam et spem suam in aliquo ponere et collocare, alicui confidere.* Act. II, 25. προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντὸς spem et fiduciam meam semper et unice in Domino posui. Verba sunt desumta ex Ps. XVI, 8. ubi in textu hebraico legitur: שִׁוִּיתִי יְהוָֹה לְנֶגְדִּי תָמִיד. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 743. προορῶ· καὶ τὸ προβλέπω καὶ τὸ φροντίζω.. Ἡρόδοτος ἐν τῇ τρίτῃ· (cap. 159.) τοῦ σίτου προορέοντες. Cf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 646.

ΠΡΟΟΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1. generatim et vi originis notat: *prius definire et terminis certis circumscribere,* ex πρὸ et ὁρίζω *finio, definio, termino,* hocque ab ὅρος *terminus.*

2. est idem, quod simplex ὁρίζω, et notat metaphorice: *decernere aliquid, constituere, destinare,* usurpaturque in N. T. maxime de decretis divinis, ab aeterno conceptis, circa res in tempore futuras. Act. IV, 28. ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι ut efficerent, quod tuo nutu ac voluntate fieri decreveras. Rom. VIII, 29. ὅτι οὓς προέγνω καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ quos enim Deus ab aeterno amavit, hos etiam aeternum decrevit fieri similes aliquando filio suo. ibid. v. 30. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε quibus autem destinavit felicitatem, cum Christo olim reportandam, eos etiam per doctrinam christianam, iis traditam, ad illam invitavit. 1 Cor. II, 7. ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων quam debemus aeterno ac benevolo Dei decreto. Ephes. I, 5. προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν. ib. v. 11. προορισθέντες destinati huic beneficio a Deo. Saepius in N. T. non legitur. Confer. supra ad ὁρίζω dicta.

ΠΡΟΠΆΣΧΩ, aor. 2. προέπαθον, partic. προπαθὼν, *ante,* vel *prius patior, ante calamitatibus et malis afficior,* etiam in bonam partem: *ante afficior, ante accipio (Xenoph. Mem.* II, 2. 5. προπεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθόν.) ex πρὸ et πάσχω *patior.* Semel tantum in N. T. legitur. 1 Thess. II, 2. προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες quantumvis paullo ante atrocissimis et gravissimis malis, calamitatibus ac injuriis adflictus. *Thucyd.* III, c. 67. παρηνόμησαν, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν nos contra jus violarunt, non lacessiti. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 298.

ΠΡΟΠΈΜΠΩ, fut. ψω, 1. proprie: *mitto ante,* vel *prius, praemitto,* ex πρὸ *ante* et πέμπω *mitto.* 2 Macc. VI, 23. *Xenoph. Cyrop.* II, 4. 13.

2. *deduco aliquem, prosequor, comitor honoris causa.* Sic legitur in N. T. Act. XX, 38. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον comitati eum sunt ad navem. ib. XXI, 5. προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως deducentibus nos extra urbem omnibus cum mulieribus et liberis. *Joseph.* A. J. XX, 2. 6. *Xenoph.* Hist. Graec. IV, 1. 4. ὅσοι τὴν σὴν γυναῖκα ἐς τὸν σὸν οἶκον προπέμψειαν ἄν. ibid. VII, 2. 13. προπέμπειν notat: *a tergo sequi.* Judith. X, 15.

3. *delego aliquem, mitto*, adjuncta tamen, ut videtur, deducendi notione. Act. XV, 3. οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας hi igitur delegati ab ecclesia et cum honore deducti. Conf. v. 2.

4. *efficio, ut aliquis commode ac secure iter suum continuare possit, instruo necessariis ad iter ulterius prosequendum*, adeoque *curo, ut ulterius profecturi gratis deferantur aliorsum*, et *viatico, vestibus, litteris commendatitiis et aliis sibi utilibus et necessariis instruantur*. Sic legitur in N. T. Rom. XV, 24. καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ. 1 Cor. XVI, 6. ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, οὗ ἐὰν πορεύωμαι. ib. v. 11, προπέμψατε αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με deducendum eum curate hospitaliter, ut quam celerrime et tuto ad me veniat. 2 Cor. I, 16. καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Tit. III, 13. σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ diligenter cura, ut deducantur, ita, ut nihil ad iter faciendum necessariorum iis desit. 3 Joh. v. 6. οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ quos si, ut decet Christianos, deducendos curabis, bene ages. Saepius in N. T. non legitur. Adde 3 Esdr. IV, 47. ἵνα προπέμψωσιν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πάντας ἀναβαίνοντας οἰκοδομῆσαι Ἱερουσαλήμ. Sapient. XIX, 2. 1 Macc. XII, 4.

ΠΡΟΠΕΤΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, 1. proprie: *prociduus, qui pronus fertur, inclinatus, in anteriorem partem vergens, praeceps, proclivis*, ex πρὸ et obsoleto verbo πέτω, pro quo in usu est πίπτω *cado*. *Xenoph.* de Re Equestri cap. I, § 8. ὁ μὲν αὐτοῦ μὴ, ὥσπερ κάπρου, προπετὴς πεφύκοι. ibid. VIII, 8. προπετῶς φέρεσθαι praecipitem ferri. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 321. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 367. *Suid.* προπετής· εἰς τοὔμπροσθεν νενευκώς.

2. metaphorice, ut latinum *pronus : proclivis, promtus, praepensus*, geneigt zu etwas *inclined to any thing*. *Xenoph.* Hist. Gr. VI, 5. 24. ἃ δὴ πάντα λογιζόμενοι, οὐ πάνυ προπετεῖς ἦσαν εἰς τὸ ἰέναι εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

3. in deteriorem partem: *temerarius, protervus, inconsultus, promtissimus ad aliquid ad proterviam usque*. 2 Tim. III, 4. προπετεῖς homines, qui, affectuum stimulis exagitati, coeco impetu praecipites ad omnia, quae protervis cupiditatibus conveniunt, feruntur et, legum divinarum pariter ac humanarum repagula infringentes, nihil sibi arduum nec licitum esse opinantur. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 11. προπετὴς ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτεῖναι. Alex. Prov. X, 14. XIII, 5. Sirac. IX, 18. *Herodian.* I, 8. 11. προπετῆ δὲ καὶ θρασύν, ubi videndus *Irmischius* p. 307. *Suid.* προπετής· (scil. ἐν λόγῳ, Sirac. IX, 18. vel χείλεσιν, Prov. XIII, 3.) πρόγλωσσος. *Hesych.* προπετής· προπίπτων, πρὸ τοῦ λογισμοῦ, sc. πράσσων, vel λέγων τι. Act. XIX, 36. μηδὲν προπετὲς πράσσειν non temere, procaciter et praecipitanter agere. Hinc προπετῶς *incogitanter, temerarie*, apud *Xenoph.* Cyrop. I, 3. 7. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *praeeo, praecedo, antecedo ad viam vel monstrandam, vel parandam et prosperandam, dux sum itineris*. Sic Luc. I, 76. de Johanne, baptista, nuntio adventus Christi, προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ praecedes enim ante faciem Domini, ut vias ejus praepares, h. e. praeparabis animos hominum ad adventum Messiae: metaphora desumta a regibus Orientis, qui, iter facturi, apparitores praemittebant, vias muniendi et omnia instruendi et aptandi causa. Conf. supra προέρχομαι, ὁδὸς et ἑτοιμάζω. Act. VII, 40. ποίησον ἡμῖν Θεοὺς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν finge nobis Deorum simulacra, quae nobis sint duces itineris. Saepius in N. T. non legitur. Adde 1 Macc. IX, 11. Alex. Ps. LXXXIX, 15. Exod. XXXII, 1. 22. 33. Num. X, 33.

ΠΡΌΣ. Praepositio, quae extra compositionem regit

I. *Accusativum*, et significat:

1. *a, ab*, i. q. παρά. 2 Cor. XIII, 7. εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν opto vero a Deo.

Deo. Ita non solum אֶל sumitur Genes. XLI, 57. לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף ad emendum a Josepho. Levit. XIII, 7. 19. sed etiam πρὸς apud optimos graecos Scriptores usurpatur, partim accusativo junctum, v. c. *Xenoph.* Mem. I, 3. 2. εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς Θεούς. ib. IV, 2. 36. *Marc. Antonin.* II, 15. partim cum genitivo constructum, v. c. *Homer.* Iliad. ά, v. 160. πρὸς Τρώων. Schol. παρὰ τῶν Τρώων a Trojanis.

2. *ad*, ita, ut usurpetur de personis et indicet motum et terminum ad quem, aut objectum. Matth. II, 12. μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην ne reverterentur ad Herodem. ibid. III, 5. πρὸς αὐτόν. ibid. v. 13. πρὸς τὸν Ἰωάννην. ib. v. 14. καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με. ibid. v. 15. εἶπε πρὸς αὐτὸν dixit ad illum. Luc. I, 73. II, 18. 20. καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτοὺς sicut dictum fuit illis. Rom. XV, 30. Ephes. II, 18. III, 14. etc. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 20. πρὸς τὰς τοῦ γραμματιστοῦ φοιτῶν θύρας. *Eurip.* Phoen. v. 860 et 1232.

3. *ad*, de re. Matth. III, 10. ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται securis jam posita est ad arboris radices. ib. IV, 6. μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ibid. XXI, 1. πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ad montem olivarum. ibid. XXVII. 14. πρὸς οὐδὲν ad nullam harum criminationum. Marc. III, 7. V, 22. VI, 45. VII, 25. etc. *Eurip.* Phoen. v. 207. πρὸς δόμους τυραννικούς.

4. *ad*, de tempore. Luc. VIII, 13. οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι qui ad tempus tantum constanter manent in religione christiana. Joh. V, 34. πρὸς ὥραν ad tempus aliquod. 2 Cor. VII, 8. Gal. II, 5. Philem. v. 15. 1 Cor. VII, 5. πρὸς καιρόν. 1 Thess. II, 17. πρὸς καιρὸν ὥρας. Jacob. IV, 14. πρὸς ὀλίγον. *Diogen. Laërt.* V, c. 2. ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον, sc. καιρὸν, quod additur a *Dionysio Halic.* Antiquitt. Rom. Lib. V, p. 303. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 215.

5. *ad*, de fine, effectu, seu consequente. Luc. XIV, 32. τὰ πρὸς εἰρήνην, sc. ὄντα, seu ἥκοντα, quae ad pacem spectant. ibid. XIX, 42. τὰ πρὸς εἰρήνην σου ea, quae ad salutem tuam conducunt. Joh. IV, 35. λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη jam flavescunt ad messem, seu, ut jam demeti possint. ib. XI, 4. αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον hic morbus non est lethalis. Act. III, 10. πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην eo consilio, ut stipem peteret et colligeret. ibid. XXVII, 12. πρὸς παραχειμασίαν ad hiemandum. ibid. XXVIII, 10. Rom. III, 26. XV, 2. 1 Cor. VI, 5. X, 11. XII, 7. etc. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11. πρὸς ἑκάστους τῶν πόνων χρησταί. ibid. II, 8. 15. 26. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 543 seq. ed *Zeunii.*

6. *ad*, cum infinitivo, designans causam finalem, adjunctum et conditionem rei, et tunc infinitivus in tempus finitum resolvendus est. Matth. V, 28, πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς omnis, qui foeminam adspicit, ita, ut turpi ejus amore exardeat. ib. VI, 1. πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς. ibid. XIII, 30. ligate zizania in vincula πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτὰ ad comburenda illa. ibid. XXIII. 5. XXVI, 12. Marc. XIII, 22. Luc. XVIII, 1. 2 Cor. III, 13. πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι ita, ut ne intentis oculis intuerentur. Ephes. VI, 11. πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς ut possitis. 1 Thess. II, 9. 2 Thess. III, 8. Jacob. III, 3.

7. *ante*. Marc. II, 2. μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, sc. μέρη, neque loca, quae ante ostium erant. Marc. XI, 4. πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου. Luc. XVI, 20. πρὸς τὸν πυλῶνα ante vestibulum. Ita אֶל quoque sumitur Jos. X, 18. volvite lapides magnos אֶל־פִּי הַמְּעָרָה ante os illius speluncae. Levit. VIII, 3. 4. 2 Paral. VI, 20. 21. 32.

8. *apud*, *prope*, *ad*. Matth. XXVI, 55. καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην quotidie apud (seu inter) vos sedebam. Marc. IX, 19. ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς; quousque ero apud vos? Joh. I, 1. ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν *logos* erat apud Deum. Rom. V, 1. εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν pacem habemus apud Deum. Marc. V, 11. Luc. XVI, 20. XXII,

XXII, 56. Act. III, 2. V, 10. 1 Cor. II, 3. XVI, 6. 7. 10. 2 Cor. V, 8. VII, 12. Galat. I, 18. Coloss. IV, 5. 1 Joh. III. 21. Sic אֶל legitur Genes. XXIV, 11. אֶל־בְּאֵר הַמָּיִם apud puteum aquarum. Exod. XXIX, 12. Jerem. XLI, 12. et πρὸς cum genitivo apud *Euripidem* Iphigen. v. 646. et cum accusativo apud *Polybium* Hist. II, c. 12. διαπρεσβευσαμένη πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ποιεῖται συνθήκας.

9. *circa, circiter.* Luc. XXIV. 29. ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ oppetit enim vespera, seu circa tempus vesperae est, לְעֵת עֶרֶב, Gen. VIII, 11. vel לְעֵת בּוֹא הַשָּׁמֶשׁ. Jos. X, 27. 2 Sam. XI, 2. Joh. V. 35. πρὸς ὥραν circa illud tempus, aut circiter horam. Respondet in hac significatione hebraico לְ 2 Paral. III, 8, 9. V, 12. Genes. XXIV, 11. *Eurip.* Rhes. v. 556. Πρὸς cum nominibus temporis notare tempus propinquum, locis variis e *Thucydide* IV, 135. V. 56. VII, 79. et *Achille Tatio* V. p. 343. docuit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 826.

10. *contra, adversus,* i. q. κατά. Luc. XXIII, 12. ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς in inimicitia versantes contra semet invicem. Act. VI, 1. ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους exorta est conquestio Hellenistarum adversus Hebraeos, seu Christianos e Judaeis. ibid. IX, 5. πρὸς κέντρα λακτίζειν contra stimulum calcitrare. 1 Cor. VI, 1. πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, coll. Matth. V, 23. Ephes. VI, 11. στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. ib. v. 12. ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα. Coloss. III, 13. Hebr. XII, 4. Jacob. IV, 5. Apoc. XIII, 6. *Polyb.* Hist. II, c. 57. πρὸς οὓς μικρῷ πρότερον μαχόμενοι πολλοὺς ἐπεῖδον ἀπολλυμένους. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 21. ἀντανήγετο πρὸς τὸ μειράκιον se parabat ad disputandum adversus adolescentulum. *Aelian.* V. H. XII, 1. ἐν τῇ μάχῃ πρὸς ἀδελφόν. Ita quoque אֶל pro עַל ponitur Genes. IV, 8. Judd. XI, 3. Jes. II, 4. Zachar. XIV, 2.

11. *coram,* i. q. ἐνώπιον. Luc. I, 80. ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ usque ad tempus, quo palam doctor prodiret coram Israelitis. Act. XIII, 31. οἵτινές εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαὸν qui ejus rei testes sunt coram populo. ibid. XXII, 1. ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας audite nunc meam coram vobis defensionem. ibid. v. 15. XXIV, 16. Philipp. IV, 6. 1 Thess. IV, 12. Sic אֶל legitur Genes. XII, 15. Judd. XI. 36. 2 Sam. II, 12.

12. *cum.* Luc. XXIV, 14. ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους collocuti sunt, seu sermones miscebant. Act. III, 25. διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν foederis, quod pepigit Deus cum majoribus nostris. 2 Cor. VI, 14. τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ibid. v. 15. Act. XI, 2. διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν altercati sunt cum eo. Hebr. X, 16. Rom. V, 1. εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν, pro σὺν Θεῷ. Cf. *L. Bos.* Exercitatt. in N. T. p. 104. Act. XVII. 17. XXIV, 12. Num. XXV, 1. et coepit populus scortari אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב. Jos. XI, 19. 2 Sam. XVIII, 27. Dan. XI, 23. *Aelian.* V. H. IX, 41. ξένια πρὸς βασιλέα hospitii foedus cum rege. ib. II, 7. ῥήτρα τι πρὸς αὐτὸν καὶ ὁμολογία γίνεται. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 39. αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον πρὸς αὐτὸν παραβάλλων. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 155.

13. *de,* de objecto. Luc. XVIII. 1. πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι de eo, quod semper orandum sit. ibid. XX, 19. ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε de se narrari hanc fabulam. Rom. VIII, 31. τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; quid igitur dicemus de his? Hebr. I, 7. πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει de angelis vero dicit. ibid. v. 8 et 13. IV, 13. πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος de quo nobis sermo est. Rom. X, 21. Etiam אֶל *de* notat, et objectum monstrat, ad quod tendat oratio, v. c. 2 Regg. XIX, 32. Jes. XIX, 11. Ezech. XIII, 16. Ps. LXIX, 26. et ab Alexandrinis per περὶ redditur. Genes. XX, 2. 13.

Aeschin.

Aeschin. Socr. Dial. II. § 38. δυσπίστως ἔχει καὶ πρὸς τούτους τοὺς λόγους. Alia exempla dedit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 481.

14. *e, ex.* Ephes. III, 4. πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ ex quibus, si legitis, potestis satis intelligere, quanta sit mihi cognitio religionis christianae.

15. *erga.* Act. XXIV, 16. Gal. VI, 10. ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως benevolentiam exerceamus erga omnes, maxime vero erga eos, qui unam eandemque nobiscum religionem profitentur. Ephes. VI, 9. Phil. II, 30. Coloss. IV, 5. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω. 1 Thess. IV, 12. V, 14. 2 Tim. II, 24. Tit. III, 2. Philem. v. 5. Respondet in hac significatione hebraico אֶל. 2 Sam. III, 8. 2 Paral. XVI, 9. *Aristotel.* Eudemior. VII, c. 4. extr. διὸ καὶ τοὺς ἐμμένοντας τῷ φιλεῖν πρὸς τοὺς τεθνεῶτας ἐπαινοῦμεν. *Xenoph.* Mem. II, c. 3. 10. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 22. quomodo animati sint homines πρὸς τὴν φιλοσοφίαν erga philosophiam.

16. *in,* cum accusativo. Luc. XII, 3. ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε quod in aurem, h. e. privatim locuti estis. Joh. III, 20. 21. ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς in lucem prodit. 1 Thess. I, 8. ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεόν. Sic אֶל legitur Genes. VIII, 9. Ruth. I, 7. Jon. I, 5. Prov. XVI, 3.

17. *in,* cum ablativo. 2 Cor. IV, 2. πρὸς τὴν συνείδησιν in conscientia. Hebr. XII, 12. πρὸς τὸ παρὸν in praesenti. Genes. VI, 6. אֶל לִבּוֹ in corde suo. Exod. XXV, 21. אֶל־הָאָרֹן in arca illa. Jos. V, 5. 2 Par. XXXII, 6.

18. *inter.* Marc. I, 27. ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς ita, ut disputarent inter se ipsos. ibid. IV, 41. καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους. ib. VIII, 16. διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους. ibid. IX, 16. X, 26. λέγοντες πρὸς ἑαυτούς. Luc. II, 15. XX, 5. 14. Joh. VII, 35. XII, 19. Act. II, 7. IV, 15. *Aeschin. Socr.* II, 25. πρὸς ἀλλήλους χρώμεθα inter nos utimur. Conf. *Palairet.* Obss. Philol p. 168 et 349. Eandem significationem habet quoque particula אֶל Jos. XIII, 22. 1 Sam. X, 22. Ies. VII, 6. Jer. IV, 3. Ezech. II, 6.

19. *ob, propter.* Matth. XIX, 8. πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν propter duritiem cordis vestri. Marc. X, 5. Act. III, 10. πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην stipis rogandae causa. Luc. XII, 41. πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; num nostrum causa tantum parabolam illam protulisti, an etiam propter reliquos? *Aeschyl.* Prometh. Vinct. v. 1042. ubi schol. πρὸς ταῦτ᾽· διὰ τοῦτο. *Herodot.* IV, c. 161. *Antonin.* Lib. Metam. c. 6. p. 42. ubi Periphas dicitur divinis honoribus affectus fuisse πρὸς ὑπερβολὴν αὐτοῦ τῶν ἔργων ob praeclara ejus facta. Cf. *Georgii* Vindic. Lib. II, c. 3. p. 177. et *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Jacobi p. 897 seq. ' Hanc significationem si πρὸς obtinet apud Graecos, quandoque etiam cum genitivo construitur, v. c. apud *Eurip.* Phoen. v. 66. πρὸς δὲ τῆς τύχης, et cum dativo, v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 6. πρὸς τῇ οἰκίᾳ propter domum. Eodem modo non solum *ad* apud Latinos usurpatur, ut multis exemplis docuit *Drakenborch.* ad *Livium* XLV, 39. 8. sed etiam אֶל apud Hebraeos, v. c. Judd. XXI, 6. 1 Sam. IV, 21. 2 Sam. XXI, 1. 1 Regg. XIX, 3.

20. *quantum ad, quod attinet ad.* Matth. XXVII, 4. τί πρὸς ἡμᾶς; quid ad nos pertinet? Joh. XXI, 22, 23. τί πρὸς σέ; quid ad te pertinet? Rom. XV, 17. τὰ πρὸς τὸν Θεὸν quod ad Deum attinet, h. e. quod vos adduxerim ad religionem et cum ea conjunctam felicitatem christianam. Hebr. II, 17. et V, 1. τὰ πρὸς τὸν Θεὸν quae ad Deum pertinent, res divinae, officia, Deo praestanda, inprimis cultus divinus externus apud Judaeos: qui sacrificiis aliisque ritibus absolvebatur. *Lysias* Orat. XVIII, c. 5. *Theophrast.* de Caus. Plantarum IV, c. 2. extr. et c. 5.

c. 5. Conf. *Schwarzii* Notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 88 seq. Respondet autem in hac significatione hebraico ל Gen. XXXI, 43. Num. XVIII, 7. Judd. XXI, 7. et syriaco ܠ Matth. XXVI, 11.

21. *secundum, juxta, convenienter rei.* Luc. XII, 47. μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ neque fecit secundum voluntatem ejus. Galat. II, 14. πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. πρὸς ὄχλον ad nutum et arbitrium populi. ibid. § 17. οὐ πρὸς ὄχλον καὶ θέατρον, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀλήθειαν non ad sensum turbae et theatri, sed ad normam veritatis. *Thucyd.* VI, 31. πρὸς τὰ ὑπάρχοντα pro ratione praesentium virium. Vide *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 646. ed. *Zeunii,* et *Abreschium* ad *Aeschylum,* p. 230. Ita etiam אֶל usurpatum legitur Jos. XV, 13. XVII, 4.

22. denotat comparationem: *relate ad, prae.* Rom. VIII, 18. calamitates hujus vitae οὐκ ἄξια πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν non dignae sunt, quae commemorentur, relate ad felicitatem nostram futuram, seu, si compares eas cum futura felicitate. 2 Cor. V, 10. πρὸς ἃ ἔπραξεν pro ratione et proportione eorum, quae fecit. *Xenoph.* Anab. VII, 7. 24. λῆρος πάντα ἐδόκει εἶναι, πρὸς τὸ ἀργύριον ἔχειν. Idem Mem. I, 2. 52. Conf. *Zeunium* ad *Xenoph.* de Mag. Equit. V, § 13. et *Vechneri* Hellenolexiam p. 440.

23. redundat, seu explet dativum ad imitationem hebraici אֶל, Genes. XII, 7. Exod. XIX, 9. Deut. IX, 10. Joel. III, 13. et ל Genes. XXIV, 9. Marc. X, 7. καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ et adhaerebit uxori suae. Ephes. V, 21. coll. Matth. XIX, 5. Act. V, 36. Luc. I, 73. ὅρκον, ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ juramentum, quod juravit Abrahamo. ibid. II, 18. 20. Hebr. IX, 20.

24. interdum deficit, v. c. 2 Petr. III, 12. ante τὴν παρουσίαν. Joh. I, 15. ante ὃν εἶπον. Conf. *Aelian.* Hist. Anim. X, c. 46. ἱερὸς ἰχθὺς, ὃν εἶπον. Joh. VI, 71. ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν, pro ἔλεγε δὲ πρὸς τὸν Ἰούδαν. *Cicero* Paradox. c. 6. "ne semper *Curios* et *Luscinos loquar.*"

25. cum quarto casu interdum adverbiascit. Huc a nonnullis interpretibus refertur locus Jacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, quem ita reddunt: cum invidia, seu invidioso modo concupiscit, seu voluptates sectatur, animus, ut πρὸς φθόνον positum sit pro φθονερῶς *invidiose,* seu *invidioso modo.* Simili ratione apud *Sophoclem* Ajac. Flagell. v. 38. πρὸς καιρὸν est *tempestive,* et apud eundem in *Electra* v. 372. πρὸς ὀργὴν notat *iracunde,* ὀργίλως, ut explicatur a Scholiaste. Alia exempla habet *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Jacobi p. 894.

II. *Genitivum,* et significat:

ad, de effectu, fine et consequente. Act. XXVII, 34. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad salutem vestram cedet. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 5.

III. *Dativum,* et notat:

1. *ad, juxta.* Joh. XVIII, 16. ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω Petrus vero stabat ad januam foris. ibid. XX, 12. et vidit duos angelos, albis vestibus indutos, sedentes ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν unum ad caput et alterum ad pedes. *Aelian.* V. H. IX, 39. πρὸς γυμνασίῳ juxta gymnasium. *Aristoph.* Plut. v. 543. Alex. Gen. XXVIII, 11. Ezech. XXXIX, 11.

2. *usque ad.* Luc. XIX, 37. πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν usque ad descensum montis olearum. Apoc. I, 13. καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν et circumcinctum ad mammillas zona aurea. (sed fortasse πρὸς h. l. est i. q. ὑποκάτω, collato loco *Diodor. Sic.* Lib. I, c. 8. ubi Aegyptiorum sacerdotes narrat fuisse περιεζωσμένους σινδόνας ὑποκάτω τῶν μαστῶν.) Sic אֶל legitur Jerem. LI, 9. Ezech. XXXII, 6. Hos. IX, 1.

ΠΡΟΣΑ'ΒΒΑΤΟΝ, ου, τὸ, *dies qui sabbatum antecedit, prosabbatum, antesabbatum, parasceue,* der Vor-Sabbath *Sabbath-eve,* ex πρὸ *ante* et σάββατον

βατον *sabbatum.* Semel tantum in N. T. legitur Marc. XV, 42. ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστι προσάββατον quoniam erat parasceve, hoc est dies, qui sabbatum antegreditur. Judith. VIII, 6. χωρὶς προσαββάτων ἐνήστευσε. *Glossarium: Coena pura,* προσάββατον.—Caeterum in haud paucis codicibus haec vox προσσάββατον, et rectius, ut mihi quidem videtur, scripta reperitur.

ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΩ, fut. εύσω, *appello, cognomino, nomen impono, saluto, alloquor,* interdum etiam idem, quod κηρύσσω *praedico, annuntio, palam aliquem proclamo et declaro, renuncio, constituo et praeficio,* ex πρὸς et ἀγορεύω *dico.* Semel in N. T. legitur Hebr. V, 10. προσαγορευθεὶς ὑπὸ Θεοῦ ἀρχιερεὺς, h. e. vel cognominatus, seu nominatus est a Deo summus sacerdos, vel palam declaratus et constitutus est a Deo summus sacerdos. Alex. Deut. XXIII, 6. οὐ προσαγορεύσεις αὐτοῖς εἰρηνικὰ non annunciabis, seu apprecaberis illis pacem. Sapient. XIV, 22. τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσι tanta mala pacem appellant. 1 Macc. XIV, 40. προσαγορεύονται οἱ Ἰουδαῖοι ὑπὸ Ῥωμαίων φίλοι vocantur Judaei a Romanis amici. 2 Macc. IV, 7. X, 19. XIV, 37. *Herodian.* II, 13, 18. *Thucyd.* VI, 16. δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα cum calamitatibus premimur, ab aliis ne salutamur quidem. *Hesych.* προσαγορεύουσι· καλοῦσι. — προσαγορεύω· ἀσπάζομαι. — προσαγορεύσας· προσειπών.

ΠΡΟΣΑΓΩ, fut. άξω, 1. proprie transitive: *adduco, produco, admoveo, appropinquare facio, aut jubeo,* ex πρὸς et ἄγω *duco.* Luc. IX, 41. προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου adduc huc filium tuum. Act. XVI, 20. καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς et pertrahentes eos ad magistratus, i. q. v. 19. εἵλκυσαν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. *Hesych.* προσάγει· προσφέρει. *Aelian.* V. H. III, 16. μηχανὰς προσάγων. *Xenoph.* de Mag. Equit. VIII, 12. 13.

2. metaphorice: *aditum ad aliquem paro alicui, facio alicui copiam libere aliquem adeundi.* 1 Petr. III, 18. ubi Christus dicitur mortuus esse ad expianda peccata nostra, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ ut nobis aditum ad Deum pararet et copiam faceret Deum libere, ut liberi parentes, adeundi, h. e. ut nobis benevolentiam et favorem divinum conciliaret. Cf. infra προσαγωγή.

3. intransitive: *appropinquo, accedo propius,* ita, ut omissum sit ἑαυτόν. Act. XXVII, 27. κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν media nocte intellexerunt nautae, sibi appropinquare aliquam regionem, h. e. per hypallagen, se appropinquare alicui regioni. Dan. VIII, 7. 7. εἶδον αὐτὸν προσάγοντα (*Theodot.* φθάνοντα) πρὸς τὸν κριόν. Jos. III, 9. προσαγάγετε (sc. ἑαυτοὺς) ὧδε accedite. Jerem. XLVI, 13. προσαγάγετε (sc. ἑαυτοὺς) εἰς πόλεμον. 1 Sam. IX, 18. Ies. XXXIV, 1. *Hesych.* προσάγει· προσέρχεται. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 645. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΑΓΩΓΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *adductio,* a προσάγω *adduco.*

2. *accessus, accessio, aditus,* etiam *copia ac potestas aliquem adeundi. Hesych.* προσαγωγή· προσέλευσις. Speciatim apud Graecos usurpatur de *aditu ad regem et principes,* (v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VII. 5. 16.) quemadmodum προσάγειν proprie de *iis* adhibetur, *qui copiam ac potestatem reges ac principes adeundi alicui faciunt,* (*Xenoph.* Cyrop. I. c. 3. § 7. τιμὴν ἔχων προσάγειν τοὺς δεομένους Ἀστυάγους, καὶ ἀποκωλύειν οὓς μὴ καιρὸς αὐτῷ δοκοίη εἶναι προσάγειν.) et προσαγωγεῖς erant *amici regis intimi ac sequestri, qui legatos ad reges ac principes introducebant.* Cf. *Lamb. Bos.* Obss. c. 17. p. 149 seq. Hinc in N. T.

2. metaphorice non solum *copia alicujus rei consequendae et opportunitas, quae alicui datur, facultas et occasio, aliqua re utendi,* προσαγωγὴ dicitur, sed etiam speciatim de *copia* usurpatur, *quae nobis a Christo facta est, Deum libere precibus adeundi et ab eo optima quaevis exspectandi, et conciliatione favoris ac benevolentiae divinae,*

quam Christi beneficio debemus. Sic ter tantum legitur in N. T. Rom. V, 2. δι' οὗ καὶ προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην cui etiam per religionem debemus libertatem, facultatem et occasionem utendi hoc beneficio divino. Ephes. II, 18. δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν πρὸς τὸν πατέρα per eum copia nobis facta est, Deum libere precibus adeundi et ab eo optima quaevis exspectandi. ibid. III, 12. ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν (scil. πρὸς τὸν Θεὸν) ἐν πεποιθήσει, ubi videndus *Koppius*. Etiam apud exteros Scriptores προσαγωγὴ de *conciliatione* et *facultate alicujus rei obtinendae* usurpatur, v. c. apud *Thucyd.* I, c. 82. ξυμμάχων τε προσαγωγῇ καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων conciliandis nobis sociis, tam Graecis, quam barbaris. Adde *Joseph.* A. J. XIV, 11. 2. Κάσσιος — ἀμφοτέρους προσάγεται Cassius utrumque sibi conciliat. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae p. 654. et *Wetstenii N. T.* II. p. 45.

ΠΡΟΣΑΙΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *super peto, amplius peto, emendico*, ex πρὸς (quod vim addit interdum simplici, v. c. προσαναβαίνειν apud *Polybium* III, 72. de fluvio, qui auctus est imbribus: προσεπισιτίζεσθαι *Polyb.* I, 29. commeatum copiosius comparare.) et αἰτέω *peto*. *Xenoph.* Apol. 9. αἱρήσομαι τελευτᾶν μᾶλλον, ἢ ἀνελευθέρως τὸ ζῆν ἔτι προσαιτῶν. Huc etiam pertinere videtur glossa *Suidae*, προσαιτῶν· πολλὰ αἰτῶν.

2. est i. q. simplex αἰτέω et generatim notat: *petere ab aliquo aliquid, postulare; (Xenoph.* de Vectig. IV, 39.) speciatim vero de *iis* usurpatur, *qui stipem petunt, mendicant*, et *ostiatim panem quaerunt*. Sic ter tantum legitur in N. T. Marc. IX, 46. ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν sedebat ad viam mendicans. Luc. XVIII, 35. τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν, sc. βίον. Joh. IX, 8. Legitur praeterea semel tantum in versione Alexandrina Job. XXVII, 14. ubi pro וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם *et progenati ejus non saturabuntur pane*, dicti interpretes habent: ἐὰν δὲ καὶ ἀνδρωθῶσι, προσαιτήσουσιν.

ΠΡΟΣΑΊΤΗΣ, ου, ὁ, *mendicus, qui stipem petit*, a προσαιτέω. Semel tantum legitur in N. T. Joh. IX, 8. ὅτι προσαίτης ἦν ubi tamen plerique codices legunt ὅτι τυφλὸς ἦν. *Diog. Laërt.* VI, 56. *Plutarch.* Probl. Hell. p. 294. A. *Hesych.* προσαιταις· πτωχοῖς. *Suid.* προσαίτης· ἐπαίτης.

ΠΡΟΣΑΝΑΒΑΊΝΩ, fut. βήσομαι, perf. προσαναβέβηκα, aor. 2. προσανέβην, imper. προσανάβηθι, 1. proprie: *ulterius ascendo, altius et superius ascendo*, aut *de novo ascendo*, aut *accedo*. Est enim decompositum ex πρὸς, ἀνὰ, et βαίνω *eo, vado*. Sic legitur apud *Polybium* III, 72. de fluvio, qui auctus est imbribus, et apud *Xenoph.* de Mag. Equit. I, 2. de equitibus, qui de novo accedunt.

2. i. q. ἀναβαίνω *ascendo*, ut semel tantum in N. T. legitur Luc. XIV, 10. φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον amice, ascende superius, h. e. priorem locum occupa. Respondet in versione Alexandrina hebraico עָלָה *ascendit, conscendit*. Exod. XIX, 23. Jos. XI, 17. XV, 3. 6. 7. Adde Judith. XIII, 10. 2 Macc. XVI, 36. *Plutarch.* T. I. p. 4. ed. *Reiske*. Hinc προσανάβασις *ascensus*, מַעֲלֵה. Jos. XV, 3.

ΠΡΟΣΑΝΑΛΊΣΚΩ, fut. αναλώσω, 1. proprie: *insuper impendo, praeterea erogo*, ex πρὸς et ἀναλίσκω *consumo, impendo*. *Demosthen.* p. 1025. I. 20. ed. *Reiske*, ὥστε πρὸς τοῖς αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσαναλίσκειν.

2. i. q. simplex ἀναλίσκω *consumo, impendo, insumo, erogo*, i. q. δαπανάω. Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 43. de foemina, ἥτις εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον quae omnes facultates suas in medicos frustra erogaverat. Pro εἰς ἰατροὺς *Bengelius, Griesbachius* et *Matthaei* plurimorum codicum auctoritate reposuerunt ἰατροῖς, quod probat *Fischerus* Prolus. VII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 180.

180. Sed proba est recepta lectio, nam ἀναλίσκειν apud Graecos cum praepositione εἰς construitur. Vide *Aelian.* V. H. XIV. c. 17. Σωκράτης ἔλεγεν, Ἀρχίλαον εἰς τὴν οἰκίαν τετρακοσίας μνᾶς ἀναλῶσαι. ibid. c. 32. εἰς ἐκείνους ἀναλίσκεσθαι. Caeterum προσαναλίσκειν pro simplici ἀναλίσκειν legitur apud *Demosthenem* adv. Leptin. p. 460. 2. ed. *Reiske*, τὰς ἰδίας οὐσίας προσαναλίσκοντες δαπάνην. et *Eurip.* Electr. 427. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 711.

ΠΡΟΣΑΝΑΠΛΗΡΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, *expleo, suppleo.* Est decompositum ex πρὸς, ἀνὰ, et πληρόω *impleo.* Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor IX, 12. οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων collecta haec pecunia non solum explevit defectum Christianorum, seu, non solum sublevata est inopia multorum Christianorum. ibid. XI, 9. τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ defectum enim meum supplerunt fratres, venientes e Macedonia. Sapient. XIX, 4. ἵνα τὴν λείπουσαν προσαναπληρώσωσι κόλασιν. *Athenaeus* XIV. p. 654. D. *Libanius* D. XXXV. p. 768. D.

ΠΡΟΣΑΝΑΤΙ΄ΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1. proprie: *praeterea impono*, et προσανατίθεμαι *praeterea in me suscipio, (Xenoph. Mem.* II, 1. 8.) *impono*, ex πρὸς, ἀνὰ, et τίθημι *pono.*

2. metaphorice: *confero et communico cum aliquo quacunque de causa, expono alicui arcanum meum et super eo ipsum consulo, adhibeo aliquem in consilium, sumo aliquem consiliarium.* Galat. I, 16. οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι neminem in consilium adhibui. *Diod. Sic.* XVII, c. 116. Alexander τοῖς μάντεσι προσαναθέμενος περὶ τοῦ σημείου, quod paulo post exprimit per προσαναφέρων τοῖς μάντεσι. *Lucian.* Oper. T. II. p. 246. ed. *Reitzii*, ἐμοὶ προσανάθου, λάβε με σύμβουλον πόνων. Conf. ad h. l. *Camerarium* et *L. Bos.* Exercitt. Philol. p. 172.

3. *facta collatione addo aliquid, examine habito corrigo, meliora doceo.* Galat. II, 6. ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο me, inquam, apostoli, quorum maxima erat auctoritas, nihil novi docuerunt, aut correxerunt. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΑΠΕΙΛΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *minis minas addo, insuper*, vel *denuo minitor, repeto comminationes*, ex πρὸς (quod in compositis interdum *additionem* notat, *insuper, porro*, v. c. προσερωτάω *insuper interrogo, Xenoph.* Mem. III, 9. 4. προσεπιμετρέω *addo alicui aliquid, Polyb.* Hist. IV, 51.) et ἀπειλέω *minor, minitor.* Eandem significationem habet etiam medium προσαπειλέομαι, οῦμαι, quod semel tantum in N. T. legitur Act. IV, 21. οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι, ἀπέλυσαν αὐτοὺς illi igitur, additis novis comminationibus, eos dimiserunt. Legitur praeterea apud *Demosthenem* p. 544. 26. ed. *Reiske.*

ΠΡΟΣΔΑΠΑΝΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *insuper*, seu *praeterea insumo, plures sumtus facio, sumtus sumtibus addo*, ex πρὸς (vide vocem praecedentem) et δαπανάω *consumo, sumtus facio.* Legitur in N. T. tantum Luc. X, 35. ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω si quid insuper impenderis et erogaveris, ego, redux factus, reddam tibi. *Themistius* XXIII, p. 289. οὐκ ἐπειδὰν λαμβάνω μισθὸν, ἀλλ' ὅτι προσδαπανῶμαι. *Lucian. Ep. Saturnal.* c. 39. καὶ προσδαπανήσομεν et insuper impendemus.

ΠΡΟΣΔΕ΄ΟΜΑΙ, fut. δεήσομαι, *insuper vel adhuc egeo, egeo, indigeo adhuc alicujus rei, ad perfectionem pertinentis*, ex πρὸς et δέομαι *egeo.* Semel tantum legitur in N. T. Act. XVII, 25. οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος neque manibus hominum colitur, quasi adhuc indigeret alicujus rei. *Clemens* Ep. I. ad Corinthios p. 144. ἀπροσδεὴς, ἀδελφοὶ, δεσπότης ὑπάρχει τῶν ἁπάντων. Alex. Prov. XII, 9. προσδεόμενος ἄρτου, pro חָסֵר לָחֶם, Sirac. IV, 3. XI, 13. XIII, 5. XVIII, 32. XLII, 29. *Thucyd.* II, c. 41. οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὁμήρου ἐπαινετοῦ. ibid. IV, c. 10. *Suid.* προσδεῖσθαι καὶ ἐνδεῖσθαι διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ δηλοῖ ὀλίγων τινῶν κτῆσιν· τὸ δὲ

 παντελῆ

παντιλῆ ἀπορίαν τοῦ ὅλου δηλοῖ. Cf. *Alberti* in Museo Brem. Vol. I. p. 115. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 568 seq.

ΠΡΟΣΔΈΧΟΜΑΙ, fut. έξομαι, 1. proprie: *excipio, recipio benigne et humaniter*, ex πρὸς et δέχομαι *capio*. Luc. XV, 2. οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς hic improbos benevolo vultu et affectu excipit cum iisque cibum capit. Possunt tamen verba προσδέχεται ἁμαρτωλοὺς etiam ita reddi: placent ei scelerati et flagitiosi homines, delectatur eorum consuetudine et familiaritate. Nam προσδέχεσθαι τινα est: *aliquo delectari, aliquem probare et amare*, et respondet hebraicae formulae רָצָה בִּפְלֹנִי. Malach. I, 8. Ies. XLII, 1. ὁ ἐκλεκτός μου προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχή μου. Ezech. XX, 40. XLIII, 27. Amos V, 22. *Hesychius*, sine dubio e Luca, προσδέχεται· προσποιεῖται, h. e. suos reddit, amat, probat. Rom. XVI, 2. ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ut eam benigne, Christi causa, hospitio excipiatis. Philipp. II, 29. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς. 1 Paral. XII, 18. προσεδέξατο αὐτοὺς Δαβίδ. *Eurip.* Phoen. v. 1733. *Aristoph.* Equit. 7:5. *Thucyd.* IV, 106.

2. *admitto, accepto.* Hebr. XI, 35. οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν qui non admiserunt liberationem, etiamsi ipsis contingere potuisset. Ps. VI, 9. Κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο Dominus preces meas acceptavit. *Thucyd.* II. c. 12. κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι.

3. *fero, sustineo, tolero.* Hebr. X, 34. τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε direptionem, seu jacturam facultatum vestrarum aequo tulistis animo. Genes. XXXII, 20. ἴσως γὰρ προσδέξεται τὸ πρόσωπόν μου. Exod. X, 17. προσδέξασθε οὖν μοῦ τὴν ἁμαρτίαν ἔτι νῦν. Levit. XXVI, 43. προσδέξονται τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, h. e. poenas peccatorum suorum patienter ferent.

4. *exspecto*, in utramque partem, ita, ut non solum de *spe et exspectatione cum desiderio*, sed etiam de *metu* et *anxia exspectatione* (*Xenoph.* de Rep. Athen. II, 14. μηδὲ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους. Alex. Ezech. XXXII, 10. προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν. *Suid.* προσδεχόμενοι· προσδοκῶντες.) usurpetur. Marc. XV, 43. ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ qui etiam ipse cum desiderio exspectabat regnum Messiae. Luc. II, 25. προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ exspectans Israelitarum consolatorem, nempe Messiam ibid. v. 38. XII, 36. ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν servis reditum dominorum suorum exspectantibus. ib. XXIII, 51. Act. XXIII, 21. προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν exspectantes tantum tuam concessionem. ibid. XXIV, 15. ἐλπίδα, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται spem, quam etiam illi ipsi fovent et habent. (Similia loca reperiuntur non solum apud Alexandrinos, sed etiam apud Graecos. Job. II, 9. προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου. Ies. XXVIII, 10. *Eurip.* Alcest. v. 129. νῦν δὲ τίνα βίου ἐλπίδα προσδέχομαι; *Theognis* v. 1140. ἐλπίδα προσμενέτω. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 622.) Tit. II, 13. προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα. Jud. v. 21. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. LV, 8. προσεδεχόμην τὸν σώζοντά μου. ibid CIV, 11. ubi videndus *Vulgatus*, coll. Ruth. I, 12. *Thucyd.* VI, c. 46. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ περὶ τῶν Ἐγεσταίων. ibid. VIII, 28.

ΠΡΟΣΔΟΚΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *opinor, existimo, cogito, arbitror, apud me aliquid perpendo*, ex πρὸς et δοκάω, vel δοκάζω *opinor, exspecto*. Luc. III, 15. προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ cum populus in ea esset opinione, nempe Johannem fortasse ipsum esse Christum: ubi partim *Vulgatus* προσδοκᾷν per *existimare* reddidit, partim in sequentibus formula διαλογίζεσθαι ἐν ταῖς καρδίαις explicatur. ibid. XII, 46. ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ die, quo non putat: sequuntur verba: ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, coll. Matth. XXIV, 50. Sed potest

potest etiam τῷ προσδοκᾷν in utroque loco notio *metuendi et timendi* subjici, de qua infra exponetur. Caeterum προσδοκᾷν pro *existimare, cogitare*, etiam usurpatum reperitur apud *Aeschylum* in Timarchum p. 185. et *Polybium* Lib. V, c. 13. quae loca jam adduxit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. I. p. 195.

2. *exspecto*, in utramque partem, ita, ut aeque ac προσδέχεσθαι partim de *spe et exspectatione cum desiderio*, partim de *metu* et *anxia exspectatione* adhibeatur. Matth. XI, 3. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; num tu es venturus ille Messias, an alium exspectemus? Luc. I, 21. καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν populus interea exspectabat Zachariam. ibid. VII, 19. 20. VIII, 40. ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτὸν omnes enim magnis desideriis exspectaverant eum. Act. III, 5. προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν et se aliquid ab iis accepturum sperabat. Act. X, 24. XXVII, 33. προσδοκῶντες inter spem metumque fluctuantes. ibid. XXVIII, 6. οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρὸν illi vero metuebant, futurum, ut intumesceret, aut subito mortuus concideret. ibid. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων postquam vero diutius exspectantes, etc. 2 Petr. III, 12. προσδοκῶντας sperantes. Eodem sensu legitur quoque ibid. v. 13 et 14. Saepius autem non reperitur in N. T. Thren. II, 16. ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν, ubi in hebraico est קִוָּה *exspectavit*, Ps. CIV, 27. CXIX, 166. προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου, Κύριε. Sapient. XII, 22. προσδοκῶμεν ἔλεος. 2 Macc. XV, 8. 20. Caeterum προσδοκᾷν, uti et ἐλπίζειν, esse verbum mediae significationis et de metu aeque ac de spe usurpari, observatum jam est a *Thoma M.* (p. 747. ed. *Bernard.* προσδοκῶ ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς νόσου, καὶ προσδοκῶ ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου. καὶ προσδοκῶ δὲ πείσεσθαι κακὰ καὶ προσδοκῶ κακά.) et *Suida* sub voce Προσδοκία, quam vide.

ΠΡΟΣΔΟΚΊΑ, ας, ἡ. Vocabulum est mediae significationis, ut Latinorum *exspectatio*, cui respondet, et verbum προσδοκάω, a quo descendit, et

1. *metum, timorem, anxiam exspectationem imminentis mali* significat. Sic legitur in N. T. Luc. XXI, 26. ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ prae metu et anxia exspectatione malorum, Judaeae imminentium. *Polyb.* I, 31. προσδοκία τῆς πολιορκίας. 2 Macc. III, 21. τὴν τοῦ μεγάλως διαγωνιῶντος ἀρχιερέως προσδοκίαν, ubi conferendus est *Syrus*. *Josephus* A. J. XV, c. 3. § 4. ἐπὶ μείζονος κακοῦ προσδοκίᾳ. Conf. *Munthe* Obss. Philol. e *Diodoro Siculo* p. 184. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 800. Eodem modo *spes* atque *exspectatio* apud Latinos quandoque de *metu* et *timore* usurpatur, (*Liv.* II, 18. Cf. *Heinsium* ad *Ovid.* Metam. VIII, 333. et *Cortium* ad *Sallust.* Catil. XX, 13. Jug. XIV, 11.) ut ἐλπὶς apud *Zosimum* II, 2. ἐλπὶς πονηρὰ, et *Josephum* A. J. II, c. 15. § 4. ἐν ἐλπίδι τοῦ πάντα ἀπολέσθαι καταστῆσαι. Ex his a me dictis pariter ac iis, quae statim addentur, intelligi satis potest, quae fides sit *Suidae* habenda, ita scribenti: διαφέρει προσδοκία ἐλπίδος. ἐλπὶς μὲν γάρ ἐστι προσδοκία ἀγαθῶν. καὶ ὁ φοβούμενος προσδοκᾷ, ἀλλ' οὐ προσδοκᾷ ἀγαθά. κακῶν γὰρ προσδοκία ἐστιν ὁ φόβος, ἀγαθῶν δὲ ἡ ἐλπίς. Cf. *Thom. M.* sub ἐλπὶς, et ibi interpretes.

2. *spes, exspectatio cum desiderio.* Alex. Ps. CXIX, 116. καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου. *Demosthen.* p. 319. 19. ed. *Reiske.* *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 16. προσδοκίας ἀγαθῶν ἐμβαλών.

3. per metonymiam: *illa ipsa res, quae speratur et exspectatur.* Act. XII, 11. καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων et liberavit me e potestate Herodis et mortis supplicio, quod omnes fere Judaei cum desiderio exspectabant. Similis locus est Genes. XLIX, 10. ἕως ἂν ἔλθῃ καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. Alia ratione sensum

Act. l. l. expressit *Syrus*, qui vertit: ܘܡܢ ܡܕܡ ܕܐܬܚܫܒܘ ܗܘܘ ܥܠܝ ܝܗܘܕܝܐ *et ab eo, quod cogitarunt,* seu *machinati sunt contra me Judaei.*

ΠΡΟΣΔΡΈΜΩ. Vide infra ΠΡΟΣΤΡΈΧΩ.

ΠΡΟΣΕΑ΄Ω, ῶ, fut. άσω, 1. proprie et vi etymologiae: *insuper sino, praeterea permitto,* ex πρὸς et ἐάω *sino, permitto.*

2. i. q. simplex ἐάω *sino, permitto.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 7. μὴ προσεῶντος ἡμᾶς ἀνέμου non permittente nobis vento, seu, repellente nos vento.

ΠΡΟΣΕΓΓΊΖΩ, fut. ίσω, *appropinquo, accedo,* ex πρὸς et ἐγγίζω, quod idem notat. Semel tantum legitur in N. T. Marc. II, 4. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον et cum non possent appropinquare ipsi propter turbam populi. *Polyb.* XXXIX, 1. 4. In versione Alex. respondet hebraico נָגַשׁ *accessit, appropinquavit,* Genes. XXXIII, 6. 7. Deut. XX, 2. Judd. VI, 19. et קָרַב idem, Jos. III, 4. 2 Sam. XX, 17. Ezech. XVIII, 6. Apud Graecos haec vox etiam *admovere* notat, v. c. *Lucian. Amorr.* c. 53. χείλη προσεγγίσας χείλεσι, labia admovendo labiis.

ΠΡΟΣΕΔΡΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *assideo,* a πρόσεδρος *assessor, assiduus,* hocque ex πρὸς et ἕδρα *sella.* Sic aliquoties legitur apud *Demosthenem,* v. c. p. 313. 11. ed. *Reiske:* ἅμα τῷ πατρὶ τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων. ibid. p. 914. 28. οἳ συνέπλευσάν σοι, καὶ προσήδρευον, h. e. assidebant tibi, vel, a latere tuo non discedebant. Hinc

2. *semper versor apud aliquem, semper occupatus sum in aliqua re, curo semper aliquid.* Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Cor. IX, 13. οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες (παρεδρεύοντες nonnulli codices habent pro προσεδρεύοντες.) qui quotidie versantur ad aram et ministerio suo funguntur, seu, qui perpetuo curant officia ad altare. Sermo est de sacerdotibus Judaeorum, qui assiduo sacrorum cultui ita vacabant, ut alio modo victum, ad sustentandam vitam necessarium, quaerere non potuerint. *Joseph.* contra Apionem I, 7. τῇ θεραπείᾳ τοῦ θεοῦ προσεδρεύοντας. *Hesych.* προσεδρεύων· σχολάζειν, h. e. vacare alicui rei et operam dare. Hinc προσεδρία *assiduitas, perseverantia in aliquo labore.* 3 Macc. IV, 15. ἐγένετο ἡ ἀπογραφὴ μετὰ πικρᾶς σπουδῆς καὶ φιλοτίμου προσεδρίας. Conf. Spicilegium II. Lexici Bieliani p. 154. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 130.

ΠΡΟΣΕΡΓΑ΄ΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, 1. proprie: *aliquid operis addo, insuper aliquid mihi paro,* (*Xenoph.* Hist. Gr. III, 1. 25.) ex πρὸς et ἐργάζομαι *operor.*

2. ut simplex ἐργάζομαι (quod vide,) *lucrifacio, acquiro, negotiando lucror, conficio.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XIX, 16. ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς mina tua decem alias negotiando lucri feci. Vide de hoc verbo *Olearium* de Stilo N. T. p. 127. et 212. qui illud inter elegantiora N. T. verba recenset.

ΠΡΟΣΈΡΧΟΜΑΙ, fut. προσελεύσομαι, aor. 2. προσῆλθον, 1. proprie: *advenio, accedo, adeo, congredior cum aliquo, afferor, apportor, adducor, supplico, precibus adeo,* ex πρὸς et ἔρχομαι *venio.* Construitur, ut plurimum, cum dativo. Matth. IV, 3. προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων. ibid. v. 11. V, 1. VIII, 5. προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν adiit eum centurio quidam atque ita supplicavit. Sed fortasse προσέρχεσθαι h. l. est *convenire aliquem per epistolam,* unde προσέλευσις *libellus supplex* apud Graecos dicitur. ibid. v. 19. 25. IX, 14. 20. 28. προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ coeci *adducti* sunt ad eum, aut, quod magis placet, *precibus eum adierunt.* ibid. XIII, 10. 27. 36. XIV, 12. 15. XV, 1. 12. 23. 30. XVI, 1. XVII, 7. 14. προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ. ibid. v. 19. 24. XVIII, 1. XIX, 3. 16. XX, 20. XXI, 14. καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ et oblati ipsi sunt coeci et claudi.

claudi. ibid. v. 23. 28. 30. XXII, 23. XXIV, 1. 3. XXV, 20. 22. 24. XXVI, 7. προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ accessit mulier. ib. v. 17. 49. 50. 60. 69. 73. XXVII, 58. XXVIII, 2. 9. 18. Marc. I, 31. VI, 35. X, 2. XII, 28. XIV, 35. 45. Luc. VII, 14. VIII, 24. 44. IX, 12. 42. X, 24. XIII, 31. XX, 27. XXIII, 36. 52. Joh. XII, 21. Act. VII, 31. VIII, 29. IX, 1. X, 28. ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ aut accedere ad gentilem. ibid. XII, 13. XVIII, 2. προσῆλθεν αὐτοῖς iis sese adjunxit, seu familiaritatem cum iis contraxit: nam v. 3. additur ἔμενε παρ' αὐτοῖς. ibid. XXII, 26. 27. XXIII, 14. XXIV, 23. XXVIII, 9. προσήρχοντο afferebantur. Hebr. XII, 18. 22. Alex. 1 Regg. XX, 13. προσῆλθε τῷ Ἀχαάβ. ibid. v. 22. προσῆλθε προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα. Jerem. VII, 15. μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν ne pro his precibus me adeas. Aelian. V. H. II, 13. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. 5. Cf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 658.

2. metaphorice: *animum applico, assentior, sector alicujus partes*, ut latinum *accedere*, et nostrum beytreten *to consent to.* 1 Tim. VI, 3. si quis aliter docet καὶ μὴ προσέρχεται τοῖς ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ nec se suamque doctrinam conformat ad religionem sanctissimam Domini nostri J. C. Conf. *Munthe* Obss. Philol. e *Diodoro Siculo* p. 412. 1 Petr. II, 4. πρὸς ὃ προσερχόμενοι cujus partes sectati estis, cujus sectatorum numerum auxistis.

3. προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ et προσέρχεσθαι simpliciter positum ac ἐγγίζειν τῷ Θεῷ proprie quidem ii dicuntur, *qui ad aram accedunt et Deo sacrificia offerunt, vel suo, vel aliorum nomine.* Hebr. X, 1. οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι non poterat perfecte expiare sacrificia offerentes, τοὺς λατρεύοντας, coll. IX, 9. metaphorice autem in N. T. ad *eos* transfertur, *qui* vel *Deum precibus adeunt et salutis causa ad eum confugiunt atque optima quaevis ab eo sperant*, vel *sunt veri Dei cultores et Christiani*, qui etiam alias ἱερεῖς et ἱεράτευμα in N. T. dicuntur. Hebr. IV, 16. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος adeamus itaque animo, fiducia pleno, Deum Optimum Maximum. ibid. VII, 25. τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ qui per eum Deum pie colunt ejusque favorem consequuti sunt. ibid. X, 22. XI, 6. τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ omnis, qui est verus Dei cultor. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ', ῆς, ἡ. 1. Latissime patet hoc vocabulum in N. T. libris et non solum *omnem piam sensuum animi declarationem, Deo factam, et preces omnis generis*, sed etiam *omnem meditationem rerum divinarum, sacra et cultum divinum, tam externum, quam internum* significat et complectitur; speciatim autem προσευχὴ mox *petitionem, votum, ad Deum directum, quo aliquid optamus*, mox autem *deprecationem*, seu *votum* denotat, *quo aliquid mali a nobis averti petimus*, ex πρὸς et εὐχὴ *votum*, q. εὐχὴ πρὸς τὸν Θεὸν, hocque ab εὔχομαι *preces fundo, vota facio*, seu *nuncupo*. Matth. XVII, 21. τοῦτο τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ hoc autem genus daemonum non ejici potest, nisi per preces, cum jejunio conjunctas: ubi intelliguntur preces, quibus a discipulis Christi auxilium divinum implorandum erat ad miracula patranda. ibid. XXI, 13. οἶκος προσευχῆς *templum, in quo sacra fiunt et Deus colitur.* ib. v. 22. πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ omnes facultates miracula patrandi, quascunque precibus contenderitis. Marc. IX, 29. XI, 17. Luc. VI, 12. καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ et per totam noctem *meditationi rerum divinarum* vacabat. ibid. XIX, 46. XXII, 45. προσευχὴ *deprecatio, preces ad Deum, pro avertendis malis factae*, coll. v. 42. Act. I, 14. προσευχὴ *meditatio rerum divinarum, cultus divinus.* (quo sensu haec vox etiam legitur ibid. II, 42. III, 1. VI, 4. 1 Cor. VII, 5.) Act. X, 4. 31. εἰσηκούσθη ἡ προσευχή σου exauditae

 auditae

auditae sunt tuae preces. ibid. XII, 5. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ assiduae interea pro ejus liberatione e periculo mortis praesentissimo ad Deum factae sunt supplicationes a coetu christiano. Sic εὐχὴ ὑπὲρ τινὸς sumitur apud *Apollodorum* Bibl. III, c. 11. § 6. ἐὰν Αἰακὸς ὑπὲρ αὐτῆς εὐχὰς ποιήσηται. Rom. I, 10. ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου mentis meae conditionisque rerum, quae me spectant, declarationem Deo faciens. (Ita et legitur Ephes. I, 16. Philipp. IV, 6. Coloss. IV, 12. 1 Thess. I, 2. Philem. v. 4.) ibid. XII, 12. de precibus omnis generis adhibetur. (ut Coloss. IV, 2. 1 Petr. III, 7. IV, 7. Apoc. V, 8. VIII, 3. 4.) ibid. XV, 30. coll. v. 31. Ephes. VI, 18. διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως. 1 Tim. II, 1. V, 5. Philem. v. 22. προσευχαὶ deprecationes, ne quid mali et abominandi fiat. Jacob. V, 17. In versione Alex. respondet hebraico תְּפִלָּה, quod aeque late patet ac προσευχή, 2 Sam. VII, 27. Nehem. I, 6. Ps. IV, 1. VI, 9. LIV, 2. LV, 1. et נֶדֶר *votum*, Ps. LXI, 5. Adde Ps. LXIV, 1. LXXXVIII, 14. et Ies. LX, 7.

2. per metonymiam significat *proseucham, oratorium, locum, precibus ad Deum fundendis aptum:* speciatim autem *aedificium, quod in iis oppidis, ubi nullae erant synagogae, extra urbem ad fluvium,* (quia nempe nemo Judaeus, nisi bene lotus, preces recitare debebat. Vide *Buxtorf.* Synagog. Jud. c. 8. p. 156 seq.) *aut ad mare Joseph.* A. J. XIV, c. 10. s. 23. τὰς προσευχὰς ποιεῖσθαι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος) *exstructum erat, in quo Judaei ad sacra facienda, legisque praelectiones ac interpretationes audiendas et preces statas ter singulis diebus faciendas convenire solebant,* quod a *Philone* (de Mose Lib. III, p. 168.) προσευκτήριον, a Latinis *proseucha (Juvenal.* Sat. III, v. 295 seq.) et ab Hebraeis בֵּית תְּפִלָּה vocatur. Sic legitur in N. T. Act. XVI, 13. ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι egressi sumus ex urbe ad fluvium, ubi ex antiquo instituto proseucha erat. *Syrus* bene transtulit: ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ *domus precationis.* ibid. v. 16. *Josephus* in libro de Vita sua cap. 54. συνάγονται πάντες εἰς τὴν προσευχὴν, μέγιστον οἴκημα, πολὺν ὄχλον ἐπιδέξασθαι δυνάμενον. Lectu digna de proseuchis Judaeorum habet *le Moyne* ad Varia Sacra p. 71. *Vossius* ad Catullum p. 313. *Lyseri van Mullen,* Dani, Diss. Critico-Philol. de gemina vocis προσευχῆς significatione Act. XVI, 13. Hafn. 1707. 4. et alii, quos laudat *Wolfius* in notis ad *Casauboniana* p. 313. Conf. etiam *Barthii* Advers. II, 21.

ΠΡΟΣΕΥ΄ΧΟΜΑΙ, fut. εὔξομαι, *precor, oro, preces omnis generis ad Deum fundo, Deo piam mentem declaro, precando quaedam bona et deprecando mala,* etiam *bona apprecor a Deo, benedico, vota nuncupo, votis expeto,* etiam *gratias ago,* et aeque late patet ac vocabulum προσευχή, ita, ut interdum etiam *meditari res divinas, in cultu divino occupatum esse* significet, ex πρὸς et εὔχομαι, q. d. εὔχομαι πρὸς τὸν Θεόν. Matth. V, 44. προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς supplicate pro iis, qui vos criminantur et insectantur. ib. VI, 5. 6. 7. 9. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς hac vero precum formula utamini. Conf. Alex. Ies. XXXVIII, 9. et Luc. XI, 1. Matth. XIV, 23. προσεύξασθαι meditari res divinas; quo sensu etiam haec vox sumenda est in aliis N. T. locis, v. c. 1 Thess. V, 17. Matth. XIX, 13. καὶ προσεύξηται et bona iis apprecaretur, seu, bona vota pro iis nuncuparet, coll. Marc. X, 16. Matth. XXIII, 14. XXIV, 20. προσεύχεσθε δὲ precibus hoc vobis a Deo expetite. ibid. XXVI, 36. 39. προσευχόμενος καὶ λέγων deprecatus est hoc modo. Luc. XVIII, 11. XXII, 40. ubi προσεύχεσθαι cum μὴ et infinitivo construitur. Philipp. I, 9. προσεύχεσθαι cum ἵνα construitur, ut 1 Cor. XIV, 13. Προσεύχεσθαι ὑπὲρ τινὸς *commodum*

alicujus

alicujus expetere precibus. Coloss. I, 9. pro quo alias (v. c. Act. VIII, 15. Coloss. IV, 3. 1 Thess. V, 25. 2 Thess. III, 1.) formula προσεύχεσθαι περί τινος usurpatur. Jacob. V, 17. προσευχῇ προσεύχεσθαι *orare.* 1 Cor. XI, 4. et XIV, 14. 15. προσεύχεσθαι de iis usurpatur, qui preces clara voce in conventibus Christianorum sacris faciunt et quidem afflatu divino. Interdum etiam cum dativo construitur, v. c. Matth. VI, 6. πρόσευξαι τῷ πατρί σου. *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 1. προσευξάμενος Ἑστίᾳ πατρῴᾳ κ. τ. λ. ib. III, 3. 25. προσευξάμενος τοῖς θεοῖς. In versione Alex. respondet hebraico הִתְפַּלֵּל *oravit, precatus est,* 1 Sam. I, 10. II, 25. 2 Sam. II, 27. Esr. X, 1. עָתַר *oravit, deprecatus est, supplicavit,* Exod. X, 17. Judd. XIII, 8. et chald. צְלָא, quod idem notat, Esr. VI, 10. Dan. VI, 11.

ΠΡΟΣΕ'ΧΩ. 1. Proprie quidem significat: *insuper aliquid habere praeter alia, quae jam habeas,* (*Demosthen.* p. 877. 26. καὶ τὴν οἰκίαν ἐν δισχιλίαις προσέξεις.) sed deinde etiam generatim notat: *adhibere, applicare,* quodcunque illud demum sit, quod applicatur, aut exhibetur, ex πρὸς et ἔχω *habeo.* Hoc verbum fere semper elliptice adhibetur in N. T. et significat

2. *appropinquare, accedere,* ita, ut omissum sit ἑαυτόν. Sic sumi videtur in N. T. Hebr. VII, 13. ἀφ' ἧς (sc. φυλῆς) οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ ex qua tribu nemo accessit ad altare, h. e. nemo munere sacerdotali et levitico functus est. *Hesych.* προσέσχε· προσῆλθε. *Suid.* προσέσχε· κατῆρεν, ἐπλησίασεν. In versione Alex. respondet hebraico קָרַב *appropinquavit,* Psalm. XXXVIII, 22. XL, 13. LXIX, 18. Hinc interdum apud Graecos *appellere navem* (*Demosthen.* p. 1285. 25. ed. *Reiske:* τῇ νηῒ προσέχειν εἰς Ῥόδον) significat, ut exemplis idoneis docuit *Budaeus* in Commentariis Ling. Gr. p. m. 597. Vide etiam *Thom. M.* p. 748. ed. *Bernard.*

3. προσέχω, sc. τὸν νοῦν, *animum adverto et applico, attendo, ausculto, meditor.* Hebr. II, 1. διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι propterea eo magis tenemur attendere doctrinae, nobis traditae, nempe partim sedula et recta ejus meditatione, partim vitae et mentis ad normam ejus conformatione. 2 Petr. I, 19. ᾧ, καλῶς ποιεῖτε, προσέχοντες et si ad haec prophetarum vaticinia attenderitis, recte agetis, seu saluti vestrae optime consuletis. 1 Tim. I, 4. μηδὲ προσέχειν μύθοις. Tit. I, 14. μὴ προσέχοντες μύθοις Ἰουδαϊκοῖς neque attendentes fabulis Judaicis. *Diog. Laërt.* III, 6. Sic saepius quoque apud Alexandrinos legitur, v. c. Prov. I, 25. τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. Ies. I, 23. καὶ κρίσιν χηρῶν οὐ προσέχοντες. Deut. I, 45. ubi hebraico הֶאֱזִין *aures praebuit, advertit* respondet. Ies. LV, 3. Cant. VIII, 13. Interdum vero τῷ προσέχειν in hac significatione apud Alexandrinos adduntur voces τὸν νοῦν, v. c. Job. VII, 17. (*Aristoph.* Equit. v. 1011. ἄκουε δὴ νῦν, καὶ πρόσεχε τὸν νοῦν ἐμοί. *Lucian.* Dial. Jov. et Jun. ab init. ἔλαττόν μοι προσέχεις τὸν νοῦν. Conf. *Lamb. Bos.* Ellips. Gr. p. 132. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 317.) τὸ οὖς, seu τοῖς ὠσίν, Jer. VII, 23. XXV, 4. Ies. LV, 3. τῇ διανοίᾳ. Exod. IX, 22. Job. I, 8. et τῇ καρδίᾳ. Deut. XXXII, 48.

4. προσέχω, scil. τὴν πίστιν, seu νοῦν, *assentior, assensum meum praebeo, alicui fidem habeo,* i. q. πιστεύω, et ex adjuncto mox *obtempero, morem gero,* mox, inprimis si dativus personae sequitur, *adhaereo alicui, sectator alicujus sum,* seu *fio, applico me ad aliquem.* Act. VIII, 6. προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν et omnis fere turba assensum praebebat doctrinae, a Philippo traditae, coll. v. 12. ubi illud προσέχειν per πιστεύειν explicatur. ibid. v. 10. ᾧ προσεῖχον πάντες, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου cui quidem sectatores adhaerebant omnes, nobiles et ignobiles. ibid. v. 11. προσεῖχον δὲ αὐτῷ sectabantur autem eum ideo. ibid. XVI, 14. προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου

ut

ut doctrinae, a Paulo traditae, fidem haberet et morem gereret. 1 Tim. IV, 1. προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων assensum praebentes doctoribus falsis et doctrinis vere diabolicis. *Josephus* A. J. VIII, 9. 1. ὅπως μὴ προσέχοι τοῖς τοῦ Ἰαδῶνος λόγοις Ἱεροβοάμος. Apud eundem de B. J. VI, 5. 3. πιστεύειν et προσέχειν tanquam synonyma junguntur, uti contra ἀπιστεῖν et μὴ προσέχειν conjuncta inveniuntur apud eundem Lib. I. contra Apionem § 1. 1 Macc. VII, 11. οὐ προσέσχον τοῖς λόγοις αὐτῶν. Quod vero ad *obtemperandi* notionem attinet, quam voci προσέχειν ex adjuncto tribuendam esse monui, et quam *Krebsius* in Obss. Flav. p. 203 seq. contra *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 323. in nullo graeco Scriptore reperiri nimis audacter affirmavit, confirmatur ea satis superque multis Scriptorum veterum locis, v. c. loco *Josephi* A. J. VIII, 10. 4. (quem ipse *Krebsius*, hanc notionem tamen impugnans, jam laudavit l. l.) διὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς πατρῴοις φίλοις. *Aelian.* V. H. XII, 1. τῷ προστάγματι οὐ προσέσχεν. Sirac. XXIII, 34. XXXII, 24. ὁ πιστεύων νόμῳ, προσέχει ἐντολαῖς. ibid. XXXV, 1. *Suid.* προσέχειν· ἐπιμελῶς τηρεῖν.

5. *operam do, studeo, deditus sum alicui rei, occupatus sum in aliqua re, versor circa eam*, etiam ex adjuncto: *delector aliqua re, ducor, trahor*, ita, ut omissum sit σπουδήν. 1 Tim. I, 4. μηδὲ προσέχειν μύθοις neque operam dare fabulis. ibid. III, 8. μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας non vinosos. *Polyaen.* Strategem. VIII, cap. 56. ὁρῶσα τὸν ἄνδρα τρυφῇ προσέχοντα καὶ μέθῃ. 1 Tim. IV, 13. πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ semper occupatus sis in praelegendis libris sacris, in consolandis et edocendis Christianis. Tit. I, 14. Huc etiam a nonnullis refertur locus Hebr. VII, 13. ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ ex qua tribu nemo altari operam dedit, seu, nemo curam gessit altaris. Conf. *Loesneri* Obss. Philonn. p. 398.

6. *diligentem curam gero et adhibeo, prospicio, provida et diligenti cura observo.* Act. XX, 28. προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, h. e. observate vos et vitam vestram et provida ac diligenti cura prospicite saluti Christianorum, qui sunt curae vestrae demandati.

7. *caute et provide ago, diligenter aliquid perpendo.* Act. V, 35. προσέχετε ἑαυτοῖς, ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν bene perpendite, quomodo hos homines tractetis.

8. *sedulo ac sollicite mihi caveo ab aliqua persona, aut re*, i. q. ὁράω. φυλάττομαι. Matth. VI, 1. προσέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων cavete vobis, ne eleemosynas vestras erogetis spectantibus hominibus. ibid. VII, 15. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν cavete vero vobis a falsis doctoribus. ibid. X, 17. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων cavete vobis ab hominibus ejusmodi. ibid. XVI, 6. ὁρᾶτε καὶ προσέχετε diligenter cavete vobis. ibid. v. 11 et 12. Luc. XII, 1. XVII, 3. προσέχετε ἑαυτοῖς cavete vero etiam vobismet ipsis. ibid. XX, 46. XXI, 34. προσέχετε ἑαυτοῖς, μήποτε κ. τ. λ. Saepius in N. T. non legitur. In eadem vero *cavendi* notione reperitur apud Alexandrinos 2 Paral. XXV, 16. πρόσεχε, ἵνα μὴ μαστιγωθῇς. ib. XXXV, 21. πρόσεχε ἀπὸ Θεοῦ. Levit. XXII, 2. Sirac. VI, 14. XI, 34. XVII, 11. *Gloss. in Octateuch.* πρόσεχε· ἀσφαλίζου.

ΠΡΟΣΗΛΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *clavis affigo, clavis transfigo ac perforo*, ex πρὸς et ἡλόω, quod idem notat, hocque ab ἧλος, ου, ὁ, *clavus.* Legitur sic aliquoties apud *Demosthenem*, v. c. p. 520. 19 et 549. 1. ed. *Reiske.*

2. metaphorice: *clavis transfigendo ac perforando aboleo*, ut chirographum, quod transfixione aboletur. Sic semel legitur in N. T. Coloss. II, 14. αὐτὸ (scil. τὸ χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν) ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ et chirographum, seu legem Mosaicam scriptam, cum omnibus ejus

jus mandatis ac institutis prorsus removit, affigens nempe illam cruci, h. e. dum nempe illam morte sua abrogavit et irritam reddidit. Cf. Galat. III, 13.

ΠΡΟΣΗ'ΛΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie notat *advenam*, *eum*, *qui aliunde advenit*, *peregrinum*, etiam *adventitium*, *accessorium*. Derivatur enim a 3 persona praet. pass. προσήλευται, vel a praet. med. προσελήλυθα, verbi προσέρχομαι *accedo*, *advenio*, pro quo apud Graecos etiam προσελεύθω ponitur. Sic προσήλυτος vel centies in versione Alex. reperitur, ubi hebraico גֵּר *peregrinus* respondet, v. c. Exod. XII, 48. 49. XX, 10. XXII, 28. Jerem. VII, 6. Ezech. XIV, 7. *Hesych.* προσήλυτος· πάροικος, ἀλλοεθνής. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. προσήλυτος· ἔποικος, πάροικος, ξένος. *Etym. M.* προσήλυτος· ὁ μέτοικος καὶ φυγάς. Hinc προσηλυτεύω *tanquam advena commoror* apud *Aquilam* Ps. V, 5. et Alex. Ezech. XIV, 7. et προσηλύτευσις *advenae commoratio* apud *Aquilam* Genes. XLVII, 9.

2. *proselytus*, h. e. *qui a gentilium religione ad veram religionem Judaicam transierat eamque sive totam, sive aliquam ejus partem tantum amplexus erat*. Tria autem genera proselytorum apud Judaeos fuisse dicuntur, nempe a) גרי צדק, vel גרי בני ברית *proselyti justitiae*, vel *proselyti filiorum foederis*, h. e. qui ita amplexi erant religionem Judaicam, ut tria illis adhibita fuerint initiamenta, circumcisio, baptismus et oblatio, et omnia Judaeorum dogmata omnesque ritus observarent. b) גרי תושב, vel גרי שער, h. e. *proselyti domicilii*, vel *portae*, qui sine circumcisione et baptismo religionem Judaicam probabant et renuntiaverant gentilium superstitioni, seu secundum alios, qui tantum quosdam ritus Judaicos et praecepta Noachica observabant, quae numero septem fuisse traduntur et reperiuntur in *Gemara Babylonica* ad Tit. Sanhedrin. c. 7. fol. 56. et *Bereschit Rabba*, Parasch. 34. c) *proselyti mercenarii*, qui tantum circumcisi, non vero baptizati erant. Vide *Seldenum* de Jure N. et G. Lib. II. c. 2 seq. Sed *Buxtorf.* in Lex. Talmud. et Rabbin. voce גֵּר p. 409. duo tantum ab aliis proselytorum genera statui testatur, nimirum *justitiae* et *domicilii*. Legitur haec vox in N. T. tantum Matth. XXIII, 15. circumagitis mare et terram, seu omnes vires vestras intenditis ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, ut vel unum proselytum faciatis. Conf. *Lightfoot.* in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. De studio Judaeorum, multos e gentibus ad Judaismum pertrahendi, exposuit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 483 seq. Act. II, 11. Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι tum Judaei, tum proselyti. ib. VI, 5. et XIII, 43. *Suid.* ex *Theodoreto:* προσήλυτοι· οἱ ἐξ ἐθνῶν προσεληλυθότες, καὶ κατὰ τοὺς θείους πολιτευόμενοι νόμους. Δαβίδ· (Ps. XCIII, 6.) καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν.

ΠΡΌΣΚΑΙΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *temporarius*, *momentaneus*, *ad tempus breve tantum durans*, *breve vel cito transiens*, *inconstans*, *instabilis*, *mutabilis*, ex πρὸς et καιρὸς *tempus*, *occasio*, *opportunitas*. Legitur in N. T. Matth. XIII, 21. non vero habet radicem in semet ipso, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι sed temporarius, instabilis ac mutabilis est, h. e. ad breve tempus religioni adhaeret; coll. Luc. VIII, 13. πρὸς καιρὸν πιστεύουσι. Eadem sententia, iisdem verbis expressa, legitur quoque Marc. IV, 17. ubi etiam in sequentibus explicatur verbis: orta calamitate ac persecutione ob professionem religionis christianae, statim ab ea deficiunt. 2 Cor. IV, 18. τὰ πρόσκαιρα opponuntur τοῖς αἰωνίοις. Hebr. XI, 25. ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν quam temporarium habere idololatriae fructum. Saepius in N. T. non legitur. Apud *Herodian.* I, 1. 6. πρόσκαιρος ἡ δυναστεία opponitur τῇ ἐπιμηκεστέρᾳ τῇ ἀρχῇ: et apud *Sextum Empir.* Lib. IX, p. 566. πρόσκαιροι φύσεις sunt exigui temporis naturae. Alia loca qui scire cupiat,

cupiat, is adeat *Wetstenii N. T.* T. I. p. 402.

ΠΡΟΣΚΑΛΕ΄Ω, ῶ, fut. έσω, et in medio ΠΡΟΣΚΑΛΕ΄ΟΜΑΙ, οῦμαι,

1. proprie: *advoco, accerso, ad me venire jubeo*, ex πρὸς *ad* et καλέω *voco*. Matth. X, 1. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ et advocatis duodecim discipulis. ib. XV, 32. XVIII, 2. 32. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ tunc dominus servum accersitum ita objurgat. ibid. XX, 25. Marc. III, 13. VI, 7. VIII, 1. 34. X, 42, XV, 44. προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα arcessito centurione. Luc. VII, 19. XV, 26. XVI, 5. XVIII, 16. Act. V, 40. VI, 2. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν itaque duodecim apostoli convocarunt totum Christianorum coetum. ibid. XIII, 7. XX, 1. XXIII, 17. 18. 23. Jacob. V, 14. προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. In versione Alex. respondet hebraico קָרָא *vocavit, advocavit, accersivit, convocavit,* Genes. XXVIII, 1. Esther. IV, 5. 2 Macc. XIV, 5. Loca Demosthenis, huc pertinentia, collegit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 660. Activum legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. XIII, 5. ubi significat: *in consilium advocare.* Passivum reperitur apud Alex. Esther. VIII, 1. et 2 Macc. IV, 28.

2. metaphorice: *aggrego ad coetum quendam, in societatem aliquam recipio.* Act. II, 39. ad vos enim pertinet haec promissio et ad posteros vestros, ad omnes etiam remotissimos, ὅσους ἂν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν quoscunque in coetum Christi cultorum recepturus est Dominus Deus noster, seu, ut etiam commode reddi potest, quoscunque destinaverit huic beneficio Dominus Deus noster. Amos V, 8. IX, 6.

3. *alloquor aliquem, invoco.* Matth. XV, 10. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς et oratione directa ad adstantem turbam, ita eam est allocutus. Marc. III, 23. καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς. ibid. VII, 14. et XII, 43. Prov. IX, 15. προσκαλουμένη τοὺς παριόντας ὁδόν.

4. metaphorice: *destino aliquem alicui rei, designo ad aliquod munus, constituo, eligo.* Act. XIII, 2. εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς, pro πρὸς ὃ κέκλημαι αὐτοὺς, negotio, cui gerendo eos destinavi. ibid. XVI, 10. ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτοὺς Deum injunxisse nobis hoc munus tradendi illis religionem christianam. Alex. Joel II, 32. καὶ εὐαγγελιζόμενος, οὓς ὁ Κύριος προσκέκληται. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΚΑΡΤΕΡΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, quod in genere de omnis generis perduratione, continuatione ac perseverantia usurpatur in N. T.

1. cum dativo personae construitur et tunc significat: *semper alicui praesto et ad manum esse, comitari aliquem, a latere alicujus non discedere, adhaerere alicui, assidue cum aliquo esse,* ex πρὸς et καρτερέω *fortiter tolero, perduro,* hocque a κάρτος per metathesin pro κράτος *robur.* Sic legitur in N. T. Marc. III, 9. ubi Christus volebat ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ ut navigiolum semper sibi praesto esset. Act. VIII, 13. καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ et baptizatus adhaesit Philippo, h. e. semper eum comitatus est, nec discessit ab ejus latere; ex more illorum temporum, ubi discipuli doctores suos ubique comitari solebant. ibid. X, 7. καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ et milite quodam religioso ex numero eorum, qui ipsi apparebant, seu, qui ipsi tum apparebat. *Demosthenes* p. 1386. 6. ed. *Reiske:* θεραπαίνας τὰς Νεαίρᾳ τότε προσκαρτερούσας. *Polyb.* Exc. Legat. 47. p. 1199. προσεκαρτέρει τῷ Τίτῳ.

2. *assidue alicui rei operam do et versor in aliquo negotio, perduro, persevero, incumbo, insisto, opus urgeo.* Act. I, 14. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, hi omnes una precibus vacabant et meditationi rerum divinarum. ib. II,

II, 42. ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων κ. τ. λ. assidue operam dabant apostolorum institutioni. ibid. v. 46. καθ' ἡμέραν δὲ προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ quotidie templum simul frequentarunt. Similis locus est in Hist. Susannae v. 7. οὗτοι προσεκαρτέρουν ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακείμ. Act. VI, 4. ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν nos vero in preces et ministerium verbi incumbemus. Rom. XII, 12. XIII, 6. εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες qui hoc ipsum assidue curant. Coloss. IV, 2. Saepius in N. T. non legitur. *Polyb*. I, 55. προσκαρτερεῖν τῇ πολιορκίᾳ in obsidione perseverare. *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 5. 14. *Joseph*. A. J. V, c. 2. s. 6. τῇ καθέδρᾳ προσεκαρτέρουν. *Diodor. Sic.* Lib. III, p. 183. πάντες δὲ πληγαῖς ἀναγκάζονται προσκαρτερεῖν τοῖς ἔργοις. Adde Alex. Num. XIII, 20.

ΠΡΟΣΚΑΡΤΈΡΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *assiduum alicujus rei studium, perduratio, constantia, perseverantia in aliqua re assidua*, cum scilicet nullae aerumnae, nec labores nos a re aliqua avellere possunt, a προσκαρτερέω. Semel tantum legitur in N. T. Ephes. VI, 18. εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων atque, ut hanc constantiam Deus non solum vobis, sed etiam aliis Christianis largiatur, assidui et solliciti sitis in precando. Verba enim ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει posita sunt, ut jam recte ad h. l. monuit *Koppius*, pro ἀγρυπνοῦντες καὶ προσκαρτεροῦντες ἐν πάσῃ δεήσει.

ΠΡΟΣΚΕΦΆΛΑΙΟΝ, ου, τὸ, *cervical, pulvinar, s. pulvinus, qui supponitur capiti decumbentis, aut etiam sedentis*, ex πρὸς et κεφαλὴ *caput*, quia in illud caput nostrum imponimus. Est vocabulum in N. T. ἅπαξ λεγόμενον, quod Marc. IV, 38. tantum reperitur: ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων in cervicali dormiens, seu cervicali indormiens. Alexandrini (apud quos etiam vox προσκεφαλη, idem significans, legitur, 1 Sam. XXVI, 11 et 12.) usi sunt hac voce pro כְּסָתוֹת, quod *pulvillos, cervicalia* denotat, Ezech. XIII, 18. 20. 3 Esr. III, 8. ἔθηκαν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον Δαρείου. Adde *Theophrast.* Char. c. 2. *Aristoph.* Plut. v. 542 seq. ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου λίθον εὐμεγέθη πρὸς τῇ κεφαλῇ. Conf. etiam *Pollucis* Onom. VI, 9. *Foesii* Oecon. Hippocr. p. 323. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 571. et *Heinsium* ad *Ovid*. A. A. I, v. 160.

ΠΡΟΣΚΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie est: *sorte allego, sorte lectum alicui adjungo, sorte addico*, ex πρὸς et κληρόω *sortior, sortem mitto, sorte lego, vel accipio*, hocque a κλῆρος *sors*. Passivum προσκληρόομαι, οῦμαι, *sorte lectus adjungor*.

2. generatim: *adjungo, consocio*, et προσκληρόομαι *adhaereo, me alicui adjungo*. Tantum legitur in N. T. Act. XVII, 4. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ κ. τ. λ. e quibus quidam ad fidem adducti sunt et Paulo ac Silae se adjunxerunt, seu, et Pauli ac Silae perpetui sectatores facti sunt etc. Elegans haec verbi προσκληροῦσθαι significatio valde frequens est apud *Philonem*, ex quo loca multa et idonea collegit *Loesnerus* in Obss. Philonianis p. 209 seq. Conf. etiam *P. Wesselingii* Epistolam ad *H. Venenam* de Aquilae in Scriptis Philonis, Judaei, Fragmentis (Traj. ad Rhen. 1748. 8.) p. 12. et *Wollium* ad *Küsterum* de Verbis Med. p. 48. Male itaque et audacter *Mangey* in Notis ad Philonem T. II, p. 689. pro προσεκληρώθησαν in hoc Lucae loco substituit προσεκολλήθησαν. *Plutarch.* T. VIII, p. 945. ed. *Reiske* ἡ ἐννεὰς δήπου ταῖς Μούσαις, ἡ δὲ ἑβδομὰς τῷ Μουσηγέτῃ προσκεκλήρωται.

ΠΡΟΣΚΛΊΝΩ, fut. ινῶ, *inclino, acclino, propensum reddo*. Medium προσκλίνομαι *assentior alicui, transeo in alicujus partes, sequor partes alicujus*, ex πρὸς et κλίνω *reclino*. Semel legitur in N. T. Act. V. 36. de Theuda, ᾧ προσεκλίθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων

τετρακοσίων

τριακοσίων cui se adjunxerunt, seu cujus partibus faverunt numerus fere quadringentorum hominum. Videtur autem mihi cum *Wetstenio* lectio προσεκλίθη, quam versionis Vulgatae (quae habet: *consensit*,) et codicum nonnullorum auctoritas tuetur, et e qua ex mala dictantis pronunciatione lectio προσεκλήθη (quae in nonnullis codicibus h. l. reperitur,) orta esse videtur, praeferenda lectioni receptae προσεκολλήθη, quum nihil sit usitatius hac voce in N. T. quam adeo nemo facile in προσεκλίθη, vocabulum perrarum ac difficilius, mutaverit. Vide vocem sequentem. *Plutarch.* T. VI, p. 131. ed. *Reiske* προσανοίγει καὶ προσκλίνει τὴν τοῦ νέου ψυχὴν τοῖς ἐν φιλοσοφίᾳ λόγοις. Προσκλίνειν τινὶ pro *propendere in alicujus partes* legitur apud *Polyb.* IV, 51. 5.

ΠΡΌΣΚΛΙΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1. proprie: *inclinatio ad aliquid, inclinatio in alteram partem.* Est enim verbale a secunda pers. perf. pass. προσκέκλισαι, verbi προσκλίνω *inclino, propensum reddo.*

2. metaphorice: *inclinatio et propensio animi, gratia, favor, studium partium, cupiditas*, die Partheylichkeit *partiality*, metaphora desumta a libra, cujus lanx inclinatur in alteram partem. Semel tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 21. μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν nihil faciens, partium studio commotus, aut ex favore, in gratiam aut ejus, cujus causa agitur, aut alius commendantis. Exod. XXIII, 2. Quidam codices, editiones, una cum Patribus quibusdam, loco πρόσκλισιν habent πρόσκλησιν, (quas voces ob soni fortasse et litterarum similitudinem saepissime permutatas esse in codicibus, docuit *Casaubonus* ad *Diog. Laërt.* Lib. I, c. 20. et *Hemsterhusius* ad *Aristoph.* Plutum v. 1027. p. 372 seq. Confer etiam *Schweighaeuseri Commentarium* ad *Polyb.* V, 51, 8.) quam lectionem *Millius* in Prolegg. § 749. hoc sensu, ut *factio* indicetur, quo sensu etiam προσεκλήθη in nonnullis codicibus Act. V, 36. obvium, occurrere existimat. Sed πρόσκλησιν hanc significationem habere, nullo Scriptorum veterum loco demonstrari potest, e quibus potius constat, πρόσκλησιν de *vocatione in jus*, vel *ad senatum per ministros publicos, quos* κλητῆρας *Graeci vocant*, (*Suid.* προσκλήσεις· πρὸς ἃς καλεῖ τις εἰς δικαστήριον ἢ βουλὴν, κλητῆρας ἔχων.) vulgo (v. c. apud *Demosthenem* p. 1054. l. 21 et 25. ed. *Reiske.*) usurpari, ut adeo haec vox a loco nostro prorsus aliena sit. Vox πρόσκλισις autem, de *partium studio, animi propensione*, et *favore* adhibita, saepius reperitur in Graecorum libris, v. c. apud *Polyb.* Hist. V, c. 51. 8. et VI, 10, 10. *Clement. Rom.* in I. Epist. ad Corinthios c. 21. p. 110. etc. 47. p. 188. ubi videndus *Boisius* et *Cotelerius* et *Josephus* A. J. XIX, 3. 3. *Suid* πρόσκλισις· ἑτερομέρεια. Μὴ διαπράξασθαί τι κατ᾽ ἔχθραν, ἢ κατα πρόσκλισιν. *Alberti* Glossar. N. T. p. 158. κατὰ πρόσκλισιν (ita enim reponendum est loco impressi πρόσκλησιν) κατὰ χάριν καὶ προσπάθειαν, ubi vid. *Alberti*. Conf. etiam *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 856. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 344 seq.

ΠΡΟΣΚΟΛΛΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *agglutino, conglutino, glutinamentis adjungo.* Προσκολλάομαι *agglutinor, conglutinor*, ex πρὸς et κολλάω *glutino, conglutino*, hocque a κόλλα *gluten, quo res conjungi solent.* Respondet hebraico דָּבַק quod, ut arabicum دبق proprie *agglutinari* notat, a דֶּבֶק *glutinum, ferrumen, plumbatura, conglutinatio.* Deinde vero, quemadmodum προσκολλᾶν in universum *adjungere, conjungere* notat, (v. c. apud *Plutarch.* T. IV, p. 223. τὴν βασιλικὴν τῇ ἀγορᾷ προσεκόλλησεν) ita προσκολλᾶσθαι, ut hebraicum דָּבַק, metaphorice usurpatur, et

2. notat: *adhaerere alicui, adjungere se alicui, arctissimis vinculis esse cum aliquo conjunctum, constanter sequi aliquem.* Matth. XIX, 5. καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ et adhaerebit uxori suae, seu, nec se ab

uxore sua divelli patietur. Marc. X, 7. Ephes. V, 31. Act. V, 36. ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων cui se adjunxerunt fere quadringenti homines. Vide προσκλίνω. Saepius in N. T. non legitur. Eodem modo דָּבַק sumitur Genes. II, 24. Deut. XI, 22. Jos. XXIII, 8. Ruth. II, 21. 23. Job. XLI, 8. Prov. XVIII, 25. Adde Sirac. VI, 36. XIII, 18. et *Platonem* Lib. V. de Legibus p. 839. E. — τοῖς δὲ προσκολλᾶσθαι, διώκοντα κατὰ τὰς ξυνουσίας. Conf. etiam *Palairet*. Obss. Philol. p. 288. et *Fesselii* Adverss. Sacr. Lib. II, c. 25. p. 167.

ΠΡΌΣΚΟΜΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie, ut σκάνδαλον, *offendiculum*, *lapis*, *vel obstaculum aliquod*, *in via positum*, *in quod si quis impingit*, *cadere*, *aut cespitare debet*. Est verbale a προσκέκομμαι, prima pers. perf. pass. verbi προσκόπτω *offendo*, *impingo*. Conf. Alex. Ies VIII, 14. et XXIX, 21.

2. metaphorice: *id*, *quod peccandi*, *vel errandi occasionem alicui praebet*, *sive per se*, *sive per accidens*, *causa sive propior*, *sive remotior infelicitatis et infortunii alior.ım*, *omne*, *quod noxam et detrimentum alicui affert*, quo sensu etiam σκάνδαλον saepius usurpatur, ut infra s. h. v. docebitur. Sic. v. c. Rom. IX, 32 et 33. Christus dicitur λίθος τοῦ προσκόμματος, quatenus multi Judaei, ejus vita et doctrina offensi et religioni divinae, ab eo traditae, fidem negantes, sibi ipsis poenas divinas gravissimas conciliabant, vimque divinam in perdendis contumacibus et impiis experiebantur. Rom. XIV, 13. τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον ne ad peccandum sollicitetis Christianos imbecilliores et ita miseros reddatis. ibid. v. 20. τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι ei, qui vescendo offendit ac ad peccandum seducit alterum. Διὰ προσκόμματος enim, ut v. 21. perspicue docet, et ut jam *Koppius* ad h. l. bene observavit, ad peritiorem et perfectiorem Christianum referendum et positum est pro μετὰ προσκόμματος, h. e. πρόσκομμα διδοὺς ἑτέρῳ. 1 Cor. VIII, 9. μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν ne haec libertas vestra christiana peccandi occasionem praebeat Christianis imbecillioribus. 1 Petr. II, 8. Saepius non legitur in N. T. In eadem tamen significatione metaphorica respondet apud Alexandrinos hebraico מוֹקֵשׁ *laqueus*, *decipula*, Exod. XXIII, 33. XXXIV, 12. Adde Judith. VIII, 19. Sirac. XVII, 19. XXXI, 7. 35. XXXIV, 16. XXXIX, 24. *Suid*. πρόσκομμα· ζημία, βλάβη, σκάνδαλον. Idem *Hesychius* tradit.

ΠΡΟΣΚΟΠΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *offensio*, seu *ipsa actio offendendi*, *cum quis impingit in objectam rem*, *ut casus*, *vel lapsus*, *seu laesio sequatur*, a προσκόπτω, quod vide. *Suid*. προσκοπήν· πρόσκρουσιν.

2. per metonymiam est i. q. πρόσκομμα et σκάνδαλον, *offendiculum*, *lapis*, vel *obstaculum aliquod*, *in via positum*, *in quod incurrens impingit*, *ut laedatur*, *corruat*, *aut cespitet*. *Hesych*. προσκοπήν· σκάνδαλον. Hinc

3. metaphorice, ut πρόσκομμα et σκάνδαλον, *omne id*, *quo alii offenduntur*, *quod alii improbant*, *quod aliis errorum et peccatorum ansam praebet*, *felicitatem eorum minuit*, et speciatim *propagationem religionis et virtutis christianae impedit*. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 3. μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία cavemus diligenter, ne quis nostra culpa offendatur et in peccata ac errores incidat, ne jure munus nostrum apostolicum vituperari possit. *Syrus* bene priora verba ita reddidit: ܠܐ ܒܡܕܡ ܢܬܠܘܢ ܐܢܫ ܟܫܠܐ ܕܬܘܩܠܬܐ *ne ulla in re cuiquam detis occasionem offensionis*. De *indignatione* et *offensione* adhibetur, apud *Polyb*. VI, 7, 8. XXVII, 6, 10.

ΠΡΟΣΚΌΠΤΩ, fut. όψω, 1. proprie: *offendo*, *impingo*, et de eo usurpatur, qui pedem in lapidem impingit,

git, vel aliam in rem objectam, ita, ut cespitet, cadat, laedatur, aut saltem a cursu prohibeatur, ex πρὸς et κόπτω, quod vide supra. Matth. IV, 6. μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου ne forte impingas ad lapidem pedem tuum, h. e. ne tibi quicquam mali accidat. Videtur fuisse dictio proverbialis. Conf. Ps. XCI, 12. et Luc. IV, 11. Joh. XI, 9. ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, sc. τὸν πόδα, si quis per diem ambulat, non facile offendit. ibid. v. 10. ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει si quis contra noctu iter facit, facile offendit. *Xenoph.* de Re Equestri VII, 6. σκληρὸν μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος, εἰ προσκόψειέ τῳ, προσκεκλασμένος ἂν εἴη. *Aristoph.* Vesp. v. 275. Vid. *Pollux* II, 199. Alex. Prov. III, 23. Jerem. XIII, 16. Tob. XI, 7. Sirac. XXXII, 21. *Suid.* προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου, ἀντὶ τοῦ προσπταίσῃς. τὸ σμικρότατον δὲ διὰ τὸ προσκόψαι τῷ λίθῳ δεδήλωκε.

2. *allido, irruo, impetum facio, impello*, i. q. προσπίπτω. Sic de *ventis et fluctibus* usurpatur Matth. VII, 27. οἳ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε qui irruebant in domum istam et collapsa est; ubi codices nonnulli pro προσέκοψαν habent προσέπεσον e. v. 25. alii προσέῤῥηξαν, alii denique προσέκρουσαν.

3. metaphorice: *indignor, irascor, offendor alterius dictis et factis eorumque occasione in peccata, vel in errores prolabor, sive scandalum datum sit, sive acceptum.* Rom. IX, 32. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος offensi enim Messiae vita et doctrina, oblatam sibi ab eo doctrinam repudiarunt eumque contumaces rejecerunt. ibid. XIV, 21. μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει nec agere aliquid, quo alii offendantur, h. e. quod partim aliis vobis indignandi et irascendi ansam praebeat, partim quo peccandi libido in aliis excitetur. *Marc. Antonin.* VI, 20. 1 Petr. II, 8. οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες qui, offensi hac doctrina, ei fidem negant. Etiam *Polybius* verbo προσκόπτειν saepius ita usus est, ut significet: *offendi aliqua re*, ut idoneis exemplis docuit *Raphelius* in Obss. Polyb. p. 701. et *Schweighaeuser.* in *Lexico Polybiano*. *Sext. Empir.* adv. Rhet. 74. προσκόπτουσι δὲ οἱ πολλοὶ τῇ τοῦ λόγου περιεργίᾳ. Cf. etiam *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 80. *Hesych.* προσκόπτων· ἁμαρτάνων. Caeterum de varia hujus vocis constructione cum dativo et praepositionibus πρὸς ac ἐν bene exposuit *Vorstius* de Hebraismis N. T. cap. 36. p. 666. ed. *Fischeri.*

ΠΡΟΣΚΥΛΙΏ, fut. ίσω, *advolvo*, ex πρὸς *ad* et κυλίω *volvo*. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXVII, 60. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν et postquam advolverat lapidem magnum ad ostium monumenti, discessit. Marc. XV, 46. καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου et advolvit lapidem ad ostium monumenti.

ΠΡΟΣΚΥΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie et vi etymologiae: *more canis projicio et provolvo me humi ad pedes alicujus, prosterno me in pulverem, in signum submissionis*, aut secundum alios, *more canis lambo et lambendo demulceo, osculor*, nam mos antiquus erat apud Persas osculando manus, os, seu genua demississima reverentia aliquem venerandi et quasi adorandi. Compositum enim est ex πρὸς et κυνέω, pro κύω, vel κυέω, per epenthesin τοῦ ν, *osculor*, (cf. *Eustath.* ad Odyss. γ', v. 522. ρ', v. 35. et *Phavorinum.*) vel secundum alios ex πρὸς et κυνέω, quod est a κύων *canis*. Jam, quia canes lambendo ac provolvendo se humi ad pedes dominorum suorum adblandiuntur erga heros suos et olim servi, subditi ac victi sese in pulverem prosternere solebant, ad pedes dominorum, regum ac victorum suorum, in signum submississimae devotionis, factum est, ut προσκυνεῖν in N. T. libris non solum

2. generatim significaret: *corpus demittere, se incurvare et inclinare*, (ita ut subaudiatur, vel ἐπὶ γόνατα, quod addit *Theophr.* Char. c. 16. aut εἰς τὴν

γῆν,

γῆν, ut habet *Xiphilinus* p. 773.) v. c. Hebr. XI. 21. καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ et inclinavit se (senectute scilicet depressus,) versus cuspidem baculi sui, coll. 1 Regg. I, 47. καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτοῦ. Genes. XLVII, 31. sed etiam

3. speciatim notaret: *capite et corpore inflexo testari alicui reverentiam et cultum civilem exhibere, salutare aliquem ita, ut humi corpus prosternas terramque adeo mento contingas,* (cf. *Cornel. Nepotem* in Vita *Cononis* c. 3.) qui erat ritus salutandi, apud omnes fere Orientis populos receptus, interdum etiam *provolvi in genua, reverentiae et honoris, aut supplicandi causa.* Respondet in hac significatione hebraico הִשְׁתַּחֲוָה *incurvavit se, prostravit se ad alicujus pedes, honoris ac reverentiae causa;* pro quo etiam reperitur apud Alexandrinos Genes. XVIII, 2. XXIII, 7. 12. προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν, sc. κύψας. XIX. 1. προσεκύνησε τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν, sc. κύψας. Esther. III, 2. 5. etc. Construunt προσκυνεῖν N. T. Scriptores modo cum quarto casu, ut graeci Scriptores, (*Aristoph.* Plut. v. 771. *Herodot.* I, c. 134. *Herodianus Philetaer.* p. 445. *Piers.* τὸ προσκυνεῖν αἰτιατικῇ πτώσει συντάττουσιν οἷον προσκυνῶ τοὺς Θεοὺς, οὐδέποτε δὲ τῇ δοτικῇ, ὥσπερ οἴονταί τινες. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 242.) modo cum tertio casu componunt, ad imitationem hebraici הִשְׁתַּחֲוֹת. quod cum particula לְ, dativi indice, fere construitur, Gen. XLIX. 8. Ps. XXIX, 2. interdum etiam cum ἐνώπιον, ut etiam Hebraei suum verbum, intercedente voce לִפְנֵי, cum nominibus construere solent, v. c. Genes. XXIII, 12. 2 Paral. XXV, 14. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. c. 36. p. 637 seq. edit. *Fischeri.* Matth. II, 2. καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ et venimus ad illum venerandum. ibid. v. 8. 11. καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ et in genua prolapsi venerati sunt eum. ibid. VIII, 2. ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ supplex eum adiit. ibid. XI, 18. ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ in genua provolutus eum rogavit, coll. Marc. V, 22. πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, et Luc. V, 12. πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ. Matth. XV, 25. XVIII, 26. πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ. ib. XX, 20. XXVIII, 9. ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. ibid. v. 17. Marc. V, 6. XV, 19. προσεκύνουν αὐτῷ nempe simulate et ludibrii causa. Joh. IX, 38. Act. X, 25. In eadem significatione προσκυνεῖν aliquoties legitur apud *Xenophontem* in Cyrop. IV, 4. 3. V, 3. 10. VIII, 3. 7. *Athenaeum* IV, p. 152 seq. τον τιμωρησάμενον ὡς εὐεργέτην ἐπὶ τὸ ἔδαφος πρηνὴς προσπεσὼν προσκυνεῖ. *Hesych.* προσκυνεῖ· προσπίπτει. Pro *venerari* ponitur apud *Polyb.* Hist. V, c. 86 extr. τῇ γὰρ οἰκίᾳ ταύτῃ μᾶλλον ἀεί πως οἱ κατὰ Κοίλην Συρίαν ὄχλοι προσκυνοῦσι. Vide *Casauboniana* p. 88. et *Wolfii* notas ad h. l. p. 287.

4. *religiose colo, adoro, cultu religioso aliquem prosequor,* ita, ut de cultu divino interno aeque ac externo, et de veri Dei cultu pariter ac cultu idololatrico adhibeatur. Matth. IV, 9. 10. XIV, 33. Luc. IV, 7. ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου. ib. XXIV, 52. προσκυνήσαντες αὐτόν. Joh. IV, 20—24. XII, 20. Act. VII, 43. VIII, 27. XXIV, 11. 1 Cor. XIV, 25. Hebr. I, 6. et sic in apocalypsi passim. Cf. *Symmachi* reliquias Ps. II, 12. Hos. XIII, 2. et Alex. Dan. III, 5. 6. 11. 15. Ps. XCVII, 7. Adde *Josephi* A. J. VI, 7. 5. προσκυνεῖ τῷ Θεῷ. ib. IX, 13. s. 1 et 2. X, 4. 5. Caeterum vide *Joh. Henr. Schulzii* D. de verbo προσκυνεῖν. Altorf. 1730. 4.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *adorator, cultor Dei,* a προσκυνέω *adoro.* Semel tantum in N. T. legitur Joh. IV, 23. ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ futurum enim est tempus, immo vero jam adest, quo veri cultores Dei patrem colent animo sincero et integerrimo.

ΠΡΟΣΛΑΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *alloquor, colloquor cum aliquo, confabulor,*

lor, sermones misceo, ex πρὸς et λαλέω *loquor*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XIII, 43. οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς qui colloquentes cum illis. ibid. XXVIII, 20. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, sc. ὑμῖν, propterea vos advocavi, ut vos viderem et vobiscum sermones familiares miscerem. In *alloquendi* notione reperitur apud Alexandrinos Exod. IV, 16. pro hebraico דִּבֶּר *locutus est*. Conf. etiam *Symmachi* reliquias Ps. XXVI, 8. et LIV, 5. *Apollon*. Syntax. IV, 3. προσλαλῶ Τρύφωνι, πρὸς Τρύφωνα λαλῶ. *Plutarch*. T. VI, p. 541. et Tom. VIII, p. 377. ed. *Reiske*. Interdum autem προσλαλεῖν etiam significat: *precibus adire, rogare, implorare alicujus opem*, v. c. Sapient. XIII, 18. ubi cum ἐπικαλεῖσθαι in sequentibus permutatur.

ΠΡΟΣΛΑΜΒΑ΄ΝΩ, fut. λήψομαι, 1. proprie: *manu extensa prehendo, capio, accipio*, ex πρὸς et λαμβάνω *capio, accipio*. Matth. XVI, 22. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ et manu prehensum eum coepit objurgare Petrus. Eadem sententia legitur quoque Marc. VIII, 32. *Plutarch*. T. VI, p. 375. ed. *Reiske*.

2. *sumo, accipio, percipio*. Construitur cum accusativo et genitivo. Huc pertinent loca N. T. ubi de *iis* accipitur, *qui cibum capiunt*, vel nude positum, ut nostrum: etwas zu sich nehmen *to take something to one's self*, vel addita voce τροφῆς. Act. XXVII, 33. ἄσιτοι διατελεῖτε μηδὲν προσλαβόμενοι jejuni mansistis nec cibo justo usi estis. ib. v. 34. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς quapropter vos moneo, ut cibum capiatis: ubi lectio μεταλαβεῖν, quae in codicibus nonnullis loco προσλαβεῖν reperitur et quam *Griesbachius* in textum recipere non dubitavit, merum interpretamentum continere mihi quidem videtur. ibid. v. 36. καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς ipsi quoque cibum sumserunt. *Xenoph*. *Cyrop*. III, 3. 20.

3. *assumo aliquem, adjungo mihi socium*. Act. XVII, 5. προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς assumentes autem Judaei circumforaneos quosdam homines improbos. ibid. XVIII, 26. προσελάβοντο αὐτὸν sibi eum adjunxerunt. *Xenoph*. *Cyrop*. I, 4. 16. *Anab*. VII, 6. 19. 2 Macc. VIII, 1. τοὺς μεμενηκότας ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ προσλαβόμενοι. *Joseph*. B. J. II. 21. 1. φροντὶς δ' ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν εὐάλωτον, ἀλλὰ τοὺς εὐεξίᾳ σώματος —— διαφέροντας ἐξελέγετο.

4. *benigne et humaniter excipio aliquem, amice recipio*. Act. XXVIII, 2. προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς nos omnes humaniter exceperunt. Philem. v. 12. σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ tu vero eum, tanquam hominem mihi carissimum, admodum benigne recipias. ibid. v. 17. προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. 2 Macc. X, 15. τοὺς φυγαδευθέντας ἀπὸ Ἱεροσολύμων προσλαβόμενοι. Hinc

5. generatim est: *benigne aliquem et humaniter tracto, favore meo dignor, beneficia alicui exhibeo, opem fero*, et speciatim de *beneficio receptionis in coetum Christianorum* usurpatur. Rom. XIV, 1. τὸν ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε eum vero, qui est fide infirma et imbecilla, benigne et humaniter quoquo modo tractate, ita nempe, ut eum summa cum humanitate corrigatis et meliora doceatis, nec vestra magis certa ac perfecta cognitione et persuasione abutamini. Est fere idem, quod Galat. VI, 1. dicitur καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος. ibid. v. 3. ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο nam Deus eum amat eumque amore ductus in coetum Christianorum benigne recepit, seu brevius: Dei enim beneficio Christianus factus est. Rom. XV, 7. διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ igitur benigne vos invicem et humaniter tractate, quemadmodum etiam Christus vos benigne in coetum suorum cultorum recepit, ut verus Dei cultus in dies latius propagaretur. Saepius in N. T. non

non legitur. Conf. Alex. Ps. XXVII, 10. ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με. ibid. LXV, 4. μακάριος ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου. ibid. LXXIII, 24. μετὰ δόξης προσελάβου με.

ΠΡΟ΄ΣΛΗΨΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *assumtio, receptio, ipsa actio assumendi.* Est nomen verbale a secunda pers. perf. pass. προσλέληψαι, verbi προσλαμβάνω *assumo.*

2. *favor, benignitas, beneficium, receptio in pristinum favorem.* Sic semel legitur in N. T. Rom. XI, 15. τίς ἡ πρόσληψις (αὐτῶν) εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; nonne a receptione Judaeorum in pristinum favorem Dei summa felicitas speranda erit? Sive enim ita interpreteris, sive πρόσληψις de receptione Judaeorum in coetum Christianorum cum aliis explices, sive denique voci πρόσληψις notionem subjicias *benignitatis* (ut sit i. q. ἔλεος v. 31.) *divinae*, in futura Judaeorum conversione ad religionem christianam, sensus tamen semper idem manet. Nec plane aliena est ab hoc loco nostro notio *adjunctionis et consociationis*, quam hoc vocabulum ex usu verbi προσλαμβάνεσθαι (1 Sam. XII, 2. προσελάβετο ὑμᾶς ἑαυτῷ εἰς λαόν.) habere potest. —*Alberti* Glossar. N. T. p. 107. Πρόσληψις· τὸ οἰκειωθῆναι, τὸ προσληφθῆναι.

ΠΡΟΣΜΕ΄ΝΩ, fut. μενῶ, 1. *maneo, permaneo, apud aliquem commoror, versor in aliquo loco*, ex πρὸς et μένω *maneo.* Sic legitur in N. T. Matth. XV, 32. ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι qui jam triduum mecum sunt, seu mihi praesto sunt. Eadem sententia legitur quoque Marc. VIII, 2. Act. XVIII, 18. ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς Paulus autem commoratus adhuc ibi multos dies. Cf. *Abreschium* ad *Aeschylum* p. 616. 1 Tim. I, 3. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ quemadmodum rogavi te, ut hoc consilio Ephesi remaneres.

2. metaphorice: *persevero, constans sum et maneo in aliqua re, adhaereo, deditus sum.* Act. XI, 23. προσμένειν τῷ Κυρίῳ ut constanter manerent in religione christiana et tuenda et observanda. ibid. XIII, 43. ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ hortati sunt eos, ut in fide christiana constanter perseverarent. In plerisque quidem libris editis ἐπιμένειν loco προσμένειν reperitur, sed *Griesbachius*, idoneis causis commotus, posteriorem vocem in textum recepit. 1 Tim. V, 5. καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι et assidua est in precibus, cultu divino et meditatione rerum divinarum. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sapient. III, 9. πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσι αὐτῷ. *Josephus* A. J. XIV, 2. 1. μόνων τῶν ἱερέων Ἀριστοβούλῳ προσμενόντων cum soli sacerdotes Aristobulo fide constanti adhaererent.

ΠΡΟΣΟΡΜΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *navem in stationem subduco et nave appello, portum teneo. Plutarch.* T. VII, p. 217. ed. *Reiske.* Medium προσορμίζομαι, fut. ίσομαι, perf. pass. προσώρμισμαι, aor. 1. προσωρμίσθην, *appello navem in portum, in portum venio, in stationem navem applico*, ex πρὸς et ὁρμίζω *navem in stationem subduco et appello*, hocque ab ὅρμος *statio navium* et ὁρμέω *stationem habeo.* Semel tantum legitur in N. T. Marc. VI, 53. καὶ προσωρμίσθησαν et appulerunt. Conf. *Aelian.* V. H. VIII, 5. τῇ Νάξῳ δὲ προσωρμίσθη οὐχ ἑκών. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. I, p. 43. *Arrian.* Exped. Alex. VI, 1. 20 et 54. Cf. *Elsnerum* in Obss. Sacr. T. I, p. 146. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 584. et *Heupelium* in Commentario ad Marcum p. 141. In eadem significatione apud GG. v. c. *Polyb.* X, 42. 7. etiam προσορμεῖν adhibetur.

ΠΡΟΣΟΧΘΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie est idem, quod προσκόπτω et προσκρούω, *impingo, offendo*, et speciatim dicitur de *navibus, ad littus appellentibus*, ἀπὸ τοῦ τὰ ἐπινηχόμενα ταῖς ὄχθαις προσκρούεσθαι, ut *Suidas* jam observavit. Hinc etiam *appropinquare* interdum notat. Compositum enim est ex πρὸς et ὀχθίζω, quod est ab ὄχθη *ripa, littus.*

2. metaphorice: *indignor, infensus sum,*

sum, indigne fero, et ex adjuncto: fastidio, aversor, abominor et molestia rei victus eam tandem cum fastidio abjicio. Bis tantum legitur in N. T. Hebr. III, 10. διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ ideo indignatus illius aetatis hominibus dicebam, coll. Ps. XCV, 10. ubi Hexapla *Origenis* videnda sunt. ibid. v. 17. τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; quibus vero per quadraginta fere annos offensus fuit? Videtur autem προσοχθίζειν in hac significatione verbum mere hellenisticum esse, pro quo Graeci simplici voce ὀχθίζω, aut ὀχθέω (*Homer*. Iliad. α. v. 570.) usi reperiuntur. Respondet autem in versione Alexandrina hebraico קוּץ *fastidire, abominari*, Genes. XXVII, 46. Num. XXI, 5. XXII, 3. גָּעַל *spuit, exspuit, respuit, abominatus est*, Levit. XXVI, 15. 30. 43. 44. קוּט, *fastidire*, Ps. XCV, 10. Ezech. XXXVI, 31. שִׁקֵּץ *abominatus, detestatus est*, Deut. VII, 26. Ps. XXII, 24. מָאַס *rejecit, repulit, sprevit*, Ps. XXXVI, 4. denique קוֹא *emovere*, Levit. XVIII, 25. 28. XX, 22. Adde Sirac. VI, 25. XXV, 2. XXXVIII, 4. L, 25. — *Hesych*. προσώχθισα· ἐμίσησα, προσέκοψα, προσεκάκησα, προσήγγισα. *Suid*. προσώχθισα· ἐβδελυξάμην, δυσηρεστήθην. Idem: προσώχθικα· προσκέκρουκα, προσκέκοφεν, ἀπὸ τοῦ τὰ ἐπιτυχόμενα ταῖς ὄχθαις προσκρούεσθαι. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. προσώχθισα· ἐβδελυξάμην, ἐμυσάχθην.

ΠΡΟΣΟΦΕΊΛΩ, 1. proprie: *insuper* seu *praeterea debeo*, ex πρὸς et ὀφείλω *debeo*. *Xenoph. Cyrop*. III, 2. 7. *Hist. Gr*. I, 5. 4.

2. idem quod simplex ὀφείλω *debeo, aere alieno teneor, obligatus sum*. Semel legitur in N. T. Philem. v. 19. ne dicam tibi, ὅτι σεαυτόν μοι προσοφείλεις te admodum multa mihi accepta ferre. *Aristotel*. Ethic. IV, 8. *Polyb*. I, 66. 3. μέρος τι τῶν προσοφειλομένων ὀψωνίων. Utriusque usus loquendi exempla multa et idonea collegit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 664.

ΠΡΌΣΠΕΙΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *famelicus, qui valde esurit*, ex πρὸς, quod interdum in compositis significationem auget, et πεινάω *esurio*, hocque a πεῖνα *fames*. Semel tantum in N. T. legitur Act. X, 10. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος Petrus autem esuriens: et alibi non reperitur.

ΠΡΟΣΠΉΓΝΥΜΙ, vel ΠΡΟΣΠΗΓΝΎΩ, fut. ήξω, quod est a προσπήσσω, aor. 1. προσέπηξα, 1. *affigo, appingo*, ex πρὸς et πηγνύω, vel πήγνυμι *compingo, figo*.

2. speciatim: *cruci affigo*. Sic semel tantum legitur in N. T. Act. II, 23. προσπήξαντες ἀνείλετε cruci affigentes interfecistis.

ΠΡΟΣΠΊΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, aor. 2. ἔπεσον, *impingo*, (*Xenoph. de re Equ*. VII, 6. ἡ κνήμη, εἴ τι καὶ προσπίπτοι αὐτῇ, ὑπείκοι ἄν.)

1. *in genua procido et provolvor, procido, prolabor*, ita ut subaudiendum sit: πρὸς τοὺς πόδας, aut τοῖς γόνασι, quod additur apud *Achill. Tat*. V, p. 319. et *Eurip*. Suppl. v. 43. ex πρὸς et πίπτω *cado*. Sic legitur in N. T. Marc. III, 11. προσέπιπτεν αὐτῷ prostravit se ad pedes Jesu. ibid. V, 33. ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ accessit et ad pedes ejus provoluta. ibid. VII, 25. ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ accedens supplicavit flexis genibus. Luc. V, 8. προσέπεσεν τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ prosternens se amplexatus est genua Jesu. ibid. VIII, 28. 47. Act. XVI, 29. Ps. XCV, 6. δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, ubi in hebraico est כָּרַע *incurvavit se, procubuit in genua*. Conf. Ps. XXII, 30. Pro וַתַּגַּע לְרַגְלָיו Exod. IV, 25. habent Alex. καὶ προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Conf. Esther. VIII, 3. Adde *Herodian*. I, 16. 9. *Polyb*. Hist. X, c. 18. προσπεσούσης αὐτῷ καὶ δεομένης. *Xenoph*. Cyrop. IV, 6. 2. ἱκέτης προσπίπτω. *Aristoph*. Equit. v. 31. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 563. *Hesych*. προσπίπτω· λιπαρῶ, ἱκετεύω.

2. *irruo, impello, impetum facio, adorior aliquem*. Matth. VII, 25. ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ

ταύτῃ flaverunt venti et cum impetu irruerunt in domum illam. *Demosthen.* p. 1259. 8. edit. *Reiske. Xenoph. Cyrop.* V, 4. 20. Cf. *Pollux* V, 79. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΠΟΙΈΟΜΑΙ, οῦμαι, *simulo, prae me fero*, ex πρὸς et ποιέω *facio*. Tantum extat in N. T. Luc. XXIV, 28. καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρώτερω πορεύεσθαι et ipse se longius ire simulavit. Frequentissimum est hac notione verbum apud veteres v. c. *Herodotum* II, 121. *Lysiam* Orat. I, p. 7. προστίθησι τὴν θύραν προσποιουμένη παίζειν. *Xenoph.* Cyrop. II, 2. 1. ἐγὼ μέν τοι προσεποιούμην βέττων. Eundem Anab. IV, c. 6. § 10. *Aelian.* V. H. VIII, c. 5. et Alex. 1 Sam. XXI, 14. pro הִתְהֹלֵל *insanum agere, insanum se simulare*, verbo προσποιεῖσθαι usi sunt. Conf. etiam *Incertum* 2 Sam. XIII, 5. Activum vero προσποιέω proprie de *eo* dicitur, *qui alteri aliquid acquirit et vindicat*, uti e contrario medium προσποιεῖσθαι notat: *sumere, suum aliquid reddere, sibi vindicare et suis rebus adjicere aliquid. Thucyd.* I, c. 8 et 54. II, c. 85. III, c. 70. *Aristoph.* Eccles. v. 866. Jam, quia illi, qui simulant, aliquid sibi assumunt, tribuunt, vel affingunt, hinc προσποιεῖσθαι interdum etiam *simulare* significat. *Hesych.* προσποιεῖται· σχηματίζεται. *Suid.* προσεποιήσαντο· Ἰσαῖος ἀντὶ τοῦ ἀντεποιήσαντο. *Thom. M.* p. 753. προσποιοῦμαι· τὸ ὑποκρίνομαι κ. τ. λ. ubi vide interpretes.

ΠΡΟΣΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *proficiscor ad aliquem, accedo*, vel *venio ad aliquem*, ex πρὸς et πορεύομαι *proficiscor*. Construitur cum dativo et tantum legitur in N. T. Marc. X, 35. προσεπορεύοντο αὐτῷ et accedebant ad ipsum Jacobus et Johannes. In versione Alexandrina respondet hebraico נָגַשׁ *accessit, appropinquavit*, Exod. XXIV, 14. XXX, 20. Num. IV, 19. קָרַב *appropinquavit, accessit*, Exod. XXXVI, 2. Num. I, 51. XVIII, 7. et τῷ הָלַךְ sequente אֶל, *accessit*. Jos. VIII, 35. Apud graecos Scriptores vero προσπορεύεσθαι speciatim et κατ᾽ ἐξοχὴν de *iis* usurpatur, *qui supplices deunt*, ut jam recte observavit *Suid.* (προσπορευομένων· προσερχομένων μεθ᾽ ἱκετηρίας.) ex *Polybii* IV, c. 3. προσπορευομένων δ᾽ αὐτῷ τῶν ἠδικημένων, τοὺς μὲν διέσυρε χλευάζων, τῶν δὲ κατανίστατο, τοὺς δὲ ἐξέπληττε λόγων; ex quo apparet, recte hac voce *Marcum* l. l. de Johanne et Jacobo usum esse, qui tunc Christum eo consilio adierunt, ut eum rogarent, vellt ipsis summam apud se in futuro suo regno dignitatem concedere. Idem valet de verbo προσέρχεσθαι Matth. XX, 20.

ΠΡΟΣΡΉΣΣΩ, vel ΠΡΟΣΡΉΓΝΥΜΙ, vel ΠΡΟΣΡΗΓΝΎΩ, fut. ήξω, 1. proprie: *allido, illido, allisione frango, confringo, disrumpo*, ex πρὸς et ῥήγνυμι, vel ῥήσσω *frango*. Sic legitur in versione *Aquilae* Ps. II, 9. תְּנַפְּצֵם προσρήξεις αὐτούς. Alex. συντρίψεις αὐτούς. et Ies. XXVII, 9. προσεῤῥαγμένους. Alex. κατακεκομμένους.

2. *me allido, cum impetu irruo, impetum facio*, ita, ut omissum sit ἐμαυτόν. Sic bis tantum legitur in N. T. Luc. VI, 48. προσέῤῥηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ impetum fecit fluvius in domum illam. ibid. v. 49. ᾗ προσέῤῥηξεν ὁ ποταμός. Esse vero προσρήσσειν verbum proprium de fluctibus, cum, littori, vel petrae, allisi, franguntur, apparet e substantivo πρόσρηξις, quod de *impetu aquarum* et *inundatione* legitur apud *Aquil.* et *Symmach.* Habac. III, 9. coll. Ies. XLIII, 2. *Suid.* προσρῆξαι· προσαράξαι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 697.

ΠΡΟΣΤΆΤΙΣ, ιδος, ἡ, *patrona, hospita, quae alios excipit hospitio, auxiliatrix, quae alicui praesto est, adjutrix*, a προΐσταμαι, quod non solum *praeesse, antistitem esse, praesidere* notat, sed etiam *tueri, defendere* et *alicujus curam gerere benevolam* significat, unde apud *Harpocrationem* s. voce Προστασία, προΐστασθαι et ἐπικουρεῖν τῷ ἀδικουμένῳ tanquam synony-

ma

ma junguntur. Semel legitur in N. T. Rom. XVI, 2. de Phoebe, diaconissa ecclesiae Cenchreensis, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ ipsa enim fuit *patrona* multorum Christianorum, et mei adeo benigne curam gessit. *Theodoretus* ad h. l. προστασίαν, ὡς οἶμαι, τὴν φιλοξενίαν καὶ κηδεμονίαν καλεῖ. Egregie hunc locum illustravit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 66. qui docuit, προστάτας apud Graecos non solum dictos esse *praesides, antistites, magistratus, praefectos populi, moderatores certaminum,* *Xenoph*. Hist. Gr. II, 3. 20. Anab. VII, 7. 19. (unde προστατεία *praefectura* apud *Xenoph*. Mem. III, 6. 10.) sed etiam *omnes, qui causam alicujus agunt et aliquem tuentur,* maxime *in foro, patronos causarum,* (*Aelian*. V. H. XII, 43. προστάται τοῦ δήμου *demagogi*, qui causam populi agunt contra optimates. *Dionys. Halic*. VIII, 10.) et speciatim: *qui peregrinorum causam ac patrocinium in se suscipiunt eosque hospitio excipiunt,* teste *Suida* (οἱ τῶν μετοίκων Ἀθήνησι προεστηκότες προστάται ἐκαλοῦντο. ἀναγκαῖον γὰρ ἦν ἑκάστῳ τῶν μετοίκων πολίτην τινὰ Ἀθηναῖον νέμειν προστάτην.) et *Harpocratione* in Lexico Rhetorico. *Lycurg*. Orat. in Theodor. c. 8 et 36. Conf. *Wesselingii* Obss. Lib. II, c. 6. *Meursium* in Glossario p. 415. et *Valesium* ad Excerpta Peiresciana p. 305.

ΠΡΟΣΤΆΤΤΩ, vel ΠΡΟΣΤΆΣΣΩ, fut. άξω, 1. proprie: *insuper impono, impero,* (*Xenoph. Oecon*. II, 6.) *praeficio aliquem, imperium ei aliquod et munus mandans,* ex πρὸς et τάσσω, attice τάττω, *ordino, statuo, constituo.*

2. generatim: *mando, praecipio, injungo, jubeo,* etiam *suadeo, admoneo, hortor,* ita, ut non semper de imperatore, aut legislatore usurpetur. Construitur cum dativo. Matth. I, 24. ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου fideliter haec mandata angeli exsecutus est. ibid. VIII, 4. προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωσῆς offer sacrificium, in legibus Mosaicis praescriptum. ibid. XXI, 6. Marc. I, 44. Luc. V, 14. Act. X, 33. ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ut accipiamus omnia, tibi a Deo mandata. ibid. v. 48. προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι et jussit eos baptizari. *Aelian*. V. H. IX, 41. προσέταξε σοφόν τι εἰπεῖν. *Xenoph*. Anab. I, c. 7. 10. οἷς προσετάχθη. *Eurip*. Phoen. v. 755. *Thom. M*. p. 754. προστάττω οὐ μόνον τὸ κελεύω, κ. τ. λ. In versione Alexandrina respondet hebraico צִוָּה *jussit, praecepit, mandavit*. Genes. L, 2. Exod. III, 6. Levit. X, 1.

3. *constituo, definio*. Act. XVII, 26. προστεταγμένους καιροὺς tempus vitae a Deo constitutum et definitum, certum vitae spatium. Ita enim *Griesbachius* recte edidisse videtur loco προτεταγμένους, quod in vulgaribus editionibus reperitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΤΊΘΗΜΙ, fut. ήσω, *appono, adjicio, addo, adjungo, augeo, pergo, continuo, itero,* ex πρὸς et τίθημι *pono*. Legitur in N. T. Matth. VI, 27. τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; quis autem vestrum potest addere staturae suae cubitum unum? ibid. v. 33. καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν et haec omnia appendicis quasi loco dabuntur. προστιθέναι enim apud Graecos notat super mensuram et justum pondus et pretium adjicere aliquid, (Tob. V, 15. XII, 1.) unde προσθήκη *auctarium, mantissa*, de eo usurpatur, qui plura recipit, quam dedit. Marc. IV, 24. καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσι et vobis, quibus haec dico, major adeo ac perfectior cognitio continget. Sed sunt suspecta haec verba et sine dubio spuria; desunt enim in plerisque codicibus. Luc. III, 20. προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι adjecit et hoc super omnia, seu, tot sceleribus et flagitiis addidit et hoc. (*Lucian*. de Calumn. 17. ἐβουλήθη προσθεῖναι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλουργίᾳ. 1 Sam. XII, 19.) ibid. XII, 25. 31. XVII, 5. πρόσθες ἡμῖν τὴν πίστιν adauge nostram fidem et fiduciam.

ciam. (Eadem formula reperitur quoque apud *Plutarchum* Gracch. p. 839. B. et Galb. p. 1054. C.) ibid. XIX, 11. προσθεὶς εἶπε παραβολὴν addidit hanc parabolam, aut, pergens in oratione, proposuit ipsis hanc parabolam. Saepe enim προστίθημι, si verbum dicendi sequitur, *pergere in oratione* significat, etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Aelian.* V. H. III, 18. τὸ δὲ ἔτι θαυμασιώτερον προστίθησι. *Josephum* A. J. VI, 11. 7. XVI, 8. 6. Sic etiam *adjicere* usurpatur apud *Livium* Lib. I, c. 7. Luc. XX, 11. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον iterum misit alium servum, coll. Marc. XII, 4. καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλον δοῦλον, unde etiam in codice Cantabrigiensi pro προσέθετο πέμψαι legitur καὶ ἔπεμψεν. Solent scilicet N. T. Scriptores verbum προστίθημι aliis verbis addere, ita, ut partim adverbialiter ponatur pro *iterum, deinde, porro, amplius, praeterea,* partim vero plane abundet, (*Polyb.* Exc. Legat. 104. p 1294. καὶ προσθέμενος ἐξηγεῖτο) imitati hac in re Scriptores hebraicos, qui eadem ratione suum יָסַף aliis verbis addere solent, v. c. Genes. VIII, 10. Deut. III, 26. Dan. X, 18. καὶ προσέθετο καὶ ἥψατό μου. Genes. XXXVIII, 5. προσθεῖσα ἔτεκε υἱόν. Job. XXIX, 1. προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε, quae et alia multa loca diligenter collegit *Vorstius* de Hebraismis N. T. cap. 31. p. 590 seq. ed. *Fischeri.* Luc. XX, 12. Act. II, 41. καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι et adjuncti sunt Christianorum coetui illo die ad tria millia hominum. ib. v. 47. προσετίθει ὁ Κύριος τῇ ἐκκλησίᾳ adjunxit Deus Christianorum coetui. ib. V, 14. μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ. ibid. XI, 24. *Herodian.* III, c. 2. s. 18. Νικομηδεῖς Σεβήρῳ προσέθεντο, sc. ἑαυτοὺς, Nicomedenses Severo se adjunxerunt. Cf. *Hemsterhusium* ad *Aristophanis* Plutum p. 351. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 470. et *Munthe* Obss. Philol. e *Diodor. Sic.* p. 213.—Act. XII, 3. XIII, 36. καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ et appositum est ejus cadaver cadaveribus majorum suorum. Hebr. XII, 19. μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς τὸν λόγον. Saepius in N. T. non legitur haec vox, de qua diligenter exposuit *Bielius* in Thesauro Philol. *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. p. 444. *Schwarzius* in Commentariis Critt. Ling. Gr. p. 1172 seq. et p. 1180. et *Irmisch.* ad *Herodian.* T. II, p. 370. *Thom. M.* p. 755. προστίθεμαί σοι, ἀντὶ τοῦ μετὰ σοῦ γίνομαι. οἷον, προστίθεμαι τοῖς πολεμίοις. προστίθεμαι δὲ σὲ, ἀντὶ τοῦ μετ᾽ ἐμοῦ σε παραλαμβάνω. Θουκυδίδης· ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι, προσθέμεθα αὐτοὺς, τουτέστι, συμμάχους ἐποιησάμεθα.

ΠΡΟΣΤΡΕ΄ΧΩ, *accurro,* etiam *accedo,* ex πρὸς et τρέχω *curro.* Ter legitur in N. T. Marc. IX, 15. καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτὸν et accurrentes salutabant eum. ibid. X, 17. προσδραμὼν εἷς accurrebat aliquis. Προσδραμὼν est part. aor. 2. anom. a προσδρέμω, verbo obsoleto, pro quo προστρέχω ponitur. Act. VIII, 30. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος accedens autem Philippus; ubi codex unus e glossemate προσελθὼν habet. Respondet in versione Alexandrina hebraico רוּץ *currere, accurrere.* Gen. XVIII, 2. XXXIII, 4. Num. XI, 27. Prov. XVIII, 10. Adde Tob. XI, 9. 10. 1 Macc. XVI, 21. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 18.

ΠΡΟΣΦΑ΄ΓΙΟΝ, ου, τὸ, i. q. ὄψον, ὀψάριον, ὀψώνιον, et προσόψημα, *edulium omne, quod praeter panem et una cum pane comedimus, obsonium,* et speciatim: *pisces,* ex πρὸς et φάγω *edo.* Semel legitur in N. T. Joh. XXI, 5. μή τι προσφάγιον ἔχετε; numquid obsonii habetis? seu, num pisces habetis? *Vulgatus* reddidit: *num quid pulmentarium habetis? Moeris:* Ὄψον ἀττικῶς, προσφάγιον ἑλληνικῶς. Cf. *Thom. M.* Legitur praeterea hoc vocabulum in *Eustathii* Comment. ad *Homer.* Il. λ′, p. 867. 54. ed. Roman. in Glossario *Suidae* et *Etym. M.* s. voce Ὄψον, etiam in schol. ad *Homer.* Il. λ′, v. 629. Cf. *Cangii* Gloss.

s. h. v. *Gloss. Vett.* προσφάγιον *pulmentum, pulmentarium.*

ΠΡΟ'ΣΦΑΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *recens dictus*, vel *interfectus*, ex πρὸς et φάω *dico*, vel *occido, interficio*. *Etym. M.* πρόσφατον· κυρίως ἐπὶ τοῦ νωστὶ πεφονευμένου εἴρηται, ἐκ τοῦ φῶ, τὸ φονεύω. Sic πρόσφατος de *recens interfecto* legitur apud *Homerum* Iliad. ώ, v. 757. Conf. etiam *Suidam*.

2. generatim *omne* notat, *quod est recens, novum et antea inusitatum*. *Etym. M.* πρόσφατον καταχρηστικῶς δὲ ὁ πρὸς ὀτιοῦν νωστὶ ἐληλυθὼς πρᾶγμα. *Hesych.* πρόσφατον τὸ ἀρτίως γινόμενον, νέον, παρόν. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 176. πρόσφατον· παρόν. Sic semel legitur in N. T. Hebr. X, 20. ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον quam consecravit nobis viam novam, h. e. nondum calcatam. Respondet in versione Alexandrina hebraico חָדָשׁ *novus, recens.* Eccles. I, 9. οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον (*Aquila* et *Symmachus* habent καινόν.) ὑπὸ τὸν ἥλιον. Adde Alex. Num. VI, 3. σταφυλὴν πρόσφατον. Deut. XXXII, 17. καινοὶ καὶ πρόσφατοι ἥκασιν. Sirac. IX, 10. de amico; ubi opponitur ἀρχαῖος. *Demosthen.* p. 551. 15. et 788. 22. ed. *Reiske. Polyb.* I, 21. 9. Copiose de hac pariter ac sequenti voce exposuit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 420 seq.

ΠΡΟΣΦΑ'ΤΩΣ, *nuper, nuperrime, recenter.* Adverbium a πρόσφατος, quod vide. Tantum exstat in N. T. Act. XVIII, 2. προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας qui nuper ex Italia venerat. Deut. XXIV, 5. ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα προσφάτως. In hebraico est אִשָּׁה חֲדָשָׁה. Ezech. XI, 3. Judith. IV, 3. 5. 2 Macc. XIV, 36. *Dioscorides* Lib. III, 7. *Polyb.* III, 37. 11. et IV, 2. 9. *Suid.* προσφάτως· ἀντὶ τοῦ νωστί. Idem *Hesychius. Alberti* Gloss. N. T. p. 77. προσφάτως· ἐν τῷ παρόντι. Plura habet *Alberti* in Obss. Philol. p. 256.

ΠΡΟΣΦΕ'ΡΩ, aor. 1. προσήνεγκα, 1. *affero, apporto, adduco*, ex πρὸς et φέρω *fero*. Matth. IV, 24. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔ[χοντας]
et adduxerunt ei aegrotos omn[es ...]
neris. ibid. VIII, 16. προσήνεγκαν δαιμονιζομένους πολλοὺς adduxeru[nt] multos daemoniacos. ibid. IX, 2. ἔφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλί[νης] βεβλημένον apportarunt ei paraly[ticum] in lecto decumbentem. ibid. XII, 22. προσηνέχθη adductus est XIV, 35. XVII, 16. XVIII XIX, 13. τότε προσηνέχθη αὐτῷ tunc apportabantur ad Christu[m in]fantes. Marc. X, 13. Luc. X[VIII,] 15.

2. *duco, traho, vi abduco*, [*ab*]*rapio*. Luc. XII, 11. ὅταν οὖν π[ροσφέ]ρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς κ[αὶ τὰς] ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας quando rapient vos ad synagogas et ma[gistra]tus et principes. ib. XXIII, 14. [προσ]ηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡ[ς ἀπο]στρέφοντα τὸν ὄχλον captivum add[uxistis] mihi hunc hominem, velut ad [sedi]tionem populum incitantem.

3. *promo, profero*. Matth. I[I, 11.] ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα e suis recept[aculis] depromserunt munera. ib. XX[II, 19.] προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον protu[lerunt] ipsi denarium. ib. XXV, 20. [προσή]νεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

4. *admoveo*. Luc. XXIII, 3[6.] προσφέροντες αὐτῷ poscam ori ej[us ad]moventes. Joh. XIX, 29. προσ[ήνεγκαν] αὐτοῦ τῷ στόματι. *Eurip.* Phc 501.

5. *offero, polliceor, ostendo*, etwas anbieten *to present a th[ing to] any one*. Act. VIII, 18. προσ[ήνεγκεν] αὐτοῖς χρήματα obtulit ipsis pecu[niam.]

6. *offero alicui aliquid*, v. c. [...] sacrificium. Matth. V, 23 [...] προσφέρειν τὸ δῶρον ἐπὶ τὸ θυσια[στήριον] offerre Deo munus aliquod in [...] ibid. VIII, 4. Joh. XVI, 2. λ[α]τρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ se Deo [...]cium offerre, seu, se Deo grat[um fa]cere credet. Act. VII, 42. μὴ [σφάγια] καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι; ibid 26. ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς αὐτῶν ἡ προσφορά. Hebr. V, VIII, 3. 4. IX, 7. 9. X, 1. 2.

XI, 4. *Xenoph.* *Cyrop.* I, 3. 7. Hinc

7. etiam nude positum significat: *sacrificium Deo offerre*, seu *Deo aliquid consecrare*, ad imitationem hebraici הִקְרִיב *admovit, obtulit*. Marc. I, 44. καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, sc. δῶρα, coll. Luc. V, 14. Hebr. V, 3. προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. ibid. IX, 14. ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ seipsum Deo obtulit tanquam integram et immaculatam victimam piacularem. ibid. v. 25. 28. ἅπαξ προσενεχθείς. XI, 17. καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν.

8. Medium προσφέρομαι, sequente dativo personae, significat: *se gerere erga aliquem*, in utramque partem, *agere cum aliquo, se exhibere, tractare aliquem*. Sic legitur in N. T. Hebr. XII, 7. ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεὸς tanquam filios suos vos tractat Deus, seu, exhibet se vobis Deus patrem benignum. Est autem haec formula loquendi bene graeca. Sic v. c. apud *Xenoph.* Memor. III, c. 11. § 11. legitur ὀρθῶς ἀνθρώπῳ προσφέρεσθαι, h. e. homine recte et ita uti, ut eum tibi amicum reddas. ibid. IV, 2. 1. ὡς προσεφέρετο αὐτοῖς. Idem de Re Equestri VI, 13. *Aelian.* V. H. XII, 27. ἡμερώτατα, φασὶ, τὸν Ἡρακλῆα προσενεχθῆναι τοῖς ἑαυτοῦ πολεμίοις. *Herodian.* I, 13. 14. ubi videndus *Irmischius*. Plura vide apud *L. Bos.* in Exercitatt. Philol. in N. T. p. 254. *Reitzium* ad *Lucianum* T. II, Opp. p. 197. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 435. et *Wesselingium* ad *Diodor. Sic.* IV, 53.

9. interdum in significatione offerendi omittitur, v. c. Matth. XXIII, 18. ἐν τῷ δώρῳ, τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, scil. προσφερομένῳ. ibid. v. 20. post τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ supplendum est προσφερομένοις. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΣΦΙΛΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, 1. *gratus, acceptus, carus, amabilis, qui amatur ab aliis*, a φίλος *amicus*. Sic legitur apud *Xenoph.* de Vectigal. V, 1. VI, 1. de Mag. Equit. I, 1. τῇ πόλει προσφιλέστατα. *Thucyd.* I, 92. VII, 86. Sirac. IV, 7. XX, 13. ἑαυτὸν προσφιλῆ ποίησον. Conf. *Valckenarium* ad *Eurip.* Hippolytum v. 1398. et *Ottii* Spicilegium ex *Josepho* p. 414. Gloss. προσφιλής· *gratus, amans, amabilis.*

2. προσφιλὴς dicitur, *quod hominem gratum et acceptum ac amabilem aliis reddit, certe reddere valet.* Sic semel legitur in N. T. Phil. IV, 8. ὅσα προσφιλῆ quidquid gratiam moribus nostris affert et nos amabiles reddit. Adverbium προσφιλῶς reperitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. II, 3. 18. Conf. *Pollucis* Onom. III, 63.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ', ᾶς, ἡ, 1. proprie: *oblatio*, seu *actus offerendi et sacrificandi.* Est nomen verbale a perf. med. προσπέφορα, verbi προσφέρω, quod vide. Sic legitur in N. T. Hebr. X, 10. διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ oblatione corporis Jesu Christi, in cruce interfecti. Conf. Alex. 1 Regg. VII, 48. לֶחֶם הַפָּנִים ἄρτοι τῆς προσφορᾶς, h. e. προθέσεως.

2. per metonymiam: *ipsa res, quae offertur, omne, quod Deo muneris et sacrificii loco offertur*, sive sit sacrificium cruentum, sive non, *res, Deo devota.* Act. XXI, 26. XXIV, 17. προσφορὰς sacrificia, in legibus Mosaicis Nasiraeis, voto se solventibus, praescripta. Ephes. V, 2. ubi ante προσφορὰν supplendum est ὡς. Hebr. X, 5. θυσίαν καὶ προσφορὰν sacrificia cruenta et non cruenta. ibid. v. 8. 14. 18. In versione Alexandrina respondet hebraico מִנְחָה, quod *munus, donum, oblationem, sacrificium* notat. Ps. XL, 6. Adde Sirac. XIV, 11. XXXIV, 18. 19. L, 13. 14.

3. metaphorice: *consecratio hominum ad verum Dei cultum, receptio in numerum verorum Dei cultorum*, speciatim *Christianorum.* Rom. XV, 16. ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος ut conversio gentilium ad Christum esset sacrificium Deo acceptum. Sed potest προσφορὰ h. l. aeque commode, et eodem fere sensu, de *ipsis hominibus, Deo sese consecrantibus*

crantibus et dicantibus, accipi, quod verba sequentia ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ postulare mihi videntur.

4. interdum omittitur, v. c. Rom. VIII, 3. post περὶ ἁμαρτίας. Hebr. X, 6. Saepius in N. T. non legitur. *Suid.* προσφορά· προσθήκη, πρόσδοσις.

ΠΡΟΣΦΩΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *acclamo*, ex πρὸς *ad* et φωνέω *clamo*. Sic legitur in N. T. Matth. XI, 16. προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτοῦ acclamantibus sociis suis. Luc. VII, 32.

2. *advoco*. Luc. VI. 13. προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ advocavit discipulos suos. ibid. XIII, 12. *Josephus* A. J. VII, c. 7. s. 4. προσφωνήσας ἕνα τῶν οἰκετῶν.

3. *alloquor, loquor ad aliquem, orationem habeo*. Act. XXI, 40. προσεφώνησε τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ allocutus eos est dialecto syro-chaldaica. ib. XXII, 2. Conf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 172. et 331.

4. *compello aliquem, hortor*. Sic legitur in N. T. Luc. XXIII, 20. πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε, scil. αὐτοῖς, iterum igitur eos compellavit Pilatus, er ihnen neue Vorstellungen *he made new representations or remonstrances to them*. Saepius in N. T. non legitur. De aliis hujus vocis notionibus confer a me dicta in Spicilegio Lexici *Bieliani* T. I, p. 97. et II, p. 157.

ΠΡΌΣΧΥΣΙΣ, ιος, attice εως ἡ, *affusio, aspersio*, a προσχύω *affundo, aspergo*, (quod adhibent Alexandrini pro hebraico זָרַק *sparsit, aspersit*. Exod. XXIV, 6. XXIX, 16. Levit. I, 5. 11. et alibi.) ex πρὸς et χύω *fundo*. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 28. καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, scil. πεποίηκε, foresque Israelitarum sanguine aspergi jussit

ΠΡΟΣΨΑΎΩ, fut. αύσω, *attingo, attrecto, leviter et in superficie tantum tango*, ex πρὸς et ψαύω, quod idem notat ac ψάω *tango, contingo*. Construitur cum dativo, vi praepositionis. Semel legitur in N. T. Luc. XI, 46. καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις sed ipsi ne uno quidem digitorum vestrorum attingitis illa onera, h. e. ne minimum quidem horum praeceptorum et legum severissimarum, quibus alios adstringitis, observatis.

ΠΡΟΣΩΠΟΛΗΠΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *faciem*, seu *personam respicio, personarum rationem et respectum habeo*, a πρόσωπον *facies* et λαμβάνω *capio, accipio*. Semel legitur in N. T. Jac. II, 9. εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ubi, in quo sit προσωποληπτεῖν, ex Jacobi sententia, satis ex exemplo apparet, v. 2 seq. ab apostolo proposito. Conf. infra προσωποληψία.

ΠΡΟΣΩΠΟΛΉΠΤΗΣ, ου, ὁ, *personarum rationem habens*, seu *discrimen faciens, partium studiosus, qui movetur rebus externis, ut splendore familiae, divitiis, pulcritudine*, etc. a προσωποληπτέω. Tantum legitur in N. T. Act. X, 34. οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεὸς, h. e. Deus in distribuendis beneficiis nec personarum, nec nationum rationem habet. Est vox hebraico-graeca, quippe apud alios auctores graecos plane non occurrens et ex formula πρόσωπον λαμβάνειν, (de qua infra dicetur,) mere hebraica, formata.

ΠΡΟΣΩΠΟΛΗΨΊΑ, ας, ἡ, *personarum respectus, partium studium*, seu *vitium illud, dum huic magis favemus, quam illi, non idoneis causis commoti et ob ipsius personae dignitatem et praestantiam internam, sed propter formae pulcritudinem, vestium et familiae splendorem, divitiarum multitudinem et omnino propter externam quandam dignitatem*, aut *amorem praeposterum et immodicum, quo eum complectimur, alterum vero, qui hisce destituitur, plane negligimus et vilipendimus*, a προσωποληπτέω. Legitur in N. T. Rom. II, 11. οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ in Deo nulla cupiditas et personarum respectus locum habet. Quonam sensu omnis προσωποληψία a Deo removeatur h. l. apparet ex iis, quae apostolus v. 12. subjungit. Ephes. VI, 9. καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ᾽ αὐτῷ, h. e. qui, nulla externae dignitatis et conditio-

nis

nis ratione habita, et recte facta praemiis ornabit et poenas meritas infliget olim delictis. Conf. v. 8. et Coloss. III, 25. Speciatim Jacob. II, 1. προσωποληψία Christianis tribuitur, qui in conventibus suis privatis aeque ac sacris divites et nobiles ex gentilibus Christianis pauperibus et ignobilibus praeferre solebant. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΌΣΩΠΟΝ, ου, τὸ, generatim et proprie notat, ut recte observavit *Erasm. Schmidius*: πᾶν πρὸς τὸν ὦπα *omne, quod oculis et faciei admovetur*, seu *larva*, (*Demosthen.* p. 433. 22. ed. *Reiske.*) aut, *quod, ut anterius, est oculis et faciei alterius obversum*, a πρὸς et ὤψ *oculus, vultus*. Sed deinde per metonymiam significat

1. *faciem*, seu *partem anteriorem capitis calvae subjectam, quae larva tegi consuevit et oculos, os et genas, frontem, nares, mentum et auriculas comprehendit*, das Angesicht *the countenance, the face*. Matth. VI, 16. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν deformant enim vultum suum. Opponitur enim huic formulae v. 17. νίψαι τὸ πρόσωπον faciem lavare. Potest tamen etiam per πρόσωπον intelligi *tota externa species*, quoniam fortasse Pharisaei hypocritae non solum illota facie et tristi vultu incesserunt, sed etiam impexis capillis et veste squalida. Marc. XIV, 65. περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Conf. supra a me dicta ad περικαλύπτω. Luc. XXII, 64. ἔτυπτον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ obtundebant faciem ejus. Matth. XXVI, 67. ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Luc. XXIV, 5. κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν vultum ad terram deflectentes. Act. VI, 15. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου in ejus vultu eminebat summa hilaritas. 2 Cor. III, 7. 13. XI, 20.

2. *facies tota hominis externa a capite usque ad pedes, tota persona, totum corpus*. Matth. XVII, 2. ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος fulsit facies ejus solis ad instar. ibid. v. 6. ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν ceciderunt in faciem suam, metu scilicet perculsi. ib. XXVI, 39. Luc. V, 12. IX, 29. τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ facies ejus externa. ib. XVII, 16. 1 Cor XIV, 25. πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον corpore ad terram inclinato. Galat. I, 22. ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ. Coloss. II, 1. οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου. 1 Thess. II, 17. προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ corpore, non vero animo. Jacob. I, 23. τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ. ubi videndus *Wetstenius*. Apoc. VII, 11. IX, 7. X, 1. XI, 16.

3. ut hebraicum פָּנִים pro *ipso homine*, pro *ipsa persona* ponitur. 2 Cor. I, 11, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων ut a multis. Ita פָּנִים sumitur 2 Sam. XVII, 11. *Diogen. Laërt.* II, s. 66. Ἀρίστιππος ἦν ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ προσώπῳ Aristippi ingenium facile se ad locum et tempus et homines accommodabat. *Polyb.* V, c. 107. ἐζήτουν ἡγεμόνα καὶ πρόσωπον, ὡς ἱκανοὶ βοηθεῖν ὄντες αὐτοῖς. ibid. XII, 15. *Dionys. Halic.* Antiquitt. XI, p. 713. καὶ δι' ἑνὸς ὑπηρετηθῆναι προσώπου δυνάμενοι. Plura exempla habet *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 237 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 178. Gloss. Vet. πρόσωπον· *persona, os, vultus.*

4. *externa forma, species et adspectus cujusvis rei, externa figura et dispositio, schema*, i. q. σχῆμα. Matth. XVI, 3. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν externam coeli speciem dijudicare valetis. Conf. *Gellium* XIII, 28. Luc. XII, 56. τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν terrae et coeli faciem potestis quidem dignoscere. Jacob. I, 11. καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο et gratia formae ejus periit: ubi sermo est de floribus marcescentibus, qui h. l. ad hominis faciei similitudinem revocantur. Apoc. IV, 7. καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος. ibid. IX, 7. *Herodot.* II, c. 76. Τῆς σκέλεα καὶ πρόσωπον ἐμφερὴς τῇ ἑτέρῃ. Sic etiam פָּנִים, ut πρόσωπον, de *superficie* adhibetur Genes. II, 6. πᾶν τὸ πρόσωπον

τῆς

τῆς γῆς. Ies. XLIX, 24. Cf. *Schwarzii* Spicileg. Observatt. ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 469.

5. *omnis externa conditio, omnes res externae, ad corpus et praesentem rerum nostrarum in his terris statum tantum pertinentes*, v. c. *pulcritudo, robur corporis, divitiae, dignitas, nobilitas*, et quae sunt hujus generis reliqua. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 16. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων non enim personarum, seu externae dignitatis et auctoritatis hominum rationem habes. Eadem formula legitur quoque Marc. XII, 14. coll. Luc. XX, 21. et Job. XIII, 8. 2 Cor. V, 12. τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους qui gloriantur rebus externis. Opponitur h. l. τῷ προσώπῳ ἡ καρδία, h. e. interna animi praestantia. 2 Cor. X, 7. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε, num spectatis, seu respicitis externam tantum conditionem? Huc etiam pertinet formula πρόσωπον λαμβάνειν, quae est tota expressa ad hebraicam נָשָׂא פָּנִים, Levit. XIX, 15. Deut. X, 17. 2 Paral. XIX, 7. Job. XXXIV, 19. et significat: *rebus externis ad partium studium delabi, respicere externam rei dignitatem et praestantiam, favere alicui ob dignitatem externam, curare auctoritatem et potentiam humanam*, unde προσωποληψία, προσωποληπτέω, προσωπολήπτης formata sunt, de quibus vide supra dicta. Conf. etiam dicta ad vocem λαμβάνω. Legitur in N. T. Luc. XX, 21. καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον non habita personarum ratione religionem divinam tradis. Galat. II, 6. πρόσωπον Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει. Eundem sensum habet quoque formula θαυμάζειν πρόσωπον, quae Jud. v. 6. legitur, de qua supra jam ad vocem θαυμάζω exposui. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. I. p. 472.

6. *animus, voluntas, beneplacitum, institutum*. Huc pertinet formula στηρίζειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ *obfirmare faciem suam*, h. e. *animum inducere, constituere, firmiter sibi aliquid proponere*, i. q. διδοχθαί τι, δεδογμένον εἶναί τι, κεκρίσθαι. Luc. IX, 51. καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πο εἰς Ἱερουσαλὴμ et ipse faciem su firmavit ad proficiscendum Hie mas, h. e. decrevit, firmiter si posuit proficisci Hierosolymas spondet autem haec formula i significatione hebraicae שׂוּם פָּנִים rem. XXI, 10. Ezech. VI, 2. 2 XII, 18. Jer. XLII, 15. et נָתַן Ezech. XIV, 8. Luc IX, 53. τὸ ωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερο decreverat Hierosolymas pro *Syrus*: ܦܪܨܘܦܗ ܓܝܪ ܠܐܘܪܫܠܡ ܡܛܠܐ ܕܐܙܠ ܗܘܐ *quia disposita erat ejus, ut proficisceretur Hierosol*. 2 Paral. XXXII, 2. י לַמִּלְחָמָה cies ejus ad bellum, scil. erat statuerat bellum gerere, cogital bello gerendo. Huc etiam fo pertinet locus 2 Cor. III, 18. κεκαλυμμένῳ προσώπῳ, h. e. sine ulli nitionis impedimentis, ita, ut n ceat κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν, c 15 et 16. Conf. *Vorstii* Philol. c. 39. p. 726 seq. ed. *Fischeri*, fra ad στηρίζω dicta.

7. interdum abundat, et qu maxime in notione *personae*, Matth. XI, 10. πρὸ προσώπου σου te. Marc. I, 2. Luc. I, 76. II ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων λαῶν quem destinasti salvatoren nibus gentibus; quae verba male vertuntur: quod praepara conspectu omnium populorum. spondet autem κατὰ πρόσωπον h. braico לִפְנֵי Ps. XXIII, 5. Luc. 27. IX, 52. X, 1. XXI, 35. ἐπὶ τας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς super omnes incolas univ terrae. Ἐπὶ πρόσωπον respondet hebraico עַל־פְּנֵי, 1 Sam. XIV, Act. II, 28. μετὰ τοῦ προσώπου σου cum. ibid. III, 20. ἀπὸ προσώπου Κυρίου a Deo promissa. ibid. V ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου συνεδρίου laeti e synedrio discesse

ibid. VII, 45. ὃν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου πατέρων ἡμῶν quos Deus exterminaverat majorum causa. ibid. XIII, 24. πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ ante ingressum ejus. ibid. XVII, 26. XX, 25. τὸ πρόσωπόν μου pro me. ibid. v. 38. ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν se posthac non visuros esse. 2 Cor. IV, 6. ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ, *Vulgatus: per Jesum.* 1 Thess. II, 17. τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν, pro ὑμᾶς ἰδεῖν. ib. III, 10. 2 Thess. I, 9. Hebr. IX, 24. 1 Petr. III, 12. πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ, h. e. Deus punit improbos. Pertinet huc glossa *Suidae:* πρόσωπον ἐπὶ Θεοῦ· ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Δαβὶδ· Ps. XXXI, 21.) πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. Καὶ ἡ ...λυσις τῶν πονηρῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡ χορηγία. Apoc. VI, 16. XII, 14. XX, 11. XXII, 4. Eodem modo פָּנִים saepe pleonastice ponitur in codice sacro, v. c. Genes. I, 2. 2 Sam. XVIII, 8. Ies. XIV, 21. Judith. III, 9. 1 Macc V, 37. Sirac. XVI, 30. XXXVIII, 8. *Euseb.* H. E. VII, c. 30. διαχαράξαντες ἐπιστολὴν εἰς πρόσωπον τοῦ τε Ῥωμαίων ἐπισκόπου. Idem de Vita Constant. M. Lib. II, c. 45. *Sophocl.* Oedip. Tyrann. v. 453. οὐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον.

8. Formula βλέπειν τὸ πρόσωπόν τινος generatim notat: *amicum alicujus esse et familiarem*, etiam *alicui operam dare et apparere.* Formula πρόσωπον βασιλέως βλέπειν adhibebatur de proceribus regni et amicis regis, quibus aditus ad regem patebat, unde generatim notat: *ministrum regis esse.* Jer. LII, 25. Esther. I, 15. Hinc formula βλέπειν τὸ πρόσωπον Θεοῦ significat: *apparere Deo, ministrum Dei esse.* Matth. XVIII, 10. ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς angelorum, Dei ministrorum, tutelae vitam eorum et fata commissa esse. 1 Regg. X, 8. coll. 2 Regg. XXV, 19.

9. εἰς πρόσωπον *coram, in conspectu.* 2 Cor. VIII, 24. εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν coram aliis ecclesiis, seu, ut etiam patefiat aliis coetibus Christianorum.

10. ἐν προσώπῳ. 2 Cor. II, 10. ἐν προσώπῳ Χριστοῦ *Christum testor, per Christum juro, hoc ita esse.* Formulam jurandi, in his verbis latentem, agnoverunt omnes fere interpretes.

11. κατὰ πρόσωπον *palam, in conspectu.* Act. III, 13. κατὰ πρόσωπον Πιλάτου coram Pilato. Galat. II, 11, κατὰ πρόσωπον palam, i. q. ἔμπροσθεν πάντων, v. 14. Respondet hebraico לִפְנֵי in versione Alex. 1 Regg. I, 23. Adde Ps. L. 21. *Eustathius* in Od. γ', p. 117. 17. ἐνυβρίσας τῇ Κασσάνδρᾳ κατὰ πρόσωπον Ἀθηνᾶς. *Appianus* B. C. II. p. 816. *Polybius* p. 1190. Alia exempla graecorum Scriptorum affert *Raphelius* in Obss. Polyb. p. 513. et *Elsnerus* Obss. Sacr. T. II, p. 179. Interdum κατὰ πρόσωπον rectius *praesens* vertitur, v. c. Act. XXV, 16. et 2 Cor. X, 1. ubi opponitur ἀπών.

12. πρόσωπον πρὸς πρόσωπον proprie significat: *coram, ita, ut os ori sit obversum;* deinde vero metaphorice: *clarissime, maxime perspicue, certissime.* 1 Cor. XIII, 12. τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον tunc vero cognitio nostra erit certissima et clarissima. Formata est sine dubio haec formula ad hebraicam פָּנִים אֶל־פָּנִים, Exod. XXXIII, 11. Deut. V, 4. Genes. XXXII, 31. Judd. VI, 22. Similes loquendi formulas, apud Graecos obvias, collègit *Schwarzius* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1184. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΤΑ'ΣΣΩ, vel ΠΡΟΤΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *praepono, colloco aliquem ante alium*, v. c. milites in acie prima, ex πρὸ et τάσσω, vel τάττω, *colloco, statuo.* Sic legitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. II, 4. 10. VI, 4. 10. et *Josephum* A. J. II, 16. 3.

2. i. q. simplex τάσσω et προστάσσω, *constituo, definio,* interdum etiam *praestituo, praefinio, praeordino, ante definio.* Sic legitur in plerisque libris editis Act. XXVII, 26. ubi προτεταγμένους

μένοι καιροὶ sunt certa et definita vitae spatia. Respondet in versione *Symmachi* Ps. LIX, 8. hebraico חָקַק. 2 Macc. VIII, 36. προτεταγμένοι νόμοι.

ΠΡΟΤΕΊΝΩ, fut. προτενῶ, 1. proprie est: *praetendo mihi aliquid*, ut clypeum, aut *prae me fero aliquid*, ut lumen, facem, ex πρὸ et τείνω *tendo*. *Xenoph.* de Re Equestri VI, 11. Idem de Venat. X, 16.

2. *extendo, expando, distendo.* 2 Macc. II, 30. VII, 10. XIV, 32. 45. XV, 12. 15. 21. προτείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν.

3. *trado, porrigo, offero, admoveo, do.* Semel legitur in N. T. Act. XXII, 25. ὡς δὲ προέτεινε (alii legunt προέτειναν) αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν ut vero tradiderat eum flagellis, seu flagellandum, seu, cum ipsi flagra intentarent. Vulgo vertunt: cum autem loris adstrinxisset caedendum. Male: nam nunquam προτείνειν *adstringere* notat. Cf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Vol. I, p. 1327 seq. *Stephani* Schediasmata II, 28. p. 85. et *Scaligeri, Filii*, Epistolas II. Epist. 146. Est vero hic loquendi modus Graecis plane inauditus, apud quos *flagris caedere aliquem* aliis formulis exprimitur. Sic v. c. *Lucian.* Timon. p. 147. πληγὰς ὁ γενναῖος προτείνων. Idem Catapl. p. 431. πληγάς μοι πολλάκις οὐδὲν ἀδικοῦντι ἐνέτεινας. *Polybius* Hist. XV, c. 26. τὰς μάστιγας παρέστησαν. *Hesych.* προτείνει· δίδωσι. Idem: προτείνεται· δίδωσιν, ὑπισχνεῖται. *Suid.* προτείνειν· δωρεῖσθαι, χαρίζεσθαι. *Polyb.* Exc. Legat. 30. p. 597. T. II. ed. *Ernesti*, προὔτεινε τὸν στέφανον. Conf. etiam *Reiskii* indicem Graecit. Demostheneae p. 670 seq.

ΠΡΌΤΕΡΟΣ, έρα, ον, *prior, superior.* Neutrum τὸ πρότερον adverbialiter sumitur et significat nunc: *antea, olim, tempore praeterito;* nunc: *prius, citius, facilius.* Est comparativus a πρὸ *ante.* Πρότερος semel tantum legitur in N. T. Ephes. IV, 22. κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν secundum priorem vitae rationem, nempe ante conversionem ad christianam religionem. Neutrum vero πρότερον reperitur J(62. ὅπου ἦν τὸ πρότερον ubi erat antequam nempe humanam in naturam. ibid. VII, 51. ἐὰν μὴ παρ' αὐτοῦ πρότερον non prius a ibid. IX, 8. θεωροῦντες αὐτὸν τὸ qui eum ante noverant. 2 (15. ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν volebam ad vos venire prius. IV, 13. τὸ πρότερον, pro πρῶτο primum vos instituerem in re christiana. 1 Tim. I, 3. He 6. VII, 27. X, 32. 1 Petr. Saepius in N. T. non legitur. andrini adhibent pro רִאשׁוֹן, idem significat. Deut. IV, 3 vit. IV, 21. Genes. XL, 13. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 7. II, III, 20. *Aelian.* V. H. III, *Xenoph.* Mem. II, 7. 2. Cf. *I* ad *Herodian.* I, 1. 5. p. 23. qu monuit, τὸ πρότερον, adverbialit tum, positum esse pro κατὰ τὸ μέρος χρόνου.

ΠΡΟΤΊΘΗΜΙ et medium Ι ΘΕΜΑΙ, 1. proprie: *in publi spectandum colloco aliquid, ob pono, palam aliquid spectand pono,* eo maxime consilio, ut h moveantur ad illud adeundum petendum, ex πρὸ et τίθημι. S apud Graecos adhibetur de *me* quae exponuntur, ut emantur, *praemiis certaminum, (Xenop* rop. I, 2. 12. καὶ ἄθλα προ *Thucyd.* II, c. 46.) *imaginibus palam spectandae proponuntur, an.* V. H. XIV, 8.) etc. Huc tur vulgo ab interpretibus Rom. III, 25. Christum προέθετο ἱλαστήριον, quem vertunt: pro Deus nobis propitiatorium. Cf. *lingii* Obss. Sacr. P. II. n. *Krebsium* in Obss. Flav. p. 27 Cum vero προτίθεσθαι etiam *dec destinare, praefinire* et *ante con re* apud Graecos notet, non est, hanc notionem alteri illi p lisse *Elsnerum* in Obss. Sacr p. 20. et *Kypkium* in Obss. Sa II. p. 161.

2. metaphorice: *ante constituo, praefinio, decerno, propono mihi aliquid, destino.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Rom. I, 13. προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς proposui mihi ad vos venire. ib. III, 25. ὃν προέθετο ὁ Θεὸς quem decrevit, seu destinavit Deus hominibus. Ephes. I, 9. κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ, pro benigna sua et liberrima voluntate. In verbis ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ nihil amplius quaerendum esse, nisi, quod jam expressum erat pronomine αὐτοῦ, recte jam ad h. l. observavit *Koppius.* Caeterum etiam apud Graecos προτίθημι in notione *constituendi* (v. c. *Aelian.* V. H. II, c. 41. προὔθηκεν ἀγῶνα constituit certamen,) et *destinandi* (v. c. *Eurip.* Phoen. v. 820. θανάτῳ προτιθεὶς.) reperitur. In versione Alex. ubi pro עָרַךְ *disposuit, ordinavit,* Exod. XL, 4. legitur, propriam *proponendi* notionem habet, coll. 2 Macc. I, 8. de qua etiam *Reiske* conferri meretur in Indice Graecit. Demosthen. p. 671.

ΠΡΟΤΡΈΠΩ, fut. έψω, 1. proprie: *ante me verto,* item *subsistentem et cunctantem urgeo, ut progrediatur, propello, impello,* ex πρὸ et τρέπω *verto.*

2. metaphorice: *impello, incito, instigo,* etiam *hortor, moneo, cohortor, adhortor, exhortor.* Eandem significationem habet etiam medium προτρέπομαι, quod semel legitur in N. T. Act. XVIII, 27. προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς litteris hortati sunt Christianos, ut scilicet reciperent ipsum. Videtur *Boisio* in Collat. Vet. Interpr. p. 434. hic quaedam trajectio esse, ut legitimus ordo sit: οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς προτρεψάμενοι (sc. αὐτοὺς) δέξασθαι αὐτὸν, sed vide, quae contra disputavit *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 119, p. 448 seq. Medium προτρέπεσθαι in *impellendi* notione legitur apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 32. πολλοὺς δὲ προτρέποιντο ἀδικεῖν. Sapient. XIV, 18. In *cohortandi* et *exhortandi* notione vero non solum medium, sed etiam activum hujus verbi reperitur 2 Macc. XI, 7. *Aelian.* V. H. X, 16. *Diog. Laërt.* II. sect. 29. καὶ προτρέψαι καὶ ἀποτρέψαι. *Demosthen.* p. 309. 3. ed. *Reiske:* προτρέπειν εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν. Interdum etiam huic voci *rogandi* et *orandi* notionem (a loco Act. XVIII, 27. minime alienam,) subjectam esse, *Suid.* observavit. Προτρέπω, inquit, ἐντικῶς, παρακαλῶ. Προτρέπουσι γὰρ οἱ ἱκέται. *Hesych.* προτρέπειν· τὸ προάγεσθαι, ἐνίοτε καὶ τὸ προσβιβάζειν. Idem: προτρέπου· παρακάλει. προτροπή· παράκλησις. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 578 seq.

ΠΡΟΤΡΈΧΩ, pro quo etiam ΠΡΟΔΡΈΜΩ dicitur, aor. 2. προέδραμον, particip. προδραμὼν, *praecurro, currendo aliquem anteverto,* etiam *curro,* i. q. simplex τρέχω, ex πρὸ et τρέχω *curro.* Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIX, 4. προδραμὼν ἔμπροσθεν praecurrens. Joh. XX, 4. alter discipulus προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου praecurrit citius Petro. In versione Alex. reperitur pro רוּץ *currere,* sequente לִפְנֵי, 1 Sam. VIII, 11. προτρέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ. Tob. XI, 3. προδράμωμεν ἔμπροσθεν τῆς γυναικός σου. *Xenoph. Anab.* I, 5. 2. et V, 2. 4.

ΠΡΟΫΠΆΡΧΩ, fut. ξω, *ante sum, existo,* ex πρὸ et ὑπάρχω *sum, existo.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. XXIII, 12. προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς antea enim erant sibi invicem inimici. Act. VIII, 9. Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων. Simon hucusque magicam artem in urbe exercuerat. In utroque loco προϋπάρχω adverbialiter reddendum est, per *ante, olim. Aeschin. Socr.* Dial. II. § 37. εἰ μὴ ταῦτα προϋπάρχει. *Demosthen.* p. 12. 16. 314. 9. et 1191. 26. ed. *Reiske:* τῶν προϋπηργμένων ἐπῃνει.

ΠΡΌΦΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *sermo, elocutio, praedictio,* a πρόφημι *eloquor, praedico.*

2. *occasio,* die Veranlassung *occasion, or cause,* i. q. ἀφορμή, qua voce etiam ab *Hesychio* explicatur. Sic legitur apud *Herodian.* I, c. 8. § 16. ὑπῆρξε δὲ καὶ Περεννίῳ πρόφασίς τι καὶ ὑπόθεσις αὐταρκὴς erat autem Perennio occasio

occasio atque materia sufficiens: vide ad h. l. *Irmischium* p. 323. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. πρόφασις λύπης caussa moeroris et aegritudinis. *Euseb.* H. E. VI, 12. Alex. Ps. CXLI, 4. Prov. XVIII, 1. προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι. Nescio, an huc etiam referenda sint loca Dan. VI, 4. 5. nam πρόφασις saepe tam ambigue usurpatur, ut vim ejus definire difficile sit. Hinc προφασίζω *occasionem quaero* apud Alex. 2 Regg. V, 7. Psal. CXLI, 4.

3. *causa, quam quis affert, sive falsa sit et ficta, sive vera, excusatio, praetextus.* Schol. *Eurip.* ad Hecub. v. 43. πρόφασις κυρίως ὁ προτεινόμενος εὐπρόσωπος λόγος ἐπὶ κατηγορίᾳ τινι, ἀπὸ τούτου ἁπλῶς καὶ ἡ αἰτία. Sic legitur in N. T. Joh. XV, 22. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν jam vero incredulitatem suam nullo modo excusare possunt. Act. XXVII, 30. προφάσει, ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν pretextu quasi e prora ancoras demissuri. *Hesych.* πρόφασις· αἰτία. *Xenoph.* Anab. II, 3. 12. ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος εὑρίσκειν, ubi de *causa ficta, quam quis pretexerit rei,* explicandum est. ibid. I, 2. 1. τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο, ὡς κ. τ. λ. Idem de Rep. Athen. II, 17. προφάσεις μυρίας ἐξευρεῖν τοῦ μὴ ποιεῖν. Alex. Hos. X, 4. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 71. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 938. et *D'Orville* ad *Chariton.* II, c. 7. p. 319. ed. Lips. Eodem modo et προφασίζομαι usurpatur apud *Xenoph.* Anab. III, 1. 16. προφασίζεσθαι ἡλικίαν aetatis excusatione uti.

4. *simulatio, species externa.* Sic v. c. de *simulata pietate* usurpatur Matth. XXIII, 14. καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι et sanctitatis specie utimini longis orationibus. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. Philipp. I, 18. εἴτε προφάσει sive specie (simulate) tantum; ubi opponitur τῇ ἀληθείᾳ. Cf. quae de hac notione scripsit *Raphelius* in Obss. Polyb. p. 354. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 483. et T. II. p. 264.

5. interdum plane abundat, v. c. 1 Thess. II, 5. οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, scil. ἐγενήθημεν, neque lucri caussa inter vos versati sumus. Esse autem ἐν προφάσει πλεονεξίας dictum pro ἐν πλεονεξίᾳ, exinde potissimum fit probabile, quoniam in superiori membro λόγος κολακείας est ipsa κολακεία. Conf. *Loesneri* Obss. Philonn. p. 376. Non prorsus tamen aliena est ab hoc loco *speciei* notio, ut Paulus se a specie adeo turpis lucri studii maxime alienum semper fuisse his verbis professus sit. Sic certe reperitur apud *Philonem* de Vita Contemplativa p. 616. ubi Therapeutas dicit precantes manus suas in coelum sustulisse ὑπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως τῶν εἰς πορισμὸν μεμιασμένας nulla turpis lucri specie contaminatas. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΦΕΡΩ, *profero, promo, produco, depromo, in medium affero,* ex πρὸ et φέρω *fero.* Legitur in N. T. tantum Luc. VI, 45. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρὸν vir bonus e bono animo nonnisi bona profert et malus e malo animo nonnisi mala depromit. Alex. Prov. X, 14. ὃς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν. *Aelian.* V. H. VIII, 12. *Hesych.* προφέρει· ὀνειδίζει, (vide de hac *exprobrandi* et *objiciendi* notione *Reiskium* in Indice Graecit. Demosthen. p. 673.) πρόαγε, προκόμιζε.

ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ, ας, ἡ, in N. T. libris

1. significat et quidem proprie, ut videtur, *praedictionem futurorum, vaticinium, oraculum divinum de iis, quae futura sunt,* a πρόφημι *praedico,* hocque ex πρὸ *prae,* vel *ante* et φημὶ *dico.* Sic legitur in N. T. Matth. XIII, 14. καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα et eventum habuit in his effatum Iesaiae. 2 Petr. I, 20. πᾶσα προφητεία γραφῆς, pro ἐν γραφῇ, omnia vaticinia prophetarum, quae in libris Judaeorum sacris reperiuntur. ibid. v. 21. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου

ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία non enim Scriptores sacri (οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι, ut in sequentibus vocantur,) seu prophetae proprio impulsu unquam vaticinia protulerunt, vel elocuti sunt. Apoc. I, 3. οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, pro τοὺς λόγους τοὺς προφητικούς, qui legunt diligenter et relegunt hunc librum propheticum, qui continet praedictionem futurorum fatorum ecclesiae christianae, ibid. XI, 6. XIX, 10. XXII, 7. 10. 18 et 19. Respondet in hac significatione προφητεία apud Alex. hebr. חָזוֹן *visio*, 2 Chron. XXXII, 32. et נְבוּאָה, Esr. VI, 14. Nehem. VI, 12.

2. *facultas rerum futurarum vaticinia edendi*, quam exstitisse inter dona extraordinaria Sp. S. in ecclesia apostolica, ex locis Act. XII, 27 seq. XXI, 10 seq. luculenter apparet et nemo unquam dubitavit. Sic vulgo sumitur haec vox ab interpretibus 1 Cor. XIII, 2 et 8.

3. *facultas extraordinaria, a Deo concessa, qua doctores christiani in ecclesia apostolica praediti, spiritus divini impulsu, ad docendum, cohortandum et consolandum in conventibus sacris assurgebant, libros Judaeorum sacros et inprimis vaticinia V. T. de Messia explicabant eorumque eventum subtiliter et populari modo demonstrabant.* Sic sumi videtur Rom. XII, 6. εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως qui habet facultatem ac officium populariter explicandi litteras sacras et speciatim vaticinia V. T. de Messia, fungatur hoc munere suo pro modo ac ratione facultatum et virium, a Deo concessarum. 1 Cor. XII, 10. coll. XIV, 3. ibid. XIII, 2 et 8. XIV, 6 et 22. Huc etiam pertinet locus 1 Thess. V, 20. προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε ne temere rejicite enuntiata et cohortationes doctorum vestrorum, divino spiritu insigniore quodam modo afflatorum. Sed in his omnibus a me laudatis locis προφητείας vocabulum latius patere, indicavit nuper *Koppius* in Excurs. III. in Epist. ad Ephes. ubi multus est in eo, ut demonstret, vocem προφητείαν de *certo quodam hominum christianorum, in ecclesiis publice loqui solitorum, genere* adhibitam, tribui *hominibus, qui singulari ratione divino numine tacti, in ecclesia apostolica vaticinia proferebant, arcana hominum consilia retegebant, insigni quodam cum mentis impetu et ardore precabantur, subito spiritus divini impulsu ad docendum, cohortandum et consolandum assurgebant carmenque, quod divinam originem prae se ferret, decantabant.* Cf. etiam b. *Zachariae* Progr. Goett. de Doni Prophetici Variis Gradibus in Ecclesia Christiana (1767.)

4. *admonitio, monitum*, nam προφητεύειν etiam *docere, instituere, admonere et cohortari* notat. 1 Tim. I, 18. κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας secundum monita illa, quae jam olim tibi dedi. ibid. IV, 14. διὰ προφητείας non sine gravissimis admonitionibus. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΦΗΤΕΎΩ, fut. εύσω, in N. T. speciatim

1. et quidem proprie significat: *futura praescire et praedicere, oracula edere et vaticinari*, ex πρὸ et φημί, vel φάω, *dico*. Matth. XI, 13. προεφήτευσαν praedixerunt haec religionis christianae fata. ibid. XV, 7. καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων recte de vobis vaticinatus est Iesaias. Marc. VII, 6. Joh. XI, 51. προεφήτευσεν vaticinatus quasi est futuram Christi sortem. Sic enim necessario haec verba vertenda sunt. Casu enim quodam, quanquam dirigente ita numine divino, haec verba ipsi excidisse, mihi persuasum est, nec Caiphae facultatem vaticinandi vi muneris pontificii collatam fuisse, demonstrari potest. Act. XXI, 9. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι. huic erant quatuor filiae virgines, quae vaticinarentur. 1 Petr. I, 10. οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες qui de hac, quae vobis nunc contigit, felicitate, vaticinati sunt. Jud. v. 14. Apoc. X, 11. XI, 3. Alexandrini usi sunt hac voce

voce pro נָבָא et הִתְנַבֵּא *vaticinatus est, praedixit*, Jer. II, 18. V, 31. XI, 21. XIV, 13. 14. 15. *Plutarch*. T. VII, p. 624. ed. *Reiske*.

2. catachrestice: *divino aliquid, conjectura assequor, conjectando verum dico*, etwas errathen *to guess or divine*. Matth. XXVI, 68. προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; divina, Christe, quis sit, qui te percusserit? Marc. XIV, 65. Luc. XXII, 64.

3. *per numinis divini afflatum divinas laudes cano Deumque hymnis celebro, carmen modulor*. Sic sumendum est Luc. I, 67. ubi Zacharias προφητεῦσαι, h. e. numine afflatus laudes divinas carmine celebrasse, narratur. Praecipuum enim carminis argumentum non vaticinio, sed laudibus Dei celebrandis contineri, locus omnis docet. Sic הִתְנַבֵּא sumitur 1 Regg. XVIII, 29. 1 Sam. X, 5 et 6. et προφητεία apud *Philonem* de Vita Mosis T. II. p. 173. 1. Canticum maris rubri τοῦτ' ἔστι τῆς κατ' ἐνθουσιασμὸν προφητείας Μωϋσέως ἀρχὴ καὶ προοίμιον. Cf. infra ad vocem προφήτης dicta et *J. D. Michaelis* Obss. ad *Lowthum* de Poesi Sacra Hebraeorum p. 347.

4. *doceo, trado religionem divinam*. Matth. VII, 22. οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; nonne tua auctoritate nixi docuimus?

5. generatim notat: *afflatu divino loqui, per numinis afflatum verba facere, sive hoc fiat vaticiniis proferendis, canendis laudibus divinis, recitandis cum ardore et mentis impetu precum formulis, sive hoc fiat explicandis libris Judaeorum sacris*, et maxime *vaticiniis de Messia eorumque eventu populari modo demonstrando, potenter denique alios edocendo, cohortando et consolando*, ut adeo hoc verbum omnia complectatur, quae *dono prophetico, in ecclesia apostolica certo cuidam h minum christianorum generi tributo*, vere effecta esse, plerique viri docti nostrae aetatis statuunt. Atque huc pertinere mihi videntur loca sequentia: Act. II, 17. 18. ubi affertur vaticinium Joelis hoc consilio, ut jam olim praedicta esse a prophetis dona Sp. S. extraordinaria largiter et conspicue apostolis die pentecostes data, quibus postea etiam alii Christiani in ecclesia apostolica copiose instruebantur, doceatur, atque adeo verba v. 18. καὶ προφητεύσουσι post verba ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου posita, et v. 17. verbis ὁράσεις ὄψονται et ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται addita, de iis tantum intelligi possint, *qui se spiritu divino impulsos esse variis modis monstrabant*. Act. XIX, 6. ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον, h. e. tum peregrina lingua loquendo, tum aliis modis monstrabant, se vim spiritus divini in se experiri. 1 Cor. XI, 4. προφητεύων, quia τῷ προσεύχεσθαι additur, speciatim notare videtur: *carmen, divinam originem prae se ferens, subito impulsu quodam Spiritus divini in conventibus christianorum decantare*. Idem enim verbum v. 5. in eadem orationis serie etiam *mulieribus* tribuitur, quibus constat potestatem litteras sacras interpretandi et palam docendi nullam fuisse concessam ab apostolis. 1 Cor. XIII, 9. ἐκ μέρους προφητεύομεν imperfectum adeo est donum propheticum, quo instructi sumus a Deo. Huc etiam pertinent loca 1 Cor. XIV. 1. 3. ubi τῷ προφητεύοντι tribuitur τὸ λαλεῖν ἀνθρώποις οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυθίαν, et v. 4. τὸ οἰκοδομεῖν τὴν ἐκκλησίαν. ibid. v. 5. 24. ubi effectus τοῦ προφητεύειν traduntur ἐλέγχειν, ἀνακρίνειν, φανεροῦν τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας et quae sunt reliqua. ibid. v. 31. τῷ προφητεύειν tribuitur μανθάνειν, παρακαλεῖσθαι. ibid. v. 39. Saepius in N. T. non legitur. *Alberti* Glossar. N. T. p. 131. προφητεύων· ἀναγινώσκων τὰ θεῖα.

ΠΡΟΦΗΤΗΣ, ου, ὁ, apud Graecos proprie et antiquitus dicebatur tantum *interpres* (ἐξηγητὴς) *et elocutor divinationum* (μαντειῶν) *et oraculorum, in templis editorum*, (χρησμῶν) appellatus etiam ὑποφήτης. *Homo, divino impetu concitatus, atque in vaticinando extra se raptus*, μάντις olim vocabatur. Insignis hanc in rem lo-

cus est apud *Platonem* in Timaeo T. IX. ed. Bipont. p. 392. ὅθεν δὴ καὶ τὸ τῶν προφητῶν γένος ἐπὶ ταῖς ἐνθέοις μαντείαις κριτὰς ἐπικαθιστάναι νόμος. οὓς μάντεις ἐπονομάζουσί τινες, τὸ πᾶν ἠγνοηκότες, ὅτι τῆς δι' αἰνιγμῶν οὗτοι φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταὶ, καὶ οὔτοι μάντεις, προφῆται δὲ μαντευομένων δικαιότατα ὀνομάζοιντο ἄν. Confirmatur autem haec propria vocis προφήτης notio non solum etymologia (est enim a προφάω, quod est idem, quod προτίθημι et προφέρω *oratione propono, eloquor;* unde a *Diod. Sic.* I, 2. historia προφῆτις τῆς ἀληθείας vocatur.) et analogia linguae hebraicae, (Sic Exod. VII, 1. Aaron dicitur נָבִיא מֹשֶׁה, quatenus Mosis, divinis mandatis instructi, *interpres* et quasi *loco oris* erat coram Pharaone. Conf. h. l. vers. chaldaicam et arabicam et cap. IV, 16. VII, 2.) sed etiam aliis Scriptorum veterum locis, e quibus satis apparet, non solum προφήτης, (Sic v. c. pontifices Romani προφῆται τῶν θείων, h. e. interpretes cultus divini dicuntur a *Dionys. Halic.* II, c. 73. ubi junguntur ἐξηγηταί. *Aristoph.* Aves v. 973. ἐπέων προφήτης est carminum *interpres. Themistius* Orat. XXIII. p. 290. Ἀριστοτέλους προφήτην Aristotelis *interpretem*, cui ibidem προφητεία, h. e. *interpretatio* tribuitur. Conf. *Valckenarium* ad *Herodotum* VII, 112. p. 555. ed. *Wesselingii. Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v. et *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1188.) sed etiam προφητεύειν (v. c. in notissimo illo *Pindari* dicto: μαντεύεο Μοῦσα, προφητεύσω δ' ἐγώ·) de iis usurpata esse, qui erant interpretes et elocutores, ἐξηγηταί, eorum, quae ab aliis obscure et aenigmatice dicta fuerant. Non semper vero discrimen, quod proprie inter μάντις et προφήτης intercedit, observatum esse a graecis Scriptoribus, sed haud raro utramque vocem de vatibus et in furorem, afflatu numinis, raptis, fuisse adhibitam, satis constat, et vel e loco *Platonis* in Charmide p. 150. (Vol. V. ed. Bipont.) appa-ret, ubi προφῆται τῶν μελλόντων commemorantur. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 239. In N. T. libris, ubi προφήτης respondet hebraico נָבִיא, (quod, ut recte monuit *Koppius* in Excurs. III. in Epist. ad Ephes. p. m. 148. antiquitus *omnem* denotabat, *qui cum Deo singulari quodam modo erat conjunctus, ejus amicus et familiaris, dignusque propterea, qui prae caeteris hominibus adire numen precibus, etiam aliorum hominum causa et loco, posset*, quo sensu Abraham dicitur נָבִיא, Genes. XX, 8. et patriarchae omnes נְבִיאַי יְהוָה, Ps. CV, 15.) latissime haec vox patet et *quemlibet interpretem voluntatis divinae omnemque* denotat, *cui numen retegit et revelat, quae antea ei parum cognita fuerunt, qui aliquid dicit et facit, quod singulari afflatui divino tribuendum est, aut quo se, spiritu divino afflatum, impulsum et adjutum esse,* monstrat. Hinc προφήτης

1. dicitur *vates, propheta, cui numen revelabat arcana, aut parum adhuc cognita, aut ab humana intelligentia prorsus aliena,* et speciatim *de rebus eventuris oracula, quique adeo divino numine tactus et expresso mandato divino futura praedicere et divina oracula tradere solebat.* Hoc sensu centies occurrit in V. T. vox נָבִיא de Iesaia caeterisque maxime illustribus Israelitarum vatibus. Matth. I, 22. II, 5. 15. 17. 23. III, 3. IV, 14. V, 12. οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν ita vero et olim omnes doctores et legatos divinos persecuti sunt. ibid. VIII, 17. XI, 9. 13. XII, 17. 39. XIII, 17. 35. XVI, 4. XXI, 4. XXIII, 29. 30. 31. 34. 37. XXIV, 15. XXVI, 56. XXVII, 9. 35. Marc. XIII, 14. Luc. I, 70. III, 4. IV, 17. 27. VI, 23. X, 24. XI, 29. 47. 50. XIII, 28. etc.

2. *librorum V. T. Scriptor quilibet.* Matth. XIII, 35. διὰ τοῦ προφήτου per Assaphum, auctorem Psal. LXXVIII, 2. e quo locus, qui in sequentibus laudatur,

laudatur, desumtus est. Rom. III, 21. προφῆται sunt omnes Scriptores V. T. Mose excepto.

3. *ipsi libri prophetarum V. T. et reliquorum auctorum codicis sacri Judaeorum* προφῆται in N. T. per metonymiam dicuntur. Marc. I, 2. ὡς γέγραπται ἐν Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ ut praedictum est in libro oraculorum Iesaiae. Luc. XVI, 29. ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας habent libros Mosis et reliquorum sacrorum Scriptorum. ibid. v. 31. XXIV, 27. 44. Act. VIII, 28. ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. Eodem modo Μωσῆς pro *libris Mosaicis* ponitur Act. XV, 21. 2 Cor. III, 15.

4. per metonymiam: *doctrina, in libris prophetarum et omnino scriptis Judaeorum sacris contenta.* Matth. V, 17. VII, 12. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται haec est summa doctrinae legis ac prophetarum. ibid. XXII, 40. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται his duobus praeceptis doctrina tota legis ac prophetarum continetur. Act. XXVI, 27. ubi tamen per προφήτας speciatim *vaticinia de Messia, in V. T. contenta,* intelligenda sunt, quemadmodum etiam προφῆται Rom. I, 2. κατ' ἐξοχὴν Scriptores sacri Judaeorum dicuntur in quorum libris oracula de Christo exstant. Idem valet de loco Act. XXVIII, 23.

5. *omnis doctor et legatus insignis ac divinus, divina effata et oracula tradens et facultate miracula patrandi instructus.* Matth. X, 41. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται legatum Dei benigne recipiens, quia est a Deo missus, praemium ejus accipiet. ibid. XIII, 57. οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ nuspiam doctor divinus magis contemnitur, quam in patria sua. ibid. XIV, 5. ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον quia eum ut interpretem voluntatis divinae reverebantur. ibid. XXI, 11. οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης hic est Jesus, propheta ille magnus, Deut. XVIII, 18. divinitus promissus populo Dei et quem Judaei tanto desiderio exspectabant, qui Luc. VII, 16. dicitur προφήτης μέγας. (Cf. Act. III, 22 et 23. Joh. VI, 14.) Matth. XXI, 26 et 46. Marc. VI, 4, XI, 32. Luc. IV, 24. VII, 26. 28. 39. XI, 49. ubi προφῆται omnes doctores religionis christianae, apostolis exceptis, ut Ephes. II, 20. III, 5. IV, 11. dicuntur. Luc. XIII, 33. XX, 6. XXIV, 19. Hebr. I, 1. per προφήτας omnes intelligendi sunt, qui mandata divina ad populum Israeliticum pertulerunt.

6. κατ' ἐξοχὴν *insignis ille doctor et legatus divinus, cujus adventum, seu resurrectionem ante tempora Messiae exspectabant Judaei.* Scilicet Judaei, Christi aetate, opinabantur, unum ex veteribus prophetis, nominatim Eliam et Jeremiam, (quos prae caeteris prophetis similes Christo judicabant Judaei) in vitam scilicet revocatum, praecursorem Messiae futurum esse. Matth. XVI, 14. ubi discipuli Christo, eos interroganti, quemnam se dicerent homines esse, respondent: alii te dicunt Johannem, baptistam, alii Eliam, alii Jeremiam, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν, h. e. ut Lucas IX, 19. explicavit, ἢ προφήτην τινὰ τῶν ἀρχαίων, ὃς ἀνέστη aut unum ex veteribus prophetis, ante adventum Messiae in vitam revocatum. Marc. VI, 15. VIII, 28. Luc. IX, 8. 19. Huc etiam referrem locum Joh. I, 21. et Luc. I, 76. ubi Johannes, baptista, praecursor Messiae, προφήτης ὑψίστου vocatur, hac addita ratione, προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ.

7. *vates, propheta,* sensu vulgo recepto, h. e. *is, cui beneficio divino facultas, futura praedicendi et praesciendi, concessa erat.* Act. XI, 27. coll. v. 28. ibid. XIII, 1. XXI, 10. Ita נָבִיא legitur 2 Regg. XXII, 14. Apud *Anacreontem* Od. XLIII. cicada vocatur θέρεος γλυκὺς προφήτης. *Joseph.* A. J. IV, 8. s. 14. VII, 7. s. 3. extr.

8. *vates fraudulentus, propheta falsus.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. II, 16. de Bileamo.

9. *poeta, qui, in enthusiasmum abreptus, vel sua ipsius ingenii vi, carmina pangit et decantat.* Huc refer locum Tit. I, 12. ubi Κϱητῶν πϱοφήτης est Epimenides, celeberrimus ille Cretensium poeta: quem tamen alii (v. c. *Schelhornius* in Bibl. Bremens. Class. V. p. 859.) apud Cretenses summum obiisse sacerdotium existimant, ideoque dictum esse prophetam. Etiam apud Hebraeos, ut recte observat *Koppius* l. l. omnis, qui, relicta sermonis vulgaris popularitate, in enthusiasmum abreptus, vel sua ipsius ingenii vi, vel per alios edoctus, carmina egregia, in laudem maxime Jehovae, magno cum mentis impetu, decantabat et conficiebat, ex communi omnium populorum veterum de divino in poetis afflatu opinione, נָבִיא et ipsum carmen ejus נְבוּאָה dicebatur. Sic Exod. XV, 20. Miriam, saltantium virginum chorum ducens hymnumque in Jovam decantans, נְבִיאָה, πϱοφῆτις, vocatur. 1 Sam. X, 5 seq. הִתְנַבֵּא e t carmina decantare, ut jam *Kimchi* ad h. l. observavit. 1 Paral. XXV, 2. 3. Etiam apud Latinos *poetas* vocatos esse *prophetas*, testatur *Varro* de Lingua Lat. VI, 3.

10. speciatim haec vox de *certo quodam hominum christianorum, in conventibus sacris publice loqui solitorum, genere* adhibetur, ut *eos* significet, *qui in ecclesia apostolica dono prophetico*, ut vulgo vocant, *instructi erant*, h. e. ut verbis *Koppii* utar, " qui singulari quadam ratione divino numine tacti erant, sive illi vaticinia proferrent, sive arcana aliorum hominum consilia retegerent, sive insigni quodam cum mentis impetu et ardore precarentur, sive libros Judaeorum sacros, et speciatim vaticinia V. T. de Messia explicarent eorumque eventum subtiliter demonstrarent, sive subito spiritus divini impulsu ad docendum, cohortandum et consolandum assurgerent, sive denique carmen, quod vel novitate, vel fervore eo, quocum recitabatur, divinam originem prae se ferret, decantarent." Sic legitur in N. T. 1 Cor. XII, 28 et 29. ubi πϱοφηται ab apostolis et reliquis doctoribus christianis diserte distinguuntur. ibid. XIV, 29. coll. v. 30. ubi πϱοφήτης et ᾧτινι ἀποκαλυφθῇ τι synonyma esse, sponte apparet. ibid. v. 32. καὶ πνευματα πϱοφητῶν πϱοφήταις ὑποτάσσεται, h. e. plures, qui se subito afflatos numine sentiunt, sibi invicem cedere debent. ibid. v. 37. Huc etiam referuntur a nonnullis interpretibus loca Act. XIII, 1. Ephes. II, 20. III, 5. IV, 11. Conf. quae de hoc dono prophetico in ecclesia apostolica, et voce πϱοφήτης generatim post *Witsium* de Prophetis et Prophetia in Diss. Miscell. T. I. et *Zachariae* in Progr. Goett. de Doni Prophetici Variis Gradibus in Ecclesia Christiana, disputavit *Koppius* in Excurs. III. in Epistolam ad Ephesios, ex quo me multa hausisse gratus profiteor. Extat etiam peculiaris Exercitatio Exeg. *Jo. Laur. Moshemii* de illis, qui prophetae vocantur in N T. cujus Ed. II. Helmst. 1732. 4. prodiit.

ΠΡΟΦΗΤΙΚΟ'Σ, ἡ, ὀν, *propheticus, a prophetis profectus*, aut *ad prophetas pertinens*, a πϱοφήτης, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Rom. XVI, 26. διὰ γϱαφῶν πϱοφητικῶν, h. e. vel per libros sacros Judaeorum universos, vel, quod praefero, vaticiniis prophetarum de Messia. 2 Petr. I, 19. ἔχομεν βεβαιότεϱον τὸν πϱοφητικὸν λόγον habemus prophetarum de Messia vaticinia jam eventu comprobata.

ΠΡΟΦΗΤΙΣ, ιδος, ἡ, *prophetissa, mulier, cui contingebant interdum revelationes divinae extraordinariae, foemina, quae dono, futura praedicendi, instructa est.* Sic bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 36. Ἄννα πϱοφῆτις Anna prophetissa. *Koppius* in Excurs. III. in Epistolam ad Ephesios p. m. 152. nescio, quibus causis commotus, πϱοφῆτις h. l. intelligit de *Deo sacra ac devota*, eine Heilige *a saint.*

Alii eam προφῆτιν dictam esse existimant, quia fuit uxor prophetae; quo sensu Ies. VIII, 3. hebraicum נְבִיאָה legitur. Apoc. II, 20. τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν προφῆτιν quae dicit, se prophetissam esse. Vocabulum hebraicum נְבִיאָה, cui προφῆτις in versione Alex. respondet, mox de foemina, carmen canente in laudes Jehovae, Exod. XV, 20. mox de foemina, quae ad populum sapienter fortiterque gubernandum singulari numinis afflatu fruebatur, (ut Judd. IV, 4. de Debora,) mox vero de prophetissa, proprie sic dicta, de muliere vaticinante, v. c. 2 Regg. XXII, 14. 2 Paral. XXXIV, 22. adhibetur. *Plutarch.* T. VII, p. 562. et T. II, p. 794. ed. *Reiske.*

ΠΡΟΦΘΑ'ΝΩ, fut. προφθάσω, aor. 1. προέφθασα, 1. proprie: *praevenio, anteverto,* relate ad locum, ex πρὸ et φθάνω *venio.* Sic legitur in versione Alex. 1 Sam. XX, 24. καὶ προέφθασεν τὸν Ἰωνάθαν. *Eurip.* Phoen. v. 1406.

2. metaphorice: *occupo, anticipo,* et respondet plane nostro: zuvorkommen *to anticipate.* Tantum legitur in N. T. Matth. XVII, 25. προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς praevenit eum Jesus sermone, seu, eum hac quaestione antevertit Jesus. *Aeschyl.* Agamemn. 1037. προφθάσασα καρδία γλῶσσαν, *mens praecurrens linguam.* Simili ratione קִדֵּם *praevenit, antevertit* metaphorice usurpatur 2 Sam. XXII, 6. 19. Job. XXX, 27. Psalm. LIX, 10. et προφθάνειν 1 Macc. X, 4. 23.

ΠΡΟΧΕΙΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, et medium Προχειρίζομαι, fut. ίσομαι,

1. proprie: *facio, ut prae manibus et in promptu aliquod sit, ante trado aliquid,* seu *ante manum admoveo operi, antequam fiat, antea praeparo,* ex πρὸ et χεὶρ *manus. Demosthenes* p. 45. 10. ed. *Reiske:* προχειρίσασθαι δύναμιν. ibid. p. 85. 7. ὡς προκεχειρισμένων καὶ ἑτοίμων τῶν ἀγαθῶν. Adjectivum πρόχειρος *eum* proprie notat, *qui prae manibus est, promtum,* et de rebus aeque ac personis adhibetur. *Hesych.* πρόχειρος· ἕτοιμος, εὐχερής.

2. metaphorice: *decerno, el*
tino, speciatim: *aliquem aa*
agendum deligo delectumqu
designo. Sic legitur in N.
XXII, 14. Deus majorum n
προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλη
te delegit, seu, te destinavit
neficio, ut cognosceres vo
ejus. Act. III, 20. τὸν προκε
(ita enim edidit *Griesbach*
προκεκηρυγμένον, quod est in
editionibus,) ὑμῖν Ἰησοῦν Χρισ
vobis ab aeterno destinavera
Christum. Alii vertunt: Jesu
tum, quem vobis jam olim
phetas praedixerat et notum
nam προχειρίζω est, teste *Sui*
γνώριμον ποιῶ. In *eligendi*
designandi notione legitur π
θαι in versione Alex. pro
III, 12. προχειρίσασθε ὑμῖν ἄνδ
et pro שָׁלַח *mitto,* Exod.
προχείρισαι ἄλλον designa ali
Macc. III, 7. VIII, 9. *Di*
p. 274. et *Diod. Sic.* XVI
Hesych. προκεχειρισμένον· πρ
ἡτοιμασμένον. Lex. *Cyrilli* M
προχειρίσαι· προβαλοῦ, ἐπίλεξ
Raphelii Obss. Polyb. p.
sium ad *Eusebium* Lib. III
Constantini c. 62. *Welste*
T. II. p. 474 seq. *Bielii* T
Philol. s. h. v. et *Fischerum*
Lexicorum N. T. Prolus.
p. 631 seq.

3. *constituo.* Act. XXVI, 1
γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαι
ideo enim apparui tibi, ut
tuerem ministrum ac test
pius in N. T. non legitur.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΟΝΕ'Ω, ῶ, f
proprie: *prius per suffra*
prius designo, ante, seu
ex πρὸ et χειροτονέω *manum*
praetensa manu eligo, pe
creo, quia in suffragiis fere
elevari solebant, hocque e
nus et τείνω *tendo.* Sic le
Demosthenem p. 703. 18. e

2. *eligo, designo absque*

destino. Sic semel legitur in N T. Act. X, 41. μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ testibus, a Deo destinatis huic negotio.

ΠΡΟΧΟΡΟΣ, ου, ὁ, *Prochorus*, unus ex septem illis diaconis ecclesiae apostolicae. Act. VI, 5. Nomen viri, origine graecum, idem significans, quod *praeiens in choro*. Aliis idem est, quod *promptus*, quasi πρόχειρος.

ΠΡΥΜΝΑ, ης, ἡ, *puppis, pars posterior navis*, (τὰ ὄπισθεν τοῦ πλοίου,) *quae a poetis graecis* οὐρὰ *vocatur et in qua* κυβερνήτης, *gubernator, sedebat, qui ideo* πρυμνήτης *dicitur*, a πρυμνὸς, ἡ, ὸν, *ultimus, extremus*. Ter tantum legitur in N. T. Marc IV, 38. καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ πρύμνῃ et erat ille in puppi. Act. XXVII, 29. ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας jactis de puppi quatuor ancoris. ibid. v 41. ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ἀπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων puppis autem fluctuum vi solvebatur. *Hesych.* πρύμνα· τὰ ὀπίσω ἢ τὸ τέλος τοῦ πλοίου. *Alberti* Glossar. Gr. p. 87. ἐκ πρύμνης· ἐξόπισθεν τοῦ πλοίου.

ΠΡΩΐ. Adverbium, *mane, tempore matutino*. Matth. XVI, 3. και πρωὶ σήμερον χειμὼν et mane dicere soletis: hodie tempestas erit. ibid. XX, 1. ἅμα πρωὶ primo mane. Marc. I, 35. και πρωι ἔννυχον λιαν. Vide ἔννυχος. ibid. XI, 20. XV, 1. ἐπὶ τὸ πρωι scil. τοῦ χρόνου μέρος ὄν, tempore matutino. ibid. XVI, 2. λιαν πρωὶ primo mane. ibid. v. 9. Joh. XX, 1. Act. XXVIII, 23. Speciatim vero in N. T. πρωὶ dicitur *trium horarum spatium, quod absolvebat quartam vigiliam noctis, quam diluculum excipiebat*. Sic legitur in N. T. Marc. XIII, 35. ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ. Vocatur haec vigilia quarta ab Hebraeis אַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר, Exod. XIV, 24. (Alex. ἡ φυλακὴ ἡ ἑωθινή. *Polyb.* I, 45.) et 1 Sam. XI, 11. ubi in *Ald.* et *Complut.* pro τῇ ἑωθινῇ legitur τῇ πρωϊνῇ. Caeterum respondet πρωὶ in versione Alex. hebraico בֹּקֶר *mane, diluculum*, Genes. XX, 8. XXI, 14. XL, 6. שַׁחַר *aurora*, Genes. XXXII, 24. Judd XIX, daico שְׁפַרְפָּרָא idem, Pat et נֶשֶׁף *crepusculum matutin* VII, 4. *Hesych.* πρωΐ· ἀττι ὑφὶν. *Thom. M.* p. 762. πρω οὐ πρωΐας καὶ ὀψίας. Conf. eti *dam*.

ΠΡΩΐΟΣ, ΐα, ϊον, *matutinus, mane*. Πρωΐα, ας, ἡ, scilicet, ὡρ *pus matutinum, mane*. Legi N. T. Matth. XXI, 18. πρωΐας οὔσης, seu γενομένης,) δὲ ἐπανάγων πόλιν mane autem in urbem rev ibid. XXVII, 1. πρωΐας δὲ γεν tempore matutino facto. Joh. X 28. ἦν δὲ πρωΐα, ubi codices non habent πρωΐ. ibid. XXI, 4. πρωΐα ἤδη γενομένης. Saepius in N. T. legitur. Alexandrini hanc vocem hibuerunt pro בֹּקֶר *mane, diluculu* 2 Sam. XXIII, 4. Thren. III, 2 Dan. VIII, 26. *Suid.* πρωΐα· ἡ πρωι κατάστασις. Apud Graecos πρώϊος d *omni* adhibetur, *quod celeriter fit*, v. *de fructibus, celeriter maturescenti bus*, apud *Xenoph.* de Vectig. I, 3. Conf. etiam *Bielii* Thesaur. Philol. s. voce πρωΐ.

ΠΡΩΐΜΟΣ, η, ον, *matutinus*, item *maturus, tempestivus*, etiam *praecox* (Vid. *Pollux* VII, 152.) a πρωὶ *mane*. Tantum exstat in N. T. Jacob. V, 7. ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον usque dum accipiat pluviam matutinam et serotinam. Est autem ὑετὸς πρώϊμος pluvia auctumnalis, quae, sub finem mensis Marchesvan, seu Octobris, coelo demissa, semen, in terram jactum, turgescere facit, et ab Hebraeis vocatur מָטָר, seu גֶּשֶׁם יוֹרֶה, etiam יוֹרֶה et מוֹרֶה simpliciter. Deut. XI, 14. Jer. V, 24. Hos. VI, 3. a N. T. Scriptoribus vero et Alexandrinis ὑετὸς πρώϊμος ideo dicitur, quia Judaei annum a mense Octobris incipiebant, adeoque auctumnus vere prior erat. Ab hac vero pluvia auctumnali aeque ac verna omnis in Palaestina atque Aegypto pendebat terrae fertilitas messisque ubertas. Conf. *Harmari*

Beo-

Beobachtungen über den Orient T. I. p. 32. *Xenoph. Oecon.* XVII, 4 et 5.

ΠΡΩΪΝΟ'Σ, οῦ, ὁ, et ΠΡΩΙΝΟ'Σ, ἡ, όν, *matutinus*, a πρωὶ *mane.* Semel legitur in N. T. Apoc. II, 28. δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνὸν dabo ipsi stellam matutinam, h. e. dignitatem et praestantiam insignem, quemadmodum stella matutina prae reliquis stellis insignem fulgorem et splendorem habet. Sic etiam in V. T. *stellarum* nomine *viri illustres et praecipui* intelliguntur, Dan. VIII, 10. coll. v. 24. et Ies. XIV, 12. Babyloniorum rex, prae aliis regibus illustris, הֵילֵל, *lucifer*, φωσφόρος appellatur. Conf. etiam Dan. XII, 3.

ΠΡΩ'ΡΑ, ας, ἡ, *prora, anterior pars navis*, τὸ ἔμπροσθεν τοῦ πλοίου, interprete *Hesychio* et *Suida*, παρὰ τὸ προορᾷν a *praevidendo*, quasi πρoόρα, ex πρὸ et ὁράω *video.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 30. προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν hanc causam praetexentes, quasi vellent ex prora ancoras demittere. ib. v. 41. ἡ μὲν πρώρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος prora quidem infixa manebat immota. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 5. 7. *Polyb.* XVI, 4. 12. Hinc πρωρεὺς (vel πρωράτης apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2.) *proreta, gubernator prorae, qui in prora navem gubernat,* respondet in versione Alex. hebraico חֹבֵל *nauclerus* et רַב הַחֹבֵל *qui praeest remigibus in prora*, Jon. I, 6. *Plutarch.* T. III. p. 247. ed. *Reiske.*

ΠΡΩΤΕΥ'Ω, fut. εύσω, *primus sum, primas partes teneo, principatum obtineo, excellentior et praestantior sum,* a πρῶτος *primus.* Tantum exstat in N. T. Coloss. I, 18. ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων ut ipse in omnibus primas partes teneret, seu, ut in omnibus princeps esset. Alexandrini pro וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ Esther. V, 11. habent: καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας. 2 Macc. VI, 18. XIII, 15. καὶ τὸν πρωτεύοντα τῶν ἐλεφάντων. *Plutarch.* T. II. p. 420. et T. V. p. 446. ed. *Reiske. Xenoph.* Mem. I, 2. 24. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΠΡΩΤΟΚΑΘΕΔΡΙ'Α, ίας, ἡ, *prima sessio, primus consessus, primus in consessu aliquo locus, sella honoratior,* (idem quod προεδρία, quae vox legitur apud *Polyaenum* I, 29. et *Lucian.* Catapl. 13.) ex πρῶτος *primus, princeps*, et καθέδρα *sedes*, q. ἡ πρώτη καθέδρα. Legitur in N. T. Matth. XXIII, 6. καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, sc. φιλοῦσι, et primam in synagogis sedem occupare amant. Marc. XII, 39. Luc. XI, 43. XX, 46. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΡΩΤΟΚΛΙΣΙ'Α, ας, ἡ, *primus accubitus, accubitus in primo loco, primus in consessu aliquo locus,* idem fere, quod πρωτοκαθεδρία, hoc tantum discrimine, ut illud de *prima in coenis sede*, ex ritu accumbendi veterum, hoc vero de *prima sede in synagogis, ubi sedilia posita erant*, usurpetur, ex πρῶτος *primus* et κλισία *locus, in quo accumbitur*, a κλίνω *reclino.* Matth. XXIII, 6. φιλοῦσι τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις amant primum in conviviis locum. Praeterea legitur Marc. XII, 39. Luc. XIV, 7. (ubi *Vulgatus* reddidit: *primi accubitus.*) et 8. XX, 46. *Suid.* πρωτοκλισία· ἡ πρώτη καθέδρα. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 481.

ΠΡΩ͂ΤΟΝ. Adverbium, significans: 1. *primum, primo, primum ordine, primo loco, primum tempore, prima vice, initio.* Est neutrum a πρῶτος, quod adverbialiter plerumque sumitur. Marc. IV, 28. πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Marc. XVI, 19. ἐφάνη πρῶτον τῇ Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ apparuit primo Mariae Magdalenae. 1 Cor. XII, 28. πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα κ. τ. λ. 1 Thess. IV, 16. et mortui in Christo ἀναστήσονται πρῶτον. Act. VII, 12. XI,

26.

26. Rom. III, 2. 1 Cor. XI, 18. 2 Cor. VIII, 5.

2. si prioritatem temporis indicat, saepe comparativi naturam et significationem induit, ut sit idem ac πρότερον *prius, antea*. Matth. V, 24. πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου antea reconciliare cum fratre tuo. Joh. XV, 18. ὅτι ἐμὲ πρῶτον μεμίσηκεν quod me prius vobis odio habuerit. Sed πρῶτον h. l. potest etiam accusativus esse. 2 Thess. II, 3. ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον nisi antea venerit defectio 1 Tim. III, 10. V, 4. Matth. XII, 29. Marc. IX, 11. 12. Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον Elias quidem ante tempora Messiae venturus est. Joh. XIX, 39. etc. *Herodian.* III, c. 11. extr. ἵνα ὀφθῇ πρῶτον ἐν τοῖς βασιλείοις, ἢ ἀκουσθῇ τὴν βασιλείαν παραλαβών. *Aeschin. Socr.* Dial. II. § 1. ἀλλὰ βούλεσθ', ἔφη, πρῶτον καθιζώμεθα.

3. *primum dignitate et necessitate, ante omnia, inprimis, praecipue.* Matth. VI, 35. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ante omnia vero quaerite regnum Dei. Luc. XII, 1. πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων. Rom. I, 8. III, 2. 1 Tim. II, 1. etc. Etiam apud *Josephum* τὸ πρῶτον saepe est particula intensionis, significans: *inprimis*, quo sensu est in Antiqq. Jud. X, 10. 5. πρῶτον αὐτοῖς προστάξας.

4. interdum abundat, v. c. Matth. VIII, 21. ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, ubi jam *Beza* monuit, illud πρῶτον videri posse expungi. Sic apud *Lysiam* Orat. XXXI, p. 490. πρῶτον μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς κινδύνους τῶν προγόνων λέγει. *Achill. Tat.* Lib. VIII, p. 497. κατὰ ποίους νόμους, εἰπὲ, τοῦτον - - - καθείλξας πρῶτον εἰς τὸ δεσμωτήριον; secundum quasnam leges, dic, hunc detrusisti in carcerem?

ΠΡΩΤΟΣ, η, ον, 1. *primus*, ordine et tempore. Est superlativus a praepositione πρὸ, pro πρότατος, unde Ionice fit πρόατος et Attice πρῶτος. Matth. X, 2. πρῶτος Σίμων, ὁ λεγόμενος Πέτρος primus Simon, qui Petrus dicitur. Sed videntur h. l. verba transposita esse et hoc ordine legenda: Πέτρος, ὁ πρῶτος (pro πρῶτον) Σίμων λεγόμενος Petrus, qui antea Simon dicebatur. Conf. *Hackspan.* in Notis Philol. Theol. P. III. p. 57 seq. Matth. XXVI, 17. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων primo vero die azymorum. Marc. XIV, 12. Philipp. I, 5. 1 Cor. XV, 45. 46. Apoc. I, 11. 17. ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. ib. II, 8. XXII, 13. 2 Tim. IV, 16. etc.

2. pro comparativo πρότερος, *prior*, tempore et ordine. Joh. I, 15. 30. ὅτι πρῶτός μου ἦν nam prior me fuit. Luc. II, 2. αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο haec descriptio prior erat. Conf. *Jac. Perizonium* de Augustea Orbis Descriptione p. 953. Hebr. VIII, 7. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος si enim prior illa oeconomia perfecta fuisset etc. *Homer.* Iliad. II, 707. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 839. *Gatakerum* de Stilo N. T. cap. 25. et *Erasmum Schmidium* ad Luc. II, 2.

3. *pristinus.* Matth. XII, 45. καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων et ita fit postrema hominis illius conditio multo deterior, quam pristina. ib. XXVII, 64. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 1 Tim. V, 12. τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. 2 Petr. II, 20. Apoc. II, 4. 5. τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον pristina opera fac. ibid. v. 19. τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ibid. XXI, 4. ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθεν nam pristina praeterierunt.

4. adverbialiter sumitur: *olim, longe ante, primum, primo*, etiam pro comparativo πρότερον *prius*. Joh. I, 42. εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν invenit hic primum fratrem. ib. V, 4. ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς qui primus se illi injecisset. ib. VIII, 7. πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω primus in eum jaciat lapidem. ibid. XX, 4. καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον et prior venit ad sepulcrum. ibid. v. 8. Act. XXVI, 23. XXVII, 43. Rom. X, 19. πρῶτος Μωσῆς λέγει primo Moses dicit. 1 Tim. II, 13. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη. 1 Joh. IV, 19. αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς ille primo nos amavit.

5.

5. *primus*, qualitate, dignitate scilicet, conditione, sorte, etc. *primarius*, *praecipuus*, *princeps*. Πρῶτον *omne*, *quod in suo genere praestans est et insigne*. Matth. XX, 27. καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος et quicunque voluerit inter vos primarius esse. (Eadem formula reperitur quoque apud *Plutarch*. Lucull. p. 515. A. et *Thucyd*. II, 65.) ibid. XXII, 38. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ hoc est praeceptum praestantissimum et gravissimum. Conf. Ephes. VI, 2. Matth. XIX, 30. πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι, h. e. qui optimae conditionis esse videbuntur, infimae erunt, et qui infimae esse videbuntur, erunt optimae, ut recte haec verba, in N. T. saepius obvia, transtulit *Thalemannus* in Versione Latina Evangeliorum etc. (Berolin. 1781.) qua me saepius usum esse in hoc libro, ingenue fateor. Luc. XIII, 30. XV, 22. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην efferte pallium praestantissimum. Act. XVI, 12. ἡ πρώτη πόλις *metropolis*, *urbs primaria*, *caput provinciae*. Conf. *Aelian*. V. H. XII, 13. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 554. 1 Tim. I, 15. ὧν πρῶτός εἰμι ἐγὼ inter quos ego sum praecipuus. ibid. v. 16. ἐν ἐμοὶ πρώτῳ in me praecipue. Hinc ὁ πρῶτος *princeps*, *magistratus*, *praefectus*. Act. XXVIII, 7. τῷ πρώτῳ τῆς νήσου praefecto insulae: quo sensu haec formula saepissime in numis reperitur. Vide *Jan. Gruterum* p. 388. inscr. 4. *Thom. Reines*. Inscript. p. 357. et *Lud. Ant. Muratorium* in Thesauro Novo Inscript. p. 1058. 4. Οἱ πρῶτοι *primores*, *primates*. Marc. VI, 21. καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας et primariis Galilaeae. Luc. XIX, 47. καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Act. XIII, 50. τοὺς πρώτους τῆς πόλεως proceres civitatis. Act. XVII, 4. γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι et multae mulieres primariae. ibid. XXV, 2. οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων assessores synedrii magni, qui alias πρεσβύτεροι vocantur. Sic πρῶτος sumitur non solum in versione Alexandrina (1 Paral. XXVII, 33. πρῶτος φίλος τοῦ βασιλέως. 1 Sam. IX, 22. ἐν πρώτοις τῶν κεκλημένων. Nehem. XII, 45. πρῶτος τῶν ᾀδόντων. 2 Paral. XXVI, 20. ἱερεὺς ὁ πρῶτος summus sacerdos, i. q. ἀρχιερεύς. Ezech. XXVII, 22. μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων cum aromatibus praestantissimis.) et apud *Josephum*, (v. c. A. J. VII, 9. 8. et c. 11. 5. οἱ τῆς χώρας πρῶτοι. ibid. X, 4. 5. τῶν ἱερῶν οἱ πρῶτοι.) sed etiam apud reliquos Scriptores graecos, v. c. *Aeschin*. *Socr*. Dial. III, 20. πῶς οὖν οὐ σοὶ πρώτῳ μέτεστι τῆς τιμῆς; quomodo igitur non tibi praecipue hic honor habeatur? *Lysiam* Orat. XIII. p. 250. πονηρία δὲ τῶν πολιτῶν πρῶτος ἦν. *Thucyd*. VIII. c. 89. πάντες γὰρ αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν, οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. *Sallustius* de Diis et Mundo cap. 8. princip. ψυχῆς δὲ πρώτη. Sic etiam *primus* pro *primarius* apud *Sallustium* Catilin. c. 36. et Jugurth. c. 76. occurrit. *Horat*. I. Sat. VI, 83. *Ovid*. *Heroid*. Ep. IV, 36. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 540.

ΠΡΩΤΟΣΤΑ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *qui primus stat in acie*, *primos ordines ducens*, *primipilus*, *dux exercitus*, *antesignanus*, ex πρῶτος *primus* et ἵστημι *sisto*. Sic legitur apud *Polybium* Hist. XVII, 26. *Thucyd*. V, 71. *Xenoph*. de Republ. Laced. cap. XI, 4. et Alexandrinos Job. XV, 24. ὥσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης πίπτων. *Hesych*. πρωτοστάτης· ὁ πρῶτος παρὰ τὸ κέρας τῆς παρατάξεως τεταγμένος. *Pollux* I, 127. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 707. *Salmasium* de Re Militari Romanorum p. 199. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 620.

2. metaphorice: *primus*, *princeps*, *auctor alicujus rei*. Sic semel legitur in N. T. Act. XXIV, 5. πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως auctorem et principem Nazarenorum sectae. *Vulgatus* habet: *auctorem*. *Syrus*: ܪܫܐ *caput*, h. e. *principem*. Gloss.

Vet. πρωτοστάτης· *princeps.* Eodem modo apud *Ciceronem* aliquoties usurpatur *dux* et *signifer.*

ΠΡΩΤΟΤΌΚΙΑ, ίων, τὰ, *jus et privilegia primogeniti,* seu *primogeniturae,* a πρωτότοκος *primogenitus.* Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 16. Ἠσαῦ ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ Esavus vendidit jura primogeniturae suae. Usi sunt hac voce (pro qua interdum etiam τὰ πρωτοτόκεια reperitur,) Alexandrini pro בְּכוֹרָה. quod *primogenituram,* seu *jus primogenitorum* significat. Gen. XXV, 31—34. XXVII, 36. Deut. XXI, 17. 1 Chron. V, 1.

ΠΡΩΤΌΤΟΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *primogenitus, qui ex parentibus primo loco genitus et natus est,* non tantum inter homines, sed etiam inter bruta, ex πρῶτος *primus* et τόκος, quod est a praeterito med. τέτοκα, verbi τίκτω *pario.* Matth. I, 25. et Luc. II, 7. καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον peperitque filium suum primogenitum. Ex utroque loco satis apparet, vocem πρωτότοκος non semper et per se plures liberos insequentes inferre, ut e Patrum locis docuit *Suicerus* Thesaur. Eccles. T. I, p. 878. et *le Moyne* ad Varia Sacra p. 446. Hebr. XI, 28. τὰ πρωτότοκα primogenita tum hominum, tum brutorum, coll. Exod. XII, 29. Respondet apud Alexandrinos hebraico בְּכוֹר Genes. IV, 4. X, 15. XXII, 21. Exod. XI, 5. Jam, quia olim apud Hebraeos primogeniti fratribus suis variis praestabant juribus et praerogativis, (praeerant enim fratribus, a quibus, domini vocabantur, et in familia patris personam referebant; Genes. XXVII, 29. 37. 1 Sam. XX, 29. ante institutum sacerdotium Leviticum erant sacrorum administri, duplam portionem bonorum paternorum obtinebant etc.) et fere semper a parentibus magis diligi solent et praeferri reliquis liberis, factum est, ut πρωτότοκος

2. metaphorice *omnem* significaret, *qui est inprimis carus et dilectus et prae aliis beneficiis ornatur.* Sic legitur in N. T. Hebr. XII, 23. ubi πρωτότοκοι sunt homines, Deo probati et dilecti. Jerem. XXXI, 9.

3. *in summa dignitate et auctoritate constitutum, principem et maxime insignem in aliqua re,* et *omne,* quod *in suo genere eximium, excellens et summum est;* etiam in deteriorem partem, ut docuit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 63. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 29. εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ut sit et maneat princeps et dominus Christianorum. Coloss. I, 15. Christus vocatur πρωτότοκος πάσης κτίσεως princeps et dominus omnium rerum creatarum. Sed h. l. cum *Isidoro Pelusiota* et *Erasmo* pro πρωτότοκος legendum esse πρωτοτόκος, ut sit *primus genitor,* contendit *J. D. Michaelis* in Annotatt. ad Paraphrasin l. c. ibid. v. 18. πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν dicitur, h. e. primus et princeps eorum, qui in vitam ita redierunt, ut nunquam mortem iterum subirent, (Conf. Act. XXVI, 23. et 1 Cor. XV, 24.) ὁ πρῶτος δι' αὐτοῦ λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, ut explicat *Gregor. Nyssenus* Orat. II. contra Eunom. Hebr. I, 6. ubi Christus πρωτότοκος vocatur, ob summam et regiam (Ps. LXXXIX, 27.) dignitatem, ipsi a Deo concessam. Apoc. I, 5. ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν. Saepius in N. T. non legitur. Apud Hebraeos בְּכוֹר *de eo, quod summum est in suo genere, et eximium* in utramque partem, interdum etiam de *principibus et regibus* usurpari, clarissime docent loca Deut. XXXIII, 17. ubi per בְּכוֹר שׁוֹר bovem primogenitum intelligunt bovem, admodum pinguem et robustum; Job. XVIII, 13. ubi בְּכוֹר מָוֶת est idem, qui v. 14. מֶלֶךְ בַּלָּהוֹת vocatur, ὁ κράτος τοῦ θανάτου ἔχων, et Ies. XIV, 30. ubi בְּכוֹרֵי דַלִּים sunt homines, maxime miseri, tenuissimi et afflictissimi.—*Thom. M.* p. 765. ed. *Bernard.* πρωτότοκος· ὁ πρῶτος τεχθείς. πρωτοτόκος δὲ μήτηρ, ἡ πρώτως τέξασα.

σα. Hinc emendari potest *Hesychius*, qui, male utramque vocem confundens, et nulla accentuum ratione habita, scribit: πρωτότοκος· ἡ πρώτη τετοκυῖα, καὶ ὁ πρῶτος τεχθείς. Conf. etiam scholiasten *Homeri* ad Iliad. ρ', v. 5.

ΠΤΑΊΩ, fut. πταίσω, 1. proprie: *pedem lapidi aliique offendiculo inter ambulandum, aut currendum impingo, offendo*, et ex adjuncto: *vacillo, titubo, labor*. 2 Macc. XIV, 17. *Hesych.* πταίει· πίπτει, σφάλλει. Idem: ἐπταικώς· σφαλείς, ἢ πεπτωκώς. Idem: ἐπταικότα· πεσόντα. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 439.

2. *a scopo aberro*, i. q. ἁμαρτάνω, et usurpatur v. c. de jaculatoribus et sagittariis, qui a scopo aberrant. *Herodian.* I, 15. 3. καὶ ὅτι ἔμελλεν αὐτῷ ἀκοντίζοντι καὶ τοξεύοντι μὴ πταίειν, ubi videndus *Irmischius*. Pertinet huc fortasse glossa *Hesychii:* πταίω· ἁμαρτάνω. Hinc

3. metaphorice: *pecco, aberro a virtutis tramite* designatque *peccata et lapsus*, tam majores et graviores, quam minores et leviores. Jacob. II, 10. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί quicunque enim omnia religionis christianae praecepta observavit, et vel in unum praeceptum impegerit, h. e. vel unum praeceptum neglexerit. ibid. III, 2. πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες in multis enim labimur omnes; et paulo post: εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, h. e. εἴ τις ἐν γλώσσῃ οὐχ ἁμαρτάνει, ut legitur apud Alexandr. Ps. XXXIX, 1. Conf. Alex. Deut. VII, 25. Sirac. XXXVII, 12. *Marc. Antonin.* VII, c. 15. ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας.

4. ex adjuncto: *poenas peccatorum dare, miserum et infelicem fieri, deturbari de pristina fortuna*, metaphora a via deducta, cum qua vita humana in litteris sacris comparari solet. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 11. μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; num impegerunt, ut caderent? h. e. num Deus eos punivit hoc consilio, ut sine spe salutis miseros eos redderet? Sermo autem ibi est de Judaeis, quorum ex incredulitate oriunda miseria erat in eo, quod ad aliquod tempus remoti manerent a felicitate christiana. 2 Petr. I, 10. οὐ μὴ πταίσητέ ποτε nunquam infelices eritis. Etiam apud Graecos πταίειν metaphorice de eo usurpatur, *qui de pristina fortuna sua deturbatur et in calamitates incidit*, v. c. apud *Thucyd.* II, cap. 43. fin. ἤν τι πταίσωσιν. ibid. Lib. IV, c. 18. *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 15. *Diogen. Laërt.* I, s. 46. πολλάκις τῶν Ἀθηναίων ἐπταικότων ἐν τοῖς πολέμοις. Hinc in versione Alexandrina de *cladibus* saepissime usurpatur, v. c. 1 Sam. IV, 2 et 3. VII, 10. etc. Conf. *Lexicon Polybianum* s. h. v. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΤΈΡΝΑ, ης, ἡ, *calx pedis, calcaneum, calcis os, quod est omnium pedis ossium longe maximum.* Scribitur etiam πτέρη. Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocratis p. 326. Semel legitur in N. T. Joh. XIII, 18. ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν sustulit contra me calcem, h. e. adversatur mihi, me opprimere et mihi nocere studet. Verba sunt desumta ex Ps. XLI, 9. ubi in hebraico textu legitur: אֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב. *Suidas* e *Theodoreti* Commentario ad locum Psalmi laudatum: πτέρνα· ὁ δόλος καὶ ἡ ἐπιβουλή. καὶ πτερνίζω· τὸ καταβάλλω. ἐκ μεταφορᾶς τῶν περὶ τάχους ἀγωνιζομένων καὶ πτέρνῃ τοὺς συνθέοντας προσπταίειν ὁμοῦ καὶ πίπτειν μηχανωμένων. (Genes. XXVII, 36.) ἐπτέρνικε γάρ με ἤδη δεύτερον τοῦτο. Conf. *Bielii* Thesaur. Philol. sub voce πτερνίζω et πτερνισμός.

ΠΤΕΡΎΓΙΟΝ, ιου, τὸ, 1. proprie: *parva ala, pinna*, etiam *ala* simpliciter, ut sit i. q. πτέρυξ, qua voce etiam ab *Hesychio* explicatur. Est enim diminutivum a πτέρυξ *ala*. Sic legitur de *pinnis piscium* apud Alexandrinos Levit. XI, 9. 10. 12. Deut. XIV, 9. 10. De *alis Cherubim* reperitur apud eosdem 1 Regg. VI, 24.

2. metaphorice: *summitas et extremitas cujusque rei*, ut hebraicum כָּנָף *ala*, cui etiam in versione Alexandrina respondet.

respondet. Sic v. c. usurpatur de *ora et extremitate pallii*, Num. XV, 36. κράσπεδα ἐπὶ τὰ πτερύγια τῶν ἱματίων αὐτοῦ. 1 Sam. XV, 27. XXIV, 5. 6. 12. *Hesych.* πτερύγια· τὰ ἄκρα τῶν ἱματίων. Idem: πτερύγιον· ἀκρωτήριον Conf. etiam *Suidam* et *Hesychium* in Θετταλικὰ πτερύγια. *Xenoph.* Anab. IV, 7. 10. et *Salmasium* ad *Tertullianum* de Pallio p. 111 seq. Adhibuerunt etiam Alexandrini hanc vocem pro קָצָה *extremitas*. Exod. XXVIII, 26. In N. T. libris bis tantum legitur. Matth. IV, 5. et Luc. IV, 9. ubi commemoratur τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, de quo interpretes in diversas abeunt sententias. Plerique quidem, ut *Olearius* in Obss. ad Matth. p. 111 seq. *Deylingius* in Obss. Sacr. P. II, p. 268 seq. et *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. Vol. I, p. 70. πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ de *porticibus* interpretati sunt, *quibus templum Hierosolymitanum circumseptum erat, et quae ingentibus lapidum molibus superstructae erant. Theodorus Hasaeus* in Biblioth. Bremensi Class. VI, p. 993. intelligit hic *fastigium regiae porticus, quae fuit in latere montis templi eo, quod ad partem urbis australem spectaret*, cui *Josephus* (A. J. XV, 11. 5.) παμμέγεθες ὕψος tribuit et ἀμέτρητον βυθὸν vallis ei subjectum fuisse testatur, ut, qui desuper in hanc vallem despiceret, ejus oculi caligarent. Alii de *septo* hic cogitant, *quo templi tectum, utrinque devexum, munitum fuerit.* Sed rectius πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ de *fastigio*, seu *superiori parte templi*, quod, teste *Josepho*, in A. J. XV, 11. 5. totum, quemadmodum porticus regia, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ταπεινότατον, ὑψηλότατον τὸ μεσαίτατον, ὡς περίοπτον ἐκ πολλῶν σταδίων εἶναι τοῖς τὴν χώραν νεμομένοις. h. e. *utraque parte depressius* erat, *medio vero editius*, adeo, ut a multis stadiis regionis incolis conspicuum esset. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 11 seq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 271. et *G. E. Zeibichii* Observationes ex numis antiquis sacras p. 2 seq.

ΠΤΈΡΥΞ, υγος, ἡ, *ala*, a πτερὸν quod idem notat et per syncopen τοῦ ε est pro πετερὸν, hocque a πέτομαι *volo*. Matth. XXIII, 37. ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας quemadmodum gallina colligit pullos suos sub alas. Conf. *Scharbau.* Obss. Sacr. p. 49 seq. Eadem sententia legitur Luc. XIII, 34. et apud *Eurip.* Heraclid. 10. *Plutarch.* de Philostorg. p. 494. E. *Anthol.* I, 87. 1. quae et alia loca excitavit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 492. Hinc πτέρυξ metaphorice est symbolum *protectionis* et *curae*, similitudine ab avibus desumta, quae pullos suos alis fovent et protegunt. Ps. XVIII, 10. XXXVI, 7. LVII, 1. LXI, 4. etc. *Eurip.* Herc. Fur. 71. Androm. 440. *Aeschyl.* Eumenid. v. 1004. Conf. *Schultensium* in Commentar. ad Job. XIX, 15.—Praeterea legitur in N. T. Apoc. IV, 8. IX, 9. XII, 14. πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro כָּנָף *ala*, Exod. XIX, 4. XXV, 20. et אֵבֶר idem. Ps. LV, 6.

ΠΤΗΝΌΝ, οῦ, τὸ, *volatile, avis, volucris*. Est neutrum a πτηνὸς, ἡ, ὸν, *volatilis, volucris*, a πτάω, vel πτῆμι *volo*. Semel in N. T. legitur. 1 Cor. XV, 39. ἄλλη δὲ πτηνῶν, scil. ἡ σάρξ, alio vero corpore instructi sunt volucres. Πτηνὸς reperitur apud *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 11.

ΠΤΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *terreo, perterrefacio, metu consterno, exterreo*, etiam *obstupefacio*. Passivum πτοέομαι, οῦμαι, *perterrefio, consternor, percellor, attonitus reddor, trepido, obstupefio*. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 9. μὴ πτοηθῆτε ne consternemini. ibid. XXIV, 37. πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι obstupefacti vero et pertimidi facti. Alex. Deut. XXXI, 6. μὴ φοβοῦ μηδὲ πτοηθῇς, ubi in hebraico est עָרַץ *consternatus fuit, pavit*. Apud eosdem reperitur quoque pro חָתַת *perterritus fuit, trepidavit*, 1 Paral. XXII, 13. Job. XXXII, 15.

15. חָרַד, quod idem significat, Exod. XIX, 16. Amos III, 6. et פָּחַד. Job. XXIII, 15. Adde *Josephum* de B. J. I, 30, 4. ἐπτόηντο δὲ τῷ φόβῳ. *Plutarch.* Alcibiad. p. 195. E. et Publicola p. 104. A.

ΠΤΌΗΣΙΣ, εως, ἡ, *consternatio, pavor, vehementior timor et metus,* i. q. πτόη (quod legitur 3 Macc. III, 25. in Cod. Alex. et Complut.) et πτοία. (apud *Polybium* Hist. IV, 58, 8. et XXXV, 4, 3. *Josephum* A. J. XIX, 1, 17. et 3, 1.) Est nomen verbale a secunda persona perf. pass. ἐπτόησαι, verbi πτοέω, quod vide. Semel tantum legitur in N. T. 1 Petr. III, 6. ubi jubentur uxores praestare officium, μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν nullo timore perterritae, h. e. sponte et liberaliter nec metu coactae. In versione Alexandrina respondet hebraico פַּחַד, quae vox *pavorem* significat. Prov. III, 25. *Hesych.* πτόησις· δειλία. Adde *Plutarch.* T. VI, p. 145. et T. VIII, p. 151. ed. *Reiske.*

ΠΤΟΛΕΜΑΪΣ, ίδος, ἡ, *Ptolemais.* Est nomen urbis maritimae in Palaestina, sitae prope montem Carmelum, quae duabus partibus mari alluebatur et antea *Ace* (ἄκη) vel *Acon* appellata fuit, postea vero Ptolemais dicta est, a Ptolemaeo, ut quibusdam placet. Conf. *Josephum* de B. J. II, c. 10, 2. et *Strabonem* XVI, p. 1099. A. et 1100. A. Semel tantum commemoratur in N. T. Act. XXI, 7. ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα a Tyro pervenimus Ptolemaidem; ubi *Syrus* pro Πτολεμαΐς habet ܥܟܘ (עַכּוֹ Judd. I, 31.) qua voce etiam *Arabs* usus est. Vide *Cellarii* Geograph. Plen. III, c. 13. § 33. p. 405. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 602 seq.

ΠΤΎΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *vannus, ventilabrum,* seu *pala lignea, qua frumenta expurgantur et grana separantur a pulveribus et paleis,* quae hebraice מִזְרֶה et a Graecis λικμητήριον dicitur, a πτύω *spuo, exspuo. Hesych.* λικμητήριον· πτύον. Idem: πτύον. θρίναξ, ξύλον, ἐν ᾧ διαχωρίζουσι τὸν σῖτον ἀπὸ τοῦ ἀχύρου. Conf. etiam scholiasten ad *Homer.* Il. ν', v. 588. *Elsneri* Comment. in Matth. T. I, p. 88. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 267.

2. metaphorice adhibetur de Christo. Matth. III, 12. Luc. III, 17. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ manu ille tenet ventilabrum, qua semina pura a pulveribus et paleis separabit, h. e. pro summa sua potentia veros suos cultores ab impiis et contumacibus segregabit. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΤΎΡΩ, fut. ρῶ, *terreo, terrefacio, consterno.* Passivum πτύρομαι, *terrefio, consternor, trepido, timeo, percellor.* Semel legitur in N. T. Philipp. I, 28. καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων nec commoveri vos patiamini minis et terroribus adversariorum religionis christianae. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 16. οὐκ ἂν ποτε πτυρείης τὸν θάνατον nequaquam timeres mortem. *Plutarch.* Fab. T. I, pag. 677. ed. *Reiske:* ἐντρόμου τοῦ ἵππου γενομένου καὶ πτυρέντος. Ibid. T. IX, p. 193. *Diodor. Sic.* XVII, 34. 57 et 58. *Hesych.* πτύρεται· κλαδαίνεται, σείεται, φοβεῖται, φρίττει. *Codex Coislin.* XXVII. apud *Albertum* in Glossar. Gr. N. T. p. 217. πτυρόμενοι· τοῦτ' ἔστι θορυβούμενοι.

ΠΤΎΣΜΑ, τος, τὸ, *sputum, id, quod spuitur.* Est verbale a prima pers. perf. pass. verbi πτύω *spuo, exspuo.* Tantum legitur in N. T. Joh. IX, 6. ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος fecit lutum ex sputo. Cf. *Foësii* Oeconom. Hippocrat. p. 527. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 902. Non πτύσμα, sed πτύελον adhibent Alexandrini interpretes Job. VII, 19. et XXX, 10. pro רֹק, quod idem significat.

ΠΤΎΣΣΩ, fut. πτύξω, *plico, complico, convolvo,* et opponitur τῷ ἀναπτύσσω. Legitur tantum in N. T. Luc. IV, 20. καὶ πτύξας τὸ βιβλίον et convolutum volumen. *Suid.* πτύσσω· ἀσφαλίζω. *Plutarch.* T. I. p. 104. ed. *Reiske:* πτύσσειν τὴν ἀλουργίδα.

ΠΤΎΩ,

ΠΤΥ'Ω, fut. ύσω, *spuo*, *exspuo*. Ter tantum in N. T. legitur. Marc. VII, 33. καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ et postquam exspuit, tetigit linguam ejus. ibid. VIII, 23. καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ et cum inspuisset in oculos ejus, seu cum respersisset oculos oris excremento, ut verbis *Taciti* (Annal. IV, 81.) utar. Joh. IX, 6. ἔπτυσε χαμαὶ spuit in terram. Alexandrini usi sunt pro ירק *spuit*, *exspuit*, *inspuit*. Num. XII, 4. εἰ ὁ πατὴρ αὐτῆς πτύων ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον. Sirac. XXVIII, 12. Adde quoque *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1. 14. et VIII, 8. 5.

ΠΤΩ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *casus*, *lapsus*, *ruina*, i. q. πτῶσις. Est enim verbale a prima pers. perf. pass. πέπτωμαι, verbi πίπτω, vel potius πτόω *cado*. Sic v. c. de lapsu hominis legitur apud *Strabonem* Lib. IV, p. 313. et de ruina murorum apud *Diodor. Sic.* XI, p. 48. πολλὰ σώματα τοῖς πτώμασι τῶν τοιχῶν ἀπολαμβανόμενα διεφθάρη. In eadem significatione aliquoties etiam apud Alexandrinos interpretes reperitur, ita tamen, ut fere semper metaphorice de *exitio*, *pernicie* et *gravissimis calamitatibus* usurpetur, *in quas aliquis incidit*. Job. XVIII, 12. XXXIII, 17. Prov. XVI, 19. Ies. VIII, 14. XXX, 13. etc.

2. significat *cadaver*, et de animalibus aeque ac de hominibus usurpatur. Sic vero dicitur, quod per mortem cadit, aut quia πίπτειν etiam *mori*, *interfici* apud graecos Scriptores significat, ut supra jam observatum est. Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 28. ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί ubicunque enim est cadaver, ibi aderunt etiam aquilae, h. e. nunquam deerunt, qui dato opportunitate utantur. Videtur olim fuisse dictio proverbialis, ut colligere licet ex Job. XXXIX, 33. Marc. VI, 29. et discipuli Johannis, baptistae, capite truncati ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ sustulerunt corpus ejus exanime. Ad hunc locum pertinere videtur glossa *Suidae*: πτῶμα· σῶμα ἄνευ τῆς κεφαλῆς. Apoc. XI, 8 et 9. Saepius in N. T. non legitur haec vox, quam, nude positam, nec addita voce νεκροῦ, aut νεκρῶν, pro more suo damnavit *Phrynichus* (πτῶμα· ἐπὶ νεκροῦ τιθέασιν οἱ νῦν. οἱ δὲ ἀρχαῖοι οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πτώματα νεκρῶν (*Eurip.* Phoen. v. 1490. *Plutarch.* T. I. p. 684.) ἢ οἴκων.) et *Thom. M.* (p. 765. ed. *Bernard.* πτώματα νεκρῶν καὶ πτώματα οἴκων, ἀρχαῖοι. οἱ δὲ ὕστερον, πτῶμα, ἤτοι νεκρὸν, ἄνευ τινὸς προσθήκης.) sed πτῶμα, nude positum, de cadavere adhibitum aeque ac πέσημα (*Eurip.* Phoen. v. 1728.) reperitur apud optimos Graecorum Scriptores, v. c. *Euripidem* Phoeniss. v. 1691. Orest. v. 1197. *Philostrat.* Heroic. c. 19. s. 11. *Apollon.* Ep. 37. *Herodian.* IV, 6. 1. *Arrian.* Diss. Epict. I, 9. extremo. Alia loca collegit *Munthe* in Obss. in N. T. e *Diodoro Sic.* p. 86. *Schwarzius* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1192. Reperitur etiam in versione Alexandrina pro פֶּגֶר *cadaver*, Ezech. VI, 5. et apud *Incert.* Ezech. XLIII, 9.

ΠΤΩ͂ΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. *lapsus*, *ruina*, *casus*. Est verbale a secunda pers. perf. pass. πέπτωσαι, verbi πίπτω, vel potius πτόω *cado*. Sic usurpatur de domo, quae violento et gravissimo casu corruit. Matth. VII, 27. καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη et ruina ejus fiebat ingenti cum strepitu et fragore; ubi videndus est *Wetstenius*.

2. metaphorice et per metonymiam: *causa et occasio infelicitatis et miseriae aliorum.* (nam πτῶσις in versione Alexandrina haud raro metaphorice de *exitio*, *pernicie*, *calamitatibus et poenis* usurpatur, v. c. Ezech. XXVI, 15. 18. XXVII, 27. Ies. LI, 17 et 22. Adde Baruch. IV, 23. 33. Sirac. III, 31. XX, 18.) Sic legitur in N. T. de Christo, Luc. II, 34. οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν, h. e. hic occasionem dabit perniciei ac poenarum improborum et contumacium, sua culpa pereuntium. Haec enim erat sors religionis christianae, ut multi Judaeorum ex ea culpam

pam sibi incredulitate sua et contumacia contraherent et poenas et infelicitatem. Eodem fere sensu legitur Sirac. XIII, 16. ubi περιπατεῖν μετὰ τῆς πτώσεως est: commercium habere cum auctore infortunii; ubi videndus *Syrus*. ibid. V, 15. καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτῷ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΤΩΧΕΊΑ, ας, ἡ, in N. T. non tam dicitur *paupertas et inopia, proprie sic dicta, cum quis est ad mendicitatem redactus*, quae est propria hujus vocis notio, quam *omnis tenuitas rei familiaris, egestas, indigentia, et omnis status ac conditio deterior, quaecunque demum ea sit*, a πτωχὸς *pauper*, quod vide. Ter tantum legitur haec vox in N. T. 2 Cor. VIII, 2. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν et quanquam in summa rei familiaris tenuitate constituti erant, tamen admodum liberales ac beneficos se exhibuerunt. ib. v. 9. πτωχεία Χριστοῦ dicitur omnis conditio et status deterior, quo Christus in his terris usus est. Apoc. II, 9.— *Suidas* e scholiaste *Aristophanis* ad Plutum p. 58. πτωχεία πενίας διαφέρει. ἡ μὲν γὰρ πενία μεμετρημένη ἐστὶν ἔνδεια πόνῳ τὰ χρειώδη θηρῶσα, ἡ δὲ πτωχεία παντελὴς τῆς κτήσεως ἔκπτωσις. Respondet in versione Alex. hebraico עֳנִי *afflictio, paupertas*, 1 Chron. XXII, 14. Job. XXX, 27. Thren. III, 1. 19. et מִסְכֵּנוּת *penuria*. Deut. VIII, 9.

ΠΤΩΧΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *pauper sum et fio, ad mendicitatem redactus sum, mendico*, a πτωχὸς, quod vide. *Homer*. Odyss. ό, v. 308. *Aeschin. Socr*. Dial. II, 7. *Plutarch*. Apophthegm. Lacon. p. 235. D. *Hesych*. πτωχεύειν· ἐπαιτεῖν, Alexandrini adhibent hanc vocem pro רוּשׁ *pauperem factum esse, indigere*, Psalm. XXXIV, 10. נוֹרָשׁ idem, Prov. XXIII, 21 et דָּלַל *ad inopiam redactus est*. Judd. VI, 6. Ps. LXXXIX, 8.

2. *tenuitate rei familiaris laboro*, (cf. *Koppiersium* in Obss. Philol. c. 2. p. 20 seq.) et generatim: *in deteriori sum conditione*. Sic semel haec vox in N. T. de Christo usurpatur, ita, ut non tam ad tenuitatem rei familiaris, quam ad omnes miserias et calamitates hujus vitae referatur, quas Christus hominum causa in his terris pertulit. 2 Cor. VIII, 9. δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσε vestrum causa in deteriori conditione in his terris vixit et summas miserias, mortem adeo ipsam, subiit, i. q. Phil. II, 7. ἐκένωσεν ἑαυτὸν, coll. Hebr. XII, 2.

ΠΤΩΧΌΣ, ἡ, ὸν, et ΠΤΩΧΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie apud Graecos notat *pauperem, ad mendicitatem redactum, qui caret omnibus rebus, ad vitam sustentandam necessariis, et hinc oberrare ac stipem ab aliis petere cogitur*, et ita differt a πένης *egenus, in deteriori conditione constitutus, qui labore manuum victum quaerit*. Sed interdum πτωχὸς etiam pro πένης ponitur et vice versa. Conf. supra πένης. Derivatur autem πτωχὸς a πτόω *cado*, quod omnibus se prosternat et ad genua accidat, qui stipem petit. Alii deducunt a πτώσσω *trepidare*, q. d. qui pavide oberrat et timide mendicat, quemadmodum etiam *pauper* a *pavere* dicatur. Matth. XIX, 21. καὶ δὸς πτωχοῖς, scil. τὰ ὑπάρχοντά σου. ibid. XXVI, 9. 11. Marc. X, 21. XII, 42. 43. χήρα πτωχὴ vidua egena. ibid. XIV, 5. 7. Luc. XIV, 13. 21. πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους. ibid. XVI, 20. 22. XVIII, 22. XIX, 8. XXI, 3. Joh. XII, 5. 6. 8. XIII, 29. Rom. XV, 22. 2 Cor. VI, 10. Galat. II, 10. Jacob. II, 2. πτωχὸς opponitur ἀνδρὶ χρυσοδακτυλίῳ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ. ibid. v. 3. 5 et 6. Apoc. XIII, 16. Alexandrini usi sunt hac voce pro עָנִי *afflictus, tenuis, pauper*, Job. XXIX, 12. Prov. XIV, 21. Ies. III, 14. XLI, 17. LVIII, 7. רָשׁ *pauper*, Prov. XIII, 8. XIV, 20. XVII, 5. אֶבְיוֹן *egenus*, Exod. XXIII, 11. 2 Sam. II, 8. et aliis. *Suid*. πτωχός· ὁ ἐκπεπτωκὼς τοῦ ἔχειν, ἐπαίτης. παρὰ τὸ πτώσσειν πάντας, ὅ ἐστι ταπεινοῦσθαι.

2.

2. metaphorice: *destitutus idonea religionis cognitione*, vel sua, vel aliorum culpa. Matth. XI, 5. πτωχοὶ εὐαγγελίζονται et destituti verae religionis cognitione salutari doctrina imbuuntur. Luc. IV, 18. εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς. ibid. VII, 22. Apoc. III, 17. πτωχὸς καὶ τυφλός.

3. *homo, qui agnoscit et sentit, quam rudis sit doctrinae divinae nihilque boni et probi sibi insit, qui modeste de se judicat et sentit, imbecillitatis suae bene conscius*. Matth. V, 3. οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι (pro quo Luc. VI, 20. legitur eodem sensu οἱ πτωχοί, sine addito πνεύματι,) sunt homines submissi sibique non placentes, qui tenuitatis et imperfectionis animi sui bene intelligentes et conscii, non solum nihil sibi arrogant, sed etiam ad veram et idoneam religionis verae cognitionem animique emendationem adspirant. Sic etiam apud Hebraeos עָנִי *modestus* dicitur. 2 Sam. XXII, 28. Ps. XVIII, 26.

4. *tenuis, jejunus, imperfectus, parum utilis*, quo sensu et nostrum dürftig *miserable, beggarly, poor*, usurpari solet. Galat. IV, 9. ubi religio Mosaica et gentilis, rudior illa et imperfectior religione Christiana, τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα vocatur. Cf. cap. III, 3. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΓΜΗ, ῆς, ἡ, *pugnus, manus, in pugnum contracta et complicata*, etiam *illa brachii pars, quae est a cubito ad compaginem eam, qua connectitur manus cum brachio, quae pars carpus dicitur*, (conf. *Jul. Pollucis* Onom. II, 4. sect. 147.) unde πυγμαῖοι *pygmaei*, q. d. *cubitales*, a πὺξ *pugno*, vel *pugilatu*, perinde, ut γνὺξ *genibus*, aut, secundum *Eustathium*, a πτύσσω *plico, complico*, quia pugnus fit complicatis, seu clausis digitis. In versione Alexandrina respondet hebraico אֶגְרֹף *pugnus*, a גָּרַף *convolvit*. Exod. XXI, 18. et Ies. LVIII, 4. *Hesych.* πυγμή· γρόνθος, πύκτη, ἤγουν τὸ συγκεκλεῖσθαι τοὺς δακτύλους. *Phavor.* πυγμή· ἐπὶ τῆς χειρὸς, ὅταν ἔχῃ τις συνεσταλμένους τοὺς δακτύλους. *Pollux.* II, 4. s. 147. ἂν δὲ συγκλείσῃς τὴν χεῖρα, τὸ μὲν ἔξωθεν καλεῖται πυγμή. ὅθεν καὶ ὁ πύκτης καὶ τὸ πυκτεύειν. *Suid.* πυγμή· πάλη, (Sic de *cestuum pugna, pugilatu* et *lucta* adhibetur πυγμὴ apud *Diogen. Laërt.* I, s. 72. 73. *Dionys. Halic.* VII, p. 476. et *Demosthenem* p. 1408. 16. ed. *Reiske.*) σύγκλεισις δακτύλων, γρόνθος. In N. T. semel tantum legitur Marc. VII, 3. ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι. Non convenit inter viros doctos, quo sit sensu vox πυγμῇ h. l. accipienda. Plerique interpretes, secuti *Vulgatum* (qui habet *crebro*, unde eum πυκνῇ legisse suspicatur *Erasmus*,) et *Syrum* (qui vertit ܒܝܨܝܦܐܝܬ *sedulo, multa cum diligentia*,) vertunt *sedulo, crebro, frequenter*, et ex adjuncto: *enixe, acri studio*. Secuti sunt hanc interpretandi rationem *Lutherus, Erasmus, Boisius* et *Hasaeus* in Bibl. Brem. Class. IV, p. 346. Reperitur autem πυγμῇ in hac notione apud *Epiphanium* Haeres. XV. init. ubi de scribis ait: πυγμῇ μὲν τὰς χεῖρας νιπτόμενοι, πυγμῇ δὲ καὶ καθαρισμούς τινας δι' ὑδάτων καὶ λουτρῶν ἀποσμυχόμενοι. Alii, *Theophylacto* (ἄχρι ἀγκῶνος) duce, vertunt: *usque ad cubitum*. Alii exponunt *usque ad carpum*. Alii denique reddunt: *pugno, pugnotenus*. Satis autem constat, Judaeos inter lavandum consuevisse alteram manum in pugnum componere eamque altera manu lavasse usque ad juncturam lacerti. Conf. *Lightfootum* in Horis Hebr. et Talmud. ad Marc. VII, 3. *Pocockium* ad Portam Mosis cap. 9. p. 358 et 368. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 585. et *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Grammat. Graec. p. 268.

ΠΥΘΩΝ, ωνος, ὁ, 1. proprie apud Graecos dicebatur *Apollo ipse, qui vaticiniis praeerat et responsa dabat petentibus*, qui et *Pythius* cognominatus fuit, vel παρὰ τὸ πυνθάνεσθαι, seu πυθέσθαι *interrogare, percontari, consulere*, quia consultus responsa dabat interrogantibus et petentibus, vel a Pythone, dracone s. serpente Pythio, ab Apolline interemto, unde urbs Phocidis,

cidis, *Delphi*, quae et ipsa πυθὼ dicitur ab *Hesiod*. Theogon. v. 499. cujus civibus valde molestus erat hic draco ingens, divinos honores Apollini decrevit. Conf. *Diog. Laërt.* I, 99. *Plato* Apol. 5. *Aesop*. Fab. 16. et *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10.

2. Deinde πύθων non solum *omne daemonium* dicebatur, *cujus afflatu futura praedicebantur et quale pythones habere credebantur.* (*Hesych.* πύθων· δαιμόνιον μαντικόν. *Alberti* Glossar. Gr. p. 75. πύθωνος· δαιμονίου μαντικοῦ, οὕτω λεγομένου.) sed etiam de *ipsis hominibus fatidicis et vaticinandi dono instructis quibuscunque* adhibebatur, *quorum plerique non in templis edebant oracula, sed circumforanei et* ἐγγαστρίμυθοι, seu *ventriloqui* (*Plutarchus* de Defectu Oraculor. Lib. II. ὥσπερ τοὺς ἐγγαστριμύθους Εὐρυκλέας πάλαι, νυνὶ πύθωνας προσαγορευομένους. *Hesych.* πύθων· ἐγγαστρίμυθος, ἢ ἐγγαστρίμαντις.) erant et ab Hebraeis אוֹבִים, ab אוֹב *uter*, vocabantur. Conf. *Fesselii* Adverss. Sacr. V, 8. 2. Sic semel legitur in N. T. Act. XVI, 16. παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος, vel πύθωνα, (ut habent h. l. nonnulli codices) *servam fatidicam, fatidico daemone praeditam, pythonissam*, ubi conferendus est *Grotius* et *Syrus* interpres, qui, pariter ac *Arabs*, habet: ܪܘܚܐ ܕܩܣܡܐ *spiritus divinationis.* Fuit vero haec mulier fatidica ex earum numero, quae ventriloquae vocabantur, h. e. quae longa exercitatione habitum sibi contraxerant, clausis labiis, inflatis buccis, tumido ventre, vel humi jacentes, vel tripodi insidentes vel stantes, ita loquendi, seu potius sonos obscuros edendi, ut verba non ore proferrentur, sed intus in pectore audirentur et homines creduli ac superstitiosi facile inducerentur, ut crederent, alium in pectore loqui. Conf. *van Dalen* in libro de Oraculis Veterum Ethnicorum cap. 5 seq. *Wolfium* in Curis Philol. Vol. I, p. 1241. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 555. Multa etiam de hoc vatum genere scripsit *J. E. J. Walchius* in Dissertationibus quatuor de servis veterum fatidicis ad Act. l. l. Jen. 1761. 4.

ΠΥΚΝΟ'Σ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *densus, spissus.* Positum enim est per syncopen pro πυκινὸς, quod idem significat, et quod est a πύκα *dense*. *Xenoph. Anab.* IV, 7. 10. *Homer*. Iliad. λ', v. 118. διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην. Alex. Ezech. XXXI, 3.

2. *creber, frequens, continuus, diuturnus. Hesych.* πυκνά· συχνά. *Etym. M.* πυκνά· τὰ συνεχῆ. 1 Tim. V, 23. διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας propter crebras tuas infirmitates. *Aelian*. V. H. X, 21. Neutrum πυκνὸν, vel πυκνὰ, adverbiascit, significans: *crebro, frequenter*, pro πυκνῶς, (pro quo Attici θαμὰ et θαμινὰ adhibere solent.) Luc. V, 33. νηστεύουσι πυκνὰ jejunant frequenter. *Aelian*. V. H. II, c. 21. *Xenoph.* de Rep. Laced. XII, 5. et de Venat. IV, 5. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 689.—Comparativus πυκνότερος *frequentior*. Neutrum πυκνότερον adverbiascit, notans: *saepius, crebrius, frequentius.* Act. XXIV, 26. καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ et saepius eum accersens cum eo colloquebatur. Sic etiam πυκνότερον usurpatur apud *Demosthenem* p. 1035. 14. ed. *Reiske*, πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται. 2 Macc. VIII, 8. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΚΤΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1. proprie: *pugil sum, cestu pugno, pugilum certamen exerceo, pugnis certo*, a πύκτης *pugil*, hocque a πὺξ *pugno*. Hinc πυκτεῖον, τὸ, *palaestra, locus, pugilum exercitio frequentatus.* Sic legitur apud *Xenoph.* de Rep. Laced. IV, 6. *Demosthen.* p. 51. 24. ed. *Reiske*.

2. metaphorice: *diligentem operam navo alicui rei, studiose in aliqua re laboro.* Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 26. οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων non frustra laboro et operam navo tradendae religioni christianae.

ΠΥ'ΛΗ, ης, ἡ, 1. proprie est *porta*, et quidem *per moenia in urbem ferens.* Januae enim aedium proprie θύραι

rocabantur a Graecis, observan-
ıoliaste ad *Thucyd.* II, c. 4.
αἱ τοῦ οἴκου. πύλαι· αἱ τοῦ τεύχους.
. *M.* p. 766. πύλαι· ἐπὶ τεύχους.
ἐπὶ οἰκίας. Idem tradit *Eusta-*
ad *Homer.* Il. X, p. 1353. 50.
VII, 12. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς
cum vero ad portam urbis veni-
.ct. IX, 24. παρετήρουν τε τὰς πύ-
έρας τε καὶ νυκτός. coll. 2 Cor.
2. Act. XII, 10. ἐπὶ τὴν πύλην
ηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν.
. Phoen. v. 114 et 715. ἑπτὰ
septem Thebarum portae. De
urbium πύλη etiam legitur apud
ndrinos 2 Paral. XIV, 7. Ge-
XXIV, 20. 24. etc.
iam de *janua aedium* usurpa-
c. *palatiorum, templorum,* nam
r πύλη aliquid augustius, vel
significare videtur. Sic legitur
T. Act. III, 10. ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ
οῦ ἱεροῦ ad januam templi, quae
r speciosa. *Eurip.* Androm. v.
ωμάτων πύλας. *Apollon.* Argon.
. 219. εὐρείας δὲ πύλας, ubi ser-
t de Aeetae palatio. Jer. XLIII,
πύλη τῆς οἰκίας Φαραώ. Exod.
II, 16. XXXVIII, 15. 18. 32.
. πύλη· θύρα.
er synecdochen partis: *urbs,* in
, vel ex qua portae per moenia
. Hebr. XIII, 12. ἔξω τῆς πύ-
λην extra urbem Hierosolymam
s est. Unus Codex Romanus
eodoretus habet h. l. ἔξω τῆς πό-
e glossemate, ut videtur. *Syrus*
ulit: ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܚܫ *ex-*
bem passus est. Hinc etiam in
ne Alexandrina respondet he-
› עִיר *urbs.* Jer. XLIV, 6. καὶ
ησαν ἐν πύλαις Ἰούδα, ubi alii ha-
πόλεσιν. Non solum autem apud
aeos שַׁעַר *porta* per synecdochen
n de ipsa urbe, partim de inco-
ci et urbis, qui per portas in-
nt et exeunt, adhibetur, v. c.
. III, 11. Ies. XXX, 31. sed
apud Latinos *porta* pro *urbe*
ur, v. c. *Juvenal.* Sat. XI, 124.

Valer. Flacc. Argonaut. lib. I, v. 677.

4. metaphorice: *aditus, introitus, via, ratio ad aliquid perveniendi,* seu *aliquid consequendi.* Matth. VII, 13. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης intrate per angustam portam, h. e. ingredimini viam salutis. ibid. πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, h. e. facilis et late patens est aditus ad miseriam, in vita futura subeundam. ibid. v. 14. τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν; h. e. difficilis est et variis premitur difficultatibus ratio futuram felicitatem christianam consequendi et pauci eam consequentur. Luc. XIII, 24. coll. v. 23.

5. metaphorice: *potestas, potentia, imperium,* vel, quia portis urbs validissime munitur, vel tralatione petita a judiciis, quae apud Orientis populos circa portas exercebantur. Esther. V, 1. Ruth. IV, 1. 2 Sam. XV, 2. Matth. XVI, 18. καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς et omnis potentia inferni non praevalebit contra illam, seu tutam salvamque eam praestabo contra omnes adversariorum impetus et in praesentissimis ac summis periculis. Conf. ad h. l. *Grotium* et *Chrysostomum* ac *Joh. Floderi* D. πύλαι ᾅδου Matth. XIV, 18. illustratae. Upsal. 1764. 4. et *J. G. Altmanni* Diss. de πύλαις ᾅδου in *Museo Helvet.* T. I, p. 515. Sic שַׁעֲרֵי מָוֶת pro summis vitae periculis ponuntur Ps. IX, 14. CVII, 18. Ies. XXXVIII, 10. Sed alii interpretes in omnibus his locis allusionem latere existimant ad morem poetarum sacrorum de morte et inferno, tanquam de regno quodam, seu loco clauso et bene munito loquendi, cui mors quasi praesit. Cf. Job. XXXVIII, 17. Sapient. XVI, 13. Frequentissima etiam est apud auctores veteres τῶν πυλῶν ᾅδου mentio, v. c. *Eurip.* Alcest. 124. *Aeschyl.* Agamemn. v. 1300. *Homer.* Iliad. ι, v. 646. *Theognid.* v. 427. *Lucret.* III, v. 67. Vide *Elsneri* Obss. Sacr.

T. I, p. 77. Ej. Commentar. in Matth. T. II. p. 60. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 430. *Schwarzii* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1193. et *Glassii* Philol. Sacr. p. 1204. ed. *Dathii.*

6. πύλη interdum omittitur, v. c. Joh. V, 2. post προβατικῇ. coll. LXX. Nehem. III, 1.

ΠΥΛΩΝ, ῶνος, ὁ, 1. proprie: *vestibulum, atrium,* per quod a via aditus et accessus erat ad aedes amplas, magnificas et splendidas apud populos Orientis, a πύλη *porta, janua,* quasi locus, ubi est porta, seu janua. Matth. XXVI, 71. ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα exeuntem deinde in atrium. Luc. XVI, 20. ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ qui jacebat ad vestibulum ejus. Act. X, 17. ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα adstant foris. ibid. XII, 13. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος cum autem pulsaret januam vestibuli. Cf. Alex. Judd. XVIII, 16. 17. Ezech. XL, 12. *Polyb.* XV, 29. τὸν χρηματιστικὸν πυλῶνα τῶν βασιλείων. ibid. VIII, 23. et 24. *Oppian.* de *Venat.* III, 419. *Athenaeus* V, 205. B. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 59 seq.

2. *porta, janua, fores. Gloss. Gr. L.* πυλών· *janua. Gloss. Lat. Gr. Janua,* πυλεών, πυλών. Act. XII, 14. οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα non aperuit ei januam vestibuli, coll. v. 13. ibid. XIV, 13. ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ad januam aedificii, in quo Paulus et Barnabas habitabant. Apoc. XXI, 12. 13. 15. 21. 25. καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς (sc. πόλεως) οὐ μὴ κλεισθῶσιν. ibid. XXII, 14. καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina respondet hebraico פֶּתַח *janua.* 1 Regg. XIV, 28. XVII, 10. 1 Paral. XIX, 9. *Philochorus* lib. V. Atthidis παρὰ τὸν πυλῶνα τὸν Ἀττικὸν juxta portam Atticam. *Lucian.* Hermot. 11. *Anthol.* II, 13. 4.

ΠΥΝΘΑΝΟΜΑΙ et ΠΕΥΘΟΜΑΙ, fut. πεύσομαι, 1. *percontor, sciscitor, interrogo, scire cupio, quaero, diligenter inquiro.* Matth. II. 4. ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται; ab iis quaesivit, ubinam Christus nasciturus esset? Luc. XV, 26. ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα; interrogabat, quid ea sibi vellent? ibid. XVIII. 36. Joh. IV. 52. XIII, 24. Act. IV, 7. ἐπυνθάνοντο interrogabant. ibid. X, 18. 29. πυνθάνομαι οὖν scire igitur cupio. ibid. XXI, 33. XXIII, 19. Alexandrini eodem sensu hanc vocem adhibuerunt pro דָּרַשׁ *sciscitatus, scrutatus est, investigavit.* Genes. XXV, 22. πυθέσθαι παρὰ Κυρίου. Adde Dan. II, 15. ἐπυνθάνετο αὐτοῦ interrogabat illum. *Suid.* πυνθάνομαι· γινώσκω, ἐρωτῶ. 2 Macc. III, 9. *Xenoph. Cyr.* I, 4. 7.

2. *cognosco sciscitando, relata accipio, audio, intelligo, rescisco, certior fio.* Act. XXIII, 34. καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ Κιλικίας et cum cognosceret, scil. percontando, quod esset e Cilicia. Sic legitur etiam apud *Aelian.* V. H. II. 4. et X. 13. οὐκ ἂν ἐπυθόμεθα ἡμεῖς, οὔτε ὅτι Ἐπικοῦς υἱὸς ἦν τῆς δούλης, οὔθ' ὅτι — — οὔθ' ὅτι, κ. τ. λ. *Xenoph. Anab.* VII, 6. 9. *Hesych.* ἐπύθετο· ἤκουεν, ἠρώτα, ἐμάνθανεν. Idem: πυνθάνομαι· ἀκούω. *Suid.* πυνθάνεσθαι· ἀκούειν, (*Homer.* Iliad. β', v. 119. ubi vid. schol. et Odyss. γ', v. 256.) μανθάνειν, διδάσκεσθαι, ἱστορεῖν, ἢ ἐρωτᾶν. Idem tradit Auctor *Etymologici M.*

3. sensu forensi: *cognosco de aliquo, alicujus causam examino,* eine gerichtliche Untersuchung anstellen *to institute a judicial investigation.* Act. XXIII, 20. ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ quasi diligentius de eo cognituri. Conf. v. 15. ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΡ, ὸς, τὸ, 1. proprie: *ignis, omnis materia ardens, flamma, strues lignorum accensorum.* Matth. III, 10. εἰς πῦρ βάλλεται in ignem conjicitur. ibid. V, 22. ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς poena Gehennae dignus est. ibid. VII, 19. XIII, 40. πυρὶ καίεται comburuntur. ibid. XVII, 15. Marc. IX, 22. Luc. III, 9. XXII, 55. ἁψάν-

ῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς accende-
ιtem ignem in atrio; ubi tres habent loco πῦρ, πυράν. Joh.
Act. II, 3. γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ιναί, flammae igneae, lingua-
ιasi formam referentes. Ib.
ι. ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου sub spe-
ιi ardentis. ib. XXVIII, 5.
ῦρ in sarmenta ardentia, seu censa. Rom. XII, 20. ἄνθρα-
ς carbones ardentes. Geniti-
ὸς enim locum adjectivi sae-
ιlet. Cf. supra ἄνθραξ. Hebr.
ἔσβεσαν δύναμιν πυρός. Jacob.
ι. V, 3. 1 Petr. I, 7. διὰ πυρὸς ζομένου igne explorato. 2 Petr.
τεθησαυρισμένοι εἰσὶ πυρὶ igne
εmabuntur. Apoc. I, 14. ὡς
ός. ibid. II, 18. IV, 5. ἑπτὰ
: πυρός. ibid. VIII, 5. πῦρ ardentes significat. ibid. v.
7. 18. (ubi sermo est de ge-
quis, ignem spirantibus. Vide Georg. III, 85. *Ovid.* Me-
, 104.) X, 1. ὡς στῦλοι πυρὸς columnae ignis. ibid. XI,
18. XV, 2. XVII, 16. XVIII,
12. Alexandrini usi sunt pro אוּר *ignis*, Ezech. V, 2.
:hald. אֶשָּׁא idem, Gen. XV,
, 24. Dan. VII, 11. נוּר et נוּרָ idem, Dan. III, 24. 25.
'II, 9. 10. et pro רֶשֶׁף *pruna
intilla*. Ps. LXXVIII, 48.
aecos Scriptores non solum
a et igne (v. c. apud *Eurip.*
. 235. 534 et 1172.) sed
: *lumine* (*Theocrit.* Idyll.
. 48. Conf. *Munker.* ad
Liberal. Metamorph. c. 34.
adeoque de omni materia surpatur.
dium, combustio, conflagra-
. II, 19. δώσω πῦρ excitabo
1 Cor. III, 13. ὅτι ἐν πυρὶ
ται nam incendio exorto
seu apparebit, i. q. in se-
est: τὸ πῦρ δοκιμάσει, ὁποῖόν
ν τὸ ἔργον. Sic πῦρ etiam
Eurip. Phoen. v. 1583. In
Alexandrina πῦρ respondet hebraico שְׂרֵפָה *incendium, conflagratio*. Genes. XI, 3. Amos IV, 11.

3. *aestus*, de sole. Apoc. XVI, 8. καὶ ἐδόθη αὐτῷ (scil. τῷ ἡλίῳ) καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ et concessum fuit soli, urere homines aestu suo.

4. *fulmen*, πῦρ κεραύνιον. Luc. IX, 54. θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, visne jubeamus ignem de coelo delabi, seu, fulmina eos conficere? ib. XVII, 29. ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ. 2 Thess. I, 8. ἐν πυρὶ φλογὸς inter fulmina et tonitrua. Hebr. I, 7. καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα et legatos suos ut fulmina tractat. ib. XII, 18. κεκαυμένῳ πυρὶ qui crebris fulminibus ardere videbatur. Apoc. VIII, 7. καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ. ibid. XIII, 13. XX, 9. καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ita usurpatur quoque non solum אֵשׁ *ignis*, Ps. XXIX, 7. CIV, 4. Ies. XXIX, 6. Joel. II, 5. sed etiam πῦρ, vel nude positum, (v. c. in *Sophocl.* Antigon. v. 135. παλτῷ ῥίπτει πυρί. Scholiast. τῷ κεραυνῷ ἄνωθεν παλθέντι.) vel addita voce Διὸς (ut apud *Eurip.* Phoen. v. 1192. Conf. *Valckenarium* ad *Eurip.* Phoen. p. 60.) et *ignis* apud Latinos, v. c. *Horatium* I, Od. 34. v. 5 seq. " namque Diespiter igni corusco nubila dividens." Conf. Obss. Miscell. Vol. I, T. III, p. 326.

5. *dissidium, discordia*. Luc. XII, 49. πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν ignem missurus veni in terram, h. e. futurum est, ut per me meamque doctrinam dissidia oriantur inter homines, coll. v. 51 seq.

6. metaphorice: *omne, quod damnum et perniciem affert*, et speciatim: *supplicium, poena gravissima*. Matth. III, 11. βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πυρὶ graviter puniet vos contemtores religionis suae. Conf. v. 12. Male nonnulli interpretes respici his verbis opinantur ad miraculosam effusionem Sp. S. die pentecostes sub specie ignis futuram. Idem valet de loco Luc. III, 16. coll. v. 17. Matth. XIII, 50. εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς in caminum ignis, h. e. in locum, ubi gravissimis poenis afficientur

cientur. ibid. XVIII, 8. 9. XXV, 41. εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ad supplicia aeterna, coll. v. 46. Marc. IX, 43—49. Jud. v. 3. Apoc. XIV, 10. XIX, 20. XX, 10. 14. 15. XXI, 8. Sirac. VII, 17. ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ. Judith. XVI, 17. Ies. LXVI, 24. וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה poena eorum nunquam cessabit, seu, gravissimas poenas dabunt. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1057 seq. ed. *Dathii*. Huc etiam referendus est locus Hebr. XII, 29. ubi Deus πῦρ καταναλίσκον dicitur, quatenus impios gravissime punit. Cf. Deut. IV, 24. IX, 3. Ies. X, 17.

7. aliis substantivis additur ad *summam vehementiam alicujus rei indicandam*. Hebr. X, 27. ζῆλος πυρὸς ira acerrima et ardentissima, seu poenae gravissimae. Conf. Deut. XXIX, 20. XXXII, 22. Zephan. I, 18. III, 8.

8. metaphorice: *summum periculum, vitae periculum*, ut אֵשׁ Ps. LXVI, 12. Ies. XLIII, 2. 2 Cor. III, 15. αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ, ὡς διὰ πυρὸς ipse vero evadet, sed vix ac ne vix quidem, seu probe ambustus evadet, vel semiustus effugiet, ut *Livius* loquitur, XX, c. 35 et 40. Adde *Cic.* pro Dom. c. 43. et pro Milone c. 5. Est formula proverbialis, (etiam apud Graecos obvia, v. c. *Eurip.* in Electra v. 1182.) desumta, ut videtur, ex Amos. IV, 11. et Zach. III, 2. quae de omnibus usurpatur, qui magnum periculum vix ac ne vix quidem evaserunt. Conf. *Abreschium* in Animadverss. ad *Aeschylum* Lib. I. c. 3. Eadem formula occurrit quoque Jud. v. 23. ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες. Adde *Xenoph.* Oecon. cap. 21. § 7. ἀκολουθητέον εἶναι καὶ διὰ πυρὸς καὶ διὰ παντὸς κινδύνου. Idem in Sympos. IV, 16. ἐγὼ οὖν μετὰ Κλεινίου διὰ πυρὸς ἰοίην. Alia loca veterum, huc pertinentia, collegit *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. Vol. II. p. 347 seq. et *Wakefield* in Sylva Critica P. III, p. 49 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥΡΑ', ᾶς, ἡ, *pyra*, (*Virgil.* Aen. IV, 504. VI, 215. *Ovid.* Fast. II, 534.) *rogus, strues lignorum accensorum*, a πῦρ *ignis*. In N. T. bis tantum legitur. Act. XXVIII, 2. ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν postquam accenderant pyram. ibid. v. 3. συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν Paulus autem cum stramenta multa collegisset atque imposuisset pyrae. Legitur praeterea Judith. VII, 5. 2 Macc. I, 22. VII, 5. X, 36. Sirac. LI, 6. *Xenoph. Anab.* VI, 4. 6. *Hesych.* πυραί· πυρκαϊαί. Etym. M. πυραί· πυρκαϊαί, ἀπὸ τοῦ φύρω. *Phavor.* et Schol. *Euripidis* ad Hecubam v. 386. πυρὰ θηλυκῶς τὸ πῦρ, τὸ ἐπὶ νεκρῷ ἀπτόμενον, καὶ ὁ τόπος, ἐφ' ὃν τὸ πῦρ ἅπτεται.

ΠΥ'ΡΓΟΣ, ου, ὁ. 1. proprie: *turris, munimentum, altius assurgens*, exstructum tum, ut contra impetus hostium asylum praebeat, tum, ut speculator, ibi positus, ex omnibus partibus prospicere queat. Deducitur a πῦρ *ignis*, vel, quia turris pyramidalem repraesentat figuram ignis, vel, quia ignes in turribus olim incendebantur et alebantur. In hac propria notione saepius legitur apud *Euripidem* in Phoen. v. c. v. 1240 et 1184. *Hesych.* πύργος· προμαχών, τεῖχος. *Etym. M.* πύργος· τεῖχος.

2. *quodvis amplum et magnificum aedificium privatum, exstructum in locis editis, aut altius certe aedificatum, prospectus causa*, in vineis, hortis, villis, *domus hortensis, arx, castellum, palatium*. Sic legitur in N. T. Matth. XXI, 33. καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, scil. ἐν τῷ ἀμπελῶνι, et exstruxit amplum et magnificum aedificium in vinea. *Turrium in villis* eodem sensu mentio etiam fit apud *Livium* XXXIII, 48. ubi videndus *Dukerus*. Marc. XII, 1. Luc. XIII, 4. ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ aedificium, seu castellum, quod ad Siloam exstructum erat. ibid. XIV, 28. θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι qui velit aedificium magnificum exstruere. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Tibull.* Eleg. I, 8. 19. *Horat.* Carm. I, Od. 4. *Liv.* XXXIII, 48. coll. *Justin.* XXXI, 2. 3. *Aristoph.* Plut. v. 180. *Lucianum* in Pseudologista c. 19. Cf. *Ernesti*

; ad *Sueton*. Ner. c. 38. *Wet-*
V. T. T. I. p. 466. et *Schwar-*
ı Comment. Critt. Ling. Gr. p.

'ΕΣΣΩ, vel ΠΥΡΕΤΤΩ, fut. έξω,
ɔ, *febri laboro*, a πυρετὸς *febris*.
tum in N. T. legitur. Matth.
4. εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημέ-
πυρέσσουσαν offendebat ejus so-
ebri decumbentem. Marc. I,
ἡ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσ-

ΕΤΟΣ, οῦ, ὁ, *febris*, ἀπὸ τοῦ πυ-
ominationem habet Graecis, ut
fervore Latinis, quia haec est
iatura, ut aestum et calorem
habeat, unde πῦρ quandoque
vehementissimam indicat. Cf.
Oecon. Hippocr. p. 328. Hinc
s vocatur, qui est sine febre.
ıeri Obss. Sacr. T. II. p. 201.
VIII, 15. Marc. I, 31. et Joh.
ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετὸς liberatus
bri. Luc. IV. 38. συνεχομένη
μεγάλῳ conflictabatur, aut la-
febri vehementi. *Lucianus*
eude p. 482. πυρετῷ ἐχόμενος.
de Compos. Med. per gen. III.
ι έγας. Idem de Different. Fe-
ὸν μέγαν τε καὶ μικρὸν πυρετόν.
I, 7. magnae febres. Luc. IV,
τιμησε τῷ πυρετῷ solo imperio
dispulit. Act. XXVIII. 8.
καὶ δυσεντερία. Saepius in N. T.
itur. Exprimitur hoc nomine
andrinis hebraicum קַדַּחַת *fe-*
ens, Deut. XXVIII, 22. *He-*
ρετός· φλογισμὸς, καῦμα.
ΙΝΟΣ, η, ον, vel ΠΥΡΙΝΟΣ, ου,
eus, a πῦρ *ignis*. Tantum ex-
N. T. Apoc. IX, 17. ἔχοντας
πυρίνους habentes thoracas ig-
e. politos, solis radios rever-
ς, πυροειδεῖς, ut legitur apud
h. in Sylla p. 461. Alexandri-
uerunt pro אֵשׁ *ignis*, Ezech.
I, 14. 16. *Plutarch*. T. IX. p.
. *Reiske*.
ΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie:
ecto uro, accendo, incendo,
. Passivum πυρόομαι, οῦμαι,
uror, calesco, ardeo, a πῦρ *ignis*. 2 Petr.
III, 12. δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσον-
ται. propter quam coeli ardentes (ac-
censi) solventur, seu igne consumen-
tur. Sequuntur verba καὶ στοιχεῖα καυ-
σούμενα τήκεται. *Aeschin. Socr.* Dial.
III, 21. καὶ λαμπάσιν ἐπιμόνως πυρούμε-
ναι Ποινῶν. *Eurip*. Phoen. v. 588. Θήβας
πυρώσας.

2. *igne repleo, ignem injicio*. Ephes.
VI, 16. ubi commemorantur βέλη πε-
πυρωμένα tela ignita, seu *falaricae,*
malleoli, h. e. sagittae, in quarum al-
veis ignis cum aliquo alimento latet et
quae, si haeserint usquam tenaciter,
cremant. A *Thucydide* II, 75. vo-
cantur πυρφόροι ὀϊστοί, ab *Apollodoro*
(Bibl. II, 4.) vero, ut a Paulo, βέλη
πεπυρωμένα. Cf. ad h. l. *Wetstenium*,
Ammianum Marcellinum XXIII, 4. et
Casaubonum ad *Aeneae* Tactica p.
584. ed. *Ernesti*, nec non *Wakefield*.
Silvam Criticam P. III. p. 107 seq.

3. *igne exploro, igne purgo*. Apoc.
I, 15. pedes ejus similes orichalco, ὡς
ἐν καμίνῳ πεπυρωμένῳ tanquam in for-
nace igne purgato et explorato. Sine
dubio enim lectio πεπυρωμένῳ, quam
Syri et *Vulgati* auctoritas tuetur, est
vera et praeferenda lectioni receptae
πεπυρωμένοι. ibid. III, 18. χρυσίον πε-
πυρωμένον aurum, igne exploratum et
purgatum a scoriis, h. e. aurum pu-
rum, lectissimum. In hac significa-
tione frequens est vox πυροῦσθαι apud
Alexandrinos, v. c. Prov. X, 21. ἄρ-
γυρος πεπυρωμένος, hebr. כֶּסֶף נִבְחָר *ar-*
gentum selectum, lectissimum, Ps. XII,
6. LXVI, 10. Zach. XIII, 9. ὡς πυροῦ-
ται τὸ ἀργύριον, ubi τῷ צָרַף *conflavit,*
purgavit, defaecavit respondet.

4. *incito, excito, instigo* ad iram, vin-
dictam, indignationem, libidinem, vel
similem affectum, sive culpabilem,
sive laudabilem. Hinc πυροῦσθαι in
N. T. a) is dicitur, *qui ardet studio*
alicujus rei, aut *irascitur et indigna-*
tur. 2 Cor. XI, 29. τίς σκανδαλίζεται;
καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι quis offenditur?
quin ego quoque ardeam studio illum
adjuvandi; aut si quis alius aegritu-
dine

dine afficitur, certe ego cogor quotidie irasci adversariis meis. *Chrysostomus* ad h. l. πυροῦσθαι per ὑπερβολὴν τῆς ὀδύνης interpretatus est, quem secuti sunt alii Patres. Conf. *Suicerum* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 896. et *Gatakerum* in Adversariis cap. XLIV. Adde 2 Macc. IV, 38. πυρωθεὶς τοῖς θυμοῖς. ibid. X, 35. XIV, 45. b) *qui furore et stimulis libidinis agitur, aestu libidinis vexatur, libidine inflammatur.* 1 Cor. VII, 9. κρεῖσσον γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι melius est matrimonium inire, quam uri. *Virgil.* Aen. IV, 68. *Ovid.* Met. III, v. 426 et 431. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 126. Ita quoque sumitur הָחַר, Ies. I, 29. καίεσθαι apud *Callim.* Hymn. in Apoll. v. 49. et φλέγεσθαι apud *Dionys. Halic.* Antiqq. XI. p. 710. φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους. Etiam πῦρ de *libidine venerea* adhibetur Sirac. XXIII, 23. ἄνθρωπος πόρνος - - - οὐ μὴ παύσηται, ἕως ἐκκαύσῃ τὸ πῦρ. Conf. *Fesselii* Advers. Sacr. Lib. II. c. 22. p. 160. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 895. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΥῬῬΆΖΩ, fut. άσω, *rubeo, rutilo, instar ignis splendeo*, a πυῤῥὸς, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XVI, 2. πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανὸς rubent enim nubes. ibid. v. 3. πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανὸς nam rubet triste coelum. Conf. de hac voce, qua praeter Matthaeum nullus alius scriptor usus est, *Fischeri* Prolusiones de Vitiis Lexicorum N. T. Prolus. XXIX, 2. p. 643 seq.

ΠΥῬῬῸΣ, ὰ, ὸν, *rufus, rubens, flavus, fulvus et velut ex flavo candicans*, quasi *colorem* τοῦ πυρὸς *ignis habens*, a πῦρ *ignis*. Bis legitur in N. T. Apoc. VI, 4. ἵππος πυῤῥὸς equus rufus, vel fulvus. ibid. XII. 3. δράκων μέγας πυῤῥὸς draco magnus rufus, (coll. *Homer.* Iliad. II, 508. et *Philostrat.* Vit. Apollon. III, 7.) Alexandrini habent pro אָדֹם, quod idem notat. Genes. XXV, 30. Num. XIX, 2. Zach. I, 8. *Xenoph.* de Venat. IV, 7. Conf. etiam *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 330. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 772.

ΠΎΡΩΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *incendium, incensio*, a πῦρ *ignis*. Apoc. XVIII, 9 et 18. βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς videntes fumum incendii ipsius.

2. *exploratio metallorum, quae fit per ignem, probatio, quae igne fit*, i. q. δοκιμασία, interprete *Hesychio*. Hinc in vers. Alex. respondet hebraico כּוּר *catinus, fornax*, in qua aurum et argentum purgatur et exploratur. Prov. XXVII, 21. δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσῷ πύρωσις. Hinc

3. metaphorice: *calamitates, probandae virtutis et constantiae causa alicui immissae, res adversae, quibus homines, ut aurum igne, explorantur et explorati probantur.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. IV, 12. μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ ne novitate calamitatum, probandae constantiae et virtutis vestrae causa vobis immissarum, perturbari vos patiamini. Simili modo etiam verbum πυροῦν inversione Alex. de *exploratione virtutis humanae, quae fit per calamitates, a Deo immissas*, usurpatur. Ps. LXVII, 10. ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς, ὁ Θεὸς, ἐπύρωσας ἡμᾶς, ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον. Zachar. XIII, 9. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 894. *Doughtaei* Analecta V. T. Excurs. 142. p. 377 seq. et *Heinsii* Exercitatt. Sacr. p. 608. Saepius in N. T. non legitur.

ΠΩ. Vox enclitica, *quodammodo, alicunde.* Vide μήπω, μηδέπω, οὔπω et οὐδέπω.

ΠΩΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *vendo.* Passivum πωλέομαι, οῦμαι, *vendor, veneo.* Matth. X, 29. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; nonne duo passerculi asse minuto veneunt? ibid. XIII, 44. ὅσα ἔχει, πωλεῖ quaecunque habet, vendit. ibid. XIX, 21. πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα vende facultates tuas. ibid. XXI, 12. ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας ejecit omnes vendentes. ibid. XXV, 9. πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας abite vero potius ad vendentes. Marc. X,

XI, 15. Luc. XII, 6. 33.
28. XVIII, 22. XIX, 45.
36. Joh. II, 14. 16. Act. IV,
V, 1. 1 Cor. X, 25. πᾶν τὸ
λῳ πωλούμενον ἐσθίετε omne, quod
illo venditur, comedite. Apoc.
7. ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι emere,
dere. In versione Alex. re-
: hebraico מָכַר vendidit, Ies.
2. Joel. III, 3. Nahum III,
שָׁבַר idem, Genes. XLI, 56.
6. Conf. quae de hac voce
Casaubonus ad *Aristoph.* Equit.
qui recte observavit, πωλεῖν pro-
nificasse *pullum equinum* (πῶ-
m alia re commutare, sed sub-
emtione et venditione rerum
ationi, dici pro *vendere* coep-
ᴗe.

ΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *pullus*, et quidem
im vel *equinus*, vel *asininus*.
lo asinino legitur apud Matth.
2. 5. 7. ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν
Marc. XI, 2. 4. 5. 7. Luc.
0. 33. 35. Joh. XII, 15. κα-
ἐπὶ πῶλον ὄνου insidens pullo asi-
Conf. *Fischeri* Prolus. XXI. de
Lexicorum N. T. p. 495 seq.
lo equino legitur apud *Aelian.*
VII, 13. *Xenoph.* de Re
r. I, 17. *Eurip.* Phoen. v. 184.
). et *Theocrit.* XXIV, 127.
M. πῶλοι· οἱ νέοι ἵπποι. Schol.
hanis ad Pac. 74. πῶλοι δὲ κυ-
γεννήματα τῶν ἵππων, καὶ τῶν ἀλ-
ων, ἅπερ ἔθος ἔχομεν κολακεύειν.
ıdrini usi sunt hac voce pro
llus, Genes. XXXII, 15. Judd.
XII, 14. Zachar. IX, 9. et pro
s, *pullus*, Genes. XLIX, 11.

ΠΟΤΕ. Adverbium, significans
n, et de tempore praeterito ae-
futuro usurpatur, ex πω dicti-
inseparabili et ποτὲ idem. Le-
in N. T. Luc. XIX, 30. ἐφ' ὃν
ώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε cui nemo
m insedit. Joh. I. 18. Θεὸν οὐ-
κε πώποτε Deum nemo unquam
ibid. V, 37. VI, 35. οὐ μὴ
πώποτε nunquam sitiet. ibid.
VIII, 33. 1 Joh. IV, 12. Saepius
in N. T. non legitur. Pro מִיָּמֶיךָ *a*,
vel *in diebus tuis*, 1 Sam. XXV, 28.
habent Alexandrini solum πώποτε.
Lex. *Cyrilli* MS. Brem. πώποτε· ποτέ.

ΠΩΡΟ͂Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *cal-
lum obduco, obducto callo durum red-
do, obduro, induro, facio occalescere.*
Passivum πωρόομαι, οῦμαι, *callo obdu-
cor, pinguesco, pinguefio*, a πῶρος *cal-
lus*, seu *durities illa, quae ossa fracta
conjungit. Dioscorides* I. cap. 90. τὰ
ἀσυμπλήρωτα πληροῖ, καὶ τὰ ἀπώρωτα
πωροῖ ὄντα. *Aelian.* V. H. IX, 13.
διὰ τῆς πεπωρωμένης σαρκὸς per carnem
pinguefactam. *Erot.* Gloss. Hippo-
crat. πωρωθῆναι· παχυνθῆναι, παγῆναι.
Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 584.

2. πωρόω etiam significat *excoecare*
et tunc descendit a πωρὸς *coecus*, ὁ
τυφλὸς, interprete *Suida*. Job. XVII,
7. πεπώρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί
μου occoecati sunt ab ira oculi mei.
Suid. πεπώρωται· τετύφλωται. *Hesych.*
πεπωρωμένοι· ἐσκληρωμένοι, τετυφλωμένοι.
Idem: ἐπωρώθησαν· ἐτυφλώθησαν. Hinc

3. πωροῦσθαι metaphorice de *eo* usur-
patur, *qui est animo hebeti et ingenii
stupore laborat;* partim vero de *eo,
qui omni boni malique, honesti et in-
honesti sensu destituitur, qui est im-
pius et contumax.* Πωροῦν autem meta-
phorice *is* dicitur, *qui est causa igno-
rantiae aliorum et stupiditatis ac de-
fectus sensus recti et honesti, certe per-
mittit, ut aliquis stupore animi, insci-
tia, malignitate et pravitate animi la-
boret.* Sic legitur in N. T. Marc. VI,
52. ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη
(coll. Matth. XIII, 15. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ
καρδία τοῦ λαοῦ τούτου) erant enim ani-
mo hebeti. ibid. VIII, 17. οὔπω νοεῖτε,
οὐδὲ συνίετε, ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρ-
δίαν ὑμῶν. Joh. XII, 40. Rom. XI,
7. οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν caeteri autem
hebetes et stupidi facti sunt. 2 Cor.
III, 14. Saepius in N. T. non legitur

ΠΏΡΩΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1. pro-
prie: *obduratio, induratio, concretio
in callum*, cum v. c. cuti manuum pe-
dumque callus obducitur, eaque cras-
sior

σιor et durior redditur. Est verbàle a secunda persona perf. pass. πεπώρωσαι, verbi πωρόω *callum obduco, obduro. Hesych.* πώρωσις· ἐξ ὀστέων σύμφυσις καὶ σύνδεσμος. λέγοιτο δὲ ἐπὶ σαρκῶν, πῶρος καὶ ἀναισθησία.

2. *excoecatio. Suid.* πώρωσις· ἡ τύφλωσις.

3. ad animum translatum metaphorice significat *stuporem animi, ignorantiam et inscitiam rerum divinarum, malignitatem et pravitatem animi, pervicaciam et contumaciam. Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 108. πώρωσις· ἀμαθία, σκοτία. Sic ter tantum in N. T. legitur. Marc. III, 5. συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν. Rom. XI, 25. ubi πώρωσις est incredulitas Judaeorum et contumacia, ἡ ἀπιστία, coll. v. 23. Ephes. IV, 18. Cf. *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 897 seq.

ΠΩΣ. Vox enclitica, indefinite: *quodammodo, aliquo modo.* Vide εἴπως, μήπως. Conf. *Irmischii* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 8. p. 801 seq.

ΠΩ͂Σ; interrogative et definite, significat:

1. *quomodo?* et *qua ratione?* connotans mox admirationem, mox vero expostulationem et increpationem. Matth. XXII, 43. 45. πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; quomodo filius ejus est? ibid. XVI, 11. πῶς οὐ νοεῖτε; quomodo non intelligitis? Marc. IV, 40. πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; quomodo non habetis fidem? Potest tamen h. l. πῶς etiam *cur, quare* verti, ut sit i. q. διατί. Certe ita usurpatum legitur apud *Polyb.* VIII, 3. 5. et *Xenoph.* Sympos. II, 10. Matth. XXII, 12. ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε; amice, quo jure, seu qua fronte huc venisti? Luc. I, 34. πῶς οὗτος γράμματα οἶδε; quomodo hic novit litteras sacras? Matth. XII, 29. πῶς; quo successu? Rom. IV, 10. πῶς; in quo statu? in qua conditione? Alii vertunt: *quo tempore?* ex usu hebraici אֵיכָה, quod non de loco tantum sed etiam de tempore usurpatur. ibid. VI. 2. πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;

2. *quid?* pro τί; Luc. X, 26. πῶς ἀναγινώσκεις; quid legis? *Eurip.* Orest. v. 776. πῶς ἂν οὖν δρῴην; quid igitur faciam? Idem Phoen. v. 1675. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 263.

3. determinative usurpatur. Matth. VI, 28. considerate lilia agri, πῶς αὐξάνει quomodo crescant. ib. X, 19. πῶς λαλήσητε qua methodo apologiam vestram habeatis. ib. XII. 4. Marc. V, 16. XI, 18. et quaerebant, πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν quomodo eum interficerent. Act. IV, 21. πῶς κολάσωνται αὐτοὺς qua specie, seu quo praetextu eos poena afficerent. Apoc. III, 3.

4. si nulla sequitur particula negativa, absolute negat. Matth. XII, 26. πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; minime stabit regnum ejus. Sic quoque absolute negat Matth. XXIII, 33. Joh. IX, 16. Rom. III, 6. VI, 2. X, 14. 15.

5. si sequitur particula negativa, fortius affirmat et latine reddi potest: *utique, omnino.* Rom. VIII, 32. πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσηται, h. e. utique cum ipso summa vobis beneficia exhibebit. 2 Cor. III, 8. — Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 431 seq. ed. *Zeunii.*

P.

ʽΡΑΆΒ, vel ʽΡΑΧΆΒ, ἡ, *Rachab.* Nomen ἄκλιτον mulieris Hierichuntinae, quae exploratores Josuae hospitio excepit. Jos. II, 1. Hebr. sonat רָחָב, a radice רָחַב *latus fuit,* significans *latitudinem. Alberti* Glossar. Gr. p. 21. Ῥαάβ· ἐπλατύνθη. Cur ita nominata fuerit, latet. Bis memoratur in N. T. Hebr. XI, 31. ubi ἡ πόρνη vocatur, ut Jos. II. 1. זוֹנָה, h. e. hospita. Vide supra ad πόρνη dicta. Jacob. II, 25.

ʽΡΑΒΒΊ, hebr. רַבִּי, *Rabbi, magister,* vel *magister meus,* ex affixo primae

rsonae ׳ et רַב *multus, amplus,* agister, sic dictus, quod multa mi eruditione polleat, a radice *ultiplicatus fuit.* Videtur hic primum ortus fuisse circa temhristi, ex schismate inter schoammai et Hillelis. Nam ante a Hillelis nullus prophetarum ulo unquam condecoratus fuit, nec ipse Hillel, cum e Babylonairet. Inter רַב, רַבִּי et רַבָּן gnoscunt differentiam Judaei, uant, רַבָּן esse praestantius noquam רַבִּי, et רַבִּי, quam רַב, u- autem majorem esse, qui nosuo vocatur. Cf. plura apud *ʼbotum* Horis Hebr. et Talmud. tth. XXIII, 6. et *Pfeiferum* in Exot. 23. Legitur haec vox . XXIII, 7. 8. ubi sic appellari et discipulos suos Christus. ib. , 25. 49. Marc. IX, 5. XI, 21. 45. Joh. I, 39. 50. III, 2. 26. I. VI, 25. IX, 2. XI, 8. *Al*Glossar. Gr. p. 22. Ῥαββί· διδάσ- Consuevisse Judaeos vocem in salutationibus bis exprimere, t *Wetstenius N. T.* T. I. p. 481. ΑΒΒΟΝῚ, vel ῬΑΒΒΟΥΝῚ, *Rabbo*l *Rabbuni,* h. e. *domine,* vel *mami!* Est vocabulum syro-chalm, compositum ex רַבָּן *domi*nagister, et affixo primae perso-, nec differt a voce Ῥαββί. Cf. *omaeum* in Graecobarbar. N. T. 27 seq. Bis tantum legitur in Marc. X, 51. Ῥαββονί, ἵνα ἀνα- magister, ut visum recuperem. XX, 16. Ῥαββουνί· ὃ λέγεται διδάσ- Rabbuni, quod dicitur magister. ΑΒΔΊΖΩ, fut. ίσω, *virgis caedo, excutio,* a ῥάβδος *virga, baculus.* XVI, 22. ἐκέλευον ῥαβδίζειν jusseeos virgis caedi. 2 Cor. XI, 25. ἐῤῥαβδίσθην ter virgis caesus sum. ius non legitur in N. T. Reperitiam pro חָבַט *baculo,* vel *virga* *sit frumenta,* Judd. VI, 11. Ruth. 6. et Ies. XXVII, 12. in versione Alexandrina pariter ac in fragmentis *Aquilæ, Symmachi* et *Theodotionis.* Antiquitus enim Hebraeos frumenta et inprimis legumina baculis et virgis extrivisse, vel excussisse, docuit *Schoettgenius* in Antiquitt. Triturae s. 18.

ῬΑΒΔῸΣ, οῦ, ἡ, 1. proprie: *virga, baculus, scipio, cui innitimur ac incumbimus,* ἀπὸ τοῦ ῥαπίζειν *percutere,* ut nonnullis placet, vel παρὰ τὸ ῥᾷον βαδίζειν, i. e. *facilius incedere.* De baculo, quo uti solent viatores, legitur in N. T. Matth. X, 10. ubi jubet Christus discipulos suos, ne comparent sibi ῥάβδον baculum, h. e. ne anxie solliciti sint de comparandis necessitatibus itineris. Marc. VI, 8. παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον. Luc. IX, 3. Hebr. XI, 21. Jacobus moriens προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ innixus est baculo suo, propter infirmitatem scilicet. In hebraico textu Genes. XLVII, 31. leguntur verba: et incurvavit se Jacob עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה ad summitatem lecti. Sed Alexandrini pro מִטָּה *lectus,* legerunt in suis codicibus מַטֶּה *baculus,* quam lectionem secutus quoque est pro more suo Apostolus. Apoc. XI, 1. ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ. In versione Alex. respondet hebraico שֵׁבֶט *virga, baculus,* Exod. XXI, 20. 2 Sam. XXIII, 21. מַטֶּה idem, Genes. XXXVIII, 18. 25. Exod. IV, 2. 4. 17. 20. et מַקֵּל idem, Num. XXII, 27. 1 Sam. XVII, 43. Genes. XXXII, 10.

2. *ramus.* Hebr. IX, 4. ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα ramus amygdali virens, quo Aaron et ejus posteri ad sacerdotii munus eligebantur, et qui in arca foederis asservabatur. In eadem significatione reperitur מַטֶּה, Num. XVII, 2. 3. 5—10. Ezech. VII, 10. מַקֵּל, Genes. XXX, 37—40. et חֹטֶר, Ies. XI, 1. καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί.

3.

3. *virga, qua castigantur pueri ob delicta, aut baculus, quo castigantur servi.* Alex. Exod. XXI, 20. ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 8. Hinc

4. metaphorice: *supplicium, poena, objurgatio, increpatio.* 1 Cor. IV, 21. ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς; num cum baculo veniam ad vos? h. e. num veniam ad vos ita, ut vos puniam et objurgem, ut severus paedagogus? *Chrysostomus* ad h. l. bene: ἐν ῥάβδῳ· ἐν κολάσει, ἐν τιμωρίᾳ. *Alberti* Glossar. N. T. p. 124. ῥάβδῳ· ἐπιτιμητικῷ λόγῳ. Ies. X, 24. ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε quod te durius tractabit. ibid. XI, 4. καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ (alii τῇ ῥάβδῳ) στόματος αὐτοῦ. Adde Job. XXI, 9. et Ps. LXXXIX, 32. ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν.

5. *sceptrum, regiae potestatis signum.* Respondet in versione Alex. hebraico שַׁרְבִיט *sceptrum.* Esther. IV, 10. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ τὴν χρυσῆν ῥάβδον. ib. V, 2. VIII, 4. Hinc

6. metaphorice: *potestas, dominatio, imperium, administratio regni.* Sic legitur in N. T. Hebr. I, 8. ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου justa est et aequa imperii tui administratio. Verba desumta sunt ex Ps. XLV, 6. ubi שֵׁבֶט eodem sensu usurpatur. Apoc. II, 27. XII, 5. et XIX, 15. αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ille pascet illos virga ferrea, h. e. duro imperio in illos utetur, seu, pro summa sua potentia poenas ab omnibus adversariis religionis christianae sumet. Alex. Ps. II, 9. ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Saepius in N. T. non legitur.

'ΡΑΒΔΟΥ͂ΧΟΣ, ου, ὁ, *lictor, viator, minister publicus, qui magistratibus in provinciis fasces baculorum in ministerii sui signum et alia dignitatis insignia praeferre solebant et semper apparebant et praesto erant magistratibus colonicis,* ita, ut iis vel nunciandi, vel vocandi causa uterentur, vel ligandi, aut poenas sumendi et exigendi a reis. Vide *Coel. Rhodigin* tiq. Lectt. VII, 29. *Jul. Caes.* *geri* Poetic. Lib. I, cap. 21. *L* Elect. I, 23. et *Ever. Ottom* Aedilibus Coloniarum cap. 1 365 seq. Dicti vero sunt ῥαβ παρὰ τὸ ἔχειν ῥάβδους, quia bacill fasces baculorum ante magist gestare et tenere consuevera multum differunt a lictoribus fascibus, qui Romae erant con et praetorum administri. Bis t in N. T. legitur haec vox, nemp XVI, 35. ἀπέστειλαν οἱ στρατηγ ῥαβδούχους praetores miserunt li ibid. v. 38. *Thucyd.* Lib. V. ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν. *toph.* Pac. 733. *Herodian.* V 11. *Plutarch.* Q. Rom. p. 28 διατί λικτώρεις τοὺς ῥαβδούχους ὀνο σι, κ. τ. λ. *Glossar.* ῥαβδοῦχος, ' *rius, lictor.*

'ΡΑΓΑΥ͂, ὁ, *Ragau.* Nomen p um viri hebraicum ἄκλιτον. Fuit Phalegi, 1 Chron. I, 25. Gene 18. Hebraice dicitur רְעוּ a רֵעַ, *amicus, socius, proximus.* ע verc per γ pronuntiabatur, ut מָרָה μόῤῥα, עַזָּה Γάζα, ut docuit *Gra* *nus* in Comment. de Codicibu braeo-Graecis Intt. Gr. V. T. Semel tantum 'Ραγαῦ memorat N. T. Luc. III, 35.

'ΡΑΔΙΟΥ͂ΡΓΗΜΑ, τος, τὸ, *fa scelus, flagitium, veteratorium fa ab eo profectum, cujus animus ac nem nequitiam occalluit,* a ῥᾳδιο quod proprie et secundum ety giam (compositum enim est ex *facilis, proclivis,* et ἔργον *opus.)* ficat: *efficere aliquid facili ne ita, ut adhibeas parum laboris;* *sych.* ῥᾳδιουργεῖ· ῥᾳδίως ποιεῖ.) d vero speciatim et in deteriorem tem de *eo* adhibetur, *qui faci scelus perpetrandum prorumpit.* *sych.* ῥᾳδιουργεῖ· κακοποιεῖ, δυνοποιεῖ *noph.* de Rep. Laced. II, 2. I Sic semel legitur in N. T. Act. X

14. ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν aut aliud admodum grave scelus. Vide vocem sequentem.

ῬΑιΔΙΟΥΡΓΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *facilitas agendi*, et generatim usurpatur de *rebus, in quibus comparandis parum, aut nihil laboris adhibendum est*, a ῥᾳδιουργὸς *qui aliquid efficit facili negotio. Xenoph.* Mem. II, 1. 20. ἔτι δὲ αἱ μὲν ῥᾳδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ κ. τ. λ. Jam quia ῥᾳδιουργὸς etiam de eo adhibetur, qui ad scelus perpetrandum facile impellitur et cui religio non est, turpe aliquid patrare, etiam ῥᾳδιουργια in deteriorem partem adhibetur, ita, ut

2. *propensionem ad quodvis facinus patrandum, animum fraudulentum et dolosum* et *pravas artes* significet, *quibus quis utitur ad alios decipiendos et laedendos.* Sic semel in N. T. legitur Act. XIII, 10. ὦ πλήρης παντὸς δόλου, καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας. Indicat haec loquendi formula *hominem, ex fraudibus et flagitiis quasi consutum, plenum omni fraude ac dolo.* Sic ῥᾳδιουργία de *improbitate* legitur quoque apud *Xenophontem* de Rep. Laced. XIV, 4. et verbo ῥᾳδιουργεῖν· pro ἀπατᾷν usus est *Polybius* Hist. XVII, c. 30. *Etym. M.* ῥᾳδιουργεῖν σημαίνει τὸ μετὰ πανουργίας τι διαπράττεσθαι. *Thom. M.* p. 769 seq. ῥᾳδιουργός· κ̀ ὁ πλαστογράφος καὶ ὁ κακοῦργος ἁπλῶς καὶ ῥᾳδιουργία· ἡ πλαστογραφία, καὶ ἡ θρασύτης, καὶ ἡ δολιότης. Λουκιανὸς ἐν δραπέταις· (Tom. II. p. 598. ed. *Graev.*) ἐμπέπλησται ἡ πόλις τῆς τοιαύτης ῥᾳδιουργίας. Ξενοφῶν δὲ καὶ τινες ἄλλοι ἐχρήσαντο τῇ λέξει καὶ ἐπὶ εὐκολίας. Vide ad h. l. interpretes. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 73. ῥᾳδιουργίας· ἐγχειρήσεως πονηρᾶς. Conf. etiam *Wesselingium* ad *Diodorum Sic.* XX, c. 68. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 534.

ῬΑΚΑ', *raka.* Vox convicii, apud Judaeos Christi aetate recepta, quam alii a רָקַק *spuit, conspuit, exspuit*, deducunt, ut significet κατάπτυστον, h. e. *hominem vilem et abjectum, contemptibilem, ad quem exspuitur,* alii vero, et, ut opinor, rectius, eandem esse putant cum chaldaico רֵיקָא, (a רִיק, quod in Aphel significat *evacuavit,*) ut adeo ῥακὰ sit vox chaldaica, significans: *vanum, cerebro vacuum, mente et judicio carentem, levem et temerarium.* Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 22. ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ῥακὰ quicunque dixerit fratri suo: tu vacuus mente es; seu, quicunque vel convicio alium laeserit. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. Gr. p. 21. ῥακκά· κενὸς, ubi videndus *Alberti. Codex Coislin.* CXCV. τὸ ῥακὰ οὐ μέγα ἐστὶ ῥῆμα ὕβρεως, ἀλλὰ μᾶλλον καταφρονήσεως, ὥσπερ ἡμεῖς τινὶ ἐπιτάττοντες τῶν οἰκετῶν λέγομεν, Ἄπελθε σύ· οὕτως καὶ οἱ τῶν Σύρων κεχρημένοι γλώσσῃ Ῥακὰ λέγουσι τὸ Σύ. *Cod. Coislin.* XXI, et XXIV. ῥακὰ σημαίνει κατάπτυστε. *Theophyl.* ad h. l. τινὲς δὲ τὸ ῥακὰ Συριστὶ κατάπτυστόν φασι σημαίνειν. Conf. *Lud. de Dieu* Crit. Sacr. p. 323. *Cheitomaeum* Dictt. Graecobarb. p. 129 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 298.

ῬΆΚΟΣ, εος, τὸ, *pars abscissa, pannus, particula panni, vestis detrita et lacera*, a ῥήσσω *frango, rumpo, lacero,* vel a ῥάσσω *abscindo, amputo.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. IX, 16. ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου particula panni vestimenti rudis, seu impexi, h. e. novi. Conf. Luc. V, 36. ubi ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ vocatur. Marc. II, 21. Alexandrini usi sunt hac voce pro בֶּגֶר *vestimentum*, Ies. LXIV, 6. (5) et pro סְחָבוֹת *extractae, abjectae, et lacerae vestes.* Jer. XXXVIII, 11. *Hesych.* ῥάκος· διεῤῥωγὸς ἱμάτιον. Idem: ῥάκη· ἀποσκορακίσματα καὶ ἀποσπάσματα, ἱμάτια. *Suid.* ῥάκος· τὸ τριβώνιον. *Aristoph.* Plut. v. 540. ἀνθ' ἱματίου μὲν ἔχειν ῥάκος: ubi Schol. *D'Orvill.* διεῤῥηγμένον χιτῶνα.

ῬΑΜΑ͂, ἡ. *Rama.* Nomen proprium hebraicum indeclinabile urbis tribus Benjaminiticae, (Sic etiam dicta fuit urbs alia tribus Ephraimiticae. 1 Sam. XXV, 1.) prope Gibeonem, Bethelem et Hierosolymam sita. Jos. XVIII, 25. Jer. XIX, 13. Hebraice dicitur רָמָה, i. e. *excelsa*, a רוּם *altum esse*, quod in colle, aut loco edito

to condita fuit. Semel memoratur in N. T. Matth. II, 18. φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη vox in Rama audita est. Sed haud pauci interpretes Ῥαμᾶ h. l. pro nomine appellativo montis, vel regionis montanae habent, quam interpretationem origo vocis pariter ac orationis series admittit. *Hesych.* Ῥαμᾶ. ὑψηλή. *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. 20. Ῥαμᾶ· ὑψώθη ἡ ἀρχὴ, et p. 46. Ῥαμᾶ· ὑψηλή. *Eusebius* de Locis Hebr. Ῥαμᾶ· φυλῆς Βενιαμὶν πόλις Σαοὺλ ἀπὸ ς' σημείων εἰς βοῤῥᾶν ἀπέναντι Βηθήλ. *Josephus* A. J. VIII, 12. 3. Ῥαμᾶ σταδίους ἀπεχούση Ἱεροσολύμων τεσσαράκοντα. Cf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 13. p. 446 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 252.

ῬΑΝΤΊΖΩ, fut. ίσω, aor. 1. ἐῤῥάντισα, 1. proprie: *adspergo et adspergendo purgo, lustro et expio,* et adhibetur de adspersione liquidi et fluidi, a ῥαίνω *perfundo,* unde ῥαντὸς *adspersus.* Sic usurpatur de sanguine taurorum et hircorum Hebr. IX, 13. ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους pollutos omnes, eo conspersos, purgat et expiat. ibid. v. 19. καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐῤῥάντισε et omnem adeo populum conspersit. ibid. v. 21. καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε et omnia vasa cultus Levitici sanguine eodem modo conspergendo lustravit. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico נָזָה *adspersus, inspersus fuit,* Levit. VI, 30. 2 Regg. IX, 33. *Suid.* ῥαντίζω· αἰτιατικῇ, ῥαίνω.

2. metaphorice: *purgo, libero,* i. q. καθαρίζω. Hebr. X, 22. ἐῤῥαντισμένοι (κατὰ) τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς puri quoad animum et liberati ab omni conscientia malefactorum. Simili ratione usurpatum reperitur Ps. LI, 9. ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ, καὶ καθαρισθήσομαι, ubi hebraico חִטֵּא *mundavit, purgavit a peccato, expiavit,* respondet. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΑΝΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *adspersio, conspersio, perfusio,* etiam *expiatio et lustratio, per adspersionem facta.* Est verbale a prima persona praet. pass. ἐῤῥάντισμαι, verbi ῥαντίζω *adspergo,* quod vide. Sic legitur apud Alexandrinos pro hebraico נִדָּה, quod *separationem* notat. Num. XIX, 9. 13. 20. 21.

2. metaphorice: *liberatio a poenis peccatorum et vitiositatis imperio.* Hebr. XII, 24. αἷμα ῥαντισμοῦ sanguis adspersionis, h. e. mors Christi, quae vim habet homines expiandi et iis remissionem peccatorum conciliandi. 1 Petr. I, 2. εἰς ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, pro ἵνα ῥαντίζωνται αἵματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ut morte Christi peccatorum veniam impetrarent. Saepius in N. T. non legitur.

ῬΑΠΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie et vi originis est: *virga et baculo caedo;* profectum enim est a ῥαπὶς *virga, baculus,* i. q. ῥάβδος, qua ipsa voce ab *Hesychio, Suida* et *Phavorino* explicatur, qui etiam observavit, inde ductum esse nomen χρυσόῤῥαπις, quod apud *Homerum* (Odyss. ἰ, v. 87. ἰ, v. 277.) et *Orpheum* (Argonaut. v. 135.) de Mercurio usurpatum extat, qui etiam a Latinis poetis *Caducifer* dicitur. *Hesych.* ῥαπίσαι· (nisi fortasse legendum est ῥαβδίσαι. Vide supra ῥαβδίζω.) ῥάβδῳ πλῆξαι, ἢ ἀλοῆσαι. Idem: ῥαπίζει· μαστιγοῖ. Sic autem legitur haec vox apud *Herodotum* VII, 35. coll. c. 54. VIII, 59. *Plutarchum* Themist. T. I. p. 117. ed. Vechel. et *Diog. Laërt.* IX, 1.

2. *os manus palma caedo et verbero, faciem plana palma contundo,* quod Glossaria vetera uno verbo *alapare, expalmare* et *depalmare (Gell.* N. A. XX, 1.) dicunt. *Suid.* ῥαπίσαι· πατάξαι τὴν γνάθον ἁπλῇ τῇ χειρί. Sic legitur non solum apud *Josephum* A. J. VIII, 15. 4. coll. 1 Regg. XXII, 24. et Alexandrinos Hos. XI, 4. ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ, sed etiam in N. T. Matth. V, 39. ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, et ib. XXVI, 67. καὶ ἐκολάφισαν αὐτὸν, οἱ δὲ ἐῤῥάπισαν. Docte et eleganter de hac voce, quae saepius in N. T. non reperitur, disputavit *Fischerus* Prolus. III. de

de Vitiis Lexicorum N. T. p. 63 seq. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 309 seq. et *Krumbholzius* in Bibl. Brem. Class. VIII, p. 35 seq.

ῬΑ'ΠΙΣΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *ictus, qui virga, aut baculo incutitur,* a ῥαπίζω, quod vide.

2. *alapa*, vel *salapitta, quae impingitur palma*, seu *aperta manu.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 65. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον sed etiam ministri os ejus palmis caedebant. Joh. XVIII, 22. ἔδωκε ῥάπισμα Ἰησοῦ palmas Jesu in faciem dedit. ib. XIX, 3. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ies. L, 6. ἔδωκα τὰς σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα. *Alciphron* III. Ep. VI. p. 289. et Ep. LXX. p. 446. Vocabulum hoc non esse Atticum, sed vulgare et haud dubie Macedonicum et Alexandrinum, abunde probavit *Fischerus* in Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 61 seq. et 71 seq. qui omnino huc conferri meretur. *Phrynichus* p. 72. τὸ ῥάπισμα οὐκ ἐν χρήσει κ. τ. λ.

ῬΑΦΙ'Σ, ιδος, ἡ, *acus, subula, instrumentum nendi et suendi,* a ῥάπτω *suo, consuo,* quod legitur apud *Xenoph.* de Re Equestri XII, 9. et Alexandrini adhibent Job. XVI, 15. Eccles. III, 7. pro hebraico תָּפַר *suit, consuit.* Vocabulum ῥαφὶς, inde deductum, ter tantum legitur in N. T. Matth. XIX, 24. εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν facilius est, camelum per foramen acus transire. Marc. X, 25. διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος. Luc. XVIII, 25. *Phrynichus* p. 32. βελόνη καὶ βελονοπώλης, ἀρχαῖα. ἡ δὲ ῥαφὶς τί ἐστιν, οὐκ ἄν τις γνοίη. Sed vindicavit bonitatem hujus vocis ex *Pollucis* Onom. VII, 12. et X, 31. *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 286. Conf. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 451.

ῬΑΧΑ'Β, ἡ, *Rahab.* Nomen mulieris, quae semel memoratur in N. T. Matth. I, 5. Vide supra ῬΑΑ'Β.

ῬΑΧΗ'Λ, ἡ, *Rachel.* Nomen proprium hebraicum indeclinabile filiae Labanis, uxoris Jacobi. Hebraicum sonat רָחֵל, i. e. *ovis.* Semel tantum legitur in N. T. Matth. II, 18. ubi tamen proprie accipi non potest, sed per synecdochen ponitur pro *matribus tractus Bethlehemitici,* (in quo Rachel sepulta fuit,) *quarum filii interfecti fuerunt.* Verba graeca sunt Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς matres tractus Bethlehemitici ita lugent mortuos filios, ut ne consolationem quidem admittant.

ῬΕΒΕ'ΚΚΑ, ας, ἡ, *Rebecca.* Nomen proprium uxoris Isaaci, filiae Bethuelis, filii Nachoris, fratris Abrahami. Genes. XXII, 23. et XXIV, 15. Hebraice vocatur רִבְקָה idem, quod *saginata,* a radice רָבַק *saginavit.* Hinc eam inde dictam putant, quod similis esset *juvencae saginatae.* Sic Simson uxorem suam vocavit עֶגְלָה *vitulam.* Judd. XIV, 18. Semel legitur hoc nomen in N. T. Rom. IX, 10. ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα sed etiam Rebeccam quod attinet.

ῬΕ'ΔΑ, vel ῬΕ'ΔΗ, ης, ἡ, *rheda.* Fuit genus vehiculi quatuor rotarum, (*Isidor.* XX, 17.) pensilis mularis ad itinerum commoditatem accommodati, et a Gallis, ut videtur, inventi (teste *Quinctil.* I, 5.) quod Graeci ἀπήνην dicere solent, ita dicta a ῥέω *fluo*, a celeri motu, quo ferri solet. Vide *Cicer.* Orat. pro Mil. cap. 10. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ ἵππων, καὶ ῥεδῶν. *Gloss. MS. Cod. Coislin.* CCII. in Apoc. d. l. διὰ δὲ τοῦ ῥεδῶν τὰ ὀχήματα εἰκὸς σημαίνεσθαι. Ῥεδιοῦμ γὰρ ῥωμαϊστὶ τὸ ὄχημα· ἡ δὲ τούτου γενικὴ πληθυντικὴ Ῥεδιούρουμ, ἥτις κατὰ συγκοπὴν Ῥέδων γέγονε. Conf. *Albertum* ad Glossar. Gr. N. T. p. 69. et qui ibi laudantur, *Meursium* et *Ducangium* in Glossariis. *Bochartum* Hierozoic. P. I. Lib. II. c. 19. p. 229. *Vossium* de Vitiis Sermonis Lib. I, c. 2. et *Suicerum* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 899.

'ΡΕΜΦΑ'Ν, ὁ, *Remphan.* Nomen idoli indeclinabile, quod semel in N. T. commemoratur Act. VII, 43. τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφὰν sidus Dei vestri Remphan. Varie scribitur haec vox in codicibus: Ῥαιφὰν, (prout etiam habent Alexandrini Amos V, 26.) Ῥήφαν et Ῥεφὰν, ut docuit *Wetstenius* ad h. l. Sine dubio vera et justa vocis scriptio est Ῥήφαν, qua voce, Coptica, seu Aegyptiaca, etiam Alexandrini interpretes Amos V, 26. usi esse videntur loco ignoti כִּיּוּן, quo nomine *Saturni stella* colebatur, quae etiam in lingua Arabica et Persica كيوان vocatur. Cf. *Golium* p. 2082. Ῥήφαν autem apud Coptos *Saturni stellam* significare, testis est *Kircherus* in Oedipo Aegyptiaco T. I. p. 386 seq. Adde *Pocockium* ad Portam Mosis c. 3. p. 39. *Steph. le Moyne* in Diss. de Jehova, Justitia nostra p. 51 et *Braunium* in Selectis Sacris Lib. IV, cap. 9. *Paul. Ern. Jablonski* in libro inscripto: Remphan, Aegyptiorum Deus, ab Israelitis in deserto cultus. Francof. ad Viadr. 1731. 8. fidem vocabularii Coptici, a *Kirchero* editi, minuere et *Remphan* Aegyptiis esse Solem probare conatus est. Conf. etiam *Olai Molleri* Epistolam Criticam de integritate vocis Ῥέμφαν Act. VII, 43. in Bibl. Lubec. P. II. p. 469 seq.

'ΡΕ'Ω, fut. ῥεύσω, *fluo.* Semel tantum in N. T. reperitur Joh. VII, 38. ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος ex ejus ventre fluent fluvii aquae viventis, seu perennis, h. e. is perpetuo felix erit. Alexandrini usi sunt hac voce pro זוב *fluxit, effluxit, diffluxit,* Exod. III, 8. 17. Jos. V, 6. Jerem. XI, 5. pro נָזַל idem, Cantic. IV, 16. Jerem. IX, 17. et pro נוב *abunde protulit,* Ps. LXII, 9. et non solum apud Alexandrinos, sed etiam apud graecos Scriptores de *omnis generis copia et abundantia* metaphorice usurpatur. Conf. *Eu-rip.* Bacch. v. 143 seq. et *St*
Moyne Obss. ad Varia Sacra
seq.

'ΡΕ'Ω, fut. ῥήσω, perf. ἔῤῥηκα tice εἴρηκα. Passivum ῥέομαι, ἔῤῥημαι et attice εἴρημαι, aor. 1. et penultima correpta, ἐῤῥέθην.

1. *loquor, dico,* per metapl ab antecedente voce desumtam enim oratio fluxus quidam verl unde *orationem fluere, oratic verborum flumen* dixit *Cicero. I* Theogon. 39. ῥέει αὐδὴ ἐκ στ *Homer.* Iliad. I, 249. ἀπὸ γλώσ αὐδή.) Matth. XXII,31. τὸ ῥηθὲν ὑ Θεοῦ quod vobis a Deo dictu Rom. IX, 26. Apoc. VI, 11. Genes. XLV, 27.

2. *praecipio, mando.* Matth. 27. 33. ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις praec est a majoribus. ibid. v. 31. Apoc. IX, 4. *Thucyd.* VIII, εἴρητο γὰρ imperatûm enim *Philo* Legat. ad Caium p. 996. etiam LXX. 2 Regg. V, 6. e III, 7.

3. *praedico, promitto.* Matth. II, 15. 17. 23. III, 3. οὗτος γάρ ῥηθεὶς κ. τ. λ. de hoc Iesaias pr ita vaticinatus est. ibid. IV, 14. 17. XII, 17. XIII, 35. XXI τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου XXVII, 9. 35. Marc. XIII, 14. IX, 12. Galat. III, 16. ἐῤῥέθη ἐπαγγελίαι datae sunt promis Saepius in N. T. non legitur.

'ΡΗ'ΓΙΟΝ, ου, τὸ, *Rhegium.* men litoralis urbis Bruttior Italia inferiore, in ipsis finibus Neapolitani versus Siciliam sita men suum traxisse videtur a ῥή *rumpi,* quia quondam per terra tum a Sicilia, quae antea con Italiae annexa fuit, abrupta et est. Nunc *Reggio* vocatur. tantum in N. T. commemoratu XXVIII, 13. κατηντήσαμεν εἰς Conf. ad h. l. *Er. Schmidium* *larium* in Geogr. Plen. II, c. § 641. p. 785. Scribitur hae in libris antiquis etiam Ῥήγιον.

'ΡΗ͂ΓΜΑ, τος, τὸ, *quod ruptum est, ruptio, ruptura, ruina, fractura*, a prima pers. perf. pass. ἔῤῥηγμαι, verbi ῥήσσω *frango, rumpo*. Semel legitur in N. T. Luc. VI, 49. καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα et erat ruina illius domus cum summo fragore conjuncta. Conf. Matth. VII, 26. Alexandrini usi sunt hac voce pro קְרָעִים *fragmenta*, 1 Regg. XI, 30. 31. 2 Regg. II, 12. et pro בְּקִיעִים *fissurae*, Amos VI, 11. *Polyb.* XIII, 6, 8. ῥήγματα ποιοῦντες ἐν τοῖς τοίχοις. *Hesych.* ῥήγματα· σχίσματα.

'ΡΗ͂ΓΝΥΜΙ, vel 'ΡΗΓΝΥ͂Ω et 'ΡΗ͂ΣΣΩ, fut. ῥήξω, 1. *frango, rumpo, disrumpo*, ut, quod continetur, effluat. Matth. IX, 17. ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται disrumpuntur utres et vinum effunditur. Marc. II, 22. ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς disrumpit mustum utres. Luc. V, 37. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico בָּקַע *fidit, discidit, rupit, divulsit*, Num. XVI, 31. Jos. IX, 13. Job. XXXII, 19. הָרַס *diruit*, Ezech. XXXVIII, 20. נָטַשׁ, Ies. XXXIII, 23. et קָרַע, Job. II, 12. Eccles. III, 7. *Eurip.* Phoeniss. v. 1177. *Hesych.* ῥήγνυται· διαιρεῖται, κατακόπτεται. Idem: ἐῤῥάγη· ἐσπάσθη, ἐσχίσθη, ἠνοίχθη.—'Εῤῥήγασιν· ἐσχίσθησαν.

2. *lacero, dilacero, discerpo, dilanio.* Matth. VII, 6. μήποτε στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς ne conversi vos morsu dilacerent. Sermo enim est de canibus et porcis, de quibus etiam Latini vocem *lacerare* usurpare solent, v. c. *Phaedrus* II, 3. Alex. Job. II, 12. ἔκλαυσαν, ῥήξαντες ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ στολήν. *Eurip.* Bacch. v. 1131. ῥηγνῦσα σάρκας.

3. *prosterno, dejicio, terrae allido, solo adfligo.* Marc. IX, 18. ῥήσσει αὐτὸν, *Vulgatus* bene transtulit: *allidit eum.* Alii vertunt: *dilacerare eum conatur.* Luc. IX, 42. ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον in terram eum dejecit genius malus. In versione Alex. respondet hebraico רָטַשׁ *projecit, allisit*, Ies XIII, 16. καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ῥήξουσιν ἐνώπιον αὐτῶν. *Hesych.* ῥῆξαι· καταβαλεῖν. Idem: ῥῆξι· κατέβαλε. Ita etiam προσρήσσειν legitur in fragmentis *Aquilae* Ps. II, 9.

4. respondet latinae formulae *rumpo vocem* (*Virgil.* Aen. II, 129. Conf. *Drakenborchium* ad *Silium Ital.* IV, v. 528.) et est *clamo, edo vocem*, ita, ut subintelligatur φωνήν. Galat. IV, 27. ῥῆξον καὶ βόησον persona jubilo, in jubila erumpe: nostrum bricht in Jubel-Lieder aus *break out into songs of joy.* Cf. Ies. XLIX, 13. ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην resonent montes laetitia. ib. LII, 9. et LIV, 1. ῥῆξον καὶ βόησον. *Aristoph.* Nub. v. 960. ῥῆξον φωνήν, ἥτινι χαίρεις, καὶ τὴν σαυτοῦ φύσιν εἰπέ. Sic et *Herodot.* V, 93. ῥήσσειν φωνήν. (conf. *Raphelii* Obss. Herodot. p. 520.) *Suid.* ῥῆξον φωνήν· διάτονον καὶ ἰσχυρὸν εἰπέ. *Hesych.* ῥηξάτω· κραξάτω. Idem: ῥῆξαι· κράξαι. Conf. etiam *Heinsii* Exercitt. Sacr. p. 452. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 230 seq. Saepius in N. T. non legitur.

'ΡΗ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *verbum ore prolatum, dictum, sententia, sermo, oratio.* Est verbale a prima persona perf. pass. ἔῤῥημαι, verbi ῥέω *dico.* Matth. V, 11. καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν et adversus vos proferant criminationes omnis generis. *Chrysostomus* de Sacerdotio Lib. III, c. 11. omisit ῥῆμα. Conf. Num. XIV, 36. Matth. XII, 36. πᾶν ῥῆμα ἀργὸν omnes sermones pravi ac inutiles. ib. XXVII, 14. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα sed ad nullum quicquam respondit. Marc. IX, 32. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα illi vero ignorabant sensum hujus sermonis. Luc. II, 50. οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ibid. v. 51. VII, 1. ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ finita hac ad populum oratione. ibid. IX, 45. XVIII, 34. XX, 26. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ nec poterant sermonem ejus calumniari apud populum.

populum. Joh. VIII, 20. X, 21. ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου haec non est oratio insanientis. Act. II, 14. ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου aures benevolas praebete orationi meae. ibid. VI, 11. ῥήματα βλάσφημα blasphemias, impie dicta; coll. v. 13. ibid. X, 44. ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα Petro adhuc haec verba faciente. ibid. XI, 16. XVI, 38. XXVI, 25. ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι vera et sana verba loquor. ibid. XXVIII, 2.

2. *narratio*. Luc. II, 19. ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα Maria vero omnem hanc narrationem pastorum (coll. v. 17 et 18.) diligenter asservabat animo. ibid. XXIV, 11. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν sed illis haec narratio deliramentum visa est. Cf. v. 9 et 10.

3. *mandatum, praeceptum, jussum*. Luc. III, 2. ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην factum est mandatum Dei ad Johannem. ibid. V, 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου te jubente, tua auctoritate. Act. X, 22. καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα ἀπὸ σοῦ et accipere omnia, tibi a Deo demandata. Alexandrini interpretes, qui saepius דְּבָרִים per ἐντολὰς transtulerunt, v. c. Deut. XVII, 19. Jer. XIX, 15. voce ῥῆμα quoque usi sunt pro hebraico מִצְוָה *praeceptum, mandatum*, Prov. III, 1. Cf. eosdem Num. XXXIII, 2. Deut. I, 26. et *Georgii* Vindicias N. T. p. 76.——Huc etiam referendus est locus Hebr. XII, 19. ubi φωνὴ ῥημάτων est vox Dei, quae leges duarum tabularum Mosis promulgabat. Nam *leges decalogi*, seu decem praecepta etiam Deut. IV, 13. τὰ δέκα ῥήματα ab Alexandrinis vocantur.

4. *promissio*. Luc. I, 38. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου eveniat mihi secundum promissa tua. ib. II, 29. κατὰ τὸ ῥῆμά σου secundum promissionem tuam. Joh. XV, 7. καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ etiam promissiones meae, vobis datae, certissimum eventum habebunt. Cf. sequentia.

5. *praedictio rerum futurarum*. Matth. XXVI, 75. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ tunc Petrus recordatus est praedictionis Jesu. Marc. XIV, 72. Luc. XXIV, 8. καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ et recordati sunt eorum, quae Jesus ipsis praedixerat. Conf. v. 6. 7 seq. Jud. v. 17. coll. v. 18. Apoc. XVII, 17. ἄχρι τελεσθήσονται τὰ ῥήματα (in ed. *Griesbachii* legitur οἱ λόγοι) τοῦ Θεοῦ usque dum impletae fuerint praedictiones et decreta Dei.

6. *doctrina*, et speciatim *doctrina christiana*. Joh. III, 34. τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ doctrinam, vere divinam, tradit. ibid. V, 47. πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; quomodo meae doctrinae fidem habebitis? ibid. VI, 63. 68. ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις tradis doctrinam, cujus professio et observatio ad felicitatem aeternam ducit. ibid. VIII, 47. τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει doctrinae divinae assensum suum praebet. ibid. XII, 47. 48. XIV, 10. XV, 7. καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ et constantes manseritis in doctrina mea. ibid. XVII, 8. Act. V, 20. πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης hanc doctrinam salutiferam, i. q. ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης, cap. XIII, 26. Act. V, 32. καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων et nos tradimus hominibus doctrinam de resurrectione et feliciore statu Christi. ibid. XI, 14. XIII, 42. Rom. X, 8. ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν certissimis argumentis confirmata tibi est haec doctrina; et ibidem: τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. ibid. v. 17 et 18. Ephes. V, 26. τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι baptismo, quo nos obstringimus religioni christianae observandae et tuendae. Hebr. VI, 5. καλὸν Θεοῦ ῥῆμα praestantiam doctrinae christianae.

7. *libri sacri Judaeorum, qui continent doctrinam divinam.* Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 17. ubi per ῥῆμα Θεοῦ speciatim intelligenda sunt exempla constantiae, in libris sacris Judaeorum proposita; nam de ipsa doctrina christiana ob v. 15. explicari haec verba commode non possunt.

8.

8. *res, negotium,* ad imitationem hebraici דָּבָר Genes. XV, 1. Esr. VII, 1. Deut. II, 7. XV, 10. Matth. IV, 4. ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ sed omni alia re, qua Deus pro summa sua potentia ad sustentationem hominum uti vult. Desumta sunt haec verba ex Deut. VIII, 3. ubi vox ῥῆμα quidem non habetur, additur tamen ab *Onkeloso.* Cf. Deut. XXXIV, 4. Jerem. XLIV, 17. Thren. III, 38. Matth. XVIII, 16. πᾶν ῥῆμα omnis res controversa, seu causa. Luc. I, 37. ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα nihil enim est, quod Deus efficere non valeat. Conf. Alex. Gen. XVIII, 14. μὴ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ ῥῆμα. Luc. I, 65. πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα omnis haec res. ibid. II, 15. τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός. (Alex. 1 Sam. IV, 17.) ibid. IV, 4. Act. X, 37. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα nostis, quod gestum est. 2 Cor. XII, 4. ἄῤῥητα ῥήματα res, quae verbis exprimi non possunt. ibid. XIII, 1. Etiam apud Graecos vocabula ῥῆμα, ἔπος et λόγος pro *re* et *facto* usurpari, observavit *Georgius* in Vindic. N. T. Lib. II, c. 1. § 31. p. 76. et *Blackwallus* in Class. Sacr. p. 395. Vide supra ad λόγος dicta.

9. si Deo tribuitur, aut Christo, interdum *voluntatem efficacem* notat. Hebr. I, 3. φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ qui regit et sustentat universum hoc voluntate sua efficacissima. ibid. XI, 3. κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ mundum voluntate divina creatum esse. Ps. CXLVIII, 5. 6. Saepius in N. T. non legitur.

'ΡΗΣΑ', ὁ. *Resa,* vel *Rhesa.* Nomen proprium viri, qui commemoratur in genealogia Christi Luc. III, 27. Syrum origine, ut nonnullis placet, notans *aspersum,* tanquam a רְסַס *aspersit, conspersit.*

'ΡΗ'ΣΣΩ, vide 'ΡΗ'ΓΝΥΜΙ.

'ΡΗ'ΤΩΡ, ορος, ὁ, *orator, rhetor, caussidicus, patronus causarum,* ein Sachwalter *a Barrister, or Advocate,* ita dictus, quia orationibus habendis vel reum accusabat, vel insontem defendebat. Est verbale a tertia pers. perf. pass. ἔῤῥηται, verbi ῥέω *dico.* Semel tantum in N. T. legitur. Act. XXIV, 1. καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινὸς et oratore quodam Tertullo. *Thucyd.* VIII, c. 1. *Aelian.* V. H. IX, 19. ὅτι οἱ δημαγωγοὶ καὶ οἱ ῥήτορες δοῦλοι τοῦ πλήθους εἰσί. Vide *Valckenarii* Diatrib. in *Euripidis* Fragmenta p. 257. et *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 680. *Suid.* ῥήτωρ· συνήγορος, δικολόγος. *Etym. M.* ῥήτωρ· παρὰ τὸ ῥῶ, τὸ λέγω, ὁ τῷ δήμῳ συμβουλεύων τὰ συμφέροντα, καὶ ὁ ἐπὶ οἰκείοις λήμμασι σύμβουλος. *Hesych.* ῥήτωρ· ὁ τὴν ἰδίαν ἀποφαίνων γνώμην, ἢ κριτής. Idem: ῥήτορες· λέγεται, οὐχ' οἱ συνήγοροι μόνον. *Thom. M.* p. 781. ῥήτωρ· τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο ὁ δήμῳ συμβουλεύων, καὶ ὁ ἐν δήμῳ ἀγορεύων, ὕστερον δὲ καὶ ὁ παρ' ἑνός τινος καλούμενος ἐν δικαστηρίῳ λόγοις καὶ συνηγορίαις βοηθῆσαι· ἤγουν ὁ δυνάμενος ὑπεραπολογήσασθαί τινος ἐν ὑποθέσει, ὃς καὶ συνήγορος καὶ δικολόγος καλεῖται, κ. τ. λ.

'ΡΗΤΩ͂Σ. Adverbium, significans: *disertis verbis, diserte, expresse, palam, sine verborum involucris,* idem, quod alii graeci Scriptores διαῤῥήδην dicere solent, a ῥητὸς *dicendus, certus, ratus.* Semel legitur in N. T. 1 Tim. IV, 1. τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει Spiritus autem diserte dicit. *Sext. Empir.* adv. Logic. I, 8. ὁ Ξενοφῶν—ῥητῶς φησίν. *Diogen. Laërt.* VIII, 81. VII, 88. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 334. *Gloss. Vet.* ῥητῶς· *aperte. Hesych.* ῥητῶς· φανερῶς.

'ΡΙ'ΖΑ, ης, ἡ, 1. proprie: *radix, plantae basis et accretionis principium, arboris truncus, unde rami excrescunt.* Matth. III, 10. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται immo securis jam imminet arboris radicibus. ibid. XIII, 6. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη cum non radices satis agere possent, tandem exaruerunt. 'Ρίζαν enim h. l. positum est pro βάθος ῥίζης, (conf. v. 5.) ut etiam legitur h. l. in uno codice. Marc. IV, 6. XI, 20. εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν et viderunt ficum radicibus exaruisse. Luc. III, 9.

2. metaphorice: *constantia, perseverantia in aliqua re,* quemadmodum etiam Latini *rem aliquam radices agere* dicunt, quae penitus in animum descendit. Sic aperte legitur Matth. XIII, 21. ubi verba οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ explicantur verbis ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι, adeoque vertenda sunt: constantia animi destituitur, seu quod eodem redit: hanc doctrinam radices in animo agere non patitur. Marc. IV, 17. οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς. Luc. VIII, 13. καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν. Conf. infra ad vocem ῥιζόω dicta.

3. *origo, causa alicujus rei.* 1 Tim. VI, 10. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία foecunda omnium malorum mater est nimius divitiarum amor.

4. *auctor et suasor alicujus rei.* Hebr. XII, 15. ῥίζα πικρίας qui alios seducit, suasor impietatis, seu defectionis a religione christiana. Deut. XXIX, 18.

5. *auctores gentis ac familiae, majores.* Rom. XI, 16. εἰ ἡ ῥίζα ἁγία καὶ οἱ κλάδοι, h. e. cum stirps Judaeorum (Abrahamus caeterique προπάτορες,) fuerit Deo sacra, sacri etiam sunt Judaei ipsi, ex hac stirpe oriundi, ut jam recte h. l. interpretatus est *Koppius,* qui non solum affert locum *Menandri* Fragm. v. 710 seq. p. 278. ubi ῥίζα de *matre* usurpatur, sed etiam recte provocavit ad Ies. XI, 1. ubi שֹׁרֶשׁ eodem modo sumendum est. Rom. XI, 17. συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης gentiles dicuntur, qui in societatem venerant promissae olim patriarchis et reliquis Judaeorum majoribus felicitatis. ibid. v. 18. οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, h. e. non tibi debent majores Judaeorum quicquam, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ, sed tu illis omnia debes.

6. per metonymiam: *id, quod ex radice propullulat et procrescit,* et metaphorice: *oriundus ex stirpe, soboles, proles, posteritas, posteri* et *unus ex posteris.* Rom. XV, 12. ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ Christus dicitur, quia ex Isai et Davidis familia oriundus erat. Conf. Ies. XI, 10. Apoc. V, 5. ἡ ῥίζα Δαβὶδ Christus, e familia Davidis oriundus. ibid. XXII, 16. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαβίδ. Conf. Ies. LIII, 2. Sirac. XL, 15. ἔκγονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ κλάδους, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ' ἀκροτόμου πέτρας. ibid. XLVII, 22. καὶ τῷ Ἰακὼβ ἔδωκε κατάλειμμα, καὶ τῷ Δαβὶδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν. 1 Macc. I, 10. καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ῥίζα ἁμαρτωλὸς Ἀντίοχος Ἐπιφανής. 3 Esdr. VIII, 89. ubi ῥίζα est idem, quod σπέρμα. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Glassii* Philologiam Sacr. p. 492. edit. *Dathii.*

'ΡΙΖΌΩ, ῶ, fut. ώσω. 1. proprie: *radico, radicibus munio et firmo,* et est plantarum ac arborum, quae radices agunt, a ῥίζα *radix plantae,* aut *arboris.*

2. metaphorice: *stabilio, confirmo, corroboro, constantem et perseverantem reddo,* et ῥιζοῦσθαι *is* dicitur, *qui firmus et constans est et manet in aliqua re.* Sic bis tantum legitur in N. T. Ephes. III, 18. ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ut sitis in benevolentia erga alios exercenda constantes. Junxit h. l. Paulus duo verba, idem significantia, metaphora in hoc desumta a fundamentis firmis, quibus aedes superstruuntur, in illo vero ab arboribus, quae altas radices agunt. Eodem modo Coloss. II, 7. ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ junguntur, qui paulo post βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει dicuntur. Ies. XL, 24. οὐδὲ μὴ ῥιζωθῇ εἰς τὴν γῆν ἡ ῥίζα αὐτῶν. Jerem. XII, 2. Sirac. III, 28. φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐῤῥίζωκεν ἐν αὐτῷ. ibid. XXIV, 12. *Plutarch.* de Fort. Rom. p. 321. ῥιζῶσαι καὶ καταστῆσαι τὴν πόλιν. *Plutarch.* de liber. educ. p. 6. ἀλλ' ὅταν τις ῥιζώσῃ τὴν δύναμιν. *Libanius* D. XX, p. 514. D. ῥιζωθῆναι τὴν ἀρετήν. *Philo* de Opif. mundi p. 9. 7. *Lucian.* de Saltat. 34. ῥίζαι καὶ θεμέλιοι. *Simplicius* in Epictet. p. 152. Scholiastes *Homer.* ad Odyss. ν', 136. ἐῤῥίζωσεν ἀκίνητον ἐποίησε. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. P. III, p. 73.

'ΡΙΠΉ, ῆς, ἡ, *quicunque motus, impetus ejus, quod projicitur, ictus,* seu *jactus,* v. c. *teli missi, lapidis, (Homer.*

mer. Odyss. θ', v. 21. *Oppiani* de Piscat. II, v. 505. 517 et 528.) *venti,* (*Apollon.* Argon. II, v. 1116. III, 969. *Sophocl.* Antigon. 140. *Plutarch.* de defect. Oracul. p. 426. C.) *undae* (*Oppian.* Piscat. III, v. 63.) et *aliarum rerum,* (*Apollon.* I, 1027. ῥιπῇ πυρός. *Sophocl.* Electra 104. ἄστρων ῥιπάς.) a praet. med. ἔῤῥιπα, verbi ῥίπτω, quod vide. *Etym. M.* ῥιπὴ — τίθεται δὲ ἡ λέξις ἐπὶ βίας πνευμάτων — σημαίνει δὲ καὶ φοράν. Hinc ῥιπὴ ὀφθαλμοῦ *jactus,* seu *ictus oculi,* est *momentum,* seu *punctum temporis,* quod Lucas IV, 5. στιγμὴν χρόνου, et Graeci ἄτομον et ἀκαρὶς, Hebraei רֶגַע et N. T. Scriptores ὥραν vocant. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 52. ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ temporis puncto. *Hieronymus* ad *Minerium* jam observavit, in codicibus h. l. et ῥιπῇ et ῥοπῇ inveniri. *Eustathius* in Il. ό, p. 1024, 24. ἐν βραχυτάτῃ χρόνου ῥιπῇ. *Nyssenus:* ῥιπὴ δὲ ὀφθαλμῶν ἐπίμυσις βλεφάρων ἐστὶ, καὶ τοιούτου ἐστὶ τάχους, ὡς οὐκ ἂν ἕτερον ὀξύτερον γένοιτο. *Hesych.* ῥιπή· ὁρμὴ, βολὴ, ῥοπή. Conf. *Wakefield* Silvam Criticam P. III. p. 69.

'ΡΙΠΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *ignem folle,* seu *flabello, excito,* a ῥιπὶς *flabellum, quo ignis suscitatur.* *Aristoph.* Acharn. v. 888. *Hesych.* ῥιπίζει· φυσᾷ, πνεῖ, πνοὴν πέμπει, ἀνακαίει. Idem: ῥιπίζεται· ἀνακαίεται. *Pollux* Onom. X, 94. ῥιπὶς μὲν εἴρηται ἐπὶ τῆς ῥιπιζούσης τοὺς ἄνθρακας. Hinc non solum ῥιπίζειν est quandoque *assare,* ὀπτᾷν, teste *Suida* T. II, p. 686. et *Scholiaste Aristophanis* ad Eccles. v. 837. quia ignem flabellis homines excitant, ut assent, sed etiam ῥιπιστὸς est: *perflatilis, ventis pervius,* διαπνεόμενος, interprete *Hesychio.* Conf. *Incert.* Jerem. XXII, 14.

2. *ventilo, jacto, huc et illuc moveo, agito.* *Hesych.* ῥιπίζων· κινῶν. Passivum ῥιπίζομαι *jactor, huc et illuc agitor,* tantum legitur in N. T. Jacob. I, 6. ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ similis est fluctibus marinis, qui tempestate ultro citroque jactantur. Vide, quae de hac voce habet *Tiber. Hemsterhusius* ad *Luciani* Opuscula p. 99. et *Solanus* ad Vitas *Plutarchi* T. IV, p. 583. edit. Londinensis; quibus addendus est *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Jacobi p. 443 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II, p. 660.

'ΡΙ'ΠΤΩ, fut. ῥίψω, aor. 1. ἔῤῥιψα, 1. *abjicio, projicio, ejicio, dejicio.* Matth. XXVII, 5. καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ille autem projecit siclos in templum. Luc. IV, 35. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον tunc daemonium cum projecisset illum in medium. ibid. XVII, 2. καὶ ἔῤῥιπται εἰς τὴν θάλασσαν et abjectus fuerit in mare. Act. XXVII, 19. τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐῤῥίψαμεν armamenta navis abjecimus. *Polyb.* I, 39. ἐκρίψαντες ἐκ τῶν πλοίων πάντα τὰ βάρη. Idem Hist. V, c. 48. ῥιπτοῦντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν ποταμόν. *Xenoph.* de Venat. cap. IX, § 20. ῥιπτοῦσι δὲ καὶ εἰς τὴν θάλασσαν. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. In *dejiciendi, prosternendi* notione legitur apud *Homerum* Iliad. ά, v. 591. Conf. *Irmisch* ad *Herodian.* I, 13. 2. p. 529. In versione Alexandrini respondet hebraico הִשְׁלִיךְ *projecit, abjecit,* Genes. XXI, 15. Exod. I, 22. IV, 5. Judd. IX, 53. et τῷ הִפִּיל idem, Dan. IX, 18. 20. Judd. IV, 22. et aliis verbis, idem significantibus.

2. *demitto.* Act. XXVII, 29. ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, *Vulgatus* habet: *de puppi mittentes anchoras quatuor.*

3. *pono, colloco.* Matth. XV, 30. καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ et posuerunt eos (nempe aegrotos) ad pedes Jesu. *Aelian.* V. H. II, c. 7. οὐκ ἔξεστιν ἀνδρὶ Θηβαίῳ ἐκθεῖναι παιδίον οὐδὲ εἰς ἔρημον αὐτὸ ῥίψαι. *Demosthenes* p. 413. 11. ed. *Reiske.*

4. *rumpo, divello, solvo.* Act. XXII, 23. καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια et solventibus vestes. 'Ρίπτειν τὰ ἱμάτια est i. q. διαῤῥήσσειν τὰ ἱμάτια. Matth. XXVI, 65. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 610 seq. Sed alii interpretes, qui formulam

mulam ῥίπτειν τὰ ἱμάτια de *jactatione amiculorum* explicant, sumunt, jactata olim esse a tumultuantibus vestimenta, ut strepitus existeret et postulata extorquerentur. Vide *Stobaeum* Sermone XLIV, p. 317.

5. *cum contemtu abjicio, nullo pretio habeo, nullam curam habeo.* Matth. IX, 36. ἐῤῥιμμένοι dicuntur homines, qui a doctoribus suis plane negliguntur nec idonea doctrinae divinae scientia imbuuntur. *Aelian.* V. H. XIII, 8. τὰ Λυκούργου νόμιμα ῥίψας. Saepius in N. T. non legitur.

ΡΟΒΟΆΜ, ὁ. *Roboam, Rehabeam.* Nomen proprium ἄκλιτον regis Israelitarum, filii Salomonis. 1 Regg. XI, 43. Hebraice dicitur רְחַבְעָם, i. e. *dilatans populum,* a רָחַב *dilatari* et עַם *populus.* Legitur in N. T. Matth. I, 7. bis.

'ΡΌΔΗ, ης, ἡ, *Rhode.* Nomen servae graecum, Act. XII, 13. idem notans, quod ῥόδον, ου, τὸ, *rosa.* Nomen appellativum ῥόδη significat etiam *fruticem, rosas producentem.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 528.

'ΡΌΔΟΣ, ου, ἡ. *Rhodus.* Cycladum insula nobilissima, sita in mari mediterraneo ex adverso Cariae et Lyciae, etiam Colosso Solis, qui septem mundi miraculis annumeratur, celebrata, *Pindaro* filia Veneris et sponsa Solis dicta, de qua peculiarem libellum edidit *Joh. Meursius* Amstelod. 1675. quaternis. *Strabone* teste ea antiquitus 'Οφιοῦσα *Ophiusa,* q. *insula serpentum* dicta fuit, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀφίων. *Syri* hanc insulam, observante *Bocharto, Jarod* vocarunt et Phoenices per abbreviationem רוד *Rod,* רוד autem Chaldaeis idem est, ac *draco,* quod optime conveniret cum antiquo nomine *Ophiusa.* Nomen 'Ρόδος nonnulli a graeco ῥόδον *rosa* ortum volunt et insulam sic dictam putant a magna copia, aut praestantia rosarum, illic crescentium; alii vero a ῥόθος, mutata littera θ in δ, ut sic nuncupata fuerit ab *undarum strepitu.* Semel tantum in N. T. commemoratur, Act. XXI, 1. Conf. *Cellarii* C Plen. III, c. 2. § 35. p. 29. et *stenii N. T.* T. II, p. 601.

'ΡΟΙΖΗΔΌΝ. Adverbium, ficans: *cum stridore, cum st impetu et fragore, vehementer,* a *strideo, stridorem edo,* Cant. I quod est a ῥοῖζος *stridor, sibilus, tus,* hocque a ῥέω *fluo;* est aquae, tempestate commotae, prium, quanquam etiam interd stridore venti, vel sagittae d Semel legitur in N. T. 2 Pe 10. ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν (h. ῥοίζου) παρελεύσονται quo tempor magno cum impetu, seu strido ribunt. Conf. ad h. l. *Wetst Hesych.* ῥοιζηδὸν· σφοδρῶς ἠχητικ *tym. M.* ῥοῖζος· πεποιημένη φωνὴ, νω δὲ ῥύμην, ὁρμὴν, ἦχον.—ὅθεν κα δὸν καὶ ῥοίζησιν.

'ΡΟΜΦΑΊΑ, ας, ἡ, 1. propri *lum,* seu *jaculum oblongum* n *Thraciae,* item *genus gladii* c *quo aliquis vulneratur, aut oc* Apoc. I, 16. ἐκ τοῦ στόματος αὐ φαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη ore ejus gladius anceps acutus bat. Significatur hoc symbo dubio aut verborum pondus, mos concutiendos apprime co tum, coll. Ies. XI, 4. adeoqu ma efficacia doctrinae chri aut summa potestas, Christo concessa, qua ecclesiam suam (Vide *Eichhornii* Commentar l. Vol. I, p. 49.) ib. II, 12. ῥομφαία· Θρᾴκιον ἀμυντήριον, μ ξίφος ἢ ἀκόντιον μακρόν.

2. *gladius,* Deo aut Christ tus, *irae et vindictae,* seu *sum tentiae, qua impios punit,* in symbolum est. Apoc. II. 16. 15 et 21. Deut. XXXII, 41. VII, 20. Ies. XXVII, 1. XX 6.

3. per metonymiam signi: Apoc. VI, 8. ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφ ἐν λιμῷ. Exod. V, 3, Levit. X Ies. I, 20.

4. metaphorice est symbolu *vissimorum et acerbissimorum*

rum, qui sentiuntur animo. Luc. II, 35. καὶ σοῦ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία id quod animum tuum summo dolore afficiet. Sic etiam apud Hebraeos gladius de omnibus rebus nocentibus et doloribus acerbissimis metaphorice adhibetur, v. c. Ps. XXII, 20. LV, 21. LVII, 4. LIX, 7. Job. V, 15. Simili ratione legitur apud Homerum Il. ί, 3. πένθει δ' ἀτλήτῳ βεβολήατο πάντες ἄριστοι. Diodor. Sic. XIII, 58. οἱονεὶ νυγμοὺς εἰς τὴν ψυχὴν λαμβάνουσαι, ubi videndus Wesselingius, et Virgilium Aen. XII, v. 160. " et tristi turbatam vulnere mentis." Saepius in N. T. non legitur.

'ΡΟΥΒΗΝ, ὁ. Ruben. Nomen proprium ἄκλιτον filii primogeniti Jacobi ex Lea, Genes. XXIX, 32. Hebr. רְאוּבֵן, h. e. filius visionis, aut respectus. Rationem enim hanc Rubeni impositi nominis reddit ipsa mater Lea, loco citato dicens: quia respexit Jehova afflictionem meam, nunc igitur diliget me maritus meus. Alii רְאוּ בֵן vertunt: videte filium, ut vox fuerit mulierum, puerperae assistentium. Semel legitur in N. T. Apoc. VII, 5. ἐκ φυλῆς 'Ρουβὴν ex tribu Rubenitica. Pro 'Ρουβὴν habent alii 'Ρουβίμ. In Cod. Coislin. CXCIX. apud Albertum Append. Glossar. Gr. N. T. p. 221. exponitur per ὅρασις.

'ΡΟΥΘ, ἡ. Ruth. Nomen proprium indeclinabile mulieris Moabitidis, quae fuit uxor Mahalonis, filii Elimelech, Bethlehemitae. Ruth I, 4. Matth. I, 5. Dicunt esse quasi רְאוּת spectabilem, speciosam, a radice רָאָה vidit, aspexit. Sed potius idem est ac רְעוּת, prout et Syrus habet, amica, proxima. ע haud raro eliditur.

'ΡΟΥΦΟΣ, ου, ὁ. Rufus. Nomen proprium viri latinum, qui bis in N. T. commemoratur, Marc. XV, 21. et Rom. XVI, 13. ἀσπάσασθε 'Ροῦφον, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ. Conf. Wetstenii N. T. T. I, p. 634.

'ΡΥΜΗ, ης, ἡ, 1. proprie: angiportus, (Vitruvius Lib. I, c. 6.) via angustior, eine enges quergässchen a narrow cross lane, et ita differt proprie a πλατεῖα platea, quod viam latiorem significat. Luc. XIV, 21. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως exi statim in urbis plateas atque angiportus. Alex. Ies. XV, 3. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς.

2. platea, vicus, tractus viae in urbe, utrinque aedificiis septae. Matth. VI, 2. ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ubi Schoettgenius per ῥύμας intelligit loca in templo et synagogis, per quae deambulari potest, quae non incommode quis cum plateis conferret. Act. IX, 11. XII. 10. Saepius in N. T. non legitur. Adde Tob. XIII, 17. Sirac. IX, 18. Conf. Wetstenii N. T. T. I, p. 319.—Caeterum eadem vox interdum quoque impetum notat, v. c. apud Thucyd. Lib. II, cap. 76. ῥύμη ἐμπίπτουσα, et cap. 81. χωρήσαντες ῥύμῃ. Aristoph. Nub. v. 406. Demosthen. p. 546. ult. edit. Reiske, ῥύμη τῆς ὀργῆς, sed tunc rectius ῥυμὴ scribendum est.

'ΡΥΟΜΕΝΟΣ, ου, ὁ, liberator. Vide 'ΡΥΩ.

'ΡΥΠΑΡΕΥΩ. Vide 'ΡΥΠΟΩ.

'ΡΥΠΑΡΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: sordes, spurcitia, etiam speciatim: genus quoddam ulceris sordidi, a ῥύπος, quod vide.

2. metaphorice de animo: vitiositas, qua quis infectus est, quaevis peccata, quae saepe cum sordibus et maculis comparari solent in litteris sacris. Sic semel legitur in N. T. Jacob. I, 21. ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν deponentes omnem vitiositatem. Plutarch. T. VI, p. 536. ed. Reiske. Hesych. ῥυπαρόν· αἰσχρόν. Idem: ῥυπαρός· περίψηφος, αἰσχροκερδής. Conf. Wolfii Curas Philol. in N. T. T. IV, p. 22. et Wetstenii N. T. T. II, p. 663.

'ΡΥΠΑΡΟΣ, ά, όν, 1. sordidus, squalidus, variis foedus maculis, a ῥύπος sordes. Artemidor. II, 3. ῥυπαρὰ καὶ ἄπλυτα. Joseph. A. J. VII, 11. Conf. Wetstenii N. T. T. II, p. 848. Hinc ῥυπαίνεσθαι apud Graecos speciatim de vestibus

vestibus adhibetur, *quae sordes contrahunt*. Sic Μικρολόγος apud *Theophrast*. Char. c. 10. fullonem monet, ὅπως τὸ ἱμάτιον ἕξει πολλὴν γῆν, ἵνα μὴ ῥυπαίνηται ταχύ.

2. *tritus*, *vilis*. Sic semel legitur in N. T. Jacob. II, 2. πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, h. e. pauper, veste vili et trita indutus; opponitur enim ibi χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, quemadmodum apud Zachariam III, 3. 4. ἱματίοις ῥυπαροῖς opponitur ὁ ποδήρης.

3. metaphorice: *qui se peccatis polluit ac contaminat*, *vitiositate infectus*. Sic legitur Apoc. XXII, 11. ubi pro ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι in editione *Griesbachii* et variis codicibus reperitur: ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι; et ῥυπαρὸς opponitur τῷ ἁγίῳ seu τῷ δικαίῳ.

'ΡΥΠΟΣ, ου, ὁ, *sordes*, *squalor*, *qui aqua eluitur*. Est enim verbale a praet. med. ἔῤῥυπα, verbi ῥύπτω *sordes eluo*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. III, 21. οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, pro οὐκ ἀπόθεσις ῥύπου σαρκικοῦ, seu σωματικοῦ, non depositio sordium corporis. *Schol. Aristoph.* ad *Acharn.* v. 17. ῥύπος· ὁ τῷ χρωτὶ ὑπὼν σπῖλος. Vide *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Jacobi p. 616 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 692. *Polyb.* XXXII, 7. 8. *Plutarch.* T. VI, p. 305. ed. *Reiske*.

'ΡΥΠΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *sordesco*, *sordes contraho*, i. q. ῥυπαίνομαι, a ῥύπος *sordes*. Sic ῥυπῶν aeque ac ῥυποῦν legitur apud *Aristoph.* in Avibus v. 1281. Pluto v. 266. et Lysistrata 279.

2. metaphorice: *peccatis me polluo et contamino*, *vitiositate infectus sum*. Tantum legitur in N. T. Apoc. XXII, 11. ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι infectus vitiositate pergat se peccatorum sordibus contaminare, i. q. in praeced. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι. Priori formulae opponitur in sequentibus ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. Pro verbis ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι in editione *Griesbachii* et variis codicibus legitur ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι; sed verbo ῥυπαρεύω nullus alius Scriptor graecus usus est, ut jam *Wolfius* ad h. l. recte observavit. Caeterum non solum apud Alexandrinos ῥύπος metaphorice de *peccatorum sordibus* adhibetur, Job. XIV, 4. Ies. IV, 4. sed etiam apud graecos Scriptores ῥυπαίνεσθαι et ῥυπαρὸν de vitiis, quibus aliquis infectus est, et hominibus, ad quaevis peccata committenda idoneis, usurpari, docuit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 384. et *Salmasius* de Foenore Trapezitico p. 185.

'ΡΥΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *fluxus*, *fluor*, *profluvium*. Est verbale a secunda pers. perf. pass. ἔῤῥυσαι, verbi ῥέω *fluo*, pro ῥεῦσις, penultima correpta, vel a ῥύω *fluo*, *stillo*. Prov. III, 20. Ter tantum legitur in N. T. Marc. V, 25. γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος mulier, quae profluvio sanguinis laborat, αἱμοῤῥοοῦσα, ut vocatur Matth. IX, 20. Luc. VIII, 43. 44. παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς illico sistebatur profluvium sanguinis ejus. In versione Alexandrina respondet hebraico זוב *fluxus*, *profluvium*, Levit. XV, 2. 3. 13. 15. 19. 24. 25. etc. et מָקוֹר *scaturigo*, Levit. XX, 18. *Suid.* ῥύσις ὕδατος· ῥεῦσις. *Polyb.* II, 16. 6. ubi de *cursu fluvii* adhibetur et ib. III, 110. 9. ubi *ipsum fluvium* notat.

'ΡΥΤΙΣ, ίδος, ἡ, 1. proprie: *ruga in corpore*, *inprimis in facie*, *ex senio orta*, *cutis*, *in senili corpore in plicas contracta*, a ῥύω contraho. *Aristoph.* Plut. v. 1052. ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ῥυτίδων ὅσας ἔχει; *Diodor. Sic.* Lib. IV, p. 176. τὸ δὲ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα ῥυτίδων πλῆρες. *Eustathius* ad Iliad. ι, p. 647. ῥυτίδες· αἱ ἐπὶ τοῦ προσώπου συστροφαὶ τοῦ δέρματος. *Etym. M.* ῥυτίς· ἡ συνελκυσμένη σάρξ. —— ῥυτίδες καλοῦνται αἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ δέρματος συστροφαί. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 256. Jam quia rugae faciem vitiare ac deturpare creduntur, hinc ῥυτίς

2. metaphorice *vitium quodlibet*, *vitiositatem omnis generis* notat. Sic semel in N. T. de ecclesia christiana legitur

legitur. Ephes. V, 27. *μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα* ut sit a quibusvis vitiorum sordibus libera, ut in sequentibus explicatur, verbis: *ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.* *Hesychius*, hunc locum sine dubio respiciens, habet: *ῥυτίδα· σπίλον.*

ῬΎΩ, vel potius ῬΎΟΜΑΙ, fut. *ῥύσομαι*, *libero, eximo, redimo, eripio, eruo, servo, tueor, prohibeo ab aliquo insidias, impetum et vim alicujus*, et proprie *talem liberationem* denotat, *cum aliquem manu forti et vi trahimus et ita ex periculo liberamus;* nam *ῥύειν* in *trahendi* notione aliquoties apud exteros Scriptores legitur. Matth. VI, 13. *ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ* prohibe a nobis insidias, vim et impetus Satanae; vel, libera nos a calamitatibus. Construitur *ῥύεσθαι* cum *ἀπὸ*, quia in versione Alexandrina respondet hebraico הִצִּיל, quod fere idem significat, quod verbum הוֹשִׁיעַ, atque construitur vel cum particula מִן, vel cum nomine מִיַּד, sequente genitivo et ablativo personae. Conf. Exod. II, 19. Matth. XXVII, 43. *ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν* eripiat nunc ipsum. Luc. I, 74. *ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας* potestati hostium nostrorum ereptos. Luc. XI, 4. Rom. VII, 24. *τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;* ibid. XI, 26. *ὁ ῥυόμενος liberator, vindex, qui aliquem in libertatem vindicat*, qui hebraice גּוֹאֵל dicitur Ies. LIX, 20. Rom. XV, 31. 2 Cor. I, 10. Coloss. I, 13. 1 Thess. I, 10. 2 Thess. III, 2. 2 Tim. III, 11. IV, 17. 18. 2 Petr. II, 7. 9. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina diversa verba hebraica hoc graeco exprimuntur, v. c. הִצִּיל *eripuit, liberavit*, Exod. V, 23. VI, 6. XII, 27. Judd. VI, 9. IX, 17. גָּאַל *consanguinitatis jure rem, aut personam, redemit, liberavit, vindicavit*, Ies. XLVIII, 20. LI, 10. LII, 9. LXIII, 16. פִּלֵּט *evadere fecit, eripuit*, Judd. XXII, 44. Ps. XVII, 13. et aliis, his similibus. Sic etiam legitur apud *Aelian.* V. H. II, 4. IV, 5. XIII, 12. Conf. *Jensii* Fercul. Litterar. p. 35. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 178. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 418. *Hesych.* *ῥῦσαι· φυλάξαι. ἐῤῥύσατο· ἠλευθέρωσεν, ἐλυτρώσατο.*

ῬΩΜΑΪΚΌΣ, ή, όν, *Romanus, Latinus*, a Ῥώμη *Roma.* Tantum legitur in N. T. Luc. XXIII, 38. *γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς* Graece, Latine et Hebraice. Conf. Joh. XIX, 20.

ῬΩΜΑΐΟΣ, ου, ὁ, *Romanus, Roma oriundus, civis Romanus, civitate Romana utens, Romanorum imperio subjectus*, a Ῥώμη *Roma.* Legitur in N. T. Joh. XI, 48. *καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι* et venient Romani. Act. II, 10. *οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι* peregrinantes Romani. ibid. XVI, 21. *Ῥωμαίοις οὖσι*, qui Romanis addicti et subditi sumus. Nam coloniae Romanae Romanorum quoque cultum observabant. Vide *Everh. Otto* de Aedilibus Coloniarum et Municipiorum cap. I, p. 15. et *Norisius* in Cenotaph. Pisan. Dissert. I, 5. p. 72. Act. XVI, 37. *ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας* cives Romanos; ubi videndus *Wetstenius.* ibid. v. 38. XXII, 25. 26. 27. 29. XX, 27. XXV, 16. XXVIII, 17. Saepius non legitur in N. T.

ῬΩΜΑΪΣΤΊ. Adverbium, *Romane, Latine*, ab eodem themate. Legitur in N. T. tantum Joh. XIX, 20.

ῬΏΜΗ, ης, ἡ, *Roma.* Nomen urbis, quae fuit quondam metropolis Italiae, bellicosissima, caput orbis terrarum, sita ad fluvium Tiberim, exstructa anno primo septimae Olympiadis, seu anno 432. ab excidio Trojae, a Romulo et Remo, fratribus, filiis Rheae Silviae, aut Juliae, filiae Numitoris, regis Albae, et a Romulo Roma dicta, ut testantur *Plinius, Plutarchus, Livius, Dionysius Halicarnassensis* aliique. Tradiderunt tamen nonnulli, hanc urbem diu ante Romulum conditam et primitus quidem appellatam *Valentiam*, hocque nomen postea ab *Evandro, Arcade*, rege, in graecum Ῥώμη, quod idem significat, conversum fuisse. Commemoratur

memoratur in N. T. Act. XVIII, 2. XIX, 21. XXIII, 11. XXVIII, 14. 16. Rom. I, 7. 15. et 2 Tim. I, 17.

ΡΩΝΝΥΜΙ, vel ῬΩΝΝΎΩ, fut. ῥώσω, perf. ἔῤῥωκα, Passiv. ῥώννυμαι, perf. ἔῤῥωμαι, imper. ἔῤῥωσο, plur. ἔῤῥωσθε, *roboro, corroboro, confirmo*. Ἔῤῥωμαι *valeo, prospera valetudine fruor*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XV, 29. ἔῤῥωσθε *valete*. ibid. XXIII, 30. ἔῤῥωσο vale. Apud *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 12. in fine epistolae Cyri ad Cyaxarem est ἔῤῥωσο, ab initio χαίρειν. *Hesych.* ῥώννυσι· ὑγιείαν παρέχει. Idem: ἔῤῥωμαι· ὑγιαίνω. Baruch. V, 5. 2 Macc. IX, 20. XI, 21. 28.

Σ.

ΣΑΒΑΧΘΑΝΊ. Vox chaldaeo-syriaca שְׁבַקְתַּנִי, quae Ps. XXII, 1. pro hebraico עֲזַבְתָּנִי *reliquisti me, deseruisti me auxilio tuo*, in paraphrasi chaldaica legitur et idem significat. Componitur enim ex affixo primae personae נִי־, quod ex אֲנִי *ego*, et שְׁבַקְתָּ 2 pers. masc. gen. praet. Kal, a rad. שְׁבַק, quae in lingua chaldaica et syriaca idem notat, quod hebraicum עָזַב *reliquit, dereliquit, deseruit auxilio suo*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 46. Marc. XV, 34. In utroque loco explicatur verbis: ἐγκατέλιπές με. Conf. *Cheitomaeum* Graecobarb. N. T. p. 136 seq.

ΣΑΒΑΏΘ, vel ΣΑΒΒΑΏΘ, *exercitus*. Est vox hebraica ἄκλιτος צְבָאוֹת *exercitus* estque nomen plur. num. fem. generis a צָבָא *exercitus*, cujus radix est צָבָא *militavit*. Bis tantum legitur in N. T. Rom. IX, 29. et Jacob. V, 4. ubi Deus Κύριος σαβαώθ Dominus exercituum vocatur, quatenus imperio ejus omnia subjecta sunt, ut sit i. q. παντοκράτωρ. Exercitus Dei enim in V. T. modo *angeli*, modo *astra*, ob summam eorum copiam ac ordinem, quo moventur, modo *omnis rerum natura* dicitur, ut adeo, quando Deus Κύριος σαβαώθ dicitur, summum ipsius imperium et summa potestas indicetur. Conf. Ps. XXIV, 10. Ies. I, 24. II, 12. V, 24. Jerem. VII, 3. 21. Male vero σαβαώθ, nude positum, ab *Hieronymo* et *Origene* annumeratur nominibus divinis, ut jam *Drusius* observavit in Quaesitis per Epist. 23. *Phavor*. p. 1629. σαβαὼθ δυνάμεων, στρατιωτῶν. Ἡσαΐας· (cap. I, 9.) εἰ μὴ Κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα· ἢ ὁ παντοκράτωρ. Et sic etiam *Hesychius* exponit hoc vocabulum. Conf. *Cheitomaeum* Graecobarb. N. T. p. 136 seq. et *Bielii* Thesaur. Philol. s. h. v.

ΣΆΒΒΑΣ, τος, τό. Vide ΣΆΒΒΑΤΟΝ.

ΣΑΒΒΑΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *celebratio sabbati Judaeorum*, a σαββατίζω *sabbatum celebro et ago*, qua voce usi sunt Alexandrini pro שַׁבָּת idem. Exod. XVI, 30. Levit. XXIII, 32. XXVI, 35. Adde 3 Esdr. I, 58. 2 Macc. VI, 6. ἦν δὲ οὐδὲ σαββατίζειν. *Plutarch*. T. VI. p. 633. ed. *Reiske*. Simili modo ab ἑορτάζω *diem festum ago et celebro* formatur ἑορτασμὸς *celebratio dierum festorum*. Vide Thesaurum *Bielii* s. h. v. Jam, quia Judaei sabbatis ab omnibus laboribus et operibus cessabant seque totos otio et hilaritati dabant, hinc σαββατισμὸς

2. est *requies, cessatio a laboribus, otium*, et metaphorice: *felicitas omnis generis*, ut ἑορτασμός. Hinc

3. metaphorice et κατ᾽ ἐξοχὴν *aeterna felicitas Christianorum in coelis* in N. T. σαββατισμὸς vocatur. Sic semel legitur in N T. Hebr. IV, 9. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ igitur futura manet adhuc promissa illa felicitas aeterna (κατάπαυσις v. 3.) omnes veros Dei cultores. Judaei adeo vitam aeternam, quam quiete

quiete diei septimi praefigurari existimabant, haud raro שבת הגדול et יום שכולו שבת appellarunt, ut ad h. l. docuit *Schoettgenius* in Hor. Hebr. et Talmud.

ΣΑ'ΒΒΑΤΟΝ, ου, τὸ, vel **ΣΑ'ΒΒΑΣ**, τος, τό. Vox hebraica שַׁבָּת et שַׁבָּתוֹן, a radice שָׁבַת *cessavit, quievit ab opere*, quae

1. proprie *cessationem et requiem a laboribus* (*Suid.* σάββατον· ἀργία, κατάπαυσις.) notat;

2. vero *sabbatum Judaeorum, a Deo per Mosen praescriptum*, seu *septimum quemque diem*, quo Judaei ab omnibus operibus cessare divinoque cultui tum publico, tum privato, vacare obstringebantur. (*Suid.* Σάββατον· ἑβδόμη ἡμέρα ἐτύγχανε τοῦ κυκλικοῦ διαστήματος τῆς ἑβδόμης, et paulo post subjungit: ἀργίαν δὲ εἶχε τὸ σάββατον, ἀλλὰ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν πολλαπλασίονα ἐπετέλουν.) Interdum vero idem hic dies festus Judaeorum, in memoriam perfecti a Deo operis creationis a Deo institutus, (Genes. II, 2. 3. Exod. XVI, 13.) in plurali τὰ σάββατα appellatur, in quo N. T. Scriptores imitati sunt tum Scriptores hebraicos V. T. tum Alexandrinos interpretes, qui hebraicum שַׁבָּת saepe per τὰ σάββατα expresserunt, v. c. Exod. XX, 10. Levit. XXIII, 32. Num. XXVIII, 9. 10. etc. Adde 1 Macc. II, 38. *Josephum* A. J. I, 1. 1. ὅθεν καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἀπὸ τῶν πόνων κατὰ ταύτην ἄγομεν τὴν ἡμέραν, προσαγορεύοντες αὐτὴν σάββατα. Δηλοῖ δὲ ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον τὸ ὄνομα. *Plutarchum* Sympos. Lib. IV. c. ult. οἶμαι δὲ καὶ τὴν τῶν σαββάτων ἑορτὴν μὴ παντάπασιν ἀπροσδιόνυσον εἶναι. *Horat.* Satyr. I, 9. v. 69. hodie tricesima sabbata. Conf. *Fischeri* Prolusiones de Vitiis Lexicorum N. T. p. 161 seq. Matth. XII, 1. τοῖς σάββασι, pro τοῖς σαββάτοις. Conf. *Joseph.* de Vita sua cap. 54. ibid. v. 2. 5. 8. 10. 12. XXIV, 20. μηδὲ σαββάτῳ, sabbatis enim Judaeis non licebat iter facere. Conf. *Josephum* in A. J. XIII, 8. 4. et loca laudata a *Wetstenio N. T.* T. I. p. 498 seq. Matth. XXVIII, 1. Marc. I, 21. II, 23. 24. 27. 28. III, 2. 4. VI, 1. καὶ γενομένου σαββάτου et sabbati die. ibid. XVI, 1. Luc. IV, 16. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. ibid. v. 31. VI, 1. 2. 5. 6. 7. 9. XIII, 10. 14. 15. 16. τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ibid. XIV, 1. 3. 5. XXIII, 54. καὶ σάββατον ἐπέφωσκε et sabbatum appetebat. ib. v. 56. Joh. V, 9. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, pro σάββατον ἦν, conf. v. 10. ibid. v. 16. 18. ἔλυε τὸ σάββατον sabbati religionem solvit. ibid. VII, 22. 23. IX, 14. 16. XIX, 31. Act. I, 12. σαββάτου ἔχον ὁδὸν intervallo viae sabbati, h. e. bis mille passuum. *Syrus* παραφραστικῶς transferens habet: ܐܝܟ ܫܒܥܐ ܐܣܛܕܘܬ *circiter septem stadia.* Vide ad h. l. *Reuschii* Syrum Interpretem cum textu N. T. Graeco collatum p. 143. *Alberti* Glossar. Gr. p. 62. σαββάτου ἔχον ὁδόν· τοιοῦτο τὸ διάστημα, ὅσον δυνατὸν καὶ Ἰουδαῖον περιπατεῖν ἐν σαββάτῳ. Act. XIII 14. 27. κατὰ πᾶν σάββατον singulis sabbatis. ibid. v. 42. 44. τῷ δὲ ἐχομένῳ σαββάτῳ insequenti sabbato. ibid. XV, 21. XVI, 13. XVII, 2. ἐπὶ σάββατα τρία per tria sabbata. ibid. XVIII, 4. Coloss. II, 16.

3. per synecdochen: *hebdomas, septimana*, quae a sabbato incipit ac in sabbatum desinit. Matth. XXVIII, 1. τῇ ἐπιφωσκούσῃ (scil. ἡμέρᾳ) εἰς μίαν σαββάτων cum illucesceret prima dies hebdomadis. *Bereschit.* R. XI, 9. חד בשבתא תרי בשבתא. Unus sabbati, h. e. primus hebdomadis dies. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 544. *Syri* hebdomadem ܫܒܐ appellant, et dicere solent v. c. ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ etc. Marc. XVI, 2. 9. Luc. XVIII, 12. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου jejuno bis in hebdomade. ibid. XXIV, 1. Joh. XX, 1. 19. Act. XX, 7. ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, sc. ἡμέρᾳ, primo vero die septimanae, h. e. die dominica.

nica. 1 Cor. XVI, 2. Saepius in N. T. non legitur. Vide Levit. XXIII, 15 seq. ubi Alexandrini pro שַׁבָּת habent ἑβδομὰς et ἑβδομάδες, sed alius interpres, fortasse *Aquila*, σάββατα et σάββατον et *Targum* Esther. II, 9. Conf. *Joh. Floderi* Diss. σάββατον in scriptis N. T. vocabulum ὁμώνυμον explicantem. Upsal. 1767. 4.

ΣΑΓΗΝΗ, ης, ἡ, *sagena*. Vocabulum hoc, semel lectum in N. T. et in omnibus fere Lexicis sine auctoritate positum, significat *genus retis piscatorii, quicquid obvium est secum trahentis*, a σάττω *onero, refercio*, eo, quod oneretur piscibus, qui capiuntur. Latine dicitur, teste *Ulpiano*, *everriculum*, seu *verriculum*, a verrendo, quod, profunde sub aquas pertingens, ipsum fundum verrat. *Hesych.* et *Phavor.* σαγήνη· τὸ δίκτυον, πλέγμα τι ἐκ καλάμων εἰς θήραν ἰχθύων. Matth. XIII, 47. σαγήνη βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ verriculo in mare jacto, quo omnis generis pisces capiuntur. *Alciphron* l. I. Ep. 17 et 18. *Plutarch.* T. VI. p. 646. ed. *Reiske*. *Artemid.* Lib. II, c. 14. *Lucian.* Piscator. p. 618. *Aelian.* H. A. XI, c. 12. οὐκ ἔτι πλησιάζει τῇ σαγήνῃ. In versione Alexandrina respondet hebraico חֵרֶם *rete*, Ezech. XXVI, 5. 14. XLVII, 10. Habac. I, 16. מִכְמֹרֶת et מִכְמֶרֶת idem. Habac. I, 15. Ies. XIX, 8. *Glossar.* σαγήνη, *tragum*. Conf. Bibl. Brem. Nov. Cl. I. p. 259. et Cl. III. p. 209. Hinc σαγηνεύω, (quod, teste *Hesychio*, est θηρεύειν, αἰχμαλωτίζειν ἢ ἁλιεύειν, legitur apud *Herodotum* Lib. III, c. 149. *Lucianum* Timon. p. 138. ed. Reitz. et *Philon.* de vita Mosis T. II, p. 95, 23.) σαγηνεία (*Plutarch.* T. VIII, p. 312. ed. *Reiske*) et σαγηνευτὴς apud *Plutarch.* T. X. p. 29.

ΣΑΔΔΟΥΚΑΙ̃ΟΣ, ου, ὁ, *Sadducaeus, Sadducaeorum sectae addictus.* Nomen vero accepit haec Sadducaeorum secta, (de qua lectu digna habet *Jac. Triglandius* de Tribus Judaeorum sectis. Delphis 1703. et *Wetstenius* *N. T.* T. I, p. 261 seq.) vel ex nonnullorum recentiorum sententia (quam defendit Auctor *Conjecturarum Histor. Critic. Sadducaeorum inter Judaeos sectae novam lucem accendentium* Hal. 1779. 8.) ab hebraea voce צַדִּיק, vel teste *Theophylacto* (ἀπὸ αἱρεσιάρχου Σαδὼκ ὀνομάζονται) et *Epiphanio*, a primo ejus inventore, *Sadocko*, discipulo *Antigoni Sochaei*, synagogae magnae post defunctum Simonem Justum successoris. Hic enim cum docuisset, Deo non instar mercenarii serviendum esse, sed eum potius absque spe ac exspectatione mercedis colendum esse, discipulus ejus, Sadockus, haec male arripiens, absolute negavit, nec poenas nec praemia in futura vita esse expectanda. Conf. *Avoth* c. 1. Unde sectatores ejus, Sadducaei dicti, negabant futuram corporum instaurationem (Act. XXIII, 8.) et animi immortalitatem, (ψυχῆς τε τὴν διαμονὴν, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. *Joseph.* de B. J. II. c. 8. § 14.) male de providentia divina, omnes res humanas complectente et moderante, judicabant, fatum, quod Pharisaei statuebant, prorsus tollentes, (*Josephus* l. 1. τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν Θεὸν ἔξω τοῦ δρᾷν τι κακὸν, ἢ μὴ δρᾷν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ τό, τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσιέναι.) nec angelum nec spiritum credebant, (Act. XXIII, 8.) omnes Judaeorum traditiones rejiciebant, repudiatis reliquis libris Judaeorum sacris, libros Mosis tantum recipiebant, (*Josephus* A. J. XVIII, 1. 4. φυλακῆς δὲ οὐδαμῶν τινῶν μεταποίησις αὐτοῖς, ἢ τῶν νόμων. Idem testatur quoque *Hieronymus* et *Tertullianus*.) et partim ob hanc doctrinae, quam profitebantur, rationem, partim ob mores feros erga se invicem aeque ac peregrinos (quos iis exprobrant *Josephus* de B. J. II, c. 8. 14. *Eusebius* H. E. II, c. 23. et alii,) populo admodum

admodum invisi, grati tamen nobilioribus et ditioribus erant, teste *Josepho* in A. J. XVIII, 1. 4. εἰς ὀλίγους δὲ ἄνδρας οὗτος ὁ λόγος ἀφίκετο, τοὺς μέντοι πρώτους τοῖς ἀξιώμασι κ. τ. λ. Adde A. J. XIII, 5. § 9. et cap. 10. § 6. *Tanchum* Fol. 3. 1. Commemorantur in N. T. Matth. III, 7. XVI, 1. 6. 11. 12. XXII, 23. 34. Marc. XII, 18. Luc. XX, 27. Act. IV, 1. V, 17. XXIII, 6. 7. 8.

ΣΑΔῺΚ, ὁ, *Sadoc*. Nomen viri ἄκλιτον, hebr. צָדוֹק, idem quod *justus*, a צָדַק *justus fuit*. Matth. I, 14.

ΣΑΊΝΩ, fut. σανῶ, 1. proprie et apud graecos Scriptores *adulor*, *blandior*, *pellicio*, i. q. κολακεύω, (ut explicatur in Lex. MS. Bibl. *Coislin*. p. 475.) et non solum de *canibus*, *caudam blande moventibus*, (*Aelian*. V. H. XIII, c. 42. Μελιταῖον κυνίδιον ἔσαινε. *Hesiod*. Theogon. v. 771 ubi de *Cerbero* adhibetur. *Homer*. Odyss. π′, v. 6. σαίνοντάς τε κύνας.) et *omnibus adeo animalibus*, *quae*, *cauda* (quae σάννιον dicitur,) *blande mota*, *adulantur*, (*Palaeph*. de Incredib. c. 3. Conf. *Valckenarium* ad *Euripidis* Hippolytum p. 256.) sed etiam de *hominibus blandientibus* adhibetur, ut docuit *Munkerus* ad *Anton*. *Lib*. Metam. c. 25. p. 285. In eadem significatione apud Graecos etiam ad alias res transfertur, v. c. ad *spem*, apud *Oppianum* in Halieut. Lib. I, v. 36. ἐλπὶς σαίνει φρένα, et ad *somnum*, apud *Philostrat*. Icon. I, c. 2. σαίνοντος ἡμᾶς τοῦ ὕπνου. — *Hesych*. σαίνει· κολακεύει· — *Phavor*. σαίνειν καὶ ὑλάειν ἐπὶ κυνῶν κυρίως λέγονται κ. τ. λ. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 275. Hinc

2. *quatio*, *concutio*, *moveo*, et metaphorice: *commoveo*, *turbo*, *perturbo*. Sic semel legitur in N. T. 1 Thess. III, 3. τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις ne quis vestrum perturbari (θορυβεῖσθαι, ut *Chrysostomus* ad h. l. interpretatus est, vel: averti a religione christiana,) se patiatur his calamitatibus meis. Mire argutatus est in hoc loco interpretando *Elsnerus* l. l. *Sophocl*. Antigon. v. 1228. ἡ φωνή με σαίνει vox me perturbat. *Diogen*. *Laërt*. VIII, c. 1. § 21. οἱ δὲ σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις ἐδάκρυον κ. τ. λ. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III, pag. 361. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 301. *Hesych*. σαίνεται· κινεῖται, σαλεύεται, ταράττεται, et *Alberti* Glossar. Gr. p. 147. σαίνεσθαι· κινεῖσθαι, ταράττεσθαι: ubi vid. nota *Alberti*.

ΣΆΚΚΟΣ, ου, ὁ, *saccus*, hebraice שַׂק, 1. proprie est *receptaculum aut pecuniae*, *aut frumenti*, *aut alius rei aridae*. Sic apud Alexandrinos Micha VI, 11. τῷ כִּיס *marsupium*, *crumena* respondet, quod Prov. I, 14. μαρσίππιον, et Ies. XLVI, 6. μαρσύππιον transtulerunt.

2. *cilicium*, seu *genus vestis sordidae angustioris*, *e filis crassis textae*, qua fere lugentes uti solebant, (Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 384 seq.) unde *Josephus* pro hebr. שַׂק mox σχῆμα ταπεινὸν, mox πενθικὴν ἐσθῆτα posuit. Gen. XXXVII, 34. 2 Sam. III, 31. Ies. L, 3. Matth. XII, 21. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν olim certe veste lugubri induti et cinere aspersi rediissent ad frugem. *Joseph*. de B. J. II, c. 12. § 5. σάκκους ἀμπεχόμενοι καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες ἱκέτευον ἀναχωρεῖν. Idem A. J. VIII, 14. § 4. V, 1. 12. VII, c. 7. 4. Legitur praeterea Luc. X, 13. § Apoc. VI, 12. ubi videndus *Wetstenius*. ib. XI, 3. 1 Regg. XXI, 27. Ies. XXXVII, 1. Conf. etiam *Wesselingium* ad *Diod. Sic*. XIX, c. 107. *Thomas Mag*. σάκος, Ἀττικοὶ, δι᾽ ἑνὸς κ, Ἕλληνες δὲ διὰ δύο. Vide *Nunnes*. ad *Phrynich*. in v. σάκκος et *Polluc*. *Onom*. VII, 191.

ΣΑΛᾺ, ὁ. *Sala*. Nomen proprium ἄκλιτον viri, qui fuit filius Arphachsadi. Genes. X, 24. Hebraice שֶׁלַח, i. e. *telum missile*, vel *emissio*, seu *effusio aquarum*. Luc. III, 35.

ΣΑΛΑΘΙῊΛ, ὁ. *Salathiel*. Nomen viri ἄκλιτον. Hebr. שְׁאַלְתִּיאֵל *postulatus Dei*, vel *rogavi*, *petii a Deo*, שָׁאַלְתִּי prima pers. praet. Kal verbi שָׁאַל

שָׁאַל *rogavit, petiit*, et אֵל *Deus*. Fuit hic filius naturalis Neri, Luc. III, 27. legalis vero Jechoniae. Matth. I, 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΛΑΜΙ̃Σ, ῖνος, ἡ, *Salamis*, vel *Salamin* et *Salamina*. Urbs primaria insulae Cypri, ad orientem sita, quae post *Constantia* et tandem etiam *Famagusta* dicta fuit et a conditore suo Teucro Salaminio nomen sortita esse dicitur. Hanc Judaei funditus demoliti sunt *Trajani* temporibus, exstinctis omnibus accolis. Mentio ejus fit Act. XIII, 5. Conf. *Cellarii* Geographiam Pleniorem II, c. 17. p. 229. *Hesych*. Σαλαμίν· νῆσος. Nam Salamis etiam dicitur insula maris Euboici adversus Athenas.

ΣΑΛΕΙ̃Μ, ἡ, *Salim*, nomen loci, prope Jordanem, urbem Aenon, ubi Johannes baptizabat, et Scythopolin. Hebraice שַׁעֲלִים 1 Sam. IX. 4. Legitur in N. T. Joh. III, 23. *Alberti* Glossar. Gr. p. 58. Σαλείμ· βρύοντα. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, p. 13. § 91. p. 438 seq. *Reland*. in Palaestina T. II, p. 977. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 855. et *P. Zornii* Opuscula Sacra P. II. p. 74.

ΣΑΛΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *agito, moveo, concutio, ita, ut venti et fluctus maris solent*, nam σαλεύεσθαι apud Graecos proprie dicitur navis, quae ventorum et fluctuum vi agitatur, etiam de mari, ventorum vi agitato, a σάλος *salum, mare*, etiam *commotio undarum in tempestate et procellis ventorum. Phavor*. σαλεύω· κυρίως ἐπὶ νεὼς λέγεται, ὅταν ἐπ᾽ ἀγκύρας ἱσταμένη ὑπὸ τῶν κυμάτων ταράττηται. σάλος γὰρ ἡ ταραχὴ τῆς θαλάσσης. Idem tradit *Moschopulus*. *Diod. Sic.* XIII, c. 100. Sic legitur in N. T. Matth. XI, 7. κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον calamum, a vento agitatum. ibid. XXIV, 29. καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται et reliqua corpora coelestia loco suo movebuntur. Marc. XIII, 25. Luc. VI, 38. μέτρον σεσαλευμένον mensura, concutiendo repleta. ibid. v. 48. προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτὴν torrens in illam domum impingebat, nec tamen eam concutere valebat. ib. VII, 24. XXI, 26. Act. IV, 31. ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι concutiebatur (terrae motu) aedificium, in quo erant congregati. De terrae motu haec vox etiam adhibetur Act. XVI, 26. ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου ut carceris fundamenta concuterentur, et Hebr. XII, 26. οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε, ubi cum voce σείειν permutatur. Conf. Ps. XVIII, 7. XCVI, 9. Ies. XXIV, 20. Adde Amos VIII, 12. σαλευθήσεται τὰ ὕδατα. Sapient. IV, 19. σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων. *Hesych*. σαλεύειν· ῥιπτάζεσθαι. De instrumentis bellicis, quibus muri quassantur, legitur apud *Diod. Sic.* I, 47. et XVII, 22. Deinde vero, ut apud graecos Scriptores quandoque metaphorice de *quacunque perturbatione rerum* (vide Schol. *Sophocl*. ad Oedip. Tyrann. v. 22. *Pausaniam* Phoc. I. *Plutarch*. Dion. p. 961. C.) adhibetur, ita etiam in N. T.

2. metaphorice est: *concito, excito, instigo*, et usurpatur inprimis in deteriorem partem de iis, qui alios ad indignationem, rebellionem, tumultum concitant et seditionem movent. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 13. σαλεύοντες τοὺς ὄχλους ad tumultum concitantes turbam. Vide *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 445. et *Palairet*. Obss. Philol. p. 80. Hinc *fluctus* de bellis civilibus apud *Horatium* I. Od. 14, 2.

3. ad animum translatum: *de statu mentis dejicio ac deturbo, perturbo, falsis persuasionibus a veritate deflectere facio, animi tranquillitatem perturbo*. Act. II, 25. ἵνα μὴ σαλευθῶ ne animum abjiciam in miseriis et afflictionibus meis. 2 Thess. II, 2. εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ne statim vos perturbari patiamini, h. e. ne decipi et ad errores seduci vos patiamini; quo sensu ἀποσαλεύεσθαι διὰ σοφισμάτων apud *Arrian*. in Diss. Epictet. III, 26. reperitur. Eorum enim explicationem, qui σαλευθῆναι h. l. *animo cadere, perterrefieri* significare

:ontendunt, verbum θρηνεῖσθαι, :atim sequitur, admittere non Caeterum σαλεύεσθαι, de *anitione et perturbatione quacun*ibitum, reperitur quoque apud *h.* T. VI. p. 253. ed. *Reiske,* τύχης φυσώμενοι καὶ σαλευόμενοι. XII, 16. ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. :. VI, 8. ἐθαμβήθη καὶ ἐσαλεύθη Sirac. XLVIII, 19. et apud drinos Ps. XLVIII, 5. ἐθαύμα-ράχθησαν, ἐσαλεύθησαν. Eodem ox *jactari* usurpatur apud *O*-:roid. Ep. 21. v. 41. " ipsa veis jactor, quam certus in al-›pellit Boreas, aestus et unda

oveo, prorsus immuto, abrogo. tur in N. T. Hebr. XII, 27. σαλευόμενα lex et oeconomia a dicitur, partim, quia sub tertu et concussione lata erat, quia tempore Christi abrogan-. ibid. τὰ μὴ σαλευόμενα reli-oeconomia christiana dicitur, a illa et nunquam immutan-.epius in N. T. non legitur.

ιΗΜ, ἡ, *Salem.* Est nomen m *urbis,* quae postea, Josuae ut videtur, (Jos. X, 1. 5.) ›lyma vocata est, et cujus dy-Abrahami aetate, Melchisede-iit. Hebraice שָׁלֵם *pacificus,* › *pacem habere,* vel *colere,* ut pace denominationem sortita etiam hanc vocem interpreta-Paulus Hebr. VII, 1. 2. Esse urbem *Salem* candem, quae u temporis יְרוּשָׁלַיִם dicta est, e loco Ps. LXXVI, 2. partim ıoniis *Josephi,* (A. J. I, 10. 2. ν Σόλυμα ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱερο-) *Hieronymi,* (Quaest. in Ge-. II. p. 520. ed. *Martian.* ubi lchisedecho : " rex Jerusalem quae prius Salem appellaba-*Suidae* (Σαλήμ· ὄνομα πόλεως, ϭαλημ.) et aliorum satis con-

ιΜΩΝ, ὁ, *Salmon.* Nomen proviri, qui fuit filius Nahasson. Hebr. שַׂלְמוֹן, i. e. *pacificus,* vel *perfectus,* aut *retribuens,* a radice שָׁלַם *compleri, perfici, pacem habere,* in Piel *perficere,* item *rependere, retribuere.* Matth. I, 4. 5. Luc. III, 22.

ΣΑΛΜΩΝΗ, ης, ἡ, *Salmone, Salmonium.* Promontorium Cretae orientale et ex parte etiam boreale, Cnido et Rhodo obversum. Act. XXVII, 7. Vide *Cellarii* Geograph. Plen. II, c. 14. § 81. p. 1030. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 639.

ΣΑ'ΛΟΣ, ου, ὁ, *salum,* 1. proprie : *mare,* seu potius *ora maris, ubi naves, quae ad littus accedere nequeunt, stant ad anchoras,* q. σύαλος, a σύω *quatio* et ἅλς *mare,* in salo enim naves σαλεύονται.

2. per metonymiam : *vehemens commotio et jactatio maris, commotio undarum in tempestate et ventorum procellis, fluctus maris, mare fluctuans, turbidum et procellosum.* Sic semel tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 25. ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου mari procelloso tristi fragore resonante. Jon. I, 15. καὶ ἔστη ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς. Psalm. LXXXIX, 9. τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτοῦ σὺ καταπραΰνεις. *Sophocl.* Philoctet. v. 271. *Lucian.* Hermotim. 28. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 800. *Hesych.* σάλος· φροντίς, ταραχή, κλύδων, καὶ ἡ τῆς θαλάσσης κλύδωνος κίνησις.

ΣΑ'ΛΠΙΓΞ, γος, ἡ, 1. *tuba, buccina,* qua apud Hebraeos sacerdotes utebantur, maxime in convocationibus populi (*Suid.* σάλπιγξ· ἱερατικὸν τοῦτο ὄργανον. ἱερεῖς γὰρ ἐχρῶντο τῇ σάλπιγγι. Num. X, 8. 1 Paral. XV, 24. XVI, 6.) et signum pugnae dabatur ; (1 Cor. XIV, 8.) apud reliquos vero populos, Romanos et Graecos, et praecones utebantur (*Polyb.* Exc. Legat. IX, p. 1108.) et ministri publici, quando rei ad judicem citandi erant. 1 Cor. XIV, 8. καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον ; si non distinctum sonum tuba edit, (ut nempe quilibet intelligere possit jam, ea classicum cani,) quis se ad proelium parabit ?

parabit? Respondet in versione Alex. hebraico חֲצֹצְרָה *tuba*, 2 Regg. XI, 14. XII, 13. 1 Paral. XIII, 8. קֶרֶן *cornu* et קַרְנָא idem, Jos. VI, 5. Dan. II, 5. 7. 10. 15. et שׁוֹפָר *buccina*, 1 Sam. XIII, 3. 2 Sam. II, 28.

2. metaphorice: *tonitru*, ob sonum vehementem, quem edit et qui similis est sono tubae. Matth. XXIV, 31. μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης inter magna tonitrua. 1 Cor. XV, 52. ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι quando tonitru instar tubae ultimum canet. 1 Thess. IV, 16. ἐν σάλπιγγι Θεοῦ, i. q. Matth. XXIV, 31. ἐν σάλπιγγι φωνῆς μεγάλης. Conf. *Fischeri* Prolus. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 240. Hebr. XII, 19. σάλπιγγος ἤχῳ, coll. Exod. XIX, 16. Apoc. I, 10. IV, 1. VIII, 2. 6. 13. IX, 14. Sic etiam apud Hebraeos usurpatur שׁוֹפָר Ps. XLVII, 5. Ies. XXVII, 14. Zach. IX, 14. Exod. XX, 18. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΛΠΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *tuba cano et signum do, buccino*, et transitive: *tuba cani facio*, vel *curo*, a σάλπιγξ *tuba, buccina*. Respondet in versione Alex. hebraico תָּקַע, quod, cum nomine *buccinae* constructum, indicat: *clanxit, classicum cecinit*, Num. X, 3—8. Judd. III, 20. VI, 34. et הֵרִיעַ *clanxit*, Ies. XLIV, 23. Adde *Xenoph*. Anab. I, 2. 17.

2. metaphorice: *facio aliquid cum strepitu magno et ostentatione, populum alicujus rei testem quaero*. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 2. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου quandocunque igitur stipem erogas, ne tuba cani ante te cures, h. e. ne jubeas alios buccinatores esse liberalitatis tuae, nec ipse quaeras populum testem tuae benignitatis et jactanter eam praedices. Malo enim formulam σαλπίζειν ἔμπροσθεν ἑαυτοῦ metaphorice accipere, ut nihil aliud denotat, quam: *operam dare, ut aliquid ad omnium aures perveniat, immoderate et jactanter se et sua praedicare*, quo sensu etiam nostri etwas auspo-saunen *to trumpet forth any thing*, dicunt, et *Cicero* (Lib. XVI. Ep. ad Divers. 21. "quod polliceris, te buccinatorem fore nostrae existimationis,") formula *buccinatorem esse* usus est, quam aut statuere, Pharisaeos olim, pauperibus quidquam largituros, liberalitatem suam aliis buccinarum ritu significare consuevisse, cujus ritus, mere ficti, nullum in Hebraeorum libris vestigium reperitur, (vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 319.) aut interpretandi rationem amplecti, quam secutus est *Steph. le Moyne* in Notis ad Varia Sacra p. 73 seq. ubi ostendere conatus est, σαλπίζειν h. l. esse pecuniam in cistas, in quas pecuniae pro sanctuario et pauperibus immittebantur, (quae a forma sua tubae appellabantur, sive שׁוֹפָרוֹת. Vide *Cod. Schekalim* VI, 5. et *Hadr. Reland*. de Spoliis Templi Hierosolym. p. 126. ubi figura horum receptaculorum numorum, quorum tredecim erant in atrio mulierum, in aes incisa exhibetur.) cum aliqua violentia injicere, ut numi tinnitum edant.

3. *tonitru excito*. 1 Cor. XV, 52. σαλπίσει γὰρ, scil. ὁ Θεὸς, vel ὁ Κύριος. Sermo autem ibi est de resurrectione mortuorum. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 172 seq. Apoc. VIII, 6. 7. 8. 10. 12. 13. IX, 1. 13. X, 7. XI, 15. Saepius in N. T. non legitur. Cf. quae supra ad vocem σάλπιγξ dicta sunt.

ΣΑΛΠΙΣΤῊΣ, οῦ, ὁ, *tubicen, tuba canens*. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σεσάλπισται, verbi σαλπίζω *tuba cano*. Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 22. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι. Legitur praeterea haec vox apud *Theophrast*. Char. c. 25. καὶ τοῦ σαλπιστοῦ δὲ τὸ πολεμικὸν σημήναντος, et apud *Lucianum* T. I. p. 720. *Thom. M.* p. 789. σαλπίζω· σαλπίγξω, οὐ σαλπίσω. καὶ σαλπιγκτής· οὐ σαλπιστής. Θουκυδίδης ἐν τῇ ἕκτῃ· (cap. 69.) καὶ σαλπιγκταὶ ξύνοδον

πώτρυνον τοῖς ὁπλίταις. *Hesych.*
μπής· ὁ τῆς σάλπιγγος φωνοβόλος.
ιΛΩΜΗ, ης, ἡ, *Salome.* Nomen
um mulieris hebraicum, signi-
pacificam, a שָׁלַם *compleri, pa-*
ibere et colere. Fuit autem uxor
laei, mater Jacobi ac Johannis,
olorum, quam quidam censent
Aggaei, fratris Zachariae, pa-
ohannis baptistae, filiam, uti
horus in H. E. Lib. II. cap. 3.
ppolyto annotat. *Lutherus* vero
ii mariti Mariae, matris Jesu,
m esse voluit. *Theophylactus*
filiam Josephi ex primo matri-
fuisse statuit. Sed rectius illi
nt, qui eam filiam Cleophae,
n (neptes apud Judaeos dice-
: etiam sorores,) Mariae, ma-
esu, fuisse dicunt. Marc. XV,
VI, 1.

.ΜΑ'ΡΕΙΑ, ας, ἡ, *Samaria.* Pro-

t nomen montis in tribu Ephrai-
, 1 Regg. XVI, 24. quem
i, rex Israelitarum, a quodam
(hebr. שֶׁמֶר) emit et in ejus
: urbem exstruxit, quam de no-
rendentis שֹׁמְרוֹן *Schomron,* aut
iam vocavit. Unde errat *Pro-*
Gazaeus, qui in Comment. in
. X, 18. statuit, hanc urbem
araeo, Canaanis filio, sic appel-
fuisse.
ι dicta est ipsa urbs in tribu E-
aitica, ab Homri, Israelitarum
monti, a Semer emto, inaedifi-
quae fuit totius regionis metro-
et sedes regum Israeliticorum.
g. VI, 19. Urbs haec alias,
Eusebio, *Ecthenias* appellata fu-
rbem hanc occupavit, et decem
abduxit Salmanassar, Assyrio-
ex, qui et territorium Samariae
oloniis instruxit. Diruta etiam
Hyrcano, Judaeorum pontifice,
Gabinio instaurata, Herodi ab
sto reddita, qui eam munivit, et
rode in honorem Augusti *Se-*
h. e. *Augusta* nuncupata est, ut
Strabo Lib. XVI. et *Josephus*
μ. II.

in A. J. XV, 7. 7. et cap. 8. § 5. A Stephano *Neapolis* vocatur. Conf. *Lightfoot.* in Chorogr. Matthaeo praemissa cap. 5 et 6. Act. VIII, 5. Φίλιππος δὲ, κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας Philippus autem, postquam pervenit in ipsam urbem Samariam. Vide *Buxtorfii* Catalecta c. 7. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 13. s. 5. p. 431. et *Relandi* Palaestinam T. I. p. 344. et T. II. p. 979.

3. *regio, urbi Samariae circumjecta, cujus caput erat illa urbs.* Luc. XVII, 11. διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας per Samariam et Galilaeam. Joh. IV, 4. διὰ τῆς Σαμαρείας per agrum Samaritanum. ibid. v. 5. εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας. ibid. v. 7. γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας mulier Samaritana, i. q. γυνὴ Σαμαρεῖτις, v. 9. Act. I, 8. VIII, 1. 9. IX, 31. XV, 3.

4. per metonymiam: *incolae et cives urbis et regionis Samariae.* Act. VIII, 14. ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ amplexos esse Samaritanos religionem christianam. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΜΑΡΕΊΤΗΣ, ου, ὁ, 1. *Samarita, Samaritanus, incola Samariae, sive urbis, sive regionis, religioni Samaritanorum addictus,* a Σαμάρεια, quod vide. Samaritani erant Judaeis admodum despecti, exosi et infesti (ἀπεχθῶς πρὸς Ἰουδαίους καὶ βασκάνως διακείμενοι vocantur Samaritani a *Josepho* A. J. XI, 4. 9. init. Vide eundem ibid. XX, c. 6. 1.) et Judaeis non solum consuetudinem cum Samaritanis habere, sed etiam cibis, a Samaritanis paratis, et potum aquae ab iisdem accipere illicitum erat. Samaritani legem Mosaicam quidem amplectebantur, sed reliquos libros Judaeorum sacros rejiciebant, prout hos etiam rejiciunt eorum posteri, ut liquet ex ipsorum, ad *Jobum Ludolfum* litteris datis. Vide *Tanchum* fol. 17. *Witsii* Aegyptiaca p. 339 seq. *Hadrian. Reland.* Diss. Miscell. Diss. VII. *Leusdenii* Philol. Hebr. Diss. VIII. *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 366 seq. et 772. *C. Cellarii* D. de

Gentis Samaritanae Historia et Ceremoniis in Ej. Diss. Acad. p. 108. et alios Scriptores, appellatos a *Wolfio* in Bibl. Hebr. P. II. p. 434. Matth. X, 5. ubi interdicit Christus duodecim discipulis, quos emittebat, ne ad gentiles abirent, nec ullam Samaritanorum urbem intrarent. Luc. IX, 52. narrantur Samaritani Christum hospitio excipere noluisse, quod petere Hierosolyma ipsis videretur. ibid. X, 33. XVII, 16. Joh. IV, 9. οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. ibid. v. 39. 40. Act. VIII, 25.

2. *homo, inprimis scelestus, vilis et abjectus, infamis et omni odio dignus.* Joh. VIII, 48. Saepius non legitur in N. T.

ΣΑΜΑΡΕΙ͂ΤΙΣ, ίτιδος, ἡ, *Samaritana, ex urbe, aut regione Samaria oriunda,* ab eodem nomine. Semel legitur in N. T. Joh. IV, 9. ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, et paulo post: οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος.

ΣΑΜΟΘΡΑ΄ΙΚΗ, ης, ἡ, *Samothrace,* vel *Samothracia.* Est nomen insulae maris Aegaei, Lemno vicinae, e regione Trojae ad Thraciam sitae, ubi Hebrus se in mare exonerat. Celebrata olim fuit Cereris et Proserpinae mysteriis. Primitus *Dardania* dicta fuit, a Dardano, Trojanorum rege, etiam Λευκανία, postea vero a Thracibus, eam occupantibus, Θρακία appellata est. Cum vero Samii ex mari Icario, e sua extorres insula, post CXX. annos eam occuparent, auctore *Heraclide,* Σαμοθρᾴκη ab his dicta fuit, quia incolebatur a Samiis et Thracibus. Vide *Pompon. Mel.* Lib. II. *Plin.* H. N. V, c. 12. et *Cellarii* Geogr. Plen. II, c. 15. § 92. p. 1086. Hodie *Samandrachi* vocatur. Semel commemoratur in N. T. Act. XVI, 11. Conf. *Suidae* Gloss. s. h. v. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 553 seq.

ΣΆΜΟΣ, ου, ἡ, *Samus.* Est nomen insulae in mari Aegaeo versus Ioniam, non procul ab Epheso, quae Asiae minoris metropolis fuit. Celebrata olim fuit ob lutum Samium, unde fecerunt fictilia, et ob feracitatem, unde olim *Artemisia,* a c dam floribus, dicta. Appellata fuit Παρθενία, a fluvio Parthe ex Aristotele *Plinius* H. N. V, docet. Dicta etiam est *Steph* e. corona, et *Dryusa,* a quer quae ibi erant, multitudine. I ejus in N. T. fit tantum Act. X Urbs ejusdem nominis in insu una e praestantissimis. Conf. C Geogr. Plen. III, c. 2. § 17. p. et *Wetstenii N. T* T. II. p. 59

ΣΑΜΟΥΗ͂Λ, *Samuel.* Nome prium ἄκλιτον prophetae Juda filii Elcanae, ex Anna, uxore Hebraice dicitur שְׁמוּאֵל, h. e. *ditus a Deo,* ex שָׁמוּעַ, quod e tic. Paul a שָׁמַע, *audivit, exaud* אֵל *Deus,* littera ע εὐφωνίας cau puncta, quia Anna eum a Deo ejusque petitionem Deus exa prout ipsa hoc declarat 1 Sam. ubi inquit: *a Jehova petii ill* v. 27. *pro puero isto supplic praestititque mihi Jehova peti meam, quam petebam ab eo.* A 24. XIII, 20. Hebr. XI, 32. daeis magistrum ac eximium um prophetarum dictum esse, *Wetstenius N. T.* T. II. p. 475

ΣΑΜΨΩ͂Ν, ὁ, *Samson, Simso* nomen proprium indeclinabil filii Manoae (Judd. XIII, 24.) rois ac principis Israelitarum f mi. Hebraice dicitur שִׁמְשׁוֹן *sol.* Ita dictus fortasse a spl angeli, qui parentibus ejus appa ejusque conceptionem et nativ annuntiaverat. Alii hoc nome positum esse existimant ex שֵׁם et metaphorice *summa praesta* אוֹן *robur.* Semel commemor N. T. Hebr. XI, 32.

ΣΑΝΔΑ΄ΛΙΟΝ, ίου, τὸ, *sand* pro quo et σάνδαλον dicitur, v. *Aelian.* V. H. I, 18. Fuerunt *sandalia* genus calceamentorun bus non pedes induebantur, se tum plantae pedum muniebant leae ligneae, vel coriaceae, ha

quasdam ansulas, aut funiculos, quibus superne pedibus alligabantur, quibus in regionibus calidis utebantur non tantum mulieres opulentiores, (quibus antiquis quidem temporibus inprimisque apud Graecos propria fuisse videntur, ut partim ex *Aelian.* V. H. VII, 11. Judith. X, 4. apparet, partim ex *Hesychio* liquet, qui scribit: σανδάλια· σάνδαλα, γυναικεῖα ὑποδήματα.) sed et viri, etiam plebeii, ut docuit *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. I, 18. et *Hemsterhusius* ad *Jul. Pollucis* Onom. Lib. VII, c. 22. X, c. 11. p. 1203. Certe in N. T. libris σανδάλια passim pro vulgari calceamento ponuntur atque adeo tribuuntur apostolis, itinera facientibus, Marc. VI, 9. Adde Act. XII, 8. chaldaice סַנְדָל dicebatur. Conf. *Buxtorf.* Lex. Rabbin. et Talmud. p. 1510. In versione Alex. respondet hebraico נַעַל, quod *calceum quemcunque* significat. Jos. IX, 5. et Ies. XX, 2. σανδάλιά σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου. *Herodot.* II, c. 91. *Joseph.* A. J. IV, 8. s. 23. ὑπολύσασα δὲ αὐτὸν ἡ γυνὴ τἀδελφοῦ τὰ σάνδαλα καὶ πτύουσα αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον κ. τ. λ. Conf. *Bynaeum* de Calceis Hebraeorum Veterum, *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 577 seq. et quae infra ad vocem ὑπόδημα dicta sunt.

ΣΑΝΙ'Σ, ίδος, ἡ, *tabula*, *asser*, et usurpatur partim de *asseribus*, *quibus aliquid tegitur et firmatur*, partim vero de *tabulis*, *quibus aliquid inscribitur*. In priori notione semel legitur in N. T. Act. XXVII, 44. οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν quosdam super asseribus. Sermo ibi est de naufragium passis, qui partim in tabulis, (*Phaedrus* IV, 21. caeteri *tabulam* suam portant, rogantes victum.) partim in reliquis navis fragmentis in terram evadebant. In versione Alex. respondet hebraico לוּחַ *tabula*, Cant. VIII, 9. et דֶּלֶת *janua*, 2 Regg. XII, 9. Anthol. I, 55. 13. Κλαυθμὸς ποτὶ νηὸς ἐν ὕδασι, δηρὸν ἔθεντο Δισσοὶ ὑπὲρ μούνης μαρνάμενοι σανίδος. *Galenus* de Rat. Med. V. A σανὶς fit σανιδωτὸς *tabulis tectus*. Exod. XXVII, 8. *Etym. M.* σανίς· τὸ ἐπίμηκες ξύλον — σανίδες δὲ, ἐν αἷς ἐγγράφονται οἱ ὀφλοντές τι καὶ οἱ ἠδικηκότες τι. *Hesych.* σανίς· θύρα, λεύκωμα, ἐν ᾧ αἱ γραφαὶ Ἀθήνησιν ἐγράφοντο πρὸς τοὺς κακούργους. Schol. *Apollonii*: Σανίδες· οὕτω λέγονται τὰ ὑπερμήκη ξύλα καὶ πλατέα. Conf. *Wichmannshausen* Diss. de Navi Tyria § 3. p. 22.

ΣΑΟΥ͂Λ, ὁ. Est

1. nomen proprium ἄκλιτον primi regis Israelitici, hebraice שָׁאוּל *petitus, desideratus*, particip. Paul a radice שָׁאַל *petiit*, 1 Sam. IX, 4. Act. XIII, 21. et dedit ipsis Deus τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς.

2. nomen judaicum Pauli, apostoli, qui et Σαῦλος dictus est, de quo vide infra. Act. IX, 4. 17. XXII, 7. 13. XXVI, 14.

ΣΑΠΡΟ'Σ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *putridus, putredini obnoxius, foetidus, malum odorem et saporem habens, vetustate et putredine corruptus*, a σήπω *putrefacio*. Σήπομαι *putresco, putrefio*. Sic legitur v. c. apud *Theophr.* Char. XI. σαπρὸν ἔλαιον oleum rancidum. *Arrian.* Diss. Epictet. IV, 4. ὄξος σαπρὸν, μέλι σαπρόν. *Demosthen.* p. 615. 11. ed. *Reiske*: τοὺς στεφάνους σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας. *Alciphron* I. Ep. 26. p. 104. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 336. *Küsterum* ad *Aristoph.* Plut. v. 824. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 344. et *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 1208. *Etym. M.* σαπρός· ὁ σεσηπὼς καὶ παλαιός.

2. per metonymiam: *quidquid est malae indolis nec usum praestare valet, ad quem est comparatum, inutile, non idoneum*, σαπρὸν dicitur et opponitur τῷ ἀγαθῷ et καλῷ. *Chrysostomus* Homil. IV. in Epistolam ad Timotheum: πᾶν, ὃ μὴ τὴν ἰδίαν χρείαν πληροῖ, σαπρὸν λέγομεν. Schol. *Aristoph.* ad Pacem v. 553. σαπρόν· ἄχρηστον. Sic legitur in N. T. Matth. VII, 17. 18. ubi σαπρὸν δένδρον est arbor malae indolis, quae καρποὺς πονηροὺς profert, et opponitur τῷ δένδρῳ ἀγαθῷ. Matth. XII,

XII, 33. ὁ καρπὸς σαπρὸς fructus acerbi et esui non idonei; qui cap. VII, 17. καρποὶ πονηροὶ vocantur. ib. XIII, 48. τὰ σαπρὰ pisces, esui non idonei. Luc. VI, 43. Sic σαπρὸς de numo *improbo et adulterino* legitur apud *Arrian*. Diss. Epictet. IV, c. 5. ῥίψον ἔξω, ἀδόκιμόν ἐστι, σαπρὸν, sc. τὸ τετράσσαρον τοῦτο. ibid. II, 4. σκινάριον σαπρόν. ibid. III, 22. σαπρὰ δόγματα. *Diog. Laërt.* Lib. VI, cap. 5. ἐν ῥοιᾶ καὶ σαπρὸν τινα κόκκον εἶναι. Cf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 2. p. 22 seq. ed. *Fischeri*.

3. metaphorice: *impius, vitiosus, spurcus, obscoenus, futilis, malignus.* Sic legitur in N. T. Ephes. IV, 29. πᾶς λόγος σαπρὸς omnis sermo pravus, obscoenus, malignus et futilis. *Glossae Philoxeni:* σαπρός· *nugatorius, nugax, foetidus. Hesych.* σαπρόν· παλαιὸν, αἰσχρὸν, ἀκάθαρτον *Antonin.* XI, c. 14. ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος ὁ λέγων, ἐγὼ προῄρημαι ἁπλῶς σοι προσφέρεσθαι. Sic *putris* pro *lascivus* ponitur apud *Horat.* Lib. I. Od. 36. v. 17. " omnes in Damalin putres deponent oculos." Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 371 seq. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 297. et *Wolfii* Curas Philol. P. III. p. 112. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΠΦΕΙ͂ΡΗ, ης, ἡ, *Sapphira*. Nomen proprium mulieris, uxoris Ananiae, quod vulgo graecum esse censetur, ut sit idem, quod σάπφειρος *sapphirus, gemma,* sed sine dubio est syriacum ܫܦܝܪܐ (quo etiam *Syrus* usus est Act. V, 1.) *pulcra, formosa,* a ܫܦܪ *pulcher, formosus fuit.* Semel legitur tantum in N. T. Act. V, 1.

ΣΑ͂ΠΦΕΙΡΟΣ, ου, ἡ, *sapphirus*, lapis pretiosus, coloris coerulei, (a quo Graecis κυάνεος vocatur. Hodie *lapis Lazuli* dicitur.) aureis punctis interdum collucens, interdum tota pellucida et serenissimi coeli faciem referens, de quo *Plinius* habet in H. N. XXXVII, c. 9. Ita dictus est, vel ob formositatem suam, nam שַׁפִּיר *pulcher* dicitur Hebraeis, vel a *Sapphir*, insula arabici sinus, in qu ebantur sapphiri. Semel comm ratur in N. T. Apoc. XXI, 19 vid. *Wetstenius*. Legitur pra in versione Alex. pro סַפִּיר, idem notat, Exod. XXIV, 10. tic. V, 14. Thren. IV, 7. *Gl Octat.* Σάπφειρος· λίθος τίμιος. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Lib. II, c. 12. *Salmasium* ad phanium de Gemmis cap. V, *M. Hilleri* Tr. de Gemmis duo in pectorali Pontif. Hebr. p. 2 et *Vitringae* Comment. in Ies. 11. p. 695.

ΣΑΡΓΆΝΗ, ης, ἡ. Vocabul videtur, hebraicum, a radice ש *plicavit, complicavit, connexuit, vit,* et generatim *omne* notat, *est contortum et ex funiculis te* speciatim vero *funem contortum bem, sportam, e funibus factam, textum e funiculis ad capiendos* etc. Alii deducunt a σάττω *onus impono,* ut per epenthesi tum sit ρ et sporta sic dicta sit, oneretur rebus, quae ei impon Semel tantum legitur in N. T. XI, 33. ubi Paulus demissus e gitur ἐν σαργάνῃ, h. e. σπυρίδι Act. IX, 25. *Etym. M.* σαργάνη· ἐστι ῥῆμα. καὶ σαγάνη. καὶ π μῷ τοῦ ρ σαργάνη. ἔστι δὲ σαργά σχοινίου πλεγμάτιον εἰς ὑποδοχὴν *Suid.* σαργάνη· οἱ μὲν σχοινίον τι, πλέγμα τι ἐκ σχοινίου. *Hesych.* ναι· δεσμοὶ καὶ πλέγματα γυργαθώδη νον. ἀγυρέτωγα. *Lycophron* Cas v. 748. προσπεπαργανωμένην. Sch πεπλεγμένην. ἡ γὰρ παρ' ἡμῖν σ ἤτοι το σπυρίδιον, παρὰ Ἀττικοῖς τ λέγεται. Cf. *Gatakeri* Opera p. 29 seq.

ΣΆΡΔΕΙΣ, ων, αἱ, *Sardes*, iu nomen plurale urbis Lydiae, rum metropolis et Croesi regia ad montem Tmolum et Pac fluvium auriferum. Urbs haec dam maxime dives et voluptuos erat, in qua omnes ancillae pros et meretrices erant, teste St

Geogr. Lib. XIII. Mentio ejus fit in N. T. Apoc. I, 11. III, 1. 4. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας et episcopo ecclesiae, quae est Sardibus. ibid. v. 4. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 4. p. 110. *F. Stosch.* Syntagma Diss. VII. de totidem urbibus Asiae in Apocalypsi p. 120. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 760.

ΣΑ'ΡΔΙΝΟΣ, ου, ὁ, idem, quod ΣΑ'ΡΔΙΟΣ, ίου, ὁ, subaudi λίθος, *sardius.* Genus lapidis pretiosi, colore rubro, propius ad ignis colorem accedentis, (*Epiphan.* de Gemmis c. 1. πυρωπὸς τῷ εἴδει καὶ αἱματοειδής. *Orpheo* περὶ λίθων XVI, 5. σάρδιον αἱματόεν dicitur.) sed palloris aliquid admixtum habet, unde recentioribus carneolus vocatur, quia colore carneo rubet. Ita dictus est ab insula Sardinia, sita in mari Ligustico, ubi nasci dicitur. Vide *Plin.* H. N. XXXVII, c. 7. extr. Mentio ejus fit in N. T. Apoc. IV, 3. Vide *Salmasium* ad *Solinum* p. 98. et ad *Epiphanium* de Gemmis p. 85. nec non *M. Hilleri* Tract. de Gemmis XII. in pectorali Pontificis Hebraeorum p. 1 seq.

ΣΑ'ΡΔΙΟΣ, ίου, ὁ, sc. λίθος, *sardius.* Nomen gemmae. Vide supra σάρδινος. Memoratur in N. T. Apoc. XXI, 20. In versione Alexand. legitur pro אֹדֶם *pyropus, rubinus,* Exod. XXVIII, 17. XXXIX, 10. Ezech. XXVIII, 13. et pro שֹׁהַם *onyx,* Exod. XXV, 7. XXXV, 9. Conf. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Hebr. Lib. II, c. 8. § 478. p. 504. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 845.

ΣΑΡΔΟ'ΝΥΞ, υχος, ὁ, *sardonyx.* Nomen gemmae, ex Sarda ruborem et Onyche alborem habentis, quae etiam σαρδονύχιον (*Incert.* Job. XXVIII, 16.) dicitur, compositum ex σάρδιος *sardius,* et ὄνυξ *unguis,* eo quod colore unguem humanum imitatur, et est colore inter rubrum et album medio, fere carneo. Vide *Plinii* H. N. XXXVII, c. 12. Commemoratur semel in N. T. Apoc. XXI, 20. Conf. praeter *Wetstenii N. T.* T. II. p. 845. *Salmasium* ad *Epiphan.* de Gemmis cap. XII. p. 110. et *M. Hilleri* Tract. de Gemmis XII. in pectorali Pontificis Hebraeorum p. 51. seq.

ΣΑ'ΡΕΠΤΑ, των, τὰ, *Sarepta.* Est nomen proprium urbis, sitae in tribu Aseritica, inter Tyrum et Sidonem mediae, (*Josephus* A. J. VIII, c. 13. 2. εἰς Σαρεφθᾶ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου.) distantis duabus leucis ab Eleuthero flumine. Vide *Relandi* Palaestin. Illustr. Lib. III. p. 985. et *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 12. § 93. p. 380. Hebraice dicitur צָרְפַתָה, 1 Regg. XVII, 9. a צָרַף *conflavit, purgavit,* fortasse, quia ibi fuerunt officinae metallicae et fusoriae. *Alberti* Glossar. Gr. p. 47. Σάρεπτα· πυρωτη ἢ θλίψις αρτου, ubi vid. *Alberti.* Semel tantum commemoratur in N. T. Luc. IV, 26. ubi est magna lectionis varietas in hoc nomine.

ΣΑΡΚΙΚΟ'Σ, ή, όν, 1. proprie: *carneus,* ut referatur ad substantiam corporis molliorem in animali, quae proprie caro dicitur, a σάρξ, σαρκὸς, *caro.* Ita vero in N. T. non legitur, sed in exterorum tantum monumentis reperitur.

2. *omne, quod ad corpus externamque hominis conditionem pertinet.* Rom. XV, 27. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Sunt autem h. l. τὰ σαρκικὰ beneficia, ad corporis sustentationem et externam hominis conditionem pertinentia, eleemosynae, collectae ab ecclesiis Macedoniae et Achaiae, quibus sublevandi erant pauperes Christianorum Hierosolymitanorum, quibus opponuntur h. l. τὰ πνευματικὰ, h. e. beneficium religionis christianae et omnium partorum per eam hominibus bonorum, quod debebant Judaeis ethnici, ex constanti apostolorum doctrina. 1 Cor. IX, 11. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα, εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν· ubi τὰ πνευματικὰ

ʼματικὰ de institutione in religione christiana adeoque de beneficio, ad animum pertinente, τὰ σαρκικὰ vero de didactro, quod datur magistro pro docendi opera, adeoque de re, ad corporis sustentationem tantum pertinente, explicanda sunt, postulante ita omni orationis serie. In utroque vero loco latet simul in voce σαρκικὸς *vilitatis* et *levitatis* notio, quam vocabulo σάρξ haud raro adjunctam esse, infra ad hanc vocem demonstrabitur.

3. *humanus, humanae naturae conveniens, humano studio et viribus naturalibus acquisitus, ingenio hominis accommodatus.* 2 Cor. I, 12. οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ non in sapientia humana, quae humano studio ac ingenio comparatur, et ingeniis hominum vulgarium est maxime accommodata, quam 1 Cor. II, 6. σοφίαν τοῦ αἰῶνος τούτου, et ibid. v. 13. σοφίαν ἀνθρωπίνην appellat. Jam, quia omnia, quae sunt humana, imbecillitatis et infirmitatis humanae notas habent impressas, factum est, ut σαρκικὸν

4. significaret *vile, infirmum, imbecille, invalidum.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. X, 4. ubi τὰ ὅπλα σαρκικὰ opponuntur τοῖς ὅπλοις δυνατοῖς τῷ Θεῷ, h. e. armis validissimis ac efficacissimis, (vide dicta supra a me ad Θεὸς et ὅπλον,) adeoque sunt *arma invalida, imbecilla.*

5. *vitiosus, peccato et pravis cupiditatibus subjectus, corruptus, pronus et proclivis ad peccandum.* Rom. VII, 14. ἐγὼ δὲ σαρκικός (ita enim legitur in omnibus fere editionibus N. T. excepta *Griesbachiana*, quae habet σάρκινος) εἰμι ego vero sum ad peccandum proclivis, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ut statim in sequentibus explicatur. 1 Petr. II, 11. ἀπέχεσθε τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν abstinete ab omnibus pravis cupiditatibus, quibus olim, antequam formulam christianam amplexi essetis, abripi vos passi estis.

6. *rudis, indoctus, tiro in aliqua disciplina*, et speciatim : *qui imperfectam religionis christianae cognitionem habet, qui nondum tirocinia in religione christiana posuit.* Sic leg N. T. 1 Cor. III, 1. οὐκ ἠδυν λῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' κικοῖς, ubi σαρκικοί, quia opp τοῖς πνευματικοῖς, h. e. perfec Christianis, qui perfectiorem nis christianae cognitionem (conf. 1 Cor. II, 15. Galat. seu τοῖς δυνατοῖς, ut Rom. XV cantur, sunt *Christiani infirn dum satis illustrati et emenc religionem christianam, mult judiciis et erroribus adhuc* unaufgeklarte *unenlightened,* dem οἱ νήπιοι ἐν Χριστῷ dicu quibus, uti v. 2. addit, ut e religionis christianae iterum rentur, adhuc opus erat. Sen vero tunc ita constituendus er potui tradere vobis doctrinan tianam, tanquam provectis jan cognitione, sed tanquam ru adhuc et imperfectioribus Chi Nec alio sensu legitur hoc voc ibid. v. 2. 3 et 4.

7. *transitorius, fluxus, non ac perpetuus.* In hac vero s tione reperitur Hebr. VII, Christus dicitur a Deo coi esse summus sacerdos, οὐ κα ἐντολῆς σαρκικῆς, h. e. vel, noi dum legem Mosaicam, quae talem dignitatem e tribu oriundis ad tempus vitae, noi petuum decernebat ; (conf. *retum* ad h. l.) vel, quod ali placet, secundum leges Mose nues et mox abrogandas ; (18.) sed κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκα Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑΡΚΙΝΟΣ, η, ον, proprie *neus, ex carne constans,* etia *pulentus* (*Polyb.* XXXIX, 2. σαρκικὸς, cum quo etiam frequ codicibus N. T. permutatur *caro.*

2. metaphorice, relate ad si τῷ λιθίνῳ *lapideo* opponitur, cat *docilem, pronum ad ample veritatem, qui facile se flecti, et emendari patitur.* Sic sei tum legitur in N. T. 2 Cor

οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις, ubi πλάκες καρδίας σάρκιναι tabulae cordis carneae sine dubio metaphorice *animum docilem et flexilem* significant, *animum mollem, tractabilem, qui facile movetur, ut obediat praeceptis divinis*, qui Sirac. XVII, 16. καρδία σαρκίνη, et Ezech. XI, 19. XXXVI, 26. לֵב בָּשָׂר vocatur, in quibus locis omnibus καρδία λιθίνη et לֵב הָאֶבֶן *cordi lapideo*, h. e. *animo contumaci, qui non movetur praeceptis divinis iisque obedientiam denegat*, opponitur.

ΣΑ'ΡΞ, κὸς, ἡ, 1. proprie: *caro*, seu *substantia corporis mollior in animali*, i. q. κρέας. Sic legitur in N. T. Luc. XXIV, 39. ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει mortuorum animae carne et ossibus carent. Conf. *Homer*. Odyss. λ', v. 218. coll. v. 220. οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσι. Ephes. V, 30. ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ex carne ejus et ex ossibus ejus. Verba haec, quanquam respondent hebraicis מִבְּשָׂרוֹ וּמֵעֲצָמָיו Genes. II, 23. ubi de ipso corpore humano intelligenda sunt, cujus natura primi parentes generis humani arctissime invicem conjungebantur, (conf. etiam Genes. XXIX, 14. 2 Sam. V, 1.) loco tamen nostro metaphorice de *arctissima conjunctione, Christum ejusque cultores in hac pariter ac futura vita intercedente*, accipienda sunt. In hac propria *carnis* notione σὰρξ etiam quandoque in numero plurali adhibetur, v. c. Apoc. XVII, 16. καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται. ibid. XIX, 18. 21. καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν, in quibus locis tamen non minus commode per *cadavera* reddi possit, quam significationem σὰρξ, ut σῶμα, ad imitationem hebraici בָּשָׂר, habet in versione Alex. Ezech. XXXII, 5. καὶ δώσω τὰς σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη.

2. *totum corpus animale, carne et ossibus constans*, diversum hactenus a voce generaliore σώματος, quae etiam de corporibus, et substantia seminum (1 Cor. XV, 39 et 50.) adhibetur. Sic legitur in N. T. Act. II, 31. οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθορὰν neque corpus ejus exanime in putredinem abiit. Rom. II, 28. ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομὴ circumcisio externa, ad corpus tantum pertinens, cui opponitur v. 29. περιτομὴ καρδίας, ἐν κρυπτῷ, ἐν πνεύματι. Non opus enim esse videtur, ut σὰρξ h. l. de certa corporis humani parte, de pudendis scilicet, explicetur, quanquam huic explicationi locus Levit. XV, 2. patrocinatur. Rom. XIII, 14. τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας curam quidem gerite corporis vestri, sustentate, alite et fovete corpus vestrum, sed temperanter, ne pravae et libidinosae cupiditates in eo alantur et excitentur. 1 Cor. V, 5. εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ. Sermo autem est h. l. de morbis gravioribus plagisque corporeis, quibus Paulus pro potestate, sibi a Christo concessa, adfligere decreverat hominem illum incestuosum in ecclesia Corinthiaca. ibid. XV, 39. οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν neque vero corpora omnia ejusdem generis sunt, sed hominum alia, quadrupedum alia, piscium alia, alia rursus avium. 2 Cor. IV, 11. ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν, i. q. v. 10. ἐν τῷ σώματι ἡμῶν. ibid. VII, 1. μολυσμὸς σαρκὸς καὶ πνεύματος pollutio corporis et animi peccatorum sordibus. ibid. XII, 7. σκόλοψ τῇ σαρκί. Vide infra σκόλοψ. Ephes. II, 11. ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου. ibid. V, 29. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν nemo enim facile corpus suum duriter tractare solet, potius alit illud et fovet. Coloss. II, 1. τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί. ibid. v. 5. εἰ γὰρ καὶ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμὶ quanquam enim corpore absens sum, tamen animo meo vobis adsum. ibid. v. 13 et 23. πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Hebr. IX, 10. δι-

καιώματα τῆς σαρκὸς rituum externorum, corpore peragendorum, praeceptiones. ibid. v. 13. πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα ad corporis, seu externam purgationem et lustrationem. ibid. XII, 9. τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας parentes nostros naturales, quibus hoc corpus nostrum animale debemus, qui in sequentibus opponuntur τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, h. e. Deo, cui praeter corpus et animum etiam religionem christianam et omnia commoda, cum ejus professione et observatione conjuncta, grati debemus. 1 Petr. III, 18. θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, pro κατὰ τὴν σάρκα, seu κατὰ τὸ σῶμα, interfectus quidem quoad corpus. ibid. v. 21. οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου non ablutio sordium corporis. ibid. IV, 1 et 6. Jud. v. 8. σάρκα μιαίνουσι corpus polluunt, h. e. foedam libidinem exercent. Ita בָּשָׂר quoque legitur Levit. XV, 16. XIX, 28. et σὰρξ usurpatur apud *Euripidem* in Phoen. v. 1604. φάσγανον εἴσω σαρκὸς ἔβαψεν, et in Electra v. 387. *Epictet.* III, 7. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 276. Adde Alex. Genes. VI, 17. καταφθεῖραι πᾶσαν σάρκα, ἐν ᾗ ἐστι πνεῦμα ζωῆς. 2 Regg. IV, 34. διεθερμάνθη ἡ σὰρξ τοῦ παιδαρίου.

3. *totum animans, corpore et anima constans, totum corpus humanum*, adjuncta tamen haud raro *mortalitatis, infirmitatis* et *imperfectionis* notione. Rom. VIII, 3. ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, pro ἐν σώματι ὁμοίῳ τῷ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν σώματι, vestitum corpore, quale est caeterorum hominum, i. q. Phil. II, 7. ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, Conf. Hebr. II, 17. et IV, 15. Rom. VII, 18. 1 Cor. XV, 50. σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται corpus ἐπίγειον, quale in his terris gerimus, carne et sanguine constans, et variis infirmitatibus, etiam quoad animum, obnoxium, non admitti potest in societatem aeternae felicitatis, Christianis a Deo destinatae. 2 Cor. X, 3. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες quanquam enim externo infirmi hominis habitu in his terris vivimus. Galat. II, 20. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί. Phil. I, 22. τὸ ζῆν ἐν σαρκί. ib. v. 24. ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκί. Coloss. I, 24. τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου calamitatum, quas Christi causa et quoad corpus et quoad animum perfero. 1 Tim. III, 16. ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ homo factus est, humanam induit naturam. 1 Petr. IV, 2. τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. 1 Joh. IV, 2. ἐν σαρκὶ corpore vere humano instructum. ibid. v. 3. 2 Joh. v. 7. Cf. *Schwarzii* Comment. Philol. Ling. Gr. p. 1210. Causa vero, cur in haud paucis N. T. locis σὰρξ, de hominibus et humano corpore usurpatum, *infirmitatis, imbecillitatis, imperfectionis et mortalitatis* notionem adjunctam habet, unice a Scripturibus hebraicis repetenda videtur, qui, cum viderent, corpus animale, sive hominum, sive caeterorum animantium, nisi mente regatur, inertia et infirmitate laborare et mox in putredinem et corruptionem abire, ipsumque adeo hominem in hac vita caducum, mortalem ac variis infirmitatibus obnoxium esse, quicquid ut debile, infirmum et caducum describere volebant, בָּשָׂר dixerunt. Conf. Genes. VI, 3. בְּשַׁגָּם הוּא בָשָׂר. Ps. LXXVIII, 39. כִּי בָשָׂר הֵמָּה. Ies. XXXI, 3. ubi Aegyptii בָּשָׂר vocantur, ob imbecille ac inconstans auxilium, quod praestabant. E contrario voci רוּחַ apud eosdem *vitae, constantiae, perennitatis, perfectionis ac roboris* notio adhaeret.

4. significatione a genere ad speciem translata: *homo ipse*, vel simpliciter, (*Porphyr.* de Abstinent. I. § 49. p. 40.) vel adjuncta partim infirmitatis, partim mortalitatis notione. Matth. XVI, 17. σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι homines (qui h. l. ita dicuntur ob imbecillitatem et tenuitatem cognitionis,) tibi hoc non revelarunt, seu, hoc non humana indagine cognovisti. ibid. XIX, 5. ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν in unum hominem ambo

ambo coalescent, sie beyde werden nur eine Person ausmachen *they both shall constitute but one person*, arctissimis vinculis erunt invicem conjuncti. ib. v. 6. XXIV, 22. οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ nemo facile salvus evaderet. Marc. X, 8. XIII, 20. Luc. III, 6. καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ et videbunt omnes servatorem, a Deo missum. Joh. I, 14. σὰρξ ἐγένετο homo factus est. ibid. III, 6. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι quicunque enim natus est ex hominibus, homo est, seu, natura et conditione humana quoque praeditus est. ibid. XVII, 2. Act. II, 17. Rom. III, 20. οὐ πᾶσα σὰρξ nemo. 1 Cor. I, 26 et 29. VI, 16. 2 Cor. I, 17. κατὰ σάρκα βουλεύομαι consilia capio more hominum, qui fere sunt inconstantes et instabiles. 2 Cor. X, 2. κατὰ σάρκα περιπατεῖν agere, ut homines vulgo agere solent, qui, praesentes quidem, timidi tacent, sed absentes audacius increpant, adeoque sui dissimiles sunt. Galat. I, 16. οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι neminem in consilium adhibui. ibid. II, 16. IV, 23. 29. ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς qui natus est naturali modo, quo in his terris nasci solent homines. Opponitur ei ὁ κατὰ πνεῦμα γεννηθεὶς filius, qui ipsa vi divina, seu vi divinae promissionis (διὰ τῆς ἐπαγγελίας v. 23.) progenitus est. Ephes. VI, 12. πρὸς αἷμα καὶ σάρκα cum hominibus imbecillibus. Philem. v. 16. καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ et quia homo et quia Christianus est. Eandem significationem habet בָּשָׂר Ies. XL, 6. Jer. XVII, 5. Genes. VI, 12. Sirac. XIV, 18. οὕτως γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἡ δὲ γεννᾶται.

5. *natura humana*. In hac significatione de Christo adhibetur Act. II, 30. ubi τὸ κατὰ σάρκα est, quoad humanam naturam, et conjungendum cum verbis ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Rom. I, 3. τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα. ibid. IX, 5. καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα. 2 Cor. V, 16. Hebr. V, 14. κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος. Huc etiam refer locum Joh. I, 13. ubi θέλημα σαρκὸς est *instinctus naturalis ad procreandam sobolem*.

6. *externa hominis conditio, corpore in primis conspicua, res externae*. Joh. VIII, 15. ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε vos judicatis secundum externam dignitatem, i. q. alias dicitur κατὰ ὄψιν κρίνετε. 1 Cor. VII, 28. θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι variis calamitatibus quoad externam conditionem, (v. c. paupertati, exilio, carceri, fugae etc.) tales obnoxii erunt. 2 Cor. XI, 18. ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα quia multi de rebus externis gloriantur. Galat. IV, 13. δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς inter varias calamitates externas, quae pericula et incommoda externa, ob religionem christianam suscepta, v. 14. ὁ πειρασμὸς, ὁ ἐν τῇ σαρκὶ vocantur. ibid. VI, 12. ἐν σαρκὶ per res externas, leves, inanes et nullius pretii, in quibus dignitatem et gloriam quaerebant doctores judaizantes. Ephes. VI, 5. τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα dominis vestris terrenis. Coloss. III, 22. 1 Petr. I, 24. πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος omnes res externae sunt fluxae ac caducae. 1 Joh. II, 16. ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς nimia rerum externarum cupiditas.—Huc etiam referri potest locus Rom. IX, 3. ubi Paulus Judaeos, suos συγγενεῖς κατὰ σάρκα, h.e. populares, seu fratres suos secundum externam conditionem vocat; sed rectius vocabulum σὰρξ h. l. de *nativitate et ipsis natalibus* explicatur.

7. *nativitas, natales*. Rom. IX, 3. 8. οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς non posteri, qui sunt per nativitatem, seu posteri, proprie sic dicti. 1 Cor. X, 18. ὁ Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα Israelitae qui sunt per natales, sine ullo respectu ad vitam, religioni judaicae consentaneam. Ephes. II, 11. τὰ ἔθνη ἐν σαρκί.

8. *popularis, ejusdem gentis homo, et omnino omnis, qui ejusdem est cum aliquo originis et stirpis affinitate conjunctus*. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 14. εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα ut populares meos ad aemulationem excitem

excitem. Ita etiam בָּשָׂר generatim *consanguineum* notat, et mox de *fratre germano*, Genes. XXXVII, 27. et de *sororis filio*, Genes. XXIX, 14. mox de *hominibus, communis stirpis affinitate invicem conjunctis*, Ies. LVIII, 7. adhibetur.

9. *foemina*. Conf. 2 Petr. II, 10. τοὺς ὀπίσω σαρκὸς, ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους, ubi σὰρξ nec de voluptate illicita, nec de vitiositate, nec denique de pudendis, quae est *Koppii* in libro, infra laudando, sententia, explicari potest, sed est i. q. γυνή, ut apparet e collatione loci Jud. v. 7. ubi ἀπέρχεσθαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας et ἐκπορνεύεσθαι tanquam formulae synonymae ponuntur.

10. *vita in his terris*, adjuncta notione *imbecillitatis et conditionis deterioris ac multis malis obnoxiae*. Hebr. V, 7. ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ quamdiu conditio vitae ejus in his terris, vilis illa atque humilis, durabat.

11. *infirmitas, imbecillitas quaevis, deterior conditio quaecunque*. 2 Cor. X, 3. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα quanquam enim sumus in conditione infima, tamen nos bella gerimus ut fortes milites. Galat. VI, 13. ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται ut habeant gloriandi materiam de animi vestri levitate, inconstantia et imbecillitate, qua vos ad suarum opinionum judaicarum levitatem flectere ipsis contigit.

12. *religio Mosaica*, quippe *imperfectior illa* et *tenuior*, cum doctrina christiana comparata. Galat. III, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; vos, qui jam praestantiam religionis christianae usu vestro cognovistis, nunc ad religionem judaicam, imperfectiorem illam, redibitis?

13. *observatio religionis Mosaicae et inprimis rituum, quos praescribunt leges Mosaicae ceremoniales*. Rom. IV, 1. τί οὖν ἐροῦμεν; Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα; Quid enim? Num dicemus, Abrahamum, gentis nostrae auctorem, per [...] tionem legis Mosaicae ritua[...] nuisse favorem divinum? E[...] enim Abrahami vult Paulus [...] dere, ut ipsis ejus verbis ut[...] III, 28. πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπ[...] ἔργων νόμου. De studio religio[...] saicae, ritualis inprimis, vel [...] vandae, vel commendandae, e[...] etiam commode possunt loca [...] jam laudata. Galat. VI, 12. [...] λουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ qui [...] placere gestiunt suo religion[...] saicae commendandae studio. v. 13. ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ κα[...] ται ut de vestro religionis M[...] observandae studio gloriari pos[...]

14. *status et conditio eorum, q[...] Mosaica obstricti tenentur*. Ro[...] 5. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ cum [...] olim lege Mosaica obstricti [...] mur. Cf. v. 6. Bene *Theodor*[...] h. l. ἐν τῇ σαρκὶ, τοῦτ᾽ ἔστι τῇ κατ[...] πολιτείᾳ. Philipp. III, 3. οὐκ ἐ[...] πεποιθότες. ibid. v. 4.

15. *homo, corpori deditus et [...] viens, a corpore pendens, non in[...] a pravitate, ad corpus omnia re[...] di*. Matth. XXVI, 41. τὸ μὲν πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής animi[...] ter quidem promtus est, sed vo[...] poris imperio subjecti, et toti [...] externi et corporei, admodum [...] cilles estis et proni ad lapsum. XIV, 38. Hinc

16. transfertur ad *hominem, si[...] lictum, qui est sine meliori ista, spiritus divini opus est, animi i[...] rebus hujus vitae externis im[...] unice*. Joh. VI, 63. ἡ σὰρξ οὐκ [...] οὐδέν.

17. *pravitas, vitiositas humana prava ac scelesta*. Ratio huju[...] quendi usus duplex videtur; un[...] dem, quod apostoli omnis vitio[...] in agendo origines ad corpus re[...] consueverant, ut etiam pluribus [...] losophis graecis, velut Platoni, [...] lemne erat; altera vero haec, [...] sensus animi, per religionem chr[...] nam emendatos, πνεῦμα nominar[...]

le

lebant apostoli, ut jam recte observavit *Koppius* in Excurs. IX. in Epistolam ad Galatas. Rom. VII, 25. τῇ σαρκί, h. e. κατὰ τὴν οἰκοῦσαν ἐν ἐμοὶ ἁμαρτίαν, v. 20. seu κατὰ τὸν ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, v. 22. ib. VIII, 1. κατὰ σάρκα περιπατεῖν vitiositati indulgere. ibid. v. 3. διὰ τῆς σαρκὸς ipsa hominum vitiositate, qui abutebantur lege, ita, ut non tantum se ea coërceri paterentur, sed occasionem adeo plus peccandi ab ea repetebant, ut *Koppii* verbis ad h. l. utar. ib. v. 4. 5. οἱ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσι. ib. v. 6. 7. 8. 9. 12. 13. Galat. V, 13. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ modo ne hac doctrina de libertate christiana ad peccandi licentiam abutamini. ibid. v. 16. ἐπιθυμία σαρκὸς cupiditates pravae. ibid. v. 17. 19. 24. τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν renuntiarunt vitiositati. ibid. VI, 8. ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν qui pravis suis cupiditatibus indulget, eum hae ipsae cupiditates perversae infelicem reddent. Ephes. II, 3. Coloss. II, 11. ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς in depositione corporis, quo homines ad peccata abutuntur et incitantur. ibid. v. 18. 2 Petr. II, 18. Jud. v. 23. Sic etiam apud Siracidem XXIII, 16. σῶμα σαρκὸς corpus, quod paret vitiositatis imperio, dicitur.

18. *corpus Christi, homines expiandi caussa morti traditum, mors Christi.* Sic legitur in N. T. Ephes. II, 15. ubi Christus dicitur legem Mosaicam ritualem, qua Judaei ac gentes invicem dirimebantur, sustulisse et abrogasse, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, h. e. morte sua, quam in cruce pertulit. Conf. Coloss. II, 14. Hebr. X, 20. διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, h. e. διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ut v. 19. legitur. Joh. VI, 51. ἡ σάρξ μου, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. ibid. v. 52. 53. ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου nisi comederitis corpus filii hominis, h. e. nisi recte usi fueritis morte filii hominis. Plerique tamen interpretes, recte videntes, σάρκα h. l. nec de corpore Christi, proprie sic dicto, nec omnem formulam de usu S. Coenae intelligi posse, maluerunt σάρκα Χριστοῦ metaphorice accipere de *doctrina et religione, quam Christus, humano corpore praeditus, hominibus tradidit et morte sua violenta in cruce confirmavit*, ut φαγεῖν τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου sit: *vera fide doctrinam christianam amplecti.* Confer quae supra ad vocem αἷμα a me dicta sunt. ibid. v. 54. 55. ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, h. e. vel, a morte mea fructus uberrimi ad genus humanum derivantur, vel, doctrina mea habet vim salutarem, homines ad veram felicitatem adducendi et desideriis animi humani omni ex parte satisfaciendi. ib. v. 56.

19. haud raro abundat. Act. II, 26. ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου (h. e. ἐγὼ) κατασκηνώσει ἐν ἐλπίδι praeterea etiam ego habitabo securus, h. e. animo, fiducia pleno, in his terris vivam. Eodem modo בָּשָׂר, junctis suffixis pronominum, ponitur loco pronominis ipsius, v. c. Ps. LXIII, 1. ubi בְּשָׂרִי aeque ac נַפְשִׁי pro אֲנִי *ego* ponitur. Eccles. IV, 4. Rom. VI, 19. διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν, pro διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑμῶν, ob imbecillitatem vestram. 2 Cor. VII, 5. οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν. Coloss. I, 22. ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Jacob. V, 3. καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν, pro ὑμᾶς. Saepius in N. T. non legitur.—Caeterum lectu digna de hac voce, in N. T. maximeque Pauli oratione frequentissima, habet *Koppius* in Excursu IX. in Epistolam ad Galatas p. m. 139 seq. *Sartorius* in Diss. Theol. de Notione Vocis σάρξ in scriptis N. T. Tubingae 1778. *G. A. Tellerus* in Vocabulario N. T. Theodisce scripto, sub voce Fleisch, *Langius* in Symbolis ad promovendum rectum Vocabularii Telleriani usum. Vol. I. p. 292 seq. *Joh. Phil. Storrii* Comment. de vocum carnis et spiritus, cum de Christo dicuntur, genuino sensu. Tubing. 1732. 4. *C. F. Schmidii* D. de

de potestate vocabulis σαρκὸς et πνεύματος de Christo dictis in N. T. subjecta. Viteb. 1775. 4. *G. G. Röller* de vocum σὰρξ et πνεῦμα in Pauli Ep. ad Galatas sensu. Zwiccav. 1778. 8. et Tract. Ueber die Bedeutungen der Ausdrucke Fleisch und Geist in verschiedenen Stellen des N. T. in Henke's Magazin fur Religions-Philosophie und Exegese. Th. I. S. 459—584.

ΣΑΡΟΥ̓Χ, ὁ. *Saruch.* Est nomen proprium viri indeclinabile hebraicum, quod semel tantum reperitur in N. T. Luc. III, 35. Scribitur etiam Ζαρούχ, hebraice שְׂרוּג, idem notans, quod *ramus, propago.* Fuit filius Rahu. Genes. XI, 20.

ΣΑΡΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *scopis purgo, verro, mundo,* a σαρὸς, vel σάρος, quod *scopas, virgulas purgatorias* notat et descendit a σαίρω, quod idem significat ac σαρόω, (Confer *Eurip.* Cyclop. v. 33. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 396.) fut. σαρῶ, perf. pass. σέσαρμαι, unde nomen σάρμα *sordes, verrendo collectae, purgamenta.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Luc. XV, 8. οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ; nonne accendet lucernam, everret totam domum, et sedulo quaeret, donec drachmam amissam invenerit? Matth. XII, 44. et Luc. XI, 25. οἶκον σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον domum mundatam et exornatam, h. e. hominem securum nec tale quid metuentem; metaphora desumta a domo vacua, diligenter exornata et purgata, novumque hospitem exspectante. Damnavit hanc vocem *Thom. M.* p. 547. κόρημα χρὴ λέγειν, inquit, οὐχὶ σάρον, οὐδὲ σάρωτρον, καὶ κορεῖν καὶ παρακορεῖν καὶ ἐκκορεῖν, ἀλλὰ μὴ σαροῦν. Idem tradit *Phrynichus* p. 28. Vocem σαίρειν in *verrendi* notione habet *Euripides* in Ion. v. 115. 121. Cyclop. v. 29. *Hesych.* σαρῶ· κοσμίζω. *Suid.* σαρῶν· κορῶν. καὶ σαρῶν· κοσμῶν, αἰτιατικῇ.

ΣΑ'ῬΡΑ, ας, ἡ. *Sara.* Est nomen proprium uxoris Abrahami, quae fuit filia non Haranis, fratris Abr quae Genes. XI, 29. *Jisca* v sed *Tarachi,* patris Abrahami, que Abrahami soror, eodem sed non eadem matre genita, nes. XX, 12. Abrahamus ipse *Vere soror mea est, filia patr veruntamen non est filia matris* Nomen hebraicum huic a pare inditum erat שָׂרַי, quod ipse mutavit (Genes. XVII, 15.) ir quod notat *principem,* quia ex orituri erant tot reges et pop cundum promissionem, factam XVII, 16. *benedicam ei, ut ma multarum gentium, reges pop ex ea futuri sunt.* Commem in N. T. Rom. IV, 19. IX, 9. XI, 11. 1 Petr. III, 6.

ΣΑ'ΡΩΝ, ωνος, ὁ. *Saron.* campestris pascuis abundans et viculis repleta a Caesarea Palae seu turri Strabonis, usque ad J se extendens, nobilis quoque vi ronitico et floribus amoenissimis braice dicitur שָׁרוֹן, vel a זָרָה *vere, dimittere, emittere,* ut ad men acceperit ab emittendo et שָׁרוֹן significet *regionem ca trem pascuosam,* vel a שׁוּר *pros contemplari,* quasi *regio lati pr tus,* ut placuit *Bocharto* in Hie co P. I, Lib. II, cap. 31 et 48. et 533. In hac regione erat mons ejusdem nominis, cui in cata erat urbs, dicta *Lassaron.* et alia regio, seu tractus alius dem nominis inter Tabirinum m et lacum Tiberiadis. Conf. C Geogr. Plen. III, c. 13. § 97. *Ludov. de Dieu* Crit. Sacr. p. 5 *Lightfoot.* Cent. Chorogr. Ma praemiss. cap. 17. Memoratur in N. T. Act. IX, 35. ad quem videndus est *Wetstenius.*

ΣΑΤΑ͂Ν, ὁ. *Satan.* Nome braicum indeclinabile, et Σαταν ὁ, *Satanas,* ad imitationem sy vocis ܣܛܢܐ et chaldaici סָטָנָא, a

ce hebraica שָׂטָן, quae ut chald. סְטַן et arab. شَطَنَ *odio habere, omni studio ac conatu adversari alicui*, ἀντικεῖσθαι, significat. Hinc Σατανᾶς et Σατᾶν 1. proprie *adversarium quemlibet*, (Ita Σατὰν ponitur in vers. Alex. 1 Regg. XI, 14. 23. 25.) ἀντικείμενον, (Alex. Zachar. III, 1. לְשִׂטְנוֹ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ.) *maxime in judicio*, (Zach. III, 1.) notat, observante *Origine* Lib. VI. contra *Celsum* p. 306. et mox de *calumniatoribus*, (unde Alexandrini voce διάβολος pro hebraico שָׂטָן usi sunt 1 Chron. XXI, 1. Job. I, 6. 7. 9. 12. Ps. CIX, 6.) mox de *insidiatoribus*, (unde 1 Sam. XXIX, 4. et 1 Regg. V, 4. apud Alexandrinos pro שָׂטָן legitur ἐπίβουλος,) mox vero de *eo* usurpatur, *qui quomodocunque adversatur conatibus alicujus, qui alteri obstat et renititur, etiam probo animo*. Sic legitur in N. T. Matth. XVI, 23. ubi Jesus Petro dixisse narratur: ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ facesse hinc, qui adversaris mihi. Significat Σατανᾶς h. l. speciatim *malum consiliarium, qui alteri dat consilia mala, inutilia et perniciosa;* quo sensu שָׂטָן legitur quoque 2 Sam. XIX, 22. Marc. VIII, 33. Jam, quia Judaei credebant, genios malos acerbissimo odio homines persequi et omni conatu et studio iis adversari et quocunque modo illis nocere laborare et adeo non solum homines variis artibus decipere et ad peccata sollicitare, sed etiam calumniari apud Deum et coram eo accusare die et nocte, factum est, ut Σατανᾶς in N. T.

2. mox *principem geniorum malorum*, mox *universitatem geniorum malorum* significaret, ad quorum perversa studia N. T. scriptores morbos hominum et calamitates graviores, omnia propagationis religionis christianae impedimenta et ipsas peccatorum ac vitiositatis origines referre solent. *Suid.* Σατανᾶς· ὅτι Σατανᾶς κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶσσαν ὁ ἀποστάτης λέγεται, ὁ αὐτὸς καὶ ὁ διάβολος, ὡς τὸν Θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντῶν καὶ αὐτοῖς γε τοῖς ἀνθρώποις ἔριν πρὸς ἀλλήλους ἐμβαλὼν καὶ μάχην. *Alberti* Glossar. Gr. p. 50. Σατᾶν ἀντικείμενος, ἢ ἀποστάτης. Matth. IV, 10. XII, 26. εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει si ego ope principis daemonum ejicio daemones. Marc. I, 13. III, 23. 26. IV, 15. Luc. IV, 8. X, 18. ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα scio, per vos potestatem geniorum malorum in corpora humana derepente fractam esse. ibid. XI, 18. XIII, 16. ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη cui a daemone morbus inflictus est jam per octodecim annos. Conf. v. 11. ibid. XXII, 3. εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν suggessit vero Satanas Judae consilium. ib. v. 31. Rom. XVI, 20. συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν, h. e. ut *Koppius* recte transtulit: vos ab omni fraude et crudelitate hostium vestrorum, et a singulis malis, quibus oppressos vos sentitis, liberabit. Joh. XIII, 27. Act. V, 3. Conf. supra ad πληρόω dicta. ib. XXVI, 18. ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεὸν a pristina ignorantia et impietate ad verum Dei cultum. 1 Cor. V, 5. παραδοῦναι τῷ Σατανᾷ miraculoso modo corpus alicujus morbo afficere gravi et insanabili. (Conf. *Joh. Floderi* ῥῆσις Paulina: παραδοῦναι τῷ Σατανᾷ 1 Cor. V, 5. explicata. Upsal. 1766. 4.) ibid. VII, 5. ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 2 Cor. II, 10. XI, 14. XII, 17. 1 Thess. II, 18. ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς variis modis impeditus sum, inprimis adversariis meis, quos Athenis habeo. 2 Thess. II, 9. κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ adjuvante eum Satana. 1 Tim. I, 20. V, 15. Apoc. II, 9. 13. ὅπου ὁ θρόνος Σατανᾶ ubi est Satanae imperium, h. e. ubi funestis contra Christianam civitatem excitatis bellis et idololatria facile ad defectionem a religione christiana sollicitari potest. Ibid. v. 24. III, 9. XII, 9. XX, 2. 7. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΑ'ΤΟΝ, ου, τὸ, *satum*, genus mensurae aridorum, quae respondet sesquimodio et tertiam partem ephae, seu CXLIV ova continebat. Hebraice dicitur סְאָה et in statu constructo סְאַת, unde syriacum ܣܐܬܐ, e quo Σάτον ortum videtur, quod in vers. *Aquilae* Gen. XVIII, 6. et 1 Sam. XXV, 18. pro סְאָה legitur. In N. T. bis legitur. Matth. XIII, 33. εἰς ἀλεύρου σάτα τρία in farinae sesquimodios duos. Luc. XIII, 21. *Hesych.* Σάτον· σιτικὸν μέτρον. Idem: Σάτον· μόδιος γέμων, ἤγουν, ἓν ἥμισυ μόδιον Ἰταλικόν. *Suid.* Σάτα· μέτρον Ἑβραϊκόν. δηλοῖ δὲ μόδιον ὑπερπεπληρωμένον, ὡς εἶναι μόδιον ἕνα καὶ ἥμισυ. Cf. *Epiphanium* de Ponderibus et Mensuris apud *Steph. le Moyne* in Variis Sacris p. 473. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 405. et *Eisenschmid.* de Ponderibus et Mensuris p. 88 et 172.

ΣΑΥ̃ΛΟΣ, ου, ὁ. *Saulus.* Nomen Pauli, apostoli, ejusdem originis et significationis cum Σαοὺλ, quod vide supra. Legitur in N. T. Act. VII, 58. VIII, 1. 3. IX, 1. 8. 11. 19. 22. 24. 26. XI, 25. 30. XII, 25. XIII, 1. 2. 7. 9. Vide et supra Παῦλος.

ΣΑΥΤΟΥ̃, ῆς, οῦ, *tui ipsius*, per crasin pro ΣΕΑΥΤΟΥ̃, ῆς, οῦ, quod vide.

ΣΒΕ'ΝΝΥΜΙ et ΣΒΕΝΝΥ'Ω, quod quaedam tempora petit ab inusitato σβέω, fut. σβέσω,

1. proprie est: *exstinguo, restinguo,* et de *igni et rebus ardentibus* usurpatur. Matth. XII, 20. λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει ellychnium fumigans (in quo fumus aliquod flammae vestigium refert,) non exstinguet, h. e. non abjiciet homines imbecilles ac timidos. ib. XXV, 8. αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται nam lucernae nostrae exstinguuntur. Marc. IX, 44. τὸ πῦρ οὐ σβέννυται ignis, quo cruciantur, non extinguitur, h. e. perpetuas poenas luent. ibid. v. 46 et 48. Ephes. VI, 16. πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι omnia tela ignita Satanae exstinguere, h. e. efficietis, ut calamitates gravissimae vobis nulla ne nocere possint.

2. metaphorice: *comprimo, s mo, retundo, cohibeo, compesco.* XI, 34. ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς vim cohibuerunt. *Aelian.* V. H. ἔσβεσαν θυμόν.

3. *efficio, ut aliquid cesset et e cat.* 1 Thess. V, 19. τὸ πνεῦ σβέννυτε nolite committere, ut rum, per Christum vobis part jacturam faciatis. Alii vertunt lite negligere bona vestra, sens eodem. *Xenoph.* Oeconom. V ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι. miles loquendi formulas Graec larga manu suppeditat *Wets N. T.* T. II, p. 306 seq. Saepi N. T. non legitur.—*Hesych.* ται· κατασβέννυται. Idem: σβέσαι σαι, κατασβέσαι.

ΣΕΑΥΤΟΥ̃, ῆς, οῦ, et con ΣΑΥΤΟΥ̃, ῆς, οῦ, *tui ipsius.* Est nomen compositum ex σέο pro αὐτοῦ, quod caret nominativo, genitivo, dativo et accusativo tum reperitur, et mox pro reci mox vero pro personali simplici tur. Matth. IV, 6. βάλε σεαυτὸν dejice te deorsum. ibid. VII σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ ostende te doti. Joh. VII, 4. φανέρωσον σεαυ κόσμῳ prodi in publicum. M XXII, 39. amabis proximum tu σεαυτὸν sicut te ipsum. Κατὰ σ seorsim, solus. Rom. XIV, 22. σεαυτὸν ἔχε hanc certam animi p sionem tibi habe.

ΣΕΒΑ'ΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, *ve colo, adoro,* et dicitur plerumq cultu religioso, a σέβομαι, quod notat. Semel tantum in N. T. tur. Rom. I, 25. καὶ ἐσεβάσθησα ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτ et venerati sunt ac coluerunt c ram magis, quam creatorem. *H* ἐσεβάσθησαν· σεβάσμασι προσεκύνησαν

ΣΕ'ΒΑΣΜΑ, τος, τό. Latissim tet hoc vocabulum et generati *nem rem sacram, quae sancte e religione colitur,* significat, ad mox de *numine, quod veneram*

cultu religioso prosequimur, mox vero per metonymiam de *cultu religioso ipso* et *omnibus rebus, cultui sacro inservientibus*, adhibetur, et *templa, aras, sacrificia, imagines Deorum*, aliaque his similia complectitur. Est enim verbale a prima pers. perf. pass. σεσέβασμαι, verbi σεβάζομαι *colo, veneror*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XVII, 23. ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν cum inspicerem res sacras vestras, sc. templa, simulacra, aras, statuas etc. *Syrus templa* tantum intellexit. Vertit enim: ܒܝܬ ܕܚܠܬܟܘܢ *domum formidinis* seu *cultus vestri*. *Arabs: numina*. *Vulgatus* transtulit *simulacra*. 2 Thess. II, 4. ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν, ἢ σέβασμα, h. e. Deorum omnium omnisque divini cultus superbus contemtor, ut *Koppius* recte transtulit; quem *Wetstenius N. T.* T. II, p. 310. Titum sive domum Flaviam, non autem, ut aliis visum est, Pontificem Romanum, aut Caium, aut Simonem Magum, esse arbitratur. *Dion. Halic. Ant.* I, c. 30. τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβάσματα λειτουργιῶν. Ibid. l. V. c. 1. τῶν περὶ τὰ θεῖα σεβασμάτων. Histor. Drac. v. 32. ἴδε τὰ σεβάσματα ὑμῶν haec sunt numina vestra, quae religiose colitis. Sapient. XIV, 20. νῦν σέβασμα ἐλογίσαντο nunc pro numine habebant. ibid. XV, 17. τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ idolorum simulacris, quae a se ipso efficta colit. Vide *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 942.

ΣΕΒΑΣΤῸΣ, ἡ, ὸν, et ΣΕΒΑΣΤῸΣ, οῦ, ὁ, 1. *venerabilis, venerandus, veneratione dignus, qui religiose colitur*. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σεσέβασται, verbi σεβάζομαι *veneror, religiose colo*. *Hesych.* σεβαστός· προσκυνητὸς, τιμητός.

2. *Caesar Augustus, cognomen imperatoris Romani, Caesareus, Augustalis*. Act. XXV, 21. τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν ut asservaretur ad Caesaris cognitionem. ibid. v. 25. ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν cum provocasset ad Caesarem, Neronem nempe, qui tunc Romanorum imperator erat. ib. XXVII, 1. σπείρης Σεβαστῆς cohortis e legione, quae Augusta dicitur; de qua vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 636. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum constat, Graecos, cum vellent latinum *augustus* non tam vertere, quam interpretari, usos esse cognomine Σεβαστοῦ de imperatoribus Romanis, qui latine *Augusti* et *Semper Augusti* appellabantur. Utroque autem vocabulo is significatur, qui cultum, humana conditione majorem, meretur et propemodum divino cultu ornandus est. Cf. *Ezech. Spanhemium* de Usu et Praestantia Numismatum p. 677 seq. et *Zornii* Biblioth. Antiquar. Exeget. T. I, p. 284 seq.

ΣΈΒΩ et ΣΈΒΟΜΑΙ, *veneror, colo, adoro, religiose colo*, et partim de cultu religioso interno, partim de cultu Dei externo, et pietate, quae ritibus tantum praestatur, et de cultu idolorum aeque ac veri Dei cultu adhibetur. Matth. XV, 9. μάτην δὲ σέβονταί με frustra autem mihi hunc cultum externum praestant. Marc. VII, 7. Act. XIII, 43. τῶν σεβομένων προσηλύτων religiosorum proselytorum. ibid. v. 50. τὰς σεβομένας γυναῖκας mulieres religiosas, seu mulieres, quae ad veri Dei cultum a superstitione ethnicorum transierant. ibid. XVI, 14. σεβομένη τὸν Θεὸν religiosa. ibid. XVII, 4. τῶν σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος multi Graecorum, qui ad religionem judaicam transierant. ibid. v. 17. τοῖς Ἰουδαίοις opponuntur οἱ σεβόμενοι, h. e. proselyti Judaeorum, qui alias εὐλαβεῖς et φοβούμενοι τὸν Θεὸν dicuntur. De proselytis Judaeorum usurpatur etiam formula σέβεσθαι τὸν Θεὸν, ibid. XVIII, 7. quae paulo post v. 13. de omni cultu divino adhibetur. ib. XIX, 27. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina aliquoties reperitur pro יָרֵא *timuit, reveritus est*. Jos. IV, 24. Job. I, 9. Ies. XXIX, 13. Joh. I, 9. Activum σέβειν, de cultu divino adhibitum, exstat apud *Eurip.*

Eurip. Phoen. v. 1342. χθόνιον εὖ σέβων Θεόν. *Hesych.* σέβεσθαι· αἰδεῖσθαι, ἐντρέπεσθαι, προσκυνεῖν, αἰσχύνεσθαι. Idem: σέβηται· λατρεύηται ἢ αἰδῆται.

ΣΕΙΡΑ', ᾶς, ἡ, 1. *catena*, *funis*, ἅλυσις, δεσμὸς, *Hesychio* interprete, et generatim *omne* notat, *quod nexum et complicatum est.* Descendit secundum quosdam a σύρω *traho*, eo quod catena trahuntur, quae ea vinciuntur; secundum alios vero ab εἴρω *necto.* Alexandrini habent pro חֶבֶל *funis*, *laqueus*, Prov. V, 22. et pro מַחְלְפוֹת *cincinni.* Judd. XVI, 13. 19. *Etym. M.* σειρὰ σημαίνει τὴν ἅλυσιν. *Eustathius* in Il. ψ', p. 1401. 9. σειραὶ δὲ πλέγματά τινα ἀπὸ σχοίνων ἢ σπάρτων, ἢ καννάβεως ἢ ἄλλοθεν. Idem in Odyss. X, p. 780. 35.

2. metaphorice *necessitatem*, *gravitatem et diuturnitatem poenarum* indicat, *quibus aliquis affligitur.* Sic semel in N. T. legitur 2 Petr. II, 4. σειραῖς ζόφου ταρταρώσας, pro σειραῖς ἐν ζόφῳ, seu ὑπὸ ζόφον ταρταρώσας, ut ζόφος sit h. l. *carcer tenebricosus*, *Tartarus*, et sensus sit: ad poenas gravissimas, quibus in Tartaro adfligerentur, eos damnavit. Sed potest ζόφος h. l. ex adjuncto *miserrimam conditionem*, *supplicia gravissima* significare et tunc in voce σειρὰ *necessitatis*, *gravitatis* et *diuturnitatis* notio tantum remanet. Similis locus est Sapient. XVII, 17. μιᾷ γὰρ ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν. Conf. v. 16.

ΣΕΙΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, *motus*, *commotio*, *concussio quaecunque*, speciatim: *motus terrae. Xenoph. Hist. Gr.* III, 2. 17. IV, 7. 4. Est verbale a prima pers. perf. pass. σέσεισμαι, verbi σείω *commoveo*, *concutio.* Matth. VIII, 24. σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ exorta est in mari magna fluctuum commotio et agitatio. Respondet σεισμὸς h. l. hebraico סַעַר, quod Alexandrini interdum per σεισμὸς (v. c. Jerem. XXIII, 19. Nahum. I, 3.) transtulerunt, mox vero, ut Jon. I, 4. per κλύδων (h. e. *Hesychio* teste, ἡ τοῦ ὕδατος φορὰ, ἢ τῶν κυμάτων σφοδρότης.) reddiderunt. Matth. XXIV, 7. καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους et erunt terrae motus in singulis locis. Ita vulgo quidem hic locus explicatur; sed nihil impedit, quo minus σεισμοὺς h. l. de *turbis bellicis* explicemus, quam significationem vocem רַעַשׁ interdum habere satis constat. Idem valet de locis Marc. XIII, 8. Luc. XXI, 11. Matth. XXVII, 54. σεισμὸν terrae motum. Ita רַעַשׁ quoque nude positum accipitur 1 Regg. XIX, 11. 12. Amos I, 1. et σεισμὸς, Matth. XXVIII, 2. Act. XVI, 26. Apoc. VI, 12. VIII, 5. XI, 13. 19. XVI, 18. *Hesych.* σεισμός· τρόμος.

ΣΕΙ'Ω, fut. σείσω, 1. proprie: *commoveo*, *agito*, *concutio*, et speciatim: *terrae motum excito*, i. q. ταράττω, cum quo etiam conjunctim legitur apud *Aristoph.* Equit. v. 836. et LXX. 2 Regg. XXII, 8. Matth. XXVII, 51. καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη et terra concutiebatur. Apoc. VI, 13. ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη· ubi in nonnullis codicibus pro σειομένη legitur σαλευομένη. Conf. Judd. V, 4. γῆ ἐσείσθη. Ies. XXXIII, 20. σκηναὶ αἳ οὐ μὴ σεισθῶσιν, οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν. 2 Sam. XXII, 8. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 7. 4.

2. metaphorice: *efficio summam rerum conversionem*, eine grosse Revolution bewurken *to effect a great revolution.* Hebr. XII, 26. ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανὸν, h. e. adhuc semel ego summam rerum commutationem et conversionem efficiam. Sic Hagg. II, 7. et 22. legitur. Adde Joel. II, 10. III, 16.

3. per metaphoram, ut κινέω, *perturbo*, *percello*, *exterreo*, *commoveo.* Matth. XXI, 10. ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις commoti cives Hierosolymitani. ib. XXVIII, 4. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες metu percellebantur custodes. Ezech. XXXI, 16. ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσεως ἐσείσθησαν τὰ ἔθνη. Job. IX, 28. σείομαι πᾶσι τοῖς μέλεσι. *Pindar.* Pyth. Δ', v. 484. ῥᾴδιον μὲν γὰρ

λιν σῦσαι ἀφανεστέροις. *Heliodor.* p. 484. ἐσώθη πρὸς τὰ εἰρημένα. n sensu ἐπισώειν adhibetur apud *idem* Orest. v. 612. Saepius T. non legitur.

ΚΟΥΝΔΟΣ, ούνδου, ὁ. *Secundus.* n viri latinum, qui semel in commemoratur Act. XX, 4.

ΛΕΥΚΕΙΑ, ας, ἡ. *Seleucia.* Noproprium urbis. Hujus autem is variae sunt urbes. Una in otamia, ad Tigrim fluvium, vulgo *Magna Seleucia* vocatur. in Pisidia, inter Antiochiam rgam. Alia urbs Ciliciae, vel Syriae primaria, Antiochiae et Cypro opposita, in Pieria, cula Ciliciae, ad exitum fluvii is in mare Issicum, sita, et a o *Nicanore,* ut nonnullis placet, a et ab eo Seleucia dicta, cujus iit Lucas Act. XIII, 4. et mius *Mela* I, 12. 23. Cf. *Cel-* Geogr. Plen. III, c. 12. s. 2. § 345. et *Ottii* Spicilegium ex io p. 293 seq. quibus addendus *tstenius N. T.* T. II. p. 533.

ΛΗΝΗ, ης, ἡ, *luna,* quasi σέλας *ten novum,* quia subinde novas phases, a σέλας *lumen, splen-* ut a σέλη. Vide *Ruhnken.* ad *i Lex. Platon.* p. 96. *Eurip.* v. 236. Matth. XXIV, 29. σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς ion dabit splendorem suum. XIII, 24. Luc. XXI, 25. Act. ἡ σελήνη εἰς αἷμα, sc. μεταται, luna obscurabitur. Conf. αἷμα. 1 Cor. XV, 41. Apoc. VIII, 12. XII, 1. XXI, 23. s non legitur in N. T. Alexi habent pro יָרֵחַ *luna,* Deut. Ies. XIII, 10. et לְבָנָה idem. VI, 10. Ies. XXX, 26.

ΛΗΝΙΑΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, *lusum, conflictor morbo, per unae intervalla redeunte, morbo li laboro,* σεληνιακός εἰμι, a σελήνη Bis tantum legitur in N. T. IV, 24. ubi σεληνιαζόμενοι sunt ia, seu morbo comitiali laborantes, qui ita dicuntur, quia hunc morbum crescente luna redire, aut augmenta capere, ob certam quandam lunae pressionem, opinabantur olim Judaei et alii. Cf. *Celsum* III, 25. *Isidorum* l. IV. *Origg.* c. 7. (ubi de epilepticis: *hos vulgus lunaticos vocat, quod per hunc cursum comitetur eos insania daemonum.*) *Lucianum* (in *Toxari* p. 72.), *Huetium* ad *Origenem* p. 72. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 279 seq. et *Bartholinum* de Morbis Biblicis c. 8. Praeterea legitur ib. XVII, 15.

ΣΕΜΕΪ, ὁ. *Semei,* vel *Simei.* Nomen viri ἄκλιτον hebraicum שִׁמְעִי, a radice שָׁמַע *audivit.* 1 Chron. II, 27. Memoratur in N. T. Luc. III, 26.

ΣΕΜΙΔΑΛΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *similia, similago, medulla,* seu *flos farinae triticeae.* Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον. Alexandrini saepius hac voce usi sunt pro סֹלֶת idem, Genes. XVIII, 6. Levit. II, 1. 2. Num. VI, 15. et pro קֶמַח *farina.* 1 Sam. I, 24. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T IV. p. 584.

ΣΕΜΝΟΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie et generatim: *venerabilis, venerandus quacunque de causa, qui dignitatem habet,* q. σεβνὸς, a σέβω *colo, veneror.* Hinc σεμνὸς et μεγαλοπρεπὴς tanquam synonyma junguntur 2 Macc. VIII, 15. ἕνεκεν τοῦ σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ὀνόματος. ibid. VI, 11. ἡ σεμνοτάτη ἡμέρα, et v. 28. τῶν σεμνῶν νόμων. *Aelian.* V. H. I, 15. νεὼς σεμνός τε καὶ ἅγιος. *Eurip.* Phoen. v. 1192. σεμνὸν πῦρ. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 6. T. 1, p. 795. *Hesych.* σεμνή· τιμία. *Suid.* σεμνά· τὰ τίμια καὶ σεβάσμια. *Etym. M.* σεμνός· παρὰ τοῦ σέβω, ὁ σεβασμοῦ ἄξιος, ὁ θαυμαστὸς καὶ ἄξιος ἐντροπῆς.

2. *honestus, decorus,* et usurpatur partim de personis gravibus, honesti et decori observantibus, partim de ipso decoro et honesto, inprimis relate ad habitum externum. Sic legitur

tur tantum in N. T. Philipp. IV, 8. ὅσα σεμνὰ quaecunque sunt viro gravi et honesto digna, seu, quae honestatem et decorum in moribus, verbis ac omni habitu externo spirant. 1 Tim. III, 8. et 11. Tit. II, 2. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 12. οὐ γάρ ἐφαίνετο μοι σεμνὸν ἐπιστάτου. *Herodian.* I, 2. 6. σεμνῷ ἤθει καὶ βίῳ σώφρονι. *Diogen. Laërt.* II, s. 24. de Socrate: αὐτάρκης δὲ ἦν καὶ σεμνός. *Lucian.* D. Mort. XII, 3. *Aristotel.* Rhetor. I, 9. *Hesych.* σεμνή· σώφρων.

ΣΕΜΝΟ͂ΤΗΣ, ητος, ἡ, 1. proprie: *reverentia et veneratio*, a σεμνὸς *venerabilis, venerandus.* 2 Macc. III, 12. ἱεροῦ σεμνότητι καὶ ἀσυλίᾳ.

2. per metonymiam: *quicquid reverentiam et venerationem alicui parit,* (*Aelian.* V. H. VI, 6. ἔχων σεμνότητός τι) et speciatim: *gravitas,* quae inconstantiae et levitati opponitur, et *honestatis ac decori studium.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. II, 2. ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ib. III, 4. et Tit. II, 7. Saepius in N. T. non reperitur. *Herodian.* II, 1. 10. ἡ διὰ σεμνότητα αἰδούμενος. *Aelian.* V. H. II, 13. σεμνότης βίου.

ΣΕ͂ΡΓΙΟΣ, ίου, ὁ. *Sergius.* Nomen proprium proconsulis, seu propraetoris Paphi, urbis Cypri, insulae, cognomento Pauli, quem Paulus et Barnabas ad religionem christianam converterunt, a qua Elymas eum avertere conatus est. Cf. Act. XIII, 7 seq.

ΣΗ͂Θ, ὁ. *Seth.* Nomen filii Adami (Genes. IV, 25.) ἄκλιτον hebraicum a שֵׁת, i. e. *positus, datus,* a radice שִׁית *ponere, dare,* ita dictus, quod loco Abelis, a Caino trucidati, Deus ipsum Evae dederat; quae nominis ratio ab ipsa matre data est loco citato. Commemoratur in N. T. Luc. III, 38. *Cod. Coislin.* apud *Alberti* Append. Glossar. Gr. p. 208. Σήθ· ἐξανάστασις, ἡ φύτευμα, ἢ ποτισμός.

ΣΗ͂Μ, ὁ. *Sem.* Nomen proprium filii Noachi natu maximi. Hebr. שֵׁם *nomen.* (Genes. V, 32.) Forte sic dictus est, quod futurus esse celeberrimus et nobilissimus, Hebraei אִישׁ הַשֵּׁם *virum no* Graeci ὀνομαστὸν vocant. Luc. 36.

ΣΗΜΑΊΝΩ, fut. ανῶ, 1. *a futurum cum ambiguitate quad obscuritate innuo et significo, d per certa signa, aperio, vati praedico,* a σῆμα, *signum, nota,* legitur v. c. apud *Euripid.* in P v. 1274. et 1399. Verbum σημ reperitur Joh. XII, 33. τοῦτο δὲ σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθ hoc vero dixit eo consilio, ut i ret, quo mortis genere usurus ibid. XVIII, 32. XXI, 19. Ac 28. ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος, λιμ γαν μέλλειν ἔσεσθαι spiritu afflatus dixit, magnam famem fore. Ap 1. Sic σημαίνειν in vaticinandi ne de augure legitur apud *Euri* in Phoeniss. v. 972. *Plutarc* Orac. Delphico p. 404. D. οὔτε οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει. *Po rius* apud Stob. Eclog. Eth. 1. pondet in hac significatione *significare.* Vide *Cicer.* de II, 25. Conf. *Kypke* Obss. Vol. I, p. 397.

2. *significo, indico.* Act. XX μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σ nec simul significare, quae ei cr objiciantur. *Xenoph.* Cyrop. 11. εἰ δέ τις τι καὶ ἄλλο δέον ἐνορᾷ ἐμὲ σημαινέτω. Dan. II, 23. καὶ μανάς μοι, ὅσα ἠξίωσα. *Hesych.* νειν· προστάττειν, (3 Esdr. II, 4. *noph.* Cyrop. I, 2. 8.) ἄρχειν, δι δικάζειν, βουλεύεσθαι, σαλπίζειν.

ΣΗΜΕΙ͂ΟΝ, ου, τὸ, 1. propri hebraicum אוֹת, cui responde II, 12. *signum, e quo aliqu futura cognosci potest,* etiam *qua plures res invicem disce dignosci possunt, documentum, mentum, e quo veritas alicuj intelligi potest,* a σημαίνω, quod vel σῆμα *nota, signum.* Matth. 3. τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασ γινώσκειν, temporum vero signa

noscere non potestis, h. e. non cognoscitis signa, e quibus facillimo negotio intelligere et vobis persuadere potestis, me esse verum Messiam, instituta nempe collatione oraculorum V. T. de Messia cum vita et factis Jesu in his terris. ibid. XXIV, 3. τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας; e quonam signo adventus tui praesentia cognoscenda est? (1 Sam. II, 34. XIV, 10.) ibid. XXVI, 48. ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον hoc signo eos instruxerat. (Judd. VI, 17.) Marc. XIII, 4. Luc. II, 12. XXI, 7. Rom. IV, 11. σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, h. e. ἔλαβε τὴν περιτομὴν εἰς, vel ὡς σημεῖον, suscepit circumcisionem, ut in ipso corpore suo pignus gratiae divinae, seu signum haberet, unde se et posteros suos Deo caros esse intelligeret, ut recte transtulit *Koppius*. Nam verba, quae statim sequuntur, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης, explicationis causa addita sunt et *Hesychius*, hunc locum fortasse respiciens, habet: σημεῖον· σφραγίς. Adde Genes. XVII, 11. 1 Cor. XIV, 22. εἰς σημεῖόν εἰσι signum sunt, e quo satis intelligitur, doctrinam christianam esse vere divinam ejusque doctores spiritu divino adjuvari. 2 Cor. XII, 12. τὰ σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν idonea muneris mei apostolici documenta inter vos edidi. 2 Thess. III, 17. ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ quo signo omnes meas epistolas dignoscere potestis. Sic autem σημεῖον usurpatum reperitur apud graecos Scriptores, v. c. *Herodian.* I, 14. 11. πολέμων σημεῖον. *Thucyd.* I, c. 10. οὐκ ἀκριβὲς σημεῖον non idoneum signum. ib. IV, c. 111. σημεῖον τοῦ πυρὸς signum ignis, de quo inter ipsos convenerat, quod c. 112. init. τὸ ξύνθημα vocatur. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 683 seq.

2. *miraculum, prodigium, portentum, factum summae et immensae potentiae divinae, cui ipsa rerum natura cedere debeat, argumentum, quo veritas alicujus facti, aut dicti demonstretur,* ad imitationem hebraici **אוֹת**, Ies. VIII, 18. Jerem. XXXII, 20. 21. et chaldaici אָת, Dan. III, 33. 34. VI, 27. Adde Sirac. XXXV, 5. Sic legitur in N. T. Matth. XII, 38. θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν cupimus a te aliquod miraculum extraordinarium edi, quo divina tua auctoritas demonstretur; nempe σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ut e collatione loci paralleli Marc. VIII, 11. apparet. Matth. v. 39. τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ miraculum, quo Jonas se legatum divinum comprobavit. ibid. XVI, 1-3. τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε, h. e. ut a nonnullis non incommode explicatur: miracula autem, quae hoc vestro tempore a me eduntur, non dijudicare valetis. ib. v. 4. XXIV, 24. Marc. VIII, 12. XIII, 22. δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα. (*Aelian.* V. H. XII, 57. τὰ σημεῖα καὶ τέρατα.) ibid. XVI, 17. 20. Luc. XI, 16. 29. 30. XXI, 11. 25. XXIII, 8. Joh. II, 11. 18. τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν; quonam miraculo demonstrare nobis potes, te vere hac auctoritate et potestate pollere? ibid. v. 23. etc. *Homer.* Il. β', 307. *Aristoph.* Nub. v. 368. *Herodot.* VI, 27. *Plutarch.* Pericl. p. 171. C. *Hesych.* σημεῖον· τέρας.

3. ut אוֹת Hebraeorum Num. II, 2. Job. XXI, 29. *omne, quod est in insigni et conspicuo loco positum,* veluti *signum militare, vexillum,* (unde in versione Alexandrina hebraico נֵס *vexillum, signum militare* respondet, v. c. Num. XXI, 8. 9. XXVI, 10. Ies. XI, 12. XIII, 2.) *Herodian.* IV, 4. 12. — *milliarium,* quod a *Tibullo* I, 8. 57. *monumentum viae* vocatur, in *Cebetis* Tab. p. 200. et apud *Herodian.* II, 13. 18. VIII, 4. 2. Hinc ad homines translatum metaphorice *hominem insignem* notat. Sic legitur in N. T. Luc. II, 34. οὗτος κεῖται εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον hic erit doctor insignis, contra quem multi rebellabunt, seu, quem multi repudiabunt ac rejicient.

3 b) *insolitum quid et mirabile.* Apoc. XII, 1. καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ et insolitum quid et mirabile

cernebatur in aëre, nempe foeminae ex aëre imminentis imago. ibid. XV, 1. Sic אוֹת quoque sumitur Deut. XIII, 2.

4. pleonastice ponitur. Matth. XXIV, 30. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου et tunc conspiciendum se praebebit filius hominis, i. q. in seq. καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Conf. *Hombergium* in Parerg. Sacr. p. 72. et *Vechneri* Hellenolexiam Lib. II, c. 8.

5. interdum omittitur, v. c. Matth. XXI, 21. τὸ τῆς συκῆς, scil. σημεῖον, miraculum, nunc in ficu editum. Luc. I, 18. κατὰ τί (scil. σημεῖον) γνώσομαι τοῦτο; ex quo signo hoc cognoscam? Conf. Genes. XV, 8. et *Lamb. Bos.* Exercitatt. p. 31. Caeterum de voce hebraica אוֹת et graeca σημεῖον copiose disputavit *Fesselius* in Adverss. SS. lib. V, c. 7.

ΣΗΜΕΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, et medium ΣΗΜΕΙΌΟΜΑΙ, οῦμαι, 1. proprie: *signo, notam et signum imprimo, insignio, noto, nota impressa ab aliis discerno,* a σημεῖον, vel σῆμα *signum, nota. Hesych.* ἐσημειώθη· ἐτυπώθη. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ἐσημειώθη· ἐσφραγίσθη. Hinc σημείωσις *signum* in vers. *Aquil.* et *Theodot.* Ezech. IX, 4.

2. *indico, significo.* Sic semel legitur in N. T. 2 Thess. III, 14. εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε quod si vero quis non obedit sermoni nostro per epistolam, hunc indicate. Sic recte transtulit *Erasmus.* Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 315.

ΣΉΜΕΡΟΝ, attice τήμερον, 1. proprie adverbialiter sumitur, ut significet *hodie*, et sit quasi τῇδε ἡμέρᾳ *hoc die.* Indicat autem non solum in hac significatione *tempus lucis, quod nocti opponitur* et *dies artificialis* dicitur, sed etiam *diem naturalem, tempus lucis et noctis*, et speciatim: *noctis tempus.* Matth. VI, 11. δὸς ἡμῖν σήμερον da nobis hodie; ubi tamen σήμερον a plerisque interpretibus *quotidie* redditur. ibid. v. 30. XVI, 3. XXI, 8. XXVII, 19. πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτὸν multum enim ejus causa hac nocte perturbata sum in somnio. Marc. XIV, 30. σήμερον ἐν τῇ νυκτί. Luc. II, 11. V, 26. XII, 28. XIX, 5. 9. XXII, 34. XXIII, 43. XXIV, 21. Act. IV, 9. XXII, 3. XXIV, 21. XXVI, 21. XXVII, 33.

2. *in praesenti, nunc.* Luc. IV, 21. σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη nunc eventum habent haec oracula. Act. XIII, 33. ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε ego nunc te palam declaravi filium meum. Vulgo σήμερον h. l. vertitur *ab aeterno;* sed hanc significationem nec σήμερον, nec hebraicum הַיּוֹם, ad quod provocant, habet. Idem valet de locis Hebr. I, 5. III, 7. 15. IV, 7. V, 5. Huc etiam pertinet formula χθὲς καὶ σήμερον, Hebr. XIII, 8. de qua vide infra ad χθὲς a me dicta. Formula σήμερον καὶ αὔριον, quae proprie significat *hodie et cras,* seu *hodie, aut crastino die,* ut legitur Jacob. IV, 13. interdum proverbialiter sumta de *quovis exiguo temporis spatio* usurpatur, v. c. Luc. XIII, 32 et 33. Conf. *Fischeri* Prolus. XXVI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 587.

3. praemisso articulo adjective sumitur et significat *hodiernus, praesens,* vel, subintellecta voce ἡμέρα, *hodiernum diem, praesens tempus.* Matth. XXVII, 8. ἕως τῆς σήμερον, scil. ἡμέρας, usque ad nostra tempora. ib. XXVIII, 15. Act. XX, 26. ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ hodierno die. ibid. XIX, 40. Rom. XI, 8. 2 Cor. III, 14.

4. quandoque substantive sumitur de *hodierno die,* aut *tempore praesenti.* 2 Cor. III, 15. ἕως σήμερον. Hebr. III, 13. ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται quamdiu praesenti opportunitate utimini. ibid. IV, 7. ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΗΜΙΚΊΝΘΙΟΝ. Vide infra ΣΙΜΙΚΊΝΘΙΟΝ.

ΣΉΠΩ, fut. ήψω, perf. σέσηφα, 1 proprie: *putrefacio, putredine corrumpo.* Medium σήπομαι, perf. σέσηπα, *putrefio, putredine corrumpor,* i. q.

σαπρίζω,

σαπρίζω, (conf. interpp. gr. Eccles. X, 1. Job. XXXIII, 21.) et speciatim de *fructibus* usurpatur, *qui computrescunt*, etiam de *vulneribus*. Ezech. XVII, 9. καὶ ὁ καρπὸς σαπήσεται. Ps. XXXVIII, 5. ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. *Aelian.* V. H. XII, 40. ὕδωρ σεσηπός. *Hesych.* σαπριοῦσι· σήπουσι. Hinc σῆψις *putredo, putrefactio* apud Alex. pro רִמָּה *vermis*, Ies. XIV, 11. et *Aeschinem* Dial. III, 4.

2. generatim: *perdo, deleo*, et medium σήπομαι *pereo*. Sic semel legitur in N. T. Jacob. V, 2. ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε futurum est, ut divitiae vestrae pereant. Malo enim statuere, σήπειν h. l. esse commune vocabulum, ad omne divitiarum genus referendum, quam cum nonnullis interpretibus sumere, πλοῦτον hic synecdochice accipi pro specie divitiarum ea, quae putredini sunt obnoxiae, cujusmodi sunt v. c. carnes, fruges etc. Adde Job. XL, 12. ἀσεβεῖς δὲ παραχρῆμα σῆψον.

ΣΗΡΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, *sericus*, a σὴρ *vermiculus, qui net sericum*, vel a gente Asiae, quae *Seres* olim appellabatur, a qua Serica ex Indiis adferebantur. (*Virgil.* Georg. II, 121.) Hinc substantivum Σηρικὸν, οῦ, τὸ, (scil. ἔνδυμα, vel ἱμάτιον,) *vestis serica*, merx olim ita pretiosa, ut, teste *Vopisco* et *Aureliano*, 45. libra auri olim libra serici fuerint. Vide et *Plinii* H. N. VI, 17 et 20. ac *Salmasium* ad *Solinum* p. 663. *Spartianus Heliog.* primus. Romanorum holoserica veste usus fertur, quum jam subsericae in usu essent. Conf. et *Joseph.* B. J. VII, 5. 4. Semel tantum in N. T. legitur. Apoc. XVIII, 12. Adde *Plutarch.* T. VI. p. 550. ed. *Reiske.*

ΣΉΣ, τὸς, ὁ, *tinea*, proprie significat *genus vermiculi, qui in vestibus, maxime laneis, nascitur easque rodit ac perdit*: (*Theophr.* H. P. I, 16. τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς σῆτας ἐν τοῖς ἱματίοις ἀγαθόν.) deinde vero ad omnis generis vermes, etiam alias res, v. c. chartam, carnes etc. arrodentes, transfertur. Ortum videtur hoc vocabulum non, ut nonnullis placuit, a σήπω *putrefacio*, sed ab hebraico סָס *tinea, blatta*, pro quo Alex. hoc graeco usi sunt, Ies. LI, 8. et pro quo usitatius est עָשׁ, cui apud eosdem respondet Job. IV, 19. XXVII, 18. Ies. L, 9. Ter tantum legitur in N. T. Matth. VI, 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει non tam comparate vobis opes terrenas, quae a tinea, vel aerugine consumuntur. ib. v. 20. ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει quae nec tineis nec aerugini obnoxiae sunt. Luc. XII, 33. οὐδὲ σὴς διαφθείρει. *Etym. M.* σής· ὁ σκώληξ, παρὰ τὸ σῶ, τὸ κινῶ. *Hesych.* σής· σκώληξ, ὁ ἐν τοῖς μελισσίοις γινόμενος καὶ ὑφάσμασι. Conf. *Wolfium* in Notis ad Fragmenta Sapphus N. 40. p. 238 seq.

ΣΗΤΌΒΡΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *a tineis corrosus, exesus, consumtus*, a σὴς, τὸς, ὁ, *tinea*, et βρωτὸς *corrosus, devoratus*, adject. verbi βρώσκω *depasco, corrodo, devoro, exedo*. Tantum legitur in N. T. Jacob. V, 2. ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν vestes vestrae a tineis arrodentur et consumentur, seu *blattarum et tinearum epulae erunt*, ut verbis utar *Horatii* Sat. II, 3. 119 seq. Alex. Job. XIII, 28. ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον. *Suid.* σητόβρωτος· σκωληκόβρωτος. *Hesych.* σητόβρωτα· ὑπὸ σκώληκος βεβρωμένα.

ΣΘΕΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. *roboro, robur corporis addo et augeo*, a σθένος *robur*, quo nomine ab Alexandrinis exponitur קֶרֶן *cornu*, metaphorice *robur*. Job. XVI, 15.

2. metaphorice: *confirmo*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. V, 10. αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, (aor. 1. optat.) θεμελιώσαι ipse vos perfectos et satis confirmatos reddat in religione christiana. *Hesych.* σθενώσει· ἐνισχύσει, δυναμώσει.

ΣΙΑΓΩΝ, όνος, ἡ, *mala, maxilla*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. V,

V, 39. ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην potius ferienti unam maxillarum tuarum, alteram quoque caedendam obverte. Luc. VI, 29. Alexandrini saepius hac voce usi sunt pro לְחִי *gena, maxilla*. Deut. XVIII, 3. Thren. I, 2. III, 30. Hos. XI, 5. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς ῥαπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ. Micha V, 1. ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα. *Athenaeus* III, pag. 94. E. *Xenoph. de re Equ.* I, 8. *Suidas:* σιαγὼν, ἡ παρειά.

ΣΙΓΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *silentium impono, silere jubeo, compesco*, i. q. σιγάζω, quod legitur apud *Xenoph.* Anab. VI, 1. 22. *Suid.* σιγῶ· τὸ καταπαύω.

2. *sileo, taceo, reticeo, celo, silentio premo, non patefacio. Suid.* σιγῶ — καὶ σιωπῶ. Luc. IX, 36. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν illi autem tacuerunt, nec cuiquam aliquid narrarunt. ib. XX, 26. καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν et admirati ejus responsa conticuerunt. Act. XII, 17. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν indicto manu silentio. Rom. XVI, 25. χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου olim hominibus prorsus ignotae; ubi σεσιγημένον, quia τῷ φανερωθέντι opponitur, est i. q. alias dicitur ἀποκεκρυμμένον. *Irenaeus* adv. Haeres. Lib. I, cap. 1. § 3. de Aeonibus: εἰσὶν οἱ σεσιγημένοι καὶ μὴ γινωσκόμενοι. 1 Cor. XIV, 28. *Eurip.* Phoen. v. 925. 942 et 977.

3. *finem dicendi facio, finio orationem.* Act. XV, 13. μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς postquam autem finem narrandi fecerant. τὸ σιγᾶν reperitur etiam apud *Polyb.* IX, 13. 2.

4. *non doceo, non palam verba facio*, et opponitur τῷ λαλεῖν, quod interdum notat: *verba facere pro concione.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 34. αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν foeminis vestris doctoris personam in conventibus Christianorum sacris suscipere non licet. Conf. 1 Tim. II, 11, 12. γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω.

5. *acquiesco.* Act. XV, 12. ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος his acquievit omnis concio. Conf. cap. XI, 18. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΙΓΗ', ῆς, ἡ, *silentium*, a σιγάω *sileo, taceo.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXI, 40. πολλῆς δὲ σιγῆς (*Cod. Cantabr.* habet: ἡσυχίας) γενομένης et facto magno silentio. Apoc. VIII, 1. ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ fiebat silentium in coelo. Adde *Theodot.* Ies. XXXVIII, 10. et Sapient. XVIII, 14. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 13.

ΣΊΔΗΡΟΣ, ου, ὁ, *ferrum.* Semel legitur in N. T. Apoc. XVIII, 12. σκεῦος ἐκ σιδήρου vasa, seu instrumenta ferrea. Hinc

ΣΙΔΗ'ΡΕΟΣ, οῦς, έα, ᾶ, εον, οῦν, *ferreus.* Act. XII, 10. πύλην τὴν σιδηρᾶν portam ferream. Apoc. II, 27. IX, 9. XII, 5. XIX, 15. ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ baculo ferreo, h. e. imperio duro. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 24. III, 19. *Eurip.* Phoen. v. 26. Alexandrini usi sunt pro hebraico בַּרְזֶל *ferrum.* Judd. IV, 3. 13. 1 Regg. VI, 7.

ΣΙΔΩ'Ν, ῶνος, ἡ. *Sidon.* Urbs littoralis Phoeniciae ad mare magnum, seu mediterraneum, in finibus Judaeae, versus septentrionem sita, habens emporia, ut antiquissima, ita et opulentissima ac munitissima, quae ab Israelitis nunquam potuit subjugari. Secundum *Josephum* in A. J. I, c. 6. 2. nomen sortita est a צִידוֹן *Sidone*, filio primogenito Chanaanis (Genes. X, 15.) et patre Sidoniorum; sed secundum *Justinum* XVIII, cap. 3. a piscium ubertate et *copia*, cum Phoenicibus *piscis Sidon* vocetur, unde צוד Hebraeis quoque est *piscari.* Expugnata et diruta est haec urbs ab *Ocho*, Persarum rege, secundum *Diod. Sic.* Lib. XVI. Memoratur in N. T. Matth. XI, 21. 22. XV, 21. Marc. III, 8. VII, 24. 31. Luc. IV, 26. VI, 17. X, 13. 14. Act. XXVII, 3. Conf. *Cellarii* Geograph. Plen. III, cap. 12. § 92. p. 379 seq.

ΣΙΔΩΝΙΟΣ, ου, ὁ. *Sidonius*. Sidonis civis, seu accola, a Σιδὼν, quod vide. Legitur tantum in N. T. Act. XII, 20.

ΣΙΚΑΡΙΟΣ, ου, ὁ, *sicarius*, *qui sica*, seu *gladio breviori armatus, et sic ad occidendum paratus est*. Est enim vox origine latina, orta a *sica*, h. e. *gladiolo*, aut, secundum alios, origine chaldaica, a voce שַׂכִּין, quae legitur Prov. XXIII, 2. et significat: *cultrum*, *cultellum*. Tantum extat in N. T. Act. XXI, 38. τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων quatuor millia sicariorum. *Hesych*. σικάριοι· λῃστῶν γένος. σίκας δὲ τὰ ἐπικαμπῆ ξίφη Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, οἷς οἱ χρώμενοι λέγονται σικάριοι. Οὗτοι τοὺς παρατυγχάνοντας ἔκτεινον ἐπὶ Κλαυδίου τοῦ βασιλέως, οὓς Αἰγύπτιος λῃστὴς ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐξήγαγεν, οὓς ἐτιμωρήσατο Φῆλιξ. Conf. etiam *Ciceronem* pro Roscio Amerin. c. 5. 32. 35. etc. Idem pro Milone c. 19. Plura habet *Wetstenius N. T.* T. II. p. 607 seq.

ΣΙΚΕΡΑ, τὸ, *sicera*. Vox ἄκλιτος, origine hebraea, שֵׁכָר (a radice שָׁכַר *inebriari, ebrium fieri*,) quae *quemlibet potum inebriantem, vino excepto*, significat; unde vox hebraica ab *Aquila* et *Symmacho* Psal. LXVIII, 13. et Ies. V, 11. XXVIII, 7. redditur μέθυσμα, h. e. *id, quod inebriat*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. I, 15. οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ a vino et omni potu inebriante abstinebit. Legitur haec vox etiam apud Alexandrinos Levit. X, 9. Num. VI, 3. Deut. XIV, 26. pro hebraico שֵׁכָר quod Judd. XIII, 4. 7. 14. et Micha II, 11. μέθυσμα transtulerunt. *Hesych*. σίκερα· οἶνος συμμιγὴς ἡδύσμασιν, ἢ πᾶν πόμα ἐμποιοῦν μέθην, μὴ ἐξ ἀμπέλου δὲ σκευαστὸν, σύνθετον. *Suid*. σίκερα· σκευαστὸν, πόμα. καὶ παρ' Ἑβραίοις οὕτω λεγόμενον μέθυσμα. οἶνος συμμιγὴς ἡδύσμασιν. ἐκ τοῦ συγκικρᾶσθαι. *Scholion*, quod laudat *Wetstenius N. T.* T. I, p. 648. σίκερα δέ ἐστι πᾶν τὸ μέθην μὲν ποιεῖν δυνάμενον, οὐκ ὂν δὲ ἐξ ἀμπέλου. Conf. *Chr. Ben. Michaelis* Diss. Naturalia quaedam et artificialia Cod. S. ex Alcorano illustrantem p. 17 seq.

ΣΙΛΑΣ, α, ὁ. *Silas*. Nomen proprium viri, qui fuit comes Pauli, quod quidem a plerisque deducitur a latino verbo *sileo* et *taciturnus* explicatur; sed sine dubio per abbreviationem quandam syriacam positum est pro nomine Σιλουανὸς, quod sequitur. Act. XV, 22. XVI, 19. 25. 29. XVII, 4. 10. 14. 15. XVIII, 5. XXVII, 32. 34. 40.

ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ, οῦ, ὁ. *Silvanus*. Nomen proprium viri, qui fuit comes itinerum Pauli per Asiam minorem et Graeciam inde ab itinere Hierosolymitano, et sine dubio ille ipse, qui in locis supra laudatis Σίλας vocatur, voce hic modice aucta et ad Graecorum et Latinorum morem formata. Plerique a *silva* derivant. Legitur in N. T. 2 Cor. I, 19. 1 Thess. I, 1. 2 Thess. I, 1. 1 Petr. V, 12.

ΣΙΛΩΑΜ, ὁ, *Siloam*. Nomen indeclinabile *fontis*, qui et *Gihon* vocabatur, (v. c. 1 Regg. I, 33. ubi videndus *Chaldaeus* et *Kimchi*.) item *rivorum, ex hoc fonte emissorum, ac piscinarum*. Fons enim hic Siloam, vel Gihon, ad partem Hierosolymae occidentalem in valle ad radicem montis Sion extra urbem situs erat. Ex eo duo rivi emanabant, qui se in duplex stagnum effundebant, superius scilicet, quod a Josepho *stagnum Salomonis* vocatur, (cf. *Lightfootum* in Chorograph. Matthaeo praemissa, c. 25. p. 52.) et inferius, ab occidente, quod *stagnum Siloam* dicebatur, unde aquaeductus in ipsam urbem Hierosolymam ferebantur. Hebraice vocatur שִׁלֹחַ a שָׁלַח *misit, emisit*, ob rivos scilicet, qui ab illo fonte emittebantur, Ies. VIII, 6. ad quem locum vide *Hieronymum*. Hinc recte legitur in *Alberti* Glossar. N. T. p. 59. Σιλωάμ· ἀπεσταλμένος. *Josephus* de B. Judaico V, 4. 1. hunc fontem vocat γλυκεῖαν καὶ πολλὴν πηγήν. In N. T. tantum bis memoratur. Luc. XIII, 4. et Joh. IX, 7. Conf. *Drusii* Obss. V, 17. *Wetstenii* N. T.

T. I. p. 742 et 903. et *Possini* Spicil. Evang. c. 69.

ΣΙΜΙΚΊΝΘΙΟΝ, et, ut rectius fortasse scribitur, ΣΗΜΙΚΊΝΘΙΟΝ, ίου, τὸ, *semicinctium*, h. e. *tegumentum, quo anterior corporis pars a cingulo et lumbis usque ad pedes praecingitur et quo opifices fere uti solent*, quod latine etiam *succinctorium* et *subligaculum*, et Graecis περίζωμα dicitur. Vox est origine latina ex *semi* ac *cingo* et ab aliis de *cingulo dimidio*, h. e. *dimidia parte angustiore, quam vulgo esse solet cingulum*, ab aliis vero (v. c. *Ludov. de Dieu* in Critica Sacra ad Act. l. l.) de *cingulo* explicatur, *quod in media corporis parte medium vestis accingit;* quod Graecis alias dicitur κοιλιοδέσμον, quia venter eo quasi ligatur et fibularum ope constringitur, et de quo *Braunius* de Vestitu Sacerdot. Hebr. II, c. 3. p. 386. est adeundus. Tantum legitur in N. T. Act. XIX, 12. σουδάρια η σιμικίνθια, ubi *Syrus* voce ܦܣܩܐ; usus est, quae significat *lacinias*, seu *extremas in vestimento partes ejusque segmenta quaedam, vestem dividentia, quorum in sudore abstergendo, usus erat. Hesych.* σιμικίνθια· φακιόλια, ζωνάρια, ὠράρια τῶν ἱερέων. *Suid.* σιμικίνθιον· φακιόλον ἢ σουδάριον. φακιόλον autem τὸ τῆς κεφαλῆς περίειλημα, ὃ παρ' Ἀθηναίοις κράβυλον, παρὰ δὲ Πέρσαις κιδάριον καλεῖται, esse idem testatur. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Vol. I. p. 1288. Interpretes ad *Petronium* cap. 94. *Welstenium* N. T. T. II. p. 581. et *du Fresne* in Gloss. s. h. v.

ΣΊΜΩΝ, ωνος, ὁ, *Simon.* Nomen proprium hebraicum שִׁמְעוֹן a radice שָׁמַע *audivit, obedivit,* aut שִׁימוֹן, prout legitur 1 Chron. IV, 20. a שָׁמַן *saginari, pinguem esse. Alberti* Glossar. Gr. p. 48. Σίμων· ἀκούων λύπην. et in *Cod. Coislin.* CXCIX. exponitur per ὑπακοή. *Oecumenius* Comment. in 2 Petr. I, 1. Σίμων γράφεται καὶ Συμεών· τοῦ γὰρ Συμεὼν τὸ Σίμων ὑποκορισμός ἐστι. Varii autem hoc nomine appellati sunt in N. T. ut

1. *Petrus, J. C. apostolus, filius Jonae, frater Andreae,* qui mox Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, Matth. XVI, 17. mox Σίμων ὁ Πέτρος, Matth. IV, 18. X, 2. XVI, 16. mox vero simpliciter Σίμων, Matth. XVII, 25. Act. X, 5. vocatur. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 698.

2. *frater Judae Lebbaei,* pariter apostolus, qui Matth. X, 4. *Simon Cananites* et Luc. VI, 15. Σίμων Ζηλωτὴς vocatur.

3. *Simon, frater Judae, consanguineus Christi.* Matth. XIII, 55. Marc. VI, 3.

4. *Simon, leprosus quidam,* cujus mentio fit Matth. XXVI, 6

5. *Simon Cyrenaeus,* bajulator crucis Christi. Matth. XXVII, 32.

6. *Simon, pater Judae Iscariotae,* Joh. VI, 71. XII, 4. Ἰούδας Σίμωνος, (sc. υἱὸς) Ἰσκαριώτης. ibid. XIII, 26.

7. *Simon, pharisaeus quidam.* Luc. VII, 40. 43. 44.

8. *Simon, coriarius Caesareae,* in cujus aedibus diversabatur Petrus. Act. X, 32.

9. *Simon Magus.* Act. VIII, 9. 13 seq. de quo legi meretur *J. Laur. Moshemii* Diss. de uno Simone Mago. Helmst. 1734. 4. et in Ej. Diss. ad Hist. Eccles. pertinentibus. Vol. II. p. 60 seq.

ΣΙΝᾶ, ὁ, *Sina.* Est nomen indeclinabile montis, in desertis Arabiae Petraeae siti, promulgatione legis Mosaicae celeberrimi. Mons hic, magnus, altus ac valde amoenus, teste *Josepho* (a quo fere Σιναῖον ὄρος dicitur, v. c. in A. J. II, c. 12. 1. et III, 5. 1.) duplex cacumen habuisse traditur: unum, versus solis occasum, dictum fuit חוֹרֵב; (Deut. V, 2. a siccitate et vastitate, quia locus, in quo mons situs fuit, erat sterilis et incultus,) alterum *Sinai,* hebraice סִינַי, a סְנֶה *rubus, spina, senticetum,* a rubi copia, quod speciatim in V. T. *mons Dei* dicitur, (1 Regg. XIX, 8.) quia in hoc cacumine Deus olim Israelitis dedit decem praecepta et totam ceremonialem

monialem legem praescripsit. Commemoratur in N. T. tantum Act. VII, 38. 39. Galat. IV, 24. 25.

ΣΊΝΑΠΙ, et ΣΊΝΗΠΙ, ιος, attice εως, τὸ, *sinapi*, genus plantae, longe diversae ab ea, quae in nostris oris reperitur; nam post plures annos demum fructum profert et in arboris altitudinem excrescit, ut vel e loco Matth. XIII, 31. constat et multis librorum judaicorum locis satis comprobatum est a *Buxtorfio* in Lexico Hebr. et Talmud. fol. 822. *Vorstio* in libro de Adagiis N. T. c. 2. p. 759 ed. *Fischeri*, et *Joh. Gregorio* in Observatt. c. 13 Matth. XVII, 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως si habeatis fidem, ut granum sinapis, h. e. si habeatis vel minimam fidem. Hebraei enim, cum *rem, admodum exiguam*, denotare volunt, dicunt, eam esse כְּחַרְדָּל *sicut sinapi* et כְּגַרְגִּיר הַחַרְדָּל *ut granum sinapis*, ut *Vorstius* l. l. satis docuit. Legitur praeterea Marc. IV, 31. Luc. XIII, 19. XVII, 6. Conf. *Ol. Celsii* Hierobotan. T. II. p. 253. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 404.

ΣΙΝΔΩ͂Ν, όνος, ἡ, *sindon, genus vestis talaris, e sindone,* h. e. *lino fere xylino, subtiliter texto, confectae, qua in Oriente et foeminae, maxime aestate et interdiu et noctis tempore uti solebant, et qua involvebantur ac induebantur quoque homines mortui,* ita dictae, ex nonnullorum sententia, a *Sidoniis,* artis hujusmodi vestes texendi inventoribus; (Ita originem vocis tradidit *Etym. M.* Σινδων· ἀπὸ Σιδῶνος τῆς πόλεως, οἱ γὰρ Σιδώνιοι ἐφεῦρον πρῶτον κάμνειν σινδόνας.) secundum alios vero ab hebraico סָדִין, *quo omnis generis linum, maximeque xylinum, subtiliter textum,* indicatur. Sed rectius origo vocabuli σινδὼν in lingua Aegyptiaca quaeritur, in qua haec vox de linteo tenuissimo usurpatur, ex quo tunicae interiores conficiebantur, quibus involvebantur etiam corpora mortuorum. Conf. *Chr. Scholtz.* Exposit. Vocab. Copt. in Script. Hebr. et Graecis, in Repertorio *Eichhorniano* T. XIII. p. 14. *Braunium* de Vestitu Sacerdot. Hebr. I, 7. 103. p. 113 seq. *Munthe* in Obss. e *Diod. Sic.* p. 93. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 542 et 631. et *Forsterum* de Bysso Antiquorum, s. 18. p. 85 seq. *Pollux* Onom. VII, 172. Σινδὼν ἔστιν Αἰγυπτία μὲν, περιβόλαιον δ' ἂν εἴη, τὸ νῦν δίκροσσον καλούμενον. In N. T. legitur Matth. XXVII, 59. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ et Josephus acceptum corpus exanime Christi involvit linteo mundo. De veste lintea, qua corpus mortui involvebatur, quae hebraice תַּכְרִיךְ vocabatur, legitur σινδὼν quoque apud *Herodotum* II, c. 86. Marc. XIV, 51. περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ indutus indumento, ex sindone confecto, quod super carnem induerat. Vide ad h. l. *Heupelium. Dav. Kimchi* in Libro Radicum: סדין נוא כסות הלילה מסמוך לבשר עשוי מפשתים *Sidon est vestis nocturna, quam induunt super carnem, facta ex lino.* Marc. XIV, 52. XV, 46. Luc. XXIII, 53. Saepius in N. T. non legitur. De variis Sindonum generibus vide *Chifletium* de Linteis Sepulcralibus Christi, c. 5. *Fischerum* in Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 74 seq. *Schroederum* de Vestitu Mulierum Hebraearum p. 341. et *Casauboni* Exercitatt. Antibaron. XVI, 65. p. 524. In versione Alexandrina σινδὼν legitur pro hebraico סָדִין, Judd. XIV, 12. 13. Prov. XXXI, 21.

ΣΙΝΙΑ΄ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *ventilo, cribro, cribro vel vanno frumenta agito et purgo,* i. q. λικμάω, a σίνιον *cribrum, vannus. Hesych.* σινιάσαι· σεῖσαι, κοσκινεῦσαι. καὶ τὸ κόσκινον δὲ σινιατήριον. Hinc

2. non solum generatim *concutere, agitare et separare* notat, sed etiam metaphorice de *eo* usurpatur, *qui aliquem perturbat, labefactat et amovere studet ab aliqua re.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXII, 31. ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον Satanas postulavit, vos sibi dedi,

dedi, ut cribraret sicut triticum, h. e. cupit labefactare fidem vestram et vos amovere a constantia in religione christiana. *Suid.* σινιάσαι· σεῖσαι, κοσκινῆσαι, θορυβῆσαι, ταράξαι, πειρᾶσαι. ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν Πέτρον· ἐξῄτησέ σε ὁ Σατανᾶς τοῦ σινιάσαι σε ὡς τὸν σῖτον, κ. τ. λ. Conf. *Boisii* Collat. Vet. Int. p. 267. et *Suicerum* in Thesaur. Eccl. T. II. p. 691 seq.

ΣΙΤΕΥΤΟ´Σ, ἡ, ὸν, *saginatus, pinguefactus, altilis*, a σιτεύω, quod proprie est: *frumento*, seu *tritico aliquem alere et pinguefacere*, a σῖτος, quod *frumentum, triticum* notat, deinde vero *saginare aliquem frugibus et omni ciborum genere* significat. Ter tantum in N. T. legitur. Luc. XV, 23. τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε vitulum saginatum mactate. ibid. v. 27 et 30. Alexandrini usi sunt hac voce pro אָבוּס *saginatus*, 1 Regg. IV, 23. (V, 3.) et pro מַרְבֵּק, quod *saginarium* significat Jer. XLIV, 21. Adde *Xenoph.* Anab. V, 4. 18. Alia Scriptorum graecorum loca vide apud *Athenaeum* Deipnosoph. IX, c. 8. p. 384. Probatur etiam hoc vocabulum *Thomae Magistro* p. 794.

ΣΙΤΙΣΤΟ´Σ, ἡ, ὸν, *altilis, bene saginatus, pinguefactus*, et dicitur speciatim de animalibus, quae aluntur, ut pinguefiant, τεθραμμένοις εἰς πολυσαρκίαν, ut loquitur *Xenoph.* Mem. II, 1. 22. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σεσίτισται, verbi σιτίζω *alo, frugibus sagino, pinguefacio.* Sic semel tantum legitur in N. T. Matth. XXII, 4. οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστά μου τεθυμένα tauri mei et altilia mactata sunt. 2 Sam. VI, 13. שׁוֹר וּמְרִיא. Ps. XXII, 12. pro hebr. אַבִּירֵי בָשָׁן in fragmentis *Symmachi* legitur ταῦροι σιτιστοὶ, sed Alexandrini habent πίονες et *Aquila* λιπαροί. *Joseph.* A. J. VIII, 2. 4. σιτιστοὺς βόας—ἀγρας. *Athenaeus* XIV, p. 656. E. σιτιστῶν ὀρνίθων. Pro σιτιστὸς Graeci vulgo uti solent voce σιτευτὸς *Polyaen.* p. 356. *Homer.* Od. β', 300. *Athenaeus* IX, p. 384. XIV, p. 657. B. *Plutarch.* Amator. p. 750 C. Hinc *Thom. M.* σιτευτὸς μέντοι, οὐ σιτιστὸς, οἷον, σιτευτὸς ὄρνις, ubi vid. Interpretes.

ΣΙΤΟΜΕ´ΤΡΙΟΝ, ου, τὸ, *certa quaedam mensura frumenti*, aut *alimentorum portio, quae sufficit illis, quibus distribuitur*, a σιτομετρέω *frumentum metior, frumenti dimensum distribuo*, quod apud Alexandrinos legitur Genes. XLVII, 12. pro hebraico כַּלְכֵּל, quod *sustentare, alere* significat, et a *Suida* τὸ σῖτον παρέχειν explicatur. Componitur enim ex σῖτος *frumentum* et μέτρον *mensura.* Semel tantum legitur in N. T. Luc. XII, 42. τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον ut det ipsis tempore opportuno et constituto frumenti et cibi demensum. *Syrus:* ܦܣܡܐ *demensum. Arabs: cibum eorum. Gloss. Vet.* σιτομέτριον· *cibarium, diarium. Suid.* σιτομέτριον· σιτοδοσία. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 236. et *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 207. Synonymum vocabulum est σιτομετρία, quod aliquoties apud *Diod. Sic.* reperitur, v. c. Lib. II, c. 41. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 739.

ΣΙ͂ΤΟΝ, ου, τὸ, et ΣΙ͂ΤΟΣ, ου, ὁ, proprie notat *triticum*, aut *frumentum*, deinde vero etiam *hordeum* et *zeam*, et generali notione *cerealia omnia* comprehendit, ut recte observavit *Foësius* in Oeconomia Hippocr. p. 342. Descendit vel a σίω *cribro*, quod cribro purgari soleat ante usum, vel a σίω pro σείω *quatio*, quod frumentum ex aristis excuti soleat. Matth. III, 12. συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ κ. τ. λ. frumentum suum (h. e. grana extrita et a paleis et reliquis sordibus secreta,) colliget in horreum. ibid. XIII, 25. 29. 30. Marc. IV, 28. εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ denique plenum frumentum in arista. Luc. III, 17. XVI, 7. XXII, 31. Joh. XII, 24. Act. VII, 12. ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ cum vero audivisset Jacobus, esse frumenta in Aegypto. 1 Cor. XV, 37. σίτου tritici. Apoc. VI, 6. XVIII, 13. et Act. XXVII, 38. Alexandrini usi sunt

sunt hac voce pro דָּגָן *frumentum*, Deut. VII, 13. XI, 14. XII, 17. בַּר *frumentum, triticum*, Prov. XI, 26. Jer. XXIII, 28. Joel. II, 24. חִטָּה *triticum*, Judd. VI, 11. 1 Chron. XXI, 23. שֶׁבֶר *annona*, Genes. XLII, 2. 26. XLIII, 2. גֹּרֶן *area*, Deut. XV, 14. XVIII, 4. et pro לֶחֶם *panis, cibus*, Job. III, 24. XV, 23. Prov. IV 17. *Hesych.* σῖτα· ἄρτοι, (*Homer.* Iliad. ί, v. 341. Odyss. ά, v. 147. *Xenoph.* Cyrop. I, 2. 11. et IV, 5. 1) βρώματα, τροφαί. *Suid.* σῖτος· πᾶς ὁ σιτικὸς καρπὸς, οὐχ' ὁ πυρὸς μόνον, καὶ αὐτὰ τὰ σιτία. Idem: σίτου· τροφῆς. Conf. *Olai Celsii* Hierobot. T. II. p. 112. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 495.

ΣΙΧΑ'Ρ, ἡ, *Sichar.* Nomen proprium hebraicum indeclinabile oppidi in regione Samaritanorum, quod olim *Sichem* nuncupatum fuit et tempore Christi caput Samariae erat, cum urbs Samaria una cum templo dudum esset deleta. Semel tantum in N. T. memoratur. Joh. IV, 5. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν λεγομένην Σιχάρ; ubi in editione *Griesbachiana* legitur Συχὰρ, quod vide infra. Conf. Genes. XXXIII, 18. et *Relandi* Diss. III. § 9.

ΣΙΩ'Ν, ὁ, *Sion.* Nomen proprium hebraicum indeclinabile montis, siti in parte australi urbis Hierosolymae, in quo exstructa erat *civitas* illa, *superior* dicta, quae in sacris litteris *civitas Davidis* vocatur, quia Davides eam cepit et in ea habitavit. 1 Chron. XI, 5. 7. Bifariam enim olim divisa erat urbs Hierosolyma, in superiorem et inferiorem; illa australem, haec aquilonarem partem urbis occupabat. Hebraice dicitur צִיּוֹן, quod vel pro צִדְיוֹן positum est, et significat *locum aridum*, a צָהָה *siccus fuit, aruit*, unde צִיָּה *siccitas*, vel *speculam* significat; erat enim mons Sion altissimus Hierosolymae, ex quo longe lateque circumspici poterat. Vide *Relandi* Palaestina Lib. III. p. 846. In N. T. libris per metonymiam subjecti mox pro *ipsa urbe Hierosolyma*, cujus pars superior in monte Sion exstructa erat, ponitur, v. c. Matth. XXI, 5. εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν nunciate incolis Hierosolymae. Joh. XII, 15.—mox de *universa natione judaica* adhibetur, v. c. Rom. IX, 33. τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος. ib. XI, 26. 1 Petr. II, 6.—mox denique de *nova Hierosolyma* Hebr. XII, 22. Apoc. XIV, 1. metaphorice usurpatur.

ΣΙΩΠΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *sileo, taceo*, q. a. σιγάω *taceo* et ὄψ *vox*. Hinc σιωπὴ *silentium*. Matth. XX, 31. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν populus vero illis silentium imperabat. ib. XXVI, 63. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα Jesus vero nihil respondit. Marc. III, 4. IX, 34. X, 48. XIV, 61. ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Luc. XVIII, 39. XIX, 40. Act. XVIII, 9. μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς. In versione Alex. respondet hebraico חָסָה *siluit, tacuit*, Judd. III, 14. Neh. VIII, 11. חָשָׁה idem, Ies. XLII, 14. LXII, 1. 6. LXV, 6. et דָּמַם *siluit, conticuit*, Thren. II, 10. 18. III, 28. Amos V, 13.

2. *mutus fio, facultate loquendi privor.* Luc. I, 20. ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι tu mutus futurus es et loquendi facultate privatus. Vide, quae ad hunc locum illustrandum proposuit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 147 seq.

3. *sedor, tranquillus reddor.* Sic adhibetur Marc. IV, 39. de mari effervescente, cujus fluctus sedantur, de quo etiam eleganter apud Hebraeos שָׁבַח Ps. LXIII, 3. et LXXXIX, 9. et apud Latinos *silere* usurpatur, v. c. apud *Valer. Flaccum* Lib. VIII, v. 542. " prius totum sileat mare." *Virgil.* Aen. I, 168. et Eclog. IX, 59. Eodem modo σιγᾶν adhibetur in Anthologia Gr. Lib. I. c. 56. E. 4. p. 110. σεσίγηκεν δὲ θάλασσα κύμασι καὶ τρηχὺ πνεύματι βρασσομένη. et apud *Theocrit.* Idyll. II, 38. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΑΝΔΑΛΊΖΩ, fut. ίσω, *scandalizo*, 1. proprie: *facio, ut quis offendat, offensaculum oppono pedibus alicujus, ut prolabatur.* Σκανδαλίζομαι *offendor, impingo, offendiculum,* seu *obstaculum objectum mihi habeo,* i. q. προσκόπτω et προσκρούω, quae vulgari Graecorum usu satis trita sunt. Est a σκάνδαλον *offendiculum,* seu *omne, ad quod aliquis impingit, ut titubet et labatur,* quod vide. Alexandrini interpretes V. T. nunquam hoc verbo usi deprehenduntur, quod tantum in *Aquilae* reliquiis Ps. LXIII, 9. et Prov. IV, 12. reperitur. Nec in hac propria notione in N. T. libris reperitur, in quibus metaphorice tantum adhibetur et quidem ita, ut sit

2. *actionibus malis et sermonibus pravis aliquem corrumpere, et ut iisdem delectetur et utatur, efficere, ut aliquis peccet et delinquat;* et speciatim: *causam esse et occasionem suppeditare, ut quis deficiat a religione christiana,* etiam *impedire, quo minus recte aliquis judicet.* Hinc σκανδαλίζεσθαι *peccare, delinquere, in errores incidere, male judicare, desciscere a disciplina christiana.* Sic legitur in N. T. Matth. V, 29 et 30. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε —— καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε quodsi tibi oculus dexter, aut dextra manus tua offensioni est et ad peccandum te sollicitat. ibid. XI, 6. beatus vero ille, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί qui in me non offensus fuerit, h. e. qui non conditione mea externa, humili scilicet ac paupere, deceptus, male de me judicaverit, aut imminentibus calamitatibus se ad defectionem a religione mea sollicitari passus fuerit. ibid. XIII, 21. εὐθὺς σκανδαλίζεται statim a doctrina mea desciscit; i. q. ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίσταται, coll. Luc. VIII, 13. Matth. XIII, 57. καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ et hoc (nempe humilitas generis et familiae Jesu,) impedimento ipsis fuit, quominus eum pro vero Messia et legato divino agnoscerent. ibid. XVII, 27. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς ne autem causam iis male de nobis judicandi et nos criminandi ac calumniandi praebeamus. ibid. XVIII, 8. 9. XXIV, 10. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί et tunc permulti a professione doctrinae meae deficient. ibid. XXVI, 31. πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ vos omnes me doctorem vestrum deseretis hac nocte. Eodem sensu legitur et v. 33. coll. v. 34 et 35. Marc. IV, 17. VI, 3. IX, 43. 45. 47. XIV, 27. 29. Luc. VII, 23. Joh. XVI, 1. ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε ne, si acciderint vobis haec mala, a mea religione desciscatis. Adde Sirac. IX, 5. παρθένον μὴ καταμάνθανε, μήποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς ne contempleris virginem, ne ejus venustate pravae cupiditates in te excitentur. Eodem modo הִכְשִׁיל de *iis, qui efficiunt, ut aliquis peccet,* et speciatim *ad idolorum cultum sollicitant,* usurpatur Malach. II, 8. 2 Chron. XXVIII, 23.— Speciatim vero σκανδαλίζειν in N. T. ei tribuitur, *qui aliquem male tractat, malis afficit et persequitur, eo nempe consilio, ut eum ad defectionem a religione christiana sollicitet.* Sic sumitur Matth. XVIII, 6. Marc. IX, 42. coll. v. 41. et Luc. XVII, 2. Conf. *Noesselt.* Opuscula ad Interpret. Sacr. T. I. p. 16 seq.

3. *ad iram et indignationem aliquem provoco;* et σκανδαλίζομαι *offendor, indignor.* Matth. XV, 12. οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; nostine, Pharisaeos, sermonibus tuis offensos, tibi indignari? Joh. VI, 61. τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; hicne sermo vos offendit, seu blasphemus vobis videtur? Rom. XIV, 21. 1 Cor. VIII, 13. 2 Cor. XI, 29. Saepius in N. T. non legitur. Conf. de hac voce *Vorstii* Philol. Sacr. c. 3. p. 96 seq. ed. *Fischeri* et *Drusium* in Fragmenta Vett. Interpp. Gr. p. 1098.

ΣΚΆΝΔΑΛΟΝ, ου, τὸ, *scandalum,*

1. *offendiculum, obstaculum, in via positum, ad quod quis pedes aliamve corporis partem offendit,* certe *offendere potest, ita, ut labatur, certe labi possit,*

possit, (i. q. πρόσκομμα) unde a nonnullis a σκάζω *claudico* derivatur. Speciatim: *obstaculum, quod insidiose ponitur, ut, qui transeunt, pedem offendendo laedant*, etiam *rete, quod tenditur animalibus, decipula, muscipula*, vel pars ejus, (vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 302.) seu potius *lignum incurvum, quo tendicula, seu decipula, sustinetur et in quod impingens animal ipsam tendiculam in se subita ruina evertit*, quod alio nomine σκανδάληθρον, item σκῶλον dicitur et legitur apud Alexandrinos Deut. VII, 16. et Ies. LVII, 14. In hac propria notione hoc vocabulum, quod vix alibi, quam apud Scriptores N. T. et interpretes graecos V. T. legitur, aliquoties reperitur in versione Alex. et libris apocryphis V. T. v. c. Levit. XIX, 14. ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον, ubi in hebraeo est מִכְשׁל *offendiculum*, a כָּשַׁל *impingere, offendere ad aliquid.* Judith. V, 1. ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα. In versione Alex. respondet quoque hebraico מוֹקֵשׁ *laqueus, tendicula, decipula.* Jos. XXIII, 13. Judd. II, 3. 1 Sam. XVIII, 21. etc. *Hesych.* σκάνδαλον· ἐμποδισμός. Cf. *Tob. Eckhardi* Technicam Sacram p. 124. Hinc metaphorice

2. *omne* notat, *quod alteri est periculosum et noxium*, aut *pernicici praebet occasionem.* Sic legitur in N. T. Rom. XI, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον, h. e. fortunatis ipsis calamitas summa, miseria et pernicies eveniat. Verba sunt desumta e loco Ps. LXIX, 22. Ita σκάνδαλον etiam sumitur in versione Alex. Jos. XXIII, 13.

3. *omne impedimentum*, ita, ut de rebus et de personis adhibeatur. Matth. XVI, 23. ubi Christus Petro, qui eum deterrere studebat, ne se interfici sineret, dicit: σκάνδαλόν μου εἶ, h. e. tu mihi jam impedimento es, tu avocare me studes a consilio parendi voluntati divinae, seu, ut etiam verti posset: tu mihi das consilia mala, inutilia et perniciosa. 1 Cor. I, 23. doctrina de morte Christi cruenta in cruce dicitur esse Ἰουδαίοις σκάνδαλον, h. e. impedimentum verae cognitionis et assensus, causa, cur multi Judaei repudient doctrinam christianam. Galat. V, 11. τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ narratio de Christo, in crucem acto, quippe quae multos impediebat, quominus doctrinam de Jesu amplecterentur.

4. *omne, quo quis in errorem,* vel *peccatum inducitur, omnia incitamenta ad impietatem, sive sint actiones, sive sermones, sive ipsi homines, qui alios vitiositate sua corrumpunt.* Speciatim vero ita dicitur *omne, quod efficit et occasionem praebet, ut aliquis desciscat a religione christiana,* v. c. *calamitates, persecutiones, denegatio humanitatis officiorum* etc. Matth. XIII, 41. συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα ex ejus regno colligent omnes impios, qui aliis errandi et peccandi occasionem praebent; uti statim in sequentibus explicatur a Jesu, additis verbis: καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, coll. v. 38. ibid. XVIII, 7. οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων κ. τ. λ. quem locum de calamitatibus et persecutionibus Christianorum et omnibus, quae Christianos ad defectionem a religione christiana tunc sollicitare poterant, explicandum esse, jam recte observavit *Noesseltus* in Opusculis ad Interpretationem Script. Sacr. T. I. p. 16 seq. Idem valet de loco Luc. XVII, 1. Rom. IX, 33. et 1 Petr. II, 7. coll. v. 8. Christus dicitur πέτρα σκανδάλου, quatenus multi Judaei, inprimis humili Christi conditione in his terris decepti, et suis praeoccupatis opinionibus abrepti, doctrinam ejus rejiciebant et ita sibimet ipsi miseriam contrahebant. Rom. XIV, 13. τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον ne ullam Christianis peccandi, aut errandi occasionem praebeatis. ibid. XVI, 17. τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα ποιοῦντας ab hominibus factiosis et alios doctrina sua pariter ac vita corrumpentibus. 1 Joh. II, 10. καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι et purus est ab omni

omni scelere et vitiositate. Apoc. II, 14. σκάνδαλον βαλεῖν ad idolorum cultum sollicitare. Sic quoque כָּשׁוֹל accipitur Ezech. XLIV, 12. ubi sermo est de iis, qui, dum ipsi idolis suis immolarunt, occasionem praebuerunt, ut Israelitae idem facerent. ibid. XIV, 3. 4. XVIII, 30. Adde Judd. II, 3. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 3. p. 87 seq. ed. *Fischeri* et *Tob. Eckhard.* Techn. Sacr. p. 124.

ΣΚΑ'ΠΤΩ, fut. άψω, 1. proprie: *fodio*, unde σκαφὴ *fossa* et σκαπτὴρ ac σκαφεὺς *fossor*. Luc. VI, 48. ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε qui, alte effodiens. ibid. XIII, 8. ἕως ὅτι σκάψω περὶ αὐτὴν donec fodiam circa illam, seu donec eam ablaqueavero; nam σκάπτειν περὶ τὸ δένδρον est Latinorum *ablaqueare* et significat: fodiendo circa radices arboris removere a terra omnia, quae ejus fertilitatem impedire valeant. Vites non ablaqueatae ἄσκαφοι ἄμπελοι vocantur *Straboni* l. XI. p. 346. Alex. Ies. V, 6. καὶ οὐ μὴ τμηθῇ οὐδ' οὐ μὴ σκαφῇ, ubi in hebraico est נֶעְדַּר, quod metaphorice notat *fossus, sarritus, pastinatus fuit*.

2. *terram fodio, agriculturam exerceo*. Luc. XVI, 3. σκάπτειν οὐκ ἰσχύω agriculturam exercere nequeo. *Aristoph.* Aves v. 1430. τί γὰρ πάθω, σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι. Schol. ἀντὶ τοῦ, οὐ δύναμαι. *Xenoph.* Oecon. 23. *Athenaeus* IV. p. 184. F. *Lucian.* Timon. 7. Cf. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1221. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 762 seq. Saepius in N. T. non legitur.—*Hesych.* σκάπτω· ὀρύσσω.

ΣΚΑ'ΦΗ, ης, ἡ, *scapha*, (*Cic.* ad Herenn. I. et de Invent. II, 51. *Petronius* 102.) *cymba, linter, genus naviculae levioris, qua nautae maxime uti solent ad littora exploranda*, a σκάπτω *fodio, excavo*, quia cavatur ex una arbore, seu trabe, unde hae naves *trabariae* et μονόξυλα dicuntur. Vide *Schefferum* de Mil. Nav. I, 3. p. 23 seq. Ter tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 16. μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης aegre potuimus obtinere scapham. *Graecis*, inquit *Erasmus* ad h. l. σκάφη *duo significat: ligonem et navigii levioris genus, a verbo* σκάπτω *fodio: nam ligo fossorium est instrumentum, et scaphae fiunt e trunco excavato. Bullingerus* in Act. l. l. ait: *Scaphae dicuntur naviculae piscatoriae, atque illae etiam, quae navibus onerariis usui sunt in littore petendo, quoties vadosis locis prohibitae majores appellere nequeunt, quod genus apud nos sunt lintres, e solido trunco cavatae, et ad celerrimam trajectionem accommodatae.* Praeterea legitur Act. XXVII, 30 et 32. *Plutarch.* T. VI. pag. 678. et T. VIII. pag. 39. ed. *Reiske*.

ΣΚΕ'ΛΟΣ, εος, τὸ, plur. σκέλεα, η, τὰ, *crus, pes, quicquid a coxendicis osse usque ad extremos pedis digitos pertinet, (Aristot. Hist. Anim.* I, 15.) *ita, ut*, auctore *Polluce, femur*, μηρὸν, *genu*, γόνυ, *tibiam*, κνήμην, *talum*, σφυρὸν *et* πόδα, *pedem cum digitis complectatur.* Ter tantum in N. T. legitur. Joh. XIX, 31. ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη ut frangerentur crura eorum, ad accelerandam nempe mortem. ib. v. 32 et 33. οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη non confregerunt ejus crura. Alexandrini usi sunt hac voce pro שׁוֹק *armus, crus*, Prov. XXVI, 7. כְּרָעַיִם *crura*, Levit. XI, 21. Amos III, 12. רֶגֶל *pes*, 1 Sam. XVII, 6. Ezech. I, 7. קַרְסֹל *talus, malleolus pedis*, 2 Sam. XXII, 37. et יָרֵךְ *femur*, Ezech. XXIV, 4. *Hesych.* σκελῶν· ποδῶν. Tribuitur σκέλος apud GG. non solum *animalibus* (v. c. *Xenoph. de re Equ.* I, 4.) sed etiam *hominibus*, *Xenoph. Cyrop.* VIII, 3. 7. et *Polyb.* I, 80. 13.

ΣΚΕ'ΠΑΣΜΑ, τος, τό. Latissime patet haec vox et *omne omnino tegumentum* notat, *omne, quo corpus tegimus ac defendimus adversus tempestatis injuriam*, e. g. velamen, amictus, domus, tectum (*Philo* de Vit. Contemplat. T. II. p. 477. 16.) etc. a σκεπάζω *tego, velo, operio*. Semel tantum

in N. T. legitur. 1 Tim. VI, 8. ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα habentes nutrimenta et tegumenta. *Aristot.* Polit. VII, 17 et de Anim. Mot. c. 7. Cf. *Wakefield* Silvam Criticam P. III. p. 142.

ΣΚΕΥΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Sceva.* Nomen proprium cujusdam Judaei, principis sacerdotum, qui semel tantum memoratur in N. T. Act. XIX, 14. origine graecum, (vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 581.) idem significans, quod *instructus, paratus,* a σκευάζω *paro, instruo.*

ΣΚΕΥΗ͂, ῆς, ἡ, 1. proprie et generatim: *apparatus, quo aliquis instructus est, ornatus, habitus, cultusque corporis,* a σκεῦος *vas,* quod vide. *Thucyd.* I, c. 6. *Suid.* σκευή· ὅπλισις, ἡ στολή.

2. speciatim: *armamenta navis,* seu *omne id, quo navis instrui, armari ac onerari solet,* quod alias φορτίον et γόμος dicitur. Semel tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 19. τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐῤῥίψαμεν apparatum, quo navis erat instructa, ejiciebamus. In versione Alex. Jon. I. 5. τὰ σκεύη vocatur: καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν, τῶν ἐν τῷ πλοίῳ; et a Latinis mox *arma,* (*Virgil.* Aen. V, 15.) mox vero *armamenta,* ut apud *Plautum* Mercat. Act. I. Sc. 2. v. 61 et 79. ad imitationem graeci ὅπλα, quod Scholiastes *Homeri* Odyss. β', v. 390. τὴν σκευὴν τῆς νηὸς explicavit. Sic σκευὴν usurpatur quoque apud *Demosthenem* de Falsa Legatione p. 212. οὐ τριήρεις τριακόσιαι καὶ σκευὴ ταύταις καὶ κτήμαθ' ὑμῖν περίεστι. Usitatius vero apud Graecos in hac re est vocabulum σκεῦος, v. c. apud *Aelian.* V. H. VI, 12. σκεύη δὲ εἶχεν ἕτοιμα ναυσὶν ἄλλαις πεντακοσίαις. Conf. *Wetstenii N. T.* T II. p. 643.

ΣΚΕΥ͂ΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie: *vas quodvis, in quo aliquid recipi potest, sive ligneum, sive lapideum, aut fictile,* ein Gefäss *a vessel.* *Suid.* σκεῦος· χωρητικόν τινος εἴδους ἀγγεῖον. Luc. VIII, 16. καλύπτει αὐτὸν σκεύει candelam operit vase, coll. Marc. IV, 21. ὑπὸ τὸν μόδιον. Joh. XIX, 29. σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστὸν in promtu erat vasculum vini vilioris. Act. X, 11. σκεῦός τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην vas aliquod, ut linteum magnum. ibid. v. 16. XI, 5. Rom. IX, 21. 2 Tim. II, 20. 21. Apoc. II. 27. ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ ut vasa fictilia.

2. per synecdochen: *quodvis utensile, omnis apparatus, unumquodque instrumentum, omnia, quibus aliquid instructum esse debet et ornatum.* Sic v. c. legitur in N. T. Matth. XII, 29. et Marc. III, 27. καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι et utensilia, seu supellectilem (seu, ut aliis placet, *belli apparatum, arma,*) ejus diripere. Marc. XI, 16. καὶ οὐκ ἤφιεν, ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ nec permittebat, ut aliquis perferret aliquod vas per templum. Luc. XVII, 31. καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Hebr. IX, 21. πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας omnia utensilia, quae ad cultum Dei publicum adhibebantur. Apoc. XVIII, 12. Aeque late patet haec vox in Scriptoribus graecis (cf. *Athen.* Deipnosoph. Lib. XIV, 17. et *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae p. 687.) et in versione Alex. in qua v. c. de *ligone,* (e. g. 1 Sam. XIII, 20. 21. ubi hebraico אֵת *ligo* respondet.) de *pharetra et arcu,* (Genes. XXVII, 3.) *suppellectile domus,* (ibid. XXXI, 36.) *armis bellicis,* (Deut. I, 41.) *vestimentis* (Deut. XXII, 5. Sirac. XLV, 10.) et aliis, his similibus, adhibetur. Cf. *Georgii* Vindic. N. T. Lib. II, c. 1. § 37. p. 84. — Quodsi autem σκεῦος de *navigio* usurpatur, vel generatim *vela navis cum rudentibus et antennis,* (*Xenoph.* Oecon. VIII, 13. Conf. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 352 seq.) vel speciatim *malum navis* significat. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 17. ubi verba χαλάσαντες τὸ σκεῦος vel verti possunt: demiserunt et laxarunt nautae vela navis cum rudentibus et antennis; vel: postquam demiserunt malum. Posteriorem explicationem suadent verba commatis 40. καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, et versionis syriacae auctoritas, in qua pro σκεῦος legitur

gitur vocabulum ܐܪܛܡܘܢ, corruptum ex graeco ἀρτέμων. *Kypke* in Obss. Sacr. T. II. p. 138. verba χαλάσαντες τὸ σκεῦος vertere mavult: *demittentes ancoram*, seu *ancoras*: nec negari potest, ad τὰ σκεύη etiam *ancoras* pertinuisse, quod etiam testatur *Julius Pollux* in Onom. Lib. I, c. 9. p. 28. Conf. *Wolfii* Curas Criticas et Philol. in N. T. Vol. I. p. 1374. Hinc per metaphoram hoc nomine insignitur

3. *corpus humanum*, quatenus est instrumentum, ὄργανον, quo animus humanus agit. Sic legitur in N. T. 2 Cor. IV, 7. ὀστράκινα σκεύη vasa fictilia, h. e. corpus vile, caducum, multis miseriis et calamitatibus obnoxium. 1 Thess. IV, 4. τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ corpore suo honeste ac decenter uti. Eodem modo non solum hebraicum כְּלִי 1 Sam. XXI, 5. et σκεῦος apud Graecos usurpatur, ut idoneis exemplis docuit *Gatakerus* ad *M. Antoninum* III, 4. p. 289. sed etiam *vas* apud Latinos adhibetur, v. c. apud *Lucret*. III, 441. et *Cic*. Tuscul. Quaest. I, 5. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 970. *Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 119. et *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 628 seq.

4. *ipse homo*, vel *hoc respectu*, *quia ejus ministerio aliquid effici potest*, *aut ejus opera utimur*, vel *quatenus aliqua re dignus est*, *aut destinatus alicui rei*. Sic legitur in N. T. Act. IX, 15. σκεῦος ἐκλογῆς (h. e. ἐκλεκτὸν) μοι ἐςὶν οὗτος illum enim mihi instrumenti loco elegi, cujus ministerio et opera in convertendis ethnicis usurus sum. Simili modo apud Ies. XIII, 5. כְּלֵי זַעְמוֹ יְהוָה instrumenta vindictae divinae dicuntur. *Polyb*. Excurs. de Virtutt. et Vit. p. 1402. Δαμοκλῆς, ὁ μετὰ Πυθίωνος πεμφθεὶς κατάσκοπος πρὸς Ῥωμαίους, ὑπηρετικὸν ἦν σκεῦος, εὐφυὴς κ. τ. λ. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 2. p. 33. ed. *Fischeri*. Rom. IX, 22. σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν sunt homines, poena divina digni, qui sua culpa sibi perniciem consciscunt, et ibid. v. 23. σκεύη ἐλέους sunt homines, favore divino digni et quibus destinata sunt a Deo beneficia. Huc etiam a nonnullis refertur locus 1 Thess. IV, 4. ubi plerique interpretes, v. c. *Heinsius*, *Wetstenius*, *Koppius*, σκεῦος de *uxore* interpretantur, quae comparanda sit, ut cum ea maritus honeste atque decenter vivere possit. Negari quidem non potest, Judaeos *uxorem* כְּלִי (addito tamen semper mariti nomine) dicere consuevisse, ut vel e locis apparet, quae ex *Megilla* Fol. 12. 2. et *Sohar Levit.* Fol. 38. col. 38. *Wetstenius* (*N. T.* T. II. p. 302.) et *Schoettgenius* attulit in Horis Hebr. et Talmud. Vol. I. p. 827. qui et ipse hanc interpretationem adoptat: sed quia praecesserant verba: ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, et v. 5. additur: μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, verosimile est, verba εἰδέναι ἕκαστον - - - καὶ τιμῇ tam ad coelibes, quam ad maritos pertinere, adeoque de recto et honesto corporis humani usu accipienda esse, ut jam recte vidit *Theodoretus* ad h. l. qui, τινὲς, inquit, τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος τὴν ὁμόζυγα ἡρμήνευσαν. ἐγὼ δὲ νομίζω, τὸ ἑκάστου σῶμα - - - - οὕτως αὐτὸν κεκληκέναι. Οὐ γὰρ τοῖς γεγαμηκόσι μόνοις τὴν νομοθεσίαν προσφέρει. Cf. *Salmasium* de Foenore Trapezitico p. 156 seq. et *Vorstium* l. l. p. 31 seq. Magis huc pertinere videtur locus 1 Petr. III, 7. ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, pro τῷ γυναικείῳ σκεύει, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει mulieribus, quae infirmiorem generis humani partem constituunt. Multo enim magis verosimile est, σκεῦος h. l. de *persona* accipiendum esse, quam cum *Vorstio* (Philol. Sacr. cap. 2. p. 29 seq.) statuere, pro χρῆμα, seu πρᾶγμα abundanter positum esse. *Polyb*. XIII, 5. 7. et XV, 25. 2. (ubi vid. *Schweighaeuserus*) σκεῦος ὑπηρετικὸν de *ministro*, per contemtum.

5. interdum reticetur, v. c. Marc. XIV, 13. post κεράμιον. *Diog. Laërt.* VI, c. 2. et *Juvenal*. Sat. X, v. 25. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΗΝΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *tentorium*, *tabernaculum*, sive ex frondibus, sive

sive ex alia materia factum, ad avertendam pluviam, vel faciendam umbram, a σκιὰ *umbra*, aut, quod aliis magis placet, a שָׁכַן *habitavit*, unde מִשְׁכָּן *habitaculum*, *tabernaculum*. *Hesych.* σκηνή· ἡ ἀπὸ ξύλων, ἢ περιβολαίων οἰκία. Sic legitur in N. T. Matth. XVII, 4. ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνὰς figamus hic tria tabernacula. Eadem sententia legitur Marc. IX, 5. et Luc. IX, 33. Act. VII, 44. ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου tabernaculum legis, seu sacrum, quod Moses exstrui curaverat et quo Israelitae in deserto usi erant. Hebr. XI, 9. ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ vitam sceniticam agens cum Isaaco et Jacobo. Apoc. XV, 5. ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. In versione Alex. respondet in hac significatione hebraico אֹהֶל *tentorium*, *tabernaculum*, Genes. IV, 19. XXVI, 25. Exod. XXXI, 7. XXXIII, 7. מִשְׁכָּן *habitaculum*, Exod. XXXVIII, 21. 31. XL, 2. et סֻכָּה *tugurium*, Genes. XXXIII, 17. Levit. XXIII, 24. 42. 43.

2. κατ' ἐξοχὴν *tabernaculum foederis*. Hebr. VIII, 5. μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν cum exstruere vellet tabernaculum foederis. ibid. IX, 21. Eodem modo אֹהֶל, nude positum, usurpatur Exod. XXX, 16. 18. 20. 26. XXXIII, 7. 2 Paral. V, 4. et מִשְׁכָּן Exod. XXVI, 1. 6. 7. 15. etc.

3. *templum Hierosolymitanum*, sine dubio ideo, quia primum templum Mosaicum tabernaculi, seu tentorii formam habebat, aut quia praecipua sedes Dei a Judaeis habebatur. Etiam *singulae templi Hierosolymitani* σκηναὶ מִשְׁכָּנוֹת, et ab Alexandrinis σκηνώματα Ps. XLIII, 3. vocabantur. Hebr. IX, 1. ἡ πρώτη σκηνὴ pars anterior templi Hierosolymitani, quae *Sanctum* vocabatur. ibid. v. 3. σκηνὴ, ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων pars templi, quae dicebatur Sanctum Sanctorum. ibid. v. 6. εἰς μὲν την πρώτην σκηνην in Sanctum. ibid. XIII, 10. οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες sacerdotes et Levitae.

4. *oeconomia Mosaica*. Hebr. IX, 1. εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν. ib. v. 8. ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν quamdiu valeret oeconomia Mosaica.

5. *templum*, et ex adjuncto: *omnis locus, in quo Deus sancte et religiose colitur et praesentiam suam gratiose exserit*. Hinc metaphorice in N. T. *coelum*, tanquam habitaculum Dei et piorum, Hebr. VIII, 2. ἡ σκηνὴ ἡ ἀληθινὴ vocatur, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος; et Christus ibid. IX, 11. intrasse dicitur διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, κ. τ. λ. h. e. in coelum.

6. *templum portatile*, *sacellum*, *in quo statua Dei posita erat*, quod Graecis ναΐσκος dicitur. Act. VII, 43. ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ Molochi suscepistis sacella. Conf. quae ad hunc locum illustrandum prolata sunt a *Wesselingio* ad *Diod. Sic.* XX, c. 65.

7. *palatium*, et ex adjuncto: *imperium*, *respublica*. Act. XV, 16. ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν et instaurabo palatium Davidis collapsum, h. e. restituam rempublicam judaicam pristino splendori. Verba desumta sunt ex Amos IX, 11. ubi verba hebraica: בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֻכַּת־דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת eundem sensum habent.

8. *omnis habitatio*, *omne domicilium*, *omnis locus, ubi aliquis est et commoratur*. *Polyb.* XII, 9. 4. et XXXI, 22. 2. Luc. XVI, 9. ἵνα δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς ut recipiamini in aeterna habitacula, seu in sedes beatorum. De sedibus in his terris σκηνὰς αἰωνίους interpretatus est *J. Carol. Zeune* in Diatribe sub tit. σκηνὰς αἰωνίους Luc. XVI, 9. non in sedibus beatorum esse quaerendas, sed in his terris. Lips. 1768. 4. Apoc. XIII, 6. τὴν σκηνὴν Θεοῦ domicilium Dei, h. e. coelum, nam sequitur: καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ κατοικοῦντας. ibid. XXI, 3. ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ecce Deus tentorium figet inter homines

h. e. Deus hominibus adesse benevole et perpetuo vult et ab iis sancte ac pie coletur. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* σκηνάς· καταγωγὰς, οἰκήματα.

ΣΚΗΝΟΠΗΓΊΑ, ας, ἡ, *scenopegia*, 1. proprie: *tabernaculorum*, seu *tentoriorum fixio*, ex σκῆνος *tabernaculum, tentorium*, et πηγνύω, vel πήγνυμι *figo*.

2. *festum tabernaculorum*, quod a Judaeis quotannis admodum religiose inde a 15 die mensis Tisri agebatur (unde a *Josepho* A. J. VIII, c. 4. § 1. ἑορτὴ σφόδρα παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἁγιωτάτη καὶ μεγίστη vocatur,) et ita dicebatur a figendis tabernaculis, ex frondosis arborum ramis confectis, sub quibus Judaei octiduum fere commorabantur et honestae hilaritati se dabant, partim in grati animi tesseram, pro larga frugum collectione, (unde etiam festum collectionis חַג הָאָסִף a Mose dicitur Exod. XXIII, 16. Cf. *Michaelis* libros de Jure Mosaico T. IV. § 197. p. 142.) partim in memoriam commorationis ipsorum sub tentoriis in deserto per quadraginta fere annos, unde hebraice חַג הַסֻּכּוֹת, Deut. XVI, 16. XXXI, 10. Zachar. XIV, 16. 18. 19. et in libris apocryphis mox ἡ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴ, (3 Esdr. V, 75. 1 Macc. X, 21.) mox, ut in N. T. libris, σκηνοπηγία, (2 Macc. I, 9. 18.) vocatur. Conf. *Fabri* Archaeol. Hebr. p. 155 seq. Ultimus dies (qui *Hosanna* vocabatur) hujus festi cujus institutionem et ceremonias enarrat *Josephus* A. J. III, c. 10. § 4.) prae caeteris solemnis fuit, (Levit. XXIII, 36.) quo libatio aquae נסיך המים fiebat, quae ex fonte Siloa hausta, inter plausus populi praesentis festivos, a sacerdotibus in altare profundebatur, (conf. 1 Sam. VII, 6. et Ies. XII, 3.) de qua lectu digna habet *Wetstenius* ad Joh. VII, 2. ubi semel tantum haec vox in N. T. reperitur. Conf. *J. B. Dachs* in Comment. ad Codicem Succa, seu de Tabernaculorum Festo. *Plutarchum* in Sympos. Lib. IV. *Joh. Wilh. de Neve* de Festo Tabernaculorum, Berolin. 1714. et *Lakemacherum* in Obss. Philol. P. I. p. 17 seq.

ΣΚΗΝΟΠΟΙΌΣ, οῦ, ὁ, *fabricator tabernaculorum, qui conficit tentoria minora portatilia, ex corio, aut ex alia materia, quibus utebantur viatores in terris orientalibus, solis aestui maxime expositis, ob raritatem diversoriorum.* Compositum est ex σκηνὴ *tentorium* et ποιέω *conficio*, unde σκηνοποιέω *tabernaculum conficio, fabricor*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XVIII, 3. ἦσαν σκηνοποιοὶ (κατὰ) τὴν τέχνην erant tentoriorum confectores opificio. *Vulgatus* vertit: *erant autem scenofactoriae artis*. *Syrus* transtulit: ܒܐܘܡܢܘܬܗܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܝ ܡܛܠܠܐ ܗܘܘ *artificio autem suo conficientes tabernacula erant.* *Chrysostomus* Homil. V. de S. Paulo interpretatus est per σκηνοῤῥάφον *consutorem tentoriorum*, e pannis nimirum lineis, aut laneis, vel maxime e pellibus; qua voce etiam usus est *Aelian.* V. H. II, 1. Conf. *Saubertum* in Opp. Posthum. p. 143. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 981. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 574. et *Cotclerium* ad Constitutt. Apostol. II, 63. — *Lutherus* hanc vocem de *stragulario* interpretatus est, et alii *textorem* explicant. Substantivum σκηνοποιΐα *rationem ponendorum tentoriorum* notat apud *Polybium* VI, 28. 3.

ΣΚῆΝΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie: *tentorium, tabernaculum, umbraculum*, a σκηνὴ, quod vide.

2. *habitaculum quodcunque, domicilium, sedes. Hesych.* σκῆνους· οἰκητηρίου.

3. metaphorice *corpus humanum* ita vocatur, quia est habitaculum animi nostri et quia caducum est et, ad breve tempus durans, maximam cum tentorio similitudinem habet, quod mox figitur, mox vero refigitur. Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. V, 1. ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ etsi corpus hocce terrestre dissolvitur. ibid. v. 4. οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει qui adhuc hoc corpore vestiti sumus.

sumus, seu, qui adhuc in his terris vivimus. Sapient. IX, 15. τὸ γεῶδες σκῆνος terrenum corpus. Similiter *Plato* corpus γήϊνον σκῆνος appellavit, teste *Clemente Alex.* Strom. Lib. V. p. 593. *Maxim. Tyrius* Diss. XXXVIII. p. 396. οὐ δήπου εἰκὸς τὸ ὁμοιότατον αὐτῷ περιβαλεῖν τὸν Θεὸν σκήνει ἀτοπωτάτῳ, ubi vid. *Davisius. Aeschin. Socr.* Dial. III, 5. τὸ δὲ σκῆνος τουτὶ πρὸς κακὸν περιήρμοσεν ἡ φύσις, ubi conf. Judicem *Fischeri. Hippocrat.* Aphorism. VIII, 18. ἀπολείπουσα ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος σκῆνος. Conf. *Pearce* ad *Longinum* p. 102. n. 1. *Barnesium* ad *Eurip.* Heraclid. v. 690. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 340. *J. H. Maii* Obss. Sacr. Lib. IV. p. 50 seq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 188 seq. et *Wolfii* Curas Philol. Vol. II. p. 601. Apud graecos Scriptores σκῆνος interdum quoque de *animalium corpore* usurpatur, v. c. apud *Aelianum* Hist. Anim. V, c. 3. ἀχρεῖον δ' ἐστὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ζώου σκῆνος. *Hesych.* σκῆνος· σῶμα. *Etym. M.* p. 716. ed. *Sylburgii:* σκῆνος· καὶ τὸ σῶμα, παρὰ τὸ σκήνωμα καὶ σκηνὴν εἶναι τῆς ψυχῆς, οἷον οἰκητήριον. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σκῆνος· οἰκητήριον, σῶμα.

ΣΚΗΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *tentorium figo, tendo,* a σκηνή, quod vide supra. Sic legitur apud Alexandrinos Genes. XIII, 12. ubi pro verbis וַיֶּאֱהַל עַד־סְדֹם *et tentoria fixit,* seu *tetendit, usque ad Sodomam,* habent: καὶ ἐσκήνωσεν ἐν Σοδόμοις. אָהַל enim notat: *tentorium figere, tendere et movere.*

2. *in tabernaculo habito,* et in genere: *habito, inhabito, domicilium et sedem habeo.* Hoc sensu usurpatur ab Alexandrinis pro שָׁכַן *habitavit.* Judd. V, 17. πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατεσκήνωσεν, et ibid. VIII, 11. σκηνούντων ἐν σκηναῖς.

3. *commoror, vivo, dego, maneo.* Joh. I, 14. καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν et inter nos versatus est. Apoc. XII, 12. οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. ibid. XIII, 6. *Xenoph. Anab.* V, 5. 7. σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις. Id. *Cyrop.* VIII, 3. 4.

4. metaphorice: *Deus,* aut *Christus* dicitur *inter homines commorari et tentorium suum figere, quatenus hominibus perpetuo et benevole adest eosque bonis omnis generis ornat, et ab hominibus sancte ac pie colitur.* Sic legitur in N. T. Apoc. VII, 15. καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ibid. XXI, 3. καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, sc. ὁ Θεός. Saepius in N. T. non reperitur hoc vocabulum. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 839.

ΣΚΉΝΩΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *tabernaculum, tentorium, ex quacunque materia.* Est enim verbale a prima pers. perf. pass. ἐσκήνωμαι, verbi σκηνόω, quod vide. Sic legitur non solum in versione Alex. pro hebraico אֹהֶל *tentorium,* Genes. IX, 27. Deut. XXXIII, 18. sed etiam apud *Xenoph.* Anab. II, 2. 9.

2. *domicilium, habitaculum quodvis, habitatio, locus habitationis, locus, ubi tentorium figi potest. Hesych.* σκήνωμα· οἴκημα, οἶκος, τόπος. *Xenoph. Anabas.* VII, 4. 12. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico מִשְׁכָּן *habitaculum,* Job. XXI, 28. καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν; et אֹהֶל. Ps. LI, 1. LXXVIII, 60. Adde Judith. XIV, 7.

3. metaphorice: *templum,* in quo Deus habitare et ibi praesentiam suam insigni modo exserere a Judaeis credebatur. Sic legitur in N. T. Act. VII, 46. ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακὼβ volebat exstruere templum Deo Jacobi. Conf. v. 47. Ita מִשְׁכָּן quoque sumitur Ps. CXXXII, 5. *Suid.* σκῆνος· σκήνωμα. σκήνωμα τοῦ Θεοῦ· ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ. *Theodoretus* ad Ps. XIV, 1. σκήνωμα τὸν τοῦ Θεοῦ προσαγορεύει ναόν.

4. *corpus humanum.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. I, 13. ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι dum adhuc in his terris vivo. ibid. v. 14. εἰδὼς, ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου scio enim, seu sentio, me brevi moriturum esse. Vide supra dicta ad σκῆνος. *Fischeri* Prolus. XXVII. de Vitiis Lexicorum

corum N. T. p. 615 seq. et *Wolfii* Cur. Philol. et Crit. in N. T. T. IV. p. 109. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΙΑ', ᾶς, ἡ, 1. *umbra,* unde σκιάζω *obumbro.* Marc. IV, 32. ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν ut sub umbra ejus aves adeo commorari, aut nidificare possint. Act. V, 15. ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν ut venientis Petri vel umbra obumbraret aliquem eorum. Respondet hebraico צֵל *umbra* in versione Alexandrina Judd. IX, 15. 36. Job. III, 5. VII, 2.

2. *caligo, tenebrae.* Huc pertinet formula σκιὰ θανάτου *umbra mortis,* quae, respondens hebr. צַלְמָוֶת, (Alex. Job. XVI, 16. *Symmach.* Job. XXIV, 16. *Aquila* Ps. XLIII, 20.) proprie *noctem caliginosam, densissimas tenebras* significat, ex opinione Judaeorum veterum, qui tartarum densissimis tenebris tegi fingebant, deinde vero ad *omnem statum, admodum miserum ac calamitosum,* speciatim vero in N. T. ad *statum miserrimum hominum ante conversionem ad religionem christianam* transfertur. Matth. IV, 16. τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου. Luc. I, 79. τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. *Suid.* σκιὰ θανάτου· οἱ πρὸς θάνατον ἄγοντες κίνδυνοι. Ex *Theodoreto* ad Ps. XLIII, 20. — Jam, quia in umbra imperfectum corporis exemplar cernitur, hinc σκιὰ

3. metaphorice notat *omnem levem adumbrationem, symbolicam expressionem, imaginem levem ac obscuram alicujus rei,* et opponitur σώματι, *corpori,* seu *rei, hac imagine adumbratae.* Sic legitur in N. T. Coloss. II, 17. ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ in quibus omnibus est adumbratio et typus futurorum, res ipsa vero, hac imagine adumbrata, in religione christiana reperitur. Hebr. VIII, 5. templum Hierosolymitanum σκιὰ τῶν ἐπουρανίων dicitur, quatenus ad exemplum praestantioris templi coelestis, Mosi in monte Sinai a Deo monstratum, exstructum erat. Conf. sequentia. ib. X, 1. σκιὰ et αὐτὴ ἡ εἰκὼν τῶν πραγμάτων disjunctorum vim habent, ita, ut hoc ipsam formam rerum archetypum, illud vero levem rerum adumbrationem significet. Conf. *Bocharti* Geogr. Sacram Lib. I, c. 6 *Zornii* Bibliothecam Antiquario - Exegeticam Tom. I. p. 637. *Hesych.* σκιά· σκίασις, ἐπιφάνεια τοῦ χρώματος ἀντίμορφος. Apud graecos Scriptores σκιὰ metaphorice de *rebus, quae nihil sunt nihilque solidi habent, de rebus vanis, ut umbra* apud Latinos, usurpatur. Sic *Philostrat.* Vit. Sophist. I, c. 20. s. 1. ὅτι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Cicero* in Pison. cap. 24. "omnes umbras falsae gloriae consectari." Id. pro Muren. c. 6. et Offic. III, c. 17. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΙΡΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *salio, exsilio, exsulto.* Proprie de *pecudibus lascivientibus et salientibus* usurpatur, deinde vero etiam ad *homines, prae gaudio salientes ac tripudiantes* etiam *saltantes,* transfertur, a σκαίρω *salio, tripudio.* Alex. Malach. IV, 2. σκιρτήσετε ὡς μοσχάρια. Joel. I, 17. ἐσκίρτησαν δαμάλεις. Jerem. L, 11. ἐσκιρτήσατε ὡς βοΐδια ἐν βοτάνῃ. Ps. CXIV, 4. *Eurip.* Phoen. v. 1142. *Herodian.* IV, c. 11. s. 5. πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Βαρβάρων πρός τε αὐλοὺς καὶ σύριγγας ἐσκίρτων εὐρύθμως. *Plutarch.* Sympos. VII, p. 161. A. *Hesych.* σκιρτᾷ· ἅλλεται, ὀρχεῖται, τρέχει. Conf. *Küsterum* ad *Aristoph.* Plutum v. 761. p. 13. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 652 seq.

2. metaphorice: *animo exsulto,* seu *interiorem animi laetitiam signis externis declaro.* Luc. VI, 23. χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε gaudete tum et exsultate.

3. *moveo me,* et speciatim de *kinesi* foetus in utero naturali usurpatur. Sic legitur in N. T. Luc. I, 41. ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς infans, quem in utero gestabat, movebatur, velut prae gaudio exsultans. ibid. v. 44. Alex. Genes. XXV, 22. pro verbis hebraicis וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ *et collidebant se filii*

in

ἐν ea, habent: ἐσκίρτων δὲ τὰ παιδία ἐν αὐτῇ. *Symmachus* habet: διεπάλαιον. *Hesych.* σκιρτᾷ· κινεῖται. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΛΗΡΟΚΑΡΔΙ΄Α, ας, ἡ, 1. proprie: *durities cordis,* a σκληρὸς *durus* et καρδία *cor. Aristotel.* de Part. Animal. III, 4. Jam, quia καρδία in N. T. libris, ut hebraicum לֵב, haud raro de animo humano usurpatur, etiam σκληροκαρδία

2. metaphorice *duritiem animi,* h. e. *pervicaciam, contumaciam, pertinaciam, animum refractarium* notat. Sic ter tantum in N. T. legitur. Matth. XIX, 8. Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν Moses propter contumaciam vestram, praecepta sapientiae ac virtutis non admittentem, permisit vobis. Marc. X, 5. XVI, 14. καὶ σκληροκαρδίαν et contumaciam, qua respuebant idonea eorum testimonia, qui Jesum post resurrectionem oculis suis viderant. Respondet in versione Alexandrina formulae hebraicae עָרְלַת לְבַב *praeputium cordis.* Deut. X, 16. Jerem. IV, 4. Adde Sirac. XVI, 10. Adjectivum σκληροκάρδιος apud Alex. legitur pro קְשֵׁה לֵב *durus corde,* Ezech. III, 7. et עִקֶּשׁ לֵב *perversus animo.* Prov. XVII, 20. Etiam graeci Scriptores contumaciam eorum, qui imperio aliorum, auctoritati, monitis ac praeceptis parere et obtemperare nolunt, vocabulis, a soliditate et duritie ductis, ipsa natura magistra, indicare solent. Sic *Hesiod.* Ἔργ. v. 146. ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμὸν, ubi *Tzetzes:* τουτέστι σκληρὰν ψυχὴν εἶχον, καὶ ἀκαμπεῖς ἦσαν, ὥσπερ ὁ ἀδάμας. Conf. etiam *Eustathium* in Odyss. v. 103. et *Urb. Godofr. Siberi* diss. I et II. de σκληροκαρδίᾳ. Viteb. 1697 et 1698. 4.

ΣΚΛΗΡΌΣ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *durus, tactui non cedens,* de corporibus, quorum superficies non cedit ad tactum. Sic de *terra* hanc vocem usurpavit *Xenoph.* Oeconom. XVI, 11. De *rigido, cujus membra minus sunt agilia,* legitur apud Eundem de Venat. III, 2.

2. metaphorice: *homo severus, austerus, asper moribus, morosus, rigidus, inhumanus.* Sic legitur in N. T. Matth. XXV, 24. ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος te esse hominem severum et inhumanum. Conf. Luc. XIX, 21. ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ. 1 Sam. XXV, 3. καὶ ὁ ἄνθρωπος σκληρὸς (קָשֶׁה) καὶ πονηρός. Ies. XIX, 4. κυρίων σκληρῶν dominorum, qui sunt immites ac saevi erga subditos. *Plutarch.* Sympos. VII, 8. p. 712. B. τὰ σκληρότατα τῶν ἠθῶν. *Aristot.* Ethic. IV, 8. ἄγριοι καὶ σκληροὶ δοκοῦσιν εἶναι. *Athenaeus* II, p. 55. F. σκληρὸς ὢν καὶ πάνυ θυμωτικὸς πρὸς τοὺς γνωρίμους. De loco aspero legitur σκληρὸς apud *Xenoph.* Anab. IV, 8. 19.

3. *vehemens, validus, qui cum impetu venit.* Jacob. III, 4. ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, scil. τὰ πλοῖα, a ventis saevis agitantur naves. Alex. Prov. XXVII, 16. βορέας σκληρὸς ἄνεμος. *Aelian.* V. H. IX, 14. ἵνα μὴ ἀνατρέπηται ὑπὸ τῶν ἀνέμων, εἴ ποτε σκληροὶ κατέπνεον. Idem apud *Suidam* v. Σκληροί. Οἱ ἄνεμοι οἱ σκληροί τε καὶ ἐχθροὶ παραχρῆμα ἐκόπασαν. *Herodot.* VIII, 12. βρονταὶ σκληραί. *Theophr.* de Caus. Plant. II, 4. *Arrian.* Exped. Alex. I, 26. 3. II, 6. 3. χειμὼν σκληρός. *Polyb.* IV, 21. 5. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 669.

4. *molestus, ingratus, qui alios offendit.* Joh. VI, 60. σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος oratio molesta et odiosa haec est, qua animi audientium offenduntur. Alii interpretes de *oratione, difficili intellectu et quae repugnantia asserere videtur,* (conf. de hac notione, quam vocabulum σκληρὸς interdum habet, *Aquil.* et *Symmach.* Exod. XVIII, 26. Deut. I, 17. et XV, 18. et *Drusii* Miscell. Cent. II. c. 41.) haec verba explicare malunt, sed hanc explicationem comma 61 et 66. admittere non videtur. Σκληρὸν autem, cum de sermone usurpatur, significare *molestum, durum,* vel, quia

cum arrogantia et insolentia profertur, vel, quod rei injucundae denuntiationem habet, clare docent loca apud Alex. Gen. XXI, 11. XLII, 7. et in *Aquilae* Fragmentis Prov. XV, 1. Adde *Xenoph.* Mem. II, 1. 20. *Eurip.* Fragm. 75. πότερα θέλεις σοι μαλθακὰ ψευδῆ λέγω ἢ σκλήρ' ἀληθῆ. Eodem modo etiam *durus* et *duritas* usurpatur apud *Ciceron.* Orator. 16. *Philipp.* VIII, 5. et pro *Murena* 29.

5. *noxius, detrimentum afferens.* Act. IX, 5. σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν male tibi consules calcitrando contra stimulum. ibid. XXVI, 14. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 894.

6. *impius, scelestus, malus.* Jud. v. 15. περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν de omnibus malis, quae locuti sunt. Sirac. III, 27. καρδία σκληρά. In versione Alexandrina respondet hebraico רָשָׁע *improbus.* Num. XVI, 26. Conf. Spicilegium I. Lex. Bieliani a me editum p. 102. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΛΗΡΟ΄ΤΗΣ, ητος, ἡ, 1. proprie: *durities, quae est corporis,* cujus superficies *non cedit ad tactum,* a σκληρὸς, quod vide supra.

2. metaphorice: *pertinacia, contumacia, stupor animi, inopia sensus veri et falsi, turpis ac honesti.* Sic semel legitur in N. T. Rom. II, 5. κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, pro διὰ δὲ τῆς σκληρότητος τῆς καρδίας σου καὶ ἀμετ. καρδ. Respondet in hac significatione hebraico קְשִׁי in versione Alexandrina Deut. IX, 27. μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν σκληρότητα τοῦ λαοῦ.

ΣΚΛΗΡΟΤΡΑ΄ΧΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *duram cervicem habens, quae flecti facile nequit,* a σκληρὸς *durus* et τράχηλος *cervix, collum.*

2. *homo pertinax, contumax, refractarius, legum impatiens,* metaphora desumta a jumentis refractariis et jugi impatientibus. Semel tantum legitur in N. T. Act. VII, 51. ubi adhibetur ad designandam Judaeorum refractariam contumaciam. Hebraeis dicitur קְשֵׁה־עֹרֶף, Exod. XXXIII, 3. 5. XXXIV, 9. Deut. IX, 6. 13. vel מַקְשֵׁה עֹרֶף. Prov. XXIX, 1. in quibus locis hoc vocabulum graecum adhibetur. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 502.

ΣΚΛΗΡΥ΄ΝΩ, fut. ῦ, 1. proprie: *induro, obduro, durum reddo,* et dicitur de corporibus, a σκληρὸς, quod vide supra.

2. metaphorice ad animum hominis transfertur, ut σκληρύνεσθαι, seu σκληρύνειν, τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ is dicatur, *qui contumax et refractarius est, qui obstinate veritatem repudiat, in peccatis perseverat et mandatis divinis resistit eaque contemnit.* Sic legitur in N. T. Act. XIX, 9. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν cum autem quidam obstinatis animis resisterent et fidem denegarent, doctrinae scilicet christianae, a Paulo traditae. Hebr. III, 8. μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ne repugnate et obnitimini. ibid. v. 13. ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας ne quis vestrum, peccatorum fraudibus deceptus, obstinate repudiet doctrinam christianam, aut ab ea iterum deficiat. ibid. v. 15. et c. IV, 7. Alex. Exod. VII, 22. VIII, 19. καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία Φαραώ. Ps. XCV, 8. μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Sirac. XXX, 12. μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι. Conf. *Abresch.* *Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 204 seq.

3. *duriter ac severe aliquem tracto, paucioribus neque tam magnis beneficiis alterum afficio.* Huc refero locum Rom. IX, 18. ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει, ubi σκληρύνειν, de Deo usurpatum, vulgo quidem θεωρητικῶς ac permissive explicatur, ut sit: *ferre animi obstinationem, homini, in peccatis persistenti, gratiam subtrahere eumque in sensum reprobum traditum relinquere,* (*Theophylactus* ad h. l. οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τὴν πηλίνην καρδίαν τοῦ Φαραὼ λέγεται σκληρῦναι. πῶς; τῇ μακροθυμίᾳ· μακροθυμῶν γὰρ ἐπ' αὐτῷ, σκληρότερον αὐτὸν εἰργάζετο. *Phavor.* ad h. l. respiciens,

σκληρύνει.

σκληρύνει· σκληρὸν καὶ ἀπειθῆ εἶναι συγχωρεῖ. Conf. etiam *Koppium* ad h. l.) non repugnante usu loquendi hebraico; nam ita σκληρύνειν de Deo usurpatum adhibetur in vers. Alex. Exod. IV, 21. VII, 3. IX, 13. X, 20. 27. XI, 10. XIV, 4. 8. 17. sed partim ob verba ὃν θέλει, partim, quia σκληρύνειν h. l. opponitur τῷ ἐλεεῖν, malo accedere *Ernestio*, qui in Prolusione de Vanitate Philosophantium in Interpr. Scr. S. σκληρύνειν h. l. nihil aliud significare putat, quam: *minus benigne tractare, paucioribus beneficiis aliquem afficere*, ut sensus loci hujus sit: Deus pro libera sua voluntate alios benignius, durius alios tractat. Eodem sensu הִקְשִׁיחַ usurpatur Job. XXXIX, 16. ubi de ciconia dicitur: ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα ἑαυτῆς durius tractat pullos suos, ac facere solent aliae aves, non magnopere eos curat ac fovet, negligenter habet. Adde 1 Sam. V, 7. 2 Paral. X, 4. Saepius non legitur in N. T.

ΣΚΟΛΙῸΣ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *tortuosus, obliquus, curvus*, et opponitur τῷ ἴσος, seu εὐθύς. Sic legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ ἔσται σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν et quae sunt obliqua, fient recta, pro: καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ μέρη τοῦ τόπου εἰς εὐθεῖαν ὁδόν. Verba sunt desumta ex Ies. XLII, 16. ubi in hebraico legitur מַעֲקַשִּׁים *pravitates*. ibid. XXVII, 1. XL, 4. ὄφιν σκολιὸν Sap. XIII, 13. ξύλον σκολιόν. *Heliodor*. I, 6. σκολιὰς γάρ τινας ἀτραπούς. *Hesych*. σκολιά· σκαμβὰ, οὐκ ὀρθὰ, ἐπικαμπῆ, ἄνισα.

2. metaphorice: *pravus, iniquus, perversus, qui est animo depravato ac corrupto*. Act. II, 40. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης liberari vos sinite ab illa perversa natione. Phil. II, 15. ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης inter homines pravos ac perversos viventes. Alex. Ps. LXXVIII, 10. γενεὰ σκολιὰ (hebr. סֹרֵר *rebellis, refractarius*.) καὶ παραπικραίνουσα. Deut. XXXII, 5. γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη, ubi in hebraico עִקֵּשׁ *perversus* legitur. Prov. IV, 24. σκολιὸν στόμα καὶ ἄδικα χείλη. ibid. XVI, 28. ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμπεται κακὰ, etc. *Hesych*. σκολιά· ἄδικα. *Etym. M*. σκολιός· ὁ μὴ εὐθεῖαν ὁδὸν πορευόμενος, ἀλλὰ διεστραμμένην. Cf. *Schol*. Iliad. π', v. 387.

3. *asper moribus, rigidus, saevus, morosus, difficilis*. Sic legitur in N. T. 1 Petr. II, 18. ubi servi jubentur prompto animo obedire dominis suis οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς non solum benignis ac mitibus, sed etiam difficilibus ac morosis. *Vulgatus* reddidit: *dyscolis*. Vide *Wetstenium* ad h. l. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΌΛΟΨ, ΣΚΏΛΟΨ et ΣΚΌΛΩΨ, οπος, ὁ, 1. proprie et generatim est *omne, quod est acutum, sudes, stimulus, aculeus, spina, palus acutus, qui sustinendis vitibus, claudendis hortis, muniendis castris et urbibus et arcendis hostium accessibus solo infigi solet*; unde ortum verbum σκολοπίζω *palum figo* et *crucifigo*, i. q. σταυρόω. Conf. *Lipsium* de Cruce Lib. I, c. 4. Sic in vers. Alexandrina respondet hebraico סִיר *spina*. Hos. II, 6. φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψι, ubi *Gloss. MS. in Proph*. σκόλοψιν· ὀρθοῖς ξύλοις, εἰς ἐπιβουλὴν κεκτημένοις. Sirac. XLIII, 19. παγεῖσα γίνεται σκολόπων ἄκρα. *Hesych*. σκόλοψ· ξύλον ὀξυμμένον ἢ ἄκανθα. Idem: σκόλοπες· ὀρθὰ καὶ ὀξέα ξύλα, σταυροὶ, χάρακες. *Etym. M*. σκόλοπες· ὀξέα ξύλα, ἅπερ ἐπήγνυον τῷ τείχει. *Lucian*. Ver. Hist. Lib. II. p. 682. διά τινος ἀκανθώδους καὶ σκολόπων μεστῆς ἀτραποῦ. *Dioscorides* II, c. 29. *Aelian*. Hist. Anim. X, c. 13. *Homer*. Iliad. η', 441. ubi scholiastes: σκόλοψ· τὸ διεσχισμένον καὶ ἀπωξυσμένον ξύλον. ibid. θ', v. 343. et ι, v. 350. Conf. *Wetstenii N. T*. T. II. p. 211.

2. metaphorice: *omne, quod est noxium et afflictionem ac impedimentum affert, afflictio, quae cum dolore acuto conjuncta est*. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XII, 7. ἐδόθη μοι σκόλοψ

τῇ σαρκὶ, qui locus, num de *afflictione corporis et morbo graviori*, an de *hostium injuriis et contumeliis*, (ut visum est *Ferd. Stoschio* in Obss. literariis ad Isaiam p. 41.) an denique generatim de *gravissimis afflictionibus cujuscunque generis* explicandus sit, silente historia, certae interpretationis non est, et adeo explorati quid dici, definiri et constitui vix poterit. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 167. *Bibl. Bremens.* Class. VI, p. 634 seq. et 647 seq. et *Wolfii* Curas Philolog. in N. T. T. II, p. 677. Ezech. XXVIII, 24. de Sidoniis: καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ σκόλοψ πικρίας. Num. XXXIII, 55. καὶ ἔσται — σκόλοπες ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, ubi de Cananaeis sermo est.

ΣΚΟΠΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *speculor, intueor, contemplor, intento oculo aliquid specto, observo*, et usurpatur v. c. de *sagittariis*, qui intenta oculorum acie ad metam collineant et dirigunt tela, vel de *speculatoribus* et *exploratoribus*, qui etiam a *Philone* et *Luciano* σκοποὶ vocantur, a σκοπὸς *scopus, meta, signum, praefixum sagittariis*. Respondet hebraico רָאָה *vidit*, apud *Incertum* interpretem Ezech. XXI, 21. ἤπατι σκοπήσασθαι. *Hesych.* σκοπῶν· σκεπτόμενος.

2. metaphorice, ad animum translatum, significat: *diligenter aliquid observare, attento animo contemplari, sollicite considerare ac perpendere, curare, consequi cupere*, et ex adjuncto, cum dativo personae constructum: *exemplum sibi aliquem proponere, quem imitemur*. 2 Cor. IV, 18. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα nobis, qui non curamus ea, quae in oculos incurrunt, sed invisibilia. Philipp. II, 4. μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες nemo vestrum suum tantum commodum respiciat. (*Thucyd.* VI, 12. *Sophocl.* Ajac. Flagellif. v. 124. et 1330. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 268. Caeterum praecipue de *eo, qui suum tantum commodum respicit*, utuntur quoque voce προσκέπτεσθαι. Vide *Valckenar.* ad *Eurip.* Phoen. v. 476.) ibid. III, 17. σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς, componite vos ad exemplum eorum, qui se ad meum exemplum conformarunt. *Xenoph.* Mem. IV, c. 5. § 11. ὅστις γὰρ τὰ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἥδιστα δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν. 2 Macc. IV, 5. τὸ δὲ συμφέρον κοινῇ κατ' ἰδίαν παντὶ τῷ πλήθει σκοπῶν. *Hesych.* σκοπῶν· ἐνθυμούμενος. *Suid.* σκοπῶν· ἀντὶ τοῦ ἀκριβῶς καὶ ἐπιμελῶς καταμερίζων, περὶ οὗ ἂν τὴν σκέψιν ποιῇ.

3. ut graecum βλέπω, sequente particula negandi, *caveo*. Luc. XI, 35. σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς, τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ cave igitur, ne loco lucis, quae in te esse deberet, tenebrae sint. Galat. VI, 1. σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς diligenter modo cave, ne tu quoque in peccata incidas. *Xenoph. de mag. equit.* VII, 15.

4. *vito*. Rom. XVI, 17. σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα ποιοῦντας devitare consuetudinem hominum factiosorum et alios corrumpentium; ubi σκοπεῖν τινὰ est i. q. in sequentibus ἐκκλίνειν ἀπό τινος, declinare familiarem cum aliquo convictum. Vide supra ad βλέπω dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΟΠΟ΄Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *meta quo tendimus, scopus, signum praefixum, ad quod sagittarii collineant et tela sua dirigunt*. Est verbale a perf. med. ἔσκοπα, verbi σκέπτομαι *dispicio, circumspicio, attente considero*. Sic legitur in versione Alexandrina pro hebraico מַטָּרָה *meta*. Job. XVI, 12. Thren. III, 12. Adde Sap. V, 13. 21. *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 19. *Suid.* σκοπόν· τύπον, ᾧ στοιχοῦσι καὶ ἀκολουθοῦσι.

2. metaphorice: *omne, quod animo destinamus ac praefigimus, finis*. Sic semel legitur in N. T. Philipp. III, 14. κατὰ σκοπὸν διώκω metam versus persequor, h. e. omnibus viribus consequi studeo, quod animo destinavi

ac

ac praefixi, nempe τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. *Plato* Gorg. p. 306. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν. De rebus, in quas omnium attentio directa est, legitur apud *Polybium* V, c. 105. ἀλλ᾽ ἤδη πάντες πρὸς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ σκοποὺς ἀπέβλεπον. De *consilio, proposito* reperitur apud *Xenoph.* in *Symp.* II, 11.

ΣΚΟΡΠΙΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *spargo semina, dissemino,* pro quo σκιδάω dicitur. Conf. *Phrynichum* p. 94. et *Etym. M.* sub σκορπίος.

2. *dissipo, disjicio eos, qui conjuncti sunt, vel conjuncti esse debebant,* i. q. διασκορπίζω. Sic legitur in N. T. Joh. X, 12. καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα et lupus dilaniat oves ac dissipat. ibid. XVI, 32. ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια quo alius alio dissipabimini. Cf. Alex. 2 Sam. XXII, 15. Ps. XVII, 14. CXLIV, 6. Sirac. XLVIII, 15. 1 Macc. VI, 54.

3. *dilapido, disperdo.* Matth. XII, 30. ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ, σκορπίζει qui non mecum colligit, ille mea dilapidat, h. e. qui non est a meis partibus, is adversarius mihi est. Eadem sententia legitur Luc. XI, 23.

4. *largiter distribuo,* et speciatim de eo usurpatur, *qui liberaliter erogat eleemosynas et largiter dat beneficia.* 2 Cor. IX, 9. ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν liberalis fuit erga pauperes. Verba desumta sunt e Ps. CXII, 9. ubi in hebraico textu legitur verbum פִּזַּר *sparsit, dispersit,* quod de *liberali ac benefico* adhibetur Prov. XI, 24. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ, ίου, ὁ, *scorpius,* vel *scorpio.* Est genus animalis noxii ac venenati, quod in locis calidioribus sub lapidibus inprimis parietum latet et cauda sua pungit lethaliter, de quo *Plinius* in Hist. Nat. XI, c. 25. refert: semper caudam in ictu esse, nulloque momento meditari cessare, ne quando desit occasioni. Sic dictum est, vel παρὰ τὸ σκορπίζειν τὸν ἰὸν *a spargendo venenum,* vel a σκορπίῳ *lapidum acervo,* quae nominis potestas apud scriptores agrimensorios viget. Legitur hoc vocabulum in N. T. Luc. X, 19. τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων calcandi super anguibus et scorpiis; ubi σκορπίος symbolum *rei cujusque maxime noxiae* esse videtur. ibid. XI, 12. ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον vel ovum roganti loco illius scorpionem dabit. Formula olim proverbialis de iis, qui pro utilibus noxia suppeditant aliorumque spem et exspectationem turpiter fallunt. Affine est illud proverbium ἀντὶ πέρκης σκορπίον pro perca scorpionem, ἐπὶ τῶν τὰ χείρονα αἱρουμένων ἀντὶ βελτιόνων. Vide *Zenobium* Proverb. Cent. I, 88. *Diogenianum* Cent. I, 76. Apoc. IX, 3. οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ibid. v. 5. et 10. καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. Saepius in N. T. non legitur. Legitur praeterea apud *Aelian.* Hist. Anim. X, c. 23. πατοῦσαι τοὺς σκορπίους ἀπαθεῖς διαμένουσι. Sirac. XXVI, 7. et apud Alexandrinos pro hebraico עַקְרָב *scorpio.* Deut. VIII, 15. Ezech. II, 6. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 782.

ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ, ή, όν, *tenebricosus, obscurus, qui luce destituitur,* a σκότος *tenebrae.* Matth. VI, 23. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται si vero oculus tuus vitio laborat, totum quoque corpus tuum erit in tenebris, seu luce idonea destituetur. Luc. XI, 34 36. μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν non habens aliquam partem tenebricosam. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina respondet hebraico אֲפֵלָה *caligo,* Prov. IV, 19. חֹשֶׁךְ *tenebrae,* Job. X, 21. XV, 23. מַחְשָׁךְ idem. Ps. LXXXVIII, 6. CXLIII, 3. *Xenoph. Memor.* III, 10. 1.

ΣΚΟΤΙΑ, ας, ἡ, 1. *tenebrae, caligo, defectus et privatio lucis naturalis,* a σκότος idem. Sic de tenebris nocturnis, seu de nocte legitur Joh. VI, 17. καὶ

καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει jamque tenebris nocturnis obortis. ibid. XXI, 1. σκοτίας ἔτι οὔσης cum adhuc essent tenebrae. Alexandrini habent pro חֲשֵׁכָה idem, Micha III, 6. et אֹפֶל *caligo.* Job. XXVIII, 3. *Eurip.* Phoeniss. v. 348.

2. *omnis locus occultus, abditus, privatus, in quo non multi homines versantur.* Hinc ἐν σκοτίᾳ *clam, in occulto, secreto, privatim, intra privatos parietes.* Matth. X, 27. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ quae ego vos privatim doceo, ea palam tradite. Eadem fere sententia legitur quoque Luc. XII, 3. ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται quae jam privatim edixeritis, palam fient suo tempore; ubi ἐν τῇ σκοτίᾳ permutatur formula πρὸς τὸ οὖς. Conf. v. 2. Ita בְּמַחְשָׁךְ sumitur Ies. XXIX, 15. בַּסֵּתֶר, Ies. XLV, 19. et בְּמִסְתָּרִים. Jer. XIII, 17. Sic quoque ὑπὸ σκότους legitur apud *Sophoclem* Antigon. v. 707. ubi schol. habet λαθραίως.

3. *imperfectio, pravitas, perversitas, ignorantia,* metaphora desumta ab iis, qui, in tenebris versantes, facile impingunt et a recta via aberrant. Speciatim vero ita dicitur *omnis status ac conditio hominum ante conversionem ad religionem christianam,* relate ad ignorantiam verae ac salutaris religionis divinae, vitiositatem animi morumque pravitatem ac inde enascentem miseriam ac infelicitatem, quo sensu τῷ φωτὶ opponitur. Sic legitur in N. T. Joh. VIII, 12. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ qui me sectatus fuerit, liberabitur ab omni miseria ac infelicitate, quae ignorantiam ac vitiositatem sequitur. ib. XII, 35. ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει ne vos opprimant tenebrae, h. e. ne vobis eripiatur occasio et facultas cognoscendae et consequendae felicitatis christianae; nam, qui in tenebris est, incedit pedibus dubiis. ib. v. 46. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν ἐμοὶ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ ut, quisquis meam trinam vera fide amplexus fuei beraretur a pristina sua ignoı vitiositate et inde enascente m 1 Joh. I, 5. καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία et nulla prorsus in eum vitiositas et imperfectio. ibid. ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι adhuc a est a perfectione et felicitate c ana. ibid. v. 11. Conf. infra a τος dicta et *Xenoph. Cyrop.* VI 13.

4. *tempus, quo homines adhuc erant a cognitione et usu reli christianae salutaris.* 1 Joh. ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, i. q. Rom. 12. ἡ νὺξ προέκοψεν.

5. *homines ipsi, quales sunt, quam religionem christianam a tantur.* Sic de Judaeis legitu I, 5. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν et illust doctor voluit quidem vitiositat ignorantiam Judaeorum doctri removere, sed respuebant eam. pius in N. T. non legitur.—Cae vocabulum σκοτία, grammaticis quis auctoribus, ab Atticoru quendi usu prorsus alienum fuit. ris: σκότος· οὐδετέρως Ἀττικῶς· Ἑλληνικῶς. *Thom. M.* ὁ σκότος, σκότος· τὸ δὲ σκοτία οὐκ ἐν χρήσει. *Fischeri* Prolus. XXX. de Vitiis corum N. T. p. 673. et *We N. T.* T. I, p. 374.

ΣΚΟΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. pr *tenebras alicui offundo, obteneb scuro.* Σκοτίζομαι *tenebris circu dor, obscuror, obtenebror,* de tione luminis et lucis naturalis, τος *tenebrae.* Sic legitur in Matth. XXIV, 29. ὁ ἥλιος σκοτισ sol obscurabitur. Marc. XII Luc. XXIII, 45. καὶ ἐσκοτίσθη Apoc. VIII, 12. ἵνα σκοτισθῇ τὸ αὐτῶν, scil. τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελ τῶν ἀστέρων. ibid. IX, 2. καὶ ἐσ ὁ ἥλιος καὶ ἀήρ. In versione A drina legitur pro חָשַׁךְ *tenebra dit, obscuravit.* Job. III, 9.] XII, 2.

2. metaphorice σκοτίζεσθαι dicuntur, *qui sunt vera intelligendi facultate privati, erroribus obnoxii, perverse ac impie viventes, et alieni a religionis christianae vera ac salutari cognitione,* metaphora desumta ab oculis, qui sunt videndi facultate privati, aut ab hominibus, qui in tenebris incedunt pedibus dubiis. Rom. I, 21. καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία et tenebris circumfusa est mens eorum stolida, h. e. vera intelligendi facultate privati sunt. Ita dicuntur h. l. *ethnici,* ob ignorantiam veri rectique et ob stuporem animi, qui vera cognoscere non patitur. Eodem modo *animi caligo* de erroribus atque inscitia ac animi vecordia occurrit apud *Juvenalem* Sat. VI, 6. 12. Rom. XI, 10. σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν. Ephes. IV, 18. ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ mente et animo occoecati. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΚΌΤΟΣ, ου, ὁ, *tenebrae, caligo.* Tantum legitur in N. T. Hebr. XII, 18. γνόφῳ καὶ σκότῳ turbini et caligini. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 332.

ΣΚΌΤΟΣ, εος, ους, τὸ, 1. proprie: *defectus ac privatio lucis naturalis, tenebrae, caligo, tenebrae nocturnae.* Sic v. c. legitur de tenebris, Christo in cruce pendente, ortis. Matth. XXVII, 45. ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Marc. XV, 33. Luc. XXIII, 44. Act. II, 20. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος sol obscurabitur. 2 Cor. IV, 6. ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι Deus, qui jussit discussis tenebris lucem, seu solem, prodire. Job. XXXVII, 15. φῶς ποιήσας ἐκ σκότους. Adde Genes. I, 2. 4. 5. 18. Deut. IV, 11. Exod. XIV, 20. Joel. II, 31. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος.

2. *locus tenebricosus,* simul et *ingratus, carcer tenebricosus,* et ex adjuncto metaphorice: *infelicitas, miserrimus rerum status, loca remotissima a regionibus felicioribus beatorum in vita futura, ubi poenas luunt homines impii gravissimas.* Matth. VIII, 12. οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων Judaei vero, quibus proprie destinata erat felicitas, expectanda in regno Messiae, inde expulsi detrudentur in locum tenebricosum et tristem, invidorum fremitu ac ejulatu perstrepiturum, in quo longe remoti erunt a felicitate Abrahami. Conf. v. 11. ibid. XXII, 13. XXV, 30. καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον servum autem nullius frugi conjicite in carcerem tenebricosum subterraneum, ad quem nullus solis atque luminis radius penetrat. 2 Petr. II, 17. οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται quos supplicia, in tartaro olim sustinenda, manent certissime. Nondum autem mihi satis constat, num ζόφος h. l. *tartarum,* an potius *miseriam* significet, quae cum *tenebris* haud raro in litteris sacris comparari solet. In priori notione vocem ζόφος acceperunt plerique interpretes, ut ζόφος τοῦ σκότους positum sit pro ζόφος σκοτεινὸς *orcus tenebricosus,* ζόφος ἠερόεις, ut apud poetas graecos dicitur, tum, quia in imo terrarum esse, nec solis radio tangi, tum, quia locus ingratissimus (χῶρος ἀτερπής, *Homer.* Odyss. λ', 93.) esse credebatur. Sed aeque commode σκότος de *ipso orco* et *tartaro* explicari potest, ut ζόφος τοῦ σκότους, pro ζόφος ἐν τῷ σκότει positum, sint supplicia, in tartaro olim sustinenda. Idem valet de loco Jud. v. 13. Sic σκότος usurpatur quoque apud Tob. XIV, 10. καὶ αὐτὸς (Ἀμὰν) κατέβη εἰς τὸ σκότος. Ut vero Graecis solemnis orci denominatio est ζόφος et σκότος, ita Hebraeorum poetis dicitur חֹשֶׁךְ Ps. LXXXVIII, 12. coll. v. 11. (ubi cum vocibus קֶבֶר et אֲבַדּוֹן permutatur,) et Ps. VI, 5. Job. XVII, 13. שְׁאוֹל et חֹשֶׁךְ sunt synonyma. Apud eosdem חֹשֶׁךְ quoque et צַלְמָוֶת de *carcere* et *statu miserrimo quovis* usurpatur, v. c. Ps. CVII, 10. 14. Ies. XLII, 7. Sapient. XVIII, 4. Cf. *Fischeri* Prolus. IV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 97 seq. *Hesych.* σκότος· ὄλεθρος, θάνατος.

3. *latebrae, loca, ab hominum conspectu remota.* 1 Cor. IV, 5. τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, pro τὰ κρυπτὰ, τὰ γινόμενα ἐν σκότει, ea, quae clanculum, nemine spectante, facta sunt. Fortasse huc etiam referenda sunt loca Rom. XIII, 12. Ephes. V, 11. Cf. Job. XXIV, 15. et *Aquilae* reliquias Jerem. XIII, 17.

4. *coecitas oculorum,* i. q. ἀχλὺς, effecti vocabulo pro causa adhibito. Act. XIII, 11. παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος illico corripuit eum coecitas et nox oculorum. Sic σκότος pro *coecitate* legitur apud *Euripidem* Phoeniss. v. 390 et 1559.

5. transfertur ad animum, ita, ut *ignorantiam et errores, inde nascentes, impietatem ac perversitatem et, quae eam comitari solet, infelicitatem ac miseriam,* et speciatim: *conditionem ac statum hominum, disciplina christianà carentium,* significet. Matth. IV, 16. ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα hominibus, in tenebris versantibus, h. e. alienis a notitia et cultu veri Dei, inscitiae ac erroribus obnoxiis, et prave viventibus affulsit lux magna. (Conf. *Pindar. Olymp. Od.* I, 132.) ibid. VI, 23. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοι σκότος ἐςὶ, τὸ σκότος πόσον; si vero mens tua errorum ac pravarum opinionum tenebris tecta est, quanto majoribus periculis eris obnoxius, seu, quanto major erit tua miseria? Luc. I, 79. ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. ibid. XI, 35. Joh. III, 19. ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς maluerunt Judaei erroribus et pravis suis opinionibus adhaerere, quam religionis luce collustrari. Act. XXVI, 18. τοῦ ἐπιςρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς τὸ φῶς ut ab ignorantia atque impietate ad veram scientiam rerum divinarum et virtutis christianae studium convertantur. Rom. II, 19. φῶς τῶν ἐν σκότει, sc. ὄντων, doctorem inscitiae ac erroribus obnoxiorum, qui ibidem τυφλοὶ, ἄφρονες, νήπιοι vocantur. Rom. XIII, 12. τὰ ἔργα τοῦ σκότους flagitia ac prave facta, quorum olim, dum adhuc ignari erant doctrinae christianae, studiosi fuerant. 2 Cor. VI, 14. ubi φῶς est christiana disciplina ac mores, et σκότος paganismus et paganorum mores. Ephes. V, 11. τοῖς ἔργοις τοῦ σκότους impie ac prave factis. Coloss. I, 13. τὸ σκότος opponitur τῇ βασιλείᾳ τοῦ υἱοῦ Θεοῦ. 1 Thess. V, 4. οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει renuntiate vitiositati. ib. v. 5. οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους, scil. υἱοὶ, non sumus similes hominibus, nocte somnoque pressis. 1 Petr. II, 9. 1 Joh. I, 6. καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατοῦμεν et tamen scceleste vivimus. Ps. LXXXII, 5. בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ *in tenebris ambulant,* h. e. impie et perverse agunt. Proverb. II, 13. דַּרְכֵי חֹשֶׁךְ opponuntur τοῖς אָרְחוֹת יֹשֶׁר. Adde Deut. XXVIII, 29. Job. XXX, 26. ubi אֹפֶל *miseriam, calamitatem* significat, coll. v. 27. Ies. XXIX, 18. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ἐν σκότει· ἐν ἀγνωσίᾳ. *Suid.* σκότος· παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ποτὲ μὲν ἡ ἄγνοια, ποτὲ δὲ αἱ συμφοραί. καὶ φῶς ὡσαύτως ἡ γνῶσις, καὶ ἡ τῶν κακῶν ἀπαλλαγή.

6. metonymice, abstracto posito pro concreto: *ipsi homines scelesti ac vitiosi, destituti religionis christianae cognitione, falsis opinionibus corrupti,* i. q. ἐσκοτισμένοι. Luc. XXII, 53. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους hoc est tempus vestrum, quo permittitur scelestis, ut potentia sua utantur et pro arbitrio agant; ubi male nonnulli interpretes σκότος de *diabolo* explicant. Ephes. V, 8. ἦτε γάρ ποτε σκότος eratis enim olim alieni a religione christiana. ibid. VI, 12. ubi Christianis certandum esse dicitur πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους contra cacodaemones, quorum imperio subsunt omnes gentes non Christianae. Verba τοῦ αἰῶνος τούτου glossae speciem prae se ferunt, qua librarius significare voluit, vocabulum σκότος de hominibus non Christianis illius aevi explicandum esse. Cf. ad h. l. *Koppium.* Saepius in N. T. non legitur. Caeterum peculiarem Commentarium de Usu Vocabulorum Φῶς et Σκοτία in

in N. T. Celeberrimus *J.C.H. Krause*, Goetting. 1782. octon. edidit.

ΣΚΟΤΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *obscuro, obtenebro, tenebras offundo*, vel *induco*. Praes. pass. σκοτόομαι, οῦμαι, *tenebricosus fio, tenebresco*, a σκότος. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XVI, 10. καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη et regnum ejus erat tenebris circumfusum. Esse hunc locum metaphorice accipiendum, dubio omni caret. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 816. provocans ad loca *Sexti Empir.* adv. Log. I, 992. *Plutarch.* de frat. am. p. 489. E. et de fort. Alex. p. 314. D, imaginem desumtam esse arbitratur ab eo, qui plaga ictus aut saxis prostratus vertigine et visus hebetudine corripitur. Tunc βασιλεία de *civibus regni*, nempe bestiae, per metonymiam accipiendum esset. *Eichhornio* in Comment. ad h. l. Vol. II, p. 184. tenebrae sunt horrendae calamitatis publicae emblema, et sensus loci ita constituendus esse videtur: imperium belluae, tot calamitatibus concussum, fluctuabat. Alex. Ps. CV, 28. Jer. XIV, 2. Sirac. XXV, 17.

ΣΚΎΒΑΛΟΝ, ου, τό. Latissime patet hoc vocabulum, et *quodvis vile rejectamentum* notat, v. c. *excrementa animantium, quisquilias, faeces, scoriam, deciduum, purgamentum, furfur*, etc. quasi κυσίβαλον, *quod canibus projicitur, vel a canibus ejicitur et excernitur*, ἀπὸ τοῦ τοῖς κυσὶ βάλλεσθαι, ut monuit *Erasmus* ad Philipp. III. 8. *Hesych.* σκύβαλα· κόπρος. *Etym. M.* σκύβαλον· τὸ δι' ἐντέρων ἐκδιδόμενον. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σκύβαλα. τὰ τῆς καλάμης γόνατα, ἃ παχύτερα πολλῶν τῶν ἀχύρων εἰσὶν καὶ παντελῶς ἄχρηστα. Omnium diligentissime de multiplici ac vario hujus vocabuli apud Graecos usu egit *Gatakerus* in Adversarr. Miscell. c. 43. in Opp. Critt. p. 868 seq. cum quo conferri merentur, quae de hac voce disputarunt *le Moyne* in Obss. ad Varia Sacra p. 581. *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 172. et in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1218. *Wetstenius N. T.* T. II, p. 275 seq. et *Wolfius* in Curis Philolog. in N. T. Vol. III. p. 240.

2. metaphorice: *res vilis, nullius momenti*. Sic semel legitur in N. T. Phil. III, 8. καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι et omnia commoda hujus mundi nauci habeo. De eleganti χαριεντισμῷ Pauli in hac voce disputavit *P. Zorn.* in Opusculis Sacris T. II, p. 504. *Theodoretus* ad h. l. σκύβαλον· τὸ παχύτερον ἢ σκληρότερον ἄχυρον ὀνομάζεται. τοῦτο δὲ φέρει τὸν σῖτον, ἀλλὰ μετὰ τὴν τοῦ σίτου συλλογὴν ἀποβάλλεται. *Polyb.* Exc. Legat. XCVII, p. 1288. Eodem modo σκυβαλίζειν usurpatur, ut sit: *vilipendere, rejicere, contemnere ut rem vilissimam*. Sirac. XXVI, 22. καὶ ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβαλισθῶσιν. *Hesych.* σκυβαλίζεται· ἐξουθενοῦται, παραρίπτεται, ἀποδοκιμάζεται. *Suid.* σκυβαλίζεται· ἀποδοκιμάζεται, ἀτιμάζεται ὡς σκύβαλον. κυρίως δὲ σκύβαλον, κυσίβαλον τὶ ὄν, τὸ τοῖς κυσὶ βαλλόμενον. ἐν ἐπιγράμματι·

Οὐδ' ἀπὸ δειπνιδίου γινόμενος σκυβάλου
Σπεύδων εἰς ἄλλους οἴκους ἴθι.

Legitur praeterea σκύβαλον, sed alia significatione, Sirac. XXVII, 4. Σκυβαλισμὸς *rejectio ignominiosa* legitur apud *Polyb.* XXX, 17. 12.

ΣΚΎΘΗΣ, ου, ὁ. *Scytha*. Est nomen gentile, significans incolam *Scythiae*, seu *ex Scythia oriundum*. Scythia autem latissima olim erat regio, magnam Europae Asiaeque partem, hodiernam nimirum Tartariam cum regionibus quibusdam finitimis complectens, unde in Europaeam et Asiaticam dividebatur. Jam, quia Scythae inter barbaros barbarissimi erant (*Cicer.* in Pisonem 8. de Nat. Deor. II, 34.) et semiferi homines, ut *Grotii* verbis utar, factum est, ut Σκύθης generatim de *omni homine fero*, aut *qui maxime barbarus haberi solet*, usurparetur. Sic autem semel tantum in N. T. legitur Coloss. III, 11. βάρβαρος, Σκύθης. Conf. *Reitzium* ad *Lucianum* T. II. p. 514. Legitur praeterea in *Symmachi* reliquiis Genes. XIV, 1. Conf. *Bocharti* Phaleg. Lib. III, c. 13. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 292. *Bibl. Brem.* Cl. V. Fasc. II, p.

p. 253 et 270 seq. et *Cluveri* Geogr. Lib. IV, c. 17. et Lib. V, c. 2.

ΣΚΥΘΡΩΠΌΣ, οῦ, ὁ, proprie: *qui tristitiam vultu, data opera a sordibus non purgato, prae se fert,* deinde vero generatim: *qui est vultu tetrico, torvo et moesto, qui vultu moerorem significat,* ex σκυθρὸς *torvus, tetricus, moestus* et ὤψ *facies, vultus.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. VI, 16. quando vero jejunatis, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ne hypocritarum more tristem et tetricum vultum prae vobis ferte; ubi σκυθρωπὸν γίνεσθαι in sequentibus explicatur verbis ἀφανίζειν τὰ πρόσωπα. Luc. XXIV, 17. καί ἐστε σκυθρωποί; et estis moesti? Legitur praeterea haec vox apud Alex. Genes. XL, 7. τί ὅτι τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ σήμερον; Dan. I, 10. μήποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ, quibus ibidem v. 15. opponuntur ἰδέαι ἀγαθαὶ καὶ ἰσχυραί. *Herodian.* VII, c. 8. s. 1. σκυθρωπός τε ἦν καὶ ἐν μεγάλαις φροντίσι. *Xenoph.* Mem. II, 7. 12. *Herodian.* I, 6. 10. καὶ σκυθρωπαῖς ταῖς ὄψεσιν εἰς γῆν ἔνευσαν, ubi videndus *Irmischius. Demosthenes* p. 1122, 20. ed. *Reiske. Eurip.* Orest. v. 1319. *Aristoph.* Lysistr. v. 708. Alia loca dedit *J. H. Maius* in Obss. SS. lib. I, p. 93 seq. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 328. *Hesych.* σκυθρός· στυγνὸς τὰς ὄψεις, χαλεπὸς, ὠμὸς, σκυθρωπός. Hinc adverbium σκυθρωπῶς *tristi vultu, moeste.* 3 Macc. V, 34. *Incert.* Ps. XXXIV, 17. et verbum σκυθρωπάζω *tristem vultum gero, tetrico sum vultu,* quod cum δακρύειν conjungitur apud *Theophrast.* Char. c. 15. cum ὀφρῦς συνάγειν, apud *Aristoph.* Plut. v. 756. et cum πενθεῖν Ps. XXXV, 14. Adde *Xenoph.* Cyrop. VI, 2. 8. et *Josephum* A. J. XIX, c. 3. § 3.

ΣΚΎΛΛΩ, *fatigo aliquem itinere longiore, vexo, molestiam alicui facio.* Medium σκύλλομαι *me ipsum, nulla cogente necessitate, itinere fatigo, molestiam mihi creo.* Passivum σκύλλομαι *molestia afficior, vexor.* Ter tantum legitur in. N. T. Marc. V, 35. τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; quid adhuc longo itinere fatigas mag seu, cur molestiam creas ma Luc. VII, 6. μὴ σκύλλου ne t lestus sis. ibid. VIII, 49. μὴ τὸν διδάσκαλον ne arcessas, seu, beas venire magistrum. Pr legitur Matth. IX, 36. ubi pı gato ἐκλελυμένοι in editione *bachiana* legitur ἐσκυλμένοι; qui tionem veram judicat quoque *field* in Silva Critica P. II, p. 2 librariis familiare sit vocem ra pro saepius usitata libenter rep nec male adducit glossam *He nam* ἐσκύλησαν· διεσκιδασμένοι εἰσί gatus vertit: *vexati.* Sermo est de Judaeis, quibus nimis gr onerosa praecepta a doctorib lubitu imponebantur. *Herodia* 13. 8. ἵνα δὲ μὴ πάντα τὸν στρατὸ λῃ ne vero totum exercitum lc itinere vexaret. *Hesych.* σ ἐνόχλει. *Gloss.* σκύλλω *fatigo,* σκυλμός· (3 Macc. VII, 5.) v *fatigatio.* De verbi σκύλλειν vi testate vide *Dresigii* Dissertat Lipsiae 1734. 4. editam, et *W N. T.* T. I, p. 364.

ΣΚΥ͂ΛΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie c *pellem* significat. *Hesych.* σκῦλ μα, κώδιον. Conf. *Küsterum* ad *tophanis* Plutum v. 514. Hin λοδέψης *cerdo, coriarius,* apud *I thenem* p. 781. 18. ed. *Reiske.*

2. *praeda, spolium, exuviae (imprimis mortuo) detractae d pore, et signa militaria capta. MS. in Cant. Script.* Σκῦλα· ı praeda. *Gloss. in Octateuch.* : λάφυρα, γύμνωσις ἐν πολέμῳ. Le *rilli* MS. Brem. Σκῦλα· τὰ ἀπὸ πολέμου ἀνῃρημένων λαμβανόμενα. λ δὲ ἀπὸ τῶν ζώντων. Similiter *Sui* Alexandrinos Prov. I, 13. et I 6. *Polyb.* II, 31. 3 et 6.

3. *omnis supellex, bona dom opes, quaecunque ad victum et tum sunt necessaria.* Sic seme tum legitur in N. T. Luc. X καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσι et lectilem ejus diripit. Conf. M XII, 29. καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρ

—— καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι. Recepit autem σκῦλον hanc significationem ad exemplum hebraeae vocis שָׁלָל, quae proprie *praedam*, deinde vero etiam *supellectilem*, *bona domestica* notat, v. c. Esth. III, 13. ubi pro וּשְׁלָלָם לָבוֹז *et ad diripiendum bona eorum*, Alexandrini habent: καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν. Zach. XIV, 1. Prov. XXXI, 11. ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει, quae loca debeo *Vorstio* in Philologia S. cap. 3. p. 78. Vide tamen *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebraism. L. II. c. 1. § 38. p. 85.

ΣΚΩΛΗΚΌΒΡΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *is* dicitur, *qui a vermiculis consumitur et arroditur, qui morbo pediculari laborat, quem Graeci phthiriasin vocant*, ex σκώληξ *vermis* et βρωτὸς *voratus*, quod est a βρώσκω *comedo, exedo, consumo.* Semel tantum in N. T. haec vox reperitur Actor. XII, 23. καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος (nonnulli codices addunt ἔτι ζῶν) ἐξέψυξεν et vermiculis consumtus exspiravit. *Herodot.* lib. IV. circa finem p. 370. ed. *Wesseling*. ubi vid. *Valckenar.* Conf. de hoc morbo *Bartholinum* de Morbis Biblicis c. 23. interpretes et inprimis *Kühnium* ad *Aelianum* V. H. IV, 28. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 417. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 530 seq. et Class. V. Bibl. Brem. Fasc. VI. p. 978.

ΣΚΏΛΗΞ, ηκος, ἡ, 1. proprie: *vermis*, et quidem speciatim: *genus vermis, cadavera arrodentis ac consumentis*, a σκάλλω *fodio.* Siracid. X, 13. ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία καὶ σκώληκας. ibid. XIX, 3. σῆτες καὶ σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν. Alexandrini usi sunt hac voce pro תּוֹלַעַת idem, Deut. XXVIII, 31. et רִמָּה idem, Job. V, 7. φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων. Adde 1 Macc. II, 62. 2 Macc. IX 9. ἐκ τοῦ σώματος τοῦ δυσσεβοῦς σκώληκας ἀναζεῖν.

2. metaphorice et inprimis cum πῦρ conjunctum, *poenas, calamitates, dolores, cruciatus, afflictiones* notat et speciatim de cruciatibus adhibetur, quibus impii in vita futura vexabuntur. Sic ter legitur in N. T. Marc. IX, 44. 46. 48. ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται ubi vermis, depascens ipsos, non moritur, et ignis ipsorum non exstinguitur, h. e. ubi continuis et gravissimis doloribus et cruciatibus vexabuntur. Verba desumta sunt ex Ies. LXVI, 24. כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת. Judith. XVI, 17. δοῦναι πῦρ καὶ σκώληκας εἰς τὰς σάρκας αὐτῶν. Siracid. VII, 17. ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ.

ΣΜΑΡΆΓΔΙΝΟΣ, ίνη, ον, et ΣΜΑΡΆΓΔΙΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *smaragdinus, e smaragdo factus*, a σμάραγδος *smaragdus*, quod vide. Legitur in N. T. tantum Apoc. IV, 3. ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Sed ibi videtur σμαράγδινος, omissa voce λίθος, positum esse pro σμάραγδος.

ΣΜΆΡΑΓΔΟΣ, ου, ὁ, *smaragdus.* Est nomen gemmae pretiosissimae, tanto virore praeditae, ut omnia juxta se posita virescere faciat. Vide *Plinii* Hist. Nat. lib. XXXVII, c. 5. Legitur tantum in N. T. Apoc. XXI, 19. ὁ τέταρτος, σμάραγδος. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro בָּרֶקֶת idem, Exod. XXVIII, 17. בָּרְקַת, Ezech. XXVIII, 13. et pro שֹׁהַם, Exod. XXVIII, 9. XXXV, 27. Conf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 182 seq. et ad *Epiphanium* de Gemmis c. 3. p. 89. *M. Hilleri* tract. de Gemmis duodecim in pectorali Pontif. Hebr. p. 7. nec non *Wetstenii N. T.* T. II, p. 844.

ΣΜΎΡΝΑ, ης, ἡ, *myrrha*, aeolice μύῤῥα, ας, ἡ, e quo σμύρνα descendit, et hebraice מֹר ob amaritudinem dicta. Est autem genus aromatis, lacryma, seu succus arboris Arabicae, spinae Aegyptiae non dissimilis, de qua copiose disputarunt *Plinius* H. N. XII, c. 15 et 16. *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 361. et *Olaus Celsius* in Hierobot.

Hierobot. I, p. 520 seq. *Dioscorides* I, 69. σμύρνα δάκρυον δένδρου γιννωμένου ἐν Ἀραβίᾳ, οὗ ἐγκοπτομένου ἀποῤῥεῖ τὸ δάκρυον εἰς ὑποτεταμένας ψιάθους. Adhibebatur olim hoc aromatis genus, teste *Herodoto*, Lib. II. in condiendis mortuorum corporibus, ad conservanda illa a putredine. Bis tantum legitur in N. T. Matth. II, 11. προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. Joh. XIX, 39. narratur Nicodemus ad exanime Christi corpus condiendum praeter aloen attulisse σμύρναν. In versione Alex. legitur pro מֹר *myrrha*. Exod. XXX, 23. Ps. XLV, 8. Cantic. III, 6. IV, 6. 14. V, 1. 5. 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 249 et 952.

ΣΜΎΡΝΑ, ης, ἡ, *Smyrna*. Nomen proprium urbis maritimae Aeolicae (ut *Velleius Paterc.* I, c. 4. tradit) postea a Stephano annumerata Ioniae, regioni Asiae minoris, quia in confinio utriusque regionis sita fuit, distantis ab Epheso, hujus regionis metropoli, 320 stadiis. Aluit olim, ut nunc, magnum Judaeorum numerum, ac commerciis ac navigatione floruit, luxu etiam mox ita diffluxit, ut *mores Smyrnaei* hoc etiam sensu in proverbium abirent. Sic dicta est a *Smyrna*, vel *Samorna*, Amazone, quae Ephesum condidit, unde et ipsa Ephesus aliquando Smyrna dicta est. *Stephanus:* ἐκαλεῖτο δὲ Σμύρνα ἀπὸ Σμύρνης Ἀμαζόνος. Alii vero tradunt, in memoriam Smyrnae, uxoris Thesei, Thessali, hanc urbem a Theseo conditam et nominatam fuisse. Conf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 865. *Ferd. Stosch.* Antiquitatum Smyrnaearum Specimen de nominibus urbis. (Lingae 1751.8.) Ejusd. Syntagma Diss. VII. de nominibus totidem urbium Asiae in Apocalypsi p. 34. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 754. et *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 3. p. 61 seq. Nomen ipsum proprie *myrrham* significat. Semel memoratur in N. T. Apoc. I, 11. εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν.

ΣΜΥΡΝΑΪ́ΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *Smyrnaeus*, *Smyrnensis*, *Smyrnae incola*, a Σμύρνα, quod vide. Legitur tantum in N. T. Apoc. II, 8. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων et episcopo ecclesiae Smyrnaeorum. Pro ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων habent nonnulli codices ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίᾳ, quam lectionem etiam *Griesbachius* in textum recepit. *Hesych.* Σμυρναῖος· ἀπὸ Σμύρνης.

ΣΜΥΡΝΊΖΩ, fut. ίσω, *myrrha imbuo, myrrham redoleo, myrrha misceo et condio.* Σμυρνίζομαι, *myrrha imbuor et condior*, a σμύρνα, quod vide. Semel tantum in N. T. legitur Marc. XV, 23. ἐσμυρνισμένον οἶνον vinum myrrhatum; ut transtulit *Interpres Vetus*, alio nomine *myrrhina* dictum. *Festus: Murrina, genus potionis, quae Graece dicitur nectar, hanc mulieres vocabant murriolam, quidam murratum vinum.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 635. *Hesych.* ἐσμυρνισμένον· χρίσματα ἔχον σμύρνης, εὐωτυμμένον, sc. σμύρνῃ, quod addi vult *Salmasius*.

ΣΌΔΟΜΑ, ων, τὰ, *Sodoma, ae*, et *Sodoma, orum*. Est nomen proprium urbis, quae fuit sita in finibus Palaestinae versus Orientem, non procul a Jordane, deleta vero una cum urbibus vicinis, igne coelitus immisso, unde ejus loco nunc mare mortuum, seu lacus Asphaltites est. Hebraice dicitur סְדֹם, de cujus vocis origine varia traduntur a viris doctis. Composita est, ut quibusdam videtur, ex affixo ם et nomine radicali סוֹד, q. d. *secretum eorum*. Aliis orta videtur a שָׂדִים *agri, campi*, mutata littera שׂ in ס, quia ante excidium circa hanc urbem fuerunt agri fertilissimi et amoenissimi. Tota enim planities hujus urbis et Jordanis describitur a Mose Genes. XIII, 10. quod fuerit similis horto Jehovae. *Alberti* Glossar. Gr. p. 49. Σόδομα· βόσκημα, ἢ πύρωσις. Vide *Relandi* Palaestinam Lib. I, c. 38. p. 252 seq. Legitur in N. T. Matth. X, 15. γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων Sodomitis et Gomorrhitis. ibid. XI, 23. ἐν Σοδόμοις apud Sodomitas. ibid. v. 24. Marc. VI, 11. Luc. X,

X, 12. XVII, 29. Rom. IX, 29. ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, h. e. penitus periissemus. 2 Petr. II, 6. πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας. Jud. v. 7. Apoc. XI, 8. καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα. Saepius non reperitur in N. T.

ΣΟΛΟΜΩ͂Ν et ΣΟΛΟΜΩ͂Ν, ῶντος, ὁ, *Salomon*. Nomen regis Israelitarum celeberrimi et sapientissimi, filii Davidis ex Bathseba, uxore Uriae. 2 Sam. V, 15. et XII, 24. Hebraice שְׁלֹמֹה i. e. *pacificus*, a radice שָׁלַם *pacem coluit*. Memoratur in N. T. Matth. I, 6 et 7. VI, 29. XII, 42. Luc. XI, 31. XII, 27. Joh. X, 23. Act. III, 11. V, 12. VII, 47. De scriptione varia hujus nominis adeundus est *Wetstenius* in Notis Criticis ad N. T. T. I. p. 228.

ΣΟΡΌΣ, οῦ, ἡ, non plane est idem cum eo, quod vulgo apud nos *loculus*, *sandapila* vocatur, quo *arca clausa* significatur, *in qua corpus mortui effertur*, sed *lectulum* significat, *in quo mortui efferebantur, arcam retectam et apertam*. Sic semel legitur in N. T. Luc. VII, 14. ἥψατο τῆς σοροῦ. Hebraice dicitur מִטָּה, 2 Sam. III, 32. Conf. *Geierum* de Luctu Hebraeorum cap. V. *Warnekros* Antiquitates Hebraeorum cap. LII. § 5. p. 386. *Harmari* Observationes in Orientem T. II. p. 146. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 699 seq. In versione Alex. legitur pro אָרוֹן, quod *arcam, loculum*, et *feretrum* significat. Genes. L, 26. *Hesych.* et *Suid.* σορός· μνῆμα, θήκη. *Augustinus* de Civitate Dei Lib. XVIII, cap. 5. arca, in qua mortuus ponitur, quod omnes jam σαρκοφάγον vocant, σορὸς dicitur Graece.

ΣΌΣ, σὴ, σὸν, *tuus*, a σὺ *tu*. Matth. VII, 3. 22. XIII, 27. ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ. ibid. XX, 14. τὸ σὸν, sc. ὂν, quod tuum est. ibid. XXIV, 3. XXV, 3. Marc. II, 18. οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ tui autem discipuli. ibid. V, 19. πρὸς τοὺς σοὺς, ad tuos, sc. cognatos ac domesticos. (*Xenoph. Oecon.* XII, 7.) Luc. V, 33. VI, 30. XVI, 31. XXII, 42. Joh. IV, 42. XVII, 6. σοὶ ἦσαν tui erant veri cultores. ibid. v. 9. 10. 17. XVIII, 35. Actor. V, 4. XXIV, 3. 4. 1 Cor. VIII, 11. XIV, 16. Philem. v. 14. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini interpretes adhibuerunt partim pro affixo ךָ, Genes. XX, 27. Exod. V, 15. 2 Sam. IX, 4. partim pro לְךָ vel לָךְ, Genes. XIV, 23. XX, 7. 1 Chron. XXIX, 14. etc.

ΣΟΥΔΆΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *sudarium*. Vocabulum, origine latinum, a *sudore* sic dictum, (conf. *Pollucis* Onomast. VII, c. 16.) ac proprie significans *linteum, quo sudor faciei detergitur et nares purgantur* (quod Graeci veteres καψιδρώτιον, ἀπὸ τοῦ κάπτειν ἱδρῶτα, dixerunt, conf. *Pollucem* Onom. II, c. 16.) quod vero a Latinis transiit ad Graecos, Chaldaeos et Syros, modo hoc discrimine, ut latiori sensu usurparetur, et *omne linteum, quo aliquid tegitur ac absconditur*, significaret. Cf. *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 129. Syriacum ܣܘܕܪܐ (quod in versione syriaca N. T. graeco σουδάριον respondet) legitur Ruth. III, 15. in versione syriaca pro hebraico מִטְפַּחַת, quod *velamen, peplum* significat. Chaldaicum סוּדָר emph. סוּדָרָא pro *velamine*, vel *linteo quocunque* ponitur, ut multis docuit *Buxtorfius* in Lexico Talmudico et Rabbinico col. 1442 seq. Graecum autem vocabulum σουδάριον quater tantum in N. T. legitur et quidem ita, ut a) de *linteo* adhibeatur, *in quo pecunia asservabatur*. Luc. XIX, 20. ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ reddo tibi minam tuam, quam habui repositam in sudario. b) de *linteo, quo mortui caput involvebatur*. Joh. XI, 44. καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο vultuque sudario obvelato. ibid. XX, 7. τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. c) *capitis velamen*. Act. XIX, 12. Nam *Suid.* σουδάριον per φακιόλιον (h. e. ut ipse explicat, τὸ

τὸ τῆς κεφαλῆς περίλημμα) interpretari videtur sub voce σιμικίνθιον. Schol. in Cod. *Steph.* ad Act. l. l. ἀμφότερα (scil. σουδάρια et σιμικίνθια) λινοῦδη εἰσι· πλὴν τὰ μὲν σουδάρια, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται, τὰ δὲ σιμικίνθια ἐν ταῖς χερσὶν κατέχουσι πρὸς τὸ ἀπομάττεσθαι τὰς ὑγρότητας τοῦ προσώπου, οἷον ἱδρῶτα, δάκρυα, πτύελον καὶ τὰ ὅμοια.—Caeterum conf. de hac voce *Nicolai* de Luctu Graecorum c. 3. § 6. *Solerium* de Pileo, sect. 17. *Drusium* in Quaestt. Hebr. I, c. 2. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 786. et T. II. p. 581. et *Piersonum* ad *Moeridem* p. 348.

ΣΟΥΣΑ'ΝΝΑ, ας, ἡ, *Susanna*. Nomen proprium mulieris hebraicum, quae semel tantum commemoratur in N. T. Luc. VIII, 3. Hebraice dicitur שׁוֹשַׁנָּה h. e. *lilium*.

ΣΟΦΙ'Α, ας, ἡ, 1. generatim: *sapientia, quae consistit in cognitione rerum divinarum ac humanarum ejusque recto usu, quum quis scit, quae bona sint, quae mala, quae facienda sint, quae omittenda et fugienda, et huic cognitioni convenienter agit.* Speciatim vero *prudentia, philosophia vitae, prudens agendi ratio, ut semper id agas, quod est aptum personis, tempori et loco,* a σοφὸς *sapiens, prudens.* Matth. XI, 19. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς et prudentia tantum a cultoribus suis recte aestimari potest. Luc. II, 40. πληρούμενον σοφίας omni sapientia praeditum. ibid. v. 52. Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ profecit et aetate et sapientia. ibid. VII, 35. et XXI, 15. ἐγὼ ὑμῖν δώσω στόμα καὶ σοφίαν ego enim vobis suppeditabo in loquendo sapientiam. Act. VI, 3. σοφία est prudentia in distribuendis eleemosynis. ibid. VII, 10. χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου ut prudentia sua favorem Pharaonis, regis Aegypti, consequeretur. Coloss. II, 3. ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι in qua thesauri omnis verae sapientiae et cognitionis sunt reconditi; seu, quae homines ad veram sapientiam et salutarem cognitionem ducere valet. ibid. IV, 5. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω prudenter vos gerite inter gentiles. Jacob. I, 5. εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας si vero quis vestrum destituatur sapientia, quae nempe cernitur in contemnendis rebus humanis atque adeo morte, in constanter perferendis, aut prudenter evitandis calamitatibus et afflictionibus ob religionem christianam et justo earum pretio constituendo, Conf. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 2. et inprimis Sirac. I, 8 et 14. Jacob. III, 13. ἐν πραΰτητι σοφίας mansuetudine, verae sapientiae documento. ibid. v. 15 et 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία vera sapientia, quam Deus postulat et quae Deo probatur.

2. *omnis peritia et facultas, eruditio, scientia, doctrina et ars humana.* *Hesych.* σοφία· πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη. *Suid.* σοφίαν κοινῶς ἁπάντων μάθησιν καὶ τὴν τέχνην, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ ἐπιστήμην, ἢ τὸν νοῦν. ἅπαξ ἐχρήσατο Ὅμηρος σοφίᾳ, οὐ καθάπερ νῦν, τὴν διὰ λόγου καὶ πραγμάτων ἐπισκευὴν λέγων τοῦ ἤθους, ἀλλὰ τὴν τεκτονικὴν τέχνην. *Homer.* Iliad. ο, v. 412. Conf. et *Pollucem* in Onom. Lib. V, c. 46. s. 164. Matth. XII, 42. ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος ad audiendam sapientiam Salomonis, in solvendis quaestionibus aenigmaticis conspicuam. Conf. 1 Regg. X, 1. et *Josephum* A. J. VIII, 7. 5. Matth. XIII, 54. πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη; unde huic illa facultas docendi et illa interpretandi litteras sacras peritia? Marc. VI, 2. Luc. XI, 31. Act. VI, 10. καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ᾧ ἐλάλει et insigni ejus doctrinae et eloquentiae, quam Deus ipsi suppeditaverat, impares erant. ibid. VII, 10. ubi σοφία fortasse de peritia in somniis interpretandis, qua Josephus Pharaonis favorem sibi conciliaverat, explicandum est. Sed aeque commode de prudentia in rebus gerendis explicari potest, ut sit i. q. φρόνησις. Conf. *Josephum* A. J. II, 5. 7. Act. VII, 22. ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ

Αἰγυπτίων

ν imbutus fuit Moses omni
ι Aegyptiorum, quae cerne-
nprimis, cum in somniorum
etatione, tum rerum natura-
gnitione et prodigiorum effec-
t e Josephi libris docuit *Kreb-*
Obss. Flav. p. 195 seq. 1
17. ἐν σοφίᾳ λόγου erudita
o, quae plena est demonstra-
subtilibus ad modum Philo-
m, cum graecorum, tum ju-
m. Sic Socrates vocabulis
σοφία maxime de sophistis
tatis usus est, qui sequebantur
rendo argutias meras, neglecta
, et specie doctrinae ac in-
lios fallebant. ibid. v. 19 et
σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου philo-
ι et theologiam Judaeorum
ac Graecorum, quae tunc
s maxime aestimari et tractari
ibid. v. 21. διὰ τῆς σοφίας,
pientia et eruditione humana.
22. II, 1. 4. 13. οὐκ ἐν διδακ-
ρωπίνης σοφίας λόγοις. ibid. III,
ὴ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία
Θεῷ ἐστι eruditio enim huma-
a inscitia est, judice Deo.
I, 12. ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ humana
ne usus. Apoc. XVII, 9. ὁ
ίαν qui praeditus est facultate
erpretandi et in verum eorum
inquirendi. Etiam apud Alex-
s σοφία de *omni peritia rerum*
tate aliquid agendi et bene
li usurpatur, v. c. Exod.
32. ubi pro בְּכָל־מְלָאכֶת
) habent ἐν παντὶ ἔργῳ σοφίας et
. VII, 14. חָכְמָה ab iisdem
ur τέχνη. Adde *Aristot.* Ethic.
. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H.
l. et *Gatakeri* Opera Critica
q.
rina, quae praecepta saluber-
fundamenta omnis verae sa-
tradit. Speciatim vero *ipsa*
christiana, sapienter prae-
lena, in qua hominibus tra-
summam Deus demonstravit
am suam. 1 Cor. I, 21. ἐν τῇ
σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ per religionem christianam, quam Deus volebat hominibus tradi. ibid. II, 6. σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις κ. τ. λ. et tamen tradimus doctrinam, omnis verae sapientiae magistram, quam verae sapientiae praecepta continere omnes quidem veri Christiani et intelligentes agnoscunt et fatentur, nullo vero modo agnoscere possunt etc. ibid. v. 7. σοφία Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ dicitur. Coloss. II, 23. ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας quae omnia speciem quidem sapienter praeceptorum prae se ferunt. Ita חָכְמָה de *praeceptis sapientiae* usurpatur Prov. V, 1.

4. *cognitio religionis christianae, sapientia christiana.* Ephes. I, 8. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει. ibid. v. 18. δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως. Coloss. I, 9. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ. ibid. v. 28. III, 16. ubi verba ἐν πάσῃ σοφίᾳ cum formula ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως conjungenda esse judico. 2 Petr. III, 15. κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν pro pleniore ac perfectiore religionis christianae cognitione, qua pollet. Hinc lucem foeneratur quoque locus 1 Cor. XII, 8. ubi σοφία a γνῶσις ita distinguitur, ut σοφία esse videatur major et perfectior religionis christianae cognitio, quae cernitur in subtiliore institutione in interpretandis oraculis V. T. de Messia iisque cum vita et fatis Jesu in his terris ingeniose et docte comparandis, in prudentia denique, se temporibus ac singulorum hominum opinionibus accommodandi, qualis fuit in apostolis; γνῶσις vero sit imperfectior et minus subtilis religionis christianae cognitio, quae circa elementa ejus tantum versatur. Cf. ad h. l. *Chrysostomum.*

5. per metonymiam: *auctor verae cognitionis religionis divinae, doctor religionis.* Luc. XI, 49. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν ideo ego, missus a Deo hominum doctor, vobis significo. 1 Cor. I, 24. Θεοῦ σοφίαν doctorem religionis, sapientiae plenissimae,

a Deo missum. ibid. v. 30. ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ.

6. *res ardua, cujus cognitio et explicatio eget sapientia acuti ingenii, cum studio omnia penetrantis.* Apoc. XIII, 8. ὧδε ἡ σοφία ἐστιν hic opus est ingenio acuto et subacto. Similis locus est v. 10. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

7. *Deo* tribuitur σοφία, quatenus omnium absolutissime intelligit rationem salutis rerum creatarum et judicio, minime fallaci, cognoscit, quae conducunt ad illam felicitatem, ut verbis *Doederleinii* utar, seu, quatenus est Deus Optimus Maximus, et omnes creaturas et eventus maxime hominum benigna sua ac sapientissima providentia amplectitur. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 33. ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ o quam sublimis est et captum humanum longe superans est scientia ac sapientia divina! Ephes. III, 10. ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ. Apoc. VII, 12. ἡ σοφία τῷ Θεῷ ἡμῶν summa et impervestigabilis sapientia Dei nostri ab omnibus agnoscatur et celebretur. Hinc lucem foeneratur locus Apoc. V, 12. ubi Christus pro salute humana mortuus dicitur ἄξιος λαβεῖν σοφίαν dignus, qui ob summam suam sapientiam ab omnibus celebretur et laudetur. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. p. 1111. et *Vitringae* Obss. Sacr. Lib. I. c. 10. p. 129. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΟΦΙΖΩ, fut. ίσω, 1. *sapientem reddo, trado praecepta verae sapientiae, erudio, instituo.* Σοφίζομαι *edoceor, sapiens reddor, intelligo, cognosco,* a σοφὸς, quod vide. 2 Tim. III, 15. τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, quae tibi viam monstrare possunt ad consequendam felicitatem, per Christum hominibus partam. In versione Alex. respondet σοφίζεσθαι hebraico הֵבִין *intelligentem, prudentem reddidit,* et intransitive: *intellexit, percepit.* 1 Sam. III, 8. καὶ ἐσοφίσατο (intellexit) Ἠλὶ, ὅτι Κύριος κέκληκε τὸ παιδάριον. et חָכַם in Kal, Piel, Hiph. et Hithp. 1 Regg. IV, 31. καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους. Ps. XIX, 7. ἡ μαρτυρία Κυρίου σοφίζουσα νήπια. ibid. CXIX, 98. ἐσόφισάς με τὴν ἐντολήν σου. *Thom. M.* σοφίζομαι ὑφ' ἑτέρου, ἀντὶ τοῦ διδάσκομαι. Hinc σοφισταὶ olim dicebantur σοφοὶ καὶ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι, teste *Suid.* in v. Σοφιστής. Conf. Alex. Exod. VII, 11. etiam *doctores. Aristoph.* Nub. 330. Schol. σοφιστὰς τοὺς διδασκάλους νόει, ὡς τοὺς ἄλλους σοφίζοντας.

2. in deteriorem partem: *argutias sector, astute et argute aliquid comminiscor, artificiose compono, eo consilio, ut alios decipiam, callide decipio,* et speciatim de sophistis Graecorum, Socratis maxime aetate, usurpabatur, qui, argutias in disserendo tantum sectantes, neglecta veritate, specie exquisitae doctrinae et acuti ingenii alios fallebant: unde σόφισμα est *commentum,* σοφισματικὸς *fraudulentus* et σοφιστὴς *impostor, cavillator, sophista.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. I, 16. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες non enim secuti sumus fabulas, argute et more sophistico artificiose excogitatas atque exornatas, ad decipiendos hominum animos. *Josephus* de B. J. I, 2. 3. τοιούτοις ἐσοφίζετο τὸν Τίτον ejusmodi sermonibus callide decipiebat Titum. *Polyb.* Hist. VI, c. 58. 12. τὸν σοφισάμενον πρὸς τὸ λῦσαι τὸν ὅρκον δήσαντες ἀποκατέστησαν πρὸς τοὺς πολεμίους. *Hesych.* ἐσοφισάμεθα· ἐπιχειρήσαμεθα. Idem: σοφίζεται· σοφόν τι λέγει καὶ παρακρούεται λόγῳ. *Suid.* σοφιστὴς ἀπατεὼν, παρὰ τὸ σοφίζεσθαι, ὅ ἐστι λόγοις ἀπατᾶν. Hinc σοφία *astutia, fraus* apud *Josephum* A. J. I, 19. 6. Cl *Faber* in Agonistic. Lib. I, c. 14 *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen p. 690. et *Valesium* ad *Maussaci* Notas in Harpocrat. p. 122. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΟΦΟΣ, οῦ, ὁ, et ΣΟΦΟΣ, ἡ, ὸν, 1 *sapiens, prudens, solers, sagax, qui fa cultate praeditus est perspiciendi* *cognoscendi rerum naturam et tracta*

ntemplandi res, cognitione dig-
;, qui pollet scientia rerum ex-
rum et fugiendarum. Rom. I,
εντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν cum
's haberi vellent, stultitiam su-
liderunt. ibid. XVI, 19. *θέλω*
σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν ve-
o, ut vestra sapientia et pru-
semper sit cum virtute con-
1 Cor. I, 25. *τὸ μωρὸν τοῦ*
ώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ in qui-
itutis desipere Deus videtur,
hominum sapientiam longe
Hesych. *σοφός· φρόνιμος.* *Aes-*
cr. Dial. II, 7. *Eurip.* Phoen.
et 508. Adde Alex. Prov.
3. XIV, 7. XXIV, 5. 22.
eciatim: *verus sapiens, quem*
religio christiana, qui ea sa-
e ad veram et aeternam felici-
lducere valent, qui bene edoc-
eligionem christianam. 1 Cor.
ἵνα γένηται σοφὸς tunc vere sa-
adet. Ephes. V, 15. *ὡς σοφοί,*
17. *συνιέντες, τί τὸ θέλημα τοῦ*
Jacob. III, 13. *τίς σοφὸς καὶ*
ν ἐν ὑμῖν;
tus alicujus rei vel artis. *He-*
φός· φιλότεχνος καὶ ἐξευρετικός.
III, 10. *ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων*
ı peritus artis aedificandi. ib.
σοφὸς peritus rerum, quae in
ctari solent. Ies. III, 2. *σοφὸν*
να. *Aristoteles* Ethic. Lib. VI,
σοφίαν ἐν ταῖς τέχναις, τοῖς ἀκρι-
τὰς τέχνας ἀποδίδομεν. *Aeschin.*
Dial. I, 1. *σοφοὶ μάγειροι, σοφοὶ*
ib. § 4. *σοφος ἱππεύς.* *Aristoph.*
778. *τὴν τέχνην σοφώτερος.* Cf.
Onomast. V, 164. *Eustathi-*
Homer. Iliad. *ό*, v. 411. *Wet-*
. T. T. II. p. 110. et *Palai-*
s. Philol. p. 385.
us, eruditus, litteris excultus;
n: *philosophiae et theologiae*
e ac Graecae peritus et studio-
tth. XI, 25. *ὅτι ἀπέκρυψας ταῦ-*
σοφῶν καὶ συνετῶν quod haec non
asti eruditis et doctis, qui si-
ntiae et doctrinae humanae
acent, ac multum sibi sapere
:: ubi *τοῖς σοφοῖς* opponuntur
νήπιοι, h. e. nulla exquisitae eruditio-
nis laude insignes, quales erant apo-
stoli. Luc. X, 21. Rom. I, 14. *σοφοὶ*
sunt populi culti, qui sunt magnam
sapientiae ac doctrinae famam conse-
cuti. 1 Cor. I, 19. 20. *ποῦ σοφός; ποῦ*
γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος
τούτου; *Suid.* s. v. *Σοφός· — καί, ποῦ*
σοφός; ποῦ γραμματεύς; οὐ γὰρ τοὺς
ἀληθεῖς σοφοὺς ὀνομάζει, ἀλλὰ τοὺς τισιν
εἶναι δοκοῦντας. 1 Cor. I, 26. *οὐ πολλοὶ*
σοφοὶ κατὰ σάρκα. ibid. v. 27. III, 18.
εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι
τούτῳ si quis vestrum videatur habere
eruditionem humanam. ibid. v. 19 et
20. *Aelian.* V. H. VIII, c. 6. ubi
conf. *Perizonium.*

5. *doctor religionis christianae.* Matth.
XXIII, 34. *ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς*
προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς ego
mitto ad vos prophetas et doctores
litterarum divinarum peritos.

6. speciatim *Deus* in N. T. *σοφὸς* di-
citur, quatenus summam suam sapi-
entiam idoneis argumentis demonstra-
vit, inprimis legibus, gubernatione
mundi et institutis salubribus et variis
mutationibus religionis et ecclesiae
christianae. Rom. XVI, 27. *μόνῳ σο-*
φῷ Θεῷ, coll. v. 25 et 26. 1 Tim. I,
17. ubi tamen *σοφῷ* ante vocem *Θεῷ*
in plerisque codicibus omittitur. Jud.
v. 25. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΑΝΊΑ, *ας, ἡ,* *Hispania,* pro *Ἱσ-*
πανία, detracta syllaba prima. Est re-
gio Europae latissima, quae terminos
habet ab ortu ac meridie mare medi-
terraneum, fretum Gaditanum et oce-
anum Atlanticum; ab occasu eun-
dem oceanum, a septentrione ocea-
num Cantabricum et Pyrenaea juga,
quibus a Gallia discernitur. Nomen
accepit secundum Justinum ab His-
pano, rege, vel, ut aliis placet, ab ur-
be Hispali, quondam totius regionis
capite. Eorum autem opinio, qui ab
appellativo *σπανία* *raritas, penuria* de-
rivant sicque regionem hanc dictam
putant a sterilitate ejus, aeque est
improbabilis ac eorum sententia, qui
vocem ab hebraico שָׁפָן, quod *cunicu-*

lum notat, deducendam judicarunt. Pauli aetate Hispania erat provincia Romana Judaeis magnopere frequentata, ideoque recipiendae etiam christianae religioni aptissima, ut jam recte observavit *Koppius* ad Rom. XV, 24. qui omnino huc conferendus est. Bis tantum in N. T. memoratur. Rom. XV, 24 et 28. ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. De hoc Pauli in Hispaniam itinere conferendus est *C. F. Schmidius* in Hist. Ant. Canonis V. et N. T. p. 597. Cf. etiam *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. II, c. 1. p. 50. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 95 seq.

ΣΠΑΡΑ'ΣΣΩ, vel ΣΠΑΡΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *lacero, dilacero, discerpo, dilanio,* ex σπάω *traho* et ἀράσσω *seco. Plutarch.* T. VI, p. 292. ed. *Reiske.*

2. ex adjuncto: *commoveo, concutio, huc et illuc jacto.* Sic quater tantum in N. T. legitur. Marc. I, 26. καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον et totum ejus corpus convulsit et distorsit. ibid. IX, 20. εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξε αὐτόν. *Vulgatus* reddit: *conturbavit illum.* ibid. v. 26. Luc. IX, 39. καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ eumque ita distorquet, ut spumet. In omnibus vero his locis σπαράσσειν tantum de convulsione et commotione vehementiori corporis ac partium inprimis, e quibus spuma elicitur, intelligendum est, quam Graeci σπαραγμὸν, frequentius autem σπασμὸν dixerunt. In versione Alex. respondet hebraico גָּעַשׁ *motus, commotus, concussus fuit.* 2 Sam. XXII, 8. et Jer. IV, 19. metaphorice de *perturbatione* et vehementiori animi commotione ibidem usurpatur. Alexandrini Dan. VIII, 7. secundum codicem *Chisianum*: ἐσπάραξεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ubi in textu hebraico הִשְׁלִיךְ legitur. *Aristoph.* Ran. 426. *Galen.* ad Glauc. 1. *Lucian.* Judd. Vocal. 11. *Hesych.* σπαρασσόμεθα· ξεόμεθα, ταραττόμεθα. Idem: ἐσπάραξαν· διέφθειραν. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 555.

ΣΠΑΡΓΑΝΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *fasciis involvo,* a σπάργανον *fascia quaevis maxima, qua devinciuntur et colligantur infantes recens nati, ne corpus tenerum distorqueatur,* quae etiam σπαργάνωμα dicitur, ut apparet ex *Photii* Lexico MS. ab *Alberti* ad *Hesychium* laudato, ubi legitur: σπαργανώματα· αἱ πρῶται φάσκιαι καὶ οἱ δεσμοὶ τῶν ἀρτιτόκων τέκνων. Bis tantum legitur in N. T. Luc. II, 7. καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν et fasciis eum involvit. ibid. v. 12. βρέφος ἐσπαργανωμένον infantem fasciis obvolutum. Alex. Ezech. XVI, 4. καὶ ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης. Adde Sapient. VII, 3. 4. *Hesych.* ἐσπαργάνωσε· περιετύλιξεν, ἔδησεν, ἔσφιγξε πρὸς τὴν ζώνην. Idem: σπαργάνοις· δεσμοῖς, ῥάκεσι. Conf. etiam *Irmischium* in Excursu ad *Herodian.* I, 5. 14. p. 878 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 660.

ΣΠΑΤΑΛΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *lascivio, delicior, in deliciis vivo, prodigo, vitam voluptuosam ago,* a σπατάλη *luxus, deliciae, cibus delicatus,* item *ornamenta muliebria, qualia in brachiis et collo habent.* Sirac. XXVII, 13. quod a σπάτος *cutis* derivatur, ita, ut proprie de *cutis pruritu* diceretur. Bis tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 6. ἡ δὲ σπαταλῶσα vidua autem, quae delicias agit. Jacob. V, 5. ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε vitam mollem et luxuriosam in his terris egistis. Sirac. XXI, 15. ἤκουσεν ὁ σπαταλῶν. *Hesych.* σπαταλᾷ· τρυφᾷ. Idem tradit Schol. ad *Theocrit.* Idyll. III, 36. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σπαταλᾷ· λίαν τρυφᾷ. ἀσώτως ζῇ. *Lex. Vet.* σπαταλῶ delicias ago. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 992. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 340. et *Alberti* Obss. Philol. p. 398. qui observat, veteres Graecos pro σπαταλᾷν voce σπαθᾷν usos fuisse, quae proprie notat: *texere,* tralate autem, *prodigum esse, luxuriari.* Vide etiam *Spanhemium* et *Kusterum* ad *Aristoph.* Nub. v. 55. p. 52 seq. Hinc vox σπάταλος *delicatus,* apud *Symmachum* Deut. XXVIII, 5. et κατασπαταλᾷν apud Alexandrinos Prov. XXIX, 21. Amos VI, 4.

ΣΠΑ'Ω

Ω, ῶ, fut. σπάσω, perf. ἔσπακα,
ἔσπασα, *traho, attraho,* item
, *educo.* Eandem significatio-
abet quoque medium σπάομαι,
ois tantum legitur in N. T. de
Marc. XIV, 47. σπασάμενος
μαιραν ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιε-
lucto gladio percussit servum
sacerdotis. Act. XVI, 27.
μενος μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀν-
tricto gladio se ipsum interfec-
rat. Alexandrini Judd. VIII,
λεῶν σπωμένων ῥομφαίαν, et v. 20.
ἔσπασε τὸ παιδάριον τὴν ῥομφαίαν
ubi in hebraico legitur שָׁלַף,
ducere, extrahere, stringere no-
proprie de gladiis dicitur. Usi
sunt hoc verbo pro פָּתַח, quod
aperire, metaphorice *solvere,*
tringere, si de gladio sumatur,
at. Ps. XXXVII, 14. Ezech.
28. 33. Adde *Apollodor.* Lib.
§ 19. et III, c. 13. § 4. σπα-
ξίφος ἰδίως αὐτήν. *Herodot.* III,
istoph. Ran. 572. *Homer.* Iliad.
Odyss. κ', 439. *Hesych.* ἐσπά-
ἑλκυσαι. Idem: ἐσπασμένη· γυ-
μνη.

ΕῙΡΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *funis*
us et in orbem convolutus, eti-
ea flexuosa, quae facit orbes, in
untes, linea spiralis. Cf. *Foë-*
conom. Hippocr. p. 348. et
um ad *Lucian.* Opp. T. II. p.

alate: *militum caterva, cohors*
is Romana, quae erat decima
gionis et constabat quadringen-
nti quinque militibus, interdum
ntis, etiam sexcentis, si legiones
s erant. Vide *Lipsium* de Mi-
om. Lib. I, 4. dicta autem est
n caterva et cohors militaris
na σπεῖρα, quia haec confertae
udinis indoles est, ut in circu-
stipet et in orbem conglobet.
. VI, 22. XI, 21. τρεῖς σπείρας.
ἡ καλεῖται τὸ σύνταγμα τῶν πεζῶν,
Ῥωμαίοις κοόρτις. *Plutarch.* Cim.
3. F. *Appian.* B. C. I. p. 677.
807. Vide *Salmasium* in Exercitatt. ad *Solinum* p. 310. Sic etiam hebraicum vocabulum חֶבֶל, quod legitur 1 Sam. X, 5. et alibi proprie *funem* notat, translatitie vero pro *coetu, cohorte, caterva,* usurpatur. Matth. XXVII, 27. συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν et adversus eum congregabant totam cohortem. Marc. XV, 16. συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. Act. X, 1. ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς centurio cohortis, quae *Italica* vocatur. Fuit haec cohors Italica, cohors praetoria et praesidiaria, quam procurator Romanus secum habebat securitatis causa, et Italica haud dubie dicta, quia in ea meruerunt milites, ortu Italici. Vide *Chr. Gottl. Schwarzii* Diatriben de Cohorte Italica et Augusta, Altorf. 1720. Act. XXI, 21. τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης. ib. XXVII, 1. σπεῖρα Σεβαστῆ cohors Augusta commemoratur. A *Luthero* dicitur, eine Schaar *a troop,* quod vocabulum *J. G. Schottelius* in Opere de lingua Teutonica p. 450. ex antiquitate enodavit. Legitur praeterea 2 Macc. VIII, 23. XII, 20. 22. *Hesych.* σπεῖρα· πλῆθος, στράτευμα, τάγματα, ἢ συστροφαί. *Suid.* σπεῖρα· τάξις στρατιωτική. Idem: σπεῖραι· πλήθη στρατευμάτων, φάλαγγες, νούμερα, λεγεῶν. *Hesych.* ἐκ σπείρης· ἐκ τάγματος, ἐκ νουμέρου. Conf. Glossar. Gr. N. T. ab *Alberti* editum p. 71 et 193. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 110. et *Salmasium* de Re Militari Romanorum T. X. Antiquitt. Rom. p. 1301.

3. per metonymiam dicitur pro *militum quavis multitudine ex cohorte.* Joh. XVIII, 3. λαβὼν τὴν σπεῖραν acceptis militibus quibusdam cohortis. ibid. v. 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΙ'ΡΩ, fut. ερῶ, 1. proprie: *sero, semino, spargo, sementem facio.* Matth. VI, 26. οὐ σπείρουσιν. XIII, 3. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν sator quidam abiit ad serendum. ibid. v. 4. et 18. παραβολὴν τοῦ σπείροντος explicationem parabolae de satore. ibid. v. 19. 20. 22—25. 27. 31. 37. 39. XXV, 24. 26.

θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, h. e. me esse hominem durum et avarum. Marc. IV, 3. 4. 16. 18. 20. 31. 32. Luc. VIII, 5. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ exiit quidam, ut committeret semina sulcis. ibid. XII, 24. XIX, 21. 22. Joh. IV, 37. ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων alius seminat, alius metit. Formula proverbialis, dicta in eos, qui alienorum fructum laborum intercipiunt, de quibus Graeci et formulis proverbialibus τἀλλότριον ἀμᾷν θέρος· ἄλλοι κάμον, ἄλλοι ὤναντο· ἄλλοι μὲν σπείρουσ', ἄλλοι δ' αὖ ἀμήζονται uti solent. Cf. *A. Schotti* Adagialia Sacra p. 60. 1 Cor. XV, 36. σὺ ὃ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ semen, quod terrae mandas, nonnisi putrefactum antea, revirescit. ibid. v. 37. 2 Cor. IX, 10. Respondet in versione Alex. hebraico זָרָה *sparsit, dispersit,* Exod. XXXII, 19. זָרַע idem, Levit. XI, 37. Deut. XI, 10. et הֵפִּיץ, Ies. XXVIII, 25.

2. metaphorice : *studium et operam in aliquid confero, vel ad certum finem dirigo tanquam ad fructus inde percipiendos, operam praesto quocunque modo, vivo, ago,* et ad omnem vitae morumque rationem refertur. Galat. VI, 7. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει ut quis sementem fecerit, ita metet, (*Cic.* de Orat. II, 65.) h. e. ut quisque se gesserit in hac vita, ita olim a Deo, vel poenis, vel praemiis afficietur. Vide *Spanhem.* ad *Callimach.* Hymn. in Cerer. v. 138. et *Aristotel.* Rhet. Lib. III, cap. 3. § 18. ibid. v. 8. ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν qui vitiositati et pravis cupiditatibus indulget, et impie agit, justas Deo ob hanc perversitatem poenas dabit. Prov. XXII, 8. ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά. *Aristoteles* Rhet. III, 3. σὺ δὲ ταῦτα αἰσχρῶς μὲν ἔσπειρας, κακῶς δὲ ἐθέρισας. Galat. VI, 8. ὁ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα qui convenienter vivit praeceptis religionis christianae.

3. *trado, doceo, instituo, imbuo animum.* Matth. XIII, 19. ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ et quod insitum erat animo, aufert, h. e. efficit, ut doctrina christiana, (ὁ λόγος τῆς βασιλείας, ut ibidem vocatur,) ei tradita, non radices in animo agat. Marc. IV, 14. ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει cum satore comparavi doctorem novae oeconomiae. ibid. v. 15. αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Joh. IV, 36. ὁ σπείρων qui primus tradidit praecepta religionis christianae, nempe Christus. E contrario ὁ θερίζων sunt apostoli, qui continuabant institutionem, a Christo inchoatam.

4. *distribuo, erogo, communico,* et inprimis de eleemosynis et beneficiis usurpatur. 1 Cor. IX, 11. εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν si nos vobiscum communicavimus beneficia, ad animum et religionem pertinentia, h. e. si vos instituimus in religione christiana. 2 Cor. IX, 6. ὁ σπείρων φειδομένως qui maligne dat pauperibus. ib. ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις qui liberalis est erga pauperes. Etiam apud Arabes *spargere,* pro *copiose distribuere,* de eleemosynis et beneficiis usurpatur, v. c. in Historia Joctanidarum ed. *Schultensii* p. 56. ubi narratur *Jasasin,* filius *Amron,* appellatus fuisse باشر النعم *sparsor beneficiorum.*

5. *praeparo mihi res futuras,* quemadmodum, qui serit, ad messem sibi necessaria praeparat. Jacob. III, 18. καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

6. *corpus in terram recondo, sepelio.* 1 Cor. XV, 42. σπείρεται ἐν φθορᾷ terrae mandatur, seu sepelitur corpus interiturum. ibid. v. 43 et 44. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΚΟΥΛΑΤΩΡ, ωρος, ὁ, *spiculator,* seu, secundum alios, *speculator.* Vox, origine latina, sic dicta a *spiculo,* quod gestabat, unde Graecis quoque δορυφόρος dicitur. *Casaubonus* a *speculando* eam deducere mavult, ut *speculator*

proprie *eum significaverit, cui* *latis datum erat, ut aliorum* *facta clandestine indagaret* *ret, in hostium castris omnia* *us inspiceret et ad militiae* *em referret, aut in turribus et* *itis constitutus hostilem vel ex-* *, vel machinationem inde con-* *et visa referret.* Dicebatur Σπικουλάτωρ *miles, qui principi* *ustodia corporis, satelles regi-* *poris stipator,* (qui quasi in . stat pro salute principis,) ὁ φύλαξ τοῦ βασιλέως, ut a *Jose-* .. J. VIII, 2. 2.) vocatur, qui braeis טַבָּח dicebatur Genes. II, 36. XXXIX, 1. etc. Ho- ipatorum corporis regis inter munus erat hoc, ut reos, ca- amnatos, inprimis autem eos, ajestatem regum graviter vio- , detruncandis gladio capitibus, erent, atque adeo carnificum e fungerentur. Hinc lucem atur locus Marc. VI, 27. καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπικουλάτω- i vix dubitandum est, quin spe- r ille, qui h. l. traditur ab He- Antipa jussus esse caput Johan- ptistae, amputare, fuerit unus ipatoribus corporis tetrarchae. *hylactus* ad h. l. σπικουλάτωρ ὁ λέγεται, στρατιώτης, ὃς πρὸς τὸ τέτακται. *Gloss. Graecobarb.* a- *Du Fresne:* Σπικουλάτωρ· ὁ δη- ἀποκεφαλιστής. *Gloss. Gr. Lat.* *lator:* κατάσκοπος, ὁ ἀποκεφαλί- *Suid.* σπικουλάτωρος, τοῦ δορυφόρου. *a* de Ira Lib. I, c. 16. *Sueton.* l. c. 35. neque convivia inire est, nisi, ut speculatores cum is circumstarent. Idem in Cali- c. 32. *miles, decollandi artifex,* *scunque e custodia capita ampu-* . *Tacitus* Annal. II, c. 12. s. 2. st. I, 24. s. 3. II, 11. 6. Conf. *hemium* de Usu et Praestantia ismatum Vol. II. Diss. X. p. seq. *Suiceri* Thesaur. Eccles. I. p. 993. *Salmasium* ad Ael. tiani Hadrian. p. 106. interpre- tes ad *Vegetium* de Re Milit. I, 23. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 580. et *Gollingii* Diss. de Speculatoribus Vett. Roman. in *Ikenii* et *Hasaei* Thesauro Novo Philol. T. II. p. 407. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΈΝΔΩ, fut. σπείσω, 1. proprie est: *libo, libamentum offero,* h. e. *vinum, aut alium liquorem guttatim effundo victimae in honorem Dei. Hesych.* σπεῖσαι· ἐκχέαι.

2. *sacrifico, sacrificium Deo offero, immolo victimam. Hesych.* σπεῖσαι, προσενέγκαι, θῦσαι Θεῷ. *Suid.* σπένδεται· δοτικῇ, θύεται. Idem: σπένδομαι· δοτικῇ, θύομαι, ἢ Θεῷ ἀνατίθεμαι. καὶ σπένδοντας· θύοντας, προσφέροντας.

3. *foedus sancio, ineo, paciscor,* quia in foederibus sanciendis libationibus uti solebant. *Suid.* σπένδεται· φιλιοῦται. *Eurip.* Phoeniss. v. 1256.

4. metaphorice: *paulatim absumor.* Sic bis in N. T. legitur. Phil. II, 17. ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι sed si vel vires meae omnes, vitam adeo ipsam impendam. 2 Tim. IV, 6. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι jam enim omnes vires meae sensim minuuntur et absumuntur: ubi explicationis causa additur: καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Ita *libari* usurpatur quoque apud *Livium* XXI, 29. XXII, 33. XLIII, 30. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 272 seq.

ΣΠΈΡΜΑ, τος, τὸ, 1. *semen,* principium generationis, tam in plantis, quam animantibus et ipso homine. Est verbale a prima pers. perf. pass. ἔσπαρμαι, verbi σπείρω *sero, semino,* ε futuri, quod in perfecto mutatum fuit, redeunte. De semine, quod in agro seritur, legitur Matth. XIII, 24. ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ homini, spargenti bonum semen in agrum suum. ibid. v. 27. 32. πάντων τῶν σπερμάτων inter omnia grana, quae terrae immitti solent. ibid. v. 37. Marc. IV, 31. ubi σπέρμα cum κόκκος permutatur, aeque ac 1 Cor. XV. 38. coll. v. 37. 2 Cor. IX, 10. De semine virili legitur Hebr. XI, 11. de Sara, quae fide δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε vim ad concipiendum

dum semen nacta est. *Marc. Antonin.* IV, c. 31. σπέρματα τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα. Adde Alex. Genes. I, 11. 12. Num. V, 12. 28.

2. *herba virescens e semine, germen efflorescens.* Matth. XIII, 38. ubi triticum ita dicitur et lolio opponitur.

3. metaphorice per metonymiam causae pro effectu: *soboles, posteri, proles, progenies,* ut hebraicum זֶרַע est *collectivum,* quanquam interdum quoque de *uno* tantum *ex posteris alicujus* dicitur. Matth. XXII, 24. καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ut fratri suo sobolem conciliaret. ibid. v. 25. μὴ ἔχων σπέρμα sine prole. Marc. XII, 19—22. Luc. I, 55. τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ Abrahamo ejusque posteris. ibid. XX, 28. Joh. VII, 42. ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ e familia Davidis. ibid. VIII, 33, 37. Act. IV, 25. ἐν τῷ σπέρματί σου uno ex posteris tuis. ibid. VII, 5. 6. XIII, 23. Rom. I, 3. Christus dicitur ὁ γενόμενος ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα. ibid. IV, 13. 18. IX, 7. XI, 1. 2 Cor. XI, 22. Galat. III, 16. καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός. ibid. v. 19. ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται. 2 Tim. II, 8. Hebr. II, 16. ubi formula σπέρμα Ἀβραὰμ latissime patet, ac de omnibus omnino hominibus accipienda est. ibid. XI, 18. ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα Isaaco debetis numerosam posteritatem, seu posteri tui Isaacide vocabuntur. Apoc. XII, 17. μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς. Eodem modo זֶרַע usurpatur in V. T. Genes. IV, 24. IX, 9. XII, 7. XXII, 17. et σπέρμα apud Scriptores graecos elegantissimos, v. c. *Sophoclem* (Electra 1510. ὦ σπέρμ' Ἀτρέως. Oedip. Tyrann. 1087.) et *Thucyd.* (V, 16. ubi Schol. notat, τὸ σπέρμα idem esse ac τὸ ἀπόγονον, vel rectius τοὺς ἀπογόνους.) ut multis docuit *Georgius* in Vindiciis N. T. ab Hebraismis Lib. II. c. 1. § 39. p. 87 seq. *Pfochenius* de Linguae Graecae N. T. Puritate § 109.

4. σπέρμα τινὸς metaphorice dicitur, *qui aliquem imitatur, se omnemque suam vivendi rationem ad alicujus exemplum componit.* Sic legitur in N. T. Rom. IV, 16. παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ omnis generis posteris Abrahami, sive naturalibus, sive quorum fides similis est fidei Abrahami. ibid. IX, 7. ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. ibid. v. 8. Galat. III, 29. si vero vos estis veri Christi sectatores, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστὲ tunc etiam veri et genuini Abrahami posteri estis. Conf. quae infra ad τέκνον et υἱὸς dicta sunt.

5. *reliquiae, pars exigua, pauci, superstites,* seminum instar, quae ad sementem servantur, unde nova messis exspectatur. Sic legitur in N. T. Rom. IX, 29. εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα nisi Deus O. M. nobis paucos superstites fecisset; ubi σπέρμα est i. q. κατάλειμμα v. 27. Verba sunt desumta ex versione Alex. Ies. I, 9. ubi in hebraico textu pro σπέρμα legitur שָׂרִיד, quod est i. q. שְׁאֵרִית Deut. III, 3. Jer. XLIV, 14. et de exigua Israelitarum parte usurpatur. Sic etiam σπέρμα usurpatum reperitur apud *Josephum* A. J. XI, c. 5. §. 3. edit. *Haverc.* παρεκάλει δὲ τὸν Θεὸν σπέρματι καὶ λείψανον ἐκ τῆς τότε συμφορᾶς αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίας περισώσαντα, καὶ πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τὴν οἰκείαν γῆν ἀποκαταστήσαντα. et XII, 7. 3. Et apud *Platonem* in Timaeo p. 1044. ἐξ ὧν πᾶσα ἡ πόλις ἐστὶ τὰ νῦν ὑμῶν περιλειφθέντος ποτὲ σπέρματος βραχέος. Cf. *Wetstenium* ad Rom. IX, 29. et *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1235.

6. *doctrina,* cujus semina quasi sparguntur in auditorum animos. 1 Joh. III, 9. ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει nam doctrina divina in eo manet, seu constanter observat doctrinam divinam, christianam nempe, quae 1 Petr. I, 23. σπορὰ ἄφθαρτος, et λόγος ζῶντος Θεοῦ

Θεοῦ dicitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΕΡΜΟΛΌΓΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie notat *eum, qui semina colligit*, ὁ τὰ σπέρματα συλλέγων, ut *Hesychius* recte interpretatus est, a σπέρμα *semen* et λέγω *colligo*. Sic v. c. apud Graecos usurpatur de avibus, quae grana, in terra et agro sparsim relicta, diligenter colligunt et seminibus collectis vitam tolerant. *Plutarch*. T. V. p. 50. ed. *Reiske*. Confer *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 348. Transfertur etiam apud Graecos ad pauperes, spicas, a messe relictas, colligentes, et ad homines, qui, forum oberrantes, si quid excideret ementibus, aut vendentibus, id legere et vitam hoc modo sustentare solebant. *Harpocration:* Σπερμολόγος λέγεταί τι μικρὸν ὀρνιθάριον κολοιῶδες, σπερμολόγος ὠνομασμένον, ὡς ἔοικεν; ἀπὸ τοῦ σπέρματα ἀναλέγειν, οὗ μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισιν. *Hesych*. σπερμολόγος· — καὶ ὁ τὰ σπέρματα συλλέγων, καὶ κολοιῶδες ζῶον. *Eustathius* ad *Homer*. Odyss. ἱ, 241. σπερμολόγοι· οἱ περὶ τὰ ἐμπόρια καὶ ἀγορὰς διατρίβοντες, διὰ τὸ ἀναλέγεσθαι τὰ ἐκ τῶν φορτίων ἀποῤῥέοντα καὶ διαζῆν ἐκ τούτων. Hinc 2. generatim: *homo vilis, contemtus et nullius pretii, homo circumforaneus:* speciatim: *loquax*, (ut explicatur in Glossar. Gr. apud *Labbaeum* p. 171.) *nugator, garrulus, blaterator, qui varios rumores colligit et spargit*, qui, quicquid in buccam venit, sine ordine et delectu protrudit, in sermone suo admodum verbosus, in dicendorum ordine confusus, in argumentorum delectu exilis ac sterilis, in ratiociniorum vi ac pondere admodum jejunus est, qui adeo verba haud secus ac semina copiose ac sine delectu spargit ac projicit: ein fader Schwätzer *a senseless babbler*. *Onom. Vetus:* λάλος· σπερμολόγος. *Hesych*. σπερμολόγος· φλύαρος. *Suid*. σπερμολόγον· εὐρυλόγον, ἀκριτόμυθον. *Alberti* Glossar. Gr. p. 76. σπερμολόγος· λεξίθηρος. *Harpocration* s. h. v. — — λέγεται οὖν ἀπὸ τούτου ὁ εὐτελὴς καὶ εὐκαταφρόνητος ἄνθρωπος κ. τ. λ. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 86. et interpretes ad *Theophr*. Char. c. 6. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XVII, 18. καί τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; alii vero dicebant: quid sibi vult ille nugator? *Syrus:* ܡܠܩܛ ܡ̈ܠܐ *collector sermonum*. Hinc vox σπερμολογία de *iis* usurpatur, *qui sunt vaniloqui et verba sine delectu ullo proferunt*, v. c. apud *Philostratum* de Vita Apollonii V, c. 20. p. 203. καὶ μὴν καὶ σπερμολογοῦσι ἔνιοι τῶν ἀνθρώπων, ἐξαψάμενοί τι Δήμητρος ἢ Διονύσου ἄγαλμα, καὶ τρέφεσθαί φασιν ὑπὸ τῶν Θεῶν, οὓς φέρουσι, ubi videndus *Olearius*. Conf. etiam *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 1252. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 564. et *Wakefield* Silvam Criticam P. II. p. 138. qui recte observavit, σπείρειν λόγους, pro *colloqui*, phrasin esse, graecis Scriptoribus admodum familiarem, quos adeo imitatus est *Virgilius* Aen. VI, 160. *multa inter sese vario sermone serebant.*

ΣΠΕΎΔΩ, fut. σπεύσω, aor. 1. ἔσπευσα, 1. proprie: *impello, urgeo, accelero, maturo aliquam rem*, et pronomine σαυτὸν, αὑτὸν etc. intellecto: *festino, propero, studeo aliquid consequi*, et inprimis de iis usurpatur, qui, missis aliis rebus, aliquo festinanter tendunt. Cum aliis verbis junctum haud raro locum adverbii explet, et *celeriter, festinanter* reddi debet. Luc. II, 16. καὶ ἦλθον σπεύσαντες itaque celeriter profecti. ibid. XIX, 5 et 6. καὶ σπεύσας κατέβη ille vero festinanter descendit. Act. XX, 16. ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα quoniam properabat, si fieri posset, die pentecostes Hierosolymam venire. ibid. XXII, 18. σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ celeriter exi Hierosolyma. *Symmachus* Job. IX, 26. ναυσὶ σπευδούσαις. Alex. Ies. XVI, 5. σπεύδων δικαιοσύνην. Prov. XIX, 2. ὁ σπεύδων τοῖς ποσίν. Esther. VIII, 14. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδοντες. 2 Paral. XXVI, 20. Ezech. XXX, 9. Sirac. XI, 12. ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων. ibid. XXXVI,

XXXVI, 7. σπεῦσον καιρὸν accelera tempus. 2 Macc. XI, 37. διὸ σπεύσατε καὶ πέμψατέ τινας. *Herodot.* I, cap. 38. τόν τι γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα. *Eurip.* Phoen. v. 595. *Hesych.* σπεῦδον· σπουδάζων, ἐνεργῶν. Idem: ἔσπευσεν· ἐτάχυνεν.

2. metaphorice: *summo cum desiderio exspecto, vehementer expeto, magnopere desidero.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. III, 12. προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας summo cum desiderio exspectantes adventum diei extremi judicii. Alex. Prov. XXVIII, 22. σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος. *Aelian.* V. H. XIII, c. 30. σὺ μὲν οὐρανοῦ μετασχεῖν βουλόμενος, καὶ τοῦτο σπεύδων. *Polyb.* III. c. 62. εὔχοντο τοῖς Θεοῖς, σπεύδων ἕκαστος αὐτὸς γενέσθαι τῶν λαχόντων. *Eurip.* Hecuba v. 1175. σπεύδων χάριν τὴν σήν. ibid. v. 1012. Ion. 448. Eodem sensu *festinatio* legitur apud *Cic.* ad Famil. V, 12. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 712. et *Lexicon Polybianum* s. h. v. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΉΛΑΙΟΝ, ου, τὸ, *specus, spelunca, antrum,* a σπέος *specus, antrum.* Matth. XXI, 13. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν vos autem illud (templum) fecistis speluncam latronum. Scilicet cavernae haud raro in Judaea erant latronum receptacula, teste *Josepho* A. J. IV, 27. et XIV, 15. 5. Marc. XI, 17. Luc. XIX, 46. Joh. XI, 38. ἦν δὲ σπήλαιον erat autem spelunca. Scilicet sepulcra apud Judaeos ut plurimum in petris excidebantur. Vide *Salmasium* ad *Solinum* c. 52. p. 850 seq. et *Nicolai* de Luctu Graecorum c. 12. §. 2. Hebr. XI, 38. σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Apoc. VI, 15. ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini saepius usi sunt hac voce pro מְעָרָה *spelunca.* Genes. XIX, 30. XXIII, 9. 11. Jos. X, 16. Judd. VI, 2. *Hesych.* σπήλαιον· ἄντρον, σπέος.

ΣΠΙΛΑ'Σ, άδος, ἡ, *scopulus marinus, in aqua latens, cui improviso navigantes alliduntur et naufragium faciunt.* *Polyb.* I, 37. 2. *Plutarch.* T. VI, p. 383. ed. *Reiske.* *Hesych.* σπιλάδες· αἱ περιεχόμεναι τῇ θαλάσσῃ πέτραι. *Suid.* σπιλάδες· αἱ ἐν ὕδατι κοῖλαι πέτραι, ὡς Ἀππιων. Ἡλιόδωρος δὲ τὰς παραθαλασσίας πέτρας καὶ ἀπειλημμένας ὑπὸ τῶν κυμάτων. Conf. interpretes ad *Thomam Mag.* p. 804. ed. *Bernard.* et *Ezech. Spanhemii* Comment. ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 242. p. 527. ed. *Ernesti.* Sic semel legitur in N. T. Judae v. 12. οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες hi sunt in agapis vestris scopuli marini, h. e. homines periculosi et noxii, partim, quia, dum semper aliorum sumtibus edunt ac bibunt, rei familiari aliorum damnum inferunt, partim, quia et sermonibus suis et actionibus alios corrumpunt; unde statim additur: συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες. Sed haud pauci interpretes verba laudata vertere malunt: hi sunt in agapis vestris maculae, seu foedant vestras agapas, ut σπιλὰς sit idem, quod σπῖλος *macula,* et provocant ad glossam *Hesychii* σπιλάδες· μεμιασμένοι, qua ad hunc locum nostrum respexisse existimant. Conf. *Fesselii* Adversaria Sacr. Lib. I. c. 13. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 736.

ΣΠΙ͂ΛΟΣ, ου, ὁ, 1. *macula, labes, vitiligo,* et dicitur speciatim de *macula in veste,* quasi σίπαλος *impurus* vel παρὰ τὸ σπᾶν ἰλὺν a *trahendo coeno.* *Plutarch.* Tom. VIII. p. 618. et T. IX. pag. 647. ed. *Reiske.* *Hesych.* σπῖλος· ῥύπος ἱματίου. Idem: σπῖλοι· αἱ ἐν τοῖς ἱματίοις κηλῖδες. *Suid.* σπῖλος· μιασμὸς, ῥύπος. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. 256.

2. metaphorice: *vitia omnis generis, labes peccatorum, vitiositas moralis,* et per metonymiam: *homo scelestus, impius.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Ephes. V, 27. de ecclesia christiana: μὴ ἔχουσαν σπῖλον a quibusvis vitiorum sordibus liberam. 2 Petri II, 13. σπῖλοι homines maculati h. e. impii et scelerati.

ΣΠΙΛΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *contamino, maculo, polluo, commaculo, inquino*

o et speciatim de vestibus com-
itis usurpatur, a σπῖλος *macula*,
vide.
etaphorice: *peccatorum sordi-*
quino, ad peccata incito, vitio-
ddo. Sic bis tantum legitur in
Jacob. III, 6. γλῶσσα ἡ σπιλοῦ-
ν τὸ σῶμα, h. e. lingua peccato-
multorum fons est et mater. Ju-
. 23. μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς
ἐσπιλωμένον χιτῶνα fugite omne
ercium cum impiis omnemque
tatis speciem. Nihil vero usita-
st Scriptoribus sacris, quam vi-
tem et impuritatem omnis ge-
cum vestibus pollutis et conta-
is comparare. Sic v. c. Apoc.
. οἳ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν.
ır. III, 3, 4. Ibi Josua, ponti-
stenditur Zachariae ἐνδεδυμένος ἱμά-
παρὰ, quibus detractis Deus ait:
ἀφῄρηκα τὰς ἀνομίας σου. Eccl. IX,
mula בְּכָל־עֵת יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים
ıldaeo explicatur sic: בְּכָל עִדָּן
יְהוֹן כְּסוּתָךְ חִוָּרִין מִן כָּל סוֹ
חַ *omni tempore sint vestes tuae*
ab omni contaminatione peccati.
ΛΑΓΧΝΟΝ, ου, τὸ, et in plurali
χνα, ων, τὰ, 1. proprie et gene-
: *viscera, omnes interiores par-*
ntris et pectoris animalis, ut cor,
o, hepar, lien et alia intestina,
sunt vitalitatis praecipui fontes.
iatim vero de *corde* usurpatur,
est inter interiora vitalia praeci-
ı. *Pollux* Onom. II, 181. σπλά-
ἐγκοίλια καλεῖται. *Hesych.* σπλά-
ἧπαρ, ἔγκατα, καὶ τὰ ἐντὸς τῶν
Eustathius ad Iliad. ά, p. 101.
γχνα· τὰ ἐντοσθίδια, σπλῆνα, καρδίαν,
Act. I, 18. ἐξεχύθη πάντα τὰ
γχνα αὐτοῦ effusa sunt omnia vis-
ejus. 2 Macc. IX, 5. ἔλαβεν αὐ-
ἀνήκεστος τῶν σπλάγχνων ἀλγηδών.
quia cor sedes amoris credeba-
ı veteribus, hinc σπλάγχνα
metaphorice *misericordiam, com-*
rationem, amorem, benevolentiam
ram, quasi ex ipsis visceribus et
e profectum, significat; substan-
tivis autem junctum, quibus amoris,
misericordiae et benignitatis notio in-
est, vim superlativi habet. Luc. I, 78.
διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν per sum-
mam Dei nostri misericordiam. Eo-
dem modo Coloss. III, 12. σπλάγχνα
οἰκτιρμῶν commiserans amor, h. e. sum-
ma misericordia. 2 Corinth. VI, 12.
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις μου
sed mei amorem vestrae sollicitudinis
causam esse, haud ignoro: ubi μοῦ
positum esse pro εἰς ἐμὲ, apparet e
cap. VII, 15. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν eo impensius
vero vos amat. Philipp. I, 8. ἐν
σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ amore, quo
Christus vos amplectitur, h. e. sum-
mo amore. ib. II, 1. εἴ τινα σπλάγχνα
καὶ οἰκτιρμοὶ, ubi *Syrus* priora verba ele-
ganter transtulit: ܪ̈ܚܡܐ; ܘܚܢܢܐ. Signifi-
cat autem ܪ̈ܚܡܐ; (qua voce etiam Col.
III, 12. usus est,) amorem impensum et
tenerum, quem Graeci στοργὴν vocant,
metaphora desumta ab avibus, pullis,
vel ovis incubantibus, nam ܪܚܦ; signi-
nificat: *incubuit, fovit.* Conf. quoque
Deut. XXXII, 11. Jer. XXXIII, 9. 1
Joh. III, 17. καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
ἀπ' αὐτοῦ et claudat misericordiam su-
am ab ipso, h. e. nec misericordem et
benignum se ipsi praestat. Eodem
modo רַחֲמִים usurpatur Ps. LI, 3.
כְּרֹב רַחֲמִים, quod Alexandrini Zach.
I, 16. VII, 9. et *Theodotion* Ps. CIII,
4. vocabulo οἰκτιρμὸς expresserunt.
Onkelosus Genes. VI, 8. nomen he-
braicum חֵן reddidit nomine רַחֲמִין.
3. *animus.* Sic legitur in N. T. Phi-
lem. v. 7. ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων
ἀναπέπαυται διὰ σοῦ a te recreatos esse
animos Christianorum, h. e. liberalis
fuisti erga pauperes Christianos eos-
que sustentasti. ibid. v. 20. ἀνάπαυ-
σόν μου τὰ σπλάγχνα fac mihi gratum.
Sic quoque רַחֲמִים usurpatur Prov.
XII, 10. רַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי. Ge-
nes. XLIII, 30. 1 Regg. III, 26.
נִכְמְרוּ רַחֲמָיו. *Dionys. Halic.* Ant.
Rom.

Rom. XI, p. 716. ὁ δὲ Ἄππιος, εἰδὼν τι τὴν ψυχὴν καὶ ζέων τὰ σπλάγχνα διὰ τὸν ἔρωτα τῆς παιδός.

4. per metonymiam: *ille ipse, quem summo amoris affectu amplectimur.* Sic reperitur Philem. v. 12. tu vero illum, τουτέστι τὰ σπλάγχνα μου virum, quem ego impense amo, benigne excipe. Alii putant, τὰ σπλάγχνα h. l. denotare *filium*, (*Artemidor*. Oneirocrit. I, 46. p. 40. οἱ παῖδες σπλάγχνα λέγονται, ὡς καὶ ἐντόσθια. Ib. V, 57. *Aristoph.* Aves 652. *Philo* de *Josepho* T. II. p. 45. 30.) quemadmodum Latini quoque *viscera* de liberis dixerunt, quod *Barthius* ostendit ad *Statii* Sylvas p. 501. et ad Thebaid. Lib. VII. p. 630. Conf. etiam *Suicerum* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 998. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 381. Sed aeque commode in omnibus his locis *viscera* de iis explicari possunt, qui summo loco amantur, ut est apud *Philostratum* Vit. Soph. II, c. 3. οὐκ ἐπαποδύσομαι τοῖς ἐμοῦ σπλάγχνοις, ubi videndus *Olearius*, et *Ovidium* Heroid. Epist. XI, v. 117. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΛΑΓΧΝΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *misericordia commoveor et afficior, misereor*, i. q. ἐλεέω, a σπλάγχνον quod vide. Varie hoc verbum construitur in N. T. a) cum περὶ, Matth. IX, 36. ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν misertus eorum est. b) cum ἐπὶ, Matth. XIV, 14. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς. ib. XV, 32. Marc. VI, 34. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς. ibid. VIII, 2. Conf. *C. Schoettgenii* D. de emphasi verbi σπλαγχνίζομαι ad Marc. VIII, 3. Lips. 1712. 4. —ib. IX, 22. Luc. VII, 13. c) cum genitivo, omissa praepositione περὶ, Matth. XVIII, 27. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου. d) absolute, et sine casu ponitur Matth. XX, 34. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς. Marc. I, 41. Luc. X, 33. ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. ibid. XV, 20. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea apud *Symmachum* Deut. XIII, 8. et *Incertum* 1 Sam. XXIII, 21. Alexandrini hac voce nuspiam usi sunt; semel tantum usurparunt compositum ἐπισπλαγχνίζομαι Prov. XVII, 5. ubi in hebraico ei nihil respondet. Activum σπλαγχνίζειν significat: *viscerare, carnes animalium sacrificatorum distribuere*, vel *sacrificare*, ut legitur 2 Maccab. VI, v. 8. unde σπλαγχνισμὸς est *visceratio, carnium animalium sacrificatorum distributio*, vel *sacrificium* et *actus sacrificandi.* 2 Macc. VI, 7. 21. et VII, 42. ἄγεσθαι ἐπὶ σπλαγχνισμὸν μετὰ ἀνάγκης adigi per vim ad actum sacrificandi. item οἱ πρὸς τῷ παρανόμῳ σπλαγχνισμῷ τεταγμένοι sacrificiorum inspectores, seu sacrificiis praefecti. Conf. *Vorstii* Philol. S. cap. 2. p. 36 seq. ed. *Fischeri.*

ΣΠΌΓΓΟΣ, ου, ὁ, *spongia*, quasi ex σπάω *traho, attraho*, et ὑγρὸν, οῦ, τὸ, *humor*, quia humorem attrahit. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 48. καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους et spongiam vino replevit. Marc. XV, 36. γεμίσας σπόγγον ὄξους. Joh. XIX, 29. *Plutarch.* T. VI, p. 374. ed. *Reiske. Hesych.* σπόγγος· σπογγίον. De variis spongiarum generibus earumque nascendi ratione exposuit *Plinius* in Hist. Nat. IX, c. 45. Vide etiam *Ol. Celsii* Hierobotan. T. II, p. 235. De *Spongia, ori Salvatoris admota*, prodiit peculiaris Dissertatio *Joh. Floderi.* Upsal. 1767. 4.

ΣΠΟΔΌΣ, οῦ, ὁ, *cinis, pulvis.* Ter tantum legitur in N. T. Matth. XI, 21. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν olim in sacco et cinere resipuissent, h. e. cum maxima luctus contestatione mentem mutassent. Nam cineris aut pulveris in luctu sparsio communis omnium populorum ritus fuit, ut ad h. l. ostendit *Alex. Morus* in Notis, et *Wetstenius*. Conf. Jon. III, 6. Ies. XLVII, 1. Nehem. IX, 1. Esther IV, 2. Luc. X, 13. ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν. Hebr. IX, 13. σποδὸς δαμάλεως cinis vaccae rufae. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֵפֶר idem, Num. XIX, 9. 10. Esther IV, 1. 3. et דֶּשֶׁן idem, Levit. I, 16. Jerem.

rem. XXXI, 40. Adde Siracid. X, 9. XVII, 26. 1 Macc. III, 48. IV, 39. *Hesych.* σποδός· κόνις, τέφρα, ἀφόδευμα.

ΣΠΟΡΑ`, ᾶς, ἡ, 1. proprie: *satio*, seu *actus serendi*. Est verbale a perfect. med. ἔσπορα, verbi σπείρω, *sero*, *semino*. Sic legitur apud Alexandrinos 2 Regg. XIX, 29. καὶ ἔτει τῷ τρίτῳ σπορὰ (hebraice זִרְעוּ *serite*) καὶ ἀμητός.

2. *semen*, *fruges et omnia quae seruntur*, et opponitur τοῖς γινομένοις seu φυτευομένοις. Sic reperitur 1 Maccab. X, 30. ἀντὶ τοῦ τρίτου τῆς σπορᾶς ἀφίημι tertias frugum partes vobis remitto. Vide *Krebsium* ad Decreta Romanorum p. 262 seq.

3. *doctrina*, *quae traditur aliis*. Semel legitur in N. T. 1 Petri I, 23. ubi Christiani dicuntur ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου regeniti, non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, h. e. vos non naturali modo regenerati estis, ut herbae progerminare et homines procreari solent e semine, quod una cum fructu mox perit, sed emendati estis per religionem christianam, quae, uti semper valebit, ita etiam fructus profert, in aeternum duraturos: unde statim in sequentibus explicationis causa additur: διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.

ΣΠΟ´ΡΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui seminari solet*, *sativus*, *sementitius*. Σπόριμα, ων, τὰ, *sationes*, *sata*, *segetes*, *agri*, *frugibus consiti*, etiam *agri*, *messibus vestiti*, h. e. *maturo hordeo laeti*, subintellecta voce χωρία, a σπείρω *sero*, *semino*, quod in perfecto med. habet ἔσπορα. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XII, 1. ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων transiit Jesus die quodam sabbati agros, messibus vestitos. Eadem sententia legitur quoque Marc. II, 23. et Luc. VI, 1. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro זֵרוּעַ *sativus*, *sativum*, Levit. XI, 27. et זֹרֵעַ *seminans*. Genes. I, 29. *Xenoph.* *Hist. Gr.* III, 2. 7. et 8.

ΣΠΟ´ΡΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *satio*, *sementis*, *actus serendi*. Est enim verbale a perfecto med. ἔσπορα, verbi σπείρω *sero*, *semino*. Sic legitur apud *Xenophontem* Oeconom. VII, 20. Alex. Exod. XXXIV, 21. τῷ σπόρῳ καὶ τῷ ἀμητῷ καταπαύσεις, ubi in hebraico legitur חָרִישׁ *aratio*.

2. *semen et genitale*, (Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocrat. p. 350.) et *quod terrae mandatur*, aut *in terram spargitur*, i. q. σπέρμα. Marc. IV, 26. ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς ut si aliquis semina jaciat in terram. ibid. v. 27. καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται. Luc. VIII, 5. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ egressus est sator quidam, ut faceret sementem suam. ibid. v. 11. ὁ σπόρος ἐστιν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ semen est doctrina divina. Alexandrini usi sunt voce σπορὸς pro זֶרַע semen. Levit. XXVI, 5. Deut. XI, 10. Job. XXI, 8. Amos IX, 13.

3. metaphorice: *opes et facultates*, *unde eleemosynae erogari possunt*, etiam *eleemosynae*, *quae liberaliter erogantur in pauperes*. Sic legitur 2 Corinth. IX, 10. χορηγήσαι καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν Deus reddet vos liberales ac beneficos et suppeditabit vobis facultates, ut multas eleemosynas erogare possitis.

4. interdum omittitur, v. c. Matth. XIII, 19. post verba οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. ib. v. 20 et 22. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΟΥΔΑ´ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *festino*, *propero*, de iis, qui missis aliis rebus, aliquo festinanter tendunt, a σπουδὴ *festinatio*, quod est a σπεύδω *festino*. 2 Tim. IV, 9. σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως festina, ut ad me quam celerrime venire possis. ibid. v. 21. σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Tit. III, 12. σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν. Alex. Eccles. VIII, 3. μὴ σπουδάσῃς. Judith. XIII, 12. ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν πύλην.

2. *studeo*, *operam do*, *incumbo*, *sedulo ago*, *studium et operam sedulam in*

rem

rem impendo, urgeo. Galat. II, 10. ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι quod ut a me efficeretur, omnem operam dedi. Ephes. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. 1 Thess. II, 17. περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν eo magis operam dedi. 2 Timoth. II, 15. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ stude te ipsum probatum sistere Deo. Hebr. IV, 11. 2 Petri I, 10. 15. et III, 14. Conf. *Aelian.* V. H. XIV, c. 25. et IX, 22. *Xenoph.* Cyr. I, 3. 10. VI, 1. 26. et Memor. IV, 5. 10. Conf. etiam Interpretes ad *Thomam M.* s. h. v. p. 805 seq. ed. *Bernard.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΟΥΔΑΙ̃ΟΣ, αία, αῖον, *studiosus, diligens, sedulus, industrius, officiosus, vir gravis et rei gerendae peritus,* a σπουδὴ *studium, diligentia,* quod vide. Semel tantum in N. T. legitur. 2 Corinth. VIII, 22. ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα quem probavimus in multis rebus saepe officiosum et industrium esse. *Xenoph.* Memor. IV, 2. 2. *Aelian.* V. H. I, 17. *Zosimus* IV, p. 265. ἄνδρα — ἐν πᾶσι σπουδαῖον. *Diodor. Sic.* I, 51. καὶ καθόλου σπουδαῖον ἐν πᾶσι. Usurpatur etiam haec vox de rebus magni faciendis, bonis et idoneis, v. c. apud *Xenoph.* Mem. IV, 4. 14 et 23. ubi σπουδαῖον σπέρμα est bonum semen, e quo robusti et valentes liberi procreari possunt, et apud Alexandrinos Ezech. XLI, 25. σπουδαῖα ξύλα ligna densa.

ΣΠΟΥΔΑΙΌΤΕΡΟΣ, ρα, ρον, *diligentior, studiosior.* Comparativus a σπουδαῖος, quod vide. Neutrum interdum adverbialiter sumitur. Ter tantum in N. T. legitur. 2 Corinth. VIII, 17. σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων studiosior vero existens. ibid. v. 22. νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον nunc vero multo officiosiorem. 2 Tim. I, 17. σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, studiosissime me quaesivit. Comparativus enim h. l. pro superlativo positus est. Conf. *Wesselingium* ad *Diodorum Sic.* XIII, 30.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΈΡΩΣ, *festinantius, celerius,* etiam *diligentius, studiosius.* Adverbium comparativi gradus a σπουδαῖος *festinans,* etiam *diligens, studiosus,* quod semel tantum legitur in N. T. Philipp. II, 28. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν festinantius misi ipsum.

ΣΠΟΥΔΑΊΩΣ, *studiose, diligenter, sedulo, enixe.* Adverbium a σπουδαῖος, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Luc. VII, 4. παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως enixe eum rogabant, seu, intensis precibus eum orabant. Tit. III, 13. σπουδαίως πρόπεμψον.

ΣΠΟΥΔΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie : *festinatio, properatio,* cum quis, missis omnibus aliis rebus, festinanter aliquo tendit. Est verbale a praet. med. ἔσπουδα, verbi σπεύδω *festino, propero,* etiam *studeo.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 25. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα et illa statim celeriter ad regem accurrens. Luc. I, 39. ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς festinanter profecta est in regionem montanam. Alex. Esra IV, 23. ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ubi in textu chaldaico est בִּבְהִילוּ *celeritas.* Dan. VI, 19. ἐν σπουδῇ pro chaldaico הִתְבְּהָלָה *celeritas,* cui etiam respondet ibid. II, 25. III, 24. Exod. XII, 11. μετὰ σπουδῆς ubi in hebraico est חִפָּזוֹן *festinatio.* Adde Deut. XVI, 3. Sirac. XXI, 5. *Thucyd.* III, 49. *Isocr.* Panegyr. p. 134. Polyb. I, 27. *Euripid.* Phoeniss. v. 866. τί με καλεῖς σπουδῇ; Eodem sensu σπουδὴν usurpari quoque *Herodoto,* docuit *Raphelius* in Obss. Herodott. p. 216.

2. metaphorice : *intentio animi, industria, studium, cura, diligentia, desiderium, sedulitas, ardor. Pindar.* Pyth. IV, 492. Rom. XII, 8. ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ praeses ecclesiae summam curam et diligentiam adhibeat in rebus ecclesiae administrandis, disciplinaque inprimis gubernanda. ibid. v. 11. τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, h. e. vel in officiis vestris explendis ne sitis segnes ; vel : in studio religionis christianae

quae tuendae et propagandae estote prompti. 2 Corinth. VII, 11. πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν quantum in vobis effecit studium, removendi nempe omnia, quae mihi displicere cognoveratis. ibid. v. 12. εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ideo, ut studium meum de vobis bene merendi et salutem vestram omnibus modis promovendi manifestum fieret. ib. VIII, 7. σπουδὴ est studium pietatis et virtutis christianae et v. 8. σπουδὴ speciatim de *studio liberalitatis, benevolentia et beneficentia erga alios* adhibetur. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 258. 2 Corinth. VIII, 16. τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν idem desiderium et studium vestris commodis inserviendi. Hebr. VI, 11. ἐπιθυμοῦμεν δὲ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους spero autem et opto, ut quilibet vestrum eodem studio (pietatis nempe et liberalitatis christianae,) feratur, ita, ut certissima sit spes vestra usque ad finem. 2 Petr. I, 5. πᾶσαν σπουδὴν παρεισενέγκαντες omne studium adhibentes. Pro formula παρεισφέρειν σπουδὴν *curam ac diligentiam adhibere, studium impendere*, quam illustravit exemplis *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 439. et *Wetstenius N. T.* T. II, p. 700. interdum etiam eodemque sensu adhiberi apud Graecos (v. c. *Joseph.* A. J. XX, 9.) formulam εἰσφέρειν σπουδὴν, docuit *Wesselingius* ad *Diod. Sic.* I, c. 84. Tom. I. p. 95. Vide etiam *Wetstenium* ad h. l. Jud. v. 3. πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος omni studio hoc agens; cujus loci aliam explicationem tentavit *Stosch.* in Archaeol. Oecon. N. T. p. 84. Formula σπουδὴν ποιεῖσθαι, quae partim *festinare*, partim *serio alicui rei operam dare, cum studio in aliquid incumbere* notat, reperitur quoque in posteriori significatione apud *Herodotum* III, c. 4. μεταδιώκει ὁ Ἄμασις σπουδὴν ποιεύμενος ἑλεῖν. et V, 30. *Porphyr.* de Abstinent. II, 43. *Lucian.* Saltat. p. 784. et *Thucyd.* IV, c. 30. Conf. etiam *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 452. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 792. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΠΥΡΙ΄Σ, ίδος, ἡ, *sporta, corbis, fiscella, calathus vimineus, aut junceus, ciborum maxime receptaculum. Hesych.* σπυρίς· τὸ τῶν πυρῶν ἄγγος. Idem tradit auctor *Etym. M.* et *Bisetus* ad *Aristoph.* Pacem v. 1005. Tantum legitur in N. T. Matth. XV, 37. ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις, sc. τῶν κλασμάτων. XVI, 10. πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; et quot canistra frustorum plena tunc superfuerunt? Marc. VIII, 8 et 20. Act. IX, 25. χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. *Athenaeus* l. IV, p. 129. σπυρίδας καὶ ἀρτοφόρα. Herodot. V, 19. *Alciphron* III, 56. Apud *Aristophanem* Acharn. 452 et 468. occurrit σπυρίδιον. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 426.

ΣΤΑ΄ΔΙΟΣ, ίου, ὁ, et ΣΤΑ΄ΔΙΟΝ, ου, τὸ, 1. *stadium, curriculum*, h. e. *locus*, vel *campus, in quo athletae certabant et equi ac homines ad cursum exercebantur*, et is, qui cursu alios anteverterat primusque metam occupaverat, praemio ornabatur: item *omnis locus, in quo solemnia certamina apud Graecos habebantur et certabatur non solum cursu, sed etiam lucta, cestu, gladio, et praemia vincentibus proponebantur.* Sunt, qui putent, στάδιον denominari ἀπὸ τῆς στάσεως, vel quod cursores, meta apprehensa, subsisterent ad praemium acceptandum, vel, quod cursores, qui bis curriculum curvo cursu decurrebant, de novo currere volentes, ad metam parum subsistere et quiescere solerent, ut eo melius cursum absolvere possent. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 24. οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; nostis, omnes quidem, qui in ludis Isthmiis in stadio cursu certant, (uno verbo σταδιοδρόμοι,) currere, unum vero tantum praemio ornari. Hinc verbum σταδιοδρομεῖν, quod legitur apud *Demosthenem* p. 1386. 10. ed. *Reiske.* Conf. *Laur. Joubertum* de Gymnasiis Ant. cap. 3. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. et *Jac. Lydii*

Agonistica SS. cap. 22. Jam, quia curriculum certis absolvebatur passibus, hinc *στάδιον*

2. notat *certam viae mensuram*, seu *spatium et intervallum pedum sexcentorum*, seu *passuum* CXXV, aut secundum Talmudistas (*Cod. Joma* c. 6. § 4.) CCLXVI. passuum. Octo stadia conficiunt milliare Romanum, aut, secundum aliorum computationem, triginta duo stadia faciunt milliare Germanicum, quod continet quater mille passus. Scholiastes ad *Luciani* Contemplant. c. 8. T. I. p. 500. ed. *Reitzii*, *στάδιον ὁ τόπος τοῦ ἀγῶνος καὶ μέρος τι μιλίου. ξ´ γὰρ στάδια ποιοῦσι μίλιον.* *Phavor.* *στάδιον· ὀργυιαὶ ἑκατὸν, ἢ στάδιον· τὸ κατ' εὐθεῖαν εἰς μῆκος τεταμμένον, καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔτρεχον· ἦν δέ φασι πηχέων τριακοσίων διάστημα, κ. τ. λ.* Luc. XXIV, 13. *εἰς κώμην, ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ* in vicum, sexaginta stadiis ab Hierosolyma distantem. Joh. VI, 19. *ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα* profecti igitur stadia fere viginti quinque, aut triginta. ibid. XI, 18. *ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε* prope Hierosolyma, intervallo quindecim stadiorum. Apoc. XIV, 20. et XXI, 16. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum recte observarunt viri docti, *στάδιος* proprie adjectivum esse et subintelligendum esse *τόπον, δρόμον*, aut in neutro *χωρίον, διάστημα* etc. nam reperitur etiam *σταδία μάχη*. Apud Graecos autem utrumque legi, *ὁ στάδιος* (*Thucyd.* IV, c. 3.) et *τὸ στάδιον*, (*Aelian.* V. H. X, 4.) jam observavit *Eustathius* ad *Odyss. ά*, p. 1390, 58. idoneis exemplis demonstravit *Reitzius* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 757. et *Wetstenius* *N. T.* T. I, p. 824.

ΣΤΆΜΝΟΣ, *ου, ὁ, ἡ*, generatim *omne vas, liquidorum receptaculum*, significat, speciatim vero indicat *vas liquidorum, utrinque ansatum, septem fere sextarios continens, diotam*, (ut vocatur ab *Horatio* I, Od. 9. v. 8.) *amphoram*. Nam ab antiquis grammaticis et scholiastis, qui hoc vocabulum vulgare neque satis elegans judicarunt, diserte traditur, *στάμνον* idem significare, quod in Atticorum lingua nomen *ἀμφορεύς*. *Thom. M.* *ἀμφορεὺς λέγε, μὴ στάμνος, μηδὲ μετρητὴς, εἰ καί τινες.* *Moeris Atticista:* *ἀμφορέα· τὸν διωτον, στάμνον, Ἀττικῶς· στάμνον, Ἑλληνικῶς.* *Schol. min. Homer.* ad Odyss. *β´*, v. 290. *ἀμφιφορεῦσι. κεράμιοι ἦσαν, ἀμφοτέρωθεν φερόμενοι, ὅ ἐστιν ἄμφωτοι, δίωτοι.—Ἄλλως. ἀμφιφορεῦσιν ἀμφορεῦσιν. ὁ δὲ ἀμφορεὺς εἶδος κεραμίου ἀμφώτου.* *Pollux* Onom. VI, c. 2. et *Phavorinus* (*στάμνους τοὺς ἀμφορεῦς τοῦ οἴνου φασίν.*) *στάμνον* inter vasa vinaria referunt. *Hesych.* *στάμνος· ὑδρία, κάλπη, κάλαθος.* Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocrat. p. 350. *Relandum* Diss. II. de Inscriptione Numorum quorundam Samaritanorum p. 3—48. *Epiphanium* de Mensuris et Ponderibus p. 183. T. II. ubi vid. *Petavius* p 425. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 415. et *Waserum* de Antiquis Mensuris Hebraeorum 2. 3. 4. In N. T. semel tantum legitur Hebr. IX, 4. *ἐν ᾗ* (scil. *κιβωτῷ τῆς διαθήκης*) *στάμνος χρυσῆ, ἔχουσα τὸ μάννα* in qua (arca foederis) erat diota aurea, manna continens, h. e. in quam jusserat Deus Gomer, seu portionem diurnam mannae, condere, ut asservaretur in arca foederis, in perpetuam memoriam providae curae, qua Deus Israelitas in deserto amplexus fuerat. In versione Alexandrina respondet Exod. XVI, 33. hebraico צִנְצֶנֶת, quod significat vasculum, continens septem fere sextarios, a صون vel صان *aliquid complexus est*. Adde *Ezech.* *Spanhemium* ad *Aristoph.* Ran. v. 22. et Plutum v. 545. nec non *L. Bos.* in Diss. de Etym[...] Graeca p. 40. ab *ἱστάμενος* deriva[...]tem.

ΣΤΆΣΙΣ, *εως*, attice *εως, ἡ*, 1. pr[...]prie: *statio, status, ipsa actio stan[...] collocatio, locus, ubi aliquis est et su[...]sistit.* Est enim verbale a secun[...] pers. perf. pass. *ἵσταται*, verbi *ἵστη[μι]* quod vide supra. Huc pertinet fo[r]mula *ἔχειν στάσιν*, quae proprie quide[m] nota[...]

stare, subsistere, locum aliquem
re, ut ἔχειν ζωὴν *vivere* significat,
vero metaphorice, ut formula
locum habere, et nostrum: statt
to hold a place, de *eo* usurpatur,
alet et viget, vim et potestatem
habet, et nondum abrogatum est.
itur in N. T. Hebr. IX, 8. ἔτι τῆς
σκηνῆς ἐχούσης στάσιν adhuc prio-
rnaculo habente stationem, seu
h. e. quamdiu adhuc valeret
mia mosaica. *Theodoretus* ad
τι κρατούσης τῆς κατὰ νόμον λα-
Στάσις de *ipso loco, quo ali-*
at, aut est, aliquoties usurpa-
eperitur apud Alexandrinos
l. XXVIII, 2. οἰκοδομῆσαι στάσιν
Κυρίου. Deut. XXVIII, 65.
ι III, 11. (ubi hebraico מָעוֹז
pondet,) 1 Regg. X, 5. 3 Macc.
ἐπὶ τὴν αὐτὴν τῆς δεήσεως στάσιν,
σις δεήσεως *locum* denotat, *ubi*
preces faciebant. Adde *Polyb.*
. τῶν ἱππέων ἤδη στάσιν ἐχόντων.
, c. 28. τὴν ἐναντίαν μὲν στάσιν
τοῖς προειρημένοις. Conf. *Kypke*
Sacr. T. II, p. 397. et meum
gium secundum Lex. Bieliani

litio, factio, bellum intestinum.
στάσις· ἡ ἐμφύλιος μάχη· πόλεμος
ἀλλοτρίων. *Pollux* VIII, 153.
ι. Hist. Gr. I, 1. 23. *Polyb.* I,
Marc. XV, 7. οἵτινες ἐν τῇ στά-
πεποιήκεισαν qui, seditione ex-
caedis rei facti erant. Luc.
, 19. διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν
ob seditionem aliquam, Hie-
ıis excitatam. ibid. v. 25. Act.
O. XXIV, 5. κινοῦντα στάσιν ad
iem sollicitantem.
is et vehemens disputatio, al-
, contentio, lis et controversia.
itur in N. T. Act. XV, 2. γε-
οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως exorta
vehementi dissensione et dis-
ne. ibid. XXIII, 7 et 10. In
e Alexandrina respondet he-
רִיב *contentio, lis.* Prov. XVII,
ἐπαγοῦται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ
Polyb. IV, 87. 7. et VI, 44. 6.

ΣΤΑΤΗ'Ρ, ῆρος, ὁ, *stater argenteus,* (nam *aureus stater* continebat viginti drachmas argenteas,) *nummus tetradrachmus,* i. e. *valens quatuor drachmas atticas,* vel *duas Alexandrinas,* eodemque pondere cum *siclo* Judaeorum. Drachma enim est Romanorum denarius et nostro more octava pars imperialis, ut adeo *stater* valuerit dimidium imperialem. Descendit ἀπὸ τοῦ ἵστασθαι ab appendendo, quia antiquitus justa moneta ex justo pondere aestimabatur. Semel tantum in N. T. legitur. Matth. XVII, 27. καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα. Praeterea legitur in vers. *Aquilae* et *Symmach.* Exod. XXXVIII, 24. Num. III, 47. Jos. VII, 21. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 24. *Xenoph.* Hist. Gr. V, 2. 14. *Photius* Lex. MS. apud *Albertum* ad *Hesychium* T. II, p. 1258. στατήρ· βάρβαρον οἴονταί τινες τὸ ὄνομα. τὸ δὲ δίδραχμον καὶ τετράδραχμον Ἀττικοί. Conf. *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. XII, 1. *Wetstenius N. T.* T. I, p. 440. et *Fischerus* Prolus. XXIV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 553 seq.

ΣΤΑΥΡΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *vallus, palus ligneus, stipes singularis et erectus, in summo praeacutus, qui sustinendis vitibus, claudendis hortis, muniendis castris et urbibus et arcendis hostium accessibus solo infigi solet,* aut *cui malefici infigebantur,* i. q. σκόλοψ. *Homer.* Iliad. ώ, v. 452. Odyss. ξ', 11. ad quem locum *Didymus:* σταυρούς· τὰ ὀρθὰ καὶ ἀπεξυσμένα ξύλα, et *Eustathius* p. 1748. σταυροὶ δὲ ὀρθὰ καὶ ἀπεξυσμένα ξύλα· καὶ τὰ σταύαρα παρὰ τοῖς μὴ λαλοῦσιν εὐγενῶς. Οἱ δ' αὐτοὶ καὶ σκόλοπες λέγονται· ἀφ' ὧν τὸ ἀνασκολοπίζεσθαι καὶ ἀνασταυροῦσθαι. *Hesych.* σταυροί· οἱ καταπεπηγότες σκόλοπες, χάρακες, καὶ πάντα τὰ ἑστῶτα ξύλα. Adde *Apollonii* Soph. Lexic. Homer. p. 732. ed. *Villoison.* Hinc σταύρωμα *circumvallatio,* quae fit palis, aggeri infigendis, vallum infixis palis, apud *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 4. 8. et Anab. V, 2. 12. 14.

2. *crux,* h. e. *palus rectus, cui summo commissum est lignum transversum,*

 cui

cui affigebantur apud Romanos mortis afficiendi supplicio, quod proprie patibulum vocabatur et figuram literae graecae et latinae T *referebat,* de cujus variis formis ac usibus videndus est *Just. Lipsius* de Cruce. Amstelod. 1670. 12. et *Casaubonus* in Exercitatt. Antibaron. Excurs. XVI, s. 77. p. 437 seq. Fuit autem hoc crucis supplicium Judaeis libera republica plane inusitatum, longe miserrimum et crudelissimum supplicium, quo apud Romanos servi tantum nequissimi et alii homines, insigniter scelerati et viles, afficiebantur, ita, ut, antequam affigerentur cruci, eam ferre cogerentur per plateas urbis ad supplicii locum et interdum manibus alligati flagellis et virgis caederentur, unde *Furciferi* dicebantur. Conf. *Ramiresii* Pentec. cap. 15. *Lipsium* de Cruce II, 5. *Kippingium* de Cruce et Cruciariis, Exerc. 8. et *Lydium* in Flor. Spars. ad passionem J. C. p. 194 seq. Matth. XXVII, 32. τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ hunc coëgerunt ad ferendam crucem Jesu. ibid. v. 40 et 42. καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ descendat nunc de cruce. Marc. XV, 21. 30. 32. Luc. XXIII, 26. ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Joh. XIX, 17. 19. 25. 31. Philipp. II, 8. θανάτου δὲ σταυροῦ usque ad mortem adeo crucis ignominiosissimam et crudelissimam. Coloss. I, 20. διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ per sanguinem suum in cruce effusum.

3. *crucis supplicium, mors in crucem acti,* et speciatim: *mors Christi cruenta in cruce.* 1 Cor. I, 18. ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ doctrina de morte Christi in cruce cruenta. Ephes. II, 16. καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ. Hebr. XII, 2. ὑπέμεινε σταυρὸν subduxit se crucis supplicio..

4. *doctrina de morte Christi cruenta in cruce,* et interdum generatim: *doctrina christiana,* cujus praecipuum caput est doctrina de morte Christi salutifera. Sic legitur in N. T. 1 Cor. I, 17. ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ne vi et virtute sua privetur doctrina de morte Christi, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, ut v. 18. vocatur. Galat. V, 11. ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ tunc removeretur illa ipsa doctrina de Jesu, in crucem acto, qua potissimum offenduntur Judaei. ibid. VI, 12. μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται modo ne ob doctrinam de morte Christi in cruce cruenta (qua abrogatae sunt leges Mosaicae,) persecutiones patiantur. ibid. v. 14. Philip. III, 18. τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ adversarios doctrinae de morte Christi, quales erant *doctores,* qui Judaismum defendebant, et ita vim detrahebant doctrinae de morte Christi, qua abrogatae dicebantur a Paulo caeterisque Apostolis leges Mosaicae. Alii vero interpretes haec verba generatim de hominibus intelligere malunt, qui vita sua scelesta vim omnem mortis Christi tollunt et ita se adversarios Christi, in cruce mortui, praestant.

5. metaphorice: *calamitates, ob doctrinae christianae professionem inflictae,* non sine respectu ad mortem Christi, quam in cruce, veritatis defensor, subiit. Matth. X. 38. ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ qui non paratus est et promptus ad subeunda et perferenda summa supplicia et vitae pericula ob religionem christianam. ibid. XVI, 24. ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ nunquam recuset christianae doctrinae causa gravissimas calamitates, mortem etiam tristissimam, subire. Marc. VIII, 34. X, 21. Luc. IX, 23. Cf. *Fischeri* Prolus. XV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 372 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΑΥΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *palo,* seu *cruci affigo mortis supplicio addictum, crucifigo, in crucem tollo et ago,* a σταυρὸς *crux,* quod vide. Matth. XX, 19. μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι. ibid. XXIII, 34. XXVI, 2. XXVII, 22. 23. 26. 31. 35. 38. XXVIII, 5. etc. Respondet in versione Alexandrina hebraico תָּלָה *suspendit, appendit.* Esther VII, 9.

2. metaphorice: *renuncio*, *valedico*, *plane exstirpo aliquid*, *omnem vim adimo alicui rei*. Galat. V, 24. οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις veri Christi sectatores renunciarunt vitiositati et omnibus pravis animi affectionibus ac perversis cupiditatibus. ibid. VI, 14. δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ qua effectum est, ut nulla amplius inter me et Judaeos sit conjunctio, h. e. ut Judaei mihi valedixerint, meque odio habeant ac persequantur et ego valedixerim religioni judaicae. Eadem ratione vox ἀποθνήσκω in N. T. usurpatur.

ΣΤΑΦΥΛΗ', ῆς, ἡ, *uva*, sive *recens*, sive *matura*. Derivatur a σταφὶς *uva passa*, quam Hebraei צמוק vocant, a צָמַק *aruit*, *arefactus fuit*. Utrumque reperitur 1 Sam. XXV, 18. Ter tantum legitur in N. T. Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν; num colliguntur a spinis uvae? Luc. VI, 44. οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλὴν neque de rubo vindemiant uvam. Apoc. XIV, 18. ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. Alexandrini usi sunt pro עֵנָב idem. Gen. XL, 10. 11. XLIX, 11. Num. VI, 3. Ies. V, 2. 3. *Athenaeus* XIV, p. 653. B. *Xenoph. Oecon*. XIX, 19.

ΣΤΑ'ΧΥΣ, υος, ὁ, *spica*, *quae calamo adhaeret*. Matth. XII, 1. τίλλειν στάχυας evellere spicas. Marc. II, 23. IV, 28. αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν sponte enim terra fructum profert, primum herbam, deinde spicam, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Luc. VI, 1. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt pro שִׁבֹּלֶת idem, Gen. XLI, 5. 6. 7. Judd. XII, 6. Ies. XVII, 5. מְלִילוֹת *spicae*, Deut. XXIII, 26. קָמָה *seges adhuc stans et in culmum erecta*. Exod. XXII, 6. Judd. XV, 5. *Hesych*. στάχυς· τῆς σιτηρουσίας ἡ ἄφυσις.

ΣΤΑ'ΧΥΣ, υος, ὁ. *Stachys*. Est nomen proprium viri, a voce praecedenti. Rom. XVI, 9. καὶ Στάχυν, τὸν ἀγαπητόν μου et Stachyn, dilectum meum. Saepius in N. T. non reperitur.

ΣΤΕ'ΓΗ, ης, ἡ, generatim: *omne tegmen*, speciatim: *tectum domus*, a praet. med. ἔστεγα, verbi στέγω *tego*, *operio*. Matth. VIII, 8. οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα μοῦ ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς non dignus sum, cujus domum intres, seu apud quem divertas. Errare autem mihi videntur interpretes, qui στέγην h. l. *ipsam domum* significare contendunt, nam aliud est ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθεῖν, aliud εἰσελθεῖν εἰς στέγην τινός· quanquam non ignoro, στέγην (ut στέγος apud *Theocrit*. Idyll. II, 119.) interdum quoque significationem *domus*, *aedificii contignati et tecti*, (v. c. apud *Eurip*. Orest. v. 46. Androm. v. 657. *Xenoph*. Sympos. II, 18. *Aelian*. V. H. IV, 1. παρελθεῖν εἰς στέγην τινός.) ut latinum *tectum* (quod pro *tentorio* ponitur apud *Virgilium* Aen. III, v. 344.) obtinere. Marc. II, 4. ἀπεστέγασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν detexerunt tectum aedificii, in quo erat. Luc. VII, 6. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro מִכְסֶה *tegmen*, *operculum*, Genes. VIII, 13. et צֵל *umbra*. Genes. XIX, 8. Adde 3 Esdr. VI, 4. *Eurip*. Phoen. v. 203. Eandem significationem habet quoque vocabulum στέγος, quod legitur in Ep. Jer. v. 18. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 348.

ΣΤΕ'ΓΩ, 1. proprie: *tego*, *operio*, unde στέγη *tectum*, quod vide. *Xenoph. Cyrop*. VII, 1. 17.

2. *celo*, *occulto*, *nihil elabi sino*, *reticeo*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIII, 7. πάντα στέγει, h. e. vel celat sibi commissa, vel tegere mavult aliorum errores et peccata, quam patefacere. Alii, ut *Elsnerus*, vertunt: *omnia sustinet*, *patienter tolerat injurias illatas*; sed hoc paulo post verbis πάντα ὑπομένει exprimitur, ut improbabile sit, idem bis dici. Alias explicationes, aeque improbabiles, protulit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II,

p. 224 seq. Nostram explicationem tuetur usus loquendi. Sic v. c. apud Sirac. VIII, 17. legitur: μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου, οὐ γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι. *Euripid*. Phoen. v. 1230. καὶ στέγεις ὑπὸ σκότῳ.

3. *perfero, tolero, sustineo, suffero*. 1 Thess. III, 1. διὸ μηκέτι στέγοντες itaque non amplius sustinentes desiderium vestri. Post στέγοντες enim verba τὸν πόθον ὑμῶν ex omni serie orationis supplenda esse, nemo facile infitias ibit. Idem valet de commate 5. *Themistius* Orat. XXII. τὸν οὐ στέγοντα ὕβριν injuriarum impatientem. *Polyb*. III, 53. 2. στέγειν τὴν ἐπιφορὰν τῶν βαρβάρων. ib. XVIII, 8. 4.

4. *me contineo, abstineo*. 1 Cor. IX, 12. ἀλλὰ πάντα στέγομεν sed continemus nos, quae nempe alios offendere possint, οὐ χρώμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ἡμῶν. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 225. Alii aeque commode sic vertunt: *sed patienter perferimus omnia hujus vitae incommoda*, v. c. paupertatem. Saepius in N. T. non legitur.—*Hesych*. στέγει· κρύπτει, συνέχει, βαστάζει, ὑπομένει. Conf. *Wetstenii N. T*. T. II, p. 135.

ΣΤΕῖΡΑ, ας, ἡ, *sterilis, et liberis orba et infoecunda*, a στερέω *privo, orbo*, quasi ἡ τοῦ τίκτειν ἐστερημένη secundum *Etymologum*, aut ἡ τῶν τέκνων ἐστερημένη. Luc. I, 7. καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα quoniam Elisabetha erat infoecunda. ib. v. 36. τῇ καλουμένῃ στείρᾳ quae pro sterili habebatur. ibid. XXIII, 29. μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν beatae mulieres, liberis suis orbatae, et quae nunquam pepererunt. Galat. IV, 27. εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro עֲקָרָה et עֲקֶרֶת idem. Genes. XI, 30. Deut. VII, 14. 1 Sam. II, 5. Ies. LIV, 1. *Hesych*. et *Suid*. στεῖρα· ἡ ἄτεκνος. *Etym. M*. καὶ τὴν μὴ τετοκυῖαν γυναῖκα στεῖραν λέγουσιν. Conf, etiam Schol. *Theocrit*. ad Idyll. IX, 3, et *Homer*. Odyss. κ', v. 522.

ΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, 1. proprie; *instruo, adorno, paro, amicio*, unde στολὴ *vestis, amictus*. *Eurip*. Troad. v. 168. στέλλουσ' Ἀργεῖοι νόστον. *Achill. Tat*. Lib. III, p. 209. στεῖλαι δ' ὑμᾶς αὐτοὺς δεῖσει τὴν κόρην. Medium στέλλομαι *me accingo et paro*. *Achilles Tat*. Lib. V, p. 311. τῇ δὲ ἐπιούσῃ στελλόμεθα πρὸς ἀποδημίαν. *Eurip*. Troad. v. 181. στέλλονται κινεῖν κώπας.

2. *mitto, ablego*. Medium στέλλομαι *eo, proficiscor, venio, discedo, abeo*, et de itinere quocunque, speciatim vero de navali expeditione usurpatur. *Schol. antiqu*. ad *Sophocl*. Aj. Flagellif. v. 329. ἐστάλην κυρίως ἐπὶ θαλάσσης. *Triclinius* ad eundem locum: καταχρηστικῶς τὸ ἐστάλην ἀντὶ τοῦ ἐπορεύθην εἴρηται. κυρίως γὰρ τὸ ἐστάλην ἐπὶ θαλάσσης λέγεται, οἷον ἐστείλατό τις τινὰ τὸν πλοῦν. *Herodot*. III, 53. *Arrian*. Exped. Alex. IV, 1. στέλλονται εἰς τὰς μάχας. *Aelian*. V. H. XIV, 17. *Alberti* Glossar. Gr. p. 149. στέλλεσθαι verbis ἀφίστασθαι, ἀναχωρεῖν explicatur. Hinc στέλλομαι

3. *caveo mihi, vito, fugio*, et, sequente ἀπὸ, *subduco me, subtraho me alicujus consuetudini*. Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. VIII, 20. στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ὑμᾶς μωμήσηται dum hoc maxime caveo, seu caventes hoc, ne quis vos jure vituperare possit. *Hesych*. στέλλεται· φοβεῖται. *Polyb*. Hist. V, 17. οὐ δυνάμενοι καθόλου τὴν ἐκ τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλεσθαι. 2 Thess. III, 6. στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος ut defugiatis omnem consuetudinem cum Christianis, inordinate ambulantibus. Conf. Alex. Mal. II, 5. *Kypke* Obss. Sacr. T. II, p. 344. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 283. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 121. p. 452. et *Küsterum* de Verbis Med. I, 35.—*Hesych*. ἐστείλατο· ἔπεμψεν.—ἐστείλαντο· συνέστειλαν, ἀπέστειλαν.—στέλλει· πέμπει, στολίζει, ὁρμᾷ. Scholiastes ad *Eurip*. Hecub. v. 117. τὸ στέλλω σημαίνει δ'. στέλλω· τὸ κοσμῶ, ἀφ' οὗ ἡ στολή. στέλλω· τὸ πέμπω, ἀφ' οὗ καὶ ἀποστολή. στέλλω· τὸ πλέω, ἀφ' οὗ καὶ ὁ στόλος, ὁ πολλῶν ἀπόπλους νηῶν. στέλλω,

στέλλειν καὶ τὸ κρύπτειν, ἀφ' οὗ καὶ περιστέλλοντες, ἀντὶ τοῦ κατὰ γῆν κρύψαντες, ἤγουν θάψαντες.—Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 198 seq.

ΣΤΕ΄ΜΜΑ, τος, τὸ, *velamentum, infula, sertum, corona,* speciatim: *vitta, qua victimae, diis mactandae, ornabantur.* Est verbale a prima pers. praet. pass. ἔστεμμαι, verbi στέφω *cingo, redimio, corono.* Sic semel tantum legitur in N. T. Act. XIV, 13. Sacerdos Jovis ταύρους καὶ στέμματα ἐνέγκας tauros vittatos et coronatos afferebat. De vittis, quibus hostiae, interdum etiam sacrificantes ipsi apud veteres ornabantur, vide *Dougtaeum* in Analectis Sacris N. T. Excurs. LIV. *Paschalium* de Coronis IV, 16. 17. *Buxtorfii* Catalecta cap. 175. *Lomejerum* de Lustrationibus p. 288. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 543. et quos laudavit *G. E. Zeibichius* in Observationibus ex numis antiquis sacris p. 21 seq. *Hesych.* στέμμα· στεφάνωμα. Conf. etiam scholiasten *Homeri* ad Iliad. ά, 28. et *Polyb.* XVI, 33. 5.

ΣΤΕΝΑΓΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. *gemitus, suspirium valde afflictorum et liberationem ab aerumnis anhelantium.* Est verbale a prima pers. perf. pass. ἐστέναγμαι, verbi στενάζω *gemo, ingemisco.* Act. VII, 34. καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα et gemitum eorum audivi. Alexandrini adhibuerunt hoc vocabulum pro אֲנָחָה *suspirium,* Job. III, 24. XXIII, 2. Ies. LI, 11. נְאָקָה *gemitus,* Exod. II, 14. VI, 5. Judd. II, 18. אֲנָקָה idem. Ps. XII, 5. Mal. II, 13. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. *Eurip.* Phoen. v. 1056.

2. *desiderium animi, votum.* Rom. VIII, 26. στεναγμοῖς ἀλαλήτοις desideriis animi, seu votis, voce non prolatis. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΝΑΖΩ, fut. άξω, *gemo, suspiro, ingemisco,* sive *ex dolore proprio,* sive *ex commiseratione et indignatione,* sive *ex desiderio;* et ex adjuncto: *miser et multis malis obnoxius sum,* a στένω *gemo,* quod a στενὸς *angustus, arctus,* derivatur, quia ingemiscere est hominis, in angustias redacti, et gemitus fit angusto quasi et contracto corde. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 23. καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν et nos adeo ipsi, calamitatibus ac aerumnis variis pressi, ingemiscimus. 2 Cor. V, 2. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν in hoc enim praesenti corpore ingemiscimus, seu multis malis obnoxii sumus. ibid. v. 4. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι. Hebr. XIII, 17. ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες ut munere suo cum gaudio fungantur nec animo tristi, h. e. ne justam de vobis conquerendi habeant causam. Varia verba hebraea hoc graeco exprimuntur ab Alexandrinis interpretibus, v. c. נֶאֱנַח *suspiravit, ingemuit,* Ies. XXIV, 7. Thren. I, 8. 21. נָאַק idem, Ezech. XXVI, 15. אָבַל *luxit, in luctu fuit,* Ies. XIX, 8. et אָנָה *moestus fuit,* Ies. XIX, 8.

2. *submissa voce loquor, clam verba facio.* Marc. VII, 34. καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξε et coelum intuens ac submissa voce precatus. Alii vero ἐστέναξε vertunt: *alta voce clamavit,* seu *erupit in haec verba,* et provocant ad loca Job. XXIV, 12. et XXXI, 38. ubi στενάζειν in versione Alexandrina hebraicis שָׁוַע *vociferatus est* et זָעַק *clamavit* respondet.

3. ex adjuncto: *impatienter fero.* Jacob. V, 9. μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων nolite impatienter ferre injurias, ab aliis illatas, vel, ut etiam commode haec verba explicari possunt: nolite clam de aliis sinistros rumores spargere; ubi vide *Wetstenium.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΝΟ΄Σ, ή, όν, 1. proprie: *angustus, arctus quacunque ratione,* et speciatim de loco usurpatur, per quem non nisi cum difficultate transitus datur. Sic legitur apud Alexandrinos Prov. XXIII, 27. XXXI, 27. φρέαρ στενόν. Ies. XLIX, 20. στενός μοι ὁ τόπος. Hinc

2. metaphorice: *multis difficultatibus et impedimentis obnoxius.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Matth. VII, 13. εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης intrate per angustam portam; ubi στενὴ πύλη aeque ac v. 14. est ratio perveniendi ad felicitatem Christianorum, quae Christi inprimis et apostolorum aetate multis difficultatibus obsita erat. Praeterea legitur Luc. XIII, 24.

ΣΤΕΝΟΧΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *coarcto, coangusto, angustum reddo, in angustias redigo.* Passivum στενοχωρέομαι, οῦμαι, *coarctor, anguste habito, in angustias redigor,* a στενόχωρος *arctus, angustus, angustum spatium habens,* quod componitur ex στενὸς *angustus* et χῶρος *locus.* Sic v. c. apud Graecos στενοχωρεῖσθαι de iis usurpatur, qui sunt in tam angusto spatio et loco constituti, ut difficulter se vertere possint, v. c. apud *Athenaeum* Lib. XIII. *Lucianum* in Dial. Nigrin. c. 13. καὶ στενοχωρῶν τοὺς ἀπαντῶντας, ubi vide *Hemsterhus.* T. I. Opp. p. 52. ibid. in Toxari p. 53. στενοχωρεῖσθαι de hominibus multis, in eundem carcerem conclusis, adhibetur. In vers. Alex. legitur pro קָצַר *abbreviatus, decurtatus, angustatus fuit.* Ies. XXVIII, 20. et pro nomine אָץ *arctus, angustus.* Jos. XVII, 15. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 299. qui e loco *Josephi* de Maccabaeis § 2. docuit, στενοχωρεῖσθαι interdum quoque de iis legi, quorum fauces et alia animae trahendae instrumenta ita coarctata sunt et compressa, ut spiritus trahendi meatibus omnis fere aditus praeclusus sit.

2. metaphorice στενοχωρεῖσθαι dicitur, *qui vehementer animo angitur et sollicitatur, qui ita omni calamitatum genere affligitur, ut animum despondeat, spemque ex his tot ac tantis malis emergendi, prorsus abjiciat.* Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. IV, 8. ἐν παντὶ (scil. τόπῳ, aut καιρῷ) θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι semper et ubique premimur afflictionibus, sed animum non despondemus. *Kr*
in Obss. Flav. ad h. l. nimis a
ut mihi quidem videtur, utra
vocem a Paulo e palaestra ve
petitam esse affirmat, et demon
conatus est, θλίβεσθαι dici athl
cum ejus corpus adversarii la
implicatur et tam arcte compri
ut spiritus coarctetur: στενοχω
autem athletam dici, cum ab a
sario tam arcte comprimitur et
stringitur, ut fauces elidantur e
ritus penitus intercludatur. 2
VI, 12. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν,
χωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν
vos, ne de nobis anxii et sollic
tis, quanquam vos, nostrum
ductos, sollicitos esse haud igno

ΣΤΕΝΟΧΩΡΊΑ, ας, ἡ, 1. pr
angustia loci, permeatu difficilis
tium angustum, locus angustu
στενὸς *angustus* et χώρα *regio.*
legitur apud *Thucyd.* Lib. IV.
στενοχωρίᾳ τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπέδου
ἐγίγνετο. ibid. VII, c. 36. τὸ
στενοχωρίαν κωλύσιν, ὥστε μὴ πε
ubi τῇ στενοχωρίᾳ in sequentibus
nitur εὐρυχωρία. Hinc apud Al
drinos Deut. XXVIII, 53. 55.
obsidione usurpatur et hebraico
obsidio. respondet.

2. metaphorice, ut latinum *ang*
summa anxietas et sollicitudo
afflictio et calamitas, quae tant
ut homo, quo se vertat, ignoret e
nem spem abjiciat animumque p
despondeat, etiam *poenae gravis*
in quibus est summae miseriae e
piae sensus. Sic legitur in
Rom. II, 9. θλίψις καὶ στενοχωρ
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατ
μένου κακὸν atrocissimas poenas
vehementissimo animi angore
junctas, luent omnes, qui sunt
sitatis studiosi. Eodem modo
et στενοχωρία, ut hebraicum ה
צוּקָה junguntur apud Iesaiam
22. XXX, 16. et *Artemidor*
Oneirocrit. I, 68. Rom. VII
θλίψις, ἢ στενοχωρία. 2 Cor.
ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχ

ibid. XII, 10. In omnibus his locis στενοχωρία, quia est verbum gravius et majorem vim habet, quam θλίψις, ἀνάγκη et aliae voces, idem significantes, ultimum locum occupat. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sapient. V, 3. διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάζονται. Sirac. X, 26. 1 Macc. II, 53. XIII, 3. καὶ τὰς στενοχωρίας, ἃς εἴδομεν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 193 et 31. De *inopia* et *angustiis rei pecuniariae* legitur formula στενοχωρία τῆς πόλεως apud *Polybium Hist.* I, 67. 1.

ΣΤΕΡΕΟ΄Σ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *validus, firmus robore et viribus, robustus, durus*, et usurpatur de eo, quod non facile solvitur et corruit, sed immotum stat, a στάω *firmiter sto*. *Aelian.* V. H. XIII, 38. στερεὸς κίνδυνος. ibid. II, 14. *Homer.* Odyss. τ', 493. Alex. Deut. XXXII, 13. στερεὰ πέτρα. Ies. V, 28. et LI, 1.

2. *solidus, compactus (Xenoph. de Venat.* V, 30 et IX, 16.) et metaphorice: *perfectus, sublimis.* Hebr. V, 12 et 14. στερεὰ τροφὴ cibus solidus, ubi opponitur τῷ γάλακτι, adeoque metaphorice notat doctrinam sublimiorem et difficiliorem, quae veteranis et perfectioribus Christianis, non autem tirunculis, tradenda est. Eodem modo apud *Arrian.* Diss. in Epictet. II, 16. οὐ θέλεις ἤδη ὡς τὰ παιδία ἀπογαλακτισθῆναι, καὶ ἅπτεσθαι στερεᾶς τροφῆς. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 402 seq.

3. metaphorice: *idoneis argumentis comprobatus, cujus veritas nullo modo in dubium vocari potest.* Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 19. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν fundamentum autem Dei stat immotum et inconcussum, h. e. tamen veritas religionis christianae, quia est vere divina, labefactari nullo modo potest.

4. per metaphoram: *firmus, qui habet certam animi persuasionem, constans.* 1 Petr. V, 9. στερεοὶ τῇ πίστει firmi fide, h. e. tanquam homines constantes et firmiter de veritate religionis christianae persuasi. Cf. 2 Petr. I, 12. Alii interpretes haec verba ita interpretari malunt, ut στερεοὶ τῇ πίστει positum sit pro στερεοὶ διὰ τῆς πίστεως, adeoque sensus sit: quia religio christiana fortes vos reddit ad calamitates ob religionem perferendas. *Aelian.* V. H. V, 8. γνώμη στερεὰ firmus et constans animus. Simili ratione ab Alexandrinis Ezech. II, 4. (in Complut. Ald. Alex.) στερεοκάρδιος dicitur *contumax*, qui alias σκληροκάρδιος, (Ezech. III, 7.) σκληρὸς τὴν καρδίαν (Prov. XXVIII, 14.) et σκληροτράχηλος (a *Symmacho* et *Theodot.* Exod. XXXII, 9.) vocatur. Saepius in N. T. non reperitur.

ΣΤΕΡΕΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *solidum reddo, roboro, corroboro, efficio, ut aliquid immotum et inconcussum stet*, a στερεὸς *solidus, firmus, durus.* Sic legitur in N. T. Act. III, 7. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ protinus autem confirmata sunt et corroborata ipsius crura et tali. *Vulgatus* habet *consolidatae sunt.* Ps. LXXV, 3. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. Ies. XLII, 5. XLIV, 24. στερεοῦν την γῆν. Jer. X, 4. ἐν σφύραις καὶ ἥλοις ἐστερέωσαν αὐτά. *Xenoph. de re Equestr.* IV, 3. et 5. Idem in *Cyrop.* VIII, 8. 5.

2. metaphorice: *confirmo, persuasum et constantem aliquem reddo, argumentis idoneis confirmo et probo aliquid.* Act. III, 16. ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ satis superque probavit vim et majestatem suam divinam. ibid. XVI, 5. ἐστερεοῦντο τῇ πίστει confirmabantur fide. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΡΕ΄ΩΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *firmamentum, soliditas, robur.* Est enim verbale a prima pers. perf. pass. ἐστερέωμαι, verbi στερεόω *roboro, firmo.*

2. metaphorice: *firmitas, constantia.* Tantum exstat in N. T. Coloss. II, 5. βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν cognoscens vestrum ordinem et constantiam ac firmitatem vestram in tuenda ac observanda religione christiana.

ΣΤΕΦΑΝΑ͂Σ,

ΣΤΕΦΑΝΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Stephanas.* Est nomen proprium viri, origine graecum, idem quod στέφανος *corona, sertum.* Commemoratur in N. T. 1 Cor. I, 16. ubi narratur ille cum tota ejus familia a Paulo baptizatus. ib. XVI, 15 et 17. Nonnulli, ut *Guilliandus* in sua Collatione in Pauli Epistolas fol. 92. nomen mulieris esse male censuerunt.

ΣΤΈΦΑΝΟΣ, ου, ὁ, *Stephanus.* Nomen proprium viri, qui fuit unus ex septem illis ecclesiae Hierosolymitanae diaconis, et primus, quem legimus, N. T. martyr, origine graecum, designans *coronam.* Act. VI, 5. 8. 9. VII, 59. VIII, 2. XI, 19. XXII, 20.

ΣΤΈΦΑΝΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *corona, regiae dignitatis insigne,* a στέφω *corono.* Sic legitur in N. T. de corona illa spinea, quae ludibrii et ignominiae causa capiti Christi imponebatur a militibus Romanis, quod se regem Judaeorum jactaverit. Matth. XXVII, 29. καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Marc. XV, 17. Joh. XIX, 2. 5. De hac corona Christi spinea variae sunt virorum doctorum sententiae. Vide *Sagittarii* Historiam Passionis Christi P. II. § 284. p. 649. et *Wedelium* in Diss. Medico-Philol. Cent. I. Decad. 9. Exercit. 3. Apoc. IV, 4. ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς et capitibus impositas coronas aureas, h. e. in summa dignitate et honore constitutos, συμβασιλεύοντας τῷ Χριστῷ. ibid. v. 10. βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, h. e. se omnem dignitatem ac felicitatem suam unice Christo debere grati agnoscent ipsumque supplices venerabuntur. ibid. VI, 2. καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, h. e. concedebatur ei majestas ac potestas regia. ibid. IX, 7. XIV, 14. In versione Alex. respondet hebraico עֲטָרָה *corona.* Esther. VIII, 15. Adde 2 Macc. XIV, 4.

2. *omne, quod est in formam coronae,* aut *in similitudinem litterae O contortum et inflexum.* Apoc. XII, 1. καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα. Hinc

3. *sertum, victoribus in solemnibus certaminibus praemii loco tribui solitum,* et *vel ex oleastro, vel ex lauro confectum.* 1 Cor. IX, 25. ἐκεῖνοι (scil. οἱ ἀγωνιζόμενοι) μὲν οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν illi quidem certant, ut sertum praemii loco obtineant, quod mox flaccescit.

4. *quodcunque praemium honorificum,* respectu habitu ad morem Graecorum, qui victores in certaminibus Isthmicis, Nemeis, Olympicis et aliis serto insignire et donare solebant. Vide *Burettii* Diss. III. in Commentariis Literaturae Societatis Regiae Inscriptionum et Bonarum Litterarum Tom. I. p. 348 seq. 2 Tim. IV, 8. ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ubi ὁ στέφανος τῆς δικαιοσύνης est praemium virtutis et pietatis christianae. Sic *praemia, virtuti christianae in vita futura proposita,* ὁ στέφανος τῆς ζωῆς vocantur Jacob. I, 12. 1 Petr. V, 4. ὁ ἀμάραντος τῆς δόξης στέφανος praemium virtutis vestrae, felicitatem nempe, olim in regno Messiae obtinendam. Apoc. II, 10. καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, pro στέφανον, τοῦτ' ἔστι τὴν ζωήν. Τῆς ζωῆς enim est h. l. genitivus appositionis. Conf. ad h. l. *Eichhornium* in Commentario Vol. I. p. 90. ibid. III, 11. ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου ne quis eripiat tibi praemium felicitatis coelestis.

5. *omne ornamentum, quod alteri honorem affert, decus, de quo jure quis gloriari potest.* Sic legitur in N. T. Philipp. IV, 1. fratres mei dilecti, χαρὰ καὶ στέφανός μου deliciae et dulce decus meum, ut est apud *Horat.* I. Od. 1, v. 2. 1 Thess. II, 19. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρά, ἢ στέφανος καυχήσεως; de quibus enim bene sperare, ex animo gaudere, et jure meo gloriari possem? Eodem modo עֲטָרָה usurpatur Prov. XII, 4. γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ibid. XIV, 24. στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν. ib. XVI, 31.

31. στέφανος καυχήσεως γῆρας. ib. XVII, 6. Sic etiam pro *dignitate* legitur apud *Philostratum* in Vit. Soph. I, 21. 2. ὁ δὲ στέφανος οὗτος πολὺς maxima autem haec dignitas. Conf. *Olearium* ad I, 25. p. 530. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΕΦΑΝΟ͂Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *corona cingo et orno, corono,* a στέφανος *corona*. Interdum etiam, si substantivo στέφανος additur, *cingere, ornare, circumdare* simpliciter notat, v. c. apud Alexandrinos Cantic. III, 11. ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Cf. *Schraderum* ad *Musaeum* p. 17. Jam, quia στέφανος, ut supra demonstratum est, usurpatur etiam de *sertis*, (1 Macc. IV, 57.) et speciatim de sertis, ex floribus et foliis, ex olea, lauro, vel apio contextis, quae victoribus in certaminibus solemnibus praemiorum loco tribuebantur, στεφανοῦν etiam

2. notat: *serto cingere et coronare praemii loco.* 2 Tim. II, 5. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ quod si certet etiam quis, non serto donatur, nisi legitime certaverit. Hinc

3. metaphorice: *honoro, orno, decoro, praemiis honorificis abunde aliquem afficio.* Sic legitur in N. T. Hebr. II, 7. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν abunde eum ornasti summa dignitate et honore. ibid. v. 9. βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον scimus Jesum ob et post exantlatam mortem summa dignitate ornatum esse. Ita quoque עִטֵּר *coronavit* sumitur Ps. V, 12. VIII, 5. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. ibid. CIII, 4. τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Adde Sirac. XIX, 5. in ed. Complut. ὁ δὲ ἀντοφθαλμῶν ἡδοναῖς, στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΗ͂ΘΟΣ, εος, τὸ, *pectus, anterior pars corporis,* q. a στῆναι *stare*, quia stat quasi immotum. Luc. XVIII, 13. ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ pectus suum percussit, ex more scilicet lugentium apud veteres, de quo vide *Arndium* in Miscellaneis Sacris p. 84. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 781. *Plautus* appellat *pectus sarrire* et *pectus pultare.* Luc. XXIII, 48. τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη. *Joseph.* A. J. IV, c. 8. s. 48. ὡς καὶ τὰς γυναῖκας στερνοτυπουμένας ἐμφανίζειν τὸ ἐπ' αὐτῷ τεθνηξομένῳ πάθος. Joh. XIII, 25. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ ille vero, reclinato adversus pectus Jesu capite. Vide supra a me ad vocem κόλπος dicta. ibid. XXI, 20. ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ et in coena pectori ejus accumbens. Apoc. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro chaldaico חֲדִי et חֲדִיָא idem, Dan. II, 32. et pro hebraico לֵב *cor.* Exod. XXVIII, 29. 30. Adde Genes. III, 14. et Job. XXXIX, 20. Apud graecos Scriptores στῆθος etiam de parte thoracis anteriore, jugulo subjecta, in quam costae copulantur, usurpatur, observante *Foësio* in Oeconom. Hippocr. p. 353.

ΣΤΗ΄ΚΩ, pro ἑστήκω, per aphaeresin, et hoc formatur a praeterito ἕστηκα, verbi ἵστημι *sto*,

1. proprie: *sto*, de pedibus. Marc. XI, 25. ὅταν στήκητε προσευχόμενοι cum steteritis preces facientes. Respondet hebraico עָמַד Jos. X, 19. in fragmentis *Aquilae*.

2. metaphorice: *recte ago.* Rom. XIV, 4. τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει suo domino stat, aut cadit, h. e. an recte, aut male agat, domini sui est, dijudicare.

3. *persevero, constans et firmus sum in aliqua re.* 1 Cor. XVI, 13. στήκετε ἐν τῇ πίστει constantes manete in religione christiana et tuenda et observanda. Galat. V, 1. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε libertatem, in quam nos Christus vindicavit, constanter tuemini. Philipp. I, 27. ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι vos semper concordes esse. ibid. IV, 1. οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ. 1 Thess. III, 8. 2 Thess. II, 15. στήκετε καὶ κρατεῖτε constanter

stanter et diligenter observate. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΗΡΙΓΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *ipsa actio stabiliendi et fulciendi,* deinde vero *firmitas, stabilitas,* i. q. στήριγμα. Est verbale a prima persona perf. pass. ἐστήριγμαι, verbi στηρίζω *stabilio, firmo, firmiter statuo.* Legitur pro hebraico מַשְׁעֵנָה apud *Symmachum* Ies. III, 1.

2. metaphorice: *firma persuasio de veritate alicujus doctrinae, constantia.* Sic semel in N. T. legitur 2 Petr. III, 17. ἵνα μὴ - - - ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ ne - - - excidatis firma vestra de religione christiana persuasione et constantia, quam hucusque probastis. *Suid.* στηριγμός· ἑδρασμός.

ΣΤΗΡΙΖΩ, fut. ίξω, 1. proprie: *firmiter statuo, firmo, stabilio illud, quod ad lapsum et ruinam inclinat, suffulcio, lapsum erigo,* a στερεὸς *firmus.* Sic legitur in N. T. Luc. XVI, 26. μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται inter nos et vos hiatus magnus firmatus et stabilitus est, h. e. vastum inter nos et vos constitutum est intervallum. *Hesiod.* Θεογόν. v. 498. *Hesych.* στηριγμένον· ἱστάμενον. Idem: στηρίξαι· στῆσαι, ἐρεῖσαι, ἁρμόσαι.

2. metaphorice: *confirmo, firmum, certum et constantem aliquem reddo.* Huc pertinet formula, Scriptoribus exteris plane ignota, στηρίζειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ *obfirmare faciem suam,* quae de *eo* usurpatur, *qui decrevit aliquid facere,* ut sit idem, quod vulgares Graeci dicunt: διδόχθαι τινὶ, διδογμένον εἶναι τινὶ, κεκρικέναι, ἑλέσθαι. Luc. IX, 51. καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ et ipse faciem suam obfirmavit ad proficiscendum Hierosolyma, h. e. decrevit proficisci Hierosolyma. Respondet autem haec formula in hac significatione formulis hebraicis שׂוּם פָּנָיו, (Jerem. XXI, 10. ἐστήριξα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Ezech. VI, 2. στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη.) נָתַן פָּנִים Ezech. XIV, 8. 2 Regg. XII, 18. καὶ ἔταξεν Ἀζαὴλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. J XLII, 15.) non vero formula פָּנִים, quae semper fere in vitio tur et de impudentibus ac con cibus usurpatur. Conf. *Vorstii* I Sacr. cap. 39. 6. p. 726 seq. ed *cheri. Schwarzii* Comment. Ling. Gr. N. T. p. 1245. *Kypke* Sacr. T. I, p. 257. et *Wetstenii* T. I, p. 717. Adde etiam *Bo* in Vita Saladin P. I. c. 3. p. 1 Luc. XXII, 32. στήριξον τοὺς ἀδ σου confirma fratres tuos, h. e. ac stantiam in religione christiana c tare. Rom. I, 11. εἰς τὸ στηριχθῆναι ut confirmemini in religione chi na. ib. XVI, 25. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶ ρίξαι Deo vero, qui vos constante dere valet. 1 Thess. III, 2 et 13. στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας. 2 Thes 17. καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λό ἔργῳ ἀγαθῷ et firmet animum ve in religione christiana ejusque s Jacob. V, 8. στηρίξατε τὰς καρδίας confirmate animum vestrum, seu ti et constanti animo estote. P XXXI, 24. וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם חִזְקוּ Petr. V, 10. Θεὸς στηρίξαι ὑμᾶς largiatur vobis perfectam et fi de religione christiana persuasio 2 Petr. I, 12. ἐστηριγμένους ἐν τῇ πα ἀληθείᾳ. Apoc. III, 2. στήριξον τὰ πὰ ἃ μέλλει ἀποθανεῖν. Saepius in non legitur. *Alberti* Glossar. I p. 91. στηριχθῆναι· βεβαιωθῆναι.

ΣΤΙΓΜΑ, τος, τὸ, *stigma,* 1. prie et generatim: *nota,* vel *sig alicui inustum et impressum.* E nim verbale a prima pers. praet. ἔστιγμαι, verbi στίζω, fut. ίξω, *pu notis compungo, notas inuro, not ustis aliquem signo.* Sic legitu versione Alexandrina pro heb נְקֻדָּה *punctum.* Cant. I, 11. στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου, ubi *Symm* ποικίλματα habet. *Hesych.* στίγ ποικίλματα. Inurebantur etiam e primebantur notae, seu στίγματα, animalibus, tum hominibus, atqu ter eos partim sacris gentilium tiandis, partim servis, militibus,

no

norosis, aut certo cuidam officio destinatis, vel poenae et supplicii causa, vel, ut facile ab aliis dignosci possent, ut multis docuit *Dresigius* in Diss. de Usu Stigmatum apud Veteres. (Lips. 1733. 4.) *Wetstenius N. T.* T. II, p. 237 seq. *Zornius* in Bibliotheca Antiquario-Exegetica T. I. p. 461. *Lydius* de Re Militari I, 6. et alii, quorum catalogum dedit *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. T. II. p. 788. Verbum στίζειν pro *impungere, seu notare cutim maculis*, legitur apud *Xenoph.* in Anab. V, 4. 18.

2. *vibices, cicatrices, vulnera, signa et notae poenarum et calamitatum, quas quis perpessus est in corpore.* Sic semel tantum legitur in N. T. Galat. VI, 17. ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω notae vulnerum, ob religionem christianam mihi inflictorum, adhuc in corpore meo conspicuae sunt, h. e. jam satis multas calamitates ob religionem christianam perpessus sum et adhuc perfero. *Herodotus* II. c. 113. p. 155. ed. *Wesseling.* commemorat στίγματα ἱερά. *Hesych.* στίγματα· πληγαί, τραύματα.

ΣΤΙΓΜΗ', ῆς, ἡ, *punctum, spatium angustissimum, momentum*, a στίζω *pungo.* Semel legitur in N. T. Luc. IV, 5. ἐν στιγμῇ χρόνου in puncto, seu momento temporis, i. q. ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ (apud *Aristoph.* Plut. v. 244.) et ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ. 1 Cor. XV, 52. Respondet apud Alexandrinos hebraico פֶּתַע, quod κατ' ἐξοχὴν de *puncto temporis* dicitur. Ies. XXIX, 5. וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ παραχρῆμα. De *minima rei parte* στιγμή etiam legitur apud *Demosthenem* p. 552. 7. ed. *Reiske:* εἴ γε ἔχει στιγμήν, ἢ σκιὰν τούτων, ὧν κατεσκεύαζε. *Diogen. Laërt.* VII, 135. στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον. *Plutarch.* de Educ. Puer. p. 13. B. στιγμὴ χρόνου πᾶς ἐστιν ὁ βίος. Idem Consol. ad Apollon. p. 104. B. *Punctum temporis, diei, horae* dixerunt etiam Latini, v. c. *Cicero* pro Flacco 25. pro Cluent. 14. *Horat.* Ep. II, 2. 172. *Lucret.* IV, 201. et alii.

ΣΤΙ'ΛΒΩ, fut. ψω, *splendeo, niteo, luceo, corusco, fulgeo*, i. q. λάμπω. Semel tantum in N. T. legitur. Marc. IX, 3. τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα et vestimenta ejus facta sunt coruscantia, seu nitentia prae candore, coll. Luc. IX, 29. καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. Alex. Esr. VIII, 27. et Dan. X, 6. χαλκοῦ στίλβοντος. Nah. III, 3. στιλβούσης ῥομφαίας. Ezech. XXI, 28. 3 Esdr. VIII, 59. σκεύη χάλκεα ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα. 1 Macc. VI, 39. ὡς δὲ ἔστιλβεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὰς ἀσπίδας. *Polyb.* XI, 9. 4. *Homer.* Iliad. γ', v. 392. *Aristoph.* Avib. v. 698. Cf. *Wetstenium N. T.* T. I, p. 595 seq. De veste splendidissima Herodis Agrippae voce ἐπιστίλβειν usus est *Josephus* A. J. XIX, cap. 8. p. 950. *Hesych.* στίλβει· λάμπει. Schol. *Euripid.* ad Orest. v. 480. στίλβω· τὸ λαμπηδόνα πέμπω. Caeterum a στίλβω derivatur στιλβόω *splendidum reddo, coruscare facio*, quod legitur apud Alexandrinos pro לָטַשׁ *acuit, polivit.* Ps. VII, 13. τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει. *Hesych.* στιλβῶσαι· ἀπαστράψαι.

ΣΤΟΑ', ᾶς, ἡ, 1. *porticus*, h. e. *locus tectus et columnis instructus, sub quo a tempestate et solis aestu tuti homines stare et ambulare possunt*, ein bedeckter Säulengang *a covered colonade*, a στάω, pro quo usitatum est ἵστημι *sto.* Vide *Vitruvium* V, c. 9. Talis erat στοὰ Σολομῶντος porticus Salomonis, quae Joh. X, 23. Act. III, 11. et V, 12. commemoratur; ubi autem non intelligenda est porticus templi Hierosolymitani, a Salomone circa extremitatem atrii versus orientem exstructa, sed porticus templi secundi, a Serubabele aedificati, et in eodem loco exstructa, ubi porticus a Salomone exstructa fuerat, unde στοὰ Σολομῶντος vocatur. A Josepho στοὰ ἀνατολικὴ vocatur. Conf. *Lightfootum* in Disquisit. Chorogr. Johanni praemissa cap. VI, § 2. *Wetstenii N. T.* T.

T. I, p. 910. *C. H. Zeibichii* Diss. Philol. de porticu Salomonis in Novis Miscell. Lips. T. III, p. 576 seq. *Hottingerum* ad *Goodwini* Mosen et Aaron. II, 1. 13. et *Josephum* A. J. XX, 9. 7. In versione Alex. στοὰ respondet hebraico אַתִּיק, quod *peristylium* notat Ezech. XLII, 3. et τῷ רִצְפָּה *pavimentum*, Ezech. XL, 18.

2. *omnis locus tectus, ubi commorari licet, conclave.* Sic Joh. V, 2. πέντε στοαὶ dicuntur quinque conclavia, (οἶκοι) aut cellulae, ad lavacrum Bethesdae, in quibus delitescebant aegroti, commotionem aquarum expectantes. Ita etiam balnea Romanorum varias cellulas habebant, in quas aquae ex κολυμβήθρα per canales derivari solebant, quae οἶκοι vocabantur, ut ex *Galeno* X. p. 149. constat. Cf. Bibliothecam Bremensem Class. I. p. 619. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΟΙΒΑ'Σ, άδος, ἡ. Est verbale à praet. med. ἔστοιβα, verbi στείβω *calco*, et proprie apud Graecos a στοιβὴ ita distinguitur, ut hoc sit *virgultum*, illud vero *virgultisternium*, seu *multitudo virgultorum, loco lecti*, seu *tori stratorum*, seu *sternendorum*, i. q. στιβὰς, ita dictum, quia conculcatur pedibus et comprimitur mole corporis. *Hesych.* στιβάς· ἀπὸ ῥάβδων, ἢ χλωρῶν χόρτων στρῶσις καὶ φύλλων. Hinc στιβαδοκοιτεῖν *jacere in stramento, ex frondibus, foliis, gramine et similibus confecto*, quod legitur apud *Polybium* Hist. II, 17. Sed saepe στοιβὰς est i. q. στοιβὴ et *frondes, ramos, ramusculos frondentes*, et *omnia, quibus in exstruendis stibadiis utebantur veteres*, significat. Et sic semel tantum in N. T. legitur. Marc. XI, 8. ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων alii vero frondes caedebant ex arboribus, coll. Matth. XXI, 8. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων. Conf. *Bodaei a Stapel* Obss. ad *Theophrasti* Hist. Plant. IV, 11. p. 463. et *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 609.

ΣΤΟΙΧΕΙ͂ΟΝ, ου, τὸ, 1. gen *elementum* notat, et proprie sig *materiam*, seu *corpus simplex quo alia corpora componuntur* *inde quasi στοιχοῦντι*, seu *procedu rem*, *quae ad universum quodda stituendum primordia suppeditat* *sych.* στοιχεῖον· πᾶν τὸ ἀσμάτον κα ρός. et στοιχεῖα· πῦρ, ὕδωρ, γῆ κ ἀφ' ὧν τὰ σώματα, ἢ γράμματα. tradit Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *berti* Glossar. Gr. p. 153. στοιχεῖ πῦρ, ὕδωρ, ἀὴρ. Ita capitur 2 III, 10. στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λ ται, ubi in definienda notione στοιχεῖα magnus interpretum dis reperitur. Plerique, quia στοιχ ter coelum et terram medio lo nantur, et hebraico צְבָאָם re deat, de sole cum planetis et fi deribus intelligunt. Cf. *Ernesti* de Difficultatt. Interpr. Gramm N. T. p. 21. et *Wolfii* Curas Phi N. T. T. IV. p. 234. Sed r στοιχεῖα h. l. et v. 12. de *element go sic dictis totius universi, tam quam terrae*, accipiuntur.. Cf. *macher.* Obss. Philol. P. IX, *Schwarzii* Comment. Critt. Lin p. 1246. et *Alberti* in Notis ad Gl Gr. N. T. p. 153. Στοιχεῖον vero Graecos tam late patere, ut *c quae ad universum constituendu mordia suppeditant*, seu *cum alia corpora componuntur*, sign vel ex eo apparere arbitror, στοιχεῖα apud Graecos etiam de *ris earumque characteribus*, (I X, 45. 7.) testibus *Hesychio* e *rillo*, et de *partibus* usurpetur, *ingenium humanum nocturna et na spatia divisit*, (*Aristoph.* Ecc 648. *Lucian.* Gall. p. 166.) Graeci veteres etiam τὰ μέρη runt. Vide *Herodot.* II, c. 109. *Xenoph.* Mem. II, c. 1. § 1. ul trimenta τὰ στοιχεῖα hominis v tur, ὅτι οὐδὲ ζῴη γ' ἄν τις, εἰ μὴ τρ De elementis mundi usurpata vox reperitur Sapient. VII, 17. σύστασιν κόσμου, καὶ ἐνέργειαν στο

et ibid. XIX, 18. Jam, quia *elementum* est principium et initium compositi, vel rei nascentis, hinc

2. metaphorice est *omne principium et initium alicujus rei*, speciatim *prima alicujus artis et disciplinae capita et rudimenta, quae traduntur tironibus, prima institutio*, quo sensu et *elementa* dicuntur *Horatio* I. Ep. 20. 17. et Serm. I, 1. 26. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 226. Sic legitur in N. T. Hebr. V, 12. vos rursus necesse est, ut tradat vobis aliquis τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ prima doctrinae christianae elementa, olim jam vobis tradita. Hinc στοιχείωσις *primorum elementorum traditio*, ἡ πρώτη μάθησις, ut *Hesychius* interpretatus est.

3. *omne, quod est imperfectum et infirmum, doctrina rudior et imperfectior, quae prima tantum elementa cognitionis humanae tradit;* et speciatim in N. T. *religio, rudior illa et imperfecta, sensibus omnia subjiciens poenisque terrens, qua ad perfectiorem christianam praeparandi erant Judaei aeque ac gentiles*, ut utar verbis *Koppii* ad Galat. III, 4. ubi Judaei ante conversionem ad religionem christianam dicuntur fuisse δεδουλωμένοι ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, h. e. obstricti vixisse religione judaica, longe imperfectiore illa religione christiana. ibid. v. 9. religio Judaeorum et ethnicorum τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα vocatur. Cf. v. 8 et 10. Coloss. II, 8. 20. Vide *Joh. Aug. Noesselti* Pr. de perfectione Christianorum antijudaica et στοιχείοις τοῦ κόσμου: in Ej. Opusculis Fasc. II. p. 207. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΟΙΧΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *incedo, certo ordine incedo et procedo, ordinem servo*, et speciatim usurpatur de militibus, qui ordine incedunt, seriem exacte observant nec lineam transiliunt, a στοῖχος, ου, ὁ, *ordo, ordo militum in acie*, (*Xenoph.* Agesil. I, 25. ἐπὶ στοίχων ἰέναι. *Thucyd.* II, c. 102. παραλλὰξ καὶ οὐ κατὰ στοῖχον κείμενα.) quod est a στείχω *ordine incedo, incedo*. Conf. *Salmasium* de Modo Usurarum p. 518.

2. ut omnia fere verba eundi apud Hebraeos: *vivo, vitam meam instituo, vitae rationem eligo, mores induo*, i. q. περιπατέω, quod vide. Sic legitur in N. T. Act. XXI, 24. ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων potius te vivere legi mosaicae convenienter. Rom. IV, 12. τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως qui imitantur fidem, quam Abrahamus, praeputiatus adhuc, probavit. Galat. V, 25. πνεύματι καὶ στοιχῶμεν etiam ad religionis christianae praecepta vitam nostram conformabimus. ibid. VI, 16. ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσι et quicunque hanc doctrinam in vita conformanda sequuntur. Alii sensu fere eodem vertunt: *quicunque hac regula utuntur*. Conf. *Koenium* ad *Gregorii* de Dialectis librum p. 170. Philipp. III, 16. εἰς ὃ ἐφθάσαμεν τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι cognitioni, qua in praesenti gaudetis, convenienter vitam vestram instituite. *Polybius* Exc. Legat. 75. βουλομένους στοιχεῖν τῇ τῆς συγκλήτου προθέσει. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 234. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΟΛΗ', ῆς, ἡ, *stola*, h. e. *vestis virorum exterior fimbriata, ad pedes usque demissa*, qua utebantur honoratiores et sacerdotes inprimis ornati erant, (qui 3 Esdr. I, 1. V. 81. ἐστολισμένοι dicuntur,) quaque, ut plebis venerationem sibi conciliarent, etiam scribae utebantur, teste Christo, Marc. XII, 38. Est autem verbale a praet. med. ἔστολα, verbi στέλλω *orno, amicio*. Marc. XII, 38. βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν cavete vobis a scribis, qui delectantur stolati incedere. ibid. XVI, 5. περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν amictum stola alba. Luc. XV, 22. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην efferte stolam pretiosissimam. ib. XX, 46. Apoc. VI, 11. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς στολὴ λευκή, ubi στολὴ λευκὴ est symbolum *honoris* et *felicitatis aeternae*. Idem valet de loco VII, 9 et 13. Formula πλύνειν

καὶ

καὶ λευκαίνειν τὰς στολὰς, quae Apoc. VII, 14. legitur et ubi στολὴ de *quovis amictu* accipiendum est, metaphorice de *iis* adhibetur, *qui se purgarunt a peccatorum sordibus*. Cf. supra ad σπιλόω dicta. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea apud *Xenoph*. Cyrop. I, 4. 26. et II, 4. 1. Anab. IV, 5. 23. VI, 1. 2. Cf. *Perizonium* ad *Aelian*. V. H. III, cap. 24. et *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 617. *Hesych*. στολή· ἔνδυμα, περιβόλαιον. *Thom. Mag*. ἐσθῆτα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς ἐνδυμάτων, τὴν δὲ στολὴν ἐπὶ τῶν διαφόρων σχημάτων τῶν ἐσθήτων, οἷον ἄλλη στολὴ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἄλλη τῶν Βαρβάρων.

ΣΤΌΜΑ, τος, τὸ, 1. *os, organon cibum capiendi et loquelae*, et de brutis aeque ac hominibus usurpatur. Matth. XII, 34. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ quae enim sunt in animo, os eloquitur. ibid. XV, 11. τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος quod ex ore prodit, h. e. sermones. ibid. v. 18. XVII, 27. ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, sc. ἰχθύος, aperto ore ejus. ibid. XXI, 16. Luc. IV, 22. ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ob gratiam sermonum, quos proferebat. ibid. VI, 45. XXII, 71. αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ ipsi enim eum confitentem audivimus. Joh. XIX, 29. προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι ejus ori admoverunt. Act. XXII, 14. ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ibid. XXIII, 2. τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα os ejus ferire. Rom. III, 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ ut omnes obmutescant. ibid. X, 8. ἐν τῷ στόματί σου ita, ut de ea loqui possis. (Exod. XIII, 9.) ibid. v. 9 et 10. XV, 6. ἐν ἑνὶ στόματι uno ore. Ephes. IV, 29. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω nullos sermones impios et impudicos ore vestro proferatis. Coloss. III, 8. ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, sc. ἐκπορευομένην. 2 Thess. II, 8. τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ halitu oris sui, h. e. voluntate sua efficacissima. Conf. supra ad πνεῦμα a me dicta. Jacob. III, 3. τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν, pro τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα τῶν ἵππων βάλλομεν [...] milis verborum transpositio depr[...] ditur Joh. XII, 47. Jacob. II[...] Jud. v. 16. τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ [...]ογκα jactabunde et superbe lo[...] tur. Apoc. I, 16. II, 16. ἐν τῇ [ῥομ]φαίᾳ τοῦ στόματός μου, pro ἐκ τοῦ [στόμα]τός μου ἐκπορευομένῃ, coll. I, 16. [...] 16. μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματ[ός] ibid. IX, 17. 18. 19. X, 9. 10. XII, 15. 16. XIII, 2. 5 et 6. 13. XIX, 15. 21. Alexandri[...] sunt pro פֶּה, et constr. פִּי [...] VIII, 11. Exod. IV, 11. Num. [...] 28. — Huc etiam pertinent for[...] sequentes, de quibus separatim [...] nendum videtur. a) formula εἰσ[έρχεσ]θαι, vel εἰσπορεύεσθαι εἰς τὸ στόμα, de *cibis et nutrimentis* usurpatur *ori ingeruntur et dentibus com[...]untur*. Matth. XV, 11. οὐ τὸ εἰ[σερχό]μενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄν[θρωπον] quod ori ingeritur, impurum [...] nem reddere non potest. ibid. [...] πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, κοιλίαν χωρεῖ. Act. XI, 8. οὐδέποτε ἦλθεν εἰς τὸ στόμα μου nunquam [...] di, i. q. οὐδέποτε ἔφαγον, coll. [...] Dan. X, 3. κρέας καὶ οἶνος οὐκ [...] εἰς τὸ στόμα μου. Ezech. IV, 14 [...] ἀνοίγειν τὸ στόμα *aperire os*. D[...] formula, saepius in N. T. libris [...] haec tenenda sunt: א) eam ide[...] se, quod λαλεῖν, adeoque *loqui*, [...] *are sermonem* significare. Sic legitur in N. T. Matth. XIII [...] ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μ[ου] [lo]quar per parabolas. Verba de[...] sunt ex Ps. LXXVIII, 2. ubi i[n He]braico legitur אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי. [...] VIII, 32. οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμ[α αὐ]τοῦ sic etiam ille omnibus qu[...] sermonibus abstinuit. Act. X[...] 14. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοί[γειν τὸ] στόμα αὐτοῦ ad haec cum Paulu[s vel]let respondere, aut initium loq[uendi] facere. Ita formula פָּתַח פֶּה [...]tur quoque Judd. XI, 35. οἴγειν [...] apud *Aeschylum* Prometh. Vin[ct.] 612. et *aperire os* apud *Virgil.* II, v. 246. ב) eam interdum

ficare: *libere et aperte loqui, cum παῤῥησίᾳ verba facere.* Sic occurrit 2 Cor. VI, 11. τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς liberrime sententiam meam vobis exposui. Ephes. VI. 19. ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου summa cum libertate in dicendo. Verba, quae sequuntur, ἐν παῤῥησίᾳ, vel sunt explicationis caussa addita, vel reddenda sunt: *palam, libere, non vinculis constrictus,* ut recte observavit *Koppius* ad h. l. Prov. XXXI, 9. Similis formula est פָּתַח שְׂפָתַיִם *aperire labia.* Job. XXXII, 20. loquar אֶפְתַּח שְׂפָתַי aperiam labia mea. Ipsa vero formula ἀνοίγειν τὸ στόμα sic legitur apud Sirac. XV, 5. ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ. Ibid. XXII, 27. et XXIX, 24. *Isocrat.* Panath. p. 598. ubi cum παῤῥησιάζεσθαι permutatur. ב) *facultatem loquendi alicui dare,* seu *reddere.* Luc. I, 64. ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα statim vero recepit facultatem loquendi. Numb. XXII, 28. וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן et Jehova facultatem loquendi asinae dedit. ד) praemittitur verbis dicendi, ita, ut ex Hebraismo plane redundet. Sic v. c. Matth. V, 2. καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς. Act. VIII, 35. X, 34. Sirac. LI, 25. ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλάλησα. Job. XXXIII, 2. Dan. X, 16. וָאֶפְתַּח־פִּי וָאֲדַבְּרָה. c) στόμα πρὸς στόμα *os ad os,* h. e. *coram, praesens.* Sic legitur in N. T. 2 Joh. v. 12. ἐλπίζω γὰρ — — στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι spero enim, me coram vobiscum locuturum esse. 3 Joh. v. 14. καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Respondet formulae hebraicae פֶּה אֶל־פֶּה Num. XII, 7. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 40. p. 741 seq. ed. *Fischeri.*

2. per metonymiam: *verba, oratio, sermones, quos os profert.* Matth. XV, 8. ὁ λαὸς οὗτος ἐγγίζει μοι τῷ στόματι αὐτῶν populus hic verbis quidem et precibus honorem mihi praestat externum. Luc. XI, 54. ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ aucupantes ejus dicta. ibid. XIX, 22. ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε tui te condemnant sermones. ibid. XXI, 15. ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν suppeditabo vobis dicendi prudentiam et artem. Rom. III, 14. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. 1 Petr. II, 22. οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Apoc. XIV, 5. καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος nec impie locuti, aut mentiti sunt. Fortasse tamen ἐν στόματι αὐτῶν positum est pro ἐν αὐτοῖς. Sic פֶּה sumitur 1 Sam. XV, 24. ubi cum דָּבָר permutatur, coll. v. 23. et ab Alexandrinis aeque ac 1 Chron. XII, 24. λόγος redditur. Adde Psalm. L, 17. Conf. etiam *Musgrave* ad *Euripidis* Orestem v. 383.

3. speciatim: *testimonium, professio in jure apud judicem,* eine gerichtliche Aussage *a judicial report.* Matth. XVIII, 16. ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα ut per testimonia duorum, vel trium testium de veritate rei constet. 2 Cor. XIII, 1. Ita פֶּה usurpatum reperitur Deut. XVII, 6. עַל־פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת. ibid. XIX, 15.

4. per ἀνθρωποπάθειαν *Deo* tribuitur et tunc significat *voluntatem Dei efficacissimam.* Matth. IV, 4. ἐπὶ παντὶ ῥήματι τῷ ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ sed omni alia re, qua Deus hominem vult ali et sustentari. Conf. Deut. VIII, 3.

5. *potestas, vis nocendi,* metaphora desumta a faucibus animalium rapacium. 2 Tim. IV, 17. καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος et liberatus sum a potestate inimicorum meorum crudelissimorum. Hebr. XI, 33. ἔφραξαν στόματα λεόντων obturarunt ora leonum h. e. effecerunt, ut a leonibus, aut a crudelissimis hostibus suis nihil mali paterentur. Dan. VI, 22. καὶ ἐνέφραξε στόματα λεόντων.

6. *omne, quod est extremum in aliqua re,* adeoque, si de *gladio* usurpatur, *aciem, cuspidem* significat. Luc. XXI, 24. πεσοῦνται στόματι μαχαίρας cadent acie

acie gladii, seu peribunt gladio; nam στόμα in tali orationis serie abundat. Hebr. XI, 34. ἔφυγον στόματα μαχαίρας fugerunt acies gladiorum, h. e. gladios, seu enses effugerunt. Ita פה sumitur Deut. XIII, 16. לְפִי־חֶרֶב Judd. XVIII, 27. XX, 37. 48. XXI, 10. 1 Sam. XXII, 19. 2 Sam. XV, 14. *Philostrat.* Heroic. c. 19. s. 4. τὸ δὲ στόμα τῆς αἰχμῆς ἀδάμαντός τε εἶναι καὶ παντὸς διακπαίειν. *Eustathius* in Iliad κ', p. 699. 3. Schol. *Sophocl.* in Ajacem v. 660. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 13. p. 347. ed. *Fischeri. Wetstenii N. T.* T. I. p. 799. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 205. — Hinc quandoque *terrae* tribuitur. Apoc. XII, 16. καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν, qui locus de apertura et hiatu in superficie terrae explicandus est. Num. XVI, 30. καὶ ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καταπίεται αὐτούς. Deut. XI, 6. Genes. IV, 11. Eadem ratione στόμα quoque *puteo* tribuitur Genes. XXIX, 2. 3. 8. 10. et apud Graecos quoque usurpatur de *summa parte turrium* et *aedificiorum, Eurip.* Phoen. v. 1183. de *fronte aciei, et primo agmine, Xenoph.* Hist. Gr. III, 1. 20. IV, 3. 2. de *aditu aedium, Xenoph.* Anab. IV, 5. 19. et de *ostio fluvii,* ibid. VI, 2. 1.

7. interdum abundat, v. c. Luc. I, 70. καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων προφητῶν αὐτοῦ quemadmodum olim per sanctos suos prophetas certissime promisit. Act. I, 16. διὰ στόματος Δαβὶδ per Davidem. ibid. III, 18. 21. IV, 25. XV, 8. Sic פה quoque pleonastice ponitur Genes. XXIV, 57. ἐρωτήσωμεν τὸ στόμα αὐτῆς interrogabimus ipsam. Adde Prov. XV, 15. στόμα δὲ ἀπαιδεύτων γνώσεται κακά. Saepius in N. T. non legitur. Conf. quae de hac voce habet *Bielius* in Thesauro Philol. s. h. v. et auctores ab eo excitatos.

ΣΤΌΜΑΧΟΣ, ου, ὁ, *stomachus, ventriculus.* Nonnulli derivant a στόμα *os* et ἔχω, quia duo στόματα ἔχει, superius scilicet et inferius; alii a στόμα et χέω *fundo,* quia nutrimenta per os ventri ingeruntur; alii vero a στόμα et ἄγχω *coarcto,* ob angustum ventriculi os. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. V, 23. utere modice vino, διὰ τὸν στόμαχόν σου ob stomachi tui imbecillitatem.

ΣΤΡΑΤΕΊΑ, ας, ἡ, 1. *militia, exercitus,* etiam *munus, cui in militia aliquis praefectus est;* in qua significatione apud *Josephum* aliquoties reperitur; a στρατὸς *exercitus.* Respondet in versione Alexandrina hebraico חיל *copiae, exercitus,* Exod. XIV, 4. 9. 17. 1 Paral. XXVIII, 1. et צָבָא 1 Paral. XII, 14.

2. ut voces latinae *militia* et *militare* (in Codice Theodosiano. Conf. *Wolfii* Tract. de Latinitate Eccles. in Cod. Theodosiano p. 31.) et hebraicum צָבָא (quod de ministerio Levitarum usurpatur Num. IV, 3. VIII, 24.) ad *omnis fere generis munera, dignitates et negotia sacra et civilia* transfertur, et in N. T. speciatim de *munere docendi religionem christianam* et *officio auctoritatem hujus muneris divini contra quosvis adversarios tuendi* adhibetur. Sic bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. X, 4. τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ praesidia enim, quibus utimur contra adversarios, aut quibus auctoritatem nostram munire possumus, non sunt humana. 1 Tim. I, 18. ἵνα στρατεύῃ τὴν καλὴν στρατείαν ut munere tibi demandato strenue fungaris. Conf. *Josephum* de Maccab. c. 9. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 321.

ΣΤΡΆΤΕΥΜΑ, τος, τὸ, 1. *exercitus, copiae militares, agmen, manus militum, cohors.* Est verbale a prima pers. perf. pass. ἐστράτευμαι, verbi στρατεύομαι *milito.* Matth. XXII, 7. καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ et misit copias suas. Act. XXIII, 10. ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν jussit milites cohortis Romanae ex arce Antonia descendere eumque

lis eripere. ib. v. 27. Apoc.
[X, 14 et 19. Adde 1 Macc.
2 Macc. V, 24. VIII, 21.
XIII, 13. De manu unius
ur apud *Xenoph. Anab.* I,
2.

tus et satellites regis, satel-
ic. XXIII, 11. ὁ Ἡρώδης σὺν
ύμασιν αὐτοῦ Herodes cum
itu ac satellitibus, qui eum
secuti erant. *Syrus* bene:

› *et ministri ejus.*

ΕΥΩ, fut. σω, et medium

tim *militare* significat, ita,
ice exercitus dicatur, sit:
in expeditionem educere,
u venire, bello invadere;
milite adhibeatur, notet:
se, stipendia facere, seu
itiam sequi, a στρατὸς ex-
iae militares, sive terres-
navales. Luc. III, 14.
αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι inter-
im etiam milites. *Syrus:*
[Syriac] *operam dantes mili-*
or. IX, 7. τίς στρατεύεται
ς ποτέ; quis meretur, seu
cit suis sumtibus? 2 Tim.
στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς
γματείαις, ubi στρατευόμενος
ῷ στρατολογήσαντι. In ver-
respondet hebraico צָבָא
gnavit, turmatim convenit
um. Ies. XXIX, 7. Adde
. XIX, 8. 2 Sam. XV, 28.
[, 27. *Aristotel.* Rhetor.
ετος καὶ οὐκ ἔνοχος ὢν ἐστρά-
cyd. VIII, 65. *Herodian.*

ue modo adversarium me
ausamque meam defendo,
meam tueor. 2 Cor. X,
άρκα στρατευόμεθα non de-
donea arma contra adver-
os, seu fortes nos et po-
sarios praestabimus.

orice: *adversor, repugno,*
um. Jacob. IV, 1. ἐκ τῶν ἡδονῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν ex cupiditatibus vestris pravis, quae sibi invicem sunt contrariae, et ita non solum animi tranquillitatem perturbant, sed etiam rixas, altercationes et dissidia pariunt. Sed fortasse post στρατευομένων omissa sunt verba κατὰ τοῦ πνεύματος, vel κατὰ τῆς ψυχῆς. Certe 1 Petr. I, 11. Christiani jubentur ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς abstinere ab omnibus pravis cupiditatibus, quae sunt ab animo, per religionem christianam emendato, prorsus alienae.

4. *strenue ago, operam do alicui rei, munere mihi demandato bene fungor.* 1 Tim. I, 18. ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς καλὴν στρατείαν ut strenue et convenienter his praeceptis et bonis votie munere doctoris christiani tibi demandato rite fungaris. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΡΑΤΗΓΟ΄Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *dux militum, praefectus exercitui, praetor,* a στρατὸς *exercitus, copiae militares, sive terrestres, sive navales,* et ἄγω, vel ἡγέομαι *duco.* *Aeschin. Socr.* Dial. III. § 12.

2. synecdochice *quemlibet praefectum et antistitem* significat. Hinc

3. speciatim στρατηγοὶ dicuntur *magistratus urbani et maxime coloniarum ac municipiorum, qui pacis tempore munere suo fungebantur, causarumque leviorum in provinciis arbitri erant;* nam graviores Romam denunciabantur. Causa vero hujus appellationis sine dubio est in eo, quod olim apud Romanos magistratus summi civiles et duces belli erant, ut de praetoribus satis constat, et στρατὸς *populum ac civium multitudinem,* aeque ac *exercitum* notat. Conf. *Spanhemii* Diss. de Usu et Praestantia Numismatum T. I. Diss. IX. p. 697. T. II. Diss. XIII. p. 601. *Casaubonum* ad *Athenaeum* V, c. 14. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 447. ed. Lips. *Munthe* Obss. Philol. e *Diod. Sic.* p. 255. *Krebsium* ad Decret. Athen. in honorem Hyrcani p. 327 seq. et *Everh. Otto* de

Aedilibus Coloniarum c. II. p. 51. c. XII. p. 356 seq. Sic legitur in N. T. Act. XVI, 20. ubi οἱ στρατηγοὶ dicuntur, qui v. 19. οἱ ἄρχοντες appellati erant. ibid. v. 22. 35. ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους. ibid. v. 36 et 38. Versio *Vulgat. magistratibus.* Versio Cod. D. *praetoribus. Achill. Tat.* VII. p. 499. *Artemid.* IV, 51. V, 36. *Arrian.* Diss. Epictet. II, 1. Messinenses etiam nunc praetorem, seu praefectum urbis, *Stradigo* appellant, observante *Wetstenio N. T.* T. II. p. 556.

4. στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ, etiam στρατηγοὶ, sine ullo addito vocabulo, in N. T. dicuntur *praefecti templi,* h. e. *duces et praefecti sacerdotum et Levitarum, qui in templo Hierosolymitano excubias agebant.* Talis praefectus a Talmudistis dictus est איש הר הבית aut ראש המשמר, ut observavit *Deylingius* in Obss. Sacr. P. III. p. 303. et *Lardnerus* Lib. I. de Fide Historica Evangelistarum cap. II. § 15. Scilicet in tanta templi Hierosolymitani amplitudine et divitiarum, quae ibi asservabantur, copia, necessarium erat, in templo excubias agi et sedulo provideri, ne quid polluatur, aut ullo modo detrimentum capiat. Hae excubiae a sacerdotibus et Levitis agebantur, qui ob hoc ipsum munus suum שֹׁמְרֵי הַסַּף *custodes liminis* 2 Regg. XII, 9. XXV, 18. vocantur, quos *Josephus* τοὺς φυλάσσοντας τὸ ἱερὸν ἡγεμόνας appellat. Conf. *Philonem* de Poenis p. 922. Constat porro e scriptis Rabbinorum, Levitarum sacerdotumque vicenas quaternas stationes excubias nocturnas circa aedem sacram et in ea egisse, ita, ut sacerdotes intus, Levitae vero foris custodirent et illorum quidem tres, horum vero stationes viginti et una essent. Omnes vero sacerdotes et Levitae, in templo excubias agentes, habebant plures praefectos, qui mox στρατηγοὶ, (*Joseph.* A. J. XX, 6. 2. Luc. XXII, 4. ubi *Syrus* habet: ܘܥܡ ܚܝܠܐ ܕܗܝܟܠܐ *et ducibus militiae templi.* Act. V, 26.) mox vero στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ, (Luc. XXII, 52. Act. IV, 1. V. 24.) hebraice vero נְגִידִים בְּבֵית יְהוָֹה Jerem. XX, 1. vocantur: ut adeo erraverint *Hammondus* et *Er. Schmidius,* qui τὸν στρατηγὸν τοῦ ἱεροῦ, qui Act. IV, 1. commemoratur, putarunt fuisse ducem cohortis Romanae, cujus milites nonnullos pro custodia templi Hierosolymitani obtinuerint Judaei a Romanis, ne vis templo, sacris et sacra facientibus inferretur a militibus Romanis. Conf. plura apud *Lightfootum* in Hor. Hebr. et Talmud. ad Luc. XXII, 4. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 803. *Bynaeum* de Morte Jesu Lib. I, c. 4. et *Krebsium* ad Decreta Romanorum pro Judaeis p. 332 seq. Exstat etiam peculiaris dissertatio de στρατηγῷ τοῦ ἱεροῦ Act. IV, 1. quis fuerit? Aboae 1704. 4. auctore *Isaaco Pihlmann* Sueco. Saepius in N. T. non legitur. Confer *Lexicon Xenophonteum* et *Glossarium Polybianum* s. h. v.

ΣΤΡΑΤΙΆ, ᾶς, ἡ, 1. proprie: *exercitus totus, pedites equitesque complectens, omnis militum multitudo, quae unius ducis imperio paret,* a στρατός. idem. *Suid.* στρατιά· τὸ τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ἕνα ἔπαρχον τάγμα. In hac significatione haec vox saepius quidem reperitur apud graecos Scriptores, ubi in codicibus cum στρατεία passim confunditur (v. c. *Thucyd.* I, c. 3.) et in versione Alexandrina, (v. c. Judd. VIII, 6. 2 Sam. III, 23. VIII, 17. ubi hebraico צָבָא respondet,) non vero in N. T. libris, in quibus

2. generatim, *quicquid copiosum est et ordinis rationem habet,* significat. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 293. Sic v. c. Luc. II, 13. πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου multitudinem angelorum notat, qui ita, ut videtur, non solum a multitudine et copia, sed etiam a munere dicuntur, quia sunt ministri et interpretes voluntatis divinae. Cf. 1 Regg. XXII, 19. Videbam Deum sedentem in throno suo וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו, coll. 2 Paral. XVIII, 18. Nehem. IX, 6. σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ

τιᾷ τῶν οὐρανῶν. Atque ista angelorum multitudo praecipue quoque intelligenda est ibi, ubi Deus verus dicitur יְהוָה צְבָאוֹת. Cf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 21. p. 431 seq. ed. *Fischeri*, et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 663. *Etym. M.* στρατιὰ δὲ κοινῶς τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν καὶ τῶν ἀγγέλων ὁμοίως. Praeterea legitur tantum Act. VII, 42. λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ servire exercitui coeli, h. e. colere lucida corpora coelestia, solem, lunam et stellas, quae partim ob multitudinem et immensam copiam, partim ob ordinem admirandum, quo moventur, etiam ab Hebraeis צְבָא הַשָּׁמַיִם, 2 Paral. XXXIII, 5. Jerem. XXXIII, 22. et ab Alexandrinis ἡ δύναμις τοῦ οὐρανοῦ dicuntur. *Suidas* sub Στρατιά· Ὅτι δὲ λέγει ἡ γραφὴ περὶ Μανασσῆ, ὅτι ἐλάτρευσε τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας λέγει. Cf. *Vorstium* l. l. p. 446 seq.

ΣΤΡΑΤΙΩ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *miles, et quidem gregarius*, a στρατιὰ, quod vide. Matth. VIII, 9. ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας militibus, quibus praesum. ib. XXVII, 27. οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος milites procuratoris. ibid. XXVIII, 12. Marc. XV, 16. Luc. VII, 8. XXIII, 36. Joh. XIX, 2. 23. 24. 32. 34. Act. X, 7. XII, 4. 6. 18. XXI, 32. 35. XXIII, 23. 31. XXVII, 31. 32. 42. XXVIII, 16. Adde Alex. 2 Sam. XXIII, 8.

2. metaphorice: *qui munere sibi demandato fungitur*, aut *qui alicujus causam tuetur ac defendit*. Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 3. ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ tanquam bonus et idoneus doctor religionis christianae, qui religionem christianam omni modo defendit et tuetur. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 1041. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *exercitum conscribo et colligo, deligo, cogo et conscribo milites*, q. τὸν στρατὸν συλλέγω, ex στρατὸς *exercitus* et λέγω *lego*, i. e. *colligo*. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. II, 4. ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ ut imperatori, seu duci placeat. Στρατολογήσας enim est idem, qui στρατολόγος dicitur, dux, seu imperator, qui conscribendo milites exercitum colligit. Vox haec paulo rarior est et ab *H. Stephano* in Thesauro Ling. Gr. T. III. p. 1064. sine ulla significatus auctoritate affertur. Reperitur autem apud *Josephum* de B. J. V, 9. 4. ἀλλὰ Ῥωμαίους τίς ἐστρατολόγησε κατὰ τοῦ ἔθνους; *Chariton.* Aphrod. I, 2. ubi videndus *D'Orville.* — *Hesych.* στρατολογήσαντι· στρατεύσαντι. Gloss. στρατολογία· *delectus.*

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ'ΡΧΗΣ, ου, ὁ, 1. *imperator, belli dux et praefectus exercituum*, ex στρατόπεδον *exercitus* et ἄρχω *impero*, q. d. ἄρχων τοῦ στρατοπέδου. Jam, quia στρατόπεδον saepe praetorium imperatoris Romani, seu custodiam corporis notat, (conf. *Perizonium* de Praetorio § 73.) factum est, ut στρατοπεδάρχης etiam

2. *praefectum praetorio*, seu *custodiae corporis imperatoris* significaret. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 16. ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ centurio vinctos, seu captivos tradidit praefecto praetorio, seu cohortium praetorianarum, quae extra Romam castra sua habebant. Imperatorum enim temporibus mos obtinuit, ut ex provinciis Romam ad Caesarem missi vincti praefecto praetorio custodiendi committerentur, ut ex loco *Josephi* A. J. XVIII, 6. 6. recte demonstravit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 265. qui etiam recte monuit, στρατιώτην, qui ibidem commemoratur, *militem praetorianum* fuisse, coll. *Josepho* A. J. XVIII, 6. 7. Cf. etiam Philipp. I, 13. Caeterum Paulum a *Julio* centurione *Afranio Burrho* traditum ac commendatum fuisse, post alios luculenter demonstravit *C. G. F. Walchius* in Historia Afranii Burrhi, Actor. XXVIII, 16. commemorati, quae exstat in Actis Societ. Lat. Jenensis Vol. I. p. 156 seq.

ΣΤΡΑΤΟ'ΠΕΔΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *castra, locus, ubi imperator*, seu *dux cum suis copiis militaribus commoratur*, ex στρατὸς *exercitus* et πέδον

campus, solum. Sic legitur apud *Thucydidem* VI, c. 88. καὶ τὸ στρατόπεδον, ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρακουσίων. ibid. VII, c. 44. ἐς τὸ στρατόπεδον διαφύγγανον. Hinc στρατοπεδεύω *castra pono, metor*, apud Alex. Prov. IV, 15.

2. per metonymiam: *exercitus, qui in castris cum duce commoratur.* Sic semel tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 20. ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ τῶν στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ quum autem videritis Hierosolymam cingi exercitibus. Sic legitur non solum apud Alexandrinos Jerem. XLI, 12. pro אֲנָשִׁים *homines*, Jerem. XXXIV, 1. pro חַיִל *exercitus, copiae militares*, et in libris apocryphis V. T. 2 Macc. VIII, 13. IX, 9. sed etiam apud optimos Scriptores graecos, v. c. *Thucyd.* Lib. IV, c. 94. VII, c. 71. *Polybium* Hist. II, c. 31. πληρώσας τὰς ὁρμὰς τῶν στρατοπέδων τῆς ὠφελείας. ib. III, 60 et 66. et *Xenophontem* Hist. Gr. I, 1. 14. *Timaeus* Lex. Platon. p. 171. ed. *Ruhnken*. στρατόπεδον λέγεται καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν. λέγεται δὲ καὶ τόπος, ἐν ᾧ ἀθροίζεσθαι αὐτοὺς ἐπιτήδειον. *Etym. M.* στρατόπεδον ἐποιήσατε, ἀντὶ τοῦ σκηνάς. δύο γὰρ σημαίνει ἡ λέξις, καὶ τὸ στράτευμα λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν στρατιῶσιν. οὕτως Ἀριστοφάνης. Idem fere *Suidas* tradit, qui tamen observat, ex etymologiae ratione rectius de *castris* dici. Etiam στρατοπέδευμα *exercitum* significat apud *Diodorum Sic.* XV, 83. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 798.

ΣΤΡΕΒΛΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *torqueo, detorqueo, distorqueo, tortuosum et flexuosum reddo*, etiam *tormentis crucio* (*Polyb.* II, 59. 1.) a στρεβλὸς *tortuosus, flexuosus. Suid.* στρεβλούμενος· διασμούμενος, μαστιζόμενος. *Hesych.* στρεβλοῦται· αἰκίζεται, βασανίζεται. *Aristoph.* Plut. v. 876. Hinc στρεβλωτήριον est *nervus*, seu *lignum in carcere, quo captivorum pedes constringebantur*, et στρέβλη *instrumentum ad torquendum.*

2. metaphorice: *perverto, corrumpo, depravo, in alienum sensum rapio.* Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. III, 16. ubi sermo est de doctrina de exspectando Domini ad judicium adventu, (non vero, ut plerisque placet, de locis quibusdam in epistolis Pauli,) ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν in qua sunt quaedam difficilia explicatu, quae homines indocti nec satis firmi in vera religione pervertunt, in alienum sensum detorquent iisque abutuntur. In versione Alexandrina respondet hebraico פָּתַל, 2 Sam. XXII, 27. quemadmodum στρεβλὸς pro עִקֵּשׁ *perversus*, adhibetur ab Alex. 2 Sam. XXII, 27. et Ps. XVIII, 27.

ΣΤΡΈΦΩ, fut. έψω, 1. generatim: *verto, flecto, torqueo*, et speciatim de *versione locali* usurpatur, notans: *vertere, convertere.* Στρέφομαι *convertor, me converto, retro verto me ipsum.* Matth. VII, 6. καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς et postquam retro se verterunt, vos dilacerent. ibid. XVI, 23. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ Jesus vero, convertens se ad Petrum, ei dixit. Luc. VII, 9. 44. IX, 55. X, 21. 23. XIV, 25. XXII, 61. XXIII, 28. Joh. I, 38. XX, 14. ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ad tergum se vertit. ibid. v. 16. Act. XIII, 46. στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη convertimus nos ad gentes, iisque religionem christianam tradimus. *Eurip.* Phoeniss. v. 470.

2. *porrigo, obverto*, i. q. παρέχω. Matth. V, 39. στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην ei alteram quoque maxillam caedendam praebe, seu obverte.

3. *averto*, i. q. ἀποστρέφω. Act. VII, 42. ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς avertit Deus, sc. faciem suam, h. e. indignatus est iis, nec eorum curam habuit.

4. *muto*, et metaphorice de animo: *emendo.* Matth. XVIII, 3. ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία nisi immutatis plane et emendatis animi vestri sensibus puerorum sensum indueritis. Apoc. XI, 6. στρέφειν τὰ ὕδατα εἰς αἷμα mutare aquas in sanguinem. Respondet in versione Alexandrina hebraico הָפַךְ *convertit, mutavit.* Exod. VII, 15.

15. τὴν ῥάβδον τὴν στραφεῖσαν εἰς ὄφιν. 1 Sam. X, 6. καὶ στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον. Ps. XXX, 11. ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί. Jerem. XXXI, 13. Thren. V, 15. Adde Sirac. VI, 31. στραφήσεταί σοι εἰς εὐφροσύνην. 1 Macc. I, 41. 42.

5. singulari plane ratione Act. VII, 39. de Israelitis, qui Mose duce in deserto iter faciebant, legitur ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον converterunt se retro cordibus ipsorum in Aegyptum, h. e. vel: *cupiebant in Aegyptum redire*, sie wünschten sich nach Aegypten zurück *they wished themselves back to Egypt:* vel: *rediere ad mores et instituta Aegyptiorum*, ut ad idololatriam referatur, cum *Lactantio* Lib. VI, 10. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* στρέφω· κάμπτει, λογίζει, ἀποσείεται, διώκει, ψιλοῖ.

ΣΤΡΗΝΙΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, *luxurior, luxuriose vivo, lasicivio, dissolute vivo, ferocio*, a στρῆνος, quod vide. Metaphora desumpta est a jumentis, bene saginatis, quae cum pabulo ferociunt et ruptis, seu avulsis habenis quaqua versum vagantur. Bis tantum legitur in N. T. Apoc. XVIII, 7. ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασεν quanta glorificavit se et lascivivit. ibid. v. 9. οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες. Vide ad h. l. *Alberti* in Obss. Philol. Damnant verbum στρηνιᾷν aeque ac κατεστρηνιᾷν Grammatici veteres (v. c. *Phrynichus* p. 70. Στρηνιᾷν· τούτῳ ἐχρήσαντο οἱ τῆς νέας κωμῳδίας ποιηταί, ὃ οὐκ ἂν μὴ μανείς τις χρήσαιτο, παρὸν λέγειν τρυφᾷν, ubi videndus *Hoeschelius* et *Nunnesius*.) et cum iis *Salmasius* de Lingua Hellenistica p. 99. *Hesych.* στρηνιῶντες· πεπλησμένοι, (ita enim reponendum est loco impressi πεπληγμένοι,) δηλοῖ δὲ καὶ τὸ διὰ πλοῦτον ὑβρίζειν καὶ βαρέως φέρειν.

ΣΤΡΗ͂ΝΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, *luxus, deliciae*, et ex adjuncto: *asperitas morum, insolentia, ferocia*, a στρηνὴς *asper, indomitus, qui habenas excussit*, tanquam a στερέω *privo, aufero* et ἡνία *habena*, ut adeo metaphora desumta videatur a jumentis, quae bene saginata et prae nimia pabuli copia ferociunt et ruptis habenis quaquaversum vagantur. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XVIII, 3. ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν ex nimio luxu ipsius divites facti sunt. In versione Alexandrina respondet hebraico שָׁאוֹן *tumultuatio, tumultus, strepitus, quem edunt ferocientes et insolenter se gerentes.* 2 Regg. XIX, 28. τὸ στρῆνός σου ἀνέβη ἐν τοῖς ὠσί μου insolentia tua pervenit ad aures meas. Conf. dicta ad στρηνιάω et καταστρηνιάω.

ΣΤΡΟΥΘΙ'ΟΝ, ου, τό. Vox, aeque ambigua ac indefinita apud Graecos, ac צִפּוֹר (cui in versione Alexandrina respondet Eccles. XII, 4. Thren. III, 52. Psalm. XI, 1. CII, 7.) apud Hebraeos. Est diminutivum a στρουθὸς, atque *omnes aves* seu *aviculas, quae sunt minoris pretii*, τὰ μικρὰ τῶν ὀρνίθων, secundum *Moschopulum*, (unde Thren. IV, 3. pro יַעֲנָה *ulula* ab Alexandrinis ponitur,) significat, quanquam interdum de *passere* et *passerculo* accipiendum esse videtur. Conf. *Bocharti* Hierozoic. II, Lib. I, c. 21. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 345. Legitur in N. T. Matth. X, 29. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; nonne duo passerculi asse, seu minimo pretio venduntur? ibid. v. 31. πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς multis passerculis praestatis. Luc. XII, 6. 7. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΡΩΝΝΥ'Ω, vel ΣΤΡΩ'ΝΝΥΜΙ, fut. στρώσω, 1. generatim: *sterno, substerno, expando*, a στορέω idem. Matth. XXI, 8. ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ vestimentis suis straverunt viam; seu vestimenta sua expanderunt in viam. ibid. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ alii vero arborum frondibus viam straverunt. Marc. XI, 8. Sic legitur quoque Esther IV, 3. σάκκον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς, ubi hebraico הִצִּיעַ *stravit, substravit, stratum posuit*, respondet. Ezech. XXIII, 41.

καὶ ἰκάθου ἐπὶ κλίνης ἐστρωμένης. Prov. XV, 20. ὁδοὶ ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις. Job. XVII, 13. ἐν δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή. Hinc στρωμνὴ *stratum, lectus*, κοίτη, ἡ κλίνη, *Hesychio* et *Suida* interpretantibus, et στρῶμα *stratum, stragulum, stramentum* apud *Demosthenem* p. 762. 4. et 1191. 1. ed. *Reiske*.

2. *lectum sterno*. Act. IX, 34. ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ surge et sterne tibi lectum. Subintelligendum est κλίνην, vel κοίτην, vel στρωμνήν.

3. στρῶσαι est verbum proprium de *iis qui triclinia* (h. e. *conclavia, in quibus discumbitur,) lectis, lectosque tricliniares ac mensas, circa quas lecti positi erant, peristromatis et pulvinis sternunt*. Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 15. et Luc. XXII, 12. καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον et ipse vobis monstrabit coenaculum ingens, lectis tricliniaribus stratum, quod Auctor librorum ad *Herennium* IV, 51. *triclinium stratum*, et *Macrobius* Saturn. II, 9. *triclinium lectis stratum* dixit. Conf. *Fischeri* Prolus. I. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 13 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 627.

ΣΤΥΓΗΤΌΣ, ἡ, ὁν, et active et passive usurpatur. Passive si sumitur, notat: *odiosum, exosum, odio dignum, exsecrabilem, qui odio et horrori est*. Active vero si adhibetur, *eum* significat, *qui odio est plenus et alios odio prosequitur, inimicus;* a στυγέω *odio prosequor, reformido, abominor, (Eurip.* Phoen. v. 619.) quod secundum nonnullos a Στὺξ, στυγὸς *(Styx, nomen fluvii infernalis, infernum,)* descendit, ut significet *tale odium*, vel *abominationem ejusmodi, qua infernum prosequimur*. Semel tantum in N. T. legitur Tit. III, 3. στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους odiosi, odio habentes nos invicem. *Hesych.* στυγητοί· μισητοὶ, χαλεποὶ, φοβεροί. *Xiphilinus* in Caio pag. 125. *Heliodor.* V, 29. *Philo* de Decalogo p. 202. 20.

ΣΤΥΓΝΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *tristis, moestus sum, vel fio, tristor, moerore, vel molestia afficior*, et inprimis de tristitia usurpatur, quae s tu prodit et frontem nubilam re στυγνὸς, quod partim active de surpatur, *qui molestias alteri f seque odiosum et invisum aliis* i. q. στυγνοποιὸς, partim vero p de *austero, tristi, qui vultu moestitiam animi. Eurip.* Hip v. 173. *Xenoph.* Anab. II, 6. 7. *Arrian.* Diss. Epictet. III Vide et *Schol. Aristoph.* Nub. v et *Eustathium* de Ismenia IV, Sic autem legitur in N. T. Ma 22. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, λυπούμενος at ille, moestitia affec hunc sermonem, abiit moestus. *tas* in Andronic. Comnen. II, c 207. κατηφιῶντες οὖν οἱ ἄνθρωπ στυγνάζοντες ἐῴκεσαν. Hinc στι *tristitia, quae se vultu in terra misso et fronte nubila prodit.*

2. metaphorice hoc verbum u tur de *coelo nubilo, minus sere vaporibus turbido*. Matth. XV πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανὸς rubet triste coelum. Sic Sap. 5. νὺξ στυγνὴ noctem tenebricos atram notat. Ita quoque Latini *coelum* dicunt. Vide *Drakenbor* Silium Ital. l. XII, v. 602. Faci etiam locus *Polybii* Hist. IV, ἥτις (αὐστηρία) αὐτοῖς παρέπεται τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στυ τα, τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς ὑπάρχουσαν quae eorum austerit aëris frigore et coeli tristitia quae in plerisque locis esse solet pius in N. T. non legitur.

ΣΤΎΛΟΣ, ου, ὁ, 1. generatim *lumna, quae in publico erecta sta* (Alex. Jerem. XLIII, 13. τοὺ λους ἡλίου. Hebr. מַצֵּבָה *statu* speciatim: *fulcrum, quod dom jusque partes stabilit*, a στάω, ἵστημι *sto*, columna enim stat er

2. *omne, quod rectum stat*, aut *columnae ascendit et sursum a* Sic legitur in N. T. Apoc. X, στύλοι πυρὸς tanquam flammae, c narum instar ascendentes. Sim tione apud Alexandrinos στύλ *orna*

ornamento capitis, columnarum formam referente, legitur 1 Regg. VII, 40. ubi hebraico כֹּתֶרֶת *coronamentum,* respondet; — de *nube, columnae instar apparente,* Exod. XIX, 9. et de *igne,* Exod. XIII, 21. 22. XIV, 24. Jam, quia columnae sunt fulcra, sustentacula et fundamenta aedificiorum, aut tectorum, hinc στύλος

3. metaphorice *omne, quo aliquid innititur, vel firmitatem, aut auctoritatem, aut securitatem accipit,* notat, et sic in N. T. partim ad *homines* transfertur, *qui sunt in aliqua re principes, auctoritate et dignitate prae caeteris insignes, aliisque praesidio et subsidio,* partim vero ad *res, quae sunt primariae ac praecipuae.* Sic legitur in N. T. Galat. II, 9. ubi apostoli, Jacobus, Petrus et Johannes dicuntur οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, h. e. qui apostoli principes erant et auctoritate prae caeteris insignes, qui v. 6. οἱ δοκοῦντες εἶναί τι et οἱ δοκοῦντες vocantur, quia eorum tunc summa erat auctoritas. *Maimonides* More Nevochim II, 23. *prophetae columina generis humani.* Apud *Euripid.* Iphig. v. 57. proles mascula στύλοι οἴκων dicitur. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 220. Apoc. III, 12. ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου vincenti, seu summam constantiam in religione christiana tuenda et observanda probanti, principem inter meos cultores et coeli cives locum assignabo. 1 Tim. III, 15. στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας doctrina primaria ac praecipua religionis christianae. Conf. *Patric. Junium* in Notis ad Clementis Ep. I. ad Corinthios p. 8. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΤΩΪΚΌΣ, ἡ, ὄν, *Stoicus.* Nomen sectae philosophicae, apud Graecos olim et Romanos celeberrimae, cujus auctor traditur *Zeno.* Dicuntur autem *Stoici* ἀπὸ τῆς στοᾶς a porticu, ubi Zeno et sectatores ejus deambulando disputabant. Erat autem disciplina Stoicorum severissima ideoque magnae apud veteres auctoritatis. Summa ejus capita ex libris *Epicteti, Arriani, Antonini, Ciceronis, Diogenis Laërtii* et recentiorum scriptis, v. c. *Lipsii* Manuductione ad Philosophiam Stoicam et Physiologiae Stoicorum Lib. III. Antwerp. 1604. 4. et *Tiedemanni* System. Philosoph. Stoicae, Theotisce scripto, T. III. Lips. 1776. 8. cognosci possunt. In N. T. Stoici semel tantum commemorantur Act. XVII, 18. τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων, καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, sc. τῷ Παύλῳ, quidam autem ex Epicureis et Stoicis philosophis disputarunt cum eo.

ΣΎ, *tu.* Est pronomen personale omnis generis. Genitivus σοῦ, dat. σοί, accus. σέ, ubi observandum est, in nominativo et vocativo semper accentum retinere, sed in genitivo, dativo et accusativo ἐγκλίνεσθαι, h. e. referri inter dictiones encliticas, quae accentum suum rejiciunt in praecedentem dictionem, et si praecedens dictio sit circumflexa, tum prorsus amittunt accentum suum nativum. Matth. II, 6. καὶ σὺ Βηθλεέμ et tu Bethlehem. ibid. III, 14. καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με. Joh. XXI, 15. σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. Act. XXII, 27. Rom. XIV, 10. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων τὸν ἀδελφόν σου. — Σὺ saepe ponitur, *cum unusquisque, quisquis ille est, aliquid facere jubetur.* Matth. VI, 1. σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου quisquis vult orare, ingrediatur in conclave suum, ubi sit solus. ib. v. 17. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν. Interdum, ut recte observat *Schwarzius* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1252. elegantiam quoque habet in rhetorum *apostrophe,* Matth. XI, 2. Luc. X, 15. — item in *antitheto.* Matth. XXVI, 39. Luc. XV, 31. XVI, 25. XXIII, 40. Joh. II, 20. — in *interrogationibus,* Joh. III, 10. VII, 52. VIII, 53. XII, 34. XIII, 6. — in *exprobrationibus,* Act. XXIII, 3. Rom. II, 17. IX, 20. XIV, 4. 10. — in *admonitionibus,* 1 Cor. XV, 36. Galat. II, 14. VI, 1. et in *blandiendo.* 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. II,

II, 1. Jacob. II, 3. — Genitivus σοῦ cum circumflexo tanquam pronomen personale adhibetur Matth. II, 6. III, 14. XVII, 27. Luc. II, 37. Sine circumflexo ut dictio enclitica adhibetur. Matth. I, 20. IV, 7. VI, 13. Luc. IV, 7. — Dativus σοὶ in utramque partem adhibetur. Matth. XXI, 5. rex tuus ἔρχεταί σοι venit tibi, h. e. in honorem et commodum tuum. Apoc. II, 16. μετανόησον, εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ resipisce, alias vero veniam tibi, h. e. ad te puniendum. — Nominativus pluralis ὑμεῖς, gen. ὑμῶν. Matth. V, 12. Marc. VII, 6. etc. Ὑμῶν ponitur interdum adjective pro ὑμέτερος. Matth. V, 12. 16. 20. 1 Cor. III, 21, 22. - - Dativus ὑμῖν, ut σοὶ in utramque partem adhibetur. 2 Cor. V, 13. et XII, 20. Accusativus ὑμᾶς.

ΣΥΓΓΈΝΕΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *cognatio, affinitas, generis et sanguinis communio*, a σὺν, ν mutato in γ, εὐφωνίας ἕνεκα, et γένος *genus, prosapia*. Sic legitur, sed sensu metaphorico, ita, ut *quamlibet arctam conjunctionem* significet, Sapient. VIII, 18. ἔστιν ἀθανασία ἐν συγγενείᾳ τῆς σοφίας. Adde *Xenoph. Hist. Gr.* II, 4. 13. et *Anab.* VII, 3. 20. *Polyb.* VIII, 35. 9.

2. per metonymiam: *cognati, affines, familia*, i. q. συγγενής. Sic ter tantum in N. T. legitur. Luc. I, 61. ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου nemo est in omni familia tua. Act. VII, 3. ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου linque patriam tuam atque cognatos tuos. ibid. v. 14. καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν, scil. μετεκαλέσατο. *Eurip.* Phoen. v. 300. ὦ συγγένεια τῶν Ἀγήνορος τέκνων. *Polyb.* XV, 30. 7. *Demosthenes* p. 796. 17. ed. *Reiske*, ὥσπερ αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰκίας. Ita etiam συγγένεια in versione Alexandrina aliquoties usurpatur, v. c. Levit. XX, 20. ubi hebraico דּוֹד *patruus* respondet. Genes. L, 8. καὶ τὴν συγγένειαν καὶ τὰ πρόβατα ὑπελείποντο. ibid. XII, 1. et in aliis multis locis, ubi hebraico מִשְׁפָּחָה *familia* respondet, v. c. Job. XXXII. 2. Jerem. XXXIII, 24. Adde 2 Macc. V, 9. et Sirac. XXII, 6. *Hesych.* συγγένεια· συγγενικός.

ΣΥΓΓΕΝῊΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, 1. *cognatus, affinis, consanguineus*, ex iisdem. Marc. VI, 4. Luc. I, 36. Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου Elisabeth, cognata tua. In hac cognatione inter Mariam, ex tribu Juda, et Elisabetham, ex tribu Levi oriundam, non est magna cum quibusdam interpretibus difficultas quaerenda: nam potuisse ex diversis tribubus connubia jungi, ostendit *Buxtorfius* in Catalectis 241. ibid. v. 58. οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς vicini atque cognati ejus. ibid. II, 44. ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ τοῖς γνωστοῖς inter cognatos atque familiares. ibid. XIV, 12. οἱ συγγενεῖς ab amicis et fratribus et vicinis distinguuntur. Joh. XVIII, 26. Act. X, 24. συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. In versione Alexandrina legitur in eadem significatione pro גֹּאֵל, 1 Regg. XVI, 11. et דּוֹדָה *amita*. Levit. XVIII, 14. XX, 20. Adde Tob. VI, 9. 1 Macc. X, 89. 2 Macc. XI, 1. 35. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 4. 6. et 7. 5. Pro συγγενὴς apud graecos Scriptores, maxime poetas, reperitur etiam σύγγονος *cognatus, frater, soror*, v. c. *Euripidem* in Phoeniss. v. 1246. 1468 et 1524.

2. *popularis, eadem gente* (γένει 2 Cor. XI, 26.) *oriundus, gentilis. Polyb.* IV, 54. 6. Sic sumendum videtur Luc. XXI, 16. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, ubi vox συγγενεῖς ob praecedens ἀδελφοὶ de cognatis non commode accipi potest. Rom. IX, 3. ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ubi intelligendi sunt Judaei, qui secundum natales populares Pauli erant. Gentiles autem et omnino omnes, ad religionem christianam adducti, συγγενεῖς et ἀδελφοὶ Pauli erant κατὰ πνεῦμα. Rom. XVI, 7. 11 et 21. Saepius in N. T. non legitur. — Cf. quae de hac voce disputavit *Schwarzius*

zius in Notis ad *Theophrast.* Char. c. 19.

ΣΥΓΓΝΏΜΗ, ης, ἡ, *ignoscentia, venia, indulgentia, concessio, permissio,* a συγγινώσκω *ignosco, indulgeo, conduco, consentio, ejusdem sum sententiae.* Semel tantum legitur in N. T. 1 Cor. VII, 6. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν hoc, quod dixi, suadere tantum volui, salvo judicio vestro, non praecipere, es war bloss mein unmassgeblicher Rath *it was only my simple opinion.* Frequentius haec vox apud Graecos de *venia, indulgentia et ignoscentia* usurpatur, v. c. *Eurip.* Phoen. v. 1012. οὐχὶ συγγνώμην ἔχει ignosci non potest. *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 20. συγγνώμη ἐστὶν ignoscendum est. *Thucyd.* I, 32. IV, 61. V, 88. VII, 15. *Anthol.* II, 50. 21. Sirac. III, 13. συγγνώμην ἔχε, *Lutherus:* halte es ihm zu gute *take it of him in good part. Suid.* συγγνώμη· συγχώρησις.

ΣΥΓΚΆΘΗΜΑΙ, *una sedeo, consideo,* i. q. συγκαθίζομαι (quod legitur apud *Lucianum* de Gymnasiis T. II. p. 281) ex σὺν *cum* et κάθημαι *sedeo.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. XIV, 54. καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν et considebat cum ministris. Act. XXVI, 30. καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς et omnes, qui assederant. *Lucian.* Pseudologista T. II. p. 443. *Basilii M.* Orat. Moral. XII, p. 334. *Xenoph. Anab.* V, 7. 13. et VII, 3. 5. In versione Alexandrina legitur pro hebraico יָשַׁב *sedit, consedit, commoratus est.* Ps. CI, 7. et Exod. XXIII, 33.

ΣΥΓΚΑΘΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie transitive: *una sedere facio, una colloco, una cum aliquo habitare et commorari facio,* ex σὺν *cum* et καθίζω *sedere facio, colloco.* Ephes. II, 6. καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ et una cum eo nos resuscitabit summaque in coelis felicitate donabit cum Christo, seu ad Christi similitudinem.

2. intransitive: *simul, una sedeo, consideo, una commoror,* subintellecto pronomine reciproco. Luc. XXII, 55. συγκαθισάντων αὐτῶν cum consedissent, scil. ad ignem. Neutraliter sumitur quoque haec vox apud Alexandrinos Exod. XVIII, 13. Jerem. XVI, 8. pro hebraico יָשַׁב *assedit, consedit, commoratus est.* Saepius in N. T. non legitur. Confer *Maii Obss. Sacr.* T. IV. 164.

ΣΥΓΚΑΚΟΠΑΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *communia cum aliquo perfero mala, sum particeps afflictionum, simul malis afficior,* ex σὺν *una, cum* et κακοπαθέω *molestias, miserias et mala aequo animo perfero,* hocque a κακὸς *malus* et πάσχω *patior.* Semel tantum in N. T. legitur. 2 Tim. I, 8. συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ auxilio divino adjutus perfer mecum tranquillo animo mala ac calamitates ob religionem christianam. Vide supra ad κακοπαθέω a me dicta.

ΣΥΓΚΑΚΟΥΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *simul affligo, una cum aliis male vexo.* Pass. συγκακουχέομαι, οῦμαι, *una cum aliis malis ac calamitatibus premor, in societatem alienorum malorum venio, una affligor,* ex σὺν et κακουχέω, ῶ, *male tracto,* quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur. Hebr. XI, 25. μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ et malebat miseram Israelitarum sortem subire.

ΣΥΓΚΑΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *convoco, congrego, colligo,* ex σὺν et καλέω *voco.* Eandem significationem habet quoque medium συγκαλέομαι, οῦμαι. Legitur in N. T. Marc. XV, 16. καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν et adversus eum congregarunt totam cohortem. Cf. Matth. XXVII, 27. συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Luc. IX, 1. συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ convocatis deinde duodecim discipulis suis. ibid. XV, 6. 9. XXIII, 13. Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν Pilatus vero convocatis pontificibus, proceribus ac populo. Act. V, 21. συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ coacto concilio omnium

nium senatorum Israeliticorum. ibid. X, 24. XXVIII, 17. Saepius in N. T. non legitur. *Demosthenes* p. 130. 2. ed. *Reiske*. *Aristaenet*. I, 5. *Pollux* Onom. I, 8. 12. Conf. etiam *Irmisch*. in Excursu ad *Herodian*. I, 2. 3. p. 785. Alexandrini usi sunt hac voce aliquoties pro קָרָא *advocavit, accersivit, convocavit*. Exod. VII, 11. Jos. IX, 22. X, 24. Prov. IX, 3. Jerem. I, 15. Zach. III, 10.

ΣΥΓΚΑΛΎΠΤΩ, fut. ύψω, 1. *cooperio, contego, operio*, ex σὺν et καλύπτω *tego, operio, occulto*. Ita legitur apud Alexandrinos 1 Regg. XXI, 4. καὶ συνεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Genes. IX, 23. Judd. IV, 18. 19. 2 Paral. IV, 13. V, 17. *Plutarch*. Vit. Demosthen. p. 305. ἀπιόντος οἴκαδε συγκεκαλυμμένου καὶ βαρέως φέροντος.

2. metaphorice: *occulto, abscondo*. Sic semel tantum in N. T. legitur Luc. XII, 2. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται nihil enim tam occultum est, quod non aliquando in notitiam hominum sit venturum. *Eurip*. Phoen. v. 889. *Aeschyl*. Prometh. Vinct. v. 513.

ΣΥΓΚΆΜΠΤΩ, fut. ψω, *inflecto, incurvo, flexuose contraho*, ex σὺν et κάμπτω *flecto*. Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 10. καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον et dorsum eorum semper incurva, h. e. effice, ut, miseria pressi, semper incurvati incedant, seu, statum eorum miserrimum redde. Verba desumta sunt ex Ps. LXIX, 23. וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד הַמְעַד et dorsum eorum semper nutare fac. Praeterea legitur apud Alexandrinos 2 Regg. IV, 35. pro גָּהַר *procubuit toto corpore, inclinavit se, inclinatus fuit*. Adde *Theodotionem* Judd. V, 27. et *Xenoph*. de Re Equestri VII, 2. Hinc συγκαμπὴ de *curvatura cervicis* apud *Xenoph*. l. l. I, 8.

ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΊΝΩ, fut. ήσομαι, 1. proprie: *una*, vel *simul descendo*, ex σὺν, κατὰ et βαίνω *eo*. Sic legitur Sapient. X, 13. συγκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον. Cantic. trium puerorum v. 25. συγκατέβη ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ἀζαρίαν εἰς τὸν κάμινον. Alex. Ps. XLIX, 17. οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. *Thom. M*. p. 815. edit. *Bernard*. συγκαταβαίνειν οὐκ ἐρεῖς, ἀλλὰ συγκατιέναι, καὶ συγκαθῆκεν εἰς τὸ παίζειν, ubi videndus *Hemsterhusius*.

2. *una cum aliquo proficiscor et iter facio, et quidem e loco edito in regionem depressiorem et minus editam*, quemadmodum etiam καταβαίνειν in N. T. haud raro notat: *proficisci e loco edito in regionem minus editam*, et τῷ ἀναβαίνειν opponitur, ut supra sub utraque voce pluribus a me expositum est. Sic autem semel tantum in N. T. legitur Act. XXV, 5. συγκαταβάντες una mecum Caesaream proficiscantur.

ΣΥΓΚΑΤΆΘΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *assensio, approbatio*, a 2 pers. praet. indic. pass. verbi συγκατατίθημι, quod vide. *Cic*. Academ. Quaest. Lib. IV, c. 12. — — "nunc de assensione atque approbatione, quam Graeci συγκατάθεσιν vocant, pauca dicemus." *Arrian*. Diss. in Epictet. Lib. III, c. 26. Hinc ex adjuncto συγκατάθεσις

2. *consensum, conjunctionem, consortium* notat et est idem, quod συμφώνησις. Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. VI, 16. τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; qualis vero compositio templo Dei cum idolis? h. e. quaenam conjunctio Christianorum (qui saepe in N. T. comparantur cum templo, in honorem Dei exstructo,) cum idolis esse potest? *Polybius* Hist. IV, c. 17. μέλλοντες τυγχάνειν τῆς σωτηρίας διὰ τὴν τῶν Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν. *Hesych*. et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. συγκατάθεσις· συμφώνησις.

ΣΥΓΚΑΤΑΤΊΘΗΜΙ, fut. ήσω, 1. proprie: *una depono*, ex σὺν, κατὰ et τίθημι *pono*. Eandem significationem habet quoque medium συγκατατίθεμαι, quod, omissa voce ψῆφος, speciatim de iis usurpatur, *qui una calculum in urnam demittunt et calculis appositis vel approbant sententiam, vel reprobant*, v. c. de judicibus, qui, ut mos erat

erat antiquus, niveis atrisque lapillis, his damnare reos, illis absolvere (*Ovid.* Metam. L. XV, 40 seq.) solebant. Hinc factum est, ut συγκατατίθεμαι

2. metaphorice significaret: *assentiri, adstipulari, probare, subscribere alicujus sententiae, suffragari,* et interdum etiam de *foedus pangentibus, conspirantibus* et *in societatem alicujus venientibus* usurparetur. In N. T. semel tantum legitur Luc. XXIII, 51. οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν hic nec consilia, nec facta eorum assensu suo probaverat. Alex. Exod. XXIII, 1. οὐ συγκαταθήσῃ μετὰ τοῦ ἀδίκου ne conspires, aut societatem ineas cum injustis. Exod. XXIII. 32. οὐ συγκαταθήσῃ αὐτοῖς καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν διαθήκην ne foedus pangas cum illis et diis eorum. Hist. Susann. v. 20. συγκατάθου ἡμῖν consentias nobis. Etiam apud graecos Scriptores συγκατατίθεμαι haud raro de *iis* usurpatur, *qui in eandem sententiam cum aliquo descendunt et alicui suffragantur,* v. c. apud *Diogenem Laërt.* IV, c. 6. et VII, c. 121. τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκατατίθεσθαι μηδενί. *Polybium* Excerpt. Legat. 46. et Hist. I, c. 49. προχείρως αὐτῶν συγκατατιθέμενος. ibid. V, c. 1. *Demosthen.* p. 283. 22. edit. *Reiske. Josephum* A. J. XX, 1. 2. Conf. *Krebsii* Obss. Flavianas p. 139. et *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 122. p. 455. ed. *Fischeri;* nec non *Wetstenii N. T.* T. I, p. 821.

ΣΥΓΚΑΤΑΨΗΦΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *communibus votis et suffragiis eligo, communi sortis datae approbatione adscisco et coopto,* etiam *annumero,* ut sit i. q. συναριθμέω, ex σὺν, κατὰ et ψηφίζω *calculis computo et numero, calculis eligo, decerno, statuo.* Semel legitur in N. T. Act. I, 26. καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων et annumeratus est undecim apostolis, seu cooptatus est in numerum undecim apostolorum.

ΣΥΓΚΕΡΑ΄ΝΝΥΜΙ, vel ΣΥΓΚΕΡΑΝΝΥ΄Ω, fut. άσω, 1. proprie: *commisceo, contempero, misceo,* ex σὺν et κεράννυμι, vel κεραννύω *misceo.* Verbo hoc, quod est pharmacopolis proprium, nuspiam usi sunt Alexandrini, sed derivato substantivo σύγκρασις *commixtio, commixtura,* Ezech. XXII, 20. pro סִיג *scoria.* Adde 2 Macc. XV, 40. ὃν δὲ τρόπον οἶνος ὕδατι συγκερασθεὶς ἡδύς.

2. *compono,* adjuncta *sapientiae et ordinis* notione. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XII, 24. ὁ δὲ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα sed Deus ita sapienter composuit corpus; ubi conf. sequentia.

3. metaphorice: *conjungo, adjungo,* in qua notione repèritur Hebr. IV, 2. οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν sed non profuit illis promissio ista, quam acceperant; nam non conjuncta erat cum fide eorum, ad quos directa erat, seu, quia Israelitae non fidem habebant illi promissioni divinae. *Demosthenes* p. 1414, 7. παιδείαν πρὸς ἅπαντα ταῦτα εὐκαίρως συγκεκραμένην. *Thucyd.* VI, 18. Cf. *Wetstenii N. T* T. II. p. 397. et inprimis *Abreschii Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 247. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΙΝΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *una vel simul moveo, una agito, commoveo, concieo, concito* (*Polyb.* II, 59. 8. et XV, 17. 1.) et speciatim in deteriorem partem de *iis* usurpatur, *qui iram alicujus et indignationem movent,* aut *ad seditionem alios concitant,* ex σὺν et κινέω *moveo.* Reperitur tantum in N.T. Act. VI, 12. συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν et commoverunt, seu concitarunt populum. Conf. supra ad κινέω dicta.

ΣΥΓΚΛΕΙ΄Ω, fut. είσω, 1. proprie: *concludo, occludo, observo,* ut incluso nullus detur exitus, ex σὺν et κλείω *claudo. Thucyd.* IV, 67. Sic in libris apocryphis V. T. saepius de iis usurpatur, qui alios carceri, seu urbi, includunt, aut aedes et alia loca observando muniunt, v. c. 1 Macc. V, 5. καὶ συνεκλείσθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοῖς πύργοις. ibid. VI, 18. οἱ ἐκ τῆς ἄκρας ἦσαν συγκλείοντες τὸν Ἰσραήλ. ibid. XI, 65.

65. XV, 25. 2 Macc. I, 15. συγκλείσαντες τὸ ἱερόν. ibid. XII, 7. In eadem significatione respondet etiam apud Alexandrinos hebraico סָגַר et הִסְגִּיר *clausit, occlusit, conclusit.* Jos. VI, 1. καὶ Ἱεριχὼ συγκεκλεισμένη καὶ ὠχυρωμένη. Ies. XLV, 1. Jerem. XIII, 19. Amos I, 6. 9. Abd. v. 14. Malach. I, 10.

2. *capio*, de piscatoribus, qui pisces reti concludunt et ita eos capiunt. Luc. V, 6. συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολὺ tantam piscium ceperunt copiam; ubi videndus *Wetstenius.*

3. metaphorice: *trado*, vel *subjicio alicujus potestati, obstringo, obstrictum et obligatum reddo, permitto, ut aliquis alterius potestati subjiciatur, aut obstringatur aliqua re,* etiam per metalepsin: *obstrictum et obnoxium, vel subjectum declaro.* Rom. XI, 32. συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν permisit enim Deus omnes incredulitati, aut: demonstravit et declaravit, omnes esse sub incredulitate et vitiositate; quod placuisse video *Chrysostomo,* qui ita interpretatus est: ἤλεγξεν, ἀπέδειξεν ἀπειθοῦντας. Galat. III, 22. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν sed in litteris sacris Deus omnes homines vitiositatis imperio subjectos poenisque peccatorum obnoxios declarat. ibid. v. 23. ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι legi Mosaicae obstricti tenebamur. Imitati sunt hac in re Scriptores N. T. librorum hebraicorum V. T. auctores, qui voce הִסְגִּיר, vel nude posita, Deut. XXXII, 30. Job. XVI, 11. Ps. LXXVIII, 50. vel sequente vocabulo בְּיַד, Ps. XXXI, 8. usi sunt de iis, qui alios tradunt et subjiciunt aliorum potestati, unde etiam ab Alexandrinis voce παραδιδόναι redditum reperitur. Simili tamen ratione συγκλείω apud Graecos usurpatur, v. c. apud *Diod. Sic.* XX, 74. ubi videndus *Wesselingius,* et *Dionysium Halic.* Lib. VIII, p. 520. (cf. etiam *Ernesti* Glossar. Polybianum s. h. v.) et κατακλείω apud *Dionys. Halic.* III, 18. et *Demosthen.* I. *Philipp.* p. 118. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *cohaeres, consors haereditatis, a defuncto relictae,* ex σὺν et κληρονόμος *haeres.* Hinc verbum συγκληρονομέω *cohaeres sum, una haereditatem adeo.* Sirac. XXII, 23. ἵνα ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς. Jam, quia κληρονόμος etiam generatim *eum* significat, qui quocunque modo aliquid consequitur ac particeps fit alicujus rei, (conf. supra ad vocem κληρονόμος a me dicta,) factum est, ut etiam συγκληρονόμος

2. generatim et metaphorice diceretur in N. T. *particeps alicujus rei una cum aliis, qui aliquid una cum aliis consecutus est.* Rom. VIII, 17. συγκληρονόμοι Χριστοῦ participes insignis felicitatis futurae, qua Christus in praesenti apud Deum fruitur; ubi συγκληρονόμον Χριστοῦ εἶναι est i. q. συνδοξάζεσθαι, ibidem, συζῆν, 2 Tim. II, 11. συμβασιλεύειν, ibid. v. 12. et σὺν Χριστῷ φανερωθῆναι ἐν δόξῃ, Coloss. III, 4. Ephes. III, 6. εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ futurum scilicet esse, ut gentiles, eum Judaeis arctissime juncti, participes fiant felicitatis, Judaeis per Messiam promissae. Hebr. XI, 9. μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς cum Isaaco et Jacobo, quibus eadem promissio contigerat, seu, quibus etiam promissa erat possessio terrae Canaan. 1 Petr. III, 7. ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς quae non minus quam mariti olim participes erunt felicitatis aeternae. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *particeps fio, aut sum, in societatem venio, commercium habeo, communico,* i. q. simplex κοινωνέω, a quo descendit. Ter tantum in N. T. reperitur. Ephes. V, 11. καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, pro τῶν ἐν τῷ σκότει, ne participes fiatis factorum pravorum et perniciosorum gentilium, partim

approbando, partim iisdem ιus indulgendo. Philipp. IV, κοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει quod :tatem calamitatum (pauperta- ιime) mearum venistis, h. e. me, calamitatibus et inopia ι, omnibus modis sublevastis. XVIII, 4. ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ιαρτίαις αὐτῆς ne in societatem ιrum ejus abstrahamini, eadem ο, cooperando, adjuvando, ap- do, connivendo, non prohiben- Demosthenes p. 1299. 20. ed. συγκοινωνεῖν τῆς δόξης.

ΚΟΙΝΩΝΌΣ, οῦ, ὁ, ἡ, consors, ιs, socius, adjutor, i. q. κοινωνός. ΚI, 17. συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ ιητος τῆς ἐλαίας ἐγένου et parti- ctus es radicis et pinguedinis, ilitatis olivae, h. e. si a tropo ris, vos gentiles in societatem ι felicitatis, Judaeis tantum romissae, promissionum et be- :um, quae a patriarchis ad ιs, veluti a radice in ramos, erunt. 1 Cor. IX, 23. τοῦτο δὲ ὶ τοῦ εὐαγγελίου, ἵνα συγκοινωνὸς ἰνωμαι haec vero omnia religio- istianae causa facio, ut nempe ropagationem omnibus modis ream et ita particeps fiam prae- ι, quae Christus veris doctori- ligionis christianae promisit et vit. Cf. v. 17. et 2 Tim. IV, ι Philipp. I, 7. συγκοινωνούς μου ριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. Vide id χάρις dicta. Apoc. I, 9. νὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Saepius in N. T. gitur.

:ΚΟΜΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: comporto, congrego, una porto, fero, aut duco, ex σὺν et κομίζω Usurpatur maxime de frugi- ιae in cellas et horrea, aut in acervum congeruntur et colli- . Vide *Schol. Aeschyl. Sept. Theb.* v. 930. Sic legitur Job. . ubi pro verbis hebraicis: כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ *sicut ascendit ι frugum tempore suo,* Alexan- drini habent: ὥσπερ θημωνιὰ ἅλωνος καθ' ὥραν συγκομισθεῖσα. *Xenoph.* de Venat. V, 5. ὅσα γὰρ ἡ γῆ φέρει, τὰ μὲν ἥμερα συγκεκόμισται, τὰ δὲ ἄγρια γῆρας διαλέλυται. Hinc συγκομιδὴ *comportatio, collectio frugum* apud *Symmachum* Exod. XXIII, 16. ἑορτὴν συγκομιδῆς *festum collectionis frugum*, (*Suid.* Συγκομιδή· ὡς ἐπὶ καρπῶν. Θουκυδίδης ἐν γ'· καὶ ἐν συγκομιδῇ καρποῦ ἦσαν.) et συγκομιστήρια, h. e. sacrificia, quae Graeci tempore collectionis frugum offerebant, teste *Hesychio* in hac voce. Vide et *Meursii* Graec. Fer. p. 257.

2. speciatim: *compono et praeparo mortuum ad sepulturam*, ita, ut oculi claudantur, corpus aqua abluatur et aromatibus ungatur, fasciis sepulcralibus induatur, et quae sunt hujus generis reliqua, *funus curo*, et ex adjuncto: *effero mortuum, sepelio*, et interdum: *una cum aliis mortuum ad sepulturae locum deduco.* Sic semel legitur in N. T. Act. VIII, 2. συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς Stephani vero funus curarunt eumque extulerunt et sepeliverunt homines religiosi. *Vulgatus* habet: *curaverunt*, scil. *funus.* *Syrus* transtulit: ܩܒܪܘܗܝ ܘܐܣܩܘܗܝ *et loculo incluserunt et sepeliverunt.* Scholiastes *Aeschyli* ad Sept. adv. Theb. v. 930. p. 212. ed. *Corn. de Pauw*, postquam docuerat, τὸ συγκομίζειν καὶ ἐκκομίζειν καὶ ἀνακομίζειν de mortuis usurpari, hanc vocum constituit differentiam, ut συγκομιδὴ (vox, apud *Herodianum* aliquoties obvia,) sit: ἡ πρὸ τοῦ τάφου πᾶσα ἐπιμέλεια, ἐκκομιδὴ autem ἡ πρὸς τὸν τάφον ἀπαγωγή, ἀνακομιδὴ denique ἡ ἐκ τοῦ τάφου εἰς τὸν τάφον μετάθεσις. Sed scholiastes *Sophoclis* ad Ajacem Flagellif. v. 1068. ex quo sua sumsit *Phavor.* συγκομίζειν, inquit, ἀντὶ τοῦ θάπτειν ἀπὸ τῶν συναγομένων καρπῶν εἰς τὰς ἀποθήκας. ἐπ' ἐκείνων γὰρ λέγεται κυρίως τὸ συγκομίζειν, καὶ ἡ συγκομιδή. ubi videndus *Stolbergius.* *Thucyd.* VI, 72. συγκομίζοντές τε τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, καὶ, ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες, ηὐλίσαντο αὐτοῦ. *Plutarch.*

Plutarch. Agesil. p. 606. Confer. *Heinsii* Exercitatt. Sacr. ad Act. VIII, 2. p. 266. *Geierum* de Luctu Hebraeorum cap. 5. *Nicolai* de Luctu Graecorum c. 4. § 3. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 397. et *Sam. Bochartum* T. II, Opp. p. 1239.

ΣΥΓΚΡΊΝΩ, fut. νῶ, 1. proprie: *confundo, commisceo, admisceo, immisceo, conjungo,* et opponitur τῷ διακρίνω *discerno,* ex σὺν et κρίνω *secerno.* Usurpatur autem in hac significatione apud Graecos de omnibus rebus, quae coagmentantur, aut concrescunt, natura vel arte, unde interdum in libris scriptis atque impressis σύγκρισις et σύγκρασις permutantur. Vide *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* I, 7. Itaque σύγκρισις est *Hesychio* μίξις. *Hesych.* συγρίνει· συνισοῖ. *Thom. M.* in voce συνδικάζειν, συγκρίνεσθαι· ἑνοῦσθαι, et apud *Phrynich.* p. 40. εἰς ἓν καὶ ταὐτὸν ἐλθεῖν, et in scholiis ad *Lucian.* Soloecist. c. 5. (T. III, p. 166. ed. *Reitzii,* ubi videndus est *Graevius.)* πυκνοῦσθαι explicatur. Adde *Platonis* Phaedon. s. 15. Sic autem legitur in N. T. 2 Cor. X, 12. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων non possum a me impetrare, ut me nonnullis accenseam admisceamve, qui de se multa praedicare solent. Conf. quae ad h. l. illustrandum scripsit S. Ven. *Morus* in Diss. de loco Paulino 2 Cor. X, 12—17. Lips. 1781. 4.

2. *comparo, confero, comparationem instituo,* i. q. παραβάλλω. 2 Cor. X, 12. καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς et me comparo ac compono mecum ipse, h. e. judicium fero de me ad normam mearum virium, factorum et meritorum, seu, *mecum habito,* ut *Persius* loquitur. Esse autem συγκρίνεσθαι apud Graecos haud raro idem, quod παραβάλλεσθαι, partim e testimoniis grammaticorum veterum, (v. c. *Thom. M.* qui in voce συνδικάζειν p. 821. ed. *Bernard.* haec habet: ἐπὶ καὶ ὁ Φαμὲν ἐν τῇ συνηθείᾳ συγκρίνειν, ἀντὶ τοῦ πρὸς τὸν δεῖνα τόνδε παρεξετάζειν, οὐχ εὕρηται παρὰ τοῖς δοκιμωτάτοις τῶν παλαιῶν· ἀλλ' ἀντὶ τούτου, παραβάλλειν καὶ παρεξετάζειν καὶ παρατιθέναι. *Phrynichi* p. 120. ed. *Pauw.)* et *Lexicographorum, (Hesych.* συγκρινομένη· πρὸς ἰσότητα δοκιμαζομένη. Idem: συγκριθῶμεν· ὁμοιωθῶμεν.) partim ex ipsis exemplis constat, quae hujus significationis plura exstant in Graecorum libris, v. c. *Alciphron.* Epp. I, 34. ubi vid. *Berglerus,* p. 149. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 22. p. 316. πῶς συνέκρινε τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὐτοῦ τῇ μεγάλου βασιλέως. *Strabo* VIII, p. 536. συγκρίνειν πρὸς τὰ νῦν comparare cum praesenti rerum statu. *Diod. Sic.* III, p. 185. *Josephus* A. J. V, 1. 21. συγκρινόμενα ἑτέρᾳ γῇ πανευδαίμονα νομισθησόμενα. Sapient. VII, 29. φωτὶ συγκρινομένη εὑρίσκεται προτέρα. ibid. XV, 28. 1 Macc. X, 71. Conf. etiam *Graevium* ad *Luciani* Soloec. cap. 5. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 107.

3. *explico, interpretor, expono, trado.* 1 Cor. II, 13. πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες exponimus et tradimus vobis praecepta religionis christianae eo, quo Deus vult, modo. In hac significatione saepius apud Alexandrinos reperitur, qui hac voce expresserunt chaldaicum פְּשַׁר *interpretatus est, explicavit,* Dan. V, 13. 17. συγκρίναι ἐνύπνια, et hebraicum פָּתַר idem, Genes. XL, 8. ubi *Aquila* ἐπιλύειν, *Symmachus* autem διακρίνειν habet. ibid. v. 16. 22. XLI, 12. 15. Sic simplex κρίνω legitur apud *Theocritum* Idyll. XXI, 29. et *Josephum* A. J. II, 2. 2. et κρίσις pro ἐξήγησις ponitur apud *Josephum* A. J. II, 5. 4. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΚΎΠΤΩ, fut. ύψω, transitive: *incurvo, in curvitatem contraho,* et intransitive: *incurvor, incurvus, vel inflexus sum, deorsum aspicio,* ex σὺν et κύπτω *pronus sum, inclino me, demitto oculos, incurvo me deorsum.* In N. T. tantum legitur Luc. XIII, 11. de muliere, a Christo miraculoso modo sanata, quae erat συγκύπτουσα, h. e. μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελὲς, ut statim in sequentibus explicationis

causa

additur. Συγκύπτων Graecis di- qui est cernuus, curvus et in propensus et adeo decrepitus, tus ingredi non possit, κυφὸς, oph. Plut. v. 266.) et morbo ion in collo tantum, sed et in et nucha residere solet,) labo- uem medici graeci κύφωσιν et ·ωσιν vocant, qui impedit, quo aliquis caput et tergum erigere tere possit. Vide Conr. Johre- de Morbis Biblicis N. T. p. 8 Vox συγκύπτω legitur praeterea Alexandrinos Job. IX, 27. συγ- (scil. ἑαυτὸν) τῷ προσώπῳ. Si- II, 17. XIX, 21. Conf. Wet- N. T. T. I. p. 745.

ΓΚΥΡΊΑ, ας, ἡ, casus, id, quod o evenit, accidens, i. q. συγκύρη- quod legitur apud Symmachum . XX, 25. Ps. XC, 6. Hesych. ημα· συντύχημα.) a συγκυρέω ob- accido, evenio, in quo sensu re- r apud Symmachum Eccles. IX, Vocabulum συγκυρία, quod ad- n raro reperitur in Scriptoribus s, (v. c. apud Eustathium ad r. Iliad. ψ', v. 435. κατά τινα ίαν. Frequentius est verbum έω, quod legitur apud Dionys. . Ant. V, 56. Polyb. II, p. 209. lot. VIII, 87. et IX, 89.) semel n in N. T. legitur Luc. X, 31. συγκυρίαν δὲ fortuito, vel, casu Syrus verbaliter: ܡܢ ܓܕܫܐ et it. Hesych. συγκυρία, vel συγ- (alterutrum enim reponendum co impressi συγκυρῶ) συντυχία. Chrysostomus Opp. T. VII, p. inter utrumque vocabulum ita guit: κατὰ συντυχίαν γάρ ἐστιν τας καὶ ἀπροσδοκήτως, ὅταν ἐξ αὐ- ν τις παραγίνηται, κατὰ συγκυρίαν ν, ὅταν τις κατὰ πρόνοιαν Θεοῦ τι , Conf. Foësii Oeconom. Hip- p. 357.

ΓΧΑΊΡΩ, fut. med. χαρήσομαι, prie: una gaudeo, in societatem venio, collaetor, et opponitur λυπέω apud Charitonem Lib. V. ex σὺν et χαίρω gaudeo. Con- μ. II.

struitur cum dativo ob praepositio- nem σύν. Luc. XV, 6. συγχάρητέ μοι collaetamini mecum. ibid. v. 9. Phi- lipp. II, 17. χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. ib. v. 18. Demosthenes p. 194. 23. et 579. 19. ed. Reiske.

2. gratulor alicui, congratulor, me in societatem gaudii alicujus venire declaro ac testor. Luc. I, 58. καὶ συνέ- χαιρον αὐτῇ et congratulati illi sunt. Ita etiam legitur apud Alexandrinos Genes. XXI, 6. ὃς γὰρ ἀκούσῃ, συγχα- ρεῖταί μοι.

3. i. q. simplex χαίρω gaudeo, de- lector aliqua re. 1 Cor. XIII, 6. συγ- χαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ delectatur contra probitate et virtute. Hesych. συγ- χαίρων· ἐπιχαίρων.

4. generatim: in societatem suavis sensus venio. 1 Cor. XII, 26. συγχαί- ρει πάντα τὰ μέλη, ubi τῷ συγχαίρειν opponitur συμπάσχειν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΓΧΈΩ, ῶ, vel ΣΥΓΧΕΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie: confundo, permisceo, confundendo permisceo, ex σὺν et χέω, vel χεύω, vel χύνω fundo.

2. metaphorice: perturbo, concito, commoveo, efficio, ut turba tumultuose confluat. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XXI, 27. συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον et concitarunt omnes incolas Hierosolymitanos. In versione Alex. legitur haec vox pro בָּלַל miscuit, commiscuit, confudit. Genes. XI, 7. 9. Cf. etiam Reiskii Indicem Grae- cit. Demosthen. p. 699. et infra s. συγχύνω.

ΣΥΓΧΡΆΟΜΑΙ, ῶμαι, proprie: una aliqua re utor, aut alicujus opera utor; deinde vero commercium et communionem cum aliquo habeo, fami- liariter aliquo utor, conversor, ex σὺν et χράομαι utor. Semel tantum in N. T. legitur Joh. IV, 9. οὐ γὰρ συγ- χρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις non enim utuntur Judaei Samaritanis, h. e. Judaei non habent commercium et familiaritatem cum Samaritanis. Sic enim etiam apud optimos latinos Scriptores uti aliquo pro alicujus ami-

cum et familiarem esse, ponitur, v. c. apud *Ciceronem* pro Roscio Amerino c. 62. Adde *Plaut*. Trin. II, 1. 26. *Syrus* recte transtulit: ܠܐ ܓܝܪ ܡܬܚܠܛܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܥܡ ܫܡܪܝܐ *non enim commercium habent Judaei cum Samaritanis.*

ΣΥΓΧΎΝΩ vel ΣΥΓΧΎΩ, fut. ύσω, 1. proprie: *confundo*, et de *liquoribus* usurpatur, *qui confunduntur et confundendo commiscentur*, ex σὺν et χύω *fundo*.

2. metaphorice: *perturbo aliquem, obstupefacio*, i. q. ἐξίστημι. Συγχύνομαι *vehementer perturbor, obstupefio*. Sic legitur in N. T. Act. II, 6. συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη confluxit turba et perturbata est vehementer, h. e. obstupefacta est. *Vulgatus* vertit: *et mente confusa est*. Eandem significationem vox latina *confundi* habet, v. c. apud *Livium* I, 7. VI, 6. 34. *Curtium* VII, 7. 23. et *Suetonium* Caes. 7. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 463.

3. *perturbo*, h. e. *ad incitas redigo, argumentis adversarium confuto et disputando eo redigo, ut, quid dicat contra, non habeat.* Act. IX, 22. συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους et confutavit Judaeos, seu disputando et demonstrando Judaeos ad incitas redegit. Hac voce de oratoribus quoque Graecos uti, testis est *Julius Pollux* Onom. IV, § 35. p. 366. VI, 129. p. 644. ed. *Hemsterhus.*

4. συγχύνομαι *tumultuose concurro*. Act. XIX, 32. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη erat enim coetus confusus, h. e. tumultuarius, ein wild zusammengelaufener Haufe Volkes *a rude tumultuous crowd of people*. Opponitur v. 39. ἡ ἔννομος ἐκκλησία. ibid. XXI, 31. ὅτι ὅλη συγκέχυται Ἱερουσαλὴμ totam Hierosolymam tumultuari, seu tumultuose concurrere. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea haec vox aliquoties in versione Alex. ubi de omnis generis *perturbatione et conturbatione* adhibetur, v. c. de *hostibus profligatis et tumultuose aufugientibus*, 1 Sam. VII, 10. de *vehementi ira commotis*, Jona IV, 1. (pro חָרָה *ira exarsit. Diod. Sic.* IV. p. 265. Ἱππόλυτος ὡς ἤκουσε τὰ περὶ τῆς διαβολῆς, συνεχύθη τὴν ψυχήν.) de *tristitia affectis et moestis*, 1 Regg. XX, 43. XXI, 4. 1 Macc. IV, 27. 2 Macc. XIV, 28. de *contremiscentibus et timore plenis*, Joel. II, 1. 10. (ubi hebraico רָגַז *contremisco* respondet) et de *perterritis et consternatis*. 2 Macc. X, 30. XIII, 23. Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. συγκεχυμένος· διατετραμμένος, ἠλλοιωμένος. *Hesych.* σύγχυτο· συνεχύθη, συνεταράχθη. Idem: συγκέχυται· συντετάρακται. *Suid.* συγχυθείς· συνταραχθείς.

ΣΎΓΧΥΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1. proprie: *confusio*, de rebus liquidis. Est enim verbale a 2 pers. praet. pass. συγκέχυσαι, verbi συγχύνω, vel συγχύω *confundo*. Sic legitur in *Aquilae* fragmentis Job. XXXVII, 18. pro מוּצָק. *Hesych.* σύγχυσις· μίξις.

2. metaphorice: *perturbatio, tumultus, concursus multitudinis tumultuarius*. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XIX, 29. καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη συγχύσεως et impleta urbs tota perturbatione, seu, orto per totam urbem tumultu a multitudine concurrente. Conf. v. 32. et XXI, 31. Legitur praeterea haec vox in *Cinnam.* Hist. Lib. III. p. 104. σύγχυσις εἶχε πάντα. *Polyb.* XIV, 5. 8. σύγχυσις καὶ ταραχή· et in versione Alex. pro בָּבֶל *confusio*, Gen. XI, 9. et pro מְהוּמָה *perturbatio, tumultuatio*, 1 Sam. V, 11. XIV, 20. *Hesych.* σύγχυσις· θόρυβος.

ΣΥΖΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *una cum aliquo vivo*, etiam *utor familiaritate alicujus*, ex σὺν, *cum*, littera ν ob sequens ζ elisa, quae tamen, si interseritur augmentum, redit, et ζάω *vivo*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. VII, 3. εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν ita, ut vobiscum vivere velim et mori. Descriptio constantissimae amicitiae et tenerrimi amoris. *Horat.* Od.

Od. III, 9. v. 24. " tecum vivere amem, tecum obeam libens." *Athenaeus* VI, p. 249. B. *Demosthenes* p. 330. 2. et 363. 4. ed. *Reiske*: εἰς συζῆν τὸν λοιπὸν βίον ἀνάγκη. Jam quia ζάω etiam de *felicitate* haud raro metaphorice usurpatur, hinc etiam συζάω

2. per metaphoram notat: *una cum aliquo et ad similitudinem alicujus felicem esse, vel fieri.* Sic legitur in N. T. Rom. VI, 8. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ quodsi enim, ut Christus mortuus est, ita etiam nos mortui sumus et renunciavimus vitiositati, speramus etiam, fore, ut una cum Christo felicitate aeterna fruamur. *Koppius* formulam συζῆν τῷ Χριστῷ de vita sancta, nobis agenda ad imitationem Christi, interpretari mavult; sed hanc interpretationem et verbum πιστεύω et praecedens formula ἀποθνήσκειν σὺν Χριστῷ admittere vix videtur. Prior autem explicatio confirmatur loco 2 Tim. II, 11. εἰ γὰρ συναπεθάνομεν καὶ συζήσομεν, coll. v. 12. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 50. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΖΕΥΓΝΥΩ, vel ΣΥΖΕΥΓΝΥΜΙ, fut. 1. συζεύξω, aor. 1. συνέζευξα, ubi ν, quod ob sequentem litteram ζ extrusum fuit, redit.

1. Proprie: *conjungo, copulo quocunque modo,* et speciatim de animalibus usurpatur, quae *conjugantur, vel uni jugo subjiciuntur,* ex σὺν et ζευγνύω, vel ζεύγνυμι, *jungo, copulo,* unde ζεῦγος *par animalium, quae jugo conjunguntur,* et ζυγὸς *jugum. Polyb.* VIII, 6. 2. ναῦς συνεζευγμένας πρὸς ἀλλήλας. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 15. ἵππων ἀδίκων συνεζευγμένων.

2. metaphorice: *arctissimo vinculo conjungo et copulo, consocio,* et speciatim *connubio jungo.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XIX, 6. Marc. X, 9. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω quos Deus tam arcto matrimonii vinculo conjunxit, homo ne sejungito. De conjugio usus etiam est *Herodian.* III, 10. *Apollod.* Bibl. III, 6. p. 172. *Porphyr.* antr. Nymph. p. 258. ὅθεν καὶ τὰς γαμουμένας ἔθος, ὡς ἂν εἰς γένεσιν συνεζευγμένας, νύμφας τε καλεῖν κ. τ. λ. Alia exempla protulit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 448. *Elsner.* in Obss. Sacr. T. I. p. 153. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 93. et *Palairet.* in Obss. Philol. p. 60. Hinc συζυγὴς est *conjux, maritus,* 3 Macc. IV, 8. et ὁμόζυγος de uxore adhibetur a *Themist.* Orat. XIX, p. 231. συμψήφου τῆς ὁμοζύγου οὔσης αὐτῷ. Sic etiam apud Latinos *jungi* nude ponitur pro *jungi matrimonio.* Vide *Juvenal.* Sat. VI, v. 41.—Alexandrini hac voce usi sunt pro חָבַר *consociatus, junctus, sociatus, conjunctus fuit.* Ezech. I, 11.

ΣΥΖΗΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *una cum alio quaero aliquid, simul cum aliis investigo,* ex σὺν et ζητέω *quaero.* Sic legitur apud *Apollodorum* Bibl. II, c. 6. ubi sermo est de Iphito, ab Hercule petente, ut secum simul boves quaerat.

2. metaphorice: *vicissim, vel mutuo quaero* seu *interrogo.* Marc. IX, 10. συζητοῦντες, τί ἐστι, τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι ut mutuo inter se quaererent, quid sibi vellet formula, resuscitari e mortuis. ibid. I, 27. ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτούς. Luc. XXII, 23. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, τό, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν; illi vero inter se quaerebant, quisnam ex iis hoc scelus patraturus esset?

3. *una cum aliquo inquiro veritatem, una rationes ad rei alicujus indagationem conferendo disputo,* quia disputationes fieri solent per quaestiones et responsiones. Marc. VIII, 11. καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ et disputabant Pharisaei cum Jesu. ibid. XII, 28. ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων. Luc. XXIV, 15. ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν illis autem ita colloquentibus ac disputantibus. Act. VI, 9. συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ qui cum Stephano disputarent. ibid. IX, 29. ἐλάλει δὲ καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς.

4. *altercor, discepto.* Marc. IX, 14. 16. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *conquisitio*, a συζητέω, quod vide.

2. *disquisitio, disputatio, disceptatio, mutua quaestio, altercatio.* Act. XV, 2. γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως (alii habent ζητήσεως) οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς qua de re cum orta esset acris disputatio et controversia Paulo et Barnabae cum istis doctoribus. ib. v. 7. πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης multa autem disceptatione coorta. ibid. XXVIII, 29. πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν multam habentes inter se disceptationem. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΖΗΤΗΤΗΣ οῦ, ὁ, 1. proprie: *conquisitor, qui una cum aliis aliquid quaerit*, a συζητέω, quod vide.

2. *sophista, disputator, qui subtiliter et ad scholae leges de omni genere doctrinae disputare potest.* Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Cor. I, 20. ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; ubi est acutus et subtilis disputator hujus saeculi? seu, ubi est homo, instructus subtilitate sapientiae humanae? qui ab Hebraeis דַּרְשָׁן dicitur, a דָּרַשׁ *disquirere, disceptare, curiosius aliquam rem scrutari;* unde *commentaria mystica et allegorica in scriptura sacra* dicuntur מִדְרָשִׁים et *schola judaica*, seu *academia* בֵּית מִדְרָשׁ οἶκος συζητήσεως vocatur. Conf. *Fulleri* Miscellanea Sacra III, 7. et *Witsius* in Miscell. Sacr. Lib. II. Diss. VI. § 11 seq. *Alberti* Glossar. N. T. p. 118. συζητητής· συζητῶν περὶ τινὸς πρὸς τινάς. *Oecumenius* ad 1 Cor. I, 20. ὁ λογισμοῖς καὶ ἐρεύναις τὰ πάντα ἐπιτρέπων. Adde *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II. p. 311.

ΣΥΖΥΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *jugalis, uni quasi jugo junctus et unitus*, et speciatim de bobus dicitur, qui sunt ὁμόζυγοι, h. e. sub idem jugum *mittuntur*, a συζευγνύω, vel συζεύγνυμι, quod vide.

2. metaphorice: *omnis, qui est cum altero ullo aliquo modo conjunctus et unitus, socius.* Sic verbi causa apud Graecos usurpatur de hominibus, qui sunt indole et moribus sibi invicem similes, aut ejusdem sortis ac conditionis, aequales, matrimonio juncti, (3 Macc. IV, 8.) consortes muneris et socii etc. Etiam de rebus, quae sunt conjunctae et connexae, adhibetur apud *Plutarch.* T. VI. p. 34. et 36. ed. *Reiske.* Semel tantum in N. T. legitur Philipp. IV, 3. σύζυγε γνήσιε collega conjunctissime; ubi Epaphroditum intelligit, quem cap. II, 25. συνεργὸν vocaverat. Per hunc σύζυγον vero alii hominem, cui nomen fuerit Σύζυγος, alii vero (v. c. *Clemens Alex.* Stromat. II, p. 448. *Eusebius* H. E. III, 30.) *conjugem Pauli* intelligi volunt. Conf. *Zornii* Opuscula Sacr. T. II. p. 704 seq. *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 278. et *Grabe* in Notis ad Tom. I. Spicilegii Patrum Saec. II. p. 230. Sed rectius vidit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 255. qui σύζυγον h. l. de *muneris socio, collega*, ob additam vocem γνήσιε interpretatus est, cum vox σύζυγος etiam de socio usurpetur apud *Aristophanem* in Pluto v. 946. ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινά. Caeterum συζυγοῦν apud Graecos etiam dicuntur milites, qui sunt in acie in una serie constituti et ita inter se conjuncti; et συζυγία apud *Ciceronem* in Topicis c. 3. verborum ejusdem generis conjugatio dicitur, quae in *Aristotelis* Topicis semper fere συστοιχία vocatur.

ΣΥΖΩΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *una cum altero in vitam revoco, una* vel *simul vivifico*, ex σὺν cum et ζωοποιέω *vivifico, vitam amissam restituo.*

2. metaphorice: *una cum aliquo emendo et felicem reddo.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Ephes. II, 5. καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ et nos, qui quondam eramus vitiositate miserrimi, per christianam religionem emendatos

ελicissimos reddidit. Vide ad
ͻppium. Coloss. II, 13.
ΑΜΙΝΟΣ, ου, ἡ, sycaminus, sy-
s, arbor quaedam Aegyptia,
cum et morum media, similis
quoad magnitudinem, colorem
, et fico quoad fructum, unde
υκομωραία dicta est. Hebraice
r שִׁקְמִים, (unde fortasse grae-
υκάμινος) 1 Regg. X, 27. 1
XXVII, 28. 2 Chron. I, 15.
Amos VII, 14. etiam שִׁקְמוֹת.
ͻcabulum tantum Ps. LXXVIII,
itur. In N. T. semel tantum
Luc. XVII, 6. ἐλέγετε ἂν τῇ συ-
ταύτῃ diceretis sycomoro huic.
rides I, c. 22. συκαμίνου λεπτό-
ικός. Strabo Lib. XVII, p.
καὶ ἡ συκάμινος, ἡ ἐκφέρουσα τὸν
ν καρπὸν συκόμορον· ἄτιμον δ' ἐστὶ
ὴν γεῦσιν, κ. τ. λ. Athenaeus
51. Adde Plinii H. N. Lib.
:. 7. Historiam naturalem sy-
ex veterum Botanicorum mo-
tis et itinerariis conscripsit
Warnekros in Repertorio Lit-
ae Bibl. et Orientalis, ab Eich-
edito, T. XI, p. 224. Adde
: a Stapel Obss. ad Theophrasti
Plant. IV, 2. Salmasii Exerci-
s Plinianas p. 328 seq. Hil-
Hierophyticon P. I, c. 25. Ol.
Hierobot. T. I. p. 288. Wet-
N. T. Tom. I. p. 772 seq. et
es laudatos Wolfio in Curis Phi-
om. I. p. 709. Hesych. Συκάμινα.
νίους μορέα, τὸ δένδρον, καὶ ὁ καρπός.
ΚΈΗ, ῆ, έας, ῆς, ἡ, ficus, arbor, nam
ructus, σῦκον dicitur. Legitur
T. Matth. XXI, 19. καὶ ἰδὼν
ίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. ibid. v. 20. 21.
ι τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε non solum
um ficu facietis. Τὸ τῆς συκῆς
uod ad ficum attinet, seu quod
cidit, de qua eleganti articuli
: Marklandi Conjectur. Lysiac.
. Sed potest etiam post τὸ τῆς
uppleri vocabulum σημεῖον. ibid.
, 32. ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν
λὴν ficus sit vobis exemplo.
XI, 13. 20. 21. ἡ συκῆ, ἣν κατη-
ράσω, ἐξήρανται. ibid. XIII, 28. Luc.
XIII, 6. 7. XXI, 29. Joh. I, 49. ὄντα
ὑπὸ τὴν συκῆν cum esses sub ficu. ibid.
v. 51. Jacob. III, 12. Apoc. VI, 13.
Saepius in N. T. non legitur. Alexan-
drini usi sunt hac voce pro תְּאֵנָה
ficus, arbor et fructus. Num. XIII,
23. XX, 5. Judd. IX, 10. 11. Prov.
XXVII, 18. Jerem. VIII, 13. etc.

ΣΥΚΟΜΩΡΑΊΑ, ας, ἡ, sycomorus, arbor, inter ficum et morum media, quae eadem est cum sycamino, de qua vide supra sub Συκάμινος, ex συκέη, ῆ, ἡ, ficus, arbor, et μορέα vel μωρέα morus. Tantum legitur in N. T. Luc. XIX, 4. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἐπὶ συκομωραίαν et praecurrens conscendit sycomorum. Pro συκομωραίαν Griesbachius edidit συκομορέαν. Alii habent συκομωρέαν. Pro συκομωραία reperitur etiam συκόμωρος apud Aquilam Amos VII, 14. et Incert. Ps. LXXVIII, 47. Hesych. συκομορέα· συκάμινον. Cf. Wetstenii N. T. T. I. p. 784.

ΣΥ͂ΚΟΝ, ου, τὸ, ficus, fructus, a συκέη, ῆ, ἡ, ficus, arbor. Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ τριβόλων σῦκα neque possunt ex urticis ficus colligi. Marc. XI, 13. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων non enim erat tempus ficuum. Luc. VI, 44. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα non enim de spinis colligunt ficus. Jacob. III, 12. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini pro תְּאֵנָה posuerunt, quod idem notat. Nehem. XIII, 15. Ies. XXXVIII, 21. Jerem. VIII, 13. Demosthenes p. 314. 12. ed. Reiske: σῦκα καὶ βότρυς, καὶ ἐλαίας συλλέγων.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: sycophantam ago, ad judicem defero seu judico illos, qui ficus Athenis in aliam regionem exportabant, absque vectigali expenso, a συκοφάντης sycophanta, quod est ex σῦκον ficus et φαίνω in lucem profero, indico. Scilicet ficus quodam tempore rariores et in magno pretio fuisse Athenis videntur, ut lege vetarentur extra Atticam exportari, et certi conducerentur homines, qui exportantes ob-

serv.rent et indicarent magistratui. Tales dicebantur *sycophantae*, ab indicatione ficuum exportatarum. Schol. *Aristoph*. ad Plutum v. 874. ὁ συκοφάντης· οὕτω καλοῦνται οἱ ἐπηρεάζοντες ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας· τὸ παλαιὸν ἀπειρημένον ἦν σῦκα ἐξάγειν ἐκ τῆς Ἀττικῆς, τοῦ φυτοῦ κατ' ἀρχὰς θαυμαζομένου· τοὺς σμικρῶς οὖν διερευνῶντας τὸ τοιοῦτον, οὕτως ὀνομασθῆναι λέγουσιν ἀπὸ τῆς ὀπώρας. παρασχεῖν οὖν καὶ τοῖς ὁπωσοῦν μάτην ἐγκαλοῦσι τὸν ὀνομάσαντα, ἅμα καὶ τοῦ φαίνειν τὸ ἐγκαλεῖν ἢ εἰς δίκην εἰσάγειν δηλοῦντος. Conf. etiam praeter Scholion ad v. 31. et *Suidam* s. h. v. *Athenaeum* Lib. III. c. 2. et *Perizonii* Commentar. ad *Aelian*. V. H. III, 36. XII, 52.

2. metaphorice et generatim: *falso aliquem defero ad judicem, calumniosas criminationes comminiscor, inprimis ut emolumenti aliquid inde ad me redundet.* Nam sycophantae saepe innocentes falso deferebant. *Julius Pollux* Onom. Lib. VIII, c. 6. τῶν δὲ ἐκ δικαστηρίου ὀνομάτων καὶ τὸ συκοφαντεῖν, ἐργολαβεῖν, ἐνεργολαβεῖν, ἐπηρεάζειν, ἐνεπηρεάζειν, καταψεύδεσθαι, καταψευδομαρτυρεῖν κ. τ. λ. Sic legitur Levit. XIX, 11. et apud *Aristoph*. in Avib. v. 1431. Acharn. v. 518. Vesp. v. 1091. *Suid*. συκοφαντεῖν· τὸ ψευδῶς τινὸς κατηγορεῖν. *Hesych*. συκοφάντης· ψευδοκατήγορος. Idem: συκοφάνται· οἱ ἐπηρεάζοντες.

3. *pravis et dolosis artibus alterius bona ad me rapio.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIX. 8. εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν si quid cuipiam per fraudes eripui, reddo quadruplum. ibid. III, 14. μηδὲ συκοφαντήσητε neque injuria afficite, seu dolose circumvenite et spoliate. Respondet in hac significatione hebraico עָשַׁק *oppressit vi*, vel *fraude, injuria affecit, defraudavit*, in versione Alex. Job. XXXV, 9. Ps. CXIX, 122. Prov. XIV, 33. quemadmodum etiam συκοφάντης pro עָשׁוֹק Ps. LXXII, 4. et συκοφαντία pro עֹשֶׁק Ps. CXIX, 134. Eccles. V, 7. VII, 8. ibidem legitur, *Hesych*, συκοφάντης· κακοπράγμων malis artibus utens. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 672 seq.

ΣΥΛΑΓΩΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *depraedor, praedam ago, tanquam praedam abduco, spolio*, et speciatim de *militibus* usurpatur, *qui praedam agunt et captivos in servitutem redigunt et abducunt*, a σύλη *praeda* et ἄγω *duco*. *Hesych*. et *Alberti* Glossar. N. T. p. 152. συλαγωγῶν· ἀπογυμνῶν. *Eustathius* in Iliad. ι, p. 393. 52.

2. metaphorice: *eripio alicui aliquid vel per vim, vel per fraudem.* Sic semel tantum in N. T. legitur Coloss. II, 8. βλέπετε, μή τις ὑμᾶς ἔσται συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας cavete, ne quis vobis libertatem vestram (nempe a lege Mosaica ceremoniali) eripiat per fraudem doctrinae judaizantis.

ΣΥΛΆΩ vel ΣΥΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *spolio, praedor, compilo, depraedor*, et usurpatur maxime de militibus, spolia detrahentibus post praelium, et praedonibus, a σύλη *praeda, spolium*. Sic legitur in Epistola Jeremiae v. 15. ὅπως ὑπὸ τῶν λῃστῶν μὴ συληθῶσιν. *Eurip*. Phoen. v. 1495. οἱ δ' ἀσπίδας συλῶντες Ἀργείων νεκρῶν. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 701. *Thom. M.* p. 817. συλῶ· τὸ κλέπτω. ἀφ' οὗ ἱερόσυλος. καὶ συλῶ· τὸ βλάπτω, ποιητικῶς, ὡς παρ' Ὁμήρῳ ἐν Π Ἰλιάδος (v. 558.) κεῖται ἀνὴρ, ὃς πρῶτος ἐσύλα τεῖχος Ἀχαιῶν. *Hesych*. συλᾷ· ἐκδύει, συλεύει. Idem: συλᾶν· ἀφαιρεῖσθαι, γυμνοῦν, σκυλεύειν.

2. *accipio ab aliquo pecuniam, exigo, imminuo opes alicujus.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. XI, 8. ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν ab aliis coetibus Christianorum pecuniam exegi, accepto ab iis stipendio, ut vestris commodis inservirem. Conf. ad h. l. *Wolfium* p. 663.

ΣΥΛΛΑΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *colloquor cum aliquo, tracto et delibero cum aliquo*, ex σὺν et λαλέω *loquor*. Construitur cum dativo, vel potius ablativo, vi praepositionis σὺν, in versione exprimendae, vel cum praepositione

ε πρὸς aut μετά. Matth. XVII, 3. ᾽ποῦ συλλαλοῦντες cum ipso colloes. Marc. IX, 4. καὶ ἦσαν συλλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. Luc. IV, 36. καὶ λουν πρὸς ἀλλήλους et colloquer inter se. ib. IX, 30. XXII, 4. ελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι— αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς et discetractavit cum pontificibus—de , quo Jesum traderet illorum ιus. Act. XXV, 12. τότε ὁ Φῆσυλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, θη tum Festus, in consilium ad-assessoribus, pronuntiavit. Saen N. T. non legitur. *Dionys*. . A. R. Lib. X. p. 637. διαλογίδὲ καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους. . I, 43. 1. et IV, 22. 8. Alexi usi sunt hac voce pro דִּבֵּר *s, elocutus, collocutus est,* Ezech. [V, 35. Adde Ies. VII, 6. Prov. 2.

ΛΑΜΒΑ΄ΝΩ, fut. λήψομαι, 1. e: *mecum sumo* (*Xenoph. Cy-* II, 3. 1.) et ex adjuncto: *comndo manu, adhibita aliqua vi ac tia, manus injicio, violenter apndo, captivum facio, capio,* et de ibus aeque ac animalibus usurex σὺν et λαμβάνω *capio*. Matth. ., 55. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ ῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με vos ısi me estis, gladiis ac fustibus ., tanquam latronem, ut me comıderetis. Permutatur h. l. συλνειν cum κρατεῖν et ἐπιβάλλειν τὰς ἐπί τινα v. 50. Bene itaque *opulus* monuit, συλλαμβάνειν λέκαὶ ὅταν πολλοὶ ἵνα κρατήσωσι. XIV, 48. Luc. V, 9. ἐπὶ τῇ ῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον ob tantam m copiam, quos ceperant, coll. . Orest. v. 1346. ibid. XXII, υλλαβόντες δὲ αὐτὸν qui autem omprehenderant. Joh. XVIII, ct. I, 16. τοῖς συλλαβοῦσι τὸν eorum, qui Christum comprerent. ibid. XII, 3. XXIII, 27. , 21. ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι όμενοι ἐν τῷ ἱερῷ. Jos. VIII, 23. ιλέα τῆς Γαὶ συνέλαβον ζῶντα. 2 Regg. VII, 12. συλληψόμεθα αὐτοὺς ζῶντας. 1 Regg. XVIII, 40. XX, 8. Cantic. II, 15. Alexandrini πιάσατε, reliqui interpretes habent συλλάβετε. *Herodian*. IV, c. 4. s. 11. et VI, c. 9. s. 11. *Arrian*. Exped. Alex. III, 21. VI, 29. Indic. VII, 2. *Lucian*. Dial. Mort. XII, 32.

2. συλλαμβάνομαι cum dativo, *una manum admoveo, opitulor, adjuvo* et ex adjuncto metaphorice: *curam alicujus habeo, opem fero,* i. q. συναντιλαμβάνομαι Luc. X, 40. et Rom. VIII, 26. Sic legitur Luc. V, 7. καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς et signo dato socios, qui erant in altera navi, advocarunt, ut secum manus admoverent reti, seu, ut sibi opem ferrent. Philipp. IV, 3. συλλαμβάνου αὐταῖς opitulare ipsis earumque curam habe omnibus modis. Ita etiam apud Graecos συλλαμβάνειν sumitur, v. c. apud *Xenophontem* Mem. Socr. II, c. 6. 28. *Philostratum* Vit. Apollon. II, 6. ὡς καὶ ξυλλαμβάνουσιν ἀλλήλοις ἐν τῇ θήρᾳ. *Xenoph*. de Rep. Laced. II, 6. Cyrop. III, 1. 16. VII, 5. 18. et apud *Demosthenem* aliquoties, ut multis exemplis docuit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 701. Medio συλλαμβάνεσθαι in eadem significatione usi sunt Alexandrini Genes. XXX, 7. συνελάβετό μοι ὁ Θεὸς, (adde Exod. XVIII, 22. Ps. LXXXIX, 21.) *Herodot*. III, 49. et *Aelian*. V. H. II, 4. Graeci Scriptores *adjuvandi et opitulandi* notionem tribuerunt etiam verbo συμπεριλαμβάνεσθαι (*Herodot*. III, 48.) et συναίρεσθαι. (vide *Eurip*. Orest. v. 765. *Xenoph*. de Rep. Athen. II, 2. Conf. *Alberti* ad *Hesychium* s. h. v.) *Hesych*. συλλαμβάνει· βοηθεῖ· Idem: συλλήψεται· ὑπουργήσει. *Etym. M.* συλλαμβάνειν· τὸ βοηθεῖν, κυρίως δὲ λέγεται ἐπὶ τῶν βασταζόντων βαρύ τι καὶ ἀλλήλοις βοηθούντων. Vide etiam *Thom. M.* s. h. v. p. 816. seq. ed. *Bernard*. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 686.

3. per synecdochen: *concipio sobolem, quae comprehenditur utero.* Luc. I.

I, 24. μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ deinde concepit Elisabetha uxor ejus. ibid. v. 31. συλλήψῃ ἐν γαστρὶ concipies in utero. ibid. v. 36. καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱόν. ibid. II, 22. πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. In hac significatione respondet in versione Alex. hebraico הָרָה *concepit, uterum gessit,* Genes. IV, 1. 16. XXX, 4. 6. 17. 19. 23. חוֹלָל *formatus est in utero,* Ps. LI, 5. et יָלַד *peperit,* Genes. XXX, 9. 11. *Hippocrat.* Aphorism. sect. V. § 46. μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν γαστρὶ, scil. ἔμβρυον, ut etiam *concipere* apud Latinos elliptice ponitur, pro *concipere foetum,* v. c. apud *Ovid.* Amor. II. Eleg. XIII, 5. coll. *Gellio* in N. Att. Lib. IV. c. 2. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1259. *Hesych.* συλλήψεται· ἐν γαστρὶ ἕξει.—Restat locus Jacob. I, 15. ubi ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα metaphorice est prava cupiditas, quae in animis hominum vim suam exserere incipit, ut hoc modo homo similis fiat mulieri, quae foetum concepit in utero. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΛΛΕ´ΓΩ, fut. έξω, *colligo, congrego, quae dispersa sunt, aut aliis mixta, decerpendo colligo,* etiam *colligendo aufero et exstirpo,* ex σὺν et λέγω *lego.* Matth. VII, 16. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν non enim colligi possunt e spinis uvae. ibid. XIII, 28. visne vero, ut ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά, (scil. τὰ ζιζάνια,) colligendo illud auferamus aut exstirpemus? ibid. v. 29. μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον ne exstirpando lolium una cum illo triticum eradicetis. ibid. v. 30. 40. 41. συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα ex ejus regno colligent omnes perniciosos. Vide supra ad σκάνδαλον a me dicta. ibid. v. 48. συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα bonos pisces collegerunt in vasa. Luc. VI, 44. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico לָקַט *collegit,* Genes. XXXI, 46. Ruth. II, 3. 7. 8. קָטַף *fructus avulsit, decerpsit, vindemiavit,* Deut. XXIII, 25. et אָסַף Ps. XXXIV, 15. quod Alexandrini Genes. XXX, 23. voce ἀφαιρεῖν expresserunt. *Hesych.* συλλέγεται· συνάγεται. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΣΥΛΛΟΓΙ´ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, proprie: *ratiocinor, computo,* deinde *argumentis concludo, unum ex alio infero, colligo,* ex σὺν et λογίζομαι *rationem ineo.* Hinc συλλογισμὸς *computatio,* (1 Chron. IX, 1.) *conclusio, quae ratiocinando fit.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. XX, 5. οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς illi vero reputabant, seu ratiocinabantur apud se invicem. *Polyb.* I, 44. 1. *Hesych.* συλλογιζόμενος· συναγαγὼν τὸν λογισμὸν καὶ διαψηφίσας. In *computandi, numerandi et annumerandi* notione reperitur apud Alexandrinos Levit. XXV, 27. 50 et 52. Num. XXIII, 9. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 702.

ΣΥΛΛΥΠΕ´ΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1. proprie: *condoleo, alterius dolore commoveor, in societatem doloris venio,* ex σὺν et λυπέω *dolore afficio, contristo.* Passivum συλλυπέομαι, οῦμαι *dolore afficior, contristor.* Sic legitur apud Alexandrinos Psalm. LXIX, 20. καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπῆρξε ubi in hebraico legitur נוּד *moveri, agitari,* metaphorice: *dolere, condolere, commiserari.* Ies. LI, 19. τίς συλλυπηθήσεταί σοι; *Aelian.* V. H. VII, 3. οὐχ ὡς συλλυπούμενος ὑμῖν, ἀλλ' ἵνα παύσω ὑμᾶς λυπουμένους. *Polyb.* Hist. VII, 3. 2. *Theophr.* Char. c. 1. *Pollux* Onom. V, 129.

2. *indignor, animo commoveor, contristor,* i. q. simplex λυπέομαι. Sic semel legitur in N. T. Marc. III, 5. συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν animo commotus ob indurationem cordis ipsorum. Conf. dicta supra ad λυπέω.

ΣΥΜΒΑΙ´ΝΩ, fut. ήσομαι, 1. proprie: *congredior,*

congredior, convenio, ex σὺν et βαίνω *eo*.

2. metaphorice: *evenio, contingo, accido*, ita, ut non solum de rebus secundis, sed etiam de rebus adversis adhibeatur. Construitur cum dativo. Marc. X, 32. ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν praedixit iis, quae sibi erant eventura. Luc. XXIV, 14. colloquebantur invicem περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων de omnibus, quae acciderant, scilicet per istos dies. Act. III, 10. ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ ob miraculosam sanationem, quae ipsi contigerat. Conf. *Isocrat.* Evagor. c. 10. ubi συμβαίνειν etiam de rebus secundis adhibetur. Act. XX, 19. τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων quae mihi acciderunt Judaeorum insidiis. 1 Cor. X, 11. ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις haec vero omnia acciderunt illis ideo, ut nos haberemus exempla, ad deterrendum proposita. 1 Petr. IV, 12. ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος. 2. Petr. II, 22. συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας accidit vero illis id, quod verissimo illo proverbio dici solet. Alex. Exod. XXIV, 14. Jos. II, 23. Exod. III, 16. Ies. III, 10. κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ συμβήσεται αὐτῷ. Genes. XLII, 4. 29. 38. Adde Sirac. XXII, 26. XXXVII, 9. 1 Macc. IV, 26. V, 25. *Thucyd.* II, 15. *Plutarch.* Fab. p. 178. C. *Philo* in Vita Mosis T. II. p. 121. 11.

3. pleonastice ponitur. Act. XXI, 35. συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν, pro ἐβαστάζετο portabatur. 2 Macc. III, 2. συνέβαινε καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς τιμᾶν τὸν τόπον et ipsi reges locum honorabant. *Polyb.* II, c. 64. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι quod etiam factum est. *Apollod.* Bibl. Lib. II, c. 2. § 2. extr. Alia multa exempla collegit *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 302. seq. et in Commentariis Criticis Ling. Gr. N. T. p. 1260. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 320. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΒΑ'ΛΛΩ, fut. αλῶ, 1. proprie et qua etymologiam et qua notionem respondet latino verbo *conjicere*, ex σὺν et βάλλω *jacio*.

2. metaphorice: *saepius revolvo aliquid animo, saepius mecum cogito et perpendo.* Luc. II, 19. συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς saepius revolvebat animo; nempe narrationem pastorum. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 663. (Similis formula loquendi legitur apud *Homerum* Iliad. ά, v. 297. σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι. et in libro Sapient. IV, 15. μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτο.) Alii interpretes verba Lucae ita interpretantur: *sensum et vim verborum probe assequebatur.* Συμβάλλειν autem haud raro apud Graecos notare: *e certis signis aliquid colligere, conjectura aliquid assequi, intelligere*, satis apparet ex *Dionys. Halic.* I, 24. *Apollodor.* Bibl. Lib. I, c. 8. § 16. *Arrian.* Exped. Alex. Lib. II, cap. 3. *Herodot.* I, c. 91. et *Philostrat.* Vit. Apollon. Lib. IV, c. 43, ξυμβαλεῖν τὸ εἰρημένον dictorum mentem assequi. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. II, 31. et *Krebsium* in Observatt. Flav. p. 103.

3. συμβάλλω τινὶ, scil. λόγους, *colloquor cum aliquo, disputo, dissero*, quasi *sermones confero.* Act. XVII, 18. τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ quidam vero ex Epicureis et Stoicis philosophis disputabant cum eo. *Vulgatus* vertit: *disserebant cum eo.* Plena formula συμβάλλειν λόγους reperitur apud *Euripidem* in Iphigen. in Aul. v. 830. αἰσχρὸν δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους. Συμβάλλειν nude positum in eadem significatione reperitur apud *Jamblichum* in Vita Pythagorae cap. 2. τοῖς ἐν Μέμφει καὶ Διοσπόλει μάλιστα συμβαλεῖν ἱερεῦσι. *Josephum* A. J. I. cap. 12. s. 3. VII, 9. 7. Conf. etiam *Kypke* in Obss. Sacr. T. II. p. 85. qui docuit, hanc vocem Graecis maxime de colloquiis philosophorum solemnem fuisse.

4. συμβάλλω πρός τινα, sc. βουλὰς, *confero cum aliquo sententias et consilia, delibero, consulto.* Act. IV, 15. συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, scil. βουλὰς, contulerunt,

tulerunt inter se consilia hujusmodi. *Eurip.* Phoen. v. 710. ἄλλα πρὸς αὐτὸν συμβαλεῖν βουλεύματα, ubi Schol. συμβαλεῖν· βουλεύσασθαι καὶ ἀνακοινώσασθαι βουλάς. Vide *Wakefield* Silvam Criticam P. II. p. 123 seq.

5. *convenio ad aliquem locum, conjungo me cum aliquo, occurro,* et de quibuscunque congressibus rerum gerendarum et contrahendarum causa usurpatur. Act. XX, 14. ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον cum ad Assum convenissemus. *Vulgatus* reddidit: *cum autem convenissemus in Asson.* Sic, ut recte observavit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 240. saepius συμβάλλειν in libris *Josephi* reperitur, v. c. A. J. II, 7. 5. καὶ καθ' Ἡρώων πόλιν αὐτῷ συνέβαλεν. et IX, 6. 5. Adde *Homer.* Odyss. ω, v. 259. οὗτος ἀνὴρ νῦν δὴ ξυμβλήμενος ἐνθάδ' ἰόντι. Adde Jos. XI, 5. 2 Macc. VIII, 23. et notata a *Wetstenio N. T.* T. II. p. 592.

6. συμβάλλω, scil. ὅπλα, *conflictor cum altero armis, praelium cum aliquo committo, congredior cum aliquo pugnaturus.* Luc. XIV, 31. ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον; aut quis rex paret expeditionem adversus alium regem? Verba εἰς πόλεμον sunt h. l. cum πορευόμενος jungenda. *Plato* Menexen. c. 13. γενομένου πολέμου συνέβαλον ὑπὲρ τῶν Βοιωτῶν ἐλευθερίας. *Aelian.* V. H. X, 4. συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις — — ἐκράτησε τῶν ἐχθρῶν. *Polyb.* Hist. I. cap. 9. *Herodot.* II, 159. Interdum εἰς μάχην, vel μάχῃ additur, v. c. apud *Josephum* A. J. VII, c. 1. s. 3. Conf. *Schwarzii* Comment. Philol. Ling. Gr. p. 1261. *Krebsii* Obss. Flav. p. 126. *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 754 seq. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 192. Hinc συμβολὴ *conflictus, congressus, proelium, in quo aliqui committuntur,* v. c. apud *Xenoph.* Anab. VI, 5. 20. et Hist. Gr. VII, 5. 24.

7. συμβάλλομαι τινὶ *adjumentum alicui affero, confero aliquid in usus alterius, confero, ut res incrementa capiat.* Sic legitur Act. XVIII, 27. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι qui cum advenisset, contulit multum docendo ad eos confirmandos in recepta religione christiana. *Vulgat.* vertit: *multum contulit.* *Syrus* transtulit: ܛܒ ܥܕܪ *multum juvit.* *Philostrat.* Vit. Sophist. I, 9. 1. p. 492. ὡς πολλὰ τῇ τραγῳδίᾳ ξυνεβάλετο. *Xenoph.* Cyrop. I, 2. 8. μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται. ibid. II, 4. 16. *Symmachus* Job. XXXV, 3. οὐδὲν συμβαλεῖταί σοι nihil proderit tibi. Conf. de hac notione, *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 124. p. 458. ed. *Fischer.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 579. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* συμβαλεῖν· συναλλάξαι καὶ ἐνύπνια ἐπιγνῶναι καὶ εἰς μάχην συμβαλεῖν, συμμίγνυσι, συνεῖναι. Idem: συμβέβληται· ἀπαντᾷ, συνηνήνεκται, νενόηται, ὠφελεῖ, συμβεῖ. (forte συμφέρει.) *Suid.* συμβαλεῖν· διακρῖναι, νοῆσαι, συγκρῖναι — συμβάλλειν δὲ, μεταδιδόναι, κιχρᾶν.

ΣΥΜΒΑΣΙΛΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *una regno, simul regno, praesum,* ex σὺν et βασιλεύω, *regno.*

2. metaphorice: *in societatem felicitatis aliorum venio, omnigena ac perfectissima beatitudine una cum alio fruor.* Sic bis tantum legitur in N. T. 1 Cor. IV, 8. καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν utinam essetis vere felicissimi, ut hujus felicitatis aliqua ex parte et ego particeps fieri possem! 2 Tim. II, 12. εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν si constanter perferimus calamitates ob religionem christianam, etiam cum Christo felicitatis aeternae participes reddemur. Conf. supra a me dicta ad vocem βασιλεύω. Caeterum verbo συμβασιλεύειν usus quoque est *Lucianus* in Dial. Deor. Tom. I. p. 223. μέγα, ὦ Ἥρα, φρονεῖς, ὅτι ξύνει τῷ Διΐ, καὶ συμβασιλεύεις αὐτῷ. *Polyb.* XXX, 2. 4. *Epictet.* Enchirid. c. 21. Conf. *J. H. Maii* Obss. Sacras Lib. IV. p. 158 seq.

ΣΥΜΒΙΒΑ΄ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *una ascendere facio,* ex σὺν et βιβάζω *facio ascendere.*

2. *copulo, coagmento, compingo, facio, ut*

es partes committantur et co-
t. Est verbum proprium de
gnariis, qui trabes, vel asseres
pingunt et conjungunt, ut arc-
coëant ac cohaereant. Re-
. nostro: in einander fest zu-
fugen *to join firmly into one*
, et est idem quod συναρμολο-
›d vide infra.
:taphorice de *animorum con-*
ıe usurpatur et notat: *concili-*
ire in amicitiam, amicitiam fa-
l amicitiam ac foedus adducere,
n societatem cogere. Sic usur-
n N. T. de ecclesia christiana,
aud raro cum corpore compa-
n quo omnia membra et partes
arctissimo connectuntur nexu.
IV, 16. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συν-
·ούμενον καὶ συμβιβαζόμενον per
seu sub cujus imperio omnis
anorum coetus arctissimis in-
amoris ac humanitatis vinculis
ctus. Coloss. II, 2. συμβιβασ-
ἀγάπῃ arctissime invicem con-
mutuo amore. ibid. v. 19.
ıss. XXXVII, p. 62. τούτων ἕνεκα
βίβασιν αὐτοὺς καὶ περιεποιήσατο.
ι. συμβιβάζει· εἰς φιλίαν ἄγει, ἢ
ει. Conf. *Wetstenii N. T.* T.
285.
onea argumenta et testimonia
et ita conjungo, ut alii de rei
e convincantur, demonstro ali-
ertis argumentis, propositis et
ı argumentis efficio, ut aliquis
in eandem descendat senten-
Act. IX, 22. συμβιβάζων, ὅτι
στιν ὁ Χριστὸς, collatis scripturae
locis et aliis argumentis idoneis
tis probans, Jesum vere esse
am. *Syrus:* ܟܕ ܡܦܚܡ ܗܘܐ *cum*
eret et demonstraret. Alia ex-
collegit *Schwarzius* in Com-
Critt. Ling. Gr. p. 1262 seq.
ceo, instituo, instruo, quia, qui
m docet, instruit et informat,
doctrinae partes apte ac subti-
:onjungit, earum nexum osten-
. omnia, quae possunt demon-

strari, congrue demonstrat. Sic au-
tem legitur in N. T. 1 Cor. II, 16.
τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει
αὐτῷ; quis enim cognovit mentem et
consilia Dei, qui instructurus sit eum,
aut, qui eum meliora docere possit?
Verba sunt desumta ex Ies. XL, 13.
ubi in codice Vaticano loco συμβιβά-
ζει est forma futuri attica, συμβιβᾷ.
Ab Alexandrinis autem συμβιβάζειν in
docendi ac *instituendi* significatione
aliquoties adhibetur, v. c. Exod. IV,
12. 15. Levit. X, 11. Judd. XIII, 8.
Ps. XXXII, 8. ubi hebraico הוֹרָה *do-*
cuit, instituit, respondet. Apud eos-
dem legitur quoque pro הוֹדִיעַ *notum*
fecit, instruxit, Exod. XVIII, 16.
Deut. IV, 9. Ies. XL, 13. pro הֵבִין
intelligentem, prudentem reddidit, eru-
divit. Ies. XL, 14. et pro הִשְׂכִּיל i-
dem. Dan. IX, 22. *Hesych.* συμβι-
βῶ σε· συνάπτω σε, διδάσκω σε, συμπε-
ρίφομαί σε, quae glossa pertinet ad Ps.
XXXII, 8. Idem: συμβιβασάτω· διδα-
ξάτω. — συμβιβασθέντες· διαλεχθέντες. I-
dem: συμβίβασις· πεῖσις, διδαχὴ, πίστις.
Suidas, Photius in Lex. Ined. et Lex.
Cyrilli MS. Brem. συμβιβῶ· διδάξω, ἐ-
πιστήσω, νοῆσαι ποιήσω. *Alberti* Glossar.
N. T. p. 70. συμβιβάζων· ἐφιστὰς, δι-
δάσκων. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II.
p. 109.
6. *collatis argumentis et testimoniis*
colligo aliquid ac persuadeor, conjec-
tura assequor. Act. XVI, 10. συμβι-
βάζοντες (sc. ἐκ τοῦ ὁράματος) ὅτι προσ-
κέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι
αὐτοὺς persuasi, seu certiores facti il-
lo viso, quod eo vocasset nos Domi-
nus, ut illic praedicaremus doctrinam
christianam. *Vulgatus* bene: *certi*
facti. *Chrysostomus* ad h. l. συμβιβά-
ζειν per στοιχάζεσθαι interpretatus est.
Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 553.
Saepius in N. T. non legitur.
7. interdum omitti ac supplendum
esse videtur, v. c. Act. IX, 20. ubi
ante ὅτι οὗτός ἐστι ὁ Χριστὸς subaudien-
dum esse arbitror participium συμβι-
βάζων, ut sensus existat: collatis, seu
conquisitis

conquisitis rerum testimoniis, demonstravit, eum esse filium Dei.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie notat: *simul consultare, consilia inire et conferre, deliberare, consulere,* ex σὺν et βουλεύω *consulto, consulo.* Eandem significationem habet quoque medium συμβουλεύομαι. *Xenoph.* Anab. II, 1. 11. de Rep. Laced. XV, 5. *Herodot.* II, c. 107. τὸν ὡς μαθεῖν τοῦτο αὐτίκα συμβουλεύεσθαι τῇ γυναικὶ re hac intellecta, extemplo cum uxore deliberasse.

2. *consilium capio, decerno.* Matth. XXVI, 4. καὶ συνεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ atque decreverunt Jesum dolose capere et occidere. Joh. XI, 53. ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτὸν Judaei ejus interitum decreverant.

3. *suadeo, consilium do et suppedito.* Joh. XVIII, 14. ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις erat autem Caiphas is, qui consilium dederat Judaeis. Apoc. III, 18. συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον suadeo tibi, ut a me aurum emas. *Aelian.* V. H. VIII, 1. *Herodot.* I, c. 19. II, 107. *Xenoph.* Mem. III, 6. 8. συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ. *Plato* Phileb. p. 85. extr. Respondet quoque in versione Alex. hebraico יָעַץ *consilium dedit,* Exod. XVIII, 19. 2 Sam. XVII, 15. 1 Regg. I, 12. Ps. XVI, 7. Prov. VIII, 22. Adde Ies. XXXIII, 18. 3 Esdr. VIII, 29. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 819. συμβουλεύω ἐνεργητικῶς, ἀντὶ τοῦ εἰς συμβουλὴν τῷδε καθίσταμαι. συμβουλεύομαι δὲ παθητικῶς, ἀντὶ τοῦ συμβούλῳ χρῶμαι, κ. τ. λ.

ΣΥΜΒΟΎΛΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. proprie: *consultatio, consilium, quale plures ineunt, consilium, quod datur vel accipitur,* i. q. συμβουλὴ (Sirac. XXXVII, 11.) et συμβουλία, (quod adhibent Alexandrini pro עֵצָה idem, 2 Chron. XXV, 16. Prov. XII, 15. Adde Tob. IV, 24. Sirac. VI, 25.) ex σὺν et βουλὴ *consilium.* Legitur in N. T. Matth. XII, 14. οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι Pharisaei autem egressi consilium de eo occidendo ceperunt. ibid. XXII, 15. συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ib. XXVII, 1. συμβούλιον ἔλαβον exsecuti sunt sententiam, coll. XXVI, 66. ibid. v. 7. συμβούλιον λαβόντες convenerunt igitur inter se. Marc. III, 6. συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ consilium contra eum ceperunt. ibid. XV, 1.

2. metonymice significat *concilium, ubi consilium capitur et initur, coetum,* vel *consessum consultantium, senatores, amicos et assessores in judicio,* quos Latini *consilium* vocant, observante *Gronovio* ad *Livium* XLIV, 2. et Graeci συνέδριον appellare solent. Sic legitur in N. T. Act. XXV, 12. τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου tunc Festus adhibito in eam rem consilio. Habebant enim sibi praesides et procuratores provinciarum suos assessores (quorum mentio injicitur a *Cicerone* ad Famil. VIII, Ep. 8. et *Suetonio* Tiber. c. 33.) et consiliario in judicio, (qui πάρεδροι vulgo vocabantur,) cum quibus, antequam sententiam pronuntiarent, deliberarent, ut multis docuit *Perizonius* in Diss. de Praetorio p. 718. *Waterus* in Miscellaneis Duisburgensibus T. II. Fasc. I, p. 51 seq. et *Casaubonus* in Exercitatt. Antibaronianis p. 137. Eodem modo συμβουλία sumitur Ps. CXIX, 24. ubi pro אַנְשֵׁי עֲצָתִי *viri consilii mei,* h. e. *consiliarii mei,* Alexandrini habent: αἱ συμβουλίαι μου. Adde interpretes graecos Prov. XV, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΎΜΒΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *consiliarius, qui est a consiliis, suasor,* i. q. συμβουλευτὴς (3 Esdr. VIII, 12.) et συμβουλευτικὸς, (*Symmach.* Prov. XIV, 17.) ex σὺν et βουλὴ *consilium.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 34. ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; aut quis consiliarius ejus fuit? Alexandrini habent pro יוֹעֵץ idem, 2 Sam. XV, 12. 1 Chron. XXVII, 32. 33. Esr. VII, 29. pro chaldaico יָעֲטִין *consiliarii,*

sr. VII, 14. 15. et אִישׁ עֵצָה vir i. Ies. XL, 13. *Herodot.* V, ιτιλῆς σύμβουλος γενέσθαι. *Aelian.* XII, 25. ubi videndus *Perizo-* *Philo* de Cain et Abele T. I. p. 23. Saepius etiam reperitur a- Demosthenem. Conf. *Reiskii* In- Graecit. Demosthen. p. 704.

'ΜΕΩΝ et ΣΙΜΕΩΝ, ὁ. *Simeon.* omen proprium, origine hebrai- שִׁמְעוֹן, i. e. *audiens*, vel *exaudi-* it *filius auditionis*, seu *exauditio-* שָׁמַע *audivit, exaudivit.* Sic fuit a) *filius secundus Ja-* r *Lea*, quia, ut inquiebat Lea, it Jehova, quod odio haberer, ue dedit mihi hunc filium. Ge- XXIX, 32. Apoc. VII, 7. ἐκ φυ- μεών ex tribu posterorum Sime- b) *quidam ex posteris Abraha-* Luc. III, 30. c) *vir ille pius,* *hristum suscepit in ulnas.* Luc. i. 34. qui *Wetstenio* in *N. T.* p. 665. vix alius intelligi posse ır, quam Simeon, pater Gama- de quo Act. V, 34. filius vero lis, quem *Josephus Pollionem* ap- . d) *alius*, cognomine *Niger.* XIII, 1. *'etrus, apostolus,* Act. XV, 14. r. I, 1. qui tamen saepius Σίμων s est, de quo vide supra. Saepi- n reperitur in N. T.

ΣΥΜΜΑΘΗΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *condiscipu-* x σὺν et μαθητὴς *discipulus.* Le- tantum in N. T. Joh. XI, 16. ῦν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς θηταῖς tum Thomas, qui etiam ır Didymus, ad condiscipulos. x Onomastic. VI, 159.

ΜΜΑΡΤΥΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. pro- *una testor, contestor, una testimo-* *exhibeo, testimonio meo comprobo,* συμμαρτύρομαι, ex σὺν et μαρτυρέω . *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 1. 24. x VI, 117. *Plutarch.* T. VI. p. ed. *Reiske.* *rto alicui persuadeo de veritate* *us rei, confirmo alicui aliquid.* VIII, 16. αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμ- ρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκ- να Θεοῦ hi vero sensus animi indubitato argumento nobis confirmant, nos esse Dei filios. ibid. IX, 1. συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ut mihi certissime conscius sum. Apoc. XXII, 18. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 3. 2.

3. i. q. simplex μαρτυρέω *edoceo, instituo.* Rom. II, 15. συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως edocente eos de officiis conscientia. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΜΕΡΊΖΩ, fut. ίσω, *una divido inter alios.* Medium συμμερίζομαι *divido inter alios, sed ita, ut ad me pars earum rerum, quas divido, redeat, partior, partem accipio, particeps fio*, i. q. μερίζομαι. Tantum legitur in N. T. 1 Cor. IX, 13. τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται accipiunt partem oblatarum victimarum. Hinc deductum est vocabulum συμμεριστής, quod est i. q. μεριστής. Cf. *Thom. M.* p. 609. ed. *Bernard.* et *Dionys. Halic.* T. V. p. 266. ed. *Reiske.*

ΣΥΜΜΈΤΟΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *consors, una particeps*, ex σὺν et μέτοχος *consors, socius, particeps.* Construitur cum genitivo. Bis tantum legitur in N. T. Ephes. III, 6. εἶναι τὰ ἔθνη — — συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ut gentiles — — participes fiant cum Judaeis felicitatis, per Christum a Deo promissae. ibid. v. 7. μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν ne igitur fiatis illorum consortes, h. e. vel, ne componatis vos ad exemplum gentilium, vel, cavete, ne eadem cum gentilibus sors vobis accidat, coll. v. 6. Nuspiam hac voce usi sunt graeci V. T. interpretes. Verbum συμμετέχειν *consortem esse, una participare* legitur 2 Macc. V, 20. *Plutarch.* T. II. p. 722. ed. *Reiske* et apud *Lucianum* in Philopatride T. II. p. 784.

ΣΥΜΜΙΜΗΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *qui una cum aliis aliquem imitatur et se ad alicujus exemplum componit*, ex σὺν et μιμητὴς *imitator*, quod est, a μιμέομαι *imitor.*

2. i. q. simplex μιμητὴς *imitator.* Sic semel in N. T. legitur Philipp. III, 17. συμμιμηταί μου γίνεσθε imitamini me. *Grotius*, temere emphasin in hac

hac voce querens, transtulit: *omnes pari studio me imitamini.*

ΣΎΜΜΟΡΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *qui eandem formam habet et habitum externum*, ex σὺν, quod in compositis haud raro *convenientiam* et *similitudinem* indicat, et μορφὴ *forma*. Sic legitur apud *Lucianum* de Amor. p. 901. γρᾶες δὲ καὶ θεραπαινίδων ὁ ξύμμορφος ὄχλος ἐν κύκλῳ παρεστᾶσι κ. τ. λ.

2. metaphorice: *similis, non solum quoad formam habitumque externum, sed etiam quoad indolem et naturam.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Rom. VIII, 29. καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, scil. γενέσθαι, his etiam decrevit similitudinem cum Christo filio suo; similitudo autem haec inprimis referenda est ad felicitatem, cum Christo olim reportandam. Phil. III, 21. εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ (scil. τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ὃ μετασχηματίσει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς) σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ ut simile sit glorioso et immortali corpori suo.

ΣΥΜΜΟΡΦΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *conformem reddo, conformo quoad formam et habitum externum*, ex σὺν et μορφόω *formo.*

2. metaphorice: *similem reddo*, et συμμορφόομαι, οῦμαι, *alicui similis reddor, aut sum.* Sic semel legitur in N. T. Philipp. III, 10. συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ Christo morienti similis factus.

ΣΥΜΠΑΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *condoleo, una patior, mali alieni sensu afficior et moveor*, et ex adjuncto: *periclitanti opem fero, miseris et afflictis succurro*, i. q. συμπάσχω, a συμπαθὴς, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Hebr. IV, 15. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα, μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν non enim habemus summum sacerdotem, qui non possit condolere infirmitatibus nostris iisque medelam afferre, ac succurrere. ibid. X, 34. δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε me vinctum omnibus modis adjuvistis et sustentastis. In versione *Symmachi* Job. II, 11. legitur pro hebraico נוּד *motus, agitatus, vagatus est*, metaphorice: *condoluit, compassus, commiseratus fuit*, cui in versione Alexandrina συλλυπεῖσθαι respondet. Ps. LXIX, 20. Ies. LI, 19. *Plutarch.* Tom. II. p. 440. ed. *Reiske.* Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 399.

ΣΥΜΠΑΘΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, *condolens, compatiens, mutuo, non solum dolorum et molestiarum, sed etiam bonorum et gaudii sensu affectus, qui simul cum alio afficitur et angitur*, mitleidig, theilnehmend *compassionate, sympathising*, ex σὺν et πάσχω *patior*. Semel legitur in N. T. 1 Petr. III, 8. πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς omnes concordes et in societatem gaudii et doloris aliorum venientes. *Polyb.* X, 18. 8. et XV, 9. 3. Conf. ad h. l. *Raphelium* in Obss. Polybianis p. 819.

ΣΥΜΠΑΡΑΓΊΝΟΜΑΙ, 1. proprie: *una accedo, simul adsum*, ex σὺν et παραγίνομαι *accedo, adsum.* Luc. XXIII, 48. καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην et omnis turba, quae convenerat, seu confluxerat ad hoc spectaculum. Alexandrini usi sunt hac voce pro נִלְוָה *adhaesit, adjunctus fuit.* Ps. LXXXIII, 8. καὶ Ἀσσοὺρ συμπαρεγίνετο μετ' αὐτῶν. *Thucyd.* II, 82. συμπαραγινομένων κατὰ φιλίαν.

2. metaphorice: *patrocinor*, et de iis usurpatur, *qui in judicio periclitantibus adesse solent et ad defensionem alicujus tanquam advocati coram senatu, vel tribunali comparent.* Sic legitur in N. T. 2 Tim. IV, 16. ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον cum me primum Romae apud Caesarem defendi, nemo adfuit, qui mihi patrocinaretur, sed ad unum omnes me dereliquerunt. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 818 seq.

ΣΥΜΠΑΡΑΚΑΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie *praeterea voco* s. *invito*, (*Xenoph. Cyrop.* VIII, 1. 13.) deinde: *una consolor, hortor.* Passivum συμπαρακαλέομαι, οῦμαι, *communem consolationem*, seu *exhortationem, percipio*, interdum etiam i. q. simplex παρακαλέομαι *exhilaror, solatio erigor*, ex σὺν et

αλέω rogo, precor, hortor, conso-
Sic semel in N. T. legitur Rom.
τοῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι ἐν
oc est, vel: ut gaudium et vo-
em ex vobis percipiam; (*Chry-*
us ad h. l. interpretatus est per
ύνην τὴν ἐπὶ τῆς πίστεως αὐτῶν ἐπίδο-
vel: ut mutuo solatio invicem
rigamus atque firmemus. *Polyb.*
. 3. συμπαρακαλεῖν τινι τὰς δυνά-
una cum aliquo hortari milites.
rch. T. VII. p. 914. ed. *Reiske.*
ΜΠΑΡΑΛΑΜΒΆΝΩ, aor. 2. συμ-
βον, *simul assumo*, etiam neglec-
vulgari praepositionis σὺν, *assu-*
hi aliquem socium, comitem ad-
, ex σὺν et παραλαμβάνω, quod
Verbum hoc, omissum in ple-
Lexicis et Concordantiis N. T.
r Act. XII, 25. συμπαραλαβόντες
άννην assumto etiam Johanne. ib.
37 et 38. μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦ-
il. ἠξίου, nolebat eum assumere.
. II, 1. συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον
praeterea comitem mihi adjun-
Saepius in N. T. non legitur.
itur praeterea in eadem notio-
nel tantum apud Alexandrinos
, 4. συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ
ὺς ἀδελφὰς αὐτῶν. (Locus enim
. XIX, 17. ubi συμπαραλαμβά-
significat: *una cum reliquis*
ehendi, alienus est a re nostra.)
lianum V. H. VIII, c. 7. συμ-
βεν δὲ εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς
ους. *Polyb.* II, 10. 1.

ΜΠΑΡΑΜΈΝΩ, fut. ενῶ, 1. pro-
simul maneo, una permaneo,
r adsum, ex σὺν et παραμένω,
vide.
a cum aliis vivo, in vita maneo,
vor. Sic semel legitur in N. T.
p. I, 25. συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν.
ndrini Ps. LXXII, 5. καὶ συμ-
νεῖ τῷ ἡλίῳ καὶ πρὸ τῆς σελήνης.

ΜΠΆΡΕΙΜΙ, *una*, vel *simul ad-*
ex σὺν et πάρειμι *adsum*. Tantum
r in N. T. Act. XXV, 24. πάν-
συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες omnes vi-
i una nobiscum adestis. Conf.
. Alexandrini Prov. VIII, 27.
אָנִי שָׁם *ibi eram*, habent συμπαρή-
μην αὐτῷ. Adde *Symmachum* Job. XXXVII, 18. et Sapient. IX, 10. *Polyb.* V, 5. 8. et IX, 26. 5.

ΣΥΜΠΆΣΧΩ, *una dolores sentio, venio in societatem dolorum, doleo alicujus sortem, in consortium malorum, quae alter perfert, venio, easdem calamitates perfero, quas alter perfert,* i. q. συμπαθέω, ex σὺν et πάσχω *patior.* Bis tantum in N. T. legitur. Rom. VIII, 17. εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν dummodo in consortium malorum venerimus, quae Christus hominum causa pertulit, ut etiam aliquando ad eandem felicitatem cum eo perveniamus. 1 Cor. XII, 26. εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη si unum corporis membrum male afficitur, simul afficiuntur omnia membra caetera. Conf. *Foësium* in Oeconom. Hippocr. p. 358. qui docuit, etiam apud medicos graecos συμπάσχειν de corpore humano tum usurpari, cum partes quaedam, vehementi passione laborantes, reliquas quoque in consensionem secum trahunt. Adde *Polyb.* IV, 7. 3. et XV, 9. 4.

ΣΥΜΠΈΜΠΩ, fut. πέμψω, *una*, vel *simul mitto*, ex σὺν et πέμπω *mitto.* Construitur vel cum dativo, vel cum genitivo, intercedente praepositione μετά. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 18. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτῶν misimus vero una cum ipsis. ib. v. 22. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς una autem cum illis misimus. Legitur praeterea aliquoties apud *Demosthenem*, v. c. p. 80. 15. ed *Reiske*, συμπέμπειν τοὺς συμπλευσομένους. ibid. p. 272. 17. et 1186. 27. ὃν συνέπεμψεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν. Cf. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΆΝΩ, fut. ήψομαι, proprie: *simul comprehendo*, (*Polyb.* VIII, 13. 4. *Plutarch.* T. VI. p. 48. ed. *Reiske.*) deinde generatim: *amplector, complector*, ex σὺν, περὶ et λαμβάνω *capio.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XX, 10. Paulus imponebat se ipsi καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε et complexus eum dixit. Vide ad h. l. *Wetstenium.* Legitur praeterea in notione *circumligandi* et *circumdandi*,

velut

velut veste, apud Alexandrinos Ezech. V, 3. καὶ συμπεριλήψῃ αὐτοὺς τῇ ἀναβολῇ σου. *Vulgatus* habet: *et ligabis eos in summitate pallii tui.* Cf. etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae p. 707.

ΣΥΜΠΊΝΩ, fut. πίομαι, *una*, vel *simul bibo cum aliquo*, ex σὺν et πίνω *bibo*. Construitur cum dativo vel potius ablativo. Tantum legitur in N. T. Act. X, 41, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν qui cum eo post reditum a morte comedimus et bibimus. Sic Esther. VII, 1. εἰσῆλθε δὲ βασιλεὺς καὶ Ἀμὰν συμπιεῖν τῇ βασιλίσσῃ, hebr. לִשְׁתּוֹת עִם־מַלְכָּה. *Demosthenes* p. 1352. 27. ed. *Reiske*, συνέπιν καὶ συνεδείπνει ἐναντίον πολλῶν, ὡς ἑταίρᾳ οὔσῃ. ibid. p. 1361. 15. *Aelian.* V. H. III, 1. *Xenoph. Cyrop.* V, 2. 13. Adde *Symmachum* Judd. V, 11.

ΣΥΜΠΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. *compleo, impleo, simul oppleo, una obruo*, ex σὺν et πληρόω *compleo.* Sic legitur in N. T. Luc. VIII, 23. καὶ συνεπληροῦντο et obruebantur fluctibus, vel undae in navem irruebant, ut positum sit pro καὶ συνεπληροῦτο τὸ πλοῖον, ut in codice Colbert. e glossemate legitur. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 12. *Polyb.* I, 36. 9.

2. συμπληροῦσθαι, si de tempore adhibetur, notat: *adesse, imminere*, ac differt a simplici voce πληροῦσθαι. Sic reperitur in N. T. Luc. IX, 51. ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ cum vero adesset tempus sui abitus ex his terris. Act. II, 1. καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς et cum advenisset dies Pentecostes. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 6. p. 178 seq. ed. *Fischeri* et supra a me ad vocem πληρόω dicta. Hinc deducta est vox συμπλήρωσις, quae legitur apud Alexandrinos 2 Paral. XXXVI, 21. et Dan. IX, 2.

ΣΥΜΠΝΊΓΩ, fut. ίξω, 1. proprie: *una suffoco, praefoco, strangulo*, ex σὺν et πνίγω *fauces comprimendo neco*, quod vide supra.

2. *premo, coarcto.* Συμπνίγεσθαι etiam de eo usurpatur, *luctatur in turba et vix ex ea emergere valet.* Sic legitur in N. T. Luc. VIII, 42. οἱ ὄχλοι συνέπνιγον (codices nonnulli habent συνέθλιβον) αὐτὸν a turba urgebatur Jesus.

3. metaphorice: *incrementum et progressum alicujus rei impedio et inhibeo*, quo sensu etiam *suffocare* a Latinis adhibetur. Matth. XIII, 22. καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον et fallacium divitiarum curae doctrinam radices in animo agere non patiuntur. Marc. IV, 7. καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, scilicet τὸ σπέρμα, et enecarunt illud semen, h. e. impedierunt, quo minus pullulare et germinare possit, sie verhinderten das Wachsthum des Saamens *they hindered the growth of the seed.* ibid v. 19. συμπνίγουσι τὸν λόγον καὶ ἄκαρπος γίνεται. Luc. VIII, 14. ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται nimiis divitiarum ac voluptatum hujus saeculi curis impediuntur, quo minus constantes in doctrina christiana maneant. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΜΠΟΛΊΤΗΣ, ου, ὁ, *concivis, popularis, qui in civitatem receptus et jure civitatis donatus est*, et metaphorice: *in quamcunque societatem receptus*, i. q. πολίτης, δημότης, ex σὺν et πολίτης *civis.* Semel tantum in N. T. legitur Ephes. II, 19. συμπολῖται τῶν ἁγίων jam in numerum et societatem Christianorum recepti. Damnarunt hanc vocem, tanquam minus graecam, grammatici veteres, v. c. *Julius Pollux*, (Onomast. III, sect. 51.) *Phrynichus*, (p. 72. πολίτης λέγε, μὴ συμπολίτης, quae verba, ut alia *Phrynichi* complura, exscripsit *Phavorin.*) *Thom. M.* (sub Δημότης et Πολίτης, ibi vide interpretes p. 207 et 728 seq. ed. *Bernardi*,) et alii: sed immerito, quippe quam ab optimis Graecorum Scriptoribus adhibitam esse, satis docuit post *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam p. 738. *Elsnerus* in Obss. Sacr.

T.

p. 209. Sic v. c. legitur apud
ι. in V. H. III. c. 44. apud *Eu-*
n in Theseo et Heraclidis, teste
e l. l. et Schol. *Aristoph.* in
p. 692. Conf. Schol. *Pindar.*
ι. IX, 120. et *Wetstenii N. T.*
p. 245. Verbum συμπολιτεύο-
συμπολιτεύω reperitur apud *De-*
nem p. 1431. 22. ed. *Reiske,*
d. VI, 4. VIII, 47. et *Philo-*
n Vit. Soph. I, c. 22. Adde
rgii Exercitatt. Ling. Gr. p. 86.
ΜΠΟΡΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι. 1.
e, *una eo,* vel *proficiscor, viae*
m me do et adjungo, ex σὺν et
μαι, eo, proficiscor. Construitur
ativo. Luc. VII, 11. καὶ συνεπο-
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ sti-
us eum sectatoribus multis. ib.
25. συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι
ingens autem eum proseque-
turba hominum. ibid. XXIV,
πὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο
ipse Jesus accessit illisque se
comitem itineris. In versione
ndrina saepius in eadem signi-
ne reperitur et mox cum dati-
c. Judd. XI, 8. (Tob. V, 7.)
um genitivo, intercedente prae-
ne μετὰ, Num. XVI, 25. XXII,
enes. XIII, 15. XVIII, 16. con-
ır.

q. simplex πορεύομαι *eo, profi-*
venio. Marc. X, 1. καὶ συμπο-
ι πάλιν οἱ ὄχλοι πρὸς αὐτὸν et ve-
rum ad eum turba hominum.
Raphelium in Obss. Polyb. p.
ui docuit, *Polybium* hac voce
um de uno etiam uti, qui ad al-
accedit. Sed aeque commode
ύεσθαι in Marci l. l. in notione
ndi, et *catervatim conveniendi*
I. Stephano in Thesauro Ling.
cipi potest, ut legitur haec vox
Alexandrinos Deut. XXXI, 11.
. XXXIII, 31. et Job. I, 4. ubi
ρὸς construitur. Saepius in N. T.
gitur.

ΜΠΟΣΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. proprie:
tatio, (cf. *Cic. ad Div.* IX, 24.)
πίνω *cum aliquo bibo.* Sirac.
, 31. ἐν συμποσίῳ οἴνου. ibid.
.. II.

XXXII, 5. XLIX, 1. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 4. 7. et *Hier.* VI. 2.

2. *convivium.* Sic legitur Esther. VII, 7. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον, ubi in hebraico מִשְׁתֵּה הַיַּיִן *compotatio vini* legitur, nam שָׁתָה עִם פְּלוֹנִי notat: *convivari cum aliquo.* Esther. VII, 1. 1 Macc. XVI, 16. ἐπεσήλθοσαν τῷ Σίμωνι εἰς τὸ συμπόσιον. 2 Macc. II, 28. τῷ παρασκευάζοντι τὸ συμπόσιον. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. *Cicero* de Senectute c. 13. Conf. *Fischeri* Prolus. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 303 seq. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, 18. et *Eschenbach.* Diss. de *symposiis sapientum,* quae inserta extat ejus *dissertationibus academicis,* inprimis p. 332 seq.

3. *ipse locus, ubi convivantur homines et compotationibus tempus terunt,* ὁ τόπος εὐωχίας καὶ πόσεως, ut *Hesychius* recte interpretatus est. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 8. 6. Vide etiam *Pollucis* Onom. I, 79. et VI, sect. 7.

4. *ipsi convivantium ordines et coetus, ordo convivarum, discubitus, distincti per discubitus.* Sic semel in N. T. legitur Marc. VI, 39. ἀνακλῖναι πάντας (supple κατὰ) συμπόσια, συμπόσια, h. e. praecepit discipulis suis curare, ut discumberet populus, per, seu secundum distinctos convivarum ordines, aut in certos discumbentium coetus distributus. Cf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 12. p. 302. et *Stephanum* in Thesauro Ling. Gr. T. III, p. 309.

ΣΥΜΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ, ου, ὁ, *compresbyter, una presbyter, qui una cum aliis in munere presbyteri constitutus est, officiique dignitate iis par est,* ex σὺν et πρεσβύτερος, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur. 1 Petr. V, 1. ubi Petrus se τὸν συμπρεσβύτερον vocat, quia aeque ac reliqui Christianorum presbyteri ea, quae ad institutionem et ad externam Christianorum disciplinam spectabant, cura sua dirigebat, quanquam nulli ecclesiae adstrictus erat.

ΣΥΜΦΑΓΩ, aor. 2. συνέφαγον, infin. συμφαγεῖν, *una comedo, convivor,* *coeno,*

coeno, i. q. συνδειπνέω, συνεσθίω, ex σὺν et φάγω *edo*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. X, 41. οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ qui cum eo comedimus et bibimus. ibid. XI, 3. καὶ συνέφαγες αὐτοῖς atque cum iis epulatus es. Alex. Exod. XVIII, 12. συμφαγεῖν ἄρτον μετὰ πενθεροῦ, ubi hebraico אָכַל respondet. 2 Sam. XII, 17. καὶ οὐ συνέφαγεν αὐτοῖς ἄρτον, ubi *Symmachus* συνδείπνησεν ἄρτον habet. Conf. etiam *Symmach.* Ps. CLX, 5. *Eustathium* ad Iliad. φ', v. 76. p. 1307. 12. et *Fischeri* Prolus. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 304. et XIII, p. 322 seq.

ΣΥΜΦΈΡΩ, 1. proprie: *confero, congero, comporto ea, quae dissipata sunt*, ex σὺν et φέρω *fero*. Act. XIX, 19. συνενέγκαντες τὰς βίβλους postquam comportarunt libros. *Syrus:* ܟܢܫܘ ܟܬܒܝܗܘܢ ܘܐܝܬܝܘ *congregaverunt scripta sua et afferentes.* Vide supra βίβλος. *Xenoph. Anab.* VI, 4. 6. et 5. 4.

2. metaphorice: *conduco, prosum, utilis sum.* Hinc impersonale συμφέρει *expedit, conducit*, etiam *melius, consultius est*, et participium neutrum nominascens τὸ συμφέρον *commodum, utilitas.* Matth. V, 29. 30. συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ κ. τ. λ. expedit enim, seu, praestat enim tibi, ut unum corporis membrum perdatur, quam ut etc. De constructione verbi συμφέρειν cum ἵνα vide, quae observavit *Fischerus* Prol. XVII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 412 seq. Matth. XVIII, 6. συμφέρει αὐτῷ tolerabilius fuerit illi. *Syrus:* ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ Ibid. XIX, 10. οὐ συμφέρει γαμῆσαι satius erit abstinere a conjugio. Joh. XI, 50. ὅτι συμφέρει ἡμῖν magis conducere nobis. ib. XVI, 7. συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω expedit vobis, ut ego abeam. ib. XVIII, 14. Act. XX, 20. τῶν συμφερόντων quae ad vestram utilitatem pertinerent, seu aliquid conferrent. 1 Cor. VI, 12. ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει sed non omnibus aliorum utilitas promovetur. ibid. VII, 35. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, i. q. v. 32. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ib. X, 23. συμφέρει et οἰκοδομεῖ tanquam synonyma permutantur. ib. v. 33. μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. ibid. XII, 7. πρὸς τὸ συμφέρον, scil. τῆς ἐκκλησίας, coll. cap. XIV, 3. 4. 5. Act XII, 10. In versione Alexandrina τὸ συμφέρον respondet hebraico טוֹב *bonum, utile.* Deut. XXIII, 6. Adde *Xenoph. Cyrop.* III, 2. 14. Baruch IV, 3. 2 Macc. IV, 5. XI, 15. Verbum συμφέρειν apud Alexandrinos ponitur pro טוֹב, Jerem. XXVI, 14. et שָׁוָה metaphorice *utilis, commodus fuit.* Esther. III, 8. Adde Sirac. XXX, 15. XXXVII, 28. *Diogen. Laërt.* II, s. 67. *Polyb.* I, 11. *Aristot.* ad *Nicom.* VIII, 12. Vide etiam *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae pag. 708. et interpretes ad *Thom. M.* pag. 820. *Suid.* συμφέρον ἀγαθόν. λέγεται δὲ συμφέρειν, ὅτι φέρει τὰ τοιαῦτα, ὧν συμβαινόντων ὠφελούμεθα.

3. συμφέρει *decet, decorum est.* 2 Cor. VIII, 10. XII, 1. καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι quanquam indignum mea persona gloriari de rebus externis videtur. Alex. Prov. XIX, 10. pro לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג habent: οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή. *Hesych.* συμφέρει· ἁρμόζει, ἀγαθόν ἐστι, συνάδει, συντυχεῖ, συντυγχάνει. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥ'ΜΦΗΜΙ, 1. proprie: *una loquor*, ex σὺν et φημὶ *dico.*

2. per metonymiam effecti: *assentior, adstipulor, consentio, assensum praebeo. Demosthenes* p. 668. 14. ed. *Reiske. Hesych.* σύμφημι· συναινῶ, συνομολογῶ. *Schol. Eurip. Hippolyt.* 266. ξυμφήσουσι, συγκαταθήσονται, μάρτυρες ἔσονται. *Schol. Sophocl. Aj.* 278. σύμφημι δή σοι, συνομολογῶ σοι. *Suidas:* σύμφημι, συναινῶ, συνομολογῶ. Cf. *Pollux* VI, 117.

3. *declaro, fateor, ita esse dico, idem dico eodem modo.* Sic semel legitur in

Rom. VII, 16. σύμφημι τῷ καλὸς fateor *et declaro*, me legis ac praestantiam agnos- *enoph*. Anab. V, 8. 4. VII, rop. IV, 5. 12. Cf. *Wet- T*. T. II, p. 57.

ΥΛΕΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *s, qui est ex eadem tribu*, ex έτης *tribulis*, quod est a φυ- Jam, quia non solum Pa- ntiquitus divisa erat in φυ- etiam Romani, Athenienses puli suas civitates distribu- varias tribus, factum est, ut u solum dicerentur *homines ivitatis, in tribus distributae*, n generatim *populares, qui idem gente, concives*, ὁμόεθνοι, u. Sic semel tantum legitur 1 Thess. II, 14. ὅτι ταὐτὰ ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἰδίων συμφυλε- popularibus vestris (a Thes- sibus) iisdem malis affecti gitur haec vox, quam aeque ύτης damnant grammatici ve- ad *Isocratem* in Panathenaic. ρακριθέντας ὑπὸ τῶν συμφυλετῶν ημοτῶν. *Hesych*. συμφυλετῶν· *Suid*. συμφυλετῶν· ὁμοεθνῶν, Idem: συμφυλέτης· ἐκ τῆς ῆς, ὁ ἐστιν ὁμόφυλος. Vide *Wet- T*. T. II, p. 300.

ΦΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *atus, congenitus, una natus*, r partim de plantis, arbori- quae uno eodemque loco sa- antatae sunt et una proger- c pullulant; partim de cog- σὺν et φύω *nascor*. Sic legi- l Alexandrinos Zachar. XI, τεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος. Γ. ξύμφυτος· ὁ συγγενὴς, ἀπὸ τοῦ ω. Hinc σύμφυτος phorice ad *omnia* transfer- *in unum coaluerunt et sunt e invicem conjuncta*. Sic se- ur in N. T. Rom. VI, 5. εἰ ντοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ ὕτου si enim conjuncti sumus risto per mortis similitudi- nem. *Joseph*. *A. J*. VI, 3. 2. σύμφυτον δικαιοσύνην *constans justitiae studium*.

ΣΥΜΦΥΩ, fut. ύσω, *una nasci facio, una sero, seu planto*, et metaphorice: *coalescere facio, coagmento, conjungo*. Συμφύομαι *simul enascor, una seror, aut plantor, simul propullulo et progermino*, et metaphorice: *conjungor*, ex σὺν et φύω *nascor*. Semel tantum in N. T. legitur Luc. VIII, 7. συμφυεῖσαι (aor. 2. pass. partic.) αἱ ἄκανθαι spinae simul enatae. Praeterea legitur Sapient. XIII, 13. ξύλον σκολιὸν, καὶ ὄζοις συμπεφυκός. *Plutarch*. T. I, p. 552. ed. *Reiske*. *Theophrast*. Hist. Plant. IX, 2. et *M. Antoninus* VIII, 34. qui hoc verbo usus est de membro hominis, ante rescisso, quod iterum reliquis jungitur et coalescit. Alia loca multa congessit *Wetstenius* in Obss. ad N. T. T. I, p. 706.

ΣΥΜΦΩΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *consono, concino, ex diversis vocibus unum facio concentum*. Vocabulum proprium musicorum, ex σὺν et φωνέω *vocem emitto*. Hinc συμφωνία *concentus musicus*, quod vide infra. Hinc

2. *congruo, similis sum, convenio, aptus sum*. Sic legitur in N. T. Luc. V, 36. τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ non enim veteri panno aptum est recens assumentum. *Aristoteles* Politic. VII, c. 15. ταῦτα γὰρ δεῖ πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην.

3. *consentio, una testimonium perhibeo et acclamo*. Act. XV, 15. καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν et cum hac narratione consentiunt prophetarum oracula.

4. *convenio de aliquo, communi consensu aliquid paciscor, societatem ineo*. Matth. XVIII, 19. ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς si convenerit inter duos e vobis in his terris. ibid. XX, 2. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν postquam pactus erat cum operariis denario in diem. ibid. v. 13. Act. V, 9. τί ὅτι συνεφωνήθη

νῆθη ὑμῖν; quare conventum est inter vos? *Xenoph. Hist. Gr.* I, 3. 7. *Polyb.* VII, 9. 11. Genes. XIV, 3. πάντες οὗτοι συνεφώνησαν (*Aquila* συνέβαλον, *Symmachus* συνῆλθον,) ἐπὶ τὴν φάραγγα, ubi in hebraico legitur חָבַר *consociatus fuit, convenit.* 2 Regg. XII, 8. καὶ συνεφώνησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ μὴ λαβεῖν κ. τ. λ. Ies. VII, 2. Saepius in N. T. non legitur. *Phavorinus*: συμφωνῶ, συνᾴδω, συντίθεμαι.

ΣΥΜΦΏΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *vocis*, seu *soni concentus*, a συμφωνέω, quod vide.

2. metaphorice: *consensus, concordia, convenientia, conjunctio, communio.* Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 15. τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαλ; qualis vero consensus est Christo cum Belial?

ΣΥΜΦΩΝΊΑ, ας, ἡ, *symphonia, concentus musicus, convenientia vocum et sonorum, consonantia, harmonia*, a συμφωνέω, quod vide. Tantum exstat in N. T. Luc. XV, 25. ἤκουσε συμφωνίας audivit concentum musicum. *Vulgatus* habet: *symphoniam.* Vide ad h. l. *Wetstenium.* Reperitur praeterea haec vox Dan. III, 5. 7. 10. 15. in versione Alexandrina pro chald. סוּמְפֹּנְיָה, quod ex graeco factum est et idem significat. *Polyb.* XXVI, 10. 5.

ΣΎΜΦΩΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *consonus, consonans voce*, seu *sono, cum alio consentiens*, ex σὺν et φωνὴ *vox. Plutarch.* T. VI. p. 442 et 527. ed. *Reiske.*

2. metaphorice: *consors, consentiens, conveniens.* Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. VII, 5. εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου nisi id fiat utriusque partis consensu. Reperitur praeterea in versione Alexandrina Eccles. VII, 15. καί γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν ὁ Θεός. *Polyb.* VI, 36. 5. et XXX, 8. 7. *Hesych.* συμφώνων· ὁμοίων. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σύμφωνον· ὅμοιον, ἴσον.

ΣΥΜΨΗΦΊΖΩ, fut. ίσω, aor. 1. συνεψήφισα, *computo, supputo*, ex σὺν et ψηφίζω *calculis computo*, a ψῆφος *calculus.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XIX, 19. συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν computarunt pretia ipsorum.

ΣΎΜΨΥΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *unanimis, consors, qui ejusdem animi ac sententiae est, qui consentit, idem statuit*, i. q. ἰσόψυχος, ex σὺν et ψυχὴ *animus.* Tantum reperitur in N. T. Phil. II, 2. σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες unanimes, unum idemque sentientes. Vide ad h. l. *Wolfium* in Curis Philol. T. III, p. 196.

ΣΎΝ. Praepositio, quae semper dativum regit, vel potius ablativum, et extra compositionem notat:

1. *cum, una cum*, de *persona, re, forma, modo, usu*, connotans *societatem, auxilium, commercium, communionem, comitatum, favorem, sectationem*, etc. Matth. XXVI, 35. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν si vel tecum moriendum mihi esset. ibid. XXVII, 38. Marc. IV, 10. VIII, 34. Luc. V, 19. σὺν τῷ κλινιδίῳ. ibid. XXIV, 21. 1 Cor. V, 4. Matth. XXV, 27. σὺν τόκῳ cum foenore. Act. I, 14. σὺν γυναιξὶ una cum mulieribus. ibid. v. 17. 21. XVII, 4. οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν ἀποστόλοις alii stabant a partibus Judaeorum, alii cum apostolis faciebant. ibid. IV, 13. V, 17. 21. XIX, 38. XXII, 9. XXVI, 13. *Xenoph.* de Rep. Laced. XIII, 1. οἱ σὺν αὐτῷ comites ejus. Idem de Mag. Equit. V, 14. VI, 1. σὺν Θεῷ auxilio divino. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 621 seq. ed. *Zeunii.*

2. *apud.* Marc. II, 26. τοῖς σὺν αὐτῷ. Luc. I, 56. mansit vero Maria σὺν αὐτῇ apud illam. ibid. II, 13. VII, 6. VIII, 38. Act. IV, 13. Coloss. II, 5. 1 Thess. IV, 17. Philipp. I, 23. Sic עִם apud Hebraeos usurpatur Genes. XXVII, 44. Levit. XXV, 36. 2 Sam. VI, 7. 1 Paral. XII, 39.

3. *praeter, super.* Luc. XXIV, 21. σὺν πᾶσι τούτοις praeterea, seu, et quod accedit. Ita עִם Ps. LXXIII, 25. מִי לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ

quia nemo praeter te mihi in
et praeter te nihil desidero
ra.
iter. Act. II, 14. σταθεὶς δὲ Πέ-
ὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ
πεφθέγξατο αὐτοῖς tum Petrus in-
ndecim surgens ita eos est allo-
. Eodem modo עִם sumitur
.XIX, 28. Ies. XXXVIII, 11.
s. XXXI, 50.
ıeque ac, simili modo. Rom.
32. Galat. III, 9. σὺν τῷ πιστῷ
ὰμ pro ὥσπερ ὁ πιστὸς Ἀβραάμ.
em significationem habet quo-
עִם Eccles. II, 16. 1 Paral.
, 8. Ps. CVI, 6. et σὺν in verbis
ositis συμπάσχειν, συνδοξάζεσθαι et

eticetur interdum, v. c. Matth.
I, 4. ante δόλῳ, Matth. V, 40.
σοί, 1 Cor. XI, 5. ante τῇ ἐξου-
, et Apoc. VIII, 4. ante ταῖς
υχαῖς τῶν ἁγίων, ubi videndus Pa-
us. Exempla hujus ellipseos in
hebraicis V. T. collegit Noldius
oncordantiis Particularum V. T.
seq. Conf. etiam Casaubonum p.
Polyaeni Strategem. I, c. 2. p.
et Jensii lectiones Lucianeas II,
. 283 seq.
ΥΝΑΓΩ, fut. άξω, 1. generatim
etymologiae conducere significat,
in unum locum, sive in unum
um, ex σὺν et ἄγω duco. Hinc
atim
colligo, confero, v. c. triticum et
fruges terrae in horrea. Matth.
12. συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν
κην colliget frumentum suum in
ea. ibid. VI, 26. XII, 30. ὁ μὴ
ων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει qui non
um colligit, (h. e. me non adju-
is mea dissipat. ibid. XIII, 30.
ubi de reti adhibetur ἐκ παντὸς
(scil. ἰχθύων) συναγαγούσῃ omnis
ris pisces colligente, seu capien-
ibid. XXV, 24. 26. ubi συνάγειν
tice ponitur pro συνάγειν καρποὺς
us colligere, messem facere. Luc.
17. XI, 23. XII, 17. 18. XV,

13. συναγαγὼν ἅπαντα collectis omnibus, quae scilicet possidebat. Conf. Wetstenii N. T. T. I, p. 758. Joh. IV, 36. καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον et colligit quasi sibi fructus in vitam aeternam. ibid. VI, 12. 13. XV, 6. Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico אָסַף collegit, Exod. XXIII, 10. Levit. XXV, 3. 20. et אָצַר recondidit in thesaurum. Ies. XXXIX, 6. Adde Deut. XIX, 5. Ps. XXXII, 7. Eccles. II, 8. ubi Symmachus ἀθροίζων habet.

3. congrego, convoco, convenire alios jubeo, cogo, συνάγομαι convenio, confluo, i. q. συνέρχομαι. Matth. II, 4. καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ et coacto senatu summorum sacerdotum et legis peritorum. ibid. XIII, 2. συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν confluxerunt ad eum. ibid. XVIII, 20. συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα convenientes mea auctoritate. ibid. XXII, 10. 34. συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ coiverunt. ibid. v. 41. XXIV, 28. συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ advolabunt aquilae. ibid. XXV, 32. συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη sistentur tribunali ejus omnes homines. ibid. XXVI, 3. συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς coiverunt pontifices. ibid. v. 57. XXVII, 17. 27. συνήγαγον convocarunt. ibid. v. 62. XXVIII, 12. Marc. II, 2. IV, 1. V, 21. VI, 30. VII, 1. Luc. XVII, 37. XXII, 66. Joh. XI, 47. XVIII, 2. ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ quod Jesus saepius illuc cum discipulis suis convenire solebat, seu convenerat. ibid. XX, 19. Act. IV, 5. ib. 26. συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ conspirarunt contra Deum et adversus ejus Christum. ibid. v. 27. συνήχθησαν ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν conspirarunt contra sanctum tuum filium, Jesum. ibid. v. 31. XI, 26. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ cum ecclesia Antiochena per integrum annum versati sunt. ibid. XIII, 44. XIV, 27. XV, 6. 30. XX, 7. 8.

1 Cor. V, 4. συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος in conventu vestro, cui et ego, absens quidem corpore, animo saltem interero, coll. v. 3. et Coloss. II, 5. Apoc. XIII, 10. εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει si quis captivos cogit et abducit. ibid. XVI, 14. 16. XIX, 17. δεῦτε καὶ συνάγεσθε, s. συναχθῆτε, agite advolate. ibid. v. 19. XX, 8. Adde Nehem. VI, 2. συναχθῶμεν ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 Paral. XI, 12. καὶ οἱ ἱερεῖς συνήχθησαν πρὸς αὐτόν. Jer. LI, 44. Ps. II, 2. 2 Paral. X, 6. καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς τοὺς πρεσβυτέρους. 1 Macc. I, 4. III, 53. συνῆκται τὰ ἔθνη ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐξᾶραι ὑμᾶς. *Suid.* συνάγω· αἰτιατικῇ, συναθροίζω. Conf. etiam *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 125. p. 459 seq. ed. *Fischeri*.

4. metaphorice: *conjungo, in unam societatem cogo*. Joh. XI, 52. ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν, sc. σῶμα, seu ἔθνος, sed ut etiam dispersos Dei cultores in unum coetum conjungeret, seu ad unam fidem convocaret; ubi συνάγειν aperte non conjunctionem loci, sed societatem et animorum conjunctionem sub uno capite significat, ut idoneis veterum locis demonstravit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I, p. 392. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 920.

5. *hospitio excipio, excipio et suscipio aliquem benevole et humaniter*, quo sensu et *recolligere* legitur apud *Justinum* XXXIII, 4. Matth. XXV, 35. ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με hospitem me humaniter ac benevole excepistis. ibid. v. 38 et 43. Omissum est εἰς οἰκίαν, vel εἰς τὸν οἶκον, ut plene legitur in versione Alexandrina Judd. XIX, 15. οὐκ ἦν ἀνὴρ συνάγων αὐτοὺς εἰς οἰκίαν. Vide et v. 18. 2 Sam. XI, 29. συνήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. In omnibus his locis in hebraico legitur אָסַף *collegit*. Hospitalitas a Judaeis vocatur כְּנֶסֶת אוֹרְחִים συναγωγὴ ξένων. Conf. etiam *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 128. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *collectio, congregatio, coacervatio*, (*Polyb.* I, 17. 9. et XXVII, 12. 2.) *contractio*, interdum adeo *ea ipsa, quae colliguntur vel collecta sunt* (v. c. apud *Antigonum Carystium* Hist. Mirab. cap. 32. ἐκ τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους συναγωγῆς ex Aristotelis collectaneis.) a praet. med. συνήγαγα, verbi συνάγω *congrego, colligo*. Alex. Job. VIII, 17. ἐπὶ συναγωγῇ λίθων. Ies. XIX, 6. XXXVII, 25. συναγωγὴ ὑδάτων. *Strabo* II. p. 177. πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, et apud *Diogenem* II, s. 129. συναγωγὴ de congregatione philosophorum ad convivium usurpatur. De *convocatione populi* legitur apud *Polyb.* IV, 7. 6.

2. per metonymiam: *locus congregationis, locus, in quo conventus et consessus habetur*, et speciatim: *locus publicus, in quo Judaei convenire solebant, ut instituerentur in lege Mosaica et preces peragerentur*, qui a Judaeis בֵּית הַכְּנֶסֶת dictus est. Primitus aedificia haec, conventibus sacris apud Judaeos destinata, in campis et agris exstruebantur, juxta glossam ad *Babyl. Berachoth* s. 21. postea vero, cum in urbes introducerentur, ibi tamen in altioribus locis posita sunt, ut reliquas aedes eminerent. Hierosolymis CCCCLXXX synagogas fuisse, traditur a Rabbinis, v. c. in *Cod. Megilla* f. 73. et *Pesichta R. Menahem*. In synagogis, quae tanta in reverentia Judaeis erant, ut in illis nec edere nec garrire liceret, immo nec praeterire eas precum tempore permissum esset, ordinarie conveniebant Judaei septimo, quinto et secundo singularum hebdomadum die. Conf. *Buxtorfii* librum de Synagoga Judaica. *Lightfooti* Hor. Hebr. et Talmud. p. 72. 251. *Vitringam* de Synagoga Vetere. Franeck. 1696. 4. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 278. et alios Scriptores, quos laudat *Wolfius* in Bibl. Hebr. T. II. p. 924. IV. 446. et *Koecherus* in Nova Bibl. Hebr. P. II. p. 166 seq. Matth. IV,

IV, 23. διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν docens in synagogis judaicis Galilaeae. ibid. VI, 2. 5. IX, 35. X, 17. ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς et in synagogis suis vos flagellabunt. In synagogis Judaeorum fuisse sumtas poenas civiles et speciatim flagellandi poenam inflictam, partim ex h. l. partim ex Act. XXII, 19. satis constat. Vide *Seldenum* de Synedrio I, 7. p. 105. et *Vitringam* de Synagog. Vet. p. 774. et in Archi-Synagogo p. 351. Non opus itaque est, ut συναγωγὴ h. l. de *conventu civili et juridico* cum *Grotio* accipiatur; nam diserte a συνεδρίῳ distinguitur. Matth. XII, 9. XIII, 54. ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν. ib. XXIII, 6. πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς primam in synagogis sedem. ibid. v. 34. μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν. Marc. I, 21. 23. 29. 39. III, 1. VI, 2. XII, 39. XIII, 9. Luc. IV, 15. 16. 20. 28. 33. 38. ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς discedens vero e synagoga. ibid. v. 44. VI, 6. VII, 5. VIII, 41. ἄρχων τῆς συναγωγῆς. Vide supra ἄρχων et ἀρχισυνάγωγος. ibid. XI, 43. XII, 11. XIII, 10. XX, 46. XXI, 12. Joh. VI, 59. XVIII, 20. Act. VI, 9. IX, 2. 20. XIII, 5. 14. 42. XIV, 1. XV, 22. XVII, 1. 10. 17. XVIII, 4. 7. 19. 26. XIX, 8. XXII, 19. XXIV, 12. XXVI, 11. Jacob. II, 2. συναγωγὴ est locus, in quo conventus sacri Christianorum habebantur.

3. *coetus, in synagoga congregatus.* Act. III, 43. λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς dimissa synagoga.

4. *sectatores, qui ad coetum aliquem pertinent,* Apoc. II, 9. III, 9. συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ homines impii, ad regnum Satanae quasi pertinentes.

ΣΥΝΑΓΩΝΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1. proprie: *una cum aliquo certo, concerto, certamen adjuvo, certaminis socius sum,* ex σὺν et ἀγωνίζομαι *certo, certamen ineo, in certamen venio.* *Thucyd.* III, c. 64. *Plutarch.* T. II. p. 214. *Aelian.* V. H. XII, 43. Conf. *Elsnerum* ad Rom. XV, 30.

2. metaphorice: *opem fero, adjuvo aliquem, in societatem alicujus rei venio.* Sic semel legitur in N. T. Rom. XV, 30. adhortor vero vos συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ut mecum pro salute mea preces ad Deum fundatis, aut, ut me laborantem precibus studiose adjuvetis. Simili modo apud Graecos συναγωνίζεσθαι de *iis* usurpatur, *qui periclitanti in judicii certamine adsunt et patrocinantur,* (ut docuit *Bisetus* ad *Aristophan.* Thesmophor. v. 1070. et e loco *Plutarch.* T. II. p. 212. εἶτα κρινομένοις πάλιν οὖν βοηθῶν καὶ συναγωνιζόμενος, οἰκείους ἐποιεῖτο satis apparet.) de *studiose et omni opera adjuvantibus laborantem,* (Cf. *Reitzium* ad *Lucian.* T. II, p. 646.) etiam de *auxilium ferentibus injuria affectis,* (*Menander* p. 2. edit. *Clerici:* εἴπερ τὸν ἀδικοῦντ' ἀσμένως ἠμύνετο ἕκαστος ἡμῶν, καὶ συνηγωνίσατο.) *et omnino omnibus, qui alicui quocunque modo prosunt.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 96. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 708. et *Etym. M.* συναγωνίζεσθαι σημαίνει βοηθεῖν, ἀλλὰ κυρίως ἐν τῷ ἀγῶνι. Aeque late patet vox

ΣΥΝΑΘΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, quae 1. proprie quidem notat: *una,* vel *simul certare, socium et adjutorem certaminis esse,* aut *una cum aliis se exercere in gymnasio,* ex σὺν et ἀθλέω *certo, certamen ineo,* quod vide supra.

2. vero metaphorice significat: *una cum aliquo laborare, communem operam dare, studiose et omni opera adjuvare laborantem.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Philipp. I, 27. μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου unanimi consensu operam dantes observationi religionis christianae, seu propagationem religionis christianae adjuvantes. ibid. IV, 3. αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι quae me in doctrina christiana tradenda et propaganda omnibus modis adjuverunt.

ΣΥΝΑΘΡΟΊΖΩ, fut. οίσω, *congrego alios.* Medium συναθροίζομαι, fut. οίσομαι, *me congrego ipse,* h. e. *convenio,* ex σὺν et ἀθροίζω *colligo, congero, con-*

grego. Ter tantum in N. T. legitur. Luc. XXIV, 33. καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα repererunt congregatos undecim apostolos. Act. XII, 12. οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι ubi erant multi precum causa congregati. ibid. XIX, 25. οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας his et aliis ejusmodi rerum opificibus convocatis. Alexandrini hac voce usi sunt pro הִקְהִיל *congregavit, convocavit coetum,* et נִקְהַל *convocatus est,* Exod. XXXV, 1. Num. XX, 2. Jos. XXII, 12. נוֹעַד *convenire,* Joel. III, 11. נִקְבַּץ *congregatus fuit,* Num. XVI, 11. et קִבֵּץ *collegit, congregavit.* 1 Paral. XI, 1. 2 Sam. II, 25. 30. Adde 1 Macc. I, 55. 2 Macc. X, 24. ἔτι συναθροίσας οὐκ ὀλίγους. ibid. XI, 2. *Aelian.* Hist. Anim. VII, 7. [illegible] δὲ ἀθροιζόμενοι περὶ τὰς λίμνας καὶ [illegible]. *Diodor.* Sic. XIII, p. [illegible]. *Xenoph. Anab.* VI, 5. 19. et VII, 2. 5.

ΣΥΝΑΙΡΩ, fut. αρῶ, 1. proprie: simul tollo *et aufero,* ex σὺν et αἴρω [illegible] *tollo, sumo, aufero, porto,* quod vide supra. *Plutarch.* T. VIII, p. [illegible] ed. *Reiske.* Hinc
2. συναίρομαι, *[illegible], adjuvo, alicui [illegible] et manus admoveo,* [illegible] metaphora desumta ab onere, quod plures simul apprehensum in humeros attollunt et sibi imponunt. *Demosthen.* p. 16. 5. ed. *Reiske.* [illegible] συναιρέσθαι τὰ πράγματα. Ibid. p. 1449. 14. *Thucyd.* IV, c. 10. ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου.
3. συναίρειν λόγον *conferre rationem.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Matth. XVIII, 23. ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ qui voluit conferre rationem cum servis suis. Ibid. v. 24. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, scilicet λόγον, quod additur cap. XXV, 19. — *Hesych.* συναίρεται· συμψηφίζεται, συγκαταλογίζεται. Conf. *Mori* Indicem Graecit. in Xenoph. Anabasin s. h. v.

ΣΥΝΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *una captivus, captivitatis socius,* ex σὺν et αἰχμάλωτος *captivus.* Rom. XVI, 7. τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου et generis propinquitate et vinculorum societate mecum conjuncti. Coloss. IV, 10. Philem. v. 23. ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ qui una mecum ob religionem christianam captivus est. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΚΟΛΟΥΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *una sequor, comitor, itineris socius sum, etiam sector, imitor,* ex σὺν et ἀκολουθέω *sequor,* quod vide supra. Bis tantum in N. T. legitur. Marc. V, 37. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον, nec permisit, quenquam se comitari, nisi Petrum. Luc. XXIII, 49. αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας quae e Galilaea cum eo venerant. Reperitur praeterea apud Alex. Numer. XXXII, 11. οὐ γὰρ συνηκολούθησαν ὀπίσω μου, et apud *Demosthenem* p. 1532. 10. et 25. ed. *Reiske.* Adde *Xenoph. Anab.* II, 5. 6. et *Plutarch.* T. V. p. 67. ed. *Reiske.*

ΣΥΝΑΛΊΖΩ, fut. ίσω, et medium συναλίζομαι, *colligo, in unum congrego, convoco, coacervo,* ex σὺν et ἁλίζω *congrego, colligo,* (*Suid.* ἁλίσας· συναθροίσας.—ἁλίσατε· συναθροίσατε.) quod est ab ἅλις *confertim, coacervatim, satis, abunde,* unde ἁλία *coacervatio, congregatio.* Semel tantum in N. T. legitur Act. I, 4. καὶ συναλιζόμενος (haec enim est unice vera lectio, et caeterae συναυλιζόμενος et συναλισκόμενος rejiciendae sunt) παρήγγειλεν αὐτοῖς et congregatis apostolis praecepit. *Vulgat.* habet *convescens.* Derivavit nempe, aeque ac *Syrus* et *Arabs,* quos etiam *Chrysostomus* secutus est, ab ἅλς, seu ἅλας, et ei tribuit notionem, in qua etiam apud *Athenaeum* Deipnos. II, 3. reperitur. Alii reddere malunt: *conveniens.* Cf. *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 128. p. 462 seq. ed. *Fischeri* et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 355. Activum συναλίζειν in *congregandi* notione legitur apud *Eurip.* Heraclid. v. 404. χρησμῶν δ' ἀοιδοὺς πάντας εἰς ἓν συναλίσας,

τας. *Herodot.* I, c. 125. VII, 113. *Josephum* A. J. VIII, c. 4. s. 1. *Jamblichum* Vit. Pythag. § 253. p. 203. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 14. Συναλίζεσθαι *congregari, convenire* reperitur apud *Xenoph.* Anab. VII, 3. 28. *Jamblich.* Vit. Pythagor. c. 58. p. 44. *Herodot.* I, 62. *Alberti* Glossar. N. T. p. 61. συναλιζόμενος· συναθροιζόμενος καὶ συνὼν αὐτοῖς. *Hesych.* συναλιζόμενος· συναλισθεὶς, συναχθεὶς, συναθροισθείς. *Etym. M.* ξυναλιζόμενοι· συναθροιζόμενοι, ἢ συνεσθίοντες, κ. τ. λ. Cf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 161. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 456 seq. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 1003.

ΣΥΝΑΝΑΒΑΊΝΩ, fut. βήσομαι, 1. proprie: *simul* vel *una cum aliquo ascendo,* ex σὺν et ἀναβαίνω *ascendo,* quod vide. *Lucian.* in Charidemo T. II. p. 792. ἠξίου δ' αὐτὴν αὐτοῖς συναναβαίνειν τὸ ἅρμα. *Plutarch.* T. VII. p. 552. ed. *Reiske.*

2. *una proficiscor ad regionem superiorem, una iter facio ad loca edita,* et speciatim de iis usurpatur, qui una cum aliis Hierosolymam, in monte sitam, petebant. Sic bis in N. T. legitur. Marc. XV, 41. καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα et aliae multae, quae una cum eo Hierosolymam profectae erant. Act. XIII, 31. τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ qui simul cum eo e Galilaea Hierosolymam profecti erant. Respondet in hac significatione hebraico עָלָה apud Alexandrinos Genes. L, 9. 14. Exod. XII, 38. XXIX, 2. Num. XIII, 32. 2 Paral. XVIII, 2. Adde 3 Esdr. V, 3. VIII, 5. 30. *Aelian.* V. H. III, c. 17. *Lucian.* in Charidemo T. II. p. 795. τὸν εἰς Ἴλιον συναναβάντα τοῖς Ἀχαιοῖς. *Xenoph. Anab.* V, 4. 8.

ΣΥΝΑΝΆΚΕΙΜΑΙ, fut. είσομαι, *simul discumbo, una accumbo, coeno, conviva sum,* i. q. συνδειπνέω et συνανακλίνομαι, (quod legitur apud *Lucian.* in Asino T. II. p. 78.) ex σὺν et ἀνάκειμαι *accumbo, discumbo.* Matth. IX, 10. συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ una cum Jesu et discipulis ejus aderant in isto convivio. ibid. XIV, 9. διὰ τοὺς συνανακειμένους ob convivas. Marc. II, 15. VI, 22. 26. Luc. VII, 49. καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς tunc convivae apud se cogitabant. ibid. XIV, 10. 15. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΝΑΜΊΓΝΥΜΙ, fut. ξω, 1. *simul,* vel *una commisceo,* et de *liquidis* usurpatur, ex σὺν, ἀνὰ et μίγνυμι *misceo. Herodot.* I, c. 202. p. 82.

2. metaphorice in medio συναναμίγνυμαι: *familiariter aliquo utor, commercium et rem cum aliquo habeo, consocior, conversor.* Sic ter tantum in N. T. legitur. 1 Cor. V, 9. μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις ne scortatoribus familiariter utamini, atque cum illis versemini. ibid. v. 11. 2 Thess. III, 14. καὶ μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ et ne commercium habeatis cum illo, ut pudore suffundatur. Praeterea legitur pro הִתְבַּלֵּל in versione Alex. Hos. VII, 8. Ἐφραίμ τοῖς λαοῖς αὐτοῦ συνανεμίγνυτο. Hinc substantivum συνανάμιξις *commixtio, consociatio,* quod legitur ibidem Dan. XI, 23. pro הִתְחַבְּרוּת, *consociatio,* καὶ ἀπὸ τῶν συναναμίξεων πατρὸς αὐτοῦ. Nec aliter adhibentur composita συμμίσγεσθαι, (v. c. apud *Herodot.* I, c. 13?. *Diogen. Laërt.* VII, sect. 7 et 8.) συμμίγνυσθαι, (quod de venerea consuetudine usurpatur apud *Herodot.* VI, c. 138. et *Plutarch.* T. II. p. 312.) ἀναμίσγεσθαι (*Herodot.* I, c. 199.) et simplicia μίσγεσθαι apud *Diod. Sic.* IV. p. 265. *Herodot.* II, c. 64 et 66. ac μίγνυσθαι apud *Plutarch.* T. II. p. 101. et *Diog. Laërt.* Prooem. sect. 5.

ΣΥΝΑΝΑΠΑΎΟΜΑΙ, fut. σομαι, 1. proprie: *una,* vel *simul cum alio quiesco, una recubo,* ex σὺν et ἀναπαύομαι *quiesco,* quod vide supra. Sic de corporis quiete usurpatur apud Alexandrinos pro hebr. רָבַץ *cubuit, accubuit, decubuit.* Hinc ad animum transfertur et

2.

2. metaphorice notat: *una refocillari, simul vel una recreari et voluptatem percipere.* Sic semel in N. T. legitur Rom. XV, 32. ἵνα συναναπαύσωμαι ὑμῖν ut una vobiscum (ex mutua scilicet nostra constantia in religione christiana) voluptatem capiam. Alii reddere malunt: ut e vobis voluptatem capiam; ut συναναπαύεσθαι positum sit pro simplici ἀναπαύεσθαι. Adde *Plutarch.* T. I. p. 84. et T. V. p. 369. ed. *Reiske.*

ΣΥΝΑΝΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *occurro, obviam eo, vel procedo alicui, obvius fio,* i. q. ἀπαντάω et ὑπαντάω, ex σὺν et ἀντάω *occurro, obviam eo,* quod est ab ἄντα, per syncopen pro ἀντίον *coram.* Sic legitur in N. T. Luc. IX, 37. συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς occurrit illi populus multus. ibid. XXII, 10. Act. X, 25. συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος obviam ipsi processit Cornelius. Hebr. VII, 1. 10. de Melchisedecho, qui Abrahamo, ex proelio feliciter revertenti, obviam ivit, ut ei reportatam victoriam gratularetur et optima quaevis apprecaretur. Saepius quoque hac voce usi sunt Alexandrini pro לִקְרַאת *obviam, in occursum,* Exod. VII, 15. Prov. VII, 10. קָרָה *occurrit, obviam factus est,* Num. XXIII, 16. פָּגַשׁ idem, Genes. XXXII, 17. Exod. IV, 24. 27. פָּגַע idem, Genes. XXXII, 1. Exod. V, 20. Adde 1 Macc. V, 25. VII, 39.

2. metaphorice: *evenio, accido, contingo,* quo sensu et nos voce *begegnen to befal* utimur, et Hebraei verbis בּוֹא, (Job. XXX, 26.) פָּגַע, (Exod. V, 3.) פָּגַשׁ, (Ps. LXXXV, 10.) et קָרָה, (Deut. XXXI, 29. Job. IV, 14.) usi sunt. Sic reperitur Act. XX, 22. τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδὼς ea, quae in illa contingent mihi, ignorans. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑ'ΝΤΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *occursus,* a συναντάω *occurro,* quod vide. Semel tantum hoc vocabulum in N. T. reperitur in formula ἐξέρχεσθαι εἰς συνάντησιν, quae ad imitationem hebraicae צֵאת לִקְרַאת פְּלֹנִי (Genes. XIV, 17. Num. XXXI, 13. Deut. I, 44. II, 32. III, 1.) pro συναντᾷν ponitur et *alicui obviam ire, seu procedere* significat. Matth. VIII, 24. πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ multi e civibus obviam iverunt Jesu. Respondet in versione Alexandrina τῷ קְרָאת, quod idem notat. Genes. XVIII, 2. Jos. VIII, 5, 14. 22. etc. *Dion. Halic. Ant.* IV, c. 66. προσαγορεύοντα κατὰ τὰς συναντήσεις οὐδένα τῶν προσαγορευομένων.

ΣΥΝΑΝΤΙΛΑΜΒΑ'ΝΟΜΑΙ, fut. ήψομαι, 1. proprie: *una in me suscipio, una sublevo et sustineo,* ac de iis usurpatur, qui illis, quorum vires solae oneri ferendo impares sunt, succurrunt, ex σὺν, ἀντὶ et λαμβάνω *capio.*

2. metaphorice: *adjuvo, opem fero, auxilior, opitulor,* i. q. ἀντιλαμβάνομαι, quod vide. Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. X, 40. εἰπὲ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβηται jube igitur, ut me adjuvet, scilicet in cura domestica. Rom. VIII, 26. τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν hi ipsi animi sensus auxilio adsunt nobis, miseria et calamitatibus pressis. *Theophylactus* ad h. l. συναντιλαμβάνεται reddit per βοηθεῖ. Alexandrini Ps. LXXXVIII, 21. ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ. Exod. XVIII, 22. καὶ κουφιοῦσιν ἀπὸ σοῦ καὶ συναντιλήψονταί σοι. *Symmach.* et *Aquila:* συμβαστάσουσιν. Num. XI, 17. Genes. XXX, 7. συναντιλαβέτω μοι ὁ Θεός. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 104. συναντιλαμβάνεται (ita enim reponendum est loco συναντιλαμβάνει) συνεπισχύει.

ΣΥΝΑΠΑ'ΓΩ, fut. άξω, 1. proprie: *una abduco, simul abripio,* vel *duco alios una mecum,* ex σὺν et ἀπάγω *abduco, abripio.* Medium συναπάγομαι *duco me ipsum una cum aliis,* h. e. *cum iis eo, eandem cum ipsis viam incedo,* vel *me ago* (h. e. *eo, proficiscor,* quo sensu *se agere* legitur apud *Virgil.* Aen. VIII, v. 465. *Terent.* Andr.

IV, 2. 25.) *una cum aliis.* Exod. XIV, 6. ἔζευξεν οὖν Φα- ἅρματα αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν συναπήγαγε μεθ' ἑαυτοῦ. *Hesych.* ἄγεται· συμπορεύεται, συνέρχεται. παπάγομαι metaphorice: *socium cui adjungo ac comitem, imitor, m me gero, adjuvo, auxilio ad-* Sic legitur in N. T. Rom. XII, ὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ῖς συναπαγόμενοι non alta sapien- el superbia elati subducite vos orum sodalium vestrorum con- , potius communem cum ipsis itatem sustinere parati sitis. Ita *ius* haec verba, in quibus expli- s admodum dissentiunt interpre- conf. *Dresig.* de Verbis Mediis I, 130. p. 468 seq. ed. *Fischeri*) videtur, recte interpretatus est. 'ero interpretes per τοῖς ταπεινοῖς αγομένους, quia τοῖς ὑψηλὰ φρονοῦ- ponuntur, vel homines, demisse sentientes et humiliter se ge- s, (ut ταπεινοῖς a neutro ταπεινὰ catur et pro ταπεινοφροσύνη posi- sit,) vel (ut ταπεινοῖς pro mascu- umatur) imitantes humiles et se es iis gerentes intelligere ma-

·υναπάγομαι *abripior, abducor ali- exemplo, aut doctrina, aut frau-* , et speciatim de iis usurpatur, aliorum exemplis seducti et de- , ad vitia se abripi patiuntur. t. II, 13. ὥστε καὶ Βαρνάβας συνα- ι αὐτῶν ὑποκρίσει ut adeo Barna- orum in dissimulando exemplum eretur. 2 Petr. III, 17. τῇ τῶν ων πλάνῃ συναπαχθέντες impiorum le vel errore abrepti. Saepius I. T. non legitur. Apud *Epi- ium* adv. Haereses Lib. I. p. 100. ταχθῆναι et διλιασθῆναι conjungun- Eodem modo συναρπάζεσθαι usur- r apud *Epictet.* Enchirid. c. 22. t 27. et ἀπάγεσθαι apud *Clement.* . Protrept. p. 28. φαντασίαις ἀπαχ- , πεπλανημένοι.

:ΥΝΑΠΟΘΝΗ͂ΣΚΩ, fut. 2. med. ῦμαι, aor. 2. συναπέθανον, 1. pro- : *una morior, commorior*, ex σὺν et ἀποθνήσκω *morior*. Construitur cum dativo, vi praepositionis σὺν, e qua compositum est. Marc. XIV, 31. ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρ- νήσομαι etiamsi tecum mihi morien- dum sit, non te abdicabo. Conf. Matth. XXVI, 35. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν κ. τ. λ. 2 Cor. VII, 3. εἰς τὸ συναποθα- νεῖν καὶ συζῆν. Conf. supra ad συζάω a me dicta. *Aelian.* Hist. Anim. I, 18.

2. *calamitates una cum aliquo et ad similitudinem alicujus perfero, paratus sum gravissimas calamitates, perpetua mortis pericula, mortem adeo ipsam cum aliquo subire.* Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 11. εἰ γὰρ συναπε- θάνομεν (scil. τῷ Χριστῷ), καὶ συζήσομεν, coll. v. 9. 10 et 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΑΠΟΛΛΥ͂Ω, vel ΣΥΝΑΠΌΛ- ΛΥΜΙ, fut. ολέσω, *una perdo.* Συναπόλ- λυμαι, aor. 2. συναπωλόμην, *una pereo*, ex σὺν et ἀπόλλυμι, vel ἀπολλύω *perdo*, quod vide supra. Legitur tantum in N. T. Hebr. XI, 31. de Rahab, quae ob fidem οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι non una cum illis periit, qui immori- geri jussis divinis fuerant. Reperi- tur praeterea in versione Alex. pro סָפָה *consumsit, absumsit, perdidit,* Genes. XVIII, 23. μὴ συναπολέσῃς δί- καιον μετὰ ἀσεβοῦς. ibid. XIX, 15. Deut. XXIX, 19. Adde Num. XVI, 26. Ps. XXVI, 9. Sapient. X, 3. Si- rac. VIII, 17. *Demosthen.* p. 907. 14. ed. *Reiske. Zosim.* V, 8. p. 519. ibid. cap. 14. p. 535.

ΣΥΝΑΠΟΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, aor. 1. συναπέστειλα, *una mitto*, seu *ablego*, ex σὺν et ἀποστέλλω *mitto, ablego*, quod vide supra. Tantum exstat in N. T. 2 Cor. XII, 18. καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφὸν et una misi fratrem. Alexan- drini usi sunt hac voce pro שָׁלַח *mi- sit, emisit.* Exod. XXXIII, 2. καὶ συναποστελῶ πρὸ προσώπου σου τὸν ἄγγε- λόν μου, et v. 22. ὃν συναποστελεῖς μετ' ἐμοῦ. Adde 3 Esdr. V, 2. Δαρεῖος συν- απέστειλε μετ' αὐτῶν ἱππεῖς. *Demosthen.* p. 53. 5. ed. *Reiske. Xenoph. Cyrop.* III,

III, 3. 4. Conf. *Maii Obss. SS.* lib. IV, p. 204.

ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *congruenter coagmento, apte concinno et compingo, congruente proportione construo, ordino, dispono,* i. q. συμβιβάζω et συναρμόζω, ex σὺν et ἁρμολογέω *apte concinno, compingo, coagmento,* quod est ab ἁρμὸς *commissura, concinna compages,* (Sirac. XXVII, 2.) unde ἁρμόζω, quod vide supra, et ἁρμολόγος *coagmentarius.* Est verbum proprium de fabris lignariis, qui trabes vel asseres ita compingunt et conjungunt, ut arctissime coëant et cohaereant. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 246. Hinc

2. metaphorice: *arctissime invicem conjungo, in unam societatem cogo, concilio,* et de *animorum ac studiorum conjunctione* usurpatur. Sic bis tantum in N. T. legitur. Ephes. II, 21. ἐν ᾧ (scil. λίθῳ ἀκρογωνιαίῳ) πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη quo lapide angulari (nempe Christo) omnes aedificii partes apte coagmentatae, h. e. Judaei et Ethnici in unam societatem coacti. ibid. IV, 16. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον quo gubernante omnis coetus Christianorum arctissime invicem conjunctus, nempe mutuo animorum consensu et amore, doctrina communi etc. *Alberti* Glossar. N. T. p. 150. συναρμολογουμένη· συγκολλωμένη. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 250.

ΣΥΝΑΡΠΆΖΩ, fut. άσω, *una abripio, subito corripio, violenter comprehendo et mecum aufero,* i. q. simplex ἁρπάζω, quod vide. Sic legitur de spiritu malo Luc. VIII, 29. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν qui jam inde a multo tempore eum corripuerat, h. e. in potestatem redegerat et discruciaverat. *Syrus* bene: ܣܓܝ ܓܝܪ ܗܘܐ ܠܗ ܙܒܢܐ ܡܢ ܕܫܒܝܗ ܗܘܐ ܠܗ *multum enim ipsi fuerat tempus, ex quo captivus tenebatur ab eo.* Act. VI, 12. καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον et impetu in eum facto abreptum duxerunt in concilium. *Vulgatus* bene: *rapuerunt eum.* ibid. XIX, 29. συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον, Μακεδόνας atque arripuerunt Gaium et Aristarchum, Macedones. *Syrus:* ܘܚܛܦܘ ܘܐܘܒܠܘ ܥܡܗܘܢ *et corripientes abduxerunt secum.* ibid. XXVII, 15. συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου circumacta et agitata navi procellarum vi ac ventorum impetu. De navigio, procellarum vi ac ventorum impetu abrepto, agitato ac circumacto, apud Graecos etiam usurpantur voces ἀναρπάζεσθαι (*Thucyd.* VI, 104.) et ἁρπάζεσθαι (*Eurip.* Cyclop. 109) monente *Wetstenio N. T.* T. II. p. 641. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini posuerunt hanc vocem pro לָקַח. Prov. VI, 25. μηδὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων, ubi tamen metaphorice sumitur pro *amore incendi.* 2 Macc. III, 27. IV, 41. συναρπάσαντες οἱ μὲν πέτρους, οἱ δὲ ξύλων πάχη. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. XI, p. 704. καὶ ἀνθρώπους τινὰς συναρπάζοντες. *Xenoph. Cyrop.* II, 4. 14. IV, 2. 12.

ΣΥΝΑΥΛΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *una commoror, contubernalis sum,* ex σὺν et αὐλίζομαι *diversor, stabulor, pernocto, dormio, castra loco,* etiam *commoror,* inprimis in castris, quod est ab αὐλὴ, unde αὐλία *cohabitatio, contubernium.* Sic semel legitur in nonnullis codicibus, probantibus *H. Stephano* et *Wetstenio,* Act. I, 4. pro *Vulgato* συναλιζόμενος. Sed vide supra ad συναλίζομαι dicta. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 21. ubi vide Interpretes.

ΣΥΝΑΥΞΆΝΩ, fut. ξήσω, *simul augeo, facio simul crescere.* Συναυξάνομαι *simul augeor,* vel *simul cresco,* ex σὺν et αὐξάνω, quod vide. Legitur tantum in N. T. Matth. XIII, 30. ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ sinite simul crescere utraque usque ad messem. Activum συναυξάνειν, sed metaphorice adhibitum, legitur 2 Macc. IV, 4. συναύξοντα τὴν κακίαν.

κίαν. Συναυξάνεσθαι praeterea reperitur apud *Herodian.* I, c. 12. s. 8. (συναυξηθεὶς τι τῷ Κομμόδῳ, ubi *una adolescere et educari* notat. Vide ad h. l. *Irmischium* p. 488.) et *Demosthen.* p. 107. 27. ed. *Reiske:* συναυξάνεσθαι διὰ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασιν.

ΣΥΝΔΈΩ, fut. συνδήσω et συνδέσω, perf. συνδέδεκα, *una ligo et vincio, colligo, connecto.* Συνδέομαι *una vincior, colligor et connector, una*, vel *simul in vincula conjectus sum*, ex σὺν et δέω *ligo, vincio* catenis, vinculis, compedibus, funibus laqueis. Tantum exstat in N. T. Hebr. XIII, 3. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι curam habete in vincula conjectorum ob religionem christianam, quasi una cum iis essetis in vincula conjecti. Non tamen repugnarem, si quis hunc locum ita interpretari mallet, ut verba ὡς συνδεδεμένοι elliptice posita essent pro ὡς συνδεδεμένοι τῇ ψυχῇ tanquam homines, qui animo sunt cum illis conjunctissimi, coll. loco 1 Sam. XVIII, 1. ἡ ψυχὴ Ἰωνάθαν συνεδέθη τῇ ψυχῇ Δαβίδ, h. e. Jonathan animo erat cum Davide conjunctissimus. Caeterum Alexandrini usi sunt hac voce pro קָשַׁשׁ *collegit*, Sophon. II, 1. et הִדְבִּיק *adhaerescere fecit, conglutinavit, conjunxit*, Ezech. III, 26. et aliis similibus verbis.

ΣΎΝΔΕΣΜΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *vinculum, copula, compages, nexus, nodus*, et generatim: *omne, quo aliquid cum altero vincitur et colligatur*, a συνδέω *una vincio, colligo*, quod vide supra. Sic aliquoties legitur in versione Alexandrina, v. c. 1 Regg. VI, 10. συνέσχε τὸν σύνδεσμον ἐν ξύλοις κεδρίνοις. Job. XLI, 7. σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ, ὥσπερ σμυρίτης λίθος. Dan. V, 6. οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ διελύοντο. *Symmach.* Habac. II, 11. σύνδεσμος οἰκίας ξύλινος. *Thycyd.* II, c. 75. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα.

2. metaphorice: *omne, quod vim habet animos hominum arctius invicem conjungendi*, in utramque partem. In bonam partem legitur Ephes. IV, 3. ubi σύνδεσμος τῆς εἰρήνης est studium concordiae, quod animos hominum jungit ἡ εἰρήνη, ἥ ἐστι σύνδεσμος τῶν ἀνθρώπων, καὶ κατεργάζεται τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος. Coloss. II, 19. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον cujus provida cura omnis Christianorum coetus mutuorum charitatis officiorum vinculis arctissime junctus est. ibid. III, 14. ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος qui est vinculum perfectissimum mutuae concordiae. *Hesych.* σύνδεσμος· πλοκὴ, ὁμόνοια. In deteriorem partem adhibetur de *conspiratione* et *conjuratione*, apud Alexandrinos pro קֶשֶׁר *conspiratio*, 2 Regg. XI, 14. XII, 20. Jerem. XI, 9. 2 Paral. XXIII, 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 292 seq.

3. σύνδεσμος metaphorice dicitur *omnis res, cui aliquis est quam maxime obnoxius et qua aliquis obstrictus tenetur*, metaphora desumta a captivis, qui in vinculis detinentur et libertate sua privati sunt. Sic σύνδεσμος ἀδικίας est vitiositas, quae animum quasi vinculis constrictum tenet, h. e. cui aliquis se totum dicavit et mancipavit. Reperitur haec paulo rarior loquendi formula Act. VIII, 23. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα, pro ἐν γὰρ χολῇ πικρίας καὶ συνδέσμῳ ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα, ut legitur in Cod. Cantabr. e glossemate, h. e. video, te esse hominem ex omnium scelerum importunitate concretum, (*Cic.* Orat. in Pison. c. 9.) seu improbissimum, qui totus, quantus est, peccatis et vitiositate scatet, ὅλον γεγεννημένον ἐν ἁμαρτίαις, Joh. IX, 34. Caeterum vox σύνδεσμος de eo, *qui vinctus et in vincula conjectus est*, usurpata legitur in versione Alexandrina Ies. LVIII, 6. ex quo loco an Lucae verba lucem foenerentur, videant alii. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΔΟΞΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *una glorifico, una gloriae participem*

ticipem reddo, ex σὺν et δοξάζω *glorifico*, quod vide supra.

2. metaphorice: *participem reddo aliquem felicitatis alterius*, aut *qua ego fruor*. Sic semel legitur in N. T. Rom. VIII, 17. ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν ut insignis felicitatis futurae una cum Christo participes reddamur; ubi συνδοξάζεσθαι est i. q. συγκληρονόμον εἶναι Χριστοῦ, coll. v. 18. Vide supra a me de hac significatione dicta ad δόξα et δοξάζω.

ΣΎΝΔΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *conservus, qui eundem dominum habet, homo servilis conditionis, qui una cum aliis eidem domino labore suo et opera servit*, ex σὺν et δοῦλος *servus*. Matth. XVIII, 28. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ dimissus vero ille servus offendit aliquem commilitonum suorum. ibid. v. 29. 31. 33. XXIV, 49. καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ. *Hesych.* σύνδουλος· ὁμόδουλος. *Thom. M.* p. 649. ὁμόδουλος ἀττικόν, οὐ σύνδουλος, ubi vide *Oudendorpium*, qui recte observat, σύνδουλον apud *Aristoph.* (Pace 744.) *Eurip.* (Medea 65. Ione 1109.) *Artemid.* (Oneirocrit. p. 75.) *Lucian.* (Asino p. 160.) et *Lysiam* saepius occurrere aliosque frustra distinguere ita, ut ὁμόδουλος sit *ejusdem servilis conditionis*, σύνδουλος autem *ejusdem domini servus*. *Moeris*: ὁμόδουλος· ἀττικῶς. σύνδουλος· ἑλληνικῶς. Adde *Suidam* in v. Συνδούλοις. *Pollucis* Onom. Lib. III. § 82. et *Athenaeum* XI, 6. p. 741. A.

2. *muneris socius, collega*. Sic legitur in N. T. Coloss. I, 7. ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν ab Epaphrodito, qui est carissimus meus collega in tradenda religione christiana. ibid. IV, 7. σύνδουλος ἐν Κυρίῳ. Hinc in versione Alex. respondet hebraico כְּנָוָה, quod *collegium* et *societatem* significat. Esr. IV, 7. 9. 17. 23. V, 3. 6. VI, 6. 13.

3. *qui una cum altero Deum colit, sectator unius ejusdemque religionis*. Apoc. VI, 11. οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ubi sermo est de Christianis, una cum reliquis martyrium patientibus. ibid. XIX, 10. σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ. ibid. XXII, 9. σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ', ῆς, ἡ, *concursus*. Est verbale a praet. med. συνδέδρομα, verbi συντρέχω *concurro*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXI, 30. καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ et facta est concursio populi. Reperitur praeterea Judith. X, 18. ἐγένετο συνδρομὴ ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ. 3 Macc. III, 8. καὶ συνδρομὰς ἀπροσκόπους γινομένας. *Athenaeus* V, 212. εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ὄχλου συνδρομή. *Achilles Tat.* V, p. 339. θόρυβος πολὺς καὶ συνδρομή. *Aristotel.* Rhetor. III, 10. *Cyrilli* Lexic. MS. Brem. συνδρομή· συνέλευσις.

ΣΥΝΕΓΕΙ'ΡΩ, fut. ερῶ, aor. 1. συνήγειρα, 1. *simul excito, una suscito* vel *resuscito*, ex σὺν et ἐγείρω *excito*, quod vide. Alex. Exod. XXIII, 5. συνεγερεῖς αὐτὸ, sc. jumentum, quod cecidit sub onere. Ies. XIV, 9. συνηγέρθησάν σοι una surrexerunt tibi. *Jamblich.* de Mysteriis sect. V, c. 7. *Phocylid.* v. 132.

2. *una cum aliquo in vitam revoco, excito e mortuis*. Ephes. II, 6. καὶ συνήγειρε et ad similitudinem Christi olim nos in vitam revocabit.

3. metaphorice συνεγείρεσθαι in N. T. dicuntur *homines, qui se baptismo obstringunt, vitam novam et praeceptis religionis christianae consentaneam agere*, respectu habito ad immersionis ritum, in ecclesia apostolica receptum. Coloss. II, 12. ἐν ᾧ (scil. βαπτίσματι) καὶ συνηγέρθητε cujus baptismi ritu vos obstrinxistis vitam novam et emendatam agere ad similitudinem resurrectionis Christi, quam secuta est δόξα, seu conditio praestantior. In symbolica enim submersionis actione in baptismo, qua quis quasi sepeliebatur aquis, admonitio latebat de submergenda et enecanda vitiositate et sepeliendis quasi peccatis, ne reviviscerent.

viscerent. Emersionis vero ex aqua ritus admonebat homines de vitae ratione ad doctrinam et exemplum Christi mutanda. Conferri meretur locus Rom. VI, 6. συνετάφημεν οὖν αὐτῷ, διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν, qui hunc nostrum mirifice illustrat. Coloss. III, 1. εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *synedrium*, 1. generatim notat *omnem consessum, maxime judicum, conventum, congregationem, coetum*, speciatim *consultantium collegium*, (*Polyb.* I, 31. III, 9.) etiam *curiam, locum, in quem conveniunt senatores et consultantes*, (*Polyb.* II, 39.) ex σὺν et ἕδρα *sella*. *Aelian.* V. H. VIII, c. 12. ὅτι κατεπλάγη τὸ ἀξίωμα τοῦ συνεδρίου. Alex. Prov. XXII, 10. Ps. XXVI, 4. Jer. XV, 17. Prov. XI, 13. XX, 22. vocem συνέδριον de *quovis conventu* usurparunt. De *consessu judicum* usurpatum reperitur 2 Macc. XIV, 5. Adde *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 713. *Etym. M.* συνέδριον· τὸ δικαστήριον, ἀπὸ τοῦ συνεδρεύειν. Idem tradit *Hesychius*, qui συνεδρεύουσι per συνέρχονται, εἰς βουλὴν συνάγονται interpretatus est. Συνεδρία est *consessus*. Judith. VI, 4. 17. XI, 19. Macedones senatores appellasse *synedros*, auctor est *Livius* XLV, cap. 32. In N. T. libris vero Συνέδριον speciatim

2. dicitur *synedrium Hierosolymitanum magnum*, quod a Judaeis mox סַנְהֶדְרִין, κατ᾽ ἐξοχὴν, mox vero סַנְהֶדְרִין גְדוֹלָה vocatur. Cf. *Buxtorfii* Lexicon Talmudicum et Rabbinicum p. 1513. Erat hoc judicium summum ecclesiasticum et politicum apud Judaeos, causas capitales et graviores (concernentes v. c. apostasiam integrarum civitatum et tribuum, blasphemias, falsos prophetas, etc.) tantum cognoscens et constabat ex LXXII. judicibus, seu assessoribus, qui erant ex viris generis pontificii, Γραμματεῦσι, h. e. legis Mosaicae interpretibus et theologis Judaeorum et senatoribus aliis, qui Πρεσβύτεροι dicebantur,) quorum praeses (nempe pontifex maximus, aut qui ejus absentis locum occupabat, e genere pontificio,) הַנָּשִׂיא *princeps* et רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה *caput synedrii* appellabatur, cui ex LXXII. adjungebatur secundarius, qui, a *R. Maimonide* (*Sanhedr.* c. 1.) אַב בֵּית דִּין *pater domus judicii* dictus, sedebat praesidi a dextris. Hi duo soli sedebant, a caeteris synedrii magni assessoribus, (qui velut in area semicirculari assidebant) non nihil sejuncti, cum duobus scribis, tum condemnatorias, tum absolutorias sententias excipientibus, et in scriptum redigentibus. In synedrium magnum, jam ab ipso Mose institutum, Num. XI, 16 seq. et post reditum de exilio Babylonico restitutum, cooptandi erant tantum viri perspectae pietatis, sapientia et intelligentia insignes, nullius personae respectum habentes, nec lucri cupidi. Conf. *Joh. Seldenum* de Synedriis Veterum Hebr. Amstelod. 1679. Lips. 1695. 4. *Meuschenii N. T.* ex Talmude Illustratum p. 1184 seq. ubi extat peculiaris tractatus de Praeside Synedrii M. et alios Scriptores, quos laudat *Fabricius* in Bibliographia Antiquar. c. XIV. § 2. p. 690. ed. rec. Matth. V, 22. ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ, h. e. tam atrox crimen perpetravit, ut in jus synedrii magni trahendus sit. ibid. XXVI, 59. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον. Marc. XIV, 55. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον. ibid. XV, 1. οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον. Joh. XI, 47. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον. Act. V, 21. 41. XXII, 30. XXIII, 1. XXIV, 20.

3. per metonymiam: *ipse conventus et consessus assessorum synedrii magni* et *locus, in quo conveniebant assessores synedrii magni*, συνέδριον in N. T. appellatur. Luc. XXII, 66. καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν qui

qui eum in concilium suum duci jusserunt. Act. IV, 15. *κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν* et postquam eos e concilio digredi jusserunt. ibid. V, 27. *ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ* adductos eos statuerunt in synedrio. ibid. VI, 12. 15. *οἱ καθεζόμενοι ἐν συνεδρίῳ* omnes synedrii assessores. ibid. XXII, 6. *ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ.* ibid. v. 20. 28. *κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.* Sic etiam apud *Herodian.* II, 12. 7. *συνέδριον* de curia, seu loco, ubi conveniunt judices, usurpatur.

4. *synedrium*, seu *dicasterium minus in urbibus singulis Judaeae.* Synedria minora erant duo, vel *vigintitriumviralia*, (בֵּית דִּין שֶׁל־עֶשְׂרִים וְאֶחָד) quae cognoscebant de criminibus capitalibus, de coitu, contra naturam commisso, de bove lapidando et domino ejus occidendo etc. cujus generis duo perhibentur fuisse Hierosolymis, alterum ad introitum montis templi, alterum ad introitum atrii: vel *triumviralia*, (בֵּית דִּין שֶׁל־שְׁלֹשָׁה) quae judicabant de debitis pecuniariis, de furtis, rapinis, damnis, injuria datis, calumniis, diffamationibus, plagis etc. Vide *Mischna Cod. Sanhedr.* c. 11. Thes. 2. *Maimon. Hilc. Sanhedr.* c. 1. *Gemar. Babyl. Cod. Sanhedr.* Fol. 88. 2. et *R. Obad. de Bartenura* ad *Cod. Sanhedr.* Huc referuntur a plerisque interpretibus loca Matth. X, 17. *παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια*, et Marc. XIII, 9.

5. *assessores et consiliarii in judicio*, qui etiam *πάρεδροι* et *συμβούλιον* vocantur. Act. XXIII, 15. *νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ* nunc igitur adite tribunum militum cum senatu precibus; ubi *συνέδριον* non commode de assessoribus synedrii magni explicari potest, sed potius intelligendum est de assessoribus et consiliariis in judicio, quos tribunus cohortis praesidiariae Hierosolymitanae aeque ac praeses Judaeae, cujus vicarius erat, habuisse videtur. Conf. supra dicta a me ad vocem *συμβούλιον.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΙΔΈΩ, vel ΣΥΝΕΊΔΗΜΙ, vel ΣΥΝΕΊΔΩ, fut. *είσω*, praet. med. *σύνοιδα*, 1. proprie: *conscius sum alicujus rei*, ich weiss mit um eine Sache *I am acquainted with the matter*, ex *σὺν* et *εἰδέω*, vel *εἴδημι*, vel *εἴδω scio.* Act. V, 2. *συνειδυίας* (genit. part. perf. med.) *καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ* conscia etiam uxore sua. *Thucyd.* IV, c. 68. *καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα.* ibid. V, cap. 82. *ξυνῄδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων.* Alex. Levit. V, 1.

2. *conscius mihi sum alicujus rei in utramque partem*, ich bin mir bewusst *I am sure of it.* 1 Cor. IV, 4. *οὐδὲν* (scil. *κακὸν*) *γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα* nihil mali (nullius in munere meo gerendo negligentiae) mihi conscius sum. Job. XXVII, 6. *οὐ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας.* *Polyb.* I, 84. *συνειδότες σφίσι τὰ πεπραγμένα.* *Demosthen.* p. 351. 27. ed. *Reiske*: *τὸ μηδὲν αὐτῷ συνειδότι δεινόν, εἰ σιγῶν πονηρῶν ἔργων δόξει κοινωνεῖν.* *Epictet.* Enchiridion c. 56. *Aeschin.* contra Ctesiph. p. 306. in fin. Alia exempla habet *Reiske* in Indic. Graecit. Demosthen. p. 713. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 112. et *Palairet.* in Obss. Philol. p. 386.

3. *cognosco, comperio, intelligo.* Act. XIV, 6. *συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας* re comperta (animadversis eorum insidiis, seu cognito eorum consilio) confugerunt ad urbes Lycaoniae. 2 Macc. IV, 41. *συνιδόντες δὲ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Λυσιμάχου.* ibid. XIV, 26. 30. *Demosthen.* p. 1408. 10. ed. *Reiske.* Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 527.

4. *colligo me, rem bene delibero et cogito.* Act. XII, 12. *συνιδών δὲ ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας* re bene deliberata (aut *se colligens, ad se reversus.* Alii vertunt: sciens, ubi locorum esset.) petiit domum Mariae. Germanice ita verterem: Nachdem er sich seiner wahren Lage bewusst wurde, und sie überdacht hatte, beschloss er in die

Wohnung

; der Maria zu gehen *after*
:come acquainted with his true
, and had considered it, he re-
go to the dwelling of Mary.
in N. T. non legitur. Conf.
f. Eclogas sub Σύνοιδα p. 824.
ardi.
ΙΔΗΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1.
conscientia, seu *sensus in ju-*
ecti pravique de moralitate
propriarum, Gewissen, mo-
Gefühl, Bewusstseyn, *con-*
moral feeling, to be sensible
ous, a συνείδημι *conscius sum.*
tur in N. T. Joh. VIII,
ῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι cum
eos conscientia malefac-
Similes loquendi formulas
Wetstenius N. T. T. I. p.
Act. XXIII, 1. ἐγὼ πάσῃ
ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι
ς ἡμέρας ego ad hunc usque
ivenienter voluntati divinae
ι institui, ut nullius culpae
scius sim, seu, ut nulla pars
ae sit, quae careat hac recte
conscientia. ibid. XXIV, 16.
m elaboro, ut habeam perpe-
σκοπον συνείδησιν πρὸς τὸν Θεὸν
τοὺς ἀνθρώπους animum nullius
c delicti erga Deum, vel ho-
ibi conscium. Rom. II, 15.
ρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως e-
eos de officiis honesti ac tur-
u, quo praediti sunt. ibid.
μμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς
se mihi conscius sum. 1 Cor.
καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς
ὖσα et conscientia eorum,
on satis confirmatorum, pol-
u, et animus eorum, nondum
nfirmatus, pravi conscientia
tur. ibid. v. 12. τύπτοντες αὐ-
νείδησιν ἀσθενοῦσαν, h. e. exem-
ro efficientes, ut homo infir-
icientia malefactorum turbe-
igatur. ibid. X, 25. 27. διὰ
δησιν ne conscientia vestra
tur. 2 Cor. I, 12. τὸ μαρτύ-
συνειδήσεως ἡμῶν conscientia et
recte factorum, qua erigor.
I, 5. ἐκ συνειδήσεως ἀγαθῆς cum
II.

recte factorum conscientia, seu ita, ut ipse tibi amoris erga alios sinceri et non fucati conscius sis. ibid. v. 19. ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν. Non tamen repugnarem, si quis in hoc pariter ac praecedente loco συνείδησιν ἀγαθὴν de *recte factis et ipso probitatis studio, quod sequitur recte factorum conscientiam*, interpretari mallet. Idem valet quoque de loco 1 Tim. III, 9. ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει conjungentes cum doctrinae christianae idonea cognitione virtutis christianae studium. ibid. IV, 2. κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν quorum conscientia notas turpis vitae inustas habet. Conf. supra a me dicta ad καυτηριάζω. 2 Tim. I, 3. ἐν καθαρᾷ συνειδήσει ita, ut nihil mihi consciam. Tit. I, 15. ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις sed conscientiae labes ac vulnera in animo habent, ut utar verbis *Cic.* de Offic. III, c. 21. Hebr. IX, 9. μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα quae non poterant sacrificia offerentem perfecte et ita expiare, ut nullius malefacti conscientia turbaretur. ibid. v. 14. καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων animum purgabit vestrum ab omni vitiositate. ibid. X, 2. διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας quia nullam amplius reminiscentiam et conscientiam peccatorum haberent sacrificantes. ibid. v. 22. ἐρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως ἀγαθῆς. ibid. XIII, 18. 1 Petr. III, 16. Adde Sapient. XVII, 11.

2. *religio*, Gewissenhaftigkeit *religion.* Rom. XIII, 5. ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν sed etiam religione motus, quia Deus vult, ut officio tuo satisfacias, διὰ τὸ πληροῦν τὰ προσήκοντα, ut *Theodoretus* ad h. l. recte interpretatus est. Hinc lucem foeneratur locus 1 Petr. II, 19. ubi verba διὰ συνείδησιν Θεοῦ, quae variis modis ab interpretibus explicata sunt, commode ita reddi possunt: ob religionem, quam Deus postulat.

3. *opinio, sententia, judicium, quod*

 de

de aliquo, vel aliqua re ferimus et cui a teneris assueti sumus. 1 Cor. VIII, 7. ἡ συνείδησις τῶν εἰδώλων opinio falsa de idolis, vere existentibus, quae animis multorum Christianorum e paganis adhuc ex institutione prima inhaerere solebat. In nonnullis codicibus loco συνειδήσει legitur συνηθείᾳ, quae lectio glossema sapit. ibid. X, 28. διὰ τὴν συνείδησιν propter opinionem ejus falsam de idolorum existentia, coll. v. 29. συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. 2 Cor. IV, 2. συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων commendamus nos ipsos ad bonam hominum opinionem, h. e. commendamus nos ita, ut bene de nobis sentiant et judicent homines. ibid. V, 11. ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν, h. e. ex vestro judicio, nisi, quod eodem fere redit, συνείδησις h. l. plane abundat, et ἐν ταῖς συνειδήσεσι ὑμῶν pro ὑμῖν positum est, quod ob praecedens Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα non plane improbabile est.

4. per metonymiam: *ille ipse, qui habet conscientiam honesti ac turpis, aut aliquam opinionem alit et sententiam et judicium de aliqua re profert.* 1 Cor. VIII, 10. οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; nonne homo, qui nondum satis confirmatus est, incitabitur et impelletur tuo exemplo, ut quoque carnem victimarum edat? ib. X, 29. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ἀπὸ ἄλλης συνειδήσεως; qui libertas mea christiana sinistre dijudicari ac coërceri possit ab aliis, aliter sentientibus? Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. semel tantum haec vox reperitur pro מַדָּע *scientia*, Eccles. X, 20. et *animum* significat, *conscium sibi.*

ΣΥ'ΝΕΙΜΙ, *sum cum aliquo, comitor aliquem, socius alicujus sum*, ex σὺν et εἰμὶ *sum*. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. IX, 18. συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ aderant cum ipso discipuli ejus. Act. XXII, 11. ὑπὸ τῶν συνόντων μοι a comitibus meis et sociis itineris. In versione Alex. συνὼν ponitur pro רֵעַ *amicus, sodalis*, Jerem. III, 20. Adde 3 Esdr. VI, 2. 2 Macc. IX, 4. *Demosthen.* p. 1360. 19. ed. *Reiske. Herodian.* VI, 7. 8.

ΣΥ'ΝΕΙΜΙ, *congredior, coëo, convenio, simul eo*, ex σὺν et εἶμι *eo*. Particip. aor. 2. συνιὼν (οῦσα, ὄν) semel tantum legitur in N. T. Luc. VIII, 4. συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ quum vero convenisset ingens turba. *Dionys. Halic.* VI, 45. VII, 14. *Herodot.* I, 83. *Apollodor.* Bibl. III, 5. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 706.

ΣΥΝΕΙΣΕ'ΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, *simul cum altero ingredior, una introëo*, ex σὺν et εἰσέρχομαι *introëo*, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Joh. VI, 22. καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον neque Jesum cum discipulis suis conscendisse navem. ib. XVIII, 15. καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως et una cum Jesu ingressus est atrium pontificis. Alexandrini usi sunt hac voce pro בּוֹא, sequente עִם, Esther. II, 13. Job. XXII, 4. et הָלַךְ, Zachar. VIII, 22. *Xenoph. Anab.* IV, 5. 9.

ΣΥΝΕ'ΚΔΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *peregrinationis socius*, ex σὺν et ἔκδημος *peregrinus, absens a popularibus suis.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. XIX, 29. συνεκδήμους τοῦ Παύλου comites Pauli. Ita *Vulgatus* quoque haec verba transtulit. *Gloss. Vet.* συνέκδημος· *comes.* 2 Cor. VIII, 19. in quo posteriori loco suspicari tamen aliquis posset, συνέκδημον Graecis nonnunquam idem valuisse ac *popularem*, h. e. hominem, qui ejusdem populi sit, sed peregre vitam degat. Vide *J. C. Schwarzii* Monumenta Ingeniorum T. I. p. 92. *Hesych.* συνέκδημος· συνοδοιπόρος. Idem tradit *Phavorinus.* Verbum συνεκδημέω *peregrinationis comes sum*, legitur apud *Marinum* in Vita Procli cap. IX. init. συνεκδημεῖς ἑαυτῷ παρασκευάζειν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἀποδημίαν.

ΣΥΝΕΚΛΕΚΤΌΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *una electus*, ex σὺν et ἐκλεκτὸς *electus*, quod est ab ἐκλέγω *eligo*.

2. metaphorice: *qui una cum altero ecclesiam christianam profitetur*. Sic sumi videtur 1 Petr. V, 13. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, h. e. salutat vos ecclesia christiana Babylonica; ut post συνεκλεκτὴ vocabulum ἐκκλησία supplendum sit, quod addiderunt *Syrus*, *Arabs* et *Vulgatus* interpres, quos secuti sunt plerique interpretes. Vide supra ad ἐκλέγω et ἐκλεκτὸς a me dicta. Alii, ut *Wolfius*, συνεκλεκτὴν pro nomine proprio habent; alii uxorem Petri indicari existimant. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. IV. p. 171.

ΣΥΝΕΛΑΎΝΩ et ΣΥΝΕΛΆΩ, fut. άσω, aor. 1. συνήλασα, *vi impello et adigo ad aliquid, compello, cogo*, etiam *moveo, hortor, incito monitis ac precibus*, ex σὺν et ἐλαύνω *vi agito* ac *impello*. Tantum extat in N. T. Act. VII, 26. καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην et pacem inter eos conciliare conabatur. *Syrus*: ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܫܬܝܢܘܢ *et suadebat iis, ut pacarentur*, seu, *colerent pacem*. Reperitur praeterea 2 Macc. IV, 26. φυγὰς εἰς τὴν Ἀμμανῖτιν χώραν συνήλαστο. ibid. v. 42. πάντας δὲ εἰς φυγὴν συνήλασαν. ibid. V, 5. *Plutarch*. Caesar. p. 716. B. et 728. A. *Xenoph*. *Cyrop*. I, 4. 14.

ΣΥΝΕΠΙΜΑΡΤΥΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *una testimonium insuper perhibeo* ac *praebeo, confirmo, fidem facio*, ex σὺν *cum*, ἐπὶ *insuper* et μαρτυρέω *testimonium exhibeo*. Tantum legitur in N. T. Hebr. II, 4. συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι cui religioni christianae Deus idoneam auctoritatem conciliavit miraculis et prodigiis. *Galenus* de Facult. Medic. Simpl. IV. extr. *Sext*. *Empir*. adv. Log. II, 324. συνεπιμαρτυροῦσαν τῷ λόγῳ. *Polyb*. XXVI, 9. 4.

ΣΥΝΕΠΙΤΊΘΗΜΙ, fut. ήσω, 1. proprie: *simul impono*, ex σὺν et ἐπιτίθημι *impono, super impono*.

2. συνεπιτίθεμαι *una aggredior aliquem, sive verbis hoc fiat, sive re ipsa*. Sic semel in N. T. legitur Act. XXIV, 9. συνεπέθεντο (ita enim mihi recte *Griesbachius* edidisse videtur loco vulgaris συνέθεντο) δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν Judaei vero una cum Tertullo aggressi sunt Paulum, affirmantes, omnia sese ita habere. Sic etiam legitur non solum apud Alexandrinos, Deut. XXXII, 27. Ps. III, 6. Abd. v. 13. sed etiam apud graecos Scriptores eosque optimos, v. c. *Xenoph*. in Cyrop. IV, 2. 2. *Thucyd*. Lib. VI. cap. 10. *Polyb*. I, 31. 2.

ΣΥΝΈΠΟΜΑΙ, imperf. συνειπόμην, *comitor, socius itineris sum*, ex σὺν et ἕπομαι *sequor*. Construitur cum dativo et legitur tantum in N. T. Act. XX, 4. συνείπετο δὲ αὐτῷ adjunxerunt autem se ei comites itineris. 2 Macc. XV, 2. τῶν δὲ κατ' ἀνάγκην συνεπομένων αὐτῷ. *Thucyd*. I, c. 60. VII, c. 57. *Apollodor*. Bibl. III, 12. *Alberti* Glossar. N. T. p. 82. συνείπετο· συνηκολούθησε.

ΣΥΝΕΡΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *una operor, cooperor, operam meam cum aliquo conjungo, consors operis sum*, etiam *confero aliquid, tribuo qualitatem, ad agendum necessario requisitam*, item *adjuvo, opem et auxilium praesto*, item *medii, vel instrumenti vice sum et ad finem propositum obtinendum inservio*, ex σὺν et ἔργον *opus*. Marc. XVI, 20. τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων auxilio Dei adjuti, qui, facultate miracula patrandi iis concessa, doctrinam eorum confirmabat. Rom. VIII, 28. ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν omnia in utilitatem verorum Dei cultorum cedere. 1 Cor. XVI, 16. καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι et omni, qui una nobiscum religioni christianae tradendae et propagandae operam navat. 2 Cor. VI, 1. συνεργοῦντες δὲ, scil, Θεῷ, (coll. V, 20.) nos vero, quorum opera ac ministerio Deus utitur in propaganda religione christiana. Cf. 1 Cor. III, 9. ubi apostoli et reliqui doctores

doctores christiani vocantur συνεργοὶ Θεοῦ. Jacob. II, 22. βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ vides exinde, fiducia sua adjutum Abrahamum tam praeclara facta edidisse. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea 3 Esdr. VII, 2. συνεργοῦντες τοῖς πρεσβυτέροις τῶν ἱερέων. 1 Macc. XII, 1. ὅτι ὁ καιρὸς αὐτῷ συνεργεῖ. *Diogen. Laërt.* VII, 104. *Athenaeus* VIII, p. 356. E. *Marc. Antonin.* IX, cap. 35. εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς τοῦτο δύνανται συνεργεῖν. ibid. cap. 8. *Joseph.* A. J. I, cap. 7. s. 11. *Hesych.* συνεργεῖ· βοηθεῖ. Idem: συνήργεις· συνέκαμνες.

ΣΥΝΕΡΓΌΣ, οῦ, ὁ, ἡ, *cooperator, socius operis, collega, muneris socius, consors* et *omnino is, qui aliquem adjuvat*, ex σὺν et ἔργον *opus*. Rom. XVI, 3. τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ collegas meos in tradenda et propaganda religione christiana. ibid. v. 9 et 21. ὁ συνεργός μου, scil. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 1 Cor. III, 9. Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοὶ nostra enim opera ac ministerio utitur Deus in propaganda religione christiana. 2 Cor. I, 24. ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν conferre potius cupimus aliquid ad laetitiam vestram, seu creare vobis gaudium. ibid. VIII, 23. εἰς ὑμᾶς συνεργὸς et cujus opera usus sum in vobis instituendis. Phil. II, 25. Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου. ibid. IV, 3. 1 Thess. III, 2. συνεργὸν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Ita enim recte edidit *Griesbachius* loco καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ, καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τ. ε. τ. χ. Philem. v. 1 et 24. 3 Joh. v. 8. ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ ut religionis christianae propagationem omnibus modis promoveamus. Saepius in N. T. non legitur. Adde 2 Macc. VIII, 7. μάλιστα τὰς νύκτας πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιβουλὰς συνεργοὺς ἐλάμβανεν. ibid. XIV, 5. καιρὸν δὲ λαβὼν τῆς ἰδίας ἀνοίας συνεργόν. *Xenoph.* de Venat. III, 7. *Philostrat.* Vit. Sophist. I, c. 21. s. 5. συνεργὸν δὲ αὐτὴν (scil. νύκτα) ἐποιεῖτο τῶν ἑαυτοῦ φροντισμάτων. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 715. *Thom. M.* p. 822. ed. *Bernard.* συνεργὸς μέν ἐστιν, ὁ περί τι ἔργον συμπονῶν, ὀξυτόνως. σύνεργος δὲ προπαροξυτόνως, ὁ τὸ αὐτὸ μετιὼν, οἱονεὶ σύντεχνος.

ΣΥΝΈΡΧΟΜΑΙ, fut. συνελεύσομαι, 1. proprie: *convenio, una venio, congregor, congredior*, ex σὺν et ἔρχομαι *venio*. Marc. III, 20. καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος et iterum confluxit tanta hominum multitudo. Omissum est πρὸς αὐτοὺς, quod additur ibidem VI, 33. καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. ibid. XIV, 53. καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι et convenerunt in ejus palatio omnes summi sacerdotes et presbyteri. Luc. V, 15. καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν. Joh. XI, 33. καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας et Judaeos, qui Mariam convenerant, (τοὺς ἐλθόντας πρὸς τὴν Μαρίαν, coll. v. 45. Alii vertunt: *comitantes Mariam.)* plorantes. ibid. XVIII, 20. ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται quo convenire solent undique Judaei, seu, ubi omnes Judaei conventus sacros instituere solent. Sic enim συνέρχεσθαι aliquoties in priore epistola ad Corinthios usurpatum reperitur. Act. I, 6. οἱ μὲν οὖν συνελθόντες hi autem cum convenissent, coll. v. 4. ibid. II, 6. συνῆλθε τὸ πλῆθος confluxit multitudo civium Hierosolymitanorum. ibid. V, 16. X, 27. καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. ibid. XVI, 13. XIX, 32. τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν; qua de causa concursum fecissent? ibid. XXI, 22. XXV, 17. XXVIII, 17. 1 Cor. XI, 17. vehementer improbo ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε quod, coetus, sacros agentes, non in pietate progressus facitis, sed ad peccata et vitia. Omissa scilicet est post συνέρχεσθε formula ἐν ἐκκλησίᾳ quae additur ibid. v. 18. ibid. v. 20. de conventibus sacris Christianorum formula συνέρχεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ adhibetur. ibid. v 33. συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν convenientes eo consilio, ut eucharistiam celebretis. ibid. v. 34. ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. ibid. XIV, 23. ἐὰν οὖν συνέλθῃ

ἔλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, ibid. v. 26. Apud Alex. Jos. IX, 2. καὶ συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὸ πολεμῆσαι. Exod. XXXII, 26. συνῆλθον οὖν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ Λευί.

2. *una cum aliquo proficiscor et iter facio*, i. q. συμπορεύομαι. Luc. XXIII, 55. αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας quae e Galilaea cum eo Hierosolymam profectae erant, i. q. αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα, Marc. XV, 41. et Act. XIII, 31. Act. IX, 39. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς et Petrus cum iis abiit. ibid. X, 23. συνῆλθον αὐτῷ se ei comites itineris dabant. ibid. v. 45. ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ qui cum Petro advenerant. ibid. XI, 12. XV, 38. καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ἔργον neque una cum illis propagandae religionis causa profectus esset. ibid. XXI, 16. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν comitantibus nos quibusdam Christianis Caesareensibus. Huc etiam referrem locum Act. I, 21. ubi verba τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν, quae vulgo redduntur: qui nobiscum versati sunt, ita vertere mallem: qui comites se nobis dederunt in itineribus cum Christo susceptis.

3. est verbum proprium *de sponso, qui sponsam domum deducit*, aut *de novis conjugibus, in unam domum convenientibus*. Vide *Xenoph.* Oecon. c. 10. § 4 et 11. et *Dionys. Halic.* I, 76. ubi ἐλθεῖν εἰς τοῦ ἀνδρὸς pro *nubere alicui* ponitur. Hinc ex adjuncto: *coëo, concumbo cum uxore, conjugaliter consuesco.* Sic legitur in N. T. Matth. I, 18. πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, quae verba, ut recte observavit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 1. ampliori sensu accipienda sunt, ita, ut non solum tori conjunctionem et coitum, sed etiam nuptiarum festivitatem et deductionem in domum mariti simul includant. 1 Cor. VII, 5. καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε et rursus ad torum redeatis. *Apollodor.* Bibl. I, c. 3. § 3. συνελθοῦσα δὲ ἐγέννησε ἐξ αὐτοῦ παῖδα Ὑάκινθον. *Josephus* A. J. VII, c. 7. 1. *Zosimus* II, c. 5. *Xenoph.* Mem. II, c. 2. § 4. αἷς συνελθόντες τεκνοποιούμεθα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 233. Ita quoque בוא usurpatur, ut docuit *Fesselius* in Adversariis Sacris Lib. II, c. 16. Nec aliter *convenire* sumitur apud Latinos; v. c. *Tacit.* Annal. XI, c. 27. vide *Burmannum* ad *Ovidii* A. A. I, 89. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΣΘίΩ, fut. ἔσω, 1. proprie: *una cum alio edo, comedo, coeno*, i. q. συνδειπνέω; et συμφάγω, ex σὺν et ἐσθίω *edo*. Sic legitur apud Alex. Genes. XLIII, 32. οὐ γὰρ ἐδύναντο οἱ Αἰγύπτιοι συνεσθίειν μετὰ τῶν Ἑβραίων ἄρτους, ubi cum συνδειπνεῖν permutatur, et *Lucian.* in Parasito T. II, p. 250. συμπίνοντα καὶ συνεσθίοντα. Jam, quia epulas communes habere inter amicitiae et familiaritatis signa refertur et Judaei cum exclusis e coetu ne edere quidem solebant, factum est, ut συνεσθίειν τινί, vel μετά τινος,

2. generatim significaret: *uti consuetudine alicujus, familiariter cum aliquo vivere*, et μὴ συνεσθίειν τινὶ *nihil cum aliquo commercii habere*. Sic ter tantum in N. T. legitur. Luc. XV, 2. ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς hic homines impios ac scelestos admittit et cum iis familiariter vivit. 1 Cor. V, 11. τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν, h. e. μὴ συναναμίγνυσθαι, ut ibidem exprimitur. Galat. II, 12. μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν familiariter cum paganis vixit. Eodem sensu reperitur quoque apud Alexandrinos Ps. CI, 5. τούτῳ οὐ συνήσθιον.

ΣΥΝΕΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1. proprie et vi originis: *commissio, cum unus cum altero mittitur ad aliquid agendum, vel expediendum*, a συνίημι *committo, una mitto.*

2. *intellectus, intelligentia, prudens atque solida in judicando perspicacia, qua res probe cognitae subtiliter ac diligenter a se invicem discernuntur*, etiam *scientia, eruditio et sapientia humana.* Luc. II, 47. ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ propter ejus sapienter dicta et responsa. 1 Cor. I, 19. καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω

et eruditionem sapientiamque humanam doctorum et eruditorum hujus saeculi inutilem reddam et declarabo. Ephes. III, 4. τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ quanta in doctrina christiana intelligentia gaudeam. Coloss. I, 9. ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ summa scientia rerum, ad religionem christianam pertinentium. ibid. II, 2. 2 Tim. II, 7. ubi *Syrus* ܣܘܟܠܐ habet. *Hesych.* σύνεσις· νόησις. Alexandrini usi sunt hac voce pro בִּינָה *intelligentia, prudentia*, Deut. IV, 6. Job. XX, 3. Prov. IX, 10. Ies. XI, 2. תְּבוּנָה idem, Exod. XXXI, 3. Prov. II, 2. 3. 6. XXIV, 3. שֵׂכֶל *intellectus, intelligentia, prudentia*, 1 Sam. XXV, 3. 2 Chron. XXX, 22. Prov. XXXI, 15. חָכְמָה *sapientia*, Exod. XXXI, 6. Deut. XXXIV, 9. דַּעַת *cognitio, notitia, scientia*, Job. XV, 2. XXI, 22. Ies. XLVII, 10. מַדָּע idem, 2 Chron. I, 10. 11. 12. Dan. I, 17. et טַעַם *ratio, consilium, judicium*. Job. XII, 20.

3. per metonymiam: *mens, animus humanus*, qui est subjectum intelligentiae. Marc. XII, 33. ubi ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως a formulis ἐξ ὅλης τῆς καρδίας et ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, quae ibidem reperiuntur, plane non differre videtur. Conf. v. 30. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΕΤΌΣ, ἡ, ὀν, 1. proprie et vi originis est *commissus, qui una cum alio mittitur*, a συνίημι, quod vide.

2. *intelligens, prudens, qui idonea scientia instructus est et perspicacia mentis pollet, ut possit de rebus etiam difficillimis promte judicare, doctus, eruditus, sophistes*, etiam *sapiens, prudens*, item catachrestice, *qui sibi sapere ac prudenter agere videtur.* Sic legitur in N. T. Matth. XI, 25. ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν iis, qui sibi sapere ac insigni eruditione ac prudentia pollere sibi videntur. Luc. X, 21. Act. XIII, 7. ἀνδρὶ συνετῷ viro prudente. Fortasse tamen Sergius Paulus, proconsul, ἀνὴρ συνετὸς h. l. vocatur, qui vir probus et integer vitae erat. Certe Sirac. X, 23. συνετὸς *pium* et *verum Dei cultorem* notat, et vocabula חָכְמָה, דַּעַת et בִּינָה, de probitate, pietate et vitae integritate usurpata, centies in libris Salomonis usurpantur. 1 Cor. I, 19. Saepius in N. T. non reperitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro מֵבִין *intelligens*, 1 Chron. V, 22. Prov. XXVIII, 7. נָבוֹן *intelligens, prudens*, Eccl. IX, 11. Ies. III, 3. Jerem. IV, 22. מַשְׂכִּיל idem, Prov. XV, 23. XVII, 20. Jerem. L, 9. חָכָם *sapiens, peritus*, Genes. XLI, 33. Ies. V, 21. XIX, 11. et עָרוּם *astutus*, Proverb. XII, 23. etc.

ΣΥΝΕΥΔΟΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *approbo assensu meo, consentio, assentior, comprobo, una obtestor, applaudo*, et ex adjuncto: *adjuvo, in societatem venio*, ex σὺν et εὐδοκέω, quod vide supra. Luc. XI, 48. συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν vos majorum vestrorum facta probatis. Act. VIII, 1. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ Saulus vero ejus caede oblectabatur; seu, ut alii vertunt: Saulus in ejus caedem consentiebat. Sed prior explicatio magis placet ob locum cap. XXII, 20. Rom. I, 32. ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσιν sed etiam delectantur aliis, eadem flagitia patrantibus, eosque probant, excusant, laudant et omni modo adjuvant ac in societatem flagitiorum veniunt. *Chrysostomus* ad h. l. συνευδοκεῖν per ξυμπράττειν, ἐπαινεῖν interpretatus est. 1 Cor. VII, 12. καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ et illa consentit, seu illi lubet habitare cum marito. ibid. v. 13. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea 1 Macc. I, 60. εἴ τις συνευδοκεῖ τῷ νόμῳ. 2 Macc. XI, 24. μὴ συνευδοκοῦντας τῇ μεταθέσει. ibid. v. 35. *Stephanus* in Thesauro Ling. Graecae hujus verbi varios significatus nonnisi ex sacris scriptoribus probavit;

ed apud *Diodorum Siculum* in notione *approbandi* aliquo-eriri docuit *Munthe* in Obss. ɜ *Diodoro Sic.* p. 156. *He*-ευδοκεῦν· συγκοινωνεῦν.

ΕΥΩΧΕΏ, ῶ, fut. ήσω, *una excipio alterum*. Medium συν-ι, οῦμαι, *una cum aliis epulor, vivor, convivio intersum*, ex ὠχία *convivio excipio*, praes. υχέομαι *epulor, convivio exci*-od legitur v. c. apud *Diogen*. VIII, c. 70. (Cf. *Stosch*. Ar-Oeconom. N. T. p. 69 seq.) ιχία *convivium*, παρὰ τὸ εὖ ἔχειν secundum *Jul. Pollucem* in tico I, 1. n. 30. p. 10. aut ab ι *cibus*, sed priorem derivatio-ιefert *Athenaeus* Lib. IX. scri-ὰς δὲ εὐωχίας ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς στι τροφῆς, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ὖ ἔχειν. Vide et *Xenoph*. Me-I, 14. Bis tantum legitur in 2 Petr. II, 13. συνευωχούμενοι ılantes vobiscum, sive in aga-in aliis conviviis vestris. Jud. νευωχούμενοι ἀφόβως. In utro-ο συνευωχεῖσθαι non tam *una* quam *luxuriose epulari, luxu-nvivia agitare* notat, quo sen-lex εὐωχεῖσθαι Judith. I, 16. de dnezare, luxuriosa convivia :, et apud *Aristophan*. in Pluto legitur. Compositum συνευω-de *una cum aliis epulantibus* um saepius habet *Lucianus*, e. II. Ver. Hist. p. 673. καὶ αὐτὸς τι καὶ συνευωχεῖται αὐτοῖς. Quid :niensium lingua εὐωχεῖσθαι sig-tradit *Xenoph*. in Memor. Socr. 7. Conf. etiam *Maii* Obss. '. IV, p. 219 seq. et *Wetstenii* Γ. II, p. 706.

ΙΕΦΊΣΤΗΜΙ, fut. επιστήσω, *una* ο, *una constituo*, sed in aoris-ιbet significationem neutralem *ırgo* et sequente praepositione el ἐπὶ, *una insurgo contra ali-impetum facio, seditionem mo*-: σὺν, ἐπὶ et ἵστημι *sto, statuo*. nel tantum in N. T. legitur :VI, 22. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν et una insurrexit turba adversus ipsos. Adde Num. XVI, 3. συνεπέστησαν ἐπὶ Μωϋσῆν.

ΣΥΝΈΧΩ, fut. ἕξω, 1. proprie et vi originis: *una habeo, cohibeo, contineo, ne quid elabatur*, ex σὺν et ἔχω *habeo*. Conf. *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 6. 13. p. 208.

2. *teneo*, quia, qui tenetur, cohibetur, ne elabatur, aut effugiat. Luc. XXII, 63. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν qui autem Jesum vinctum, vel captivum tenebant.

3. *constringo, coarcto, coangusto, comprimo, urgeo, obsidione cingo*. Luc. VIII, 45. οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι turba te comprimit atque urget. ibid. XIX, 43. καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, ubi sermo est de urbe Hierosolyma, ab hostibus obsidione cingenda et undique claudenda, ut obsessis exitus pateat nullus. Eodem modo usurpatur hoc verbum 2 Macc. IX, 2. καὶ τὴν πόλιν συνέχειν, et in versione Alexandrina 1 Sam. XXIII, 8. de Davide, quem in urbe Keila obsidere Saulus in animo habebat συνέχειν τὸν Δαβὶδ (hebr. לָצוּר אֶל־דָּוִד) καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ.

4. *obtundo, obturo*, de auribus, quae cohibentur, ne audiant, quae dicuntur. Act. VII, 57. συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν aures suas obturarunt. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 502.

5. *affligo, male afficio*. Passivum συνέχομαι *afficior*, seu *affectus sum, affligor, laboro*, et est verbum proprium de morbis, quibus aliquis tenetur ac laborat. *Suidas* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. συνεχόμενος· ἀῤῥωστῶν. Idem tradit *Hesychius*. Matth. IV, 24. ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους variis morbis laborantes. Luc. IV, 38. ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ gravi febri laborabat. Act. XXVIII, 8. πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον febribus ac dysenteria laborantem. Eodem modo συνέχεσθαι usurpatur apud *Diodor. Sic.* V, c. 63. *Aristid.* Serm. Sacr. II, p. 520. (Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 279.) צוּר apud Hebraeos (conf.

 Schultens.

Schultens. de Defectibus Ling. Hebr. p. 379. et Commentar. Philol. ad Prov. XXVI, 14.) et *constringi ac colligari* apud latinos Scriptores. In omnibus enim linguis morbi graviores et mala omnia, a quibus non tam facile aliquis liberatur, poëtice cum funibus, vel vinculis eleganter comparantur, quibus aliquis constringitur et cohibetur, ne libere agere possit. Sic v. c. apud *Lysiam* Orat. I, c. 6. κακοῖς συνέχεσθαι mulier dicitur, quae, flagellis caesa, in pistrinum abire cogitur, nec e malis his unquam liberationem sperare potest. *M. Antonin.* IX, c. 29. extr. κατακέκριται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι.

6. ad animum translatum συνέχεσθαι notat: *angi, misere vexari, corripi, fluctuare, incertum et ancipitem ac dubium haerere.* Luc. VIII, 37. ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο quoniam magno terrore correpti erant. ibid. XII, 50. καὶ πῶς συνέχομαι, ἕως οὗ τελεσθῇ et quam vehementer angor, dum absolvantur. Philipp. I, 23. συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο fluctuo, seu anceps haereo inter haec duo, i. q. v. 22. τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω. Alex. Job. VII, 11. πικρίᾳ ψυχῆς μου συνεχόμενος. ibid. III, 24. συνεχόμενος φόβῳ. Sapient. XVII, 11. συνεχομένη τῇ συνειδήσει.

7. *incito, impello, urgeo.* Huc pertinet formula συνέχεσθαι τῷ πνεύματι, quae ex usu loquendi vulgari quidem notat: *angi*, sed Act. XVIII, 5. notat *incitari, impelli ad aliquid, vehementem impetum animi sentire.* Verba graeca sunt: συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος κ. τ. λ. Paulus, vehementiorem animi impetum sentiens, seu impulsu quodam divino demonstravit Judaeis, Jesum esse Messiam. *Lutherus* bene reddidit: es drang Paulum der Geist *it wrung the soul of Paul.* In nonnullis codicibus et versionibus pro συνείχετο τῷ πνεύματι legitur συνείχετο τῷ λόγῳ h. e. occupatus erat docendo Paulus. 2 Cor. V, 14. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς amor enim, quo in Christum feror, urget me, seu, non sinit me quiescere, οὐκ ἀφίησιν ἡσυχάζειν με, ut *Chrysostomus* ad h. l. recte interpretatus est. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΗΔΟΜΑΙ, 1. proprie: *una delector et gaudeo, una laetor, collaetor,* ex σὺν et ἥδομαι *delector, laetor, gaudeo.* *Xenoph.* Anab. V, 5. 7. VII, 7. 24. καὶ εὖ μὲν πράττειν ἔχειν τοὺς συνησθησομένους. *Herodian.* VIII, 6. 2. ἀνάγκη τι ἦν συνήδεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν ὑποκρινομένοις. Huc etiam pertinet illa verbi notio, qua est *gratulari*, quod nihil aliud est, quam *una cum aliquo gaudere*, ut legitur apud *Herodot.* III, 36. *Hesych.* συνήδεται· συγχαίρει, ἐφήδεται.

2. i. q. simplex ἥδομαι *delector, me oblecto aliqua re, gaudeo de aliqua re.* Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. VII, 22. συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον delector enim legibus divinis secundum hominem internum. *Aelian.* V. H. IX, c. 21. συνήδοντο ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῇ παραδόξῳ. *Euripid.* Medea v. 126. οὐδὲ συνήδομαι, γύναι, ἄλγεσι δώματος. Activum συνήδω significat: *una cum alio voluptatem alicui afferre, una exhilarare et oblectare aliquem,* ab ἥδω *oblecto alterum,* quod legitur apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, § 5. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 58.

ΣΥΝΗΘΕΙΑ, ας, ἡ, *consuetudo*, a συνήθης *consuetus, familiaris,* (*Xenoph.* Memor. IV, 8. 2. *Thucyd.* VI, 55.) quod est compositum ex σὺν et ἦθος *mos, consuetudo.* Bis tantum legitur in N. T. Joh. XVIII, 39. ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν est autem consuetudo vobis. 1 Cor. XI, 16. ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν is sciat, nos ejusmodi consuetudinem non habere. Adde *Xenoph.* de Venat. XII, 4. *Demosthen.* p. 342. 10. ed. *Reiske,* συνήθειαν τῶν ἀδικημάτων ὑμῖν ἐμποιήσῃ. Apud eundem p. 1467. 19. συνήθεια quoque de *familiaritate* usurpatur, ut etiam legitur in *Symmachi* reliquiis Prov. XVII, 9. et συνήθης de *familiari* 2 Macc. III, 31. reperitur. — *Hesych.* συνήθεια· ἦθος.

ΣΥΝΗΛΙΚΙΩΤΗΣ,

ΣΥΝΗΛΙΚΙΩ'ΤΗΣ, ου, ὁ, *aequalis*, (quo vocabulo in *Philoxeni* Glossario explicatur) *coaetaneus, coaevus, qui eodem tempore cum aliquo vivit*, i. q. συνῆλιξ (apud *Plutarch*. T. III, p. 344. ed. *Reiske*.) ex σὺν et ἡλικιώτης *coaetaneus, aequalis*, quod est ab ἡλικία *statura* et per metonymiam: *aetas*, quia aetatis incrementum statura sequitur. Semel tantum in N. T. legitur Galat. I, 14. καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου et religionis Judaicae defendendae ac propagandae studio multos aequales meos inter Judaeos superavi. Occurrit praeterea hoc vocabulum apud *Diodor. Sicul*. I, c. 53. *Alciphron*. I, Ep. 12. *Dion. Hal. Ant*. l. X, c. 49. Repudiarunt hanc vocem, tanquam atticis scriptoribus plane inusitatam, grammatici veteres, v. c. *Thom. M*. s. voce Δημότης, et atticos scriptores tantum simplici voce ἡλικιώτης usos fuisse contendunt; sed contrarium docuerunt interpretes ad *Thomam M*. p. 208. et *Graevius* ad *Luciani* Soloecistam T. II, p. 738. Adjectivum συνήλικος *aequalis, coaetaneus* legitur apud Alexandrinos Dan. I, 10. et ἡλικιώτης reperitur apud *Aelian*. V. H. Lib. II, c. 34. et *Herodian*. I, 5. § 11. ubi videndus *Irmischius*. — Conf. *Wetstenii N. T*. T. II, p. 217.

ΣΥΝΘΑ'ΠΤΩ, fut. άψω, 1. proprie: *una, vel simul sepelio, corpus exanime una cum altero infero tumulo*, ex σὺν et θάπτω, *sepelio*. *Aeschyl. Theb*. 1053. ad quem locum vid. *Abresch. Anim*. l. I, cap. 22. *Plutarch*. T. X, p. 544. ed. *Reiske*.

2. metaphorice συνθάπτεσθαι τῷ Χριστῷ notat in N. T. *ad similitudinem et imitationem mortis ac sepulturae Christi renuntiare* (quasi *mori*) *vitiositati, et mortem adeo religionis christianae causa subire paratum esse*. Origo hujus singularis et N. T. libris propriae loquendi rationis est a baptismo repetenda, qui in ecclesia apostolica immergendo fiebat. Submersio enim, in baptismo olim usitata, ob ejus similitudinem cum sepultura, quia totum corpus baptizandi, aquae, vel flumini immersum, tanquam sepulcro condebatur, non solum hanc significationem habuit, ut mortem Christi repraesentaret, sed eodem ritu symbolico baptizandi profiteri quoque ac spondere videbantur, se velle in posterum ad similitudinem et imitationem mortis Christi omni vitiositati renuntiare mortemque adeo subire religionis christianae causa, ut Christus pro veritate vitam suam exhalavit. Quando vero corpus, aquis in baptismo immersum, iterum emergebat, aut extrahebatur, hoc ritu symbolico repraesentabatur resurrectio Christi, spes futurae resurrectionis mortuorum, et admonebantur homines de vitae ratione, ad doctrinam et exemplum Christi prorsus mutanda, ut supra ad vocem συνεγείρω jam observatum est. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Rom. VI, 4. συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ cum Christo veluti sepulti sumus per baptismum, in mortem ejus susceptum, h. e. ritu immersionis, in baptismo renuntiavimus omni vitiositati; ubi conf. sequentia. Coloss. II, 12. συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι.

ΣΥΝΘΛΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, perf. συντέθλακα, perf. pass. συντέθλασμαι, aor. 1. συνεθλάσθην, fut. 1. συνθλασθήσομαι, *confringo, conquasso, contero, contundo, collido*, ex σὺν et θλάω idem. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXI, 44. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται et qui ceciderit in hunc lapidem, confringetur, h. e. tropo remoto, qui Christo offensus fuerit eumque repudiaverit, is gravissimas Deo poenas dabit. Eadem sententia legitur quoque Luc. XX, 18. Alexandrini hac voce saepius usi sunt pro נָתַץ *confregit*, Ps. LXXV, 10. CVII, 16. Ies. LVIII, 7. נָתַץ *diruit*, Ps. LVIII, 7. et רָצַץ *conquassavit*. Ps. LXXIV, 14. *Hesych*. συνέθλασε· συνέτρεψε. *Plutarch*. T. V. p. 482. ed. *Reiske*.

ΣΥΝΘΛΊΒΩ, fut. ίψω, *comprimo, urgeo, premo*, ex σὺν et θλίβω idem, quod vide supra. Bis tantum in N. T. legitur. Marc. V, 24. καὶ συνέθλιβον αὐτὸν et urgebant eum. ibid. v. 31. βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε vides undique te urgere ac premere turbam hominum. In utroque loco est i. q. συμπνίγειν, Luc. VIII, 42. συνέχειν et ἀποθλίβειν, ibid. v. 45. et simplex θλίβειν, Marc. III, 9. Verbum συνθλίβειν legitur praeterea Sirac. XXXI, 14. *Plutarch.* T. VIII, p. 761. ed. *Reiske.*

ΣΥΝΘΡΎΠΤΩ, fut. ύψω, 1. proprie: *comminuo, confringo, contero, contundo*, ex σὺν et θρύπτω *frango, comminuo.* Jam, quia contusione res durissimae molles evadunt, etiam συνθρύπτειν

2. metaphorice significat: *emollire*, et ex adjuncto: *enervare, effoeminare, affligere.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXI, 13. τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; cur lacrymando frangitis ac movetis animum meum, h. e. tristitiam ac metum animo meo injicere, meque a proposito revocare conamini? Formula συνθρύπτειν τὴν καρδίαν respondet in hac significatione nostro: einem das Herz weich machen *to soften one's heart*, et illustratur formula simili לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, quae Ps. LI, 17. reperitur. Eodem sensu κατακλᾶν ψυχὴν occurrit apud *Appianum Alexandr.* de Bello Parthico p. 245. τοῦτο θέαμα Ῥωμαίων τὰς ψυχὰς κατέκλασε καὶ παρέλυσε, et *frangere animos* apud *Lucanum* Pharsal. Lib. I, v. 354. et *Valer. Flacc.* Lib. VI, p. 283. "fregitque animos atque abstulit iras?" Nec multo aliter *Homerus* Iliad. ι, 608. μή μοι σύγχει θυμὸν, ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων. Cf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II, p. 603.

ΣΥΝΊΗΜΙ, fut. ήσω, 1. proprie: *simul mitto, una mitto ad aliquid agendum, vel expediendum*, ex σὺν et ἵημι *mitto*, quod est ab ἕω idem. Hinc συνιέναι *convenire, concurrere* apud *Thucyd.* II, c. 8. V. c. 69.

2. metaphorice: *animum adverto, ad aliquid attendo, perpendo, animo recondo et considero*, et ex adjuncto: *intelligo, cognosco, disco, intelligens et sapiens reddor, scio, cognitionem habeo.* Sic legitur in N. T. Matth. XIII, 13. 14. 15. καὶ τῇ καρδίᾳ οὐ συνῶσι. ib. v. 19. καὶ μὴ συνιέντος nec doctrinam christianam animo suo recondit et pie apud se perpendit ac animo obsequioso considerat. Eundem sensum habet συνιέναι ibid. v. 23. ibid. v. 51. συνήκατε ταῦτα πάντα; num sensum horum a me dictorum recte percepistis? ib. XV, 10. XVI, 12. XVII, 13. Marc. IV, 12. VI, 52. οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, h. e. non intelligentiam erant consecuti miraculosa illa panum distributione, nec post illud miraculum recte de virtute Christi statuebant. ib. VII, 14. VIII, 17. οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; nondum intelligentiores facti estis? ib. v. 21. πῶς οὐ συνίετε; quomodo ignorare potestis? Luc. II, 50. VIII, 10. XVIII, 34. XXIV, 45. τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς intelligere verum oraculorum V. T. de Messia sensum. Act. VII, 25. XXVIII, 26. 27. Rom. XV, 21. 2 Cor. X, 12. οὐ συνιοῦσιν non iis, qui se ipsos ostentant, hominibus insipientibus. Ephes. V, 17. ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου gerite vos tanquam homines, qui, idoneam religionis christianae cognitionem habentes, quid Christo probetur, haud ignorant. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro שָׂכַל *intellexit, prudens fuit, cognovit*, in Hiphil הִשְׂכִּיל *intelligentem reddidit*, Jos. I, 7. 8. 1 Sam. XVIII, 14. 15. Ps. II, 10. Prov. XXI, 12. בִּין *intelligere*, Prov. II, 5. XXVIII, 5. Jerem. IX, 12. יָדַע *scivit, cognovit, intellexit*, Exod. XXXVI, 1. רָאָה *vidit, observavit, percepit*, 2 Sam. XII, 19. Jerem. XX, 12. et aliis verbis, idem significantibus. Adde *Eurip.* Phoen. v. 435. *Hesych.* συνιέντας γνόντας. *Gloss. Brem.* συνιῶν νοῶν, φρονῶν, ὁρῶν.

ἱερῶν. Conf. etiam *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v.

3. *Deum pie colo, verus Dei cultor sum.* Rom. III, 11. Cf. supra dicta ad σύνεσις et συνετός. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΙΣΤΑ'ΝΩ, ΣΥΝΙΣΤΑ'Ω et ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ, fut. ήσω, 1. proprie notat, vel transitive: *simul colloco, una statuo,* aut *constituo,* vel intransitive: (in perfecto, plusquamperfecto et aoristo secundo) *simul, vel una sto, adsto,* ex σὺν et ἱστάνω, vel ἱστάω, vel ἵστημι *statuo, sto.* Sic legitur in N. T. Luc. IX, 32. καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ et duos viros ei adstantes. Alexandrini 1 Sam. XVII, 26. εἶπε Δαβὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας συνεστηκότας μετ' αὐτοῦ, vel, ut in nonnullis codicibus rectius legitur, αὐτῷ, ubi in hebraico est עָמַד *stetit.* Cantic. trium puerorum v. 1.

2. *adduco aliquem commendandi causa,* et ex adjuncto: *laudo, commendo, celebro, depraedico.* Rom. XVI, 1. συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην commendo vobis quam maxime Phoeben. 2 Cor. III, 1. ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; num rursus incipimus nosmet ipsos commendare, vel vobis jactare? ibid. V, 12. X, 12. τισὶ τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων quibusdam, qui se ipsos laudant et commendant. ibid. v. 18. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν, ὁ Κύριος συνίστησι non enim, qui se ipsum praedicat ac commendat, est verus atque probatus religionis christianae doctor, sed, qui Deo probatur. ibid. IV, 2. XII, 11. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι nam ego debueram a vobis laudari et commendari. 1 Macc. XII, 43. συνίστησιν αὐτὸν πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ commendabat illum omnibus amicis suis. 2 Maccab. IV, 24. ὁ δὲ συσταθεὶς τῷ βασιλεῖ. *Xenoph.* Mem. I, 6. § 14. καὶ ἐάν τι ἔχω ἀγαθὸν, διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι. *Hesych.* συνιστάνειν· ἐπαινεῖν, παρατιθέναι. Id. συνίστησιν· ἐπῄνεσεν. *Alberti* Glossar. Gr. p. 116. συνίστημι· συνιστῶ, παρατίθημι. Conf. infra συστατικὸς, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 96.

3. *declaro, manifesto, conspiciendum exhibeo, demonstro, certum et indubitatum reddo.* *Hesych.* συνιστάνει· φανεροῦν, βεβαιοῦν. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. συνίστησιν· βεβαιοῖ, φανεροῖ, διαδείκνυσιν. Sic legitur in N. T. Rom. III, 5. εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι si vero impietas nostra declarandae veracitatis (seu benignitatis) Dei occasionem dat. ibid. V, 8. συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς demonstravit Deus suum erga nos amorem, dato certissimo pignore. *Syrus* h. l. usus est voce ܚܘܝ *ostendit, exposuit, demonstravit.* 2 Cor. VI, 4. ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι sed semper et ubique praestamus nos, quales Dei ministros decet. ibid. VII, 11. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι quovis modo declarastis, vos esse puros ab hoc scelere. Galat. II, 18. παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι declaro me violatorem legum divinarum. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 37.

4. *efficio, ut aliquid sit et existat, produco, creo, compono, orior, creor, producor.* 2 Petr. III, 5. καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ et terram, quae ex aquis, quibus undique circumfusa erat, emersit, per aquam productam, aut formam, firmitatem et soliditatem suam consequutam esse sola voluntate ac potentia divina. Eadem fuit quoque opinio quorundam philosophorum veterum graecorum, v. c. *Thaletis,* qui ὕδωρ τὴν τῶν πάντων ἀρχὴν ὑπεστήσατο, teste *Diogene Laërtio* I, 27. Adde *Plutarchum* de Placitis Philos. I, 3. et *Senec.* Nat. Quaest. III, 13. Nec repugnat haec explicatio usui loquendi apud optimos quosque Scriptores Graecorum. Sic v. c. apud *Diodor. Sic.* I, c. 7 et 10. σύστασις τοῦ κόσμου est productio mundi. *Aristot.* de Mundo c. 5. princip. ἐκ τῶν ἐναντίων ἀρχῶν συνέστηκεν ὁ κόσμος. *Strabo* XVII, pag. 1164. ὧν ἕνεκα καὶ τὰ ἄλλα συνέστηκε. *Maxim. Tyr.* Diss. XXV, p. 253. τῷ Διὸς νεύματι γῆ ξυνέστη, καὶ ὅσα

γῆς θρέμματα, καὶ θάλαττα ξυνέστη καὶ ὅσα θαλάττης γεννήματα, καὶ ἀὴρ ξυνέστη — καὶ οὐρανὸς ξυνέστη. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 334. Idem verbum etiam de aliis similibus rebus adhibetur, v. c. de bello conflato, apud *Diogenem Laërtium* I, s. 117. *πολέμου συνεστῶτος*, et de urbibus conditis apud Alexandrinos, Psal. CVII, 36. *Diodor. Sic.* Lib. V, p. 322. *Τροίαν συστήσασθαι.*

5. *conservo, sustento, conservor, perduro.* Coloss. I, 17. *πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε* et omnia potentissime ab eo conservantur et reguntur. Alii vertunt: et omnia per eum creata sustentantur et conservantur; sed hanc interpretationem comma 16. admittere non videtur. In *conservandi* ac *perdurandi* notione etiam hebraicum עָמַד *stetit* reperitur Psal. XXXIII, 9. ubi וַיַּעֲמֹד a וַיֶּהִי ita mihi differre videtur, ut conservatio et gubernatio a creatione. Adde *Philon.* in libro: Quis rer. divin. sit haeres? p. 489. *συνέστηκε καὶ ζωπυρεῖται προνοίᾳ Θεοῦ τὴν χεῖρα ὑπέχοντος καὶ ὑπερασπίζοντος*, et *Aristotelem* de Mundo cap. 6. p. 471. *ὡς ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ πάντα καὶ διὰ Θεοῦ ἡμῖν συνέστηκε.* Saepius in N. T. non legitur. — *Thom. M.* p. 823. ed. *Bernard.* *συνίσταται· καὶ ἀντὶ τοῦ πέπηγεν, ᾧ ἐναντίον τὸ χαυνοῦται. — — καὶ συνίσταται· ἀντὶ τοῦ ἀρχὴν λαμβάνει. Λιβάνιος ἐν ἐπιστολῇ τῇ, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ᾔδεις· καὶ συνέστη καὶ ηὐξήθη πρὸς τὸ χρηστὸν ἡμῶν Μακεδονίων φιλία. ὅθεν καὶ ἀσύστατον ζήτημα, τὸ μὴ ἀρχήν τινα καὶ λαβὴν δυνάμενον παρέχειν τοῖς μεταχειρίσασθαι βουλομένοις — — καὶ συνίσταται ἀντὶ τοῦ συνέρχεται* (*Philostrat.* Lib. I. Icon. cap. 9. p. 676.) — — *καὶ συνίσταται τὶς τινὶ, ἀντὶ τοῦ γνώριμος γίνεται, οὗ τὸ ἐνεργητικὸν συνίστημι. Συνέσιος ἐν ἐπιστολῇ* (102.)· *συνίστημι τῇ φιλίᾳ καὶ τῇ προστασίᾳ τῇ σῇ τὸν θαυμάσιον Σωσηνᾶν.*

ΣΥΝΟΔΕΎΩ, fut. *εύσω*, *una iter facio, itineris socius sum*, i. q. *συνοδοιπορέω* (quod legitur apud *Lucianum* in Hermotimo T. I, p. 524 et 526.) ex *σὺν* et *ὁδεύω iter facio*, quod est ab *ὁδὸς via.* Construitur cum dativo, vi praepositionis *σύν*. Semel tantum in N. T. legitur Act. IX, 7. *οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ* viri vero, qui una cum illo iter faciebant. Reperitur praeterea in *Aquilae*, aut *Symmachi* fragmentis Genes. XXXIII, 12. Sapient. VI, 25. *οὔτε μὴν φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω.* *Herodian.* IV, 7. 11. *τά πλεῖστά τε αὐτοῖς συνώδευε περιπατῶν.*

ΣΥΝΟΔΊΑ, *ας, ἡ*, 1. proprie: *comitatus, conjunctio in via, iter, a pluribus simul susceptum*, a *συνοδεύω*, quod est ex *σὺν* et *ὁδὸς via.* *Suid.* *συνοδεία·* (ita enim rectius fortasse scribitur, quia est a *συνοδεύω*.) *τὸ μετά τινος συμπεριπατεῖν.* *Arrian.* Diss. in Epictet. III, c. 26. p. 362. *περιμένει συνοδίαν πρεσβευτοῦ* exspectat, dum idem iter faciat legatus. *Plutarch.* Galba p. 1062. *ἐν δὲ τῇ συνοδίᾳ καὶ ἡ συνήθεια.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 667.

2. per metonymiam: *comites viae, itineris socii, comitatus*, ut in Gloss. *Stephan.* recte explicatur. Tantum exstat in N. T. Luc. II, 44. putabant *ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι* eum in comitatu esse, h. e. cum aliis itineris sociis, quorum alii praecedebant, alii subsequebantur, bey der übrigen Reise-Gesellschaft *with the other companions of the journey.* Conf. ad h. l. *Heinsium* in Exercitationibus Sacris, qui ostendit, partim in Scriptoribus ecclesiasticis viae comites, ad synodum proficiscentibus episcopis additos, *συνοδίαν* passim vocari, partim apud Alexandrinos interpretes (Nehem. VII, 5. et 64.) *συνοδίαν* de *familia* et cognatis ideo usurpari, quia moris erat, ut, qui ejusdem familiae essent, iter simul facerent. *Strabo* IV, p. 314. edit. *Almeloven.* *συνοδίαν ὅλην ἀπολαμβάνειν δυνάμεναι.* *Josephus* A. J. VI, c. 12. § 1. Eodem modo *σύνοδος*, quod proprie *congressum, conventum, multorum praesentiam*, *συναγωγὴν, συνέλευσιν, πολλῶν παρουσίαν* (ut explicatur in Lex. *Cyrilli* MS. Brem. et *Hesych.*) significat, de *itineris socio* quoque adhibetur et est i. q. *συνοδοιπόρος*, teste *Hesychio*. Conf. *Raphelii* Obss. ex. Arriano p. 188.

Lamb. Bos. Obss. ad Scriptores Graecos p. 187. et *Wolfii* Curas Philol. T. I, p. 593.

ΣΥΝΟΙΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *cohabito, eadem cum aliquo domo utor,* ex σὺν et οἰκέω *habito.* Hinc substantivum συνοικία, quod v. c. apud Graecos adhibetur de *pluribus aedificiis conjunctis.* Vide *Reitz.* ad *Lucian.* Tox. c. 15. T. II, p. 522. *Polyb. Hist.* lib. VI, 2. 14. Sirac. XXV, 16. συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδοκῶ.

2. metaphorice et ex adjuncto generatim: *cum aliquo familiariter versor,* ac speciatim: *connubio junctus vivo,* ac *de toto vitae consortio, in quo justo copulati matrimonio vitam transigunt,* usurpatur, non tantum de *Veneris consuetudine.* Sic semel in N. T. occurrit 1 Petr. III, 7. ubi jubentur mariti συνοικεῖν κατὰ γνῶσιν σκεύει τῷ γυναικείῳ prudenter et indulgenter vivere cum uxoribus suis, quippe imbecillioribus. Etiam apud Graecos in eadem re de maribus aeque ac foeminis adhibetur, v. c. apud *Aelian.* V. H. IV, 1. πρὸ τοῦ συνοικεῖν ἀνδράσιν antequam viris nupserint. ibid. XII, 52. *Antonin. Liberal.* c. 11. πλεῖστον χρόνον ἐτέρποντο συνοικοῦντες ἀλλήλοις. *Herodian.* I, 6. 11. συνῴκει γὰρ τῇ πρεσβυτάτῃ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κομμόδου, ubi videndus *Irmischius* p. 205. Sirac. XXV, 11. μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ. ibid. v. 18. Conf. *J. H. Maii* Obss. SS. lib. II, p. 160 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 689. Interdum vero tantum de *concubitu,* ut nostrum beywohnen *cohabit* adhibetur, v. c. apud *Xenoph.* de Republ. Laced. I, 8. συνοικεῖν τῇ γυναικὶ cum uxore habere consuetudinem. Conf. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1285. *Kypkii* Obss. Sacr. T. II, p. 435. et *Bielii* Thesaur. Philolog. sub hac voce. Hinc συνοικίζων *in matrimonium dare* apud *Aelian.* V. H. VIII, 9. et συνοικίζεσθαι *nubere.* Deut. XXII, 22.

ΣΥΝΟΙΚΟΔΟΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *una aedifico, coaedifico, aedificio jungo,* ex σὺν et οἰκοδομέω *aedifico.* Sic legitur 3 Esdr. V, 88. λέγουσιν αὐτοῖς, συνοικοδομήσομεν ὑμῖν.

2. metaphorice: *una cum aliis recipio in coetum et numerum Christianorum, una instituo, eadem doctrina ac fide imbuo.* Sic semel in N. T. legitur Ephes. II, 22. ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε cujus (nempe Christi) beneficio etiam vos juncti estis caeteris omnibus, seu recepti estis in Christianorum numerum. Coetus enim Christianorum in scriptis apostolorum et inprimis Pauli saepius cum aedificio, seu templo, in Dei honorem exstructo, comparatur et ibidem v. 21. ναὸς ἅγιος ἐν Κυρίῳ, et paulo post κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι, seu πνευματικὸν vocatur.

ΣΥΝΟΜΙΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *colloquor, cum aliquo familiariter conversor,* ex σὺν et ὁμιλέω, quod vide supra. Construitur cum dativo et tantum in participio legitur Act. X, 27. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ et colloquens cum eo.

ΣΥΝΟΜΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *conjungor, confinis sum, conterminus, contiguus sum,* a συνόμορος *una conterminus,* quod componitur ex σὺν et ὅμορος *confinis, conterminus,* hocque ab ὁμοῦ *una* et ὅρος *terminus.* Tantum legitur in N. T. in participio Act. XVIII, 7. οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ cujus aedes contiguae erant synagogae, seu eam attingebant. *Alberti* Glossar. N. T. p. 79. συνομοροῦσα· γειτονοῦσα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 575.

ΣΥΝΟΧΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *contractio, constrictio, coarctatio,* a συνέχω, quod vide supra. Hinc v. c. de obsidione, qua urbs in tantas ab hostibus cogitur angustias, ut exitus non pateat, usurpatur apud Alexandrinos Jer. LII, 5. et Micha V, 1. ubi respondet hebraico מָצוֹר, quod *obsidionem* significat. De *ambitu, quo aliquid undique circumdatur,* et speciatim de *cellis, templum cingentibus,* legitur συνοχὴ apud *Josephum* A. J. VIII, c. 3. § 2.—*Symmach.* Prov. XXX, 16. συνοχὴ μήτρας. *Homer.* Il.

ψ',

ψ', v. 330. ubi videndus *Eustathius*. Hinc

2. metaphorice: *angustia et anxietas animi, qua animus quasi undique constringitur et coarctatur, aegritudo et sollicitudo, animi moeror et tristitia,* et generatim: *omnis status, quo, quid agat, aut, quo se vertat homo, ignorat.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XXI, 25. καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ et summa erit Judaeorum anxietas ob summam rerum desperationem. 2 Cor. II, 4. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν non sine moeroris et anxietatis magnae sensu vobis scripsi. Job. XXX, 3. συνοχὴν καὶ ταλαιπωρίαν. *Aquila* Ps. XXIV, 17. *Artemidor*. II, 3. τοῖς πένησι, καὶ δούλοις καὶ δεδεμένοις—καὶ πᾶσι τοῖς ἐν συνοχῇ οὖσιν. *Hesych*. συνοχή· ἀσθένεια, ἀδημονία, ταραχή. *Alberti* Glossar. Gr. συνοχῆς· ταραχῆς, ἀδημονίας.

ΣΥΝΤΑ'ΣΣΩ, vel ΣΥΝΤΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *una cum aliis ordino, coordino, compono,* et speciatim de *iis* usurpatur, *qui ordines et aciem instruunt et agmen disponunt,* ex σὺν et τάσσω, vel τάττω, *ordino, statuo.* Sic legitur apud *Diod. Sic.* XV, 17. *Xenoph*. Cyrop. III, 3. 13 et 16. Anab. I, 3. 14. IV, 2. 5. et 4. 1. Hinc σύνταξις *instructio aciei* apud *Xenoph*. in Hist. Gr. VII, 5. 22.

2. metaphorice: *constituo, praecipio, jubeo, mando,* i. q. προστάσσω, cum qua voce etiam in codicibus haud raro permutari solet. Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 19. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ, ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς et egerunt e mandato Jesu discipuli. ibid. XXVII, 10. καθὰ συνέταξέ μοι ὁ Κύριος quemadmodum mihi praecepit Dominus. Exod. XII, 35. καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς Μωϋσῆς. Pro צִוָּה *jussit, praecepit, mandavit*, legitur Genes. XVIII, 19. συντάξει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. ibid. XXVI, 11. *Diod. Sic.* I, c. 70. τὰ περὶ τὴν δίαιταν οὕτως ὑπῆρχε συμμέτρως συντεταγμένα. *Aelian*. V. H. IX, 13. Alia Graecorum loca collegit *Graevius* ad *Luciani* Soloecistam p. 742. et *D' Orville* ad *Chariton*. Aphrod. Lib. II, cap. 1. p. 291. ed. Lips. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. συντάξει· παραγγελεῖ, προστάξει. *Hesych*. συνέταξε· ἐνετείλατο, παρήγγειλεν.

ΣΥΝΤΈΛΕΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *confinium*, seu *medium, quod duo extrema jungit,* ex σὺν et τέλος *finis*. Sic sumi videtur apud Alexandrinos Job. XXVI, 10. μέχρι συντελείας φωτὸς καὶ σκότους usque ad confinium lucis ac tenebrarum.

2. *finis, consummatio, interitus,* a συντελὴς *perfectus*. Matth. XIII, 39. ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστι messis erit post finem hujus mundi. ibid. v. 40 et 49. XXIV, 3. καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; et e quibus signis adventus tuus et interitus mundi dignoscendi sunt? ibid. XXVIII, 20. Hebr. IX, 26. ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων tempore N. T. quo plane abrogatur oeconomia Mosaica. Alii, sensu fere eodem, vertunt: *in confinio saeculorum*, cum nempe finis aderat τοῦ עוֹלָם הַזֶּה et initium τοῦ עוֹלָם הַבָּא. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini saepius adhibuerunt hanc vocem v. c. pro כָּלָה *consummatio, consumtio*, Nehem. IX, 31. Jer. IV, 27. V, 10. 18. קֵץ *finis, extremum*, Dan. XII, 4. 13. et אַחֲרִית *finis, extremum.* Deut. XI, 12 etc. *Diodor. Sic.* XIII, p. 552. τοῖς ἔργοις ἐπέθηκαν συντέλειαν. *Polyb*. Excerpt. Legat. p. 1152. ἔλαβε τὸ ἔργον συντέλειαν.

ΣΥΝΤΕΛΈΩ, ῶ, fut. έσω, 1. proprie: *una, vel simul cum altero ad finem perduco aliquid, una perficio, adjuvo aliquem laborantem,* ex σὺν et τελέω *absolvo, finem facio, perficio.* Conf. *Reitzium* ad *Lucianum* T. II, p. 243.

2. *absolvo, finio, ad finem perduco,* i. q. simplex τελέω. Matth. VII, 28. καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν (nonnulli codices habent simplex ἐτέλεσεν) ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους et finita hac oratione,

quam Jesus hucusque in monte
·at. Conf. Deut. XXXI, 1.
IV, 3. καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν
ἐπείνασε et his diebus exactis
n esurivit acerrime. ibid. v. 13.
τελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος
:acta omni tentatione diabolus
discessit. Act. XXI, 27. ὡς δὲ
ι αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι his
n diebus fere absolutis. Adde
ndrinos Job. I, 5. ὡς ἂν συντε-
εν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου. Ruth. III,
ς ἂν συντελεσθῇ τὸ ῥῆμα σήμερον us-
um hoc negotium ad finem per-
ur hodie. Thren. III, 22. οὐ
ίσθησαν οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ. Deut.
IV, 28. *Gloss. Brem.* συνετελέσ-
ἐπληρώθησαν.
:struo, *vasto, perdo, deleo.* Marc.
4. καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ
ταῦτα συντελεῖσθαι; et e quo sig-
: hac futura templi destructione
abit? Conf. v. 2. Saepissime
in versione Alexandrina συντελεῖν
nitationem hebraici כָּלָה de *de-*
ione, vastatione ac interitu usur-
, v. c. Ezech. VII, 15. τοὺς δὲ ἐν
ίλῳ λιμὸς καὶ θάνατος συντελέσει.
n. VI, 11. 1 Sam. XV, 18.
n. XVI, 3. Ezech. VI, 12. *He-*
συνετέλεσα· ἀπώλεσα.
ventu comprobo, v. c. *praedictio-*
vaticinium, exsequor decretum,
io. Marc. XIII, 4. καὶ τί τὸ ση-
ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσ-
et e quo signo cognosci ac in-
i poterit, quando haec omnia
praedicta sint eventura? Alia,
e probabilis hujus loci interpre-
, supra jam proposita est. Rom.
28. λόγον γὰρ συντελῶν κ. τ. λ. his
ibus jam praedictis Deus certissi-
eventum respondere jubebit.
en. II, 17. συνετέλεσε ῥῆμα αὐτοῦ.
CXIX, 87. Dan. IV, 30. αὐτῇ τῇ
ὁ λόγος συνετελέσθη. Ies. XLIV, 22.
ντελῶν πάντα qui omnia praestat,
promisit, aut minatus est.
pango, facio, si de foedere sermo
Hebr. VIII, 8. καὶ συντελέσω ἐπὶ
ἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα
διαθήκην καινὴν et pangam cum Israeli-
tis et Judaeis novum foedus. Verba
sunt desumta ex Jerem. XXXI, 31.
ubi Alexandrini διαθήσομαι habent.
Sed in aliis locis, v. c. Jerem. XXXIV,
8. 15. συντελεῖν posuerunt pro כָּרַת
quod est verbum, de foederibus pan-
gendis proprium. Saepius in N. T.
non legitur.

ΣΥΝΤΕΜΝΩ, fut. μῶ, 1. proprie: *conscindo, concido, praecido, decurto,* ex σὺν et τέμνω seco. Sic legitur apud *Thucydidem* VII, cap. 36. καὶ τὰς πρώρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες.

2. *definio, determino,* et ex adjuncto: *decerno, constituo.* Sic legitur in N. T. Rom. IX, 28. ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς decreta sua certissime exsequuturus est Jehova in his terris. Verba sunt desumta ex Ies. X, 23. ubi hebraica ita sonant: כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ. De verbo חָרַץ, quod proprie est: *secare,* deinde: *subito decernere aliquid, decidere aliquid,* vide *Schultensium* in Comment. ad Prov. Salom. XXI, 5. Ies. XXVIII, 22. συντετελεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα ἤκουσα. Dan. IX, 26. πόλεμος συντετμημένος *bellum decisum.* ibid. v. 24. ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου.

3. *exsequor decretum, perficio,* i. q. συντελέω. Huc pertinet formula συντέμνειν λόγον, quae apud graecos Scriptores quidem notat: *in compendio ac breviter aliquid dicere, paucis verbis multa complecti; (Euripid.* Hecub. v. 1180. ἅπαντα ταῦτα συντεμὼν ἐγὼ φράσω. Schol. *Aristoph.* Thesmophor. v. 185. συντέμνειν λόγον· βραχέως καὶ συντόμως ἀγορεύειν. *Philostrat.* Vit. Apoll. VII, 17. συντετμήσονται οἱ ἐν δικαστηρίῳ λόγοι.) sed in N. T. significat: *celeriter ac subito exsequi, aut perficere, quod decretum, aut promissum erat,* et est i. q. συντελεῖν λόγον. Rom. IX, 28. λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ celerrime enim et certissime Deus pro veracitate sua exsequuturus

quuturus est et perfecturus, quod promisit. *Hesych.* συντεμών· συντελέσας, qui fortasse respexit ad locum *Euripidis* in Rheso v. 451. (συντεμὼν τοὺς σοὺς πόνους) observante *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 18. qui copiose de hac voce exposuit. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 49. *Noesselti* Opuscula ad interpretationem Script. Sacr. T. I. p. 183. et *Wetstenium* in Obss. ad N. T. T. II. p. 69. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΤΗΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω. Generatim *omne studium intentum et curam circa aliquid* significat; speciatim vero notat:

1. *conservare aliquam rem, ne pereat*, ex σὺν et τηρέω *servo.* Sic legitur de utribus novis et musto repletis, quae conservantur, ne vinum pereat. Matth. IX, 17. καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Luc. V, 38. In utroque loco τῷ συντηροῦνται opponitur ἀπολοῦνται.

2. *tueor, sollicite custodio, video et curo, ne quis laedatur et violetur.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 20. de Herode, qui συνετήρει, h. e. tuebatur Johannem, Baptistam, ne a quoquam laederetur, quia Herodias ei insidias struebat.

3. *retineo, memoria teneo, memor sum, servo memoriam alicujus rei.* Sic legitur in N. T. Luc. II, 19. Maria vero συνετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, scil. ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, omnes istas res memori pectore condebat, i. q. v. 51. διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Dan. VII, 28. καὶ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνετήρησα. *Polybius* Leg. 104. 1293. οὐτ' ἐξέφαινε τὴν ἑαυτῆς γνώμην, ἀλλὰ συνετήρει παρ' ἑαυτῇ. Saepius non legitur in N. T.

ΣΥΝΤΊΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1. proprie: *compono, conjungo, quae disjuncta et dissociata fuerunt*, ex σὺν et τίθημι *pono.* *Antonin. Liberal.* c. 1. Hinc

2. metaphorice συντίθεμαι *constituo, decerno.* Joh. IX, 22. ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα, ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται jam enim unanimi consensu constituerant Judaei, seu convenerat inter Judaeos, ut, si quis Jesum confiteretur esse Christum, e synagoga ejiceretur. Act. XXIII, 10. ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε convenit inter Judaeos, te rogare. Dan. II, 9. συνέθεσθε εἰπεῖν.

3. *paciscor cum aliquo, pactum ineo cum aliquo, convenio cum aliquo.* Luc. XXII, 5. καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι et pacti sunt cum eo certa pecuniae summa. *Andocides* Orat. III. p. 280. ἃ δὲ πρὸς τούτους μόνους ἐκεῖνοι συνέθεντο. *Herodotus* I, c. 82. συνθέμενοι ταῦτα ἀπηλλάσσοντο. *Xenoph.* Hist. Gr. VI, 3. 5. *Lysias* Orat. p. 266. ἃς συνθήκας συνεθέμεθα. 1 Macc. IX, 70. XI, 9. XV, 27. Hinc interdum de *conspirantibus* adhibetur, v. c. apud Alexandrinos 1 Sam. XXII, 13. et *Herodian.* I, 17. Eodem modo *componere* legitur apud *Sallustium* in *Jugurth.* CXI. ubi videndus *Cortius.*

4. *assentior, consentio,* quasi *una cum altero calculum pono meum.* Act. XXIV, 9. συνέθεντο (si lectio sana est, nec potius legendum est συνεπέθεντο, ut *Griesbachius* edidit. Vide supra sub συνεπιτίθημι.) δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες, ταῦτα οὕτως ἔχειν assensi etiam sunt Judaei, dicentes, haec omnia ita se habere. *Philostrat.* Heroic. c. 5. extr. p. 704. ὀλίγοις τῶν βουλευμάτων ξυντίθεσθαι. Alia loca, huc pertinentia, habet *Palairet.* in Obss. Philol. in N. T. p. 337. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* p. 825. ed. *Bernard.* συντίθημι· τὸ συναρμόζω. καὶ συντίθεταί τις, ἀντὶ τοῦ συναρμόζεται. καὶ συντίθημι· τὸ συνάγω. ὡς τὸ, πάντα συνθεὶς χρήματα. συντίθεμαι δὲ, τὸ ὁμολογῶ. Λιβάνιος ἐν τῷ περὶ τῆς ἑαυτοῦ τύχης· συνθέμενος ἥξειν πρὸς τὴν ὑστεραίαν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 803.

ΣΥΝΤΌΜΩΣ. Adverbium, quod proprie significat: *concise*, deinde metaphorice, ut latinum: *concise, breviter, paucis, compendiose, succincte*, etiam, ut recte observat *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 361. *subito*, (Alex. Prov.

Prov. XIII, 23. et XXIII, 28.) *brevi, continuo, sine mora*, a σύντομος *concisus, brevis, compendiarius*, (v. c. de *compendiis viae, Xenoph.* de Venat. V, 17. Hist. Gr. VII, 2. 13. Anab. II, 6. 11. *Polyaenus* Strateg. II, 10.) quod est a συντέμνω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXIV, 4. παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως rogo te, ut nos audias paucis. *Hesych.* συντόμως· διὰ βραχέων. 2 Macc. II, 32. τὸ σύντομον τῆς λέξεως μεταδιώκειν. Sap. XIV, 14. 3 Macc. V, 25. Hinc συντομὴ *compendium scribendi.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 619.

ΣΥΝΤΡΕ΄ΧΩ, aor. 2. ind. συνέδραμον, 1. proprie: *una curro, concurro, confluo, convenio*, ex σὺν et τρέχω *curro.* Sic legitur in N. T. Marc. VI, 33. καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πολέων συνέδραμον et pedibus ab omnibus civitatibus confluxerunt. Act. III, 11. συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς confluxit ad eos omnis populus. Judith. VI, 18. XIII, 14. XV, 15. 2 Macc. III, 19. VI, 11.

2. metaphorice, et ad animum translatum: *studium meum una cum aliis in aliquid confero, cooperor, collaboro, eodem impetu feror.* Sic legitur 1 Petr. IV, 4. μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν non concurrentibus vobis in eandem cum iis luxuriae profusionem, h. e. vos non eandem cum iis vitam, in omnem turpitudinem projectam, sectari. Eodem sensu רוּץ, sequente עִם, legitur Ps. L, 18. εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ. Adde *Demosthenem* p. 214. 7. ed. *Reiske.* Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΝΤΡΙ΄ΒΩ, fut. ίψω, 1. proprie: *contero, contundo, comminuo, conquasso, confringo*, etiam *fracto foramine aperio*, ex σὺν et τρίβω *tero, tundo, comminuo.* Sic legitur in N. T. Marc. V, 4. καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι et compedes confringi. ibid. XIV, 3. καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον et fracto foramine aperiens alabastrum. Scilicet orificium vasis unguentarii obsignatum erat, quod signum erat genuini et foris advecti unguenti; qui itaque tali lagenula unguentaria utebantur, superiorem partem colli ejus refringere necesse habebant. Recte itaque *Syrus* h. l. transtulit: ܘܬܒܪܬܗ *et illa aperuit illud.* Joh. XIX, 36. ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτῷ ossa ejus non conterentur. Apoc. II, 27. ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται ut vasa figulina conteruntur. *Hesych.* συντρίβει· συνθλᾷ. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro שָׁבַר *fregit, confregit, disrupit.* Genes. XIX, 9. Exod. IX, 25. Num. IX, 12. chaldaico תְּבַר idem, Daniel. II, 33. רָצַץ *collisit, conquassavit, contrivit*, Psalm. LXXIV, 14. Eccles. XII, 6. et aliis similibus verbis. Adde *Thucyd.* IV, c. 11. *Aelian.* V. H. XII, 61. et interpretes ad *Thomam M.* s. v. Καταγνὺς p. 500. ed. *Bernard.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 716.

2. *vulnero, violenter tracto, excrucio, misere vexo.* Sic legitur in N. T. Luc. IX, 39. de homine daemoniaco, ὃ πνεῦμα συντρίβει, h. e. vulnerat, vel cruciat, misere vexat, seu vires ejus atterit et enervat. Alexandrini usi sunt hac voce pro פָּצַע *vulneravit.* 1 Regg. XX, 36. Notionem *vexandi* et *cruciandi* habet hebraicum דָּכָא *contudit, contrivit, comminuit*, (cui συντρίβειν Ies. LVII, 15. apud Alexandrinos respondet) Ies. III, 15. Vocem autem συντρίβεσθαι apud Graecos quoque de *iis* adhiberi, *quorum vires atteruntur et exhauriuntur*, observavit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 254 seq.

3. συντετριμμένος metaphorice *is* dicitur, *qui est imbecillis et exigua intelligendi facultate praeditus.* Matth. XII, 20. κάλαμον συντετριμμένον (קָנֶה רָצוּץ Ies. XLII, 3.) οὐ κατεάξει homines imbecilles non abjiciet, sed potius summa erga eos lenitate et humanitate utetur eosque confirmabit.

4. συντρίβεσθαι τὴν καρδίαν *dolere, tristitia affici, angi et affligi animo.* Luc.

Luc. IV, 18. ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν misit me ad sanandos animo fractos, h. e. ad solatio erigendos homines, tristitia affectos. Verba sunt desumta ex Ies. LXI, 1. Adde Ps. LI, 17. Jerem. XXII, 20. συνετρίβησαν (scil. ταῖς ψυχαῖς) πάντες οἱ ἐρασταί σου. *Suid.* συνετρίβησαν ταῖς ψυχαῖς· ἀντὶ τοῦ, ἐθορυβήθησαν, συνεχύθησαν. Eodem sensu legitur apud *Diod. Sic.* XI, c. 59. formula συντρίβειν τοῖς φρονήμασι, et ibid. XVI, c. 81. συντρίβειν ταῖς ψυχαῖς. *Polyb.* p. 1130. et 1298. *Plutarch.* Timol. p. 238. E.

5. formula: συντρίβειν τινὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τινὸς metaphorice notat: *infringere alicujus potestatem eumque alicujus potestati subjicere.* Sic legitur in N. T. Rom. XVI, 20. ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει Deus vero benignissimus efficiet, ut vos mox omnibus ac singulis malis, quibus nunc oppressi estis, eripiamini omniumque hostium vestrorum potentia ac vis nocendi prorsus infringatur ac imminuatur. Conf. supra dicta ad πούς et Σατανᾶς. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥ'ΝΤΡΙΜΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *contusio, contritio, conquassatio, confractio.* Est enim verbale a 1 pers. praet. pass. συντέτριμμαι, verbi συντρίβω *contero.* Alexandrini adhibuerunt pro עַצֶּבֶת *dolor* et per metonymiam pro *omni, quod dolorem efficit,* Ps. CXLVII, 3. פֶּצַע *vulnus,* Job. IX, 17. Prov. XX, 29. XXIII, 29. et שֶׁבֶר *fractio.* Levit. XXI, 18. XXIV, 20. Ies. XXX, 14.

2. metaphorice: *vastatio, ruina, pernicies, interitus, calamitas, miseria,* etiam *studium aliis nocendi.* Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. III, 16. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, h. e. quicquid agunt, agunt, ut alios perdant, seu nihil aliud agunt, quam, ut aliis miserias, calamitates et aerumnas creent. Verba sunt desumta ex Ies. LIX, 7. ubi in hebraico שֹׁד *vastatio* legitur, cui voci etiam respondet apud Alexandrinos Ies. XXII, 4. et LX, 18. Adde Ies. XXX, 26. Jerem. VI, 14. VIII, 11. 21. Thren. II, 11. III, 47. IV, 10. Sapient. III, 3. καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα. Sir. XL, 11. λιμὸς καὶ σύντριμμα καὶ μάστιξ. 1 Macc. II, 7. ἰδεῖν τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου. *Hesych.* σύντριμμα· ταλαιπωρία, μοχθηρία.

ΣΥ'ΝΤΡΟΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *una enutritus cum altero, collactaneus,* (qua voce *Vulgatus* Act. XIII, 1. usus est.) a praet. med. συντέτροφα, verbi συντρέφω *simul nutrio et alo,* hocque ex σὺν et τρέφω *nutrio, alo.* Sic legitur haec vox apud *Xenoph.* Memor. II. 3. 4. ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων.

2. *qui una cum altero educatur,* et κατ' ἐξοχὴν olim σύντροφοι dicebantur, *qui colludendi causa pueris regum, principum et ditiorum apud veteres socii adjungebantur et eadem cum iis institutione et educatione fruebantur* (*Plutarch.* de Pueror. Educat. c. 6.) et a Latinis *sodales* dicebantur. Vide *J. E. J. Walchii* Diss. de συντρόφοις veterum, in Ej. Diss. in Acta Apostolorum Vol. II, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 532 Sic semel in N. T. legitur Act. XIII, 1. Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος et Manaen, sodalis Herodis, tetrarchae, seu, qui a prima inde aetate cum Herode educatus erat. Legitur praeterea haec vox in eadem significatione 2 Macc. IX, 29. παρεκομίζετο δὲ τὸ σῶμα Φίλιππος ὁ σύντροφος αὐτοῦ, scil. Ἀντιόχου. *Aelian.* V. H. XII, 26. *Diod. Sic.* Lib. I, c. 53. *Hesych.* σύντροφον· συνανάτροφον. *Phavor.* σύντροφοι· συνανάτροφοι. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1188. *Sodales alicujus regis ac principis* etiam συνέκτροφοι dicebantur; quo nomine sodales Alexandri M. insigniuntur ab auctore primi libri Maccab. I, 7. Hinc substantivum συντροφία *sodalitium, communis educatio,* quod, omissum in *Bielii* Thesauro, legitur 3 Maccab. V, 32. nisi tibi parcerem διὰ τὴν τῆς συντροφίας στοργὴν ob intercedentem ex communi educatione

ae amorem. Conf. etiam *Ra-*
ss. Polyb. p. 340.
ΥΓΧΑ΄ΝΩ, fut. τυχήσω, vel
aor. 2. συνέτυχον, *convenio,*
adeo, colloquor cum aliquo,
r, obviam fio, occurro, incido
m, ex σὺν et τυγχάνω *sum,*
le infra. Construitur cum
; legitur in N. T. tantum in
Luc. VIII, 19. καὶ οὐκ ἠδύ-
νυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον nec
eum convenire (*Vulgatus*
dire. Syrus: et non pote-
ܠ ܠܡܡܠܠܘ *loqui cum eo.*)
turbam; coll. Matth. XII,
λαλῆσαι αὐτῷ. *Herodot.* IV,
ic συντυχία et σύντευξις *collo-*
miliaris consuetudo cum ali-
gitur apud *Aelian.* V. H. IV,
d graecos Scriptores συντυγ-
ndoque notat *casu in aliquid*
v. c. apud *Xenoph.* de Re
in Prooem. et *Aelian.* V. H.
unde apud eundem XII, 64.
uitus συντυχία dicitur.
ΥΧΗ, ης, ἡ, *Syntyche.* Nomen
graecum, idem notans, quod
ε, affabilis, a συντυγχάνω, vel
ata, a σὺν *cum* et τύχη, *for-*
emel tantum in N. T. com-
ır Philipp. IV, 2.
ΙΟΚΡΙ΄ΝΟΜΑΙ, fut. οῦμαι, *una*
templum alicujus in simulan-
issimulando sequor, abripior
noribus contra rectius mentis
amen, ex σὺν et ὑποκρίνομαι
ore fabularum, actoribus com-
r, quod vide infra. Semel
N. T. legitur Galat. II, 13.
εκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ
xemplum autem Petri in dis-
sequebantur etiam reliqui
empe Christiani e Judaeis;
κρίνεσθαί τινι est idem, quod
tibus συναπάγεσθαι τῇ ὑποκρί-
et v. 12. traditur, in quo
κρισις Petri. *Plutarch.* Mario
εἴτε πλαττόμενος καὶ συνυποκρι-
Polyb. III, 31. Conf. *Ra-*
ss. Polyb. p. 514. et *Elsne-*
bss. Sacr. T. II. p. 179.

ΣΥΝΥΠΟΥΡΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *una operam confero, adjuvo, opem fero,* ex σὺν et ὑπουργέω *adjuvo,* quod est ab ὑπουργὸς *adjutor.* Legitur semel in N. T. in partic. 2 Cor. I, 11. συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει adjuvantibus me etiam vobis precibus vestris, pro me ad Deum fusis. *Lucian.* in Bis accusato T. II. p. 224. συναγωνιζομένης τῆς ἡδονῆς, ἥπερ αὐτῇ τὰ πολλὰ ξυνυπουργεῖ.

ΣΥΝΩΔΙ΄ΝΩ, fut. νῶ, 1. proprie: *una parturio, una parturientis doloris sentio,* ex σὺν et ὠδίνω *parturio,* quod est ab ὠδὶν *dolor partus.*

2. *in societatem dolorum et cruciatuum alicujus venio, mali alieni sensu afficior ac moveor,* i. q. συμπάσχω et συμπαθέω. *Porphyr.* de Abstinent. III, c. 10. p. 114. οἶδε δὲ ἐπὶ τῶν ζώων τὰς ὠδῖνας ὁ σύνοικος, καὶ συνωδίνει γε τὰ πολλὰ ὥσπερ καὶ ἀλεκτρυόνες.

3. *instar puerperae doloribus afficior, crucior, vehementer doleo et lugeo,* et est idem, quod simplex ὠδίνω, nulla praepositionis σὺν ratione habita. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. VIII, 22. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν constat enim inter omnes, Christianos fere omnes hoc tempore admodum dolere et variis calamitatibus vexari. Errarunt enim, qui illud σὺν in συστενάζειν et συνωδίνειν vel ad Christianos v. 21. vel ad πᾶσα κτίσις, etymologiae pressius inhaerentes referrent. *Eurip.* Helen. v. 753. συνωδίνειν τοῖς κακοῖς. *Alberti* Glossar. N. T. p. 103. συνωδίνει· ὀδυνᾶται, στενάζει.

ΣΥΝΩΜΟΣΙ΄Α, ας, ἡ, *conjuratio, conspiratio,* i. q. συνωμόσιον, (quod legitur apud *Longum* Lib. IV. p. 182.) a συνόμνυμι *conjuro,* quod est ex σὺν et ὄμνυμι vel ὀμνύω *juro.* Legitur in N. T. tantum Act. XXIII, 13. ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα, οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες erant autem plus quadraginta, qui ita conspiraverant et (conf. v. 12.) diris exsecrationibus se obstrinxerant, ne nutrimenta caperent, priusquam Paulum occidissent. Adde *Apollodor.* Bibl. III, c. 14. § 4. ἐπιτεί-

ηντο γὰρ συνωμοσίαν ἀλλήλαις συναπολέσθαι. *Thucyd.* VI, c. 66. VIII, c. 81. *Hesych.* συνωμοσία· ἡ μεθ' ὅρκων φιλία. Idem tradit *Suidas.* Hinc συνωμότης *conjuratus, confoederatus,* quod legitur apud Alexandrinos Genes. XIV, 13. pro בַּעַל בְּרִית *dominus foederis,* et *Thucyd.* Lib. VI, cap. 57.

ΣΥΡΑΚΟΥ͂ΣΑΙ et ΣΥΡΆΚΟΥΣΑΙ, ῶν, αἱ, *Syracusae.* Urbs maritima Siciliae celeberrima, amplissima ac opportuno portu instructa, sub Pachyno monte sita, aedificata ab Archia, Corinthio, et a palude, vel loco quodam paludoso, *Syraco* dicta. Auctore *Strabone* Lib. VI. p. 413. B. ex quinque aliis urbibus coaluit; alii vero urbem universam quatuor, tantum oppidis constitisse contendunt, nec minorem Athenis fuisse. Fuit patria Archimedis. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. II, c. 12. p. 787. In N. T. semel tantum memoratur Act. XXVIII, 12. καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας et Syracusas appulsi.

ΣΥΡΊΑ, ας, ἡ, *Syria.* Regio amplissima Asiae majoris, quae quondam longe extensa, et sub ea comprehensa fuit

1. Syria, proprie dicta, quae terminos habet ab ortu Euphratem et Arabiam desertam, a meridie Phoeniciam et Galilaeam, ab occasu mare mediterraneum, a septentrione Ciliciam et Armeniam minorem.

2. Phoenicia.

3. Palaestina et

4. secundum *Plinium* H. N. Lib. V, c. 12. etiam Mesopotamia et Babylonia. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 12. p. 335. seq. Nomen ipsum quidam derivant a σύρειν *trahere. Hesych.* Συρία· διὰ τὸ σύρεσθαι ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Alii factum putant ex *Assyria,* per aphaeresin. Forte ab hebraico צוּר, in plur. צֻרִים *rupes.* Legitur in N. T. Matth. IV, 24. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν, coll. v. 25. et Marc. I, 28. καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας, ut adeo per Syriam in loco Matthaei Galilaea et omnes Palaestinae regiones, Galilaeae finitimae, intelligendae esse videantur. Conf. *Relandi* Palaestinam p. 45. Luc. II, 2. Act. XV, 23. 41. XVIII, 18. XX, 3. XXI, 3. Galat. I, 21. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, *Syrus.* Est nomen gentile, significans *hominem ex Syria oriundum,* a Συρία, quod vide. Legitur in N. T. tantum Luc. IV, 27.

ΣΥΡΟΦΟΊΝΙΣΣΑ, ας, ἡ, *Syrophoenissa.* Nomen mulieris, quae fuit non Syro-Graeca nec Syro-Macedonica, sed genere ac natione Syro-Phoenissa, h. e. ex Syro-Phoenicia vel Syria Phoenice, regiuncula, sita inter Syriam et Phoenicen, in partibus Tyri ac Sidonis, cujus incolae erant reliquiae Chananaeorum. Judd. I, 31. 32. unde mulier, quae Marc. VII, 26. Συροφοίνισσα dicitur, Matth. XV, 22. Chananaea vocatur. Phoenicia autem olim pars Syriae fuit, ut tradit *Plinius* in H. N. Lib. V. c. 12. Conf. *Relandi* Palaestinam p. 50. Masculinum est Συροφοίνιξ, latine *Syrophoenix,* (quod legitur apud *Juvenal.* Sat. VIII, v. 159.) Sic Cadmum appellat *Lucianus* in Concil. Deor. T. III. p. 529.

ΣΥ͂ΡΤΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *Syrtis.* Ita dicitur *omnis locus, vel tractus maris arenosus et vadosus, qui naves, eo appulsas, veluti trahit ac retinet et denique absorbet,* a σύρω *traho, attraho.* Speciatim vero olim ita dicebatur *locus duplex arenosus in mari Africo, in quo naves defixae haerent et diffringuntur.* Conf. Cel. *Heynii* Excursum IV. ad Aen. Lib. I. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 17. μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν ne in Syrtim inciderent; ubi intelligendus est ejusmodi tractus maris Libyci, in quem navis, qua Paulus vehebatur, relicta Creta, facillime ferri et incidere poterat. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 642 seq.

ΣΥ͂ΡΩ, ρῶ, 1. proprie: *traho, protraho, extraho, ad me traho, attraho.* In perf. pass. σέσυρμαι, unde σύρμα *omne quod trahitur.* Legitur in N. T. Joh. XXI, 8. σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων trahentes rete piscium. Apoc. XII,

XII, 4. καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ. Quibus verbis illusisse Johannes videtur ad σύρματα veterum, quae erant vestes caudatae matronarum nobilium, quarum caudae, seu extremae orae, per solum trahuntur. Adde Ies. III, 15.

2. *vi abduco aliquem, rapio aliquem in jus, ad judicem, carcerem, poenas,* i. q. κατασύρω. Act. VIII, 3. σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν ad carcerem trahens viros ac foeminas. ibid. XIV, 19. ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως extraxerunt ex urbe. ibid. XVII, 6. ἔσυρον τὸν Ἰάσονα, καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας traxerunt Jasonem et alios quosdam Christianos ad praefectos civitatis. *Arrian.* Diss. Epictet. I, 29. σύρῃ εἰς τὸ δεσμωτήριον. *Lucian.* Lexiph. 10. Δινίαν σύρουσιν ἄγδην ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Eodem modo *trahere* et *attrahere* apud Latinos adhiberi, docuit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 504 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΠΑΡΆΤΤΩ vel ΣΥΣΠΑΡΆΣΣΩ, fut. άξω, *discerpo, dilacero, dilanio,* et ex adjuncto: *concutio, huc et illuc acto,* i. q. simplex σπαράσσω. Legitur in N. T. tantum Luc. IX, 42. ἔῤῥηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν corripuit eum daemon et totum ejus corpus convulsit et distorsit. Vide supra ad σπαράσσω notata.

ΣΎΣΣΗΜΟΝ, ου, τὸ, *omne commune signum, quod e composito datur, signum, de quo inter duos pluresve convenit, tessera, symbolum,* a σύσσημος *una significans,* quod ex σὺν et σῆμα *signum.* Semel tantum in N. T. legitur. Marc. XIV, 44. δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον (*Syrus* ܐܬܐ) αὐτοῖς, λέγων dederat autem proditor illis hoc signum; pro quo apud Matthaeum cap. XXVI, 48. est: ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων. Sic etiam Alexandrini hebraicum נֵס *signum, vexillum, quod in altum levatur,* seu *erigitur,* mox σημεῖον, mox σύσσημον transtulerunt. Judd. XX, 38. 40. Ies. V, 26. XLIX, 22. LXII, 10. *Strabo* VI, p. 428. συνέθεντο ἄραι σύσσημον ἐν τῇ ἀγορᾷ πῖλον Λακωνικόν. *Diodor. Sic.* Lib. XIV, p. 298. Conf. *Casaubonum* ad *Aeneae* Poliorcet. cap. 4. p. 1721. ed. *Gronov. Wetstenii N. T.* T. I, p. 630. et *Ludov. de Dieu* Criticam Sacram p. 422. *Hesych. Suidas* et *Phavorinus:* σύσσημον σημεῖον. *Suid.* σύνθημα· σύσσημον. De verbo συσσημαίνεσθαι, quod *signare, obsignare* notat, vide *Salmas.* de Modo Usurar. p. 449.

ΣΎΣΣΩΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *ejusdem corporis particeps, uno corpore conjunctus, pars corporis ejusdem,* ex σὺν et σῶμα *corpus.*

2. metaphorice: *qui ad eandem cum aliis societatem pertinet, societatis vinculis cum aliquo junctus:* et quia in N. T. libris *coetus Christianorum, e Judaeis ac paganis constans,* saepissime σῶμα dicitur, etiam σύσσωμος speciatim in N. T. dicitur *in coetum et numerum Christianorum receptus.* Sic tantum legitur Ephes. III, 6. εἶναι τὰ ἔθνη σύσσωμα ut gentiles arctissime cum Judaeis conjungerentur receptione in coetum Christianorum. Bene *Theophyl.* ad h. l. ἵνα δηλώσῃ τὴν πολλὴν ἐγγύτητα καὶ ἕνωσιν, σύσσωμα εἶπε τὰ ἔθνη. Ἓν γὰρ σῶμα γεγόνασιν οἱ Ἐθνικοὶ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ἁγίους μιᾷ κεφαλῇ ἐν Χριστῷ συγκρατούμενον.

ΣΥΣΤΑΣΙΑΣΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, *socius seditionis, particeps conjurationis,* a συστασιάζω *seditionem una excito, conspiro,* hocque ex σὺν et στασιάζω *factionibus contendo,* quod a στάσις *seditio.* Legitur in N. T. tantum Marc. XV, 7. μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος qui una cum reliquis seditionis auctoribus erat in vincula conjectus. Vide *J. H. Maii* Obss. SS. Lib. IV, p. 232. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 634. Verbum συστασιάζειν legitur apud *Plutarch.* T. VIII, p. 175. ed. *Reiske.*

ΣΥΣΤΑΤΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, *commendatitius,* a συνίστημι, vel συνιστάνω *commendo,* quod vide supra. Legitur in N. T. tantum 2 Cor. III, 1. ἢ μὴ χρήζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν; aut num egemus, sicut alii, commendatitiis litteris

ad vos, aut commendatitiis a vobis? Conf. *Lydii* Agonistica Sacra c. 31. *Arrian*. Diss. Epictet. II, 3. γράμματα παρ' αὐτοῦ λαβεῖν συστατικά.

ΣΥΣΤΑΥΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *una crucifigo, una in crucem tollo mortis supplicio adjudicatum*, ex σὺν et σταυρόω *crucifigo*, quod vide supra. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 44. καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ etiam latrones, cum eo crucifixi. Marc. XV, 32. οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ. Joh. XIX, 32.

2. metaphorice: συσταυροῦσθαι *ad similitudinem et imitationem mortis Christi mori*, h. e. *renuntiare et valedicere vitiositati*. Sic reperitur Rom. VI, 6. ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη nos renuntiasse pristinae perversae vivendi rationi. Galat. II, 20. Χριστῷ συνεσταύρωμαι renuntiavi pristinae vitae rationi, ut Christus in cruce mortuus est. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, 1. proprie: *committo, una mitto*, ex σὺν et στέλλω *mitto, ablego*.

2. *contraho, coarcto*, verbi causa *vestem, linteum* etc. *Theophrast*. de Causis Plantarum. I, c. 17. ἀφιλκόμενα γὰρ πόνον τι παρέχει καὶ καταψύχει, καὶ εἰς ὀλίγον συστέλλει. Sirac. IV, 31. χεὶρ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

3. metaphorice; *in angustias redigo, miserum tristemque reddo, facio, ut aliquis animum abjiciat et summo metu afficiatur*, si de *hominibus* adhibetur; de *tempore* vero, *molestum, turbulentum, luctuosum reddo*. 1 Cor. VII, 29. ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστι tempora tristia ac turbulenta futura sunt. *Symmachus* Ps. LXXIII, 21. pro כִּי־יִתְחַמֵּץ לְבָבִי habet: συνεστέλλετο ἡ καρδία μου contractum est cor meum, h. e. aegre fero. 1 Macc. III, 6. συνεστάλησαν οἱ ἄνομοι ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτῶν. 2 Macc. VI, 12. μὴ συστέλλεσθαι διὰ τὰς συμφορὰς animum non abjicere propter calamitates. 3 Macc. V, 33. *Hesych*. συνεστάλη· πεφόβηται, ἐθυλίασι. Conf. *Jul. Pollucis* Onom. III, 136. et V, s. 123. et *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 6. 10. p. 202 seq. Sic etiam apud Latinos *contractio animi* de *tristitia*, vel *aegritudine animi* usurpatur. Vide *Cic*. Tuscul. Quaest. I, 37. et Laelium c. 13. Sed alii καιρὸν συνεσταλμένον *tempus contractum*, quod Paulus in loco supra laudato praedicit, de *tempore brevi* explicant, ut sensus verborum sit: tempus breve adhuc superest, quemadmodum apud Latinos *contrahi* in formulis: *contractae noctes* et *contracti dies*, adhibetur: prior tamen explicatio praeferenda mihi quidem videtur.

4. *praeparo*, verbi causa in formula; συστέλλειν πόλεμον *se ad pugnam parare*, saepius apud Graecos obvia. Hinc

5. speciatim *compono cadaver ad sepulturam, pollingo*, i. q. συγκομίζω, quod vide supra et περιστέλλω. Ezech. XXIX, 5. *Homer*. Odyss. ω, v. 292. *Herodot*. II, c. 90. *Alciphron* lib. I, Ep. 9. ed. *Bergler*. Sic legitur in N. T. Act. V, 6. συνέστειλαν αὐτὸν composuerunt ejus cadaver. *Syrus* transtulit; ܘܟܢܫܘܗܝ *et collegerunt eum*. Conf. *Nicolai* de Luctu Graecorum c. VI, § 1. *Krebsii* Obss. Flav. p. 176 seq. *Wakefield* in Silva Critica P. II, p. 126. *Casaubonum* ad *Persium* Sat. III. p. 305. et alios scriptores, excitatos a *Wolfio* in Curis Philol. in N. T. T. I, p. 1074. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΤΕΝΆΖΩ, fut. άξω, 1. proprie: *congemisco, simul ingemisco, una suspiro, simul gemo*, ex σὺν et στενάζω *gemo*.

2. *ingemisco, gemo, suspiro*, et ex adjuncto: *dolores sentio*, nulla plane ratione habita praepositionis σὺν, quam in compositis haud raro plane negligendam esse, jam aliquoties in hoc libro, v. c. ad συμμαρτυρέω, συνωδίνω etc. observatum est. Legitur in N. T. tantum Rom. VIII, 22. οἴδαμεν γὰρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει, h. e. nondum cessant, uti nos experientia docet, Christianorum persecutiones.

ΣΥΣΤΟΙΧΕΏ,

ΣΥΣΤΟΙΧΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *simul incedo, eodem ordine, eadem serie cum altero consisto et ambulo,* et usurpatur non solum de militibus, qui in certa serie sunt collocati et ordine ad nutum ducis incedunt, seriem exacte observantes, ne lineam transiliant, (οἱ ἐφ' ἑνὸς τεταγμένοι καὶ τοῦ αὐτοῦ στοίχου ὄντες. Conf. *Polyb.* X, 21. 7. et *Stephani* Thesaurum L. Gr. T. III, p. 987.) sed etiam de quacunque serie rerum, bene inter se dispositarum, ex σὺν et στοιχέω *ordine procedo,* (quod vide supra) hocque a στοῖχος *ordo, series.*

2. metaphorice: *similis sum, respondeo alicui,* et de omnibus rebus adhibetur, quae rationem, conjunctionem, cognationem et convenientiam aliquam inter se habent, quae sive invicem respondent adeoque comparari invicem possunt. Sic semel legitur in N. T. Galat. IV, 25. συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ Hagar optimo jure comparari potest cum hodierna Hierosolyma, seu civitate judaica. Eodem modo σύστοιχος usurpatur, ut sit idem, quod ὅμοιος, v. c. apud *Polyb.* de Virtut. 1402. καὶ τὰ λοιπὰ ἦν τούτοις ὅμοια καὶ σύστοιχα. *Theophrast.* de Causis Plantar. VI, c. 4. p. 356. τὸν μὲν γλυκὺν καὶ λιπαρὸν, καὶ ὅσοι σύστοιχοι τούτοις, ἀρχὰς δεῖ λέγειν. ibid. VI, c. 6 et 7. Conf. *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 527. *Welstenii N. T.* T. II, p. 229. et *Wolfium* in Curis Philol. in N. T. T. II, p. 761.

ΣΥΣΤΡΑΤΙΩ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *commilito, qui cum alio sub iisdem signis et vexillis militat,* ex σὺν et στρατιώτης *miles. Herodian.* I, 5. § 8. ubi vid. *Irmischius* in Excursu p. 870. *Xenoph. Anab.* I, 2. 26. *Plutarch. Fab. Max.* 13.

2. metaphorice, ut latinum *commilito: socius, collega, sodalis, coadjutor.* Sic autem bis in N. T. legitur. Phil. II, 25. ubi συστρατιώτης, quia συνεργὸς praecedit, non socium muneris tradendae religionis christianae, seu collegam, sed socium calamitatum ob religionem christianam significat; ergo συστρατιώτην μου in l. l. notat eum, qui mecum multa pericula et calamitates subiit ob religionem christianam. Cf. v. 30. Philem. v. 2. καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ μου et Archippo, qui nos multum in religione christiana tradenda et propaganda adjuvit, ubi est i. q. συνεργὸς v. 1.

ΣΥΣΤΡΕ΄ΦΩ, fut. έψω, 1. proprie: *converto,* ex σὺν et στρέφω *verto,* littera ν ob sequens σ elisa, ut evitetur cacophonia. *Xenoph. de rep. Laced.* 13, 6.

2. *colligo, congrego, convolvo in fascem.* Tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 3. συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος quum autem Paulus collegisset plura sarmenta, seu converrente vero Paulo sarmentorum multitudinem. *Vulgatus* voce *congregare* usus est et *Chrysostomus* ad h. l. συστρέφειν per συλλέγειν interpretatus est. Alexandrini hac voce usi sunt pro לָקַט *collegit,* Judd. XI, 3. et קָבַץ *collegit, congregavit,* Judd. XII, 4. Apud Graecos hanc vocem usurpari de globo, aut agmine facto, ad majorem vim ac impetum, docuit *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II, p. 625. Adde *Xenoph.* Anab. I, 10. 4.

ΣΥΣΤΡΟΦΗ΄, ῆς, ἡ, 1. proprie: *conversio,* a συστρέφω *converto.* Jam quia συστρέφειν etiam *congregare,* συνάγειν et speciatim στασιαστικῶς συνάγειν significat, etiam συστροφὴ

2. *coetum, congregationem, conventum* et κατ' ἐξοχὴν *tumultuarium ac seditiosum populi concursum* notat. Sic legitur Act. XIX, 40. μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης cum nulla adsit causa idonea, qua tumultuarii hujus concursus (qua voce h. l. *Vulgatus* quoque usus est.) rationem reddere possimus. Alexandrini hac voce usi sunt Judd. XIV, 8. ubi pro hebraicis עֲדַת דְּבוֹרִים *examen apum,* habent συστροφὴν μελισσῶν. 1 Macc. XIV, 44. ἐπισυστρέψαι συστροφήν. *Polyb.* IV, 34. 6. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 590.

3. *conjuratio, conspiratio*, i. q. συνωμοσία. Act. XXIII, 12. ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι conspirarunt Judaei. Alex. Amos VII, 10. συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ Ἀμὼς pro verbis hebraicis: קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס. Ps. LXIV, 2. 2 Regg. XV, 15. *Suid.* συστροφή· ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἐπὶ κακῷ συμφωνία. Etiam verbum συστρέφειν de *conjuratione* et *conspiratione* aliquoties in versione Alex. usurpatum reperitur, v. c. 2 Sam. XV, 31. 2 Regg. X, 9. et XV, 30. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΥΣΧΗΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *configuro, conformo*. Medium συσχηματίζομαι *me ipse configuro*, et *conformo, eundem habitum corporis sumo, quem alter habet*, ex σὺν et σχηματίζω *effingo, assimilo*, quod a σχῆμα *figura*.

2. metaphorice συσχηματίζεσθαι notat: *se conformare, accommodare et componere ad mores aliorum et consuetudinem, alicui convenienter vivere, imitari aliquem*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Rom. XII, 2. καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ ne conformetis vos ad mores hujus saeculi, seu improborum hominum. 1 Petr. I, 14. μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις ne pravis illis cupiditatibus convenienter iterum vivatis, quibus olim, cum adhuc alieni essetis a religione christiana, regi vos patiebamini. *Plutarch.* Numa 73. συσχηματίζονται πρὸς αὐτόν. *Aesopus* in Fabula de Vespertilione et Mustela p. 246. οἱ τοῖς καιροῖς συμμετασχηματιζόμενοι, πολλάκις τοὺς κινδύνους ἐκφεύγουσι. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 77.

ΣΥΧΆΡ, ἡ, *Sychar*. Nomen urbis, quae et Συχὲμ *Sychem* et Σιχὰρ *Sichar* (quod vide supra) dicta fuit et postea appellata est (v. c. ab *Eusebio*) *Flavia Neapolis*, h. e. Neapolis, a Flavio condita Sita fuit in finibus terrae tribus Ephraimiticae, in summo montis vertice, vicina monti Garizim, distans ab urbe Samaria, quae nunc *Sebaste* vocatur, duabus parasangis, ut testatur *R. Benjam.* in Itinerario suo. Christi ac apostolorum aetate caput totius Samariae fuit. De varia scriptione hujus nominis conferri meretur, praeter *Wetstenium*, *Cellarius* in Geogr. Antiq. Lib. III, c. 13. p. 433. *Hieronymus* ad *Eustach.* Epist. 27. pro Σιχὰρ legendum esse judicavit Συχάρ. Semel in N. T. memoratur Joh. IV, 5. Vide etiam *Lightfooti* Disquisitionem Chorographicam Johanni praemissam cap. IV. *Alberti* Glossar. Gr. p. 59. Συχάρ· συσκιασμός.

ΣΥΧΈΜ, ὁ, *Sychem*, vel *Sichem*. Est nomen proprium

1. *filii Hemoris*, qui ob stuprum, Dinae, Jacobi filiae, illatum, una cum patre et civibus a filiis Jacobi trucidatus fuit. Genes. XXXIV, 2. Hebraice שְׁכֶם vocatur. Act. VII, 16. παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ Συχὲμ, scil. πατρὸς, a filiis Emmoris, patris Sichemis.

2. *urbis* non ignobilis Samariae, in finibus terrae tribus Ephraimiticae sitae, juxta sepulcrum Josephi, (Genes. XXXIII, 19. Jos. XXIV, 35.) quam subvertit Abimelechus et sale consevit; (Judd. IX, 45.) postea vero instaurata est a Jeroboamo, qui ibi regiam constituit. 1 Reg. XII, 24. Conf. *Hieronymum* in Locis Hebraicis et *Casauboni* Exercitationes p. 255. Act. VII, 16. μετετέθησαν εἰς Συχέμ. Codex *Coislin.* I. apud *Albertum* in Append. Glossar. Gr. p. 212. Συχέμ· ὠμίασις. שְׁכֶם enim *humerum* notat. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΑΓῊ, ῆς, ἡ, 1. proprie notat *mactationem*, vel *jugulationem pecudis*. Est enim verbale a perf. med. ἔσφαγα, verbi σφάττω, vel σφάζω *macto, jugulo*, Rom. VIII, 36. ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς tractamur tanquam oves, ad mactandum destinatae et a grege separatae, h. e. quotidie in praesentissimo vitae periculo versamur. Sententia haec est desumta ex Ps. XLIV,

22.

hebraico legitur נֶחְשַׁבְנוּ
כְּ. Adde Prov. VII, 22.
I, 3.
etonymiam : *epulum*, cujus
ius pecudum numerus mac-
cob. V, 5. ὡς ἐν ἡμέρᾳ (pro
σφαγῆς quasi in diem laeto-
riorum, quae apud Judaeos
ias σωτηρίους celebrari sole-
Grotius, *Beza* et alii haec
rpretati sunt, quae tamen
commode de *ipsa mactatio-*
xplicarunt, ut homines, in
ntum viventes et otio ac
entes quasi, eleganter a Ja-
comparentur cum animali-
itioni destinatis, quae sagi-
leoque ipsis mala imminen-
nnuntientur.
horice : *caedes violenta*, *oc-*
nis, et ex adjuncto: *interi-*
nicies. Act. VIII, 32. ὡς
ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη tanquam ovis
ı (fortasse *ad lanienam*, seu
ultimi supplicii. *Etym. M.*
ὁ τόπος, ἐν ᾧ σφάζεταί τις,
α αὐτή.) ductus est. Ver-
sumta ex Ies. LIII, 7. qui
norte Christi in cruce expli-
nc apud Alexandrinos σφαγὴ
o הֲרֹג *occidere*, Jerem. XV,
occisio, Jerem. XII, 3. כִּיד
Iob. XXI, 20. et קָטֶל *occi-*
v. 9. Adde 2 Macc. V, 6.
16. Eodem modo etiam
rpatur Ies. XXXIV, 2. 6.
. Saepius in N. T. non le-

ΙΟΝ, ου, τὸ, *victima*, *hostia*,
i et mactari solet, i. q. θυ-
et. med. ἔσφαγα, verbi σφά-
ράττω *macto*, *jugulo*, *caedo*.
tantum in N. T. Act. VII,
ράγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ
mihi soli victimas ac hostias
? Verba sunt desumta ex
25. ubi pro σφάγιον in he-
gitur זֶבַח *sacrificium*, *victi-*
andrini adhibuerunt quoque
pro נְדָבָה *sacrificium*, *aut munus vo-*
luntarium. Levit. XXII, 23. Legi-
tur praeterea apud *Thucyd*. VI, 69.
Diog. Laërt. VIII, 22. *Plutarch*. So-
lon. p. 83. A. et *Philonem* de Vita
Mosis Tom. II. p. 169, 20. *Hesych*.
σφάγιον· πρόβατον, θῦμα.

ΣΦΑΖΩ, vel ΣΦΑΤΤΩ, fut. άξω,
1. proprie : *jugulo*, *macto pecudes*,
maxime ad sacrificia destinatas, q.
φάζω, a φάω *occido*. Sic legitur Ies.
XXII, 13. σφάζοντες μόσχους. Genes.
XLIII, 16. καὶ σφάξον θύματα. Exod.
XXII, 1. Deut. XXVIII, 31. Num.
XI, 22.

2. metaphorice : *occido*, *neco*, *inter-*
ficio. *Etym. M.* σφάττεσθαι ἐστὶ τὸ διὰ
ἥντινα οὖν αἰτίαν φονεύεσθαι — καὶ ἐπὶ
ἀνθρώπου τάττεται. Sic legitur in N. T.
1 Joh. III, 12. de Caine, ὃς ἔσφαξε τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ qui trucidavit fratrem
suum. De Christo, hominum causa
in cruce interfecto, Apoc. V, 6. 9. 12.
ibid. VI, 4. ἵνα ἀλλήλους σφάξωσιν. ib.
v. 9. τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ interfectorum ob professionem
religionis christianae. ibid. XIII, 8.
XVIII, 24. Eodem modo σφάζειν su-
mitur quoque apud Alexandrinos. Ps.
Ps. XXXVII, 14. τοῦ σφάξαι τοὺς εὐθεῖς
τῇ καρδίᾳ. Ies. XIV, 21. 2 Regg. X,
7. 14. Jer. XXXIX, 6. Adde 1 Macc.
I, 2.

3. per hyperbolen : *lethaliter saucio*
et vulnero. Apoc. XIII, 3. ὡς ἐσφαγ-
μένην εἰς θάνατον. Saepius in N. T. non
legitur.

ΣΦΌΔΡΑ. Adverbium, significans:
valde, *vehementer*, a σφοδρὸς *vehemens*,
acer, *alacer*, *violentus*. Adjectivis ad-
ditum superlativi locum tenet Matth.
II, 10. χαρὰν μεγάλην σφόδρα summum
gaudium. Ita quoque מְאֹד usurpatur
Ps. CXLV, 3. Matth. XVII, 6 et 23.
καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα maxime contris-
tati sunt. ib. XVIII, 31. XIX, 25.
XXVI, 22. XXVII, 54. Marc. XVI,
4. ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Luc. XVIII,
23. ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Act. VI,
7. Apoc. XVI, 21. Saepius in N. T.
non legitur. Alexandrini usi sunt hoc
adverbio

adverbio pro מְאֹד, quod idem notat. Genes. VII, 18. 19. L, 9. 10. etc. *Hesych.* σφόδρα· πάνυ, πολὺ, ἄγαν, λίαν.

ΣΦΟΔΡΩ͂Σ. Adverbium, notans: *valde, vehementer,* a σφοδρὸς *vehemens, validus.* Legitur in N. T. tantum Act. XXVII, 8. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν quum vehementer tempestate jactaremur.

ΣΦΡΑΓΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *obsigno, sigillum annulo imprimo, sigillo claudo, munio,* v. c. litteras etc. a σφραγὶς *sigillum.* Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 66. σφραγίσαντες τὸν λίθον obsignato etiam lapide. Cantic. IV, 12. πηγὴ ἐσφραγισμένη. Dan. VI, 17. καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ, scil. τὸν λίθον, ὃν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου. Hist. Drac. v. 14 et 18. *Arrian.* Epictet. Lib. VI. p. 273. *Diogen. Laërt.* IV, 59. Apoc. XX, 3. καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, scil. ἀβύσσου. Speciatim vero haec vox de scriptis et litteris usurpatur, quae obsignantur, v. c. Ies. XXIX, 11. ὡς οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου—καὶ ἐρεῖ, οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι, ἐσφράγισται γάρ. Jerem. XXXII, 10. 11. 14. 44. Dan. XII, 4. 9. Tob. VII, 14. ἔγραψε συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο. 3 Esdr. III, 8.

2. *signo, signo aliquo noto, nota impressa insignio.* Apoc. VII, 3. ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν usque dum signo, frontibus verorum Dei cultorum impresso, eos a reliquis hominibus separaverimus. ibid. v. 4—8. *Eurip.* Iphig. in Taur. v. 1372. δεινοῖς σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι. Conf. *Lomeieri* Dier. Genial. Dec. II. Diss. 8. quae de Notis et Stigmatibus agit. *Etym. M.* σφραγίζω· σημαίνω, παρασημαίνομαι, ἀπὸ τῆς σφραγῖδος, ὅς ἐστιν ὁ ἐν τῷ δακτυλίῳ λίθος. Jam, quia litteras obsignare solemus, ut partim claudantur et muniantur, partim ut iis major fides addatur, hinc σφραγίζειν

3. metaphorice notat: *comprobare, confirmare, certitudinem dare, corroborare et tueri alicujus rei auctoritatem.* Sic legitur in N. T. Joh. III, 33. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν qui autem doctrinam ejus admittit, is hoc facto etiam aliis comprobat, Deum esse veracem. ibid. VI, 27. τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεὸς hunc enim Deus idoneis argumentis comprobavit et declaravit Messiam. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. I. p. 857. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 857.

4. *certiorem aliquem reddo, confirmo.* 2 Cor. I, 22. ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς qui etiam nos in dies certiores reddit et magis confirmat.

5. *trado alicui aliquid, adjuncta promissione perpetuae possessionis.* Ephes. I, 13. ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ cujus beneficio, ex quo Christiani facti estis, contigerunt vobis promissa et per Christum parta bona. Huc etiam pertinet formula σφραγίζεσθαι ἔν τινι εἴς τι, quae notat: *accipere aliquid certo argumento rei futurae.* Ephes. IV, 30. ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως quae bona accepistis certissimo argumento futurae summae felicitatis in regno Messiae.

6. *tutum praesto, in tutum loco, tuto depono, certo trado,* etwas in Sicherheit bringen, sicher einhändigen, sicher an Ort und Stelle bringen *to place any thing in security, to deliver safe, to put in a secure place.* Rom. XV, 28. καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον et ubi tuto penes ipsos deposuero, seu ipsis tradidero hanc collectam pecuniam. 2 Regg. XXII, 4. καὶ σφράγισον τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν ἐν οἴκῳ Κυρίου.

7. *abscondo, occulto, reticeo, celo,* quia, quae obsignantur, ab aspectu, vel lectione aliorum removentur. Apoc. X, 4. σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ ταῦτα γράψῃς nihil illorum commemora, quae locuta sunt septem tonitrua, nec ea litteris manda. ibid. XXII, 10. μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ubi causa additur, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστι-

꞉ Dan. IX, 24. καὶ τοῦ
ιαρτίας καὶ ἀπαλεῖψαι. ibid.
ιαὶ σὺ σφράγισον τὴν ὅρασιν,
πολλὰς κ. τ. λ. ibid. XII,
Spicilegium meum secun-
Bieliani p. 101. Saepius
n legitur.
:, ἶδος, ἡ, 1. proprie: *obsig-*
ım, alicui rei impositum ac
quo aliquid munimus et
ı et majoris fidei et aucto-
a, etiam *annulus signato-*
litteris impressus, iis dat
ı et fidem. Est verbale
σφράγον, verbi σφράττω, vel
io. Apoc. V, 1. κατεσφρα-
ıγῖσιν ἑπτὰ obsignatum sep-
ibid. v. 2. καὶ λῦσαι τὰς
ιὐτοῦ et removere sigilla
]uo v. 5 et 9. ἀνοῖξαι τὰς
ιὐτοῦ legitur. ibid. VI, 1.
l2. VIII, 1. In versione
a respondet in notione *si-*
co חותם. 1 Regg. XXI,
ῃ, καὶ ἐσφραγίσατο τῇ σφρα-
Hist. Drac. v. 17. σῶοι αἱ
ıνιήλ. De *annulo signato-*
ur ab Alexandrinis Cantic.
'er. XXII, 4. *Herodot.* I,
ıocl. Electra v. 1226. et
H. XII, 30. Conf. *Wet-*
'. T. II, p. 768. *Hesych.*
ιὶ ὁ ἐν δακτυλίῳ λίθος, ἢ σή-
'uid. Σφραγίς· τὸ ἐπισημαῖ-
κτῆρος τὰ φυλαττόμενα. Ὀρῶ-
'α σφραγῖδας ἀπὸ χρυσοῦ καὶ
χερσὶν, ἐπιθύμησε τοῦ χρυσοῦ.
ὀνυχαργοκομήτας τοὺς κόμαις
ῖς δακτυλίοις τὰς χεῖρας κοσ-
ἄχρι τῶν ὀνύχων, ὡς ὑπὸ τῶν
κέπεσθαι τοὺς δακτύλους.
ı nota, signum, quo aliquid
discernitur. Sic sumitur
19. ὁ μὲν τοι στερεὸς θεμέλιος
ηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύ-
nen firma stat et immota
istiana, quae (instar aedi-
inscriptionem habet,) his
noscitur, seu tradit haec
quibus observandis veri
facile ab aliis discerni pos-
sunt. *Grotius* his verbis alludi putat ad morem veterum, sententias fundamentorum lapidibus inscribendi, boni ominis causa. Apoc. VII, 2. ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος. ibid. IX, 4. οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. *Hesych.* σφραγῖδες· αἱ ἐπὶ τῶν δακτυλίων, καὶ τὰ τῶν ἱματίων σημεῖα. Conf. *Zornii* Bibl. Antiq. Exeget. p. 372 seq.

3. *omne, quod alicui rei fidem facit,* aut *facere potest, documentum, pignus.* Sic legitur in N. T. Rom. IV, 11. σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης certissimum favoris divini pignus. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 43. 1 Cor. IX, 2. ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε certissimum documentum muneris mei apostolici vos estis. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 293. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΦΡΆΤΤΩ, vide infra ΦΡΆΤΤΩ.

ΣΦΥΡΌΝ, οῦ, τὸ, *malleolus pedis, talus,* qui sic vocatur ob mallei similitudinem, a σφῦρα *malleus.* Semel tantum in N. T. legitur Act. III, 7. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ illico vero confirmabantur ejus crura atque tali. *Demosthen.* p. 442. 14. ed. *Reiske.* Conf. *Spanhemium* ad *Callimachi* Hymn. in Dian. v. 128. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 473. *Hesych.* σφυρά· τὰ περὶ τοὺς ἀστραγάλους, αἱ περιφέρειαι τῶν ποδῶν. Idem tradit *Suid. Etym. M.* et Schol. *Homeri* ad Iliad. Υ, 147.

ΣΧΕΔΌΝ. Adverbium, significans: *fere, propemodum, prope,* et cum dativo et genitivo juxta, ab inusitato σχέω, h. e. ἔχομαι, *proximus sum.* Ter tantum in N. T. legitur. Act. XIII, 44. σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη propemodum omnes incolae urbis confluxerunt. ibid. XIX, 26. οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας. Hebr. IX, 22. Adde *Thucyd.* III, c. 68. et VII, 33. 2 Macc. V, 2. καθ' ὅλην τὴν πόλιν σχεδόν. *Etym. M.* σχεδὸν σημαίνει ἐγγὺς, πλησίον, πέλας ἢ ἐκ χειρός.

ΣΧῆΜΑ, τος, τὸ, generatim *omnem habitum et statum alicujus rei externum* significat; speciatim vero dicitur de

de *habitu, cultu, gestu, incessu, forma ac conditione externa corporis humani,* a 1 pers. praet. pass. ἔσχημαι, verbi ἔχω *habeo.* In N. T. bis tantum legitur. 1 Cor. VII, 31. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου brevi enim tempore mutabitur praesens rerum humanarum (seu Christianorum) status; seu, nihil est in his terris stabile. *Krebsius* in Obss. Flav. p. 291 seq. ostendere conatus est, σχῆμα, quod saepe apud graecos poetas (v. c. *Sophocl.* Philoctet. v. 952. *Eurip.* Hecub. v. 619. Alcest. v. 933.) redundat, etiam h. l. pleonastice positum esse, ut σχῆμα τοῦ κόσμου sit i. q. κόσμος *mundus,* h. e. *omnes res externae* quam Viri doctissimi explicationem non solum locus 1 Joh. II, 17. ὁ κόσμος παράγεται, sed etiam locus *Joseph.* A. J. III, 12. 3. τῷ σχήματι τῆς δουλείας ἐκόλασε, mirifice confirmat; nam in posteriori loco σχῆμα τῆς δουλείας simpliciter est *servitus, conditio servilis. Joseph. Ant.* lib. II, c. 4. § 2. Conf. *Abreschii* Lect. Aristaenet. I. p. 124. Nec plane aliena est a loco nostro notio *decoris* et *ornamenti,* quam vocabulo σχῆμα vindicavit *Valckenarius* ad *Euripidis* Hippolyt. v. 373. Conf. etiam *Wolfii* Curas Philol. T. II. p. 413. Philipp. II, 8. καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος et universa conditione externa caeteris hominibus par repertus. Aeque late hanc vocem etiam apud graecos Scriptores patere, multis atque idoneis locis demonstrari potest. Sic v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VII, 1. § 22. οὕτω δὲ ἀπολαβοῦσαι πάλιν τὸ ἑαυτῶν σχῆμα sic vero iterum redacti ad pristinam conditionem, vel locum, ἐν τοῖς σκευοφόροις διάγουσιν. Apud eundem in Mem. III, 10. 7. σχῆμα de habitu corporis, positura, gestu adhibetur, de quo etiam legitur apud *Aelian.* V. H. II, 44. IV, 3. et XIV, 22. *Herodian.* I, 9. 7. ἀνὴρ φιλοσόφου φέρων σχῆμα quidam, philosophi gestans habitum. Vide ad h. l. *Irmischium* p. 348. Alia veterum Scriptorum loca collecta vide apud *Berglerum* ad *Alciphronis* Epp. I, 34. p. 140. *Schwarzium* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1292 seq. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 129 et 271. et *Krebsium* in Obss. Flav. p. 329. *Hesych.* σχῆμα· πλάσμα, ἱματισμὸς, διάθεσις, κόμπος. Vide etiam *Suidae* Glossarium sub hac voce. Caeterum translata est haec vox, ut plures aliae, etiam in linguam latinam. *Schema* pro *forma* et *habitu* legitur apud *Plautum* in Prolog. Amphitruonis v. 116. " quod ego huc processi sic cum *servili schema,*" quem locum jam laudavit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II. p. 246.

ΣΧΙΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *findo, diffindo, scindo, disseco, divido.* Matth. XXVII, 51. τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν εἰς κάτω velum templi in duas partes, a summo ad imum, scissum est. Ibidem: καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν rupesque fissae sunt. Marc. I, 10. εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς vidit fulguribus scindi nubes. Vide *Harduin.* ad *Plinii* H. N. II, 26. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 552 seq. Marc. XV, 38. Luc. V, 36. καὶ τὸ καινὸν σχίζει et rudis pannus rupturam faciet. ibid. XXIII, 45. Joh. XIX, 24. μὴ σχίσωμεν αὐτὸν ne discindamus illam. ibid. XXI, 11. οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον non ruptum est rete. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro בָּקַע *scidit, discidit, diffidit, disrupit,* Genes. XXII, 3. καὶ σχίσας τὰ ξύλα. 1 Sam. VI, 14. Eccles. X, 9. Ies. XLVIII, 21. σχισθήσεται πέτρα. Zachar. XIV, 4. et קָרַע *laceravit, fidit.* Ies. XXXVII, 1. ἔσχισε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

2. metaphorice: *divido consensionem, turbo concordiam, discordiam moveo.* Σχίζομαι *dissideo, in factiones et partes dividor.* Act. XIV, 4. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως cives urbis in partes scissi erant, h. e. ut in sequentibus explicatur: alii stabant a Judaeis, alii a partibus apostolorum. ibid. XXIII, 7. ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος orta est altercatio inter Pharisaeos

t Sadducaeos et in partes di-
t synedrium. *Diod. Sic.* Lib.
524. τοῦ πλήθους σχιζομένου κα-
ρεσιν. Saepius in N. T. non

MA, τος, τὸ, 1. proprie: *fis-*
ssura, fissio. Est verbale a
rs. perf. pass. ἔσχισμαι, verbi
uod vide supra. Matth. IX,
εῖρον σχίσμα γίνεται atque ita
ptura existit. Marc. II, 21.
rini usi sunt pro σχίσμα voce
Ies. II, 21. εἰς τὰς σχισμὰς
ῶν. Jon. II, 7. εἰς σχισμὰς
ίβην.
aphorice: *dissidium, dissen-*
m *discrepantia, perturbatio.*
, 43. σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ
αὐτὸν dissensio igitur populi
propter eum. ib. IX, 16. καὶ
ν ἐν αὐτοῖς atque ejus caussa
inter eos orta est. ibid. X,
or. I, 10. μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσ-
reperiantur inter vos dissidia.
, 18. et XII, 25. ἵνα μὴ ᾖ
τῷ σώματι ne sit discrepan-
rpore humano, seu, ut omnia
amicissime inter se conspi-
Liv. II, c. 32.) ut ipse in se-
s explicat verbis: ἀλλὰ τὸ
ρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη,
mnia membra se invicem ad-
Conf. *Wolfii* Curas Philol.
T. II. p. 498. Saepius in
on legitur.

NÍON, ου, τὸ, *funiculus, fu-*
nco plexus, a σχοῖνος, ου, ὁ,
Bis tantum legitur in N. T.
15. ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοι-
ecit flagellum ex funiculis.
VII, 32. ἀπέκοψαν τὰ σχοινία
ς absciderunt funes scaphae.
usi sunt hac voce Alexandri-
חֶבֶל *funis, funiculus, laqueus,*
VIII, 2. XVII, 13. 1 Regg.
32. Esther. I, 6.

ΛΆΖΩ, fut. άσω, 1. proprie:
m, vacuus a labore sum, vaco
laboribus et negotiis, a σχολὴ
uod vide infra. Sic legitur
xandrinos Exod. V, 8. σχο-
λάζουσι γὰρ, pro hebraico כִּי נִרְפִּים.
ibid. v. 17. נִרְפִּים אַתֶּם נִרְפִּים σχο-
λάζετε, σχολασταί ἐστέ. *Demosthen.* p.
38. 20. ed. *Reiske,* ἀργεῖν καὶ σχολάζειν
καὶ ἀπορεῖν. Schol. *Pindar.* Nem. V,
17. *Plutarch.* Gracch. p. 840. B.

2. synecdochice: *vacuus sum, vaco.* Sic legitur in N. T. Matth. XII, 44. εὑρίσκει σχολάζοντα, scil. τὸν οἶκον, quod additur in *Codice Cantabrigiensi,* invenit domicilium vacuum, h. e. aptum excipiendis adventantibus.

3. metaphorice: *vaco alicui rei, studeo, incumbo, intentus sum, operam do.* 1 Cor. VII, 5. ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ ut eo melius jejunio ac precibus vacare possitis. *Demosthenes* p. 594. 16. ed. *Reiske:* ἐσχόλακεν ἐνὶ τούτῳ πάντα τὸν βίον. *Herodian.* IV, 11. 16. VII, 9. 10. ἑορταῖς καὶ τρυφαῖς σχολάζοντες ἀεί. *Philo* de Vita Mosis T. II. p. 167. 13. *Xenoph.* Mem. III, 6. 6. οὐδὲ πρὸς ταῦτά πω ἐσχόλακα. ibid. III, 9. 9. Conf. *Berglerum* ad *Alciphron.* Epp. I, 34. p. 146. et interpretes ad *Thom. M.* sub σχολὴν ἄγω p. 829 seq. ed. *Bernard.*

ΣΧΟΛΗ͂, ῆς, ἡ, 1. proprie: *otium, vacatio et cessatio a laboribus et negotiis.* Prov. XXVIII, 19. ὁ δὲ διώκων σχολὴν (alii ἀργίαν) πλησθήσεται πενίας. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 3. 18.

2. *studium, quod alicui rei impenditur, otium liberale. Thucyd.* I, c. 142. *Xenoph.* Mem. II, 6. 3. μηδὲ πρὸς ἓν ἄλλο σχολὴν ποιεῖται, ἢ ὁπόθεν αὐτὸς κερδανεῖ.

3. per metonymiam: *schola, ille ipse locus, quo alicui rei opera impenditur,* et speciatim: *locus ubi liberalibus exercitiis opera datur et bonae artes docentur, museum in aedibus privatis, in quo viri docti et philosophi convenire solebant, ut de rebus gravioribus subtiliter disserent,* οἶκος συζητήσεως καὶ διαλογισμοῦ, hebraice מִדְרָשׁ, vel בֵּית מִדְרָשׁ. Sic semel legitur in N. T. Act. XIX, 9. διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινὸς quotidie

quotidie tradens religionem christianam, seu disserens in museo cujusdam Tyranni. *Plutarch.* de aud. poet. p. 42. A. οὐκ εἰς θέατρον, οὔτε ᾠδεῖον, ἀλλ' εἰς σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον. et p. 43. E. τῶν φιλοσόφων ἐν ταῖς σχολαῖς ἀκούων. Idem *Arat.* p. 1040. E. *Pericl.* p. 171. D. *Hesych.* σχολή· οὐ μόνον τὸ μηδὲν δρᾷν, ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τι σχολάζειν, καὶ ἡ διατριβή. *Etym. M.* σχολή· οὐχ ὁ τόπος, ἐν ᾧ σχολάζουσι καὶ διατρίβουσι περὶ παιδείαν, οὐδὲ αὐτὴ ἡ ἐν λόγοις συνουσία καὶ διατριβὴ, ἀλλ' ἣν οἱ πολλοὶ ἀκύρως καλοῦσιν εὐκαιρίαν. *Thom. M.* p. 829. σχολὴν ἄγω, καὶ εὖ σχολῆς ἔχω, οὐ σχολάζω, τὸ δὲ εὐκαιρεῖν, πάντη ἀδόκιμον. Apud graecos Scriptores σχολὴ etiam de *coetu docentium et discentium et liberalibus artibus incumbentium*, etiam de *philosophorum secta* adhibetur.

ΣΩΖΩ, fut. σώσω, generatim notat: *salvum et incolumem aliquem praestare, mala vel avertendo, vel auferendo*, a σῶος, vel σόος *salvus, incolumis, sospes*, quod tantum apud exteros Scriptores legitur. Speciatim vero

1. *servo*, s. *conservo, libero ac eripio ex praesentissimo vitae periculo, calamitate et malo, vel instanti, vel praesenti.* Construitur cum praepositionibus ἀπὸ, ἐκ (2 Macc. I, 11. *Homer.* Od. γ, 753. *Aristid. Plat.* I, p. 90. II, p. 255.) et διὰ (*Strabo* III, pag. 265. C.) Matth. I, 21. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ ἁμαρτιῶν αὐτῶν ipse liberabit populum suum a servitute et culpa peccatorum, qua nunc premuntur. ibid. VIII, 25. Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα eripe nos tam praesenti periculo, alioquin peribimus. ibid. X, 22. οὗτος σωθήσεται hic tantum salvus et incolumis haec pericula evadet. ibid. XIV, 30. XVI, 25. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι quicunque subterfugerit ob religionis meae professionem mortis pericula. ibid. XXIV, 13. 22. οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ ad unum omnes perirent. ibid. XXVII, 40. σῶσον σεαυτὸν serva nunc te ipse. ibid. v. 42. 49. Marc. III, 4. ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι vitam conservare, aut perdere. ibid. VIII, 35. XIII, 13. 20. XV, 30. 31. ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι alios servavit, se ipsum servare non potest. Luc. VI, 9. IX, 24. XVII, 32. XXIII, 35. 37. 39. Joh. XII, 27. σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης eripe me ex imminente malo tanto. Act. II, 21. 40. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης liberare, vel separare vos sinite ab illa perversa natione. ibid. XVI, 30. τί με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; quid mihi faciendum est, ut vitae meae consulam et poenas evadam? ibid. XXVII, 20. λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς tandem omnis spes salutis sublata est. ib. v. 31. ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε vos non potestis servari. Rom. V, 9. σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 1 Cor. III, 15. αὐτὸς δὲ σωθήσεται ipse vero poenas evadet. 2 Tim. IV, 18. καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον et salvum (h. e. ereptum omnibus periculis et calamitatibus hujus vitae,) perducet in regnum suum coeleste. Hebr. V, 7. πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου. Jacob. V, 20. σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου. 1 Petr. IV, 18. εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται si enim pius aegre a malis atque miseriis liberatur. Jud. v. 5. ὁ Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας Deus, qui populum suum salvum et incolumem e terra Aegyptiorum eduxerat. Eandem significationem vox σώζειν vel centies apud Alexandrinos habet. Sic v. c. Jos. VIII, 22. σεσωσμένος dicitur, cui fortuna in bello pepercit. Judd. II, 16. 18. ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν αὐτῶν. Esther. IV, 10. πλὴν ᾧ ἂν ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς — ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται. Gen. XIX, 17. εἰς τὸ ὄρος σώζου fuga in montem salutem quaere. ib. v. 20. et 22. σπεῦσον οὖν σωθῆναι festina, ut salvus pervenias. Ies. XLV, 20. LXVI, 19. 2 Par. XX, 24. καὶ ἰδοὺ πάντες νεκροὶ — οὐκ ἦν σωζόμενος. Prov. XI, 31. 1 Macc. II, 44. 59. III, 18. X, 83. Adde *Xenoph.* Cyrop. V, 4. 8. οἱ δὲ Καδούσιοι ἐσώζοντο πρὸς τὸ στρατόπεδον ἀμφὶ δείλην οἱ πρῶτοι. *Polyb.* Hist. III,

117. εἰς τὰς πόλεις ἐσώθησαν.
phig. in Taur. v. 1068. σώσω
ἰδ. Idem in Helena v. 887.
VII, c. 230. σωθῆναι εἰς Σπάρ-
ph. A. J. VI, 14. 3. De
oenam *effugiunt et liberantur*
io, legitur apud *Lysiam* O-
c. 13. et 14. extr. Conf.
eiskii Indicem Graecit. De-
p. 726.
, *sanitatem et valetudinem*
alicui restituo. Matth. IX,
καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας
convaluit mulier illo ipso
Marc. V, 23. ὅπως σωθῇ καὶ
bid. v. 28. 34. ἡ πίστις σου
fiduciae tuae debes recupe-
aletudinem tuam. ibid. VI,
i2. Luc. VII, 50. VIII, 36.
ὁ δαιμονισθείς. ibid. v. 48. 50.
9. XVIII, 42. Joh. XI, 12.
ται, σωθήσεται si dormit, vale-
recipiet. Act. IV, 9. ἐν τίνι
ωται; qua ratione integritati
ıdini corporis restitutus fue-
videndus *Wetstenius.* ibid.
ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι in eo
ciam, se posse sanari. Jacob.
ώσει τὸν κάμνοντα aegroto sani-
stituet. *Homer.* Iliad. λ', v.
ἐμὲ μὲν σὺ σάωσον, ubi vide
ι. Eodem modo הוֹשִׁיעַ su-
ı. XXXVIII, 20. Caeterum
medicos apud Graecos κατ'
τῆρας dictos esse et σῶστρον
sse *pretium, quod medico pro*
valetudine datur, quanquam
l *cujuscunque rei conservatae*
ı transfertur. Vide *Xenoph.*
, 10. 1.
ıphorice: *felicem reddo, beo,*
liquid ad utilitatem aliorum,
ıtim de *iis* adhibetur, *qui*
ucunt ad religionem et felici-
ristianam, in hac pariter ac
ita. Hinc σώζεσθαι notat:
ıse, vel fieri, aeternam felici-
nsequi, amplecti religionem
ım et per eam emendari ac
em peccatorum et felicitatem
ı *obtinere.* Matth. XVIII, 11.

ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς venit enim filius hominis eo consilio, ut salutari suae doctrinae cognitione imbueret omnes, qui sunt idonea religionis scientia destituti, seu, ut emendaret ac felices redderet omnes, qui a veritatis ac virtutis tramite aberrarunt. ib. XIX, 25. τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; quis potest religionem christianam amplecti? Cf. v. 24. ubi σωθῆναι pariter ac Marc. X, 26. coll. v. 25. cum formula εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ permutatur. Marc. XVI, 16. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται qui vera fide amplectitur religionem christianam eamque baptismo suscepto palam profitetur, etiam particeps erit felicitatis Christianorum in vita futura; opponitur in sequentibus ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Luc. VIII, 12. ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. ibid. XI, 56. XIII, 23. εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; num pauci felicitatem Christianorum aeternam consequentur? ibid. XVIII, 26. XIX, 10. Joh. III, 17. τῷ σώζεσθαι opponitur κρίνεσθαι. ibid. V, 34. ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε sed haec dixi eo consilio, an fortasse testimonio illo adducti me Messiam agnoscere meamque doctrinam amplecti velitis. ibid. XII, 47. Act. II, 47. τοὺς σωζομένους adductos ad religionem christianam. ibid. IV, 12. XI, 14. ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου modum perveniendi ad religionem et felicitatem christianam tibi et omnibus tuis tradet atque exponet. ibid. XV, 1. 11. XVI, 31. Rom. VIII, 24. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν hac spe freti inter tot mala tamen felices sumus. ibid. IX, 27. τὸ κατάλειμμα σωθήσεται pauci tantum religionem christianam amplectentur. ibid. X, 9. 13. XI, 14. καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ibid. v. 26. 1 Cor. I, 18. τοῖς σωζομένοις veris Christianis, qui v. 21. οἱ πιστεύοντες dicuntur. ibid. V, 5. VII, 16. εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; annon ad christianam fidem sis adductura maritum tuum? Eodem modo sumenda quoque sunt verba sequentia εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις. ibid. IX, 22.

σώζειν,

σώζειν et κερδαίνειν sunt synonyma. ibid. X, 33. XV, 2. 2 Cor. II, 15. οἱ σωζόμενοι qui prompto animo religionem christianam amplectuntur; quibus opponuntur οἱ ἀπολλύμενοι, qui religionem christianam respuunt et repudiant, qui alias οἱ ἀπειθοῦντες dicuntur. Ephes. II, 5. χάριτί ἐστε σεσωσμένοι beneficio divino emendati estis per religionem christianam. ibid. v. 8. 1 Thess. II, 16. 2 Thess. II, 10. 1 Tim. I, 15. II, 4. ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ibid. v. 15. σωθήσεται δὲ praemia autem reportabit, seu, eandem, quam vir, salutem et felicitatem consequetur; seu, ut alii vertere malunt: utilitatem publicam promovere valet ac debet. ibid. IV, 16. 2 Tim. I, 9. Tit. III, 5. Hebr. VII, 25. σώζειν remissionem peccatorum et felicitatem aeternam conciliare. Jacob. I, 21. II, 14. μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; num sola religionis christianae cognitio felicitatem aeternam ei conciliare potest? ibid. IV, 12. 1 Petr. III, 21. νῦν σώζει causa felicitatis est, in regno Messiae obtinendae. Apoc. XXI, 24. τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων multitudo Christianorum, qui ad felicitatem aeternam pervenerunt. Etiam apud graecos Scriptores σώζεσθαι saepe est: *felicem esse, secunda fortuna uti*, v. c. apud *Cebetem* cap. 23. οὕτω δὲ διακείμενοι οὐκ ἄν ποτε σωθεῖεν. *Platon.* Hipp. Min. p. 233. ἓν δὲ τοῦτο θαυμάσιον ἔχω ἀγαθὸν, ὅ με σώζει. Speciatim vero σώζεσθαι apud Graecos, inprimis *Cebetem* in Tabula sua, de *iis* quandoque adhiberi, *qui a vitiis liberantur et incommodis illis, quae vitam, vitiis inquinatam, sequuntur*, docuit *Clericus* in Silvis Philol. c. 9. p. 260. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩ̃ΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie et generatim: *corpus*, h. e. *omnis substantia materialis*, quatenus opponitur τῷ πνεύματι. Speciatim vero *corpus animalium, tam hominis, quam bruti*. Matth. VI, 22. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς corpori lucem praebet oculus. ibid. ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται totum corpus tuum luce hac fruetur. ibid. v. 23. ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται totum corpus in tenebris erit. ibid. v. 25. X, 28. XXVI, 12. 26. Marc. V, 29. XIV, 8. 22. Luc. XI, 34. 36. XII, 4. ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα qui corpus tantum interficere valent. ib. v. 22. 23. XXII, 19. Joh. II, 21. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ ille vero templum corporis sui innuebat. Rom. I, 24. τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ut foedentur adeo corpora ipsorum per semet ipsos. Fortasse tamen τὰ σώματα h. l. *partes corporis humani* notat, *quas pudor nominare vetat*, in qua significatione σῶμα legitur apud *Xenoph.* Mem. I. cap. 2. § 29. οἱ πρὸς τὰ ἀφροδίσια τῶν σωμάτων ἀπολαύοντες. Ad hanc significationem etiam referri posset locus Rom. IV, 19. τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, quae verba vulgo sensu eodem vertuntur: *corpus suum, ad prolem procreandam ineptum*; sed quia in sequentibus τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας commemorat, mallem σῶμα de *membris genitalibus* intelligere. Rom. VI, 6. τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας vitiositas, quae se per corpus exserit et corpore nutritur. ibid. v. 12. θνητὸν σῶμα vel est corpus mortale, caducum, vel corpus, miserum per vitiositatem. ibid. VII, 24. σῶμα τοῦ θανάτου corpus, quod, quia est sedes vitiositatis, hominem miserum et infelicem reddit. ibid. VIII, 10. 11. 23. τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν liberationem a corpore, quo in praesenti utimur. ibid. XII, 4. 1 Cor. V, 3. ὡς ἀπὼν τῷ σώματι tanquam absens corpore; opponitur παρὼν δὲ τῷ πνεύματι. ibid. VI, 13. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ corpus vero nobis non ideo datum est, ut eo ad scortationem abutamur; et paulo post: καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι et Christus inservit utilitati corporis nostri, dum nempe aliquando efficiet, ut corpus nostrum in vitam redeat et in societatem futurae felicitatis veniat. ibid. v. 18. 19. ὅτι τὸ σῶμα ἡμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστι nos etiam corpore nostro

nostro ita uti debere, ut et aliis patefiat, nos esse sensibus, vere christianis, instructos. ibid. VII, 4. IX, 27. X, 16. XI, 24. 27. 29. XII, 12. 14—20. 22—25. XIII, 3. XV, 35. 37. οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις non corpus seminas, quod postea ex grano, terrae mandato, prodit. ibid. v. 38. σῶμα generatim *substantiam materialem* notat, qualem habent semina, plantae, frutices, arbores, quibus in omnibus fere linguis et speciatim apud Graecos τὰ σώματα, et singulae corporis animati partes, v. c. *sanguis* (Sirac. XXXIX, 31. L, 16. 1 Maccab. VI, 34.) *nervi, venae, caro, cor* (*Theophr.* Hist. Plant. I, cap. IV.) eleganter tribuuntur. ibid. v. 40. σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια corpora coelestia (sol, luna, stellae,) et terrestria, (hominum, animalium, plantarum, etc.) ibid. v. 44. 2 Cor. IV, 10. V, 6. ἐν τῷ σώματι, pro ἐν τούτῳ, seu τῷ νῦν σώματι. ibid. v. 8. X, 10. ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος, quae opponitur ταῖς ἐπιστολαῖς, seu τῇ παρουσίᾳ τοῦ πνεύματος, ut in aliis locis vocatur. ibid. XII, 2. 3. Galat. VI, 17. Ephes. I, 23. ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ quae quasi est corpus Christi, h. e. eodem modo imperio Christi subjecta, ut corpus regitur capite. Philipp. III, 21. Coloss. I, 22. ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ corpore suo humano et morti tradito. Hebr. בנופו של בשר. Conf. *Schoettgenium* in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. Coloss. II, 11. ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς depositione vitiositatis, quae se per corpus maxime exserit. ibid. v. 23. Hebr. X, 5. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι corpus vero mihi formasti, seu dedisti, quod tibi sacrificii loco offerrem, coll. v. 10. ibid. v. 22. XIII, 3. ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι, h. e. perpendentes, nos etiam nondum ab calamitatibus et miseriis hujus vitae liberos esse et immunes. Jacob. II, 16. τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος ea, quae sunt ad corpus sustentandum et fovendum necessaria. ibid. v. 26. III, 3. ὅλον τὸ σῶμα, sc. τῶν ἵππων. 1 Petr. II, 24. Huc etiam referri potest locus Rom. VII, 4. διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, scil. τοῦ θανατωθέντος ὑπὲρ ὑμῶν, morte, quam Christus in cruce subiit. Alexandrini varia vocabula hebraica voce σῶμα expresserunt, v. c. בָּשָׂר *caro*, Levit. VI, 10. XIV, 10. 1 Regg. XXI, 27. גֵּו et גֵּוָה *corpus*, Nehem. IX, 26. Job. XXXIII, 17. גְּוִיָּה idem, Nahum. III, 3. Dan. X, 3. chald. גֶּשֶׁם *corpus*, Dan. III, 28. 29. IV, 30. כֹּחַ *robur*, Job. III, 17. שְׁאֵר *caro*, Prov. V, 11. XI, 17. et שֹׁרֶר *umbilicus*. Prov. III, 8. Adde 3 Esdr. III, 4. Sirac. XXIII, 21. ἄνθρωπος πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ.

2. *corpus exanime, cadaver*, i. q. πτῶμα, cum quo etiam in codd. N. T. haud raro permutatur. Matth. XIV, 12. ἦραν τὸ σῶμα (codices nonnulli e loco parallelo Marc. VI, 29. habent πτῶμα,) καὶ ἔθαψαν αὐτὸ cadaver ejus sublatum sepelierunt. ibid. XXVII, 52. καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη et corpora multorum pie defunctorum resurrexerunt. ibid. v. 58 et 59. Marc. XV, 43. 45. Luc. XVII, 37. ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί, h. e. opportunitate oblata nec deerunt, qui ea utantur; de quo adagio vide *Rechenbergii* Exercitationes in N. T. p. 106 seq. ibid. XXIII, 52. 55. XXIV, 3. 23. Joh. XIX, 31. 38. 40. XX, 12. Act. IX, 40. Hebr. XIII, 11. τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς horum cadavera extra castra comburi solent. Jud. v. 9. ad quem locum tamen aliam eamque ingeniosam conjecturam protulit *Stosch*. in Archaeol. Oeconom. N. T. p. 41. qui σῶμα Μωϋσέως reddit *servum Mosis*, ipsumque adeo pontificem maximum, *Josuam*, intelligit, simulque monet, σῶμα in notione *mancipii, servi*, etiam honoratiori sensu adhiberi de *militibus cujuscunque ordinis*. *Diod. Sic.* III, cap. 59. καὶ τὰ σώματα ἐκρίψαντες ἄταφα. *Euripid.* Phoen. v. 1524. τρισσά φέρουσά γε

γε σώματα (scil. νεκρῶν, quod additur ibid. v. 1588.) σύγγονα. Eodem modo apud Hebraeos usurpatur גְּוִיָּה, 1 Sam. XXXI, 10. 12. et גּוּפָה. 1 Paral. X, 12. In versione Alexandrina respondet hebraico נְבֵלָה *cadaver*, Deut. XXI, 23. Jos. VIII, 29. καὶ καθεῖλον τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου. 1 Regg. XIII, 22. 24. 28. 29. 30. et פֶּגֶר *cadaver*. Gen. XV, 11. 2 Regg. XIX, 35. Ies. XXXVII, 36. Adde Sirac. XXXVIII, 16. XLIV, 13. 2 Macc. XII, 39. *Xenoph. Cyrop*, VIII, 7. 3. *Hesych.* σῶμα· πτῶμα, δέμας. *Suid.* σῶμα· πᾶν τὸ τεθνηκὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς.

3. per metonymiam: *actiones corporis.* 1 Cor. VI, 20. δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν colite Deum et verum Dei cultum promovere studete omnibus actionibus corporis vestri. ibid. VII, 34. ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι ut praeceptis religionis christianae convenienter et vivat et sentiat. 1 Thess. V, 23. ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐ ντῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Vide ad h. l. *Koppii* Observationes. Hebr. X, 22. puri quoad animum et λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ alieni ab omnibus pravis actionibus. Jacob. III, 2. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι ὅλον τὸ σῶμα is in omnibus actionibus modum servare valet.

4. *vita praesens.* 2 Cor. V, 10. ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, pro ἐν τῷ σώματι πεπραγμένα, ut quilibet accipiat mercedem hujus vitae actae. Sic etiam *Lutherus* jam hunc locum recte explicavit.

5. per synecdochen: *homo, tota persona.* 1 Cor. VI, 16. ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστι qui rem habet cum scorto, unam quasi cum eo personam constituit. Jacob. III, 6. ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα contaminans totum hominem, h. e. peccatorum multorum fomes est. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 1. 12. σώματα ἐλεύθερα homines liberi. *Lycurg.* Orat. adv. Leocratem c. 30. ὑμεῖς δὲ τὸ αὐτὸ σῶμα, τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν, ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες, τῇ ψήφῳ ἀτιμώρητον ἐάσατε. *Aeschines* in Timarchum p. 173. lin. 28. Ita etiam *corpus* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Virgilium* Aen. V, v. 318. " longeque ante omnia corpora Nisus emicat." ibid. XI, v. 18. *Curtius* IV, 11. 6. Adde Exod. XXI, 3.

6. *servus, mancipium,* quo sensu etiam in libris juris civilis Romanorum *corpora* haud raro reperiuntur, ut observavit *Is. Casaubonus* in Animadvv. ad *Athenaeum* V, c. 10. Sic legitur in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων et equorum et rhedarum et corporum, h. e. servorum, seu mancipiorum. Ita etiam σῶμα usurpatum reperitur non solum apud Alexandrinos, Genes. XXXIV, 18. ubi hebraico חַיִל *facultas* respondet, et ibid. XXXIV, 6. pro hebraico נֶפֶשׁ et in libris apocryphis, v. c. Tob. X, 10. et 2 Macc. VIII, 11. sed etiam apud optimos Scriptores Graecorum, (v. c. *Polybium* Hist. I, c. 19. extr. IV, c. 74. 75.) ut docuere viri, linguae graecae peritissimi, *Spanhemius* ad *Aristoph.* Plut. v. 6. *Casaubonus* ad *Aristoph.* Equit. v. 419. *Doutreinius* in Obss. Miscell. p. 85. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 462. et interpretes ad *Jul. Pollucis* Onom. III, c. 8. p. 304. ed. *Hemsterhus. Epiphanius* Anocrat. cap. 59. ἡ συνήθεια τοὺς δούλους σώματα εἴωθε καλεῖν. *Jul. Pollux* III, 71. σώματα ἁπλῶς οὐκ ἂν εἴποις, ἀλλὰ σώματα δοῦλα. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 829. --Eodem sensu *corpus* pro *servus* occurrit apud Latinos. Vide *Burmannum* ad *Ovidii* Heroid. Ep. III, 36. et *Torrenium* ad *Valer. Maxim.* Lib. VII, c. 6. § 1.

7. *vitiositas humana,* cujus sedes est in corpore, ex apostolorum doctrina, i. q. σάρξ. Rom. VIII, 13. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε si vero ope religionis christianae vim vitiositatis represseritis. Plurimi codices loco τοῦ σώματος habent τῆς σαρ-

semate. *Theodoretus* ad h. τι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, τὰ ἵτων σκιρτήματα. Huc etiam is interpretibus refertur loem epistola c. VII, 24. Vid σὰρξ dicta.
:s, *coetus, qui imperio alicu-* et speciatim: *coetus Chris- cujus κεφαλὴ Christus est.* , 5. οὕτως πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσ- τῷ sic multi in unum coei sunt per religionem chrisl Cor. X, 17. XII, 13. εἰς ιπτίσθημεν baptismo suscepto demque societatis membra s. ibid. v. 27. ὑμεῖς δέ ἐστε τοῦ vos vero estis coetus rum. Ephes. II, 16. ἐν ἑνὶ ι societate conjunctos. ibid. 16. V, 23. αὐτός ἐστι σω- ίματος ipse utilitatibus et Christianorum suorum quorospicit. Coloss. I, 18. καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκ- bid. v. 24. ὑπὲρ τοῦ σώματος τιν ἡ ἐκκλησία. ibid. II, 19. Sic *corpus* de *omnibus, quae m arctissime conjuncta,* adud *Justin.* XIV, 2. *Livium* 34. et in aliis locis, quae *'etstenius N. T.* T. II, p.

ι, *ens verum et realiter ex-* opponitur τῇ σκιᾷ. Coloss. ὶ σῶμα τοῦ Χριστοῦ res ipsa hac adumbratione significeligio et oeconomia chris*eodoretus* ad h. l. ἡ εὐαγγε- ία σώματος ἐπέχει τάξιν, ὁ δὲ Προλαμβάνει δὲ ἡ σκιὰ τὸ λ. Eodem sensu non so*e* voce usus est *Cicero* de 17. sed etiam apud Graepponitur τῇ σκιᾷ apud *Lu*ermotim. 79. *Josephum* B. ;. et *Philonem* de Confus. 34. 5.
nastice ponitur Matth. V, ὅλον τὸ σῶμά σου, pro μὴ σὺ . Rom. XII, 1. τὰ σώματα ὑμᾶς. Conf. v. 2. 1 Cor. ι τὰ σώματα ὑμῶν (h. e. ὑμᾶς) μέλη Χριστοῦ ἐστὶ vos esse membra societatis Christianorum. Ephes. V, 28. ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα, pro ὡς ἑαυτούς. ibid. v. 30. ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ nam sumus arctissime cum Christo conjuncti. Philipp. I, 20. ἐν τῷ σώματί μου, pro ἐν ἐμοί, per me. Ita etiam גַּו pleonastice ponitur Nehem. IX, 26. Ezech. XXIII, 35. (καὶ ἀπέῤῥιψάς με ὀπίσω τοῦ σώματός σου.) et גֵּוָה. Job. XXXIII, 17. Adde Sirac. LI, 2. *Longi* Pastoral. Lib. IV, p. 111. ἀλλὰ τὰ αὐτῶν σώματα sed semet ipsos deflebant. Σῶμα ποταμοῦ, ἀνέμου σῶμα, σῶμα τοῦ λόγου pro *flumen, ventus, oratio* apud graecos Scriptores dici, docuit *Vechnerus* in Hellenolexia Lib. II, c. 8. Adde *Palairet.* Obss. Philol. p. 375. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1296. et *Maii* Obss. Sacr. T. IV, p. 99 seq. Similiter *corpus* apud Latinos quandoque πλεονάζει, v. c. *Virgil.* Aen. VI, v. 22. *Senec.* Oedip. v. 814.
11. interdum reticetur, v. c. Marc. XIV. 51. ἐπὶ γυμνοῦ, scil. σώματος, super nudo corpore. 1 Cor. XV, 40. post τῶν ἐπουρανίων et τῶν ἐπιγείων. ibid. v. 42. post σπείρεται, coll. v. 44. *Aeschyl. Pers.* v. 599. Αἴαντος περικλύστα νᾶσος ἔχει τὰ Περσῶν supple σώματα. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΜΑΤΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, *corporeus, corporalis, ad corpus pertinens,* et generatim *omne, quod est aspectabile et in sensus cadit,* a σῶμα *corpus.* Bis tantum in N. T. legitur. Luc. III, 22. σωματικῷ εἴδει forma aspectabili. 1 Tim. IV, 8. σωματικὴ γυμνασία exercitatio corporea. Conf. *Wolfii* Curas Philol. T. III, p. 462. *Polyb.* VI, 5. 7. XXXVII, 2. 4.

ΣΩΜΑΤΙΚΩ͂Σ. Adverbium, significans: *corporaliter, quasi corpus, ita, ut quasi corpus efficiat,* h. e. *intime, arctissime,* a σωματικός. Sic semel legitur in N. T. Coloss. II, 9. σωματικῶς tanquam corpus, cujus caput est Christus. Alii interpretantur per *vere, realiter,* οὐσιωδῶς, ut locus intelligatur non solum de unione hy-

 postatica,

postatica, sed etiam de intima communicatione idiomatum.

ΣΏΠΑΤΡΟΣ, ου, ὁ. *Sopater*. Nomen viri origine graecum, idem notans, quod *salvus pater*, ex σῶς pro σάος *salvus* et πατὴρ *pater*. Memoratur in N. T. tantum Act. XX, 4.

ΣΩΡΕΎΩ, fut. εύσω, 1. proprie: *coacervo, cumulo, in acervum colligo*, de rebus, quae cumulatim aggregantur, ut magnam efficiant congeriem, a σωρὸς *acervus, cumulus*. Sic legitur in N. T. Rom. XII, 20. ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ carbones ignitos in caput ejus coacervabis. Verba sunt desumta ex Prov. XXV, 22. De vero hujus loci sensu vide dicta ad ἄνθραξ. — *Herodian*. IV, 15. 14. ὑπὸ τῶν σωμάτων σεσωρευμένων. ibid. VIII, 4. 15. χοῦ τι τῆς γῆς εἰς αὐτὰ σωρευθέντος.

2. metaphorice: *obruo*. 2 Tim. III. 6. γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις mulieres cumulatas peccatis, h. e. gravissimis criminum obrutas oneribus, quae, scelera sceleribus addentes, turpem peccandi sibi comparaverunt habitum. *Alberti* Glossar. N. T. p. 162. σεσωρευμένα· βεβαρημένα. Idem *Hesychius* tradit. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. σωρεύει· βουνίζει, συνάγει. *Herodian*. IV, 8. 20. λιβάνῳ τοὺς βωμοὺς ἐσώρευσεν. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΣΘΈΝΗΣ, εος, ὁ. *Sosthenes*. Nomen viri proprium, origine graecum, ex σόος *salvus* et σθένος *robur, vis, potentia*. Fuit Judaeus et synagogae Corinthiacae praefectus; postea vero, ad religionem christianam adductus, Paulum in tradenda et propaganda religione adjuvit. Memoratur in N. T. tantum Act. XVIII, 17. 1 Cor. I, 1.

ΣΩΣΊΠΑΤΡΟΣ, ου, ὁ. *Sosipater*. Nomen proprium viri, origine graecum, ex σῶσις *conservatio*, quod a σώζω *servo*, et πατὴρ *pater*. Fuit quidam ex cognatis Pauli et fortasse idem, qui Act. XX, 4. Σώπατρος vocatur. Memoratur in N. T. tantum Rom. XVI, 21.

ΣΩΤῊΡ, ῆρος, ὁ, *soter, servator, conservator, salvator*, et generatim *omnis, qui aliquem salvum et incolumem praestat et in feliciorem statum perducit, tuendo, beneficia conferendo, avertendo et auferendo mala, quae premunt* etc. Est verbale a tertia pers. perf. pass. σέσωται, verbi σόω *servo, salvo*. *Cic.* Orat. in Verrem II, c. 63. " is est nimirum Soter, qui salutem dedit." Apud Graecos σωτὴρ aeque ac εὐεργέτης erat *vocabulum honoris*, quod tributum legitur omnibus, qui essent bene meriti de rebus civitatis alicujus et eam vel ornassent et auxissent, vel a periculis et incommodis defendissent ac liberassent; (Vide *Aeschin. Socr.* Dial. I, 12. Ab Alexandrinis judices, seu praesides gentis judaicae σωτῆρες vocantur Judd. III, 9. 15. *Philo* adv. Flaccum Lib. II, p. 527. *Augustum* σωτῆρα appellat. Conf. *Ernesti* in Clav. Ciceron. sub voce *Soter.*) *medicis*, propter opem, quam ferunt aegrotantibus, (cf. *Spanhemium* de Usu et Praestantia Numismatum. Diss. VII, p. 416. et Diss. XII, p. 500.) *diis tutelaribus*, v. c. Jovi, (*Plinius* H. N. XXXIV, c. 8.) Neptuno, Aesculapio, Dioscuris, (qui nautas tueri credebantur. Vide *Perizonium* ad *Aelian*. V. H. I, 30. et IV, 5.) Herculi etc. Conf. *Spanhemium* ad *Aristoph*. Plutum v. 1176. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 127 et 134. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 662 seq. et *Deylingii* Obss. Sacr. P. II, p. 96. *J. C. Schläger* C. *de diis hominibusque servatoribus* (Helmst. 1737. 4.) et *J. G. Hauptmann* de *soteribus antiquitatis*, Gerae 1751. 4. In N. T. speciatim κατ' ἐξοχὴν σωτὴρ tribuitur *Deo ac Christo*, v. c. Luc. I, 47. ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου de Deo, servatore meo, qui, ut in sequentibus explicatur, benigne respexit miseram meam conditionem. ibid. II, 11. ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ natus enim vobis est hodie servator ille, in V. T. promissus, qui Joh. IV, 42. et 1 Joh. IV, 14. ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου vocatur, h. e.

saluti generis humani pro-
. V, 31. XIII, 23. Ephes.
ς ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος ip-
Christus) est ac manet
ausa felicitatis Christiano-
ero αὐτὸς non ad Χριστὸς,
ρ refertur, quod nonnullis
eo, tunc verborum sensus
nstituendus: maritus vero
orporis, h. e. uxoris, (Exod.
qui ejus vitae, utilitati ac
quovis modo prospicit eam-
etur et consiliis gubernat.
0. Christus σωτὴρ dicitur,
Christiani ei debent futu-
tem aeternam. 1 Tim. I,
ωτὴρ vocatur, quatenus ho-
religionem christianam ad
licitatem adduxit. ib. II,
4. IV, 10. ὅς ἐστι σωτὴρ
ώπων, μάλιστα πιστῶν qui
felicitatis omnium homi-
ne vero Christianorum. 2
Tit. I, 3. 4. II, 10. 13.
2 Petr. I, 1. 11. II, 20.
Jud. v. 25. Saepius in
ι legitur. Eodem modo
T. vocatur ישׁע, Psalm.
XXV, 5. XXVII, 1. 9.
ut. XXXII, 15. Ies. XII,
Ies. XLV, 15. 21. Ad-
LI, 1. 1 Macc. IV, 30.
τὴρ· λυτρωτής.
ΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: con-
spitatio, cum aliquid con-
statu suo et incolume, a
, quod vide supra. Act.
. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας
ἰρχει hoc enim ad vestrae
rvationem cedet. Hebr. XI,
ervatione Noachi ejusque
npore diluvii usurpatur.
o, a malo et potestate ali-
. I, 69. κέρας σωτηρίας po-
ι liberatorem. ibid. v. 71.
χθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάν-
ύντων ἡμᾶς ut liberaret nos
nostris et vindicaret a po-
ium adversariorum nostro-
VII, 25. ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χει-
ίωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν Deum
scilicet ejus manu liberaturum esse ipsos e servitute Aegyptiaca. Hebr. I, 14. τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν quos Deus periculo alicui eripere vult. Simili modo etiam *Josephus* A. J. II, c. 9. s. 7. eductionem Israelitarum ex Aegypto per Mosen σωτηρίαν appellat.

3. *felicitas omnis generis*, et speciatim: *felicitas omnis, quae Christianis contingit et promissa est, salus, per Christum hominibus parta*, ob quam ipse σωτὴρ in N. T. vocatur, ut supra jam ad Σωτὴρ observatum est. Luc. I, 77. τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ut imbueret populum ejus salutari doctrina, cujus observatione scilicet remissionem peccatorum consequatur. ibid. XIX, 9. ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο magna hodie tibi et familiae tuae contigit felicitas. Act. IV, 12. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία nec per ullum alium speranda est felicitas christiana. ibid. XIII, 26. ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη vobis doctrina haec salutifera prae caeteris traditur. ibid. XVI, 17. οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας qui annunciant vobis doctrinam salutarem. Rom. I, 16. X, I, 10. XIII, 11. νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτι ἐπιστεύσαμεν nunc enim perfectiorem religionis christianae cognitionem habemus, quam illo tempore, quo Christo nomen dedimus. 2 Cor. I, 6. VI, 2. VII, 10. Ephes. I, 13. τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν. Philipp. I, 19. 28. σωτηρίας felicitatis aeternae, quae etiam cap. II, 12. simpliciter ἡ σωτηρία dicitur. De felicitate futura, in regno Messiae speranda, etiam explicanda est haec vox 1 Thess. V, 8. 9. Sed 2 Thess. II, 13. σωτηρία omnem felicitatem Christianorum in hac pariter ac in futura vita significat. 2 Tim. II, 10. III, 15. Hebr. II, 10. Christus ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας, h. e. auctor et causa perpetua felicitatis humanae dicitur. ibid. V, 9. idem dicitur factus esse πᾶσι τοῖς ὑπακούουσιν αὐτοῦ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου. ibid. IX, 28. 1 Petr. I, 5. 9. 10. 2 Petr. III,

III, 15. Apoc. XII, 10. Alexandrini hac voce usi sunt pro יֶשַׁע *salus, auxilium, conservatio,* 2 Sam. XXII, 3. 36. 47. XXIII, 5. Ps. XVIII, 2. 35. 46. יְשׁוּעָה idem, Gen. XLIX, 18. Job. XIII, 16. XXX, 15. Psalm. LXXXVII, 1. מוֹשִׁיעַ *salvator,* Ies. XLVII, 15. LXIII, 8. et aliis multis, idem significantibus vocabulis.

4. *religio christiana salutifera.* Hebr. II, 3. τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας doctrinae christianae, tam salutaris, praecepta violantes. ibid. VI, 9. τὰ ἐχόμενα τῆς σωτηρίας constantia in religione christiana. Jud. v. 3. περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας de religione christiana, quam nos profitemur. Rom. XI, 11. ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, scil. ἐγένετο, doctrina christiana tradita est gentilibus.

5. pro σωτὴρ *servator, qui alios felices incolumesque reddit.* Joh. IV, 22. ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστὶ nam inter Judaeos exorietur Messias, hominum servator. Alii vertunt: vera Deum colendi ratio inter Judaeos reperitur, coll. Ies. II, 3. Act. XIII, 47. τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ut doctrinam salutiferam tradas etiam remotissimis gentibus; ubi σωτηρία est i. q. φῶς. Conf. Bibl. Brem. Class. IV, Fasc. V, p. 782. Ita quoque *salus* pro *servator* legitur apud *Sil. Ital.* Lib. VII, v. 733. "Fabiumque decus, Fabiumque salutem certatim et magna memorabat voce parentem."

6. *laus e victoria et ob salutem praestitam et acceptam.* Apoc. VII, 10. (ubi tamen σωτηρία ad imitationem hebraici יְשׁוּעָה 2 Regg. V, 1. Ps. XX, 5. Ies. LIX, 17. *ipsam victoriam* significare potest.) et XIX, 1. coll. Jon. II, 10. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΤΗΡΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. proprie: *salus,* i. q. σωτηρία, ab eodem themate. Ies. XXXVIII, 11. οὐκέτι οὐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ps. LXXXV, 7. τὸ σωτήριόν σου δώῃς ἡμῖν. Hinc in N. T.

2. est i. q. σωτὴρ, *servator, salvator, auctor felicitatis.* Luc. II, 30. ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου viderunt oculi mei Christum, a Deo hominibus felicitatis caussa missum. ib. III, 6. καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

3. *doctrina salutaris,* speciatim *christiana.* Act. XXVIII, 28. ὅτι τοῖς ἔθνεσι ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται hanc doctrinam divinam salutarem gentilibus tradi, qui etiam eam admittent.

4. *futura Christianorum felicitas ejusque spes certissima.* Ephes. VI, 17. καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε galeae instar sit vobis spes felicitatis futurae. Conf. 1 Thess. V, 8. περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας. Saepius in N. T. non legitur.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *salutaris, salutifer;* ab eodem themate. Legitur in N. T. tantum Tit. II, 11. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις tradita enim est doctrina christiana salutaris, quam beneficio divino debemus, omnibus hominibus. Legitur praeterea hoc adjectivum apud *Xenoph.* de Re Equestri III, 12. *Eurip.* Phoen. v. 935. et in aliis locis, quae collegit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 374.

ΣΩΦΡΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim: *mentis compos sum, sanae mentis sum, ad sanam mentem redeo post insaniam, ago ea, quae sunt hominis sanae mentis,* a σῶος, contracte σῶς *sanus* et φρὴν *mens.* Hinc pro contextae orationis et substratae materiae diversitate significat mox *recte judicare,* mox *prudentem cautumque esse et omnia consulto facere,* mox *modeste de se sentire et statuere,* mox deinde *sobrium esse* et *continentem, temperanter se gerere, caste ac pudice vivere.* Marc. VII, 15. καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα et admirabundi videbant hominem, qui antea fuerat daemoniacus, Jesu assidentem, vestitum et jam ad sanam mentem rediisse. Cf. Luc. VIII, 35. ubi eadem res narratur. (*Apollodor.* Bibl. III, c. 5. p. 162. de Lycurgo

insaniente, ἀκρωτηριάσας ἑαυτόν. *Achill. Tat.* IV, p. 165. ohon de *Leucippe*, insania epta: ἐγὼ δὲ ἰδὼν σωφρονοῦn. XII, 3. ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ ed ita statuere, ut modeste iat. 2 Cor. V, 13. εἴτε σωῦμιν si modeste de me lo- *hrysostomus* ad h. l. μέτριόν ινὸν καλοῦμεν,) vestrum caucio, ut exemplum scilicet vobis proponam. Tit. II, 6. υς ὡσαύτως παρακάλει σωφροr juniores quoque hortare, ter, modeste ac temperannt. 1 Petr. IV, 7. σωφρονήudenter vos gerite. Saepi'. non legitur. Aeque late : vox apud graecos Scripv. c. de *moderantia et tem*gitur apud *Xenoph.* Agesil. ταῖς εὐπραξίαις σωφρονεῖν ἐπιdem Cyrop. III, 2. 2. hac us est, ut significet: *nihil oderate se gerere.* Apud n Mem. Socr. I, 1. 20. recte judicantibus et staibid. II, 7. 8. de moerentibus, et III, 5. 21. de sobrie se gerentibus, ad- De *castitate* adhibetur ab H. IV, 1. X, 2. XI, 3. ndem III, 34. de *tempectu* legitur. Conf. *Elsneri* . T. I. p. 144. *Gatakerum onin.* Lib. III, § 2. *Lamb.* ercitatt. p. 216. *Wetstenii* II, p. 78. et *Suiceri* Thes. T. II. p. 1226. *Alberti* . T. p. 142. σωφρονοῦμεν· μα ἔχομεν.

NΊΖΩ, fut. ίσω, *facio, ut ad sanam mentem reduco, us imbuo, emendo, corrigo, ruo, hortor, moneo,* a σώ- vide. Tantum legitur in II, 4. ἵνα σωφρονίζωσι τὰς ους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφροant et hortentur foeminas, tate constitutas. *Xenoph.* II, 2. 17. Anab. VII, 7. ep. Laced. XIII, 5. *Justinus Mart.* Apolog. II, § 2. de muliere, quae, ipsa intemperans, cum viro degebat intemperanti: ἐπεὶ δὲ τὰ τοῦ Χριστοῦ διδάγματα ἔγνω, αὐτὴ ἐσωφρονίσθη, καὶ τὸν ἄνδρα ὁμοίως σωφρονεῖν πείθειν ἐπειρᾶτο. Hinc σωφρονισταὶ dicebantur apud Athenienses, qui et singulis tribubus eligebantur et quorum munus versabatur in hoc, ut vitam moresque epheborum regerent et moderarentur. Vide *Etym. M.* s. h. v. et *Hemsterhusium* ad *Pollucem* p. 1123. n. 92.

ΣΩΦΡΟΝΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, et active, et passive usurpatur apud Graecos. Active si sumitur, notat *institutionem, emendationem, cohortationem, admonitionem, castigationem et formationem animi ad virtutem.* Passive vero si adhibetur, notat *sanitatem mentis, prudentiam, modestiam, sobrietatem, temperantiam*, a perf. pass. σεσωφρόνισμαι, verbi σωφρονίζω, quod vide. Legitur tantum in N. T. 2 Tim. I, 7. ubi σωφρονισμὸς ab aliis de *animo tranquillo*, ab aliis de *institutione*, ab aliis vero, et, ut opinor, rectius, *de prudentia in munere doctoris christiani rite fungendo* explicatur.

ΣΩΦΡΌΝΩΣ. Adverbium, significans: *sana mente, prudenter, moderate, temperanter, sobrie, caste*, a σώφρων. Semel in N. T. legitur Tit. II, 12. σωφρόνως καὶ δικαίως, ubi σωφρόνως eam vivendi rationem significare videtur, quae omnia hominis erga se ipsum comprehendit officia, et se inprimis in nutrimentorum et voluptatum hujus vitae moderato usu, affectuum moderatione et patientia in rebus adversis exserit. Conf. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΣΩΦΡΟΣΎΝΗ, ης, ἡ, est *ea virtus, cum quis facit, quae fiunt ab hominibus, qui sunt sanae mentis, mentis sanitas, sobrietas, prudentia, sapientia, temperantia, modestia, castitas et pudicitia*, a σώφρων, quod vide. Ter tantum in N. T. legitur. Act. XXVI, 25. ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι sed vera et verba sanae mentis profero, ich befinde mich in einem

ruhigen, gewöhnlichen und vernünftigen Gemüthszustand *I find myself in a peaceful, accustomed and reasonable state of mind.* Opponitur h. l. σωφροσύνη enthusiasmo. Vide supra μαίνομαι. 1 Tim. II, 9. μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, ubi σωφροσύνη est modestia et temperantia, maxime in cultu corporis. ibid. v. 15. *Plato* Phaedon. p. 380. σωφροσύνη τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως. Id. de Republ. IV, p. 449. κόσμος πού τις ἡ σωφροσύνη ἐστὶ, καὶ ἡδονῶν τινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια. *Aelian.* V. H. XII, 1. σωφροσύνη γάμου conjugii castimonia. ib. VII, 9. de temperantia in vestitu adhibetur. De modestia in cultu corporis legitur quoque apud *Xenoph.* Mem. II, 1. 22. Idem Anab. I, 9. 2. hac voce de modestia usus esse videtur. *Hesych.* σωφροσύνη· σοφία, ἐπιστήμη. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 323 seq.

ΣΩ'ΦΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *mentis compos, sana mente praeditus, sapiens, prudens, sobrius, temperans, modestus, castus,* ex σόος, contracte σῶς, *sanus* et φρὴν *mens.* Legitur tantum in N. T. 1 Tim. III, 2. Tit. I, 8. II, 2. 5. Apud *Arrian.* Diss. in Epictet. III, c. 2. σώφρων et ἀκόλαστος sibi invicem opponuntur. *Aelian.* V. H. III, 30. XI, 3. et XIV, 19. Conf. quae de hac voce disputavit *Irmischius* in Excursu ad *Herodian.* I, 2. 3. p. 789 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 328.

ΣΩ'Ω. Vide ΣΩ'ΖΩ.

T.

ΤΑΒΕ'ΡΝΗ, ης, ἡ, *taberna.* Nomen, origine latinum, per syncopen pro *tabulerna,* a *tabula,* quod ex tabulis olim fiebant tabernae. Semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 15. ubi memorantur τρεῖς ταβέρναι. *Tres Tabernae* erat nomen proprium loci, aut oppiduli in Italia, haud procul a Roma remoti, in via Appia. Sine dubio nomen accepit ab usu, quod ibi essent tabernae, ubi vinum et esculenta venum proponebantur, ut hospites fessi et sitibundi sese reficerent. Vide *Grotium* ad h. l. *Alb.* Glossar. Gr. p. 86. ταβερνῶν· πανδοχίων.

ΤΑΒΙΘΑ', ἡ. *Tabida,* vel *Tabitha.* Nomen proprium mulieris christianae, origine syriacum ܛܒܝܬܐ, h. e. *caprea, dama,* ex hebraico צְבִי idem, mutato Sade, ut fit, in Teth. Memoratur in N. T. Act. IX, 36. ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια, ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς Joppae autem erat quaedam Christiana, Tabitha nomine, quae, si in graecam linguam nomen transferas, Δορκάς, h. e. dama, seu caprea appellatur. ibid. v. 40. Ταβιθά, ἀνάστηθι Tabitha, surge. Sine dubio haec mulier Tabitha appellata est ob formae venustatem. Hoc autem nomen tunc temporis inter Judaeos familiare fuisse, docuit *Lightfootus* in Cent. Chorographica Matthaeo praemissa c. 18. et *Bochartus* in Hierozoic. I, 3. 26.

ΤΑ'ΓΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *agmen militare, acies militaris, ordine disposita et in manipulos distincta, legio, cohors.* Est enim verbale a perf. pass. τέταγμαι, verbi τάττω, vel τάσσω, quod vide infra. Sic aliquoties legitur apud Alexandrinos, v. c. 2 Sam. XXIII, 13. καὶ τάγμα τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλεν, ubi in hebraico legitur חַיָּה *coetus, caterva.* 1 Sam. IV, 10. XV, 4. *Arrian.* Tactic. p. 28. καὶ οὗτοι μεμερισμένοι ἐς τάγματα, ὧν ἑκάστῳ καὶ ὄνομα οἰκεῖον πρόκειται. *Plutarch.* Othon. p. 1072. A. *Joseph.* B. J. III, 4. 2. Vide *Valesium* ad *Eusebii* Hist. Eccles. p. 249.

2. *ordo.* Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 23. ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι suo quisque ordine, a Deo resurrectioni mortuorum constituto: ein jeder, wenn die Reihe an ihn kommen wird *every one, when his turn shall come.*

ΤΑΚΤΌΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *statutus, ordinatus, certo ordine procedens et dispositus.* Est verbale a tertia persona perf. pass. τέτακται, verbi τάσσω, vel τάττω *statuo, ordino.*

2. metaphorice: *constitutus, certus, definitus,* quo sensu etiam apud Latinos *statutus* et *status* (v. c. *Plautum* Curcul. I, 1. 5. *Ciceronem* de Officiis I, 12. *status dies cum hoste.*) saepius occurrit. Legitur in N. T. tantum Act. XII, 21. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ, *Vulgatus* recte: *statuto autem die.* Eodem modo legitur apud Alexandrinos Job. XII, 5. εἰς χρόνον τακτὸν, quae formula hebraico מוֹעֵד respondere videtur, quod descendit a יָעַד *tempus et locum indicere et constituere. Dionys. Halic.* A. R. Lib. II. p. 133. ἡμέρᾳ τακτῇ - - - συνερχόμενοι. *Thucyd.* Hist. IV, cap. 16. σῖτον τακτόν. ibid. cap. 65. ἀργύριον τακτὸν certam pecuniae summam. *Polybius* III, 33. Exc. Legat. XCII. p. 1274. τακτῶν ἡμερῶν. Ib. CXXXIV. p. 1336. κατά τινας τακτοὺς ἡμέρας.

ΤΑΛΑΙΠΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *graviter laboro, labore conficior, strenue aliquid ago,* a ταλαίπωρος, quod vide. Sic legitur apud *Xenoph.* in Mem. II, 1. 18. *Hippocratem* de Aer. c. 46. et de Diaeta in morbis acut. p. 389. ed. *Foësii.* Vide de hoc verbo *Taylor.* ad *Lysiam* p. 490 seq.

2. metaphorice: *miser sum, miserias et aerumnas perpetior, adfligor adversis,* item transitive: *miserum reddo, in aerumnas conjicio. Thucyd.* I, c. 99. οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν, et ibidem cap. 134. ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη. Adde Alexandrinos Psalm. XVII, 10. XXXVIII, 6. ἀπὸ προσώπου τῶν ἀσεβῶν τῶν ταλαιπωρησάντων με. Ies. XXXIII, 1. Micha II, 4.

3. *sensu miseriae meae tangor, miseriae meae meditatione serio occupor.* Sic semel in N. T. legitur Jacob. IV, 9. ταλαιπωρήσατε miseros vos agnoscite. Alii: affligite vosmet ipsos jejunio.

ΤΑΛΑΙΠΩΡΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *molestia, qua aliquis e multis laboribus et longis itineribus afficitur, labor improbus, iter longum atque molestum,* a ταλαίπωρος, quod vide. *Polyb.* Hist. III, c. 55. μετὰ ταῦτα δὲ παραστήσας τὰ πλήθη τὸν κρημνὸν ἐξῳκοδόμει μετὰ πολλῆς τῆς ταλαιπωρίας deinde opera militum usus labore improbo in ipso praecipitio viam munivit. Conf. *Munthe* in Obss. Philol. e Diodor. Sic. p. 301. *Hesych.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ταλαιπωρία· μοχθηρία.

2. *omnis miseria, aerumna ac molestia, quam aliquis perfert ac sustinet, miseria gravis et calamitas, qua aliquis alterum afficere conatur, aerumnae, in quas alios conjicimus.* Sic bis legitur in N. T. Rom. III, 16. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, h. e. quidquid agunt, agunt, ut alios perdant. Jacob. V, 1. κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις flete et lugete ob calamitates vobis imminentes. Alexandrini usi sunt hac voce pro הֹוָה *aerumna,* Ies. XLVII, 11. שֹׁד *vastatio, vastitas,* Jerem. VI, 7. XX, 8. Hos. IX, 6. שֶׁבֶר *fractio, contritio,* Ies. LIX, 7. LX, 18. Jerem. IV, 20, מַחְשָׁךְ *tenebrae,* Psalm. LXXXVIII, 18. et חָמָס *vis, violentia, injuria,* Jerem. LI, 35. Adde *Aelian.* V. H. XIII, 38. ἡ ἐκ τῶν νόμων ταλαιπωρία. *Thucyd.* II. cap. 49.

ΤΑΛΑΊΠΩΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie notat *eum, qui gravissimis laboribus frangitur ac fatigatur,* v. c. in lapidicinis laborat, vel ad metalla damnatus est, ex ταλάω per syncopen τλάω vel τλῆμι *suffero,* et πῶρος *saxum ingens,* item *callus,* item *luctus.*

2. *miser, aerumnosus, calamitosus, afflictus.* Sic bis tantum in N. T. legitur Rom. VII, 24. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος o me miserum, nempe vitiositatis vi atque imperio ejusque sensu, ut ipse in sequentibus interpretatus est. Eodem modo ταλαίπωρος quoque sumitur Apoc. III, 17. Legitur praeterea apud *Eurip.* in Phoen. v. 1636.

Platonem

Platonem Euthydem. p. 280. *Lucian.* Tragopod. p. 804. et apud *Demosthenem* saepius. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 729. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 59. et *Alberti* Obss. Philol. p. 305. *Hesych.* ταλαίπωρος· ἐπίπονος, τλητικός. Schol. ad *Aristoph.* Plutum v. 33. ταλαίπωρος δὲ παρὰ τὸ τλῆναι τὸν πῶρον, ὅ ἐστι πένθος. *Suid.* ταλαίπωρος· ὁ ἄθλιος. παρὰ τὸ τάλας, καὶ τὸν πῶρον, ὅ ἐστι πάθος. Ὅτι δὲ πῶρος πάθος τί ἐστιν, Ἀντίμαχός φησιν. Πῶρον τιν' ἀλόχοισι καὶ οἷς τοκέεσσιν ἔθηκε. καὶ πωρῶν Ἠλεῖοι τὸ πενθῶν φασι καὶ Ἀντίμαχος αὖθις κ. τ. λ. Alexandrini hac voce usi sunt pro שָׁדוּד *vastatus*, Psal. CXXXVII, 8. Ies. XXXIII, 1. Adde Tob. XIII, 10. Sap. III, 11. XIII, 10. 2 Macc. IV, 47.

ΤΑΛΑΝΤΙΑΪΟΣ, αία, αῖον, *talentarius, talentum suo pondere aequans,* (*Polyb.* IX, 34.) a τάλαντον *talentum,* quod vide infra. Legitur in N. T. tantum Apoc. XVI, 21. χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία grando magna, quasi talenti pondo, seu talenti pondus aequans. Dicuntur autem Graecis in universum ταλαντιαῖα et ταλαντιαῖα *quaecunque magna sunt et gravia. Josephus* de Bello Jud. Lib. V, c. 6. § 3. ταλαντιαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτροι. Conf. *Scaligerana posteriora* p. 141. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 819. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIX, 45. *Hesych.* Ταλαντιαῖον· βαρύ. Alio sensu ταλαντιαῖος legitur apud *Demosthenem* p. 833. 23. ed. *Reiske,* ubi ταλαντιαῖος οἶκος est domus, valens talentum.

ΤΑ'ΛΑΝΤΟΝ, ου, τὸ, *talentum,* 1. proprie: *statera, libra,* vel *trutina, lanx,* ἀπὸ τοῦ τλῆναι τὸ βάρος.

2. *quod imponitur librae trutinandum et nominatim pondus* 125 *librarum.*

3. *certa pecuniae summa, quae illud pondus* 125 *librarum aequat,* talentum, proprie sic dictum. Sic legitur in N. T. Matth. XVIII, 24. ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων debitor, decies mille talentorum. ibid. XXV, 15. 16. 20. 22. 24. 25. 28. Varias autem talentorum species fuisse apud veteres, docuit *Gronovius* in libro de Pecunia Vet. et *Leusdenus* Philol. Hebr. mixt. Diss. 29. *Talentum atticum* complexum est sex millia drachmarum, seu sexaginta minas atticas. Vide *Pollucis* Onom. IX, 85. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 194. ἐστίον, inquit, ὅτι ἡ δραχμὴ ἓξ ὀβολοί εἰσιν, ἡ δὲ μνᾶ ἑκατὸν δραχμαί, τὸ δὲ τάλαντον ἑξήκοντα μναῖ. *Talentum babylonicum* valebat LX. minas babylonias, sed quae faciebant LXXII. atticas. Conf. *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. I, c. 22. *Talentum syriacum argenteum* 281. thaleros; aureum vero 3935. thaleros valebat. Vide *Fabri* Archaeologiam Hebraeorum T. I. p. 397. Lex. MS. Bibl. Coislin. p. 493. τάλαντα· ζυγά, οἱ παλαιοί. τάσσεται καὶ ἐπὶ ὡρισμένου νομίσματος παρ' ἀττικοῖς. δύναται δὲ τρεῖς χρυσοῦς ὁ Θυατειρηνός. ἄλλα δὲ παρ' ἄλλοις κατὰ τὴν ὁλκὴν τάλαντα. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I, 14. p. 286. ed. Lips. — *Hesych.* τάλαντον· λίτραι ἑκατὸν εἴκοσι πέντε κατὰ τὸν μέγαν Ἐπιφάνιον. (apud *Steph. le Moyne* in Variis Sacris p. 485.) Lex. *Cyrilli* MS. Brem. τάλαντον· ζυγὸν, ὁλκὴν, σταθμόν. Etym. inedit. Τάλαντον σημαίνει δ· τὸ ζύγιον, τὸν σταθμὸν, τὸ βάρος, καὶ τὸ χάρισμα. Conf. *Ed. Bernardum* de Mens. et Ponder. Lib. II. p. 189. Alexandrini hac voce usi sunt pro כִּכָּר *talentum,* Exod. XXV, 39. 2 Sam. XII, 30. 1 Regg. IX, 14. 28. etc.

ΤΑΛΙΘΑ' ΚΟΥ̃ΜΙ. Est vox syriaca ܛܠܝܬܐ, quae litteris hebraicis hoc modo scribitur טליתא et a Marco V, cap. 41. explicatur verbo: τὸ κοράσιον, et a *Suida* ἡ παῖς, h. e. *puella.* Significat autem ܛܠܝܬܐ, ut chaldaicum טליתא, *puellam,* a ܛܠܐ emph. ܛܠܝܐ *puer, juvenis.* Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Laur. Fabricii* Reliquias Syras p. 300. *Th. Crenii* Analectorum Philol. Crit. Hist. — Τάλις est *Hesychio* ἡ μελλόγαμος παρθένος. Vide etiam *Suidam.*

TAMEION,

TAMEÎON vel TAMIEÎON, εἴου, τὸ, 1. proprie et generatim: *repositorium*, seu *omnis locus secretus, ubi aliquid reponitur et reconditur*. Speciatim: *cella penuaria*, seu *locus secretior, ubi quaestor, quae accepit, recondit, promtuarium, penuarium, horreum, aerarium*, a ταμίας, ου, ὁ, *promus condus, cellarius, dispensator, quaestor, aerario praefectus*, unde ταμιεύω et ταμιεύομαι *sum promus condus, quaestoris munus obeo, repono, recondo, asservo*. Sic legitur in N. T. Luc. XII, 24. de corvis, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη quae non habent cellas penuarias aut horrea. In versione Alex. legitur pro אָסָם *horreum*. Deut. XXVIII, 8. Prov. III, 10. ubi *Aquila* αἱ ἀποθῆκαι, *Symmachus* θησαυροὶ habet: et pro מְזָוִים *cellae, promtuaria, penuaria*, Psalm. CXLIV, 13. Pro *cella penuaria* ταμεῖον est in *Theophrast.* Charact. c. 4. et pro *aerario publico* eadem vox legitur apud *Herodian.* I, 6. 19. ταμεῖά τε χρημάτων βασιλικῶν ἐνταῦθα πάντα, ubi videndus *Irmischius*. ibid. VII, 4. 4. οἱ προεστῶτες τοῦ ταμείου praefecti aerario principis. *Josephum*. de Bello Jud. IV, c. 4. § 3. Conf. *Dukerum* ad *Thucyd.* I, c. 96. T. I. Opp. ed. Bipont. p. 372. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 737. Lexicon Vet. ταμεῖον τὸ ἰδιωτικὸν *cellarium, cella proma, penuarium, penum, promtuarium*. *Hesych.* ταμίας· (conf. Alex. Ies. XXII, 15.) φύλαξ χρημάτων, προστάτης, δεσπότης, οἰκονόμος, διοικητής. *Suid.* ταμιεύεται. διοικεῖται, ἀποκρύπτει, φυλάττει.

2. per synecdochen speciei: *omnis locus secretus, privatus, abditus et occultus, quaevis intima et secretissima domus pars, conclave*. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 6. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου tu vero oraturus introito in conclave tuum, h. e. in oratorium privatum, in proseucham domesticam, quae in superiori aedium parte erat et alias ὑπερῷον dicitur. Matth. XXIV, 26. ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις in obscuro latet. Luc. XII, 3. ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων quae familiari sermone disserueritis in conclavibus, olim palam praedicabuntur. Saepius in N. T. non legitur. In eadem tamen notione saepius reperitur apud Alexandrinos pro חֶדֶר vel חֶדֶר *cubiculum, conclave*, Judd. III, 24. XV, 1. XVI, 9. 12. Job. IX, 9. Prov. VII, 27. Adde Cantic. VIII, 2. Tob. VII, 16. Sirac. XXIX, 12. *Hesych.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ταμιεῖον· κοιτῶνα. Idem: ταμεῖα· ἀπόκρυφα οἰκήματα. Idem: ταμεῖον· θάλαμος. Conf. *Fulleri* Miscellan. Sacr. Lib. I, c. p. 16. 98.

TANŶN, *nunc*. Adverbium, compositum ex accusativo plur. neutr. artic. ὁ, ἡ, τὸ, et νῦν *nunc*, pro κατὰ τὰ νῦν ὄντα πράγματα *prout res se jam habet*. Quater tantum in N. T. legitur. Act. IV, 29. καὶ τανῦν, Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν jam vero, Domine, respice in comminationes eorum. ibid. XVII, 30. XX, 32. τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Θεῷ jam vero commendo vos Deo. ibid. XXVII, 22. *Herodot.* VII, 104. *Athenaeus* III. p. 107. B. *Sext. Empir.* Adv. Gramm. I, 7. 154. *Sophocl.* Electr. v. 423. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 480.

TÁΞIΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *dispositio, ordo collocandorum militum, ordo in acie, exercitus, secundum ordinem constitutus, acies, legio, cohors*. Est verbale a secunda pers. perf. pass. τέταξαι, verbi τάσσω, vel τάττω *ordino, statuo, constituo*. Sic legitur apud *Aelian.* V. H. XIV, c. 49. τὴν τάξιν ἐκλιπὼν agmine, vel ordine relicto. ibid. XIII, 14. *Xenoph.* de Mag. Equit. II, 6. et de Rep. Laced. XI, 5. Conf. *Irmisch.* ad *Herodianum* I, 10. 2. p. 381. Adde Judd. V, 20. 2 Macc. X, 37. XIII, 21. *Suid.* τάξις· ἡ τάξις διττή ἐστιν, ἡ μὲν ἐν τῷ στρατηγῷ· ἡ δὲ ἐν τοῖς στρατιώταις. καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ στρατηγῷ τάξεως γίνεται ἡ ἐν τοῖς στρατιώταις. Hinc ταξιόω *in acie colloco*.

2. *ordo, series, bonus ordo*. Luc. I, 8. ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς

ἐφημερίας

ἱερατείας αὐτοῦ cum sacerdotio fungeretur ex ordine classis suae. 1 Cor. XIV, 40. πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω omnia vere fiant decore et bono ordine servato. Coloss. II, 5. βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν videns vestrum ordinem, nempe in dispositione et observatione rituum ecclesiasticorum. *Hesych.* κατὰ τάξιν· κατὰ κόσμον.

3. *persona, quam quis sustinet,* (*Callim.* Hymn. in Jovem v. 80. τῷ καὶ σφὶ τὴν ἐκρίναο τάξιν.) *conditio, in qua quis est constitutus, similis conditio, similitudo,* i. q. ὁμοιότης. Sic legitur in N. T. Hebr. V, 6. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ tu es aeternus sacerdos ad similitudinem Melchisedechi, coll. VII, 15. κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ. *Syrus* h. l. bene transtulit: ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ *secundum similitudinem Melchisedek.* Verba ipsa sunt desumta ex Psalm. CX, 4. ubi in textu hebraico leguntur haec verba: עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק, de quibus lectu digna habet *Boysenius* in Symbolis Criticis ad interpretationem N. T. e versione syriaca P. III. p. 101. Hebr. V, 10. VI, 20. VII, 11. 17. 21. Adde 2 Macc. IX, 18. ἐπιστολὴν ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν. *Polyb.* Hist. III, c. 33. πεζοὺς ὁμηρείας ἔχοντας καὶ βοηθείας ἅμα τάξιν. Idem IV, c. 3. κατασκόπου τάξιν ἔχων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων. ibid. c. 9. et V, c. 8. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 1. *Philostrat.* Vit. Sophistar. I, c. 21. s. 3. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΟ'Σ, ὴ, ὸν, 1. proprie: *humilis, depressus, non multum a terra assurgens, minime altus, humi repens,* et opponitur *procero, alto,* τῷ ὑψηλῷ, quasi ἐδαφεινὸς, ab ἔδαφος *solum, pavimentum,* sicut *humilis* ab *humo. Eustathio* est i. q. πατεινὸς, a πατέω *calco, conculco.* Alex. Ezech. XVII, 24. ξύλον ταπεινόν. *Strabo* VI, p. 426. ταπεινὸν δὲ καὶ τὸ τῆς πόλεως ἔδαφος.

2. metaphorice: *vilis, abjectus, qui deteriore fortuna utitur, qui est in vili et misera conditione constitutus, pauper, miser, afflictus.* Luc. I, 52. καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς humiles (h. e. quia opponuntur τοῖς δυνάσταις, homines privatos, nullis honoribus in civitate ornatos, qui alias a Graecis ἰδιῶται vocantur.) contra elevat. 2 Cor. VII, 6. ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς qui miseros et afflictos solatio recreat. Jacob. I, 9. ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς Christianus pauper; opponitur enim v. 10. ὁ πλούσιος. Sic etiam apud *Isocratem* Orat. ad Phil. p. 238. init. ταπεινοὶ opponuntur τοῖς πολλῶν χώρας καὶ πόλεων δεσπόταις. *Aelian.* V. H. III, 18. ταπεινῶς πράττοντες humili fortuna utentes. ibid. VI, 12. μεταβολὴ τοῦ Διονυσίου ἐκ τηλικούτων εἰς οὕτω ταπεινά. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 4. 14. *Eurip.* Androm. v. 979. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 498. et *Schwarzii* Comment. Philol. Ling. Gr. p. 1301. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro אֶבְיוֹן *egenus, inops,* Ies. XXXII, 7. אָבֵל *lugens,* Job. XXIX, 25. דַּךְ *attritus, exhaustus viribus et facultatibus,* Psal. IX, 13. דַּל *tenuis,* Ies. XI, 4. XXV, 4. XXVI, 6. עָנִי *afflictus,* Psal. XVIII, 30. LXXXII, 3. Jerem. XXII, 16. עַרְעָר *nudatus, omni ope destitutus,* Psal. CI, 18. רָשׁ *pauper.* 1 Sam. XVIII, 28. κἀγὼ ἀνὴρ ταπεινὸς, καὶ οὐχὶ ἔνδοξος, et שָׁפָל *humilis,* Job. V, 11. Ezech. XXI, 25. Adde Sirac. XII, 4. XIII, 23. 25. XXIX, 11. XXXV, 17.

3. *modeste de se judicans, modestus, submissus animo,* qui alias ταπεινόφρων dicitur. Matth. XI, 29. ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ nam clemens sum et animo demisso. Rom. XII, 16. ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Vide supra ad συναπάγω dicta. Jacob. IV, 6. et 1 Petr. V, 5. ταπεινοὶ opponuntur τοῖς ὑπερηφάνοις. Psal. XXXIV, 18. καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει. Prov. III, 24. ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ibid. XI, 2. στόμα δὲ ταπεινῶν (צְנוּעִים *modestorum*) μελετᾷ σοφίαν. Adde Prov. XXIX, 23. Ies. LVII, 15.

4. *timidus, meticulosus, humilis,* kriechend, furchtsam *mean, silly.* 2 Cor. X, 1. ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν qui praesens apud vos meticulosus esse et lenius agere videor obtrectatoribus. *Chrysostomus* εὐκαταφρόνητος. Sic etiam ταπεινότης de *timiditate* et *animo pusillo* adhibetur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. III, 5. 14. καὶ πολλὴν ἔφασαν σιωπήν τε καὶ ταπεινότητα ἐν τῷ στρατεύματι εἶναι αὐτῶν. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ, ης, ἡ, 1. proprie: *animi demissio, modestia,* sive ea vera sit et sincera, sive simulata et ficta, a ταπεινόφρων *qui modeste de se judicat et sentit, qui est submisso animo,* (hebr. שְׁפַל רוּחַ Prov. XXIX, 23.) hocque ex ταπεινὸς *humilis, modestus,* et φρὴν *mens,* unde ταπεινοφρονέω *modeste sentio,* quod apud Alexandrinos Psalm. CXXXI, 3. reperitur. Act. XX, 19. δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης munere meo functus sum cum summa modestia; aut: ita, ut nullas molestias declinarem et subterfugerem, ut ταπεινοφροσύνη sit tolerantia malorum et molestiarum. Sed exemplum hujus loquendi usus adhuc desidero. Ephes. IV, 2. μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητος cum summa modestia et mansuetudine. Philipp. II, 3. ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν potius modestia vos invicem vincere studete. Coloss. II, 18. θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ modestiam affectans. ibid. v. 23. III, 12. 1 Petr. V, 5. τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε modestiae vos adsuefacite. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *humilio, humilem reddo, deprimo, demolior, destruo,* a ταπεινὸς, quod vide. Sic legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται et omnes montes et juga deprimentur. *Strabo* V, p. 347. ταπεινοῦται γὰρ ἐνταῦθα ἱκανῶς τὰ ὄρη. *Pollux* Onom. I, 213. de equo: ἐγκαθίζειν τι καὶ ταπεινοῦν ἑαυτὸν, ὥστε εὐπετῶς ἀναβαίνειν τὸν ἱππέα.

2. metaphorice de statu et conditione usurpatur, ita, ut sit: *in humilem, vilem et abjectam conditionem aliquem conjicio, miserum reddo aliquem,* speciatim: *pauperem reddo et egenum.* Ταπεινόομαι, οῦμαι, *tenui conditione vivo, vili habitu vultuque incedo, pauper sum.* 2 Cor. XI, 7. ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν; num male egi, quod sponte mea paupertatem subii? *Chrysostomus:* ἐν στενοχωρίᾳ διαγαγών. Opponitur ibi τῷ ὑψωθῆναι, h. e. *locupletari.* Philipp. II, 8. ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν deposuit majestatis divinae usum, seu depressit se in statum humilem et tenuem; ubi vid. *Wetstenius.* ibid. IV, 12. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι didici inopia, seu rebus angustis animosus atque fortis apparere; ubi ταπεινοῦσθαι opponitur τῷ περισσεύειν, quo sensu haec vox quoque sumitur apud Alexandrinos Levit. XXV, 39. ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ ὁ ἀδελφός σου παρὰ σοὶ si autem ad inopiam redigatur frater tuus apud te. Ies. LVIII, 10. ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς. Prov. XIII, 7. καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς (*Symmach.* πτωχευόμενοι) ἐν πολλῷ πλούτῳ. Sirac. XIII, 8. Conf. *Raphelii* Obss. ex *Arriano* p. 567. De *humili* vero *ac tenui conditione, in quam aliquis deprimitur, de quovis statu misero et afflicto* ταπεινοῦσθαι usurpatum reperitur non solum apud Alexandrinos, Psalm. XCIV, 14. (τὸν λαόν σου, Κύριε, ἐταπείνωσαν.) CXLI, 8. Job. XXIV, 9. Ies. LI, 21. Prov. XVIII, 12. (Sirac. VI, 13. VII, 12.) sed etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Diogen. Laërt.* I, s. 69. τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῦν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῦν. *Strabon.* V, p. 349. πόλεις ὀλίγας καὶ τεταπεινωμένας διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους. ibid. VII, p. 485. οἱ γὰρ πλεῖστον δυνάμενοι πρότερον τελέως ἐταπεινώθησαν καὶ ἐξέλιπον. *Xenoph.* Mem. III, 5. 4. *Polyb.* IX, 23. τὴν ὑμετέραν ὑπεροχὴν ταπεινώσαν.

3. *moerore afficio, animum alicujus frango.* 2 Cor. XII, 21. μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεὸς πρὸς ὑμᾶς timeo, ne, ubi ad vos rediero, Deus me

me

me moerore afficiat vestrum causa, h. e. ne mihi imponatur dura necessitas vos durius tractandi. In eadem significatione respondet apud Alexandrinos hebraico הוֹגָה *moerore, tristitia affecit, afflixit*. Thren. I, 6. III, 32. 33. Adde Prov. X, 4. πενία ἄνδρα ταπεινοῖ inopia animum hominis frangit, et *Arrian*. Diss. Epictet. Lib. III, c. 26. μήτι ἐταπείνωσεν αὐτὸν ἡ ἀπορία; ubi sermo est de Ulysse, cum naufragus ejectus esset.

4. ταπεινοῦν ἑαυτὸν *deprimere se, modestum et demisso animo esse*. Matth. XVIII, 4. ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, ὡς τὸ παιδίον τοῦτο quisquis igitur se tam submisso animo gesserit, ut hic puer. ib. XXIII, 12. ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται quisquis se ipsum depresserit, extolletur. Luc. XIV, 11. XVIII, 14. ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν qui vero se peccatorem agnoscit vitamque suam emendare studet. Psalm. L, 18. καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. Sirac. II, 18. ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. ibid. III, 18. ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 482.

5. *fastum alicujus deprimo:* ταπεινοῦσθαι *deprimi*, Erniedrigung erdulden *to suffer degradation*. Matth. XXIII, 12. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται quisquis vero se ipsum extulerit, deprimetur. Luc. XIV, 11. coll. v. 8 et 9. XVIII, 14. ταπεινωθήσεται ei peccata non remittentur. Conf. Alex. Ies. X, 33. XIII, 11. XXV, 11. Dan. IV, 34.

6. ταπεινοῦσθαι ἐνώπιόν τινος *se alicui subjicere et submittere, subjicere se alicujus potestati ac regimini*. Huc pertinet formula ταπεινοῦσθαι (seu ταπεινοῦν ἑαυτὸν) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, vel Κυρίου, quae Jacob. IV, 10. et 1 Petr. V, 6. legitur et usurpatur de homine, qui se totum a Deo pendere intelligit ac sentit, et hoc sensu commotus non solum se suaque omnia voluntati ac regimini Dei permittit, sed etiam partim animum vitamque suam ad legum divinarum normam conformat, partim peccata sua poenitentia tactus agnoscit et confitetur. Conf. S. Ven. *Mori* Dissertationes tres de homine, submittente se Deo. Lips. 1788. et et 1789. 4. editas. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *humiliatio, humilitas, dejectio, depressio*, ratione situs localis, qua, quae altitudine sua eminuerunt, deprimuntur. Est verbale a secunda pers. perf. pass. τεταπείνωσαι, verbi ταπεινόω, quod vide.

2. metaphorice: *omnis conditio alicujus rei vilis et abjecta, tenuis ac miser status, ignobilis humilitas*. Sic legitur in N. T. Luc. I, 48. ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ qui benigne respexit miseram conditionem, aut potius ignobilem humilitatem meam. Act. VIII, 33. ἐν τῇ ταπεινώσει postquam omnia mala perpessus fuerat hominum caussa. Ταπείνωσις enim h. l. quia de Christo adhibetur, non commode aliud quid, quam omnia mala, miserias, quas Christus hominum causa in his terris pertulit, significare potest. Philipp. III, 21. τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν corpus hoc nostrum fragile, corruptibile, mortale, cui opponitur in sequentibus τὸ σῶμα τῆς δόξης. *Chrysostomus* ad h. l. ὅτι τῇ φθορᾷ ἐστι ὑπεύθυνον τῇ ἀλγηδόνι, ὅτι δοκεῖ εὐτελὲς εἶναι καὶ οὐδὲν τῶν λοιπῶν ἕξειν τι πλέον. Jac. I, 10. ὁ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, scil. καυχάσθω, dives vero cogitet de paupertate, sibi imminente, seu sortis consideret instabilitatem. Saepius in N. T. non legitur. *Diod. Sic.* II, p. 128. regina Amazonum dicitur leges promulgasse, quibus foeminas ad certamina bellica promoveret, τοῖς δὲ ἀνδράσι ταπείνωσιν καὶ δουλείαν περιάπτειν viros autem sub humili conditione ac servili opere contineret. Alexandrini hac voce usi sunt pro עֳנִי *afflictio*, Genes. XVI, 11. XXIX, 31. XXXI, 42. XLI, 52. Thren. I, 4. 8. 10. עֹצֶר *coarctatio*, Ies. LIII, 8. et שֵׁפֶל *humilitas*, Ps. CXXXVI, 23.

Adde

Adde Sirac. II, 4. XI, 13. XX, 10.

ΤΑ' ΠΟΛΛΑ', *plerumque, saepe.* Vide in ΠΟΛΥ'Σ.

ΤΑΡΑ'ΣΣΩ vel ΤΑΡΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *crebro huc illuc jactando concutio, agito, huc et illuc moveo, turbo, turbidum reddo, commoveo,* et speciatim adhibetur de aqua, quae commovetur et exagitatur, et, quando limus in ea excitatur, turbida redditur. Sic legitur in N. T. Joh. V, 4. καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ et commovebat istam piscinae aquam. ibid. v. 7. ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ. Ezech. XXXII, 2. ἐτάρασσες ὕδωρ τοῖς ποσί σου. ibid. XXXIV, 18. Hos. VI, 8. ταράσσουσα ὕδωρ. Ies. XXIV, 14. ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. ibid. LI, 15. Adde *Dioscorid.* II, c. 83. et 84. *Lucian.* Lexiph. 4. *Athenaeum* VII, p. 298. C. et *Polybii* Excerpt. Legat. 28. p. 1155.

2. metaphorice ad *omnem vehementiorem animi commotionem* et *perturbationem* transfertur, ita, ut mox sit *turbare animum metu, perterrere, metu et timore percellere ac perfundere,* mox *perturbare tristitia ac moerore, contristare,* mox *obstupefacere, in stuporem et admirationem dare et conjicere,* mox *ad iram et indignationem commovere et concitare aliquem,* mox denique *in errorem et dubitationem inducere aliquem, incertum, dubium ac ancipitem aliquem reddere.* Matth. II, 3. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ hoc vero audito rex Herodes conterritus est et omnes cives Hierosolymitani obstupefacti sunt. (Esther. III, 15. Dan. V, 9. ibid. XIV, 26. ἐταράχθησαν λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστιν καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν conterriti sunt, opinantes, spectrum aliquod esse, et prae timore clamitabant. Marc. VI, 50. τῷ ταράσσεσθαι opponitur θαρσεῖν et μὴ φοβεῖσθαι. Luc. I, 12. ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν hoc viso perturbatus Zacharias vehementi timore ac metu percellebatur. ibid. XXIV, 38. τί τεταραγμένοι ἐστέ; h. e. τί πτοηθέντες καὶ ἔμφοβοι ἐστέ; coll. v. 37. Joh. XI, 33. καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, pro καὶ ἐταράχθη τῷ πνεύματι (ut legitur cap. XIII, 21.) perturbatus est tristitia et moerore. Alii vertunt: et Jesus ad misericordiam commotus est; et conferunt locum Gen. XLIII, 40. ἐταράχθη δὲ Ἰωσὴφ Josephus misericordia tactus est. Joh. XII, 27. νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται jam vehementer tristitia affectus est animus meus. ibid. XIII, 21. XIV, 1. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία ne solliciti sitis de futura vestra sorte. ibid. v. 27. Act. XV, 24. ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις perturbarunt (h. e. in errores ac dubitationes induxerunt) vos doctrina sua. ibid. XVII, 8. ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα hac vero accusatione commoverunt populum et magistratum, h. e. ad iram, indignationem et tumultum concitarunt. (*Dionys. Halic.* VII, 15. τοῖς δὲ ταράττουσι τὸν δῆμον ἐπιτιμᾷν. ibid. cap. 25. ὑμᾶς ταράσσοντες τὴν πόλιν.) Galat. I, 7. οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς falsi doctores, qui errores noxios inter vos spargunt. Eodem sensu legitur ibid. v. 10. 1 Petr. III, 14. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε καὶ μὴ ταραχθῆτε terriculamentis vero eorum metum vobis injici ac perturbari vos ne patiamini. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro כִּפֵּל et נִבְהַל *perturbavit, terruit* et *perturbatus, conterritus fuit,* Genes. XLV, 3. Ps. II, 5. VI, 2. 3. 10. Ies. XIII, 8. XXVI, 18. הָמָה *tumultuatus est,* Ps. XXXIX, 9. XLVI, 6. הֶעֱרִיץ *formidavit,* Ies. VIII, 12. הִשְׁתּוֹמֵם *obstupuit,* Ps. CXLIII, 4. et זָעַף *turbatus* [illegible], Genes. XL, 6. etc. Adde *Xenoph.* Mem. II, 6. 17. ἢ ταράττει σε; num hoc tibi scrupulum injicit? *Diog. Laërt.* II, s. 94. τὴν δὲ ψυχὴν συμπαθεῖν τῷ σώματι καὶ ταράττεσθαι. Apud *Epictet.* Enchir. cap. 16. ἄλυπος et ἄφοβος opponitur τῷ ταρασσομένῳ. *Arrian.* in Diss. Epictet. II, 2. quod de ἀταραξίᾳ agit, per

per quam Stoici intellexerunt γαληνότητα τῆς ψυχῆς, h. e. animum tranquillum, motuumque, seu perturbationum vehementiorum exsortem. Cf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 731.

ΤΑΡΑΧΉ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *commotio, turbatio, perturbatio*, v. c. aquae etc. Est verbale a perf. act. τετάραχα, verbi ταράσσω, quod vide. Joh. V, 4. μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος post commotionem aquae.

2. metaphorice: *quaevis perturbatio*, speciatim *tumultus, turba bellica, perturbationes rerum omnium, cum omnia miscentur.* Sic legitur in N. T. Marc. XIII, 8. ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαὶ erunt fames et tumultus, seu turbae bellicae. *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 5. 27. *Polyb.* III, 9. 9. et 10. 1. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΆΡΑΧΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *commotio, perturbatio, agitatio*, a perf. act. τετάραχα, verbi ταράσσω.

2. metaphorice: *perturbatio et commotio animi.* Act. XII, 18. καὶ ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις et erat haud exigua perturbatio inter milites. *Xenoph. Anab.* I, 8. 2.

3. *tumultus, seditio.* Act. XIX, 23. ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ exorta autem est tunc temporis gravis seditio ob religionem christianam. Sapient. XIV, 25. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 16. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΡΣΕΎΣ, έως, ὁ, *Tarsensis, incola Tarsi*, vel *ex Tarso oriundus*, a Ταρσὸς *Tarsus*, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Act. IX, 11. Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα Saulum nomine, Tarsensem. ib. XXI, 39.

ΤΑΡΣΌΣ, οῦ, ἡ, *Tarsus*. Urbs maritima celeberrima et fere totius Ciliciae caput, (ἐπέχουσα τὸν τῆς μητροπόλεως τάξιν, ut *Strabo* Lib. XIV, p. 991. loquitur,) unde Paulus eam Act. XXI, 39. τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως, vocat. Non erat colonia Romanorum, sed urbs libera, (Act. XXII, 28.) jure municipali ab Antonio donata, quod in bello civili Julio primum, deinde Octavio et Antonio obnixe studuisset. Fuit patria Pauli, apostoli, et nomen huic urbi sine dubio dedit secundum Josephum תַּרְשִׁישׁ, filius Javanis, Japheti nepos, Genes. X, 4. qui eam vel condidit, vel forte ejus posteri primitus eam incoluerunt. Ab eo etiam nomen accepit regio Θαρσὶς *Tharsis*, quam hujus posteri inhabitarunt, quae eadem est cum Hispania, vel saltem pars ejus, de qua legitur Ezech. XXVII, 12. Conf. *Bocharti* Phaleg. Lib. I, c. 5. p. 189 seq. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 511. et 608. et *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 6. p. 214 seq. Memoratur in N. T. Act. IX, 30. XI, 25. XXII, 3.

ΤΑΡΤΑΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *in tartarum conjicio et detrudo*, i. q. καταταρταρόω, (*Sext. Empir.* Pyrrh. Hypotyp. III, 24. ὁ δὲ Ζεὺς τὸν Κρόνον κατεταρτάρωσε. *Apollodor.* Bibl. I, 1. et 2.) κατακλείω ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦ Ταρτάρου, (*Dionys. Halic.* Ant. II. p. 122.) et ὡς Τάρταρον ῥίπτω *in Tartarum projicio*, qua formula utitur *Homer.* Iliad. Θ', v. 13. ubi Jupiter minatur caeteris Diis, si quis ausit decretum ipsius rescindere, atque inter alia: ἤ μιν ἑλὼν ῥίψω ἐς Τάρταρον ἠερόεντα, κ. τ. λ. Descendit a τάρταρος *tartarus*, seu *tartara*, h. e. profundissimus inferorum locus, (ὁ κατώτερος τοῦ ᾅδου τόπος, interprete auctore. *Etym. M. Hesych.* ὁ ὑπὸ τὴν γῆν κατώτατος τόπος.) tenebrosus (ἠερόεις, ut vocatur ab *Homero* l. l. ἠερόεις, *Apollodor.* Bibl. I, c. 1. § 2. extr.) tantum a terra distans, quantum terra a coelo, (*Homer.* Iliad. Θ', v. 16. τόσσον ἔνερθ' ἀΐδεω, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης. *Apollodor.* l. l. τοσοῦτον ἀπὸ γῆς ἔχων διάστημα, ὅσον ἀπ' οὐρανοῦ γῆ.) ubi ferreae portae et aereum limen, (*Homer.* l. l. v. 15. ἔνθα σιδήρειαί τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός.) per quem (secundum *Aeschin. Socr.* Dial. III, 21. Adde *Hesiod.* Theogon. v. 721 seq.) homines scelerati post mortem ducuntur a Furiis ad Erebum et Chaos, et quo (secundum *Platonem* Phaedon. p. 399.) omnia flumina corruunt et exeunt, unde deinde aeque ac ᾅδης

ad

ad *conditionem miserrimam sceleratorum post mortem* eleganter transfertur. Τάρταρος vero secundum alios a ταράττω *turbo, terreo* derivatur, secundum alios vero a chaldaico דרדר, quod *cadere, procidere* et interdum *dispergi* notat. Conf. *Buxtorfii* Lex. s. h. v. et *L. Bos* Diss. de Etym. Gr. p. 41 seq. Verbum ταρταρόω in N. T. semel tantum legitur 2 Petr. II, 4. σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους sed catenis caliginis vinctos et in Tartarum detrusos tradidit damnationi asservandos. Legitur praeterea haec vox apud *Theonem*, Scholiasten *Arati* ad Phaenomena, v. 16.

ΤΆΣΣΩ vel attice ΤΆΤΤΩ, fut. τάξω, 1. proprie: *statuo, ordino, colloco, certo ordine colloco ac dispono,* et est vox, e re militari ducta, ubi milites τεταγμένοι dicuntur, qui loco suo et ordine ducis jussu collocati et dispositi sunt. *Thucyd.* I, c. 48. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο sic quidem Corcyraei aciem suam instruxerunt. *Aelian.* V. H, III, 9. *Philo* in Lib. de Gigant. p. 290. *Lysias*, p. 278. *Diog. Laërt.* II, s. 54. 2 Macc. XV, 20. τῆς τε ἵππου κατὰ κέρας τεταγμένης.

2. metaphorice: *praescribo, praecipio, mando, jubeo,* i. q. προστάσσω, et ex adjuncto: *definio, constituo.* Matth. XXVIII, 16. εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ad illum montem, quem ipsis Jesus constituerat et definiverat, seu ad quem eos amandaverat Jesus. Act. XXII, 10. ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι quae tibi facere praescripta sunt, coll. IX, 6. τί δὲ δεῖ ποιεῖν; ibid. XXVIII, 23. ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν diem vero illi constituentes, seu definientes. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 4. 3. τὴν ταχθεῖσαν ἕδραν. ib. IV, 5. 6. ὁ δὲ τασσόμενος πορεύεσθαι. Idem Hist. Graec. IV, c. 3. 1. *Aelian.* V. H. XII, 22. et XIII, 24. ubi videndus *Perizonius.* Speciatim vero apud Graecos τάσσειν de iis usurpatur, qui tributa aliis imperant, vel imponunt, v. c. apud *Aelian.* V. H. XI, 9. *Thucyd.* I, 19. III, 50. Adde 2 Sam. XX, 5. Ies. XXXVIII, 1. Dan. VI, 12. Joh. XIV, 13. *Hesych.* ταξάμενοι· ὁρίσαντες.

3. *destino.* Act. XIII, 48. ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον quotquot destinati erant a Deo felicitati Christianorum aeternae. Cf. Rom. IX, 22. 23. et Matth. XXV, 41. *Polyb.* Hist. XVII, 7. 9. *Epictet.* Enchirid. cap. 21. *Eurip.* Alcest. v. 50. Cf. etiam *Krebsii* Obss. Flav. p. 222.

4. *constituo, instituo.* Rom. XIII, 1. αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶ qui vero sunt magistratus, a Deo sunt constituti. 2 Sam. VII, 11. ἀπὸ τῶν ἡμερῶν, ὧν ἔταξα κριτάς. 1 Sam. XXII, 7. ὑμᾶς τάξει ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους.

5. *decerno, consilium capio.* Act. XV, 2. ἔταξαν ἀναβαίνειν placuit tandem ipsis mittere Paulum et Barnabam.

6. τάσσομαι ὑπό τινα *subjicior,* vel *subjectus sum alicujus potestati ac imperio.* Luc. VII, 8. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος etenim et ego, quanquam sum praefectorum potestati subjectus. *Lucian.* in Jove confutat. p. 121. θεοὺς ὁμοδούλους τῶν ἀνθρώπων ὄντας καὶ ὑπὸ ταῖς αὐταῖς δεσποίναις ταῖς μοίραις ταττομένους.

7. τάττειν ἑαυτὸν εἴς τι *addicere se, consecrare se alicui rei.* 1 Cor. XVI, 15. εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς in ministerium Christianis se addixerunt, seu Christianorum commodis inserviendi studio se addixerunt. *Plato* de Rep. II. p. 427. ἀλλ᾽ εἰσὶν οἱ τοῦτο ὁρῶντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσι ταύτην. Alia exempla habet *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 234.

8. interdum omittitur, v. c. Matth. VIII, 9. ὑπὸ ἐξουσίαν, nempe τασσόμενος, quod additur a Luca VII, 8. Act. XII, 20. τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, scil. τεταγμένον. Conf. *Polyb.* V, c. 65. VIII, 24. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑΥ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, *taurus,* a chaldaico תּוֹר *bos,* quod est ab hebraico שׁוֹר idem, ש in ת mutato, more Chaldaeorum et Atticorum. Legitur in N. T. Matth.

Matth. XXII, 4. οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα boves mei et altilia mea sunt mactata. Act. XIV, 13. ταύρους καὶ στέμματα tauros coronatos, seu vittatos. Hebr. IX, 13. X, 4. αἷμα ταύρων καὶ τράγων sanguis taurorum et hircorum. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini saepius usi sunt pro שׁוֹר *bos*, *taurus*, Genes. XLIX, 16. Deut. XXXIII, 17. Judd. VI, 25. אַבִּיר *robustus*, *fortis*, synecdochice: *taurus*, *juvencus*. Ps. XXII, 12. L, 13. Ies. L, 11. פַּר *juvencus*, Genes. XXXII, 15. Ies. I, 11. et מְרִיא *saginatum*, *pingue*, Ies. XI, 6.

ΤΑΥ'ΤΑ', *eadem illa*, ex τὰ et αὐτὰ, quae sunt neutra plur. Luc. VI, 23 et 26. κατὰ ταὐτὰ (alii habent κατὰ ταῦτα) γὰρ ἐποίουν eodem enim modo tractarunt. ib. XVII, 30. κατὰ ταὐτὰ ἔσται idem fiet. 1 Thess. II, 14. ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς quod similia mala etiam vos perpessi estis. *Hesych.* ταὐτά· τὰ ἴσα, τὰ ὅμοια.

ΤΑΦΗ', ῆς, ἡ, *sepultura*, ab aor. 2. ἔταφον, verbi θάπτω *sepelio*. Legitur in N. T. tantum Matth. XXVII, 7. εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις in sepulturam peregrinis. *Syrus*: ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ *ad domum*, seu *locum sepulturae*. Alexandrini habent pro קְבוּרָה, Deut. XXXIV, 6. Eccles. VI, 3. Jer. XXII, 19. קֶבֶר *sepulcrum*, Job. XVII, 1. Ies. LIII, 9. Nahum I, 14. et pro infinitivo קָבוֹר Deut. XXI, 23.

ΤΑ'ΦΟΣ, ου, ὁ. Nomen verbale ejusdem cum praecedente originis, notans

1. proprie: *sepulcrum*, seu locum, cui corpus exanime infertur, ut ibi computrescat ac in cineres et pulveres redigatur. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 27. ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις quoniam similes estis sepulcris dealbatis, quae sunt exterius speciosa, intus vero plena ossibus et foeditate. ibid. v. 29. ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν nam exstruitis, seu instauratis prophetarum sepulcra. Sepulcra enim veterum Hebraeorum, Graecorum, etiam Italorum saepe instar domiciliorum exstructa et ornata fuerunt. Conf. *Montefauconii* Antiq. Illustr. T. V. P. I. p. 170. et P. II. p. 195. *Josephi* A. J. VII, cap. 15. 3. et *Petron.* Sat. c. 111. Matth. XXVII, 61. 64 et 66. ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον muniverunt sepulcrum. ibid. XXVIII, 1. Alexandrini habent pro קְבוּרָה *sepultura*, *sepulcrum*, Genes. XLVII, 30. 2 Regg. IX, 28. XXI, 25. et קֶבֶר *sepulcrum*, Genes. XXIII, 4. 20. Judd. VIII, 32. Joh. V, 26. XXI, 32. *Eurip.* Phoen. v. 163. sed ibid. v. 1611. τάφος de *sepultura ipsa* occurrit.

2. metaphorice est symbolum *omnium rerum*, *quae sunt aliis molestae*, *noxiae et abominationi*. Sic legitur in N. T. Rom. III, 13. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν lingua eorum similis est sepulcro aperto, h. e. calumniando et obtrectando alios laedunt: sequitur ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. Verba sunt desumta ex Ps. V, 9. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 38. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΑ'ΧΑ. Adverbium, significans: 1. *brevi*, *cito*, *velociter*, *properanter*. Haec est prima et antiquissima vis hujus particulae, atque a ταχὺ, seu ταχέα eodem modo formata est, quo σάφα a σαφέα, ἄντα ab ἀντία et ὦκα ab ὠκέα. *Homer.* Od. α', v. 251. τάχα δή με διαῤῥαίσουσι καὶ αὐτόν. *Polyb.* Exc. Legat. 6. τάχα γὰρ αὐτοὺς πεῖραν λήψεσθαι τῆς Θρᾳκῶν καὶ Γαλατῶν παρανομίας.

2. *fortasse*, *forte*, *forsitan*, *utique*, i. q. ἴσως, quae duo vocabula in libris Atticis passim conjuncta leguntur, ut apud *Platonem* Apol. 18. et *Demosthen.* de Falsa Legat. T. II. p. 590. In N. T. bis tantum legitur. Rom. V, 7. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν pro viro bono fortasse aliquis mortis supplicium perferre sustineret. Philem. v. 15. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν fortasse, seu utique

utique adeo a te ad aliquod tempus separatus est. *Xenoph.* Anab. V, 2. 13. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 2. Alia loca habet *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 434. ed. *Zeunii.* *Hesych.* et *Photius* Lex. MS. apud *Albertium* ad *Hesych.* τάχα· ἴσως. *Suid.* τάχα· ἴσως, ἢ ταχέως, ἢ τυχόν. *Thom. M.* p. 835. τάχα ἀντὶ τοῦ ταχέως, ποιηταί. οἱ δὲ ῥήτορες, ταχέως καὶ τάχιστα καὶ ἐν τάχει. Τὸ δὲ τάχα ἀντὶ τοῦ ἴσως καὶ ἀμφότεροι· ὕπερ καὶ μόνον τίθεται καὶ μετὰ τοῦ ἴσως. ποτὲ δὲ καὶ μετὰ τοῦ που, τοῦ δηλοῦντος τὸ ἴσως, ἐκ παραλλήλου, οἷον, τάχ' ἂν γένοιτο, καὶ τάχ' ἴσως, καὶ τάχα που, καὶ ἴσως που.

ΤΑΧΕΩΣ. Adverbium, significans: *celeriter, confestim, cito, sine mora,* a ταχὺς *celer, velox, citus.* Luc. XIV, 21. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας statim exi in plateas urbis. ibid. XVI, 6. καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα et scribe mox quinquaginta. Joh. XI, 31. 1 Cor. IV, 19. ἐλεύσομαι ταχέως πρὸς ὑμᾶς. Galat. I, 6. Philipp. II, 19. 24. 2 Thess. II, 2. 1 Tim. V, 22. 2 Tim. IV, 9. Alexandrini habent pro מְהֵרָה adverbialiter *cito, celeriter,* interdum cum praefixo בִּמְהֵרָה, 2 Sam. XVII, 18. 21. 2 Regg. I, 11. Joel. III, 4. et pro מַהֵר, Prov. XXV, 8. Ies. VIII, 2.

ΤΑΧΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, *celer, velox, citus, repentinus,* a ταχὺς idem. Bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 14. εἰδὼς, ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου quum sciam, brevi instare depositionem tabernaculi mei, h. e. me brevi moriturum esse. ibid. II, 1. ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν conciliantes sibi ipsis repentinum interitum. Adde Alex. Ies. LIX, 7. ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα. Habac. I, 6. τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ ταχινόν. *Callim.* Hymn. in Delum v. 95.

ΤΑΧΙΟΝ. Adverbium comparativi gradus, significans:

1. *citius, velocius, celerius,* a ταχέων, quod est a ταχὺς *celer, velox, citus.* Sic legitur in N. T. Joh. XX, 4. καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου et alter discipulus praecurrit celerius Petro. Sapient. XIII, 9. τὸν τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ' εὗρον.

2. pro positivo ponitur (sicut θᾶσσον pro ταχὺ dixit *Theocrit.* Idyll. XIV, 36.) et *cito, celeriter* significat. Joh. XIII, 27. ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον quae facturus es, mox perage. 1 Tim. III, 14. ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον sperans, me ad te quam citissime venturum esse. Codices nonnulli habent h. l. ἐν τάχει, e glossemate. Hebr. XIII, 19. ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν ut quam celerrime vobis reddar. ib. v. 23. ἐὰν τάχιον ἔρχηται. Saepius in N. T. non legitur. Adde 1 Macc. II, 40. νῦν τάχιον ἡμᾶς ἐξολοθρεύσουσιν ἀπὸ τῆς γῆς. Attici, *Phrynicho, Moeride* aliisque grammaticis auctoribus, ab usu vocabuli neutrius comparativi τάχιον plane abstinuerunt et pro hac illius forma usurparunt formam θᾶττον, quae etiam in Glossario Hesychiano illa altera explicata reperitur. Conf. *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam p. 751. et interpretes ad *Thom. M.* s. v. Θᾶττον p. 436. ed. *Bernardi.* Etiam apud *Senecam* Agamemn. 965. *citius* pro *quam citissime, statim* ponitur.

ΤΑΧΙΣΤΑ, *citissime, celerrime, velocissime.* Adverbium superlativi gradus a superlativo τάχιστος, qui est a positivo ταχὺς *celer, citus, velox.* Semel tantum in N. T. legitur. Act. XVII, 15. ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν ut quam celerrime veniant.

ΤΑΧΟΣ, εος, τὸ, *celeritas, festinatio,* a ταχὺς *celer, citus, festinans, velox.* Hinc ἐν τάχει *cito, celeriter.* Luc. XVIII, 8. ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει eos vindicaturum esse quam citissime. Act. XII, 7. ἀνάστα ἐν τάχει surge celeriter. ibid. XXII, 18. σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ celeriter exi Hierosolyma. ib. XXV, 4. ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι se autem propediem Caesaream profecturum. Rom. XVI, 20. ἐν τάχει opinione citius. Apoc. I, 1. ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει quae mox eventura sunt. ib. XXII, 6. Saepius in N. T.

non legitur. Eodem modo ἐν τάχει usurpatur quoque apud Alexandrinos Ezech. XXIX, 5. Deut. IX, 3. XI, 17. XXVIII, 20. Jos. VIII, 19. Ps. II, 12. et Sirac. XXVII, 3. (*Hippocrates* de Natur. Pueri cap. 26. *Thucyd.* VI, cap. 92. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 780.) in aliis vero locis pro ἐν τάχει ponunt τὸ τάχος, v. c. Ies. V, 19. Deut. VII, 4. 22. IX, 12. Judd. II, 23. διὰ τάχους, Ps. VI, 10. (Sirac. XI, 21.) et ἕως τάχους, Ps. CXLVII, 15.

ΤΑΧΥ΄. Adverbium, *properanter, cito, celeriter, velociter, statim, illico, brevi post.* Est neutrum a ταχὺς *citus, velox, celer,* elliptice positum pro κατὰ τὸ ταχύ. Legitur in N. T. Matth. V, 25. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ mature res tuas cum adversario tuo componere stude. ib. XXVIII, 7. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι et statim celeriter abite. ibid. v. 8. Marc. IX, 39. καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με et possit statim male de me loqui. ibid. XVI, 8. ubi tamen ταχὺ deest in nonnullis codicibus. Joh. XI, 29. ἐκείνη, ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν illa vero, hoc audito, celeriter ad eum pergit. Apoc. II, 5. ἔρχομαί σοι ταχὺ te, nihil tale opinantem, opprimam. ibid. v. 16. III, 11. XI, 14. XXII, 7. 12. 20. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro הִרְגִּיעַ *momentum transegit,* Ies. LI, 5. Jer. XLIX, 18. מַהֵר adverbialiter: *cito, celeriter, festinanter,* Exod. XXXII, 8. Deut. IX, 12. 16. Judd. II, 17. et מְהֵרָה idem, Eccles. VIII, 11. Ies. V, 26. LVIII, 8. Adde Sirac. XIX, 4. XLVIII, 23. 2 Macc. III, 31. VII, 37. Conf. *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 733.

ΤΑΧΥ΄Σ, έος, ὁ, in foeminino ταχεῖα, είας, ἡ, in neutro gen. ταχὺ, έος, τὸ, *celer, velox, citus, festinans,* et ex adjuncto: *promtus, paratus.* Tantum in N. T. occurrit Jacob. I, 19. ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι celer, seu promtus ad audiendum, tardus autem ad loquendum. Exprimitur hoc nomine ab Alexandrinis interpretibus hebr. מָהִיר *promtus, festinus,* Esr. VII, 6. מַהֵר *festinus,* Zephan. I, 14. מְמַהֵר *festinans,* Malach. III, 5. et אָץ *praeceps, festinus,* Prov. XXIX, 20. Adde Sirac. IV, 29. secundum Cod. Alex. μὴ γίνου ταχὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, et V, 11. γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ.

ΤΕ. Conjunctio copulativa, quae 1. valet idem, quod Latinorum *que, et, atque,* estque dictio enclitica et semper postponi solet. Matth. XXVII, 48. πλήσας τε ὄξους et replens vino. ibid. XXVIII, 12. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες congregati autem cum presbyteris consilioque habito. Luc. XXIV, 20. ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν κ. τ. λ. et qua ratione tradiderint ipsum. Act. II, 3. 33. 37. 46. XXI, 28. ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν et insuper etiam Graecos introduxit etc.

2. ante καὶ *pariter, et, cum — tum.* Luc. XII, 45. ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι cum edere, tum bibere ad satietatem usque. ibid. XXII, 66. ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς pontifices pariter ac scribas. Act. I, 1. ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν cum agere, tum docere. ibid. IX, 24. ἡμέρας τε καὶ νυκτός. ibid. XX, 21. Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Judaeis pariter ac Graecis.

3. *autem, vero.* Act. I, 15. ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ una autem erat multitudo hominum. ibid. V, 42. πᾶσάν τε ἡμέραν quotidie vero. ibid. VIII, 28. IX, 24. X, 33. XVIII, 26.

4. ante καὶ abundat, v. c. Rom. I, 27. ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄῤῥενες simili modo etiam mares. Act. V, 24. ὅ τε ἱερεὺς, καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ. ibid. XIII, 1. XXVI, 22. οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν καὶ Μωσῆς nihil praeter ea docens, quae in scriptis prophetarum et Mosis tradita sunt.

5. τε — τε *tum — tum.* Act. XXVI, 16. ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι tum

quae

quae vidisti, tum quae tibi ostendam.

ΤΕῖΧΟΣ, εος, τὸ, *murus, moenia*, a τεύχω *struo*, unde τειχίζω *murum aedifico*, et differt a τειχίον hoc modo, ut hoc de muris aedificiorum, illud vero de muris urbium tantum dicatur. *Moeris:* τειχίον· τὸ τῆς οἰκίας. τεῖχος· τὸ τῆς πόλεως. Idem tradit *Ammon.* et *Hesychius.* Legitur in N. T. Act. IX, 25. καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους demiserunt per murum. 2 Cor. XI, 33. ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους. Hebr. XI, 30. πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσε fide moenia Hierichuntis collapsa sunt. Apoc. XXI, 12. 15. 17. 18. 19. οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως fundamenta moenium urbis. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro חוֹמָה idem, Deut. III, 5. Jos. VI, 5. 20. 1 Sam. XV, 16. קִיר *paries, murus,* Num. XXXV, 4. Ies. XV, 1. et מְצוּדָה *munitio,* 2 Paral. XI, 10. Vide *Spanhem.* ad *Julian.* p. 177. Apud eosdem aeque ac graecos Scriptores τεῖχος interdum quoque de *urbe, muris ac munitionibus inclusa,* usurpatur, v. c. 2 Regg. XX, 16. ubi hebraico עִיר *urbs* respondet, apud *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 5. 8. ubi ἐν τῷ τείχει et ἐν τῇ πόλει permutantur invicem. *Eurip.* Phoen. v. 71 et 826. Cf. Spicilegium meum I. Lexici Bieliani p. 108.

ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *omne certum, infallibile et indubitatum signum ac argumentum, e quo aliquid jam certissime colligi et cognosci potest,* a τέκμαρ, τὸ, *finis, exitus rei,* item *signum,* unde τεκμαίρω *certis signis ostendo, probo, conjicio.* Tantum legitur in N. T. Act. I, 3. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα, μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις quibus etiam se praebuit vivum post mortem suam et multis argumentis (miraculis) veritatem resurrectionis suae comprobavit. Legitur praeterea in eadem significatione in libro Sapient. V, 11. XIX, 13. et apud *Xenoph.* Mem. I, 1. 2. πρῶτον μὲν οὖν ὡς οὐκ ἐνόμιζεν, οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ. Idem de Re Equestri V, 8. X, 14. *Philostrat.* Vit. Soph. II, c. 14. s. 2. καὶ μὴ τεκμήριον τόδε τιθέμενοι τῆς κατηγορίας ταύτης. *Lysias* Orat. III, c. 4. p. 48. ἐκ τοσούτων τεκμηρίων καὶ μαρτυριῶν ὑμῖν ἐπιδέδεικται. *Aristotel.* Rhet. I, 2. 40. *Quinctil.* II, 9. *Hesych.* τεκμήριον· σημεῖον ἀληθές. *Suid.* τεκμήριον· ἀληθινὸν σημεῖον, ἢ τὸ ἄλυτον. Schol. *Aristoph.* ad Equites v. 33. τεκμηρίῳ· παραδείγματι, μαρτυρίῳ. A voce τεκμήριον derivatur τεκμηριόω, quod de *eo* usurpatur, *qui rem testimonio suo confirmat.* Conf. *Morum* ad *Longinum* de Sublim. p. 42. et *Aelian.* in V. H. II, 41.

ΤΕΚΝΙΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *filiolus, filius, filia, puer, puella.* Est enim deminutivum a τέκνον *filius, filia.* 1 Joh. II, 12. γράφω ὑμῖν, τεκνία scribo vobis, parvuli; ubi pro τεκνία, quibus v. 13. πατέρες opponuntur, in nonnullis codicibus legitur παιδία.

2. est *nomen blandientis et amoris plenum, quo olim non solum discipuli, sed etiam omnes compellabantur, quos paterno amore aliquis prosequebatur.* Hinc usus est hac voce Christus, suos compellans discipulos. Joh. XIII, 33. Galat. IV, 19. Paulus Galatas τεκνία appellat, et 1 Joh. II, 1. 28. III, 7. 18. IV, 4. V, 21. Christiani, ad quos scripserat epistolam suam Johannes, τεκνία vocantur. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΚΝΟΓΟΝΕΏ, ῶ, fut. ήσω, proprie quidem notat: *liberos procreare, gignere, generare,* et est idem, quod τεκνοποιέω, quo verbo pro יָלַד *genuit, generavit,* usi sunt Alexandrini Ies. LXV, 23. Jerem. XII, 2. XXIX, 6. sed in N. T. libris notionem *educationis liberorum* adjunctam habet. Sic semel legitur in N. T. 1 Timoth. V, 14. volo, juniores viduas γαμεῖν, τεκνογονεῖν matrimonium contrahere, liberos procreare et bene educare. Eodem modo inde derivatum substantivum

ΤΕΚΝΟΓΟΝΊΑ, ας, ἡ, non tam *liberorum procreationem et generationem*, quam *liberorum educationem* significat. 1 Tim. II, 15. σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, h. e. vel eandem, quam maritus, felicitatem coelestem consequitur, vel eodem, quo maritus, modo, conferet aliquid ad utilitatem publicam, liberorum procreatione eorumque sapienti educatione. *Chrysostomus* ad h. l. τεκνογονίαν φησὶ, τὸ μὴ μόνον τεκεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Θεὸν ἀγαγεῖν. Idem tradit *Theophylactus*. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. T. I, p. 868. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΈΚΝΟΝ, ου, τὸ, 1. *foetus, proles, soboles, filius*, sive *filia*, et generatim de *liberis, nulla ratione sexus habita*, nec tantum de *hominibus*, sed etiam de *animalibus* adhibetur, a τίκτω *pario*. Matth. II, 18. κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς lugens mortuos filios suos. ibid. VII, 11. X, 21. καὶ πατὴρ τέκνον, et paulo post: τέκνα ἐπὶ γονεῖς. ibid. XV, 26. οὐκ ἔστι καλὸν, λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις non decet liberis panem adimere et canibus projicere. Formula proverbialis apud Judaeos, ut videtur, significans proprie: nos debere inprimis respicere nostros, alienis postpositis, et qua Jesus h. l. eodem sensu usus est, quo v. 24. dixerat, se tantum missum esse ad oves perditas Israelis. Credibile autem est, consuevisse Judaeos omnes alias gentes canes appellare per contemtum. Conf. *A. Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 46. Matth. XVIII, 25. XIX, 29. XXI, 28. XXII, 24. Marc. VII, 27. X, 29. 30. XII, 19. XIII, 12. Luc. I, 7. 17. ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τὰ τέκνα. Vide supra ad ἐπιστρέφω et καρδία dicta. ibid. II, 48. XI, 13. XIV, 26. XV, 31. XVIII, 29. XX, 31. οὐ κατέλιπον τέκνα nullos liberos reliquerunt. Act. VII, 5. οὐκ ὄντος αὐτοῦ τέκνου cum sobolem non haberet. ibid. XXI, 5 et 21. Rom. IX, 8. τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς filii naturales, i. q. σπέρμα, v. 7. 1 Corinth. VII, 14. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν alioquin etiam liberi vestri ad coetum Christianorum non pertinerent. 2 Corinth. VI, 13. ὡς τέκνοις λέγω tanquam filios meos vos compello. ibid. XII, 14. Galat. IV, 27. Ephes. VI, 1. 4. Philipp. II, 22. Coloss. III, 20. 21. 1 Thess. II, 7. ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα quemadmodum nutrix, seu mater, fovet liberos suos. ibid. v. 11. ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, h. e. tenerrimo amore. 1 Timoth. III, 4. 12. V, 4. Tit. I, 6. 2 Joh. I, 4 et 13. Apoc. XII, 4. 5. Alexandrini adhibuerunt pro בֵּן, quod aeque late patet, ac vocabulum τέκνον, et non solum de liberis utriusque sexus, sed etiam de brutis animantibus adhibetur, v. c. 1 Sam. XIV, 32. Genes. III, 16. Deut. V, 9. XI, 19. Chald. בַּר *filius*, Prov. XXXI, 2. יֶלֶד *puer, puerulus, natus*, Genes. XXXIII, 6. 7. Ies. II, 6. טַף *parvulus*, Deut. II, 34. III, 19. Judd. XVIII, 21. et עוֹלֵל *parvulus, puerulus*. Ies. XIII, 16. Conf. quoque *Stolbergii* Exercitationes L. Graecae p. 354. et *Vorstii* Philol. S. cap. XV, p. 386. edit. *Fischeri*.

2. *unus ex posteris*, τὰ τέκνα *posteri*. Matth. III, 9. δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα Ἀβραὰμ potest Deus vel ex his lapidibus Abrahamo excitare posteros. ibid. XXVII, 25. καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν et nostri posteri. Luc. III, 8. XXIII, 28. πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν potius vestram et posterorum vestrorum sortem deplorate. Act. II, 39. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν vobis enim et posteris vestris data est haec promissio. ibid. XIII, 32. Galat. IV, 31.

3. nominibus locorum additum, *civem, incolam alicujus loci, aut regionis* notat, quem etiam Hebraei בֵּן vocare solent, v. c. Esra II, 1. Ps. CXLIX, 2. בְּנֵי צִיּוֹן Ies. XI, 14. Jerem. II, 16. etc. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 37. ποσάκις ἠθέ-

λησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου; quoties volui congregare incolas tuos? Luc. XIII, 34. XIX, 44. καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ et te solo aequabunt civesque tuos, terrae allisos, trucidabunt. Galat. IV, 25. ἡ νῦν Ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς Hierosolyma, quae nunc est, cum incolis suis. Adde Joel. II, 23. Zach. IX, 13. *Aristoph.* Vesp. v. 1510. τέκνα τοῦ θαλασσίου pisces, qui sunt in mari.

4. *carissimus et filii loco habendus, quem paterno amore complectimur;* unde interdum, ut hebraicum בֵּן, est vocabulum amoris et benevolentiae, quo omnes, etiam ignoti, compellantur, i. q. Graecorum ὦ ἀγαθὲ, φίλε, ἑταῖρε, et latine reddendum est: *carissime, carissime rerum.* Matth. IX, 2. θάρσει τέκνον sis bono animo, mi carissime! Marc. II, 5. τέκνον, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ib. X, 24. Christus discipulos suos τέκνα appellat, quos Joh. XIII, 33. τεκνία vocat. 1 Tim. I, 18. τέκνον Τιμόθεε carissime Timothee! 2 Tim. II, 1. Adde Jos. VII, 19. ubi בְּנִי est merum blandientis, aut excitantis vocabulum. *Achill. Tat.* Lib. VIII. p. 469. λέγε τέκνον Κλειτοφῶν. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. XI. p. 695. ἀναχώρει δὲ πάλιν εἰς τὴν σεαυτοῦ φύσιν, Ἄππιε τέκνον. *Callimach.* Hymn. in Cerer. v. 47 seq.

5. *omnis, ad quem aliquid pertinet, qui dignus est aliqua re, obnoxius.* Rom. IX, 8. τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας qui digni sunt promissis bonis, seu, ad quos proprie pertinet promissio. Ephes. II, 3. καὶ ἦμεν τέκνα ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ et eramus homines, poenis divinis digni, sicut et caeteri. 2 Petr. II, 14. κατάρας τέκνα poenis divinis digni. Alex. Ies. LVII, 4. οὐχ' ὑμεῖς ἐστὲ τέκνα ἀπωλείας; nonne vos estis pernicie et exitio digni?

6. *similis, qui se ad alicujus exemplum componit et conformat.* Joh. VIII, 39. εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε si veri essetis Abrahami posteri. 1 Petr. III, 6. ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι quam imitabimini virtutis studio. 1 Joh. III, 10. τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου homines scelesti, diabolo similes. Apoc. II, 23. καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ et omnes, qui se ad ipsius exemplum composuerunt, interficiam.

7. *praeditus, instructus aliqua re.* 1 Petr. I, 14. ὡς τέκνα ὑπακοῆς tanquam homines, qui praeceptis religionis christianae obedientiam praestant, i. q. ὡς ἄνθρωποι ὑπήκοοι τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ. Ephes. V, 8. τέκνα φωτὸς homines, scientia religionis et sensibus animi, vere christianis, praediti et instructi. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap 24. p. 469 seq. ed. *Fischeri.*

8. *cultor, sectator, studiosus alicujus rei.* Matth. XI, 19. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς sapientia vero collaudatur tantum a cultoribus suis, qui eam usu suo cognoverunt. Ita quoque jam transtulit *Syrus,* qui pro ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς habet: ܡܢ ܒܢܝ̈ܗ *a cultoribus suis.* Luc. VII, 35. Ephes. V, 8. τέκνα φωτὸς sectatores religionis christianae. Apoc. II, 23. τὰ τέκνα αὐτῆς et omnes, qui eam sectantur. Adde Alex. Hos. X, 9. τὰ τέκνα ἀδικίας iniquitatis studiosos, iniquos, pravos.

9. *discipulus,* nam apud Judaeos doctores haud raro cum parentibus comparari solent, ut supra ad γεννάω et πατὴρ jam observatum est, et infra ad υἱὸς pluribus docebitur. 1 Cor. IV, 14. ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ tanquam discipulos meos carissimos. ibid. v. 17. Timotheus τέκνον ἀγαπητὸν Pauli vocatur. 1 Tim. I, 2. Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. 2 Tim. I, 2. Tit. I, 4. Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ. Philem. v. 10. περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου. 3 Joh. v. 4. τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα discipulos meos religioni christianae convenienter vivere.

10. τέκνα Θεοῦ, et interdum etiam τέκνα, subintelligenda voce Θεοῦ, in N. T. dicuntur, *qui sunt Deo prae caeteris cari ac probati et ab eo beneficiis in hac pariter ac futura vita ornantur,—qui pertinent ad Dei populum, Judaei,—omnes, quos Deus*

Christo sectatores destinaverat, veri Christiani. Marc. VII, 27. τέκνα sunt *Judaei* et opponuntur τοῖς κυναρίοις, h. e. gentilibus. Luc. XVI, 25. Joh. I, 12. τέκνα Θεοῦ γενέσθαι ut essent filii Dei, h. e. Deo cari et participes felicitatis Christianorum. ibid. XI, 52. τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ omnes veros Dei, cultores, quos Deus Christo sectatores destinaverat. Rom. VIII, 16. 17. 21. IX, 7 et 8. Galat. IV, 28. ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμὲν nos vero, carissimi, ad similitudinem Isaaci, vi promissionis divinae, non natalibus, filii Dei sumus. Ephes. V, 1. ὡς τέκνα (scil. Θεοῦ) ἀγαπητά. Phil. II, 15. τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα. 1 Joh. II, 1. 2. 10. V, 2. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΚΝΟΤΡΟΦΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *liberos nutrio*, ex τέκνον *filius* et τρέφω *nutrio.*

2. ex adjuncto: *liberos sapienter educo.* Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. V, 10. εἰ ἐτεκνοτρόφησεν si liberos sapienter in pietate vera et omnis generis virtutum studio educaverit. *Theodoretus* ad h. l. οὐ τὸ θρέψαι μόνον ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐσεβῶς θρέψαι. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1254. Aeque late patet in N. T. τεκνογονέω et τεκνογονία, de quibus vide supra jam dicta.

ΤΈΚΤΩΝ, ονος, ὁ, proprie et generatim, ut latinum *faber*, dicitur *artifex et opifex quicunque, qui aliquid struit et fabricatur*, ita, ut semper addatur vocabulum materiae, quam tractat, q. τεύκτων, a τεύχω *fabricor, struo, paro.* Speciatim vero ita dicitur *faber lignarius, qui ligna operi aptare novit.* Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XIII, 55. οὐχ' οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; nonne hic est filius fabri lignarii, nempe Josephi, nutricii Christi, quem fabrum lignarium fuisse communi Scriptorum ecclesiae veteris christianae consensu traditur. Marc. VI, 3. οὐχ' οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας; nonne hic est faber lignarius, Mariae filius. Plerisque interpretibus τέκτων h. l. per metonymiam positum videtur pro τοῦ τέκτονος υἱὸς, ut etiam h. l. in haud paucis codicibus legitur. Alii vero provocant ad morem Judaeorum, qui sic ferebat, ut etiam Rabbini simul artem aliquam addiscerent. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 461. In versione Alexandrina respondet hebraico חָרָשׁ *faber* et חֹרֵשׁ particip. *fabricans.* 1 Sam. XIII, 19. τέκτων σιδήρου. 2 Sam. V, 11. τέκτων ξύλων. (2 Regg. XII, 11. 1 Paral. XIV, 1. XXII, 15.) 1 Regg. VII, 14. τέκτων χαλκοῦ. Etiam apud Hebraeos חָרָשׁ κατ' ἐξοχὴν *fabrum lignarium* notat. 2 Regg. XXII, 6. coll. XII, 11. *Hesych.* τέκτων· πᾶς τεχνίτης. *Suid.* τέκτων· κοινὸς τεχνίτης. ὁ λαοξόος καὶ ὁ τῶν ξύλων εἰδήμων.

ΤΈΛΕΙΟΣ, τελεία, ον, 1. proprie et generatim: *perfectus, absolutus et consummatus, integer, justus,* quia, quod absolutum est et consummatum, ad finem perductum est ac pervenit, dem nichts an Vollstandigkeit und gehöriger Güte fehlt *to the perfection and proper state of which, nothing is wanting,* a τέλος *finis.* Sic v. c. legitur in *Aquilae* fragmentis Prov. XI, 1. στάθμιον τέλειον pondus justum et apud Alexandrinos Exod. XII, 5. pro hebraico תָּמִים, de victimis, quales Deo offerri debebant ex praescripto Mosis, nec morbidis, nec caesis, nec debilibus, aut ullo vitio laborantibus. Conf. *Theod.* Malach. I, 18. Jacob. I, 4. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω patientia vero sit perfecta. ibid. v. 25. νόμος τέλειος doctrina perfecta, quae ita est, uti esse debet. 1 Joh. IV, 18. ἡ τελεία ἀγάπη amor integerrimus.

2. sensu morali: *perfectus, ab omni vitiositate alienus, omni vitio carens,* et usurpatur partim de perfectione absoluta, qualis Deo unice tribuenda est, partim de perfectione humana. Matth. V, 48. ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι sitis igitur vos perfecti, (scil.

(scil. in amore integro ac sincero erga alios animo,) quemadmodum etiam pater vester coelestis perfectus (seu erga vos integerrimus) est. ib. XIX, 21. εἰ θέλεις τέλειος εἶναι si integerrimus, seu perfectissimus esse cupis, aut si cupis te maxime idoneum reddere felicitati aeternae. Rom. XII, 2. τί τὸ τέλειον quid sit perfectum, h. e. dignum homine, ad perfectionem christianam adspirante. Phil. III, 15. Coloss. I, 28. ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ ut omnes perfectos Christianos reddamus. ibid. IV, 12. Jac. III, 2. οὗτος τέλειος ἀνήρ. In eadem significatione respondet apud Alexandrinos hebraico שָׁלֵם *integer, perfectus, completus*, 1 Regg. VIII, 62. καὶ ἔσονται αἱ καρδίαι ἡμῶν τέλειαι πρὸς Κύριον. ibid. XI, 4. XV, 3. 14. 1 Paral. XXVIII, 9. καὶ δούλευσον αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ. et תָּמִים *perfectus*. Genes. VI, 9. Νῶε ἄνθρωπος δίκαιος τέλειος ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ. Deut. XVIII, 13. 2 Regg. XXII, 26. Adde Sapient. IX, 6. et Sirac. XLIV, 16. Νῶε εὑρέθη τέλειος, δίκαιος κ. τ. λ.

3. transitive: *perfectum reddens, omne, quod ad veram felicitatem et perfectionem alicujus confert*. Jacob. I, 17. πᾶν δώρημα τέλειον omne beneficium, veram nostram augens felicitatem et perfectionem. ibid. v. 25. νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας doctrinam, quae nos perfectos felicissimosque reddere et ad veram libertatem adducere valet.

4. Neutrum τὸ τέλειον substantive ponitur pro ἡ τελειότης et *perfectiorem rerum statum quemcunque* denotat. 1 Cor. XIII, 10. ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον quando autem aderit perfectior ille ecclesiae christianae status. Τὸ τέλειον enim h. l. non de statu et conditione feliciori post mortem explicandum esse, docuit S. V. *Noesseltus* in Diss. de Donorum Spiritus Sancti Perennitate in Ecclesia p. 6.

5. *adultus, qui est matura aetate, qui ad virilem aetatem pervenit, qui est adultae aetatis*, et opponitur τοῖς παισὶ, vel νηπίοις, et ex adjuncto: *qui ita agit, loquitur, sentit et judicat, ut decet virum*. 1 Cor. XIV, 20. ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε, h. e. graviter et severe judicate, prout viros decet. Ephes. IV, 13. μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς ἄνδρα τέλειον, pro εἰς τελειότητα ἀνδρὸς, donec omnes ad maturam viri aetatem veniamus, h. e. perfecti Christiani fiamus et quoad cognitionem religionis christianae, et quoad observationem praeceptorum ejus. *Theophylactus* ad h. l. εἰς τὴν τελειοτέραν τῶν δογμάτων γνῶσιν. *Polyb.* Hist. IV. c. 29. ἐλπίσαντες ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρήσασθαι τῷ Φιλίππῳ, εὗρον αὐτὸν τέλειον ἄνδρα. *Xenoph.* Cyrop. VIII, cap. 7. § 3. *Apollodor.* Bibl. I, c. 2. § 1. ἐπειδὴ δὲ Ζεὺς ἐγενήθη τέλειος, λαμβάνει Μῆτιν τὴν Ὠκεανοῦ συνεργόν. ibid. III, c. 7. § 6. et cap. 15. § 1. *Aelian.* V. H. XIII, 1. Conf. interpretes ad *Callimachi* Hymn. in Jovem v. 57. et *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. IV, 3. nec non *Wetstenii N. T.* T. I. p. 316 seq. et *Heisenii* Novas Hypotheses ad Epistolam Jacobi p. 316 seq. Eandem significationem habet quoque τελειοῦσθαι apud *Apollodorum* Bibl. I, c. 9. § 8. III, c. 1. § 2. οἱ δὲ παῖδες ὡς ἐτελειώθησαν, πρὸς ἀλλήλους ἐστασίασαν pueri autem, ubi adoleverunt, inter se tumultuari coeperunt.

6. *qui tirocinium posuit in aliqua arte, aut disciplina.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. II, 6. σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις et tamen tradimus doctrinam, quae sapientissima videtur Christianis perfectis, h. e. qui jam idoneam religionis christianae cognitionem sibi compararunt, ejusque praestantiam usu suo cognoverunt. Alii vertunt: et tamen tradimus doctrinam, quae animos hominum cognitione rerum perfectissimarum imbuit, ut σοφία ἐν τοῖς τελείοις positum sit pro σοφία τῶν τελείων, ut v. 7. σοφία ἐν μυστηρίῳ positum est pro σοφία τοῦ μυστηρίου. Hebr. V, 14. τέλειοι sunt Christiani, qui perfectiorem cognitionem habent, nec in primis doctrinae christianae elementis versantur. Simili ratione

ratione apud Alexandrinos 1 Paral. XXV, 8. τοῖς τελείοις opponuntur οἱ μανθάνοντες, ubi *Vulgatus* illud per *doctos*, hoc autem per *indoctos* expressit. Conf. *Wolfii* Curas Philol. T. II. p. 322 seq. et T. III. p. 95 seq. *Herm. Reiners* Diss. de τοῖς τελείοις ad illustranda varia N. T. loca in Bibl. Brem. Cl. IV. p. 949. et *Ott. Lud. Koenigsmanni* D. de vera notione vocis τέλειος, ejusque et derivatarum vocum in Epistola ad Hebraeos usu. Jenae 1739. 4. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΙΌΤΕΡΟΣ, ἑρα, ερον, *perfectior, praestantior*. Comparativus a τέλειος *perfectus*, quod vide. Legitur in N. T. tantum Hebr. IX, 11. διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς per templum majus et praestantius.

ΤΕΛΕΙΌΤΗΣ, ητος, ἡ, 1. *perfectio*, a τέλειος, quod vide. Coloss. III, 14. τὴν ἀγάπην ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος amorem et mutuam benevolentiam, quae est perfectissimum mutuae concordiae, (τῆς ἑνότητος, ut in codicibus nonnullis loco τῆς τελειότητος legitur,) seu societatis Christianorum vinculum, h. e. quod arctissime homines invicem conjungit. Sapient. XII, 17. ἀπιστούμενος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι. Judd. IX, 16. 19. εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τελειότητι ἐποιήσατε.

2. *doctrina sublimior et perfectior, tradenda* τοῖς τελείοις, h. e. iis, qui jam tirocinia posuerunt et sunt ingenio exercitato et subacto. Sic legitur in N. T. Hebr. VI, 1. ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα progrediamur ad illam sublimiorem doctrinam, quae cap. V, 13. λόγος δικαιοσύνης, et ibid. v. 12 et 14. ἡ στερεὰ τροφὴ vocatur, et opponitur a Paulo τῷ τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγῳ, (cap. VI, 1.) γάλακτι et τοῖς στοιχείοις τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ. ibid. V, 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie et generatim: *perficio, finio, ad finem perduco, absolvo, consummo, opus perago, perfectum reddo*, a τέλος *finis*. Luc. II, 43. καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας et exactis diebus legitimis. Act. XX, 24. ὡς τελειώσω τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς ut absolvam cursum meum (seu vitae meae) hilari animo. Philipp. III, 12. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι non quod jam acceperim praemium, aut jam metam contigerim. Est enim τελειοῦσθαι verbum apud Graecos proprium de cursoribus in stadio, qui metam contigerant et superiores in certamine evaserant ac, victores declarati, propositis praemiis ornabantur. Confer *Philonem* Lib. II. Allegor. p. 74. ἆρά γε οὐχ' ὅταν τελειωθῇς καὶ βραβείων καὶ στεφάνων ἀξιωθῇς. Conf. *Fabri* Agonistica Sacra Lib. III. c. 11. et *Jac. Lydii* Agonistica cap. 30. p. 131 seq. Alexandrini usi sunt hac voce pro שָׁלֵם *perfectus*, 2 Paral. VIII, 16. ἕως οὗ ἐτελείωσε Σολομὼν τὸν οἶκον Κυρίου, et pro תָּמַם *perfectus, absolutus, consummatus fuit*. 1 Regg. VII, 21. καὶ ἐτελειώθη τὸ ἔργον τῶν στύλων. Adde Nehem. VI, 16. ὅτι ἐγενήθη τελειωθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο. ibid. v. 3. καὶ οὐ δυνήσομαι καταβῆναι, μήποτε καταπαύσῃ τὸ ἔργον· ὡς ἂν τελειώσω αὐτὸ, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς. Sirac. L. 19. τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτελείωσαν.

2. *exactissime impleo, omni ex parte satisfacio, exsequor alicujus mandata, perficio*, i. q. ποιέω. Joh. IV, 34. καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον et muneri, mihi a Deo demandato, omni ex parte satisfaciam. ibid. V, 36. τὰ γὰρ ἔργα, ἃ ἔδωκέ μοι πατὴρ, ἵνα τελειώσω αὐτὰ miracula enim, quae, ut a me patrentur, vult Deus. ibid. XVII, 4. τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ποιήσω exegi opus, quod mihi exsequendum mandaveras.

3. metaphorice: *perfectum reddo, efficio, ut aliquis sit perfectus et omnibus numeris absolutus*, seu *sit talis, qualis esse debet*. Τελειόομαι, οῦμαι, *perfectus sum, aut reddor, perfecto modo me exsero, declaro me esse perfectum*. Joh. XVII, 23. ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν ut et ipsi sint invicem conjunctissimi. 2 Cor. XII, 9. ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται omnipotentia

potentia enim mea in imbecillitate humana (seu in istis afflictionibus,) sese maxime demonstrat. Jacob. II, 22. ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, h. e. vel factis maxime sese exserere religionis scientiam, vel factis fidem augeri et perfectiorem reddi. 1 Joh. II, 5. ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται, h. e. vel: in hoc verus est et integerrimus erga Deum amor, vel: in hoc magnitudo amoris Dei sese exserit. ibid. IV, 12. καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν et nos vere ac perfecte Deum amamus, aut a Deo amamur. ibid. v. 17. ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν ex hoc autem perfectus Dei erga nos amor cognosci potest. ibid. v. 18. οὐ τετελείωται ἐν ἀγάπῃ is non vere et perfecte homines amat.

4. *eventu comprobo, impleo,* i. q. πληρόω. Joh. XIX, 28. ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ ut eventu comprobarentur omnia oracula V. T. de Christo edita.

5. *perfecte expio et remissionem peccatorum concilio.* Hebr. VII, 19. οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος neminem enim lex Mosaica (ritualis nempe) perfecte expiare poterat. ibid. IX, 9. μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα quae non poterant offerentem perfecte tranquillare eique remissionem peccatorum conciliare. ib. X, 1. ubi pro τελειῶσαι in nonnullis codicibus e glossemate legitur καθαρίσαι. ibid. v. 14. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. *Oecumenius* ad h. l. τελείους ἀπειργάσατο, τελείως ἀπήλλαξε τῶν ἁμαρτιῶν.

6. *perfecte aliquem felicem reddo, ad beatissimum statum et perfectissimam felicitatem aliquem adduco.* Τελειόομαι, οῦμαι, *pervenio ad summam felicitatem et in statum longe praestantissimum.* Hebr. II, 10. τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι auctorem felicitatis eorum per adversam fortunam ad statum longe praestantissimum et beatissimum evehere. ibid. VII, 28. υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον, h. e. ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ut cap. VIII, 1. explicatur. ibid. XI, 40. ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι nec sine nobis ad hanc felicitatem pervenirent. ib. XII, 23. τετελειωμένων qui jam consummata apud Deum felicitate fruuntur.

7. τελειόομαι *morior,* i. q. τελευτάω. Luc. XIII, 32. καὶ τῇ τρίτῃ (scil. ἡμέρᾳ) τελειοῦμαι, et paulo post moriendum mihi erit. Τελειοῦμαι enim est futurum medium contractum, quod vim futuri passivi habet. Cf. *Fischeri* Prolus. XXIV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 550. N. 18. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 749. et T. II. p. 439. Haec ratio est, cur etiam apud Scriptores ecclesiasticos τελειοῦσθαι non tantum de *naturali morte,* (v. c. apud *Eusebium* Lib. III. de Vita Constantini cap. 47.) sed etiam speciatim de *iis* adhibeatur, *qui martyrium subierunt,* et τελείωσις *ipsum martyrium* dicatur. Vide *Eusebii* H. E. III, 35. et VII, 15. Sapient. IV, 13. Eodem modo *finire* usurpatur apud *Tacitum* Annal. VI, 50. "Sic Tiberius finivit." Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΊΩΣ, *integre, perfecte,* item *constanter, usque ad finem.* Adverbium a τέλειος, quod vide supra. Legitur in N. T. tantum 1 Petr. I, 13. τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν, h. e. vel *constanter, usque ad finem,* (ut sit i. q. εἰς τέλος, לָנֶצַח, Judith. XI, 6.) vel *perfecte* (h. e. *firmiter, sine ulla dubitatione,)* sperate beneficium, quod vobis a Deo offertur, nempe felicitatem aeternam. *Thom. M.* tradit, formas vocabulorum τέλεος et τελέως elegantiores esse et probiores formis τελείως et τέλειος. Conf. *Fischeri* Prol. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 674. qui recte, ut videtur, judicavit, formam vocabulorum τέλειος et τελείως ex Alexandrinorum lingua ductam, alteram vero τέλεος et τελέως dialecto Atticorum vindicandam esse.

ΤΕΛΕΊΩΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1. proprie: *consummatio, perfectio, absolutio.* Est enim verbale a 2 pers. praet. pass. τετελείωσαι, verbi τελειόω *perficio, absolvo, finio, consummo.*

2. *exitus, eventus, impletio.* Luc. I, 45. ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου nam, quae sunt tibi a Deo promissa, eventu suo non carebunt. ibid. X, 9. ἐξελεύσομαι εἰς τελείωσιν λόγων, ὧν ἐλαλήσατε μετ' ἐμοῦ.

3. *perfecta expiatio.* Hebr. VII, 11. εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν quod si enim munere sacerdotali levitico potuissent Judaei perfecte expiari, aut favorem Dei consequi. Vide, quae supra ad τελειόω dicta sunt. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΙΩΤΗ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *is, qui aliquid perficit et ad finem perducit, perfector, consummator.* Est verbale a tertia persona perf. pass. τετελείωται, verbi τελειόω *finio, consummo, perficio.*

2. *brabeuta,* ἀγωνοθέτης, *qui aliquem victorem in stadio declarat eique praemia decernit et confert;* nam τελειοῦν apud Graecos κατ' ἐξοχὴν notat: *aliquem victorem in stadio declarare eique praemia decernere et conferre,* et τελειοῦσθαι *cursores* dicuntur, *qui in stadio metam attingunt et praemiis propositis honorandi sunt.* Conf. *Petri Fabri* Agonistica Sacra I, 18. et *Salmasium* ad *Spartian.* in Adrian. p. 123. Hinc

3. generatim et metaphorice: *remunerator, qui alios praemiis ornat et ad perfectam felicitatem ducit.* Sic semel tantum in N. T. legitur Hebr. XII, 2. ubi Jesus dicitur τελειωτὴς τῆς πίστεως, h. e. remunerator constantiae in religione christiana.

ΤΕΛΕΣΦΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *ad finem perduco, perficio,* a τέλος *finis* et φόρος *ferens,* a φέρω *fero.*

2. *perfectum et ad maturitatem perductum fructum fero, fructus ad plenam messem perduco.* Hinc *annus,* teste *Eustathio,* ad *Homer.* Il. ά, v. 171. a veteribus τελεσφόρος dicebatur, *quod omnes fructus ad maturitatem perducat. Josephus* A. J. I, cap. 6. 3. τοῦ καρποῦ τελεσφορηθέντος, καθ' ὥραν ἐτρύγησε. *Symmachus* Ps. LXV, 10. τελεσφορήσεις τὴν σπερματίαν αὐτῆς. *Incertus* Ies. XXXVII, 27. ὡς ἄγρωστις ἀφανιζομένη πρὸ τοῦ τελεσφορηθῆναι. *Strabo* V, p. 381. ὡς τελεσφορῆσαι τὴν γογγύλην. *Cato* de R. R. c. 94. et *Geopon.* X, cap. 87. p. 299. καὶ τελεσφορεῖ καὶ οὐκ ἀποῤῥίπτει τὸν καρπόν. *Hesych.* τελεσφόρος· ὁ τελεσφορῶν καθ' ὥραν τοὺς καρποὺς, ἢ ὁ τελείους αὐτοὺς φέρων. Conf. *Alberti* in Museo Philol. Theol. Brem. p. 109. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 116. Hinc

2. metaphorice: *perfectum reddo, efficio, ut aliquis sit talis, qualis esse debet.* Sic tantum legitur in N. T. Luc. VIII, 14. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι notat illos, qui percipiunt quidem doctrinam christianam, sed curis divitiarum et voluptatum hujus saeculi suffocati quasi atque obruti eam ad maturitatem perducere, h. e. ad veram et perfectam ejus cognitionem pervenire nequeunt. Formulae οὐ τελεσφορεῖν v. 15. opponitur καρποφορεῖν et Matth. XIII, 22. Marc. IV, 19. pro οὐ τελεσφορεῖν legitur formula ἄκαρπον γίνεσθαι. *Hesych.* τελεσφορεῖ· εἰς τέλος ἄγει ad perfectionem ducit. *Josephus* de Maccabaeis T. II, p. 514. καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ψυχῆς τελεσφορηθέντες. *Sophocl.* Oedip. Colon. v. 1550. τελεσφόρον χάριν δοῦναί σφιν. Apud graecos Scriptores τελεσφορία quandoque notat: *vectigal,* seu *tributum pendere, pensiones solvere,* v. c. apud *Xenoph.* de Vectigal. III, 5. et τελεσφόρος de eo interdum adhibetur, *quod est ratum, cui eventus respondet,* v. c. apud *Eurip.* Phoen. v. 654. τελεσφόρον διδοῦσα χρησμὸν, et *Aeschylum* Septem adv. Theb. v. 661. Lectu digna de hac voce habet *Pet. Zornius* in Dissertatione de Telesphoro, in numis, gemmis et inscriptionibus veterum Aesculapii et Hygieiae comite, quae reperitur in Miscell. Groningan. T. II, p. 195 seq. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 707.

ΤΕΛΕΥΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω. 1. proprie et generatim: *finio, absolvo, perficio, ad finem perduco,* a τέλος *finis. Eurip.* Phoen.

Phoen. v. 1608. Θεὸς, ὅς γε τάδε τελευτᾷ Deus est, qui ista perpetrat, seu perficit. *Plato* Alcibiad. I, p. 125. ἀπὸ τοῦ σώματος ἀρξάμενα, τελευτῶντα εἰς τὴν ψυχήν. Hinc τελευτῶν, apud Graecos haud raro adverbialiter sumtum, *tandem, denique* significat, v. c. apud *Xenoph.* de Re Equestri VIII, 6. *Aelian.* V. H. XIII, 34. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 354. ed. *Zeunii* et *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 369.

2. subintellecta voce βίον, (quam addit *Aelian.* V. H. VI, cap. 2. *Herodot.* I, 32. et II, c. 121. *Plato* in Protagora p. 210. *Demosthenes* in Boeot. II, p. 643.) vel αἰῶνα, (*Herodot.* I, p. 7. IX, p. 268 et 270.) vel ἡμέραν τοῦ βίου, (Sic plene habet *Diogen. Laërt.* Lib. X, s. 22.) *morior, finio vitam* et *de morte tam violenta, quam naturali* dicitur. Matth. II, 19. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου mortuo autem Herode. ibid. XV, 4. θανάτῳ τελευτάτω morte plectatur. Cf. quae de hac formula monuit *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 263 seq. et in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1313. Matth. XXII, 25. Marc. VII, 10. θανάτῳ τελευτάτω. ibid. IX, 44. 46. 48. ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ ubi vermes, corpora eorum arrodentes et consumentes, non morientur, h. e. ubi perpetuis poenis et cruciatibus afficientur. Vide supra ad σκώληξ a me dicta. Luc. VII, 2. ἤμελλε τελευτᾷν morti proximus erat. Act. II, 29. ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη. ibid. VII, 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro גָּוַע *exspiravit, animam efflavit, obiit,* Genes. VI, 17. Job. XXXIV, 15. מוּת *mori, obire,* 1 Paral. XXIX, 28. 2 Paral. XIII, 20. XVI, 13. Ies. LXVI, 24. et pro נִקְבַּר *sepultus, humatus est.* Job. XXVII, 15. Adde Sapient. III, 18. Sirac. VIII, 7. X, 10. *Aelian.* V. H. XIV, c. 32. τελευτήσαντα δὲ καταφωραθῆναι πλοῦτον. Conf. *Reiskii* Indicem Gr. Demostheneae p. 735. et *Arntzenium* ad Catonis Disticha p. 96. edit. 1754. 8.

3. *morti proximus sum, in agone mortis,* seu *in summo vitae discrimine versor.* Matth. IX, 18. ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν filia mea jam in agone mortis versatur, coll. Marc. V, 23. ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει. Hebr. XI, 22. Ἰωσὴφ τελευτῶν Josephus morti proximus, μέλλων τελευτᾷν, ut legitur Luc. VII, 2. Sic מוּת quoque usurpatur, v. c. Genes. L, 24. et dixit Josephus ad fratres suos: אָנֹכִי מֵת mox mihi moriendum erit: et ἀποθνήσκω, quod vide supra. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΕΛΕΥΤΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie et generatim: *finis, exitus cujuscunque rei,* i. q. τελετὴ per epenthesin τοῦ υ ψιλοῦ, a τέλος *finis. Eustathius* ad *Homer.* Odyss. α, p. 52. τελευτὴ δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ τέλος τοῦ ἔργου, τελευτᾷν δὲ εἰς τέλος τι ἄγειν· οἱ δὲ γε μεθ' Ὅμηρον πρῶτα μὲν καὶ τὸν θάνατον τελευτὴν ζωῆς ἔλεγον κ. τ. λ. *Demosthen.* p. 658. 7. ed. *Reiske,* οὐδεὶς ἔχει τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας. ibid. p. 19. 19. ἥκει πρὸς αὐτὴν τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτοῦ.

2. *obitus, mors, tam violenta, quam naturalis,* ita, ut subintelligatur τῆς ζωῆς (quod addit Anonymus in *Anthol.* I, 90. 2.) aut τοῦ βίου, ut plene legitur apud *Herodotum* I, cap. 31. et apud *Demosthenem* p. 481. 14. τελευτὴν τοῦ βίου πεποιημένος. *Homer.* Il. VII, 104. XVI, 787. τελευτὴ βιότοιο. Legitur tantum in N. T. Matth. II, 15. ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου usque ad obitum Herodis. Alexandrini saepius adhibuerunt hoc vocabulum pro מוֹת *mors.* Genes. XXVII, 2. Deut. XXXI, 29. Jos. I, 1. Judd. I, 1. Adde 1 Macc. IX, 23. Sirac. XI, 26. 28. *Lucian.* Macrob. 12. *Herodian.* VII, 10. 1. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 250.

ΤΕΛΕ'Ω, ῶ, fut. ἔσω, 1. proprie: *finio, finem facio, ad finem perduco, absolvo, perficio, consummo, conficio,* a

τέλος

τέλος *finis*. Matth. X, 23. οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, pro οὐ μὴ τελέσητε ὁδὸν διὰ τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ non conficietis iter per varias terrae Israeliticae urbes. *Vulgatus* h. l. voce *consummare* eodem sensu usus est, quo *Florus* I, cap. 18. consummare Italiam, h. e. *obire*, *peragrare Italiam* dixit. Simili modo תָּמַם usurpatur Jos. III, 17. et IV, 1. Conf. *Krebs.* ad Decretum Atheniens. p. 65. Nonnulli interpretes, v. c. *Raphelius* in Obss. Polyb. ad h. l. et *Wakefield* in Silva Critica Part. II, p. 2. τῷ τελεῖν notionem *obeundi*, *peragrandi*, *circumeundi*, *proficiscendi* tribuunt; quo sensu διατελεῖν legitur apud *Xenoph.* Anab. I, 5. 7. simplex τελεῖν apud *Thucyd.* IV, cap. 78. *Lucian.* Toxar. 52. et διανύειν apud *Josephum* de B. J. VII, 5. § 3. sed prior explicatio vero magis accedere videtur. Cf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I, p. 183. Alii, v. c. *Krumbholzius* in Anim. Sacris in N. T. p. 185. in his verbis latere aliquam ellipsin statuerunt, ut οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ positum sit pro: οὐ μὴ τελέσητε (κηρύσσειν διὰ) τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ non finem facietis sive non desinetis (docere Evangelium per) urbes Israelis. Matth. XI, 1. ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ postquam haec mandata duodecim discipulis suis edixerat Jesus. ibid. XIII, 53. ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας cum finem fecisset Jesus hujus institutionis per parabolas. ibid. XIX, 1. ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους cum finivisset Jesus sermones istos. ibid. XXVI, 1. Luc. II, 39. καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου et omnibus ex praescriptis legis Mosaicae peractis. ibid. XII, 50. ἕως οὗ τελεσθῇ dum absolvantur. Joh. XIX, 28. εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται intelligens Jesus, jam omnia esse consummata, scilicet mala, quae perferre in mandatis divinis habebat. ibid. v. 30. τετέλεσται peractum est. Act. XIII, 29. ὡς δὲ ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα et postquam omnibus malis, a prophetis praedictis, eum affecerant. 2 Tim. IV, 7. τὸν δρόμον τετέλεκα stadium emensus sum, h. e. satisfeci muneri meo apostolico. Est autem τελεῖν verbum proprium de cursoribus in stadio, qui pervenerant ad terminum agonisticum. Conf. *Jul. Pollucis* Onomast. Lib. III, c. 30. Apoc. XI, 7. καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν. ibid. XV, 1. ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. ibid. v. 8. ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. ibid. XX, 3. ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. ibid. v. 5 et 7. In versione Alexandrina respondet hebraico כָּלָה *absolutus, perfectus, consummatus fuit*, et in Piel *perfecit, consummavit, finivit*, Ruth. II, 21. ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ἀμητόν. Esr. IX, 1. καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, עָשָׂה *fecit, perfecit*, Ies. LV, 11. שָׁלֵם et chald. שְׁלֵם *perfecit, complevit*, Nehem. VI, 15. Esr. V. 16. et chald. שֵׁיצִיא idem. Esr. VI, 15. Adde Sirac. VII, 25. 1 Macc. XIII, 10.

2. *eventu comprobo, impleo*, i. q. πληρόω. Luc. XVIII, 31. καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου et eventum habebunt omnia, a prophetis de filio hominis praedicta. ibid. XXII, 37. ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ praeterea etiam hoc ex vaticiniis in me debet eventum habere. Act. XIII, 29. ὡς δὲ ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα cum autem nullum prophetarum vaticinium de eo superesset, cui non respondisset eventus. Apoc. X, 7. καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ibid. XVII, 17. ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ. *Diod. Sic.* Lib. II, p. 40. XX, p. 765. ἕκαστος ὑπελάμβανε τετελέσθαι τὸν χρησμόν. *Apollodor.* Bibl. II, c. 4. § 4. αἰσθόμενος δὲ τὸν χρησμὸν τετελεσμένον τὸν Ἀκρίσιον ἔξω τῆς πόλεως ἔθαψε. *Pausanias* Corinth. cap. VII, pag. 126. ὡς καὶ τὸ λόγιον τετελέσθαι Σιβύλλῃ ἐς τὴν Ῥόδον ἔδοξεν. Eodem modo etiam כָּלָה sumitur

Esr.

Esr. I, 1. τοῦ τελεσθῆναι λόγον Κυρίου ἀπὸ στόματος Ἱερεμίου.

3. *exacte observo, exsequor alicujus voluntatem, obsequium praesto, obedio.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 27. ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα nati ethnici praecepta legis observantes. Galat. V, 16. ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε perversis cupiditatibus ne obsequamini. Jacob. II, 8. εἰ μέν τοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν si primariam illam religionis christianae legem observaveritis. *Achilles Tat.* Lib. II, p. 91. τὴν ἐπιθυμίαν τελέσαι.

4. *solvo, pendo.* Matth. XVII, 24. ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; num et magister vester censum pendit? Rom. XIII, 6. φόρους τελεῖτε solvite ipsis tributa annua. *Plato* Alcibiad. I, p. 31. ὧν ἑκατέρος Ζήνωνι ἑκατὸν μνᾶς τελέσας σοφός τε καὶ ἐλλόγιμος γέγονεν. *Xenoph.* Mem. II, 9. 1. ἀργύριον τελέσαι. ibid. cap. 10. 6. *Demosthenes* p. 1067. 27. ed. *Reiske*, τῶν ἐπικλήρων ὅσαι τὸ θητικὸν (sc. τέλος) τελοῦσι. ibid. p. 1309. 5. et 1461. 15. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 376. Saepius in N. T. non legitur. —— *Hesych.* ἐτελέσθη· ἐγένετο. Idem: ἐτέλεσεν· ἔλαβεν, ἐπλήρωσεν. Idem: τετελεσμένον· τὸ οἷον πρᾶγμα τελεσθῆναι, ἤγουν πληρωθῆναι. *Suid.* τελεῖν· ἐπιτελεῖν, ποιεῖν, ἢ τὸ δαπανᾶν. *Alberti* Glossar. N. T. p. 109. τελεῖτε· συντελεῖτε, καταβάλλετε.

ΤΈΛΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie: *finis et terminus alicujus rei.* Matth, X, 22. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero constans manet usque ad finem. ibid. XXIV, 6. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος sed nondum finis harum calamitatum adest. (*Manilius* I, 912. *nec dum finis erat: restabant Actia bella. Herodot.* VII, 52. *Anthol.* IV, 9. 5. καὶ μόχθων οὔπω τόδε τὸ τέλος. *Homer.* Il. β', 121.) ibid. v. 13. Marc. III, 26. ἀλλὰ τέλος ἔχει, scil. ἡ βασιλεία αὐτοῦ, sed finem habebit ejus regnum, seu actum esset de ejus potentia. ibid. XIII, 13. Luc. I, 33. καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος et regnum ejus erit perpetuum, seu aeternum. ibid. XXI, 9. XXII, 37. καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει etenim res meae finem habent. 1 Cor. XV, 24. εἶτα τὸ τέλος tunc finis regni Christi in his terris erit, ut e sequentibus apparet. Hebr. VI, 8. ἧς (pro ὧν) τὸ τέλος εἰς καῦσιν quae spinae et sentes tandem igne comburi solent. ibid. VII, 3. μήτε ζωῆς τέλος ἔχων neque finem vitae habens, h. e. non constat, quando mortuus sit, aut quemnam in dignitate sacerdotali habuerit successorem. Conf. ad h. l. *Theodoretum.* Alexandrini usi sunt hac voce pro קֵץ *finis.* 2 Regg. XIX, 23. Ies. IX, 17. Adde Sirac. XLIII, 26.

2. *abrogatio, abolitio,* et per metonymiam: *ille ipse, qui aliquid abrogat.* 1 Cor. X, 11. εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν ad quos abrogatio legis et oeconomiae Mosaicae pervenit, h. e. qui vivimus tempore N. T. quo oeconomia Mosaica plane est abrogata. Rom. X, 4. τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς Christus enim finem fecit oeconomiae Mosaicae, h. e. abrogavit eam et inutilem declaravit ac reddidit doctrina sua. Simili ratione apud *Demosthenem* p. 1306. 25. ed. *Reiske* legitur: τέλος τοῦ βίου πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶν ὁ θάνατος, h. e. eventis fortunisque omnium hominum mors finem imponit.

3. *finis vitae,* omisso vocabulo βίου, quod additur apud *Herodian.* II, c. 1. s. 16. IV, c. 12. s. 8. Joh. XIII, 1. εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτοὺς usque ad finem vitae eos dilexit. 1 Cor. I, 8. ἕως τέλους per omnem vitam vestram in his terris. 2 Cor. I, 13. ἐλπίζω δὲ, ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε spero autem, vos me semper ita habituros esse. ibid. III, 13. πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος adeo, ut Israelitae usque ad obitum Mosis non aspicere possent. Hebr. III, 6 et 14. VI, 11. Jacob. V, 11. ubi formula τὸ τέλος Κυρίου a plerisque interpretibus de *morte Christi* intelligitur. Apoc. II, 27. ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου. Sapient. III, 19. γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη. *Aelian.* V. H. III, 25. τέλος εὐκλεὲς *mors gloriosa.*

gloriosa. *Plutarch*. Artaxerx. p. 1018. *Herodot*. III, 65. *Joseph*. A. J. VIII, 15. 4. B. J. I, 32. 2.

4. *interitus*, *eversio*. Matth. XXIV, 6. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος sed nondum adest interitus reipublicae judaicae. ibid. v. 13. ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero usque ad eversionem Hierosolymorum constans manserit. ibid. v. 14. X, 22. Marc. XIII, 7. 13. Luc. XXI, 9. 1 Petr. IV, 7. πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε omnium enim rerum interitus adest. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. pag. 51 seq. Huc etiam pertinet formula εἰς τέλος *ad internecionem usque, ad interitum*, quae legitur 1 Thess. II, 16. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος, h. e. mox evenient iis poenae gravissimae, nec nisi cum ipso hominum interitu cessaturae. Respondet autem εἰς τέλος in hac significatione hebr. עַד תֻּמָּם *donec consumerentur illi*, Jos. VIII, 24. X, 20. עַד לְכַלֵּה. 2 Paral. XXXI, 1. et הַשְׁמִיד, Inf. Hiph. *perdendo*. Amos IX, 6. Adde Num. XVII, 13.

5. *eventus*, *exitus alicujus rei*, der Ausgang einer Sache *the end of any thing*. Matth. XXVI, 58. ἰδεῖν τὸ τέλος ut, quemnam haec omnia exitum sint habitura, ipse videret. Jacob. V, 11. τὸ τέλος Κυρίου, h. e. vel exitus, seu eventus rerum et fatorum felix, quem Deus Jobo concessit, vel exitus felix, quem calamitates habuerunt, quas Christus hominum causa in his terris perpessus est. Posterior explicatio mihi praeferenda videtur. *Josephus* A. J. IX, c. 4. s. 4. ὄψει τοῦτο λαμβάνοντα τὸ τέλος videbis hunc exitum hanc rem habituram esse. *Pindar*. Olymp, XIII, 146. ἐν Θεῷ γε μὲν τέλος exitus utique est in Dei manu. Eccles. VII, 3. καθότι τοῦτο τέλος (das endliche Schicksal *the last fate*,) παντὸς ἀνθρώπου. Ita etiam אַחֲרִית sumitur Ies. XLI, 22.

6. *eventus vaticiniorum*, *impletio*. Hinc τέλος ἔχειν *evenire*, *eventum habere*. Luc. XXII, 37. καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει ita omnia, de me praedicta a prophetis, eventum habebunt. *Syrus:* ܐܫܬܠܡܘ *complementum accipient*. Ita τέλος etiam legitur apud *Dionys*. *Halicarn*. A. R. I, 19. *Josephus* A. J. II, 5. 3. ταῦτα τέλος ὅμοιον, οἷς ὁ Ἰώσηπος εἶπεν, ἀμφοτέροις ἔλαβε. ibid. IV, c. 6. § 5. ὧν πάντων τέλος λαβόντων, ὁποῖον ἐκεῖνος προεῖπε. ibid. X, c. 2. § 2. ἅπανθ' ὅσα προεφήτευσεν ἐγγράψας βίβλοις κατέλιπεν, ἐκ τοῦ τέλους γνωρισθησόμενα τοῖς αὖθις ἀνθρώποις. Eodem sensu τελευτὴ usurpatur apud *Josephum* A. J. II, c. 6. § 6. et τελεῦσθαι apud *Homerum* Odyss. β', v. 176. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. Tom. I. p. 327. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 806.

7. *ultimus*. Apoc. I, 8. XXI, 6. XXII, 13. ubi Christus dicitur ἀρχὴ καὶ τέλος, h. e. ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ut v. 11. a Johanne explicatur. Vide supra a me ad A dicta.

8. metaphorice: *omnis eventus*, seu *effectus*, *qui aliquam actionem*, *tanquam causam sequitur*, die natürlichen und unvermeidlichen Folgen unserer moralischen Handlungen *the natural and unavoidable consequence of our moral actions*, hebr. אַחֲרִית; (*Theocrit*. Idyll. IV, 47.) unde mox de *praemiis*, mox vero de *poenis* in N. T. dicitur. De praemiis legitur Rom. VI, 22. τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον praemii loco felicitatem aeternam reportabitis. 1 Petr. I, 9. κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν mercedem fidei vestrae reportantes, felicitatem nempe olim reportandam. Conf. ad h. l. Vers. syriacam. Ita אַחֲרִית sumitur Prov. XXIII, 18. coll. v. 17. Jer. XXIX, 11. et עֵקֶב, Ps. XIX, 11. Adde *Pindar*. Olymp. I, v. 81. Δόρυκλος δὲ τέλος πυγμᾶς φέρε Doryclus mercedem pugilatus tulit. De *poenis* vero adhibetur Rom. VI, 21. τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος horum enim poena est miseria summa. 2 Cor. XI, 15. ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν qui justas malefactorum suorum

poenas

poenas luent. Philipp. III, 19. ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια quorum poena pernicies erit. 1 Petr. IV, 17. τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ. Ita non solum סוֹף in Rabbinorum scriptis, sed etiam אַחֲרִית usurpatur Num. XXIV, 20. Adde *Josephi* A. J. VI, 1. 2. et *Philonem* de Charitate p. 717. ὧν τὰ τέλη βαρύτατα ζημίαι σώματός τε καὶ ψυχῆς εἰσιν.

9. *pensio, magistratui debita, tributum, vectigal pro importandis et exportandis mercibus.* Matth. XVII, 25. οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; a quibusnam reges hujus terrae vectigalia, aut censum exigere solent? Rom. XIII, 7. τῷ τὸ τέλος, τέλος, ubi *Theodoretus*, quem *Phavorinus* compilavit, τέλος per τὴν ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας συντέλειαν recte interpretatus est. Adde 1 Macc. X, 31. αἱ δεκάται καὶ τὰ τέλη. ibid. XI, 35. καὶ τῶν τελῶν τῶν ἀνηκόντων ἡμῖν. *Xenoph.* de Vectig. IV, 19. 20. τέλη ὠνεῖσθαι *vectigalia redimere, publicanum esse.* Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae p. 736. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 439. et *Budaei* Comment. Ling. Gr. p. 282. Hinc sine dubio apud Graecos *ipsi magistratus, quibus tributa et vectigalia penduntur,* τὰ τέλη vocantur, v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. VIII, 5. 13. et in Hist. Gr. V, 3. 23. VI, 4. 1. Conf. *Dukerum* ad *Thucyd.* I, cap. 58. Tom. I. edit. Bipontin. p. 348.

10. *summum et praecipuum in aliqua re, ad quod omnia referri debent, summa, caput rei.* 1 Timoth. I, 5. τὸ δὲ τέλος τῆς ἐπαγγελίας praeceptorum autem christianorum omnium summa, praeceptum, omnes caeteras doctrinae christianae leges complectens. 1 Petr. III, 8. τὸ δὲ τέλος summa vero cohortationum mearum huc redit. Ita סוֹף sumitur Eccles. XII, 13. τέλος λόγου τὸ πᾶν ἄκουε, τὸν Θεὸν φοβοῦ. *Polyb.* Hist. I, c. 1. ἀρχῇ καὶ τέλει κέχρηνται τούτῳ hoc principio ac fine usi sunt, h. e. hoc praecipue spectarunt. *Diog. Laërt.* II, 87. et VII, sect. 87. διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων τέλος εἶπε τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν. *Arrianus* Diss. Epictet. I, c. 20. τέλος ἐστὶ τὸ ἕπεσθαι θεοῖς. Ita quoque *finis* usurpatur apud *Ciceronem* ad Attic. XII, 6. de Fin. I, 13. III, 7. et de Offic. III, c. 3. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. p. 858. Apud Alexandrinos interpretes τέλος quoque ponitur pro מֶכֶס *numerus, portio numerata, summa,* Num. XXXI, 28. 37—41. et pro מִכְסָה *summa, numeratum,* Levit. XXVII, 23.

11. Restat formula εἰς τέλος *perpetuo, indesinenter, continuo, semper,* quae legitur Luc. XVIII, 5. ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με, h. e. ne me assidue obtundat precibus, seu, ne me indesinenter interpellando excruciet et pergat mihi esse molesta. Respondet autem εἰς τέλος in hac significatione apud Alexandrinos hebraico לָנֶצַח, Ps. IX, 18. XIII, 1. LXXIX, 5. CIII, 9. Adde *Polyb.* Hist. I, c. 20. extr. III, c. 79. Eodem modo διὰ τέλους usurpatur apud Alex. Ies. LXII, 10. *Aelian.* V. H. XII, c. 20. XIII, 1. *Hesych.* διὰ τέλους· διὰ παντός. Fortasse tamen εἰς τέλος in loco Lucae laudato aeque commode *tandem, ad extremum* reddi posset, quo sensu τέλος legitur apud *Aelian.* V. H. X, 16. XII, 22. *Xenoph.* Mem. II, 7. 13. et apud *Thucyd.* aliquoties. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, cap. 13. 11. p. 558. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 779. Saepius in N. T. non reperitur.—Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. τέλος· πέρας, τελευταῖον. Idem: τέλος· σκοπός. *Hesych.* τέλος· τάγμα, πέρας, καὶ τὸ καταβαλλόμενον τοῖς τελώναις. *Suid.* τέλος· καὶ τὸ διδόμενον τοῖς βασιλεῦσι. *Etym. M.* τέλος σημαίνει ἕξ, τὸ τάγμα, (*Homer.* Iliad. κ', v. 470.) τὸ πέρας, ἤγουν τὸ πλήρωμα, (*Homer.* Iliad. σ', v. 378.) τὸ πρᾶγμα, (*Homer.* Odyss. ι', v. 5.) καὶ τὴν ἑορτὴν, (conf. *Valckenarium* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 163.) τέλος καὶ τὸ διδόμενον τοῖς βασιλεῦσιν, ἤγουν τὸ δημόσιον

τέλος,

τέλος, καὶ τὸ δαπάνημα, (*Thucyd.* IV, cap. 60. τέλεσι τοῖς οἰκείοις.) ὅθεν καὶ πολυτελὴς τράπεζα.—*Alberti* Glossar. Gr. p. 110. τέλος· ἡ λειτουργία.

ΤΕΛΩ΄ΝΗΣ, ου, ὁ, *portitor, vectigalium exactor, publicanorum opera, qui portitorium exigit,* a τέλος *vectigal,* aut a τελωνέω, quod, teste *Polluce* in Onom. IX, s. 31. τέλη ὑπεράττειν καὶ ἀπαιτεῖν significat. Recte enim Viri, graece et latine doctissimi, v. c. *Burmannus,* (in singulari libro de Vectigalibus Populi Romani.) *Casaubonus,* (ad *Theophrasti* Char. c. 6.) *Salmasius,* (de Foen. Trapezit. p. 253 seq.) *Wetstenius* (*N. T.* T. I. p. 314. seq.) *Fischerus* (in Prolus. I. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 22. seq.) et alii observarunt et docuerunt, τελώνας, quorum in N. T. fit mentio, non fuisse *publicanos,* sed *portitores,* quanquam antiquissimis temporibus τελώνας etiam *publicanos* dictos fuisse ex ipsa vocis origine certo colligi potest. Descendit enim τελώνης ἀπὸ τοῦ τέλεος, a vectigali, et ὠνέομαι *emo,* q. οἱ τέλος ὠνησάμενοι. Apud Romanos vero inter *portitores* et *publicanos* hoc discrimen fere erat, ut *publicani* (qui graece δημοσιῶναι vocabantur,) dicerentur, qui publica vectigalia, soluta certa pecuniae summa, conduxerant et ex ordine Romanorum Equitum ac flore nobilitatis erant; *portitores* autem vocarentur homines humiles, viles et abjecti, quorum opera publicani in excutiendis mercibus et exigendo portitorio utebantur et vel oppidatim tributa colligebant, vel in portubus ac pontibus, a Romanis exstructis, vectigalia a praetereuntibus exigebant. Jam, quia portitores (τελῶναι, dicti alias δεκατηλόγοι et εἰκοστηλόγοι, hebraice מוֹכְסִים, vide *Buxtorf.* Lex. Talmud. ad vocem מָכַס. *Syrus* interpres N. T. eos denotat voce ܡܟܣܐ.) Romanorum erant ministri, quorum imperium impatientissime ferebant Judaei et saepe erant homines acerbi et iniqui, nimium pro arbitrio exigentes, non solum Judaeis admodum exosi erant, sed etiam factum est, ut, si homines, insigniter improbi, injuriosi et detestabiles nominandi essent, nominarentur nominatim τελῶναι et a *Maimonide* et *Talmudistis* cum scortatoribus, furibus, latronibus, sicariis, praedonibus aliisque hujus farinae hominibus jungerentur, ut docuit *Carpzovius* in Notis ad *Schickard.* Jus Reg. p. 277. et *Goodwin.* Mos. et Aaron. Lib. I, cap. 2. p. 12. Adde *Schurzfleischii* Diss. de Ordine Publicanorum. Lips. 1700. Matth. V, 46. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; nonne etiam portitores idem faciunt? coll. Luc. VI, 32. καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. ibid. v. 47. ubi tamen pro τελῶναι *Griesbachius* rectius edidit ἐθνικοί. ibid. IX, 10. 11. μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ibid. X, 3. ὁ τελώνης qui quondam publicanum egerat. ibid. XI, 19. XVIII, 17. ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης habeas eum pro ethnico et portitore, h. e. nullum commercium cum eo habeas. ibid. XXI, 31. 32. οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι. Marc. II, 15. 16. Luc. III, 12. V, 27. 29. 30. VII, 29. 34. XV, 1. XVIII, 10. 11. 12. ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. *Lucian.* T. I. p. 332. ed. *Graev.* Alexandrini interpretes nuspiam hac voce usi sunt. Verbum τελωνέομαι *tributarius sum, vectigal a me exigitur,* extat 1 Macc. XIII, 39. Substantivo τελωνία *redemtio vectigalium* usus est *Demosthenes* p. 568. 7. ed. *Reiske,* apud quem etiam p. 732. 1. adjectivum τελωνικὸς reperitur. Conf. *Joh. Struckmanni* Comm. de Portitoribus, seu Publicanis, in N. T. obviis, ad illustranda nonnulla N. T. loca. Lemgov. 1750. 4. et *C. G. Mülleri* Tract. de τελώναις et ἁμαρτωλοῖς a Scriptoribus N. T. saepe conjunctis. Gerae 1779. 4.

ΤΕΛΩ΄ΝΙΟΝ, ίου, τὸ, *telonium,* non solum *functionem et munus* significat, *quo mancipes fungebantur,* teste *Brissonio* de Verb. Signif. sed etiam *portitorium,*

portitorium, locum, ubi portitores sedentes observabant huc illuc commeantes, ut exigerent ab iis vectigalia, das Zollhaus *the customhouse,* a τελώνης *portitor,* aut a τελωνέω *vectigal exigo.* Scribitur etiam τελωνεῖον, et hebraice vocatur בֵּית הַמֶּכֶס. Conf. *Buxtorfii* Lex. Talmud. et Rabbin. p. 1065. Ter tantum legitur in N. T. Matth. IX, 9. εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον vidit aliquem sedentem ad portitorium, seu vectigalarium, seu, ut aliis interpretibus visum est: sedentem ad vectigalia exigenda et recipienda, coll. Act. III, 10. *Syrus* reddidit: ܒܝܬ ܡܟܣܐ *domus telonii.* Marc. II, 14. Luc. V, 27. *Suid.* τελώνιον· περιπεφραγμένος ὁ τόπος, ἐν ᾧ καθίζεται ὁ τελώνης. Etiam *Pollux* Onom. IX, cap. 5. s. 28. inter partes urbis maritimas portum, navium stationem, numerat καὶ δὴ καὶ τελώνια.

ΤΕ'ΡΑΣ, τος, τὸ, *prodigium, portentum, ostentum, miraculum,* quasi τρέας, ἀπὸ τοῦ τρεῖν *tremere, pavere, terrefieri,* quod prodigium fere hominibus terrorem incutiat. Differt autem τέρας a σημείῳ, hoc enim generatim sumitur pro quolibet signo ordinario, etiam extra miraculum, illud vero semper sumitur pro portento, vel prodigio, qualia miracula dicuntur. In N. T. libris fere semper τέρατα cum σημείοις conjunguntur ad imitationem Scriptorum hebraicorum V. T. apud quos vocabula מֹפְתוֹת et אֹתוֹת passim conjuncta reperiuntur, v. c. Deut. VI, 22. XIII, 1. Ies. VIII, 18. XX, 3. Jer. XXXII, 20. 21. Matth. XXIV, 24. καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα qui se insignia miracula et prodigia edituros esse promittent, seu jactabunt. Marc. XIII, 22. Joh. IV, 48. Act. II, 19. τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω prodigia sursum in coelo. ibid. v. 22. δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις miraculis et prodigiis omnis generis. ibid. v. 43. IV, 30. V, 12. VI, 8. VII, 36. XIV, 3. XV, 12. Rom. XV, 19. ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων facultate varia miracula patrandi. 2 Cor. XII, 12. ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. 2 Thess. II, 9. Hebr. II, 4. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hoc vocabulo pro מוֹפֵת idem, Exod. IV, 21. VII, 3. 9. Deut. IV, 34. Joel. II, 30. פֶּלֶא *mirum, mirabile, miraculum,* Exod. XV, 11. שַׁמָּה *res stupenda, stupor,* Ps. XLVI, 8. et chaldaico תְּמַהּ, תִּמְהִין *mirabilia, miracula,* Dan. IV, 2. VI, 27. Praeterea legitur quoque apud *Polyb.* Hist. III, 10. *Aelian.* V. H. XII, 57. *Xenoph.* Mem. I, 4. 15. *Herodot.* II, 82. *Aristoph.* Ran. v. 1382. *Homer.* Odyss. μ', 394. *Suid.* τέρας· παράπλασμα, παρὰ φύσιν τεχθὲν, ἢ σημεῖον. *Vett. Gloss. Gr. Lat.* τέρας· *monstrum, portentum, prodigium, ostentum. Alberti* Glossar. Gr. p. 114. τεράτων θαυμασίων πράξεων. De differentia inter σημεῖον et τέρας ex mente grammaticorum veterum vide, quae habet *Bielius* in Thesauro Philol. T. III, p. 437. Pro τέρατα et τεράτων Atticos Scriptores formis τέρα, vel τέρεα et τερῶν usos esse, *Moeris Atticista* et *Thom. M.* tradunt, quorum auctoritate commotus *Fischerus* in Prolus. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 665 seq. evangelistas et Paulum, quos semper τέρατα et τεράτων scripsisse constat, dialecti Macedonicae et Alexandrinae consuetudinem secutos esse judicavit.

ΤΕ'ΡΤΙΟΣ, ίου, ὁ, *Tertius.* Nomen amanuensis Pauli latinum. Legitur in N. T. tantum Rom. XVI, 22.

ΤΕ'ΡΤΥΛΛΟΣ, ου, ὁ, *Tertullus.* Nomen proprium oratoris cujusdam Romani, accusantis Paulum. Act. XXIV, 1. 2. ubi vid. *Wetstenius.*

ΤΕΣΣΑΡΑ'ΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *quadraginta.* Est numerale indeclinabile a τέσσαρες *quatuor.* Matth. IV, 2. ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα dies quadraginta et noctes quadraginta. Marc. I, 13. Luc. IV, 2. Joh. II, 20. Act. I, 3. IV, 22. ἐτῶν ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος

 annorum

annorum erat plurium quam quadraginta homo. ibid. VII, 30. 36. 42. XIII, 21. XXIII, 13. 21. 2 Cor. XI, 24. πεντάκις τεσσαράκοντα quinque et quadraginta. Hebr. III, 9. 17. Apoc. XI, 2. XIII, 5. XIV, 1. 3. XXI, 17. Alexandrini adhibuerunt pro אַרְבָּעִים idem, Genes. V, 13. VII, 4. 12. 17. VIII, 6. etc.

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΕΤΗΣ, έος, ὁ, ἡ, *quadragenarius, qui quadraginta annorum est*, ex τεσσαράκοντα *quadraginta* et ἔτος, εος, τὸ, *annus*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. VII, 23. ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος expletum fuit ei tempus quadraginta annorum, h. e. anno aetatis ejus quadragesimo. ibid. XIII, 18. τεσσαρακονταετῆ χρόνον per quadraginta annos.

ΤΈΣΣΑΡΕΣ, attice ΤΈΤΤΑΡΕΣ, ων, οἱ, αἱ, et ΤᾺ ΤΈΣΣΑΡΑ, seu ΤΈΤΤΑΡΑ, ων, *quatuor*, hebr. אַרְבַּע, אַרְבָּעָה Genes. II, 10. XI, 16. Dan. III, 25. Legitur in N. T. Matth. XXIV, 31. ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ex quatuor terrae plagis. Marc. II, 3. XIII, 27. Luc. II, 37. ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων annorum octoginta quatuor. Joh. XI, 17. Act. X, 11. XI, 5. XII, 4. XXI, 9. 23. XXVII, 29. Apoc. IV, 4. 6. 8. 10. V, 6. 8. τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι. ibid. v. 14. VI, 1. 6. VII, 1. 2. 11. IX, 13. 14. 15. XI, 16. XIV, 1. 3. XV, 7. XIX, 4. XX, 8. XXI, 17.

ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΈΚΑΤΟΣ, η, ον, *decimus quartus*, ex τέσσαρες *quatuor*, καὶ *et*, ac δέκατος *decimus*, quod a δέκα *decem*. Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXVII, 27. τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ decima quarta nox. ibid. v. 33. τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν jam dies hic decimus quartus est. Alexandrini habent partim pro אַרְבַּע עֶשְׂרֵה idem, Genes. XIV, 5. 2 Regg. XVIII, 13. Ies. XXXVI, 1. partim pro אַרְבָּעָה עָשָׂר idem, Exod. XII, 6. 18. Num. IX, 3. 5. 11. Ezech. XLV, 21. etc.

ΤΕΤΑΡΤΑΙΟΣ, αία, αῖον, *quatriduanus, qui quarto die, seu per quatuor dies aliquid agit, aut patitur*, a τέταρτος *quartus*. Semel tantum in N. T. legitur Joh. XI, 39. τεταρταῖος γάρ ἐστι quatriduanus enim est in sepulcro, h. e. quatuor dies jam in sepulcro agit, i. q. v. 17. τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. *Diod. Sic.* III, c. 34. τεταρταῖοι κατανταῦσιν quatriduo post delati sunt. *Xenoph.* Cyrop. V, 3. 1. τεταρταῖος ἐγένετο quarto die venit. *Polyb.* Hist. III, c. 52. ἤδη δὲ τεταρταῖος ὢν quum quatuor dies jam profectus esset. Simili modo τριταῖος, πεμπταῖος, ἑνδεκαταῖος et δωδεκαταῖος dixere veteres. *Thucyd.* III, cap. 3. καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μιτυλήνην ἀφικόμενος et triduo postquam Athenis discessit, Mitylenen delatus; ubi Scholiastes: καὶ τριταῖος· δι' ἡμερῶν τριῶν. *Homer.* Odyss. ξ, v. 266. πεμπταῖοι δ' Αἴγυπτον —— ἱκόμεσθα quinto autem die Aegyptum venimus. *Thucyd.* II, cap. 97. ἑνδεκαταῖος τελεῖ quatuor dierum et totidem noctium spatio. *Theocrit.* Idyll. II, v. 4. ὃς μοι δωδεκαταῖος ἀφ' ὧ τάλας οὐδέποθ' ἵκει. ibid. v. 119 et 157. *Homer.* Iliad. I, 424. χθιζὸς *hesternus*, pro *heri*. ibid. v. 493 et 497. Cf. *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Grammaticam Gr. p. 160. et *Wetstenii* N. T. T. I, pag. 917.

ΤΈΤΑΡΤΟΣ, η, ον, *quartus*, a τέσσαρες, vel τέτταρες *quatuor*. Legitur in N. T. tantum Matth. XIV, 25. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ quarta tandem vigilia. Marc. VI, 48. Act. X, 30. Apoc. IV, 7. τὸ τέταρτον ζῶον quartum animal. ibid. VI, 7. 8. ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, scil. μέρος, super quartam terrae partem. ibid. VIII, 12. XVI, 8. ὁ τέταρτος ἄγγελος quartus angelus. ibid. XXI, 19. Alexandrini adhibuerunt pro רְבִיעִי, in foemin. רְבִיעִית, *quartus*, Genes. I, 19. II, 14. Exod. XXIX, 40. Levit. XIX, 24. pro chaldaico רְבִיעָיָא, רְבִיעָתָא *quarta*, Dan. II, 40. III, 25. VII, 7. 19. רִבֵּעִים *quartani, quartae generationis*, Exod. XX,

XX, 5. XXXIV, 7. רבע *quarta pars*, Exod. XXIX, 40. 1 Sam. IX, 8. et ארבע, ארבעה *quatuor*, Prov. XXX, 15. 18. 21. 29.

ΤΕΤΡΑ'ΓΩΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *quadrangulus, quadrangularis, quadratus*, ex τετρὰς, άδος, ἡ, *numerus quaternarius*, aut ex τέτρα, quod in compositione est idem, quod τέτταρα, τέσσαρα, et γωνία, ας, ἡ, *angulus.* Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XXI, 16. ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται urbs quadrangularis jacet, seu quadrangula sita est. Exprimitur hoc nomine ab Alexandrinis hebraicum רבוע *quadratum*, in plur. רבעים, in foemin. רבעת *quadrata*, particip. Paul a רבע *quadratum esse*, vel *fieri*, Exod. XXVII, 1. XXX, 2. 1 Regg. VII, 5. Ezech. XLIII, 16. מרבע *quadratum*, partic. Pyal, Ezech. XLV, 2. et רביעית *quarta pars*, Ezech. XLVIII, 20. *Xenoph.* de Rep. Laced. XII, 1. τετράγωνον, scil. στρατόπεδον, castra formae quadratae. *Herodot.* I, 178. Caeterum ex *Ennio* apud *Festum* et *Solino* cap. 1. constat, dictam esse primum Romam quadratam, quod ad aequilibrium erat posita. *Suid.* τετράγωνος· εὐσταθὴς, ἑδραῖος.

ΤΕΤΡΑ'ΔΙΟΝ, ίου, τὸ, *quaternio, numerus quaternarius*, vel secundum *Erasm. Schmidium, pars, in quatuor membra distributa.* Est deminutivum ab ἡ τετρὰς, άδος, *numerus quaternarius.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XII, 4. ubi Agrippa, tetrarcha, legitur Petrum, apostolum, custodiendum tradidisse τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν quatuor quaternionibus militum, h. e. militibus sex et decem. Scilicet, ut verbis Cel. *Fischeri* (Prolus. XIX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 452.) utar, "apud Romanos (auctore *Vegetio* III, 8.) quaterni milites, sive equites, sive pedites, excubitum noctibus ita facere solebant, ut, vigiliis in quatuor partes ad clepsydram distributis, singuli deinceps ternis horis vigilarent. Quia igitur Herodes Petrum custodiri volebat a quatuor militibus, quorum duo eum in ipso carcere observarent, totidem ante fores excubarent, (Act. XII, 6. *Polyb.* Hist. VI, c. 33.) necesse fuisse facile intelligitur, ut quatuor militum quaterniones deligerentur, qui custodiae hominis praeficerentur." *Philo* in Flaccum p. 981. στρατιώτην δέ τινα τῶν ἐν τοῖς τετραδίοις φυλακῶν καθ' ὁδὸν εὑρών. *Suid.* τετραδῶον· τὸ ἐκ τεσσάρων συνεστός. *Gloss. Vett.* τετράδιον· *quaternio.*

ΤΕΤΡΑΚΙΣΧΙ'ΛΙΟΙ, αι, α, *quater mille, quatuor millia*, ex τετράκις *quater*, quod a τέσσαρες *quatuor*, et χίλιοι *mille.* Legitur tantum in N. T. Matth. XV, 38. qui vero comederant ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες erant quater mille viri. ibid. XVI, 10. Marc. VIII, 9. 20. Act. XXI, 38. Alexandrini habent pro ארבעת אלפים idem, 1 Chron. XII, 26. Ezech. XLVIII, 16. 30. 33. 34.

ΤΕΤΡΑΚΟ'ΣΙΟΙ, αι, α, *quadringenti*, ex τέτρα, vel τετράκις *quatuor, quater*, et κόσιοι, αι, α, quod est finis numeri post centum usque ad mille. Legitur in N. T. tantum Act. V, 36. ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων virorum fere quadringentorum. ibid. VII, 6. XIII, 20. Galat. III, 17. μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα post annos quadringentos et triginta. Alexandrini adhibuerunt pro ארבע מאות idem, Genes. XXIII, 15. 16. Num. I, 29. 31. Judd. XX, 17.

ΤΕΤΡΑ'ΜΗΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *quadrimestris, qui est quatuor mensium*, ex τετρὰς *quaternarius numerus*, et μὴν, μηνὸς, ὁ, *mensis.* Hinc τετράμηνον, ου, τὸ, sc. μέρος τοῦ χρόνου *quadrimestre spatium, tempus quatuor mensium.* Sic semel legitur in N. T. Joh. IV, 25. οὐχ' ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηνόν (seu τετράμηνος, ut legitur in *Griesbachii* editione N. T.) ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται quatuor abhinc mensibus dicebatis, post quatuor menses instare messem; ubi vid. *Wetstenius.* Alexandrini usi sunt hac voce pro

אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים *quatuor menses, quadrimestre.* Judd. XIX, 2. καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἡμέρας τετράμηνον (μηνῶν τεσσάρων alii). ibid. XX, 47. ἐκάθισαν ἐν τῇ πέτρᾳ Ῥεμμὼν τετράμηνον, ubi alii habent τέσσαρας μῆνας. *Polyb.* XVIII, 32. 5. τετράμηνοι ἀνοχαί. Similiter Alexandrini ἑξάμηνον, ἑπτάμηνον et τρίμηνον dicunt, quas voces vide suo loco in *Bielii* Thesauro Philologico.

ΤΕΤΡΑΠΛΌΟΣ, όη, όον, contracte τετραπλοῦς, ῆ, οῦν, *quadruplus, quadruplex,* ex τετρὰς *numerus quaternarius,* et ἁπλόος, οῦς, *simplex.* Legitur tantum in N. T. Luc. XIX, 8. εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν, pro κατὰ τετραπλοῦν μέρος, et si quid cuipiam per fraudes eripui, aut a quoquam plus justo exegi, reddo quadruplum. Non vero nimis vox τετραπλοῦν in hoc loco urgenda videtur; sed numerus certus pro indefinito positus est, ex usu loquendi Hebraeorum satis noto, et statuendum est, Zacchaeum his verbis nihil aliud significare voluisse, nisi hoc, se semper paratissimum esse, damna, aliis illata, resarciendi et multo plura reddendi, quam aliis fraude eripuerit. Conf. 2 Sam. XII, 6. וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם, ubi Alexandrini habent: τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει ἑπταπλασίονα. (sec. Cod. Vatic. Sed in Codice Alexandrino legitur ἑπταπλάσιον.) *Aquila* vero et *Symmachus* vertunt τετραπλασίως. Adjectivo τετραπλοῦς nuspiam usi sunt Alexandrini. Adverbium autem τετραπλῶς *quadrupliciter* posuerunt pro רְבִיעִית *quarta pars,* 1 Regg. VI, 32.

ΤΕΤΡΆΠΟΥΣ, οδος, ὁ, ἡ. Neutrum τετράπουν, τὸ, scil. ζῶον, vel θηρίον, et in plurali τετράποδα, absolute positum, *quadrupedes, bestias et cicures et feras omnes* notat et opponitur τοῖς ἑρπετοῖς et πετεινοῖς, sed si jungitur θηρίοις, *cicures bestias solas* significat, ex τετρὰς *numerus quaternarius,* et πούς, ποδὸς *pes.* Legitur in N. T. Act. X, 12. ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ in quo erant omnis generis quadrupedes cicures, et ferae, reptilia et volucres. ibid. XI, 6. Rom. I, 23. καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν et volucrium et quadrupedum (et mansuetarum et ferarum) et reptilium. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico vocabulo בְּהֵמָה, (quo significantur *bestiae praeter repentes et volatiles omnes,* et quod ab Hebraeis primo nunc nude ponitur et simpliciter, v. c. Genes. I, 26. nunc ita, ut ei addatur nomen הָאָרֶץ, Ies. XVIII, 6. deinde adjungitur piscibus, volucribus, reptilibus, ita, ut modo bestias, et feras et mansuetas, Genes. I, 26. modo tantum feras bestias significet, Genes. VII, 21.) Genes. XXXIV, 21. Exod. IX, 9. 10. Levit. VII, 21. Job. XII, 7. et חַיָּה *animal, bestia, fera,* Job. XL, 20. Ies. XL, 16.

ΤΕΤΡΑΡΧΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *sum tetrarcha,* a τετράρχης *tetrarcha,* quod vide. Semel tantum in N. T. legitur Luc. III, 1. καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου cum Herodes tetrarcha esset Galilaeae. Pro τετραρχεῖν legitur apud Graecos etiam τετραδαρχεῖν, v. c. apud *Demosthenem* p. 268. 22. ed. *Reiske:* ὑπὸ Θετταλῶν τετραδαρχουμένων, et ibid. p. 117. 26. pro τετραρχία legitur τετραδαρχία.

ΤΕΤΡΆΡΧΗΣ, ου, ὁ, *tetrarcha,* proprie: *qui quartae alicujus regni parti,* τετράδι, *cum imperio infinito et potestate regia praeest, etsi nomine regis non utitur;* ex τετρὰς *quaternarius nnmerus,* a τέσσαρες *quatuor,* et ἀρχὴ *imperium.* Deinde vero *tetrarcha* quandoque etiam dictus est, *qui tertiae dimidiaeve alicujus terrae parti imperat atque adeo totam aliquam civitatem unus sub imperio habet, ita, ut tetrarchae nomen non minus quam potestas nomini et potestati regiae propemodum par fuerit,* ut recte observavit *Fischerus* in Prolus. XVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 428 seq.

seq. Sic legitur in N. T. Matth. XIV, 1. Ἡρώδης ὁ τετράρχης Herodes Antipas, tetrarcha. Scilicet post mortem Herodis Magni imperator Augustus regnum ejus inter ipsius tres filios distribuit, ita, ut duas partes regni paterni, nempe Judaeam, Idumaeam et Samariam, *Archelaus* obtineret et ἐθνάρχης, non vero βασιλεὺς appellaretur; *Antipas*, Archelai frater, Galilaeam et Peraeam acciperet et tetrarchae nomine et titulo esset insignis; (unde Luc. III, 1. eum τετραρχοῦντα τῆς Γαλιλαίας, et ibid. III, 19. IX, 7. coll. Matth. XIV, 1. τὸν τετράρχην appellavit. Sed Marcus VI, 14. 22. eum βασιλέα vocavit.) *Philippo* autem, Antipae et Archelai fratri, Batanaean, Auranitidem (quam utramque regionem Lucas III, 1. Ituraeae nomine complexus est.) et Trachonitidem ita attribueret, ut ipse quoque τετράρχης diceretur. Philippo mortuo tetrarchia ejus Syriae ab imperatore Tiberio adjecta est. Herodis Antipae (qui, quia regnum affectare videretur, in Galliam primo, deinde in Hispaniam in exilium abire cogebatur,) tetrarchia et Trachonitide Caius Caesar, Germanici, fratris Tiberii, filius, Agrippam, Aristobuli filium, fratrem Herodiadis, donavit, quum ei jam antea Abilenem concessisset. Hic Herodes Agrippa, quem postea Claudius, successor Caligulae, Judaeae quoque et Samariae praeesse jussit, a Luca vel simpliciter Ἡρώδης, (Act. XII, 6. 11. 19. 20. 21.) vel Ἡρώδης, ὁ τετράρχης, (Act. XIII, 1.) et ὁ βασιλεὺς Act. XII, 1. appellatur. *Grotius* in Notis ad Matth. XIV, 1. originem vocis τετράρχης ex Galatia, vel Gallograecia petendam existimat, quae divisa erat olim in tres partes majores, quarum quaeque in partes quaternas minores, τετραρχίας, distribuebatur, quae habebant suos singulos τετράρχας. Vide *Strabonem* XII. p. 567. qui refert, sua aetate eidem regioni primo tres, mox duo praefuisse, et tandem totam cessisse uni Dejotaro, ita scilicet, ut pristina nomina, τετραρχία et τετράρχης, servarentur, unde Dejotarus ab *Hirtio* B. Alex. 67. 1. Gallograeciae tetrarches paene totius vocatur et a *Cicerone* ad Div. I, 15. tetrarchia ei tribuitur; sed in posteriori loco Dejotarus etiam rex vocatur, ut ab *Appiano* B. S. T. I. p. 221. Toll. ὁ βασιλεύς. Vox autem τετράρχης ipso Gallorum in Asiam transitu antiquior est. Nam Thessalia ante Philippi Macedonis tempora in quatuor provincias divisa erat, quarum singulae tetrarchiae vocabantur. Conf. *Strabo* IX. p. 430. ed. *Casaub. Eurip.* Alcest. v. 1154. et *Harpocratio* v. Τετραρχία. *Hesych.* τετράρχαι· βασιλεῖς. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 409 seq.

ΤΕΎΧΩ, fut. τεύξω, 1. proprie: *fabricor, struo, paro. Hesych.* τεύχω· κατασκευάζω.

2. i. q. τυγχάνω *consequor, obtineo.* Semel legitur in N. T. Hebr. VIII, 6. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας jam vero eo praestantius sacerdotium consequutus est; ubi in codicibus nonnullis pro τέτευχε legitur e glossemate τέτυχε et τετύχηκε. 3 Macc. V, 32. βοηθείας τετευχότες. Job. VII, 2. τετευχὼς σκιᾶς, ubi Codex Alex. habet τετυχηκώς. *Phrynichus* p. 174. τέτευχε τιμῆς, τέτευχε τοῦ σκοποῦ, μὴ λέγε, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ τῷ δοκίμῳ χρῶ, τετύχηκε. *Thom. M.* τέτευχε τιμῆς ἀδόκιμον λέγων. τὸ δὲ τετύχηκεν δόκιμον. quam observationem repetens *Phavorinus* in Lexico suo addit: τὸ γὰρ τέτευχεν ἀντὶ τοῦ κατεσκεύασέν ἐστιν. Conf. *Fischeri* Prolus. XXX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 680 seq. et *Matthaei* Glossaria Graeca minora T. I. p. 1.

ΤΈΦΡΑ, ας, ἡ, *cinis.* Semel tantum legitur haec vox in N. T. Jud. v. 7. τέφρας πρόκειται δεῖγμα, coll. 2 Petr. II, 6. τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς. Legitur praeterea Tob. VI, 16. VIII, 2. Hist. Drac. v. 7. *Hesych.* τέφρα· σποδός. *Etym. M.* τέφρα· παρὰ τὸ τύφω, τὸ καίω, ἡ κεκαυμένη σποδιά·

Suid. τέφρα· ἡ κόνις. Conf. Sapient. II, 3.

ΤΕΦΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, perf. τετέφρωκα. aor. 1. ἐτέφρωσα, particip. τεφρώσας. *in cineres redigo*, a τέφρα *cinis, pulvis*. Legitur tantum in N. T. 2 Petr. II, 6. τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν in cineres redigens damnavit ad eversionem. Ad hunc locum spectat sine dubio glossa *Hesychii*: τεφρώσας· σποδώσας.

ΤΈΧΝΗ, ης, ἡ, aeque late patet haec vox, ac Latinorum *ars*. Mox enim

1. *artem* significat, *qua aliquid efficitur et elaboratur, aut quae impenditur alicui rei, agendi peritiam*, quasi τεύχνη, a τεύχω *fabricor, struo*. *Hesych.* τέχνη· ἐπιστήμη. 1 Regg. VII, 14. καὶ πεπληρωμένοις τῆς τέχνης (hebr. חָכְמָה) καὶ σοφίας. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 29. χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου manu, seu arte et ingenio hominum sculpto. Adde Sapient. XIII, 10. XIV, 4. 19. XVII, 7. mox

2. *artem manuariam* notat, *quam aliquis tractat et exercet*, v. c. Act. XVIII, 3. ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην artem enim concinnandorum tentoriorum tractabant. Apoc. XVIII, 22. καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης. Saepius in N. T. non legitur. Hinc pro עֲבוֹדָה *opificium, ministerium* legitur apud Alexandrinos 1 Paral. XXVIII, 21. Sirac. XXXIX, 39. ἐν ἐργασίᾳ τέχνης. Interdum quoque apud Graecos de *fraude et dolo* adhibetur. *Hesych.* τέχνη· δόλος. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 10. 10. p. 400. *Thom. M.* p. 843. τέχνη κυρίως, ἡ ἄνευ λόγου μὴ δυναμένη εἶναι. οἷον, γραμματική, ῥητορική. ἐπιστήμη, ἡ μετὰ ἀποδείξεων. οἷον τὰ τέσσαρα μαθήματα. ἐπιτήδευμα δὲ, τὸ λόγου χρεῖον. οἷον χαλκευτική, τεκτονική. λέγονται δὲ καὶ αὗται καταχρηστικῶς τέχναι: ubi conf. interpretes. Vide etiam *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p, 143 et 378. ed. *Zeunii.*

ΤΕΧΝΊΤΗΣ, ου, ὁ, *artifex, qui artem manuariam exercet, opifex, architectus*, a τέχνη *ars, artificium*. Legitur in N. T. Act. XIX, 24. παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην praestabat artificibus multum quaestum. ib. v. 38. καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται et ejus socii artifices. Hebr. XI, 10. ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεὸς cujus artifex, et opifex, seu architectus (h. e. *creator* et *conditor*) ipse Deus est. (*Cic.* de Nat. Deor. I, 8.) Apoc. XVIII, 22. καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης et quivis artifex omnis artis. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro hebraico חָרָשׁ *artifex, faber*, Deut. XXVII, 15. 1 Chron. XXII, 15. Jer. X, 9. XXIV, 1. Adde *Aelian.* V. H. VII, 5. *Maxim. Tyr.* Diss. III. p. 30. καλῶ τοίνυν τεχνίτην τὸν Θεόν. et *Lucianum* Hippia 8. τὸν τεχνίτην καὶ δημιουργόν. Vid. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 425.

ΤΉΚΩ, fut. 1. τήξω, perf. τέτηχα, 1. proprie: *liquo, liquefacio, mollio.* Τήκομαι *liquesco, colliquesco, liquefio, sive igne, sive aqua. Diod. Sic.* I, 38. τὴν τηκομένην χιόνα. *Xenoph.* Mem. III, 1. 7. τὰ μήτε σηπόμενα, μήτε τηκόμενα. *Asclepiades* in Anthol. Gr. Lib. VII. Epigr. 26. p. 587. τήκομαι ὡς κηρὸς παρὰ πυρὶ, scil. τήκεται. Adde Alexandrinos Ies. LXIV, 2. Micha I, 4. Exod. XVI, 21. Ps. LVIII, 8. *Schol. Eurip. Hecub.* 433. κυρίως τὸ τήκεσθαι ἐπὶ χιόνος λέγεται καὶ κηροῦ καὶ τῶν κατ' ὀλίγον ἀναλισκομένων. Eadem tradit *Schol. Theocrit.* II, 18. et *Phavorinus.*

2. generatim et metaphorice: *consumo, dissolvo, destruo.* Sic legitur in N. T. tantum 2 Petr. III, 12. καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται et elementa igne dissolventur. Praesens enim τήκεται positum est h. l. pro futuro τακήσεται, quod etiam in quibusdam codicibus e glossemate reperitur. *Hesych.* τηκόμενος· φθειρόμενος, λεπτυνόμενος, δαπανώμενος. Idem: τήκει· φθείρει, δαπανᾷ, λεπτύνει. Conf. *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v.

ΤΗΛΑΥΓΩ͂Σ. Adverbium, significans: *clare, dilucide, distincte, perspicue,*

spicue, *splendide*, et proprie de *rebus* usurpatur, *quae procul et longe splendorem suum spargunt*, a τηλαυγὴς, έος, ὁ, ἡ, *eminus et procul splendens*, *splendidus*, (Alex. Psalm. XIX, 8. Job. XXXVII, 21. Levit. XIII, 2. 4. 19. *Pindar*. Olymp. VI, 4. *Gloss*. τηλαυγής· *lucidus*, *praecellens*. *Suid*. τηλαυγές· λίαν λαμπρὸν, πόῤῥωθεν φαῖνον. *Hesych*. τηλαυγές· τηλεσκοπόν, καθαρόν.) hocque ex τῆλε, pro τηλοῦ, *procul*, *longe*, et αὐγὴ *splendor*. Semel legitur in N. T. Marc. VIII, 25. καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας et vidit procul dilucide omnes, h. e. clare et distincte eminus cernebat, ut unum posset discernere ab altero. *Diodor*. *Sic*. I. p. 59. τηλαυγέστερον ὁρᾶν. *Hesych*. τηλαυγῶς· λαμπρῶς. In versione Alex. leguntur etiam substantiva τηλαύγημα et τηλαύγησις *candor*, seu *splendor*, *eminus apparens*. Ps. XVIII, 12. Levit. XIII, 23. *Hesych*. τηλαυγήσεως· λαμπρότητος.

ΤΗΛΙΚΟΥ͂ΤΟΣ, τηλικαύτη, τηλικοῦτο, *tantus*, ex τηλικος, idem, quod ab ἡλίκος *quantus*, et οὗτος, αὕτη, τοῦτο, *hic*, *haec*, *hoc*. Legitur tantum in N. T. 2 Cor. I, 10. ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐῤῥύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται qui in tot ac tantis mortis periculis nos salvos ac incolumes praestitit et adhuc praestat. Hebr. II, 3. τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας tam salutarem doctrinam si neglexerimus. Jacob. III, 4. τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα naves, quae tantae molis sunt. Apoc. XVI, 18. τηλικοῦτος σεισμὸς tantus terrae motus. *Dio* LII. p. 333. τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ἡλίκα καὶ οἷα.

ΤΗΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *servo*, *asservo*, *conservo*, *reservo*, *retineo in certum usum et tempus*, *custodio aliquid solicite*, *ne elabatur*, *aut surripiatur*, *aut laedatur et detrimenti aliquid capiat*. (*Aeschin*. *Socr*. Dial. III, 19.) Matth. XXVII, 36. καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ et milites, sedentes ad crucem, eum custodiebant; ubi vid. *Wetstenius*. ibid. v. 54. τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν qui custodirent Jesum. ibid. XXVIII, 4. οἱ τηροῦντες custodes sepulcri Christi, qui cap. XXVII, 65 et 66. κουστωδία vocantur. Joh. II, 10. σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι tu servasti hucusque praestantius vinum. ibid. XII, 7. εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτὸ ad tempus pollincturae meae hoc unguentum quasi reservavit. Act. XII, 5. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ Petrus autem in carcere asservabatur. Eodem modo etiam τηρεῖσθαι apud Graecos (v. c. *Polyb*. Exc. Virt. et Vit. p. 1450.) usurpatur, ut docuit *Kühnius* ad *Diog*. *Laërt*. III, 19. Act. XII, 6. φύλακες δὲ πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν et custodes foris carcerem observabant. (*Polyb*. III, 50. τηροῦσι τοὺς τόπους.) ibid. XVI, 23. ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτοὺς ut diligenter eos servaret. ibid. XXIV, 23. XXV, 4. 21. 1 Cor. VII, 37. τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον servare filiam suam innuptam. 2 Petr. II, 4. εἰς κρίσιν τηρουμένους ut vinculis constricti in tartaro detineantur ad tempus judicii extremi. ibid. v. 9. ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν. ibid. III, 7. τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως conservantur, vel asservantur ad diem extremi judicii, quo nempe interibunt et dissolventur. Jud. v. 6. δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. Apoc. XVI, 15. καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ sed custodit vestes suas. (*Aristoph*. Pace v. 200. τηρῶ σκευάρια.) In eadem significatione respondet τηρεῖν apud Alexandrinos hebraico נָטַר *custodivit*, *servavit*, *conservavit*, Cantic. VIII, 11. 12. צָפַן *abscondidit*, *recondidit*, *custodivit*, Cantic. VII, 13. et שָׁמַר *custodivit*, Cantic. III, 3. οἱ τηροῦντες. *Symmach*. φύλακες. *Aquila*, φυλάσσοντες. Adde 1 Macc. IV, 61. VI, 50. *Joseph*. A. J. I, 3. 7. τηρηθεὶς δ' ἑτέρῳ κατακλυσμῷ. *Hesych*. τηρεῖ· φυλάσσει, φρουρεῖ.

2. metaphorice: *reservo*, *asservo*, et dicitur de *rebus futuris*, *quae alicui certissime contingent et destinatae sunt*. Τηρέομαι *immineo*, *destinatus sum*, *maneo*. Sic v. c. 1 Petr. I, 4. legitur de felicitate aeterna, τετηρημένην ἡμῖν ἐν οὐρανοῖς,

ρανοῖς, quae nobis in coelo quasi asservata atque reposita est, h. e. quam Deus nobis aliquando impertietur. 2 Petr. II, 17. οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται quos manent gravissima supplicia, aeternum duratura. Eadem verba leguntur quoque Jud. v. 13. Conf. *Schoettgenii* Hor. Hebr. et Talmud. p. 1036.

3. *constanter et diligenter observo et praesto aliquid.* Matth. XIX, 17. τήρησον τὰς ἐντολὰς diligenter observa decem praecepta. ibid. XXIII. 3. πάντα οὖν, ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε omnia igitur, quae nos jusserint observare, observate et exsequimini. ibid. XXVIII, 20. διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν injungite iis, ut omnia diligenter observent, quae vobis praecepi. Marc. VII, 9. ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε ut traditiones vestras observare possitis. Joh. VIII, 51 et 52. ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ doctrinam meam vita exprimens. ibid. v. 55. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ et mandata ejus exsequor. ibid. XIV, 15. 21. 23. 24. τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ. ibid. XV, 10. XVII, 6. καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι et constantes manserunt in tua doctrina. Act. XV, 4. τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως. ibid. XXI, 25. 1 Tim. VI, 14. Jacob. II, 10. 1 Joh. II, 3. 4. 5. III, 22. 24. V, 2. 3. Apoc. II, 26. ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου qui totus se ad exemplum meum conformat. ib. III, 3. τήρει, sc. ἃ εἴληφας καὶ ἤκουσας. ibid. v. 8. 10. ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου. ibid. XII, 17. XIV, 12. *Polyb.* Hist. I, 83. *Herodian.* VI, 6. 2. et VII, 9. 7. *Achilles Tat.* VIII, p. 517 ed. *Salmas.* Eodem modo τηρεῖν usurpatum legitur apud Alexandrinos 1 Sam. XV, 11. καὶ τοὺς λόγους μου οὐκ ἐτήρησεν. Prov. XIV, 3. ubi hebraico שָׁמַע *obedivit, morem gessit,* respondet. Prov. VIII, 34. Exod. XXIV, 7. (Adde Sirac. XXIX, 1.) et נָצַר *servavit, conservavit, custodivit,* Ps. CXIX, 34. Prov. XXVIII, 7. Conf. etiam *Gatakerum* de Stilo N. T. p. 110. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 6. p. 192 seq. ed. *Fischeri* et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 88.

4. *religiose et sancte celebro.* Joh. IX, 16. ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ quoniam sabbatum non religiose celebrat, aut: quia leges Judaicas de sabbato, sancte celebrando, violat.

5. *tueor, efficio, ut aliquis constans sit ac perseveret in aliqua re,* et τηρῶ ἐμαυτὸν *me semper constantem praesto.* Joh. XVII, 12. ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ego eos constantes reddidi in doctrina tua, seu, effeci, ut a tua religione non deficerent. ib. v. 11 et 15. ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ ne patiaris, ut his calamitatibus adducti a me deficiant. 2 Cor. XI, 9. ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω nullo unquam tempore causam vobis praebui sumtuum et impensarum faciendarum, nec unquam praebebo. Ephes. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος studete tueri inter vos animi studiorumque consensum. 1 Thess. V, 23. 1 Tim. V, 22. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει semper te integrum vitae scelerisque purum praesta. 2 Tim. IV, 7. τὴν πίστιν τετήρηκα. Vide supra πίστις et quae de hac formula notavit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 366. Jacob. I, 27. ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου purum se conservare ab omni vitiositate. Jud. v. 1. τοῖς τετηρημένοις κλητοῖς Christianis, qui constantes manserunt in religione christiana. Alii vertunt: quibus destinata est a Deo felicitas aeterna. ib. v. 6. ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν. Vide supra dicta ad v. ἀρχή. ib. v. 21. ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε vos semper amore Dei dignos praestate. *Marc. Antonin.* ad se ipsum VI. c. 23. τήρησον οὖν σεαυτὸν ἁπλοῦν, ἀγαθὸν, ἀκέραιον. Sapient. X, 5. ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ Θεῷ.

6. *libero, eruo, salvum et incolumem praesto,* sequente praepositione ἐκ. Joh. XVII, 15. ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ sed ut eos eripias illis calamitatibus. Apoc. III, 10. κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς

μελλούσης

μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης. Alex. Prov. VII, 5. XVI, 18.

7. *attendo ad aliquam rem, diligenter animadverto, observo.* 1 Joh. V, 18. ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτὸν sed verus Dei filius se ipsum observat, h. e. vigilans et circumspectus est, caute agit, solicite cavet sibi a peccato. Apoc. I, 3. οἱ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα qui animum advertunt ad ea, quae sunt in hoc libro scripta. ibid. XXII, 7. 9. *Menander* apud *Nonium Marcellum* IV, 411. τηρῶ τὸν ἥλιον, τά τ' ἄστρα. *Lysias* Orat. II, c. 10. οὐκ ἐτήρησα αὐτὸν, οὗ μόνον οἷόν τε ἦν λαβεῖν. *Strabo* III, p. 211. τὰς δὲ βοῦς φασι καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης. *Diod. Sic.* XVIII, p. 652. καὶ τοὺς τηρήσαντας, ἵνα τελευτήσῃ, παρακατίστησι. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. p. 738. *Etym. M.* s. v. λατρεια· τηρῶ· τὸ βλέπω. Adde *Eustath.* ad *Homeri* Iliad. β', 829. p. 359. ed. Rom. Eodem modo etiam *servare* usurpatur apud *Plautum* Rud. IV, 1. 4. et *Lucanum* V, 395. et hebraica נָצַר Prov. XXIII, 26. ac שָׁמַר, Eccl. XI, 4.

8. *insidiose observo, observo malo animo, callide capto, aucupor, insidior.* Joh. XV, 20. εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν si meam doctrinam insidiose observarunt, (aut si meos sermones aucupati sunt, aut si mihi docenti insidias struxerunt) etiam vestram, insidiandi vobis causa, captabunt. Ita enim haec verba vertenda esse, non solum locus Luc. XI, 53. 54. sed etiam antecedentia et consequentia suadent. *Aristot.* Rhet. II, cap. 5. Alexandrini Genes. III, 15. αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ τὴν πτέρναν. Conf. quoque Ps. LVII, 6. *Th. Gatakeri* Opera Critica p. 107 seq. et *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1319. Saepius in N. T. non legitur. — *Phavor.* τηρῶ σημαίνει δύο· τὸ παραφυλάττω, ἤτοι τὸ κοινῶς λεγόμενον παρακάθημαι· ὡς καὶ Λιβάνιος· καὶ τηρήσας ἀφιέντα δίσκον, ἀντὶ τοῦ παραφυλάξας· καὶ τηρῶ νυκτὸς φυλακὴν, ἀντὶ τοῦ φοβούμενος φυλάττω. καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις, αἵτινες τηροῦμεν ὑμᾶς, ἤγουν φυλάττομεν.

ΤΗΡΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *servatio, conservatio, asservatio.* Est enim verbale a secunda pers. perf. pass. τετήρησαι, verbi τηρέω *servo, asservo, conservo.*

2. *servatio, observatio,* quatenus in eos cadit, qui oculos in aliquem, aut rem aliquam intendunt, vel bono animo, ut ei prosint, sibi caveant et consulant, vel animo malo, ut ei noceant et obsint. Conf. *Stephani* Thesaur. Ling. Gr. T. III, p. 1464.

3. metaphorice *observationem* significat, ita, ut *violationi* opponatur et de *iis* usurpetur, *qui leges ac praecepta, pacta et foedera observant.* 1 Cor. VII, 19. ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ, sc. ἐστί τι, sed observatio praeceptorum divinorum momentum habet maximum. Sapient. VI, 18. τήρησις νόμων. Sirac. XXXII, 23. τήρησις ἐντολῶν.

4. *custodia, et qualis tribui solet iis, qui tuentur aliquid et conservant, ut intactum et integrum maneat,* (2 Macc. III, 14.) *qui regioni alicui atque provinciae ita praesunt, ut eam tutam salvamque praestent,* (1 Macc. V, 18. coll. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 19.) *et qualis in eos cadit, qui custodiunt in carcerem conjectos, ne elabantur inde atque effugiant,* et ex adjuncto, per metonymiam: *carcer,* qui etiam φυλακὴ, οἴκημα et ab Hebraeis mox בֵּית כֶּלֶא, (2 Regg. XVII, 4. Ies. XLII, 7.) בֵּית מִשְׁמָר, (Genes. XLII, 19.) בֵּית מִשְׁמֶרֶת, (2 Sam. XX, 3.) mox vero מִשְׁמָר (Genes. XL, 4. XLII, 17. Num. XV, 34.) et מַטָּרָה (Jerem. XXXII, 2. Nehem. III, 25. XII, 39.) vocatur. Act. IV, 3. καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον et dederunt eos in custodiam in posterum diem. *Syrus* h. l. usus est voce ܢܛܘܪܐ, nam *carcer* in lingua syriaca ܒܝܬ ܢܛܘܪܬܐ appellatur. Vide Apoc. II, 10.

10. XX, 7. Act. V, 18. καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ et publicae eos tradiderunt custodiae, coll. v. 19. ubi φυλακὴ legitur. *Syrus:* ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ quibus verbis de carcere usus quoque est *Onquelosus* Genes. XL, 3. et *Jonathan* 2 Regg. XVII, 4. *Thucyd.* VII, cap. 86. κατέθεντο αὐτοὺς εἰς τὰς λιθοτομίας, ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν. Schol. ἤγουν φυλακήν. *Polyb.* VI, 59. 5. Saepius in N. T. non legitur. Copiose de hac voce exposuit Cel. *Fischerus* in Specim. I. Supplementorum Commentarii *Vorstii* de Hebraismis N. T. p. 11 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 485.

ΤΙΒΕΡΙΑ΄Σ, άδος, ἡ, *Tiberias*, oppidum Judaeae, seu potius Galilaeae, situm ad effluxum Jordanis e lacu Gennesareth, qui exinde etiam lacus Tiberiadis appellari solet, ad littus scilicet lacus meridionale, ubi jam se iterum intra alveum suum recepit Jordanes. Sic dictum est ab Herode, tetrarcha, qui eam in gratiam et memoriam *Tiberii* Caesaris condidit. Conf. *Josephi* A. J. XVIII, 3. 3. Commemoratur haec urbs in N. T. tantum Joh. VI, 1. πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος trans lacum Galilaeae prope Tiberiada. ib. v. 23. ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος alia vero navigia venerant a Tiberiade. ib. XXI, 1. ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος ad mare Tiberiadis, quod olim dictum fuit יָם כִּנֶּרֶת, Num. XXXIV, 11. vel prout Jos. XII, 3. legitur, יָם כִּנְּרוֹת, postea autem, teste *Josepho*, lacus Gennesar fuit appellatum, a regione vicina, Γεννησὰρ dicta. Sunt, qui exinde concludant, ipsam urbem Tiberiadem antiquitus כִּנֶּרֶת nominatam fuisse; at hoc vel inde refutari potest, quod כִּנֶּרֶת urbs erat tribus Naphthaliticae. Jos. XIX, 35. Cf. *Hadr. Relandi* Palaestina Lib. III, p. 1036 seq. et *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, cap. 13. p. 417. *Stephan.* Τιβεριάς· πόλις τῆς Ἰουδαίας πρὸς τῇ Γεννησαρίτιδι λίμνῃ.

ΤΙΒΕ΄ΡΙΟΣ, ου, ὁ. *Tiberius*, tertius Romanorum imperator, Tiberii Neronis ex Livia filius, sic dictus, ut quibusdam videtur, a Tiberi, fluvio, quod juxta Tiberim natus esset. Sub eo Christus est crucifixus, et anno imperii ejus decimo quinto Johannes, Baptista, munus suum auspicatus est, teste Luca III, 1. Qualis fuerit, optime e *Suetonio* in ejus vita, *Tacito* Annal. Lib. I, c. 3 seq. et *Dione Cassio* Lib. XV, p. 636. et LVII, p. 689. cognosci potest. *Alberti* Glossar. Gr. p. 52. Τιβέριον, ἐράστης αὐτοῦ.

ΤΙ΄ΘΗΜΙ, fut. θήσω, perf. τέθεικα, boeotice pro τέθεκα, aor. 1. ἔθηκα, pro ἔθησα, 1. proprie: *colloco, pono aliquid in aliquo loco, ut ibi sit, repono, condo*, a θέω inusitato, idem. Matth. V, 15. καὶ τιθέασιν (quod ionice ponitur pro τιθεῖσι, quanquam haec forma etiam apud atticos Scriptores reperitur. Vide *Aristot.* Metaphys. XI, c. 1. *Theophrast.* de Causis Plantar. II, c. 6. *Themist.* Orat. XXVIII, p. 347. *Diog. Laërt.* I, s. 30.) αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον et ponunt illud subter modium. ibid. XXVII, 60. καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ et condidit illud in novo suo sepulcro, coll. Marc. XV, 46, καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ. Conf. etiam 1 Regg. XIII, 31. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. III, p. 151. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 142. Marc. IV, 21. ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην. ibid. VI, 29. καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῷ μνημείῳ. ib. v. 56. ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν (pro ἐτίθεσαν) τοὺς ἀσθενοῦντας, coll. Matth. XIV, 35. Marc. XV, 47. ποῦ τίθεται ubi corpus ejus conderetur. Ponitur praesens pro imperfecto, per heterosin. Pro τίθεται codices nonnulli habent τέθειται. ibid. XVI, 6. ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Luc. V, 18. καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ atque illi proponere. ibid. VI, 48. καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν et ponit fundamentum in rupe. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. III. p. 201. τοὺς δὲ θεμελίους ἔφθασε θεῖναι τοῦ ναοῦ. Luc. VIII, 16. ὑποκάτω κλίνης τίθησιν. ibid. XI, 33. εἰς κρυπτὴν τίθησιν in occulto ponit. ibid. XIV,

XIV, 29. θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, ibid. XXIII, 53. 55. Joh. XI, 34. ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ubinam eum condidistis? ibid. XIX, 41. 42. XX, 2. 13. 15. Act. III, 2. ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν quem quotidie ponebant ad templi portam. ibid. V, 15. τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων. ibid. VII, 16. IX, 37. XIII, 29. Rom. IX, 33. XIV, 13. τοῦ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. Vide supra πρόσκομμα et σκάνδαλον. 1 Cor. III, 10. θεμέλιον τέθεικα. Vide supra θεμέλιον. ibid. v. 11. XII, 18. νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν nunc vero Deus cuique membro pro sapientia sua in corpore humano locum suum assignavit. 1 Petr. II, 6. Apoc. XI, 9. καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνῆμα. Adde Alex. Genes. XXIV, 9. ἔθηκε ὁ παῖς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑπὸ τὸν μηρόν. 1 Regg. XIII, 30. ἔθηκε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ. Prov. XXII, 28. ὅρια ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. Esr. VI, 9. Ezech. XIII, 14. καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν. Jos. VII, 23. καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἔναντι Κυρίου. Ies. XIV, 13. Dan. VII, 9. Ps. XVIII, 34. CIV, 9. 1 Paral. X, 10.

2. *depono aliquid, levo me aliqua re.* Joh. XIII, 4. καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια et deposuit pallium.

3. *conjicio.* Matth. XIV, 3. καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ et conjiciebant in custodiam. Act. IV, 3. καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον in carcerem ad posterum diem conjecerunt. ibid. V, 18. καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ publicae tradiderunt custodiae. ibid. v. 25. οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ quos in carcerem conjecistis. ibid. XII, 4. ἔθετο εἰς φυλακήν. Alexandrini Genes. XLII, 17. ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ ἡμέρας τρεῖς. ibid. XL, 3. XLI, 10. XLII, 30.

4. *depono,* respondens nostro: niederlegen *to deposit* verbum proprium in re pecuniaria. Luc. XIX, 21. αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας exigis, quae non deposuisti. ibid. v. 22.

5. *appono, propono,* maxime de cibo et potu. Joh. II, 10. πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι omnes quidem solent primo loco praestantius vinum apponere. Hist. Dracon. v. 14. τὸν οἶνον κεράσας θὲς vinum miscens appone. *Xenoph. Anab.* VII, 3. 11. Sic Latini: ponere cibum, mensam.

6. *deflecto in terram, incurvo, flecto.* Marc. XV, 19. καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ et flexis genubus adorarunt eum. Luc. XXII, 41. καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο et flexis genubus precatus est ita. Act. VII, 60. IX, 40. XX, 36. XXI, 5. καὶ θέντες τὰ γόνατα, ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα et cum, flexis genubus, ad littus una orassemus.

7. *sepono aliquid, certis usibus destinatum, repono,* i. q. ἀποτίθημι. 1 Cor. XVI, 2. κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω quovis primo hebdomadis die quilibet vestrum in domo sua aliquid seponat. Cf. *Krebsii* Observatt. Flavian. p. 296.

8. τίθημι, sequente praepositione ἐπὶ, *impono.* Marc. X, 16. τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ et impositis manibus bene ipsis precatus est. Joh. XIX, 19. καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ et cruci hunc titulum imponi jussit. 2 Cor. III, 13. καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ quemadmodum Moses imponebat velamen faciei suae; ubi ἐτίθει positum est pro ἐτίθη, factum per contractionem ex ionico ἐτίθεε. Apoc. X, 2. καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς. Conf. Alex. 1 Regg. II, 24. ἔθετό με ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβίδ.

9. τίθημι παρὰ τοὺς πόδας τινὸς *trado alicui aliquid, demando alicujus curae et administrationi.* Act. IV, 35. καὶ ἐτίθουν (pro ἐτίθεσαν) παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων et tradebant apostolis. ibid. v. 37. et V, 2. Conf. quae supra ad ποῦς dicta sunt.

10. *constituo.* Act. XIII, 47. τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν constitui te doctorem gentium. ibid. XX, 28. ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους cujus vos Spiritus Sanctus constituit antistites. 1 Cor. XII, 28. καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους,

λους, κ. τ. λ. 1 Timoth. I, 12. θέμενος εἰς διακονίαν, pro θέμενος διάκονον, ut me apostolum constitueret. ibid. II, 7. εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος cujus tradendae ac propagandae causa constitutus ego sum doctor et apostolus. 2 Tim. I, 11. Hebr. I, 2. ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων quem constituit dominum universi. Respondet τίθημι in hac significatione hebraico שׂוּם, quod Alexandrini mox per καθίστημι, 1 Sam. X, 19. mox vero per ποιέω Genes. XLV, 9. reddiderunt.

11. *decerno, destino, constituo.* Act. I, 7. tempus illud certum et definitum, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ quod pater constituit pro potestate sua. Rom. IV, 17. ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε destinavi te patrem multarum gentium. Act. XIII, 47. τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν destinavi te doctorem gentium. 1 Thessal. V, 9. ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, κ. τ. λ. non enim Deus vult, ut nos miseri reddamur, sed ut participes fiamus felicitatis. 1 Petr. II, 8. εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν, scil. παρὰ τοῦ Θεοῦ, i. q. εἰς ὃ καὶ ὡρισμένοι, vel προωρισμένοι εἰσὶ, quae quidem sors ipsis a Deo destinata est. In hac significatione τίθημι respondet apud Alexandrinos hebraico נָתַן. Gen. XVII, 5. et Jerem. I, 5.

12. *do, tribuo, assigno, instruo.* Matth. XII, 18. θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτὸν instruam eum facultatibus docendi idoneis. Verba sunt desumta ex Ies. XLII, 1. ubi in textu hebraico leguntur verba haec: נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו. Matth. XXIV, 51. καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει, h. e. et poena ipsum afficiet gravissima; eodem modo tractabit, quo hypocritas. Luc. XII, 46. Alex. Job. X, 12. ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ᾽ ἐμοῦ. *Euripid.* Phoen. v. 29.

13. ut lat. *pono* (*Persius* Sat. I, 70 et 86. *Horat.* IV, Od. 8. v. 8.) *efficio, reddo,* i. q. ποιέω. *Suid.* τίθησι· ποιεῖ. *Hesych.* ἔθηκεν· ἐποίησεν. Matth. XXII, 44. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου donec fecero inimicos tuos scabellum pedum tuorum, h. e. donec fecero omnes hostes tibi subjectos. Eadem verba leguntur quoque Marc. XII, 36. Luc. XX, 43. Act. II, 35. 1 Cor. XV, 25. Hebr. I, 13. et X, 13. 1 Cor. IX, 18. ἵνα ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον quod nempe efficio, ut evangelium gratis disci possit. Adde Job. XI, 13. εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθου τὴν καρδίαν σου. Ps. XXXV, 13. ἐτίθην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον. 2 Sam. XXII, 34. τιθεὶς τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφων. Genes. XXXII, 12. θήσω τὸ σπέρμα σου εἰς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Adde Job. XXXIX, 6. Ps. LII, 7. CIX, 5. Ies. V, 20. et Genes. XIII, 16. ubi Alexandrini pro שׂוּם ποιεῖν posuerunt. Etiam graecos Scriptores θεῖναι pro ποιεῖν posuisse, observavit jam *Athenaeus* in Deipnosoph. XI, c. 14. p. 501. edit. *Casaub.* et multis exemplis probari potest. Sic v. c. *Aelian.* V. H. XIII, 6. ὁ οἶνος τίθησι τὰς γυναῖκας τεκνοποιούς. *Xenoph.* Cyrop. IV, 6. 2. ὥσπερ ἂν εὐδαίμονα πατέρα παῖς τιμῶν τιθείη. ibid. VIII, 7. 3. *Schol. Homer.* Il. I, 2. ἔθηκεν· ἐποίησε. Conf. *Schwarzii* Commentt. Critt. L. Gr. p. 1321. et *Palairet.* Observv. Philol. p. 395. Sic etiam *ponere* apud Latinos pro *facere* adhibetur, observante *Servio* ad *Virgil.* Aeneid. X, 623. et *Vechnero* in Hellenolexia II, 2. p. 398.

14. *propono, expono, palam exhibeo.* 2 Petr. II, 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικὼς exempla ad deterrendos omnes futuros peccatores proposuit. Sic τίθημι quoque sumi videtur apud Alexandrinos Job. XVII, 6. ἔθου δέ με θρύλλημα ἐν ἔθνεσι. Ezech. XIV, 8. θήσομαι αὐτὸν εἰς σημεῖον.

15. *idoneum reddo.* Joh. XV, 16. καὶ ἔθηκα ὑμᾶς et idoneos vos reddidi.

16. τίθημι τὴν ψυχὴν *pono* vel *depono animam,* h. e. *morior, mortem subire paratus sum.* Joh. X, 11. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων verus pastor ovium causa mortem adeo non declinat. ibid. v. 15 et 17. ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου quoniam vitam adeo meam impendo

pro

salute cultorum meorum. ibid. v. ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ sponte mortem subeo. ibid. XIII, 38. XV, 13. ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ quoniam si ı pro amicis profundere paratus 1 Joh. III, 16. Sic etiam *animam re*, pro *deponere animam* legitur *Propertium* Lib. I. Eleg. XIII, . et Lib. II. Eleg. VIII, v. 43.

τίθημι ἐν τινὶ τὶ *alicui aliquid delo.* 2 Cor. V, 19. καὶ θέμενος ἐν ὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς et demannobis doctrinam de reconciliahominum cum Deo tradendam cplicandam, seu, injunxit nobis ıs edocendi homines de illa conione hominum cum Deo, per tum restituenda. Similis forloquendi est apud Hebraeos, *e verba in ore alicujus*, h. e. ata alicui dare dicendi aliquid.

τίθημι ἐν τῷ πνεύματί μου *decerno, ium capio.* Act. XIX, 21. ἔθετο ὁ ς ἐν τῷ πνεύματι proposuit sibi ıs apud animum. Eandem sigtionem habet quoque formula ἐν τῇ καρδίᾳ, quae legitur Act. τί ὅτι ἔθου (ponitur contracte ἔσο, littera σ per syncopen elisa) καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; qualuxisti animum, hoc facinus pa?

τίθημι ἐν τῇ καρδίᾳ, seu εἰς τὴν καρ*nimo infigo, repono hoc in aniemori mente teneo.* Luc. I, 66. ντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρτῶν et omnes hoc audientes anifixum tenebant. ibid. XXI, 14. ὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν vestro iginimo infigite. Alex. 2 Sam. 20. μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου etc. :II, 11. Hagg. II, 19. Sirac.

θημι εἰς τὰ ὦτα *studiose et diliattendo, animo infigo.* Luc. 4. θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς τούτους hoc animo vestro infi-

θημι βουλὴν *do consilium.* Act. I, 12. οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν plurimi dederunt consilium. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΊΚΤΩ, fut. τέξω, vel τέξομαι, 1. proprie: *pario, gigno, genero, procreo,* interdum etiam *concipio,* et de maribus aeque ac foeminis, et de hominibus non solum, sed etiam animalibus usurpatur, a τίκω, ι in ι mutato. Matth. I, 21. τέξεται δὲ υἱὸν pariet vero filium. ibid. v. 23. 25. ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. ibid. II, 2. ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ubi est recens natus rex Judaeorum? Luc. I, 31. 57. τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν jam vero aderat Elisabethae tempus pariendi, collat. Gen. XXV, 24. Luc. II, 6. 7. 11. Joh. XVI, 21. Galat. IV, 27. στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα sterilis, quae nunquam peperit. Hebr. XI, 11. Apoc. XII, 2. 4. 5. 13. Alexandrini usi sunt pro יָלַד *genuit, generavit, procreavit,* Gen. III, 16. IV, 1. 12. XVI, 1. 2. Exod. I, 19. et הָרָה *concepit, uterum gessit.* Hos. II, 5. Adde Genes. XXX, 43. ἡνίκα δ' ἂν ἔτεκε τὰ πρόβατα, ubi respondet hebraico הַעֲטִיף *coivit. Hesych.* τίκτειν καὶ ἐπὶ ἀῤῥένων, τίκτε μ' ἀνὴρ ἀνάσσων Μυρμιδόνεσσι. *Homer.* Il. φ', v. 188. ibid. ι, v. 546 seq. Od. ξ', v. 174. et ο, v. 249. *Eurip.* Phoen. v. 53. 55. et 1637. *Thomas M.* p. 851. τίκτειν κυρίως ἐπὶ γυναικῶν· τὸ δὲ γεννᾷν ἐπὶ ἀνδρῶν, ὅθεν καὶ γεννήτωρ καὶ γενέτης ὁ πατήρ. Ὅμηρος δὲ καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς τῷ τίκτειν ἐνίοτε χρῆται· ὡς ἔχει τὸ, ὃν ἀθάνατος τίκτε Ζεύς. καὶ τό· τίκτε μ' ἀνὴρ πολλοῖσιν ἀνάσσων. Conf. *Foësii* Oeconomiam Hippocratis p. 371. et *Barnesium* ad *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 639. Et sic quoque latinum *parere* de maribus usurpatur. Vide *Burmannum* ad *Quinctilianum* VIII, 6.

2. metaphorice: *profero, produco,* et terrae tribuitur Hebr. VI, 7. γῆ — τίκτουσα βοτάνην terra, proferens herbam. Incertus Auctor in Poet. Gnom. p. 203. γῆ πάντα τίκτει καὶ πάντα κομίζεται. *Lucret.* Lib. II, v. 896 seq. « Humorum guttas mater cum terra recepit,

recepit, foeta parit nitidas fruges." Conf. interpretes ad *Ovidii* Metam. XV, v. 92.

3. metaphorice: *efficio, creo.* Jac. I, 15. ἡ ἐπιθυμία τίκτει ἁμαρτίαν prava cupiditas parit peccatum. *Zenobius* Centur. III, § 28. δίκη δίκην ἔτικτε καὶ βλάβην βλάβη. *Theodorides* in Anthol. Gr. L. IV, c. 9. Epigr. 4. p. 456. ἁ ἀχάλινος ἀφροσύνη τίκτει πολλάκι δυστυχίαν. Simili ratione τίκτειν usurpatur Job. XXXVIII, 28. τίς δέ ἐστιν ὁ τετοκὼς βώλους δρόσου. ibid. v. 29. πάχνην δὲ ἐν οὐρανῷ τίς τέτοκεν; Saepius in N. T. non legitur.

ΤΙ'ΛΛΩ, *vello, evello, vellico.* Ter tantum in N. T. legitur. Matth. XII, 1. τίλλειν στάχυας vellere aristas. Marc. II, 23. τίλλοντες τοὺς στάχυας. Luc. VI, 1. καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας. Alexandrini usi sunt pro מְרַט chald. מְרַט *radicitus evulsit pilos, depilavit, decalvavit, excoriavit, deplumavit.* Esr. IX, 3. Ies. XVIII, 7. *Diod. Sic.* V, 21. τοὺς παλαιοὺς στάχυς καθ' ἡμέραν τίλλειν. *Aristoph.* Av. v. 286. Vide *Munckerum* ad *Hyginum* p. 21. *Suid.* τίλλοντες· αἰτιατικῇ, ἀνασπῶντες τοὺς στάχυας. *Hesych.* τίλλει· ἀνασπᾷ κ. τ. λ. *Thomas M.* p. 851. τίλλω· ἐνεργητικῶς, τὸ ἀνασπῶ. τίλλομαι δὲ παθητικῶς, καὶ τὸ ἀνασπῶ, καὶ τὸ ἀνασπῶμαι, κ. τ. λ. ubi vide interpretes.

ΤΙΜΑΙ̃ΟΣ, ου, ὁ. *Timaeus.* Nomen proprium viri, qui fuit pater cujusdam coeci, et semel tantum commemoratur in N. T. Marc. X, 46. υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος, ὁ τυφλός. Syriace טְמַי, i. e. *contaminatus* a radice טְמָא *polluit.*

ΤΙΜΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *aestimo, pretium aliquod constituo,* et usurpatur partim de rebus, quae aestimantur, partim de hominibus, quorum certum pretium constituitur, etiam per metalepsin: *aestimatum emo, emo certo pretio soluto,* a τίω *honoro,* vel τιμὴ *pretium, quo res aliqua aestimatur.* Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 9. καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ et acceperunt triginta siclos, qui fuerunt pretium aestimati, quem emerant ab Israelitis. *Joseph.* A. J. V, c. 1. s. 21. τιμησάμενοι τὴν γῆν quum terram aestimassent. Alex. Ies. LV, 2. ἵνα τί τιμᾶσθε ἀργυρίου ἐν οὐκ ἄρτοις; Levit. XXVII, 8. 12. 14. Zach. XI, 13. *Demosthenes* p. 183. 19. ed. *Reiske,* τὰ νῦν ὀφειλόμενα σκεύη ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντες. ibid. p. 1256. 15.

2. metaphorice: *magnifacio et aestimo, honoro, in honore habeo, diligo, carum habeo, colo, veneror,* et non solum benevolentiam et reverentiam, quae pectore premitur, complectitur, sed etiam quae se prodit et declaratur vel oratione et verbis, vel factis et re ipsa, ut adeo interdum generatim de *eo* usurpetur, *qui debita officia alicui praestat,* interdum autem et speciatim significet *alere, sustentare, beneficiis afficere, praemium, honorarium, stipendium dare,* etiam *colere Deum ritibus externis.* Matth. XV, 4. τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου praesta parentibus tuis debita pietatis, obsequii et grati animi officia. ibid. v. 5 et 8. ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ hic populus me verbis tantum, oratione et ritibus externis colit. ibid. XIX, 19. Marc. VII, 6. 10. X, 19. Luc. XVIII, 20. Joh. V, 23. ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν Πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα, τὸν πέμψαντα αὐτὸν ut omnes doctrinam, a filio traditam, eadem religione amplectantur et habeant, qua divinam; illam enim qui respuit, impius est in Deum, auctorem ejus. ibid. VIII, 49. ἀλλὰ τιμῶ τὸν Πατέρα μου sed ego honoro patrem meum, h. e. exsequor diligenter ejus mandata, omnia, quae ago, tendunt ad propagationem veri cultus divini. ibid. XII, 26. ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατὴρ et talem verum discipulum meum Deus felicitate aeterna ornabit. Act. XXVIII, 10. οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς qui etiam nos multis honorariis et praemiis affecerunt. Conf. Sirac. XXXVIII, 1. *Erasmus:*

Erasmus: plurimum officiorum in nos contulerunt. Ephes. VI, 2. 1 Tim. V, 3. χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας viduas, quae vere sunt, ale, sustenta et beneficiis affice. 1 Petr. II, 17. πάντας τιμήσατε omnibus debita officia praestate. ibid. τὸν βασιλέα τιμᾶτε obsequium praestate imperatori et legibus ab eo latis. Saepius in N. T. non legitur. Alex. Levit. XIX, 32. καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου. 1 Sam. XVIII, 30. ἐτιμήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα. Exod. XX, 12. et Deut. V, 16. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Prov. III, 9. τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων. ibid. XIV, 33. ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν. ibid. XXVII, 18. ὃς δὲ φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται. Num. XXII, 17. 37. coll. v. 7. et c. XXIV, 13. Aeque late haec vox patet non solum in libris apocryphis V. T. Sapient. VI, 21. XIV, 15. 17. 20. Sirac. III, 3. 4. 6. 7. 2 Macc. III, 2. 12. XIII, 23. sed etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Eurip.* Phoen. v. 563. *Artemidor.* V, 20. *Aelian.* V. H. I, 32. et IV, 19. *Xenoph.* de Venat. I, 1. 2. 8. Cyrop. II, 4. 8. Anab. V, 8. 11. ubi τιμᾶν *ornare praemio* notat. Eundem Cyrop. VIII, 3. 5. τετιμημένοι *honorati, proceres. Callim.* Hymn. in Apollin. v. 29. *Philostrat.* Heroic. c. 1. μὴ τιμᾶν ἀλήθειαν. *Thucyd.* II, cap. 44. Sic etiam *honorare*, pro *praemiis ornare et beneficiis adjuvare* usurpatur, v. c. apud *Suetonium* in *Augusto* c. 45. ubi vide interpretes: cui opponitur *inhonorare* apud *Livium* XXXVIII, 54. *inhonoratum dimittere.* Vide et *Virgilium* Aen. V, 365. Cf. *Fischeri* Prolus. XI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 291 seq. et *Fesselii* Adversaria Sacr. Lib. III, c. 3. p. 237. Vide etiam *Thom. M.* sub τιμῶ p. 853 seq. ed. *Bernardi.*

ΤΙΜΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *pretium, quo aliqua res aestimatur,* seu, *quod solvitur pro aliqua re, merces,* der Kaufpreis, der bedingte Lohn fur eine Sache *the selling price, the stipulated remuneration for any thing.* Est verbale a prima persona praet. pass. τέτιμαι, verbi τίω *aestimo, pendo,* quod vide infra. Sic legitur in N. T. Matth. XXVII, 6. ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι quia sanguinis pretium est, seu merces, pro necando homine accepta. ibid. v. 9. τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου pretium aestimati. Act. IV, 34. πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων venditis iis, pretia eorum afferebant. ibid. V, 2. καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς et subduxit aliquid de pretio venditi agri, seu praedii. ibid. v. 3. νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου. ibid. VII, 16. ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου quod coëmerat Abrahamus argenti pretio. ibid. XIX, 19. καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν et computato pretio librorum. 1 Cor. VI, 20. ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς pretio enim insigni redemti estis. Nonnullis interpretibus τιμῆς h. l. otiosum esse videtur. Vide 1 Chron. XXI, 24. 1 Cor. VII, 23. *Xenoph.* de Vectigal. IV, 18. τιμὴ ἀνθρώπων pretium pro servis. Idem de Mag. Equit. IX, 5. τιμὴ τῶν ἵππων. *Demosthenes* p. 563. 8. ed. *Reiske,* πρίασθαι τῆς ἴσης τιμῆς. ibid. p. 1194. 20. τιμὴν τῶν πωλουμένων ξύλων λαμβάνειν. ibid. p. 1285. 22. αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου. Eodem sensu legitur quoque apud Alexandrinos Ies. LV, 1. καὶ ἀγοράσατε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς (hebr. מְחִיר *pretium.*) οἶνον. Num. XX, 19. ubi hebraico מֶכֶר respondet, quod *venditionem, rem venalem,* et per metonymiam *pretium venditionis* significat. Levit. XXVII, 2. 3. 5. 6. 7. 8. etc. Exod. XXXIV, 20. Psalm. XLIV, 13. XLVIII, 8. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 529.

2. metaphorice: *pretium, aestimatio, necessitas,* der Werth *the value.* 1 Cor. XII, 24. τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμὴν ut daret viliori membro eo majus pretium, eo majorem utilitatem et necessitatem.

3. *praemium, honorarium, stipendium,* et speciatim: *sostrum.* Act. XXVIII, 10. οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς qui etiam nos multis honorariis et praemiis affecerunt. 1 Tim. V,

V, 17. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν presbyteri et praefecti ecclesiarum, qui bene et fideliter munere suo funguntur, duplici honorario fruantur. Vide *Joh. Floderi* Diss. explicantem genuinam notionem vocabuli τιμῆς 1 Tim. V, 17. Upsal. 1769. 4. Siracid. XXXVIII, 1. τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τιμαῖς αὐτοῦ. Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. III, p. 476.

4. *usus honestus.* Rom. IX, 21. εἰς τιμὴν σκεῦος vasa, usui honestiori destinata, τὰ τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη, ut loquitur auctor Sapient. XV, 7. 2 Tim. II, 20. 21.

5. *honor, cultus, veneratio, reverentia, observantia, quae declaratur, vel oratione et verbis, vel factis et re ipsa:* et generatim: *omnia omnino humanitatis et honestatis officia, quae aliis debemus.* Rom. XII, 10. τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι. Conf. supra dicta et προηγέω. ibid. XIII, 7. τῷ τὴν τιμὴν, τιμὴν praestate superioribus observantiam, quam ipsis debetis. 1 Cor. XII, 24. τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν his eo majorem honorem exhibemus, vestibus nempe splendidis, quibus ea tegimus. Conf. Alex. Esther. I, 20. et quae notavit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 223. Posset tamen τιμὴ in loco Pauli laudato de *ipsis vestimentis splendidis et pretiosis* explicari, ut legitur apud Alexandrinos Psalm. XLV, 10. Prov. XII, 9. Gen. XX, 16. Coloss. II, 23. οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ, scil. τοῦ σώματος, ita, ut nulla corporis cura habeatur. Τιμὴ τοῦ σώματος necessario h. l. est cura corporis, cum omnis, tum inprimis ea, quae est in alendo corpore, ut partim verba addita πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς docent, partim vero ex opposita formula ἡ ἀφειδία σώματος apparet, quae est in eo, quando corpus male habetur. Conf. S. Ven. *Tittmannum* de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 127 seq. 1 Thess. IV, 4. ἐν τιμῇ ita, ut reverenter corpus suum tractet, h. e. ut honeste eo utatur. 1 Tim. VI, 1. τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν dominis suis reverentiam et obedientiam debitam praestent. 1 Petr. III, 7. ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν uxoribus vestris, quippe imbecillioribus, debita humanitatis et amoris officia praestate. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 507. Adde 2 Macc. IX, 21.

6. *auctoritas, dignitas, quam aliquis habet,* aut *in qua est constitutus, munus publicum, idque honorificum.* Joh. IV, 44. ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει doctor divinus in patria sua contemtissimus esse solet. Hebr. II, 7. δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν summo honore et dignitate eum ornasti. (Psalm. VIII, 6.) ibid. v. 9. τιμὴ de summa dignitate usurpatur, qua Deus Christum post resurrectionem ornavit, summo rerum humanarum tradito imperio, quae alias δόξα in N. T. vocatur. ibid. III, 3. καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει quanto majorem dignitatem habet. ibid. V, 4. καὶ οὐχ ἑαυτῷ λαμβάνει τις τιμὴν et nemo sibi munus et dignitatem pontificis arrogare potest. Adde Exod. XXVIII, 2. 36. Dan. II, 6. V, 20. 22. *Herodian.* III, 15. 9. τῶν ἐν τιμῇ γενομένων, ubi videndus *Irmischius* T. II, p. 780. Eodem modo δόξα sumitur Sirac. XLV, 23.

7. *celebratio, laus, cultus, qui alicui praestatur ob summam auctoritatem, dignitatem et praestantiam.* 1 Tim. I, 17. τῷ Θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Deus semper ab hominibus religiose colatur et celebretur. ibid. VI, 16. Apoc. IV, 9. καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου. ibid. v. 11. ἄξιος εἶ λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν. ibid. V, 12 et 13. VII, 12. XIX, 1. Alex. Psalm. XXVIII, 2. et XCV, 7. ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν. Vide supra notata ad δόξα et δύναμις.

8. *munus, quod cultus et reverentiae testandae causa offertur.* Apoc. XXI, 24 et 26. καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Simili modo apud *Xenoph.* in Mem I, 3. 3. τιμαὶ sacrificia

sacrificia dicuntur, quae Diis cultus religiosi praestandi causa offeruntur. Vide *Cuperi* Obss. I, 11. c. 3.

9. *felicitas aeterna, quae veros Dei cultores praemii loco post mortem manet.* Rom. II, 7. δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι qui virtutis praemia, felicitatem nempe aeternam, in regno Messiae quaerunt. ibid. v. 10. 1 Petr. I, 7. De praemiis recte factorum usus quoque est hac voce *Plato* Phaedon. p. 400. τῶν δὲ εὐεργεσιῶν τιμὰς φέρονται κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστος.

10. *auctor et causa felicitatis.* 1 Petr. II, 7. ubi τιμὴ opponitur τῷ λίθῳ προσκόμματος καὶ πέτρᾳ σκανδάλου. Alii vero interpretes τιμὴ pro τίμιος, vel ἔντιμος positum esse existimant, hoc sensu: vobis hic lapis pretiosus est; sed sensus parum mutatur. Saepius in N. T. non legitur. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΤΙ'ΜΙΟΣ, α, ον, 1. proprie: *aestimabilis, pretiosus,* a τιμὴ *pretium.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. III, 12. ubi λίθος τίμιος non *gemmas* notat, sed *lapides pretiosos et exquisitos:* et speciatim *marmora,* e quibus vel columnae eriguntur, vel pavimenta tesselata obducuntur. Certe 2 Chron. III, 6. marmor, quo parietes et pavimenta templi obduxerat Salomo, אֶבֶן יְקָרָה nominatur. Apoc. XVII, 4. λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις gemmis et margaritis. ibid. XVIII, 12. 16. XXI, 19. Eandem significationem habet quoque superlativus τιμιώτατος *pretiosissimus,* qui legitur bis tantum in N. T. Apoc. XVIII, 12. πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου et vasa varii generis, ex ligno pretiosissimo confecta, et ibid. XXI, 11. ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ similis lapidi pretiosissimo. Adde Alex. Prov. III, 15. VIII, 11. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι. 2 Sam. XII, 30. χρυσίου καὶ λίθου τιμίου. 1 Regg. V, 17. καὶ αἴρουσι λίθους μεγάλους τιμίους εἰς τὸν θεμέλιον. ibid. VII, 9. 10. 11. 1 Macc. XI, 27. *Xenoph.* de Vectigal. IV, 36.

2. metaphorice: *qui est in magno pretio, praecipue carus, praestans, insignis.* Act. XX, 24. οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ nec ego vitam meam tanti aestimo. Jacob. V, 7. ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς agricola exspectat pretiosum terrae proventum. 1 Petr. I, 19. ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι Χριστοῦ sed pretioso sanguine Christi. 2 Petr. I, 4. τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα praestantissimae et summae promissiones. Eandem significationem habet quoque comparativus τιμιώτερος, qui legitur tantum in N. T. 1 Petr. I, 7. τὸ δοκίμιον τῆς πίστεως ὑμῶν πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου exploratum obsequium vestrum erga religionem christianam multo praestantius auro perituro. *Aelian.* V. H. VII, c. 8. ἐσθῆτα τὴν μέγα τιμίαν ἐν Πέρσαις, ubi videndus *Perizonius. Eurip.* Phoen. v. 452. τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα. Alex. 1 Sam. III, 1. καὶ ῥῆμα Κυρίου ἦν τίμιον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Prov. III, 15. τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν. ibid. XXXI, 10. *Herodian.* I, c. 16. 9. ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ubi videndus *Irmischius.*

3. *honoratus, honorabilis, venerabilis, sanctus, qui est in magna auctoritate et dignitate constitutus.* Act. V, 34. τίμιος παντὶ τῷ λαῷ venerabilis toti populo. *Dionys. Hal.* A. V, 11. *Joseph.* B. J. VI, 13. *Homer.* Odyss. κ', v. 38. ὡς ὅδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιός ἐστιν ἀνθρώποις. Similiter *Hesiodus* in fragmento apud scholiasten *Sophoclis* Trachin. v. 1174. et Alexandrini Esr. IV, 10. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 231. et *Casaubonum* ad *Theophrast.* Char. p. 252. *Hesych.* τίμιος· ἔντιμος, ἔνδοξος. Hebr. XIII, 4. τίμιος ὁ γάμος sanctae sint vobis et inviolabiles matrimonii leges. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΙΜΙΟΤΗΣ, ητος, ἡ, 1. proprie: *pretiositas, honorabilitas,* a τίμιος, quod vide.

2. *opulentia, divitiae.* Sic semel in N. T. legitur Apoc. XVIII, 19. ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες — ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς in qua divites facti sunt omnes ex

ex opulentia ejus. *Libanius* Ep. 1557. καὶ προσαγορεύω τὴν τιμιότητά σου, καὶ εὔχομαί σοι τ' ἀγαθά.

ΤΙΜΟ'ΘΕΟΣ, ου, ὁ. *Timotheus.* Est nomen proprium viri, origine graecum, ex τιμάω *honoro, colo,* et Θεὸς *Deus,* q. d. *colens Deum, verus cultor Dei.* Hic Timotheus non fuit Lystrensis, (Lystra urbs Lycaoniae est,) ut quidam ferunt, sed potius *Derbaeus,* aeque ac Gaius, ut patet ex Act. XX, 4. patre Graeco ac gentili, sed matre Judaea ac fideli et professione Christiana, natus, (Act. XVI, I, 3.) Pauli comes et συνεργὸς fidelissimus. Commemoratur in N. T. Act. XVI, 1. XVII, 14. 15. XVIII, 5. XIX, 22. XX, 4. Rom. XVI, 21. Τιμόθεος ὁ συνεργός μου. 1 Cor. IV, 17. XVI, 10. 2 Cor. I, 1. 10. Phil. I, 1. II, 19. Coloss. I, 1. καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός. 1 Thess. I, 1. III, 2. 6. 2 Thess. I, 1. 1 Tim. I, 2. Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ. ib. v. 18. VI, 20. 2 Tim. I, 2. Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ. Philem. v. 1. Hebr. XIII, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΊΜΩΝ, ωνος, ὁ. *Timon.* Nomen cujusdam ex septem illis diaconis mensae, origine graecum, idem quod *honorans,* a τιμάω *honoro.* Semel tantum commemoratur in N. T. Act. VI, 5.

ΤΙΜΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, passivum τιμωρέομαι, οῦμαι, *punio, poenas exigo, ad supplicium rapio,* speciatim: *castigo, flagris caedo,* vel *caedi jubeo,* a τιμωρὸς, οῦ, ὁ, contracte ex τιμήορος, ου, ὁ, ἡ, *vindex, ultor,* hocque a τιμὴ *vindicta, ultio,* et ὁράω *video, observo,* παρὰ τὸ ὁρᾶν καιρὸν τῆς τιμῆς ab observato vindictae tempore, vel juxta alios, παρὰ τὸ αἴρειν τιμὴν a sumendo poenam a maleficis, vel, ut alii malunt, παρὰ τὸ ὠρεῖν τὴν τιμὴν a cura poenae, reis infligendae. Bis tantum in N. T. legitur Act. XXII, 5. ἵνα τιμωρηθῶσιν ut supplicio afficerentur. ibid. XXVI, 11. πολλάκις τιμωρῶν saepe eos flagris caedi jubens, seu, frequenter ad supplicium rapiens. Legitur praeterea in eadem significatione non solum apud Alexandrinos Ezech. V, 17. XIV, 15. Judd. V, 14. Sapient. XVIII, 8. 2 Macc. VII, 7. sed etiam apud Graecos Scriptores, v. c. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 9. et de Rep. Laced. II, 2. 9. et apud *Thucydidem* aliquoties. *Hesych.* τιμωρεῖσθαι· κολάζεσθαι. *Suid.* τιμωρῶ σοι· βοηθῶ σοι, (conf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 372. et *Alex.* Dan. II, 18. secundum Codicem *Chisianum.*) τιμωρῶ σε δὲ ἀντὶ τοῦ βασανίζω. Idem: τιμωροῦντος· βοηθοῦντος, ἐκδικοῦντος. Cf. etiam *Thom. M.* p. 854 seq. et ibi interpretes, ac *Wetstenii N. T.* T. II, p. 609.

ΤΙΜΩΡΊΑ, ας, ἡ, *poena, supplicium,* (*Gell.* VI, 14. explicat: *causam animadvertendi, quum dignitas auctoritasque ejus, in quem est peccatum, tuenda est, ne praetermissa animadversio contemtum ejus pariat et honorem levet.*) a τιμωρέω, quod vide. Legitur in N. T. tantum Hebr. X, 29. ἀξιωθήσεται τιμωρίας supplicio dignus habebitur, seu, afficietur. Alex. Prov. XIX, 29. XXIV, 22. *Xenoph. Cyr.* III, 1, 9. *Memor.* IV, 4, 24. *Hesych.* τιμωρία· κόλασις.

ΤῚΣ, τινὸς, ὁ, ἡ, et τὶ, τό. Pronomen indefinitum, significans:

1. *aliquis, quis, quidam, quispiam, quisquam,* post *si, num,* etc. et in hac significatione partim nominibus propriis obscurioribus apponitur, partim de hominibus obscurioribus et ignotis, quorum nomina reticentur, adhibetur et tunc respondet vernaculo, jemand, ein gewisser *some one, a certain person.* Matth. XI, 27. οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει neque patrem quisquam cognitum habet. ibid. XII, 19. οὐδὲ ἀκούσει τις nec audietur. ib. v. 47. εἶπε δέ τις αὐτῷ dixit autem aliquis ipsi. ibid. v. 29. ἢ πῶς δύναταί τις; aut quomodo aliquis valebit? ibid. XXI, 3. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι si quis vobis dixerit quid. ibid. v. 33. ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης. ibid. XXII, 46. οὐδὲ ἐτόλμησέ τις. Marc. VIII, 26. μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ nec cum ullo aliquo ex vico loquaris, seu, nec ulli ex vico hanc

hanc rem narres. ibid. V, 25. γυνή τις mulier quaedam. Act. XXI, 16. Μνάσωνί τινι (*Xenoph. Hist. Gr.* V, 4. 3. παρὰ Χάρωνί τινι). Ib. XXVII, 8. ἤλθομεν εἰς τόπον τινά. Hebr. II, 6. διεμαρτύρατο δέ πού τις. Luc. XXII, 35. μή τινος (sc. πράγματος) ὑστερήσατε; num ulla re caruistis? 1 Cor. VI, 12. οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος non ego sub potestatem alicujus rei redigar.

2. Pluralis τινὲς *quidam, nonnulli, aliquot*. Matth. IX, 3. τινὲς τῶν γραμματέων quidam e legis peritis. Act. IX, 2 et 19. ἡμέρας τινὰς per aliquot dies. ibid. X, 48. XV, 36. XVI, 12. XXIV, 24. XXV, 13. ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν. 1 Cor. IX, 22. ἵνα πάντως τινὰς σώσω ut certe quosdam ad religionem christianam adducam. Eodem modo et neutrum τινὰ usurpatur. Act. XVII, 20. ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν nam inaudita quaedam affers. ibid. XXVIII, 44. οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου, scil. ὄντων μερῶν, alii vero in nonnullis ex navis fragmentis. 2 Petr. III, 16. δυσνόητά τινα intellectu difficilia quaedam. Interdum autem τινὲς non *quosdam*, sed *multos, plures* notat, v. c. Rom. III, 3. εἰ ἠπίστησάν τινες quoniam haud pauci Judaeorum religionem christianam repudiarunt. ibid. XI, 17. εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, coll. IX, 27.

3. τὶ, pro κατά τι, 1 Cor. VII, 5. εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν nisi aliquantulum ex consensu, ad certum tempus. 2 Cor. XIII, 5. εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. Hebr. II, 7 et 9. βραχύ τι, pro κατὰ βραχύ τι.

4. de tempore: *aliquantus*. Act. XVIII, 23. καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ per aliquod tempus commoratus. 1 Cor. XVI, 7. ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς.

5. τὶς, vel τὶ, ut latinum *quidam*, additur nominibus, magnam quandam vim habentibus, ita, ut hanc vim augere videatur, v. g. Hebr. X, 27. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως admodum terribilis exspectatio judicii. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 34. ἄπυρόν τι πλῆθος. ibid. III, 12. δέος τι timor ingens. ibid. § 5. κακόν τι malum magnum. ibid. § 17. γαληνός τις βίος tranquilla maxime vita.

6. τὶς et τὶ, ut apud Latinos *quidam*, opponitur nominibus tralatis, v. c. Jacob. I, 18. εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων ut nos essemus primitiae quasi (Deo offerri solitae) creaturarum ejus.

7. τὶς pro εἴ τις, vel ἐάν τις, *si quis*. Jacob. V, 13. κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω, εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω si quis vestrum moestus et calamitatibus pressus fuerit, auxilium divinum imploret; si quis hilari animo fuerit, gratias agat Deo. ibid. v. 14. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν si quis vestrum aegrotus fuerit. Eodem modo etiam interrogativum τίς sumitur, ut infra pluribus docebitur.

8. εἴ τις a) *si quis, qui*. 2 Cor. XI, 20. ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει patienter perfertis doctores, qui impotenter in vos exercent imperium, qui vos moerore afficiunt, qui vobis bona vestra eripiunt, qui vos insolenter et contumeliose tractant. b) *quisquis*. Phil. IV, 8. εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος quaecunque sunt praeceptis virtutis consentanea, quaecunque sunt laudabilia. 1 Tim. III, 1. 5. V, 8. Apoc. XIII, 9. εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω quicunque est facultate intelligendi praeditus, animum ad haec advertat suum. *Lysias* Orat. XI, c. 7. p. 153. ἀπόκριναι εἴ τι ἄν σε ἐρωτῶ. *Herodian.* IV, c. 6. s. 7. καὶ εἴ τι γένος ἦν βασιλικόν, ἢ ἐν συγκλήτῳ ἐξ εὐπατριδῶν καταβαῖνον, πᾶν ἐξέκοψεν. *Aelian.* V. H. V, 17. εἴ τις πρινίδιον ἐξέκοψεν ἐξ ἡρῴου, ἀπέκτειναν αὐτόν.

9. τινὲς μὲν—τινὲς δὲ *quidam—quidam*. Phil. I, 15. Interdum vero, omisso μὲν, ponitur τινὲς—τινὲς δὲ, v. c. Luc. IX, 7. 8.

10. τὶ interdum etiam *crimen* notat. Act. XXV, 5. εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ si quid est

in isto homine criminis, accusent. Vocabulum enim ἄτοπον, quod h. l. in codicibus nonnullis partim loco τούτῳ legitur, partim post τούτῳ, aut ἐστὶν, additur, interpretamentum sapit. Cf. *Marklandum* ad *Lysiae* Orat. XIX. p. 582.

11. τὶ, neutrum, significat: *molesti quid, ingratum quiddam, injucundi quiddam, materiam conquerendi, expostulandi, accusandi, vituperandi* etc. plane ut vernaculum **etwas** *something*, in formis receptis, **etwas auf, wider jemanden haben, bringen, sagen** *to have something to say against any one.* Matth. V, 23. ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ quod frater tuus habeat aliquid adversus te, h. e. quod frater tuus habeat de te conquerendi, aut te accusandi materiam. ibid. XXI, 3. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι si quis autem vobiscum expostulaverit. Marc. XI, 25. εἴ τι ἔχετε κατά τινος si quid habetis adversus aliquem.

12. τὶς, i. q. μέγας, *magnus quis, qui est eximiae dignitatis, qui caeteris praestat, eximius, insignis quis.* Neutrum τὶ *magnum quid, eximium quid.* Opponitur τῷ οὐδεὶς, h. e. *vilis, abjectus.* Act. V, 36. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν qui se virum magnum et eximium esse jactabat; ubi in codicibus haud paucis μέγαν additur, vel e glossa, vel e loco parallelo cap. VIII, 9. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. 1 Cor. II, 2. εἰδέναι τι habere insignem eruditionem, coll. v. 1. ibid. III, 7. ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεὸς, sc. ἐστί τι, neque qui plantat, neque qui irrigat, eximiae est dignitatis, sed omnia debentur Deo, qui incrementum dat, vel dedit. Galat. II, 6. οἱ δοκοῦντες εἶναί τι quorum summa est auctoritas. ibid. VI, 3. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν quicunque enim magnam de se alit opinionem, h. e. quicunque se ab omni errore ac vitio immunem esse opinatur, cum tamen sit erroribus ac vitiositati obnoxius. Jacob. I, 7. Galat. V, 6. VI, 15. οὔτε περιτομὴ ἰσχύει τι neque circumcisioni magnum pretium statuendum est. *Plato* Apolog. Socr. c. 33. καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι, μηδὲν ὄντες. *Xenoph.* Mem. Socr. I, c. 4. § 14. ἀλλ' ὅταν τι ποιήσωσι, h. e. si quid Dii insigne fecerint, ex quo intelligi possit, Deos esse. Vide ad h. l. *Hindenburgium* in Obss. *Menander* in ἐπαγγελλομένῳ apud *Stobaeum*: ἐφ' ᾧ φρονεῖς μέγιστον, ἀπολεῖ τοῦτό σε τὸ δοκεῖν τινι εἶναι. *Lucianus* Timon. p. 78. μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ὑμᾶς τοὺς θεούς. Sic etiam *aliquis* apud *Ovidium* Trist. I, 2. 53. 55.

13. interdum τὶς abundat, maxime numeris et verbis multitudinis adhaerens. Luc. VII, 19. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης et advocavit Johannes duos ex discipulis suis. 2 Cor. XIII, 5. εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. Hebr. II, 7. 9. *Xenoph.* Anab. IV, 1. 7. ὀλίγοι τινές. *Thucyd.* VIII, c. 73. τριάκοντα μέν τινας.

14. saepe reticetur. Matth. XXIII, 34. καὶ ἐξ αὐτῶν (sc. τινὰς) ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε. ib. XXVII, 9. ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, intell. τινὲς, nempe septuaginta viri Hierosolymitani, quos vulgo Assessores Synedrii Magni vocant. Luc. XI, 49. ibid. XXI, 16. καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, scil. τινάς. Act. XXI, 16. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν, scil. τινές. ibid. post ἄγοντες, supple τινά. Apoc. II, 10. post ἐξ ὑμῶν, supple τινάς. Alex. Gen. XXVIII, 11. καὶ ἔλαβε (τινὰς) ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου. ibid. XXXIII, 15. 2 Regg. X, 23. Dan. VIII, 10. Malach. I, 9. *Lysias* Orat. III. p. 57. εἶδον τῶν ἑαυτοῦ, scil. τὶ, ubi videndus *Marklandus. Aelian.* V. H. X, 21. ubi videndus *Perizonius.* ibid. XII, 9. ἦν γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, sc. τίς. *Plato* Protagor. p. 197. κἂν πάνυ καλὸς ᾖ καὶ πλούσιος καὶ τῶν γενναίων, scil. τίς. Idem de *Republ.* IV, p. 447. καὶ ἐμὲ τοίνυν θὲς τῶν πεπεισμένων, sc. τινά. Cf. *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* I, 1. T. I. p. 17. et cap. 13. 83. *Georgii* Vindicias N. T. p. 185. *Palairet.* Obss. Philol. p. 105 et 136. et *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1328.

ΤΊΣ, τίνος, ὁ, ἡ, neutrum τί. Pronomen interrogativum, significans:

1. *quis? quae? quid?* et usurpatur tam pronominaliter, quam adjective, et quidem a) sequente particula negativa universaliter affirmat. 1 Joh. II, 22. τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος; quis autem est falsus doctor, nisi qui negat, Jesum esse Christum? h. e. omnis est falsus doctor, qui negat, Jesum esse Messiam. 1 Joh. V, 5. τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; qui autem credit, Jesum esse Dei filium, hic vincit mundum. Apoc. XV, 4. τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου. b) absque negatione et sequente particula negativa universaliter negat. Marc. II, 7. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; nemo praeter Deum unicum potest peccata remittere. Luc. V, 21. Joh. VIII, 46. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; nemo vestrum me imposturae convincere potest. Act. VIII, 33. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; nemo aetatem ejus eloqui valet. Rom. IX, 19. τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; nemo enim voluntati ejus resistere valet. ibid. XI, 34. Matth. V, 13. ἐν τίνι ἁλισθήσεται; nulla res alia loco salis adhiberi poterit. ibid. v. 46. τίνα μισθὸν ἔχετε; nullam mercedem sperare potestis. ibid. VI, 27. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν; nullus vero ex vobis, vel anxie curans. 1 Cor. II, 11. τίς γὰρ οἶδεν ἄνθρωπος; nemo enim scit. c) simpliciter interrogat. Matth. III, 7. τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν; quis vos docuit? ib. XXII, 20. τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη; cujusnam est haec effigies? ib. v. 42. τίνος υἱός ἐστι; cujus filius est? ibid. XXIII, 3. καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς παρουσίας σου; et quodnam est signum adventus tui? Marc. V, 9. τί σοι ὄνομα; quodnam tibi est nomen? Joh. III, 7. σὺ τίς εἶ; tu quis es? Act. X, 21. τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; quae est causa, ob quam adestis? ibid. XIX, 15. ὑμεῖς δὲ, τίνες ἐστέ; vos vero quinam estis? d) paucitatem indicat. Joh. XII, 30. Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Domine, pauci tantum doctrinae nostrae fidem habent. Rom. X, 16. e) difficultatem. Matth. XIX, 25. τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; quis ergo potest salvari? h. e. quam difficile est, ut homo salvetur! f) votum. Rom. VII, 24. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου, o me miserum, utinam quis me liberaret a corpore hoc, vitiositati et miseriae obnoxio! Ita מִי Ps. XIII, 8. Jerem. IX, 1. coll. Job. XXIII, 3. et Sirac. XXII, 30.

2. *qualis? quantus? quam admirabilis? quam insignis, praestans et eximiae dignitatis?* i. q. πόσος et ποταπός; Ephes. I, 18. τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ; quam praestans sit spes felicitatis, quae nobis oblata est, et quanta sit vis et dignitas felicitatis, Christianis paratae. Matth. XII, 48. τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; quamnam praecipuam dignitatem habet mater mea et quomodo aliis praestant affines mei? ibid. XXI, 10. τίς ἐστιν οὗτος; quis est hic, quem scilicet tam magnifice et solemni pompa deducitis? Marc. I, 27. IV, 41. τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ; insignis profecto hic est propheta, qui ventos et mare potest solo nutu regere. Cf. Matth. VIII, 27. 1 Cor. III, 5. τίς οὖν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλώς; quamnam enim praecipuam dignitatem habet Paulus et Apollo? Hebr. II, 6. τί ἐστι ἄνθρωπος; qualem dignitatem et praestantiam habet homo? Luc. IV, 36. τίς ὁ λόγος οὗτος; qualis est haec oratio? ibid. VII, 49. τίς οὗτός ἐστιν; quamnam sibi auctoritatem ille vindicat? coll. Marc. II, 7. Luc. V, 21. VIII, 25. Galat. IV, 15. τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; quam felices vos tunc temporis praedicabatis! Joh. I, 19. σὺ τίς εἶ; tu quis es? h. e. quamnam dignitatem et auctoritatem tibi vindicas? Conf. v. 20. 21. 22. Apoc. VII, 13. τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν ἦλθον; ubi τίνες εἰσὶ est formula com-

munis iis, qui genus, vitae ortum, dignitatem, conditionem et personam ignotorum exquirunt. Conf. Jos. IX, 8. Jon. I, 8. *Homer.* Odyss. γ', v. 71. ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; ibid. τ', v. 104 et 105. *Arrian.* Diss. III, cap. 1. p. 262. μὴ δὴ λέγε τῷ ἐξαιρέτῳ, σὺ οὖν τίς εἶ; *Lucian.* Imag. p. 2. τίς ἡλιθοποιὸς αὕτη ἐστὶ καὶ πόθεν; Nec aliter Latini, v. c. *Cicero* VII, ep. 16. s. 3. "oro te quis es?" Lael. c. 17. *Terent.* Andr. IV, 2. 19. quis videor? Flor. I, 18. Conf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 144. ed. *Zeunii* et *Palairet.* Obss. Philol. p. 433.

3. *uter?* i. q. πότερος; Matth. IX, 5. τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον; utrum enim facilius est? ib. XXI, 31. τίς ἐκ τῶν δύο; uter ex his duobus? ibid. XXIII, 17. XXVII, 17 et 21. Luc. XXII, 27. τίς γὰρ μείζων; ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; quis enim est major? qui accumbit, an qui ministrat?

4. *unusquisque,* i. q. ἕκαστος. Marc. XV, 25. ut viderent, τίς τί ἄρῃ; quid quisque acciperet? *Philostrat.* Vit. Apollon. Lib. III, p. 114. ubi dicuntur piratae obiisse civitates, attendentes τίς τί ἄγοι; quid quisque veheret. Eandem significationem habet quoque pronomen indefinitum τίς. Schol. ad *Aeschyl.* Choëph. v. 56. τίς· ἀντὶ τοῦ ἕκαστος. *Homer.* Odyss. γ', v. 224. τῷ κεν τίς κείνων γε καὶ ἐκλελάθοιτο γάμοιο; ubi *Eustathius:* ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ τὶς πολλάκις οὐχ ἕνα δηλοῖ ἁπλῶς, ἀλλὰ πάντας, ληφθὲν ἀντὶ τοῦ εἷς ἕκαστος. Apud *Pindarum* Nem. 8. v. 85. τίς ἕκαστος legitur.

5. τίς, pro ὅς, ἥ, ὅ, *qui, quae, quod,* Matth. XV, 32. καὶ οὐκ ἔχουσι, τί φάγωσι nec habent, quod comedant, ibid. XXI, 16. ἀκούεις, τί οὗτοι λέγουσι; num audis, quae illi dicunt? Marc. VI, 36. Luc. XVII, 8. ἑτοίμασον τί φάγω; para, quod coenem. Joh. X, 6. ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν, ἃ ἐλάλει αὐτοῖς illi vero non cognoverunt, quemnam sensum haberet parabola, quam ipsis proposuerat. ibid. XIX, 24. sortiamur de illo, τίνος ἔσται; cujus futurus sit. Act. XIII, 25. τίνα με ὑπονοεῖτε, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ quem me arbitramini esse, non sum ego. Rectissime enim *Neubourius* in Bibl. Brem. Class. I. p. 250. et *Raphelius* in Obss. Herodoteis ad h. l. notarunt, punctum interrogationis post ὑπονοεῖτε tollendum et τίς pro ὅς, vel ὅστις accipiendum esse. 1 Tim. I, 7. μὴ νοοῦντες, μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Conf. *Storrii* Obss. ad Syntax. et Analog. Hebr. p. 447. Similiter *Callimachus* Ep. XXX. p. m. 204. οὔτε κελεύθῳ χαίρω, τίς πολλοὺς ὧδε καὶ ὧδε φέρει neque via delector, quae huc et illuc ducit.

6. τίς, pro εἴ τις, *si quis.* Matth. VII, 9. τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; si quis vestrum sit, a quo filius suus panem petat, an is lapidem ei dabit? ibid. XII, 11. τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; si quis inter vos homo esset, qui unam oviculam haberet, sique haec sabbato incideret in foveam, annon apprehenderet eam et extraheret? ibid. XXIV, 45. τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος - - - μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος κ. τ. λ. si quis servus fidelis et prudens sit - - - beatus servus iste etc. Luc. XI, 5 seq. et 11. XII, 45. τίνα ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; si a patre quodam petat filius suus panem, an pater iste lapidem dabit? Jac. III, 13. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω κ. τ. λ. h. e. si quis vestrum ad verae sapientiae et prudentiae laudem adspirat, is ostendat etc. ubi codices nonnulli pro τίς habent εἴ τις ex interpretamento. Sir. VI, 34. καὶ τίς σοφός; αὐτῷ προσκολλήθητι, pro εἴ τις σοφός. Caeterum usurpatum est interrogativum pronomen Graecorum τίς pro εἴ τις *si quis,* ad exemplum hebraei pronominis מִי, cum quo alias in interrogationibus congruere solet. Exod. XXIV, 14 XXXII, 33. Deut. XX, 5. Judd. VII, 3. מִי־יָרֵא וְחָרֵד si quis timidus est

est, recedat et maturet de monte Gilead. Psalm. CVII, 43. מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה si quis sapiens est, observabit haec. Ies. L, 10. Cf. etiam *Georgii* Vindicias N. T. p. 184. et *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. VII, p. 211 seq. ed. *Fischeri*.

7. τί; *quam valde!* Luc. XII, 49. καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη; et quam valde opto, ut jam accensus sit! Alii vertunt: sed quid dico, cum jam accensus sit? Conf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 188.

8. τί pro τίς *quis? quam insignis, eximius, praestans?* Luc. I, 66. τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; *Vulgatus* vertit: *quis, putas, puer iste erit?* Conf. versionem Syriacam, Aethiopicam et Persicam. Act. XII, 18. τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο; Ita *quid?* pro *quis?* apud *Ovidium* Epist. XII, 31. Conf. etiam *Dukerum* ad *Florum* IV, 2. 79. *Philostrat*. Vit. Apollon. Lib. I. p. 6. Matri vero ipsius, uterum ferenti, apparuit spectrum Dei Aegyptii Protei: ἡ δὲ οὐδὲν δείσασα ἤρετο αὐτὸν, τί ἀποκυήσοι; ὁ δὲ, ἐμὲ, εἶπε. *Aristippus* Epp. Socratic. p. 47.

9. τί; *qua ratione? quomodo?* Luc. VI, 11. διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ deliberabant invicem, quomodo se erga Jesum gererent. ibid. XIX, 48. καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν et modum eum interficiendi non reperiebant. Matth. XXVII, 22. τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν; Cf. *Palairet*. Obss. Philol. p. 99.

10. τί; *qua de causa? cur? quo consilio? quare?* etiam *quo jure? qua auctoritate?* pro διατί et εἰς τί; Matth. VI, 28. καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; et de vestimentis, cur tam anxie solliciti estis? ibid. XI, 7. τί ἐξήλθετε; cur exiistis? ibid. XIX, 17. τί με λέγεις ἀγαθόν; cur me optimum appellas? ibid. XX, 6. XXII, 18. XXVI, 10. τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; cur molestias facessitis huic mulieri? Marc. VIII, 12. ubi videndus est *Heupelius*. ibid. XI, 3. τί ποιεῖτε τοῦτο; qua auctoritate, seu cujus jussu hoc facitis? ib. II, 24. Luc. II, 48. τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; cur tanta nos aegritudine affecisti? Joh. I, 25. τί οὖν βαπτίζεις; quo igitur nomine tu baptizas? ib. XIII, 12. γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν; num intelligitis, quonam consilio me ita erga vos gesserim? Act. XIV, 15. ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; viri, cur haec facitis? ubi τί est improbantis. ib. XXI, 13. Rom. III, 7. ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; quo itaque jure ego ob peccata puniar? ibid. IX, 19. 1 Cor. XV, 29. In eadem significatione τί est interdum exprobrantis et expostulantis. Joh. XVIII, 23. Matth. VIII, 26. Rom. IX, 20. Adde *Aristoph*. Nubes v. 773. *Theocrit*. Idyll. II, 55. *Eurip*. Phoen. v. 866. τί με καλεῖς σπουδῇ, Κρέον; ubi scholiastes τί per διατί interpretatus est. *Anacreon* Od. XXIII, v. 8 et 9. *Philo* Leg. Alleg. p. 69. 39. τὸ τί πολλάκις τίθεμεν ἀντὶ τοῦ, διὰ τί; οἷον· τί λέλουσαι; τί περιπατεῖς; τί διαλέγῃ; ἀντὶ τοῦ διὰ τί; *Sext. Empir*. Hypot. I, 19. Ita et *quid?* apud Latinos pro *cur?* ponitur, ut idoneis exemplis docuit *Tursellinus* de Particulis Lat. Orat. p. 269. et מַה, Exod. XIV, 15.

11. τὸ τί; *quidnam? quomodo? quare?* Luc. I, 62. τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτὸν quomodo vellet ipsum vocare. Rom. VIII, 26. τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα, καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν quid enim oremus, ut oportet, non novimus. *Aristoph*. in Avib. v. 1039. et in Nubib. v. 773. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 655. Alias τὸ τί apud Graecos *essentiam rei* significat, v. c. apud *Aristotelem* Ethic. Lib. I, c. 6.

12. τί ὅτι; *quare? quam ob causam?* pro τί γέγονεν, ὅτι; *quid causae subest, quod?* uti plene legitur Joh. XIV, 22. τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; cur nobis tantum te manifestaturus es, nec reliquis hominibus? Sic legitur Marc. II, 16. τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; cur cum portitoribus et flagitiosis edit et bibit? ubi pro τί ὅτι Codex Cantabrig. habet διατί,

διατί, e glossa. Luc. II, 49. τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; cur me tam sollicite quaesivistis? Act. V, 4. τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; quare induxisti animum hoc facinus patrare? ibid. v. 9. τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν; κ.τ.λ. cur vero consensistis?

13. τί μοι, scil. μέλει; *quid mea refert?* 1 Cor. V, 12. τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; quid enim mea refert, illos, qui foris sunt, judicare? *Meleager* in Anthol. Gr. Lib. VII, Epigr. 17. p. 585. τί δέ μοι τὸ θρασὺ τοῦτο τρέφειν; sed ibid. Epigr. 169. p. 625. plenius legitur: τί μοι μέλει;

14. τί πρὸς σέ; *quid ad te?* Joh. XXI, 22. Eadem formula reperitur quoque in Anthol. Graeca Lib. VII, Epigr. 182.

15. τί ἐμοὶ καὶ σοί; scil. κοινόν, vel ξυνόν; (ut plene legitur apud *Achillem Tat.* Lib. VI, p. 387. et in Anthol. Gr. Lib. IV, c. 12. Epigr. 31.) *quid mihi tecum rei, vel negotii est?* Matth. VIII, 29. τί ἡμῖν καὶ σοί; quid nunc commisimus? quibusnam te injuriis affecimus? aut cur nobis molestiam creas? cur nos excrucias? Marc. I, 24. Luc. IV, 34. 2 Sam. XVI, 10. מַה־לִּי וְלָכֶם quid mihi molestiam consilio vestro intempestivo facessitis? seu, quid ea res ad vos pertinet? ibid. XIX, 22. Joh. II, 4. τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; h. e. non opus est admonitione tua, sponte mea hoc factum est. Alii vertunt: noli, mater, res alienas et ad te minime pertinentes curate. Cf. *Schwarzii* Obss. ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 261. et Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1327. et *Fischeri* Animadversiones ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 325.

16. τί οὖν; *quid igitur?* ita, ut subaudiatur γίνεται, vel ἔσται, et est formula concludentis in disputationibus solemnis, quae etiam apud *Arrianum* in Diss. Epictet. I, 8. p. 60. reperitur. Rom. III, 9. VI, 15. coll. 1 Cor. XIV, 15. 26. ubi plene legitur τί οὖν ἐστι; Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 37.

17. τί γάρ; *quid vero?* Rom. III, 3. Eandem significationem habet τί; Act. XXVI, 8. Phil. I, 18.

18. διατί; *quare? quamobrem?* Matth. XI, 11. 14. et XIII, 10. διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; cur apud eos parabolico docendi genere uteris? Joh. XIII, 37.

19. εἰς τί; *quare? quem in finem?* et est fere exprobrantis, vel querentis. Matth. XIV, 31. εἰς τί ἐδίστασας; cur dubitasti? ibid. XXVI, 8. εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; coll. Marc. XIV, 4. ubi plene legitur εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; Marc. XV, 34. εἰς τί με ἐγκατέλιπες; quare tu me auxilio tuo deseruisti? Aliter εἰς τί; legitur Act. XIX, 3. εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; qua formula igitur vos baptizati estis?

20. ἵνα τι; *cur? quare?* pro τί γένηται, ἵνα; 1 Cor. X, 29. ἵνα τί ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται; cur ob usum libertatis meae vituperor et condemnor?

21. πρὸς τί; *cur? quem in finem?* i. q. εἰς τί, διὰ τί et ἵνα τί; Joh. XIII, 28. πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ; quem in finem dixerit ipsi?

ΤΙΤΛΟΣ, ου, ὁ, *titulus, inscriptio, elogium*, i. q. ἐπιγραφή. Speciatim: *inscriptio, quae causas supplicii et crimina damnatorum continet*, etiam *ipsa tabula alba, nigris litteris inscripta, quae palam proponebatur et appendebatur et in qua sententiae, a judice pronuntiatae, causa reddebatur.* Vox, origine latina, ex vocabulo *titulus*, (de quo vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 954.) per syncopen litterae u. Bis tantum in N. T. legitur Joh. XIX, 19. ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ imposuit quoque Pilatus cruci titulum, quem ipse praescripserat. ibid. v. 20. τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων hanc igitur inscriptionem multi Judaeorum legebant. Pro τίτλος caeteri evangelistae, Matthaeus XXVII, 37. Marcus XV, 26. et Lucas XXIII, 38. et exteri quoque Scriptores adhibent formulas τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, τὴν ἐπιγραφὴν τῆς αἰτίας ἐπιγεγραμμένην et

et τὴν ἐπιγραφὴν γεγραμμένην. Vide *Fabri* Semestria II, p. 101 seq. *Niquetum* de Titulo S. Crucis p. 15 seq. et *Lipsium* de Cruce p. 101. Eodem sensu *titulus* etiam apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Suetonium* Calig. c. 32, " praecedente titulo, qui causam poenae indicaret." Idem in Vita Domitiani c. 10. " canibus objecit cum hoc titulo: *Impie locutus parmularius.*" *Hesych.* τίτλος· πτυχίον, ἐπίγραμμα ἔχον. Vide etiam *Cangii* Glossar. Gr. s. h. v. *Casauboni* Exercitatt. XVI, 86. p. 562 seq. et *Salmasium* de Modo Usurarum p. 678.

ΤΙ'ΤΟΣ, ου, ὁ, *Titus.* Nomen proprium viri, origine graecum, significans: *honorabilem*, seu *honoratum*, a τίω *honoro*, perf. pass. τέτιμαι, τέτισαι, τέτιται. Fuit hic Graecus, Galat. II, 3. cujus patria et parentes non recensentur. Sunt, qui conjectent, eum Corinthium fuisse, quia Act. XVIII, 7. in quibusdam codicibus pro Ἰούστου legitur Τίτου, quomodo et *Syrus* legit. Fuit comes et συνεργὸς Pauli et episcopus insulae Cretae, in qua etiam anno aetatis suae 94 mortuus et sepultus est, ut testatur *Hieronymus* in Catalogo Scriptt. Eccles. In N. T. commemoratur 2 Cor. II, 12. Τίτον τὸν ἀδελφόν μου. ibid. VII, 6. 13. 14. VIII, 6. 16. 23. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός. ib. XII, 18. Galat. II, 1. 3. Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ Ἕλλην ὤν. 2 Tim. IV, 10. Tit. I, 4. Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν.

ΤΙ'Ω, fut. ίσω, perf. τέτικα, perf. pass. τέτιμαι, proprie: *aestimo, honoro*, item *pendo, solvo, persolvo, luo*, et in medio: *exigo, repeto, punio, mulcto.* Semel tantum in N. T. legitur 2 Thess. I, 9. οἵτινες δίκην τίσουσιν qui poenam luent, seu dabunt. Alex. Prov. XXVII, 12. ἄφρονες δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. *Aelian.* V. H. I, 24. ἔτισε δίκας ὑπὲρ τῶν παρ' Αὐγίου. ibid. XIII, 2. ἔτισεν οὖν ὁ Μακαρεὺς οὐ μεμπτὴν τὴν δίκην. In solvendi ac persolvendi notione legitur apud Alex. 1 Regg. XX, 39. τάλαντον ἀργυρίου τίσεις. Medium τίσασθαι, quod proprie quidem significat: *repetere ac exigere ab altero aliquid, quod nobis debitum est,* legitur apud *Homer.* Odyss. γ', v. 16. ubi Scholiastes τὸ τισόμεθα recte exponit εἰσπραξόμεθα ἢ ἀποληψόμεθα, saepius tamen ita legitur, ut notet: *sumere poenas ab aliquo, punire, rependere, ulcisci*, v. c. apud Alexandrinos Prov. XX, 22. μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν. ibid. XXIV, 22. ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς. et v. 29. τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν. *Suid.* τίσομαι· τιμωρήσομαι, ἀπαιτήσω. Ita enim loco impressi ἀποτίσω ex Lexico *Cyrilli* MS. Brem. reponendum videtur. Cf. *Küsterum* de Verbis Mediis II, 12. p. 91. ed. *Fischer.* et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 309.

ΤΟΙΓΑΡΟΥ͂Ν, *proinde, igitur, itaque, ergo, atqui.* Conjunctio ex τοί, particula enclitica, γὰρ et οὖν *ergo.* Bis tantum in N. T. legitur. 1 Thess. IV, 8. ubi tamen desideratur in quibusdam codicibus; et Hebr. XII, 1. Apud Alexandrinos legitur pro עַל־כֵּן *propterea, idcirco, ideo*, Job. XXII, 10. et pro וְ, Prov. I, 31. Ies. V, 26. Pro particula hebr. גַּם est Job. VII, 11. in *Aquilae* ac *Theodot.* fragmentis. Etiam apud Graecos τοιγαροῦν haud raro in principio periodorum ponitur, v. c. apud *Platonem* Alcibiad. II. princip. in Sophist. p. 155, *Diod. Sic.* I, p. 84. et *Sophocl.* Ajac. Flagell. v. 486.

ΤΟΙ'ΓΕ, *quanquam, quamvis*, cum καί. Tantum extat in N. T. Joh. IV, 2. Vide καίτοιγε.

ΤΟΙ'ΝΥΝ, *igitur, quare.* Conjunctio ex τοί et νῦν *nunc.* Occurrit in N. T. tantum Luc. XX, 25. ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι ergo reddite Caesari, quod Caesari debetis. 1 Cor. IX, 26. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω ego igitur, spe nempe felicitatis aeternae excitatus, curro ita. Hebr. XIII, 13. τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Jacob. II, 24. ὁρᾶτε τοίνυν. Alexandrini habent pro כִּי, Ies. III, 10.

10. et לָכֵן, Ies. V, 13. Etiam apud Graecos τοίνυν ab initio sententiae collocatur, v. c. apud *Apollon.* Epist. 57. *Joseph.* A. J. XI, c. 13. s. 4. Vide *Stolbergium* in Exercitatt. Ling. Gr. p. 73. et *Salmasium* de Lingua Hellenistica p. 108. *Hesych.* τοίνυν· διὰ τοῦτο.

ΤΟΙΌΣΔΕ, τοιάδε, τοιόνδε, *talis, hujusmodi, ejusmodi*, ex τοῖος *talis* et δε, dictione enclitica. Semel tantum in N. T. legitur 2 Petr. I, 17. φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε cum vox talis ad declarandum divinum ejus honorem audiretur. Alexandrini adhibuerunt Esr. V, 3. pro כֵּן *rectum, recte, sic, ita.* *Herodian.* I, c. 5. § 4. ἔλεξε τοιάδε, ubi vid. *Irmischius.*

ΤΟΙΟΥ͂ΤΟΣ, τοιαύτη, τοιοῦτο, attice τοιοῦτον, (vide *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Grammaticam Gr. p. 64 et 138.) *talis*, ex τοι, vel τοῖος *talis* et οὗτος. Innuit qualitatem rei. Matth. IX, 8. XVIII, 5. ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν quicunque exceperit puerum talem unum. ibid. XIX, 14. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν talium enim est regnum coelorum. Marc. IV, 33. καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς. Joh. IV. 23. ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ib. IX, 16. τοιαῦτα σημεῖα talia miracula. Act. XXI, 25. κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς. ibid. XXVI, 29. γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι fieri tales, qualis ego sum. Rom. I, 32. οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες qui talia patrant, etc. Interdum τοιοῦτος abundat, v. c. post οἷος. Marc. XIII, 19. οἷα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως qualis non fuit ab initio rerum conditarum. 2 Cor. XII, 2. ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ, pro ἁρπαγέντα ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Exempla hujus pleonasmi ex *Herodoto* dedit *Raphelius* in Obss. Herodoteis p. 503. Alexandrini adhibuerunt pro אֵלֶּה *illi, isti, hi*, Num. XV, 13. כָּאֵלֶּה *hujusmodi*, Levit. X, 19. זֶה *hic, iste*, Ies. LVIII, 6. et כָּמֹהוּ *ejusmodi*, Exod. XI, 6. Deut. IV, 32. Jerem. XXX, 7.

ΤΟΙ͂ΧΟΣ, ου, ὁ, *paries, murus*, quasi a τεύχω *fabricor, struo.* Semel tantum legitur in N. T. Act. XXIII, 3. τοῖχε κεκονιαμένε paries dealbate, h. e. hypocrita. Vide supra sub κονιάω. Alexandrini usi sunt pro קִיר idem, Exod. XXX, 3. Levit. V, 9. Ies. XXXVIII, 2. כֹּתֶל *paries*, Cantic. II, 9. כְּתַל chald. idem, Esr. V, 8. Dan. V, 5. גָּדֵר *murus, paries, sepes, septum*, Ies. V, 5. et חַיִץ *paries luteus*, Ezech. XIII, 10. Adde *Aelian.* V. H. XIV, 19.

ΤΌ ΚΑΘΗΜΕΡΑΝ, vide ἡμέρα et κατά.

ΤΌΚΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *partus, foetus.* Est enim verbale a perf. med. τέτοκα, verbi τίκτω *pario.* *Hesych.* τόκος· γένεσις. *Artemidorus* IV, 82. p. 248. τόκος δὲ καλεῖται πᾶς ὁ γεννώμενος παῖς. *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 5. Alex. Hos. IX, 13.

2. metaphorice: *foenus, usura*, quia haec parit, h. e. multiplicat pecuniam, quemadmodum et *foenus Varro, Festus* et *Aulus Gellius* (Noctt. Att. Lib. XVI, cap. 22.) derivant a foetu, quod fit quaedam foetura pecuniae parturientis. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXV, 27. καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ et redux factus recepissem pecuniam meam cum foenore. Luc. XIX, 23. καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτὸ et reversus cum foenore illud exegissem. Alexandrini usi sunt hac voce pro תֹּךְ *fraus, dolus, usura*, (a qua voce hebraica graecum vocabulum τόκος a nonnullis derivatur.) Ps. LV, 12. LXXII, 14. et pro נֶשֶׁךְ *foenus, usura*, Exod. XXII, 25. Levit. XXV, 36. 37. Prov. XXVIII, 8. Adde *Appian. Alexandr.* de Bello Civili Lib. I. p. 645. οἱ μὲν (scil. χρῆσται) πράττοντες τὰ χρέα σὺν τόκοις. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen.

p.

p. 647. et *Spanhemii* Obss. ad *Aristoph.* Nub. v. 18 et 1291.

ΤΟΛΜΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *audeo, audax sum, audacia utor, quidpiam grave in animum induco et mihi impero,* a τόλμα, ης, ἡ, *audacia, fiducia,* quasi ταλάομαι, a ταλάω *suffero, perpetior, sustineo, audeo.* Matth. XXII, 46. οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι neque ausus fuit quispiam ab illo tempore quaestionem captiosam ei amplius proponere. Marc. XII, 34. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. ibid. XV, 43. τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον ausus est adire Pilatum. Luc. XX, 40. Act. V, 13. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς neque procerum aliquis ausus est se palam iis adjungere. ib. VII, 32. ἔντρομος δὲ γενόμενος οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι perterritus vero Moses non audebat accuratius considerare. Rom. XV, 18. οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι. Phil. I, 14. περισσοτέρως τολμᾷν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. Jud. v. 9. οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας. Alex. Esther. VII, 5. τίς οὗτος, ὃς ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Judith. XIV, 13. ἐτόλμησαν οἱ δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ' ἡμᾶς. 2 Macc. IV, 2. *Aelian.* V. H. I, 34. ὅσα αὐτῷ τετόλμηται quaecunque ab illo audacius perpetrata essent. ib. III, 12. et VIII, 6. καὶ τολμῶσι λέγειν et adfirmare non verentur. ib. XIII, 2. τετολμηθέντα ausa impia. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 46.

2. *sustineo, conor, in animum induco,* et respondet formulis Theotiscis: etwas uber das Herz bringen, sich etwas vornehmen oder einkommen lassen *to bring one's mind to a thing, to undertake or produce any thing.* Sic legitur in N. T. Rom. V, 7. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν pro viro benefico enim mortem subire fortasse aliquis sustineat. 1 Cor. VI, 1. τολμᾷ τις ὑμῶν; sustinetne aliquis vestrum? 2 Cor. X, 12. οὐ γὰρ τολμῶμεν non possum enim a me impetrare. *Eurip.* Alcest. v. 644. *Aelian.* V. H. I, c. 34. τολμήσεις τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς ἑαυτοῦ τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομεῖναι. *Demosthen.* p. 1377. 12. ed. *Reiske*: οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστῆναι τῆς ἡμετέρας φιλίας. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1276.

3. *confido, spem et fiduciam pono, glorior.* 2 Cor. XI, 21. ἐν ᾧ ἄν τις τολμᾷ, τολμῶ κἀγὼ qua enim re aliquis fretus est, huic et ego audacter confidere possum. Job. XV, 12. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου. Huc etiam a nonnullis refertur locus Marc. XV, 43. τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον confidenter adiit Pilatum. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 142.

4. τολμᾷν ἐπὶ τινὰ *audere quid adversus aliquem,* h. e. *duriter tractare, castigare aliquem, severitate uti contra aliquem.* 2 Cor. X, 2. ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας qua decrevi severitate uti contra quosdam.

5. interdum pleonastice ponitur. Joh. XXI, 12. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτὸν κ. τ. λ. nullus autem discipulorum interrogavit eum, quis esset. Statim autem sequitur: sciebant autem, eum esse Dominum. *Lysias* Orat. II. p. 53. οὐδένα ἐτόλμησαν μεταπέμψαι neminem arcessebant. ibid. p. 128 et 192. *Plato* Conviv. p. 317. ἐρωτα δὲ μηδένα πω ἀνθρώπων τετολμηκέναι εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν ἀξίως ὑμνῆσαι. Idem *Phaedon.* p. 395. ἐκεῖνο δὲ οὐ τετόλμηκε μέγα ὂν σμικρὸν εἶναι. Conf. *Markland.* ad *Lysiae* Orat. XII. p. 559. et *Heinsii* Exercit. Sacr. p. 559. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΟΛΜΗΡΟ'Σ, ά, όν, in utramque partem adhibetur; et in malam, de *audace,* et in bonam partem, de *eo, qui animi praesentia ac confidentia, nullis periculis territa, praeditus est,* aut *qui libertate dicendi utitur,* a τόλμα *audacia, fortitudo animi.* Comparativus τολμηρότερος, α, ον, *audacior, liberior;* Neutrum τολμηρότερον aliquando adverbiascit et legitur tantum Rom. XV, 15. τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν paulo liberius et confidentius vobis scripsi. *Hermogen. Meth.* 6. περὶ αὐθαδῶν καὶ τολμηρῶν διανοημάτων. *Dionys. Hal.* Ant. IV, 28. τολμηρῷ καὶ αὐθάδει. *Eunapius* de Legat. p. 217. *Suid.*

Suid. sub voce Τολμηρὸς, τὸν τολμηρὸν εἰς τὸν ἀνδρεῖον μεταλαμβάνουσιν.

ΤΟΛΜΗΤΗ'Σ, οῦ, ὁ, *audax*, etiam *homo scelestus, impius, nequam*, i. q. τολμηρὸς, et ab eodem themate. Legitur tantum in N. T. 2 Petr. II, 10. τολμηταὶ homines audaces. Ita quidem vulgo vertitur haec vox ab interpretibus, quam ego de *impiis, scelestis* explicare mallem. Certe adjectivum τολμηρὸς *scelestum, hominem nequam* notat Sirac. XIX, 3. καὶ ὁ κολλώμενος πόρναις τολμηρὸς ἔσται homo, scortationi deditus, ad omnia scelera pronus fit; ubi in exemplo *Camerarii*, quod *Oporinus* excudit, loco τολμηρὸς ἔσται extat πονηρότερος ἔσται, e glossemate. Simili modo θρασὺς Sirac. XXII, 5. et vox chaldaica טְלִמָא, seu טְלוּמָא Prov. VI, 12. usurpatur. *Thom. M.* p. 856. τολμητής· οὐ τολμητίας. Ἀνάττικον γὰρ τοῦτο. Θουκυδίδης (Lib. I, c. 70.) καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί.

ΤΟΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *secans, acutus, penetrans, scindens.* Comparativus τομώτερος, α, ον, *secantior, penetrantior*, a praeter. med. τέτομα, verbi τέμνω *scindo, seco.* *Suid.* τομόν· τὸ τμητικόν. *Hesych.* τομός· ὁ τέμνων· τομώτερος· ὀξύτερος, δυνάμενος τέμνειν. *Lucian.* Toxar. cap. XI. p. 39. καὶ αἱ τομώτεραι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν. *Callim.* Hymn. in Delum v. 94. Etiam τομώτατος est apud *Sophoclem* in Ajace Flagell. v. 813. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 398. et *Wakefield* Silvam Criticam P. I. p. 8.

2. metaphorice: *efficax, acerbus, gravis, ad movendum animum compositus,* eindringend *insinuating.* Sic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 12. ubi λόγος τοῦ Θεοῦ (h. e. comminationes divinae) dicitur esse ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον efficax et secantius omni gladio ancipiti, h. e. alte descendit in animum et ad movendum animum maxime est compositum. Simili ratione hac voce usus est *Phocylides* v. 118. ὅπλον τοι λόγος ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρου. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 171. τομώτερος· τμητικώτερος.

ΤΟ'ΞΟΝ, ου, τὸ, *arcus*, q. a τάζω *tendo.* Tantum legitur in N. T. Apoc. VI, 1. ἔχων τόξον *habens arcum.* Alexandrini saepius usi sunt pro קֶשֶׁת idem, Genes. IX, 13. 14. 16. Jos. XXIV, 12. 1 Sam. XXII, 4. *Hesych.* τόξον· κυρίως αὐτὸ τὸ τόξον. δηλοῖ δὲ καὶ τὴν τοξικὴν ἐμπειρίαν, καὶ αὐτὰ τὰ βέλη. Hinc etiam pro חֵץ *sagitta* ponitur apud Alexandrinos 2 Regg. XIII, 18. Ps. LVIII, 8. LXIV, 4. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 771.

ΤΟΠΑ'ΖΙΟΝ, ου, τὸ, *topazius*, vel *topazium.* Est nomen lapidis pretiosissimi, seu gemmae viridis et pellucidae, vitro similis, aurique colore renitentis. Sunt, qui a τοπάζω *quaero, investigo* derivent; alii vero hoc nomen suum traxisse existimant a Topazio, insula maris rubri, in qua, ut nonnulli tradunt, hic lapis, prae aliis nobilis et mire splendens, reperitur. Vide *Plinii* H. Nat. Lib. XXXVII, c. 8. Fuse de hoc lapide egit *Diod. Sic.* Lib. III, c. 39. qui ejus patriam, insulam Serpentariam, littoribus Troglodyticae adjacentem, facit, eumque vocat λίθον διαφαινόμενον, ἐπιτερπῆ, ὑάλῳ παρεμφερῆ, καὶ θαυμαστὴν ἔγχρυσον πρόσοψιν παρεχόμενον. In N. T. libris tantum commemoratur Apoc. XXI, 20. ὁ ἔννατος, τοπάζιον nonus topazius lapis. Apud Alexandrinos legitur pro פִּטְדָה, Exod. XXVIII, 17. Job. XXVIII, 19. Ezech. XXVIII, 13. et pro פָּז *aurum solidum*, Ps. CXIX, 127. ad quem locum *Theodoret.* τῶν γὰρ τιμίων λίθων τοπάζιος· εἰκὸς δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῦτον προτιμᾶσθαι τῶν ἄλλων, ex quo hausit sua *Suidas*, qui ita: τοπάζιος, inquit, λίθος πολυτελὴς κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς τιμώμενος. Caeterum de hoc lapide lectu dignissima habent *Braunius* de Vestitu Sacerdot. Hebr. Lib. II, cap. 9. p. 508 seq. *Joh. de Laet* de Gemmis et Lapidibus Lib. I, c. 11. *Salmasius* ad *Solinum* p. 169. et ad *Epiphanium* de Gemmis c. II. p. 87.

Hillerus

Hillerus de Gemmis XII. in pectorali Pontif. Hebr. p. 39. et *Wetstenius* *N. T.* T. II. p. 845.

ΤΟ΄ΠΟΣ, ου, ὁ, 1. *locus, spatium quodvis, in quo est vel detinetur aliquid*, adeoque pro contextus diversitate *terra, regio, domus, domicilium, urbs, templum* etc. Matth. XII, 43. διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων peragrat siticulosa loca. ibid. XIV, 13. εἰς ἔρημον τόπον in locum desertum. ibid. v. 15 et 35. οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου incolae ejus tractus. ibid. XXIV, 7. καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους et erunt terrae motus singulis in locis. ib. v. 15. ubi ὁ τόπος ἅγιος non solum *templum Hierosolymitanum*, sed etiam *ipsam urbem Hierosolymam* et *solum circa urbem* (quod uni Deo, quemadmodum urbem ipsam, sacrum esse oportebat,) notat et ἑστὼς cum verbis τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως conjungendum videtur. Vide supra ad βδέλυγμα dicta. ibid. XXVII, 33. καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος et ubi venerunt Golgotham, qui appellatur calvariae locus. Matth. I, 35. 45. VI, 31. 32. 35. XIII, 8. XV, 22. Luc. II, 7. διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι quia alius in hospitio locus ipsis non suppetebat. ib. IV, 37. εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου omnia loca finitima. ibid. v. 43. VI, 17. τόπος πεδινὸς locus campestris. ibid. IX, 10. 12. X, 1. 32. γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ad illum locum delatus. ib. XI, 1. 24. XIV, 9. δὸς τούτῳ τόπον cede illi primum locum, τὴν πρωτοκλισίαν, ut v. 8. vocatur; et paulo post; τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν ultimam sedem occupare. (*Plutarch*. C. Gracch. p. 840. E. διότι τόπον ἀγαθοῖς κακοὶ πολῖται. *Arrian*. Epictet. III, 26. ἔξελθε, δὸς ἄλλοις τόπον. Sic *dare locum* pro *cedere* legitur apud *Cicer*. ad Famil. Ep. XI, 1 de Nat. Deor. II, 33. *Ovid*. de Ponto I, 1. Fast. IV, 390. *Terent*. Heaut. III, 3. 25.) ibid. v. 10. 22. καὶ ἔτι τόπος ἐστὶ sed superest locus. ibid. XVI, 28. εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου in locum hunc cruciatus. ibid. XIX, 5. XXI, 11. XXII, 40. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου ubi venit ad illum locum. ib. XXIII, 33. Joh. IV, 20. ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου προσκυνεῖν δεῖ Hierosolymis esse locum legitimum, ubi Deus sit adorandus. ibid. V, 13. VI, 10. 23. X, 40. XI, 6. 30. XIV, 2 et 3. ἑτοιμάσαι ὑμῖν τόπον parabo vobis sedem, seu domicilium; ubi tamen τόπος aeque ac μονὴ v. 2. cum quo h. l. permutatur, metaphorice accipiendum est. Vide supra μονή. Joh. XVIII, 2. XIX, 13. 17. 20. 41. Act. IV, 31. ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι concutiebatur aedificium, in quo erant congregati. ib. VI, 13. Vide supra ad Matth. XXIV, 15. notata in h. v. ibid. VII, 7. 33. 49. ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; aut quis locus erit habitationis meae? ibid. XII, 17. XVI, 3. XXI, 28. τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον templum Hierosolymitanum, aut potius illam templi Hierosolymitani partem, quae *Sanctum* vocatur et quam Lucas in antecedentibus τὸ ἱερὸν appellaverat. ib. XXVII, 2. μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους Asiae oras navigando obituri. (*Polyb*. p. 4. εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους. ibid. p. 31. *Strabo* III, p. 230. B.) ib. v. 8. 29. 41. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον in illis autem locis. 1 Cor. I, 2. 2 Cor. II, 14. 1 Thess. I, 8. ἐν παντὶ τόπῳ ubique fere. 1 Tim. II, 8. Hebr. XI, 8. εἰς τὸν τόπον in terram. 2 Petr. I, 19. Apoc. II, 5. VI, 14. XII, 6. ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ubi domicilium a Deo paratum habebat. ibid. v. 8. 14. XVI, 16. XX, 11. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֹהֶל *tentorium*, Jer. XXXVII, 10. chald. אֲתַר *locus*, Esr. V, 15. Dan. II, 35. בַּיִת *domus, domicilium*, 1 Sam. X, 25. XXIV, 23. Ps. CXIX, 54. מָעוֹן *habitaculum*, Ps. LXVII, 6. LXX, 3. מָקוֹם *locus*, Genes. XII, 6. Ruth. I, 7. III, 4. IV, 10. et נָוֶה *habitaculum*, Jer. XXV, 30. XLIX, 18. etc.

2. speciatim, si de gladio usurpatur, *vaginam* notat, quae alias κολεὸς dicitur, apud Alexandrinos v. c. 1 Chron. XXI, 27. Ezech. XXI, 30. et κουλεὸς Jer. XLVII, 6. Matth. XXVI, 52. ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς conde gladium tuum vagina; coll. Joh. XVIII, 11. βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην.

3. *sepulchrum*, i. q. τάφος, cum quo etiam interdum in codicibus permutatur. Matth. XXVIII, 6. ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος spectate sepulcrum, ubi jacebat Dominus. Marc. XVI, 6. ἴδε, ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Huc etiam refertur a nonnullis interpretibus locus Act. I, 25. ut πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον significet: *mori* et *sepeliri*. Nec negari potest, τόπον (Sirac. XLVI, 15. XLIX, 11.) aeque ac *locum* apud Latinos de *sepulcro* dici. Conf. praeter Commentatores ad locum Act. laudatum, *D'Orville* ad *Chariton.* Aphrod. Lib. III, cap. 3. p. 354. ed. Lips. et *Salmasium* ad Inscript. Herod. p. 50. 67 et 209.

4. ὁ τόπος, pro ὁ τόπος ἅγιος, *templum Hierosolymitanum et ipsa urbs Hierosolyma, terra Judaica.* Joh. XI, 48. καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος et penitus vastabunt templum Hierosolymitanum et omnem terram Judaicam ejusque incolas in captivitatem abducent. Vide supra ad αἴρω notata. Act. VI, 14. καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον destruet hoc templum. ibid. XXI, 28. καὶ τοῦ τόπου τούτου et hoc templum Hierosolymitanum. Eodem modo apud Alexandrinos et in libris apocryphis V. T. templum Hierosolymitanum et terra judaica mox τόπος ἁγιάσματος, Esra IX, 8. mox τόπος ἅγιος, Ps. XXIII, 3. Ies. LX, 13. mox ὁ τόπος οὗτος, Hagg. II, 10. 2 Macc. II, 19. III, 12. V. 19. 20. vocatur. *Hierocles* in *Aur. Carm.* p. 24. ed. *Needham.* ψυχῆς καθαρᾶς τόπον οἰκειότερον ἐπὶ γῆς Θεὸς οὐκ ἔχει. Conf. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 522.

5. *locus scriptoris*, s. *libri*, quem etiam nos *eine Stelle* a *star* vocamus et Graeci ῥῆσιν et χωρίον γραφικὸν dicunt. Sic legitur in N. T. Luc. IV, 17. καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρε τὸν τόπον, οὗ ἦν γεγραμμένον et replicans volumen, invenit locum, in quo scriptum est. *Xenoph.* Mem. II, 1. 20. καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ φησίν. Conf. *Valckenarium* et *Wesseling.* ad *Herodot.* II, 117. p. 157. *Suid.* τόπος· ἡ ἑκάστου λόγου περίοδος.

6. metaphorice: *facultas, potestas, occasio, opportunitas, concessio, aditus.* Act. XXV, 16. τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ ἐγκλήματος et opportunitatem seu concessionem se defendendi contra criminationem accipiat. Rom. XV, 23. νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις nunc vero, cum mihi non amplius datur opportunitas tradendi religionem christianam in his regionibus. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 95. Ephes. IV, 27. μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ neque suppeditate occasionem et materiam criminandi calumniatoribus vestris, qui scilicet omnem occasionem vos carpendi vobisque detrahendi captant. Hebr. XII, 17. μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν patris enim sententiam et decretum immutare non potuit. Sirac. IV, 5. μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσασθαί σε. *Polyb.* I, 88. διὰ τὸ μὴ καταλείπεσθαι σφίσι τόπον ἐλέους μηδὲ συγγνώμης. *Cicero* III, Ep. 6. s. 14. "de tuo in me animo iniquis secus existimandi videris non nihil *loci* dedisse." Idem de Oratore c. 42. "quem habebant instituendi, aut docendi locum?"

7. *status, conditio*, ut χώρα et τάξις. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 16. ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου qui est idiota, seu indoctus. Formula enim ἀναπληροῦν τὸν τόπον τινὸς non significat: *explere vicem alicujus*, ut vulgo male vertitur, sed: *esse in statu et conditione alicujus*, ad imitationem formulae hebraicae מִלֵּא מָקוֹם, quam comparavit *Buxtorfius* in Lexico Talm. p. 2001. et *Hottingerus* de Usu Scriptt. Hebr. in N. T. in Syntagmate Rhenferdiano p. 399. Eodem sensu accipitur

lucro permutat et spectat,
tur, Wechsler *a banker, an*
qui etiam ἀργυραμοιβὸς, κολ-
ιερματιστὴς et ἀργυρογνώμων
Legitur in N. T. tantum
:V, 27. ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ
ι τοῖς τραπεζίταις oportebat
ecuniam meam tradere ar-
h. e. foeneratoribus publi-
uos pecuniam foenore po-
i eam otiosam esse nollent.
. p. 1186. 7. ed. *Reiske:*
γράφεσθαι εἰώθασιν οἱ τραπε-
ιc τραπεζιτικὸν *numularium,*
n agere apud *Demosthe-*
. 15. et p. 1111. 10. et 27.
eri Obss. Sacr. c. V, p.
lmas. de Foenore Trapezi-
seq. et 564. *Hesych.* τρα-
λλυβιστὴς, κερματιστὴς, δα-

:A, τος, τὸ, 1. *vulnus,* pro
. pers. perf. pass. τέτρωμαι,
σκω *vulnero, saucio, cutem*
perfodio. Tantum legitur
uc. X, 34. κατέδησε τὰ τραύ-
ῦ obligavit vulnera ejus.
ιi adhibuerunt hanc vocem
quod idem notat. Genes.
rov. XXVII, 6. Ies. I, 6.
αῦμα· πληγὴ, ἕλκος, μώλωψ.
ioeniss. v. 1600. et 1696.
:es p. 314. 14. et 1018. 9.

um omittitur, v. c. Act.
ἔλουσεν (scil. τραύματα) ἀπὸ
eluebat plagarum vulnera.
ΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, *vulnero,*
tem pertundo, perfodio, a
nus. Bis tantum in N. T.
uc. XX, 12. οἱ δὲ καὶ τοῦ-
τίσαντες ἐξέβαλον sed coloni
que vulneratum ejecerunt.
16. ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυ-
ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου
saucii profugerent ex aedi-
In versione Alexandrina
ec vox pro חָלָל *saucius,*
, caesus, occisus fuit, Jer.
Ezech. XXVIII, 16. 23.
XXXII, 27. XXXV, 8.

פָּצַע *transfixit, vulneravit, percussit,* Cantic. V, 7. Adde 1 Macc. XVI, 9. *Thucyd.* IV, c. 35. *Demosthen.* p. 279. 6. ed. *Reiskc. Xenoph. Hist. Gr.* IV, 3. 16.

ΤΡΑΧΗΛΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *in collum,* seu *cervicem resupino, collum alicujus prehendo et retro flecto, obtorqueo collum, obtorto collo traho,* a τράχηλος *collum, cervix.* Est autem verbum proprium de luctatoribus et vim inferentibus, colla adversariorum apprehendentibus et obtorquentibus. Vide *Gisb. Cuperi* Obss. Lib. I, c. 12. p. 85 seq. et *Lydii* Agonistica Sacra cap. 17. p. 63. *Diog. Laërt.* Lib. VI, c. 61. ἴδε κριὸν ἀρειμάνιον, ὡς ὑπὸ τοῦ τυχόντος κορασίου τραχηλίζεται. Quia vero facies eorum, quorum collum resupinatum est, conspectui exponitur, hinc τραχηλίζω

2. metaphorice idem valet, quod: *nudo, aperio, retego, patefacio, manifesto.* Sic semel tantum in N. T. legitur Hebr. IV, 13. πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ omnia vero sunt nuda et aperta oculis ejus, h. e. Deus scit omnia nec est quidquam divinis ejus oculis septum. *Vulg.* τετραχηλισμένα interpretatus est verbo proprio *aperta: Syrus* autem vocabulo ܓܠܐ. *Hesych.* hunc locum sine dubio respiciens, habet τετραχηλισμένα· πεφανερωμένα. *Phavor.* τετραχηλισμένοι· φανεροὶ καὶ ἀνακεκαλυμμένοι. A *Cyrillo* aliisque τραχηλίζω declaratur per φανεροποιῶ. Cf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1285. *Gataker.* ad *M. Antonin.* XII, 2. p. 346. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XII, 58. (qui metaphoram ductam existimat ab iis, qui ad supplicia ducebantur et quorum capita resupinabantur in cervices, ne intuentium oculos effugerent et laterent. *Plinii* Panegyr. 34. *Sueton.* Vitell. 17. Eandem sententiam adstruit *Alberti* in Observatt. Sacr. p. 422. et *Elsnerus* T. II, 342.) et *Schwarzii* Obss. ad *Olear.* de Stilo N. T. p. 245. et 356. ejusdemque Commentarios Critt. Ling.

Gr. p. 1335. Alii, v. c. *Chrysostomus* et *Theophylactus* existimarunt, metaphoram deductam esse ab excoriatione victimarum aliorumve animalium, cujus initium factum fuerit a cervice, quaque efficiatur, ut musculi, nervi, viscera, partesque interiores inspici et perspici possent. *Guil. ab Irhoven* (qui scripsit Dissertationes duas ad Hebr. IV, 13. quibus in genuinum sensum dicti Apostolici, quo omnia dicuntur τετραχηλισμένα καὶ γυμνὰ oculis ejus, apud quem nobis ratio reddenda est, inquiritur. Tr. ad Rhen. 1738. 4.) τετραχηλισμένα sunt *evidentissime et apertissime prostantia,* similitudine ducta ab iis, qui ictus graviores, plagas et vulnera passi sunt, et inde cicatricibus obsitam cervicem habent. Τραχηλίζεσθαι autem notare: *cervicem praebere ictibus*, et τραχηλίζειν esse: τράχηλον παίειν καὶ τύπτειν *cervicem caedere et ferire*, ut solent pancratiastae et pugiles, exemplis docere conatus est ibid. P. I, p. 15 seq. Alias veterum ac recentiorum interpretum de h. l. sententias praeter *Wolfium* in Curis Philol. in N. T. T. III. p. 647. collegit *Carpzovius* in Exercitationibus Philonianis ad h. l. Caeterum nuspiam hoc verbo usi sunt Alexandrini interpretes, sed adhibent verbum τραχηλιάω *extollo cervicem*, h. e. *superbio, gloriosus sum*, Job. XV, 20. quo pertinet glossa *Hesych.* τραχηλιῶ· ὑψῶ αὐχένα. Loca Scriptorum veterum, in quibus vox τραχηλίζειν, ejusque compositae occurrunt, collegit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 398 seq.

ΤΡΆΧΗΛΟΣ, ου, ὁ, *collum, cervix*, ex τραχὺς *asper* et ἧλος *clavus.* Matth. XVIII, 6. ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ut in collo ejus mola asinaria suspendatur. Marc. IX, 42. εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ. Luc. XV, 20. ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ collum ejus amplexus est. ibid. XVII, 2. Act. XV, 10. ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν jugum imponere cervicibus Christianorum, h. e. Christianis imponere duram necessitatem observandi legem Mosaicam ritualem. Metaphora desumta est a jumentis, quibus jugum imponitur. Conf. supra s. v. ζυγός. ibid. XX, 37. καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτὸν et effusi in collum Pauli deosculabantur eum. Rom. XVI, 4. οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν qui pro vita mea suam ipsorum cervicem subjecerunt, scil. securi, h. e. qui promto animo pro mea incolumitate praesentissimum vitae periculum subierunt. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro צַוָּאר *collum, cervix*, Gen. XXVII, 16. 40. XLI, 42. Judd. V, 30. עֹרֶף idem, Deut. X, 16. Nehem. IX, 16. 17. 29. et גָּרוֹן *guttur*, Ies. III, 16. Ezech. XVI, 11. etc. *Hesych.* τράχηλος· αὐχήν.

ΤΡΑΧΎΣ, εῖα, ὺ, *asper, salebrosus, durus.* Plur. τραχεῖς, εῖς, εῖαι, ία. Bis tantum legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας et vias asperas reddite planas. Verba sunt desumta ex Ies. XL, 4. ubi in hebraico legitur רְכָסִים, h. e. *perversitates, salebrosa, salebrae.* Act. XXVII, 29. φοβούμενοι δὲ, μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν et timentes, ne forte in loca aspera (saxosa, scopulosa) incideremus. Formula τραχεῖς τόποι occurrit quoque apud *Diod. Sic.* XII, 72. *Polyb.* I, 54. et *Eustathium* in Odyss. ν, p. 520. 52. Adde Alex. Jerem. II, 25. ἀπόστρεψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας. Baruch. IV, 19. *Aristotel.* H. N. IX, 37. ubi etiam τραχὺς τῷ λεῖος opponitur. *Demosthen.* p. 423. 1. ed. *Reiske*: τραχεῖα λεαίνει. *Hesych.* τραχύς· σκληρός.

ΤΡΑΧΩΝΊΤΙΣ, ιδος, ἡ. *Trachonitis*, regio quaedam, sita in ultimis trans Jordanem regionibus versus orientem, inter Palaestinam et Coelosyriam, juxta desertum Arabiae ad latus orientale regionis Batanaeae, ubi quondam regnum Basaniticum situm fuit. Vide *Hadr. Relandi* Palaestinam

laestinam Lib. I. c. 23. p. 108 seq. et *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III. c. 13. p. 523 seq. *Ptolemaeus* c. XV. prope finem ait: *Batanaeae provinciae, a cujus orientali parte est Saccaea, et hujus sub Alsadamum montem sunt Trachonitae Arabes. Josephus* (A. J. I, c. 6. 4. XV, 10. 1.) testatur, eam ab Use, filio Aram, olim inhabitatam fuisse; postmodum vero receptaculis latronum summopere fuisse refertam. Sic dicta fuit secundum *Hadr. Relandum* l. l. a Trachonibus; secundum *Lightfootum* vero, *Strabonem* Lib. XVI. et *Plinii* H. N. V, c. 18. a duobus montibus, sive scopulis, qui Trachiones dicti fuerunt, ex hebraico טֹרַח *labor, molestia,* quia eorum adscensus maxime fuit difficilis. Hujus regionis et Ituraeae tetrarcha fuit Philippus, frater Herodis Antipae. Luc. III, 1. Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας. Confer. *Josephi* A. J. XVIII, c. 4. § 6. *Alberti* Glossar. Graec. p. 52. Τραχωνίτιδος· ἐμπορίας λύπη.

ΤΡΕΪΣ, οἱ, αἱ, et τὰ τρία, *tres, tria.* Genitivus τριῶν. Matth. XII, 40. τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας tres dies et tres noctes. ibid. XIII, 33. εἰς ἀλεύρου τρία σάτα cum satis tribus farinae. ibid. XVIII, 20. οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς ubi sunt duo, aut tres. ibid. XXVI, 61. διὰ τριῶν ἡμερῶν. ibid. XXVII, 40. ἐν τρισὶν ἡμέραις post tres dies. Act. V, 7. ὡρῶν τριῶν διάστημα trium horarum intervallum. Galat. I, 18. μετὰ ἔτη τρία post tres annos. 1 Cor. X, 8. εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες viginti tria millia. Apoc. XVI, 13. etc. Alexandrini adhibuerunt pro שָׁלֹשׁ et שְׁלשָׁה idem, Genes. VI, 10. VII, 13. IX, 19. XXII, 17. et pro chaldaico תְּלָת, תְּלָתָה, תְּלָתָא idem. Dan. III, 23. 24. VI, 2. 10. 13. VII, 5.

ΤΡΕΪΣ ΤΑΒΕΡΝΑΙ, ῶν, αἱ. *Tres Tabernae.* Nomen loci, aut oppiduli prope Romam, in via Appia. Vide supra ταβέρνη, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 654.

ΤΡΕΜΩ, fut. μῶ, 1. *tremo, contremisco, prae metu trepido, horreo,* a τρέω idem. Marc. V, 33. φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα timens ac tremens. Luc. VIII, 47. mulier τρέμουσα ἦλθε prae metu trepidans accessit. Act. IX, 6. τρέμων δὲ καὶ θαμβῶν εἶπε at ille tremens et obstupefactus inquit. Dan. V, 19. VI, 26. τρέμοντας καὶ φοβουμένους. Gen. IV, 11 et 13. στένων καὶ τρέμων. *Demosthen.* p. 314. 24. ed. *Reiske:* δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν.

2. *vereor, dubito aliquid facere.* 2 Petr. II, 10. δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες, pro βλασφημεῖν, angelos blasphemare, vel conviciis incessere non dubitant, s. verentur. Aeque commode tamen τρέμειν h. l. in notione *venerandi* accipi potest, ut post οὐ τρέμουσιν ponatur comma et post βλασφημοῦντες omissum sit αὐτάς. Conf. Ies. LXVI, 2 et 5. ubi τρέμειν *venerari, veneratione prosequi* notat. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΕΦΩ, (pro θρέφω, ne duae aspiratae concurrant, pro priori aspirata est littera tenuis.) fut. 1. θρέψω, (ubi tenuis mutatur in suam aspiratam,) aor. 1. ἔθρεψα,

1. *alo, nutrio, alimenta ad vitae sustentationem praebeo et subministro, de necessariis prospicio.* Passivum τρέφομαι *alor, nutrior, alimenta et victum accipio.* Matth. VI, 26. καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά et tamen a patre vestro coelesti aluntur. ibid. XXV, 37. πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν; quando vidimus te esurientem et cibum tibi suppeditavimus? Conf. v. 35. ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Luc. XII, 24. Act. XII, 20. διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς propterea quod alebatur ipsorum regio e territorio regio, h. e. propterea, quod frumenta ex territorio regio (scil. Judaea) eorum regioni subvehebantur. Apoc. XII, 6. 14. Alexandrini usi sunt hac voce pro

 אֶתְזִין

אִתְּזִין *chald. Ithpah.* a זוּן *cibare, alere, nutrire, sustentare,* Daniel IV, 9. הֶאֱכִיל *edere fecit,* Prov. XXV, 22. חַיָּה *in vita conservare,* Gen. VI, 19. 20. Ies. VII, 21. et כַּלְכֵּל, Piel a כּוּל, *sustentavit.* 1 Regg. XVIII, 13. Adde Gen. XLVIII, 15. ὁ Θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητός μου. Deut. XXXII, 18. καὶ ἐπελάθου Θεοῦ τοῦ τρέφοντός σε. Sapient. XVI, 26. *Aelian.* V. H. III, 18. *Eurip.* Phoen. v. 779. et 820. *Demosthen.* pag. 1358. ed. *Reiske:* τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασαμένην καὶ θρέψασαν τὴν οἰκίαν. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 3.

2. per metonymiam, *educo.* Luc. IV, 16. οὗ ἦν τεθραμμένος ubi erat educatus. 1 Macc. I, 33. XI, 39. ὃς ἔτρεφε τὸν Ἀντίοχον τὸ παιδάριον qui educabat Antiochum puerum. *Herodian.* I, 7. 5. *Aelian.* V. H. XII, 1. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. *Eurip.* Phoen. v. 289. πατρὶς ἡ θρέψασα patria, in qua quis educatus est. ibid. v. 509 et 639.

3. *sagino,* i. q. σιτεύω et σιτίζω. Jacob. V, 5. ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς saginastis vos (h. e. ventri et gulae indulsistis) quasi in diem mactationis. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΕ΄ΧΩ, fut. θρέξω, vel δραμῶ, 1. *curro, accurro, festino, propero,* et speciatim de iis usurpatur, qui in ludis Graecorum publicis cursu certabant. Matth. XXVII, 48. καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν protinus accurrit eorum aliquis. ibid. XXVIII, 8. ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ currunt renunciatum discipulis. Conf. v. 7. ταχὺ πορευθεῖσαι. Marc. V, 6. ἔδραμε accurrit. ibid. XV, 36. Luc. XV, 20. καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν et accurrens eum amplexibus et osculis excepit. ibid. XXIV, 12. ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον ad sepulcrum cucurrit. Joh. XX, 2. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον currit igitur ad Petrum. ibid. v. 4. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ ambo vero simul accurrebant. 1 Cor. IX, 24. οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσι qui in stadio cursu certant, omnes quidem certant. Hebr. XII, 1. δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα constanter percurramus, seu emetiamur stadium, (seu curriculum,) nobis propositum, h. e. per totam vitam nostram constantes maneamus in religionis christianae studio. *Dionys. Hal.* A. R. Lib. VII, p. 454. ὃς δὲ ἕτερον νυνὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶνα τρέχει. *Statius* Theb. III, v. 116. "ad lacrymas miserabile currunt certamen." *Hesych.* τρέχειν· ἀγωνίζεσθαι. Apoc. IX, 9. ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. Alexandrini usi sunt hac voce pro רוּץ *currere, accurrere.* Gen. XVIII, 7. XXIV, 20. 28. 29. XXIX, 12. 13. Zach. II, 4. Adde 1 Macc. II, 24. 32. 2 Macc. V, 2.

2. metaphorice: *subito procedo, celeriter incrementa capio, cito longe lateque propagor.* Sic legitur in N. T. 2 Thess. III, 1. ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ ut doctrina christiana quam celerrime propagetur. Conf. 2 Tim. II, 9. et Alex. Ps. CXLV, 15. ἕως τάχους δραμεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.

3. metaphorice: *omnes vires intendo, summo studio in aliquid feror, enixe laboro, studeo, summopere enitor, operam navo, assiduus sum, versor in aliqua re et negotio, fungor munere meo.* Rom. IX, 16. ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ igitur hominum studiis ne intensissimis quidem efficitur quidquam, sed omnia pendent a benignitate divina. 1 Cor. IX, 24. οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε multum et recte laborate, ut assequamini. ibid. v. 26. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως ego vero munere mihi demandato fungor (operam navo doctrinae christianae propagandae) non incerto eventu. Galat. II, 2. μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον ut appareret, num bene, an male hucusque versatus fuerim in munere meo gerendo; aut: ne frustra religioni christianae tradendae laborem impenderim, aut in posterum operam

que πληροῦν χώραν apud *Hie-*
Aur. Carmin. p. 32. ἀποπλη-
et ἔχειν τόπον apud *Arrian.*
ctet. Lib. II, c. 4. p. 177.
ροῦν τάξιν apud *Joseph.* de
3. 5. Huc etiam commode
st locus Act. I, 25. ubi sus-
nulam πορεύεσθαι εἰς τὸν τόπον
uae admodum exercuit in-
ingenia, nihil aliud signifi-
n: *venire in eam conditio-*
s *quis meruit,* adeoque h. l.
de morte violenta Judae,
Christi, a Luca adhibitam
odem modo *locus* adhibetur
nos Scriptores, v. c. *Cic.* in
Famil. IV. Ep. 2. s. 6.
locum res deducta sit, vi-
m de Claris Oratt. c. 26.
epos in Eumene c. 1. Sirac.
Adde etiam *Ittigii* H. E.
cap. 3. s. 3. § 11. p. 203.
ivit loca *Ignatii, Clementis*
: *Polycarpi,* ubi de damna-
ac felicitati aeternae des-
itur, eos abiisse εἰς τόπον ἴδι-
-nii Bibl. Antiq. Exeg. T.
. —
, *dignitas, officium,* ut lati-
apud *Gellium* N. A. XII,
Hist. III, 58. 5. *Juvenal.*
). Hanc notionem vocabulo
rmula πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον
Act. I, 25. obvia, tribuunt
Theophylactus, Oecumenius,
-lus, Hammondus, Homber-
i, ita, ut verba πορευθῆναι εἰς
ν ἴδιον non cum παρέβη, sed
struantur.
, h. e. *admissio,* nostrum:
e. Hebr. VIII, 7. οὐκ ἂν δευ-
έρου τόπος posterior oecono-
locum habuisset, h. e. non
set alia oeconomia. Sirac.
XXXVIII, 12.
nula διδόναι τόπον τινί, h. e.
alicui aliquid, semel tan-
ur in N. T. Rom. XII, 19.
τῇ ὀργῇ, quae verba optime
ntia reddideris: *permittite*
Deo, locum date vindictae
et vos ipsi ulcisci nolite.
I.

Theophylactus bene: συγχωρήσατε τῷ Θεῷ ἐπεξελθεῖν. De hac formula, quam alii vertunt: *differte iram,* (collato Latinorum: *Spatium dare irae. Liv.* II, 50. VIII, 32. *Seneca* de Ira III, 39.) alii vero: *fugite iram;* alii denique: *cedite,* h. e. *ne resistite injuriis aliorum,* ut ὀργὴ ad hostem referatur, vide, quae copiose et docte disputavit *Casaubonus* ad *Athenaeum* p. 652. *Gatakerus* ad *Marc. Antonin.* p. 104. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 82.

11. ἐν τῷ τόπῳ οὗ, *pro eo, quod, loco ejus, quod,* anstatt dass *in place of,* ad imitationem hebraicae formulae בִּמְקוֹם אֲשֶׁר, Hos. I, 10. Rom. IX, 26. καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥέθη αὐτοῖς et pro eo, quod olim ipsis dixi.

12. interdum omittitur, v. c. Matth. II, 9. ἐπάνω (τοῦ τόπου) οὗ ἦν τὸ παιδίον supra locum, in quo puer erat. Luc. II, 14. XII, 7. post ἔχω. Hebr. IV, 5. post ἐν τούτῳ. ibid. V, 6. post. ἐν ἑτέρῳ. Act. IX, 32. διερχόμενον διὰ πάντων, scil. τόπων, varia loca peragrantem. Phil. IV, 13. ἐν παντὶ scil. τόπῳ, vel χρόνῳ. Nec desunt exempla hujus ellipseos apud Graecos, v. c. *Alciphron.* Epp. p. 442. ubi post εἰς τ' αὐτὸν supple τόπον. *Aelian.* V. H. XIII,) 42. *Herodian.* VI, 5. 22. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΟΣΟΥ͂ΤΟΣ, τοσαύτη, τοσοῦτο, (pro quo etiam τοσοῦτον occurrit, non solum in N. T. libris, sed etiam apud Graecos. Vide *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 64. et 138.

1. proprie: *tantus, tam magnus,* ut denotet quantitatem continuam seu magnitudinem, ex τόσος *tantus* et οὗτος *hic.* Sic legitur in N. T. Matth. VIII, 10. οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον ne inter Israelitas quidem tantam fiduciam reperi. Luc. VII, 9. Act. V, 8. εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε· ναί, τοσούτου num tanti praedium vendidistis? respondit: recte, tanti. Hebr. I, 4. τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων tanto praestantior factus angelis. Alex. Exod. I, 12. καθότι δὲ αὐτοὺς ἐταπείνουν, τοσούτῳ πλείους ἐγίνοντο. Hebr. VII, 22.

κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης tanto praestantioris foederis; ubi κατὰ τοσοῦτον pendet a καθ' ὅσον quanto, v. 20. ibid. X, 25. τοσούτῳ μᾶλλον tanto magis. Apoc. XVIII, 7 et 17. ibid. XXI, 16. τοσοῦτον de longitudine usurpatur: τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον καὶ τὸ πλάτος longitudo ejus tanta est, quanta et latitudo. 2 Macc. IV, 3. τῆς δὲ ἔχθρας ἐπὶ τοσοῦτον προβαινούσης, *Aelian*. V. H. XII, 1.

2. quantitatem discretam, seu numerum significat, ubi idem est ac: *tam multus*, et in plurali: *tot*. Matth. XV, 33. ἄρτοι τοσοῦτοι tot panes; et ibidem ὄχλον τοσοῦτον tantam, h. e. tam numerosam multitudinem. Luc. XV, 29. τοσαῦτα ἔτη tot annos. Joh. VI, 9. ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; sed quid tantulum ad tantam multitudinem? 1 Cor. XIV, 10. τοσαῦτα γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ tot genera linguarum reperiuntur in mundo. Hebr. IV, 7. μετὰ τοσοῦτον χρόνον post tantum temporis intervallum.

3. quantitatem continuam, seu magnitudinem et quantitatem discretam, seu multitudinem simul denotat, ut idem sit, ac: *tantus et tam multus*, seu *tot*. Joh. XII, 37. τοσαῦτα σημεῖα tot et tam insignia miracula. ibid. XXI, 11. τοσούτων ὄντων, sc. τῶν ἰχθύων, et quamvis tam multi et tam magni pisces essent. Galat. III, 4. τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; num tot ac tanta mala frustra pertulistis? Hebr. XII, 1. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΌΤΕ. Proprie non videtur adverbium esse, sed accusativus neutrius generis, elliptice positus, ut plene dicatur περὶ τότε τὸ μέρος χρόνου, id quod colligi potest ex loco *Lysiae* Orat. VI, cap. 2. οὐ θαυμαστὸν, εἰ τότε τὰς μορίας ἐξέκοπτον, ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν φυλάττειν ἠδυνάμεθα. Sed in N. T. libris fere adverbialiter sumitur, significans:

1. *tunc, eo tempore*, damals *then*, de tempore praeterito. Matth. II, 17. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν tunc eventu comprobatum est praedictum a Jeremia propheta. ibid. XI, 20. τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν. (Potest tamen h. l. τότε verbi *hoc ipso tempore*, ut legitur apud *Xenoph. Anab.* I, 1. 6.) ibid. XII, 22. XIII, 26. XXIV, 10. XXVII, 16. Rom. VI, 21. τίνα καρπὸν εἴχετε τότε;

2. *tum, postea, deinde*, darauf, alsdann *after that*, Matth. III, 5. ubi tamen τότε ita ponitur, ut videri possit vel valere idem, quod: *quare, quocirca*, vel pro καὶ adhibitum esse. Matth. III, 15. τότε ἀφίησιν αὐτὸν tum illi morem gessit. ibid. IV, 1. 5. V, 24. καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου et tum veniens offer donum tuum. ibid. VIII, 26. XV, 28. Act. XV, 22. ubi tamen τότε aeque commode *quare, quocirca* reddi potest. Idem valet de loco Act. XXI, 26. coll. Dan. II, 12.

3. *olim, aliquando*, vormals *formerly*. Galat. IV, 29. τότε temporibus Abrahami. 2 Petr. III, 6. τότε temporibus Noachi. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 10. Cf. *Abresch. Dilucidatt. Thucyd.* IV, 46.

4. *in sequentibus, paulo post*. Hebr. X, 9. ubi τότε respondet τῷ ἀνώτερον, v. 8.

5. cum praepositione constructum nominascit, significans: *illud, istud tempus*. Matth. IV, 17. ἀπὸ τότε ab isto tempore. ibid. XVI, 21. XXVI, 16. Adde Sirac. VIII, 12. *Herodian. Grammaticus* Fragm. p. 206. ad calcem Eclogarum *Phrynichi* a *Pavo* editarum: ἀπὸ τότε καὶ ἐκ τότε μὴ λέγε, ἀλλ' ἐξ ἐκείνου· καὶ καθόλου δὲ τοῖς χρονικοῖς ἐπιῤῥήμασιν οὐ συντάττουσι τὰς προθέσεις.

6. interdum abundat, v. c. Joh. XIII, 27. μετὰ τὸ ψωμίον, τότε κ. τ. λ.

7. πρῶτον — καὶ τότε *primum*, vel *prius — deinde*, vel *postea*. Matth. V, 24. XII, 29. Marc. III, 27. Luc. VI, 42.

8. ὅτε — τότε *cum — tum*. Matth. XIII, 26. XXI, 1. Joh. XII, 16.

9. ὅταν — τότε *cum — tum*. Matth. XXV, 31. Marc. XIII, 14. Luc. XXI, 20. Joh. II, 10. VIII, 28. 1 Cor. XIII, 10. XV, 28.

10. ὡς — τότε καὶ *postquam — tum etiam*. Joh. VII, 10.

τότε μὲν — ἔπειτα μετὰ τοῦτο
idem — deinde autem. Joh.
: 14.
st genitivos, consequentiam
ntes, ponitur. Act. XXVII,
λῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε
ε. τ. λ. item post participia
ım. Act. XXVIII, 1. καὶ δια-
τότε ἐπέγνωσαν.
ὅτι — τότε *nunc — in altera*
Cor. XIII, 12.
τε μὲν — νῦν δὲ *tunc quidem —*
ro. Galat. IV, 8. 9. Hebr.
5. Alexandrini adhibuerunt
tunc, tum, Genes. XII, 6.
. Exod. XII, 44. 48. chald.
m, Esra IV, 23. 24. Dan. II,
א *post, postea,* Levit. XXII,
ntum, tantummodo, duntaxat,
XXVIII, 13. et אַךְ idem,
XVIII, 29.
, poetice pro τούτου, vel αὐτοῦ.
VII, 28. τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν
im progenies sumus. Apoc.
πὸ τοῦ ὁ ὢν κ. τ. λ. ab eo, qui
olyb. Hist. V, c. 49. κελεύσαν-
ν τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ πῶς δεῖ
ταῖς ἐπὶ τὸν Μόλωνα παρασκευαῖς.
. I, cap. 4. Conf. *Schwarz.*
ecismis Discipul. Christi An-
cap. 8. p. 42. et c. 14. p.

'NANTÍON. Adverbium, sig-
: *contra, e contrario,* pro τὸ
per concretionem atticam.
it in N. T. tantum 2 Cor. II,
τοὐναντίον μᾶλλον χαρίσασθαι ut
potius vos ei condonetis. Ga-
7. ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντες sed e
io cum cognoscerent. 1 Petr.
τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες sed e
io potius bene iis precamini
ficiis eos ornate. Vide *Lexi-*
ophonteum s. v. ἐναντίος.
'NOMA, *nomine,* seu *nomine*
Vocabulum indeclinabile, com-
ex τὸ et ὄνομα, per concretio-
icam, quod tantum legitur in
Iatth. XXVII, 57. τοὔνομα Ἰω-
κατὰ τὸ ὄνομα Ἰωσὴφ nomine

Josephus, h. e. qui nominabatur Josephus. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 6. 2. et *Anab.* II, 5. 2. V, 3. 1.

ΤΟΥΤΈΣΤΙ, vel ΤΟΥ͂Τ' ἘΣΤΙ, *hoc est, hoc significat,* ex τοῦτο *hoc* et ἐστὶ *est.* Formula explanandi et explicandi, veteribus frequentissima, quae legitur in N. T. Matth. XXVII, 46. Marc. VII, 2. κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις communibus manibus, h. e. illotis. Act. I, 19. Ἀκελδαμὰ, τουτέστι χωρίον αἵματος, Akeldama, h. e. ager sanguinis. ibid. XIX, 4. Rom. VII, 18. οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, τὸ ἀγαθὸν non habitat in me, h. e. in corpore meo, bonum. ibid. IX, 8. Philem. v. 12. Hebr. II, 14. VII, 5. IX, 11. X, 20. XI, 16. XIII, 15. 1 Petr. III, 20. Alexandrini adhibuerunt pro הוּא, Job. XL, 19. Adde *Jamblich.* c. 17. p. 59. et *Heraclid. Pontic.* Allegor. Homer. p. 450.

ΤΡΆΓΟΣ, ου, ὁ, *hircus, caper,* a τραγεῖν, aor. 2. infin. act. verbi τρώγω *rodo, comedo,* quod arbores rodere soleat, vel παρὰ τὸ τραχὺ τοῦ δέρματος ab aspera et hirsuta pelle. Legitur in N. T. tantum Hebr. IX, 12. 13. αἷμα ταύρων καὶ τράγων sanguis taurorum et hircorum. ibid. v. 19. et X, 4. Alexandrini adhibuerunt pro תַּיִשׁ *hircus, aries, caper,* Genes. XXX, 35. XXXII, 14. Prov. XXX, 31. צָפִיר *hircus,* Dan. VIII, 5. 8. 21. et עַתּוּדִים *hirci,* Genes. XXXI, 10. 12. Ies. I, 11. XXXIV, 6. Ezech. XXXIX, 18.

ΤΡΆΠΕΖΑ, ης, ἡ, 1. proprie: *mensa quaecunque, cui aliquid imponitur,* v. c. cui cibi imponuntur et ad quam sedent coenantes et convivantes, abacus mensarii, ad quem sedens numos computat, mensa numulariorum et foeneratorum, mensa, ad usus sacros, sive ad alios usus destinata, quasi τετράπεζα, per aphaeresin, ut nonnullis placet, ex τετρὰς, άδος, ἡ, *numerus quaternarius,* et πέζα, ης, ἡ, *pes,* quod mensae quatuor initio haberent pedes. Matth. XV, 27. καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων

των ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν sed tamen canes saturantur de micis, decidentibus a mensa dominorum suorum. ibid. XXI, 12. καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε et mensas numulariorum evertit. Marc. VII, 28. ὑποκάτω τῆς τραπέζης. ibid. XI, 15. Luc. XVI, 21. XXII, 21. 30. Joh. II, 15. Hebr. IX, 2. ἡ τράπεζα dicitur κατ' ἐξοχὴν mensa in sancto templi Hierosolymitani, seu tabernaculi foederis, cui imponebantur panes sacri, οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως, de quibus vide dicta supra ad vocem πρόθεσις. Facta erat e lignis Sittinis, auro purissimo undique obducta, pondo plurium talentorum. Longitudo mensae erat duorum cubitorum, latitudo unius, altitudo unius cum dimidio. Hebraice vocabatur שֻׁלְחַן הַפָּנִים Num. IV, 7. h. e. ἡ τράπεζα ἡ προκειμένη, ut ab Alexandrinis redditur. Adde Exod. XXV, 23. 27. 28. 30. 1 Macc. I, 23. καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως.

2. per metonymiam: *cibi, qui in mensa apponi solent, convivium, quod in mensa instrui solet,* quemadmodum etiam ἀγορὰ haud raro pro *rebus, in foro venalibus,* ponitur. Ita capitur in N. T. Act. XVI, 34. παρέθηκε τράπεζαν apposuit mensam, h. e. coenam paravit, cibos ipsis apposuit, convivium paravit. 1 Cor. X, 21. τράπεζα Κυρίου, h. e. *convivium sacrum, coena Domini,* opponitur τῇ τραπέζῃ δαιμονίων, h. e. *coenae sacrificiali gentilium,* seu *cibis, Diis ethnicorum sacris.* Vide *Zeibichii* Observationes ex Nummis Sacras p. 67. Hinc apud Alexandrinos quoque τράπεζα legitur pro פַּתְבַּג *portio cibi,* Dan. I, 5. 8. 13. 15. ὑπὲρ τὰ παιδάρια τὰ ἐσθίοντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως: et pro שְׁאֵר *caro, alimentum,* Ps. LXXVIII, 20. ἢ ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Eodem modo שֻׁלְחָן usurpatur Ps. LXXVIII, 19. Ies. XXI, 5. LXV, 10. καὶ ἑτοιμάζοντες τῷ δαιμονίῳ τράπεζαν. Nec graeci et latini Scriptores hunc usum loquendi ignorant. Sic v. c. apud *Aelian.* V. H. I, 19. ἀσωτία τραπέζης est *victus intemperantia.* ib. II, 17. τράπεζα παρατεθεῖσα *cibi appositi.* ibid. IV, 22. τράπεζα ἁβροτέρα *victus lautior.* *Plato* Ep. VII. Vide *Reiskium* ad *Diod. Sic.* p. 89. *Horat.* de Arte Poetica v. 198. Idem Serm. II, 4. 87. *Virgil.* Aen. I, v. 690. et VII, 176.

3. metaphorice: *omnia commoda, quibus aliquis fruitur.* Rom. IX, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα inter convivia laeta, seu fortunatos ipsos opprimat calamitas et miseria. Verba sunt desumta ex Ps. LXIX, 22. Cf. quoque Ps. XXIII, 5.

4. *mensarius, argentarius, ad quem pecuniam, ne vacet, deferunt et pro ea usuras legitimas accipiunt, mensa publica, aerarium negotiatorum,* die Bank *the bank.* Sic legitur in N. T. Luc. XIX, 23. καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν; cur pecuniam meam non tradidisti mensariis? ubi partim sequuntur verba: καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό, partim pro ἐπὶ τὴν τράπεζαν legunt alii τοῖς τραπεζίταις. *Philostrat.* Vit. Soph. II, 1. 3. p. 549. ed. *Olear.* Exempla alia hujus usus loquendi collegit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 308. et *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 748.

5. *pecunia, eleemosyna colligenda et in pauperes distribuenda.* Act. VI, 2. διακονεῖν τραπέζαις rem pecuniariam tractare, seu operam dare eleemosynae colligendae et distribuendae. *Joseph.* A. J. XII, 2. 3. οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης κομιζόμενοι τὰ λύτρα. Cf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 182. Suepius in N. T. non legitur.

ΤΡΑΠΕΖΊΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *mensarius, qui, ad abacum sedens, numos numerat et computat,* a τράπεζα *mensa,* et speciatim abacus, ad quem mensarius sedens numos numerat et computat.

2. *argentarius, numularius, collybista, foenerator publicus, qui non solum ab aliis pecuniam accipit mutuo, ita, ut certo cum lucro restituat, interim majus foenus ab aliis exigens, sed etiam*

numos

μέλι ἄγριον cibi loco utebatur locustis et melle agresti. ibid. VI, 25. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς; nonne vita pluris est quam victus? ibid. X, 10. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστὶ dignus enim est victu operarius omnis. ibid. XXIV, 45. τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ ut victum ipsis stato tempore distribuat. Luc. XII, 23. Joh. IV, 8. ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι ad coëmendum cibum. Act. II, 46. IX, 19. XIV, 17. XXVII, 33. 34. 36. 38. Jacob. II, 15. Alexandrini usi sunt pro טֶרֶף *victus, esca, cibus*, Psalm. CXI, 5. מָזוֹן *alimentum, commeatus, esca, cibus*, 2 Chron. XI, 23. Dan. IV, 12. 21. אֹכֶל idem, Job. XXXVI, 31. Psalm. CIV, 27. CXLV, 15. et לֶחֶם *panis, cibus, nutrimentum*. Prov. VI, 8. XXX, 25. Psalm. CXLVI, 7.

2. metaphorice: *doctrina*, quae est nutrimentum quasi animi. Hebr. V, 12. 14. ἡ στερεὰ τροφὴ est doctrina sublimior. Vide supra ad στερεὸς dicta.

3. interdum omittitur, v. c. Act. XXVII, 33. coll. v. 36. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΌΦΙΜΟΣ, ου, ὁ. *Trophimus*. Nomen proprium viri graecum, idem quod *alumnus, nutritius*. (*Thom. Mag*. p. 935. Τρόφιμος, ὁ τρεφόμενος ὑπό τινος. *Xenoph*. Hist. Gr. V, 3. 9.) aut *alimentum praebens, alens, herus, qui famulitium alit*. (*Hesych*. Τρόφιμον, ὃν ἡμεῖς δεσπότην.) a τροφὸς, quod vide. Fuit vir Ephesius, qui ter tantum in N. T. commemoratur. Act. XX, 4. XXI, 29. 2 Tim. IV, 20.

ΤΡΟΦΌΣ, οῦ, ὁ, *alimentum praebens, nutriens, alens*, i. q. τροφεύς, (*Eurip*. Phoen. v. 45.) a praet. med. τέτροφα, verbi τρέφω *alo, nutrio*. *Eurip*. Phoen. v. 703. τροφὸς πάντων γᾶ alma tellus omnium nutrix. *Aquil*. Deut. I, 31. Foemininum τροφὸς, οῦ, ἡ, *nutrix, altrix*, et speciatim de *mulieribus* adhibetur, *quae infantibus, tam suis, quam alienis mammas ac nutrimenta praebent eosque ad firmiorem et robustiorem aetatem perducunt et educant*. Sic semel in N. T. legitur 1 Thess. II, 7. ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα quemadmodum nutrix eademque mater liberos suos fovet et tenerrimo amore prosequitur. In versione Alexandrina respondet hebraico מֵינֶקֶת *nutrix, lactatrix*. Genes. XXXV, 8. 2 Regg. XI, 2. 2 Chron. XXII, 11. *Hesych*. τροφός· μήτηρ. Idem: τίτθη· τροφός. *Ammonius* τροφὸν a τίτθη ita differre existimat, ut hoc eam significet, quae ipsa mammam praebeat infanti, τροφὸς vero et τιθηνὸς dicatur ἡ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν ποιοῦντα καὶ μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμόν. Sed in versionibus graecis V. T. τροφὸς et τίτθη haud raro permutari solent. Conf. *Aquilae* et *Symmachi* fragmenta Genes. XXIV, 59. et Ruth. IV, 16. *Valckenar*. Animadv. ad Ammonium, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 298 seq. Specialem *Diatriben de nutricibus et paedagogis* edidit *J. J. Claudius* adjectam Ej. *Diss. de Salutationibus Vett. Ultraj.* 1702. 8.

ΤΡΟΦΟΦΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *nutricis et matris instar fero, vel alimenta praebeo et educo, educationis et nutricationis labores molestiasque perfero, alo, nutrio, foveo, benignitate et tenerrimo amore aliquem prosequor ejusque curam diligentissime gero*, a τροφὸς *nutrix* et φορέω *fero, gesto*. Legitur in N. T. tantum Act. XIII, 18. καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ et postquam per quadraginta annos in deserto eos aluerat eorumque curam diligentissime gesserat patris, aut nutricis instar. *Syrus:* ܘܬܪܣܝ ܐܢܘܢ *et nutrivit eos*. Eodem modo quoque transtulit *Aethiops*. *Arabs* vertit: وطعمهم وعالهم *et beavit eos et nutrivit illos*. *Vulgatus*, qui habet; *mores eorum sustinuit*, legit ἐτροποφόρησεν, quam lectionem etiam *Griesbachius* in textum recipere non dubitavit. Sed admodum incertum ac anceps est judicium, utra lectio sit praeferenda, cum utramque et usus loquendi admittat et series

orationis

orationis suadeat ac commendet. Verbum enim τροφοφορέω in eadem significatione adhibuerunt Alexandrini Deut. I, 31. ἐτροφοφόρησέ σε Κύριος, ὡς εἴ τις τροφοφορήσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Conf. ad h. l. *Grabii* Prolegomena in LXX. Interpp. T. I. c. 3. § 8. 2 Macc. VII, 27. ubi mater ad filium: ἐλέησόν με τὴν ἐν γαστρὶ περιενέγκασάν σε μῆνας ἐννέα, καὶ θηλάσασάν σε ἔτη τρία, καὶ ἀγαγοῦσαν εἰς ἡλικίαν ταύτην καὶ τροφοφορήσασαν. *Macarius* Homil. 46. ubi de infantis matre: ἀναλαμβάνει καὶ περιβάλλει καὶ τροφοφορεῖ ἐν πολλῇ στοργῇ. *Hesych.* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ἐτροφοφόρησεν· ἔθρεψεν. Cf. *Boisii* Collat. Interpp. Vett. p. 399. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I, p. 1185 seq. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 536. et *Deylingii* Obss. SS. P. II, p. 459.

ΤΡΟΧΙΆ, ᾶς, ἡ, *orbita, rotae vestigium*, das Gleis *a track*, etiam *via, semita, cursus*, a τροχὸς *rota*. Legitur in N. T. tantum Hebr. XII, 13. καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν et orbitas rectas facite pedibus vestris, h. e. recta via incedite, ne deflectite a recto tramite, seu, tropo remoto, ne deficite et deflectite a praeceptis religionis christianae. Prov. IV, 26. ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσὶ, ubi in hebraico legitur מַעְגָּל, (quod notat *plaustrorum ambitus ad munienda castra*, item *orbitam, viam plaustralem, habentem orbitas*, seu *rotarum vestigia*, ab עָגַל *rotundum esse*,) cui voci hebraicae etiam respondet apud Alexandrinos Prov. II, 15. IV, 11. V, 6. 21. *Hesych.* τροχιαί· αἱ τῶν τροχῶν χαράξεις. Idem: τροχιάς· πορείας. Et sic etiam explicatur in *Alberti* Glossar. Gr. p. 185. *Suid.* τροχιάς· πορείας, τρίβους, ἐργασίας.

ΤΡΟΧΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *rota currus et quicquid in orbem redit*, si est nomen ὀξύτονον, sed si est παροξύτονον, τρόχος, ου, ὁ, significat *cursum*, vel *cursorem*, (*Demosthen.* p. 856. 13. ed. *Reiske.*) a praet. med. τέτροχα, verbi τρέχω *curro*. Sed τρόχον et τροχὸν aliquando idem esse, multis exemplis docuit *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Ep. Jacobi p. 481. Hinc in versione Alexandrina respondet hebraico אֹפָן *rota*, Ies. XXVIII, 27. Ezech. I, 15. 16. 19. 20. 21. III, 13. X, 6. 9. 10. etc. גַּלְגַּל *orbis, rota, sphaera*, Ies. V, 28. XVII, 13. Ezech. X, 2. 6. XXIII, 24. XXVI, 10. et מֹרַג *tribula, trahae* vel *vehiculi species, qua olim frumenta excutiebantur*. 2 Sam. XXIV, 21. Ies. XLI, 15. Adde Sirac. XXXIII, 5. XXXVIII, 29. *Xenoph.* Sympos. II, 8. ubi de orbe saltatorio usurpatur. Eundem de Re Equestri X, 6. *Eurip.* Phoeniss. v. 1211. ubi *currum* significat. *Hesych.* τροχός· περιβόλαιον. τεῖχος, ἢ κύκλος, ἢ δρόμος.

2. metaphorice: *universus alicujus rei ambitus, quicquid sub re quadam comprehenditur et ad eam pertinet*. Sic semel tantum in N. T. legitur Jacob. III, 6. ubi lingua dicitur φλογίζειν τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως incendere totius vitae decursum a prima ejus origine usque ad mortem, h. e. ubi ab imagine recesseris, omnem vitam humanam miserrimam reddere. Conf. supra dicta ad vocem γένεσις. Alias hujus difficillimi loci explicationes collegit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 423 seq. et *Wolfius* in Curis Philol. in N. T. T. IV, p. 48 seq. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II, p. 670.

ΤΡΎΒΛΙΟΝ, seu ΤΡΥΒΛΊΟΝ, ου, τὸ, *catinus, paropsis, patina*, et generatim: *omne vas escarium, in quo cibus reponitur et in mensa escaria apponitur*, etiam *vas, quo hauritur aliquid, ut ad esum apponatur*, v. c. *trulla*: speciatim vero *vas, quod servit continendis condimentis liquidis, embammatibus, pulti et jusculis*. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 23. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα qui mecum manum in catino intingit, h. e. qui mecum jam convivatur. *Pfaffius* in Notis Exegeticis in Matthaeum l. l. τρύβλιον vocari h. l. existimat *vas escarium, in quo erat illud* ἔμβαμμα, quod Judaei vocabant

vocabant חרוסת, sive *herbam, amaram, aceto tinctam.* Conf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 265. Marc. XIV, 20. εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Apud Alexandrinos legitur pro hebraico קְעָרָה *scutula, scutella,* Exod. XXV, 29. Num. IV, 7. VII, 13. 19. etc. et pro כַּף *acerra.* 1 Regg. VII, 50. Adde Sirac. XXXI, 14. *Aelian.* V. H. IX, 37. *Hesych.* τρυβλίον· ὀξυβάφιον, ἢ ποτήριον μύστρων τριῶν, ad quem locum conf. interpretes. *Suid.* τρυβλίον· ὀξυβάφιον, πινάκιον, ποτήριον, ὀρθομίλιον. *Cod. Coislin.* CXCV. apud *Albertum* Append. Glossar. Gr. N. T. p. 206. τρυβλίον· ἔστι τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ δισκάριον καλούμενον. *Epiphanius* de Mensur. et Ponderibus p. 542. edit. Basil. τρυβλίον· ὀψόβαφόν ἐστι τὴν πλάσιν, ἤτοι παροψίς, ἥμισυ δὲ ξέστου τὸ μέτρον ἔχει. In Gloss. Vett. apud *Labbaeum* p. 190. vertitur *catinus.* Conf. *Is. Casaubon.* Notas ad *Aristoph.* Equites v. 647. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 517. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I, p. 373.

ΤΡΥΓΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *meto, fruges cereales colligo,* a τρύγη, ης, ἡ, *triticum, hordeum, frumentum, fruges cereales.* Apud Alexandrinos respondet hebraico קָצַר *messuit, demessuit.* Hos. X, 12. 14. Hinc τρυγητὸς *messis,* hebr. קָצִיר, pro quo legitur in versione Alexandrina Ies. XVI, 9. Joel. I, 11. III, 22. Jam, quia τρύγη non solum *fruges cereales,* sed etiam *vindemiam* notat, hinc etiam τρυγάω

2. notat *vindemio, uvas decerpo,* seu *amputo.* Sic autem ter tantum legitur in N. T. Luc. VI, 44. οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλὴν nec ex rubo vindemiatur uva. Apoc. XIV, 18. τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς γῆς vindemia botros terrae. ibid. v. 19. ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον vindemiavit vineam. Alex. Deut. XXIV, 21. ἐὰν δὲ τρυγήσῃς τὸν ἀμπελῶνά σου. ibid. XXVIII, 30. ἀμπελῶνα φυτεύσεις καὶ οὐ μὴ τρυγήσεις αὐτόν. ibid. XV, 33. τρυγηθείη δὲ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας. Sirac. XXXIII, 20. καὶ ὡς τρυγῶν ἐπλήρωσα ληνόν. *Hesiod.* Scut. 292. οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες. *Dioscor.* V, 29. τρυγηθῆναι τὴν σταφυλήν. *Plutarch.* Sympos. VI, 7. τρυγᾷν λέγομεν τοὺς δρεπομένους τὴν ἀμπελίνην χώραν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 812. Eodem modo τρυγητὸς de *vindemia* usurpatur apud Alexandrinos Levit. XXVI, 5. Ies. XXIV, 13. Amos IX, 13.

ΤΡΥΓΩ'Ν, όνος, ἡ, *columba, turtur* (*Linn.*) Nomen ὀνοματοπεποιημένον, deductum a sono gementis turturis, a τρύζω, idem quod τρίζω *strido, murmuro, susurro.* Legitur in N. T. tantum Luc. II, 24. ζεῦγος τρυγόνων par turturum. Hebraice dicitur תּוֹר, pro quo etiam Alexandrini hoc graeco vocabulo usi sunt. Gen. XV, 9. Levit. I, 14. Num. VI, 10. Cant. I, 10. II, 12. Etiam pro דְּרוֹר *columba sylvestris, turtur.* Al. *hirundo* legitur apud eosdem. Ps. LXXXIV, 3. Adde *Aelian.* V. H. I, 15. *Suid.* τρύζει· ψιθυρίζει, γογγύζει, ἀσήμως λαλεῖ. παρὰ καὶ ἡ τρυγών, ἐπεὶ ἀσήμως φθέγγεται καὶ γογγυστικῶς. Conf. *Bekmannum* ad *Antigoni Carystii* Histor. Mirab. cap. 44. p. 75.

ΤΡΥΜΑΛΙΑ', ᾶς, ἡ, (ionice dicitur τρυμαλιή, *Plutarch.* de Educat. Puer. II, 16. 17.) *foramen quodcunque,* i. q. τρύπημα, a τρύμα, *foramen,* quod est a perf. pass. τέτρυμαι, verbi τρύω *tero, attero.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. X, 25. διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος per foramen acus. Luc. XVIII, 25. coll. Matth. XIX, 24. Apud Alexandrinos de *fissuris petrarum* usurpatur, et respondet hebraico נָקִיק, Jer. XIII, 4. XVI, 16. סְעִיף, Judd. XV, 8. 11. חֲגָוִים *fissurae,* Jer. XLIX, 16. et מִנְהָרוֹת *specus.* Judd. VI, 2. *Hesych.* τρυμαλιαί· τρῦπαι.

ΤΡΥ'ΠΗΜΑ, τος, τὸ, *foramen, terebrando,* vel *pertundendo factum,* a τρύπα *foramen,* quod est a prima pers. praet. pass. τετρύπημαι, verbi τρυπάω, ῶ, *terebro, perforo, pertundo,* quod adhibuerunt

adhibuerunt Alexandrini Job. XLI, 2. Hagg. I, 6. pro נָקַב perforavit. Legitur in N. T. tantum Matth. XIX, 24. διὰ τρυπήματος ῥαφίδος per foramen acus. Conf. Marc. X, 25. διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος. *Moeris :* ὀπὴν ἀττικῶς· τρύπημα· ἑλληνικῶς· ubi vide Interpretes.

ΤΡΥΦΑΙΝΑ, ης, ἡ. *Tryphaena.* Nomen mulieris graecum, significans: *deliciosa, delicatula,* a τρυφὴ *deliciae, luxus.* Semel tantum commemoratur in N. T. Rom. XVI, 12.

ΤΡΥΦΑΩ, ῶ, fut. ήσω, *in deliciis vivo, delicate vivo, vitam mollem et delicatam ago,* i. q. σπαταλάω, a τρυφὴ *deliciae, luxus,* quod vide. Legitur in N. T. tantum Jacob. V, 5. ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε vitam mollem et luxuriosam egistis his in terris. Apud Alexandrinos legitur pro hebr. הִתְעַדֵּן *oblectatus, voluptate affectus fuit, delicate vixit,* Nehem. IX, 25. et pro הִתְעַנֵּג idem. Ies. LXVI, 11. Adde Sirac. XIV, 4. Apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 11. τρυφᾶν de iis usurpatur, qui lautiore vestitu utuntur. Eadem voce de *voluptate venerea* usus est *Josephus* A. J. VII, c. 7. sect. 1. et *Xenoph.* Mem. III, 11. 10. de iis, qui insolenter se gerunt et alios ludibrio habent.

ΤΡΥΦΗ, ῆς, ἡ, *luxus, deliciae, mollities, vita delicata,* i. q. σπατάλη, a θρύπτω *frango ;* nihil enim animum hominis ita frangit ac effoeminat, ut luxus et deliciae vitae. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. VII, 25. ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσὶν, qui vestimentis splendidis utuntur et vitam mollem agunt, in regiis palatiis sunt. 2 Petr. II, 13. ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν quotidianam vitam mollem et luxuriosam voluptati ducentes. Alexandrini adhibuerunt pro עֵדֶן *voluptas, oblectatio, deliciae,* Gen. II, 15. Jer. LI, 34. Ezech. XXXI, 9. 16. 18. Joel. II, 3. תַּעֲנוּג *oblectatio,* Prov. XIX, 10. Cant. VII, 6. Mich. II, 9. et מַעֲדַנִּים *deliciae, voluptas.* Gen. XLIX, 20. Thren. IV, 5. Adde *Aelian.* V. H. I, 19. *Herodianum* I, cap. 6. 3. ubi videndus *Irmischius* p. 188. ib. Lib. I, cap. 12. § 9. p. 491. ed. *Irmischii. Eurip.* Phoen. v. 1512. *Suid.* τρυφή· ἡ σπατάλη.

ΤΡΥΦΩΣΑ, ης, ἡ. *Tryphosa.* Nomen proprium mulieris, origine graecum, idem quod *delicate vivens,* a τρυφάω *in deliciis vivo.* Semel tantum in N. T. commemoratur Rom. XVI, 12.

ΤΡΩΑΣ, άδος, ἡ. *Troas.* Est urbs maritima Asiae minoris, seu potius Phrygiae minoris, regionis Asiae minoris, haud procul Troja, quae et Antigonia dicta est, teste *Plinio* H. N. Lib. V, cap. 30. Est etiam nomen regionis Phrygiae minoris, Ilio urbi circumjectae, inter Mysiam majorem et minorem. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 3. p. 42 seq. et *Cluverii* Introd. ad Geograph. Lib. V, c. 18. Commemoratur in N. T. Act. XVI, 8. 11. XX, 5. 6. 2 Cor. II, 12. 2 Tim. IV, 13.

ΤΡΩΓΥΛΛΙΟΝ, ου, τὸ. *Trogyllium.* Nomen urbis et promontorii Ioniae, non procul ab insula Samo distantis, inter Ephesum et Meandri ostia, testibus *Strabone* et *Ptolemaeo.* Conf. *Cellarii* Geogr. Lib. III, cap. 3. p. 19 et 71. Commemoratur in N. T. tantum Act. XX, 15.

ΤΡΩΓΩ, fut. 1. τρώξω, perf. τέτρωχα, aor. 2. ἔτραγον, 1. *edo, comedo,* et proprie de bestiis dicitur, quemadmodum contra ἐσθίω proprie de hominibus adhibetur ; (*Etym. M.* τρώγω σημαίνει τὸ κατεργάζεσθαι τὰ βαλλόμενα, καὶ μὴ ἐᾶν ὑγιῆ, ἅτινα ἂν τρώγῃ τις. *Eustath.* in Od. ζ. pag. 249. 45. ὠνοματοπεποιῆσθαι ἐπὶ ἀλόγων, τραχύτητα ἔχον καὶ ἐπιφέρητα πολλὴν πρὸς τὸ ἐσθίειν, ὅπερ ἐπὶ λογικῶν μάλιστα λέγεται.) usurpatur tamen in N. T. etiam de hominibus, v. c. Matth. XXIV, 38. τρώγοντες καὶ πίνοντες edentes ac bibentes. Joh. XIII, 18. ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον qui mecum convivatur, h. e. qui mecum familiariter vivit, alumnus meus, quem

operam navem. Vide supra sub voce κενός. ibid. V, 7. ἐτρέχετε καλῶς bene et feliciter hucusque versati estis in religione christiana cognoscenda et observanda. Phil. II, 16. ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα me non frustra religioni christianae propagandae impendisse operam. Auctor incertus in Anthol. Graeca Lib. II, c. 47. Epigr. 21. p. 256. πῖνε καὶ εὐφραίνου. τί γὰρ αὔριον, ἢ τί τὸ μέλλον, οὐδεὶς γιγνώσκει. μὴ τρέχε, μὴ κοπία. Adde Alex. Ps. CXIX, 32. Prov. I, 16. et IV, 12. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΙΆΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *triginta*. Est numerale cardinale indeclinabile, a τρεῖς, τρία, *tres, tria*. Legitur in N. T. tantum Matth. XIII, 8. καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα et fructum ediderunt, vel centesimum, vel sexagesimum, vel trigesimum. ibid. v. 23. XXVI, 15. illi vero constituerunt ipsi τριάκοντα ἀργύρια triginta argenteos. Hoc erat pretium servorum ordinarium apud Hebraeos. Conf. Tractat. Talmud. Erachin fol. 142. ib. XXVII, 3. 9. Marc. IV, 8. 20. Luc. III, 23. καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος Jesus autem fere trigesimum annum incipiebat agere. Joh. V, 5. τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ per triginta et octo annos morbo vexatus. ibid. VI, 9. Galat. III, 17. Alexandrini adhibuerunt pro שְׁלשִׁים idem, Gen. V, 3. 5. 16. VI, 15. Exod. XII, 40. 41. et pro chaldaico תְּלָתִין idem. Dan. VI, 8. 13.

ΤΡΙΑΚΌΣΙΟΙ, αι, α, *trecenti, ae, a*, a τρεῖς et ἑκατὸν *centum*. Bis tantum in N. T. legitur. Marc. XIV, 5. poterat hoc πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων vendi plus quam trecentis denariis. Joh. XII, 5. In versione Alexandrina respondet hebraico שְׁלשׁ מֵאוֹת idem. Gen. VI, 15. IX, 28. XIV, 14. Num. I, 23. et alibi.

ΤΡΊΒΟΛΟΣ, ου, ὁ, est Latinorum *tribulus*. (*Ovid.* Metam. XIII, 804. *Plin.* H. N. XXII, 10. et *Virgil.* Georg. I, 158. ubi videndus *Servius.*) Genus herbae terrestris spinosae et aculeatae et frugibus inimicae, quae a Plinio inter terrae pestes numeratur, ex τρεῖς et βολὴ *cuspis*, sic dicta, vel a triplici cuspide, vel a forma seminis tribuli, quam triquetram esse perhibent. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VII, 16. ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα aut a tribulis ficus. Hebr. VI, 8. ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους proferens autem spinas et tribulos. Alexandrini in eadem significatione usi sunt pro דַּרְדַּר *carduus, tribulus*, Gen. III, 18. Hos. X, 8. צִנִּים *spinae*, Prov. XXII, 5. Adde Inc. VIII, 7. 16. *Hesych.* τρίβολοι· ἀκάνθης εἶδος· ὅθεν καὶ τὸ τοῖς ἵπποις ἐν τοῖς χαλινοῖς ἐντιθέμενον. Conf. etiam *Dioscorid.* Lib. IV, c. 15. et *Erasm. Schmidium* ad Hebr. VI, 8. Vocatur etiam hoc nomine apud Graecos machinula ferrea, aculeis armata et dolose per vias jactari solita, quae, in quamcunque partem incubuerit, semper aculeum pedibus inambulantium obvertit, quae apud nos ein Fußeisen *Caltrops* vocatur. Apud Graecos interpretes V. T. (v. c. Alex. 2 Sam. XII, 31. et Incert. 1 Paral. XX, 3.) τρίβολος quoque dictum est genus vehiculi, omni parte dentatum, ad trituranda frumenta olim adhibitum, quod etiam a Latinis *tribula* (vide *Servium* ad *Virgil.* Georg. Lib. I. v. 164.) et *tribulum* (*Varro* Lib. I. c. 52.) vocatur.

ΤΡΊΒΟΣ, ου, ἡ, *semita, via trita*, a praet. med. τέτριβα, verbi τρίβω *tero, contero, tundo, comminuo*, quia semita pedibus viatorum teritur. (*Philo de agricult.* T. I. p. 316, 24. τρίβος ἐστὶν ἡ τετριμμένη πρός τι ἀνθρώπων καὶ ὑποζυγίων ἐκπίλατος καὶ ἁμαξήλατος ὁδός. Cf. *Poll.* III, 96.) Ter tantum in N. T. legitur. Matth. III, 3. εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ planas (rectas) reddite semitas ejus, h. e. praeparate animos ad excipiendum rite Messiam. Formula desumta videtur ab Orientis regibus,

regibus, qui, iter facturi, praemitterent apparitores, qui vias complanarent et pararent, et hiatus obstruerent. Conf. *Jensii* Ferculum Litterarium p. 8. Eadem sententia repetitur quoque a Marco I, 3. et Luca III, 4. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro אֹרַח *iter, via, semita,* Genes. XLIX, 17. et מְסִלָּה *via trita.* 1 Sam. VI, 12. 2 Sam. XX, 12. 13. Ies. XL, 3. Adde *Eurip.* Phoen. v. 93. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 7. *Hesych.* τρίβος· ἀτραπὸς, ὁδός. *Etym. M.* τρίβος· ἡ καταπεπατημένη ὁδός.

ΤΡΙΕΤΊΑ, ίας, ἡ, *triennium,* a τριετής, ίος, οῦς, ὁ, ἡ, *trimus, triennis,* (Alex. 2 Chron. XXXI, 16. Ies. XV, 5.) ex τρία et ἔτια *anni.* Legitur in N. T. tantum Act. XX, 31. ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον me per triennium nocte dieque unumquemque vestrum cum lacrimis admonere non intermisisse. Hinc τριετίζω *triennis, trimus sum,* Gen. XV, 9. 1 Sam. I, 24. Simile vocabulum est τριημερία *triduum,* Amos IV, 4. et τρίμηνον, quod vide infra.

ΤΡΊΖΩ, fut. ίσω, *strideo.* Verbum, ut videtur, et observat *Eustathius* ad *Homer.* Il. β', 315. ὀνοματοποιητικὸν, ex sono *tritri* factum i. q. τρίζω, quod legitur apud Incert. Amos II, 13. Reperitur tantum Marc. IX, 18. τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ stridet dentibus suis. *Herodot.* IV, 183. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 597.

ΤΡΊΜΗΝΟΣ, ον, ὁ, ἡ, *trimestris, qui trium mensium est.* Neutrum τρίμηνον, ου, τὸ, (scil. μέρος,) διάστημα χρόνου, seu ἐνιαυτοῦ *trimestre spatium, anni quadrans,* ex τρεῖς *tres* et μὴν, μηνὸς, ὁ, *mensis.* Legitur tantum in N. T. Hebr. XI, 23. Moses natus ἐκρύβη τρίμηνον absconditus est trimestre. Alexandrini adhibuerunt pro מְשֹׁלֶשׁ חֳדָשִׁים idem, Gen. XXXVIII, 24. et שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים idem. 2 Regg. XXIII, 31. XXIV, 8. 2 Chron. XXXVI, 2. 9. Conf. v. τετράμηνον supra.

ΤΡΊΣ. Adverbium numerandi, significans: 1. *ter,* a τρεῖς *tres.* Sic legitur in N. T. Matth. XXVI, 34. 75. τρὶς ἀπαρνήσῃ με ter me abdicaveris. Marc. XIV, 30. 72. Luc. XXII, 34. 61. Joh. XIII, 38. 2 Cor. XI, 25. Alexandrini habent pro שָׁלֹשׁ פְּעָמִים *tribus vicibus.* 1 Sam. XX, 41. 1 Regg. XVII, 21. 2 Regg. XIII, 18. 19. 25.

2. cum praepositione constructum nominis induit significationem. Act. X, 16. XI, 10. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρὶς atque idem ter factum est. *Aelian.* V. H. IX, cap. 41. καὶ ἐξεβόησεν εἰς τρὶς et ter exclamavit.

3. *aliquoties, multoties, saepe.* Numerus certus pro incerto. 2 Cor. XII, 8. τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα saepius rogavi Dominum. *Eustathius* ad *Homer.* Iliad. ά, v. 213. εἰκὸς δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ πολλάκις εἰρῆσθαι τὸ τρίς. *Sophocles* apud *Stobaeum* Serm. CLXXXIV, p. 610. de Amore, in omnia, vel in ipsos Deos dominante, ait: τίν' οὐ παλαίουσ' ἐς τρὶς ἐκβάλλει. Eodem modo *ter* apud Latinos usurpari, notissimum est. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΡΊΣΤΕΓΟΣ, ον, ὁ, ἡ, *tria habens tecta, triplici tecto opertus.* Neutrum τρίστεγον, ου, τὸ, *tertium tectum, tertia contignatio domus ab infimo solo,* q. d. τρίτη στέγη, ex τρὶς *ter* et στέγη *tectum,* a στέγω *tego.* Reperitur in N. T. tantum Act. XX, 9. ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου (scil. δώματος) κάτω decidit de tertia contignatione, aut tertio tabulato. Legitur praeterea haec vox in *Symmachi* reliquiis Gen. VI, 16. et Ezech. XLII, 5. *Artemid.* IV, 8. et latinum *tristega* apud Schol. *Juvenal.* III, 199.

ΤΡΙΣΧΊΛΙΟΙ, αι, α, *ter mille,* seu *tria millia,* ex τρὶς *ter* et χίλιοι *mille.* Tantum legitur in N. T. Act. II, 41. ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι homines circiter ter mille. Apud Alexandrinos legitur pro שְׁלֹשֶׁת פְּעָמִים idem. Exod. XXXII, 28. Num. I, 46. Jos. VII, 3. 4. etc.

ΤΡΊΤΟΣ,

ΤΡΙ'ΤΟΣ, η, ον, *tertius*, a τρεῖς *tres*. Matth. XVI, 21. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται et tertio die resurget. ibid. XX, 3. περὶ τὴν τρίτην ὥραν circa tertiam horam. ibid. XXVI, 44. προσηύξατο ἐκ τρίτου oravit tertia vice. ibid. XXVII, 64. ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας usque ad tertium diem. Apoc. IV, 7. τὸ τρίτον ζῶον. Neutrum τὸ τρίτον significat interdum *tertiam partem*, ita, ut subintelligatur μέρος, v. c. Apoc. VIII, 7. τὸ τρίτον τῶν δένδρων tertia pars arborum. ibid. v. 8. τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης tertia pars maris. ibid. v. 9.—12. IX, 15. 18. XII, 4. Neutrum τρίτον quandoque adverbiascit, v. c. Marc. XIV, 41. καὶ ἔρχεται τρίτον et venit tertio, seu tertia vice. Luc. XX, 12. XXIII, 22. Joh. XXI, 14. 1 Cor. XII, 18. 2 Cor. XII, 14. XIII, 1. Num. XXII, 28. πέπαικάς με τρίτον τοῦτο verberasti me tertia vice. Judd. XVI, 16. τοῦτον τρίτον ἐπλάνησάς με. Conf. *Raphelii* Obss. in N. T. ex Herodoto p. 319.

ΤΡΙ'ΧΙΝΟΣ, η, ον, *cilicinus, ex pilis*, seu *crinibus confectus*, a θρὶξ, τριχὸς, ἡ, *pilus, crinis*. Tantum legitur in N. T. Apoc. VI, 12. ὡς σάκκος τρίχινος ut saccus cilicinus, quod ornat nigredinem. Vestis enim cilicina est et atra. Vide Schol. *Eurip.* ad *Phoen.* v. 328. Alex. Exod. XXVI, 7. ποιήσεις δέῤῥεις τριχίνας (εἰς) σκέπην, ubi in hebraico legitur יְרִיעֹת עִזִּים *aulaea caprarum*, i. e. *e lana caprina*. *Zachar.* XIII, 4. ἐνδύσονται δέῤῥιν τριχίνην pro שֵׂעָר *pilus, capillus*. *Xenoph.* Anab. IV, 8. 2. τρίχινος χιτών. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 775.

ΤΡΟ'ΜΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *tremor corporis, qui ex pavore et metu enascitur*, et ex adjuncto: *metus, pavor, ingens sollicitudo animi*, a praet. med. τέτρομα, verbi τρέμω *tremo*, aut a τρομέω, quod idem notat et legitur 1 Macc. II, 24. 1 Cor. II, 3. κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς ego vero inter vos versatus sum multis calamitatibus pressus et metu ac timore captus. Alexandrini usi sunt hac voce pro חַת *terror*, Genes. IX, 2. מוֹרָא *timor*, Deut. XI, 25. מְחִתָּה *consternatio*, Ies. LIV, 14. פַּחַד *pavor*, Exod. XV, 16. Deut. II, 25. Ies. XIX, 16. רֶטֶט *tremor, horror*. Jerem. XLIX, 23. רַעַד idem, Exod. XV, 15. Psalm. LIV, 5. et רְעָדָה idem. Job. IV, 14. Psalm. XLVIII, 6. Ies. XXXIII, 14. Adde 1 Macc. VII, 18. 2 Macc. XV, 23. *Achilles Tat.* VII, p. 517. *Homer.* Iliad. ζ, v. 137. et ε, 247.

2. *obstupefactio, admiratio.* Marc. XVI, 8. εἶχε δὲ αὐτοὺς τρόμος καὶ ἔκστασις occupaverat enim animos eorum obstupefactio et admiratio, coll. v. 7. Conf. quae infra ad vocem φόβος dicentur.

3. *reverentia, provida cura, diligentia.* 1 Cor. II, 3. ubi verba ἐν τρόμῳ καὶ ἐν φόβῳ πολλῷ commode quoque reddi possunt: *caute et provide*, h. e. cavens mihi, ne laudem et gloriam doctrinae affectare viderer. 2 Cor. VII, 15. ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτὸν quod summa cum reverentia eum exceperitis. Ephes. VI, 5. servi jubentur obedientiam praestare dominis suis μετὰ φόβου καὶ τρόμου summa cum reverentia et diligentia. Philip. II, 12. μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. Psalm. II, 11. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* τρόμος· εὐλάβεια, δέος, φυγή.

ΤΡΟΠΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *versio, conversio*, a praet. med. τέτροπα, verbi τρέπω *verto*. Sic. v. c. de *versione in fugam, et fugatione* usurpatur apud Alexandrinos Jerem. XLIX, 31. Jos. XIII, 22. et in libris apocryphis V. T. 1 Macc. IV, 35. V, 16. 2 Macc. XII, 27. 37. Adde *Herodot.* Lib. I, c. 30. *Suid.* τροπή· ἡ δίωξις.

2. metaphorice: *quaevis mutatio et vicissitudo rerum*, i. q. μεταβολὴ et παραλλαγή. Sic semel legitur in N. T. Jacob. I, 17. ubi negatur apud Deum esse τροπῆς ἀποσκίασμα umbram mutationis, cum sit immutabilis. *Hesych.* τροπή· ἀλλοίωσις. Idem: τροπῆς ἀποσκίασμα· ἀλλοιώσεως καὶ φαντασίας ὁμοίωμα.

ὁμοίωμα. *Etym. M.* τροπῆς ἀποσκίασμα. μεταβολῆς ἴχνος. *Suid.* τροπῆς ἀποσκίασμα· ἀντὶ τοῦ ἀλλοιώσεως καὶ μεταβολῆς ἴχνος καὶ ὁμοίωμα φαντασίας. Alex. Job. XXXVIII, 33. ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ. Deut. XXXIII, 14. ἡλίου τροπῶν. *Marc. Antoninus* VI, 23. ὅτι γὰρ οὐσία, οἷον ποταμὸς ἐν διηνεκεῖ ῥύσει, καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαις τροπαῖς, καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἑστώς. Conf. etiam *Hombergii* Parerga Sacra p. 355. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 662.

ΤΡΌΠΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *versio, conversio,* etiam *mutatio, vicissitudo,* i. q. τροπή. a praet. med. τέτροπα, verbi τρέπω *verto.*

2. *modus, ratio,* quia modo et rationi mutatio accidit. Matth. XXIII, 37. (καθ') ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας quemadmodum gallina suos pullos sub alas congregat. Eadem sententia legitur quoque Luc. XIII, 34. Act. I, 11. οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανὸν aliquando eodem modo redibit, quo eum nunc in coelum abeuntem vidistis. ibid. VII, 28. XV, 11. ubi plene legitur καθ' ὃν τρόπον. ibid. XXVII, 25. III, 2. πολὺ κατὰ πάντα τρόπον multum sane, seu omnino. Philip. I, 18. παντὶ τρόπῳ quacunque ratione, seu potius quocunque consilio hoc fiat. 1 Macc. XIV, 35. *Eurip.* Phoeniss. v. 421. 2 Thess. II, 3. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ μηδένα τρόπον ne quis vos seducat ullo modo. ibid. III, 16. ἐν παντὶ τρόπῳ omnimodam. 2 Tim. III, 8. ὃν τρόπον — οὕτως quemadmodum — ita. Jud. v. 7. (κατὰ) τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι. Eodem modo τρόπος usurpatum legitur apud Alexandrinos Job. IV, 19. 2 Macc. XI, 31. *Eurip.* Phoen. v. 403. Ὃν τρόπον pro καθ' ὃν τρόπον reperitur aliquoties non solum apud Alexandrinos כַּאֲשֶׁר *quemadmodum, sicut,* Gen. XXVI, 29. Exod. II, 24. XIV, 13. XVI, 34. Levit. IV, 10. sed etiam in *Aquilae* reliquiis Judd. XVI, 9. pro eadem particula. *Hesych.* ὃν τρόπον· καθάπερ, ὥσπερ, καθ' ὃν τύπον. Adde 2 Macc. XV, 40. *Aelian.* V. H. XIII, 16. XIV, 23.

3. *mores, vitae ratio et instituta, animi indoles, ingenium.* Sic legitur in N. T. Hebr. XIII, 5. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, scil. ἔστω, mores vestri sint alieni ab avaritia, h. e. fugite avaritiam. *Aelian.* V. H. XII. 1. καπηλικῶς ἔχειν τοῦ τρόπου mores meretricios habere. *Xenoph.* Anab. VII, 4. 5. *Herodian.* I, 2. 3. κοσμίους τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον. Conf. *Irmischii* Excurs. ad *Herodian.* T. I. p. 787 seq. *Hesych.* τρόπος· ἦθος, γνώμη, προαίρεσις.

ΤΡΟΠΟΦΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *mores alicujus et animi indolem fero,* seu *tolero, indulgenter tracto,* ex τρόπος *mores* et φορέω *fero.* Tantum in N. T. exstat Act. XIII, 18. καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ et postquam per quadraginta annos perversos mores eorum tulerat in deserto. Desumta est haec vox ex versione Alexandrina Deut. I, 31. ubi Codex Alexandrinus Oxon. et Compl. habet ἐτροποφόρησε et τροποφορήσαι pro hebraico נָשָׂא *tulit.* Ita etiam legit *Origenes,* cujus verba reperiuntur in Catena *Ghislerii* ad Jerem. XVIII, p. 473. ἐτροποφόρησέ σε Κύριος ὁ Θεός σου, τοῦτ' ἔστι τοὺς τρόπους σου ἐφόρησεν, ὡς εἴ τις τροποφορήσῃ ἄνθρωπος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο, εἴρηκα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Legitur etiam haec vox in *Constitutionibus Apostolicis* VII, 36. apud *Ciceronem* ad Atticum Lib. XIII, Epist. 29. et apud *Suidam,* sed sine addita explicatione. Conf. *Boisii* Collationem Interprr. Vett. p. 401. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 536. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. I. p. 1185 seq. Vide etiam, quae infra ad vocem τροφοφορέω dicta sunt.

ΤΡΟΦΉ, ῆς, ἡ, 1. generatim: *alimentum, commeatus, victus, omnia, quae sunt ad vitam sustentandam necessaria.* Speciatim autem per synecdochen: *esca, cibus,* a praet. med. τέτροφα, verbi τρέφω *alo, nutrio.* Matth. III, 4. ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ

μέλι

ego insignibus beneficiis affeci. Conf. Ps. XLI, 10. et *Fischeri* Prolus. XII, de Vitiis Lexicorum N. T. p. 299. et Prolus. XIII, p. 320 seq.

2. metaphorice: *fruor, particeps fio*. Joh. VI, 54. ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα. ib. v. 56. 57 et 58. Vide supra ad σὰρξ a me dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΓΧΑ´ΝΩ, fut. τεύξομαι, vel τυχήσω, aor. 2. ἔτυχον, particip. τυγχάνων, vel τυχὼν, 1. proprie de iis usurpatur, *qui non aberrant a scopo, sed propositum tenent et collineant*, et opponitur τῷ ἁμαρτάνειν, quod proprie valet: *aberrare a proposito, scopum non assequi et obtingere*. Sic legitur de telo apud *Xenoph*. de Venat. cap. X, § 14. μὴ τύχῃ τοῦ πεπτωκότος, et apud *Herodotum* Lib. I, p. 8. ed. *Camerar*. ubi de Adrasto dicitur: ἀκοντίζων τὸν σῦν, τοῦ μὲν ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός. *Aelian*. V. H. XIII, 1. ἀφῆκε δὲ τὸ βέλος, καὶ ἔτυχε τοῦ πρώτου. Hinc

2. metaphorice: *compos fio, assequor, consequor, sortior, potior, adipiscor*. Luc. XX, 35. οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν sed quibus beatitudo futura contigit: ubi tamen aut τυχεῖν, (ut apud *Sophoclem* in Antig. v. 710. et *Aeschin. Socr*. Dial. II, 1. III, 7. 8.) aut καταξιωθέντες pleonastice positum est. Act. XXIV, 3. πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ quod multa pace per te fruimur. ib. XXVI, 22. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ sed divino praesidio adjutus. ibid. XXVII, 3. πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν adire amicos, quorum officiis et provida cura uteretur. 2 Tim. II, 10. ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ut consequantur felicitatem, per J. C. partam. (*Diod. Sic*. IV, 33. παραδόξου σωτηρίας ἔτυχεν. *Aelian*. H. A. VII, 28. et *Schol. Aristoph*. ad *Acharn*. 331.) Hebr. XI, 35. ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Alex. Job. III, 21. οἳ ἱμείρονται τοῦ θανάτου καὶ οὐ τυγχάνουσιν. ibid. XVII, 1. δέομαι δὲ ταφῆς καὶ οὐ τυγχάνω. Prov. XXX, 23. ἐὰν τύχῃ ἀνδρός. 1 Macc. IX, 42. 2 Macc. V, 8. 9. τευξόμενος σκέπης. Adde *Xenoph*. Anab. VI, 6. 17. ταῦτα δὲ σου τυχόντες his precibus a te impetratis. Idem Mem. I, 7. 4. συγγνώμης οὐκ ἂν τυγχάνειν. *Eurip*. Phoen. v. 400 et 1471.

3. *sum, existo*, i. q. εἰμί. 2 Macc. VI, 2. Sic legitur in N. T. Luc. X, 30. ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα relinquentes eum semimortuum. Τυγχάνειν enim in hac significatione haud raro πλεονάζει. Vide 2 Macc. III, 9. εἰ ταῖς ἀληθείαις ταῦτα οὕτως ἔχοντα τυγχάνει; num revera haec ita sese haberent? ib. IV, 32. ἕτερα ἐτύγχανε πεπρακὼς εἴς τε Τύρον κ. τ. λ. alia vendidit Tyro.

4. *contingo, accido, evenio*, de rebus fortuitis, quae casu fiunt, non necessario. *Eurip*. Phoen. v. 251. 49 et 107. Hinc τυχὸν, partic. neutr. aor. 2. *fortuitum*, notat *omne, quod casu accidit*, et, adverbialiter sumtum, est: *forte, fortasse, si res ita ferat*, ita, ut elliptice ponatur pro κατὰ τὸ τυχὸν χρῆμα, vel πρᾶγμα, et sit idem, quod alias dicitur εἰ τύχοι. 1 Cor. XVI, 6. πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ apud vos enim fortasse permanebo. *Xenoph*. Anab. VI, 1. 12. *Hesych*. τυχόν· ὡς φθάσει, ὡς λάχοι, ἢ πολλάκις. Cf. *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 355. ed. *Zeunii*.

5. τυχὼν *vulgaris, ubivis obvius*, et e contrario οὐ τυχὼν *insignis, haud vulgaris*. Act. XIX, 11. δυνάμεις δὲ οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς miracula insignia patravit Deus. ibid. XXVIII, 2. οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν haud vulgarem humanitatem. Sic apud *Longinum* de Sublimitate s. 9. Moses fuisse dicitur ἀνὴρ οὐχ ὁ τυχών. *Plato* Apol. Socr. ab initio. *Aelian*. V. H. VI, 12. καὶ ἦν δεῖγμα οὐ τὸ τυχὸν τοῖς ἀνθρώποις. *Xenoph*. Mem. I, 1. 14. ib. 5. 6. et III, 9. 10. ὑπὸ τῶν τυχόντων a plebe. *Polyb*. I, 42. οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀπορίαν παρεῖχε τοῖς ὑπεναντίοις. 3 Macc. III, 4. καὶ οὐ τῷ τυχόντι περιῆψαν ψόγῳ et non mediocriter eos vituperabant. Conf. etiam *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 296 et 355. ed. *Zeunii*, *Wetstenii* *N. T*. T. II. p. 580 seq. et *Irmischium* ad *Herodianum* I, cap. 3. 15. p. 86.

6. εἰ τύχοι, quod alias notat *forte, fortasse, si res ita ferat*, et est i. q. τυχὸν, in N. T. libris significat: *exempli gratia, verbi causa.* 1 Cor. XIV, 10. et XV, 37. Vide ad h. l. *Wetstenium*, qui multa loca collegit, et *Longinum* de Sublimitate p. 90. ed. *Mori.* Saepius in N. T. non legitur. Copiose de voce τυγχάνω exposuit *Vigerus* de Idiotismis Dict. Gr. p. 293 — 298. ed. *Zeunii.*

ΤΥ΄ΜΠΑΝΟΝ, vel ΤΥ΄ΠΑΝΟΝ, ου, τὸ, non solum dicitur *instrumentum musicum, quod tympani nomine venit, quo pulsato sonus cietur,* (Hebraice תֹּף vocatur. Conf. Alexandrinos Genes. XXXI, 27. Exod. XV, 20. Judd. XI, 35. *Hesych.* τύμπανον, ᾧ αἱ Βάκχαι κρούουσιν. Vide quoque *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. Lib. IX, cap. 8.) et *baculus, quo tympanum pulsatur*, sed etiam *palus, patibulum*, seu *machina illa lignea convexa et incurva, ad quam devincti virgis, vel fustibus, caedebantur, et saepe usque ad necem*, et interdum *illud ipsum instrumentum, quo ad plagas inferendas utebantur. Hesych.* τύμπανον· — — ἢ εἶδος τιμωρίας. *Photius* in Lex. MS. τύμπανον· τὸ τοῦ δημίου ξύλον, ᾧ τοὺς παραδιδομένους διεχειρίζετο, καὶ τὸ ἀποτυμπανίζειν ἐντεῦθεν. 2 Macc. VI, 19. αὐθαιρέτως ἐπὶ τὸ τύμπανον προσῆγε. ibid. v. 28. Conf. *Gatakeri* Opera Critica p. 908. et *Hemsterhusium* ad *Pollucis* Onom. T. II. p. 892. Schol. *Aristoph.* ad Plutum v. 476. τύμπανα· ξύλα, ἐφ' οἷς ἐτυμπάνιζον· ἐχρῶντο γὰρ ταύτῃ τῇ τιμωρίᾳ· ἢ βάκλα· παρὰ τὸ τύπτειν. ἤγουν ξύλα, οἷς τύπτονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ τιμωρούμενοι. Inde est

ΤΥΜΠΑΝΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, quod

1. proprie significat: *tympanum pulso.* 1 Sam. XXI, 13.

2. *machinae ligneae incurvae adstrictum et distensum fustibus, vel baculis, vel plumbatis, caedo*, quod erat tormenti pariter ac poenae genus. Sic semel legitur in N. T. Hebr. XI, 34. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν. Vide ad h. l. *Carpzovium* in Exercitatt. Philonn. *Lucian.* Jov. Tragoed. p. 139. ἀνασκολοπιζομένους δὲ καὶ τυμπανιζομένους ὑπὸ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας. *Alberti* Glossar. Gr. p. 178. ἐτυμπανίσθησαν· ἀπηρτήθησαν, ἐκρεμάσθησαν, ubi videndus *Alberti. Hesych.* τυμπανίζεται· ἐκδέρεται. Idem: ἐτυμπανίσθησαν· ἐκρεμάσθησαν, ἐσφαιρίσθησαν, h. e. globulis plumbeis, innexis flagellorum extremis loris, caesi sunt. *Photius* in Lex. MS. τυμπανίζεται· ξύλῳ πλήσσεται, ἐκδέρεται καὶ κρεμᾶται. Conf. *P. Zornii* Opuscula Sacra P. II. p. 307. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 430 seq. *Krebsii* Obss. Flav. p. 389. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III. p. 768.

ΤΥ΄ΠΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie et generatim: *omnis nota insculpta, aut impressa, signum incisum, aut percussione factum, vestigium*, a praet. med. τέτυπα, verbi τύπτω *percutio*. Sic legitur in N. T. Joh. XX, 25. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων nisi videro in manibus ejus clavorum vestigia meumque digitum immisero illis vestigiis; ubi codices nonnulli pro τύπον habent τόπον ex interpretamento. Conf. *Boisium* in Collatione ad h. l. p. 341. *Athen.* XIII, p. 585. C. τοὺς τύπους τῶν πληγῶν ἰδοῦσα. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 960. *Hesych.* τύπος· χαρακτήρ.

2. *effigies, quae ex impressione effingitur, simulacrum ad exemplum aliquod* πρωτότυπον *efformatum*, ein Abdruck, eine Copie *a copy*, et deinde *simulacrum quodcunque, imago, effigies.* Act. VII, 43. τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς simulacra deorum, quae vobis fecistis adoranda. Conf. Amos V, 26. ubi τύπος apud Alexandrinos hebraico צֶלֶם *imago* respondet. Apud *Josephum* A. J. I, 19. 11. simulacra Deorum, quae Rahel patri suo Labano eripuerat, τύποι vocantur. Alexandrinis dicuntur τὰ εἴδωλα, *Aquilae* μορφώματα: et apud Eundem XV, 9. 5. ἀγάλματα et τύποι conjunguntur.

Conf.

Conf. etiam *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, c. 21. *Hesych.* τύπος· εἰκών.

3. *exemplum, proplasma, formula, designatio, rudis operis adumbratio et delineatio, a qua ordiuntur artifices,* ein Modell *a model.* Sic legitur in N. T. Act. VII, 44. ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἑωράκει illud condere secundum exemplar, ab eo visum. Hebr. VIII, 5. κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει secundum exemplum templi exstruendi, quod tibi monstratum est in monte. Conf. Exod. XXV, 40. ubi in hebraico textu pro voce τύπος, qua Alexandrini usi sunt, legitur תַּבְנִית *exemplar, forma,* quod Alexandrini ibid. v. 9. παράδειγμα transtulerunt.

4. *brevis summa et argumentum alicujus scripti.* Act. XXIII, 25. γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον scripsit epistolam hujus argumenti, seu in hanc sententiam. *Vulgatus* habet: *scribens epistolam, continentem haec.* Eodem fere modo quoque *Syrus* transtulit. Τύπος enim dicitur apud Graecos, *quicquid est insculptum tabulae, numo, statuae,* adeoque, si de epistola sermo est, quae tunc erat tabula cerea, est *scriptura ipsa, stilo insculpta tabulae cereae.* 3 Macc. III, 30. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐπιστολῆς τύπος οὕτως ἐγέγραπτο. Eodem modo *exemplum* adhibetur apud *Ciceronem* Lib. X. Epp. ad Famil. c. 5. Conf. *Raphelii* Obss. Xenoph. p. 183. et *Kypkii* Obss. Sacr. T. II. p. 118 seq.

5. metaphorice: *norma, tenor, ratio, institutum,* et ut Latinorum *forma* (apud *Ciceron.* de Officiis I, 4.) et Graecorum μόρφωσις et ὑποτύπωσις interdum pleonastice ponitur. Rom. VI, 17. τύπος διδαχῆς, h. e. doctrina ipsa, seu religio christiana. Sic etiam apud *Euripid.* in Phoeniss. v. 1147. τύποι σιδηρόνωτοι ἀσπίδος pro ipso clypeo, laminis tecto et caelato, ponuntur. Cf. *Koppium* ad Rom. l. l. et *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 167.

6. *quaelibet rei similitudo, is, qui similitudinem cum aliquo habet.* Rom. V, 14. ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος cujus et Christi est similitudo quaedam. Alii vertunt: *qui erat typus futuri Adami,* seu, *repraesentabat futurum Adamum.*

7. metaphorice: *exemplum, vel ad imitandum, vel ad deterrendum propositum,* ein belehrendes, ermunterndes und warnendes Beyspiel *an instructive, animating, and admonitory example.* 1 Cor. X, 6. ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν haec vero sunt exempla severitatis divinae nobis proposita. ibid. v. 11. ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις haec vero omnia evenerunt illis, ut nobis fierent exempla, ad deterrendum proposita: ubi pro τύποι in codicibus nonnullis haud male legitur τυπικῶς. Philipp. III, 17. καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς sicut habetis nos exemplum. 1 Thess. I, 7. ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους κ. τ. λ. h. e. et exemplum vestrum secuti Achaeorum et Macedonum plures doctrinam christianam amplexi sunt. 2 Thess. III, 9. ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς sed ut nos vobis exhiberemus exemplum, quod imitaremini. 1 Tim. IV, 12. ἀλλὰ τύπος γίνου sed exemplum te propone, imitatione dignum. Tit. II, 7. 1 Petr. V, 3. ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου potius sitis exempla, ad imitandum proponenda Christianis, curae vestrae demandatis. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 468. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1340 seq. Saepius in N. T. non legitur. De variis hujus vocis significationibus diligenter exposuit *Gatakerus* in Adversariis Sacris c. IV. et *Schwarzius* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1341.

ΤΥΠΤΩ, fut. τύψω, 1. proprie: *verbero, ferio, percutio aliquem pugno, fuste, vel alio instrumento.* Praes. pass. τύπτομαι *caedor, vapulo, verberor, percutior.* Matth. XXIV, 49. καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους et verberavit commilitones suos. ibid. XXVII, 30. ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ et baculo caput ejus feriunt. Marc. XV, 19. Luc. VI, 29. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σια-

γόνα ferienti tibi malam. ibid. XII, 45. XXII, 64. ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον. Act. XVIII, 17. ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος verberarunt eum coram tribunali. ibid. XXI, 42. ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον destitere Paulum verberare. ibid. XXIII, 2. τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα ut os ejus ferirent. ibid. v. 3. Saepius hanc vocem adhibuerunt Alexandrini pro הִכָּה *percussit, feriit, verberavit, occidit*, Exod. II, 11. 13. Num. XXII, 23. 27. Deut. XXV, 11. Adde *Homer.* Odyss. μ', v. 215. et *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 4. 3.

2. *tundo, pulso.* Luc. XVIII, 13. ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ sed pectus percutiens, seu tundens: quod erat signum luctus ac moestitiae apud Hebraeos. Conf. *Geierum* de Luctu Hebraeorum p. 199. Luc. XXIII, 48. τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη tundentes pectora sua. (Pro hoc πλήσσειν στήθεα dixit *Homerus* Iliad. XVIII, 31. 51. et πλαταγεῖν στήθεα *Bion* Idyll. I. Cf. *Jos. Arndii* Miscell. S. p. 84. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 781.) *Josephus* A. J. VII, c. 10. s. 5. ἀνεκλαίετο τὸν υἱὸν, τυπτόμενος τὰ στέρνα.

3. *punio, vindictam ab aliquo sumo.* Act. XXIII, 3. τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς puniat te Deus! Ezech. VII, 9. καὶ ἐπιγνώσῃ, διότι ἐγὼ Κύριός εἰμι ὁ τύπτων. Adde Exod. VIII, 2.

4. τύπτειν τὴν συνείδησιν τινὸς *verberare,* aut *vulnerare alicujus conscientiam,* h. e. *efficere, ut aliquem conscientia mordeat,* aut, *ut aliquis conscientia turbetur, laedatur et offendatur,* i. q. μολύνειν τὴν συνείδησίν τινος. 1 Cor. VIII, 12. coll. v. 7 et 9. Eodem modo apud Alexandrinos et Graecos τύπτειν de re usurpatur, quae animum alicujus vehementer commovet et perturbat, v. c. Prov. XXVI, 22. οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχνων. 1 Sam. I, 8. ἱνατί τύπτει σε ἡ καρδία σου; *Herodot.* Lib. I. p. 212. ἐνταῦθα ἀκούσαντα Καμβύσεα τὸ Σμέρδιος οὔνομα, ἔτυψε ἡ ἀληθηίη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ ἐνυπνίου. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥ'ΡΑΝΝΟΣ, ου, ὁ, *Tyrannus,* seu *Turnus.* Nomen proprium viri, origine graecum, (vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 580.) quod proprie et antiquitus *regem,* vel *principem* significabat; (conf. Alexandrinos Hos. I, 10. Prov. VIII, 16.) deinde vero in deteriorem partem, partim de *eo* usurpatur, *qui in civitate, ante libera, summam rerum solus obtinet,* partim *severius imperat atque crudelius.* Vide *Xenoph.* de Vectig. III, 11. Cyrop. I, 3. 15. Mem. IV, 6. 12. *Cornel.* Miltiad. cap. 8. s. 3. *Cicero* de Offic. II, c. 7. Conf. etiam *Irmischii* Excursum ad *Herodian.* I, 1. 3. p. 758. et *Th. Gatakeri Adversar. Miscell.* lib. I. cap. 1. Fuit autem *Tyrannus,* seu *Turnus,* qui in N. T. Act. XIX, 9. tantum commemoratur, sophista scholae Ephesinae et fortasse idem ille, de quo *Suidas* tradit: Τύραννος· σοφιστὴς, περὶ στάσεων καὶ διαιρέσεως λόγου βιβλία δέκα. Variorum interpretum de schola Tyranni sententias collegit et examinavit *Joh. Henr. a Seelen* Meditatt. Exeget. P. II. p. 613 seq.

ΤΥΡΒΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *turbo, commoveo,* i. q. ταράσσω, a τύρβη, attice pro σύρβη, *tumultus, turba, commotio,* θόρυβος, τάραξις, interprete *Suida.* Propriam hujus verbi notionem esse *turbare lutum,* aut *aquam,* tradit Scholiastes *Aristoph.* ad Equit. v. 311. τυρβάσαι κυρίως λέγεται τὸν πηλὸν ταράξαι. Atque hoc sensu habet *Aristoph.* Vesp. v. 257. τὸν πηλὸν ὥσπερ ἀτταγᾶς τυρβάσεις βαδίζων. Conf. *Lamb. Bos.* Exercitt. Philol. p. 39. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 725.

2. metaphorice: *perturbo, inquieto, tumultum excito. Athenaeus* Deipnosoph. VIII, c. 3. p. 336. χαίρωμεν, ἕως ἔνεστιν τὴν ψυχὴν τρέφειν, τύρβαζε μάτην, γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον. *Plutarch.* T. II. p. 23. *Aristoph.* Equit. v. 311. Medium τυρβάζομαι *mihi ipsi turbas excito,* (*Aristoph.* Pace v. 1007 seq.) *me ipsum perturbo et inquieto, de rei conficiendae difficultate me anxie torqueo, satago,* (*Quinctil.* Institutt. VI, 4.) *sollicitus sum,* et speciatim de *iis* usurpatur, *qui distrahuntur multis negotiis*

⁝ *curis et nimis seduli sunt*, de
etiam apud Graecos verbum
σθαι adhibetur. Sic semel le-
ι N. T. apud Lucam X, 41.
καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλὰ tu ni-
licita es distraherisque multis
. *Suidas*, hunc locum sine
espiciens, τυρβάζῃ· ἑτοιμάζῃ. οἱ
ζως. *Eustathius* p. 1626. lin.
δέ γε τοῦ τυροῦ, τυρεύειν τε τὸ
' πράγματα, καὶ τυρβάζειν δὲ τὸ
ύντων μεριμνᾶν. Cf. *Wolfii* Cu-
ol. in N. T. Tom. I. p. 654.

:ΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *Tyrius, civis et*
'yri, a Τύρος *Tyrus*, quod vide
egitur in N. T. tantum Actor.
.

ΟΣ, ου, ἡ, *Tyrus*. Metropo-
niciae, ad mare mediterrane-
, quae hebraice dicitur צור,
es, petra, pro quo Syri dicunt
ita vocata fuit, quod in petra
a esset, instar promontorii
posita. A Latinis olim *Sarra*
ır, non a pisce quodam, qui
ndabat, quem lingua sua *Sar*
ppellabant, ut placuit Vet.
ı *Virgilii* Georg. II, v. 506.
. litteram Tsade, quae medii
inter T et S, Romani in S,
ci in T mutarunt, observante
ɔ Chanaan Lib. II, cap. 10.
s olim magna, opulenta, mer-
ɔnge celeberrima, terra mari-
ns et proprios aliquando re-
uit, quorum ille, qui Davidis
nonis tempore ei praeerat,
; vocabatur, qui non solum
cedros e Libano, sed etiam
peritissimos misit, qui tem-
ierosolymitanum et palatium
is exstruerent. Expugnata
'uit a Nebucadnezare, rege
ɔrum, et rursus ab Alexan-
no, Macedone, qui eam fun-
rtit. Ob portus tamen situs-
commoditatem e ruinis ite-
ersit, licet priorem splendo-
hac nunquam attigerit. Vide
Phaleg. p. 343. *Hadr. Re*-
laest. Lib. III. p. 1046 seq.
Geogr. Plen. III, cap. 12. p.
452 seq. et *Nic. Sanson*. Geogr. Sacra p. 108. Adde Ezech. XXVII, 2, *Curtium* IV, cap. 2. et *Nonni* Dionysiac. XL, v. 311 et 369 seq. Matth. XI, 21. XV, 21. εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος in tractum Tyri et Sidonis. Marc. III, 8. VII, 24. 31. Luc. VI, 17. X, 13. Act. XXI, 3. 7. Interdum per metonymiam pro *incolis Tyri* ponitur, v. c. Matth. XI, 22. et Luc. X, 14. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΦΛΟΣ, ἡ, ὀν, 1. proprie: *coecus. oculis captus*, vel *orbus, facultate videndi privatus*. Matth. IX, 27. 28. XI, 5. τυφλοὶ ἀναβλέπουσι coeci visum recipiunt. ibid. XII, 22. τυφλὸς καὶ κωφὸς coecus, qui simul mutus erat. Huc pertinet fortasse glossa *Hesychii*: τυφλὸς τίθεται καὶ ἀντὶ τοῦ κωφοῦ. ibid. XV, 14. 30. 31. XX, 30. XXI, 14. Marc. VIII, 22. 23. X, 46. 49. 51. Luc. VI, 39. μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; potestne coecus coecum ducere? ib. VII, 21. 22. XIV, 13. 21. XVIII, 35. Joh. V, 3. IX, 1. τυφλὸν ἐκ γενετῆς coecum a nativitate. ibid. v. 2. 6. 8. 13. 17. 18. 19. 20. 24. 25. 32. X, 21. XI, 37. Act. XIII, 11. καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. In versione Alex. respondet hebraico עִוֵּר *coecus*, in foeminino עִוֶּרֶת Exod. IV, 11. Levit. XIX, 14. XXI, 18. Deut. XV, 21. 2 Sam. V, 6. 8. etc.

2. metaphorice: *stupidus, homo inscius et ignarus, cujus intellectus est tenebris et caligine oppletus, carens vera Dei rerumque divinarum cognitione, sive talem se esse agnoscat, sive neget*. Sic v. c. Matth. XV, 14. Pharisaei a Christo vocantur ὁδηγοὶ τυφλοὶ τυφλῶν, h. e. ignari doctores ignarorum, et ibid. XXIII, 16 et 24. ὁδηγοὶ τυφλοί. ibid. v. 17 et 19. μωροὶ καὶ τυφλοὶ stulti et occoecati. ibid. v. 26. Φαρισαῖε τυφλέ. Luc. IV, 18. κηρύξαι τυφλοῖς ἀνάβλεψιν ad annunciandum coecis visum, h. e. ad imbuendos idonea verae religionis cognitione insciorum animos. Joh. IX, 39. ἵνα οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται ut, qui sibi sapere

 re

re et intelligere videantur, non perveniant ad religionis christianae cognitionem. ibid. v. 40. *μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;* num etiam nos rudes verae religionis habes? ibid. v. 41. *εἰ τυφλοὶ ἦτε* si inscitiam vestram agnosceretis et modesti ad veram ac idoneam cognitionem adspiraretis. Rom. II, 19. *πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν* tibi esse te persuades doctorem ignarorum. 2 Petr. I, 9. *τυφλός ἐστι* destituitur adhuc vera ac idonea religionis christianae cognitione. Apoc. III, 17. Eodem modo usurpatur quoque עִוֵּר Ies. XXIX, 18. XXXV, 5. XLII, 7. 16. 18. 19. XLIII, 8. *Aristoph.* Plut. 48. *Lucian.* Vit. Auct. 18. *τυφλὸς γὰρ εἶ τῆς ψυχῆς τὸν ὀφθαλμόν.* *Suid.* *τυφλὸς τά τ' ὦτα, τόν τε νοῦν, τά τ' ὄμματα.* quae verba ex *Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 378. desumta esse videntur. *Alberti* Glossar. Gr. p. 95. *τυφλῶν, τῶν διανοίας σφαλλομένων.* Conf. etiam *Gatakerum* ad *Marc. Antonin.* IV, 29. Saepius in N. T. non legitur.

ΤΥΦΛΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, 1. proprie: *excoeco, obcoeco, oculis*, vel *oculorum usu privo*, a *τυφλὸς coecus.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. XII, 24. *ἵνα μὴ ὁ νεανίσκος τυφλωθῇ τελέως* ne juvenis prorsus excoecaretur. *Sext. Empir.* adv. Gramm. I, 262.

2. metaphorice: *efficio, aut permitto, ut alter vera scientia et cognitione destituatur, intellectum corrumpo, mentis aciem hebeto, impudentem, vel stupidum, reddo.* Sic ter tantum legitur in N. T. Joh. XII, 40. *τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς* excoecavit Deus eorum oculos, h. e. permisit Deus, ut coecitate mentis laborent et inscitia premantur, tanquam caligine. 2 Cor. IV, 4. *ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα* quibus Deus hujus saeculi intellectum mentemque excoecavit et hebetavit. 1 Joh. II, 11. *ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.* Vide supra dicta ad *σκοτία.* Adde Alex. Ies. XLII, 19. *καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ.* *Arrian.* Diss. in Epictet. I, cap. 6. extr. *οἱ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν δόντα ἀποτετυφλωμένοι μηδ' ἐπιγινώσκοντες τὸν εὐεργέτην.* *Plato* Phaed. p. 394. *ἔδεισα, μὴ παντάπασι τὴν ψυχὴν τυφλωθείην.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 186.

ΤΥΦΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, 1. proprie: *fumo, fumum excito, fumo infesto*, i. q. *τύφω*, a *τῦφος, ου, ὁ, fumus.* Jam, quia *τῦφος* etiam *superbiam fastumque* (3 Macc. III, 12.) apud Graecos et interdum quoque *ignorantiam* et *inscitiam, quae fastum fere comitari solet*, notat, hinc

2. *τυφόω* metaphorice non solum significat: *mentis aciem hebetare, imprudentem, vel stupidum reddere*, sed etiam *insolentem et fastuosum reddere, efferre, ad superbiam excitare alterum*, et *τυφοῦσθαι* partim de eo usurpatur, *qui coecitate mentis laborat et inscitia premitur, tanquam caligine*, partim vero de eo adhibetur, *qui vel singulari quadam, quam crepat, prudentia et sapientia ultra vulgus sibi sapere videtur*, vel *secunda, quae ipsi arridet, fortuna elatus, cristam erigit aliosque contemnit et insolenter tractat.* Sic ter tantum in N. T. legitur. 1 Tim. III, 6. *ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου*, h. e. vel: ne superbia inflatus et insolenter se gerens (*Theodoretus* ad. h. l. *τῆς ἀλαζονείας τὸ πάθος δεξάμενος.* *Theophylactus*: *φυσιούμενος.*) in adversariorum criminationes incurrat, vel: ne ignorantia sua adversariis criminandi et vituperandi materiam suppeditet. Utramque enim explicationem admittit h. l. series orationis et loquendi usus, ut exempla infra allata quemque docere possunt. Aeque ambigua sunt verba, quae ibid. VI, 4. leguntur, *τετύφωται μηδὲν ἐπιστάμενος*, quae alii vertunt: inflatus est, nihil sciens; alii vero ita transferre malunt: coecitate mentis laborat et inscitia premitur. Pro *τετύφωται* in *Codice Montfortii* legitur h. l. ex interpretamento *τετύφλωται.* 2 Tim. III, 4. *τετυφωμένοι* fastu inflati, ubi tamen conf. varietatem lectionis, in editione *Griesbachiana* notatam.

Etiam

Etiam apud graecos Scriptores τυφοῦσθαι mox de *inscitia et mentis coecitate*, mox vero de *fastu*, *superbia*, *qua aliquis inflatus insolenter se gerit*, usurpatur. Sic v. c. *Polyb.* Hist. II, c. 81. si quis, inquit, inter imperatorias virtutes ullam potiorem ducit cura explorandi ingenium ac naturam ducis hostium, ἀγνοεῖ καὶ τετύφωται errat et coeca mentis caligine laborat. *Philo* de Creat. Mundi T. I. p. 1. ed. *Mang.* ἐξετύφωσαν (al. codd. ἐξετύφλωσαν) τὰ πλήθη vulgus in errorem deduxerunt. Eodem modo τυφοῦσθαι legitur quoque apud *Ciceronem* XII. Ep. 23. *Herodian.* VI, 5. 23. τόν τε Πέρσην --- ἐτύφωσε τηλικούτων ἔργων εὐπραγία Persam vero --- fastu inflavit tantarum rerum successus. *Aelian.* V. H. IX, 17. *Diog. Laërt.* V, sect. 82. τῶν τετυφωμένων ἀνδρῶν ἔφη τὸ μὲν ὕψος δεῖν περιαιρεῖν, τὸ δὲ φρόνημα καταλιπεῖν. *Joseph.* c. Apion. I, 3. πῶς οὖν οὐκ ἄλογον τετυφῶσθαι τοὺς Ἕλληνας, ὡς μόνους ἐπισταμένους τὰ ἀρχαῖα. Alia loca veterum, *superbiendi* notionem voci τυφοῦσθαι vindicantia, collegit *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 136. p. 479. seq. ed. *Fischeri* et *Elsnerus* Obss. Sacr. T. II. p. 307. *Alberti* Glossar. N. T. p. 157. τυφωθείς· ἐπαρθεὶς, ὑπερηφανευθείς. Et sic etiam in *Hesychio* explicatur, nisi quod ibi ὑπερηφανεύσας legitur. *Hesych.* τῦφος· ἀλαζονεία, ἔπαρσις, κενοδοξία. Idem tradit quoque *Suidas*. Conf. quoque *Wetstenii N. T.* T. II. p. 329.

ΤΥ'ΦΩ, fut. θύψω, (littera aspirata θ, quae ob sequentem aspiratam φ in tenuem τ mutata fuit, redeunte,) perf. τέτυφα, *fumum excito*. Praes. pass. τύφομαι *fumo*, *fumigo*, *fumum edo*, i. q. καπνίζομαι, a τῦφος *fumus*. Semel tantum in N. T. legitur. Matth. XII, 10. λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει linum fumigans (quod prope est, ut exstinguatur,) non exstinguet. Verba sunt desumta ex Ies. XLII, 3. ubi in hebraico textu legitur כֵּהָה. Vide supra ad λίνον a me observata. *Chariton* Aphrod. Lib. VI, c. 3. p. 135. ed. Lips. τυφομένου πυρὸς ignis adhuc tepescentis, seu incipientis gliscere, ubi vid. *D'Orville* p. 522. *Hesych.* τύφεται· καίεται, καπνίζεται, φλέγεται. Idem: τύφεσθαι· μαραίνεσθαι, ἡσυχῇ ἐκκαίεσθαι, χωρὶς φλογὸς καπνὸν ἱέναι. Idem: ἐτύφωσεν· ἐνέπρησεν. *Suid.* τυφομένης· καπνιζομένης, καιομένης. Conf. etiam Schol. *Sophocl.* Antigon. v. 1012. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 391.

ΤΥΦΩ'Ν, ῶνος, ὁ, proprie dicitur; *nubes, quae sensim descendit ex aëre et ubi attingit vi arborem aliquam, aut domum, cum incredibili fragore rumpitur et rapida vertigine non solum domos et homines opprimit, sed etiam arbores eradicat, et antennas, ac ipsa navigia contorta frangit*, *eine Windsbraut*, *Kreiselwind* *a whirlwind;* (conf. *Plinii* H. N. II, c. 49. et *Gellii* Noctt. Att. XIX, 1.) deinde vero *quilibet ventus procellosus et turbulentus*, (רוּחַ סְעָרָה, Psalm. CXLVIII, 7. qui etiam τυφὼς dicitur Graecis, v. c. *Aristoph.* Ran. v. 872. et *Sophocl.* Antigon. v. 424. ubi Scholiastes interpretatus est per καταιγιδώδης ἄνεμος. Vide etiam Schol. ad *Eurip.* Phoen. v. 1171.) a τύφω, quod vide supra. *Etym. M.* τυφὼν παρὰ τὸ τύφω, τὸ καίω. τυφὼν γάρ ἐστιν ἡ τοῦ ἀνέμου σφοδρὰ πνοὴ, ὃς καὶ εὐρυκλύδων καλεῖται, οὐχ' ἡ φλὸξ, ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως συστροφὴ πρὸ τοῦ ἐκπυρωθῆναι. Idem: τυφώς· ὁ κατὰ θάλασσαν, ὑφ' οὗ τὰ πλοῖα φθείρεται. *Hesych.* τυφών· ὁ μέγας ἄνεμος. *Suid.* τυφών· οὐχ' ἡ φλὸξ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως συστροφὴ πρὸ τοῦ ἐκπυρωθῆναι, ὡς Πλάτων ἐν Φαίδρῳ. Idem: τυφών· κεραυνὸς βίαιος πολὺς καὶ πνευματώδης. ἢ πνεῦμα καπνῶδες, ἐῤῥωγὸς ἀπὸ νέφους. (Fortasse legendum est ἐῤῥωγότος νέφου. ex *Diogene Laërt.* in Zenone s. 154.) λέγεται καὶ διὰ τοῦ σ τυφώς· τοὺς γὰρ καταιγιδώδεις ἀνέμους τυφὼς καλοῦσι. τούτῳ ἐνόμιζον μέλαιναν ἄρνα σφαγιάζειν, ὅπως λήξῃ τὸ πνεῦμα. Vide et *Suid.* in v. τυφὼς, et *Thom. M.* p. 861. edit. *Bernard.* Inde est Adjectivum

ΤΥΦΩΝΙΚῸΣ, ἡ, ὸν, *turbulentus, procellosus, tempestuosus*, quod semel tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 14. ἄνεμος τυφωνικὸς *ventus quidam repentinus et procellosus.* Conf. *Gyraldum* de Navigat. c. IX. p. 619. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 641.

ΤΥΧΙΚῸΣ, οῦ, ὁ, *Tychicus.* Nomen proprium viri, origine graecum, idem quod *Fortunatus*, a τύχη *fortuna.* Hic ex Asia erat, ut conjicitur ex Act. XX, 4. Christianus, comes Pauli et deinde, ut nonnullis placet, episcopus Colophonis, urbis Ioniae, non procul ab Epheso sitae. Vide *Petr. de Natalibus* Lib. VI, c. 100. Commemoratur in N. T. Act. XX, 4. Ephes. VI, 21, Coloss. IV, 7. 2 Tim. IV, 12. Tit. III, 12.

ΤΥΧῸΝ, *forte, forsitan, fortasse.* Est adverbium ab aor. 2. part. neutrius gen. verbi τυγχάνω, tantum occurrens 1 Cor. XVI, 6. ubi est sperantis. *Xenoph. Anab.* VI, 1. 12. Vide supra dicta ad τυγχάνω.

Υ.

ʽΥΑΚΊΝΘΙΝΟΣ, η, ον, *hyacinthinus, colorem hyacinthi, floris, aut gemmae, habens*, ab ὑάκινθος *hyacinthus*, quod vide. Legitur in N. T. tantum Apoc. IX, 17. ἵππους ὑακινθίνους equos hyacinthinos, h. e. subnigros, nigricantes. *Suidas, Hesychius* et Lexicon *Cyrilli* MS. ὑακίνθινον· ὑπομιλανίζον, πορφυρίζον. *Phavor.* ὑακινθίνω· τῷ ὑακίνθω. ἔστι δὲ ἄνθος μέλαν καὶ μαλακόν. Alexandrini usi sunt hac voce pro תְּכֵלֶת *hyacinthus*, Exod. XXVI, 4. XXVIII, 31. Num. IV, 6. 9. 11. et pro תַּחַשׁ *taxus, melis*, Exod. XXV, 5. XXXV, 7. Num. IV, 6. 8. 10. etc. Conf. *Salmas.* in *Solinum* p. 860. et *Bocharti* Hierozoic. Part. II. Lib. V, c. 10. p. 729 seq.

ʽΥΆΚΙΝΘΟΣ, ου, ὁ, *hyacinthus.* Nomen floris, item gemmae, ejusdem coloris, nempe caerulei, quae secundum *Plin.* H. N. XXXVII, cap. 9. aureo colore lucet et tanquam amuletum contra pestem commendatur. Semel tantum in N. T. legitur Apoc. XXI, 20. ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος. In versione Alex. legitur haec vox pro תְּכֵלֶת *hyacinthus.* Exod. XXV, 4. 2 Chron. II, 7. 14. III, 14. et pro תַּחַשׁ *taxus, melis*, Ezech. XVI, 10. Conf. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum Hebr. II, 14. p. 533. *Salmasium* ad *Epiphan.* de Gemmis cap. VII. p. 103. *M. Hilleri* Tr. de Gemmis XII. in pectorali Pontif. Hebr. p. 70. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 845.

ʽΥΆΛΙΝΟΣ, vel ʽΥΈΛΙΝΟΣ, η, ον, *vitreus, ex vitro confectus, vitro similis, pellucidus instar vitri*, ab ὕαλος *vitrum.* Bis tantum legitur in N. T. Apoc. IV, 6. θάλασσα ὑαλίνη mare pellucidum instar vitri ejusque colorem referens; unde explicationis causa additur ὁμοία κρυστάλλῳ. ibid. XV, 2. καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί. *Ovid.* Heroid. XV, 185. *vitreoque magis pellucidus amne. Horat.* IV. Od. II. v. 3. et 4. " *vitreo daturus nomina ponto.*" *Hesych.* ὑαλέον· διαφανές, λαμπρόν. *Phavor.* ὑαλὸν λαμπρὸν, ὑαλίζον. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 765.

῞ΥΑΛΟΣ, seu ῞ΥΕΛΟΣ, ου, ἡ, *vitrum* et *crystallus*, q. ab ἕλη *splendor.* Bis tantum legitur in N. T. Apoc. XXI, 18. ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ similis vitro, seu crystallo puro. ib. v. 21. ὡς ὕαλος διαφανὴς tanquam vitrum, seu vitri crystallini ad instar pellucidum. In versione Alex. legitur pro זְכוּכִית, quod *lapidem crystallinum, gemmam nitidissimam* et *vitrum* secundum Rabbinos significat. Job. XXVIII, 17. οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ ὕαλος, ubi Alex. habent κρύσταλλος. Schol. ad *Aristoph.* Nub. v. 764 seq. ὕαλον ἡμεῖς μὲν ἀρτίως τὸ ἐκ βοτάνης τινὸς κεκαυμένης καὶ διὰ πυρὸς τηκόμενον εἰς κατασκευὴν ἀγγείων τινῶν λέγομεν· οἱ παλαιοὶ δὲ τὸν διαφανῆ λίθον αὐτὸν ἰδιωτικῶς λεγόμενον κρύος,

κρύος, ἐοικότα δὲ ὑάλῳ. Vide ad h. l. *Küsterum* et *Spanhemium*, qui recte monuit, apud *Hesychium* pro ὕαλον λαμπρὸν, πρᾶον, ἠλίθιον, τίμιον reponendum esse: ὕαλον· λαμπρὸν κρύος ἢ λίθον τίμιον. *Phavor.* ὕαλος· παρ' Ἀττικοῖς, ὃς ὕελος λέγεται παρὰ τοῖς κοινοῖς.—— Ὅμηρος δὲ οὐκ οἶδε τὸ ὄνομα, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἤλεκτρος μὲν ἐστιν, ὕαλος δὲ οὔ. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 862 seq. ed. *Bernard.* *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. IV. p. 608. et *Bielii* Thesaurum Philol. T. III. p. 480.

ὙΒΡΊΖΩ, fut. ίσω, *contumelia afficio, injuria afficio, conviciis incesso,* seu *convicior*, ab ὕβρις *contumelia, injuria.* Matth. XXII, 6. ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν ignominiose tractarunt ac interfecerunt. Luc. XI, 45. ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις his dictis etiam nos contumelia afficis. ibid. XVIII, 32. καὶ ὑβρισθήσεται et ignominiose tractabitur. Act. XIV, 5. ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς. 1 Thess. II, 2. προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alex. 2 Sam. XIX, 43. Ies. XIII, 3. XXIII, 12. Jer. XLVIII, 29. 2 Macc. XIV, 42. *Xenoph.* Mem. II, 11. 5. III, 5. 12. *Eurip.* Phoen. v. 633. et 1671. *Moschopulus:* ὑβρίζω σε καὶ ἀντὶ τοῦ κατὰ πάντα τρόπον ἀτιμάζω σε. δηλονότι δι' ὕβρεως καὶ πληγῶν, καὶ ἄλλης τινὸς ἐπηρείας. Verbum ὑβρίζειν proprie de iis usurpari, qui nimia fortuna insolescunt, pristinae conditionis immemores, et hinc alios superbe et contumeliose tractant, tanquam se inferiores, luculenter apparet ex *Aristoph.* Pluto v. 564. τοῦ πλούτου δ' ἔστιν ὑβρίζειν, et *Theognid.* Sentent. v. 749. ὑβρίζει πλούτῳ κεκορημένος. Adde *Aelian.* V. H. VIII, 15. Interdum idem verbum notat quoque: *vitam turpem et flagitiosam agere,* teste *Suida:* ὑβρίζειν· ἐπὶ τοῦ αἰσχρῶς διαιτᾶσθαι. *Xenoph.* Mem. II, 1. 30.

ὝΒΡΙΣ, εως, ἡ, 1. proprie: *insolentia, superbia, quam omnium rerum abundantia et nimia fortuna parturire solet,* unde ab Alexandrinis adhibetur pro גַּאֲוָה *superbia*, Prov. VIII, 13. גַּאֲוָה idem, Prov. XXIX, 23. Ies. IX, 9. XIII, 11. XXV, 11. et גָּאוֹן idem, Prov. XVI, 19. et aliis his similibus vocabulis. Hinc

2. per metonymiam: *injuria ex insolentia, ignominia, contumelia, qua aliquis afficitur,* et speciatim: *injuria, cum petulantia conjuncta, quae alteri infertur, ut rideatur et contemnatur, convicium, quo aliquis proscinditur.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. XII, 10. ἐν ὕβρεσιν. *Xenoph.* de Rep. Laced. V, 6. *Eurip.* Phoen. v. 1619. Sirac. X, 8. XXI, 4. *Suid.* ὕβρις· ἡ μετὰ προπηλακισμοῦ καὶ ἐπηρείας injuria, cum contumelia et petulantia conjuncta. *Hesych.* ὕβρεις· τραύματα, ὀνείδη. *Thom. M.* p. 803. ed. *Bernard.* ὕβρις λέγε καὶ μὴ ὑβρισμός. Conf. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. N. T. p. 1345.

3. metonymice: *damnum, incommodum, quaevis afflictio, clades, jactura.* Act. XXVII, 10. ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν cum magno incommodo et jactura non modo oneris et navis, sed etiam nostrae vitae. Conf. ad h. l. *Erasm. Schmidium*, qui recte monuit, vocabulum ὕβρις etiam a *Pindaro* (Nem. Od. I. v. 140.) de *naufragio et hinc orto damno* usurpari. ibid. v. 21. κερδῆσαι δὲ τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν ut adeo hoc damnum et jactura vitaretur. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 140. ὕβριν h. l. de *injuriis coeli et ventorum* intelligere mavult. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΒΡΙΣΤῊΣ, οῦ, ὁ, *superbus, fastuosus, qui nimia fortuna et omnium rerum abundantia insolescit et omne jus ac fas audacter violat, ferociens, homo nefarius.* Speciatim vero: *contumeliosus, injuriosus, sive verbis, sive factis injuriam inferens*, ab ὕβρις, quod vide supra. In N. T. bis tantum legitur. Rom. I, 30. ὑβριστὰς injuriosos, seu homines scelestos, nefarios, qui jus et fas audacter violant. Conf. Sirac. XXXV, 18. *Phavor.* ὑβρισταὶ

δὲ

δὲ ὡς μάλιστα καὶ αἰσχρουργοῦντες. 1 Tim. I, 13. *Xenoph.* Mem. I, 2. 12. Alexandrini usi sunt pro נָאֶה *elatus, superbus, fastuosus,* Job. XL, 11. Prov. XV, 27. Ies. II, 12. XVI, 6. et pro רָם idem, Prov. VI, 14. *Hesych.* ὑβριστής· ὑπερήφανος, ἀγνώμων. *Suid.* ὑβριστάς· τοὺς θρασεῖς καὶ λοιδόρους. Apud graecos Scriptores ὑβριστὴς κατ' ἐξοχὴν de *eo* dicitur, *qui intemperanter libidinosus est, et in rem veneream praeceps.* Conf. *Küsterum* ad *Aristoph.* Nubes v. 1064. *Maxim. Tyrius* Diss. X. amorem intemperantem et effrenatum ὑβριστὴν ἔρωτα vocat: et apud *Xenoph.* Cyrop. VII, 5. 22. equus ferociens ὑβριστὴς ἵππος dicitur. Caeterum dignus est, qui de hac voce consulatur *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IV, 15. et *Wetstenius N. T.* T. II, p. 28.

ὙΓΙΑΊΝΩ, fut. ανῶ, 1. proprie: *sanus sum, valeo, prospera valetudine utor,* ab ὑγιὴς *sanus.* Luc. V, 31. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες sani non opus habent medico, sed aegroti. Conf. Matth. V, 12. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Luc. VII, 10. εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα aegrotum servum reperere salvum. Luc. XV, 27. ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν quod salvum illum recepit. 3 Joh. v. 2. εὔχομαί σε ὑγιαίνειν opto te valere. Genes. XXIX, 6. XXXVII, 13. XLIII, 27. 28. Exod. IV, 28. Tob. V, 13. 15. 21. 2 Macc. I, 10. χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν. ibid. IX, 19. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 4. οἱ ὑγιαίνοντες τῶν καμνόντων πλουσιώτεροι ἂν εἶησαν. ibid. § 39. πότερον ὅταν τύχῃ νοσῶν, ἢ ὅταν ὑγιαίνῃ.

2. metaphorice: *sapio, recte sentio et ago, integris animi viribus gaudeo, sanae mentis sum, sobrie et continenter vivo.* Tit. I, 13. ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει ut vitam, doctrinae christianae convenientem, agant. Alii vertunt: ut doctrinam veram profiteantur et tradant. Eadem verba leguntur quoque ibidem II, 2. Huc etiam referri potest locus Luc. XV, 27. ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν quod eum sanum (nempe respectu mentis, emendata scilicet turpissima vitae ante actae ratione) recepit. *Aristoph.* Plut. v. 364. οὐ τοι μὰ τὴν Δήμητρ' ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς. *Philostrat.* Vit. Soph. Lib. II. p. 578. ἀπέχου τοίνυν, ἔφη, τῶν ἐμῶν ἀκροάσεων, οὐ γάρ μοι δοκεῖς ὑγιαίνειν. *Stobaeus* Serm. CLXXXVII, p. 639. Conf. *Raphelii* Obss. Herodot. p. 594.

3. metaphorice: *incolumis, incorruptus, integer sum, verus sum et nihil falsi admixtum habeo, nullo vitio laboro,* etiam *ad sanitatem et sobrietatem mentis conduco, incolumem praesto atque conservo, salutaris sum.* Sic sumitur in omnibus N. T. locis, ubi doctrina christiana διδασκαλία ἡ ὑγιαίνουσα, (1 Tim. I, 10. 2 Tim. IV, 3. Tit. I, 9. II, 1.) ὑγιαίνοντες λόγοι οἱ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (1 Tim. VI, 3.) et ὑγιαίνοντες λόγοι (2 Tim. I, 13.) vocatur, partim, quia verissima est, et falsi nihil admixtum habet, partim vero ob salutares effectus, quia nempe efficit, ut homines recte de Deo rebusque divinis sentiant et recte agendo felicitatem christianam consequantur. Ita quoque *Plutarch.* de Audiendis Poët. p. 20. δόξας περὶ θεῶν ὑγιαινούσας καὶ ἀληθεῖς conjungit. *Philo* de Abrah. p. 32, 29. τοὺς ὑγιαίνοντας λόγους. Vide *Lamb. Bos.* Exercitatt. Ling. Gr. p. 230. *Kirchmaieri* Parallelismum N. T. et Polybii p. 52. et *Alberti* Obss. Philol. p. 409. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΓΙΗΣ, έος, ὁ, ἡ, neutrum ὑγιὲς, τὸ, 1. proprie: *sanus corpore, bona valetudine utens, incolumis, integer, non vitiatus, incorruptus.* Matth. XII, 13. καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη, scil. χεὶρ, et tam sana reddita est, ut altera manus. ibid. XV, 31. κυλλοὺς ὑγιεῖς mutilos jam integros, seu non vitiatos. Marc. III, 5. V, 34. καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Vide supra μάστιξ. Luc. VI, 10. Joh. V, 4. 6. 9. 11. ποιήσας με ὑγιῆ qui me sanavit. ibid. v. 14. 15. VII, 23. Act. IV, 10.

10. coll. cap. III, 2. 6 et 7. Adde Alex. Levit. XIII, 9. 15. 16. Jos. X, 21. Ies. XXXVIII, 21. Tob. XII, 2. Sirac. XVII, 26. XXX, 14. ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει. Apud *Xenoph.* de Mag. Equit. VIII, 3. ὑγιὴς est *pedibus valens* et opponitur τῷ χωλῷ. *Hesych.* ὑγιής· τέλειος, σῶος.

2. metaphorice: *verus, sincerus, incorruptus, cui nihil falsi admixtum est, ab errore immunis.* Sic legitur in N. T. Tit. II, 7. λόγος ὑγιὴς *sermo sanus,* h. e. *doctrina vera et incorrupta.* *Appian. B. Civ.* IV, p. 1035. πίστις ὑγιής. Anthol. Gr. Lib. II, c. 47. Epigr. 42. p. 264. περὶ ἧς λόγος ἔῤῥει οὐχ ὑγιής. *M. Antonin.* VIII, 29. *Eurip.* Phoen. v. 211. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 630. et Herodot. p. 595. nec non *Wetstenii N. T.* T. II. p. 374. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΓΡΌΣ, ά, όν, 1. proprie: *humidus, madidus,* q. ab ὕω *pluo.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. IX, 2. ὑγροὶ νεοσσοὶ pulli madidi, recens quippe nati. *Eurip.* Phoen. v. 1460. ὑγρὰν χέρα. Scholiastes: ὑγρὰν ὑπὸ τοῦ αἵματος. ibid. v. 1691. ὑγρὰν κόνιν. Hinc ὑγρότης *liquor,* apud *Eurip.* Phoen. v. 1272. Vide *C. D. Beckii* Comment. I. de Interpretatione Vet. Scriptorum p. 18 seq.

2. *virens, viridis succi plenus, tener, mollis.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 31. εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; si in viridi ligno haec faciunt, quid fiet in arido? Formula proverbialis, cujus sensus est: Si haec sors piorum erit, quid flagitiosis accidet? Solent enim Hebraei viros bonos ac integros ligna viridia, et flagitiosos contra *ligna arida* vocare. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. 11. p. 819. ed. *Fischeri* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 816. In versione Alex. ὑγρὸς respondet hebraico לַח *viridis, recens,* Judd. XVI, 7. 8. et רָטֹב *succosus,* Job. VIII, 16. *Theophr.* H. P. V, 10. λέγω δὲ ὑγρὰ τὰ ἔλαια. *Galen.* de Virib. Medicam. Simplic. III. ἐπὶ τῶν ὑγρῶν τε καὶ χλωρῶν ξύλων. Apud graecos Scriptores haud raro de *eo* usurpatur, *quod molle, agile est et facile movetur,* et opponitur τῷ σκληρῷ, v. c. apud *Xenoph.* de Re Equestri I, 6. X, 8. et 15. et de Venat. IV, 1.

ὙΔΡΊΑ, ας, ἡ, *hydria, vas, ad aquam recipiendam aptum, cadus, urna,* ab ὕδωρ *aqua.* Ter tantum in N. T. legitur. Joh. II, 6. ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς erant autem ibi sex vasa aqualia posita, pro more Judaeorum lavandi recepto, quorum singula caperent duos, vel tres cados. Conf. de hoc ritu *Lightfootum* in Horis Hebr. et Talmudicis ad h. l. ibid. v. 7. γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος replete has hydrias aqua. ibid. IV, 28. ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ relicta vero hydria mulier etc. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro כַּד idem, Judd. VII, 16. 19. 20. Eccles. XII, 6. et pro צְלֹחִית, 2 Regg. II, 20. *Athenaeus* XIII, p. 589. B. τάφον ἔχοντα ὑδρίαν λιθίνην. *Etym. M.* ὑδρία· κυρίως τὸ εἰς ὕδωρ τιθέμενον ἀγγεῖον. *Suid.* ὑδρεία· τὸ ὑδρεύσασθαι. Ὑδρία δὲ τὸ ἀγγεῖον. *Cyrilli* Lex. MS. Brem. ὑδρεία· ἡ ὑδροφορία. τὸ δὲ σκεῦος, ὑδρία. *Epiphan.* de Mensur. et Ponder. extr. ἡ δὲ ὑδρία αὐτοῖς (Ποντικοῖς) δέκα ξεστῶν ἐστίν.

ὙΔΡΟΠΟΤΈΩ, (Scribitur etiam ὑδροπατέω. Cf. *Pierson.* ad *Moerid.* p. 380.) ῶ, fut. ήσω, *aquam bibo,* ab ὑδροπότης, pro ὑδατοπότης, ου, ὁ, *aquae potor.* Hoc ab ὕδωρ *aqua* et πίνω *bibo.* Tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 23. μηκέτι ὑδροπότει, scil. μόνον, (conf. *L. Bos.* de Ellipsi Gr. Linguae p. 376. ed. *Schoettgen.*) noli amplius aquam tantum bibere et ab omni vino abstinere. Praeterea reperitur haec vox apud *Aelian.* V. H. Lib. II. cap. 38. νόμος καὶ οὗτος Μασσαλιωτικὸς, γυναῖκας μὴ ὁμιλεῖν οἴνῳ, ἀλλ' ὑδροποτεῖν πᾶσαν γυναικῶν ἡλικίαν. *Stob.* Serm. LIII. p.

p. 215. τοιαύτας τινὰ, ὑδρωπιῶσαι. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 10. Cf. *Raphelii* Obss. Herodot. p. 579. et *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 345 seq.

ὙΔΡΩΠΙΚΟΣ, ἡ, ὸν, *hydropicus, hydrope, seu aqua intercute laborans,* ab ὕδρωψ, ωπος, ὁ, *hydrops, aqua intercus,* quod ab ὕδωρ *aqua,* et ὤψ, ὠπὸς, ἡ, *facies.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. XIV, 2. ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Cf. *Wedelii* Exercitt. Medico-Philol. Cent. II. Decad. V. p. 52 seq.

ὝΔΩΡ, ατος, τὸ, 1. proprie: *pluvia,* (Conf. *Casaub.* ad *Theophr. Char.* III, 2. *Xenoph.* Anab. IV, 2. 2. Hist. Gr. I, 6. 20. IV, 5. 4. *Aristoph.* Vesp. v. 261.) ab ὕω *pluo,* deinde vero *aqua omnis generis, omne, quod est fluidum, liquidum et humidum, fluvius, fons,* (*Eurip.* Phoen. v. 231. et 626.) *stagnum,* (*Eurip.* Phoen. v. 380.) *mare.* Matth. III, 11. 16. ἀπὸ τοῦ ὕδατος e fluvio, scilicet Jordane, coll. v. 6. ibid. VIII, 32. καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν et suffocati sunt in mari: ubi τὰ ὕδατα cum ἡ θάλασσα permutatur. ibid. XIV, 28. 29. coll. v. 24 et 25. ibid. VII, 15. XXVII, 24. λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο aquam postulat et lavat manus. Marc. I, 8. 10. IX, 22. 41. XIV, 13. κεράμιον ὕδατος vas aquarium, seu hydriam. Luc. III, 16. VII, 44. VIII, 24. 25. XVI, 24. ὕδατος, pro ἐφ' ὕδατος, ut supplet *L. Bos.* de Ellips. Ling. Gr. vel ἀφ' ὕδατος, ut mavult *J. C. Biel* in Specim. Thes. Philol. coll. LXX. Dan. IV, 30. Luc. XXII, 10. Joh. I, 26. 31. 33. II, 7. 9. III, 23. IV, 7. ἀντλῆσαι ὕδωρ. ibid. v. 11. ὕδωρ ζῶν aquam fontalem. ibid. v. 15. 46. V, 3. τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν aquae piscinae commotionem. ibid. v. 4 et 7. XIII, 5. XIX, 34. ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ, ubi ὕδωρ significat *liquorem aquae similem, qui in pericardio reperitur.* Act. I, 5. VIII, 36. 38. 39. X, 47. XI, 16. Hebr. IX, 19. Jacob. III, 12. 1 Petr. III, 20. διεσώθησαν δι' ὕδατος ex inundatione, seu diluvio, servati sunt. 2 Petr. III, 5. 6. Apoc. I, 15. ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν ut strepitus aquarum multarum, h. e. vox valde sonora, coll. Dan. X, 6. Apoc. VIII, 10. ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων. ibid. v. 11. XI, 6. XII, 15. XIV, 2. 7. XVI, 4. 5. 12. XVII, 1. 15. XIX, 6. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro זֶרֶם *inundatio,* Ies. XXX, 30. יָם *mare,* Exod. XIV, 27. Nahum. III, 8. Zachar. IX, 10. מַיִם *aqua,* Deut. II, 6. 28. 2 Regg. II, 8. 14. 19. Esra X, 6. et נֹזְלִים *fluenta,* Exod. XV, 8. Ps. LXXVII, 19.

2. κατ' ἐξοχὴν *aqua baptismalis,* et ex adjuncto: *baptismus ipse.* Joh. III, 5. ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος nisi quis baptismo suscepto, seu interveniente, prorsus immutetur et emendetur. Ephes. V, 26. καθαρίσας ὑμᾶς τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος. Hebr. X, 22. λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ. 1 Joh. V, 6. 8.

3. metaphorice: *doctrina, qua animi hominum imbuuntur,* et speciatim: *doctrina christiana et omnia bona ac beneficia, cum ea conjuncta.* Joh. IV, 10. ὕδωρ ζῶν doctrina christiana et omnia bona, quae sunt cum cognitione et observatione religionis christianae arctissime conjuncta. ibid. v. 14. VII, 38. ὕδατος ζῶντος felicitatis Christianorum perennis. Apoc. VII, 17. ἐπὶ ζωῆς (alii ζώσας) πηγὰς ὑδάτων ad felicitatem aeternam. ibid. XXI, 6. XXII, 1. 17. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1001. ed. *Dathii.* Saepius in N. T. non legitur.

ὙΕΤΟΣ, οῦ, ὁ, *pluvia,* ab ὕω *pluo.* Act. XIV, 17. οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς coelitus dans nobis pluvias. Levit. XXVI, 4. 1 Regg. XVII, 14. Jer. V, 24. ibid. XXVIII, 2. διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα ob instantem pluviam. Hebr. VI, 7. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν. Jac. V, 7. ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον. ibid. v. 18. καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε. Apoc. XI, 6. ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετός. (Joel. II, 23. Ies. V, 6. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico גֶּשֶׁם *imber, pluvia,*

via, Gen. VII, 12. VIII, 2. Cant. II, 11. et מָטָר *pluvia*, Exod. IX, 34. 35. Deut. XI, 11. 14. 17. *Hesych.* ὑετός· ὄμβρος, δρόσος, ὕδωρ.

ΥΙΟΘΕΣΙΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *adoptio, adoptatio in filium, filiatio,* die Aufnahme an Kindesstatt *admission into a state of filiation;* ad verbum: *positio filii,* vel *positio in filios sui juris,* ab υἱὸς *filius* et θέσις *positio,* a τίθημι *pono.* Adoptati autem Graecis υἱοὶ θετοὶ dicebantur, monente Schol. ad *Pind.* Ol. IX, 95. *Hesych.* υἱοθεσία· ὅταν τὶς θετὸν υἱὸν λαμβάνει.

2. metaphorice: *universa conditio filiorum, jus filiorum, sensus animi, filiis dignus.* Hinc υἱοθεσία Θεοῦ est *jus et conditio universa filiorum Dei* et tribuitur in N. T. partim *Judaeis,* ob dignitatem eximiam et insignem favorem divinum, quo prae caeteris gentibus se frui existimabant, partim vero *Christianis,* quatenus Deum sensibus animi, filiis Dei dignis, colentes, et impetrata peccatorum venia de Dei favore certissime persuasi, non solum optima quaevis ab eo sperant, sed etiam felicitatis. Christianis in hac pariter ac futura vita a J. C. promissae et partae, participes redduntur. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 15. ubi formula πνεῦμα υἱοθεσίας, per se spectata, significat sensus, quales filii habent, qui, de parentum favore certissime persuasi, optima quaevis ab iis sperant, et animo, fiducia erecto, eos adeunt, nam opponitur ibi τῷ πνεύματι δουλείας, h. e. sensibus, quales servi habent, qui non dominorum amore, sed metu poenarum agi et duci se patiuntur. Bene itaque a Paulo l. l. πνεῦμα δουλείας Judaeis tribuitur, qui servili poenarum divinarum metu tenebantur, et πνεῦμα υἱοθεσίας, h. e. sensus, filiis Dei dignus, inter beneficia refertur, quae religioni christianae debemus. ibid. v. 23. υἱοθεσία est futura eaque aeterna felicitas Christianorum, quae v. 19. ἡ ἀποκάλυψις τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ, et v. 21. ἡ δόξα τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, coll. Luc. XX, 26. dicitur Rom. IX, 4. οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία qui sunt Israelitae et semper inde ab antiquissima aetate tantis juribus, privilegiis et beneficiis ornati fuerunt. Cf. Exod. IV, 22. Deut. XIV, 1. Jer. XXXI, 9. Hos. XI, 1. et *Philonem* de Confus. Linguarum p. 348. Galat. IV, 5. ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν, h. e. ἵνα υἱοὶ Θεοῦ γινώμεθα. Sensus est: ut jam in libertatem a duro legis Mosaicae imperio vindicati Deum sensibus, filiis dignis, colamus et favoris divini omniumque per Christum partorum beneficiorum in hac pariter ac futura vita participes reddamur. Aeque late haec vox patet quoque Ephes. I, 5. Saepius in N. T. non legitur.

ΥΙΟΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *filius naturalis,* de nato hominis, quasi κυὸς, a κυέω *pario, nascor,* vel a φύω *gigno, produco, pario, nascor.* Matth. I, 21. τέξεται δὲ υἱὸν pariet autem filium. ibid. v. 25. VII, 9. X, 37. καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ et qui filium, aut filiam pluris fecerit, quam me. ib. XIII, 55. XX, 20. ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. ibid. v. 20. 21. XXI, 37. 38. XXII, 2. XXIII, 35. XXVI, 37. XXVII, 56. Marc. VI, 3. IX, 17. X, 35. 46. XII, 6. Luc. I, 13. 31. 36. 57. II, 7. III, 2. 23. ὡς ἐνομίζετο υἱὸς Ἰωσὴφ Josephi, ut putabatur, filius. ibid. IV, 22. V, 10. VII, 12. υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ unicus matris filius. ibid. IX, 38. 41. XI, 11. XII, 53. XV, 11. 13. 19. 21. 24. 25. 30. XX, 13. Joh. I, 43. 46. IV, 5. 46. 47. 50. 53. VI, 42. IX, 19. 20. XXI, 2. Act. VII, 16. 29. XIII, 21. XV, 1. XIX, 14. XXIII, 6. 16. Rom. IX, 9. Galat. IV, 22. 30. Hebr. XI, 21. XII, 7. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Jacob. II, 21.

2. *soboles, proles utriusque sexus.* Matth. XVII, 25. 26. coll. Genes. XLV, 11. Joh. IV, 12. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ et liberi ejus. Apoc. XII, 5. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα. Hinc

3. οἱ υἱοὶ in N. T. *posteri, descendentes* dicuntur, et υἱὸς *unus ex nepotibus et posteris.* Matth. I, 2. υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραὰμ unius ex Davidis et Abrahami posteris. ibid. v. 20. Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ Josephus, Davidis nepos. ibid. IX, 27. XII, 23. XV, 22. XX, 30. 31. XXI, 9. 15. XXII, 42. τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαβὶδ, quid vobis videtur de Messia? cujusnam nepos est? Responderunt, Davidis. ibid. v. 45. XXIII, 31. coll. v. 30. et 32. XXVII, 9. ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ quem emerant ab Israelitis. Marc. X, 47. 48. XII, 35. et 37. Luc. I, 16. XVIII, 38. 39. XIX, 9. καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστι quia et ipse unus ex posteris Abrahami est. ibid. XX, 41. 44. Act. II, 17. V, 21. VII, 23. 37. IX, 15. X, 36. XIII, 26. ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ o fratres, ex Abrahami genere oriundi. Rom. IX, 27. 2 Cor. III, 7. 13. Hebr. VII, 5. οἱ ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ posteri Levi, Levitae. ibid. XI, 22. Apoc. II, 14. VII, 4. XXI, 12. *Lucian.* in Dial. Mort. p. 206. vocem υἱὸς de *nepote* adhibuit.

4. *filius adoptivus.* Act. VII, 21. ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱὸν quem expositum filia Pharaonis sustulit et tanquam filium adoptivum educavit. Hebr. XI, 24. Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ.

5. *qui filii amorem ac fidem praestat, instar filii amandus, persona aeque jucunda et amata ac parentibus est filius.* Joh. XIX, 26. γύναι, ἰδοῦ ὁ υἱός σου mater, en filium tuum! Conf. quae supra ad vocem μήτηρ dicta sunt.

6. *proles bruti, pullus,* i. q. πῶλος. Matth. XXI, 5. πῶλον, υἱὸν ὑποζυγίου pullum asininum; ubi τὸν πῶλον ad imitationem hebraici עַיִר, Zach. IX, 9. abundat. Graeci Scriptores nusquam, quantum equidem scio, vocem υἱὸς de pullis animantium, ratione carentium, adhibuerunt. Imitatus itaque est Matthaeus Scriptores V. T. qui haud raro voce בֵּן de sobole animantium brutorum usi esse reperiuntur. Sic Genes. XLIX, 11. בְּנִי אֲתֹנוֹ est i. q. עַיִר, v. eod. Levit. IV, 3. 14. IX, 2. בֶּן־בָּקָר, 2 Paral. XXXV, 7. בְּנֵי־עִזִּים, Ps. CXIV, 4. בְּנֵי צֹאן filii ovium pro כְּבָשִׂים *agni.* Adde *Targum* Genes. XXVII, 9. et alia V. T. loca, quae collegit *Vorstius* in Philol. Sacr. c. 15. p. 381 seq. ed. *Fischeri.* Graecos vulgares, si brutorum animantium pullos designare velint, vocibus τέκος et τέκνον (sicut v. c. *Theocrit.* Idyll. XXV, 104. vocem τέκνα de *vaccarum pullis* adhibuit.) uti solere, compluribus exemplis demonstravit *Gatakerus* de Stilo N. T. cap. 16.

7. metaphorice υἱὸς τινὸς is dicitur, *cui aliquid promissum et destinatum est, ad quem proprie aliquid pertinet.* Matth. VIII, 12. οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας Judaei, quibus vi promissionis divinae religio et felicitas christiana imprimis oblata et destinata erat. ibid. XIII, 38. οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας sunt veri Christiani, quibus proprie destinata sunt bona, per Christum parta. Act. III, 25. ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης κ. τ. λ. ad vos inprimis pertinent vaticinia prophetarum, atque illud promissum. Conf. Ps. CII, 21. et *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 24. p. 493 seq. ed. *Fischeri.*

8. nominibus locorum junctum significat υἱὸς *eum, qui est et versatur in aliquo loco.* Matth. IX, 15. Marc. II, 19. Luc. V, 34. οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος filii conclavis nuptialis, h. e. qui in conclavi sponsi versantur, amici, cognati et agnati sponsi sponsaeque. Conf. quae supra ad vocem νυμφὼν dicta sunt. Luc. XX, 34. οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου filii hujus mundi, h. e. qui in hoc mundo degunt et versantur. Eodem modo בֵּן usurpatur, v. c. Esra II, 1. ubi בְּנֵי הַמְּדִינָה *filii provinciae* dicuntur, qui in provincia habitant.

bitant. 2 Regg. XIX, 12. Jer. II, 16. Joel. III, 6. Cf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 24. p. 491. ed. recent.

9. *qui alicujus partes tenet, ei adhaeret, vel deditus est, eumque sectatur et imitatur, discipulus,* (2 Regg. VI, 1. Ies. VIII, 18.) *amicus, sodalis, socius.* Matth. XII, 27. οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν cujusnam ope sectatores et discipuli (alii *populares*) vestri eosdem ejiciunt? ibid. XIII, 38. εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ sunt homines improbi, sectatores quasi et imitatores diaboli. Luc. XI, 19. Act. XIII, 10. υἱὲ διαβόλου o pessime, qui refers ingenium diaboli! Cf. Joh. VIII, 44. Galat. III, 7. οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραὰμ hi sunt imitatores Abrahami adeoque veri ejus posteri. Conf. Joh. VIII, 39. Hebr. XII, 5. et II, 10. 1 Petr. V, 3. καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου et Marcus discipulus meus.

10. *studiosus alicujus rei, qui aliquid curat, aut operam impendit alicui rei,* aut *qui est certa quadam affectione praeditus.* Marc. III, 17. Luc. XVI, 8. οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου qui res mundanas tantum curant. Opponuntur οἱ υἱοὶ τοῦ φωτὸς religionis christianae studiosi. Joh. XII, 36. Ephes. II, 2. ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας in incredulis et contumacibus. ibid. V, 6. Coloss. III, 6. 1 Thess. V, 5. 2 Sam. XIII, 28. υἱοὶ δυνάμεως. 1 Regg. I, 52. Cf. *Vorstii* Philol. S. c. 24.

11. nominibus, praemium, vel poenam significantibus junctum, significat *dignum, participem, reum, obnoxium.* Matth. XXIII, 15. υἱὸς Γεέννης Gehenna et poenis infernalibus dignus. Luc. X, 6. υἱὸς εἰρήνης dignus faustis vestris apprecationibus. ibid. XX, 36. τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες quibus beatitudo futura contigit. Joh. XVII, 12. ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας homo, exitio atque interitu dignus. 2 Thess. II, 3. Conf. 1 Sam. XX, 30. 2 Sam. XII, 5. et *Vorstii* Philol. S. l. l.

12. υἱὸς ἀνθρώπου *homo,* i. q. ἄνθρωπος, et υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων *homines,* quemadmodum Joel. III, 6. οἱ υἱοὶ τῶν Ἑλλήνων *Graeci,* et apud *Homerum* passim υἷες Ἀχαιῶν Achivi dicuntur. Vide *Pfochenii* de Ling. Gr. N. T. Puritate § 55. et *Georgii* Vindic. N. T. Lib. III, c. 3. p. 273. Marc. III, 28. ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων omnis generis peccata hominibus remitti possunt. Conf. Matth. XII, 31. Eph. III, 5. ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων quae alio tempore non innotuit hominibus. Hebr. II, 6. Apoc. I, 13. ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου. ibid. XIV, 14. Conf. Gen. XI, 5. 1 Regg. VIII, 39. Ps. VIII, 4. ubi אֱנוֹשׁ et בֶּן־אָדָם tanquam synonyma junguntur. Ps. LXXIX, 18. Ezech. II, 1. Dan. VII, 13. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. cap. XIII, p. 333 seq. ed. *Fischeri.* Hinc κατ' ἐξοχὴν in N. T. *Christus* ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου vocatur, ratione scilicet humanae naturae, quam interventu divinae virtutis induit. Matth. VIII, 20. IX, 6. X, 23. XI, 19. XII, 8. 32. 40. XIII, 37. 41. XVI, 13. 17. 28. XVII, 9. 12. 22. XVIII, 11. XIX, 28. XX, 18. 28. XXIV, 27. 30. 37. 39. 44. XXV, 13. 31. XXVI, 2. 24. 45. 64. Marc. II, 10. 28. VIII, 31. 38. IX, 9. 12. 31. X, 33. 45. XIII, 26. XIV, 21. 41. 62. Luc. V, 24. VI, 5. 22. VII, 34. IX, 22. 26. 44. 56. 58. XI, 30. XII, 8. 10. 40. XVII, 22. 24. 26. 30. XVIII, 8. 31. XIX, 10. XXI, 27. 36. XXII, 22. 48. 69. XXIV, 7. Joh. I, 52. III, 13. 14. V, 27. VI, 27. 53. 62. VIII, 28. XII, 23. 34. XIII, 31. Act. VII, 56. Conf. quae supra ad vocem ἄνθρωπος de hac formula, in N. T. solemni, dicta sunt, de qua etiam bene et ex professo egerunt: *Chr. Cellarius* de sensu appellationis υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου in Ej. Programm. Pr. XXI, p. 129. *Jac. Guillardus* in Specimine quaestionum in novum instrumentum de filio hominis. Lugd. Bat. 1684. 4. *J. H. Messerschmidt* Comment. philol. de sacra formula et dictione ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, qua simul sermonis graeci, quo N. T. est conscriptum, castitatem asserit. Viteb. 1739. 4.—*G. Less.* Pr.

Pr. de filio hominis Goett. 1776. 4. *G. W. Rullmanns* Progr. über die Benennung Jesu des Menschen Sohn. Rinteln 1785. et in Selectis histor. philos. theol. T. I. p. 271.—Versuch über die Stellen im N. T. die vom Sohne Gottes und vom Sohne des Menschen Jesus reden; in *Henke's* Magazin fur Rel. Philosophie und Exegese, B. I. St. 1. S. 129—208.

13. υἱὸς Θεοῦ dicitur in N. T. *omnis, qui Deo est similis et maxime carus, et a Deo maximis beneficiis ornatur, qui Deum sancte et pie colit et demandatum sibi a Deo negotium fideliter exsequitur*, et υἱοὶ Θεοῦ speciatim *Christiani, hoc nomine digni*, in N. T. dicuntur, *ob summam* scilicet *eorum dignitatem atque felicitatem, quam debent religioni et merito Christi*, ob quam etiam iisdem υἱοθεσία Θεοῦ, sublimiori sensu, quam Judaeis, tribuitur. Matth. V, 9. ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται nam sunt Deo simillimi atque adeo dilectissimi. ibid. v. 45. ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν, τοῦ ἐν οὐρανοῖς: ubi in Codicibus et Patribus nonnullis pro υἱοὶ legitur ὅμοιοι, ex interpretamento. Luc. VI, 35. XX, 36. υἱοί εἰσι Θεοῦ similes Deo erunt, ratione nempe immortalitatis habita. Rom. VIII, 14. 19. IX, 26. 2 Cor. VI, 18. Galat. III, 26. πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε, h. e. vos enim omnes, quotquot Christiani facti estis, exemti estis duro moderamine legis Mosaicae et in libertatem ac felicitatem christianam vindicati estis. Formulae enim υἱὸν Θεοῦ εἶναι opponitur v. 25. formula ὑπὸ παιδαγωγὸν εἶναι, et υἱὸς saepe servo ita opponitur, ut eum significet, qui sui juris est. Conf. Galat. IV, 7. ibid. v. 6. 7. Hebr. XII, 5—8. Apoc. XXI, 7. Sirac. IV, 11. Conf. *Noesselti* Dissert. de Vera Vi Nominis Filiorum Dei, Halae editam, (In Ej. Opusc. Fasc. II. p. 333.) et quae supra notata sunt ad vocem υἱοθεσία. —— Κατ' ἐξοχὴν vero et longe sublimiore sensu, quam qui in ullam creaturam cadat, *Christus, quem Deus caussam felicitatis humanae esse decreto libero ac aeterno voluit et sub Messiae*, h. e. *regis nomine significavit Judaeis*, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ in N. T. vocatur ad rationem ejus erga Deum et subliniorem illam naturam, quae ante Jesum natum jam exstitit, significandam. Origo vero hujus nominis, ita proprie de Christo in N. T. adhibiti et mente oreque Judaeorum jam ante Christi nativitatem admodum vulgati ac sollennis, haud dubie repetenda est tum ex locis V. T. Ps. II, 7. et 2 Sam. VII, 14. quae saltem Jesu et Apostolorum tempore de Messia intelligi et explicari solebant, ut ex Act. IV, 25. XIII, 33. Hebr. I, 5. Luculenter apparet, tum vero etiam ex consuetudine Scriptorum V. T. *reges, magistratus, et omnino omnes, qui locum Dei inter homines tenere credebantur*, nomine *Filiorum Dei* (Ps. LXXXII, 6. Jerem. XXXI, 20. coll. Joh. X, 34—37.) insigniendi. Conf. *Koppii* Excurs. II. in Epist. ad Galatas p. 105 seq. ed. recent. Reperitur autem sublime hoc, illustre et maxime honorificum, Christo, servatori nostro O. M. κατ' ἐξοχὴν tributum nomen in locis sequentibus N. T. Matth. II, 15. III, 17. IV, 3. 6. VIII, 29. XIV, 33. XVI, 16. XVII, 5. XXVI, 63. XXVII, 40. 43. 54. Marc. I, 1. 11. III, 11. V, 7. IX, 7. XIV, 61. XV, 39. Luc. I, 32. 35. III, 22. IV, 3. 9. 41. VIII, 28. IX, 35. XXII, 70. Joh. I, 18. 34. 50. III, 16. 17. 18. V, 25. VI, 69. IX, 35. X, 36. XI, 4. 27. XVII, 1. XIX, 7. XX, 31. Act. VIII, 37. IX, 20. XIII, 33. Rom. I, 3. 4. 9. V, 10. VIII, 3. 29. 32. 1 Cor. I, 9. 2 Cor. I, 19. Galat. I, 16. II, 20. IV, 4. 6. Ephes. IV, 13. Coloss. I, 13. 1 Thessal. I, 10. Hebr. I, 5. IV, 14. V, 5. VI, 6. VII, 3. X, 29. 2 Petr. I, 17. 1 Joh. I, 3. 7. III, 8. 23. IV, 9. 10. 14. 15. V, 5. 9. 10. 11. 12. 13. 20. 2 Joh. v. 3. Apoc. II, 18. Cf. *G. T. Zachariae* D. de usu dogmatico nominis filii Dei. Goett. 1768. 4. et *Fr. Herm. Romershausen* D. exeg. de nomine Υἱοῦ Θεοῦ non regium Christi munus

munus, sed praestantiorem ejus naturam indicante. Marb. 1768. 4. — Interdum *Christus*, seu *Messias*, sine ullo additamento ὁ υἱὸς in N. T. vocatur, ad imitationem hebraici בַּר. Ps. II, 12. Matth. XXVIII, 19. Marc. XIII, 32. Luc. X, 22. Joh. III, 35. 36. V, 19. 20. 21. 22. 23. 26. 40. VIII, 35. 36. XIV, 13. 1 Cor. XV, 28. Hebr. I, 2. 8. III, 6. V, 8. καίπερ ὢν υἱὸς quanquam Messiae dignitate gaudebat. ibid. VII, 28. 1 Joh. II, 22. 23. 24. V, 12. 2 Joh. v. 9.

12. Interdum omittitur, v. c. Matth. IV, 21. τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, scil. υἱὸν, Zebedaei filium. Matth. X, 2. Joh. XXI, 15. coll. Matth. XVI, 17. *Aelian.* V. H. II, 25. III, 26. Tob. V, 19. 1 Macc. II, 1. Saepius in N. T. non legitur.

ὝΛΗ, ης, ἡ. Est in genere *materia quaecumque, quae a forma informatur*, teste *Suida* Tom. III. p. 529. *Aristoteles* lib. I. *Physic.* ὕλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ τι ἀποτελεῖται ἔργον. Deinde autem est *omnis materia, igni alendo apta*, speciatim: *materia in sylvis caedua, sylva, ligna*, unde ὑλοτόμος, *qui in sylvis ligna caedit*, (Sapient. XIII, 11.) ζῶα ὑλόνομα *animalia* dicuntur, *quae in sylvis degunt indeque victum trahunt*, et ὑλάζομαι *ligna colligo*. Semel tantum in N. T. legitur Jacob. III, 5. ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει; exiguus ignis quantam materiam incendere valet? Nonnulli interpretes cum *Vulg.* ὕλην h. l. de *sylva* interpretantur, nec desunt in scriptoribus antiquis exempla sylvarum, incendio correptarum et deletarum. Alex. Job. XXXVIII, 40. κάθηνται δὲ ἐν ὕλαις ἐνεδρεύοντες. Ies. X, 17. καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Sirac. XXVIII, 10. κατὰ τὴν ὕλην πυρὸς οὕτως ἐκκαυθήσεται. *Homer.* Iliad. β', v. 455. ἠΰτε πῦρ ἀΐδηλον ἐπιφλέγει ἄσπετον ὕλην. ib. λ', v. 155. ὡς δ' ὅτε πῦρ ἀΐδηλον ἐν ἀξύλῳ ἐμπέσῃ ὕλῃ. *Pindar.* Pyth. III, 67. *Demosthen.* pag. 1040. pen. et 1048. 16. ed. *Reiske:* τὴν ὕλην τὴν τετμημένην. *Etym. M.* ὕλη σημαίνει τὰ ξύλα, ὡς τό· ὕλην ταμίμεν, καὶ τὸν σύνδενδρον τόπον. *Suid.* ὕλη· ὁ σύνδενδρος τόπος. Cf. *Loesneri* Obss. Philon. p. 463. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 670.

ὙΜΑ͂Σ, ὑμᾶς, ὑμῖν et ὑμῶν. Vide σύ.

ὙΜΈΝΑΙΟΣ, αίου, ὁ. *Hymenaeus.* Nomen proprium unius ex adversariis Pauli, apostoli, qui resurrectionem carnis negavit, origine graecum, idem notans, quod *nuptialis*, ab Ὑμὴν, ένος, ὁ, *Hymen*, Deus gentilium, nuptiarum praeses. Bis tantum in N. T. commemoratur. 1 Tim. I, 20. et 2 Tim. II, 17.

ὙΜΈΤΕΡΟΣ, α, ον, *vester*, ab ὑμεῖς *vos*. Luc. VI, 20. ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ad vos enim salus christiana pertinet. ibid. XVI, 12. τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; bona, quae vere vestra vocari possunt, seu vera bona, quis vobis committet? Opponitur enim h. l. τὸ ὑμέτερον τῷ ἀλλοτρίῳ, h. e. bonis terrestribus. Joh. VII, 6. ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος vobis semper adest tempus opportunum, h. e. vobis semper sine periculo Hierosolymam proficisci licet. ibid. VIII, 17. ἐν τῷ νόμῳ τῷ ὑμετέρῳ in lege, qua vos utimini. ibid. XV, 20. τὸν ὑμέτερον λόγον doctrinam, quam vos tradetis. Act. XXVII, 34. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad salutem vestram cedet. Rom. XI, 31. τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει beneficio, quod vobis contigit. 1 Cor. XV, 31. νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν per gaudium, quod ex vobis percipio, seu, per gloriationem meam de vobis. 2 Cor. VIII, 8. τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Galat. VI, 13. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt pro affixo כֶם *vester*, ex אַתֶּם *vos*. Gen. IX, 5. Prov. I, 26. Amos VI, 2.

ὙΜΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, pr. *hymenaeum cano in nuptiis* (Vid. *Dorville* ad *Charit.* p. 28. *Xenoph.* de *venat.* I, 8.) deinde in universum: *hymnum dico, carmen cano, celebro, laudo, gratias ago*, sive *cantico et hymno*, sive *alio modo*, ab ὕμνος *hymnus*, quod vide.

vide. Matth. XXVI, 30. καὶ ὑμνήσαντες et postquam hymnos cecinissent. Scilicet Judaei solebant nocte paschali Psalmos quosdam (Ps. CXIII — CXVIII. et Ps. CXXXVI.) et ante accubitum, et post finitam coenam paschalem decantare, quos Judaei *Hallel Magnum* vocant. Conf. *G. E. Edzardum* ad *Berachot*. cap. I. p. 250. Marc. XIV, 26. Act. XVI, 25. προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεὸν precabantur et laudabant Deum. Hebr. II, 12. ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε in conventibus publicis te celebrabo. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina legitur pro הוֹדָה *confessus est, laudavit, celebravit, gratias egit*. Nehem. XII, 24. Ies. XII, 4. XXV, 1. pro הִלֵּל *laudavit, praedicavit, celebravit*, 2 Paral. XXIII, 13. XXIX, 30. Ps. XXII, 22. הֵשִׁיר *cecinit*, Ps. LXV, 13. Ies. XLII, 10. זִמֵּר *cecinit, carmine celebravit, decantavit*, Ies. XII, 5. 1 Paral. XVI, 9. et רָנַן *cantavit, acclamavit, vociferatus est*. Prov. I, 20. VIII, 3. Adde *Xenoph*. Mem. II, 1. 33. ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι. ibid. IV, 2. 33. *Aelian*. V. H. II, 4. Conf. de hac voce *Ezech. Spanhemium* ad *Juliani* Orat. I. p. 9 seq. et *Rhodig*. Antiqu. Lectt. VII, 5. *Hesych*. ὑμνεῖ· εὐλογεῖ, ᾄδει.

ὝΜΝΟΣ, ου, ὁ, proprie est *hymnus*, seu *carmen, quo laudes Dei decantantur ejusque in homines beneficia in ipsius gloriam celebrantur*, et ita differt ab ἐγκώμιον, sed deinde etiam de *carmine, quo hominum laudes canuntur*, adhibetur, (v. c. de *carmine nuptiali* apud *Athenaeum* in Deipnosoph. Lib. IV. aut de *carmine, ob reportatam victoriam*, apud *Philostratum* Vit. Soph. I. cap. 9. pag. 494. τὰ μὲν κατὰ τῶν Βαρβάρων τροπαῖα ὕμνους ἀπαιτεῖ, τὰ δὲ κατὰ Ἑλλήνων θρήνους. Conf. *Paganinum Gaudentium* De Funere Heroum et Caesarum cap. 4. p. 130.) ab ὕδω *celebro*. Bis tantum in N. T. legitur. Ephes. V, 19. λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς. Eadem fere verba leguntur quoque Coloss. III, 16. In utroque loco sermo est de carminibus sacris, quibus Deus pie laudatur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שִׁיר *canticum*, Nehem. XII, 46. Ies. XLII, 10. תְּהִלָּה *laus, laudatio*, Ps. XL, 3. LXV, 1. C, 4. נְגִינָה *pulsatio fidium, modulatio*, Ps. VI, 1. LIV, 1. LV, 1. et תְּפִלָּה *precatio, oratio*. Ps. LXXII, 20. *Phavorinus*: ὕμνος· ἡ πρὸς Θεὸν ᾠδή. Idem: ὕμνος ἐστὶν αἶνος ἐμμελής. *Ammonius* de Different. Vocabb. ὕμνος ἐγκωμίου διαφέρει. ὁ μὲν γὰρ ὕμνος ἐστὶ θεῶν· τὸ δὲ ἐγκώμιον τῶν ἀνθρώπων. Idem fere tradit *Arrianus* in Expedit. Alexandri Lib. IV. ὕμνοι μὲν ἐς τοὺς Θεοὺς ποιοῦνται, ἔπαινοι δὲ ἐς ἀνθρώπους.

ὙΠΆΓΩ, 1. proprie et active usurpatur ac notat: *subduco alterum*, (Exod. XIV, 21. *Thom. M.* τὸ ὑπάγω μὴ εἴπῃς ἀντὶ τοῦ ἀπέρχομαι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ζυγὸν ἄγω. Ὅμηρος· (Iliad. π', v. 148.) ὕπαγε ζυγὸν ὠκέας ἵππους κ. τ. λ.) et intransitive; *subduco me, abeo, discedo*, ex ὑπὸ et ἄγω *duco*. In N. T. tantum intransitive usurpatur, v. c. Matth. V, 24. καὶ ὕπαγε et discede. ibid. VIII, 4. 13. ὕπαγε domum redi. ibid. v. 32. IX, 6. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ibid. XIII, 44. XX, 14. ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. ibid. XXVII, 65. XXVIII, 10. Marc. I, 44. II, 11. V, 19. VI, 31 ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί. ibid. v. 33. 38. VII, 29. X, 52. XVI, 7. Luc. X, 3. XVII, 14. ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς et postquam abierant. Joh. III, 8. καὶ ποῦ ὑπάγει et quo abeat, scilicet ventus. ibid. IV, 16. VI, 67. μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; num etiam vos me deseretis? ibid. VII, 33. καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με et redibo ad Deum, qui me misit. ibid. VIII, 14. ὅτι οἶδα, πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω nam ego scio, unde veni et quo discedam. ibid. v. 21. 22. IX, 7. XIII, 3. καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει seque a Deo exiisse et ad eum rediturum

rediturum esse. ibid. v. 33. XIV, 5. XVI, 5. 10. 16. 17. XVIII, 8. XXI, 3. 1 Joh. II, 11. Apoc. X, 8. XIII, 10. εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει captivus abducetur. ib. XIV, 4. XVI, 7. XVII, 8. 11.

2. *eo, proficiscor, iter facio,* et si de navigio sermo est, *tendo.* Matth. V, 41. ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο cum illo eas vel duo. ibid. XX, 4. ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. ibid. v. 7. XXI, 28. XXVI, 18. ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, κ. τ. λ. Marc. XI, 2. XIV, 13. Luc. VIII, 42. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν. *Syrus:* ܘܟܕ ܐܙܠ ܥܡܗ *et cum iret cum illo.* XII, 58. XIX, 30. Joh. VII, 3. IX, 11. XI, 8. 31. 44. XII, 35. XV, 16. ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε ut per omnes terras proficiscamini, i. q. πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα. Marc. XVI, 15. Joh. VI, 21. εἰς ἣν ὑπῆγον ad quam cursum navigii direxerant, collat. v. 17.

3. ὑπάγω pleonastice interdum ponitur. Matth. XVIII, 15. XIX, 21. Marc. X, 21. Joh. XII, 11. ubi tamen ὑπῆγον etiam commode reddi potest: partes Pharisaeorum et reliquorum adversariorum J. C. deserebant.

4. ὕπαγε ὀπίσω μου est *formula solemnis* aut *aversantium, qui aliquem jubent abire e conspectu, apage te a me,* aut *eorum, qui alios monent, ne sibi molesti sint.* Matth. IV, 10. XVI, 23. Marc. VIII, 33. Luc. IV, 8. Conf. *Fischeri* Prol. XV. de Vitiis Lexicorum N. T. sect. 3. p. 377 seq.

5. ὕπαγε εἰς εἰρήνην, seu ἐν εἰρήνῃ, *abi salvus et incolumis, contingat tibi prosperitas,* formula bene precandi abeuntibus, sollennis apud Judaeos, quae etiam interdum concedentis est, et ei dicitur, cui, quod petierat, conceditur. Marc. V, 34. ὕπαγε εἰς εἰρήνην contingat tibi, quod petiisti. Eodem modo sumitur quoque formula לְכִי לְשָׁלוֹם, 1 Sam. I, 17. XX, 42. Jac. II, 16. ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ feliciter res vestras agite.

6. ὑπάγω, scil. ἐκ τοῦ βίου, vel ἐκ τοῦ ζῆν, *morior, e vita discedo.* Matth. XXVI, 24. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ filius quidem hominis mox morietur, uti praedictum est de eo. Marc. XIV, 21. Joh. VIII, 21. ἐγὼ ὑπάγω mox moriendum mihi erit et secedendum ad Deum. ibid. XIV, 28. Conf. Gen. XXV, 32. 1 Regg. II, 2. Eccles. XII, 5. Eodem modo ἀπέρχεσθαι et πορεύεσθαι usurpatur, ut multis exemplis docuit *Palairet.* in Obss. Philol. p. 88 seq. *Elsner.* Comment. in Matth. T. II, p. 251. et *Casaubon.* ad *Diogen. Laërt.* III, s. 6. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΑΚΟΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *auscultatio,* a praet. med. ὑπήκοα, attice ὑπακήκοα, verbi ὑπακούω *aures praebeo ad audiendum.*

2. *obedientia, obsequium,* et speciatim: *obedientia erga Deum, obsequium, quod Dei voluntati ejusque legibus praestatur,* nam ὑπακούειν etiam *obtemperare, obedire* notat. Rom. I, 5. εἰς ὑπακοὴν πίστεως, pro ἵνα ὑπακούωσι τῇ πίστει, ut doctrinae christianae obsequium praestent. ibid. V, 19. ὑπακοὴ significat obsequium, quod Christus patri ad mortem usque praestitit, et munus sibi a Deo demandatum fideliter exsequutus est. ibid. VI, 16 ubi ὑπακοὴ de obedientia erga Deum, de obsequio, quod praestatur legibus divinis, intelligendum est. ibid. XV, 18. εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, pro εἰς τὸ ὑπακούειν τὰ ἔθνη τῷ εὐαγγελίῳ. ibid. XVI, 19. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο, h. e. vel: constat enim inter omnes, vos obsequiosos homines esse adeoque facile ab aliis decipi posse; vel: obsequium, a vobis doctrinae christianae hucusque praestitum, omnibus innotuit. ibid. v. 26. ubi εἰς ὑπακοὴν πίστεως positum est pro εἰς τὸ ὑπακούειν τῇ πίστει, h. e. εἰς τὸ πιστεύειν. 2 Cor. VII, 15. X, 5. εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ ut Christo se submittant ejusque religionis propagationem impedire desinant. ibid. v. 6. ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοὴ si vos perfecte Christo obedientes reddiderim. Philem. v. 21. Hebr. V, 8. ἔμαθεν τὴν ὑπακοὴν assuefecit se obedientiae erga Deum. 1

 Petr.

Petr. I, 2. εἰς ὑπακοὴν ad obsequium praeceptis religionis christianae praestandum. ibid. v. 14. τέκνα ὑπακοῆς filii Deo ejusque praeceptis morigeri. ibid. v. 22. ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, pro εἰς τὴν ἀλήθειαν, in obsequio verae doctrinae christianae praestando. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΑΚΟΎΩ, fut. ούσω, 1. proprie: *aures praebeo ad audiendum, ausculto, exausculto*, et est verbum proprium de janitoribus, qui, ad fores clausas stantes, pulsato ostio, sciscitando quis adsit, auscultant, nomina pulsantium quaerunt, ea dominis nuntiant et jussu dominorum pulsantibus fores aperiunt eosque intromittunt, ex ὑπὸ et ἀκούω *audio, ausculto*. Sic legitur in N. T. Act. XII, 13. προσῆλθε παιδίσκη (εἰς τὸ) ὑπακοῦσαι prodiit ad auscultandum serva. *Vulgatus* habet: *processit puella ad videndum*. *Syrus*: ܘܢܦܩܬ ܕܬܥܢܝܘܗܝ *et egressa est, ut responderet ei*, seu *responsaret*, coll. *Plaut*. Mostell. II, 1, 56. *Demosthenes* p. 1149. 27. ed. *Reiske*, τὴν ἄνθρωπον τὴν ὑπακούουσαν. *Aristoph*. Vesp. 274 et 316. διὰ τῆς ὀπῆς ὑμῶν ὑπακούων. Schol. *Aristoph*. Acharn. 394. *Lucian*. Icaromenippo 22. *Plutarch*. de genio Socratis p. 597. D. Conf. *Bachium* ad *Xenoph*. Sympos. I, 11. *Schwarzium* ad *Theophr*. Char. c. 4. s. 12. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 411. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 747. *Alberti* Gloss. Philol. p. 246. et *Raphelium* in Obss. Xenoph. p. 159. Hinc ὑπακούειν apud Graecos interdum quoque *intromittere* notat, v. c. *Platon*. Crit. 1. et Phaed. III.

2. *obedio, obtempero, assentior, pareo*. Matth. VIII, 27. ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ qui et ventis et mari potest imperare. Marc. I, 27. IV, 41. Luc. VIII, 25. XVII, 6. καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Act. VI, 7. ὑπήκουον τῇ πίστει amplexi sunt religionem christianam. Rom. VI, 12. εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ ut ei et cupiditatibus vestris perversis obedientiam praestetis. ibid. v. 16. δοῦλοί ἐστε, ᾧ ὑπακούετε, ubi ᾧ ὑπακούετε prorsus redundat. ibid. v. 17. X, 16. ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ sed non omnes amplexi sunt religionem christianam: ubi ὑπακούειν est i. q. πιστεύειν. Ephes. VI, 1. τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν, et v. 5. οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα. Phil. II, 12. Coloss. III, 20. 22. 2 Thess. I, 8. III, 14. Hebr. V, 9. τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ omnibus veris suis cultoribus et sectatoribus. ibid. XI, 8. 1 Petr. III, 6. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph*. Oecon. XIV, 3. ὑπακούοντας τῆς διδασκαλίας ταύτης. Idem Mem. II, 7. 10. *Thucyd*. V, c. 98. VII, cap. 73. Adde Alex. Deut. XX, 12. XXI, 18. Genes. XVI, 3. XLI, 40. Dan. III, 12.

ὝΠΑΝΔΡΟΣ, ου, ὁ, *qui sub viri potestate est*, et in foeminino: *maritata, nupta, mariti imperio subjecta*, q. d. ὑπὸ τὸν ἄνδρα οὖσα. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. VII, 2. ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ sic verbi causa foemina maritata devincta est lege marito, quamdiu vivit. In versione Alexandrina respondet hebraico תַּחַת אִישׁ *quae sub viro est*. Num. V, 20. 29. Adde Prov. VI, 24. 29. Sirac. IX, 10. μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου τὸ σύνολον. *Diodor. Sic.* XXXII, 1. *Artemidor*. I, 80. *Eustath*. in Od. γ', 126, 46. et κ', p. 386, 30. *Polybius* X, 26, 3. οὐ γὰρ ἔτι τὰς χήρας ἐπείρα γυναῖκας, οὐδὲ τὰς ὑπάνδρους ἠρκεῖτο μοιχεύων. *Athenaeus* Lib. IX, p. 388. τὰς ὑπάνδρους τῶν γυναικῶν τηρεῖν πικρῶς. Conf. *Ezech. Spanhemii* Comment. in *Callimach*. Hymn. in Apollin. v. 53. p. 111. ed. *Ernesti*. *Alberti* in Periculo Critico p. 52. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 34. et *L. Bos*. Exercitationes pag. 106.

ὙΠΑΝΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *occurro, obviam eo*, vel *procedo alicui*, ex ὑπὸ et ἀντάω *occurro*, quod ab ἄντα *coram*, per syncopen pro ἀντία. Legitur in N. T. tantum Matth. VIII, 28. ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι obviam venerunt

venerunt ei duo daemoniaci. Luc. VIII, 27. Joh. XI, 20. 30. ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα ubi occurrerat ei Martha. ibid. XII, 18. Adde Tob. VII, 1. *Xenoph. Cyrop.* V, 3. 21.

ὙΠΆΝΤΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *occursus, obviatio.* Est verbale a 2 pers. praet. pass. ὑπήντησαι, verbi ὑπαντάω *occurro.* Tantum legitur in N. T. Joh. XII, 13. καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ et obviam ei processerunt. Judd. XI, 34. וְהִנֵּה בִתּוֹ יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ, Alexandrini: καὶ ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ὑπάντησιν· ubi codex Alex. Ald. et Compl. ἀπάντησιν habent.

ὝΠΑΡΞΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *existentia,* ab ὑπάρχω *sum, existo.*

2. *omne, quod aliquis habet ac possidet, facultates, opes, supellex.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Act. II, 45. τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον omnes possessiones suas ac facultates vendebant: ubi ὑπάρξεις, quia a τοῖς κτήμασι diserte distinguitur, supellectilem et omnia bona mobilia, ut vulgo vocantur, significare videtur. Metaphorice de bonis coelestibus usurpatur Hebr. X, 34. ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς vos manere praestantiora bona in coelis. Alexandrini saepius hac voce usi sunt pro רְכוּשׁ *substantia, facultates,* 2 Chron. XXXV, 7. Esr. X, 8. Dan. XI, 13. 24. 28. הוֹן *substantia, opes,* Prov. XIII, 11. XVIII, 11. XIX, 14. מִקְנֶה *pecus, possessio,* Ps. LXXVIII, 48. Jerem. IX, 9. et יֵשׁ, Prov. VIII, 21. *Polyb.* Exc. XV, 18. Artemid. II, 8. 24. ἀπολέσας τὴν ὕπαρξιν. ib. III, 23. *Hesych.* ὕπαρξις· προγένεσις, ἢ οὐσία.

ὙΠΆΡΧΩ, fut. ξω, 1. proprie: *incipio esse, rei initium do, auctor sum,* ex ὑπὸ et ἄρχω. Ita quidem in N. T. non legitur; occurrit tamen saepius apud exteros Scriptores, v. c. *Euripid.* Phoen. v. 1619. πολλῶν ὑπῆρξεν Οἰδίπου κακῶν δόμοις τόδ' ἦμαρ. ibid. v. 1239. ubi scholiastes ὑπῆρξε interpretatus est: προῆρξατο· κατῆρξατο. *Aelian.* V. H. II, 12. XI, 13. Conf. quoque *Reiskii* Indicem Graecit. Demostheneae p. 758 seq. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 701.

2. *sum, existo,* i. q. εἰμί. Luc. VIII, 41. καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε (alii habent ἦν) qui fuit archisynagogus. ibid. XI, 13. πονηροὶ ὑπάρχοντες. ibid. XVI, 14. φιλάργυροι ὑπάρχοντες. ibid. XXIII, 50. Act. II, 30. III, 2. IV, 34. V, 4. οὐχὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; nonne pecuniae usus tuo arbitrio relictus erat? ibid. VII, 55. VIII, 16. X, 12. XIV, 8. XVI, 3. 20. 37. XVII, 24. 27. 29. XIX, 36. 40. μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος cum nullam afferre possimus causam idoneam. ibid. XXI, 20. XXII, 3. XXVII, 12. 21. XXVIII, 18. διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοὶ quia nihil capitalis criminis in me erat. Rom. IV, 19. 1 Cor. VII, 26. XI, 7. 18. XII, 22. 2 Cor. VIII, 17. XII, 16. Galat. I, 14. II, 14. Phil. III, 20. Jacob. II, 15. 2 Petr. I, 8. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα si animis vestris abunde insint; ubi videndus *Wetstenius.* ib. II, 19. III, 11. Adde Alex. Ps. LIV, 21. CXLV, 1. Sirac. XLIV, 9. *Hesych.* ὑπάρχων· πεφυκώς, ὤν. *Suid.* καὶ τὸ ὑπάρχειν οὐχ' ἁπλῶς τὸ εἶναι σημαίνει, ἀλλὰ τὸ πάλαι εἶναι, καὶ προεῖναι, φθάνειν.

3. *pertineo ad aliquem, vel aliquorsum, proprius, peculiaris sum.* Construitur cum dativo. Act. IV, 37. ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ quem habebat fundum. ibid. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου in illis autem locis erant praedia primario insulae. Huc pertinet etiam formula ὑπάρχει μοι *est mihi,* h. e. *habeo.* Act. III, 6. ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ' ὑπάρχει μοι nec aurum nec argentum mihi suppetit. Esther. VIII, 1. ὅσα ὑπάρχει Ἀμὰν quaecunque sunt Aman, h. e. omnes facultates Aman. Job. II, 4. Sirac. XX, 16. οὐχ' ὑπάρχει μοι φίλος non habeo amicum.—Participium plurale τὰ ὑπάρχοντα substantive adhibetur et

denotat *opes, facultates, omnia bona et vitae commoda, quae aliquis habet,* ita, ut subaudiatur χρήματα. Matth. XIX, 21. XXIV, 47. XXV, 14. Luc. VIII, 3. XI, 21. XII, 15. 33. 44. XIV, 33. XVI, 1. XIX, 8. Act. IV, 32. 1 Cor. XIII, 3. Hebr. X, 34. Adde Job. XVIII, 7. Genes. XIV, 11. Prov. VI, 31. XI, 4. Eccles. V, 18. VI, 2. *Thucyd.* VII, 76. VIII, 1. *Porphyr.* de abstin. II, 16. *Polyb.* IV, 3. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 705.

4. *versor, constitutus sum, utor aliqua re.* Construitur cum praepositione ἐν. Luc. VII, 25. οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες qui vestibus splendidis et deliciis utuntur. ibid. XVI, 23. ὑπάρχων ἐν βασάνοις qui cum in inferno esset. Philipp. II, 6. ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων. Vide supra dicta ad μορφή.

5. sequente praepositione πρὸς, aut εἰς: (*Xenoph.* de Mag. Equit. IX, 5.) *facio, specto, conduco, cedo.* Act. XXVII, 34. τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει hoc enim ad salutem vestram cedit.

6. *me gero, praebeo, exhibeo.* Luc. IX, 48. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων qui enim vestrum vera modestia minimum se gesserit. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΕΊΚΩ, fut. ξω, 1. proprie: *succumbo, cedere cogor,* ex ὑπὸ et εἴκω *cedo.* Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

2. *obedio, obsequor, obsecundo, mandatis et monitis libenter cedo.* Tantum in N. T. legitur Hebr. XIII, 17. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε obedite doctoribus vestris et diligenter, prompte, et intense obsequimini: ubi ὑπείκειν a πείθεσθαι ita differre videtur, ut illud obsequium promptum et intensum significet. *Oecumenius* ad h. l. τὴν ἐπιτεταμένην πειθὼ διὰ τοῦ ὑπείκετε δηλοῖ. *Hesych.* ὑπείκει· ὑπακούει, ὑποχωρεῖ, ὑποτάσσεται.

ὙΠΕΝΑΝΤΊΟΣ, ία, ίον, 1. *adversarius, contrarius alteri quocunque modo et ratione, hostis, inimicus,* i. q. simplex ἐναντίος, (quemadmodum ὑπόλοιποι i. q. λοιποὶ apud *Polyaenum* p. 97.) quod contra eos tenendum est, qui in praepositione ὑπὸ emphasin aliquam quaerunt, ut ὑπεναντίος sit *subcontrarius, aliquo modo contrarius,* aut *occulte contrarius,* quod refutavit jam *Alberti* in Obss. Philol. p. 381 et 431. Sic autem legitur in N. T. Hebr. X, 27. ubi per τοὺς ὑπεναντίους omnes adversarii religionis christianae intelligendi sunt. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֹיֵב *inimicus,* Gen. XXII, 17. Esther. VIII, 13. צַר *hostis,* Num. X, 9. Jos. V, 13. Ies. I, 24. Thren. II, 4. קָם *adversarius, qui in, vel contra aliquem insurgit,* Exod. XV, 7. XXXII, 25. et שׂנֵא *osor, inimicus.* Genes. XXIV, 60. Exod. I, 10. Adde *Aeschinem* contra Ctesiphontem T. II, p. 379. νόμον ἐναντίον τούτῳ — ὑπεναντίους ἀλλήλοις. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. σαυτῷ ὑπεναντία καὶ ποιεῖς καὶ λέγεις. *Aelian.* V. H. XIII, 40. *Hesych.* ὑπεναντίος· ἐχθρὸς, ubi videndus *Alberti.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 287.

2. *causa et auctor discordiae et inimicitiae.* Sic reperitur in N. T. Coloss. II, 14. ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν quae lex causa dissidii inter Judaeos et gentiles fuit, coll. Ephes. II, 15. Alii minus commode reddunt: cujus observatio nobis molesta erat. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΈΡ. Praepositio, quae extra compositionem construitur

I. cum *Genitivo* et denotat:

1. *ad,* innuens *causam finalem.* Joh. XI, 4. hic morbus οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ hic morbus non est lethalis, sed ad gloriam Dei tendit, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς, ut in sequentibus explicatur. 2 Cor. I, 6. ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας. ibid. XII, 19. ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς ad utilitatem vestram.

2. *de,* nempe *objective* et *materialiter,* ut sit i. q. περί. Rom. IX, 27.

Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ Iesaias autem palam professus est de Israelitis. 2 Cor. VII, 4. πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν multa mihi est de vobis gloriandi et laetandi materia. ibid. VIII, 23. 24. ibid. I, 6. V, 12. IX, 2. καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν et spes nostra de vobis est certissima. ibid. v. 8. ubi loco ὑπὲρ in haud paucis codicibus legitur περί. 2 Thess. II, 1. Tob. VI, 15. ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν. *Polybius* Hist. II, cap. 37. ὑπὲρ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις δηλώσομεν de quibus sigillatim alibi dicemus. Ita עַל quoque sumitur Genes. XVIII, 19. Num. VIII, 22. Esther. IV, 5. et Joel. I, 3. et *super* apud *Virgil.* Aen. I, 754. *Horat.* Od. III, 8, 17.

3. *pro, vice, loco, nomine alicujus.* 2 Cor. V, 20. ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν, δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ. Philem. v. 13. ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ut tuum locum in officiis humanitatis mihi praestandis expleat.

4. *pro, in commodum, in favorem alicujus,* aut *quando quis a partibus alterius stat.* Marc. IX, 40. qui non contra nos est, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστι a partibus nostris stare censendus est. Rom. VIII, 31. εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; si Deus est a partibus nostris, quis nobis nocere valet? Luc. IX, 50. Matth. V, 44. προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων orate pro illis, qui vos laedunt. 1 Tim. II, 1. 2. 6. Luc. XXII, 19. corpus Christi τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον quod pro vobis morti tradetur. ibid. v. 20. Rom. V, 8. VIII, 26. Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε, et alibi. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 8. ὑπὲρ ὧν σὺ οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ἅπερ ὑπὲρ τῶν Περικλέους υἱῶν. *Polyb.* Hist. VIII, c. 26. παρεκάλουν θαῤῥεῖν, ὡς ὑπὲρ ἐκείνων παρόντας τοὺς Καρχηδονίους. *Euripid.* Phoeniss. v. 930 et 1244. Eodem modo עַל usurpatur 1 Regg. II, 18. 2 Regg. X, 3. Job. XLII, 8. Dan. XII, 1.

5. *pro, ob, propter, causa.* Rom. I, 5. ὑπὲρ ὀνόματος αὐτοῦ ejus doctrinae propagandae causa. ib. XV, 9. τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεὸν gentiles autem ob beneficium divinum, ipsis exhibitum, celebrare laudes divinas. 1 Cor. X, 30. τί βλασφημοῦμαι, ὑπὲρ οὗ εὐχαριστῶ; 2 Thess. I, 5. Sic עַל sumitur Esr. X, 9. 2 Paral. VII, 10. Amos VI, 6. Ruth. I, 19. Thren. V, 17.

6. *secundum, juxta.* Phil. II, 13. ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας secundum benignam suam voluntatem, i. q. κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ. Ephes. I, 15. Ita עַל accipitur Jos. XXII, 9. Ies. LIX, 18.

7. interdum deficit, v. c. Act. I, 18. ἐκ τοῦ μισθοῦ (ὑπὲρ) τῆς ἀδικίας. Conf. *Aelian.* V. H. I, c. 24. ἀπῄτει τὸν ὑπὲρ τοῦ ἄθλου μισθόν.

II. construitur cum *Accusativo,* notans:

1. *sub,* vel *infra,* i. q. ὑπό. 2 Cor. XII, 13. τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας; nam quid est, in quo inferiores fuistis reliquis Christianorum coetibus? *Herodot.* Lib. I, cap. 57. τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηστῶνα πόλιν οἰκεόντων. Eodem modo עַל legitur Num. II, 2. Ezech. XIII, 18. Malach. III, 16.

2. *supra, super, prae, plus quam, magis quam.* Matth. X, 37. ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ qui parentes suos amat magis, quam me. Philipp. II, 9. ὄνομα ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. Matth. X, 24. οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον non est discipulus super magistrum suum. Luc. VI, 40.

3. *ultra,* ita ut excessum significet. Act. XXVI, 13. οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς lumen, majus solis splendore, quod me circumfulsit. 2 Cor. I, 8. ὑπὲρ δύναμιν plus quam vires patiebantur. ibid. VIII, 3. ὑπὲρ δύναμιν plus quam facultates eorum permittebant. Vide *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XIII, 21.

4. ad imitationem hebraicae particulae עַל (Exod. XII, 7. Neh. VII, 2.) redundat, seu explet genitivum. Luc. XVI, 8. filii hujus mundi φρονιμώτεροι

μάντεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰσιν, pro τῶν υἱῶν κ. τ. λ. —

5. sine casu adverbiascit et est i. q. πλέον, seu μᾶλλον. Sic legitur in N. T. 2 Cor. XI, 23. διάκονοι Χριστοῦ εἰσὶ, παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγὼ ministri Christi sunt, desipiens loquor, plus ego, seu major ego sum. *Suid.* ὑπέρ· πλέον. καὶ ὁ Ἀπόστολος· ὑπὲρ ἐγὼ, ἀντὶ τοῦ πλέον ἐγώ. *Hesych.* ὑπέρ· περισσῶς, πολὺ, πλέον, λίαν. Eodem modo praepositiones μετὰ et πρὸς adverbialiter sumuntur, quando casus eorum supprimitur. Sic μετὰ pro *postea* legitur apud *Polybium* Hist. V, c. 15. et *Appianum* Bell. Civil. Lib. V, p. 1168. μετὰ δὲ αἱ νῆες αὐταὶ συνεῤῥήγνυντο ἀλλήλαις, et πρὸς notat: *insuper, amplius, praeterea,* apud *Polybium* Hist. IV, cap. 56. *Herodot.* I, c. 51. extr. et cap. 71. et *Philostrat.* Vit. Apollon. VI, cap. 9. Adde *Alberti* Obss. Philol. p. 360.

ὙΠΕΡΑΊΡΩ, fut. αρῶ, 1. proprie localiter: *extollo, effero supra modum,* etiam *supergredior, transcendo, sum altior.* Passivum ὑπεραίρομαι *supra extollor, efferor, sum altior, emineo,* ex ὑπὲρ et αἴρω *tollo.* Psalm. LXXII, 16. ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ. ibid. XXXVII, 4. αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῇραν τὴν κεφαλήν μου. *Demosthenes* p. 1274. 20. ed. *Reiske* eadem voce de aqua, torrente exundante, usus est.

2. Medium ὑπεραίρομαι metaphorice sumitur et ad animum translatum notat: *se efferre supra modum, superbire,* et ex adjuncto: *contemnere, contumeliose spernere, insolenter se gerere.* Sic ter tantum in N. T. legitur. 2 Cor. XII, 7. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ne autem me ob has insignes revelationes, quae mihi contigerant, efferrem; et paulo post: ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ut omnis fastus et elatio animi mei reprimeretur. 2 Thess. II, 4. ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν qui est adversarius et deorum omnium omnisque divini cultus superbus contemtor. 2 Macc. V, 23. ὃς χείριστα τῶν ἄλλων ὑπερῇρετο τοῖς πολίταις. — *Hesych.* ὑπεραίρεται· ὑψοῦται.

ὙΠΈΡΑΚΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui,* vel *quae excessit florem aetatis, exoletus, supra maturitatem existens,.* ex ὑπὲρ *super,* et ἀκμὴ, proprie: *cuspis, acies cultri,* vel *gladii,* item *flos et vigor aetatis, robur ac maturitas corporis,* et κατ' ἐξοχὴν *robur et maturitas corporis ad nuptias.* Legitur in N. T. tantum 1 Cor. VII, 36. de virgine, εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος sin vero aliquis existimat, se subiturum aliquid dedecoris propter filiam suam virginem, si pubertatis annos superaverit, seu, si fuerit exoleta et ad senectutem progressa. Talis virgo, quae ultra annos nubiles innupta manet, et de qua etiam nos voce überreif *too ripe,* uti solemus, a Judaeis בוגרה et a Graecis ὑπέρωρος dicitur. *Hesych.* ὑπέρακμος· μέγας. Lexicon *Cyrilli* MS. Brem. quod *Alberti* ad *Hesychium* T. II, p. 1456. laudat: ὑπέρακμος· ὑπερακμάσας, ὑπερδραμὼν τὴν ὥραν. *Suid.* ὑπέρακμος· ὑπερδραμὼν τὴν ὥραν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 131.

ὙΠΕΡΆΝΩ, *supra, longe supra,* non modo ratione loci, sed etiam ratione dignitatis, i. q. ὑπὲρ, ex quo et ἄνω *supra* compositum est. Construitur cum genitivo. Ephes. I, 21. Christus sedet ad dextram Dei ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας super omnes principes ac potentes, h. e. ut omne potestatis genus subjectum sit ejus imperio. ibid. IV, 10. ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων οὐρανῶν qui ascendit in coelum, coll. Hebr. VII, 26. Hebr. IX, 5. ὑπεράνω δὲ τῆς κιβωτοῦ Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον erant autem supra arcam foederis Cherubim gloriae, obumbrantes operculum. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt pro עַל *super, supra,* Psalm. VIII, 2. מַעְלָה idem, Hagg. II, 16. ubi de tempore usurpatur, לְמַעְלָה *supra, sursum versus,* Psalm.

Psalm. LXXIV, 5. Ezech. VIII, 2. XLIII, 15. מִלְמַעְלָה *superne*, Genes. VII, 20. Ezech. X, 19. XI, 22. et pro עֶלְיוֹן *sublimis*. Deut. XXVI, 19. *καὶ εἶναί σε ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν.* ibid. XXVIII, 1. *καὶ δώσει σε Κύριος ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς.* *Aelian*. V. H. IX, cap. 7. *λύπης ὑπεράνω πάσης ὤν.* *Polyb*. XII, 24. 1.

Ὑπεραυξάνω, fut. *ξήσω*, *valde cresco, vehementer augeor, in dies majora incrementa capio*, ex praepositione *ὑπὲρ*, quae in compositis interdum auget et intendit notionem simplicis, et *αὐξάνω*, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur 2 Thess. I, 3. *εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν* gratias agere debemus Deo semper de vobis, fratres, ut par est, quod fides vestra in dies majora incrementa capiat.

Ὑπερβαίνω, fut. *ήσομαι*, 1. proprie: *transgredior terminos et limites supergredior*, ex *ὑπὲρ super* et *βαίνω eo, vado*. Sic legitur non solum apud Alexandrinos, 2 Sam. XXII, 30. Psalm. XVIII, 32. *καὶ ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος.* Job. XXIV, 2. XXXVIII, 11. sed etiam apud exteros Scriptores, v. c. *Polyb*. Lib. I, cap. 2. *ὁσάκις ἐτόλμησαν ὑπερβῆναι τοὺς τῆς Ἀσίας ὅρους.* *Eurip*. in Phoeniss. v. 1197. *Demosthen*. p. 1380. 8. ed. *Reiske*, *τὸ περιτείχισμα ὑπερβάντες.*

2. metaphorice: *modum excedo, limites constitutos transilio*, (*Eurip*. Alcest. v. 1077. *μὴ νῦν ὑπέρβαιν᾽, ἀλλ᾽ ἐναισίμως φέρε* ne nunc in luctu modum excedas, sed feras moderate.) item *violo, transgredior leges, pacta*, etc. *Demosthenes* p. 153. 4. *ὑπερβαίνειν τὰς πίστεις.* *Aquil. Symm. Theod.* Prov. XX, 2. *ὁ ὑπερβαίνων* qui peccat contra regem ejusque mandata negligit. Hinc *ὑπερβαίνω*

3. speciatim et *κατ᾽ ἐξοχὴν* notat: *leges justitiae, aequitatis et fidei violare, injuriam alteri facere, decipere*. Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Thess. IV, 6. *τὸ μὴ ὑπερβαίνειν* (scil. *τὸ δίκαιον*) *καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ* ne quis vestrum, turpis lucri studio adductus, injuriam alteri faciat eumque decipiat in ullo negotio. Conf. ad h. l. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III, p. 365 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 302 seq. Hinc ortum est substantivum *ὑπέρβασις*, quod *Hesychius* vocabulis *ὕβρις* et *ἀδικία* interpretatus est, et nomen *ὑπερβασία*, quod generatim *omnem transgressionem terminorum et limitum in re quacunque*, et speciatim *injuriam, aliis illatam* notat. Vide *Hesiod*. Ἐργ. καὶ Ἡμέρ. v. 828. *Phocylid*. v. 33. et *Homer*. Odyss. γ΄. v. 206. *τίσασθαι μνηστῆρας ὑπερβασίης ἀλεγεινῆς.*

Ὑπερβαλλόντως. Adverbium, significans: *supra modum, superabundanter, vehementer, excellenter*, ab *ὑπερβάλλω excello*. Legitur in N. T. tantum 2 Cor. XI, 23. ubi Paulus narrat, se fuisse *ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως*, h. e. verberibus caesum esse ultra modum. Adde Alex. Job. XV, 11. *Xenoph*. *Ages*. I, 36.

Ὑπερβάλλω, fut. *αλῶ*, 1. proprie: *superjicio, metam jaciendo supero*, etiam *transgredior, transeo, transcendo, modum excedo*, ex *ὑπὲρ* et *βάλλω jacio*. *Xenoph*. Anab. IV. 6. 5. *εἴ τι αὔριον δοκεῖ ὑπερβάλλειν τὸ ὄρος.* ibid. c. 1. 5. Eodem modo *ὑπερβολὴ* sumitur, v. c. in formula *ὑπερβολὴ τοῦ ὄρους trajectus montis*, apud *Xenoph*. Anab. III, 5. 12. IV, 1. 15. *Eustathius* ad Odyss. ά, p. 1406. 45. et ex eo *Phavorinus*, *ὑπερβάλλειν δὲ καὶ ὑπερβολή, κυρίως μὲν ἐπὶ τοῦ ὑπερακοντίζειν, ἢ ὑπεροϊστεύειν, ἢ ὑπὲρ μέτρον δισκεύειν. μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέρων ὑπεροχῶν ἢ καὶ ἐπὶ ἀσυμμετριῶν.*

2. metaphorice: *vinco*, (*Aristoph*. Plut. v. 109. *Aeschin*. *Socr*. Dial. III, 17.) *supero, excello, praestantior sum. supereminneo, exubero*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. III, 10. *ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης* propter majorem internam praestantiam. ibid. IX, 14. *διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ᾽ ὑμῖν.* Vide infra sub Χάρις. Ephes. I, 19. *καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ* et quae sit summa magnitudo

nitudo vis divinae. ibid. II, 7. et III, 19. τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην amorem, qui est omni cogitatione humana superior, seu captum humanum excedit. *Aelian.* V. H. II, 27. ὑπερβάλλουσα σπουδὴ summa et modum excedens diligentia. *Xenoph.* Mem. IV, cap. 3. § 7. ὑπερβάλλειν καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ. Idem de Venat. I, 12. ὑπερβάλλειν φιλοπονίᾳ industria excellere. *Theophr.* de Causis Plantarum V, cap. 16. princip. ἂν μή τις αὐχμὸς ὑπερβάλλων γένηται. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XV, c. 88. T. II. p. 72. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 184 et 248. *Bielii* Thesaur. Philol. s. h. v. et *Gronovium* ad *Senec.* de Benefic. III, 32. *Hesych.* ὑπερβάλλει· ὑπερνικᾷ, ὑπερτίθεται, παραβαίνει.

ὙΠΕΡΒΟΛΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie *ei tribuitur, qui superjicit, metam jaciendo superat,* aut *limites ac terminos transit ac transgreditur.* Est enim verbale a praet. med. ὑπερβέβολα, verbi ὑπερβάλλω, quod vide supra.

2. metaphorice: *summa rei vis, perfectio ac praestantia, magnitudo, vehementia, impetus.* Hinc καθ' ὑπερβολὴν adverbialiter ponitur pro ὑπερβαλλόντως *valde, maxime,* i. q. σφόδρα, μάλιστα. Rom. VII, 13. ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς ut per legem summa vitiositatis vis ac turpitudo appareret: ubi videndus *Wetstenius.* 1 Cor. XII, 31. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι et viam tutissimam ac certissimam vobis monstrabo. Ante καθ' ὑπερβολὴν est articulus τὴν omissus, ut apud *Thucyd.* I, cap. 122. 2 Cor. I, 8. καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν supra quam dici potest, vehementissime. ibid. IV, 7. ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν ut summa illa vis et efficacia, quam exserit religio christiana, a Deo repetatur, non autem ab hominibus. Formula ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως posita est pro ἡ ὑπερβάλλουσα δύναμις, quemadmodum apud *Josephum* A. J. I, 13. 4. ἡ ὑπερβολὴ τῆς θρησκείας est summa pietas ac religio. ibid. II, 2. 1. 2 Cor. IV, 17. καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν excellentissime, ut hebraicum מְאֹד מְאֹד. Apud graecos Scriptores nullus locus reperitur, ubi haec duo juncta sunt. 2 Cor. XII, 7. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ne autem me ob has insignes revelationes, quae mihi contigerant, efferrem. Galat. I, 13. καθ' ὑπερβολὴν vehementer, summo cum studio ac impetu persecutus sum Christianos. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Aelian.* V. H. XII, 1. εἰς ὑπερβολὴν maximopere. *Philostrat.* Vit. Soph. I, cap. 21. s. 4. p. 517. μισθούμενος ὑπερβολαῖς χρημάτων γλώσσας ὁμοῦ πάσας, καὶ δικαστῶν ψήφους. Alia exempla dedit *Reiskius* in Indice Graecit. Demostheneae p. 762. et *Raphelius* in Obss. Polyb. p. 338 et 484 seq.

ὙΠΕΡΕΊΔΩ, proprie: *supervideo,* ich übersehe etwas *I overlook something,* (i. q. παρείδω, *Aelian.* V. H. V. 17. et *pervideo* apud *Horatium* Serm. I, 3. 25.) deinde: *ita me gero, quasi non videam, ac animadvertam,* h. e. vel: *aequo animo fero ac perfero aliquid, patior, ut aliqua res fiat, connivendo dissimulo,* vel: *contemno, despicio cum indignatione et detestatione, negligo,* (*Plato* in Phaedro p. 1229. *Aelian.* V. H. XII, 22.) ex ὑπὲρ et εἴδω *video,* a qua voce bene distinguenda est alia, eodem modo scripta, ὑπερείδω *suffulcio, firmo,* ex ὑπὸ et ἐρείδω *firmiter fulcio, figo, innitor.* In N. T. semel tantum legitur. Act. XVII, 30. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν (duo codd. habent παριδὼν) ὁ Θεὸς haec ignorantiae tempora aegre ferens Deus. *Vulgatus* vertit: *despiciens. Syrus* vertit ܐܥܒܪ *transire fecit.* Alii vertunt: *condonans, remittens.* Vide *Krebsii* Obss. Flav. p. 233. Priorem vero explicationem suadet et commendat non solum series orationis, sed etiam usus loquendi apud Alexandrinos interpretes, apud quos hebraico הִתְעַבֵּר *excanduit, indignatus est, aegre tulit* respondet, Deut. III, 26. Ps. LXXVIII, 59.

59, 62. et עָצַם idem. Zach. I, 12. Possunt tamen haec verba etiam ita explicari: connivendo dissimulavit, vel silentio transmisit tempora ignorantiae, coll. Act. XIV, 16. Interdum etiam ὑπερείδω, ut ὑπερόπτομαι (Jos. I, 5. Ies. LVIII, 7.) et παρείδω, (apud *Symmachum* Job. XXVII, 2. Sirac. VII, 11. XXVIII, 7.) etiam simpliciter *contemnere, despicere, negligere, non respicere* notat, non solum apud Alexandrinos, Levit. XXVI, 40. Num. XXXI, 16. Deut. XXI, 16. Ps. LV, 1. Job. VI, 14. sed etiam apud exteros Scriptores, v. c. *Aelian.* V. H. II, 30. III, 22. XII, 17. *Marc. Anton.* V, 31. πόσων ἡδονῶν καὶ πόνων ὑπερεῖδες. *Suid.* ὑπεριδεῖν· τὸ καταφρονῆσαι. *Hesych.* ὑπερεῖδε· καταφρονεῖ. Conf. *Gatakerum* in Adversariis Sacris p. 331. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 572.

'ΥΠΕΡΕ'ΚΕΙΝΑ. Adverbium, quod cum genitivo construitur et notat: *trans, ultra.* Vox est composita ex ὑπὲρ *super* et ἐκεῖνα *illa.* Semel tantum in N. T. legitur. 2 Cor. X, 16. εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν (scil. μέρη) εὐαγγελίσασθαι ut etiam ultra fines agri Corinthii doctrinam christianam proferam. Simile quid habes supra in ἐπέκεινα, quod vide.

'ΥΠΕΡΕΚΠΕΡΙΣΣΟΥ͂, *valde et fere ultra modum, quam vehementissime, magis ac magis, majorem in modum,* ex ὑπὲρ, ἐκ et περισσὸς *excellens.* Ter tantum in N. T. legitur. 1 Thess. III, 10. νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι indesinenter, maximopere (ardentissimis precibus) rogo oroque. ibid. V, 13. ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ honore insigni eos prosequi. Ephes. III, 20. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν Deo vero, qui precibus, spe et opinione nostra majora facere potest. Reperitur praeterea haec vox αὐξητικὴ apud Alexandrinos Dan. III, 23. ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπερεκπερισσοῦ. Conf. etiam *L. Bos.* Exercitt. p. 213.

'ΥΠΕΡΕΚΤΕΙ'ΝΩ, fut. ενῶ, *ultra et supra modum extendo.* 'Υπερεκτείνω ἐμαυτὸν *ultra, quam decet, me extendo, transgredior limites, terminos transilio, modum excedo,* h. e. *vel nimium facio, vel parum facio,* i. q. ὑπερπηδάω τὸν ὅρον, seu ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδάω, (conf. *Jul. Pollucis* Onom. III, 151.) ex ὑπὲρ et ἐκτείνω *extendo.* Semel tantum in N. T. legitur. 2 Cor. X, 14. οὐ γὰρ, ὡς μὴ ἐφικνούμενοι ἐφ' ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς neque enim, quasi non ad vos usque progressus sim doctrina mea, terminos transilio, (modum excedo) aut arrogo mihi plus quam debeo. Conf. ad h. l. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II, pag. 653. *Wetstenius* vertere mavult: limites provinciae nostrae, a Deo nobis assignatae, non excessimus, cum ad vos perveniremus. *Lucian.* Eunucho 2. κεκραγότες καὶ ὑπερεκτεινόμενοι. Schol. ὑπερφιλονεικοῦντες.

'ΥΠΕΡΕΚΧΥ'ΝΩ, et 'ΥΠΕΡΕΚΧΥ'Ω, fut. ύσω, *supra modum effundo, nimium et abundanter effundo.* Passivum ὑπερεκχύνομαι *superfluo, effluo, exundo, abundo,* ex ὑπὲρ *super* et ἐκχύω, vel ἐκχύνω *effundo.* Legitur in N. T. tantum Luc. VI, 38. μέτρον ὑπερεκχυνόμενον mensura superfluens, seu abundantissima. Alex. Joel. II, 24. καὶ ὑπερεκχυθήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου. Verbo ὑπερεκχέω usi sunt Alexandrini Prov. V, 16. pro הֵפִיץ *dispersit.*

'ΥΠΕΡΕΝΤΥΓΧΑ'ΝΩ, *convenio aliquem super alterius causa, vel negotio, alicujus causam ago, interpello, intercedo et postulo pro aliquo,* et ex adjuncto: *adjuvo, auxilium fero,* ex ὑπὲρ et ἐντυγχάνω *occurro alicui, adeo aliquem precandi causa, interpello,* quod vide supra. Construitur cum praepositione ὑπὲρ et semel tantum legitur in N. T. Rom. VIII, 26. ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν sed ille ipse animi sensus auxilium nobis fert in precibus, i. q. συναντιλαμβάνεται. Vide supra ad ἐντυγχάνω dicta.

'ΥΠΕΡΕ'ΧΩ, fut. έξω, 1. proprie: *teneo supra, vel super, manum tendo super aliquem, impono, superinjicio,* ex ὑπὲρ *super* et ἔχω *habeo.* Sic legitur apud *Lucian.* in Timon. § 10. in formula

formula ὑπερέχειν τινὸς τὴν χεῖρα, ubi vid. *Hemsterhusius*, et apud *Polyb.* XV, 29. ὑπερέχειν τὰς χεῖράς τινι *defendere aliquem. Hesych.* ὑπερέχει· ἄνωθεν ἐπιβάλλει, βοηθεῖ, ὑπεράνω ἔχει.

2. *emineo. Aelian.* V. H. IX, 13. τὸ δὲ πρόσωπον μόνον ὑπερέχων. *Eurip.* Phoen. v. 1405. *Xenophon.* de Re Equestri XII, 10. *Hesych.* ὑπερέξουσι· μείζονες ἔσονται.

3. metaphorice: *praestantior sum*, vel *reputor, praesto, antecello, supero magnitudine et praestantia.* Praes. part. neutr. gener. τὸ ὑπερέχον substant. *eminentia, summa praestantia, excellentia. Hesych.* ὑπερέχει· διαφέρει, ὑπερβάλλει. Sic legitur in N. T. Philipp. II, 3. ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν modeste potius quisque alios se superiores esse existimet. ibid. III, 8. διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, pro διὰ τὴν ὑπερέχουσαν γνῶσιν κ. τ. λ. propter cognitionem praestantissimae religionis domini mei J. C. ibid. IV, 7. ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν quae omnem humanam intelligendi facultatem superat. Dan. VII, 23. ὑπερέξει πάσας τὰς βασιλείας. Sirac. XXXIII, 7. διὰ τί ἡμέρα ἡμέρας ὑπερέχει; quare dies die praestantior est? ibid. XLIII, 35. *Xenoph.* de Venat. I, 7. Μελανίων δὲ τοσοῦτον ὑπερέσχε φιλοπονίᾳ. ib. § 11. ὑπερέσχε σοφίᾳ. *Demosthenes* p. 128. 25. et 689. 10.

4. *praesum, praefectus sum, dominor, potentia valeo.* Rom. XIII, 1. ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις magistratibus quibusvis praefectis, seu, quorum est imperium in alios, quos *Ammianus Marcellinus* XIV, 1. *celsas potestates* et XVI, 12. *sublimes potestates* vocat. 1 Petr. II, 13. εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι sive imperatori Romanorum, qui summo imperio gaudet. Sapient. VI, 5. ἐν τοῖς ὑπερέχουσι in illis, qui praesunt et dominantur. *Hesych.* ὑπερέχοντι· ἐξουσιάζοντι. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 83.

ὙΠΕΡΗΦΑΝΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *supereminentia*, et tribuitur rebus, quae supra alias assurgunt et eminent seque conspiciendas praebent, ab ὑπερήφανος, quod vide infra.

2. metaphorice: *superbia, arrogantia, vana de sua praestantia opinio, conjuncta cum contumelia ac despectu aliorum*, ἡ τῶν ἄλλων πλὴν αὐτοῦ καταφρόνησις, ut describitur a *Theophrasto* in Char. Ethic. cap. 24. ad quem locum vide *Casauboni* Comment. p. 228. ed. *Fischeri.* Sic semel tantum in N.T. legitur Marc. VII, 22. βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Alexandrini saepius hac voce usi sunt, v. c. pro זָדוֹן *superbia*, Deut. XVII, 12. Abd. v. 3. גָּאוֹן idem, Prov. VIII, 13. Amos VIII, 7. גֵּוָה idem, Dan. IV, 37. et aliis similibus vocabulis hebraicis.

ὙΠΕΡΉΦΑΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *supereminens, eminenter apparens*, de rebus, quae supra alias assurgunt et se conspiciendas praebent, i. q. ὑπερφανής apud *Xenoph.* de Mag. Equit. V, 7. ab ὑπερφαίνομαι *super alios emineo*, vel *conspicuus sum*, ex ὑπὲρ et φαίνω *ostendo. Eustathius* ad Iliad. β', p. 238. 27. τοῦ ὑπερηρμένου καὶ ὑπερφανοῦς, ἐξ οὗ πλεονασμῷ τοῦ η ὑπερήφανος.

2. metaphorice: *superbus, fastuosus, qui alios alto supercilio contemnit et despicit*, et proprie differt ab ἀλαζὼν, ita, ut *eum* significet, *qui ob ea, quae habet et quibus est caeteris vere superior, se effert et insolenter gerit adversus eum, qui non habet*, quanquam interdum etiam *arrogantem, insolentem, qui plus sibi assumit, quam res patitur*, significat. Opponitur τῷ ταπεινῷ apud Alexandrinos pariter ac in N. T. libris. Luc. I, 51. διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν disjicit ac frangit animi fastu insolescentes. Rom. I, 30. ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας. *Theodoretus* ad h. l. ὑπερηφάνους· τοὺς ἐφ' οἷς ἔχουσι πλεονεκτήμασι μεγάλα φρονοῦντας. 2 Tim. III, 2. ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι. Jacob. IV, 6. ὑπερήφανοι opponuntur τοῖς ταπεινοῖς. 1 Petr. V, 5. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini

Alexandrini usi sunt hac voce pro זֵד *elatus, fastuosus, superbus*, Psal. CXIX, 21. 51. 69. גַּאֲוָה idem, Job. XL, 12. Ps. CXL, 6. et aliis his similibus. Adde *Xenoph.* Mem. I, c. 25. § 25. *Aelian.* V. H. XII, c. 63. *Diog. Laërt.* I, sect. 93. εὐτυχῶν μὴ ἴσθι ὑπερήφανος· ἀπορήσας μὴ ταπεινοῦ. *Thom. M.* p. 869. ὑπερήφανος ἄνθρωπος· ὁ ὑπέρφρων καὶ ἀλαζών. ὑπερήφανος δὲ παρασκευή· ἡ μεγάλη καὶ θαυμαστὴ κ. τ. λ. *Hesych.* ὑπερήφανος· ὑπεράφρων, ἀγνώμων.

ὙΠΕΡΛΊΑΝ. Adverbium, compositum ex ὑπὲρ *supra* et λίαν *valde*, significans: *supra quam valde, ultra valde, plus quam valde.* Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. XI, 5. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων existimo enim, me nullo modo inferiorem esse summis et auctoritate prae caeteris insignibus apostolis, coll. Galat. II, 7 et 9. ib. XII, 11. Divisim eodem modo legitur apud *Eustathium* in Odyss. α', p. 27. 35. ἔστι γάρ ποτε καὶ τῷ λίαν κατὰ τὴν τραγωδίαν χρῆσθαι καλῶς, καθ' ὃ σημαινόμενον λέγομέν τινα ὑπὲρ λίαν σοφόν. Simile adverbium est ὑπερεῦ *egregie*, quod legitur apud *Platon.* in Theaetet. p. 132. ὑπερεῦ ἀκολουθεῖς.

ὙΠΕΡΝΙΚΆΩ, fut. ήσω, proprie: *plus quam victor sum, plenissime ac perfectissime vinco et supero, fortius vinco hostes, quam ad victoriam justam reportandam opus est*, interdum vero sine ulla emphasi ac vi praepositionis ὑπὲρ, *vinco, supero, triumpho*, ex ὑπὲρ et νικάω *vinco.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. VIII, 37. ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς sed nihilominus non succumbimus his malis divino auxilio sublevati ac muniti. Alii interpretes, vim praepositionis ὑπὲρ urgentes, sensum hujus loci ita constituunt: divino auxilio sublevati ac muniti plus virium habemus, quam requiruntur ad istos varii generis hostes superandos, ut ὑπερνικᾶν sit i. q. νικᾶν παρὰ πολύ, (*Joseph.* A. J. V, 7. 10.) quo sensu legitur apud *Leonem* in Tactic. XIV, 25. (νικᾷ καὶ μὴ ὑπερνικᾷ — ἀλλὰ δεῖ τῇ τοῦ ἐχθροῦ τελείᾳ καταλύσει ἐπιμένειν.) et *Socrat.* H. E. III, 21. νικᾶν καλὸν, ὑπερνικᾶν δὲ ἐπίφθονον. Eodem modo ὑπεραγαπᾶν *supra modum diligere* apud *Josephum* A. J. I, 13. 1. et II, 9. 5. ὑπερισχύειν et ὑπερκρατεῖν, ibid. XI, 3. 2. et ὑπερπλουτεῖν usurpatur, quod apud *Lucianum* in Timone § 10. notat: *ampliores divitias possidere, quam requiruntur, ut quis dives sit et censeatur.* Conf. *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II, p. 195 seq. Sed haud raro etiam compositum ὑπερνικᾶν pro simplici νικᾶν ponitur, ut partim jam observavit *Joh. Alberti* in Obss. Sacr. p. 314. partim vero ex glossa *Hesychii:* ὑπερνικᾷ· ἀντιμάχεται apparet. *Hippocrat.* Sect. VIII. Aphor. 8. ὑπερνικᾷ γὰρ τὸ φυσικόν. Neque desunt alia verba composita, in quibus ὑπὲρ nullam augendi vim habet, v. c. ὑπεραγανακτεῖν *indignari* apud *Aelian.* V. H. VIII, c. 9. Conf. infra ὑπερπερισσεύω et ὑπερπλεονάζω, et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 63.

ὙΠΈΡΟΓΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, καὶ τὸ ὑπέρογκον, 1. proprie: *praetumidus, super modum gravis ac molestus, qui, vel quod mole ac onere suo magnitudinem et modum excedit*, ex ὑπὲρ *super*, h. e. *nimis*, et ὄγκος *tumor, onus.* Sic legitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. V, cap. 4. § 58. γινομένης δὲ τῆς κνήμης ὑπερόγκου. *Aelian.* V. H. XIII, 1. τὸ ὑπέρογκον τοῦ σώματος.

2. metaphorice ὑπέρογκον dicitur *omne, quod ulla aliqua ratione modum excedit*, ita, ut mox *de re, supra modum ardua ac difficili*, (Alex. Deut. XXX, 11. 2 Sam. XIII, 2.) mox vero de *fastuoso, superbo* et *inflato* usurpetur, in qua posteriore significatione bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. II, 18. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι verba enim fastu plena, sed vana et inania loquuntur, seu ore suo talia proferunt, quae vanam superbiam indicant. Jud. v. 16. τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα (sc. ῥήματα) os ipsorum loquitur tumida ac superba. Exod. XVIII, 22. τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ὑπέρογκον ἀνοίσουσιν

σουσιν ἐπί σε. ibid. v. 26. τὸ δὲ ῥῆμα ὑπέρογκον (*Aquila* et *Symmachus* habent σκληρὸν et *Theodotion* δυσχερὲς) ἀνέφερον πρὸς Μωϋσῆν. Dan. XI, 36. καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν θεῶν λαλήσει ὑπέρογκα. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 430. qui exempla ex profanis habet. *Hesych.* ὑπέρογκον· μέγα, ὑψηλὸν, ὑπέρμετρον. In *Gloss. Vett.* apud *Labbaeum* p. 193. exponitur: *superbus, superfacundus, turgidus.* Vide *Hemsterhusium* ad *Lucian.* Dial. Mort. p. 427. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 708.

ὙΠΕΡΟΧΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *eminentia*, i. q. ὑπερέχησις, (*Symmach.* Ezech. XL, 21.) ab ὑπερέχω *emineo*, quod vide supra. *Polyb.* III, 104. 3.

2. metaphorice: *excellentia, praestantia.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. II, 1. ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, pro οὐκ ἦλθον ἐν λόγῳ καθ' ὑπεροχὴν σοφῷ, h. e. non usus sum exquisita et subtili institutione, seu, non usus sum subtilitate sapientiae humanae in docendo. 2 Macc. XIII, 6. *Polyb.* V, 45. 1.

3. *praecipua dignitas, in qua aliquis est constitutus, potentia et auctoritas, qua aliquis valet.* Sic sumitur 1 Tim. II, 2. καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων et pro omnibus, qui sunt in summa dignitate ac potestate constituti, principes ac magistratus. 2 Macc. III, 11. ἀνδρὸς ἐν ὑπεροχῇ κειμένου. *Polyb.* V, 41. οἱ ἐν ὑπεροχῇ ὄντες. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* ὑπεροχή· ἐξοχὴ, ὑπερβολή. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ὑπεροχήν· ἐξοχὴν, μεγαλειότητα. Confer *Lexicon Polybianum* s. h. v.

ὙΠΕΡΠΕΡΙΣΣΕΥ'Ω, fut. εύσω, proprie: *superabundo supra modum*, vel *vehementer exubero*, interdum etiam i. q. simplex περισσεύω *abundo, eximie appareo, admodum excello*, ex ὑπὲρ et περισσεύω, quod vide supra. Bis tantum in N. T. legitur. Rom. V, 20. ubi abundavit peccatum, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις longe abundantior fuit gratia, h. e. multo illustrior apparuit Dei erga peccatores gratia ac misericordia. 2 Cor. VII, 4. ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ abundo laetitia in omnibus miseriis meis, ita, ut gaudium illud summum, quo me affectum sentio, omnem tristitiam et dolorum sensum removeat.

ὙΠΕΡΠΕΡΙΣΣΩ͂Σ, *superabundanter, supra modum, maxime, vehementer.* Adverbium, compositum ex ὑπὲρ et περισσῶς *abundanter, intense*, quod semel tantum legitur in N. T. Marc. VII, 37. καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο et vehementer obstupuerunt, seu, et admodum eum venerati sunt.

ὙΠΕΡΠΛΕΟΝΑ'ΖΩ, fut. άσω, proprie: *superabundo*, deinde etiam i. q. simplex πλεονάζω *abundo, insignis, copiosus, eximius sum*, ex ὑπὲρ et πλεονάζω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. I, 14. ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν abundavit vero gratia Domini nostri, h. e. abunde et insigni modo declaravit mihi Deus benignitatem suam.

ὙΠΕΡΥΨΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *superexalto, in summam effero sublimitatem*, ex ὑπὲρ *super* et ὑψόω *in altum tollo*, ab ὕψος *altitudo.*

2. metaphorice: *in beatissimum et eminentissimum statum eveho aliquem, in summa dignitate ac felicissima conditione constituo aliquem.* Sic semel tantum legitur in N. T. Philipp. II, 9. διὸ καὶ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε propterea etiam Deus summa eum dignitate ac felicitate ornavit, summo scilicet rerum humanarum tradito imperio; unde statim explicationis causa additur: καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. Ps. XCVII, 9. σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.

ὙΠΕΡΦΡΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *ultra sapio, quam par est, immodeste de me sentio et statuo, arrogans sum, insolesco*, q. d. φρονέω, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, aut φρονέω ὑπερηφάνως, ut legitur 2 Macc. IX, 12. ex ὑπὲρ *super, supra*, et φρονέω *sapio.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XII, 3. μὴ ὑπερφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν ne sapiat supra, quam oportet sapere, h. e. ne supra modum de se sentiat, neque plus, quam par est, sibi tribuat. Legitur praeterea haec vox in eadem significatione apud *Polyb.* VI, 18. 7. et X, 40. 8. *Josephum*

A. J.

A. J. I, cap. 11. sect. 1. οἱ Σοδομῖται πλούτῳ καὶ μεγέθει χρημάτων ὑπερφρονοῦντες. ibid. sect. 4. et in *Symmachi* reliquiis Job. XXXI, 13. XLI, 6. *Hesych.* ὑπέρφρονα· ὑπερήφανον, ἀγνώμονα, ὑψηλόφρονα. *Phavor.* ὑπερφρονῶ, καταφρονῶ, αἰτιατικῇ καὶ γενικῇ. Vid. *Pollux* IX, 149.

'ΥΠΕΡΩ͂ΙΟΝ, ου, τὸ, contracte pro ὑπερώϊον, ut πατρῷον pro πατρώϊον, (conf. *Lamb. Bos.* in Exercitatt. Philol. ad N. T. p. 64.) scil. οἴκημα, (ut plene legitur apud *Lucianum* in Asino p. 107. et *Pollucem* Onom. Lib. I. cap. 8. sect. 81.) generatim notat *superiorem partem aedium, summum tabulatum,* et speciatim *conclave secretius in superiore domus parte,* (*Homer.* Iliad. β', 514. π', 184. Odyss. ο', v. 515. *Athen.* Deipn. II, 16.) in quo veteres cum amicis confabulari ac coenare, preces facere, interdum etiam mortuorum cadavera proponere solebant. Est autem neutrum, substantive adhibitum, adjectivi ὑπερῷος *superus, superior,* (quod legitur Ezech. XLII, 5. οἱ περίπατοι οἱ ὑπερῷοι. *Plutarch.* Pelop. p. 297. θάλαμος ὑπερῷος. *Dionys. Halic.* Lib. III, p. 201. ὑπερῷαι στοαί.) *qui est in superiore parte domus.* Componitur ex ὑπὲρ *super* et ᾠὸν, ου, τὸ, *superior domus pars,* aut secundum *Doughtaeum* in Analectis N. T. p. 66. ex ὑπὲρ et ᾠὸν *ovum avium,* quasi locus, in quo columbae ova sua ponere consueverunt, aut denique secundum alios ex ὑπὲρ et ὤϊον, quod *fimbriam* significat et *extremitatem,* ut adeo generatim de quacunque extremitate ima, summa, aut alia quavis accipiatur. Act. I, 13. ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον ascenderunt in superiorem et secretiorem domus partem, nempe precandi causa, ut v. 14. diserte traditur. *Krebsius* in Obss. Flav. ad h. l. p. 162 seq. ostendere conatus est, per ὑπερῷον h. l. non oecum in superiore aedium privatarum parte, sed cellam superiorem in templo Hierosolymitano, precibus destinatam, intelligendam esse. Act IX, 37. λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν τῷ ὑπερῴῳ et ablutam illam proposuerunt in conclavi superioris aedium partis. ibid. v. 39. ibid. XX, 8. ὑπερῷον dicitur conclave, majoribus Christianorum conventibus sacris destinatum. Saepius in N. T. non legitur. Hebraice vocatur עֲלִיָּה (arab. علية), cui voci ὑπερῷον quoque respondet apud Alex. Judd. III, 20. 23. 24. 25. 1 Regg. XVII, 19. 22. 2 Regg. I, 2. 1 Paral. XXVIII, 11. 2 Paral. III, 9. et chald. עִלִּית, Dan. VI, 10. Adde Tob. III, 17. *Zosim.* I, c. 65. Atticis ὑπερῷον dicebatur διῆρες, scil. οἴκημα, vel δωμάτιον. (quod subaudiendum esse in hac voce tradit *Pollux* in Onom. Lib. IV. segm. 129.) *Moeris:* διῆρες· ἀττικῶς. ὑπερῷον· κοινόν. *Etym. M.* διήρης· ὁ ὑπερῷος οἶκος. Schol. *Eurip.* in Phoeniss. v. 90. διῆρες ἔσχατον interpretatur ὑπερῷον ἔσχατον. Apud *Homerum* frequenter ὑπερώϊον reperitur, v. c. Iliad. β', v. 514. ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα. Odyss. σ', v. 205. κατέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα. *Hesych.* ὑπερώϊον· ὑπερῷον, ἀνώγαιον, οἴκημα. Plura de hac voce vide apud *Wolfium* in Curis Philol. et Critt. T. I, p. 1008. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 458. *Vitringam* de Synagoga Vet. I, cap. 6. et *Hemsterhusium* ad *Aristophanis* Plutum v. 812. p. 276.

'ΥΠΈΧΩ, fut. ὑφέξω, vel ὑποσχήσω, *sustineo, perfero, tolero, luo,* ex ὑπὸ et ἔχω *habeo.* Semel tantum in N. T. legitur Jud. v. 7. πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι ignis aeterni poenam sustinentes, vel luentes. 2 Macc. IV, 48. ταχέως οὖν τὴν ἄδικον ζημίαν ὑπέσχον. *Aelian.* V. H. IV, c. 1. ὑπέχειν δίκας τῆς κακοξενίας. *Xenoph.* Mem. II, 1. 8. τούτου δίκην ὑπέχειν. Idem Anab. VI, 6. 9. *Herodian.* I, 8. 12. (ubi videndus *Irmischius* p. 316.) Alia loca dedit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 734 seq. *Hesych.* ὑπέχει· ὑπομένει, ὑφίσταται, δίδωσιν. *Thom. M.* p. 870. ὑπέχω· τὸ ὑποτίθημι, ὡς τό· ὑποσχὼν τὴν χεῖρα, παρὰ τῷ Θεολόγῳ. καὶ ὑπέχει τὰ ὦτα τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ δίδωμι, ὡς τὸ ὑπέχω δίκην.

'ΥΠΉΚΟΟΣ,

Ὑ'ΠΗ'ΚΟΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *obediens, dicto audiens, obsequiosus, moriger, obtemperans*, ab ὑπακούω *obedio*. Ter tantum legitur in N. T. Act. VII, 39. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν cui majores nostri obedientiam praestare noluerunt. 2 Cor. II, 9. εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε an ad omnia obedientes sitis. Philipp. II, 8. Christus dicitur fuisse Deo ὑπήκοος μέχρι θανάτου, h. e. negotia, sibi a Deo demandata, exsequutus esse usque ad mortem crucis et hactenus patri obedivisse. Aliquoties etiam hoc adjectivum in versione Alex. reperitur partim de filiis, dictis parentum audientibus, aut de hominibus, praeceptis sapientiae ac virtutis obtemperantibus, v. c. Prov. IV, 3. XIII, 1. XXI, 28. partim vero de populis, qui alicujus imperio subjiciuntur et tributarii fiunt, v. c. Deut. XX, 11. et Jos. XVII, 13. Adde *Thucyd.* VI, c. 69. VII, c. 57. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν. *Xenoph.* de Rep. Athen. c. II, 3. Conf. *Irmischii* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 8. p. 802.

Ὑ'ΠΗΡΕΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *subremigo, subremex sum, operam laboremque praesto gubernatori*, seu *domino navis, ut ea progrediatur* atque *provehatur*, ab ὑπηρέτης, quod vide. Sic sumi videtur a *Xenophonte* in Oecon. VIII, 16. ubi de tempestate maris, a Deo excitata, sermo est, ἐὰν δὲ καὶ πάνυ καλῶς ὑπηρετοῦντας σώζῃ, κ. τ. λ.

2. *minister sum, ministro, famulor*, vel absolute, apud *Lucian.* II, 440. ed. *Reitzii*, ἄλλη τῶν ὑπηρετουσῶν, vel cum dativo personae, apud *Plutarchum* de Puerorum Educat. VI, 1. ed. *Heusing.* Hinc

3. *pareo, obsequor, obediens sum. Aristoph.* Vesp. v. 516. *Xenoph.* Mem. III, 5. 18. *Diod. Sic.* I, 119.

4. *inservio alicujus usui et commodo, satisfacio alicujus desideriis, suppedito alicui necessaria, gratum facio.* Sic ter tantum legitur in N. T. Act. XIII, 36. Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας Davides quidem, postquam inservĭit commodis hominum aetatis suae. ibid. XX, 34. ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται mihi meisque has manus meas suppeditasse necessaria. ibid. XXIV, 23. καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ nec quenquam suorum prohiberet, ipsi subministrare necessaria et gratum facere. Eandem significationem habet quoque ὑπηρετεῖν apud *Euripid.* in Phoeniss. v. 1735. *Xenoph.* in Cyrop. IV, 6. 2 et 3. σὺ ἡμῖν τί ἀντὶ τούτων ὑπηρετήσεις; et in Mem. II, cap. 4. 7. ἃ δὲ αἵ τε χεῖρες ἑκάστῳ ὑπηρετοῦσι, καὶ ὀφθαλμοὶ προορῶσι. Alia veterum Scriptorum loca, huc pertinentia, collegit *Irmischius* in Excursu ad *Herodian.* I, 4. 13. T. I. p. 855 seq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 538 seq. *Phavor.* ὑπηρετῶ καὶ ὑπηρετοῦμαι, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. ὧν τὸ μὲν λέγεται κοινῶς· τὸ δὲ ὑπηρετοῦμαι, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. δηλοῖ δὲ τὸ διακονῶ.

Ὑ'ΠΗΡΕ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *remex, qui aliis subest*, seu *subremex, qui operam laboremque praestat gubernatori*, seu *domino navis, ut ea progrediatur et provehatur*, ab ὑπὸ et ἐρέτης, ου, ὁ, *remex*, hocque a 3 pers. praet. pass. ἤρεται, verbi ἐρέσσω, vel ἐρέττω *remigo*. Sic legitur apud *Demosthenem* p. 1209. 11. ed. *Reiske*, ubi ὑπηρέται, ἐπιβάται et ναῦται, ut diversi, copulantur. Apud Eundem v. c. p. 1208. 20. 1214. 23. 1216. 13. et 1217. 2. ὑπηρεσία ministros navales significat, diversos a nautis et a militibus classiariis.

2. *minister quilibet, servus, apparitor;* speciatim vero: *minister publicus*, seu *apparitor magistratus, qui judicis sententiam in reos exsequitur, qui alias* πράκτωρ et ἀπαιτητὴς, et hebraice חזן (vide *Vitringam* de Synagoga Vet. III, c. 2. p. 1019. et *Rhenferdium* p. 326.) latine *lictor, dici solebat;* (*Dionys. Hal.* II. p. 83. *Maxim. Tyr.* Diss. XXXIX, p. 406.) etiam *minister synagogae, qui minora munera in synagoga, ex decreto archisynagogi et presbyterorum, obibat, et cujus munus inter caetera erat librum legis custodire et, si opus esset, ex eo praelegere*, item, si *regibus* tribuitur, *omni:*

omnis comitatus regis, ministri ac milites. Matth. V, 25. καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ (τῷ πράκτορι, ut legitur in loco parallelo apud Lucam XII, v. 58. coll. *Aristoph. Acharn.* v. 89.) καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ ne judex te tradat ministro publico atque adeo in carcerem conjiciaris. Conf. *Fesselii* Adversaria Sacr. T. I. p. 14. ibid. XXVI, 58. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ingressus consedit cum administris, scil. pontificis. Marc. XIV, 54 et 65. Luc. IV, 20. ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ reddidit (scil. τὸ βιβλίον ministro synagogae, de quo conf. quae habet *Vitringa* de Synagoga Vet. p. 898. et in Archisynagogo p. 56 et 177. Joh. VII, 32. καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτὸν et emiserunt Pharisaei et summi sacerdotes apparitores, qui Jesum prehenderent. ibid. v. 45 et 46. XVIII, 3. 12. 18. οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται. ibid. v. 22 et 36. οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ milites mei. ibid. XIX, 6. Act. V, 22. οἱ ὑπηρέται ministri civitatis publici, apparitores, die Stadt-Diener *state-servants*, ibid. v. 26. *Hesych.* ὑπηρέτης· δοῦλος.

3. *omnis, cujus opera et ministerio utimur in aliqua re.* Luc. I, 2. ὑπηρέται λόγου per quos doctrinae christianae cognitio propagatur, apostoli et reliqui ex intimis amicis ac discipulis Christi. Act. XIII, 5. εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην utebantur autem Johannis opera et ministerio. Alii, ut *Thalemannus*, fortasse rectius vertunt: habebant autem secum Johannem diaconum. ibid. XXVI, 16. προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην ut te constituerem doctorem religionis christianae ac apostolum. 1 Cor. IV, 1. ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos Prov. XIV, 37. Sapient. VI, 4. ubi reges, judices ac principes (v. 2 et 3.) dicuntur esse ὑπηρέται τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Apud *Xenoph.* in Mem. Socr. Lib. IV. cap. 3. § 14. venti et fulmina ὑπηρέται τῶν Θεῶν dicuntur. Cf. etiam *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 1361. et *Welstenii N. T.* T. I. p. 300.

ὝΠΝΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *somnus naturalis.* Matth. I, 24. διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου excitatus vero a somno Josephus. Luc. IX, 32. ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ Petrus autem et comites ejus somno gravati erant. Joh. XI, 13. ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει illi vero putabant, eum de somni sopore loqui. Act. XX, 9. ὕπνῳ βαθεῖ somno gravi. Genes. XXVIII, 16. καὶ ἐξηγέρθη Ἰακὼβ ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ. Judd. XVI, 15. 21. Prov. IV, 16. VI, 4. 9. Zachar. IV, 1. Sirac. XXII, 7. ἐξεγείρων καθεύδοντα ἐκ βαθέως ὕπνου.

2. metaphorice: *ignorantia ac improbitas quaevis*, speciatim: *improbitas et ignorantia, quae erat inter homines ante Messiae tempora*, et quae alias τὸ σκότος appellatur. Sic legitur in N. T. Rom. XIII, 11. ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι nunc pristinae vitae flagitiosae emendandae opportunitas datur. Haud raro autem et eleganter in S. S. *vita flagitiosa et in effrenatam libidinem projecta, somnolentiae* comparari solet, quia mens in somno abest et occultatur, motus corporis non dirigens. Conf. Ephes. V, 14. 1 Thess. V, 6. 7. et *Glassii* Philol. Sacr. p. 1174. ed. *Dathii.*

3. interdum omittitur, v. c. Matth. XXVI, 43. ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι, scil. ὕπνῳ, quod restituit *Cod. Colbertinus*, et Lucas IX, 32. Conf. Anthol. Gr. Lib. IV, cap. 8. Epigr. 12. Simili modo *graves oculos*, scil. *somno*, dixit *Statius* Theb. Lib. V, v. 501. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΌ. Praepositio, regens

I. *Genitivum* et notat:

1. *a, ab*, innuens *causam efficientem*, vel *principalem*, vel *instrumentalem*. Matth. I, 22. et II, 15. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου ut impleatur praedictum a Deo per prophetam. ibid. v. 16. ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν Μάγων se a Magis esse delusum.

sum. ibid. v. 17. III, 3. 6. 13. 14. IV, 1. πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου κ. τ. λ. Rom. XIII, 1. αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν qui vero sunt magistratus (legitimi) a Deo sunt constituti. Marc. XIII, 14. τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου. *Euripid.* Phoen. v. 832. τᾶς Ἀμφιονίας τε λύρας ὑπὸ πύργος ἀνέστα. ibid. v. 301. ὧν ὑπεστάλην ὑπό. *Xenoph.* Cyrop. I, cap. 6. § 19. p. 53. ed. *Mori:* ὑφ᾽ ὧν οἱ πεισθέντες ἐπιθέσθαι ἀπώλοντο. *Thucyd.* VIII, cap. 13. κοπῦσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν.

2. *per.* Apoc. VI, 8. ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς per bestias terrae. Huc etiam quodammodo transferri posset locus Rom. III, 13. Sic etiam apud Hebraeos תַּחַת usurpatur. Ps. X, 7. et CXL, 3.

II. *Accusativum* et notat:

1. *sub, subter,* cum *locum* significat. Matth. V, 15. καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ut ponatur sub modio. (Marc. IV, 21. Luc. XI, 33. ibid. VIII, 8. ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς cujus domum intres. Luc. VII, 6.) ibid. XXIII, 37. quemadmodum gallina pullos suos colligit ὑπὸ τὰς πτέρυγας sub alas. (Luc. XIII, 34.) Marc. IV, 32. ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Luc. XVII, 24. ὥσπερ ἀστραπὴ, ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς (χώρας) ὑπ᾽ οὐρανὸν εἰς τὴν (χώραν) ὑπ᾽ οὐρανὸν quemadmodum fulgur ex altera coeli parte ad alteram refulget. Joh. I, 48. ὑπὸ τὴν συκῆν subter ficum. Act. II, 5. ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. (ibid. IV, 12. Coloss. I, 23.) 1 Cor. X, 1. ὑπὸ τὴν νεφέλην. Adde Alex. 1 Regg. XIX, 13. Exod. XIV, 27. XIX, 17. et Ies. XXX, 2. *Eurip.* Phoen. v. 1144 et 1195. In eadem significatione praepositio ὑπὸ apud Graecos quandoque cum *dativo* construitur, v. c. apud *Thucyd.* VII, cap. 75. ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, et *Eurip.* in Phoen. v. 218 et 1230.

2. *sub,* de *tempore.* Act. V, 21. εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν ingressi sunt tempore matutino in templum. Alex. Jon. IV, 11. ἐγενήθη ὑπὸ νύκτα, καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώλετο. *Aelian.* V. H. XIV, c. 27. ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων εἰσβολήν. *Thucyd.* IV, cap. 67. ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες. Exempla alia habet *Joh. Alberti* in Obss. Philol. p. 224 et 275.

3. *sub,* quando *potestatem ac subjectionem,* aut *conditionem* et *statum* denotat. Matth. VIII, 9. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπ᾽ ἐξουσίαν nam et ego sum aliorum potestati subjectus. Luc. VII, 8. Rom. III, 9. ὑφ᾽ ἁμαρτίαν εἶναι ob peccata poenis divinis obnoxius esse. ibid. VI, 14. οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν non enim subjecti estis legi Mosaicae, sed doctrinam christianam profitemini. ib. VII, 14. πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν instar mancipii venundatus sub potestatem peccati. Galat. III, 10. ὑπὸ κατάραν εἰσί. ibid. IV, 2. ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστί. 1 Tim. VI, 1. οἱ ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι. Adde 3 Esdra III, 1. *Aelian.* V. H. III, cap. 26. ἀξιῶν Ἐφεσίους ὑπ᾽ αὐτῷ γενέσθαι. ibid. VI, 11. πᾶσαν ὑφ᾽ ἑαυτὸν τὴν Σικελίαν ἐποιήσατο. *Thucyd.* IV, cap. 60. τάδε πάντα πειράσεσθαι ὑπὸ σφᾶς ποιήσασθαι.

4. interdum omittitur, v. c. Matth. XXV, 34. οἱ εὐλογημένοι (ὑπὸ) τοῦ πατρός μου. Luc. VII, 28. ἐν γεννητοῖς (ὑπὸ) γυναικῶν. Joh. VI, 45. διδακτοὶ (ὑπὸ) Θεοῦ. Eodem modo מִ reticetur. Ps. XXII, 7. et Ies. LIII, 4.

ὙΠΟΒΑΛΛΩ, fut. αλῶ, 1. proprie: *subjicio, suppono, submitto,* ex ὑπὸ et βάλλω *jacio.* Sic legitur apud *Xenophontem* de Venat. VII, 3. de catulis, καὶ μὴ ὑποβάλλειν ὑφ᾽ ἑτέραν κύνα. *Demosthen.* p. 1405. ult. ed. *Reiske:* πῶς γὰρ ἄν τις ὑποβάλοι τὴν σὴν ὄψιν. Speciatim vero apud Graecos de foetibus hominum, alienae matri subjiciendis, v. c. apud *Demosth.* p. 563. 5. et *Dionys. Hal.* Antiqq. Rom. XI, p. 711. metaphora desumta ab ovis, gallinae subjiciendis, ut iis incubet. Hinc

2. metaphorice: *suggero, subjicio alicui aliquid,* vel sensu bono, de iis, qui

qui alicui consilia suppeditant salubria, aut commonefaciunt aliquem, ut legitur apud *Xenoph.* Cyrop. III, c. 3. § 24. (*καὶ ὑποβάλλειν δυνήσεσθε, ἤν τι ἐπιλανθάνωνται*) vel sensu malo, ut sit: *suborno aliquem, ad male agendum perduco,* einen anstiften *an instigation,* quod Latini dicunt, *comparare in aliquem atque immittere,* ut apparet ex *Gellii* N. A. IV, 18. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. VI, 11. *τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας* tunc subornarunt quosdam viros, qui dicerent; ad quem locum fortasse respexit *Pollux* in Onom. VI, 49. Bene *Syrus* transtulit hoc modo: ܗܝܕܝܢ ܫܕܪܘ ܠܓܒܪܐ ܘܠܦܘ ܐܢܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ *tunc miserunt viros et instruxerunt eos, ut dicerent. Vulgatus* ita: *tunc submiserunt viros. Aristides* de Paraphthegm. p. 618. *ἑτέρους διακόνους ὑποβαλλομένους τῆς συμβουλῆς ὡς ἀληθῶς σκιαμαχεῖν ἀναγκάζουσι. Appian. B. Civ.* I. p. 663. *ὑπεβλήθησαν κατήγοροι.* Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 390. De subdola delatione legitur apud *Lysiam* p. 241. Eodem quoque modo *ὑπόβλητος* sumitur apud *Josephum* A. J. VII, 8. 4. et de B. J. V, 10. 4. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 492 seq.

ὙΠΟΓΡΑΜΜΟ'Σ, *οῦ, ὁ,* 1. proprie: *exemplar, typus, quem artis scriptoriae magistri discipulis, quos informant, et pictores novitiis, quos imbuunt, proponunt et ante oculos sistunt, ut ad illud in pingendis litteris et imaginibus respiciant,* eine Vorschrift, Vorzeichnung *a specimen, a copy.* Est enim verbale a perf. pass. *ὑπογέγραμμαι,* verbi *ὑπογράφω, pueris, quos doceo, praescribo, delineo, lineamenta duco.* Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 688.

2. metaphorice: *exemplum, ad imitandum propositum.* Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. II, 21. *ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ* nam etiam Christus acerbissima quaeque pro vobis passus est, vobisque reliquit exemplum, ut illud imitemini et sanctissima ejus prematis vestigia. Eadem voce in eodem sensu usus est *Polycarpus* in Epistola ad Philippenses p. 10. apud *Steph. le Moyne* in Variis Sacr. *μιμηταὶ οὖν γινώμεθα τῆς ὑπομονῆς αὐτοῦ, καὶ ἐὰν πάσχωμεν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δοξάζωμεν αὐτόν· τοῦτον γὰρ ἡμῖν τὸν ὑπογραμμὸν ἔθηκε δι' ἑαυτοῦ, καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐπιστεύσαμεν·* ubi vide Observationes *le Moyne* T. II. p. 510. et *Clemens* in Epist. I. ad Corinthios p. 40. ed. Lond. Paulum fuisse ait: *ὑπομονῆς μέγιστον ὑπογραμμόν.* Adde 2 Macc. II, 29.—*Hesych.* et *Cyrilli* Lexicon MS. Brem. *ὑπογραμμός· τύπος, μίμημα.*

ὙΠΟ'ΔΕΙΓΜΑ, *τος, τὸ,* 1. proprie et generatim: *omne, quod oculis subjicitur,* seu *id, quod aliquid ostendit et subjicit oculis,* et ut *δεῖγμα* speciatim de *specimine rerum venalium* usurpatur. Est enim verbale a perf. pass. *ὑποδέδειγμαι,* verbi *ὑποδεικνύω ostendo, monstro.* Hinc

2. *imago, simulacrum, adumbratio, similitudo alicujus rei.* Sic v. c. Hebr. VIII, 5. templum Hierosolymitanum dicitur *ὑπόδειγμα τῶν ἐπουρανίων* quatenus adumbrabat templum coeleste, et ad ejus exemplum exstructum erat. ibid. IX, 23. In *Aquilae* reliquiis Deut. IV, 17. respondet hebraico תַּבְנִית.

3. metaphorice: *exemplum, vel ad imitandum, vel ad deterrendum propositum.* Joh. XIII, 15. *ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε* exemplum enim proposui vobis, ut, quod ego feci vobis, idem praestetis et aliis. Hebr. IV, 11. *ὑπόδειγμα* significat horrendum inobedientiae humanae ac poenarum divinarum exemplum. Conf. III, 18. 19. Jacob. V, 10. *ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας κ. τ. λ.* 2 Petr. II, 6. *ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς.* Saepius in N. T. non legitur. Adde 2 Macc. VI, 28. *τοῖς δὲ νέοις ὑπόδειγμα γενναῖον καταλελοιπώς.* ibid. v. 31. *τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ὑπόδειγμα γενναιότητος.* Sirac. XLIV, 16. *ὑπόδειγμα μετανοίας. Clemens* Epist. I. ad Corinth. p. 38 et 40. ed. Lond.

Lond. Vocem ὑπόδειγμα, ut minus probam, cum altera παράδειγμα permutari jubet *Phrynich.* p. 6. sed reperitur apud *Xenophontem*, (v. c. de Re Equestri II, 2. ubi *praescriptionem*, seu *demonstrationem*, *quid, et quomodo fieri debeat*, significat,) *Polybium* et alios, ut docuit post *Raphelium Alberti* in Obss. Philol. p. 463. Cf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 681. ed. *Bernard. Wetstenii N. T.* T. I. p. 930. et T. II, p. 704. et *Salmas.* de Lingua Hellenistica p. 103. *Hesych.* ὑπόδειγμα· σημεῖον. *Cyrilli* Lexicon MS. Brem. ὑπόδειγμα· σημεῖον, παράδειγμα.

ὙΠΟΔΕΊΚΝΥΜΙ, vel ὙΠΟΔΕΙΚΝΎΩ, fut. δείξω, perf. ὑποδέδειχα,

1. proprie: *ostendo*, *monstro*, ex ὑπὸ et δείκνυμι, vel δεικνύω, *ostendo*. Sic legitur apud *Diodor. Sic.* III, cap. 12. et Sirac. XLIX, 9. ὅρασιν δόξης, ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ.

2. metaphorice: *doceo*, *explico*, i. q. διδάσκω. Matth. III, 7. τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν; quis docuit vos? h. e. nemo hucusque vos docuit. Luc. III, 7. VI, 47. ὑποδείξω ὑμῖν, τίνι ἐστὶν ὅμοιος cui similis sit, vobis explicabo. ibid. XII, 5. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, τίνα φοβηθῆτε docebo vero vos, qui metuendus sit vobis. Sic etiam legitur apud Alexandrinos 2 Paral. XV, 3. (pro מוֹרֶה, quod alias, v. c. Job. VI, 24. Prov. IV, 4. διδάσκειν vertunt. Cf. etiam *Symmachum* Exod. IV, 12. et XXIV, 12.) et Sirac. XLVIII, 28. ὑπέδειξε τὰ ἐσόμενα.

3. *re ipsa ostendo*, *efficio, ut aliquis usu suo aliquid cognoscat et certior fiat*. Act. IX, 16. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν nam illi ostendam, quanta sint ei meae doctrinae causa sustinenda mala.

4. *exemplum propono ad imitandum*, *exemplo proposito*, *quid et quomodo aliquid fieri debeat*, *doceo ac demonstro*. Sic legitur in N. T. Act. XX, 35. πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν semper equidem vos exemplo meo edocere conatus sum. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii N. T.* Tom. I. p. 263.

ὙΠΟΔΈΧΟΜΑΙ, fut. ἕξομαι, *excipio*, *recipio*, *hospitaliter*, *humaniter ac amanter suscipio*, i. q. ἐκδέχομαι, ex ὑπὸ et δέχομαι *capio*. Luc. X, 38. γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς mulier autem quaedam, Martha, eum excepit hospitio. ibid. XIX, 6. et festinans descendit καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων et excepit illum hospitio laetus. Act. XVII, 7. οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων quos hospitaliter excepit Jason; ubi observandum est, perfectum pass. ὑποδέδεγμαι habere h. l. significationem activam. Vide infra sub χαρίζω. Jac. II, 25. ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους humaniter excipiens exploratores. Saepius in N. T. non legitur. Adde Tob. VII, 9. 1 Macc. XVI, 15. *Palaephat.* de Incredib. c. 5. *Xenoph.* Mem. II, 3. 13. *Aelian.* V. H. IV, 9. XIII, 26. ubi significat: *convivio excipio aliquem*. Conf. etiam *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 5. 3. p. 140.

ὙΠΟΔΈΩ, fut. ήσω, 1. proprie et generatim: *subligo*, vel *subtus ligo alium*. Medium ὑποδέομαι, fut. ήσομαι, *subligo me*, ex ὑπὸ et δέω *ligo*.

2. speciatim; ὑποδέομαι *subligo mihi calceos*, *induo calceos*, *vel subligacula*, *calceo me*. Marc. VI, 9. ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια sed calceatos sandalis, scil. jussit eos incedere. Act. XII, 8. ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου indue calceamenta tua. Ephes. VI, 15. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας quod ad pedes attinet, induti seu muniti ocreis militaribus, quae προκνημῖδες Graecis dicuntur et Latinis *Caligae*. Cf. *Balduinum* de Calceo Antiquo c. XIII. p. 114. et *Jul. Nigronium* de Caliga Veterum c. IV, § 8. p. 131. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph.* Anab. IV, 5. 11. ὑποδεδεμένος qui subligatos subligaculis pedes habet. Idem de Rep. Laced. II, 3. *Aelian.* V. H. I, 18. τοὺς δὲ πόδας σανδάλοις ὑπεδοῦντο. *Diog. Laërt.* VIII, 69. *Plutarch.* T. II. p. 99. τοὺς δὲ παῖδας καὶ ὑποδεῖσθαι καὶ περιβάλλεσθαι διδάσκομεν.

κάσκομιν. *Herodian.* IV, 8. 5. *Thucyd.* III, 22. Hinc ὑπόδεσις de ipsis calceamentis, seu potius subligaribus usurpatur, quibus plantae pedum tantum muniebantur, v. c. apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 5. *Aelian.* V. H. III, 19.

ὙΠΌΔΗΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie, generatim et vi vocis: *subligaculum,* seu *omne id, quod alteri subligatur,* ab ὑποδέω *subligo.*

2. speciatim et antiquitus: *solea et crepida, vel lignea, vel coriacea, vel ex alia materia confecta, quae subligatur pedibus, ne plantae, ea tantum obtectae et munitae, inter eundum laederentur.* Seriori vero aetate et usu calceorum, quibus totus pes includitur, introducto, *ad calceos, qui totum pedem tegunt,* denotandos, speciatim vox ὑπόδημα est adhibita, σανδάλιον vero *soleis, quae corrigiis supra pedem firmatae fuerunt,* significandis destinatum fuit. Sed in N. T. libris non differt ὑπόδημα a voce σανδάλιον: nam Alexandrini hebraicum נַעַל, quod *calceos* et *calceamenta omnis generis* denotat mox ὑπόδημα, v. c. Genes. XIV, 23. Exod. III, 15. XII, 11. Ruth. IV, 7. 8. Ezech. XXIV, 17. 23. Amos II, 6. VIII, 6. mox vero σανδάλιον, v. c. Jos. IX, 5. et Ies. XX, 2. transtulerunt. Conf. *Segaar* Obss. ad Lucam p. 245. *Bynaei* Tractatum de Calceis Veterum Hebraeorum, et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. IX, cap. 11. et quae supra a me dicta sunt ad vocem σανδάλιον. Matth. III, 11. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι non sum dignus, qui calceamenta ejus portem, h. e. qui servilia ministeria ei praestem. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. 11. 815. ed. *Fischeri* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 266. Eundem quoque sensum habet formula οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ non dignus sum, qui incurvans me solvam corrigia calceamentorum ejus, quae legitur Marc. I, 7. (Luc. III, 16. Joh. I, 27.) Matth. X, 10. μηδὲ ὑποδήματα, coll. Marc. VI, 9. Luc. X, 4. XV, 22. ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας calceos ad pedes. ibid. XXII, 35. Act. VII, 33. λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου solve corrigia, quibus calcei pedibus adstricti sunt, h. e. exue calceos. ibid. XIII, 25. Saepius in N. T. non legitur. Vide *Salmas.* ad *Tertullianum* de Pallio cap. 5. p. 385 seq.

ὙΠΌΔΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *reus, qui causa cadit, qui in lite inferior est et alteri satisfacere debet, obnoxius reatui, vel etiam condemnationi, sententiae subjacens,* quasi ὁ ὑπὸ δίκην ὤν. Sic semel legitur in N. T. Rom. III, 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ ut omnium ora obturentur omnesque homines agnoscant et fateantur, se reos poenisque divinis dignos esse. Verba enim, quae *esse, fieri,* vel *agere* significant, quandoque pro *rei cognitione* poni solent. Saepius haec vox apud *Demosthenem* reperitur, v. c. p. 518. 3. ed. *Reiske:* ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι tenetor ei, quem laeserit, coram judice de injuria satisfacere. ibid. p. 902. 2. ὑπόδικος τῆς ἐγγύης. ibid. p. 1264. 19. φόνου καὶ τῶν δυνατάτων ὑπόδικος, et p. 849, 20. ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικος, quae, et alia loca multa congessit *Reiske* in Indice Graecit. Demosthen. p. 769. *Hesych.* ὑπόδικος· ὑπεύθυνος, χρεώστης, ἔνοχος δίκης. *Alberti* Glossar. Gr. p. 96. ὑπόδικος· τιμωρίας ὑποκείμενος.

ὙΠΟΖΎΓΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *subjugis, subjugalis, omnis, qui sub jugo est,* seu, *cui jugum imponitur,* ex ὑπὸ et ζυγὸς *jugum.* Neutrum τὸ ὑποζύγιον, subintellecto κτῆνος, vel ζῶον, vel θρέμμα, substantive adhibetur et generatim *omne jumentum, ad portandum, vel ad vehendum, adhibendum,* significat, ut *boves, equos, camelos, mulos, asinos,* interdum etiam *universa animalia bruta, sed mansueta,* quando *hominibus* opponuntur, ut apud *Herodian.* I, 12. § 2. πολλὴ δέ τις φθορὰ ἐγένετο ὑποζυγίων ἅμα καὶ ἀνθρώπων. ib. VIII, 1. 9. coll. *Liv.* III, 6. *Suid.* οἱ ὑπὸ ζυγὸν βόες λέγονται ὑποζύγια, καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀχθοφόρων ζώων, οἷον ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι καὶ ὄνοι. *Hesych.* ὑποζύγια·

 κτήνη

κτήνη τὰ ὑπὸ τὸν ζυγόν. *Aelian.* V. H. IX, c. 3. XII, 37. τῶν καμήλων καὶ ὑποζυγίων ἄλλων. *Theophrastus* de Causis Plant. II, c. 23. p. 260. καὶ τοὺς βοῦς καὶ τὰ ὑποζύγια χιλίουσι. *Plato* de Rep. p. 420. οἵ τε οἰκοδόμοι πρὸς τὰς ἀγωγὰς μετὰ τῶν γεωργῶν χρῆσθαι ὑποζυγίοις. Speciatim vero et κατ' ἐξοχὴν τὰ ὑποζύγια *asini* dicuntur, quibus in itineribus faciendis uti solebant Orientales veteres. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXI, 5. ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον, υἱὸν ὑποζυγίου insidens asinae ac pullo, foetui asinae. 2 Petr. II, 16. asina Bileami ὑποζύγιον ἄφωνον vocatur. Apud Alexandrinos semper vocabulum ὑποζύγιον, vel pro hebraico אָתוֹן, ut Judd. V, 10. vel pro חֲמוֹר, v. c. Genes. XXXVI, 24. Exod. IX, 3. XX, 17. Jos. VI, 21. VII, 24. etc. usurpatur. Conf. *Munthe* Obss. Philol. in N. T. e *Diod. Sic.* p. 77.

ὙΠΟΖΩΝΝΎΩ, vel ὙΠΟΖΏΝΝΥΜΙ, fut. ζώσω, *succingo*, ex ὑπὸ et ζωννύω, vel ζώννυμι *cingo*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 17. ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον succingentes navem, h. e. cum nautae navem, seu carinam dissilientem vincirent funibus, ne facile diffringi posset. Scio quidem, *Erasmum Schmidium* et alios formulam ὑποζωννύειν τὸ πλοῖον in significatione, nautis peculiari, accipere, ut idem sit ac: *scapham fundo navis alligare;* sed alii, et, ut videtur, rectius, de funibus interpretantur, quibus navis constringitur, ut durare possit imperiosius aequor, (*Horat.* I. Od. XIV, 6.) ut simul omne auxilium complectatur, quod navi periclitanti ferri potest. *Polyb.* Legat. 64. μ. ναῦς συμβουλεύσας τοῖς Ῥοδίοις ὑποζωννύειν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 642. De gladio, quo aliquis accinctus est, legitur hoc verbum apud *Aelian,* V. H. X, 22.

ὙΠΟΚΆΤΩ. Adverbium, significans:

1. *sub, subter,* de *loco,* ex ὑπὸ *sub,* et κάτω *deorsum.* Construitur cum genitivo. Marc. VI, 11. ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν excutite pulverem, qui est sub pedibus vestris. ibid. VII, 28. ὑποκάτω τῆς τραπέζης sub mensa. Luc. VIII, 16. ὑποκάτω κλίνης. Joh. I, 51. ὑποκάτω τῆς συκῆς sub ficu, i. q. ὑπὸ τὴν συκῆν, coll. v. 49. Apoc. V, 3 et 13. ὑποκάτω τῆς γῆς subter terram. ibid. VI, 9. ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου. ibid. XII, 1. In versione Alexandrina legitur pro לְמַטָּה *infra, inferne, infime,* Deut. XXVIII, 13. תַּחַת *sub,* Ezech. XXIV, 5. תַּחְתּוֹן *inferior,* 1 Regg. VI, 6. Ezech. XL, 19. מִתַּחַת *desubter,* Genes. I, 7. 9. VI, 17. Exod. XX, 4. et chald. תְּחוֹת *sub.* Dan. IV, 9. 11. 14. 21. VII, 27.

2. *sub,* ita, ut denotet *subjectionem.* Hebr. II, 8. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΟΚΡΊΝΟΜΑΙ, fut. οῦμαι, 1. proprie: *histrionem ago, alienam personam repraesento et fingo in theatro,* ex ὑπὸ et κρίνω. *Aristot.* Ethic. VII, 3. *Plutarch.* in Vita Demosthenis p. 314. τοῦτον λόγος ἔχει τραγῳδίας ὑποκρίνασθαί ποτε hunc aiunt aliquando tragoedias actitasse. *Demosthen.* p. 230. 17. ed. *Reiske.* *Aelian.* V. H. XIV, cap. 40. Θεοδώρου δὲ τοῦ τῆς τραγῳδίας ποιητοῦ ὑποκρινομένου τὴν Ἀερόπην σφόδρα ἐμπαθῶς, ubi videndus *Perizonius.* Conf. *Pollucis* Onomast. IV. cap. 11 et 17. Hinc

2. *simulo, fingo, mentior.* Sic semel tantum in N. T. legitur Luc. XX, 20. ἐγκαθέτους ἀπέστειλαν, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι insidiatores emiserunt, qui se probos esse simularent. Sirac. XXXII, 15. XXXIII, 2. 2 Macc. V, 25. τὸ εἰρηνικὸν ὑποκριθείς. ib. VI, 21. 24. *Aelian.* V. H. XIII, 12. ὑπεκρίνατο μανίαν. Conf. etiam *Reiskii* Indic. Graecit. Demosthen. p. 771. *Thomas M.* p. 874. ὑποκρίνομαι· τὸ μετὰ προσποιήσεως καὶ σχηματισμοῦ τι ποιῶ. καὶ ὑπόκρισις· αὐτὸ τὸ ἐπίπλαστον ἔργον. ὑποκρίνομαι· καὶ τὸ ἀποκρίνομαι. καὶ ὑπόκρισις τὸ αὐτό· Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ· (cap. 78.) Τελμησσέες μὲν ταῦτα ὑπεκρίναντο Κροίσῳ.

Κροίσῳ. καὶ αὖθις ἐν τῇ αὐτῇ· (cap. 91.) ταῦτα μὲν ἡ Πυθίη ὑπεκρίνατο τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ· (cap. 90.) καὶ τῶν χρηστηρίων τὰς ὑποκρίσιας. Vocem ὑποκρίνεσθαι antiquitus etiam pro ἀποκρίνεσθαι *respondere* usurpatum fuisse, tradit etiam *Suid.* (ὑποκρίνεσθαι· τὸ ἀποκρίνεσθαι οἱ παλαιοί. καὶ ὑποκριτὴς ἐντεῦθεν, ὁ ἀποκρινόμενος τῷ χορῷ κ. τ. λ.) et *Hesych.* ὑποκριθῆναι· ἀποκριθῆναι. Conf. Alexandrinos Ies. III, 6. et *Foësii* Oeconom. Hippocrat. p. 384.

ὙΠΌΚΡΙΣΙΣ, ιος, attice, εως, ἡ. 1. proprie est: *simulatio histrionum, alienam personam in theatro repraesentantium et fingentium.* Est enim verbale a sec. pers. perf. pass. ὑποκέκρισαι, verbi ὑποκρίνομαι, abjecto augmento κε et mutata terminatione αι in ις. Vid. ὑποκρίνομαι et ὑποκριτής.

2. *hypocrisis, simulatio, dissimulatio,* quum quis se alium externa specie praebet, quam vere est, et speciatim de eo usurpatur, qui externa specie probitatem simulat, cum tamen sit revera improbus. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 28. μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως simulationis pleni estis. Marc. XII, 15. ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν ille vero intelligens eorum simulationem. *Syrus:* ܢܟܠܗܘܢ *eorum dolum* seu *insidias.* Luc. XII, 1. ὑπόκρισις fermentum Pharisaeorum vocatur. Galat. II, 13. ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει ut adeo Barnabas eorum in dissimulando exemplum sequeretur. 1 Tim. IV, 2. ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων. 1 Petri II, 1. Saepius in N. T. non legitur. Conf. Incert. Ps. XXXIV, 19. 2 Macc. VI, 25. *Themistius* Orat. XXII, p. 267. *Hesych.* ὑπόκρισις· εἰρωνεία, ὑπουλότης, δόλος. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1389.

ὙΠΟΚΡΙΤΗ῾Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie et generatim: *qui partes et personas agit alienas, ut non sit is, qui esse videatur,* unde olim *carminum alienorum cantores,* ῥαψῳδοὶ, teste *Hesychio* et *Timaeo,* et *histriones scenici, in theatro alienam personam repraesentantes,* ὑποκριταὶ, etiam latine *hypocritae* (*Sueton.* Ner. c. 24.) dicebantur, et ὑποκριτικὴ (scil. τέχνη) apud *Diogenem Laërt.* in Vita Platonis III, § 101. est *ars histrionica. Diogen. Laërt.* II, s. 137. ὥστε λέγεσθαι ποιητὴν μὲν αὐτὸν εἶναι, ὑποκριτὴν δὲ Μενέδημον. *Aelian.* V. H. VIII, 7. et *Arrian.* Diss. Epictet. IV. cap. 6. p. 401. γνώσῃ τί ἐστι πενία τυχοῦσα καλοῦ ὑποκριτοῦ. *Hesych.* ὑποκριτής· ὁ ἐν τῇ σκηνῇ ὑποκρινόμενος. *Basilius Caesar.* Orat. I, p. 322. ὑποκριτὴς ὁ ἐν θεάτρῳ ἀλλότριον πρόσωπον ὑπελθὼν, δοῦλος ὢν πολλάκις τὸ τοῦ δεσπότου, καὶ ἰδιώτης τὸ τοῦ βασιλέως. Conf. etiam scholiasten ad *Epicteti* Enchiridion cap. 17. p. 202. edit. *Heynii,* et *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* IX, cap. 29. pag. 277.

2. *simulator,* et speciatim: *simulator virtutis vel pietatis,* et ex adjuncto: *scelestus, impius,* qui hebraice חָנֵף vocatur, a חָנֵף *simulavit, dolose, fraudulenter, inique egit,* cui voci etiam ὑποκριτὴς in versione Alexandrina respondet. Job. XXXIV, 30. XXXVI, 13. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 2. 5. 16. VII, 5. XV, 7. XVI, 3. XXII, 18. XXIII, 13. 14. 15. 23. 25. 27. 29. XXIV, 51. καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει sortem ipsi dabit, infideli servo dignam; coll. Luc. XII, 46. Marc. VII, 6. Luc. VI, 42. XI, 44. XII, 56. XIII, 15. Praeterea legitur apud *Aquilam* Job. XV, 34. XX, 5. *Aquil. Symmach.* et *Theodot.* Prov. XI, 9. et *Symmach.* Hosea VI, 9. Apud graecos Scriptores ὑποκριτὴς hac notione non nude ponitur, sed tum fere addi solet aliquid, v. c. σωφροσύνης, φιλοσοφίας, ἀρετῆς κ. τ. λ. *Eustathius* in Il. ή, p. 564. 8. ὑποκριτὴς παρὰ τοῖς ὑστερογενέσι ῥήτορσιν ὁ μὴ ἐκ ψυχῆς λέγων ἢ πράττων, μηδὲ ὅπερ φρονεῖ, ὁποίως πρώτως μάλιστα οἱ ἐκ θυμέλης, οἱ σκηνικοί.

ὙΠΟΛΑΜΒΆΝΩ, fut. λήψομαι, 1. proprie: *suscipio,* ex ὑπὸ et λαμβάνω *capio.* Sic legitur in N. T. Act. I, 9. καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν et nubes eum susceptum

 subduxit

subduxit eorum oculis. Est enim, ut praepositio ἀπὸ clarissime docet, verbum ὑπολαμβάνειν h. l. in notione praegnante, ita, ut non solum *suscipere, excipere*, sed etiam *subducere, abripere* significet. *Herodot.* I, 24. τὸν δὲ δελφῖνα λέγουσι ὑπολαβόντα ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον. *Hesych.* ὑπέλαβεν· ὑπεδέξατο.

2. *excipio alicujus verba, respondeo,* quod graeci Scriptores alias παραλαμβάνειν τὸν λόγον τινὸς dicunt. Sic legitur in N. T. Luc. X, 30. ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν tunc Jesus respondens dixit. In versione Alexandrina respondet hebraico עָנָה *respondit.* Job. II, 4. VI, 1. XXXIX, 33. Dan. III, 9. etc. Nec graecis Scriptoribus haec verbi ὑπολαμβάνειν significatio ignota fuit. *Aelian.* V. H. I, 34. ὑπολαβὼν ὁ βασιλεὺς ἔφη. ib. II, 1 et 34. XII, 1. ὑπολαβοῦσα οὖν ἡ Γνάθαινα — — εἶπεν. ibid. XIV, 8. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 7. ἀλλ', ἔφη, ὑπολαβὼν ὁ Ἐρασίστρατος. ibid. § 9. 17 et 25. *Xenoph.* Anab. III, 1. 21. et Cyrop. V, 5. 11. *Polyb.* Hist. XV, 8. Scholiastes *Thucyd.* V, 49. ὑπελάμβανον· ἀντὶ τοῦ ἀντέλεγον, ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 184. et *Wetstenius N. T.* T. I, p. 722. Sic *suscipere* quoque apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Virgil.* Aen. VI. v. 723 et *excipere* apud eundem Aen. IX, 258.

3. *judico, statuo, puto,* i. q. κρίνω. Luc. VII, 43. ὑπολαμβάνω ex mea quidem sententia; ubi cum verbo κρίνειν in sequentibus permutatur. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 40. πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε, καὶ σφόδρα μοχθηροὺς τοὺς τοιούτους ὑπολαμβάνω εἶναι.

4. *opinor, suspicor, in opinione aut errore versor.* Act. II, 15. οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν non enim, ut vos suspicamini, seu opinamini, illi ebrii sunt. *Aelian.* V. H. XII, 9. ὑπολαβὼν ἀκρατῶς ἔχειν τοῦ φθόνου. *Xenoph.* de Republ. Lacedaem. XI, 5. et de Venat. III, 6. *Thucyd.* VI, 28. ubi vid. Schol. Adde Alexandr. Ps. L, 22. ὑπέλαβες, ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. Jer. XXXVII, 8. μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Sapient. XII, 24. XVII, 2. Saepius in N. T. non legitur. — *Suid.* ὑπολαβών· ὑπονοήσας, ἢ ἀποκριθεὶς, ἢ ἀντειπὼν, ἀντικρούσας. Idem: ὑπολαμβάνοντας· ἀνέχοντας, ἀναβαστάζοντας. Idem: ὑπολαμβάνω· αἰτιατικῇ, δοξάζω, ἡγοῦμαι, οἶμαι. *Hesych.* ὑπολαβών· ὑπονοήσας, νομίσας, ἀποκριθείς. *Thom. M.* p. 874 seq. edit. *Bernard.* ὑπολαμβάνω· τὸ ὑποπτεύω, καὶ τὸ προλαμβάνω, ὡς ἔφαμεν. καὶ ὑπολαμβάνειν τὸ ἀποκρίνομαι. Θουκυδίδης· (Lib. V, cap. 49.) ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι· καὶ ὑπολαμβάνειν τὸ ὑποδέχομαι. Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ· (cap. 212.) νῦν ὦν μευ εὖ παραινεούσης ὑπόλαβε τὸν λόγον. καὶ αὖθις ἐν τῇ τρίτῃ· (cap. 145.) Μαιάνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον.

ὙΠΟΛΕΙ΄ΠΩ, fut. ψω, perf. ὑπολέλειφα, *relinquo, reliquum facio, superstitem relinquo.* Passivum ὑπολείπομαι *relinquor, reliquus sum, residuus sum,* ex ὑπὸ et λείπω *linquo.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 3. κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος et ego relictus sum solus. Alexandrini usi sunt pro הוֹתִיר *reliquit, reliquum, residuum esse fecit,* Gen. XXX, 36. XLIV, 20. Judic. XXI, 7. Habac. II, 8. שָׁאַר *remansit, superfuit, residuus fuit,* in Hiphil הִשְׁאִיר *reliquit, reliquum fecit.* Jos. XIII, 1. Judd. VII, 3. 1 Sam. V, 4. Joel. II, 14. Amos V, 3. et aliis his similibus verbis. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. III, 5. τὸ ὑπολειφθὲν σῶμα. *Xenoph.* Cyrop. I, 5. 27. *Herodot.* I, 9. Ὑπολείπεσθαι esse Graecis *postremum ire, post tergum relinqui, adeoque serius venire,* docuit *Kühnius* ad *Jul. Pollucis* Onomast. VI, 8. p. 588. ed. *Hemsterhus.* Conf. etiam *Bielii* Thesaurum Philologicum T. III, p. 509.

ὙΠΟΛΗ΄ΝΙΟΝ, ου, τὸ, *vas, torculari subjacens, in quod uvarum liquor expressus, e torculari, seu prelo defluens, excipitur,* quod a Latinis *lacus torcularis* vocatur, et olim terrae infodi consuevit, ex ὑπὸ *sub,* et ληνὸς *torcular.* Semel tantum in N. T. legitur

gitur Marc. XII, 1. καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, ubi tamen haud pauci interpretes ὑπολήνιον de *ipso torculari* accipiunt, *in quo calcantur uvae, aut olivae.* In versione Alexandrina respondet hebraico יֶקֶב *torcular, lacus torcularis, fossa ante prelum, quae vinum, ex torculari defluens, excipit.* (Vide *Ol. Celsii* Hierobotanicon T. II, p. 426.) Ies. XVI, 10. Joel. III, 13. Hagg. II, 16. Zach. XIV, 10. pro quo Ies. V, 2. προλήνιον, et Num. XVIII, 27. 30. Deut. XVI, 13. Prov. III, 10. Hos. IX, 2. ληνὸς habent.

ὙΠΟΛΙΜΠΑ'ΝΩ, fut. νῶ, *relinquo*, ex ὑπὸ et λιμπάνω, pro λείπω *linquo.* Tantum legitur in N. T. 1 Petri II, 21. ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν relinquens nobis exemplum. Alio sensu legitur apud *Dion. Halic.* I, c. 23.

ὙΠΟΜΕ'ΝΩ, fut. νῶ, 1. *remaneo, maneo*, proprie: *subtus maneo.* ex ὑπὸ et μένω *maneo.* Luc. II, 43. ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν τῷ ἱερῷ remansit Jesus puer in templo. Act. XVII, 14. ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ Silas autem et Timotheus ibi remanserunt. Alex. Num. XXII, 19. καὶ νῦν ὑπομείνατε αὐτοῦ τὴν νύκτα ταύτην. *Aelian.* V. H. V, 5. αὐτὸς ὑπέμεινεν οἴκοι.

2. *sustineo, perfero, tolero.* 1 Cor. XIII, 7. πάντα ὑπομένει omnia perfert. 2 Tim. II, 10. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς propterea omnia tolero Christianorum causa. Hebr. X, 32. πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων cum multis et gravibus calamitatibus vobis conflictandum fuit. ibid. XII, 2. ὑπέμεινε σταυρὸν mortem in cruce subiit. ibid. v. 3 et 7. εἰ παιδείαν ὑπομένετε si calamitatibus ac poenis, quae vobis a Deo immittuntur, recte utimini. Jacob. I, 12. μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμὸν beatus, qui patienter et firmo animo perfert calamitates. 1 Petri II, 20. ubi post ὑπομενεῖτε, quod bis in hoc commate legitur, supplendum est λύπας, e commate 19. Alex. Malach. III, 10. τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ. *Aelian.* V. H. I, 34. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπομεῖναι τὸν υἱὸν τὸν ἀποθνήσκοντα mortem filii oculis sustinere suis. ibid. XII, 23. τὴν θάλατταν ὑπομένουσι ἐπικλύζουσαν. Cf. etiam *Reiskii* Indic. Graecit. Demosthen. p. 772.

3. *persevero, constans maneo*, et speciatim de eo usurpatur, qui se malis et calamitatibus, etiam gravissimis ad religionem christianam deserendam seduci haud patitur. Matth. X, 22. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero has calamitates constanti ac firmo animo sustinuerit. ibid. XXIV, 13. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος qui vero non defecerit a religione christiana. Marc. XIII, 13. Rom. XII, 12. τῇ θλίψει ὑπομένοντες. 2 Tim. II, 12. εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν: ubi ὑπομένειν opponitur τῷ ἀρνεῖσθαι deficere a religione christiana. Jacob. V, 11. μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας, seu ὑπομείναντας, beatos praedicamus, qui res adversas aequo animo tulerunt, coll. v. 10. Dan. XII, 12. μακάριος ὁ ὑπομένων. Saepius in N. T. non legitur. Cf. infra ad vocem ὑπομονὴ dicta.

ὙΠΟΜΙΜΝΗ'ΣΚΩ, fut. ὑπομνήσω, aor. 1. ὑπέμνησα, 1. *in memoriam et mentem revoco alicui aliquid, commonefacio*, i. q. ἀναμιμνήσκω. Medium ὑπομιμνήσκομαι *mihi ipse in memoriam revoco*, h. e. *recordor*, ex ὑπὸ et μιμνήσκω, a μνάομαι *recordor, commemoro.* Luc. XXII, 61. καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου et recordatus est Petrus sermonis Domini. Joh. XIV, 26. καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον ὑμῖν et suggeret vobis omnia, quaecunque vobis dixi. 2 Petri I, 12. διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων quare nunquam desinam vobis haec in memoriam revocare. Jud. v. 5. ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο. *Herodian.* III, 13. 8. μύθων τε ἀρχαίων καὶ δραμάτων ὑπεμίμνησκεν ἀεί. *Aelian.* V. H. IV, 17. V, 19. VIII, 15.

2. synecdochice: *suggero aliquid, sive, quod suggeritur, antea auditum fuerit, sive non, doceo, trado, admoneo, hortor*, etiam: *reprehendo, vitupero, castigo.* 2 Tim. II, 14. ταῦτα ὑπομίμνησκε haec trade ac hortare. Tit.

Tit. III, 1. *ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι* mone ac hortare eos, ut principibus ac magistratibus obedientiam praestent. 3 Joh. v. 10. *διὰ τοῦτο ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖ* propterea castigabo eum ob ea, quae perpetravit. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΌΜΝΗΣΙΣ, *ιος*, attice *εως*, *ἡ*, *recordatio, reminiscentia, commonefactio*, etiam *admonitio, cohortatio*, ab *ὑπομιμνήσκω in memoriam revoco*. 2 Tim. I, 5. *ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως* recordatus haud fucatae fidei, quae in te est. 2 Petr. I, 13. *διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει* excitare vos (scilicet ad observanda religionis christianae praecepta) cohortando et commonefaciendo. ibid. III, 1. *ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν*. Saepius in N. T. non legitur. Sapient. XVI, 11. 2 Macc. VI, 17. *Aelian*. V. H. II, cap. 28. *εἰς τὰ ὅμοια ἔργα ὑπόμνησιν* quod vim habet ad similia facta cohortandi. Conf. *Raphel*. in Obss. Polybianis p. 704. qui adducit locum *Polybii* I, 1. 2. et III, 31. 6. *ὑπομνήσεως μόνον, παρακλήσεως δ' οὐ προσδεῖ*.

ὙΠΟΜΟΝΗ, *ῆς*, *ἡ*, 1. proprie *ei* tribuitur, *qui manet et remanet in aliquo loco, qui relinquitur, mora*. Est enim verbale a praet. med. *ὑπομέμονα*, verbi *ὑπομένω maneo, remaneo*. 1 Paral. XXIX, 15. *οὐκ ἔστιν ὑπομονὴ* non est mora.

2. *constantia, perseverantia, patientia, tolerantia malorum*. Luc. VIII, 15. *καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ* fructus edunt ita, ut nullo modo a pietatis virtutisque christianae studio dimoveri possint. ibid. XXI, 19. *ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν* constantia vero saluti vestrae consulite, seu consuletis. Rom. II, 7. *ὑπομονὴ ἔργου ἀγαθοῦ* constans virtutis studium. *οἱ καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ* qui a constanti virtutis studio dimoveri se non patiuntur. ibid. V, 3. 4. VIII, 25. *δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα* constanter, h. e. inconcussa spe ac fiducia exspectabimus. ibid. XV, 4. *διὰ τῆς ὑπομονῆς τῶν γραφῶν* per constantiam quam litterae sacrae praecipiunt et exemplis commendant. ibid. v. 5. *ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς* Deus, qui constantiam fidei ac virtutis christianae postulat et in animis hominum efficere valet. Coloss. I, 11. *εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν* ad summam constantiam. 1 Thess. I, 3. *τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος* spei certae ac inconcussae. 2 Thess. I, 4. *ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν*. ibid. III, 5. *ὑπομονὴ Χριστοῦ* Christi in calamitatibus perferendis constantia et patientia. 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. III, 10. Tit. II, 2. Hebr. X, 36. *ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν* patientia et constantia vobis opus est. ibid. XII, 1. *δι' ὑπομονῆς* perseveranter, seu summa cum contentione. Jacob. I, 3. 4. ibid. V, 11. 2 Petr. I, 6. Apoc. I, 9. II, 2 et 3. 19. III, 10. *ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου*, pro *τὸν λόγον μου ἐν ὑπομονῇ*. ibid. XIII, 10. XIV, 12. ubi tamen *Eichhornius* in Commentario ad h. l. Vol. II. p. 150. praemia constantiae et patientiae intelligere, et verba: *ὧδε ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστὶ* vertere mavult: hic cernitur, quibus praemiis cumulati sint constanter Dei cultores. *Hesych*. *ὑπομονή· καρτερία*.

3. *toleratio*. 2 Cor. I, 6. *ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων* quando eadem mala perferenda vobis sunt, quae ego sustinui. ibid. VI, 4. *ἐν ὑπομονῇ πολλῇ* in perferendis multis et gravissimis calamitatibus ac malis. ibid. XII, 12.

4. *exspectatio patiens*. 2 Thess. III, 5. *εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ* ad patientem exspectationem adventus Christi ad judicium. Sic enim non incommode a nonnullis interpretibus explicatur hic locus, nec negari potest, apud Alexandrinos interpretes non solum *ὑπομένειν* haud raro *sperare, exspectare* significare, v. c. Job. XXXII, 4. Thren. III, 24. Nahum. I, 7. Ps. CXIX, 95. (*Suid*. *ὑπέμειναν· προσεδόκησαν*,) sed etiam substantivum *ὑπομονὴ* in *spei* ac *exspectationis* significatione pro תִּקְוָה, Esra X, 2. Jer. XIV, 8. XVII,

XVII, 3. et תִּקְוָה, Job. XIV, 19. Ps. IX, 18. LXII, 5. reperiri. Saepius in N. T. non legitur.

'ΥΠΟΝΟΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *suspicor, ex indiciis quibusdam colligo, arbitror, puto, existimo,* ex ὑπὸ et νοέω *cogito, intelligo.* Ter tantum in N. T. legitur. Act. XIII, 25. τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ quem me esse existimatis, non sum. ibid. XXV, 18. οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον, ὧν ὑπενόουν ἐγὼ non poterant afferre ejusmodi crimen, quale ego suspicabar, h. e. quale ad meam cognitionem spectaret. ibid. XXVII, 27. ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν colligebant nautae (ex indiciis quibusdam nauticis) se appropinquare terrae cuidam continenti. In versione Alexandrina semel tantum legitur pro chaldaico סְבַר *intellexit, cogitavit, putavit, existimavit.* Dan. VII, 25. ubi tamen *audere, animo praesumere* significat. Adde Tob. VIII, 16. οὐκ ἐγένετό μοι καθὼς ὑπενόουν. Judith. XIV, 14. ὑπενόει γὰρ καθεύδειν αὐτὸν μετὰ Ἰουδίθ. Sirac. XXIII, 21. καὶ οὗ οὐχ ὑπενόησε πιασθήσεται. *Thucyd.* VII, 73. ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν. Apud *Plutarchum* de Garrulit. p. 509. E. ὑπονοεῖν opponitur τῷ εἰδέναι, uti apud *Themistium* p. 128. D. τῷ γινώσκειν. *Aristoph.* Plut. 761. σὺ μηδὲν εἰς ἐμὲ ὑπονόει τοιοῦτο. *Etym. M.* ὑπόνοια καὶ ὑπονοεῖν. ἡ ὑπὸ πρόθεσις εὐτελοῦς διανοίας ἔλλειψιν δηλοῖ· ὑπονοεῖν οὖν τὸ μὴ τελέως νοεῖν τὸ προκείμενον. *Hesych.* ὑπονοεῖ· ὑποπτεύει. Vide *Irmisch.* ad *Herodian.* I. c. 3. 2. pag. 59.

'ΥΠΟ΄ΝΟΙΑ, ας, ἡ, *cogitatio, suspicio, conjectura, opinio,* ab ὑπονοέω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. VI, 4. ὑπόνοιαι πονηραὶ cogitationes, seu opiniones, seu suspiciones pravae, quae ipsa formula legitur quoque apud *Aristotelem* Rhetor. II, 3. In versione Alexandrina codicis Chisiani Dan. IV, 16. respondet chaldaico רַעְיוֹן *cogitationes,* καὶ ὑπόνοιαι κατέσπευδον αὐτὸν, ubi *Theodotion* διαλογισμὸν habet. ibid. V, 6. καὶ ὑπόνοιαι αὐτὸν κατέσπευδον. *Eurip.* Phoen. v. 1150. ubi videndus scholiastes. *Demosthen.* p. 1178. 2. edit. *Reiske:* ὑπόνοιαι πλασταὶ καὶ προφάσεις ἄδικοι. Interdum etiam ὑπόνοια *arrogantiam, nimiam de se opinionem* notat, v. c. Siracid. III, 24. ad quem locum fortasse respexit *Hesychius* glossa: ὑπόνοια· ὑπερηφανία, θράσος.

'ΥΠΟΠΛΕ΄Ω, fut. εύσω, *subtus navigo, sublego, oras cominus lego.* Verbum proprium de nautis, qui rem, in mari objectam, praeternavigaturi, circuitu uti coguntur, cum contra ὑπερπλεῖν nautae dicantur, quum recta via praetervehuntur; ex ὑπὸ et πλέω *navigo.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXVII, 4. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον hinc ubi solvimus, praeterlegimus Cyprum. *Vulg.* h. l. voce *subnavigare* usus est. ibid. v. 7. ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην subter Cretam juxta Salmonem navigavimus.

'ΥΠΟΠΝΕ΄Ω, ῶ, fut. εύσω, *parumper flo, aliquantum spiro, adspiro,* ex ὑπὸ et πνέω *spiro, flo.* Legitur in N. T. tantum Actor. XXVII, 13. ὑποπνεύσαντος δὲ νότου austro vero adspirante.

'ΥΠΟΠΟ΄ΔΙΟΝ, ίου, τὸ, 1. proprie: *scabellum, quod pedibus subjicitur, ad illos sustentandos, suppedaneum,* q. d. τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας ὄν, *quod sub pedibus est.* Jacob. II, 3. ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου aut sede hic in scabello meo, vel infra scabellum meum humi. Sensus est: si ei loca inferiora ac minus honesta assignaretis. 2 Paral. IX, 18. καὶ ὑποπόδιον ὑπέθηκεν ἐν χρυσῷ τῷ θρόνῳ. *Pausan.* Lib. VIII, cap. 37. p. 675. tale ὑποπόδιον vocat ὑπόθημα, τὸ ὑπὸ τοῖς ποσίν. Apud poetas scabellum, in thronis suppositum, θρῆνυς vocatur, Vide *Feithii* Antiqu. Homer. Lib. III, p. 220.

2. metaphorice dicitur *is, qui alterius potestati subjectus est, et vel vi, vel sponte paret,* imagine desumta, ut videtur, a victoribus, qui pedem cervici victi imponere consueverant. Cf. quae supra ad vocem πούς notata sunt.

sunt. Sic terra Matth. V, 35. et Act. VII, 49. ὑποπόδιον τῶν ποδῶν τοῦ Θεοῦ dicitur, quatenus tota a Deo ejusque imperio ac voluntate pendet. ibid. XXII, 44. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου usque dum adversarios tuos tuae potestati subjecero ad unum omnes. Eadem verba reperiuntur quoque Marc. XII, 36. Luc. XX, 43. Act. II, 35. Hebr. I, 13. X, 13. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. CX, 2. ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ies. LXVI, 1. ὁ οὐρανός μοι θρόνος, καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Conf. etiam *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. I. pag. 670.

ʽΥΠΟ΄ΣΤΑΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *fundamentum, fulcrum, res, cui alia quaedam innititur, basis, qua aliquid firmatur, ut ne dimoveatur et cedat, sed immobile persistat,* etiam *insistentia, persistentia,* ab ὑφίστημι *suppono, substerno, substituo pro fundamento; ὑφίσταμαι subsisto, persisto, firmiter sto, dimoveri me non patior,* quod est compositum ex ὑπὸ *sub,* et ἵστημι *statuo, colloco.* Sic legitur apud *Diodor. Sic.* XIII, p. 203. κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑποστάσεως propter fundamenti magnitudinem; ubi sermo est de templo Jovis Agrigentino maximo in Sicilia. Alex. Ezech. XLIII, 11. διαγράψεις τὸν οἶκον, καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ. Ps. LXIX, 2. ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. Hinc

2. metaphorice est *firma fiducia, certa ac inconcussa spes, confidentia, certa rei exspectatio,* qua animus humanus tanquam fundamento insistit ac innititur, et ὑφίστασθαι partim apud Graecos significat: *certissime persuasum sibi aliquid habere,* quo sensu apud *Diodor. Sic.* I, 6. 11. 12. et alibi legitur; partim speciatim de *militibus* usurpatur, *qui non trepidant, commoventur, aut irruenti cedunt hosti, sed statu plane immoto ac inconcusso impetum hostilem excipiunt et sustinent.* 1 Macc. III, 53. V, 40. 44. VII, 25. X, 73. Sic legitur in N. T. 2 Cor. IX, 4. ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως ob hanc fiduciam, qua in vobis laudandis usi sumus. Eadem verba leguntur quoque ibid. XI, 17. Hebr. III, 14. ἐάν περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν si nempe constantes manebimus in religione christiana. ʽΥπόστασις enim h. l. aeque late sumitur ac vocabulum πίστις, toties in N. T. obvium. ib. XI, 1. ὑπόστασις ἐλπιζομένων certissima ac fiducia plena exspectatio rerum, quas tantum speramus et nondum videmus. Alexandrini Ps. XXXVIII, 11. καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοῦ ἐστιν, ubi in hebraico est תּוֹחֶלֶת *spes,* et *Aquila* habet καραδοκίαν. *Symmachus* autem ἀναμονήν. Ruth. I, 12. ἔστι μοι ὑπόστασις τοῦ γενηθῆναί με ἀνδρί. Ezech. XIX, 5. ἀπώλετο ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. In utroque loco respondet hebraico תִּקְוָה *exspectatio.* Apud *Diodor. Sic.* XX, c. 78. ὑποστατικὸς is dicitur, *qui firmiter spem tenet,* et opponitur τῷ ἀπηλπικότι. De *animi firmitate ac robore, constantia ac fiducia invicta ac perseverantia in aliqua re, quae nullis periculis cedere novit,* usus est voce ὑπόστασις *Polybius* quoque Hist. IV, c. 50. οἱ δὲ ʽΡόδιοι, θεωροῦντες τὴν τῶν Βυζαντίων ὑπόστασιν, κ. τ. λ. ibid. VI, c. 53. de *Horatio Coclite,* ὡς τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καὶ τόλμαν καταπεπληγμένων τῶν ὑπεναντίων. Conf. *Carpzovii* Exercitt. Philonn. ad Hebr. XI, 1. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 200. *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 13. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. Tom. II, pag. 1398.

3. *suppositum, res existens, persona, natura, substantia, essentia.* Sic legitur in N. T. Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur fuisse χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως Θεοῦ imago expressa essentiae, seu naturae divinae ejusque majestatis immutabilis. Vide *C. G. Molleri* D. de genuina vocum χαρακτὴρ et ὑπόστασις notione ad illustrandum locum Hebr. I, 3. Lips. 1738. 4. *Hesych.* ὑπόστασις· πρόσωπον. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΟΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, aor. 1. ὑπέστειλα, 1. *subduco, subtraho.* Medium ὑποστέλλομαι *clam abeo, discedo, me subduco, subterfugio,* et partim de *iis* usurpatur, *qui se aliorum consortio et consuetudini subducunt,* partim de *iis, qui subterfugiunt aliquid ex socordia aut metu periculi,* ex ὑπὸ et στέλλω *mitto ;* in medio : *eo, proficiscor.* Sic legitur in N. T. Act. XX, 27. οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ non enim subterfugi, quo minus vos de omni voluntate divina edocerem. Galat. II, 12. ὑπέστελλεν (scil. ἑαυτὸν) καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν prae timore se subduxit eorum consortio et separavit. Adde *Polyb.* I, 16.

2. ὑποστέλλομαι *metu compulsus, aut verecundia commotus aliquid celo, reticeo, dissimulo,* et opponitur τῷ παῤῥησιάζεσθαι. Actor. XX, 20. ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν me nihil metu abreptum, aut alia causa commotum reticuisse vobis eorum, quae ad vestram utilitatem pertinerent. In hac significatione saepius haec vox apud *Josephum* reperitur. Sic v. c. in Vita sua § 54. μηδὲν ὑποστειλάμενος, ἀναφανδὸν εἶπεν nihil dissimulans aperte dicebat. Idem de B. Jud. I, 20. 1. μηδὲν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος ἀντικρὺς εἶπεν. ibid. c. 23. 3. τὰ μὲν ἁμαρτήματα τοῦ πατρὸς αἰδημόνως ὑπεστείλατο. ib. X, cap. 26. 2. μηδὲν ὑποστελλόμενος Ἀλέξανδρος, τά τι κατὰ Ἀντίπατρον ἀπεδύρετο πρὸς αὐτόν. Cf. *Spanhem.* ad *Juliani* Oratt. p. 10. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 594. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 463.

3. *metuo, timeo, animo timido sum et meticuloso,* ita, ut omissum sit substantivum φόβῳ, quod diserte addit *Josephus* A. J. II, 5. 5. et VI, 5. 5. Sic legitur in N. T. Hebr. X, 38. καὶ ἐὰν ὑποστείληται et si cui defuerit fiducia, aut si quis animum abjecerit tempore persecutionis metuque abreptus subterfugerit calamitates; ubi πίστις opponitur τῷ ὑποστέλλεσθαι. Verba desumta sunt ex Habac. II, 4. Pro גור *metuere, formidare,* legitur ὑποστέλλεσθαι apud Alexandrinos Deut. I, 17. Adde Job. XIII, 8. Exod. XXIII, 21. et Sapient. VI, 7. Saepius in N. T. non legitur.—*Hesych.* ὑποστειλάμενος, ἀποκρυψάμενος, φοβηθείς. Idem : ὑποστέλλεται· φοβεῖται. Idem : ὑπεστειλάμην· παρῃτησάμην, ἀπεκρυψάμην. *Suid.* ὑποστέλλεται· ἀναδύεται, ὑποκρίνεται, φεύγει, δολιεύεται. Idem : ὑποστειλάμενος· ὑποκρυψάμενος, φοβηθείς. Conf. etiam, quae de hac voce disputavit *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 302 seq. ed. *Zeunii.*

ὙΠΟΣΤΟΛΗ', ῆς, ἡ, *subductio, subtractio, timor, metus, fuga clancularia.* Est verbale a perf. med. ὑπέστολα, verbi ὑποστέλλω, quod vide. Legitur in N. T. tantum Hebr. X, 39. οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς, scil. υἱοὶ, nos vero ne abjiciamus animum, nec subterfugiamus meticulosi mala et calamitates ob religionem christianam. Metaphora desumta videtur a militibus, qui, ignavia ac timiditate abrepti, stationem suam deserunt, ex acie se subducunt et fugam capessunt. *Theodoretus* explicat ἀμφιβολίαν, *Chrysostomus* ῥᾳθυμίαν. *Theophylactus* ad h. l. ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν τῶν ἀπολλυμένων διὰ τὸ ὑποστέλλεσθαι καὶ ἀποῤῥαθυμεῖν ἢ διστάζειν κ. τ. λ. Vox ὑποστολὴ apud *Josephum* aliquoties pro *metu* ponitur, ut docuit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 382. *Hesych.* ὑποστολή· δειλία, φυγή.

ὙΠΟΣΤΡΈΦΩ, fut. ψω, *redeo, revertor,* ex ὑπὸ et στρέφω *verto.* Marc. XIV, 20. καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας reversus autem invenit eos iterum dormientes. Luc. I, 56. ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς domum rediit. ibid. II, 39. 43. 45. IV, 1. 14. VII, 10. VIII, 37. 39. 40. IX, 10. X, 17. XI, 24. XVII, 15. 18. XIX, 12. XXIII, 48. 56. XXIV, 9. 33. 52. Act. I, 12. VIII, 25. 28. ἦν δὲ ὑποστρέφων revertebatur. ibid. XII, 25. XIII, 13. ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα reversus est Hierosolymam. ibid. v. 34. XIV, 21. XX, 3. XXI, 6. ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, sc. οἰκήματα. Alex. Esther.

Esther. VI, 12. Ἀμὰν δὲ ὑπέστρεψε εἰς τὰ ἴδια, hebr. וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ. Act. XXII, 17. XXIII, 32. Galat. I, 17. Hebr. VII, 1. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro שׁוּב *redire, reverti*. Genes. XIV, 17. L, 14. Judd. III, 19. VII, 15.

ὙΠΟΣΤΡΩΝΝΎΩ, vel ὙΠΟΣΤΡΏΝΝΥΜΙ, fut. *στρώσω, substerno*, ex ὑπὸ *sub* et *στρωννύω*, vel *στρώννυμι sterno*. Tantum extat in N. T. Luc. XIX, 36. ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ substernebant vestimenta sua in via. Alexandrini usi sunt hac voce pro הִצִּיעַ *stravit, substravit, stratum posuit*. Ies. LVIII, 5. σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃς. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 8. 8.

ὙΠΟΤΑΓΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *subordinatio, rerum suo loco ac ordine positio ac subjectio*, quasi *subcollocatio*. Est verbale a praet. med. ὑποτέταγα, verbi ὑποτάσσω, quod vide infra.

2. metaphorice: *obedientia*. Sic quater tantum in N. T. legitur. 2 Cor. IX, 13. ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ob obedientiam vestram, quam praestatis religioni christianae, quam profitemini. Galat. II, 5. οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ quorum desiderio me nunquam accommodavi. 1 Tim. II, 11. ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. ibid. III, 4.

ὙΠΟΤΆΣΣΩ, vel ὙΠΟΤΆΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *subordino, suo loco ac ordine dispono, certo ordini subjicio ac subdo*, ex ὑπὸ et τάσσω, vel τάττω *ordino, colloco, statuo*. Huc referri commode possunt loca 1 Cor. XIV, 32. καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται et qui spiritu divino afflati loquuntur, sibi invicem cedere seque ipsos certo ordini adstringere debent. Conf. v. 33. ubi subjungitur οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, et v. 29. 30. 31. ibid. v. 34. ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, scil. δεῖ, sed subjicere se debent ordini, in legibus constituto, h. e. viris cedere debent honorem loquendi et docendi in conventibus publicis.

2. metaphorice: *subjicio aliquem alicujus potestati, efficio, ut aliquis alteri obedientiam et reverentiam debitam praestet*. Medium ὑποτάσσομαι *me subjicio ipse*, h. e. *pareo, obedio, cultum, reverentiam et obedientiam debitam alicui praesto*; interdum etiam *debita officia alicui praesto*. Sic legitur in N. T. Luc. II, 51. καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς et debita officia ipsis praestabat. ibid. X, 17 et 20. ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται quod daemones imperio vestro parent, seu, quod habetis facultatem sanandi daemoniacos, vobis concessam. Rom. VIII, 7. τῷ γὰρ νόμῳ Θεοῦ οὐχ' ὑποτάσσεται legibus enim divinis non obedit. ib. v. 20. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη multis enim et variis calamitatibus ac malis premuntur Christiani his in terris; et paulo post: διὰ τὸν ὑποτάξαντα per Deum, qui eos his calamitatibus et malis obnoxios reddidit. ibid. X, 3. τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν rationem perveniendi ad favorem Dei ac remissionem peccatorum, a Deo praescriptam, non sequuti sunt. ib. XIII, 1. πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω unusquisque vestrum magistratibus, imperii instructis, obedientiam praestet debitam. ibid. v. 5. 1 Cor. XV, 27 et 28. XVI, 16. ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις ut vos etiam tales in honore habeatis. Ephes. I, 22. formula πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ab ea, quae statim sequitur, αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, minime differt. ib. V, 21. ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις debita vobis invicem officia praestate. ibid. v. 22. Philipp. III, 21. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα pro vi et potestate sua, qua omnes hostes sibi subjiciet. Conf. v. 18. Tit. II, 5. 9. III, 1. Hebr. II, 5. 8. XII, 9. ubi ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ est: calamitates ac poenas, a Deo immissas, non recusare, sed lubenter subire ac bene et sapienter iis uti, i.

q. v. 7. est: ὑπομένειν παιδείαν. Jacob. IV, 7. ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ subjicite igitur vos ipsi regimini ac voluntati Dei, i. q. 1 Petr. V, 6. ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ. Conf. quae supra ad vocem ταπεινόω dicta sunt. 1 Petr. II, 13. 18. III, 1. 5. 22. ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων imperio ejus subjectis angelis. ibid. V, 5. Saepius in N. T. non legitur. Adde Ps. LXII, 1. οὐχὶ τῷ Θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου. ibid. v. 5. XXXVII, 7. ὑποτάγηθι τῷ Κυρίῳ καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. ibid. XLVII, 3. ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. 1 Paral. XXIX, 24. Dan. VI, 13. Δανιὴλ οὐχ' ὑπετάγη τῷ δόγματί σου. Ps. VIII, 6. πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 2 Macc. VIII, 9. 22. IX, 12. δίκαιον ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ. *Arrianus* Diss. Epict. III, 24. p. 337. et 26. p. 357. *Herodian.* II, 2. 19. III, 6. 14. *Aelian.* V. H. II, c. 41. *Joseph.* A. J. I, c. 19. s. 8. V, c. 4. sect. 1. VIII, c. 5. sect. 3. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 668.

ὙΠΟΤΊΘΗΜΙ, fut. ήσω, aor. 1. ὑπέθηκα, 1. proprie: *suppono, subdo, subjicio, praebeo,* ex ὑπὸ et τίθημι *pono.* Rom. XVI, 4. ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν qui pro vita mea suam ipsorum cervicem subjecerunt, scil. securi, h. e. qui promto animo pro mea incolumitate et salute praesentissima vitae pericula subierunt. *Arrianus* Diss. Epictet. III, c. 26. p. 359. παρέδωκας σεαυτὸν δοῦλον, ὑπέθηκας τὸν τράχηλον tradidisti te servum, subjecisti collum jugo. *Aelian.* V. H. X, c. 16. ἐγὼ δὲ ὑποθήσω τὴν κεφαλήν. In eadem notione legitur quoque apud Alexandrinos Genes. XLIX, 15. ὑπέθηκε τὸν ὦμον αὐτοῦ. 2 Paral. IX, 18. ὑποπόδιον ὑπέθηκεν. et in libris apocryphis V. T. Sirac. VI, 25. ὑπόθες τὸν ὦμόν σου, et LI, 26. τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε ὑπόζυγον. 2 Macc. XIV, 41.

2. metaphorice: *suppedito, suggero aliquid, propono, consilium do, admoneo, edoceo, praecipio, sedulo inculco, instituo,* quasi *menti aliquid probe perpendendum et observandum subjicio.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. IV, 6. ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς quae si tradideris ac praeceperis Christianis, idoneum te praestabis doctorem religionis christianae. Saepius in N. T. non reperitur. *Joseph.* A. J. I, 1. 4. ὁ Θεὸς τὸν ὄφιν πολέμιον ἀποδείξας ἀνθρώποις καὶ ὑποθέμενος κατὰ τῆς κεφαλῆς φέρειν τὰς πληγάς. ibid. cap. 3. 2. Νῶεος σώζεται μόνος, ὑποθεμένου μηχανὴν αὐτῷ καὶ πόρον πρὸς σωτηρίαν τοῦ Θεοῦ τοιαύτην. ibid. VIII, 5. 8. VI, 6. 2. XII, 2. 1. ubi ὑποτίθεσθαι est *consilium dare;* unde ὑποθῆκαι sunt *consilia,* apud Eundem A. J. III, 4. 1. et in Vita sua § 56. Apud Eundem ὑποτίθεσθαι etiam significat: *praescribere, praecipere,* v. c. de B. Jud. II, 8. 7. τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν, unde ὑποθῆκαι sunt *praecepta,* apud Eundem A. J. V, 6. 3. VIII, 4. 6. Conf. praeter *Krebsium* in Obss. Flav. p. 355. et *Wetstenium N. T.* T. II, p. 336. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* p. 37. et *Salmasium* ad *Simplicium* p. 13. Ὑποτίθεσθαι etiam apud Graecos non solum de *suppeditatione argumentorum ad orationem* adhibetur, v. c. in *Philostrati* Prooem. ad Vitas Sophistarum p. 481. sed etiam de *eo* dicitur, *qui subjectum aliquod in oratione coram populo proponit, argumentum aliquod tractandum suscipit,* seu *de materia aliqua pro concione disserit.* Cf. *Vitringam* de Synagoga Vetere Lib. III, Part. I, p. 721. *Thom. M.* p. 876. ὑποτίθησι μὲν τὰ ἐνέχυρα ὁ δανειζόμενος· ὑποτίθεται δὲ ὁ λαμβάνων ταῦτα, ἤγουν ὁ δανείζων. καὶ ὑποτίθημι· τὸ ὑποβάλλω, καὶ τὸ συμβουλεύω, κ. τ. λ. ubi conf. interpretes.

ὙΠΟΤΡΈΧΩ, aor. 2. ὑπέδραμον, ab inusitato ὑποδρέμω, *infra cursu deferor, praetercurro, infra, vel subtus curro,* etiam *cursu deferor in aliquem locum,* ex ὑπὸ et τρέχω *curro.* Tantum extat in N. T. Act. XXVII, 16. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες ad insulam vero quandam delati. Alii, nimis, ut videtur, etymologiam prementes, vertunt: *prope,* vel *infra parvam insulam currentes.* Conf. *Alberti* in Obss. Philol. ad h. l. *Wetstenii N. T.* T, II, p. 612. et

Scaliger.

Scaliger. ad *Eusebium* p. 40. *Hesych.* ὑπερέχοντες· ὑπερεχόμενοι, σπεύδοντες.

ὙΠΟΤΎΠΩΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *delineatio, brevis ac rudis designatio et adumbratio operis, a qua ordiuntur artifices, prima picturarum, vel operum lineamenta, praeformatio,* ab ὑποτυπόω, quod *primis lineis aliquid exarare* notat, et τῷ ἀναγράφειν opponitur, ex ὑπὸ et τυπόω *formo, figuro,* quod a τύπος *typus, exemplar. Aristoteles* Ethic. I, c. 7. ὑποτυπῶσαι πρῶτον, εἶθ' ὕστερον ἀναγράψαι. Conf. *Fabricium* ad *Sextum Empiricum* p. 1 seq. Sic *forma* apud *Cicer.* ad Div. II, 8. III, 11. Orat. I, 35. extr.

2. *exemplar, in animo infixum, quod* ἰδέαν *Platonici vocant, species rei, in animo expressa et comprehensa,* quam significationem etiam *forma* apud Latinos habet, v. c. *Ciceronem* Orat. 5. 2 Tim. I, 13. ὑποτύπωσιν ἔχε τῶν ὑγιαινόντων λόγων formam doctrinae verae ac salutaris, a me tibi traditae, in animo tuo expressam habe. Conf. quae supra ad vocem μόρφωσις dicta sunt. Aliis interpretibus vocabulum ὑποτύπωσις h. l. ut τύπος plane abundare videtur.

3. *exemplum, ad quod se alii conformant, exemplum, vel ad imitandum, vel ad deterrendum, ad edocendos et ad consolandos alios propositum.* 1 Tim. I, 16. εἰς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ ut exemplum exstaret omnibus, amplexuris ejus religionem. *Oecumenius:* ὡς ὑποτύπωσιν· πρὸς ὑπόδειγμα, πρὸς ἀπόδειξιν, πρὸς παράκλησιν. Eodem fere modo *Theophylactus* explicavit. *Hesychius,* sine dubio hunc locum respiciens, habet: πρὸς ὑποτύπωσιν· πρὸς σημεῖον. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 1398. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 320 seq. et *Valesium* ad *Eusebium* p. 95. qui ostendit, vocem ὑποτύπωσις interdum etiam *institutionem* et *instructionem* notare. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΠΟΦΈΡΩ, aor. 1. ὑπήνεγκα, infinit. aor. 2. ὑπενεγκεῖν, 1. proprie: *fero post aliquem, suffero, porto,* ex ὑπὸ et φέρω *fero. Aelian.* V. H. IV. 22. οἱ παῖδες ὑπέφερον αὐτοῖς δίφρους servi post dominos portabant sellulas. Alex. Job. XV, 37. ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον. Sirac. XXII, 18. ἄμμον καὶ ἅλα καὶ βῶλον σιδήρου εὔκοπον ὑπενεγκεῖν ἢ ἄνδρα ἀσύνετον.

2. *perfero, sustineo, tolero, patior.* Sic autem ter tantum in N. T. legitur. 1 Cor. X, 13. ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν sed calamitatibus ac afflictionibus vestris talem exitum dabit, ut possitis perferre, h. e. ne iis opprimamini et succumbatis. 2 Tim. III, 11. οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα quales persecutiones sustinui. 1 Petr. II, 19. ὑποφέρει τις λύπας adversa ac tristia quis patitur; ubi ὑποφέρειν cum πάσχειν permutatur. Alex. Prov. VI, 33. ὀδύνας δὲ καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει. ib. XVIII, 14. Job. II, 10. εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; ibid. IV, 2. XXXI, 23. Ps. LIV, 12. et LXIX, 10. ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν. Amos VII, 10. Micha VII, 9. 2 Macc. II, 28. ἡδέως τὴν κακοπάθειαν ὑποίσομεν. ibid. VI, 3. σκληρὰς ὑποφέρω κατὰ τὸ σῶμα ἀλγηδόνας. *Hesych.* ὑποφέρει· ὑπομένει. Idem: ὑποίσει· οἴσει, βαστάσει. Idem: οὐχ ὑποίσω· οὐχ ὑπενέγκω, οὐ βαστάσω. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ὑποίσει· ὑφέξει, ὑπομενεῖ, βαστάσει. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 141 seq.

ὙΠΟΧΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *secedo, clam me subduco, in alium locum me confero,* ex ὑπὸ et χωρέω *abeo, redeo, venio, accedo,* quod a χώρα *locus, regio.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. V, 16. αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος ipse vero in deserta loca secessit precandi causa. Versio *Vulg. secedebat.* Versio lat. Cod. D. *erat subtrahens se.* ib. IX, 10. ὑπεχώρησε εἰς τόπον ἔρημον secessit in locum desertum. Praeterea legitur in versione Alexandrina Judd. XX, 37. in *Symmachi* reliquiis Psalm. CXXXVI, 24. et Sirac. XIII, 12. *Homer.* Il. χ', 96. *Lucian.* V. Hist. II, 32. ὑπεχώρει γὰρ προσιοῦσιν ἡμῖν καὶ ὑπέφευγε.

ὑπέφευγε. Alia loca dedit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 687.

ʽΥΠΩ΄ΠΙΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *ea pars faciei, quae oculis subjecta est, suboculare*, ex ὑπὸ et ὢψ, ὠπὸς, ὁ, *oculus*. *Galenus* ὑπώπιον τὸ ὑποφθάλμιον vocat. *Hypatus* de Corporis Partibus apud *Stephanum le Moyne* in Variis Sacris p. 513. ὑπώπια· τὰ μῆλα τῶν μαγούλων, δηλονότι τὰ ὑποκάτω τοῦ ὠπός. *Eustathius* ad *Homerum* Iliad. μέ, in fine: ὑπώπιον· τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέρη.

2. *sugillatio*, seu *lividus tumor sub oculo, ortus ex ictu, inprimis quem caestu dedit antagonistae pugil*, et deinde *quodcunque vulnus, plaga, vel contusio in alia aliqua corporis parte. Eustathius* l. l. ὑπώπια· — — τὰς ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς πληγάς. *Hesych.* ὑπώπια· τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς οἰδήματα, ἀπὸ μέρους δὲ ὅλην τὴν ὄψιν δηλοῖ, καὶ τὰ πελιώματα. *Pollux* Onom. Lib. II, c. 4. sect. 52. ὑπώπια· τὰ ὑπὸ τοὺς ὦπας τῶν πληγῶν ἴχνη. Schol. *Aristoph.* ad Acharn. v. 550. ὑπώπιον· τῶν τύλων, τῶν γινομένων ἐν ταῖς χερσὶν ἀπὸ τῆς σιδήρου ἐργασίας. λέγεται δὲ καὶ ὑπώπια, καὶ τὰ ἀφ' οἱασδηποτοῦν πληγῆς τραύματα. Adde *Aristoph.* Vesp. p. 528. et Alex. Prov. XX, 29. ubi ὑπώπια (pro hebraico חַבֻּרוֹת *vibices*. *Aquila* et *Theodotion* μώλωπες habent.) et συντρίμματα et πληγαὶ ut synonyma junguntur. Cf. *Nunnesii* Notas ad *Herodiani* Fragmenta in ὦπας. *P. Fabri* Agon. c. 14. *Lydii* Agon. Sacr. c. 14. *L. Bos.* Exercitationes in N. T. p. 140 seq. et *Schwarzium* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1368. Inde est

ʽΥΠΩΠΙΑ΄ΖΩ, fut. άσω, quod

1. proprie notat: *sugillare, ut sub oculis existant vibices et maculae luridae, faciem et partes, quae sunt sub oculis, ita contundere, ut aut vulnus oriatur, aut certe eae partes lividae reddantur*, et speciatim de pugilibus adhibetur, cum pugnis, aut caestibus antagonistae faciem ita obtundunt, ut livida reddatur, quo sensu etiam Latini voce *obtundere* utuntur. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 1400, et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 779 seq.

2. per synecdochen generatim *aliquem vel vulnerare, vel lividum reddere* notat. *Gloss. Stephani Lat. Graec. Sugillat*, πλήσσει, ὑπώπια ποιεῖ. *Sugillatus*, ὑπωπιασθείς.

3. metaphorice: *admodum molestus sum, negotium facesso, vexo*, et speciatim de ea molestia adhibetur, quam quis sustinet, cujus aures ab importuno aliquo flagitatore, aut garrulo, quasi verberantur, ut adeo respondeat formulis latinis *aures alicujus obtundere, ad fastidium aliquid repetere, onerare aliquem precibus*. Sic legitur in N. T. Luc. XVIII, 5. ἵνα μὴ ὑπωπιάζῃ με ne me nimium vexet et aures mihi obtundat; seu, ne me precibus suis fatiget.

4. *domo, subjicio reluctantem, male et duriter tracto ac habeo*. Sic reperitur in N. T. 1 Cor. IX, 27. ubi formula ὑπωπιάζειν τὸ σῶμα vel significat: cupiditates pravas et vitiositatis vim compescere ac reprimere et animi, per religionem christianam emendati, imperio subjicere; vel notat: affligere et vexare corpus, v. c. fame, siti, laboribus molestis et itineribus. *Oecumenius* ad h. l. οὐκ ἀφίημι, φησὶ, τῇ γαστρὶ καὶ τῷ σώματι τὰς ἡνίας, ἀλλὰ περισφίγγω αὐτὸ, καὶ ὑποτάσσω. τοῦτο γὰρ λέγει τὸ ὑπωπιάζω καὶ δουλαγωγῶ, τουτέστι, δαμάζω, καὶ ὡς δοῦλον ἄγω. Idem fere reperitur in *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 216. Saepius in N. T. non reperitur.

ʽΥΣ, ὑὸς, ὁ, ἡ, *sus, porcus, porca*, i. q. σῦς. In N. T. tantum extat 2 Petr. II, 22. ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου sus lota reverti solet ad volutabrum coeni. Adagium, quod in eos convenit, qui in pristina flagitia relabuntur; de quo lectu digna habet *Vorstius* de Adagiis N. T. cap. IV. p. 776 seq. ed. *Fischeri*. Alexandrini Levit. XI, 7. Deut. XIV, 18. Prov. XI, 22. hac voce usi sunt pro hebraico חֲזִיר idem,

pro quo Psalm. LXXX, 13. vocem σῦς adhibuerunt.

ὝΣΣΩΠΟΣ, ου, ἡ, *hyssopus, genus fruticis lignosi et arborescentis.* Hyssopus enim, quae apud nos herba est humilis, in orientis calidioribus terris inter frutices et arbusculas numeratur; unde etiam in Judaeorum libris אזוב, proprie sic dicta, ab אזוב יון *hyssopo graecanica* distinguitur. Bis tantum in N. T. commemoratur. Joh. XIX, 29. οἱ δὲ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι, h. e. quidam vero spongiam, vino viliori repletam et hyssopi calamo affixam, ori Jesu admoverunt. Recte enim monuerunt doctissimi interpretes, ὑσσώπῳ h. l. positum esse pro καλάμῳ ὑσσώπου, collatis locis parallelis Matth. XXVII, 48. et Marc. XV, 36. Calamus autem, seu caulis hyssopi tantae est in oriente altitudinis, ut spongia, ei imposita, Christo, e cruce mediocri pendenti, facile porrigi potuerit. Conf. *Sagittarii* Hist. Pass. P. II. p. 950 seq *Salmasium* de Cruce p. 288. 311. 317 et 582. et de Homonymis hyles iatricae c. 19. *Lud. de Dieu* Criticam Sacram p. 527. et *Wedelii* Cent. I. Dec. VII. Exc. 1. 2. 3. *Hyssopi fasciculum aspergilli loco in sacris leviticis fuisse*, ex loco Hebr. IX, 19. apparet. In versione Alex. legitur pro אזוב, Exod. XII, 22. Num. XIX, 6. 18. 1 Regg. IV, 33. Ps. LI, 7. *Hesych.* ὕσσωπος· βοτάνη σμήχουσα. *Suid.* ὕσσωπος. βοτάνη ῥυπτική, κ. τ. λ. Varias de hac herba sententias collegit *Fesselius* in Adversariis Sacris V, cap. 10. qui *Rosmarinum* esse contendit. Vide et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 955 seq.

ὙΣΤΕΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *sum posterior tempore*, vel *adventu, remaneo, a tergo relinquor, tardius venio, moror, differo accessum*, ab ὕστερος *posterior. Polyb.* Hist. IX, c. 13. ποτὲ μὲν ὑστερεῖν, ποτὲ δὲ προτερεῖν ἀνάγκη. *Apollodor.* Bibl. I, c. 9. sect. 25. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. *Xenoph.* Anab. I, 7. 10. Idem Hist. Gr. III, 5. 18. V, 1. 13. *Eurip.* Phoen. v. 993. Eandem quoque significationem verbum ὑστερίζειν apud *Xenoph.* Anab. VI, 1. 11. et καθυστερεῖν apud *Polyb.* Hist. III, c 96. habet.

2. *inferior sum dignitate, deteriori conditione sum, vilis et contemtus sum.* 1 Cor. VIII, 8. οὔτε, ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα neque, si abstinemus a quibusdam ciborum generibus, ideo deteriores sumus Christiani. ibid. XII, 24. τῷ ὑστεροῦντι membris corporis, quae vilissima vulgo et maxime contemta habentur. 2 Cor. XI, 5. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων nulla enim in re me inferiorem esse summis illis apostolis existimo. ibid. XII, 11.

3. *careo, egeo, destituor, privor aliqua re, deficio, desum*; speciatim: *penuria laboro, destituor rebus, ad vitam sustentandam necessariis.* Matth. XIX, 20. τί ἔτι ὑστερῶ; quid adhuc mihi deest? Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 450. Marc. X, 21. ἕν σοι ὑστερεῖ unum adhuc tibi deest, scil. ad perfectionem. Luc. XV, 14. καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι tunc ipse victu destituebatur. ib. XXII, 35. μή τινος ὑστερήσατε; num unquam inopia laborastis? Joh. II, 4. ὑστερήσαντος οἴνου cum vinum deficere inciperet. Rom. III, 23. πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ omnes enim peccarunt, caruerunt favore divino et alieni fuerunt a felicitate, olim a Deo speranda. Multa ad h. l. collegit *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 13 seq. 1 Cor. I, 7. ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ut jam nullo beneficio divino careatis. 2 Cor. XI, 8. καὶ ὑστερηθεὶς et destitutus rebus, ad vitam sustentandam necessariis. Phil. IV, 12. ὑστερεῖσθαι opponitur τῷ περισσεύειν. Hebr. IV, 1. μήποτε — — δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι ne quis vestrum ea destituatur. ib. XI, 37. ὑστερούμενοι penuria laborantes. ib. XII, 15. μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ne quis vestrum favore divino iterum privetur, aut a religione christiana deficiat. Videtur h. l. et cap. IV,

, 1. imago desumta esse a stadiis terum, in quibus alii alios a tergo linquebant, aut impediebant, ne me-n primi contingerent. Certe apud erodot. I, 70. ὑστερεῖν est *nimis sero nire*. Saepius in N. T. non legitur. dde Ps. XXXIX, 4. ἵνα γνῶ, τί τερῶ ἐγὼ ut sciam, quid desit mihi. ehem. IX, 21. οὐχ' ὑστέρησαν αὐτοῖς δέν. Ps. XXIII, 1. οὐδέν με ὑστερήσει. s. LI, 14. οὐ μὴ ὑστερήσῃ ἄρτος αὐτοῦ. rac. XI, 12. 13. XIII, 4. ἐὰν ὑστερήσῃς si inopia laboraveris. *Alberti* lossar. N. T. p. 97. ὑστεροῦνται· ἐκπτώκασι, λείπονται.

ὙΣΤΕ΄ΡΗΜΑ, τος, τὸ, 1. *penuria, opia, paupertas, opum defectus*, i. q. τέρησις, ab ὑστερέω, quod vide. Sic gitur in N. T. Luc. XXI, 4. αὕτη δὲ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον, εἶχεν, ἔβαλε haec autem e sua penu- omnes facultates, quas habebat, ntulit. Formulae ἐκ τοῦ ὑστερήματος ponitur h. l. ἐκ τοῦ περισσεύοντος. Interpretes nonnulli per ὑστέρημα hic inlligi putant illud, quod adhuc ei re-uum erat ex demensa portione bo-rum, quae possidebat. Vide Bibl. rem. Class. III. p. 227. 2 Cor. VIII, . ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς ἐκείνων ὑστέρημα nunc quidem vos, ibus ac facultatibus abundantes, il-rum penuriae succurrere debetis. id. ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ut et illorum abun-ntia aliquando vestrae inopiae in-rviat. ibid. IX, 12. XI, 9. Ps. XXIV, 9. οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φο-ουμένοις αὐτόν. Judd. XVIII, 10. τόπος του οὐκ ἔστιν ὑστέρημα παντὸς πράγμα-ς. ib. XIX, 19. 20. Prov. XXI, 5. 2. *id, quod deest in aliqua re, ut nta non sit, quanta esse debeat, de-ctus*. Coloss. I. 24. καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκί μου et suppleo id, quod re-quum est calamitatum et afflictio-um (calamitates, quae adhuc perfe-ndae mihi sunt ex decreto divino,) religionem christianam in corpore eo. Conf. de h. l. *Photii* Amphi-ch. Quaest. CXLIII. in *Wolfii* Curis Philol. in N. T. Tom. IV, p. 719 seq. 1 Thess. III, 10. τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ea, quae vobis adhuc desunt ad perfectionem in religione christiana. Esr. VI, 9. καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα et si quid desit. Eccl. I, 15. καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι.

3. *absentia*. 1 Cor. XVI, 17. ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν quoniam absentiam vestram hi expleverunt, h. e. praestiterunt mihi, quod vos absentes mihi praestare non poteratis. Phil. II, 30. ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ut vestrum absentium partes ageret. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum hanc vocem nonnisi e LXX. laudari, et in nullo Scriptorum exterorum reperiri, esse tamen secundum analogiam factam, observat *Wetstenius N. T.* T. I, p. 796.

ὙΣΤΕ΄ΡΗΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, *defectus rerum, ad vitam sustentandam necessariarum, penuria, inopia, egestas*, i. q. ὑστέρημα. Est verbale a secunda persona perf. pass. ὑστέρησαι, verbi ὑστερέω, quod vide supra. Bis tantum legitur in N. T. Marc. XII, 44. αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα, ὅσα εἶχεν, ἔβαλεν haec autem e sua penuria omnia, quae habebat, contulit. Conf. locum parallelum Luc. XXI, 4. ubi loco ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς legitur ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς. Phil. IV, 11. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, h. e. haec ego non scripsi eo consilio, ut egestatem meam aegre ferens vos ad nova beneficia incitem.

ὝΣΤΕΡΟΝ. Adverbium, significans: *postea, post, paulo post, postremo, tandem, deinceps*. Matth. IV. 2. ὕστερον ἐπείνασε tandem esurivit. ibid. XXI, 29. ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς paulo post vero resipiscens. ibid 32 et 37. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ tandem ablegavit ad eos filium suum. ib. XXII, 27. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνὴ post omnes vero mortua est etiam mulier. Cf. *Alberti* Obss. Philol. p. 127. ibid. XXV, 11. XXVI, 60. Marc. XVI, 14. ὕστερον paulo post, i. q. ὀλίγον ὕστερον, ut legitur apud *Aelian*. V. H. I, 16. et VIII, 16.

 Sic

Sic etiam *post* apud Latinos ponitur pro *paulo post*, v. c. apud *Terentium* Hecyra IV, 4. 78. Luc. IV, 2. XX, 32. Joh. XIII, 36. ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι sed tandem, seu aliquando sequeris me. Hebr. XII, 11. ubi τῷ ὕστερον opponitur τὸ πρὸς τὸ παρόν. Saepius in N. T. non legitur. Apud Alexandrinos Prov. XXIV, 32. ὕστερον ἐγὼ μετενόησα. Jer. XXIX, 2. XXXI, 19. ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα: ubi in textu hebraico legitur אַחֲרֵי. Prov. V, 4. ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὑρήσεις.

"ΥΣΤΕΡΟΣ, ου, ὁ, *posterus, postremus, ultimus*, etiam *sequens, futurus*. Semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. IV, 1. ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως aliquando, seu posthac quosdam esse defecturos a religione christiana. Conf. supra ad vocem ἔσχατος dicta. Alexandrini habent pro אַחֲרוֹן *posterior, posterius, postremum*. 1 Paral. XXIX, 29. *Demosthenes* p. 836. 6. ed. *Reiske*: ὑπελίπετο ταύτην εἰς τὸν ὕστερον λόγον. *Plutarch*. Narrat. Amat. p. 774. B. ὑστέρῳ γε μὴν χρόνῳ δίκας ἔδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι. *Hesych*. ὕστερον· ἔσχατον.

Ὑ'ΦΑΝΤΟ'Σ, ἡ, ὸν, *textus, contextus*. Est verbale a tertia pers. perf. pass. ὕφανται, verbi ὑφαίνω *texo*, quod legitur apud *Xenoph*. Mem. III, c. 11. § 6. ἀράχνια γὰρ δήπου λεπτὰ ὑφηνάμεναι. *Herodot*. II, 35. Tantum in N. T. legitur Joh. XIX, 23. χιτὼν ἄῤῥαφος, ὑφαντὸς δι' ὅλου tunica inconsuta, a summo tota contexta. Talem tunicam talarem, una tela constantem, et nihil habentem suturae, aut commissurae in lateribus, aut humeris *Josephus* A. J. III, 7. 4. fuisse tradit stolam pontificis maximi. *Homer*. Odyss. γ', v. 218. ὑφαντά τε εἵματα καλά. *Thucyd*. II, c. 97. ὅσα ὑφαντά τε καὶ λεῖα. Alexandrini interpp. usi sunt hac voce pro אָרַג, Exod. XXXIX, 21. 26. et חָשַׁב, Exod. XXVI, 31. XXVIII, 6. etc. Hinc ὑφαντική, ἡ, scil. τέχνη, *ars textoria, qua conficiuntur panni e lana et serico*; ὑφάντης *textor*, apud Alex. Exod. XXVIII, 28. et XXXVI, 7. ὕφασμα *textura* apud *Aelian*. V. H. I, 2. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 954 seq.

Ὑ'ΨΗΛΟ'Σ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *altus*, ratione loci, *excelsus, sublimis*, ab ὕψος *altitudo*. Matth. IV, 8. ὄρος ὑψηλὸν mons altus. ibid. XVII, 1. Marc. IX, 2. Luc. IV, 5. Apoc. XXI, 10. 12. τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν murus magnus et excelsus.

2. *coelestis*, Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur consedisse ad dextram Dei ἐν ὑψηλοῖς, scil. τόποις, vel μέρεσι h. e. in coelo, coll. c. VIII, 1. ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Alex. Psalm. XCIII, 4. θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ Κύριος. Ies. XXXIII, 5. ἅγιος ὁ Θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν ὑψηλῷ. ibid. XXXII, 15. Jerem. XXV, 30.

3. metaphorice: *excellens, magnificus, eximius, insignis, admirabilis*, etiam *potens, robustus, fortis*. Act. XIII, 17. καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς et summa potentia, seu vi miraculosa eduxit eos ex Aegypto. Exod. VI, 1 et 6. ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ἐξέβαλεν αὐτούς. ibid. XXXII, 10. Deut. IV, 34. Num. XXXIII, 3. Hebr. VII, 26. ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος ad summam dignitatem ac majestatem pervenit. Adde Ies. XII, 5. *Hesych*. ὑψηλὸν· μέγα.

4. *superbus, fastuosus*, i. q. ὑψηλόφρων. Luc. XVI, 15. ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστιν homines, qui superbiunt de pietate sua, displicent Deo. Rom. XII, 16. μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες non alta sapientes, seu, non fastu elati. Alex. 1 Sam. II, 3. μὴ λαλεῖτε ὑψηλά. Ies. IX, 9. οἱ ἐφ' ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ λεγόμενοι. *Ovid*. Ep. IV, 150. *alta verba*, h. e. confidentiae et arrogantiae plena. Saepius in N. T. non legitur.

Ὑ'ΨΗΛΟΦΡΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *efferor animo, altos spiritus gero, superbio*, et ex adjuncto: *contemno et despicio alios*, q. τὰ ὑψηλὰ φρονέω, ex ὑψηλὸς *altus* et φρονέω *sapio*. Bis tantum legitur in N. T. Rom. XI, 20. μὴ ὑψηλοφρόνει ne contemnas Judaeos, i. q.

v.

ἡ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. 1
17. μὴ ὑψηλοφρονεῖν, scil. δεῖ.
hac voce *Laur. Ramirez de*
Pentecontarcho p. 2.
ΤΟΣ, ου, ὁ, *altissimus, summa majestate praeditus, praeus.* Superlativus ab ὑψηλὸς
Iarc. V, 7. υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
ili Dei O. M. Luc. VIII, 28.
I, 17. Hebr. VII, 1. Adde
b. XXXI, 28. Psalm. XCII,
a VI, 6. Τὰ ὕψιστα, scil.
lum. Matth. XXI, 9. ὡσαννὰ
ύστοις laus sit Deo in coelo,
r coelites. Marc. XI, 10.
14. δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ lau-
us in coelo. ibid. XIX, 38.
I, 19. ὁ δὲ ἀντιλήπτωρ μου ἐν
Sirac. XLIII, 12. Ὁ ὕψισ-
Optimus Maximus, summum
Luc. I. 52. υἱὸς ὑψίστου κλη-
it filius Dei, summa majes-
editi. v. 35 et 76. VI, 35.
I, 48. Sic etiam in V. T.
τ' ἐξοχὴν mox מָרוֹם, v. c.
I, 15. chald. עִלָּיא, vel עִלָּאָה,
, 21. 22. 29. 31. VII, 25.
ץ, Num. XXIV, 16. Deut.
8. 2 Sam. XXII, 14. רָם,
I, 15. et chald. עֶלְיוֹנִין, Dan.
22. 25. 27. vocatur. Vide
Canaan Lib. II, cap. 2.
x libris apocryphis Sirac.
6. 27. XLI, 8. 2 Macc. III,
um apud *Diog. Laërt.* Lib.
p. 1. Jupiter ὁ ὕψιστος voca-
pud *Pindarum* Nem. Od. I,
le *Wetstenii N. T.* T. I. p.
pius in N. T. non legitur.
, ους, ους, τὸ, 1. proprie: *al-*
ublimitas, celsitudo, certa di-
s species, quae opponitur
tati. Sic legitur in N. T.
XI, 16. καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα.
Paral. III, 14. Ezech. XLIII,

ι, *sublime,* κατ' ἐξοχὴν *coelum,*
netonymiam: *incolae coeli,*
Glossar. N. T. ὕψος· οὐρανὸς,
ὑτῷ.) speciatim vero: *ipse*

Deus O. M. auctor et conditor coeli ac terrae et omnis rerum universitatis, quem in coelo maxime sedem suam habere et inde infinitam majestatem conspicuam reddere Judaei opinabantur. Luc. I, 78. ἀνατολὴ ἐξ ὕψους. Ita Christus vocatur, quatenus de coelo venit in has terras, insigni beneficio divino hominibus concessus. ibid. XXIV, 49. δύναμις ἐξ ὕψους virtus divina. Ephes. IV, 8. ἀναβὰς εἰς ὕψος ascendit in coelum. Sic etiam Davides Psalm. LXVIII, 19. CXLIV, 8. coelum et Psalm. LXXIII. 8. LXXV, 5. *Deum ipsum* הַמָּרוֹם nominavit. Conf. supra ad οὐρανὸς a me dicta.

3. metaphorice: *conditio et status excellens, summum felicitatis ac dignitatis fastigium.* Jacob. I, 9. καυχάσθω ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ qui nunc miser et contemtus est, laetetur de futura sua feliciore conditione. Ezech. XXXI, 2. τίνι ὡμοίωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου. Job. V, 11. τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος. Judith. IX, 20. 1 Macc. I, 42.

4. Ephes. III, 18. quatuor rerum corporearum dimensionis species τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος pro immenso ambitu Christi erga homines benevolentiae ponuntur. Saepius in N. T. non legitur.

ὙΨΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *exalto, extollo, sustollo, in altum tollo, erigo;* speciatim: *cruci affigo, suspendo,* ab ὕψος *altitudo.* Joh. III, 14. καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου et quemadmodum Moses extulit aeneam serpentis imaginem in deserto, ita oportet exaltari (seu cruci affigi filium hominis. Eodem modo in versione Alexandrini usurpatur syriacum ܪܡ, quod proprie significat: *levavit, elevavit, sustulit, erexit, extulit;* 2 Tim. IV, 15. deinde vero: *suspendit, crucifixit.* Conf. Vers. syr. N. T. Matth. XX, 19. XXIII, 34. XXVI, 2. XXVII, 22. ubi hebraico σταυρόω respondet.

2. *aufero, tollo, e medio tollo,* etiam *interficio*, ut subintelligenda sit formula ἐκ τῆς γῆς, quae diserte additur Joh. XII, 32. ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς cum mortuus fuero. ibid. v. 34. πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, quomodo tu dicis, filium hominis esse moriturum? ibid. VIII, 28. ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου quando interfeceritis (alii, in crucem egeritis,) filium hominis. Videtur autem ὑψοῦν hanc notionem habere ab imitationem hebraici הֵרִים, quod in *auferendi* significatione aliquoties in V. T. reperitur, v. c. Ies. LVII, 14. הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי. Ezech. XXI, 26. ubi הָסִיר et הָרִים permutantur. Caeterum formula ὑψωθῆναι ἐκ τῆς γῆς respondere videtur hebraicae הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם.

3. metaphorice: *ex statu misero, humili et abjecto in statum felicem, beatum et gloriosum transfero, in conditionem meliorem et eminentiorem eveho, in summa dignitate ac felicitate constituo.* Matth. XI, 23. καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα tu autem Capernaum, quae es ad astra sublata, h. e. urbs florentissima, ad summam dignitatem evecta. ibid. XXIII, 12. ὑψωθήσεται evehetur ad majorem dignitatem. Luc. I, 52. καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς miseros autem et contemtos felices reddit et ad dignitatem evehit. ibid. X, 15. XIV, 11. XVIII, 14. ὑψωθήσεται, h. e. ei peccata remittentur. Act. II, 33. τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς. Vide supra ad vocem δεξιὸς dicta. ibid. V, 31. XIII, 17. καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου et hunc populum numerosum ac potentem reddidit, quo tempore peregrinatus est apud Aegyptios. Sic ὑψοῦσθαι de iis, quorum ingens fit numerus et qui viribus crescunt, usurpatur ab Alexandrinis Genes. XLVIII, 19. ut bene observavit ad h. l. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 66. Alii interpretes formulam τὸν λαὸν ὕψωσεν non minus commode vertunt: populum hunc multis beneficiis affecit; alii vero: liberavit hunc populum e servitute, qua, quum in Aegypto habitaret, premebatur. Posteriorem explicationem et verba ἐν τῇ παροικίᾳ et formula, quae paulo post sequitur, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, non admittere mihi quidem videntur, quanquam negari vix potest, ὑψοῦν notionem *eripiendi, liberandi, vindicandi*, ad imitationem hebraici הֵרִים Psalm. IX, 13. XVIII, 48. (Ies. LXIII, 9.) habere posse. Adde Judith. X, 8. XIII, 4. 2 Cor. XI, 7. ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε ut vos opibus abundaretis. De iis, qui opibus abundant, ὑψοῦσθαι etiam legitur apud Alexandrinos Genes. XXIV, 25. de Abrahamo. Jacob. IV, 10. καὶ ὑψώσει ὑμᾶς et vos felicissimos reddet. 1 Petr. V, 6. Adde 1 Paral. XVII, 17. 1 Regg. XIV, 7. Sirac. XV, 5. *Polybius* Lib. V, c. 26. βραχεῖς δὴ πάνυ καιροὶ πάντας ἀνθρώπους ὡς ἐπίπαν ὑψοῦσι, καὶ πάλιν ταπεινοῦσι. Apud. *Diog. Laërt.* I, cap. 3. § 2. de Jove dixisse fertur *Aesopus:* τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῦν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῦν. *Eurip.* Phoen. v. 417. αἰρεῖσθαι εἰς ὕψος μέγα opponitur τῷ δυστυχεῖν. Conf. quoque *Palairet*. Obss. Philol. p. 302.

4 ὑψοῦν ἑαυτὸν *se ipsum evehere*, h. e. *efferre se, superbire, sibi arrogare aliquid*. Sic legitur in N. T. Luc. XIV, 11. πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται quicunque enim se ipsum evexerit, deprimetur. ibid. XVIII, 14. ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν qui se effert ob pietatem. Matth. XXIII, 12. Ὑψοῦσθαι pro *superbire* aliquoties legitur in versione Alex. v. c. 2 Paral. XXVI, 16. ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ. Deut. VIII, 14. XVII, 20. Saepius in N. T. non legitur.

ὝΨΩΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *altitudo, sublimitas, celsitudo*. Est verbale a prima pers. perf. pass. ὕψωμαι, verbi ὑψόω, quod vide supra.

2. *id, quod altum et excelsum est,* speciatim: *coelum*. Sic reperitur in N. T. Rom. VIII, 39. οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος neque coelum, neque terra. Cf. Ephes.

Ephes. IV, 20. et quae supra ad ὕψος a me notata sunt. *Alberti* Glossar. N. T. p. 104. ὕψωμα· οὐρανὸς, ἢ οἱ ἐν αὐτῷ.

3. metaphorice: *fastus, superbia.* 2 Cor. X, 5. καθαιροῦντες πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως Θεοῦ deprimentes fastum eorum, qui se opponunt propagationi religionis christianae. Saepius in N. T. non legitur.

Φ.

ΦΆΓΟΣ, ου, ὁ, *comedo, edax, comessator, qui multum gulae indulget,* et hebraice זוֹלֵל dicitur, a φάγω *edo.* Tantum bis in N. T. legitur. Matth. XI, 19. ἰδοὺ ἄνθρωπος, φάγος καὶ οἰνοπότης en hominem edacem et vini appetentem! Luc. VII, 34.

ΦΆΓΩ, 1. proprie: *edo, comedo, vescor, devoro.* Matth. VI, 25. 31. τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν; quid edamus, aut bibamus? ibid. XII, 4. XIV, 16. δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν date illis ipsi cibum. (2 Paral. XXVIII, 15.) ibid. XIV, 20. XV, 20. 32. 37. XXV, 35. 42. XXVI, 17. 26. Marc. II, 26. III, 20. ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν ut ne possent quidem cibum capere, i. q. cap. VI, 31. οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν. ibid. V, 43. VI, 36. 37. 42. 44. VIII, 1. 2. 8. 9. XI, 14. XIV, 12. 14. 22. Luc. IV, 2. VI, 4. VII, 36. ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ ut secum *epularetur.* ibid. VIII, 55. IX, 13. 17. XII, 19. φάγε, πίε καὶ εὐφραίνου ede, bibe et sis bono animo. ibid. v. 22 et 29. XIII, 26. ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, h. e. familiariter tecum viximus. ibid. XIV, 1. φαγεῖν ἄρτον coenare, epulari. Conf. *Fischeri* Prolus. XII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 304. et Prolus. XIII. p. 322 seq. Luc. XV, 23. XVII, 8. XXII, 8. 11. 15. 16. XXIV, 43. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν quod illis spectantibus comedit. Joh. IV, 31. 32. 33. VI, 5. 23. 26. 31. 49. 58. XVIII, 28. Act. IX, 9. οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν jejunavit. ibid. X, 13. 14. XI, 7 XXIII, 12. 21. μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν ne quid ederent, aut biberent. Rom. XIV, 2. πιστεύειν φαγεῖν πάντα judicat, sibi licere cibis promiscue uti. ibid. XIV, 21. 23. 1 Cor. VIII, 8. 13. IX, 4. μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; nonne possemus sumtibus ecclesiae lautius edere et bibere et hilarius vivere? ibid. X, 3. 7. φαγεῖν καὶ πιεῖν coenam sacrificialem celebrare. ibid. XI, 20. κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν coenam dominicam celebrare, pro quo ibid. v. 21 et 33. φαγεῖν nude ponitur. ibid. v. 24 et 32. 2 Thess. III, 8. Hebr. XIII, 10. ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν. Apoc. II, 14. 20. X, 10. φάγειν est i. q. καταφάγειν. ibid. XVII, 16. XIX. 18.

2. metaphorice: *fruor, percipio, particeps fio.* Luc. XIV, 15. μακάριος, ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ beatus ille, qui in regno Dei convivatur, h. e. particeps futurus est felicitatis aeternae in regno Messiae, quam Judaei סְעֻדָּה *convivium* vocare consueverant. Joh. VI, 50. ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ ita, ut, qui hujus panis (nempe ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντος,) particeps fiat, vivat in aeternum. ibid. v. 51. 52. 53. ubi vide, quae supra ad σάρξ dicta sunt. ibid. IV, 32. ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε aliam occupationem in praesenti habeo, quam vos ignoratis. Apoc. II, 7 et 17.

3. *exedo, consumo, perdo, destruo.* Jac. V, 3. καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν et summo moerore vos afficiet. Cf. supra ad σάρξ notata. Ies. LX, 16. πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΙΛΌΝΗΣ, (Scribitur etiam φαιλώνης, φελώνης, φιλόνης, φαιλώνης et φαινόλης,) ου, ὁ, respondet latino *paenula,* vel *penula,* et generatim *omne integumentum et involucrum alicujus rei* significat; speciatim vero partim de *pallio,*

lio, itineribus faciendis maxime accommodato et a tempestatis injuriis tutum corpus praestante, partim vero de *theca, libris et schedulis recipiendis apta*, seu *involucro librorum membranaceo* usurpatur. Deducitur vulgo a φιλλὸς *pellis, cortex arboris ex quo volumina olim fiebant* et *superficies cujuslibet rei*, ut adeo proprie vocabulum, inde deductum, φιλλώνης, seu φιλλόνης scribendum esset. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. IV, 13. τὸν φαιλόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι, φέρε paenulam, quam Troade reliqui, affer. Quid per φαιλόνην h. l. intelligendum sit, de eo in duas partes abeunt interpretes. Alii (v. c. *Bartholinus* in Comment. de Paenula T. VI. p. 69 seq. Antiquitatt. Romanar. p. 1167 seq. *Ferrarius* de Re Vestiaria Lib. I. cap. 36. *A. C. Stosch*. in Diss. de Pallio Pauli. Lugd. 1709. 4. *Grotius, Lutherus, Chrysostomus, Hieronymus, Theophylactus* et alii,) intelligunt *vestimenti*, seu *pallii genus quod ab hiemis, pluviae aliisque injuriis corpus tutum praestabat et quo servi et itinera facientes fere uti solebant*, quod etiam Latini *paenulam* vocare solebant. Cf. *Ciceronis* Orat. pro Milone c. 10 et 20. et *Quinctilianum* de Causis Corruptae Eloquentiae c. 39. Judaeos quoque tale pallium פליון appellasse, *Schoettgenius* tradit in Horis Hebraicis p. 898. Alii vero, (v. c. *Hect. Godofr. Masius* in peculiari tractatu de Pallio Pauli. Hafn. 1690. 4.) quorum interpretationi ego non difficulter subscribo, φαιλόνην de *theca libraria*, seu *capsula libraria* interpretantur. *Syrus* bene transtulit: ܒܝܬ ܟܬܒܐ, h. e. *theca, libris recipiendis apta*. Conf. *Bucheri* Antiquitates Bibl. ex N. T. selectas p. 947. qui recte observavit, Judaeos linteum, quo codex sacer circumdabatur, פלניא appellasse. *Alberti* Glossar. Gr. N. T. p. 164. τὸν φιλώνην· ἠλιτάριον, ἔχον τὸν νόμον: ubi vid. *Alberti*. *Hesych*. φαιλόνης· εἰλητάριον μεμβράϊνον, ἢ γλωσσόκομον. *Glossar. MSS. in Codd. N. T.* *Coislin*. XXVII. φιλόνην ἱμάτιον λέγει οἱ δὲ, γλωσσόκομον, ἐν ᾧ ἔκειτο τὰ βιβλία, ἃ ἤδη ἀποδημοῦντα αὐτὸν πιστοῖς παραθέσθαι, ἵν' ἔχοιεν εἰς διδασκαλίαν ἀπ' αὐτοῦ. E recentioribus de hoc vocabulo conferri poterunt *Suicerus* in Thesaur. Eccles. T. II. p. 1422. *Ducangius* et *Meursius* in Glossariis, Interpretes ad *Pollucis* Onomast. p. 729. et *Rigaltius* ad *Artemidorum* II, 3. p. 85. De varia hujus vocis scriptione vide *Salmasium* et *Casaubonum* ad *Spartianum* inter Scriptores Historiae Augustae Tom. I. p. 26 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 366.

ΦΑΊΝΩ, fut. φανῶ, 1. proprie transitive: *in lucem profero, edo, ostendo, apparere facio alterum*. Medium φαίνομαι *apparere facio me, appareo, luceo*. Matth. I, 20. angelus κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ in somnio ipsi apparuit, seu visus est. ib. II, 7. τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος quando et quamdiu jam stella iis esset visa. (De stellis φαίνεσθαι κατ' ἐξοχὴν dici, docent loca *Aristotelis* de Coelo III. et poster. Analyt. I, 13. 13. *Plutarchi* de Placitis Philos. p. 880. A. et Demetr. p. 919. A.) ib. v. 19. VI, 5. 16. ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες ut jejunium suum aliis ostentent. ibid. v. 18. IX, 33. οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ nunquam tale quicquam inter Judaeos factum est. ibid. XIII, 26. τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια tunc lolium quoque conspectum est. ibid. XXIII, 28. φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι probi videmini hominibus. ibid. XXIV, 27. καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν et ad occidentem splendet, seu penetrat. ibid. v. 30. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ et tunc conspiciendum se praebebit filius hominis in coelo. Marc. XVI, 9. ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ primum se conspiciendum praebuit Mariae. Jacob. IV, 14. ἀτμὶς γάρ ἐστιν, ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη vapori similis est, qui ad breve tantum tempus conspicitur. Apoc. XVIII, 23. καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι. *Homer*. Iliad. δ, v. 381. ἀλλὰ Ζεὺς ἔτρεψε, παραίσια σήματα φαίνων. *Achilles Tat.*

Tat. Lib. V, p. 279. ὦ Ζεῦ, τί τοῦτο φαίνεις ἡμῖν τέρας; *Eustathius* p. 1593. lin. 58. φαινήμεν δὲ τὸ φανεροῦν, καὶ ἐμφανῆ ποιεῖν. *Suid.* φαίνειν· δεικνύειν, φανεροποιεῖν. *Hesych.* φαίνων· δεικνύων, δηλῶν.

2. *luceo, late lucem spargo,* et metaphorice: *emineo, excello, animum illustro et emendo, trado doctrinam salutarem.* Joh. I, 5. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει et lux illa in tenebris lucebat, h. e. et doctor ille divinus voluit quidem homines ignorantes ac perversos imbuere doctrina salutari. ibid. V, 35. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων ille quidem similis erat faci ardenti ac late lucem spargenti. Phil. II, 15. ἐν οἷς φαίνεσθε inter quos eminetis, vel excellere debetis. 2 Petr. I, 19. ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ tanquam lucernae, in loco tenebricoso lucem spargenti. 1 Joh. II, 8. καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Vide de infra sub φῶς. Apoc. I, 16. ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ib. VIII, 12. XXI, 23. ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ. *Suid.* φαίνειν· καὶ ἐπὶ λύχνων.

3. φαίνομαι *sum, adsum.* Matth. XXIII, 27. οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι quae extrinsecus quidem sunt speciosa. 2 Cor. XIII, 7. οὐχ' ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, h. e. ὦμεν. Hebr. XI, 3. τὰ μὴ φαινόμενα quae olim non erant, i. q. τὰ μὴ ὄντα, coll. Rom. IV, 17. et 2 Macc. VII, 28. *Chrysostomus* ad h. l. δῆλόν ἐστιν, ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων τὰ ὄντα ἐποίησεν ὁ Θεὸς, ἐκ τῶν μὴ φαινομένων τὰ φαινόμενα, ἐκ τῶν οὐχ ὑφεστώτων τὰ ὑφεστῶτα. Cf. quoque *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. III. p. 741 seq. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 1. δυνατωτάτη καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη. Idem Mem. Socr. IV, c. 2. s. 7. δυσκατεργαστοτέρα φαίνεται.

4. φαίνομαι *venio,* i. q. ἔρχομαι. Luc. IX, 8. ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, h. e. ἦλθε, Eliam venisse. 2 Macc. VII, 22. οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τὴν ἐμὴν ἐφάνητε κοιλίαν. Cf. *Boisii* Collat. p. 211. *Xenoph.* Anab. III, 1. 16. φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι. Idem Mem. II, 8. 1. πόθεν φαίνῃ; unde venis?

5. φαίνομαι *compareo, sto in judicio.* 1 Petr. IV, 18. ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; impius et peccator quomodo stabit, scilicet in judicio Dei? Alii non minus commode verba ποῦ φανεῖται; vertunt: ubi erit? h. e. nusquam erit, prorsus peribit.

6. φαίνομαι *videor, judicor, dijudicor, intelligor.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 64. τί ὑμῖν φαίνεται; quid vobis videtur? qualem sententiam fertis? Luc. XXIV, 11. ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν sed illis haec deliramenta visa sunt. Conf. Alexandrinos Genes. XLII, 15. Prov. XXI, 2. πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος. *Aristoph.* Plut. 198. Eccles. 870. *Homer.* Odyss. I, 318.

7. φαίνομαι, participiis et infinitivis junctum, quandoque abundat, v. c. Rom. VII, 13. ubi φανῇ κατεργαζομένη positum est pro κατεργάζηται. Sic apud *Xenoph.* Mem. IV, cap. 2. § 20. φαίνομαι, scil. φάναι, positum est pro φημί. Idem de Mag. Equit. VI, 4. φαίνομαι ποιῶν *facio.* Idem de Rep. Laced. II, 14. φαίνομαι ὀρεγόμενος, pro ὀρέγομαι. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΛΕΚ, ὁ, *Phaleg.* Nomen proprium viri ἄκλιτον, origine hebraicum, פֶּלֶג, designans: *divisionem, dispersionem,* a radice פָּלַג *divisit, dispersit.* Fuit filius Heberis et sic dictus fuit, quia illo tempore gentes a se invicem dispersae sunt. Genes. X, 25. Memoratur tantum in N. T. Luc. III, 35.

ΦΑΝΕΡΟΣ, ά, όν, 1. *manifestus, apparens aliis, notus, qui in cognitionem aliorum venit et innotescit,* a φαίνω *in lucem profero,* φαίνομαι, *appareo.* Matth. VI, 4. 6. 18. ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ tibi palam remunerabitur. ib. XII, 16. μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν ne se proderent. Marc. III, 12. IV, 22. ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ quod non aliquando ad omnium notitiam perducatur. ibid. VI, 14. φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ jam enim fama ejus dimanaverat. Luc. VIII, 17. Act. IV, 16.

16. σημεῖον πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν miraculum, quod omnibus incolis Hierosolymorum innotuit. ibid. VII, 13. φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσὴφ et genus Josephi manifestatum est Pharaoni. Rom. I, 19. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς non autem defuit ipsis occasio Dei veri cognoscendi. 1 Cor. III, 13. XI, 19. XIV, 25. Galat. V, 19. φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς caeterum satis constat, qualia facinora ad ἔργα τῆς σαρκὸς sint referenda. Philipp. I, 13. ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ut jam omnibus innotuerit, me ob religionis christianae professionem in vincula conjectum esse. 1 Tim. IV, 15. 1 Joh. III, 10. ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ. exinde apparet et dignosci potest, quinam sint filii Dei. Alexandrini usi sunt hac voce pro נִגְלָה *revelatus*, Deut. XXIX, 29. (28.) pro נֶגֶד *coram*, Prov. XV, 11. et יָד, Prov. XVI, 5. Adde Genes. XLII, 16. ἕως τοῦ φανερὰ γενέσθαι τὰ ῥήματα ὑμῶν, εἰ ἀληθεύετε. Ies. VIII, 16. τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον, τοῦ μὴ μαθεῖν. 1 Macc. XV, 9. 2 Macc. I, 33. XII, 44.

2. *extrinsecus, externus, ad corpus pertinens*. Rom. II, 28. ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖος qui est Judaeus habitu externo tantum, v. c. natalibus, lingua, ritibus etc. Opponitur τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίῳ. ibid. ἡ ἐν τῷ φανερῷ περιτομὴ externa corporis (ἐν σαρκί, ut statim explicationis causa additur) circumcisio, quae opponitur τῇ περιτομῇ τῆς καρδίας v. 29. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΝΕΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *manifesto, manifestum reddo, conspiciendum praebeo, patefacio, ad omnium notitiam perduco, publice declaro, demonstro, revelo.* Φανερόομαι, οῦμαι *patefio, conspicior, compareo, sisto me, advenio* etc. a φανερὸς *manifestus.* Marc. IV, 22. ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ quod non sit per vos in omnium notitiam proferendum. ibid. XVI, 12. ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ alia forma sumta se conspiciendum praebuit. ibid. v. 14. Joh. I, 31. ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ ut Israelitae de ejus persona, dignitate et muneris ac officii ratione satis edocerentur. ibid. II, 11. ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ declaravit idoneo argumento majestatem suam. ibid. III, 21. ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ut conspicua fiant ejus opera. ibid. VII, 4. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ si facultate miracula patrandi gaudes, ostende te multitudini, seu, prodi in publicum, versare in conspectu hominum. ibid. IX, 3. ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ut demonstraretur per ejus sanationem potentia divina. ib. XVII, 6. ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα ego te in terra illustravi, aut doctrinam tuam hominibus tradidi. ibid. XXI, 1. ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς iterum conspiciendum se praebuit Jesus discipulis. ibid. v. 14. Rom. I, 19. ὁ Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσε Deus enim ipse eos edocuit. ibid. III, 21. δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται a peccatorum poenis immunitas divinitus nobis declarata est. ibid. XVI, 26. 1 Cor. IV, 5. καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν qui in lucem protrahet sensa et consilia hominum. 2 Cor. II, 14. III, 3. φανερούμενοι de quibus satis constat. ibid. IV, 10. ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ in nobis se exserat. ibid. V, 10. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ nos omnes enim comparere oportet coram tribunali Christi. ibid. v. 11. Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι Deo vero cognita est fidelitas nostra in munere nostro gerendo; spero autem, eandem nec vobis ignotam fore. ibid. VII, 12. XI, 6. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς semper et ubique idonea vobis hujus rei documenta dedimus. Ephes. V, 13. Coloss. I, 26. III, 4. φανεροῦσθαι de adventu Christi ad judicium explicandum est. ibid. τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ tunc etiam vos perfectiorem felicitatis vestrae, cum Christo percipiendae,

piendae, cognitionem habebitis. ibid. IV, 4. ἵνα φανερώσω αὐτὸ ut tradam illam. 1 Tim. III, 16. ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ qui per humanam naturam apparuit, seu conspiciendum se praebuit hominibus. 2 Tim. I, 10. Tit. I, 3. Hebr. IX, 8. οὐ μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν nondum patere introitum in sanctum sanctorum. ibid. v. 26. 1 Petr. I, 20. φανεροῦσθαι de adventu Christi in mundum; sed ib. V, 4. de adventu ejus ad judicium adhibetur. 1 Joh. I, 2. καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη et auctor ille felicitatis humanae homo factus est. ib. II, 19. ἵνα φανερωθῶσιν, pro ἵνα φανερὸν γίνηται, ut appareret. ibid. II, 28. ὅταν φανερωθῇ quando ad judicium extremum redibit. ibid. III, 2. οὔπω ἐφανερώθη nondum perfectam cognitionem habemus. ibid. v. 5. ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη Christum ideo humanam naturam induisse. Eodem modo φανεροῦσθαι sumitur quoque ibid. v. 8. IV, 9. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν hoc vero modo declaravit Deus suum erga nos amorem. Apoc. II, 18. et XV, 4. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico גָּלָה revelavit, Jer. XXXIII, 6. *Suid.* φανεροῦν· εἰς φῶς ἄγειν. Constructionem verbi φανεροῦσθαι cum praepositione εἰς, loco dativi, Rom. III, 21. 22. nec Graecis insolentem esse, docuit *Abresch.* in Dilucidatt. Thucyd. p. 94.

ΦΑΝΕΡῶΣ. Adverbium, significans:

1. *manifeste, perspicue, distincte,* a φανερὸς *manifestus, apparens.* Sic legitur in N. T. Act. X, 3. εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς per visum conspexit manifeste et distincte, ita, ut dubitationi nullus locus relictus esset.

2. *palam, coram populo, in concione.* Marc. I, 45. ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν ut non amplius posset palam urbem intrare. Joh. VII, 10. οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ κρυπτῷ non palam, sed velut in abscondito, seu occulto, h. e. sine magno comitatu. *Thucyd.* Lib. I. c. 87. ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς (h. e. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην. *Demosthen.* p. 479. 9. ed. *Reiske:* ὅτῳ τὸ φανερῶς (scil. τὶ ποιεῖν) τοῦ λάθρα κρεῖττον. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΝΕΡΩΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. *manifestatio, declaratio.* Est verbale a secunda persona perf. pass. πεφανέρωσαι, verbi φανερόω *manifesto, patefacio, declaro.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. IV, 2. τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς tradenda vera doctrina christiana nos commendantes.

2. *vis et facultas manifestandi, declarandi et patefaciendi aliquid.* 1 Cor. XII, 7. ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον cuilibet data est facultas, factis ac re ipsa declarandi, se habere spiritum divinum, seu dona miraculosa, ideo, ut conferat aliquid ad communem utilitatem. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΑΝΟΣ, οῦ, ὁ, *lucerna, fax, taeda, laterna, lampas.* Est verbale ab aor. 2. ἔφανον, verbi φαίνω *lucem emitto, luceo.* Semel tantum in N. T. legitur Joh. XVIII, 3. ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων venit eo cum facibus et funalibus. *Dionys. Hal.* Lib. IX. p. 720. ἐξέτρεχον ἅπαντες ἐκ τῶν σκηνῶν ἀθρόοι, φανοὺς ἔχοντες καὶ λαμπάδας. *Aeschyl.* Agamemn. v. 290. *Aristoph.* Lysistr. v. 308. De vario vocis φανὸς usu vide *Casaubon.* ad *Athenaeum* Lib. XV, c. 18. p. 699 seq. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 946 seq. et *Valckenar.* ad *Ammonium* Lib. II. c. 16. Laternam, quam veteres λαμπτῆρα et λυχνοῦχον vocabant, recentiores φανὸν nuncupasse, praeter *Ammonium* auctor est *Hesych.* Ἀττικοὶ δὲ λυχνοῦχον ἐκάλουν, ὃν ἡμεῖς νῦν φανόν. *Thom. M.* φανός· ἐπὶ λαμπάδος, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ κερατίνου λέγε. τοῦτο δὲ λυχνοῦχον. Idem tradit *Phrynichus* p. 12. ed. *Nunn.* Vide etiam *Spanhem.* ad *Aristoph.* Plut. v. 639. Adjectivum φανὸς *lucidus* legitur apud *Xenoph.* de Venat. V, 18. X, 7.

ΦΑΝΟΥΗΛ, ὁ, *Phanuel,* hebraice פְּנוּאֵל, compositum ex פָּנָה *aspexit* et אֵל

אֵל *Deus*, unde in *Alberti* Glossar. Gr. p. 53. explicatur per πρόσωπον Θεοῦ. Est autem nomen proprium patris Annae, prophetissae, qui commemoratur in N. T. Luc. II, 36.

ΦΑΝΤΆΖΩ, fut. άσω, *apparere facio, ostendo, repraesento*, speciatim: *phantasiae, seu vi imaginativae aliquid propono*. Pass. φαντάζομαι *appareo, videor, ostendor, repraesentor, imaginor, et de quavis oblata rei specie et imagine, sive fictitia, sive vera*, usurpatur, a φαίνω *ostendo*. In N. T. semel tantum legitur Hebr. XII, 21. οὕτω γὰρ φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον adeo enim terribile erat, quod Israelitis tunc conspiciendum praebebatur, nempe tonitru, ignis, tempestas, caligo etc. ubi τὸ φανταζόμενον non fictitiam rei speciem, Israelitis oblatam, sed veram, visum, spectaculum significat, teste ipsa historia. Legitur praeterea haec vox Sapient. VI, 16. ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται αὐτοῖς: ubi φαντάζεσθαι per ὑπαντᾶν in sequentibus explicatur. Sirac. XXXIV, 5. ὡς ὠδινούσης φαντάζεται καρδία et apud *Aquilam* et *Theodotionem* Ies. LVI, 10. *Suidas* in voce Φαντάζομαι· Οἱ παλαιοὶ τὸ φαντάζεσθαι ἐπὶ τοῦ φαίνειν ἔλεγον. Adde *Euripid.* Androm. v. 876. μήτι φαντάζου δόμων πάροιθε τῶνδε neque ante has aedes conspiciendum te praebeas.

ΦΑΝΤΑΣΊΑ, ας, ἡ, *visio, conspectus, imaginatio, cogitatio, rei speciem animo repraesentans, omne, quod in oculos et sensus incurrit, species externa*, et speciatim: *pompa insignis, speciosus admodum et splendidissimus apparatus*, a φαντάζω, quod vide supra. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXV, 23. ubi Agrippa et Berenice venisse dicuntur μετὰ πολλῆς φαντασίας, h. e. cum pompa insigni et splendidissimo apparatu. (*Polyb.* V, 48. τοῦ ῥεύματος τὴν φαντασίαν. Idem X, 37. παρῃτεῖτο τὴν τοιαύτην ὁρμὴν καὶ φαντασίαν. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 629.) Alii vertunt: *cum multa ostentatione et arrogantia;* quae vocis φαντασίας notio, quanquam ab h. l. aliena videtur, comprobatur tamen loco *Polybii* de Virtutt. p. 1405. καὶ πάντα ταῦτα ἔπραττε μετὰ τῆς ἐπαχθεστάτης φαντασίας. Cf. quae de hac voce copiose disseruerunt *Schwarz.* in Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1377. *Th. Gatakerus* ad *M. Antonin.* I, 7. p. 6. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XII, c. 83.

ΦΆΝΤΑΣΜΑ, (pro quo etiam φάσμα legitur apud Graecos, v. c. apud *Aelian.* V. H. IX, 2. XII, 1.) τος, τὸ, *phantasma*, (qua voce etiam *Plinius* usus est Lib. VII. Ep. 27. § 1.) *visum, spectrum, imago aliqua, animo duntaxat concepta, quam vigilantes, vel dormientes conspicere videmur*, et speciatim: *species vana, qua quis decipitur, a daemone objecta.* Est verbale a prima pers. praet. pass. πεφάντασμαι, verbi φαντάζω *apparere facio.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XIV, 26. λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστιν pro spectro aliquo habuerunt. Marc. VI, 49. ἔδοξαν φάντασμα (*Codex Ephesius* habet h. l. φαντασίαν. *Hesych.* φαντασία· τὸ μὴ ὂν ἀληθὲς, ἀλλὰ σχήματι. In Codice *Byzantino* φάσμα legitur. *Hesych.* φάσμα· φάντασμα.) εἶναι. In utroque loco φάντασμα ipsam Jesu, quem mortuum esse credebant, animam significare arbitror, ut idem sit, quod πνεῦμα, Luc. XXIV, 36. et φάσμα νεκροῦ apud *Aelian.* V. H. XII, 64. Legitur praeterea Sapient. XVII, 15. τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμάτων: apud *Platonem* Sophist. p. 156. ἆρ' οὐκ ἐπείπερ φαίνεται μὲν, ἔοικε δὲ οὔ, φάντασμα. Idem de Republ. II. p. 431. Τί δέ; (ἦν δ' ἐγὼ) ψεύδεσθαι Θεὸς ἐθέλοι ἂν, ἢ λόγῳ, ἢ ἔργῳ φάντασμα προτείνων. De angelis, qui se forma visibili hominibus conspiciendos praebent, legitur haec vox aliquoties apud *Josephum* A. J. I, c. 20. § 2. V, c. 6. § 1. Conf. *Bielii* Thesaurum Philol. s. v. Φάσμα et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 418.

ΦΆΡΑΓΞ, γγος, ἡ, *vallis, convallis depressa, via excavata, labes et hiatus terrae, barathrum, praecipitium.* Tantum

tum

tum in N. T. exstat Luc. III, 5. πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται exaltate, seu implendo complanate omnes vias excavatas. Legitur praeterea apud *Xenoph.* de Venat. c. V. § 16. de leporibus, καὶ καταδύονται εἰς φάραγγας, καὶ εἰσιλλοῦσι. *Aelian.* V. H. XIII, 1. ubi *vallem* significat. *Hesych.* φάραγξ· τάφρος, κοίλωμα. Idem: φάραγξι· κοιλάσι. *Suid.* φάραγξ· ἡ κοιλότης τῆς γῆς. *Cyrilli* Lexic. MS. Brem. φάραγξι· κοιλάσι μεταξὺ ὀρέων, χάσμασι. Conf. quoque Schol. ad *Aristoph.* Equit. v. 248. Ab Alexandrinis interpretibus varia nomina hebraica hoc graeco exprimuntur, v. c. מַדְרֵגָה *praecipitium,* Ezech. XXXVIII, 20. נַחַל *vallis, torrens,* Genes. XXVI, 17. 19. Jos. XII, 1. 2. Prov. XXX, 17. עֵמֶק *vallis,* Jos. XV, 7. Genes. XIV, 3. et גַּיְא *vallis,* Ies. XL, 4. etc.

ΦΑΡΑΩ͂, ὁ, *Pharao.* Est nomen indeclinabile commune et appellativum omnium regum Aegypti, inde ab anno mundi 2337. usque ad Alexandrum Magnum. Nomen hoc nonnulli hebraicum esse censent et a פָּרַע *nudavit* derivant, eo quod Pharao divino auxilio nudatus et dissipatus fuerit. Sed *Joseph.* in Arch. Jud. VIII, c. 6. § 2. (ὁ Φαραὼν κατ' Αἰγυπτίους βασιλέα σημαίνει.) Aegyptiacum esse regemque significare dicit, quod etiam plerisque interpretibus arrisit. Certe Arabibus فَرْعٌ notat tum *summam rei,* tum *caput ac principem familiae, vel populi,* a فَرَعَ *summum esse, alios virtute, vel nobilitate superare.* Legitur in N. T. tantum Act. VII, 10. ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου coram Pharaone, h. e. rege Aegypti. (*Augustin.* de Civit. Dei X, 8.) Ita necessario vertenda sunt haec verba, quae, ut recte monuit *Fischerus* Prolus. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 249. nullo alio consilio a Luca addita sunt, quam, ut ostenderet, quae vis et sententia esset vocabulo barbaro Φαραὼ subjecta, adeoque posita sunt pro Φαραὼ, τουτέστι βασιλέως Αἰγύπτου, plane ut Luc. XXIII, 2. Χριστὸν βασιλέα dictum est, pro Χριστὸν, τουτέστι βασιλέα. Cf. etiam Alexandrinos Exod. III, 10. et alibi. Act. VII, 13. 21. Rom. IX, 17. Hebr. XI, 24.

ΦΑΡΕ͂Σ, ὁ, *Phares.* Est nomen proprium filii Judae, ex Thamare, nuru sua, suscepti. Hebraice sonat פֶּרֶץ, i. e. *fractio, ruptura,* a radice פָּרַץ *rupit, fregit;* fratrem enim Serachum antevertens prior erupit ex utero materno, ut etymi ratio traditur a Mose Genes. XXXVIII, 29. In N. T. commemoratur tantum Matth. I, 3. et Luc. III, 33. Ad priorem locum conferendus est *Wetstenius.*

ΦΑΡΙΣΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ, *Pharisaeus, qui ad sectam Pharisaicam, inter Judaeos post prophetarum tempora ortam,* (conf. *Cunaei* librum de Republ. Hebr. Lib. II. c. 17.) *pertinet, cujus asseclae diligentiori legum Mosaicarum ritualium observatione, peculiari vitae sanctitate, quam affectabant, vestitu adeo et omni habitu externo se a vulgo Judaeorum distinguere studebant.* Nomen hujus sectae, quam Sadducaeorum secta recentiorem esse judicavit *Casaubonus* in Exercitt. Antibar. p. 56. quidam derivant a פָּרַשׂ *expandere,* quod dilatarent phylacteria; alii a פָּרַשׁ *exponere, explanare,* quod legis subtilissimi interpretes crederentur; sed rectius deducitur a פָּרַשׁ *separavit, sejunxit;* nam in permultis se separabant a communi hominum consuetudine. *Alberti* Glossar. Gr. p. 53. Φαρισαῖος· διακεχωρισμένος. *Suid.* Φαρισαῖοι· οἱ ἑρμηνευόμενοι ἀφωρισμένοι, παρὰ τὸ μερίζειν καὶ ἀφορίζειν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ἁπάντων εἴς τε τὸ καθαρώτατον τοῦ βίου, καὶ ἀκριβέστατον, καὶ εἰς τὰ τοῦ νόμου ἐντάλματα. Quod ad Pharisaeorum vivendi rationem et mores attinet, ex *Josephi* et N. T. libris satis constat, eos admodum

dum tenuiter vixisse, nihil plane deliciis tribuentes, (*Joseph.* A. J. XVIII, 1. 3. οἵ τε γὰρ Φαρισαῖοι τὴν δίαιταν ἐξευτελίζουσιν, οὐδὲν εἰς τὸ μαλακώτερον ἐνδιδόντες.) bis hebdomadibus singulis jejunasse, (Luc. XVIII, 12.) frequentius se lavisse, (Marc. VII, 4.) nec illotis manibus cibum sumsisse, (Marc. XV, 4.) phylacteria sua dilatasse et vestium fimbrias admodum amplas gestasse, (Matth. XXIII, 5.) nullum plane cum portitoribus et peccatoribus commercium habuisse, (Matth. IX, 11. Luc. XVIII, 12.) in circulis et compitis libenter orasse et longis orationibus usos esse, (Matth. VI, 5. XXIII, 14. Cf. *Lackemacher* Obss. Philol. P. VIII. p. 100.) etc. Dogmata vero et placita eorum praecipua quod attinet, pleraque eorum, quae in hoc mundo fieri animadvertimus, fato tribuere solebant, ita tamen, ut voluntas humana non omni impetu a se ipsa pendente privaretur; (*Joseph.* A. J. XVIII, c. 1. § 3. πράσσεσθαί τε εἱμαρμένῃ τὰ πάντα ἀξιοῦντες, οὐδὲ τοῦ ἀνθρωπείου τὸ βουλόμενον τῆς ἐπ' αὐτοῖς ὁρμῆς ἀφαιροῦνται.) statuebant quidem resurrectionem mortuorum, sed docebant, piorum animas statim ab excessu Pythagorica μετεμψυχώσει ex uno corpore in aliud migrare; (*Joseph.* l. l.) observatione legis ceremonialis hominem justificari docebant et traditiones, (παραδόσεις,) a majoribus acceptas, tenebant et tradebant. (*Joseph.* A. J. XIII, c. 10. § 6.) Judaicam plebem totam a partibus Pharisaeorum stetisse, diserte tradit *Josephus* l. l. verbis: τῶν δὲ Φαρισαίων τὸ πλῆθος σύμμαχον ἐχόντων, et ibid. XVII, c. 2. 4. et de Bello Jud. I, c. 5. § 2. testatur, summam eorum fuisse potentiam et existimationem ob pietatem singularem, quam affectabant, legemque interpretandi peritiam. De septem Pharisaeorum generibus conf. *Talmud. Tract. Suta* c. 3. et *Lightfooti* Horas Hebraicas et Talmudicas in Matth. III, 7. Catalogum eorum, qui de origine, ritibus et placitis sectae Pharisaeorum copiosius exposuerunt, *Wolfius* exhibet in Bibl. Hebr. P. II, p. 816. et IV, 331. Vide etiam *Koecheri* Nov. Bibl. Hebr. P. II. p. 161. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 262 seq. et *Michaelis* P. IV. Juris Mosaici, § 301. p. 142 seq. In N. T. saepius commemorantur, maxime in sermonibus Christi, ubi eorum mores gravissime perstringuntur, v. c. apud Matth. c. XXIII, 2. 13. 14. 15. 23. 25. 26. 27. 29. Luc. XI, 42. 43. 44. etc. Joh. IX, 13. Φαρισαῖοι dicuntur *assessores synedrii magni*, in quo plurimos sectae Pharisaeorum addictos fuisse, ex Actis (Vide cap. V, 34. XXIII, 6. 7. etc.) satis constat.

ΦΑΡΜΑΚΕΊΑ, ας, ἡ, 1. proprie est vox mediae significationis, et in bonam aeque ac malam partem sumitur, ita, ut et *medicationem*, *medelam*, (Vid. *Poll.* IV, 178. *Xenoph. Mem.* IV, 2. 17.) et *veneficium* (*Polyb.* VI, 13, 4. et XL, 3. 7.) significet, a φάρμακον *medicamentum*, *venenum*, unde φαρμακεύω *medicamentum misceo*, φαρμακάω *medicinam desidero*, et φαρμακεύω *medicamenta conficio*, item *veneno*, aut *veneficio utor*. Conf. *J. J. Bosii* D. de potionibus mortiferis ad illustrandos varios SS. locos (Lips. 1736. 4.) Sect. I. Jam quia φάρμακον apud Graecos etiam de herbis magicis et philtris, quibus incantari homines ac transformari posse olim credebatur (*Aristoph.* Plut. 302. et Thesmoph. 576.) adhibetur, factum est, ut φαρμακεῖα etiam dicerentur

2. *artes magicae*, *incantationes*, *praestigiae et fraudes malae*, *quibus opinato daemonum auxilio alii circumveniuntur et laeduntur*; et ex adjuncto: *omnes artes malae*, *quibus homines utuntur ad alios decipiendos et conciliandum sibi hoc*, *vel illud commodum*. Sic legitur in N. T. Apoc. IX, 21. et XVIII, 23. ubi intelligendae sunt callidae artes ac fraudes, quibus homines a vera religione in errores perducuntur. Galat. V, 20. φαρμακεῖαι omnium optime de praestigiis fraudibusque malis intelligi, quibus daemonum sive vero, sive opinato

nato auxilio alii circumveniuntur et laeduntur, cum juncta sit τῇ εἰδωλολατρείᾳ, jam *Koppius* ad h. l. recte observavit. Saepius in N. T. non reperitur. Alexandrini usi sunt hac voce Exod. VII, 11. 22. VIII, 7. 18. pro לְטִים *incantationes*, et Ies. XLVII, 9. 12. pro כְּשָׁפִים *praestigiae*, a rad. כִּשֵּׁף *praestigiis usus est*. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 233 et 788.

ΦΑΡΜΑΚΕΥ͂Σ, έως, ὁ, *veneficus*, *medicamenta conficiens*, *incantator*, *magus*, a φαρμακεύω, et φαρμακεύομαι *medicamenta conficio*, item *veneno*, aut *veneficio utor*, *incanto*. Ps. LVII, 5. 2 Paral. XXXIII, 6. 2 Macc. X, 13. *Herodot.* VII, c. 114. In N. T. semel tantum legitur Apoc. XXI, 8. ubi φαρμακεῦσι, cum juncti sint τοῖς εἰδωλολάτραις, sine dubio sunt, qui praestigiis et magicis artibus alios decipiunt ac laedunt.

ΦΑΡΜΑΚΌΣ, οῦ, ὁ, idem, quod φαρμακεὺς, cum quo etiam permutatur in codicibus N. T. Apoc. XXI, 8. Legitur in N. T. tantum Apoc. XXII, 15. οἱ φαρμακοὶ homines, qui pravis et clandestinis artibus, veneficorum more, noxam et interitum aliis parant. Conf. ad h. l. *Wolfium* in Curis Philol. T. IV, p. 643 seq. Exprimitur hoc nomine ab Alexandrinis interpretibus hebraicum מְכַשֵּׁף *praestigiis utens*, Exod. VII, 11. XXII, 18. Dan. II, 2. חֹבֵר *incantator*, Deut. XVIII, 11. כַּשָּׁפִים *praestigiatores*, Jer. XXVII, 19. et chald. חַרְטֹם *magus*. Exod. IX, 11. Conf. interpretes ad *Thomam M.* sub vocibus φάρμακα et φαρμακός.

ΦΆΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, *dictio*, *fama*, *rumor*, *indicatio*, *delatio*, ab inusitato φάω *dico*, *aio*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXI, 31. ἀνέβη ἡ φάσις τῷ χιλιάρχῳ pervenit rumor ad tribunum cohortis. *Vulg.* habet: *nuntiatum est*. De delatione nominis alicujus apud magistratum legitur apud *Demosthen.* p. 793. 16. edit. *Reiske*. *Cyrillus* Alex. (in Gloss. Gr. minoribus ed. Matthaei T. I, p. 12.) φάσις· φήμη, λόγος, ubi videndus *Matthaei*. *Hesych.* φάσεις· ἐγκλήματα, συκοφαντίαι, ἢ ἐνυπνίων ὄψεις, λόγοι, φῆμαι. *Pollux* Lib. VIII, c. 6. sect. 47. κοινῶς δὲ φάσεις ἐκαλοῦντο πᾶσαι αἱ μηνύσεις τῶν λανθανόντων ἀδικημάτων. Et est φάσις *apparitio*, a φαίνω *appareo*. Sic luna multas habet phases, seu apparitiones, modo apparet falcata, modo gibbosa. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 606 seq.

ΦΆΣΚΩ, 1. *dico*, *aio*, *dictito*, *assero*, *quod verum*, poetice pro φημὶ *dico*, quod a φάω idem. Sic legitur in N. T. Act. XXIV, 9. φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν asseverantes, quod res ita revera se haberet. ibid. XXV, 19. ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν quem Paulus jam vivere dicebat. Alexandrini Genes. XXVI, 20. οἱ ποιμένες φάσκοντες αὐτῶν εἶναι τὸ ὕδωρ. 2 Macc. XIV, 27. 32. *Hesych.* φάσκει· λέγει. φάσκειν interdum etiam apud Graecos *promittere* significare, testatur scholiastes *Aristophanis* ad Plutum v. 1027.

2. *jactito*, *glorior*, *prae me fero*, *me vendito*, *haberi volo*. Rom. I, 22. φάσκοντες εἶναι σοφοὶ praecipuam sapientiam jactitantes. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 1. οἱ φάσκοντες κάλλιστα τοὺς υἱοὺς παιδεύειν. Alia loca veterum, quae huc pertinent, dedit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 153. *Wetstenius N. T.* T. II, p. 23. et *Wolfius* in Curis Philol. T. II, p. 27. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΆΤΝΗ, ης, ἡ, non tam *praesepe*, quam generatim *quodvis septum* notat, v. c. *horreum*, ad imitationem hebraici אֵבוּס quod Prov. XIV, 4. *Targum* reddidit per אורותא *horreum*. Speciatim vero ita dicebatur *vestibulum aedium*, *in quo domini pecora stabant*, *et supellex rustica*, quod etiam latine *stabulum* vocatur, eratque cinctum non parietibus et tecto, ut apud nos usu receptum est, sed septo, e cratibus ligneis, quo fures arcerentur.

serentur. De area illa, seu loco patente, et subdivali ante aedes Orientalium, qui latine *cohors* et a Graecis αὐλὴ (Joh. X, 1 seq. Vide *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. III, 4.) vocabatur, vox φάτνη explicanda esse videtur in loco Luc. II, 7. ubi Maria, mater Jesu, hunc filium suum, recens natum, reclinasse narratur ἐν τῇ φάτνῃ. Conf. *Walaei* N. T. p. 540. et *Salmas.* de Usuris p. 352. Praeterea legitur haec vox Luc. II, 12. 16. et XIII, 15. in quo posteriori loco *praesepe* proprie sic dictum significat, in qua significatione etiam reperitur apud *Xenoph.* de Re Equestr. IV, 1. Alexandrini usi sunt hoc vocabulo pro אֵבוּס *praesepe*, Job. XXXIX, 9. Prov. XIV, 4. Ies. I, 3. אֻרְוָה *stabulum*, 2 Chron. XXXII, 28. et רֶפֶת *bovile.* Habac. III, 17. *Hesych.* φάτνη· καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ τῶν κτηνῶν, καὶ εἴ τι τῶν τοιούτων. Copiose de hac voce egit *Wetstenius N. T.* T. I, p. 660. et *Horreus* in Miscell. Critt. lib. II. tot.

ΦΑΥ͂ΛΟΣ, η, ον, 1. proprie et generatim: *quicquid in suo genere est vile, leve, contemtum et ignobile,* φαῦλον apud Graecos dicitur, unde φαυλίζω *pro vili habeo, parvi pendo,* quod adhibent Alexandrini Ies. XXXVII, 22. pro בּוּז *spernere, contemnere,* 2 Sam. XII, 9. Ies. XLIX, 7. Mal. I, 6. pro בָּזָה idem, et Job. XXXI, 13. XLII, 6. pro מָאַס *sprevit, aspernatus est, reprobavit.* Sic legitur φαῦλος apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 9. II, 13 et 38. *Aelian,* V. H. III, 18. φαῦλοι καὶ ταπεινῶς πράττοντες. ibid. IX, 34. φαῦλαι καὶ ῥυπῶσαι ἐξωμίδες. De *tenuitate in cultu* φαυλότης legitur apud *Xenoph.* in Histor. Gr. IV, 1. 13.

2. *malus, pravus, vitiosus, perversus.* Joh. III, 20. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων quisquis enim mala patrat. ibid. V, 29. οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες qui vero male egerunt. Tit. II, 8. μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν εἰπεῖν φαῦλον non habens, quod de vobis mali dicat. Jac. III, 16. πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alex. Prov. XXII, 8. Job. IX, 23. Sirac. XX, 16. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 19. ubi τοῖς φαύλοις opponuntur οἱ καλοὶ κἀγαθοί. *Euripid.* Phoen. v. 94. — *Hesych.* φαῦλος· κακὸς, δόλιος. χαλεπὸς, εὐτελὴς, ἁπλοῦς, καταγέλαστος. *Timaeus* Gloss. Platon. φαῦλον· — εὐτελές. Lexic. MS. Bibl. Coislin. pag. 490. φαῦλον· τὸ κακὸν καὶ τὸ εὐτελές· τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ πένητος, καὶ ἀδόξου, καὶ ἀνοήτου, καὶ ἁπλοῦ. Conf. etiam interpretes ad *Thomam M.* p. 889.

ΦΈΓΓΟΣ, εος, ους, τὸ, *splendor, lux, lumen.* Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXIV, 29. σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς luna non dabit splendorem suum. Marc. XIII, 24. ubi eadem sententia legitur. Luc. XI, 33. ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος (codices haud pauci habent φῶς) βλέπωσιν ut intrantes lucem videant. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro נֹגַהּ *splendor,* 2 Sam. XXII, 12. Ezech. I, 4. 13. Joel. II, 10. III, 15. נְהָרָה idem, Job. III, 4. אוֹר *lux, lumen,* Job. XXII, 28. XLI, 8. et לֶהָבָה *flamma.* Hos. VII, 6. Speciatim vero φέγγος apud Graecos de *lumine, quod luna spargit,* usurpari, partim ex *Hesychii* testimonio, (φῶς ἡμέρας, φέγγος σελήνης,) partim ex multis Scriptorum veterum locis (v. c. *Xenoph.* de Venat. cap. V. § 4. *Euripid.* Phoeniss. v. 183.) satis constat.

ΦΕΊΔΟΜΑΙ, 1. *parco, ignosco, removeo ab aliquo mala, tutum praesto a calamitatibus, alterius miseria tangor.* Construitur cum genitivo. Sic legitur in N. T. Act. XX, 29. μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου non parcentes gregi. Rom. VIII, 32. ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, qui nec filio suo unigenito pepercit. ibid. XI, 21. εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσηται (pro φείσεται. Conf. *Blackwall* Class. Sacr. p. 432. edit. *Wolii.*) *Dionys. Hal.* V, 10. ἔπειτα ἐγὼ τῶν ἐμῶν οὐ φεισάμενος τέκνων, σοῦ φείσομαι. *Anthol.* I, 87. 4. et III,

17.

17. 1. 1 Cor. VII, 28. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι ego vero vos lubentissime tutos ac immunes praestarem ab his calamitatibus. Conf. v. 32. 2 Cor. I, 23. XIII, 2. οὐ φείσομαι admodum severe vos tractabo. 2 Petr. II, 4 et 5. οὐκ ἐφείσατο severe punivit. Alexandrini utuntur hac voce pro חָמַל *pepercit, condonavit, misertus fuit.* Gen. XIX, 16. 1 Sam. XV, 3. Hab. I, 17. Zach. XI, 16. חוּס idem, Deut. VII, 16. Nehem. XIII, 22. Joel. II, 17. Jon. IV, 10. et חָשַׂךְ, Ies. XIV, 6. LIV, 2. Jerem. XIV, 10. *Hesych.* φείδεσθαι· ἐλεεῖν. (Jon. IV, 11. Ies. LXIII, 9. Ezech. XXIV, 21.) Idem: φεῖσαι· ῥῦσαι, σῶσαι. (Nehem. XIII, 12. Job. XXXIII, 18. Psalm. XIX, 13.)

2. cum genitivo: *parce utor, abstineo.* 2 Cor. XII, 6. φείδομαι δὲ, sc. τοῦ καυχήσασθαι, sed abstineo ab illarum rerum commemoratione, seu, gloriari de hac re nolo. Sic *parcere* quoque usurpatur apud *Ovid.* Trist. III, 3. 51. *Virgil.* Aen. I, v. 261. *Horat.* Od. III, 8. 26. Cf. *Vechneri* Hellenolex. II, 2. p. 409. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΕΙΔΟΜΈΝΩΣ, *parce, illiberaliter, sordide, avare.* Adverbium, a φείδομαι *parco.* Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. IX, 6. ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει qui serit parce, parce etiam metet, h. e. qui parce eleemosynas erogat, parum a Deo recipiet.

ΦΕΛΌΝΗΣ, ου, ὁ. Vide φαιλόνης.

ΦΈΡΩ, anomalon, fut. οἴσομαι, aor. 1. ἤνεγκα, aor. 2. ἤνεγκον, 1. proprie: *fero, porto,* etiam: *affero, apporto,* et per synecdochen: *duco, adduco,* ut sit i. q. προσφέρω. Matth. XIV, 11. ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι afferebatur caput ejus in patina; et paulo post: ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς ad matrem detulit. ibid. v. 18. φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε eos mihi afferte. ibid. XVII, 17. φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε huc eum accersite. Marc. I, 32. ἔφερον πρὸς αὐτόν. ib. II, 3. VI, 27. 28. VII, 32. φέρουσιν αὐτῷ κωφόν. ibid. VIII, 22. IX, 17. 19. 20. XV, 22. καὶ φέρουσιν αὐτὸν et ducebant eum. Luc. V, 18. ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος quidam portantes in lecto hominem paralyticum. ibid. XV, 23. XXIII, 26. φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ ut post tergum Jesu ferret. ib. XXIV, 1. Joh. II, 8. IV, 33. XIX, 39. XXI, 10. 18. καὶ οἴσει, ὅπου οὐ θέλεις, sc. φέρεσθαι, ducetque te, quo duci noles. Act. IV, 34. ἔφερον τὰς τιμὰς afferebant pretia. ib. v. 37. V, 2. 16. XIV, 13. 2 Tim. IV, 13. Adde Alexandrinos Gen. XXVII, 7. XXXI, 38. Levit. II, 2. Ps. LXVIII, 32. *Longi* Pastoral. III, p. 125. ed. *Jungerm.* *Hesych.* φέρειν· βαστάζειν.

2. *admoveo, porrigo.* Joh. XX, 27. φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε admove huc digitum tuum, et ibid.: φέρε τὴν χεῖρά σου admove manum tuam.

3. sequente praepositione εἰς, *infero, importo.* Apoc. XXI, 24. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν. ib. v. 26.

4. *profero, produco.* Marc. XII, 15. φέρετέ μοι δηνάριον proferte mihi denarium. ib. v. 16. οἱ δὲ ἤνεγκαν illi vero produxerunt.

5. *profero, fero, edo,* de *fructu et proventu terrae,* i. q. ἐκφέρω. Marc. IV, 8. καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα κ. τ. λ. et edidit fructum tricesimum. Cf. Matth. XIII, 8. ubi pro ἔφερεν legitur ἐδίδου καρπόν. Joh. XII, 24. πολὺν καρπὸν φέρει multum fructum edet. ib. XV, 2. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν omnem palmitem in me, fructum non ferentem. ib. v. 4. 5. 8. 16. Eodem modo φέρειν usurpatur quoque apud Alexandrinos Ezech. XVII, 8. Joel. II, 22. Hagg. II, 20. *Philostrat.* Apoll. Epist. LVI, p. 400. ἡ γῆ φέρει καρπὸν ἡμῖν. *Aelian.* V. H. III, 18. δένδρα — — φέρειν καρπούς.

6. *duco, deduco.* Act. XII, 10. ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν venerunt ad portam ferream, quae in urbem ducit. *Aelian.* V. H. III, c. 1. ἡ ὁδὸς φέρει διὰ Θετταλίας. Ita etiam *ferre* apud Latinos usurpatur,

usurpatur, uti multis exemplis docuit *Burmannus* ad *Vellei. Paterc.* II, 27. Conf. etiam *Palairet.* Obss. Philol. p. 301.

7. *huc et illuc fero, agito, jacto,* et κατ' ἐξοχὴν usurpatur de navigio, quod, vento et procellis agitatum, cursu incerto fertur, i. q. περιφέρομαι apud *Maxim. Tyr.* I, 3. 7. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 15. ἐπιδόντες ἐφερόμεθα navi tempestati et fluctibus permissa, ferebamur. ibid. v. 17. οὕτως ἐφέροντο ita ferebantur. *Theognis* v. 671. οὕνεκα νῦν φερόμεσθα. *Homer.* Odyss. η, v. 252 seq. αὐτὰρ ἐγὼ, τρόπιν ἀγκὰς ἑλὼν νεὸς ἀμφιελίσσης, ἐννῆμαρ φερόμην. *Herodot.* III, c. 110. ἐφέροντο κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον. Vide *Bergler.* ad *Alciphr.* I, 10. Adde Alexandr. Jerem. XVIII, 14. ὕδωρ βιαίως ἄνω φερόμενον. Ies. XXVIII, 18. καταιγὶς φερομένη. Jer. XIII, 24. ὡς φρύγανα φερόμενα ὑπὸ ἀνέμου. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 344. *Ovid. Heroid.* Ep. XVIII, 79. ferebar per aquas.

8. φέρομαι *ruo, irruo, cum impetu feror.* Act. II, 2. ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας sonitus, tanquam ruentis vehementis venti. *Diogen. Laërt.* X, c. 104. § 25. διὰ τοῦ πνεύματος πολλοῦ φερομένου. *Xenoph.* de Venat. X, 21. Apud *Aelianum* in Hist. Anim. V, 24. ἐκφέρεσθαι eodem sensu usurpatur.

9. *perfero, tolero, sustineo, patienter fero.* Rom. IX, 22. Θεὸς ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ τὰ σκεύη τῆς ὀργῆς Deus cum multa longanimitate patienter tulit homines, poenis divinis dignos. Hebr. XII, 20. οὐκ ἔφερον τὸ διαστελλόμενον non poterant ferre illud interdictum. ibid. XIII, 13. τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες contumeliam ipsius causa tolerantes. Alex. Deut. I, 12. πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὸν κόπον. Prov. XXX, 21. τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέρειν. Ezech. XXXIV, 29. ὀνειδισμὸν ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι. Conf. etiam *Aelian.* V. H. IX, c. 33. *Hesych.* φέρειν· ὑπομένειν.

10. *profero ore, propono, dico, eloquor,* speciatim: *judicialiter aliquid profero.* Joh. XVIII, 29. τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; quodnam crimen affertis contra hunc hominem? Act. XXV, 7. πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου multas et graves criminationes contra Paulum proferentes. 2 Petr. I, 17. φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ cum vox in honorem ejus proferretur, seu audiretur. (*Plutarch.* Caes. p. 707. E. ταύτης τῆς φωνῆς ἐνεχθείσης πρὸς Καίσαρα.) ibid. v. 18 et 21. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία nullus prophetarum unquam proprio impulsu vaticinia protulit, vel eloquutus est. ibid. II, 11. οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν non audent contra eos coram Deo proferre convicia. *Aelian.* V. H. III, 14. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 361. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 703.

11. *probo, comprobo.* Hebr. IX, 16. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου ut testamentum ratum fiat, necesse est, ut mors testatoris probetur judicialiter. (Alii vertunt: mors testatoris intercedere debet, ut φέρεσθαι h. l. sit i. q. γίνεσθαι, v. 15.) Sic *proferre*, ut sit *probare coram judice*, legitur apud *Cic.* pro Roscio Amer. c. 24.

12. *doceo, trado, annuncio.* 2 Joh. v. 10. καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει et hanc doctrinam non tradit. *Eurip.* Heraclid. v. 637. ἥκω γε μέντοι χάρμα σοι φέρων μέγα. Idem Iphig. in Aul. v. 1536. Haec et alia multa loca, huc pertinentia, habet *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II, p. 398 seq.

13. *offero.* 1 Petr. I, 13. ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν felicitatem futuram, quae vobis offertur.

14. *ago, impello, ad aliquid faciendum commoveo.* 2 Petr. I, 21. ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι spiritu divino impulsi et quasi abrepti. *Macrob.* I, 23. feruntur divino spiritu, non suo arbitratu, sed quo Deus propellit. *Herod.* VIII, 13.

15. *curo, conservo, rego, moderor, guberno.* Hebr. I, 3. φέρων τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ qui universum sustentat et regit voluntate sua efficacissima.

efficacissima. *Chrysostomus* ad h. l. φέρων· κυβερνῶν, διαπίπτοντα συγκρατῶν. Ita נָשָׂא quoque sumitur Ies. XLVI, 3. LXIII, 9. et סָבַל apud Judaeos, ut *Schoettgen.* in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. docuit.

16. φέρομαι *pergo, progredior, me converto, festino ad aliquid proponendum.* Hebr. VI, 1. ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα ad perfectiorem doctrinam progrediamur. Saepius in N. T. non legitur. Conf. quae de hac voce copiose disputavit *Irmisch.* in Excursu ad *Herodian.* I, 5. 9. T.I. Opp. p. 872 seq.

ΦΕΥ͂ΓΩ, fut. ξω, 1. *fugio, confugio, me recipio, celeriter abeo.* Matth. II, 13. καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον et recipe te in Aegyptum. ib. VIII, 33. X, 23. XXIV, 16. φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη in montanas regiones se recipiant. ibid. XXVI, 56. Marc. V, 14. XIII, 14. XIV, 50. 52. XVI, 8. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου et relinquentes sepulcrum celeriter discesserunt. Cf. Matth. XXVIII, 8. καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου κ. τ. λ. Sic etiam φεύγειν apud Graecos haud raro reperitur, ut sit: *celeriter ire, abire, proficisci,* (Vide *Aelian.* V. H. XII, 44.) et *fugere* apud Latinos, v. c. *Cic.* Famil. VII, Ep. 26. s. 1. Luc. VIII, 34. XXI, 21. Joh. X, 5. 12. 13. Act. VII, 29. XXVII, 30. Apoc. XII, 6.

2. *effugio, evado, averto a me.* Matth. III, 7. φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς ut avertatis a vobis imminentes poenas. ibid. XXIII, 33. πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; quomodo supplicium gehennae effugietis? Luc. III, 7. Hebr. XI, 34. ἔφυγον στόματα μαχαίρας aciem gladii effugerunt. ib. XII, 25. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, scil. τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, quodsi enim illi non potuerunt effugere poenas divinas. Adde Alex. Job. XXX, 3. Obadia v. 14.

3. *caveo, sollicite vito, evito.* 1 Cor. VI, 18. φεύγετε τὴν πορνείαν. ib. X, 14. φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας diligenter et sedulo cavete vobis ab omni idololatria. 1 Tim. VI, 11. ταῦτα φεῦγε. 2 Tim. II, 22. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε.

4. metaphorice φεύγειν is dicitur, *cujus vis ac potestas infracta ac imminuta est,* metaphora desumta ab hoste profligato. Jacob. IV, 7. ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν resistite diabolo, nec amplius vos ad peccata sollicitare ac seducere valebit.

5. *fugere ab aliquo* metaphorice *res* dicitur, *cujus aliquis non potest compos fieri.* Apoc. IX, 6. καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

6. *intereo, evanesco.* Apoc. XVI, 20. καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. ib. XX, 11. οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΗ͂ΛΙΞ, κος, ὁ. *Felix.* Est nomen undecimi Judaeae procuratoris, qui fuit Claudii, imperatoris, et matris ejus, Antoniae, libertus, frater Pallantis, et in praesidio antecessorem habuit Cumanum, successorem vero Porcium Festum. *Tacit.* Hist. V, c. 9. s. 6. *Claudius,* inquit, *defunctis regibus, aut ad modicum redactis, Judaeam provinciam equitibus Romanis, aut libertis permisit, e quibus Antonius Felix per omnem saevitiam ac libidinem jus regium servili ingenio exercuit, Drusilla, Cleopatrae et Antonii nepte, in matrimonium accepta: ut ejusdem Antonii Felix progener, Claudius nepos esset.* *Joseph.* A. J. XX, c. 7. § 1. πέμπει καὶ Κλαύδιος Φήλικα, Πάλλαντος ἀδελφὸν, τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν προστησόμενον πραγμάτων. Idem de B. Jud. II, c. 13. § 2. In N. T. commemoratur tantum Act. XXIII, 24. 26. XXIV, 3. 22. 24. 25. 27. XXV, 14.

ΦΗ΄ΜΗ, ης, ἡ, *rumor, fama,* a φημὶ *dico.* Bis tantum in N. T. legitur. Matth. IX, 26. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην et fama hujus rei totam illam regionem pervasit, seu sparsa est per totam illam regionem. Confer *Schwarzii* Obss. ad *Olearium* de

de Stilo N. T. p. 202 seq. et Ejusdem Comment. Critt. L. Gr. p. 1382. Luc. IV, 14. In versione Alexandrina respondet hebraico שְׁמוּעָה idem. Prov. XVI, 1. *Hesych.* φήμη· ἀκοὴ, ὀνομασία. Apud graecos Scriptores φήμη quandoque de *nuntio*, *narratione*, (*Eurip.* Phoen. v. 1235.) etiam de *oraculis* adhibetur. Cf. *Ernesti* Ind. ad *Xenoph.* Memorabilia.

ΦΗΜῚ, aor. 2. ἔφην, 1. *aio*, *dico*, ab inusitato φάω *dico*. Matth. VIII, 8. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη respondit centurio. ibid. XIV, 8. XXV, 21 et 23. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ tunc dominus ejus eum ita est allocutus. ibid. XXVI, 61. Luc. VII, 44. XXII, 58. XXIII, 3. Act. VIII, 36. X, 28. 31. XVII, 22. ἔφη hanc orationem ad eos habuit. ibid. XIX, 35. XXII, 2. XXIII, 17. 18. 35. XXV, 5. 22. 24. XXVI, 1. 24. 32. Rom. III, 8. καθώς φασί τινες sicut aliqui dicunt. 1 Cor. VI, 16. VII, 29. τοῦτο δέ φημι haec vero est mea mens, seu, hoc dico et suadeo vobis eo consilio. ibid. X, 15. κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι vos ipsi dijudicate, annon probanda sint, quae jam dicturus sum. ibid. v. 19. τί οὖν φημί; quorsum haec dico? ibid. XV, 50. τοῦτο δέ φημι hoc vero vobis certissime affirmo. 2 Cor. X, 10. φησὶ criminantur adversarii mei. Graeci τῷ φησὶ utuntur de omnibus personis et utroque numero, uti Latini verbo *inquit*. Vide *Gronov.* et *Drakenborch.* ad *Liv.* XXXIV, 3. et *Storrii* Obss. ad Syntaxin et Analog. Hebr. p. 413. Hebr. VIII, 5. *Hesych.* φημί· λέγω.

2. *respondeo*. Matth. IV, 7. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς respondit ei Jesus. ibid. XIII, 29. XVII, 26. XIX, 21. XXI, 27. XXVI, 34. XXVII, 11. 65. Marc. XIV, 29. Luc. VII, 40. XXII, 70. Joh. I, 23. IX, 38. Act. II, 38. VII, 2. X, 30. XVI, 37. XXII, 27. 28. XXIII, 5. XXVI, 25. 28.

3. *interrogo*. Matth. XXVII, 23. Act. XVI, 30. XXI, 37. Saepius in N. T. non legitur.

ΦῆΣΤΟΣ, ου, ὁ, (*Porcius*) *Festus*. Nomen procuratoris Judaeae, qui successit Felici, origine latinum. Commemoratur in N. T. Act. XXIV, 27. XXV, 1. 4. 9. 12. 13. 14. 22. 23. 24. XXVI, 24. 25. 32. Vide *Josephi* A. J. XX, 8. 9. et B. J. II, 13. 7.

ΦΘΆΝΩ, fut. φθάσω, aor. 1. ἔφθασα, 1. *pervenio*, de motu locali, quo aliquo ferimur, i. q. ἀφικνέομαι, cum qua voce etiam permutatur 2 Cor. X, 14. ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ ad vos etiam pervenimus tradendo doctrinam christianam, seu, nam vestrae quoque urbi doctrinam christianam importavimus.

2. φθάνειν εἴς τι, vel ἐπί τινα metaphorice aut *res* dicitur, *quae alicui contingit et evenit*, aut *homo*, *qui aliquid consequitur*, *et particeps redditur alicujus rei*. *Hesych.* φθάνει· καταλαμβάνει. Matth. XII, 28. ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ hoc sane argumento est, vobis jam copiam factam esse felicitatis in regno Messiae consequendae; ubi videndus *Wetstenius*. Luc. XI, 20. Rom. IX, 31. εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε ad religionem christianam, quae vere hominibus offert τὴν δικαιοσύνην, non accedit. Phil. III, 16. εἰς ὃ ἐφθάσαμεν ad quam religionis cognitionem pervenimus. 1 Thess. II, 16. ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος evenient autem ipsis aliquando poenae gravissimae. Adde Alex. Eccl. VIII, 14. Dan. IV, 25. *Homer.* Iliad. λ', v. 451. Conf. etiam *Meibom.* ad *Cebetis* Tabulam p. 28. et *Wetstenii* *N. T.* T. II, p. 300.

3. cum accusativo: *praevenio*, *anteverto*, et ex adjuncto: *praesto*, *antecello*. 1 Thess. IV, 15. οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, h. e. vel: non praeveniemus in resurrectione eos, qui jam obdormiverunt, vel mortui sunt, vel non praestantioris conditionis erimus prae iis, quos non superstites in vita deprehensurus sit dies iste sollennis. Adde Sapient. VI, 13. XVI, 28. Sirac. XXXIII, 20. *Xenoph.* Mem. II, 3. 14. ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς φίλους εὐεργετῶν. Idem Anab. I, 3. 14.

14. *Suid.* φθάνει· αἰτιατικῇ, προλαμβάνει. *Hesych.* et *Etym. M.* φθάνειν· προήκειν, προλαμβάνειν. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. φθάνει· προτρέχει, προκαταλαμβάνει. Cf. etiam *Thomam M.* p. 893. et ibi interpretes, ac *Wetstenii N. T.* T. II, p. 304. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΘΑΡΤΌΣ, ἡ, ὀν, *corruptibilis, fluxus, caducus, mortalis, corruptus, vilis, nullius pretii.* Est verbale a tertia persona perf. pass. ἔφθαρται, verbi φθείρω *corrumpo, depravo, perdo, destruo.* Rom. I, 23. φθαρτοῦ ἀνθρώπου hominis mortalis. 1 Cor. IX, 25. φθαρτὸν στέφανον coronam, quae mox flaccescit. ibid. XV, 53. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν nam corpus hoc interiturum debet fieri expers interitus; ubi φθαρτὸν cum θνητὸν permutatur. ibid. v. 54. 1 Petr. I, 18. τὰ φθαρτὰ, h. e. res viles, fluxae et caducae, v. c. aurum et argentum, opponuntur τῷ τιμίῳ αἵματι, quo, tanquam pretio redemtionis, Christus homines liberavit a suppliciis peccatorum. ibid. v. 23. σπορὰ φθαρτὴ semen, quod una cum fructibus mox perit. Saepius in N. T. non legitur. Adde Sapient. IX, 15. φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν. ibid. XIV, 8. XIX, 21. 2 Macc. VII, 16. *Hesych.* φθαρτόν· θνητόν. *Cyrilli* Lexic. MS. Brem. φθαρτόν· θνητὸν, δεχόμενον ἀλλοίωσιν, ἢ διάλυσιν.

ΦΘΈΓΓΟΜΑΙ, fut. φθέγξομαι, 1. proprie: *sono, sonum edo.* Sic legitur v. c. apud *Xenoph.* Anab. VI, 1. 15. de aquila clangente, et ibid. IV, 2. 5. V, 2. 11. de tubae sono.

2. *vocem emitto, loquor, clamo.* 2 Petr. II, 16. ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον asina muta humana voce locuta est. ibid. v. 18. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι superba enim et summae vanitatis plena loquentes. φθέγγεσθαι h. l. plus esse, quam λαλεῖν, nempe *crepare, jactare,* statuit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 447. Alexandrini usi sunt hac voce pro דִּבֵּר *locutus, elocutus est,* Job. XIII, 7. Prov. XVIII, 24. הִבִּיעַ *eructavit verba, locutus est,* Psalm. LXXVIII, 2. XCIV, 4. et שָׁאַג *rugivit, magna voce clamavit.* Amos I, 2. etc. Adde ex libris apocryph. Sapient. I, 8. VIII, 13. Sirac. XIII. 25. *Thucyd.* VII, cap. 71. *Euripid.* Phoen. v. 488. *Philostrat.* Vit. Soph. I, c. 16. sect. 13. ἀλλοτρίᾳ γλώττῃ δόξομεν φθέγγεσθαι. Hinc φθέγμα *eloquium, sermo.* Sapient. I, 11.

3. *doceo.* Act. IV, 18. ubi φθέγγεσθαι notare videtur *privatim docere,* quia a διδάσκειν distinguitur, quod est *palam doctrinam tradere.* Saepius in N. T. non legitur.

ΦΘΕΊΡΩ, fut. φθερῶ, 1. proprie: *corrumpo,* physice, *perdo et destruo aliquid, ex pristino statu in deteriorem transfero, depravo,* a φθέω *corrumpo.* Sic haud infrequenter in graecorum Scriptorum monumentis legitur, v. c. apud *Aelian.* V. H. II, c. 25. ubi *interficere* notat. ibid. VIII, 11. ubi φθείρεσθαι est *interire,* et apud Alexandrinos, v. c. Ies. XXIV, 3. φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ καὶ προνομῇ προνομευθήσεται. ibid. v. 4. Exod. X, 15. Deut. XXXIV, 7. Sap. XVI, 27. τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον. *Hesych.* φθείρεται· ἀπόλλυται.

2. *laedo, noceo, injuria afficio.* 2 Cor. VII, 2. οὐδένα ἐφθείραμεν neminem vestrum injuria affecimus, aut postulanda mercede ad incitas redegimus. Vide *Abreschii* Dilucidatt. Thucyd. p. 267.

3. *in omnis generis mala praecipito, miserum reddo, punio.* 1 Cor. III, 17. φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεὸς hunc Deus gravissime puniet. Jud. v. 10. ἐν τούτοις φθείρονται per ea pereunt, h. e. perniciem sibi et gravissima mala conciliant. Conf. 2 Petri II, 12.

4. metaphorice: *quoad doctrinam et mores perverto et corrumpo, seduco, peccatis immergo, vel foedo.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. III, 17. εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει si quis hunc coetum, Deo sacrum, doctrina pariter ac exemplo depravat. ibid. XV, 33. φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαὶ prava

 consortia

consortia et colloquia corrumpunt bonos mores. 2 Cor. XI, 3. οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστὸν ita etiam animi vestri corrumpantur, ut declinent ac deflectant a sinceritate et puritate doctrinae ac morum, quam postulat religio christiana. Eph. IV, 22. τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης qui se corrumpit ipse, dum pravis cupiditatibus se regi patitur. Apoc. XIX, 2. ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* φθείρεται, πλανᾶται. Conf. etiam *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIV, cap. 27.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΌΣ, ἡ, ὸν, *autumnalis, in autumnum incidens,* deinde: *emarcidus, fructus perdens,* a φθινόπωρον *autumnus,* seu proprie *ultimum ejus tempus, in quo arbores fructibus sunt spoliatae, folia ex illis decidunt,* et *ad tempus marcescunt, nullum fructum proferentes,* ex φθίνω *deficio, ad finem vergo,* (Job. XXXI, 26.) etiam *corrumpo, perdo, interimo,* et ὀπώρα *autumnus,* item *fructus autumnalis. Hesych.* φθινόπωρον· ὁ ἀπὸ τῆς πεντεκαιδεκάτης Αὐγούστου μηνὸς ἕως τῆς πεντεκαιδεκάτης Δεκεμβρίου. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς δευτέρας Αὐγούστου ἕως πάλιν εἰκοστῆς δευτέρας Δεκεμβρίου. *Thom. M.* p. 895. φθινόπωρον κάλλιον, ἢ μετόπωρον; ubi videndus *Oudendorpius.* Sic legitur semel tantum in N. T. Jud. v. 12. δένδρα φθινοπωρινὰ arbores, quales sunt vertente autumno, aridae, sine foliis et fructibus, (ἄκαρπα, ut in sequentibus explicationis causa additur,) cum quibus eleganter h. l. comparantur *falsi doctores,* a quibus nulla ad ecclesiam christianam redundat utilitas. *Vulgatus* vertit, *arbores auctumnales. Syrus:* ܐܝܠܢ̈ܐ ܕܝܒܫ ܦܐܪ̈ܝܗܘܢ *arbores, quarum fructus emarcuit.* Similis vox est φθινόκαρπος apud *Pindarum* Pyth. IV. v. 471. δρῦς φθινόκαρπος quercus, quae fructus amisit. *Phavorino'* φθινόπωρον est νόσος sc. φθίνουσα ὀπώρας, *morbus, corrumpens fructus,* quo fit, ut ad maturitatem pervenire nequeant, sed potius arescant, putrescant et tempestive decidant. Commode itaque δένδρα φθινοπωρινὰ explicari possunt de *arboribus, morbo, fructus corrumpente, affectis,* quae sunt symbolum hominum, qui nihil boni proferre possunt. *Pindar.* Pyth. ί, v. 161. μὴ φθινοπωρὶς ἀνέμων χειμερία κατάπνοα δαμαλίζοι χρόνον ne fructibus exitialis ventorum hibernus flatus profliget ei tempus. Conf. *Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 159. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 736 seq.

ΦΘΟΓΓΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *sonus, tonus,* v. c. quem instrumenta musica edunt. Est verbale a praet. med. inusitato ἔφθογγα, verbi φθέγγομαι *sono, sonum emitto.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 7. ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ nisi distinctum sonum edant. *Arrian.* III, 6. φθόγγος est sonus musicus, sive in vocum, sive in nervorum cantu. Sap. XIX, 18. ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγος τοῦ ῥυθμοῦ. *Philostratus* in Vita Apollonii Lib. V, cap. 21. p. 205. foramina adeo sonorum in tibiis φθόγγους appellat. Conf. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 473. et *Stephani* Thesaur. Ling. Gr. T. I. p. 1791.

2. *vox.* Rom. X, 18. εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν in omnem terrarum orbem exivit vox eorum, h. e. ubique per eos traditur doctrina christiana. Psalm. XIX, 4. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 52. et *Wolfii* Curas Philol. T. II. p. 218 seq. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* φθόγγος· φθογγὴ, φωνὴ καὶ τὰ ὅμοια. Idem: φθογγή· φθέγμα ἢ φωνή. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. φθόγγος· ἦχος.

ΦΘΟΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *invideo, aemulor,* a φθόνος *invidia.* Semel tantum in N. T. legitur Galat. V, 26. ἀλλήλοις φθονοῦντες vobis invicem invidentes. Jacob. IV, 2. *Erasmus* et alii loco φονεύετε legere jubent φθονεῖτε, sed recepta lectio non sollicitanda videtur.

ΦΘΌΝΟΣ, ου, ὁ, *invidia,* seu *ille animi affectus, quo moleste ferimus, bonum aliquod obtingere alicui,* πάθος λύπης, quod. h. l. ex *Etym. M.* supplendum

um est.) ἐπὶ τῇ τοῦ πέλας εὐπραγίᾳ interprete *Hesychio*, *aemulatio*, *superbia*. Rom. I, 29. μεστοὺς φόνου. Galat. V, 21. φθόνοι, Philipp. I, 15. διὰ φθόνον invis mihi muneris apostolici digni. 1 Tim. VI, 4. φθόνος, ἔρις. II, 3, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ invidiae resistit spiritus. Alii nt: contra invidiam concupiscit facit spiritus; ut ἐπιποθεῖν suma. l. in significatione hebraica gationis Hiphil. 1 Petr. II, 1. *Xenoph*. Memor. III, c. 9. § 8. er metonymiam effectus denotat *acerbissimum*, quod sequitur in, et unde nascitur *invidia*. Ita iendum est, quando Judaei h. XXVII, 18. et Marc. XV, dicuntur Christum διὰ φθόνον lisse Pilato. Saepius in N. T. egitur.

ΦΘΟΡΑ', ᾶς, ἡ, 1. proprie: *corruputrefactio, exitium, perditio, mors*. erbale a perf. med. ἔφθορα, verbi *corrumpo, perdo*. Sic legitur in 1 Cor. XV, 42. σπείρεται (scil.) ἐν φθορᾷ conditur corpus interi et putrefactioni obnoxium, i. q. ται σῶμα φθαρτόν. 2 Petr. II, 12. γα ζῶα — — γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν tanquam animalia, raexpertia — quae destinata sunt, hominibus capiantur et interfiar; ubi φθορὰ pro σφαγὴ positum Adde Ies. XXIV, 3. Jon. II, 7. ναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωή μου. Sa. XIV, 12. 25. *Artemidor*. I, 81. ch. φθορά· ὄλεθρος· *Cyrillus Alex*. lossar. Gr. min. ed. Matthaei I. p. 15. φθορά· ἡ διάζευξις τῆς ἀπὸ τοῦ σώματος.

er metonymiam: *res corrupti- t putrefactioni ac morti obnoxia*, tim vero *corpus humanum, quaest corruptibile*. Sic legitur in 1 Cor. XV, 50. οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν σίαν κληρονομεῖ corpus hoc corbile non potest fieri incorruptiseu, non pervenire potest ad staturae felicitatis in coelo immutabilem; ubi ἡ φθορὰ est i. q. σὰρξ καὶ αἷμα in eodem commate.

3. *mala, calamitates, miser ac vilis status*. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 21. ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς fore, ut Christiani aliquando liberentur a calamitatibus et malis, quibus in praesenti sunt obnoxii. Opponitur ibi τῇ δουλείᾳ τῆς φθορᾶς, ἡ ἐλευθερία τῆς δόξης. Ita quoque שַׁחַת usurpatur Psalm. CIII, 4. τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωήν σου. Κατ' ἐξοχὴν vero φθορὰ in N. T.

4. dicitur *miseria, quae est vitiositatis ac peccatorum poena*. Galat. VI, 8. ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, h. e. vitiositatis hujus poenas dabit in futura vita; nam τῇ φθορᾷ opponitur ibidem ζωὴ αἰώνιος. Coloss. II, 22. ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει quarum rerum omnium usus poenas affert. Eodem modo usurpatur quoque haec vox apud Alexandrinos Micha II, 10. ἕνεκεν ἀκαθαρσίας διεφθάρητε φθορᾷ.

5. metaphorice: *depravatio per peccatum et varia vitia, impietas, vitiositas*. 2 Petr. I, 4. ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς fugientes hujus saeculi vitiositatem, e prava concupiscentia oriundam. ibid. II, 12. ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν per impietatem ipsorum. Alii interpretes vertunt: per miseriam, quam propria culpa sibi contraxerunt; sed prior explicatio ob sequens καταφθαρήσονται praeferenda videtur. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΆΛΗ, ης, ἡ, *phiala, vas planum ac repandum vini, vel aquae, pretiosum praesertim, crater*, et per metonymiam: *res phiala contenta*. Legitur in N. T. tantum Apoc. V, 8. καὶ φιάλας χρυσᾶς et phialas aureas. ibid. XV, 7. XVI, 1 — 4. 8. 10. 12. 17. XVII, 1. XXI, 9. Alexandrini usi sunt hac voce pro מִזְרָק *crater*. Exod. XXVII, 13. Num. IV, 14. Nehem. VII, 70. Pro hebraico גָּבִיעַ, est in fragmentis *Symmachi* Genes. XLIV, 2. *Xenoph*. *Cyrop*. I, 3. 7. *Anab*. IV, 7.

7. 19. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. φιάλαι· — — ἢ καὶ ποτήρια. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 769.

ΦΙΛΆΓΑΘΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *amans et studiosus boni, recti ac honesti,* aut *amans probos, recti et honesti studiosos.* Compositum enim est ex φίλος *amicus* et ἀγαθὸς *bonus.* Tantum legitur in N. T. Tit. I, 8. ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, κ. τ. λ. ubi tam hominum bonorum, quam virtutis amorem exprimere videtur. Opponitur ei ἀφιλάγαθος. 2 Tim. III, 3. Conf. *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1426. Praeterea legitur haec vox Sapient. VII, 22. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα φιλάγαθον.

ΦΙΛΑΔΈΛΦΕΙΑ, ας, ἡ, *Philadelphia.* Nomen urbis. Hujus nominis tres urbes erant, una in Aegypto, alia in Syria et tertia in Lydia. In N. T. locis (Apoc. I, 11. III, 7.) in quibus tantum commemoratur, intelligenda est urbs Lydiae, provinciae Asiae minoris, ad Tmoli, montis, radices et Caystrum fluvium sita, in loco, ob frequentes terrae motus ita periculoso, ut, quum maxime floreret, tamen civibus infrequens esset, qui sparsim in agris habitabant, crebrum urbis tremorem metuentes. Nomen accepit a rege, Attalo Philadelpho, Eumenis fratre, suo conditore. Designat autem proprie *dilectionem fratrum;* componitur enim ex φίλος *amicus* et ἀδελφὸς *frater.* Ludi ibi solennes olim fuerunt. Vide *Cellarii* Geogr. Plen. Lib. III, c. 4. § 17. p. 117. *F. Stosch.* Syntagma Diss. VII, de totidem urbibus Asiae in Apocalypsi p. 154 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 750.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΊΑ, ας, ἡ. Apud graecos scriptores *amorem erga fratres* et omnino *consanguineos* significat. (*Themistius* VI, p. 76. C. σημεῖον ἐστι φιλαδελφία φιλανθρωπίας, καὶ ὥσπερ ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον τῆς πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους εὐνοίας, ἡ πρὸς συγγόνους καὶ ὁμοσπόρους, κ. τ. λ.) in N. T. autem est *amor et benevolentia erga fratres,* h. e. *Christianos,* (qui in N. T. κατ' ἐξοχὴν ἀδελφοὶ appellantur. Vide supra ad ἀδελφὸς dicta.) speciatim: *benevolentia, quae cernitur in sublevanda Christianorum inopia ac miseria,* adeoque non tam late patet ac vocabulum φιλανθρωπία, quod de *humanitate,* h. e. *omnium hominum amore* adhibetur. Compositum est ex φίλος *amicus* et ἀδελφὸς *frater.* Legitur tantum in N. T. Rom. XII, 10. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι tenerrimo amore vos invicem, velut fratres, prosequimini. 1 Thess. IV, 9. περὶ τῆς φιλαδελφίας de liberalitate ac beneficentia erga Christianos. Hebr. XIII, 1. ἡ φιλαδελφία μενέτω. Cf. v. 2. 1 Petr. I, 22. 2 Petr. I, 7. ubi ἡ φιλαδελφία diserte distinguitur ab ἀγάπη, h. e. amore eo, quem omnibus hominibus praestare tenemur. Conf. Rom. XII, 9 et 10.

ΦΙΛΆΔΕΛΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *amans fratrum,* h. e. *Christianorum, fraterna praeditus charitate erga Christianos.* Cf. φιλαδελφία. Legitur tantum in N. T. 1 Petr. III, 8. φιλάδελφοι amore fraterno invicem vos amplectamini. Praeterea legitur 2 Macc. XV, 14. *Xenoph. Mem.* II, 3. 17.

ΦΊΛΑΝΔΡΟΣ, ου, ἡ, *amans mariti, debita officia marito praestans,* ex φίλη *amica* et ἀνὴρ *vir, maritus.* Legitur tantum in N. T. Tit. II, 4. φιλάνδρους εἶναι ut maritis suis debita officia praestent. Aliquoties hanc vocem quoque apud *Plutarchum* occurrere, observavit *Elsnerus* in Obs. Sacr. T. II. p. 323. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 372.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΊΑ, ας, ἡ, *amor erga homines, humanitas,* a φιλάνθρωπος, ου, ὁ, ἡ, *hominum amans, humanus* (*Xenoph.* de Re Equestr. II, 3. Sapient. VII, 23. XII, 19. 2 Macc. IV, 11.) ex φίλος *amicus, amans* et ἄνθρωπος *homo.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. XXVIII, 2. παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν non exiguam humanitatem nobis exhibuerunt. 2 Macc. VI, 22. et XIV, 9. ἔχεις πρὸς ἅπαντας εὐαπάντητον φιλανθρωπίαν. *Aelian.* V. H. II, 4. Tit. III, 4. ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ ἐπεφάνη amor Dei erga homines

homines se exseruit. *Thom. M.* p. 896. φιλανθρωπία, οὐ μόνον ἡ ἀπὸ τῶν ὑπερεχόντων εἰς τοὺς ἐλάττους εὐμένεια, ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία περὶ ἡμᾶς καὶ τοῦ βασιλέως περὶ τὸν ὑπήκοον, καὶ τῶν ἀρχόντων πρὸς τοὺς ὑπὸ χεῖρα, ἀλλὰ καὶ ἡ τινὸς ἁπλῶς πρὸς ὁντινοῦν φιλία καὶ διάθεσις ἀγαπητικὴ κ. τ. λ. Conf. *Raphelii* Annotatt. Xenophont. p. 302. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 377.

ΦΙΛΑΝΘΡΩ´ΠΩΣ, *humane, humaniter.* Adverbium a φιλάνθρωπος *humanus, hominum amans,* quod semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 3. φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος Julius humaniter tractans Paulum. 2. Macc. IX, 27. ἐπιεικῶς καὶ φιλανθρώπως. *Demosthenes* p. 411. 10. ed. *Reiske,* φιλανθρώπως πάνυ τούτῳ ἐξεχρήμην.

ΦΙΛΑΡΓΥΡΙ´Α, ας, ἡ, *amor argenti,* seu *pecuniae, auri sacra fames, immoderata opum appetitio earumque corradendarum nimium studium, avaritia,* a φιλάργυρος, quod vide. Legitur tantum in N. T. 1 Tim. VI, 10. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν φιλαργυρία mater omnium malorum est nimia opum aviditas. Alex. Jerem. VIII, 10. ὅτι πάντες φιλαργυρίαν (hebr. בֶּצַע) ἀποδιώκουσι. *Polyb.* IX, 25. 4. *Hesych.* φιλαργυρία· φιλοχρηματία. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 349.

ΦΙΛΑ´ΡΓΥΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *amans argenti, pecuniae ac opum cupidus, avarus,* ex φίλος *amicus, amans* et ἄργυρος, ου, ὁ, *argentum, pecunia.* Bis tantum in N. T. legitur. Luc. XVI, 14. ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυροι ὑπάρχοντες audiverunt vero haec omnia Pharisaei, quos divitiarum amor ac studium tenebat. 2 Tim. III, 2. *Aelian.* V. H. IX, 1. ἦν μὲν γὰρ καὶ φύσει φιλάργυρος ὁ Κῷος. *Xenoph. Mem.* III, 1. 10. *Pollux* III, 112. Hinc φιλαργυρέω *amo pecuniam, avarus sum,* quod legitur 2 Macc. X, 20. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 766.

ΦΙ´ΛΑΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie in bonam partem dictus est olim, *qui se ipsum amat suaeque utilitati prospicit;* sed usu loquendi tracta est haec vox in partem pejorem, ita, ut de *eo* adhiberetur, *qui omnia ad propria revocat commoda et, nimio sui amore ductus, sibi in omnibus nimis placet, ita, ut omnes praeter se contemnat ac negligat,* ex φίλος *amicus, amans* et αὐτὸς *ipse.* Legitur tantum in N. T. 2 Tim. III, 2. φίλαυτοι perverso ac nimio sui amore ducti et abrepti. *Hesych.* φίλαυτοι· οἱ ἑαυτοὺς φιλοῦντες. Hinc φιλαυτία *nimius ac perversus sui ipsius amor. Hesych.* φιλαυτία· τὰ πάντα πρὸς τὰ ἑαυτῷ ἀρέσκοντα πράττειν. Legitur praeterea vox φίλαυτος apud *Aristotel.* de Rep. II, 5. ad Nicomach. IX, 8. et *Philonem* de Alleg. T. I. p. 53. 3.

ΦΙΛΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *amo, amore complector, vel prosequor, diligo, a* φίλος *amicus, amans.* Matth. X, 37. ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ quicunque parentes suos in amore mihi praetulerit; et paulo post: ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ qui filium, aut filiam pluris fecerit, quam me. Joh. V, 20. ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν pater enim, quia diligit filium. ibid. XI, 3. ὃν φιλεῖς quem tantopere amas. ibid. v. 36. πῶς ἐφίλει αὐτόν; quam tenero amore eum est prosequutus! ibid. XV, 19. XVI, 27. αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε pater enim sua sponte vos amat, quia me amatis et mei veri sectatores estis. ibid. XX, 2. ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς quem prae caeteris Jesus amabat. ibid. XXI, 15. 16. 17. 1 Cor. XVI, 22. ubi φιλεῖν Ἰησοῦν generatim significat: verum Christi cultorem et sectatorem esse. Prov. VIII, 17. Tit. III, 15. Apoc. III, 19. Alexandrini saepius hanc vocem adhibuerunt pro אָהַב *amavit, dilexit,* v. c. Genes. XXXVII, 3. Hos. III, 1. etc. *Hesych.* φιλεῖ· —— κατὰ ψυχὴν ἀγαπᾷ.

2. in deteriorem partem: *nimis ac cupide amo.* Joh. XII, 25. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ qui conservandae vitae suae nimium cupidus est. Hoc Graeci

Graeci uno verbo φιλοψυχεῖν exprimere solent. Vide *Euripid.* Heraclid. v. 519.

3. *delector, desiderio alicujus rei flagro, libenter habeo, affecto.* Matth. XXIII, 6. φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις amant primam in conviviis sedem. Conf. Marc. XII, 38 et 39. et Luc. XX, 46. ubi ἀγαπᾷν cum voce θέλειν permutatur. Apoc. XXII, 15. πᾶς ὁ φιλῶν ψεῦδος omnis, qui delectatur mendacio. Eodem modo אָהַב usurpatur Genes. XXVII, 4. 9. 14. Prov. VIII, 17. XXIX, 3. ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν, et Ps. XXXIV, 12. ubi cum voce חָפֵץ permutatur. Adde ex libris apocryphis Sap. VIII, 2.

4. *soleo, lubenter soleo.* Matth. VI, 5. φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς προσεύχεσθαι lubenter solent in synagogis preces facere. Ies. LVI, 10. אֹהֲבֵי לָנוּם, Alex. φιλοῦντες νυστάξαι. *Aelian.* V. H. XIV, 37. φιλῶ δὲ μηδὲ τὰ ἀγάλματα, μηδὲ τὰς εἰκόνας ἀργῶς ὁρᾷν. *Xenoph.* de Mag. Equit. cap. 7. § 9. φιλοῦσι δέ πως στρατιῶται, ὅσῳ ἂν πλείους ὦσι, τοσούτῳ πλείω ἁμαρτάνειν. *Eurip.* Phoen. v. 864. *Herodian.* I, 2. 8. ubi videndus *Irmisch.* in Excursu ad h. l. p. 800. Conf. *Gatakerum* ad *Marc. Antonin.* X, 21. p. 303. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 321. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 24 seq. *Hesych.* φιλεῖ· εἴωθεν. Eodem modo usurpatur quoque apud Graecos ἐρᾷν (v. c. *Herodian.* I, 3. 15. ἐρᾷ γὰρ τὸ βάρβαρον καὶ ἐπὶ ταῖς τυχούσαις ἀφορμαῖς ῥᾷστα κινεῖσθαι.) et *amare* apud Latinos, v. c. *Horat.* III, Od. XVI, v. 10. "et perrumpere amat saxa." Ib. II, Od. III, 10. Epod. VIII, 15. *Tacit.* Annal. IV, 9. 3. Conf. *Dan. Vechneri* Hellenolexiam II. c. 2. p. m. 402.

5. *osculor, deosculor,* ita, ut omissum sit τῷ στόματι, i. q. καταφιλέω. Matth. XXVI, 48. ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι quem osculatus fuero, ille est. Marc. XIV, 44. Luc. XXII, 47. *Aelian.* V. H. I, 15. *Arrianus* de Venat. V, 5. καὶ τὸ στόμα ἐφαρμόζει τῷ στόματι ὡς φιλοῦσα. *Theocrit.* Idyll. II, v. 127. Hist. Esther. XIII, 13. ὅτι ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ, κ. τ. λ. *Vulgatus* vertit: *libenter enim pro salute Israelis etiam vestigia pedum ejus deosculari paratus essem.* Tob. VI, 17. ὡς ἤκουσε Τωβίας ταῦτα, ἐφίλησεν αὐτήν. Aliquoties etiam φιλεῖν in versione Alexandrina pro נָשַׁק *osculatus, deosculatus est* usurpatum reperitur, v. c. Gen. XXVII, 26. 27. Job. XXXI, 27. Cant. I, 2. VIII, 1. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 523. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΊΛΗ, ης, ἡ, *amica,* a φίλος *amicus.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. XV, 9. συγκαλεῖται τὰς φίλας convocat amicas. Praeterea quoque reperitur in fragmentis *Aquilae* Cantic. I, 14. *Xenoph. Mem.* III, 11. 16. et II, 1, 23.

ΦΙΛΗΔΟΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *voluptatibus deditus, amans voluptatum, voluptuosus,* ex φίλος *amans* et ἡδονὴ *voluptas.* Semel tantum legitur in N. T. 2 Tim. III, 4. ubi φιλήδονοι sunt, qui voluptatibus suis tantum indulgent et omnes cogitationes suas in iis, quae carnem delectant et effrenatis cupiditatibus satisfaciunt, defigere solent, ita, ut cultum summi numinis prorsus negligant. *Philo* de Agricult. T. I. p. 313. 49. *Plutarch.* de Liber. Educ. p. 6. B. *Polyb.* XL. 6. 11. *Cicero* ad Famil. XV, 19. *Suid.* φιλήδονον· τὸν ταῖς ἡδοναῖς χαίροντα.

ΦΊΛΗΜΑ, τος, τὸ, *osculum.* Est verbale a prima pers. perf. pass. πεφίλημαι, verbi φιλέω, quod inter alia quoque notat: *suaviare, basiare,* quia osculum est amoris signum, vel effectus. Luc. VII, 45. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας osculum mihi non dedisti, quo scilicet hospes convivas blande ac amice excipiebat, ut mos erat populis orientalibus. ibid. XXII, 48. Rom. XVI, 16. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ salutate vos invicem osculo sancto. De hoc osculo sancto, quo se Christiani, in sacris suis convenientes

nientes ac recedentes, excipiebant ac dimittebant, quod a *Tertulliano* dicitur *signaculum orationis,* conf. *Cotelerium* ad Constitutt. Apostol. Lib. II, c. 57. p. 267. et alios, quos laudat *Fesselius* in Adverss. Sacr. Lib. III, cap. 7. p. 283. 1 Cor. XVI, 20. 2 Cor. XIII, 12. 1 Thess. V, 26. 1 Petr. V, 14. *φίλημα ἀγάπης,* h. e. osculum sanctum, quo Christiani mutuum amorem sibi invicem testabantur. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini hac voce usi sunt pro נְשִׁיקוֹת *oscula,* Prov. XXVII, 6. Cant. I, 2. Adde *Lucian.* Asin. c. 17. *καὶ γὰρ φιλήμασιν ἠσπάζοντο ἀλλήλους.*

ΦΙΛΉΜΩΝ, *ονος, ὁ, Philemon,* i. e. *deosculans,* a *φιλέω osculor.* Est nomen proprium viri, quem, natione Phrygem, ecclesiae Colossensium antistitem fuisse, veteres tradiderunt, ad quem Paulus, ut fugitivum Onesimum ei reconciliaret, exaravit epistolam. Legitur tantum in N. T. Philem. v. 1.

ΦΙΛΗΤΌΣ, *οῦ, ὁ, Philetus,* idem, quod *dilectus,* a tertia pers. perf. pass. *πεφίληται,* verbi *φιλέω diligo.* Nomen cujusdam haeretici et unius ex adversariis Pauli, qui tantum commemoratur in N. T. 2 Tim. II, 17.

ΦΙΛΊΑ, *ας, ἡ, amicitia, familiaritas, propensio, inclinatio, nimius amor ac perversa cupiditas,* a *φίλος amicus.* Semel tantum in N. T. legitur Jacob. IV, 4. *ἡ φιλία τοῦ κόσμου* nimius ac perversus rerum terrenarum amor. Alexandrini usi sunt hac voce pro אַהֲבָה *amor, dilectio,* Prov. X, 12. XV, 17. אֲהָבִים *amores,* Prov. V, 19. דּוֹדִים *amores,* Prov. VII, 18. et רֵעַ *amicus, socius,* Prov. XIX, 7.

ΦΙΛΙΠΠΉΣΙΟΣ, *ου, ὁ, Philippensis,* a *Φίλιπποι Philippi.* Legitur in N. T. tantum Philipp. IV, 15.

ΦΊΛΙΠΠΟΙ, *ων, οἱ, Philippi.* Urbs primaria provinciae Macedoniae proconsularis, in finibus Thraciae, inter Apolloniam et Amphipolim, cis Strymonem, fluvium, sita, qui Macedoniam a Thracia dividebat. Nomen accepit a Philippo, Macedone, patre Alexandri M. qui eam condidit. Olim secundum *Appianum Alexandrinum* Lib. IV. de Bell. Civil. *Crenides,* seu *Crenida* et *Datos* vocata fuit. Commemoratur haec urbs in N. T. Act. XVI, 12. *ἐκεῖθεν δὲ εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία* hinc vero Philippos, quae est metropolis provinciae Macedoniae, et quidem colonia. ibid. XX, 6. *ἀπὸ Φιλίππων.* Philipp. I, 1. 1 Thess. II, 2. Cf. *Cellarii* Geogr. Ant. Lib. II, c. 13. § 81. p. 848 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 262.

ΦΊΛΙΠΠΟΣ, *ου, ὁ, Philippus,* i. q. *amans equorum,* ex *φίλος amans* et *ἵππος equus.* Est nomen proprium viri, quod in N. T. tribuitur

1. fratri Herodis Antipae, marito Herodiadis, (Matth. XIV, 3. qui per XXXV. annos praefuit Ituraeae et Trachonitidi, Caesaris beneficio, et a. p. C. N. XXXIV. sine liberis mortuus est. Marc. VI, 17. Ab eo Caesarea Philippi cognominatur, quam in honorem Tiberii instauravit. Matth. XVI, 13. Conf. *Josephi* A. J. XVIII, c. 2. s. 1. et c. 4. s. 6.

2. *apostolo J. C.* Matth. X, 3. Marc. III, 18.

3. *diacono cuidam ecclesiae apostolicae.* Act. VI, 5.

4. *evangelistae.* Act. XXI, 8.

ΦΙΛΌΘΕΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, Dei amans, verus Dei cultor,* ex *φίλος amicus, amans,* et *Θεὸς Deus.* Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. III, 4. *φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι.*

ΦΙΛΌΛΟΓΟΣ, *ου, ὁ, Philologus.* Nomen proprium viri, qui semel in N. T. commemoratur Rom. XVI, 15.

ΦΙΛΟΝΕΙΚΊΑ, *ας, ἡ,* 1. proprie: *amor rixarum ac contentionis, altercandi studium,* ex *φίλος* et *νεῖκος, εος, τὸ, lis, bellum, jurgium, rixa, altercatio, contentio, διαφορὰ, μάχη,* interprete *Hesychio. Homer.* Iliad. γ', v. 87. *Hesiod.* Opp. v. 35. Sic legitur apud

apud *Xenoph.* de Rep. Laced. IV, 2. et de Mag. Equit. I, 26.

2. *contentio, altercatio.* In hac significatione legitur in N. T. Luc. XXII, 24. ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς orta etiam erat inter eos altercatio, seu contentio. 2 Macc. IV, 4. *Thucyd.* Lib. VIII, c. 76. *Hesych.* φιλονεικία γὰρ ἡ μάχη. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 804.

ΦΙΛΌΝΕΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *contentiosus, rixosus, altercationis ac contentionis amans.* Ab eodem themate. Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Cor. XI, 16. εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι si vero quis contrariam sententiam tueri ac defendere velit, rixandi studio abreptus. *Hesych.* φιλόνεικος· μάχιμος, φίλερις. Hinc φιλονεικέω *rixor, contendo.* Apud graecos Scriptores φιλόνεικος interdum quoque in bonam partem adhibetur, partim vero de eo, qui agit summo cum studio et contentione maxima. Vide *Xenoph.* Mem. II, 3. 17. Cyrop. VIII, 2. 8. et 4. 2.

ΦΙΛΟΞΕΝΊΑ, ας, ἡ, *amor erga peregrinos, hospitalitas,* qua peregre advenientes benevole et amice hospitio excipiuntur iisque humanitatis officia praestantur, a φιλόξενος, quod vide. In N. T. bis tantum legitur. Rom. XII, 13. et Hebr. XIII, 2. ubi tamen speciatim commendatur *hospitalitas,* qua Christiani peregrini et advenae, maxime vero exules, ob religionis christianae professionem amici excipiuntur hospitio. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 442.

ΦΙΛΌΞΕΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *hospitalis, amans peregrinos, qui peregrinos et advenas, maxime exules, ob religionis christianae professionem lubenter et benigne hospitio excipit, et omnia iis praestat officia humanitatis,* a φίλος *amicus* et ξένος, ου, ὁ, *hospes, qui alios hospitio excipit, vel ab aliis excipitur.* Ter tantum in N. T. legitur. 1 Tim. III, 2. Tit. I, 8. 1 Petr. IV, 9. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν. Vide *Pollucis* Onom. VI, 167.

ΦΙΛΟΠΡΩΤΕΎΩ, fut. σω, *primus esse cupio, primatum ambio, primas partes affecto, vel mihi arrogo,* a φιλόπρωτος *cupiens esse primus,* ex φίλος et πρῶτος *primus.* Semel tantum in N. T. legitur 3 Joh. v. 9. ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς sed Diotrephes, homo ambitiosissimus, nihil, quod meum sit, vult admittere. Eodem sensu φιλόπρωτος legitur apud *Artemid.* II, 32. *Plutarch.* Solon. p. 95. B. Alcibiad. p. 192. C. pro quo apud eundem Agesil. p. 596. D. formula πάντα πρωτεύειν βουλόμενος reperitur.

ΦΊΛΟΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *amicus, qui alterum ex animo et sincere diligit,* aut *ab altero amatur, carus, qui alteri favet,* aut *a partibus alicujus est,* et ex adjuncto: *sodalis, socius.* Matth. XI, 19. τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν portitorum ac flagitiosorum amicus et sodalis est. Luc. VII, 6 et 34. XI, 5. ubi aeque ac v. 6 et 8. φίλος eum significare videtur, qui hospitii vinculis ac jure cum altero conjunctus est. ib. XIV, 12. XV, 6. τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας. ib. v. 29. XVI, 9. ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ Μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας conciliate vobis Dei favorem recto bonorum hujus saeculi, fluxorum et incertorum, usu. ibid. XXI, 16. XXIII, 12. ἐγένοντο δὲ φίλοι in gratiam rediere. Joh. III, 29. ὁ φίλος τοῦ νυμφίου *paranymphus,* qui sponso adest, sponsam ad thalamum nuptialem deducendi causa, et ab Hebraeis שׁוֹשְׁבִין dicitur. (Conf. *Seldeni* Uxor. Hebr. II, 16. p. 141. *Lightfoot.* Opp. T. II. p. 605. *Schoettgenii* Horas Hebr. et Talmud. T. I. p. 335. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 855.) ibid. XI, 11. XV, 13. XIX, 12. οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος non es Caesaris amicus, h. e. non a partibus Caesaris stas. Act. X, 24. καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ibid. XIX, 31. ὄντες αὐτῷ φίλοι qui ei favebant. ibid. XXVII, 3. Jacob. II, 23. φίλος Θεοῦ quem Deus amat et beneficiis ornat. Vide *J. H. Maii* Obss. Sacr. Lib. I. p. 127 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 668. ibid. IV, 4. φίλος τοῦ κόσμου qui nimio rerum terrenarum amore tenetur. 3

Joh. v. 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro רֵעַ *amicus, socius, proximus,* Exod. XXXIII, 11, Job. II, 11. Micha VII, 5. מֵרֵעַ *amicus, socius, sodalis,* Judd. XIV, 20. XV, 2. 6. אֹהֵב *amans,* Esther. V, 10. 14. VI, 13. Prov. XIV, 20. Jer. XX, 4. 6. מְאַהֵב idem, Prov. XXX, 14. et aliis his similibus vocabulis.

2. *amicus,* non tam sensu proprio, sed eo, quo in vita communi etiam ignotos hoc vocabulo compellare solemus. Luc. XIV, 10. φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον amice, ascende superius. Eodem modo etiam ἑταῖρος in N. T. usurpatur.

3. relate ad *doctorem* et *magistrum* φίλος videtur quoque significare *discipulum, inprimis familiarem et interioribus disciplinae alicujus arcanis initiatum,* quem veteres philosophi, et inter hos Pythagoras maxime, *esotericum* vocare solebant. Sic sumenda videtur haec vox Joh. XV, 14. 15. ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα, ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν vos discipulos mihi admodum familiares ac caros voco, quia omnia, quae a patre accepi, vobiscum communicavi. Huc etiam referri commode potest locus Luc. XII, 4. Conf. supra ad ἑταῖρος a me dicta.

4. ut latinum *amicus: (Sueton.* Tib. c. 55. *Justin.* I, 9.) *administer, principis consiliarius. Philostrat.* Vit. Apoll. Lib. II. cap. 1. p. 49. ed. *Olear.* ὡς πέμπει τινὰ ὁ βασιλεὺς τῶν ἑαυτοῦ φίλων. Alex. Esther. I, 3. ubi hebraico שַׂר *princeps* respondet. ibid. I, 13. II, 18. et VI, 13. Huc refertur quoque a nonnullis interpretibus locus Joh. XIX, 12. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 855. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΛΟΣΟΦΊΑ, ας ἡ, *philosophia,*

1. proprie: *amor et studium sapientiae,* aut *doctrinae, quae sapientiam tradit,* ex φίλος et σοφία *sapientia.*

2. *omnis scientia erudita et subtilior.* Sic v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 22. *scientia subtilior et accuratior naturae rerum* φιλοσοφία dicitur, et ibid. III, 17 et 20. *qui subtiliter de natura rerum quaerunt et disserunt,* φιλοσοφεῖν et φιλόσοφοι dicuntur. *Isocrati* solenne est, φιλοσοφίαν vocare *eloquentiam,* in rebus, publice inprimis utilibus, explicandis, suadendis vel dissuadendis collocatam, et qui ei studeant, eos λόγους φιλοσοφεῖν ait, ut in Panegyrici initio (c. 1. p. 6 et 9. ubi videndus S. V. *Morus,* qui φιλοσοφεῖν omnino *in cogitatione et tractatione alicujus rei versari,* interdum notare observavit) et περὶ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι in *Evagorae* principio. Cf. *Ernesti* Prolusionem de Philosophia Vitae, in Opusculis Oratoriis p. 160 seq. editionis, quae Lugduni Batav. 1762. prodiit. Hinc φιλοσοφία quoque

3. dicitur *religionis, divinitus traditae, disciplina,* quam nos *Theologiam* vocamus, *quavis scientia subtilior rerum divinarum,* et speciatim in N. T. *theologia judaica,* quae apostolorum temporibus paene formam philosophiae induerat et maxime in sacrarum litterarum earumque recte interpretandarum scientia (*Joseph.* A. J. XX, 11. 2. μόνοις σοφίαν μαρτυροῦσι τοῖς τὰ νόμιμα σαφῶς ἐπισταμένοις.) posita erat. Sic v. c. *Josephus* A. J. XVIII, 3. 1. Essenorum totam doctrinam sacram φιλοσοφίαν vocat, et de Bello Jud. II, 8. 2. scribit: τρία παρὰ Ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται. Adde *Philonem* de Vita Mosis Lib. III. p. 685. Et sic etiam accipienda est haec vox in loco Coloss. II, 8. ubi φιλοσοφία, a cujus fraude sibi cavere vult Christianos apostolus, est theologia judaica, scientia subtilior legis Mosaicae, maxime ritualis, qua cum doctores judaici, tum vero etiam ipsorum Christianorum quidam ad conturbandos imbecilliorum Christianorum animos abutebantur, et quae recte ab apostolo κενὴ ἀπάτη, fallax atque inanis dicitur. Cf. *Tittmanni* Tractat. de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 86 seq. et Scriptores, quos excitavit *Wolfius* in Curis Philol. in

N. T.

N. T. T. III. p. 307. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΙΛΌΣΟΦΟΣ, ὁ, *philosophus, studio sapientiae deditus, qui subtilem et eruditam rerum divinarum ac humanarum cognitionem habet, et de rebus, ad sublimiorem eruditionem pertinentibus, subtiliter dicere et disputare valet,* ex φίλος et σοφός. Semel tantum in N. T. legitur Act. XVII, 18. τινὲς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων quidam vero ex Epicureis et Stoicis philosophis.

ΦΙΛΌΣΤΟΡΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *plenus humanitatis sensu, cui natura ipsa indidit affectum quendam amoris, qui est amore erga alios tenerrimo praeditus, ad mutuo amandum propensus,* ex φίλος et στοργὴ *amor inter parentes ac liberos reciprocus,* quod est a praet. med. ἔστοργα verbi στέργω *amore naturali complector, instinctu naturae diligo.* In N. T. semel tantum legitur Rom. XII, 10. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι tenerrimo amore vos invicem velut fratres prosequimini. *M. Antonin.* I, 9. *Polyb.* V. p. 582. *Athenaeus* XIII. p. 555. D. *Cicero* ad Attic. XIII, 9. XV, 17. *Alberti* Glossar. N. T. p. 108. φιλόστοργοι ἀγαπητικοί. *Cyrillus Alex.* φιλόστοργος· ἀγαπητικὸς, φιλίαν τηρῶν. Hinc adverbium φιλοστόργως *benevole et amanter,* 2 Macc. IX, 21. et substantivum φιλοστοργία *amor naturalis, benevolentia,* quod legitur 2 Macc. VI, 20.

ΦΙΛΌΤΕΚΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *liberorum amans et providam curam habens,* ex φίλος, ου, ὁ, *amans, amicus,* et τέκνον *soboles, filius.* Tantum legitur in N. T. Tit. II, 4. ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας — φιλοτέκνους εἶναι. *Plutarch.* T. III. Opp. p. 673. ed. *Reiske.*

ΦΙΛΟΤΙΜΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1. proprie: *amans sum et studiosus honoris, ambio honores, (Plutarch.* T. II. p. 95. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 64. et *Alberti* Obss. Philol. p. 388.) *ambitiosus sum, facio aliquid honoris causa, honorem et gloriam specto, glorior, honori mihi duco, (Liban.* Epist. 888. p. 415. *Aeschin.* de Fals. Legat. p. 255. ubi τῷ αἰσχύνεσθαι opponitur. *Lysias* Orat. XIII, c. 10. extr.) a φιλότιμος *honoris cupidus.* Jam, quia, quae honoris et ambitionis causa fiunt, studiose solent agi, hinc φιλοτιμέομαι

2. notat: *summo studio et contentione aliquid agere, multum in aliqua re laborare.* Sic ter tantum in N. T. legitur. Rom. XV, 20. οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι ita vero ego annitens tradere religionem christianam. *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 188. (quem etiam *Koppius* sequitur) φιλοτιμεῖσθαι h. l. significare vult: *laudi,* seu *honori sibi aliquid ducere, gloriari,* ut sensus sit: et ita quidem fungor hoc munere meo, ut honori mihi ducam. 2 Cor. V, 9. φιλοτιμούμεθα εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι in eo elaboramus omnibus viribus nostris, ut Christo semper et ubique placeamus. 1 Thess. IV, 11. καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν et ut studiosissimi sitis vitae modestae et quietae. Sic etiam exteri Scriptores saepius hac voce usi sunt. *Diodor. Sic.* I. p. 83. τοῖς ἀνθρώποις ἐνοικειοῦν ἐφιλοτιμήθησαν. *Hippocrat.* de Arte c. 1. p. 1. φιλοτιμουμένων μὲν, οὐδαμῇ δὲ δυναμένων κακίης ὑπουργέειν. *Herodian.* I, c. 13. § 12. φιλοτιμησαμένης, ὡς ἄν τις εἴποι, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως: ubi vid. *Irmischius* p. 562. *Demosthen.* de Corona c. 23. p. 59. ed. *Stübelii.* Cf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. III, 1. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 94 seq. et *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 144. p. 493 seq. ed. *Fischeri.* Eodem modo φιλοτιμία, quod proprie *studium consequendi honorem et gloriam (Demosthen.* p. 23. 8. ed. *Reiske)* significat, de *quocunque studio ac contentione paulo acriori ac intensiori* adhibetur, et cum voce σπουδὴ conjungitur apud *Josephum* in A. J. XIV, 8. cap. 5. Idem valet de adjectivo φιλότιμος, quod de eo usurpatur, *qui magno studio ac contentione aliquid agit et omnibus viribus ad aliquam rem contendit,* 3 Macc. IV, 15. et de adverbio φιλοτίμως, quod *fortiter* (conf. *Vulg.* 2 Macc. II, 21.) *omni cum studio, diligenter,*

diligenter, (vide *Polyb.* IX, 19. *Aelian.* V. H. III, c. 42.) haud raro significat. — *Hesych.* φιλοτιμοῦται· μεγάλα φρονεῖ, ἐπαίρεται, πλουτεῖ. *Suid.* φιλοτιμεῖται, ἐπιδαψιλεύεται, μεγαλοφρονεῖ, σπουδάζει, ἀγαπᾷ. Idem tradit *Etymol. M.*

ΦΙΛΟΦΡΌΝΩΣ, *benigne, lubenter, peramice, benevole, benevola mente.* Adverbium a φιλόφρων, quod vide infra. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVIII, 7. ἀποδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν per triduum admodum hospitaliter nos excepit. *Aelian.* V. H. IV, 9. φιλοφρόνως ὑπεδέξατο αὐτούς. ibid. XII, 17. *Apollodor.* Bibl. I. cap. 9. § 18. 2 Macc. III, 9. καὶ φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ὑποδεχθείς. Alia loca collegit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 652. *Suid.* φιλοφρόνως· σπουδαίως, προθύμως.

ΦΙΛΌΦΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *amica ac benevola mente erga alios praeditus, comis, benignus, hospitalis, qui studet facere ea, quae alteri sunt grata et jucunda,* quasi ὁ τὰ φίλα φρονῶν, ex φίλος et φρὴν *mens.* Legitur tantum in N. T. 1 Petr. III, 8. ubi tamen pro φιλόφρονες in haud paucis codicibus reperitur ταπεινόφρονες, quam vocem multi pro genuina lectione habent. *Xenoph.* Mem. III, 1. 6. Hinc φιλοφροσύνη *benevolentia,* (*Aelian.* V. H. XIV, 39.) *hospitalitas,* (*Palaephatus* de Incredib. c. 5.) et φιλοφρονέω *benevolus sum, comiter ago.* *Aelian.* V. H. XII, 1. 2 Macc. II, 8. *Hesych.* φιλοφρονοῦμαι· δεξιῶς καὶ προθύμως ὑποδέχομαι ἢ ἀποδέχομαι. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 690.

ΦΙΜΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie: *capistro os obturo, incapistro, fiscella capistro,* i. q. κημόω, a φιμὸς *capistrum,* quo ferarum ora obstruuntur et obligantur, ne edant, aut mordeant. *Hesych.* φιμός· δεσμός, κημός, ἐπιστόμιον. Prov. XXVI, 3. ubi pro מֶתֶג *Aquila* et *Theodotion* κημὸς habent, sed *Symmachus* voce φιμὸς usus est; quae etiam reperitur apud *Lucianum* Vit. Auct. 22. p. 562. καὶ σιωπᾶν ποιῶ, φιμὸν αὐτοῖς περιθείς. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IX, 9. et 1 Tim. V, 18. ubi repetitur ab apostolo lex Mosaica, quae boves, messem pedibus exterentes, fiscellis capistrare vetat: οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Utroque in loco pro φιμώσεις legitur in nonnullis codicibus κημώσεις, e glossemate. *Alberti* Glossar. N. T. p. 127. κημώσεις· φιμώσεις. Cf. *Fischeri* Prolus. XXVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 633. ed. rec. In versione Alex. respondet hebraico חָסַם *obturavit, capistravit,* Deut. XXV, 4. Adde Incert. Prov. XVII, 29. et *Theodot.* Prov. XXVI, 10. *Hesych.* φιμοῖ· δεσμεύει (*Aristoph.* Nub. 592.) ἐμφράττει, ἄγχει, ἐπιστομίζει. Schol. in Anthol. I, 33. 28. φιμὰ σημαίνει τὸν κημὸν, τὸν τῷ τοῦ ἵππου στόματι περιτιθέμενον.

2. metaphorice: *ad silentium redigo, silentium impono.* Φιμόομαι, οῦμαι, *obmutesco, sileo.* Matth. XXII, 12. ὁ δὲ ἐφιμώθη at ille obmutuit. ib. v. 34. ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους ad silentium redegit (h. e. idoneis argumentis confutavit) Sadducaeos. *Syrus:* ܕܣܟܪ *quod silentium imposuisset.* Marc. I, 25. φιμώθητι tace. Luc. IV, 35. *Joseph.* de Bello Jud. Lib. I. Prooem. § 5. πρὸς τὴν ἱστορίαν — — πεφίμωνται. ibid. c. 22. § 3. ἀλλ' ὁ μὲν ἐπεφίμωτο τοῖς ἱμέροις. *Lucian.* de Morte Peregrini 15. οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐπεφίμωντο. *Sext. Empir.* adv. Logic. II, 275.

3. *compesco, coërceo, cohibeo, reprimo.* Φιμόομαι, οῦμαι, *quiesco, compescor, tranquillitate componor, saevire cesso.* Sic usurpatur de *vento* et *fluctibus marinis.* Marc. IV, 39. et 1 Petr. II, 15. φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν est: compescere et coercere homines paganos, qui ex ignorantia religionem christianam calumniabantur. *Josephus* de Maccabaeis cap. 2. καὶ φιμοῦται πάντα τὰ τοῦ σώματος κινήματα ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ. Idem de B. J. V, 1. 5. Saepius in N. T. non legitur. Cf. de hac voce *Gerh. Outhovium* in Bibl. Brem. Class. I. Fasc. II. p. 67 seq.

ΦΛΈΓΩΝ,

ΦΛΕ'ΓΩΝ, οντος, ὁ, *Phlegon*. Nomen proprium viri, notans idem, quod *ardens, urens*, a φλέγω *ardeo, uro, incendo*. Semel tantum in N. T. commemoratur Rom. XVI, 14.

ΦΛΟΓΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *inflammo, incendo*, a φλὸξ *flamma*. Sic Alexandrini hac voce usi sunt pro לִהֵט *inflammavit, accendit, incendit*, Ps. XCVII, 3. et chald. חֲרַךְ *crematvit, ussit, combussit*, Dan. III, 27. Adde Exod. IX, 24. Num. XXI, 14. Sirac. III, 30. *Hesychius:* φλογίσαι· καῦσαι.

2. metaphorice: *noceo, cladem infero, perdo, malorum auctor sum, punio*. Φλογίζομαι *pereo, miser reddor, poenas luo*. Sic semel tantum in N. T. usurpatur Jacob. III, 6. de lingua, quae, polluens totum hominem, φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως summum ei pariter ac aliis hominibus detrimentum ac perniciem affert: καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης et efficit, ut homo, qui lingua sua abutitur, ipse misere pereat et gravissimas in Gehenna poenas luat. Simili ratione haec vox adhibita esse videtur ab auctore primi libri Maccab. c. III, 5. ταράσσοντας τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐφλόγισεν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 670 seq.

ΦΛΌΞ, φλογὸς, ἡ, 1. *flamma*. Est verbale a perf. med. πέφλογα, verbi φλέγω *uro, incendo*. Luc. VI, 24. ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ discrucior enim in hac flamma. Act. VII, 30. ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου sub specie rubi ardentis. Φλὸξ πυρὸς, seu, ut etiam et rectius dicitur, πῦρ φλογὸς (unde etiam in loco Actorum laudato pro ἐν φλογὶ πυρὸς codices nonnulli habent ἐν πυρὶ φλογὸς) est *ignis, in flammam exardescens*, qui etiam hebraice לַהַב אֵשׁ dicitur Ies. XXIX, 6. LXVI, 15 et chaldaice שְׁבִיבִין דִּי־נוּר, Dan. VII, 9. 2 Thess. I, 8. ἐν πυρὶ φλογὸς in igne flammae, i. e. in flammam exardescente. Sic Sirac. VIII, 10. μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ, et cap. XLV, 19. καταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ. Apoc. I, 14. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς oculi ejus flammabant, (עֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ Dan. X, 6.) h. e. vigorem, mentis et ingenii vim tanquam in speculo repraesentabant. ibid. II, 18. XIX, 12.

2. *fulgur*. Hebr. I, 7. καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα et legatis suis tanquam fulguribus utitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΛΥΑΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *nugor, garrio, nugas ago, nugis decipio, ea dico, quae vana sunt et falsa, inconsiderate loquor*, a φλύαρος, quod vide. Legitur in N. T. tantum 3 Joh. v. 10. λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς improbis verbis loquitur inconsiderate adversus nos et famam laedit nostram. Φλυαρεῖν, quod proprie neutrum est, tamen h. l. activa significatione pollet et positum est pro καταφλυαρεῖν, idemque est, quod λόγους ἀπροβουλεύτους διηγεῖσθαι, malitiosa et inconsiderata temere effutire; metaphora desumta ab ollis bullientibus, quae φλύειν dicuntur. Reperitur praeterea apud *Xenoph.* in Cyrop. I. c. 4. § 11. et *Aeschin. Socr.* Dial. II, 16. *Hesych.* ἐφλυάρει· ἐλήρει, ἐμωρολόγει. Conf. *Raphelii* Annotatt. Herodoteas p. 644. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 343 seq.

ΦΛΥ'ΑΡΟΣ, ου, ὁ, *nugator, qui nugas agit et res, a sua persona alienas, ineptus, stultus, garrulus*, a φλύος, ου, ὁ, *nugae*, quod a φλύω, vel φλέω *ebullio, nugor*. In N. T. tantum legitur 1 Tim. V, 13. ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα sed etiam garrulae sunt et curiosae, loquentes ea, quae sunt ab ipsarum persona aliena. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 13. *Hesych.* φλύαρος· φαῦλος, εὐήθης. Cf. *Raphelii* Obss. Herodott. p. 577. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1446.

ΦΟΒΕΡΌΣ, ὰ, ὸν, *formidabilis, terribilis*, (*Aeschyl.* Prometh. v. 127 et 144. ubi vid. Schol.) *tremendus, horribilis, horrendus, metuendus;* interdum etiam active: *trepidus, pavidus, perterrefactus, timens, timidus*, (*Xenoph.*

noph. Cyrop. III, 3. 10. Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 399.) a φόβος *timor.* Ter tantum in N. T. legitur. Hebr. X, 27. φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως immo potius metuendae sunt poenae divinae. ibid. v. 31. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος horribile est, incidere in manus Dei viventis. ibid. XII, 21. οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον adeo terribilis erat omnis haec apparitio. Alexandrini usi sunt hac voce pro נוֹרָא *timendus, reverendus, terribilis, formidabilis,* Deut. I, 19. VIII, 15. X, 17. אָיֹם *formidabilis, terribilis,* Habac. I, 7. et דְּחִיל idem, Dan. II, 31. VI, 7. 19. Adde e libris apocryphis Sirac. IX, 18. XLIII, 29. 2 Macc. I, 24. III, 25. *Hesych.* φοβερόν· δειλόν, ἔμφοβον. *Suid.* φοβερός· ὁ φοβούμενος — — καὶ ὁ καταπληκτικός. *Thom. M.* p. 898. φοβερόν· τὸ φόβον ἐμποιοῦν κ. τ. λ.

ΦΟΒΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1. *terreo, timorem injicio, metum incutio, perterrefacio,* etiam *in fugam verto,* quia fugae causa est metus, a φόβος *metus.* Sic legitur apud *Aelian.* in V. H. XII, c. 23. ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρέσαι. ib. XIII, 1. *Thucyd.* Lib. VIII, c. 82. τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν. *Julius Pollux* Onom. IV, sect. 29. p. 363. ed. Amstelod. φοβῆσαι τοὺς πολεμίους. Conf. de hac activi notione *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 145. p. 497. ed. *Fischeri.* Φοβέομαι, οῦμαι, *metuo, timeo, reformido, metu percellor,* etiam *fugio,* et vel sine, vel cum casu reperitur. Matth. X, 26. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτοὺς ne igitur eos formidetis. ibid. v. 28. καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα neque eos timete, qui corpus vestrum tantum interimere possunt. Construitur φοβεῖσθαι cum praepositione ἀπὸ, ad imitationem hebraici יָרֵא, quod cum מ construitur. Jer. I, 8. Levit. XXVI, 2. ubi conferendi sunt interpretes Alexandrini. Adde Alex. Deut. VII, 19. Jerem. I, 17. Dan. V, 21. Ps. XXII, 23. Num. XXII, 3. Cf. *Fischeri* Prolus. XVII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 411. Matth. X, 28. et 31. μὴ οὖν φοβηθῆτε ne igitur meticulosi sitis. ibid. XIV, 5. 27. 30. μὴ φοβεῖσθε omnem metum deponatis, bono sitis animo, i. q. θαρσεῖτε, cum qua voce etiam h. l. permutatur. Conf. Alex. Genes. XV, 1. XXI, 17. L, 19. 21. Matth. XVII, 6. 7. XXI, 26. 46. XXV, 25. φοβηθεὶς id veritus. ibid. XXVII, 54. XXVIII, 5. 10. Marc. V, 33. φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα. ibid. v. 36. VI, 50. X, 32. XI, 18. 32. ἐφοβοῦντο τὸν λαὸν metuebant seditionem populi. ibid. XII, 12. XVI, 8. Luc. I, 13. 30. II, 9. καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, pro καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα, (ut legitur Matth. XXVII, 54.) et magno terrore percellebantur. Est formula dicendi hebraica. Jon. I, 10. וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה. Alex. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνθρωποι φόβον μέγαν et v. 15. φόβῳ μεγάλῳ. Luc. II, 10. VIII, 25. 50. IX, 34. XII, 4. 5. 7. 32. μὴ φοβοῦ ne sollicito sitis animo. (Alex. Deut. XX, 8. τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ;) ibid. XIX, 21. XXII, 2. Joh. VI, 19. 20. IX, 22. XII, 15. μὴ φοβοῦ bono esto animo. ibid. XIX, 8. Act. V, 26. IX, 26. καὶ πάντες αὐτὸν ἐφοβοῦντο et omnes eum reformidarunt. ibid. XVI, 38. XVIII, 9. XXII, 29. XXVII, 17. φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι metuentes deinde, ne in Syrtin inciderent. ibid. v. 24 et 29. φοβούμενοί τε μήπως —— ἐκπέσωμεν. Rom. XIII, 3. 4. 2 Cor. XI, 3. XII, 20. Galat. II, 12. IV, 11. φοβοῦμαι ὑμᾶς, pro δι' ὑμᾶς, vestrum causa in timore sum. Hebr. XI, 23. 27. XIII, 6. 1 Petr. III, 6. καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν, h. e. vel ita, ut nihil vobis metuendum sit, vel sponte et ultro. ibid. v. 14. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε terriculamenta eorum ne metuite. 1 Joh. IV, 18. ὁ δὲ φοβούμενος cui vero metuendae sunt poenae divinae. Apoc. I, 17. II, 10. μηδὲν φοβοῦ, ἃ μέλλεις πάσχειν. Adde *Herodian.* III, 13. 6. ᾔδεῖτο δὲ καὶ ἐφοβεῖτο τὸν

πατέρα πρᾶξαί τι ἀνήκεστον. *Thucyd.* I, c. 36. φοβεῖται δὲ, μὴ δι' αὐτὰ πιθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ. *Thom. M.* p. 898. τὸ φοβοῦμαι καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον συντάσσεται καὶ πρὸς ὄνομα. οἷον, φοβοῦμαι τεθνήξεσθαι, καὶ φοβοῦμαι θάνατον.

2. *vereor aliquid facere, dubito,* ich trage Bedenken, ich scheue mich *I am doubtful, I am afraid to do it.* Matth. I, 20. μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου ne dubites, Mariam, sponsam tuam, uxorem ducere. ibid. II, 22. ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν veritus est illo concedere. Marc. IX, 22. καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι et verebantur eum interrogare. Luc. IX, 45.

3. *veneror, colo, reverentiam et cultum praesto superioribus, et qui mihi dignitate antecedunt et potestate.* Marc. VI, 20. ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην Herodes enim reverebatur Johannem, seu, Johannes summa apud Herodem valebat auctoritate. Ephes. V, 33. ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα uxor autem, ut revereatur maritum ac debita ei officia praestet. *Plutarch.* Galba p. 1061. καὶ τὴν μητέρα φοβούμενος. ibid. p. 1054. οὕτω δεδιδαγμένου φοβεῖσθαι τοὺς ἐν ἀξιώμασι μεγάλους τῶν πολιτῶν. Hinc formula φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν *venerari Deum, verum Dei cultorem esse* significat, et οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, cum ab iis distinguuntur Ἰσραηλῖται, *proselyti portae* dicuntur, *qui, etsi natione non sunt Judaei, eorum tamen religionem amplexi, verum Deum colunt.* Luc. I, 50. τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν erga suos cultores. ibid. XVIII, 2. 4. εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι etiamsi nec Deum, nec ullum hominem reverear. ibid. XXIII, 40. οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν; ergone in ultimo adeo vitae halitu impie agis? Act. X, 2. φοβούμενος τὸν Θεὸν colens Deum. ibid. v. 22 et 35. XIII, 16. ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν Judaei et proselyti; coll. v. 43. πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων. ibid. XIII, 26. ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν. Eodem modo σέβεσθαι de proselytis Judaeorum adhibetur apud *Josephum* A. J. XIV, 7. 2. πάντων κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἰουδαίων καὶ σεβομένων. Conf. *Zornium* ad *Hecataei Abderit.* Fragmenta p. 46. Coloss. III, 22. 1 Petr. II, 17. τὸν Θεὸν φοβεῖσθε τὸν βασιλέα τιμᾶτε pie veneramini Deum et obsequium praestate Caesari. Apoc. XI, 18. καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου et Christianis, veris tuis cultoribus. ibid. XIV, 7. φοβήθητε τὸν Θεὸν cultum praestate Deo. ibid. XV, 4. Adde Alex. Ies. XXIX, 23. τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται. Exod. I, 17. Prov. XXIV, 21. Ies. LXVI, 14.

4. *obstupefio, miror, in stuporem conjicior,* i. q. θαυμάζω. Marc. IV, 41. καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν et admodum obstupuerunt. ibid. V, 15. Luc. V, 10. μὴ φοβοῦ noli mirari. ibid. VIII, 35. καὶ ἐφοβήθησαν et hoc vehementer admirati sunt. Eodem modo in V. T. usurpatur יָרֵא, 1 Regg. III, 28. et פָּחַד, Jer. XXXIII, 9.

5. *caveo mihi, caute et provide ago.* Rom. XI, 20. μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ ne superbias, sed cave potius diligenter, ne eadem tibi accidant. *Fesselius* in Adversariis Sacris Lib. IV. c. 19. p. 410. φοβεῖσθαι, quia τῷ ὑψηλοφρονεῖν opponitur h. l. idem esse vult, quod *demisse ac modeste de se sentire.* Hebr. IV, 1. φοβηθῶμεν οὖν omni itaque studio caveamus. Ita quoque legitur יָרֵא, Prov. XIV, 16. et פָּחַד, Prov. XXVIII, 14.

6. interdum omittitur, inprimis ante μὴ, μήποτε, μήπως. Sic v. c. Matth. XXV, 9. (φοβούμεθα) μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν ne nobis aeque ac vobis deficiat, timendum est. Rom. XI, 21. ante μήπως supple φοβοῦμαι. 1 Thess. III, 5. (φοβούμενος) μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων. Eodem modo μὴ οὐ apud *Platonem* in Apol. Socrat. c. 29. μὴ οὐχὶ apud Eundem in Phaedone c. 13. et μήπως apud *Homerum* Odyss. IV, v. 775. elliptice dicitur, ita, ut intelligi debeat φοβοῦμαι, δέδοικα, aut simile quid. Etiam apud Hebraeos

ος פֶּן elliptice prostat pro
v. c. Genes. III, 22. XIX,
Regg. II, 16. coll. Genes.
5. Saepius in N. T. non

ΗΤΡΟΝ, ου, τὸ, *terriculamen-*
i, metum et timorem injiciens.
m verbale a tertia persona
ιs. πεφόβηται, verbi φοβέω *ter-*
um vel terrorem injicio. Le-
ntum in N. T. Luc. XXI,
ητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ
σται terriculamenta ac prodi-
oelo magna erunt. Alexan-
i sunt hac voce pro חָגָּא
o, terriculamentum. Ies. XIX,
ἔσται ἡ χώρα τῶν Ἰουδαίων τοῖς
ς εἰς φόβητρον, h. e. φοβερά.
II, 24. 4. Τισιφόνης τὰ φόβη-
urip. Phoen. 1266. Schol.
τὸ ἐμποιοῦν μῖσος, καὶ φόβητρον·
ποιητικόν.

ΟΣ, ου, ὁ, 1. *metus, timor, ter-*
aet. med. πέφοβα, verbi φοβέω,
ac terrorem injicio, terreo.
XIV, 26. καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου
et prae pavore clamitabant.
XVIII, 4. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐ-
θησαν οἱ τηροῦντες ejus metu
custodes. Luc. I, 12. καὶ φό-
πεν ἐπ' αὐτὸν et vehementi ter-
cellebatur. ibid. II, 9. καὶ ἐφο-
βόβον μέγαν et magno terrore
bantur. Conf. quae de hac
partim supra ad vocem φοβέω
nt, partim *Georgius* observa-
ndiciis N. T. ab Hebraismis
, c. 1. p. 200. Luc. VIII, 37.
μεγάλῳ συνείχοντο quoniam
terrore erant correpti. ibid.
i. Joh. VII, 13. διὰ τὸν φόβον
δαίων metuentes quippe Ju-
bid. XIX, 38. XX, 19. Rom.
i. εἰς φόβον ita, ut servili metu
n divinarum terreamini. 2
I, 5. 11. φόβον metum, me
a vobis laesum et offensum
Tim. V, 20. ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ
ι ut etiam aliis metus pudor-
itiatur. Hebr. II, 15. φόβῳ
anxio mortis metu. 1 Joh.

IV, 18. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ qui vere alios amat, ei poenae divinae non sunt metuendae: ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον sed perfectus amor omnem animo adimit metum poenarum divinarum: ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει nam metus poenarum divinarum vere est poena, seu cruciat animos nostros. Apoc. XVIII, 10. διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς. ibid. v. 15. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֵימָה *terror*, Genes. XV, 12. אֵימָתָה *terror maximus*, Exod. XV, 16. Jos. II, 9. חִתָּה et חִתִּית *terror*, Genes. XXXV, 5. Ezech. XXVI, 17. XXXII, 23 seq. יִרְאָה, Genes. IX, 2. Jon. I, 10. 15. מוֹרָא idem, Genes. IX, 2. et פַּחַד *pavor*, Deut. XI, 25. XXVIII, 67. Thren. III, 46.

2. per metonymiam effectus pro causa denotat *id, quod timorem ac terrorem incutit, personam, vel rem terribilem, terriculamentum*, i. q. φόβητρον et φοβερός. Rom. XIII, 3. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν magistratus enim non sunt terribiles recte agentibus, sed delinquentibus. 1 Petr. III, 14. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε: ubi φόβος varii generis mala significat, quae adversarii religionis christianae meditabantur et comminabantur Christianis, terriculamenta, minas, quibus in judicio maxime utebantur. Jud. v. 23. φόβος de gravissimis monitis adhibetur, quibus peccatores terrentur, et a vitiositatis studio avocantur. Alex. Ies. VIII, 12. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν οὐ μὴ φοβηθῆτε. ibid. XXXIII, 3. διὰ φωνὴν τοῦ φόβου σου. Job. XXXIII, 16. et XXXIX, 19. *Sophocl.* Philoctet. 1244. *Eurip.* Troad. 1165. Sic etiam *terror* usurpatur apud Latinos, v. c. *Justinum* III, 1. 1. “ Xerxes, terror antea gentium.” *Florum* I, 17. et III, 10.

3. *admiratio, obstupefactio.* Matth. XXVIII, 8. μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης valde mirabundae et laetabundae. Marc. IV, 41. καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέ-

γαν

γαν et admodum obstupefacti sunt. Luc. I, 65. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτοὺς magna vero admiratio hujus rei fuit apud omnes vicinos. ibid. V, 26. καὶ ἐπλήσθησαν φόβου et obstupuerunt, i. q. in antecedentibus: ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας. ibid. VII, 16. ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας omnes vero admiratione summa commovebantur. (*Homer*. Iliad. λ', v. 402. ἐπεὶ φόβος ἔλλαβε πάντας.) Act. II, 43. V, 5. et 11. XIX, 17. Apoc. XI, 11. Ita quoque פחד usurpatur Ies. LX, 5. Conf. quoque supra ad φοβέω dicta.

4. *reverentia, maxime quae superioribus praestatur*, v. c. Deo, *cultus, pietas*. Act. IX, 31. καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου confirmati pietate in Deum. Rom. III, 18. οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν summa inter eos regnat impietas ac morum perversitas. ibid. XIII, 7. τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον, pro ᾧ τὸν φόβον ὀφείλετε, τὸν φόβον ἀπόδοτε, praestate reverentiam ac pietatem omnibus, quibus eam debetis. 2 Cor. V, 11. εἰδότες οὖν τὸν φόβον Κυρίου cum igitur sciamus, quam reverentiam debeamus Deo, futuro hominum judici. Conf. v. 10. Aliis interpretibus φόβος Κυρίου est ipsum terribile Dei judicium, poena, a Deo incredulis proposita. ibid. VII, 1. ἐν φόβῳ Θεοῦ pietate erga Deum ducti. ib. v. 15. Ephes. V, 21. ἐν φόβῳ Χριστοῦ reverentia Christi ducti. 1 Petr. II, 18. ἐν παντὶ φόβῳ summa cum reverentia. ibid. III, 1. τὴν ἐν φόβῳ (scil. Θεοῦ) ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν piam ac castam vestram vitae rationem. Adde Alex. Ps. V, 7. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἐν φόβῳ σου. ibid. CXI, 10. ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου. Prov. I, 7. IX, 10. XVI, 4. XXII, 4. Conf. etiam *Suid.* sub voce φόβος.

5. *cautio, diligentia, studium*. Ephes. VI, 5. μετὰ φόβου καὶ τρόμου summa cum diligentia ac cautione. Philipp. II, 12. μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. 1 Petr. I, 17. ἐν φόβῳ caute ac provide. Fortasse tamen omissum est h. l. Θεοῦ, coll. III, 2. Adde Ps. II, 11.

6. *modestia, submissio animi*, i. q. ταπεινοφροσύνη. 1 Cor. II, 2. ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς magna cum modestia et submissione animi inter vos versatus sum. 1 Petr. III, 15. μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου cum mansuetudine et modestia. Confer. *Fesselii* Adversaria Sacra Lib. IV, c. 19. p. 410. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟΊΒΗ, ης, ἡ, *Phoebe*. Nomen proprium mulieris christianae, origine graecum, quod deducitur a masculino Φοῖβος, ου, ὁ, *Phoebus*, quod *solem* significat, unde Φοίβη *lunam, lucidam* notat. Fuit haec diaconissa ecclesiae Cenchreensis et semel tantum in N. T. commemoratur. Rom. XVI, 1.

ΦΟΙΝΊΚΗ, ης, ἡ, *Phoenice, Phoenicia*. Est nomen provinciae Syriae, quae, Palaestinae contermina et in ora maris mediterranei sita, olim divisa fuit in duas partes, quarum prima *Phoenicia* simpliciter, vel *Phoenicia prima et consularis*, etiam *maritima*, a situ dicebatur. Urbes in hac erant *Acco, Tyrus, Sidon, Berytus, Tripolis*. Altera, *Libani*, seu *Damascena* dicta, sita erat inter *Libanum* et *Antilibanum* montes, in qua *Heliopolis, Damascus* aliaeque urbes erant. Cf. *Relandi* Palaestinam Lib. I. p. 49 seq. Nomen nonnulli derivant a φοῖνιξ *palma, arbor*, ut adeo a copia palmarum, illic crescentium, dicta sit Phoenicia. Alii a *Phoenice* deducunt, qui erat filius Neptuni et Libyae. Alii nomen repetunt a φοινίξαι, quod lingua Perraeborum significat *trucidare*, quia Phoenices, primi maria navigantes, quacunque navem appellerent, homines necarent. Alii denique a φοῖνιξ *rufus*, quod est nomen *Esaui*, qui propterea etiam a Graecis *Erythras* nuncupatur, sic dictam putant, eo quod hic cum suis posteris in hac et propinquis regionibus regnaverit. In N. T. ter tantum commemoratur. Act. XI, 19. XV, 3.

3. et XXI, 2. Vide etiam *Cellarii* Geogr. III, c. 12. p. 374.

ΦΟῖΝΙΞ, ικος, ὁ, *palma, arbor,* (quae sic dicta videtur a purpureo colore fructus, quem profert.) it. *ramus palmae,* it. *fructus palmae.* Bis tantum legitur in N. T. Joh. XII, 13. ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων sumserunt ramos palmarum. De palma, arbore, lege *Theophrastum* Hist. Plant. Lib. II, cap. 8. et de Causis Plantarum III, cap. 22. et *Plinii* H. N. XIII, c. 4. Apoc. VII, 9. καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν et rami palmarum in manibus eorum. De *ramis palmarum* vox φοῖνιξ usurpata reperitur quoque 2 Macc. X, 7. et XIV, 4. προσάγων αὐτῷ στέφανον χρυσοῦν καὶ φοίνικα. *Pollux* Onomast. Lib. IV, sect. 244. τοῦ μέν τοι φοίνικος καὶ ὁ κλάδος ὁμωνύμως φοῖνιξ καλεῖται. In versione Alexandrina respondet hebraico תָּמָר *palma,* Judd. I, 16. III, 13. Nehem. VIII, 17. תֹּמֶר idem, Judd. IV, 5. תִּמֹּרָה idem, 1 Regg. VI, 29. 35. VII, 36. 2 Chron. III, 5. et קַיִץ *aestas, aestivi fructus.* 2 Sam. XVI, 1 et 2. οἱ φοίνικες εἰς βρῶσιν, ubi φοῖνιξ *fructum palmae* significat, quo sensu etiam legitur apud *Aelian.* in V. H. Lib. I, c. 3. et III, c. 39. *Hesych.* φοῖνιξ· τὸ δένδρον, φοίνικος νέον ἔρνος, καὶ ὁ καρπὸς, καὶ ὁ πυῤῥὸς τῷ χρώματι. Vide et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 777.

ΦΟῖΝΙΞ, κος, ὁ, *Phoenix.* Ita portus dicebatur, in australi Cretae littore situs, quem *Ptolemaeus* φοινικοῦντα vocat, et cujus situm describit *Lucas* in Actis Apost. XXVII, 12. verbis: εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης, βλέποντα κατὰ Λίβα καὶ κατὰ Χῶρον. Conf. *Cellarii* Geographiam Ant. II, c. 14. p. 1029. Urbs ipsa insulae Cretae, ei adjacens, ἡ φοῖνιξ nominatur. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 640.

ΦΟΝΕΎΣ, έως, ὁ, *homicida, auctor et causa mortis alicujus,* i. q. ἀνδροφόνος, ut explicatur haec vox a *Moeride, Thoma Mag.* (pag. 899. φονεύς· Ἀττικοί. ἀνδροφόνος· Ἕλληνες.) et *Polluce* in Onom. VI, 44. a φόνος *homicidium.* Matth. XXII, 7. ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους peremit homicidas illos. Act. III, 14. vos petiistis, ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν condonari vobis homicidam, sc. Barrabam. ibid. VII, 52. οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε cujus nunc quasi traditores et occisores facti estis. ibid. XXVIII, 4. πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος profecto hic homo est homicida; vel, sine dubio hic homo gravissimum delictum commisit. 1 Petr. IV, 15. Apoc. XXI, 8. XXII, 15. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur tamen praeterea in versione Alex. 2 Regg. IX, 31. in ed. Complutensi, et Sapient. XII, 5. Frequentius usurpatur ab Alexandrinis interprr. vocabulum φονευτής. Num. XXXV, 11. 16. 17. Deut. XIX, 3. 4. Ies. I, 21.

ΦΟΝΕΎΩ, fut. εύσω, 1. *occido, interficio, homicida sum, homicidium facio,* etiam *causa sum et auctor mortis alicujus quocunque modo,* a φόνος *caedes.* Matth. V, 21. οὐ φονεύσεις ne occidas. ibid. XIX, 18. XXIII, 31. ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας vos esse posteros eorum, qui prophetas occiderunt, vel interfici curarunt. ibid. v. 35. ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου quem necastis inter aedem et aram. *Krebsius* in Obss. Flav. p. 56 seq. aoristum ἐφονεύσατε loco futuri sumendum ita existimat, ut Christus h. l. praedixerit caedem Zachariae, Baruchi filii, qui paulo ante excidium Hierosolymitanum in medio templo interfectus est, teste *Josepho* de B. Jud. I, cap. 5. § 4. Graecos autem aoristum quandoque pro futuro ponere, docuit *Casaubon.* ad *Polyb.* p. 222. ed. *Gronovii.* Marc. X, 19. μὴ φονεύσῃς. Luc. XVIII, 20. Rom. XIII, 9. Jacob. II, 11. Alexandrini usi sunt hac voce pro רָצַח *occidit, interfecit,* Num. XXXV, 6. 12. etc. Deut. IV, 42. חָרַג idem, Judd. XVI, 2. XX, 5. Nehem. VI, 10. הִכָּה *percussit, feriit, occidit, perdidit,*

didit, Jos. X, 28. 30. 32. 2 Chron. XXV, 3. et הֶחֱרִים *anathematizavit, perditioni devovit, disperdidit*, Jos. X, 35. Adde *Eurip.* Phoeniss. v. 1529. ubi φονεύειν est: *mortis alicui caussam esse, ad mortem adigere*, teste Scholiaste ad h. l. φονεύσας· ἀντὶ τοῦ φόνου καὶ ἀναιρέσεως γενόμενος αὐτῇ αἴτιος.

2. *opprimo, injuriose et crudeliter aliquem tracto.* Jac. IV, 2. φονεύετε καὶ ζηλοῦτε opprimitis alios invidia ducti. ibid. V, 6. ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον summa injuria affecistis insontes. Conf. Sirac. XXXIV, 20 et 22. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΌΝΟΣ, ου, ὁ, 1. *caedes*, speciatim *homicidium*, a praet. med. πέφονα, verbi φένομαι vel φένω *occido, interficio, neco.* Matth. XV, 19. Marc. VII, 21. XV, 7. οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν qui in seditione homicidia fecerant. Alex. Deut. XXII, 8. οὐ ποιήσεις φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ubi formula ποιεῖν φόνον respondet hebraicis הָשִׂים דָּמִים. Luc. XXIII, 19. 25. διὰ στάσιν καὶ φόνον ob caedem in seditione commissam. Act. IX, 1. ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου minas et caedem spirans in sectatores Christi. Galat. V, 21. φθόνοι, φόνοι. Hebr. XI, 37. ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον gladio interfecti sunt. In versione Alex. respondet ἐν φόνῳ μαχαίρας hebraico לְפִי חָרֶב, Exod. XVII, 13. Num. XXI, 24. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰσραὴλ φόνῳ μαχαίρας, Deut. XIII, 15. XX, 13. Apoc. IX, 21. *Homer.* Iliad. γ', v. 6. *Hesych.* φόνος· ὁ διὰ σφαγῆς θάνατος, καὶ αὐτὸ τὸ φονεύειν, ἢ αἷμα.

2. *sanguinolentia, crudelitas, gaudium de aliorum miseria.* Rom. I, 29. μεστοὺς φόνου. Ad hunc locum sine dubio pertinet glossa *Suidae :* φόνος· ἡ μέχρι ἀναιρέσεως κίνησις παρὰ τῷ ἀποστόλῳ. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. *fero, porto, gesto*, a φορὸς, οῦ, ὁ, *ferens*, hoc a praet. med. πέφορα verbi φέρω *fero*. Matth. XI, 8. οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες homines, mollibus vestibus induti. Joh. XIX, 5. φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον gestans coronam spineam. Rom. XIII, 4. οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ non enim frustra gladium gestat, h. e. vitae necisque jus habet. Jacob. II, 3. ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν. Sirac. XI, 5. ἐφόρεσε διάδημα. ibid. XL, 4. ἀπὸ φοροῦντος ὑάκινθον καὶ στέφανον. *Homer.* Iliad. IV, 137. μίτρης δ', ἣν ἐφόρει, ἔρυμα χροός. *Sophocl.* Electr. v. 270. ἐσθήματα φοροῦντ' ἐκείνῳ τ' αὐτά.

2. metaphorice; *habeo, praeditus, instructus sum.* 1 Cor. XV, 49. καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ (scil. ἀνθρώπου,) φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου (scil. ἀνθρώπου) et quemadmodum hominis terreni imaginem retulimus, ita etiam coelestis hominis imaginem referemus. Φορεῖν τὴν εἰκόνα τινὸς *imaginem alicujus ferre*, significare *similem alicui esse, ad similitudinem alicujus veluti effictum esse*, et de statuis, picturis, aliisve rebus adhiberi, quae, ad archetypon aliquod formatae, illud repraesentant, exemplis probavit idoneis *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 232. Adde *Raphelii* Animadvv. Herodot. p. 483. qui adduxit locum *Herodoti* Lib. III. p. 229. ubi de Indis: τὸ χρῶμα φορέουσι ὁμοῖον πάντες καὶ παραπλήσιον Αἰθίοψι.

ΦΌΡΟΝ, ου, τὸ, *forum*, παρὰ τὸ φέρεσθαι, *ferri, deferri*, quod eo omnia ferantur venalia. Φόρον Ἀππίου *Forum Appii.* Nomen oppidi in Italia, longius a Roma, quam Aricia, distantis. Tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 15. Conf. *Interpretes* ad *Antonini Itinerar.* p. 107.

ΦΌΡΟΣ, ου, ὁ, *tributum*, speciatim *annuum, pro capite solvendum, seu, quod fundis et agris imponitur*, (et ita differt a τέλος, quod speciatim *vectigal* notat, *quod pro mercium transportatione solvitur,*) παρὰ τὸ φέρειν, seu εἰσφέρειν, ut loquitur *Demosthenes*, i. e. *contribuendo*, aut quod fisco principis infertur pro agris et capitibus. Luc. XX, 22. ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὔ; licetne nobis, Caesari tributum dare, an non? ibid. XXIII, 2. καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι eo

quod

quod vetuit Caesari tributa pendi. Rom. XIII, 6. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε propterea etiam tributa annua penditis. ibid. v. 7. τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον, pro ᾧ τὸν φόρον ὀφείλετε, τὸν φόρον ἀπόδοτε cui debetis tributum, reddite tributum. *Syrus* ܟܣܦ ܪܫܐ *argentum capitis, census capitalis.* Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hoc vocabulo pro מַס *tributum*, Judd. I, 28. 30. 2 Sam. XX, 24. 2 Chron. VIII, 8. pro מִדָּה et chaldaico מִנְדָּה idem. Esra IV, 20. 13. VI, 8. VII, 23. Nehem. V, 4. Adde *Aelian.* V. H. II, 10. *Phavor.* φόρος τὸ ὑπὲρ τῆς ἰδίας εἰσφερόμενον γῆς. *Hesych.* φόροι· δημόσιοι ἀπαιτήσεις. *Alberti* Glossar. Gr. p. 109. φόρους λειτουργίας. *Thomas Mag.* p. 900. φόρος· κυρίως τὸ ὑπὲρ τῆς ἰδίας εἰσφερόμενον γῆς. τέλος δὲ ἡ ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας συντέλεια: ubi videndi interpretes. Conf. etiam *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. II. p. 259. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 376.

ΦΟΡΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *onero, onus alicui ferendum et gestandum impono,* a φόρτος, ου, ὁ, *onus.*

2. metaphorice: *affligo, molestia afficio, miseriis et calamitatibus expono, molestum et difficile quid injungo et praecipio.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Matth. XI, 28. δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι venite ad me omnes fessi et onusti: ubi πεφορτισμένοι dicuntur metaphorice non solum *afflicti, miseriis et calamitatibus oppressi,* sed etiam *ii, qui legum Mosaicarum et peccatorum onere pressos se sentiunt.* Luc. XI, 46. ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα nam oneratis homines gravissimis oneribus, h. e. admodum molesta ac difficilia praestanda hominibus injungitis. Sermo autem est ibi de legibus Mosaicis ritualibus ac traditionibus judaicorum doctorum.

ΦΟΡΤΊΟΝ, ου, τό, 1. proprie: *onus, quod alicui ferendum et gestandum imponitur.* Est diminutivum a φόρτος, ου, ὁ, *onus,* quod ita dicitur παρὰ τὸ φέρεσθαι. Sic legitur in N. T. Actor. XXVII, 10. μετὰ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου (ita enim impressum legitur in editione Griesbachiana; in aliis editionibus et codicibus reperitur φόρτου,) κ. τ. λ. cum magna jactura non modo oneris (Schiffsladung *shipslading,*) etc. Adde Alex. Judd. IX, 48. 49. Sirac. XXI, 16. XXXIII, 24. *Aelian.* V. H. IX, 14. *Suid.* φορτία· τὰ ἀγώγιμα. Vid. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 387. et Tom. II, p. 639.

2. metaphorice et generatim: *omnis res molesta ac difficilis,* speciatim *peccatum,* vel *peccati poena,* (*Coran. Sur.* VI, 30. XCIV, 2. *calamitates, afflictiones,* item *leges et mandata, quae non sine molestia et difficultate observari queunt.* Matth. XXIII, 4. δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα onerant enim homines gravissimis oneribus et quibus ferendis impares sunt, h. e. dictant aliis praecepta, quae non sine summa molestia ac difficultate observari queunt. Luc. XI, 46. φορτία δυσβάστακτα dicuntur leges Mosaicae ac traditiones doctorum judaicorum, quarum observationi Christi aetate Judaei obstringebantur. Galat. VI, 5. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει quilibet enim suis vitiis et erroribus laborat. Eodem modo non solum βάρος ibid. v. 2. adhibetur, sed etiam in V.T. *errores, vitia ac peccata, quibus oneratur quasi conscientia humana,* cum oneribus gravibus comparantur, v. c. Ps. XXXVIII, 1. Ies. I, 4.

3. *quodlibet praeceptum et praescriptum religionis ab hominibus observandum,* sine notione molestiae, *ob vim obstringentem, quam habet.* Sic legitur in N. T. Matth. XI, 30. καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν nam doctrina mea est facilis. Conf. supra ad vocem ζυγὸς dicta. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΌΡΤΟΣ, ου, ὁ, *onus,* speciatim navis, quod ita dicitur παρὰ τὸ φέρεσθαι a *ferendo.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XXVII, 10. ubi de onere navis adhibetur; sed pro φόρτου in haud paucis codicibus et edi-

tione N. T. Griesbachiana reperitur φορτίου. Differt autem φόρτος et φορτίον proprie ita a ῥῶπος, ut *hoc res minutiores* significet, *quae oneris tantum causa navi injiciuntur, saburram*, Ballast *ballast*, *illud* vero *de omni mercium genere* adhibeatur, *quod navi ad transportandum committitur*, et a Graecis alias ἐμβολὴ vocatur. Haud raro tamen φόρτος et onus et saburram complectitur. Conf. *Salmasium* ad *Vopisci* Aurelianum cap. 45. — *Hesych.* φόρτος· φορτίον.

ΦΟΡΤΟΥΝΆΤΟΣ, ου, ὁ, *Fortunatus*. Nomen viri, amici Pauli, et confessoris veritatis christianae, origine latinum, a fortuna sic dicti. Semel tantum in N. T. commemoratur 1 Cor. XVI, 17. ubi pro Φορτουνάτου in codicibus nonnullis et editione Griesbachiana legitur Φουρτουνάτου.

ΦΡΑΓΈΛΛΙΟΝ, (seu, ut etiam scribitur, φραγγέλλιον. Conf. *Suidam* voce Ἀγοράνομος et *Küsterum* ad *Aristophan.* Acharn. v. 720.) ίου, τὸ, *flagellum*, *scutica*. Est nomen, origine latinum, sed a Judaeis parumper immutatum, qui פרגול dicere solebant.

In N. T. semel tantum legitur Joh. II, 15. καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων et fecit ex loris scuticam. *Etym. M.* et *Phavor.* φραγγέλλιον· ἐκ τοῦ φραγγέλλιον, ὁ σημαίνει σειρὰν, ἐκ σχοίνου πεπλεγμένην, ἢ κέκληται μάστιξ. *Cyrilli* Lex. MS. φραγέλλιον· σειρὰ, ἐκ σχοινίου πεπλεγμένη, ἢ καλεῖται μάστιξ. *Eudemius MS.* φραγγέλλιον· Ῥωμαϊκὸν ἐστι· ἔστι δὲ μάστιξ, ἢ τὴν καλουμένην βίτζα. Vide etiam *Ducangium* et *Meursium* in Glossariis, *Menagium* ad *Diog. Laërt.* VI, 90. et scholiasten *Aristoph.* ad Acharn. v. 760. ubi vox ἱμάντας exponitur per λώρους et φραγγέλλια.

ΦΡΑΓΕΛΛΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *flagello*, *flagellis caedo*, vel *caedi jubeo*, i. q. μαστιγόω. Vox est origine latina, flagello, quam, ut alias multas, mutata tantum unica littera, Graeci jure civitatis donarunt. In N. T. bis tantum legitur. Matth. XXVII, 26. τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ Jesum autem flagris caedi jussit et crucifigendum tradidit. Cf. Joh. XIX, 1. et *Lipsium* de Cruce p. 72. Marc. XV, 15. *Glossae MS. Colbertinae* apud *Ducangium* in Glossario: φραγγελλωθείς· μαστιχθείς. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 531 seq.

ΦΡΑΓΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *sepes*, *sepimentum*, *septum*, *murus*, *quo ager*, *hortus*, *vinea etc. cingitur*, *quicquid locum includit et munit*. Est enim verbale a prima pers. perf. pass. πέφραγμαι, verbi φράσσω, vel φράττω *sepio*, *munio*. Matth. XXI, 33. καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε et septo, vel muro eam circumdedit. Marc. XII, 1. In versione Alexandrina respondet hebraico גָּדֵר *maceries*, *murus*, *paries*, *sepes*, *septum*, Num. XXII, 24. Ps. LXII, 3. LXXX, 12. Eccl. X, 8. גָּדֵר idem, Prov. XXIV, 31. (καὶ οἱ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ) et מְשׂוּכָה *sepimentum*, Ies. V, 5. etc. Adde *Xenoph.* de Venat. XI, 4. et loca laudata a *Wetstenio N. T.* Tom. I, p. 467. *Hesych.* φραγμός· θριγκὸς, ἢ ὁ τοῖχος. Posteriora verba *Hesychii* dubium non est, quin pertineant ad loca Matthaei et Marci supra laudata, in quibus explicandis nonnulli interpretes ita versati sunt, ut partes parabolae, a Christo propositae, ad unam omnes, etiam adventitias et ad exornationem tantum necessarias, allegorice interpretarentur adeoque φραγμὸν legis Mosaicae, qua cautum esset, ne Judaei atque barbari commerciis miscerentur, indicem esse statuerent. In hac sententia fuisse *Chrysostomum* Homil. LXIX. in Matthaeum p. 734. Tom. I. ed. Francof. et *Theophylactum* p. 90. ed. Rom. docuit *Fischerus* in Prolus. XXVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 629 seq.

2. per metonymiam continentis pro contento: *ipse locus*, *qui septis*, *muris et parietibus cinctus ac munitus est*, v. c. hortus, ager, vinea etc. Sic sumi videtur Luc. XIV, 23. ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς

ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς exi in vias et loca septis munita.

3. metaphorice: *omne, quod vim separandi ac dirimendi habet, quod causa est discordiarum.* Sic Ephes. II, 14. φραγμὸς dicitur lex Mosaica, quae causa discordiarum inter Judaeos ac paganos erat, et qua cavebatur, ne utrique commerciis miscerentur. Vide supra μεσότοιχον. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *dico, loquor, verba facio,* etiam *memoro, commemoro, narro.* In hac significatione legitur non solum apud Alexandrinos interpretes, Job. VI, 24 et XII, 8. sed etiam apud *Eurip.* v. 95 et 723.

3. per synecdochen: *edissero, expono, declaro, explico, interpretor.* Sic bis tantum legitur in N. T. Matth. XIII, 36. φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ da nobis explicationem parabolae de zizaniis agri. Pro φράσον in uno codice legitur glossema διασάφησον ex *Origene* ad Joh. IV, 36. T. II, p. 235. edit. Colon. ibid. XV, 15. φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην explica nobis hanc similitudinem. *Heliodorus* Lib. I. p. 37. τὸ μὲν ὄναρ τοῦτον ἔφραζε τὸν τρόπον. Plura de hac significatione habet *Fischerus* in Prol. XXVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 622. — *Hesych.* φράσον· εἰπὲ, λέξον, ἑρμήνευσον. Idem: φράζω· δηλοῖ, σημαίνει, λέγει, διηγεῖται, σκέπτεται, διανοεῖται. *Thom. M.* pag. 901. Φράσον· ἀντὶ τοῦ, εἰπέ· φράσαι δὲ, ἀντὶ τοῦ διανοήθητι, Ὅμηρος ἐν ά Ἰλιάδος· (v. 83.) — — σὺ δὲ φράσαι, εἴ με σαώσεις. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 406.

ΦΡΑ'ΣΣΩ, vel attice ΦΡΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1. proprie: *sepio, munio,* unde φραγμὸς *sepes, sepimentum, septum,* quod vide supra. *Xenoph.* Cyrop. II, 4. 17. ὅτι φθάνειν δεῖ πεφραγμένους τοὺς πόρους. Idem de Venat. II, 10. Alexandrini Job. XXXVIII, 8. ἔφραξα δὲ θάλασσαν πύλαις. Cantic. VII, 2. Prov. XXV, 27. ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι. Hosea II, 6. ἐγὼ φράσσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψι.

2. *obturo, occludo, obstruo.* Judith. XVI, 3. ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔφραξε χειμάῤῥους. Huc pertinet e N. T. libris formula φράσσειν τὸ στόμα τινὸς, quae a) notat, translata significatione: *ad silentium aliquem redigere.* Rom. III, 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ ut omne os obturetur, h. e. ut omnes ad silentium redigantur et nemo possit suis meritis gloriari, omnes potius improbitatis se ipsos arguere debeant. Conf. ad h. l. *Wetstenium.* 2 Macc. XIV, 36. φράξας δὲ πᾶν στόμα ἄδικον. b) *coercere alicujus vim et impetum.* Hebr. XI, 33. ἔφραξαν στόματα λεόντων obturarunt ora leonum, h. e. cohibuerunt furorem leonum. Dan. VI, 22. Θεὸς ἐνέφραξε στόματα λεόντων, collat. 1 Maccab. II, 60. Proprio sensu adhibita reperitur haec formula apud *Antonin.* XII, 1. ὁ δὲ Φύλιος περιβαλὼν τὸν βραχίονα τῇ ἐσθῆτι, ᾗ ἐφόρει, ἔφραξέ τι τὸ στόμα τοῦ λέοντος.

3. *eripio, adimo alicui aliquid.* 2 Cor. XI, 10. ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ haec laus mea non eripietur mihi. Alii, v. c. *Schoettgenius* in Lexico suo, sensum horum verborum ita constituunt: haec res, gloria praedicationeque digna, in me non occultabitur, h. e. eam non tacebo; ut φραγήσεται εἰς ἐμὲ idem sit quod: κρυφθήσεται ἐν ἐμοί. Sed male provocant ad usum vocis hebraice חָתַם *occultavit,* quam Alexandrini nunquam per φράσσειν expresserunt. — Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΕ'ΑΡ, ατος, τὸ, *puteus, qui foditur, sive aquis plenus, sive aqua destitutus,* q. a. φρέω *emitto.* Luc. XIV, 5. τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται; cujus asinus aut bos in puteum cadat? ubi videndus *Wetstenius.* Joh. IV, 11. καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθὺ et puteus est profundus. ibid. v. 12. ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε κ. τ. λ. qui nobis dedit hunc puteum et ipse ex eo bibit etc. Apoc. IX, 1 et 2. τὸ φρέαρ τοῦ ἀβύσσου puteus seu fons abyssi; nisi φρέαρ in notione *carceris* h. l. accipere quis malit.

malit. Certe בְּאֵר quod proprie *puteum* (2 Regg. XVIII, 31. Ies. XXXVI, 16.) significat, etiam de *carcere* adhibetur, v. c. Genes. XL, 15. Jerem. XXVIII, 6. et XXXVII, 16. Ps. LIV, 26. φρέαρ τῆς διαφθορᾶς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro בְּאֵר idem, Genes. XIV, 10. XVI, 14. Exod. II, 15. Prov. V, 15. בּוֹר *fovea, cisterna,* 1 Sam. XIX, 22. 2 Sam. III, 26. Ier. XLI, 7. 9. et גֵּבִים *fossae, foveae.* Jer. XIV, 3. Adde *Marc. Antonin.* VIII, c. 43. *Athenaeum* Lib. V, p. 214. *Hesych.* φρέαρ· πηγὴ, λάκκος. Confer etiam *Schwarzii* Notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 335.

ΦΡΕΝΑΠΑΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *mentem*, vel *mentes decipio*, seu *me ipsum in mente mea decipio.* Compositum enim est ex φρὴν, φρενὸς, ἡ, *mens*, et ἀπατάω *decipio.*

2. i. q. simplex ἀπατάω *decipio, in errorem induco.* Sic semel tantum in N. T. legitur Galat. VI, 3. ἑαυτὸν φρεναπατᾷ is sibi fumum facit, se ipse decipit, fallitur opinione sua, non vere de se ipse judicat. *Hesych.* φρεναπατᾷ· χλευάζει, (καὶ διαπαίζει, quod addit *Cyrillus Alex.*)

ΦΡΕΝΑΠΆΤΗΣ, ου, ὁ, *mentium deceptor, fraudator, qui alios decipit et fallit*, aut *qui suam ipsius mentem decipit*, ex φρὴν, φρενὸς, ἡ, *mens*, et ἀπατάω *decipio.* Tantum in N. T. legitur in plurali. Tit. I, 10. φρεναπάται qui semet ipsos aeque ac alios decipiunt.

ΦΡΗΝ, φρενὸς, ἡ, *mens, animus, intellectus.* Pluralis φρένες, αἱ, idem. Bis in N. T. legitur. 1 Cor. XIV, 20. μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε ne pueris similes estote quoad mentem, immo improbitate sitis infantes, intellectu vero similes fiatis viris adultis. Alexandrini usi sunt hac voce pro לֵב *cor, animus*, Prov. VII, 7. IX, 4. 16. XI, 12. et pro מַנְדַּע *cognitio, scientia, mens, animus.* Dan. IV, 6. 8. *Demosthen.* pag. 780 21. edit. *Reiske:* νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν καὶ προνοίας πολλῆς. *Hesych.* φρήν· διάνοια, γνώμη. Idem: φρένες· ἔννοιαι, φρονήσεις. — φρεσί· διανοίαις.

ΦΡΊΣΣΩ et attice ΦΡΊΤΤΩ, fut. ίξω, 1. proprie: *erectus sto, erigor,* et speciatim adhibetur de pilis et setis, quae prae timore eriguntur. *Hesychius:* φρίσσει· διεγείρεται, ἐξορθοῦται. *Etym. M.* φρίσσειν· κυρίως τὸ ἐξορθοῦν τὰς τρίχας. *Eustath.* ad Odyss. τ', p. 706. 2. τὸ δὲ φρίσσειν κυρίως τριχῶν δηλοῖ ὄρθωσιν. Adde *Homer.* Iliad. ν', v. 473. *Hesiod.* Scut. 391. ὀρθὰς δ' ἐν λοφιῇ φρίσσει τρίχας. et Alexandr. Job. IV, 15. ἔφριξαν δέ μου τρίχες. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 667. Hinc ex adjuncto:

2. *horreo, horresco, timore et horrore perfundor*, item *cum horrore reformido*, a φρὶξ, ικὸς, ἡ, *maris*, vel *fluctuum fremitus*, item *horror frigoris* (*Hesiod.* Opp. v. 510 et 538.) *et febrilis.* Sic semel tantum in N. T. legitur Jacob. II, 19. καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσι eandem cognitionem ac persuasionem etiam genii mali habent et contremiscunt, supplicia nempe ab uno hoc Deo timentes. Alexandrini usi sunt hac voce pro chaldaico אִתְכְּרִיַּת *transfixus est*, Dan. VII, 15. ἔφριξε τὸ πνεῦμά μου, et hebraico שָׂעַר *horruit, exhorruit.* Jerem. II, 12. Adde ex libris apocryphis V. T. Judith. XVI, 8. *Demosthen.* p. 332. 11. 559. 8. et 1230. 24. edit. *Reiske. Plutarch.* de Puer. Educ. cap. XII. § 3. *Euripid.* Phoen. v. 1122 et 1138. *Hesychius:* φρίσσει· δέδοικε, τρέμει. Cf. *Alberti* Obss. Philol. p. 447. *Cotelerium* ad Patres Apostolicos Tom. I, p. 651. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II, p. 719.

ΦΡΟΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *sapio*, h. e. *intelligo, scio et video, quae bona sint et appetenda, quaeque fugienda et mala, mente ac ratione praeditus ac mentis compos sum*, a φρὴν, φρενὸς, ἡ, *mens, animus, intellectus.* Sic usurpatur ab exteris Scriptoribus, v. c. *Diogene Laërtio* I. sect. 91.

91. ἔφη δὲ δεῖν συνοικίζειν τὰς θυγατέρας παρθένους μὲν τὴν ἡλικίαν, τῷ δὲ φρονεῖν γυναῖκας. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. et ab Alexandrinis interpretibus Ies. XLIV, 18. οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι, ubi hebraico הֵבִין *intellexit*, respondet. Ps. XCIV, 8. ποτὲ φρονήσατε. Conf. *Perizon. ad Aelian.* V. H. Lib. XIV, c. 29. Deinde vero per metonymiam de singulis operationibus mentis humanae adhibetur, sive sint intellectus, sive voluntatis, et

2. notat: *intelligere, statuere, aestimare, judicare.* Matth. XVI, 23. ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων tu enim non res dijudicas et aestimas ex sensu divino, sed humano, seu, non Dei consilia intelligis et sapis, externa tantum spectans. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 433. Marc. VIII, 33. Act. XXVIII, 22. ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς volumus audire, quae mens aut sententia tua sit. Rom. XII, 3. μὴ ὑπερφρονεῖν (δεῖν) παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν non debere quemquam altius, quam par est, de se statuere, sed ad modestiam et sobrietatem se componere: ubi videndus *Wetstenius.* ib. XIV, 6. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ qui diem alterum sanctiorem habet altero (qui diem diei praefert, ὃς κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, v. 5. ὁ ἡμέρας παρατηρούμενος, Galat. V, 10.) Deo hanc suam sententiam probari existimat; et rursus alter, qui diem diei non praefert, sed singulos dies pares invicem habet, pie se id facere sibi quoque videtur. 1 Cor. IV, 6. ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν ut nostro exemplo discatis non sapere ultra normam praescriptam, h. e. non nimis fastuosi ac arrogantes esse. ib. XIII, 11. ὡς νήπιος ἐφρόνουν instar pueri intelligebam et judicabam, h. e. idonea cognitione destitutus parum sapienter de rebus judicabam et sentiebam. Galat. V, 10. ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε vos nulla in re defecturos esse a doctrina, quam vobis tradidi. Philipp. III, 15. ὅσοι οὖν τέλειοι τοῦτο φρονῶμεν ita (nempe legem mosaicam abrogatam esse religione christiana) mecum statuant, quotquot sunt perfectiores Christiani. ib. καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει eos vero, qui adhuc inter vos Judaismum defendunt et tuentur, Deus meliora edocebit. Sapient. XIV, 30. κακῶς ἐφρόνησαν περὶ Θεοῦ. 2 Macc. IX, 12. δίκαιον ὑποτάσσεσθαι τῷ Θεῷ, καὶ μὴ θνητὸν ὄντα ἰσόθεα φρονεῖν ὑπερηφάνως. *Philostrat.* Vit. Apollon. Lib. VIII, p. 329. τὸ δὲ οὕτω τι ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους φρονεῖν — — ἐγὼ μὲν οὔτ' ἐπαινῶ. Idem Epist. LXXXI, p. 949. τὴν σωφροσύνην, ἐφ' ᾗ μέγα δὴ φρονεῖς, οὐκ οἶδα τί εἴπω. Idem de Vit. Soph. I. cap. 15. sect. 3. *Polyb.* Exc. Legat. 113. p. 1306. μὴ μεῖζον φρονῇ τοῦ καθήκοντος. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, pag. 85. et *Reiskii* Indic. Graecitatis Demosthen. p. 789.

3. *sentio, sensus habeo, sensibus affectus sum, animatus sum.* Philipp. I, 7. καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν quemadmodum par ac aequum est, me hos erga vos habere sensus, seu, me ita in vos animatum esse. ib. II, 5. τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ estote vos iisdem animi sensibus affecti, quibus etiam Christus erat. ib. III, 15. τοῦτο φρονῶμεν tales habeamus sensus. Huc etiam pertinet formula τὸ αὐτὸ φρονεῖν et τὸ ἓν φρονεῖν, quae significat: *concordem esse.* Rom. XII, 16. XV, 5. 2 Cor. XIII, 11. Philipp. II, 2. III, 16. IV, 2. *Dionys. Halicarn.* A. R. Lib. IV, p. 224. οὕτω, εἰ τὸ αὐτὸ φρονήσαιμεν, ἐκράτουν τῶν ἱερῶν.

4. *studeo alicui rei, cupio, appeto, desidero, curo.* Rom. VIII, 5. τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσι student malefactis, et: τὰ τοῦ πνεύματος, scil. φρονοῦσι, student virtuti fere christianae. Formula φρονεῖν τά τινος (pro qua interdum quoque φρονεῖν τὰ πρός τινα legitur, v. c. apud *Xenoph.* Anab. VII, 7. 18.) Graecis eleganter notat: *stare a partibus alicujus, cum aliquo facere, alicui bene cupere, façere, quae alteri grata sunt.*

Sic

Sic v. c. apud *Diodor. Sic.* XX, 35. οἱ τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντες. *Herodot.* II, cap. 162. οἳ ἔτι τὰ ἐκείνου ἐφρόνεον qui adhuc partes ejus tuebantur. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 12. 4. p. 366. Rom. XII, 16. τὰ ὑψηλὰ φρονεῖν *alta spirare*, respondet formulae vernaculae; nach hohen Dingen streben *to aspire after high matters.* Philipp. III, 19. οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες qui rerum terrenarum tantum studiosi sunt. Coloss. III, 2. τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς res coelestes curate, non terrenas. Huc etiam pertinet formula φρονεῖν ὑπὲρ τινὸς, *curam alicujus gerere, adjuvare ac sublevare aliquem*, quae legitur Philipp. IV, 10. τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ut jam mei curam habere, meque sublevare ac sustentare possitis; quamquam nunquam mei curam abjecistis. Esther. XVI, 1. τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι. 1 Macc. X, 20. καὶ φρονεῖν τὰ ὑμῶν, καὶ συντηρεῖν φιλίαν. 2 Macc. XIV, 8. et 26. τὸν Νικάνορα ἀλλότρια φρονεῖν τῶν πραγμάτων. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΌΝΗΜΑ, τος, τὸ, *quod quis sentit et sapit, sensus, cogitatio, animus,* item *desiderium, studium, affectus, cupiditas, voluntas.* Est verbale a perf. passiv. πεφρόνημαι, verbi φρονέω *sapio,* quod vide supra. In N. T. quater tantum legitur. Rom. VIII, 6. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη vitiositatis studium mortem (h. e. infelicitatem) efficit, studium vero religionis christianae felicitatem omnigenam. ibid. v. 7. τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεὸν studium pravis cupiditatibus indulgendi est inimicitia adversus Deum, seu, qui pravis cupiditatibus indulget, adversarium se praebet Deo. Sunt enim, ut recte ad h. l. *Koppius* monuit, abstracta pro concretis posita, pro ὁ φρονῶν τὰ τῆς σαρκὸς, ἐχθρὸν ἀποδείκνυται ἑαυτὸν εἰς Θεόν. ibid. v. 27. ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε, τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος Deus vero, qui omnem animum nostrum cognitum ac perspectum habet, novit etiam desideria et vota spiritus divini, seu sensus animi nostri. De *sensibus animi* legitur haec vox 2 Macc. VII, 21. γενναίῳ πεπληρωμένη φρονήματι. ib. XIII, 9. τοῖς δὲ φρονήμασι βεβαρβαρωμένος ὁ βασιλεὺς ἤρχετο. De *cogitationibus ac opinionibus*, speciatim *eorum, qui sunt fastuosi et elati animo*, usurpatur apud *Joseph.* A. J. VI, c. 2. s. 3. καὶ τὰ φρονήματα αὐτῶν εἰς τὸ παντελὲς ταπεινοῖ. *Polyb.* Hist. IV, cap. 64. extr. et Lib. V, c. 10. *Aelian.* V. H. IX, c. 3. (*Suid.* φρόνημα ἡ ἔπαρσις καὶ ἡ ἀλαζονεία. Conf. *Schwarzii* Comment. Critt. L. Gr. p. 1395 seq.) In notione *studii, desiderii, cupiditatis et voluntatis* reperitur apud *Dionysium Halicarn.* A. R. Lib. XI, p. 721. οὐκ ἀπολέψειε τὸ φρόνημα τῆς πατρίδος. *Hesych.* φρόνημα· βούλημα, θέλημα. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 306. et *Ernesti* Opuscula Theologica, p. 341 seq.

ΦΡΌΝΗΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1. proprie: *sapientia, prudentia, intelligentia, scientia, cognitio rerum vel expetendarum, vel fugiendarum.* Est verbale a secunda persona perf. pass. πεφρόνησαι, verbi φρονέω *sentio, sapio.* Sic legitur in N. T. Ephes. I, 8. ἧς (pro ᾗ, vel ἣν) ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει quam liberalissime nobis exhibuit eo, quod nos ad idoneam religionis christianae scientiam ac prudentiam, vere christianam, adduxit. In versione Alexandrina respondet vocabulis hebraicis חָכְמָה *sapientia*, 1 Regg. III, 28. X, 4. 6. 8. שֵׂכֶל *intellectus, intelligentia, prudentia.* Job. XVII, 4. בִּינָה *intelligentia, prudentia*, Prov. I, 2. VII, 4. VIII, 14. XVI, 16. תְּבוּנָה idem, Prov. III, 13. 19. VIII, 1. X, 24. דַּעַת *scientia, cognitio*, Prov. XXIV, 5. chald. מַנְדַּע et מַנְדְּעָא idem, Dan. II, 21. V, 13. לֵב *cor, mens, animus, sapientia, intelligentia*, Prov. IX, 16. XIX, 8. et רוּחַ *sapientia.* Jos. V, 1. Adde *Xenoph.* Mem. I, 2. 10. Eumdem

dem de Mag. Equit. VII, 4. *Joseph.* A. J. II, 5. 7. VIII, 7. 5. *Suid.* φρόνησίς ἐστιν ἐπιστήμη κακῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ οὐδετέρων. Conf. *Krebsii* Obss. Flavianas p. 324 seq.

2. *omnis sentiendi ratio, sensus animi.* Luc. I, 17. καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει (pro εἰς φρόνησιν) δικαίων, scilicet ἐπιστρέψαι et inobedientes (h. e. impios) ad sensus animi pios vitaeque integritatem revocabit; ubi videndus *Wetstenius.* Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΌΝΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *prudens, sapiens, intelligens, qui idoneam cognitionem habet, eruditus, providus, cautus,* a φρονέω, quod vide supra. Matth. VII, 24. ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ κ. τ. λ. comparandus est cum viro prudenti, qui rupi domum imponit. ibid. X, 16. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις estote igitur prudentes (circumspecti, in declinandis insidiis,) more serpentum. ibid. XXIV, 45. ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος servus fidelis ac prudens. ibid. XXV, 2. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι quinque autem harum, sc. παρθένων, erant stultae. (*Aristoph.* Lysist. 548. ἀρετὴ φρόνιμος. Schol. ἀντὶ τοῦ φρονίμη.) ib. 4. 8. 9. Luc. XII, 42. XVI, 8. Filii hujus mundi φρονιμώτεροί εἰσι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν prudentiores sunt in suo genere religionis cultoribus. Rom. XI, 25. ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι ne sitis prudentes apud vosmet ipsos, h. e. ne superbiatis et elato animo sitis. Prov. III, 7. μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ. Ies. V, 21. οὐαὶ οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες. Rom. XII, 16. formula μὴ γίνεσθαι φρόνιμον παρ' ἑαυτῷ opponitur τῷ τὰ ὑψηλὰ φρονεῖν, et est i. q. τοῖς ταπεινοῖς συναπάγεσθαι. 1 Cor. IV, 10. ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ vos vero sapientes ac prudentes Christiani estis, seu, vos autem celebramini ob eruditionem vestram christianam. ib. X, 15. ὡς φρονίμοις λέγω scribo haec intelligentibus. 2 Cor. XI, 19. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina reperitur haec vox pro נָבוֹן *intelligens, prudens,* Prov. XIV, 16. XVII, 28. XIX, 25. מֵבִין *intelligens,* Prov. XVII, 10. et חָכָם *sapiens, peritus,* 1 Regg. III, 12. V, 7. Ies. XLIV, 25. et aliis similibus vocabulis. *Hesych.* φρόνιμος· σοφὸς, διανοητής.

ΦΡΟΝΊΜΩΣ, *prudenter, circumspecte, caute, callide.* Adverbium, ab adjectivo φρόνιμος, quod semel tantum in N. T. legitur Luc. XVI, 8. de oeconomo illo versuto et suis commodis intento, quem laudavit herus, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν quod prudenter et callide egisset.

ΦΡΟΝΤΊΖΩ, fut. ίσω, *curo, sollicitus sum, sollicite studeo,* a φροντὶς, ίδος, ἡ, *cura, sollicitudo, cogitatio.* Legitur in N. T. tantum Tit. III, v. 8. ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ ut omni studio operam dent recte factis, qui christianae religioni operam dederunt. Adde Alex. 2 Sam. IX, 5. φροντίζῃ τὰ περὶ ἡμῶν. Prov. XXXI, 21. Sapient. VIII, 17. *Xenoph.* Mem. III, 11. 12. et Anab. II, 4. 13. *Hesych.* φροντίζει· μεριμνᾷ. Hinc φροντιστὴς *indagator rerum, qui studium suum in aliqua re ponit;* speciatim: *philosophus, sophista,* cujus domus φροντιστήριον dicitur. Vide *Aristophan.* Nub. v. 94. 128. 142. et *Pollucis* Onom. IV, 41. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 378.

ΦΡΟΥΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *praesidio militari munio, ut hostium invasiones impediantur;* vel *praesidio militari conclusum aliquo loco teneo et custodio, ut clausi fuga prohibeantur, custodio,* a φρουρὰ *custodia* (*Aelian.* V. H. VI, 6. et VIII, 16.) *et omnis locus, quo aliquid conclusum tenetur,* (*Aelian.* V. H. IX, 13.) *castra,* (*Xenoph.* de Republ. Laced. XIII, 1. 11. et de Mag. Equit. VI, 3.) etiam, ut Latinorum *praesidium,* et Graecorum φυλακὴ, (*Xenoph.* Memor. S. II, 6. 10.) *ipsi milites, exercitus:* (*Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. 17. et V, 49. ubi φρουρὰ et στράτευμα sunt synonyma.) vel a φρουρὸς, οῦ, ὁ, *custos, miles praesidiarius,* (*Xenoph.* Hist. Gr. I, 6. 10.

10. II, 2. 1. Idem Mem. III, 6. 10. *Aelian.* V. H. II, 14. *φρουρὸς καὶ φύλαξ τῆς ἐρωμένης.*) hocque a *πρὸ* et *οὖρος, ου, ὁ, custos.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. XI, 32. ubi de ethnarcho Aretae regis sermo est, qui *ἐφρούρησε τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν*, h. e. praesidio militari cinxit Damascenorum urbem, ne Paulus fuga elaberetur. Judith. III, 6. *καὶ ἐφρούρησε τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς.* 3 Esdra IV, 56. *καὶ πᾶσι τοῖς φρουροῦσι τὴν πόλιν.* Sapient. XVII, 16. *ἐφρουρεῖτο εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρκτὴν κατακλεισθείς.* *Xenoph.* de Vectigal. cap. IV, 52. *φρουρεῖν ἐν τοῖς φρουρίοις.* *Herodian.* VIII, 3. 1. *φρουρουμένη καὶ κεκλεισμένη ἡ πόλις.* *Hesych.* *φρουρεῖ· φυλάττει, ἢ προφυλάττει.*

2. metaphorice: *conservo, servo, efficio, ut aliquis constans sit.* Philipp. IV, 7. *φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν* omnes sensus animi vestri religioni christianae consentaneos servet. Eodem modo etiam *φυλάσσειν* usurpatur, de quo vide infra observata. 1 Petr. I, 7. *τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως*, h. e. ut nonnulli hunc locum interpretari solent: qui adjuvante Deo constanter manserunt in profitenda ac observanda religione christiana.

3. *φρουρεῖσθαι* metaphorice *is* dicitur, *cui aliquid asservatur et destinatum est.* Galat. III, 23. *ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι*, pro *ὑπὸ νόμον συγκεκλεισμένοι ἐφρουρούμεθα εἰς τὴν πίστιν μέλλουσαν ἀποκαλυφθῆναι*, legibus Mosaicis subjecti reservati sumus in tempus, quo revelanda erat doctrina christiana. *Koppio* in voce *φρουρεῖσθαι* h. l. tantum notionem *temporis longi*, quo durante Judaei his legibus subjecti manserant, inesse videtur. Aliis interpretibus *φρουρεῖσθαι* h. l. significat metaphorice: *obstringi, subjectum esse*, ut a *συγκλείεσθαι* haud differat, sed ei eodem modo otiose addatur, ac *teneri* in formula *subjectum teneri*, et aliis similibus saepius adhiberi satis constet. 1 Petr, I. 5. *τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ* qui per omnipotentiam Dei sub conditione obsequii erga doctrinam christianam servantur ad felicitatem illam, quae tempore adventus Christi ad judicium extremum certissime innotescet. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΡΥΑ'ΣΣΩ, vel ΦΡΥΑ'ΤΤΩ, fut. *άξω*, 1. proprie: *fremo*, et de *equis* adhibetur, *qui hinniunt, fremunt ac ferociunt.* Sic legitur apud *Callimachum* Hymn. in Lavacr. Pallad. v. 2. Hinc *φρύαγμα fremitus, hinnitus equorum*, (*Etym. M.* *φρύαγμα· ἡ τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων διὰ μυκτήρων ἠχὴ ἀγρίῳ φυσήματι ἐκπίπτουσα.* Schol. *Sophocl* ad Electr. v. 718.) item *cachinnus, risus effusus*, (*Etym. M.* — — *λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γελάσεως.*) et *strepitus quicunque.* Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 479.

2. metaphorice: *inflatus sum, altos spiritus sumo, insolenter et elate me gero, insolesco*, et ex adjuncto: *rebello, detrecto alicujus imperium.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. IV, 25. *ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη;* cur tam insolenter se gesserunt gentes et detrectarunt imperium Messiae? Verba sunt desumta ex Ps. II, 1. ubi in textu hebraico leguntur haec verba: לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם, coll. v. 2. Adde 2 Macc. VII, 34. *μὴ μάτην μετεωρίζου φρυαττόμενος ἀδήλοις ἐλπίσιν.* 3 Macc. II, 2. *πρόσχες ἡμῖν καταπονουμένοις ὑπὸ ἀνοσίου καὶ βεβήλου, θράσει καὶ σθένει πεφρυαγμένου.* *Marc. Antonin.* X, 13. p. 300. *Hesych.* *ἐφρύαξαν· ἐκινήθησαν, ἐπήρθησαν, συνήχθησαν.* Idem: *φρυάσσεται· ἐπεγείρεται, μεγαλοφρονεῖ, γαυριᾷ.* Idem: *φρυάττεται· ἐπαίρεται.* *Etym. M.* *φρυαττόμενος· ἐπαιρόμενος.* Conf. *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* IV, c. 74. et *Munthe* Observatt. in N. T. e Diodor. Sic. p. 216. Eodem modo quoque substantivum *φρύαγμα* de *superbia, arrogantia et insolentia* metaphorice adhibetur ab Alexandrinis Ezech. VII, 24. XXIV, 21. et ab *Hesychio* per *ἔπαρσις, ὑπερηφάνεια* explicatur.

ΦΡΥ'ΓΑΝΟΝ, *ου, τὸ, sarmentum, virgultum aridum, lignum sarmentosum et crematu facile, omne, quod est ad*

ad ignem et excitandum et alendum aptum, cremia, idem quod φρύγιον, Ps. CII, 3. a φρύγω, φρύσσω vel φρύττω *torreo, torrefacio.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVIII, 3. συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος cum autem Paulus cremia multa collegisset. *Vulg.* habet h. l. *sarmenta.* In versione Alexandrina respondet hebraico קַשׁ *stipula, stramen,* Ies. XL, 24. XLI, 2. XLVII, 14. et חָרוּל *spina, urtica.* Job. XXX, 7. *Theophr.* Hist. Plant. I, 5. 15. 16. *Hesych.* φρύγανον ὕλη λεπτὴ καὶ ξηρά. *Etym. M.* φρύγανα· τὰ εἰς τὸ καίειν καὶ φρύγειν ἐπιτήδεια. Cf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. pag. 401. A φρύγανον descendit φρυγανισμὸς *lignatio, sarmentorum lectio,* quod vocabulum legitur apud *Thucyd.* VII, c. 4 et 13. et apud *Josephum* aliquoties. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 650.

ΦΡΥΓΊΑ, ας, ἡ. *Phrygia.* Regio Asiae minoris, cujus caput olim Troja fuit. Dividitur in majorem et minorem et, ut *Curtius* Lib. III. cap. 1. refert, pluribus vicis quam urbibus frequens extitit. *Phrygia major,* hodie dicta *Germian,* olim *Pacatiana,* sita est versus orientem ad Sangarium fluvium, inter *Bithyniam, Galatiam, Lydiam* et *Mysiam. Phrygia minor,* quae occidentalior fuit, ad Hellespontum sita, sub Ida, monte, hodie *Sareum,* olim *Troada* appellata fuit. Nomen ἀπὸ τοῦ φρύγειν, a *torrendo,* est sortita. Unde *Hesych.* Φρυγία· ἡ φρύγουσα *Phrygia,* h. e. *torrefaciens.* Regio enim torrida ac arida est. In N. T. ubi ter tantum commemoratur, Actor. II, 10. XVI, 6. XVIII, 23. *Phrygia major* significari videtur. Vide *Plinii* H. N. Lib. V. c. 32. et *Cellarii* Geograph. Plen. L. III, cap. 4. pag. 123 seq. nec non *Wetstenii N. T.* T. II, p. 465. 552 et 578.

ΦΥΓΕΛΛΟΣ, ου, ὁ. *Phygellus.* Nomen proprium viri, qui semel tantum in N. T. 2 Tim. I, 15. commemoratur, origine graecum, significans: *fugitivum, hominum oculos fugientem.* Componitur enim, ut videtur, ex φεύγω *fugio,* et ἴλλος, ου, ὁ, *oculus.*

ΦΥΓΗ, ῆς, ἡ, *fuga,* etiam ex usu Graecorum *perpetuum exilium,* (ut docuit *Potterus* in Archaeol. Gr. T. I. Lib. I, cap. 25. p. 130. ed. *Venetae,* cum quo conferendus est *Pollux* Onom. VIII, c. 7. p. 896. ed. *Lederlin.* qui inter majores et graviores Graecorum poenas φυγὴν recenset. *Plutarchum* libellum περὶ φυγῆς scripsisse, quis ignorat?) Est verbale a praeterito medio πέφυγα, verbi φεύγω *fugio.* In N. T. bis tantum legitur. Matth. XXIV, 20. προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ rogate vero Deum, ne ista fuga (seu, ut alii vertere malunt: perpetuum vestrum e patria exilium) accidat hiemis, vel sabbati tempore. Marc. XIII, 18. Alexandrini adhibuerunt hanc vocem pro מָנוֹס, vel מְנוּסָה *fuga, effugium,* Ies. LII, 12. Jer. XXV, 35. Amos II, 14. et pro ipso verbo נוּס *fugere, aufugere.* Jer. XLIX, 24. *Hesych.* φυγάς· ἐξορίας.

ΦΥΛΑΚΗ, ῆς, ἡ, 1. proprie: *custodia,* actio custodiendi, qua excubiae aguntur, ne res aliqua surripiatur, aut aliquis evadat, a φυλάσσω *custodio,* aut potius a φύλαξ, ακος, ὁ, ἡ, *custos, excubitor, vigil.* Sic sumitur in N. T. Luc. II, 8. καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν et noctu gregem suum observantes, seu, noctu excubias agentes pro grege suo. Eodem quoque sensu adhibetur a *Xenophonte* de Magistro Equit. IV, 10. *Thucyd.* VIII, c. 51. *Herodot.* II, cap. 99. *Arrian.* de Expedit. IV, 16. 7. et ab Alexandrinis Num. I, 53. φυλάξουσι οἱ Λευῖται αὐτοὶ τὴν φυλακὴν τῆς σκηνῆς. ibid. XVIII, 3. 4. 5. XXXI, 30. 47. 1 Paral. IX, 19. φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς σκηνῆς. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 661.

2. per metonymiam et *locum, ubi excubiae aguntur, et statio habetur,* notat, et *ipsos excubitores, custodes,* seu *turmam custodum,* die Schaarwache *the watch.* Act. XII, 10. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν

φυλακὴν καὶ δευτέραν transeuntes autem primam et secundam stationem. *Dionys. Halicarn.* A. R. Lib. I, p. 15. φυλακὴν ἐπ' αὐτοὺς καταστήσαντες. *Xenoph.* de Mag. equit. VII, 14. Idem in Memor. III, c. § 10. Sic etiam *custodia* apud Latinos adhibetur, v. c. apud *Florum* Lib. IV, c. 11. " incautiorem nacta custodiam."

3. *carcer*, in quo custodiuntur et asservantur sontes, ne elabantur et aufugiant. Matth. V, 25. καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ atque adeo in carcerem conjiciaris. ibid. XIV, 3. καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ et eum carceri injecit. ibid. v. 10. XVIII, 30. ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν sed carceri eum tradi curavit. ibid. XXV, 36. ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με in carcere detentum me visitastis. ibid. v. 39. 43. 44. ἢ ἐν φυλακῇ, scil. ὄντα. Marc. VI, 17. καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ et vinctum eum in carcerem conjecit. ibid. v. 28. Luc. III, 20. καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ et Johannem carceri tradidit. ibid. XII, 58. XXI, 12. παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς tradentes vos synagogis ac custodiis. ibid. XXII, 33. μετά σου ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι tecum et carcerem et mortem adire paratus sum. ibid. XXIII, 19. 25. Joh. III, 24. Act. V, 19. 22. 25. VIII, 3. παρεδίδου εἰς φυλακὴν ad carceres traxit. ibid. XII, 4. 5. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ Petrus igitur in carcere asservabatur. ibid. v. 6. φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν custodes autem foris carcerem observabant. (Fortasse tamen τηρεῖν τὴν φυλακὴν h. l. est idem, quod φυλάσσειν τὴν φυλακὴν, Luc. II, 8. et notat: *excubias agere*, quo sensu legitur apud *Polybium* Lib. VI, cap. 33.) ibid. v. 17. XVI, 23. 24. ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν detrusit illos in carcerem interiorem. *Syrus* bene : ܠܒܝܬܐ ܓܘܝܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ *in domum interiorem domus vinctorum.* ibid. v. 27. 37. 40. XXII, 4. XXVI, 10. κατέκλεισα ἐν φυλακαῖς carceribus tradidi. 2 Cor. VI, 5. XI, 23. Hebr. XI, 36. Apoc. II, 10. diabolus conjecturus est vos εἰς φυλακὴν in carcerem, ut tentemini. In hac significatione φυλακὴ (pro quo interdum etiam οἰκία φυλακῆς, Jerem. XXXVII, 14. 17. et οἶκος φυλακῆς, Judd. XVI, 22. 26. 2 Regg. XVII, 2. 2 Paral. XVIII, 26. ponitur,) ab Alexandrinis adhibetur pro בֵּית כֶּלֶא *domus coercitionis*, 1 Regg. XXII, 27. מַטָּרָה *custodia, carcer*, Jer. XXXII, 2. 8. 12. XXXIX, 41. 15. מִשְׁמָר idem, Genes. XL, 4. 7. XLI, 10. XLII, 17. et aliis similibus vocabulis. Adde *Arrian.* Diss. in Epictet. I, c. 29. εἰς φυλακὴν σε βαλῶ. et *Cornel. Nepotis* Vit. Eumen. c. 11. 1. ubi *custodia* pro *carcere* ponitur.

4. *omnis locus, in quo aliquis velut captivus et invitus conclusus tenetur,* speciatim : *infernus, tartarus.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. III, 19. τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι, scil. οὖσι, vel κατακεκλεισμένοις, animis corpore exutis, quae nunc in tartaro (quem poetae veteres ferreas portas habere fingebant. Vide *Homer.* Iliad. ϑ, v. 15. *Virgil.* Aen. VI, v. 548 seq.) conclusae tenentur. *Syrus* recte h. l. interpretatus est ܒܫܝܘܠ *in inferno.* Apoc. XX, 7. λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ.

5. *quaelibet habitatio, mansio, domicilium*, i. q. κατοικητήριον, cum qua voce etiam permutatur Apoc. XVIII, 2. ubi Babylon dicitur facta esse φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου domicilium omnis spiritus impuri et omnium avium immundarum.

6. per metonymiam : *vigilia*, seu *pars noctis, qua excubiae aguntur.* Judaei veteres (ut *Kimchi, Drusius, Buxtorfius* in Lexico Talmudico ad vocem אשמורת, aliique satis docuerunt.) noctes non in quatuor partes, seu vigilias, sed in tres diviserunt et cuique quatuor horas attribuerunt; unde tritum est illud Hebraeorum: אשמורת שליש הא של לילה vigilia est tertia pars noctis. Harum vigilia-

rum

ma a Jeremia Thren. II, 19.
ראשׁ אַ principium vigiliarum
. Secundam auctor libri Ju-
VII, 19. אַשְׁמוֹרֶת הַתִּיכוֹנָה vi-
nediam nominat. Tertia vero
a a Mose Exod. XIV, 24. et
re Commentariorum Samuelis
ap. XI, v. 11. אַשְׁמוֹרֶת הַבֹּקֶר
matutina appellatur. Etiam
Pollux Onom. I, 7. 8. non
φυλακὰς recenset, quam pri-
uam Graeci ἀρχὴν νυκτὸς, καὶ
ίτην νύκτα, καὶ νυκτὸς ἀρχομένης
t,) secundam (μεσούσης νυκτὸς,
τῶν) et tertiam (quam *Home-*
d. VII, 433. eleganter his
lescripsit: ἦμος δ' οὔτ' ἄρ πω
δ' ἀμφιλύκη νύξ.) Quum vero
a Pompeio subjugati et pro-
s facti essent, ab hoc tempo-
e Romanorum et Graecorum,
in quatuor partes, seu vigili-
iviserunt, ut unaquaeque ter-
as complecteretur, quarum
ὀψὲ Marc. XIII, 35.) incipie-
ora nostra pomeridiana sexta
at usque ad nostram nonam;
(μεσονύκτιον, ibid.) ab hora
ona usque ad duodecimam,
liam noctem; tertia (ἀλεκτορο-
id.) a media nocte ad horam
tertiam nocturnam; quarta
id.) a tertia ad nostram sex-
onf. *Lipsium* de Milit. Rom.
et *Krebsii* Observatt. Flav. p.
tth. XIV, 25. τετάρτῃ δὲ φυ-
; νυκτὸς quarta autem vigilia
Quartae hujus vigiliae men-
quoque facit *Josephus* aliquo-
libris suis, v. c. in A. J. V,
§ 5. et XVIII, cap. IX. § 6.
rrianus Exped. Alex. V, 24.
XXIV, 43. ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπ-
αι qua vigilia venturus esset
rc. VI, 48. Luc. XII, 38.
erodot. IX, 51. τῆς νυκτὸς δευ-
ακῇ. *Polyb.* Hist. I, c. 45.
. II, 35. Conf. *Cellarii* D.
is et lucubrationibus veterum
iss. Academ. p. 392. et *Wet-*
T. T. I. p. 416 seq. Saepi.
II.

us in N. T. non legitur. — *Hesych.* φυλακή· Φρουρὰ, εἱρκτὴ, τήρησις ἐντολῶν, παροξυτόνως, ὀξυτόνως δὲ ἀγρυπνία. *Etym. M.* φυλακὴ σημαίνει τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀφεγγὲς οἴκημα — καὶ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς νυκτὸς, σημαίνει καὶ αὐτὸ τὸ φυλάσσειν. (*Homer.* Iliad. IX, 1.) *Suid.* φυλακή· τὸ τέταρτον μέρος τῆς νυκτός. (Quarta noctis pars a *Xenophonte* Memor. IV, 7. 4. ὥρα τῆς νυκτὸς vocatur.) τετραχῆ γὰρ διῄρητο. καὶ φυλακαί· τῆς νυκτὸς αἱ διαιρέσεις, καθ' ἃς οἱ φύλακες τὰς φυλακὰς ἀλλήλοις ἐγχειρίζουσι.

ΦΥΛΑΚΊΖΩ, fut. ίσω, *in custodiam*, vel *carcerem conjicio, in carcere custodio*, a φυλακὴ *custodia, carcer.* Tantum extat in N. T. Act. XXII, 19. ἐγὼ ἤμην φυλακίζων ego ad carceres tradebam. Sapient. XVIII, 4. ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερηθῆναι φωτὸς, καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκότει. A φυλακίζω descendit φυλακίτης, ου, ὁ, *carcerarius.*

ΦΥΛΑΚΤΉΡΙΟΝ, ίου, τὸ, Graecis dicitur *omne munimentum et praesidium, omnis tutela, quicquid nos custodit ac tutos praestat,* speciatim: *arx, statio excubitorum et vigilum, antidotum contra venena et amuleta, quae gentiles e collo suspendere solebant, ut mala a se amolirentur,* a φυλάσσω *custodio*, quod vide infra. *Plutarch.* de Iside et Osirid. pag. 377. τὴν Ἶσιν αἰσθομένην, ὅτι κύει, περιάψασθαι φυλακτήριον. *Themist.* Orat. XIII. in *Gratianum* p. 178. religinem τὴν ἁγιστείαν dicit esse ἄμεινον φυλακτήριον, quam arma. Idem Orat. XIX. p. 231. *Demosthen.* p. 71. 24. edit. *Reiske*: ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακτήριον. *Etym. M.* φυλακτήριον· τόπος, ἔνθα οἱ φύλακες οἰκοῦσι. Hinc φυλακτήρια, ων, τὰ, *phylacteria* κατ' ἐξοχὴν in N. T. dicuntur *laminae,* seu *schedae membranaceae, quibus inscriptae erant variae legis Mosaicae sectiones,* (v. c. Exod. XIII, 1—10. et 11—16. Deut. VI, 4—9. XV, 13—21.) *et quas thecis insertas Judaei* (litterali explicatione loci Deut. VI, 8. decepti,) *fronti et brachio sinistro aptare, luctus tamen tempore deponere solebant.* Hebraice vocantur

תְּפִלִּין, a תְּפִלָּה *preces*, quod eorum praecipuus usus esset in oratione. Cf. *Buxtorfii* Lexicon Talmudicum pag. 1734. Graece autem φυλακτήρια dicebantur, quia non solum commonitoria erant observationis praeceptorum divinorum (Deut. VI, 8 seq.) et precum faciendarum, sed etiam, quia Judaei credebant, inesse his ligamentis precatoriis vim ad avertenda quacvis mala, maxime ad daemones fugandos, ut apparet ex *Targum* ad Cantic. VIII, 3. Multa de phylacteriis Judaeorum habet *Surenhusius* ad Mischnae librum de precationibus T. I. p. 9. cui adde *Bartoloccium* in Bibliotheca Magna Rabbinica Tom. I. p. 576. *Possinum* Spicil. Evang. cap. 56. et *Sam. Petitum* Varr. Lectt. c. 20. et quos laudat *Elsnerus* Comment. in Matthaeum T. II. pag. 165 seq. In N. T. semel tantum legitur Matth. XXIII, 5. πλατύνουσι τὰ φυλακτήρια αὐτῶν dilatant autem phylacteria (*Syrus* habet ܬܦܠܐ) sua. Sermo autem ibi est de Pharisaeis, qui קְצִיצוֹת, h. e. nodos et vascula, in quibus membranae inclusae erant, (Vide *Relandi* Antiquitatt. Judaic. p. 269. et *Wagenseilium* ad Sota p. 405.) dilatabant et extendebant, et in talibus magnam sanctitatem aucupabantur. Legitur praeterea haec vox apud *Justinum Mart.* in Dial. c. Tryphone Judaeo p. 205. qui dicit, Judaeos jussu divino gestasse φυλακτήριον ἐν ὑμέσι λεπτοτάτοις γεγραμμένων χαρακτήρων τινῶν phylacterium ex litteris quibusdam, in tenuissimis membranis descriptis, et per haec religionem illis incussam esse, ἀεὶ μνήμην ἔχειν τοῦ Θεοῦ.

ΦΥΛΑΞ, κος, ὁ, *custos, carceris praecipue, excubitor, vigil*, a φυλάσσω *custodio, excubias ago*. Act. V, 23. καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν et custodes carceris, foris stantes. ibid. XII, 6. φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν custodes vero foris carcerem observabant. ibid. v. 19. ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, scil. τῆς φυλακῆς. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שֹׁמֵר *custodiens*, Genes. IV, 19. 1 Sam. XVII, 20. Ies. LXII, 6. *Hesych.* φύλαξ· φυλακτήρ.

ΦΥΛΆΣΣΩ, attice ΦΥΛΆΤΤΩ, fut. άξω, 1. *custodio aliquid sollicite, ne surripiatur, aut fuga elabatur, praesidio teneo ac munio, excubias ago, observo, asservo*. Luc. II, 8. φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν noctu observantes greges suos. (Formulae φυλάσσειν φυλακὰς respondet latina *servare vigilias* apud *Livium* XXXIV, 9.) ibid. VIII, 29. καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος et catenis ac compedibus vinctus et constrictus observabatur. ibid. XI, 21. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν cum quis fortis armatus custodit, h. e. praesidio munit, arcem suam. *Xenoph.* Anab. I. c. 2. § 21. ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσιν εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων, φυλάττοντα τὴν εἰσβολήν. ibid. § 1. πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ εἶησαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. Hinc φυλακὴ *praesidium*. ibid. I, 4. 4. Act. XII, 4. παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν tradidit quatuor quaternionibus militum custodiendum. ibid. XXII, 20. καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτὸν et asservavi vestes eorum, qui eum interficiebant. ibid. XXIII, 35. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι et jussit eum in palatio Herodis asservari. ibid. XXVIII, 16. σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ cum milite, custode suo. Adde Alexandrinos Jer. XXXII, 2. καὶ Ἱερεμίας ἐφυλάσσετο ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς. ibid. LII, 25. 2 Regg. XVII, 9. XVIII, 18.

2. metaphorice: *conservo, providam curam alicujus ago, protego, tueor, defendo*, et, sequente ἀπὸ, *tutum ab aliqua re praesto*. 2 Tim. I, 12. ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν potest enim doctrinam, mihi concreditam, tueri usque ad finem mundi. ibid. v. 14. τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος ἁγίου tuere omnibus modis praestantissi-

mam

m religionem, tibi concredi-
ıtus auxilio divino, quod no-
ıer adest. 2 Thess. III, 3.
ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πο-
etiam vos constantes reddet,
praestabit ab omnibus, ves-
ti et felicitati insidias struen-
Petr. II, 5. ἀλλ' ὄγδοον Νῶε—
ı sed Noachum una cum sep-
servavit e diluvii periculo.
tr. III, 20. Joh. XVII, 12.
ς μοι ἐφύλαξα cultores et sec-
uos mihi dedisti, tuitus sum,
passus sum deficere a reli-
, i. q. ibid. ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ
ıυ. Jud. v. 4. τῷ δὲ δυναμένῳ
ιμᾶς ἀπταίστους. Adde Eu-
niss. v. 855. *Aeschin. Socr.*
12.
vo, obedientiam praesto, men-
nfigo et sollicite exsequor.
IX, 20. πάντα ταῦτα ἐφυλαξά-
φύλαξα) ἐκ νεότητός μου omnia
ecepta inde a tenera mea
igenter observavi. Marc. X,
XI, 28. μακάριοι οἱ ἀκούοντες
τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες (αὐ-
i, qui doctrinam divinam au-
observant. ibid. XVIII, 21.
[, 53. ubi formula φυλάσσειν
ıe, ut recte monuit *Krebsius*
t. Athen. p. 92. apud exte-
ıtores notat: *curam gerere*
cavere, ne irritae fiant et
r, significat: *praestare, quae*
ent et a nobis exigunt, nihil
ges committere. ibid. XVI, 4.
αὐτοῖς φυλάξαι τὰ δόγματα
nt iis observanda decreta.
I, 24. Rom. II, 26. ἐὰν οὖν
τία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου
quodsi igitur gentiles prae-
is observant. Galat. VI, 13.
, 21. VI, 20. τὴν παραθήκην
ıunere tibi demandato stre-
gere. Alex. Prov. VI, 20.
νόμους πατρός σου. Genes.
. Exod. XII, 17. XV, 26.
ης πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ.
, 6. Sirac. XXI, 12. *Aelian.*
cap. 31. καὶ Ὀργίων φυλάττου-
Idem in Hist. Anim. Lib.
XI, c. 14. ὅτι ἐντολὰς φυλάξαι οἶδε. Eodem modo usurpatur quoque διαφυλάττειν apud Graecos, v. c. *Isocrat.* Orat. II. ad Nicoclem 17. 6. Conf. *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebr. Lib. II, cap. 2. p. 146. *Vorstium* in Philol. Sacr. cap. 6. p. 188. ed. *Fischeri, Wetstenii N. T.* T. I. p. 450. et *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 113.

4. Medium φυλάσσομαι et φυλάσσω ἐμαυτὸν *me custodio,* h. e. *caveo, prospicio mihi, abstineo.* Luc. XII, 15. ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας cavete vobis diligenter ab avaritia. Act. XXI, 25. φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον ut abstinerent a residuo carnium, quae idolis immolantur, coll. XV, 20. ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, et v. 29. ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων. 2 Tim. IV, 15. ὃν καὶ σὺ φυλάσσου quem et tu cave. 2 Petr. III, 17. φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ κ. τ. λ. cavete, ne etc. de qua hujus verbi constructione cum ἵνα μὴ videndus est *Wetstenius N. T.* T. II. p. 712. 1 Joh. V, 21. τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων carissimi, cavete vobis ab omni idololatria. Adde Alex. Eccles. XII, 11. φυλάσσου τὰ βιβλία ποιῆσαι πολλά. 1 Sam. XXI, 4. εἰ πεφυλαγμένα τὰ παιδάριά εἰσι πλὴν ἀπὸ γυναικός. Sirac. XII, 11. καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ. ibid. XXII, 13 et 29. *Lysiae* Orat. III. p. 75. οὕτω σφόδρα αὐτοὺς ἐφυλαττόμην. *Xenoph.* Mem. II, 2. 14. Idem Hist. Gr. VII, 2. 10. ὥσπερ ἀπὸ φιλίου χωρίου τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φυλαττομένους. ibid. VII, 5. 9. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 12. *Diogen. Laërt.* I. s. 91. Conf. *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 146. p. 499. ed. *Fischeri. Custodire* pro *cavere* legitur apud *Sueton.* Tib. c. 7. etiam *servare.* Vide *Burmann.* ad *Propert.* p. 196. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΥΛΗ', ῆς, ἡ, *tribus, familia, gens, natio, multitudo hominum ejusdem stirpis,* q. a φύω *gigno.* Matth. XIX, 28. κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ judicabitis duodecim tribus Israeliticas. ibid. XXIV, 30. καὶ τότε

 κόψονται

κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς et tunc plangent omnes terrarum nationes. Sed fortasse per φυλὰς τῆς γῆς natio judaica tantum intelligenda est, quae ita dicitur, quia olim in duodecim tribus divisa erat. Qui *omnes homines* simpliciter intelligunt, provocant ad locum *Hesiodi* in Scuto Herc. v. 162. ubi legitur: ἐπὶ χθονὶ φυλαὶ ἀνθρώπων. Luc. II, 36. ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ e tribu Aseritica. ibid. XXII, 30. Act. XIII, 21. Rom. XI, 1. Philipp. III, 5. Hebr. VII, 13. φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν ex alia tribu oriundus erat. ibid. v. 14. Jacob. I, 1. ταῖς δώδεκα φυλαῖς ἐν τῇ διασπορᾷ omnibus Judaeis, (seu potius Christianis, e Judaeis conversis,) extra Palaestinam viventibus. Apoc. I, 7. πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς omnis Israelitica natio. ibid. V, 5. 9. ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους. ibid. VII, 4—9. XI, 9. XIII, 7. XIV, 6. XXI, 12. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שֵׁבֶט *virga, baculus, sceptrum, tribus*, Genes. XLIX, 16. Deut. I, 13. III, 3. מִשְׁפָּחָה *familia, genus*, Genes. XII, 3. Levit. XXV, 49. Num. XXXIII, 54. מַטֶּה *virga, baculus, tribus*, Exod. XXXI, 2. 6. Micha VI, 19. בַּיִת *domus, familia*, Exod. II, 1. לְאֹם *natio, populus*, Prov. XIV, 34. et chald. אֻמָּה *natio*, Dan. III, 4. 7. 29. *Etym. M.* sub φυλακή· φυλὴ σημαίνει τὸ γένος. Cf. etiam *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1400.

ΦΥ'ΛΛΟΝ, ου, τὸ, *folium, frons*, q. a φύω *nascor*. Matth. XXI, 19. καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον et nihil in ea invenit, nisi folia nuda. ibid. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ quum jam ramus ejus succulentus fit et folia producit. Marc. I, 13. XIII, 28. Apoc. XXII, 2. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. respondet hebraico עָלֶה *folium*, Nehem. VIII, 15. Jer. VIII, 13. Job. XIII, 25. et chald. עֳפָאִים *rami, frondes, folia*, Dan. IV, 9. 11. 18.

ΦΥ'ΡΑΜΑ, τος, τὸ, generatim notat *massam, cujuscunque illa sit generis, omne, quod subigendo miscetur et humore maceratur.* Est verbale a πεφύραμαι, perf. pass. verbi φυράω *misceo, subigo, macero*, quod in versione Alex. hebraico בָּלַל *miscuit*, Exod. XXIX, 2. (καὶ ἄρτους ἀζύμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ) 40. et Levit. II, 4. 5. respondet. *Hesych.* πεφυραμένους· μεμιγμένους. Jam quemadmodum φυρᾶν κατ᾽ ἐξοχὴν notat: *farinam aqua subigere, miscere, depsere*, (*Hesych.* φυρᾶν· ζυμοῦν, ταράσσειν τὰ ἄλευρα.) ita etiam substantivum φύραμα

2. speciatim notat *farinam, aqua subactam ad panificium, massam farinaceam*, et apud Alexandrinos legitur pro בָּצֵק *massa farinacea*, Exod. XII, 34. עֲרִיסוֹת *massae farinae*, scil. *aqua conspersae*, Num. XV, 19. 21. et מִשְׁאֶרֶת *mactra*, Exod. VIII, 3. XII, 34. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 16. εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα si enim primitiae frugum (Deo apud Judaeos offerendarum) sanctae sunt, ipsa quoque massa, ex primitiis frugum subacta, sancta erit, h. e. si a similitudine recesseris: si patriarchae et majores Judaeorum sancti fuerunt, etiam posteri eorum ipsi sancti erunt. *Hesych.* φύραμα· ζύμη, σπέρμα. *Alberti* Glossar. N. T. p. 107. φύραμα· ζύμη: ubi vid. *Alberti*, qui ex ipsa notione vocabuli σπέρμα ostendit, *Hesychium* respexisse ad illum ipsum Pauli locum. 1 Cor. V, 6. οὐκ οἴδατε, ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; num ignoratis, exiguum fermentum totam massam fermentare? Formula proverbialis, ut videtur, quae eleganter h. l. transfertur ad hominem scelestum et incestuosum illum, inter Corinthios versantem, qui facile totum coetum corrumpere poterat; unde ib. v. 7. *coetus purus, in quo nullus scelestus reperitur*, metaphorice νέον φύραμα massa

acea recens nulloque fermento
:a dicitur. Galat. V, 9. Conf.
etes ad *Thom. M.* p. 903. et
onum ad *Athenaeum* Lib. III,
'.
ssa argillacea, qua figuli utun-
ὑγρῷ φυραθεῖσα, i. q. πηλὸς, cum
:abulo etiam permutatur Rom.
ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ
: τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ
:ιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; an-
;ulus potest tractare lutum,
'ult, et ex eadem massa argil-
ırare vasa, usui tum honestio-
ı minus honesto, destinata?
'atakerum ad *Marc. Antonin.*
ǐ. p. 233. Saepius in N. T.
itur.

ΙΚῸΣ, ὴ, ὸν, *naturalis, naturae*
'ns, ad naturam pertinens, vel
ra proveniens, a φύσις *natura.*
ıtum in N. T. legitur. Rom.
ί τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλα-
υσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν
foemina illorum concubitum,
natura ostendit et requirit,
tarunt in consuetudinem, na-
pugnantem, in sexum nempe
ıidinem exercentes. ib. v. 26.
τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας
ı naturali mulierum usu. 2
, 12. ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ,
:l: tanquam animalia, quae
tura sua rationis expertia;
quam animalia irrationalia et
ım tantum naturae sequentia.

ΙΚΩ͂Σ, *naturaliter, naturae*
nter, per naturam et instinc-
ırae. Adverbium, ab adjecti-
ὸς, quod vide supra. Legitur
in N. T. Jud. v. 10. ὅσα δὲ
ὡς τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπίστανται, ἐν
θείρονται per ea vero, quae,
n tantum instinctum, tan-
'uta, sequentes, faciunt, pe-
semel ipsos infelices red-
:onf. 2 Petr. II, 12. *Diog.*
, 137. φυσικῶς καὶ χωρὶς λόγου.

όΩ, ῶ, fut. ώσω, 1. proprie:
vel vento inflo, ut eo distenta
v. c. vesicam, follem, etc.
ıhelo, ad modum equorum spumantium. Praes. pass. φυσιόομαι, οῦμαι, *inflor, inflando attollor et intumesco, turgeo instar follis, vento distenti*, a φύσα, vel φύσσα, ἡ, *follis*, (conf. *Theodot.* Levit. I, 16. *Thucyd.* IV, c. 100.) quod est a φυσάω *inflo*, (Ies. LIV, 16. *Aquila* et *Theodot.* Job. XX, 26.) unde φυσητὴρ *follis.* Jer. VI, 29.

2. metaphorice, ut Latinorum *inflo: effero alterum, superbum et fastuosum reddo;* et medium φυσιόομαι, οῦμαι, *me effero, sum animo elato, superbio, arrogans sum*, et ex adjuncto: *insolenter me gero.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 6. ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου ne alter super alterum se efferat, seu, ne unus altero se majorem existimet, pugnans nempe pro auctoritate alicujus doctoris. ibid. v. 18. ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες quasi non sim venturus ad vos, vel opinantes, me non ad vos venturum esse, quidam se insolenter gerunt. ibid. v. 19. γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν cognoscam non dicta eorum superba, sed facta. ibid. V, 2. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ; et vos adhuc animo elato estis? ibid. VIII, 1. ἡ γνῶσις φυσιοῖ sed scientia illa sola ad superbiam facile ducere solet. Conf. dicta supra ad γνῶσις. ibid. XIII, 4. ἡ ἀγάπη οὐ φυσιοῦται qui vere alios amat, non inflatus alios contemnit et insolenter se gerit. Coloss. II, 18. εἰκῆ φυσιούμενος. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Arrian.* Diss. Epictet. I, 19. p. 134. et *Philonem* de Charit. p. 714. et 716. Conf. etiam *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 86. *Fabricium* ad *Sextum Empir.* p. 29. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 113 seq. *Hesych.* φυσιούμεθα· ἐπαιρόμεθα, τυφούμεθα. et πεφυσιωμένους· ὠγκωμένους, κενοδοξοῦντας, ἐπηρμένους.

ΦΎΣΙΣ, ιος, attice εως, ἡ, 1. proprie: *ortus, origo, generatio, nativitas*, a φύω *nascor.* Sic legitur in N. T. Galat. II, 15. ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι nos nati Judaei sumus. *Plato* Menex. p. 407. φύσει μὲν βάρβαροι ὄντες, νόμῳ δὲ

Ἕλληνες. *Lucian.* de Merced. Conduct. p. 464. εἰ φύσει δοῦλος ἦσθα, καιρὸς ἦν πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾷν. *Hesych.* φύσις· γένος.

2. per metonymiam: *omne id, quod rei, inde ab ejus origine, generatione et nativitate inest, ipsa rei natura et essentia, vis nativa, proprietas insita, indoles,* (vide *Clerici* Art. Crit. Vol. I. p. 211.) *mores, instinctus naturalis.* Rom. I, 26. ubi ἡ παρὰ φύσιν χρῆσις consuetudo, naturae repugnans, opponitur τῇ φυσικῇ χρήσει, h. e. consuetudini, qualem natura ostendit et requirit. (*Athenaeus* XIII. p. 605. αἱ παρὰ φύσιν τῇ Ἀφροδίτῃ χρώμεναι. *Philo* Legg. Spec. T. II. p. 306. 17. τὴν παρὰ φύσιν ἡδονὴν διώκει. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 24.) ibid. XI, 21. οἱ κατὰ φύσιν κλάδοι rami naturales olivae, h. e. Judaei, qui opponuntur ramis insititiis, h. e. ethnicis. ib. v. 24. ἡ κατὰ φύσιν ἀγριέλαιος naturalis oleaster, cum qua h. l. iterum comparantur gentiles. ibid. παρὰ φύσιν contra naturae ordinem; et paullo post: πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν κ. τ. λ.; quanto facilius illi, qui sunt rami naturales olivae etc.? 2 Petr. I, 4. ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως ut hisce promissionibus commoti participes fiatis Divinae naturae et indolis, h. e. similes Deo fiatis: ad quem locum videndus *Wetstenius N. T.* T. II, p. 699. Adde Sapient. VII, 20. φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων. *Xenoph.* Mem. III, cap. 11. 11. κατὰ φύσιν. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 4. 10. 11. 12. *Polyb.* Hist. XI, cap. 17. *Philostrat.* Vit. Soph. II, c. 33. s. 1. et *Joseph.* A. J. XII, c. 5. s. 5. *Hesych.* et Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. φύσις· οὐσία. Conf. Schol. *Sophocl.* in Ajacem Flagell. v. 772. Huc etiam referri commode possunt sequentia N. T. loca: Galat. IV, 8. ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θεοῖς coluistis deos fictos, qui falso dei habebantur; ubi φύσει *per naturam* est, i. q. ὄντως, ἀληθῶς *vere.* Similiter *Plato* de Legibus Lib. X. p. 76. Vol. IX. ed. *Bipont.* Θεοὺς εἶναι πρῶτον φασὶν οὗτοι τέχνῃ, οὐ φύσει, ἀλλὰ τισὶ νόμοις κ. τ. λ. *Hierocl.* in Aur. Carm. p. 170. οὐδὲ τῶν φύσει ἡρώων. Cf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II, p. 189. et *Fabricium* ad *Sextum Empir.* p. 9. — Ephes. II, 3. καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς et eramus ob hanc naturalem nostram indolem, seu ob pristinam illam vivendi rationem, homines, poenis divinis quam maxime digni. (Vide ad h. l. *Wetstenium.*) Significat autem φύσις h. l. ut omnis orationis series quemque docet, *statum et conditionem eorum, qui nondum emendati et meliora edocti sunt per religionem christianam.* *Lysias* Orat. XIX, p. 356. ed. *Taylor.* ἄξιον ἐνθυμηθῆναι, οἵαν φύσιν εἶχεν ὁ πατήρ. Patribus nonnullis apud *Suicerum* Thesaur. Eccles. T. II, p. 1475. τὸ φύσει in loco Paulino, statim laudato, idem esse videtur, quod latine dixeris *vere.* Conf. *Koppii* Excurs. II. in Epistolam ad Ephesios p. 246. ed. recent. *Suid.* φύσις· —— ὅταν λέγει ὁ Ἀπόστολος· καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί, οὐ κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον τῆς φύσεως λέγει, ἐπεὶ τοῦ ποιήσαντος ἂν ἦν τὸ ἔγκλημα· ἀλλὰ τὴν ἔμμονον καὶ κακίστην διάθεσιν, χρονίαν καὶ πονηρὰν συνήθειαν.

3. *cognitio naturalis de Deo et officiis.* Rom. II, 14. φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ sana ratione et ipsa natura duce officia, lege praescripta, praestant. Conf. v. 15. et *Koppium* ad h. l. ibid. v. 27. ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα gentiles, qui, sibi relicti et rationem tantum sequentes, multa faciunt, quae etiam legibus judaicis praecipiuntur. Vulgo quidem ἐκ φύσεως ad ἀκροβυστία refertur, ut ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία *gentes, natalibus praeputium habentes,* significet; sed partim, quia τῷ ἐκ φύσεως in sequentibus opponitur διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς, partim vero ob comma 14. verba ἐκ φύσεως ad νόμον τελοῦσα referenda esse, dubitari vix potest. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 32.

4. φύσις etiam *res* dicuntur, *quae sic abierunt in consuetudinem, ut propemodum factae sint altera natura, consuetudines, quae inde a longo tempore et apud plerosque ita sunt receptae et invaluerunt,*

invaluerunt, ut naturae maxime consentaneae et ab instinctu quodam naturali profectae videantur. Sic sumenda est haec vox 1 Cor. XI, 14. οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι; nonne ex recepta apud vos consuetudine dedecori viro est, comam alere? Sic monente *Grotio* de Jure Belli et Pacis Lib. II. c. 12. § 38. *jus gentium* saepe a JCtis *jus naturae* vocatur, quod constet maxime ex constitutionibus Apostolorum. Cf. *Hackspan.* Obss. Miscell. p. 154. et *Ernesti* Disp. de Fontibus Ἀρχαιολογίας Josephi, nec non *Wetstenii N. T.* T. II, p. 147.

5. aliis substantivis junctum interdum pleonastice ponitur. Jacob. III, 7. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν κ. τ. λ. omnes enim bestiae, volucres etc. et paulo post ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη homines. Similiter apud *Aelian.* V. H. II, 23. φύσις ποταμῶν pro ποταμοὶ ponitur. *Epictet.* Enchirid. cap. 27. φύσις κακοῦ est ipsum κακὸν, adversa fortuna. Alia veterum loca collecta vide apud *Schwarzium* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 1402 seq. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 501. *Wetstenium N. T.* T. II, p. 671. et *Wolfium* in Curis Criticis et Philol. in N. T. Vol. IV, p. 50. Saepius in N. T. non legitur. — *Thom. M.* p. 904. φύσις οὐσίας διαφέρει· οὐσία μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἑκάστου ὕπαρξις· φύσις δὲ, ἡ ἐνοῦσά τινι δύναμις· οἷον, φύσις τῆς γῆς, τὸ βλαστάνειν βοτάνας, καὶ φύσις τοῦ πυρὸς, τὸ θερμαίνειν, κ. τ. λ. Ἰστέον δὲ, ὡς οὐ μόνον ἐπὶ ἀνθρώπων ταῦτα λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φυτῶν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, κ. τ. λ.

ΦΥΣΙ'ΩΣΙΣ, εως, attice εως, ἡ, 1. proprie: *inflatio.* Est verbale a sec. pers. perf. pass. πεφυσίωσαι, verbi φυσιόω *inflo,* quod vide supra.

2. metaphorice: *elatio animi, superbia, arrogantia, fastus.* Legitur tantum in N. T. 2 Cor. XII, 20. φυσιώσεις. *Hesych.* φυσίωσις· ἔπαρσις, ὑψηλοφροσύνη.

ΦΥΤΕΙ'Α, ας, ἡ, 1. proprie: *plantatio,* seu *actus plantandi,* a φυτὸν, οῦ, τὸ, *planta,* quod a φυτὸς, ἡ, ὸν, *satus, plantatus,* hocque a φύω *gigno, nascor.* Sic legitur apud Alexandrinos 2 Regg. XIX, 29. καὶ ἔτει τρίτῳ σπορὰ καὶ ἄμητος καὶ φυτεία ἀμπελώνων. Ezech. XVII, 7. σὺν τῷ βόλῳ τῆς φυτείας αὐτῆς. Micha I, 6. et in reliquiis versionum *Aquilae* et *Symmachi* Genes. XXI, 33. Adde *Aelian.* V. H. III, 40.

2. per metonymiam: *ipsa planta,* i. q. φύτευμα apud Alexandrinos Ies. LX, 21. LXI, 3.

3. metaphorice: *doctrina, quae traditur.* Tantum in N. T. legitur Matth. XV, 13. πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου, ἐκριζωθήσεται omnis planta, a Deo non plantata, eradicabitur, h. e. omnis doctrina, quae non ab ipso Deo originem habet, sed ab hominibus inventa et excogitata est, abroganda et confutanda est. Explicationem hanc, quae satis omni serie orationis comprobatur, confirmat quoque usus vocis נטיעה apud Rabbinos veteres. Sic v. c. in *Sohar Genes.* fol. 37. col. 147. formula איהו מקצץ בנטיען explicatur in sequentibus formula איהו כופר בעיקר. Graeci etiam et latini Scriptores praecepta, quibus animus imbuitur, cum seminibus ac plantis, et animum ipsum cum agro eleganter comparare solent, ut idoneis exemplis docuit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 76.

ΦΥΤΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1. *planto,* ab iisdem. Matth. XXI, 33. ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα qui vineam consereret. Marc. XII, 1. Luc. XIII, 6. συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην ficum habebat quidam in vinea sua plantatam. ibid. XVII, 6. ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ eradicator et transplantator in mare. ibid. v. 28. XX, 9. 1 Cor. IX, 7. In versione Alex. respondet τῷ נָטַע *plantavit, consevit,* Genes. II, 8. IX, 20. Eccles. II, 4. 5. et שָׁתַל *plantavit,* Ps. I, 3. XCIV, 9. Ezech. XIX, 10. 13.

2. metaphorice: *auctor sum alicujus rei, efficio aliquid, initium facio alicujus rei,* et speciatim de eo usurpatur, *qui doctrinam tradit et propagat,* aut *initia docendi facit.* Matth. XV, 13.

πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου, ἐκριζωθήσεται omnis doctrina, quae non ab ipso Deo originem suam repetit, sed ab hominibus inventa et excogitata est, abroganda et confutanda est. Conf. quae sunt ad vocem φυτεία a me dicta. 1 Cor. III, 6. ἐγὼ ἐφύτευσα ego initia docendi feci. ibid. v. 7. et 8. ὁ φυτεύων qui primum doctrinam christianam proponit. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* φυτεύω· κατασκευάζει, (Sirac. XLIII, 18.) γεννᾷ. *Etym. M.* sub φυτεύω in fine: κακὸν μέγα πᾶσι φυτεῦσαι, Ἰλιάδος ὁ, (v. 134.) κατασκευάσαι, ἐμβαλεῖν. Conf. Schol. *Sophocl.* ad Ajac. Flagellif. v. 962. et 1304. et *Barnesium* ad *Euripidis* Alcest. v. 1137. *Thom. M.* p. 905. τὸ φυτεύειν ἐπὶ φυτῶν λέγεται, ἤγουν τὸ τὴν ῥίζαν αὐτῶν καταβάλλειν εἰς γῆν. ἀπὸ τούτου παρὰ τοῖς ποιηταῖς καὶ ἐπ' ἀνθρώπων, ὡς παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ὀρέστῃ (v. 10.) οὗτος φυτεύει Πέλοπα. καὶ ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ καταβάλλεσθαι ἀρχὴν ἐν πράγμασιν κ. τ. λ. ubi conf. interpretes.

ΦΎΩ, fut. φύσω, 1. proprie transitivi: *gigno, produco, edo, pario.* Pass. φύομαι *nascor, enascor, propullulo.* Luc. VIII, 6. καὶ φυὲν ἐξηράνθη et enatum exaruit. ib v. 8. καὶ φυὲν, ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα et cum enatum esset, edidit fructum centuplum. Sic etiam legitur apud Alexandrinos Cantic. V, 14. ψύουσαι μυρεψικά. Prov. XXVI, 9. ἄκανθαι φύονται. Ezech. XXXVII, 8. ubi φύεσθαι hebraico עָלָה *ascendit* respondet, et pro hebraico צָמַח *germinavit, pullulavit, crevit, ortus est.* Genes. XLI, 23. Exod. X, 5. Adde Sirac. XXXIX, 13. et *Euripid.* Phoen. v. 34. 886. et 1622.

2. intransitive et neutraliter: *nascor, enascor, pullulo, suppullulo.* Sic sumenda est haec vox Hebr. XII, 15. ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα radix amaritudinis, i. e. amara progerminascens. Verba sunt desumta ex Deut. XXIX, 18. ubi in textu hebraico legitur: שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΛΕΌΣ, οῦ, ὁ, *fovea, antrum, omnis locus subterraneus et tenebricosus,* speciatim: *lustrum, latibulum ferarum,* a φωλεύω, quod de *feris, in lustris cubantibus,* apud Graecos (v. c. *Aesop.* Fab. 141. Cf. *Pollucis* Onom. V. cap. 2. s. 15.) adhibetur, descendens a φῶς *lumen,* et ὀλέω *perdo,* quia lux ibi perit, quemadmodum *lustrum* dicitur apud Latinos a non lucendo. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VIII, 20. ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι vulpes lustra habent. (Vide *Bochart.* Hierozoic. Lib. III. c. 13.) Luc. IX, 58. Adde *Pausan.* VIII, 16. p. 632. ed. *Kühn. Apollodor.* Bibl. I, 9. 11. *Aelian.* Hist. Anim. VI, 3. *Hesych.* φωλεόν· οὗ τὰ θηρία κοιμᾶται. *Ammonius* de Differentiis Vocabb. φωλεὸς καὶ κοίτη διαφέρει· φωλεὸς μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἑρπετῶν τάσσεται —— ὥστε ἐπὶ μὲν τῶν ἑρπετῶν ῥητέον τὸ φωλεύειν. *Etym. M* φωλεός· ὁ σκοτεινὸς τόπος. *Gloss. Vett.* φωλεός· *lustrum, latebra, latibulum, cubile.* Conf. *Fischeri* Prolus. XI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 287. ed. recent. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 351.

ΦΩΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim notat: *vocem edere quacunque ratione,* speciatim vero

1. *vocare, advocare, arcessere, invitare,* maxime *ad coenam, evocare, convocare.* Matth. XX, 32. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε tum Jesus sistens gressum, ad se vocatos interrogavit. ib. XXVII, 47. ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος Eliam advocat, ut nempe ipsi auxilium ferat. Marc. III, 31. ubi φωνεῖν latino *evocare, excire* respondet. ibid. IX, 35. καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα et postquam consedisset, ad se vocavit duodecim apostolos. ib. X, 49. ubi ter legitur. ibid. XV, 35. Luc. XIV, 12. μὴ φώνει τοὺς φίλους σου non tantum invita amicos tuos, coll. v. 13. ubi φωνεῖν cum καλεῖν permutatur, quod, ut supra docui, est verbum proprium apud Graecos de invitantibus ad coenam. Conf. *Fesselii* Adversaria Sacra T. I. p. 323. Luc. XVI, 2. καὶ φωνήσας αὐτὸν et arcessitum eum. ibid,

ibid. XIX, 15. καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους et jussit arcessi servos illos. Joh. I. 49. II, 9. (ubi tamen *Palairetus* in Obss. ad h. l. φωνεῖν per *compellare* reddere mavult, ut legitur apud *Homer.* Odyss. IV, 77.) IV, 16. IX, 18. ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ donec arcesserent parentes ejus. ibid. v. 24. XI, 28. καὶ φωνεῖ σε et vocat te. ibid. XII, 17. ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου cum Lazarum evocaret e sepulcro. ibid. XVIII, 33. Act. IX, 41. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας convocatis Christianis et viduis. ibid. X, 7. Sic etiam φωνέω usurpatur apud *Sophoclem* in Ajace Flagellifero v. 73. coll. v. 72. ubi cum καλεῖν permutatur, et Tob. IV, 11. φώνησον αὐτὸν πρός με. Simili ratione *clamare* apud Latinos pro *vocare* ponitur, v. c. *Virgilium* Aen. IV, v. 674. " ac morientem nomine clamat;" et *Plautum* in Asinaria II, 3. 10. " extemplo janitorem clamat." Cf. *Vechneri* Hellenolexiam I, 13. *Didymus* ad *Homer.* Iliad. α', v. 201. φωνήσας· προσειπών, (ibid. Lib. IV, v. 312.) καλέσας.

2. *voco, nomino, appello.* Joh. XIII, 13. ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ῥαββὶ καὶ Διδάσκαλε vos appellatis me Magistrum et Doctorem vestrum.

3. *clamo, exclamo, acclamo.* Luc. VIII, 8. ταῦτα λέγων ἐφώνει his dictis exclamavit, vel acclamavit iis. ibid. v. 54. ἐφώνησε λέγων clamavit. ibid. XVI, 24. XXIII, 46. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς Jesus autem alta voce clamavit. Eadem formula legitur quoque Act. XVI, 28. pro qua Apoc. XIV, 18. φωνεῖν κραυγῇ μεγάλῃ reperitur. Adde Alexandrinos 1 Paral. XV, 16. Dan. IV, 11. καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχύϊ.

4. *cano*, de cantu avium, speciatim galli. Matth. XXVI, 34. 74. 75. Marc. XIV, 38. πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με priusquam gallus bis cecinerit, ter me abnegabis. ibid. v. 68. καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε et galli cantus audiebatur. ibid. v. 72. Luc. XXII, 34. 60. 61. Joh. XIII, 38. XVIII, 27. Ita etiam קָרָא de voce et cantu avium usurpatur Jer. XVII, 11. Scholiastes *Theocriti* ad Idyll. II, v. 109. ὁμοίως τὸ φωνεῦντα ἀντὶ τοῦ φωνοῦντα, inquit, κυρίως ἐπὶ τῶν ὀρνίων λέγεται. *Aesop.* Fab. 36. 66. Sic etiam φωνὴ de *luscinia* adhibetur apud *Aristotel.* Hist. Anim. IX, 49. de *hirundine* apud *Anacreontem* Od. XII. extr. de *corvo* apud *Artemidorum* II, 20. de *cicadis* apud *Pausaniam* VI, 6. et apud *Athenaeum* IX. 4. *gallus* ὀλόφωνος vocatur. Cf. *Horrei* Observatt. Critt. c. 24. 30. et 31. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 519 seq. et *Fischeri* Prolus. de Linguae Graecae Interioris Scientia etc. p. 17 seq.

5. interdum abundat, v. c. Act. X, 18. καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο et percontabantur. Saepius in N. T. non legitur. — *Hesych.* φωνεῖ· λέγει, λαλεῖ.

ΦΩΝΗ, ῆς, ἡ, 1. *vox, quae ore formatur et editur, eaque fere intenta, clamor,* et apud Graecos non solum de hominibus, sed etiam de animalibus brutis, ut *vox* apud Latinos usurpatur. Matth. XXVII, 46. ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ exclamavit Jesus alta voce. ibid. v. 50. κράξας φωνῇ μεγάλῃ. Marc. I, 26. V, 7. XII, 19. οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ in plateis non clamabit, h. e. summa modestia utetur. ibid. XV, 34. 37. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε et Jesus, magno clamore edito, exspiravit. Luc. I, 42. καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ et ita exclamavit. ibid. IV, 33. καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ. ibid. VIII, 28. φωνῇ μεγάλῃ εἶπε. ibid. XI, 27. ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ mulier quaedam e turba exclamavit. ibid. XVII, 13. καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες et exclamarunt. ibid. v. 15. μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεὸν laeto clamore Deum celebrarunt. ib. XIX, 37. αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ alta voce celebrare Deum. ibid. XXIII, 23. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις at illi magnis clamoribus instabant. Paulo post κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν invalescebant

bant clamores eorum, h. e. vehementer clamabant; et v. 46. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε. Joh. V, 37. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε cujus tamen vocem nunquam audivistis. ibid. X, 3. καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει et oves ejus vocem agnoscunt et sequuntur. ibid. v. 4. ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ nam vocem ejus agnoscunt. ibid. v. 5. XI, 43. φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε alta voce clamavit. Act. II, 14. ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς ita est eos allocutus. Ita enim vertenda sunt haec verba; nam formula ἐπαίρειν τὴν φωνὴν *tollere vocem*, praemissa verbis dicendi, interdum abundat in N. T. (v. c. Act. XIV, 11.) ad imitationem Scriptorum hebraicorum, apud quos formula נָשָׂא קוֹל ante אָמַר ·קָרָא et alia dicendi verba etiam quandoque παρέλκει, v. c. Judd. IX, 7. XXI, 2. Ruth. I, 9. 14. 1 Sam. XXX, 4. 2 Sam. XIII. 36. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 38. p. 708. ed. *Fischeri.* Act. IV, 24. ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν omnes una ad Deum precati sunt ita. ibid. VII, 31. ἐγένετο φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτὸν Dominus ita eum est allocutus. ibid. v. 57. 60. VIII, 7. IX, 4. ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ audivit hanc ad se vocem. ibid. v. 7. X, 13. 15. XI, 7. 9. ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ iterum audivi vocem divinam, qua monebar. ibid. XII, 14. ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου agnita Petri voce. Nonnulli tamen interpretes voci φωνὴ subjicere h. l. malunt notionem *nominis*, quam habet apud *Homerum* et *Hesiodum* Opp. et DD. v. 79. seq. ut docuit *Graevius* in Lectt. Hesiod. p. 13. ibid. XIV, 10. XVI, 28. XIX, 34. φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων una quasi voce clamarunt omnes. ibid. XXII, 7. 22. coll. v. 23. XXVI, 14. 24. 2 Petr. I, 17. 18. II, 16. ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον voce humana eum alloquens. Apoc. I, 10. 15. III, 20. ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου. ibid. IV, 1. V, 2. 11. 12. VI, 6. 7. 10. VII, 2. 10. VIII, 5. 13. IX, 13. X, 3. 4. 7. 8. XI, 12. 15. XII, 10. XIV, 2. 7. 9. 13. 15. XVI, 1. 17. XVIII, 2. 4. XIX, 1. 5. 6. 17. XXI, 3. Adde Alexandrinos Ies. XXX, 17. χίλιοι διὰ φωνὴν (clamorem) ἑνὸς φεύξονται. Genes. XV, 4. καὶ εὐθὺς φωνὴ Κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν. ibid. XXVII, 34. ἀνεβόησε φωνὴν μεγάλην. ibid. XXXIX, 15. καὶ ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ. ibid. XLV, 2. καὶ ἀφῆκε φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ. Exod. XXIV, 3. φωνῇ μιᾷ λέγοντες. 2 Sam. XIX, 4. καὶ ἔκραξεν ὁ βασιλεὺς ἐν φωνῇ μεγάλῃ. 2 Paral. XX, 20. αἰνεῖν τῷ Κυρίῳ ἐν φωνῇ μεγάλῃ etc.

2. per metonymiam: *dictum, sive sit ore prolatum, sive litteris traditum, pronunciatum, oratio, sermo,* et specitim pro contextae orationis diversitate *doctrina, vaticinium, ejulatio, lamentatio, laetae voces.* Matth. II, 18. φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη magna lamentatio apud Ramam auditur. Joh. III, 29. χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου gaudet sermonibus, quos cum sponso miscet. ibid. X, 16. καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι et doctrinam meam amplectentur. ibid. v. 27. XVIII, 37. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς quicunque veri studiosus est, meam doctrinam amplectitur. Act. XII, 22. Θεοῦ φωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου divina haec est oratio, non humana. ibid. XIII, 27. ἀγνοήσαντες τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας ignorantes verum sensum prophetiarum Messianarum, quae tamen singulis sabbatis praelegi solent. *Syrus* τὰς φωνὰς bene h. l. ܟܬܒܐ *scripta* expressit. ibid. XXII, 9. τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι sermonem autem mecum loquentis non intellexerunt. (conf. c. IX, 7.) ibid. v. 14. XXIV, 21. ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς nisi ob hoc unum, quod palam inter eos professus sum. Hebr. III, 7. ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε cum jam traditur vobis per apostolos doctrina christiana. ibid. v. 15. IV, 7. Galat. IV, 20. καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου et oratione erga vos uti pro rerum

rerum statu modo asperiori, modo leniori. Apoc. XVIII, 23. φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης laetae voces sponsi sponsaeque. Adde Alexandrinos Deut. XXVIII, 9. ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, ubi in textu hebraico est מִצְוָה *praeceptum*. Genes. XVI, 3. ὑπήκουσε δὲ Ἀβραὰμ τῆς φωνῆς (קוֹל) Σάρας. ibid. III, 17. Jer. IX, 12. 18. XXXIII, 10. φωνὴ νυμφίου καὶ φωνὴ νύμφης. *Polyb.* Hist. V. c. 33. *Cinnam.* Hist. Lib. IV, p. 191. ἀναπτύσσειν τοῖς πολλοῖς τὰς θείας φωνάς. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecitatis Demosthen. p. 794. seq. Eodem quoque modo *vox* apud Latinos usurpatur, v. c. *Ciceronem* pro Archia c. 9. Verr. V, 162. cap. 62.

3. per metonymiam: *auctor vocis, res,* vel *homo, vocem edens.* Apoc. I, 12. καὶ ἐπίστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν, ἥτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ et converti me, ut viderem vocem, quae mecum locuta erat, h. e. eum, cujus vocem audieram. Eodem modo לָשׁוֹן usurpatur Ies. LIV, 17. ubi Alexandrini habent: καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται. Huc etiam referri possunt loca Matth. III, 3. Marc. I, 3. Luc. III, 4. φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ doctor in deserto vocem edit, coll. Joh. I, 23. ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, nisi dicere velis, φωνὴν in omnibus his laudatis locis prorsus abundare.

4. *lingua.* 1 Cor. XIV, 10. τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ tot verbi causa genera linguarum sunt in mundo. Ita vertit etiam *Vulgatus* et *Syrus,* quos sequuntur *Chrysostomus* et *Theophylactus.* Alex. Genes. XI, 1. ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἓν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. Deut. XXVIII, 49. ἔθνος, οὗ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Nec alio sensu haec vox apud graecos Scriptores usurpata quandoque reperitur, v. c. apud *Diog. Laërt.* VIII, 3. ἐξέμαθε τὴν φωνὴν αὐτῶν. *Aelian.* V. H. XII, cap. 48. ὅτι Ἰνδοὶ τῇ παρὰ σφίσιν ἐπιχωρίῳ φωνῇ τὰ Ὁμήρου μεταγράψαντες κ. τ. λ. *Maxim. Tyr.* Diss. XVI, p. 155. τέχνας παντοίας, φωνὰς ποικίλας. Similiter *voces* pro *linguis* dixit *Claudianus* de Laud. Stilic. Lib. I, v. 181. Conf. *L. Bos.* Exercitatt. Philol. p. 150. et *Raphelii* Annotatt. Polybianas, p. 476.

5. per ἀνθρωποπάθειαν Deo et Christo tribuitur ita, ut *voluntatem efficacissimam, omnipotentiam* significet. Joh. V, 25. ὅτι οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ quo mortui vocem filii Dei audiant, h. e. quo omnes, qui sunt in sepulcris, vi Christi divina excitentur. ibid. v. 28. Conf. Genes. I, 3. 6. 9.

6. per synecdochen generatim: *quivis sonus vehementior, sonitus, quem etiam inanimata edunt,* speciatim vero *tonitru,* quod etiam ab Hebraeis κατ' ἐξοχὴν קוֹל, et קוֹל יְהוָה dicitur, v. c. Genes. III, 8. 1 Sam. XII, 18. Ps. XXIX, 3. 4. etc. Matth. III, 17. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν et e nubibus tonitru audiebatur. ibid. XVII, 5. XXIV, 31. μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης cum tubae sonorae sono, h. e. inter magna tonitrua. Marc. I, 11. IX, 7. Luc. III, 22. IX, 35. 36. Joh. III, 8. καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις et flatum ejus (scil. venti) audis. ibid. XII, 28. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω auditum est coelitus tonitru, quo significabatur, Deum et porro illustraturum esse majestatem suam, seu ratas esse ejus preces. ibid. v. 30. Act. II, 6. γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης cum audiretur ille sonus, h. e. tonitru. Alii, v. c. *Beza* et *Erasmus,* vertunt: *rumor hujus rei cum increbuisset;* quam explicationem, quamvis h. l. non necessariam, admittit tamen usus loquendi, nam φωνὴ, ad imitationem hebraici קוֹל, haud raro *famam, rumorem* apud Alexandrinos significat, v. c. Genes. XLV. 16. διεβοήθη ἡ φωνὴ εἰς τὸν οἶκον Φαραώ. Jerem. IV, 15. L, 46. ἀπὸ φωνῆς ἁλώσεως. Conf. *Gatakerum* de Stilo N. T. cap. XIV, p. 144. 1 Cor. XIV, 7. φωνὴ sonum notat, quem instrumenta musica edunt.

v. 8. ἄδηλος φωνὴ sonus incertus. (*Pollux* Onom. IV, c. 11. p. 397. εἴποις δ' ἂν τὸ φθέγμα τῆς σάλπιγγος φωνήν.) 1 Thess. IV, 16. ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου. Ita vocatur h. l. σάλπιγξ Θεοῦ, h. e. tonitru. Hebr. XII, 19. φωνῇ ῥημάτων ad vocem tonitruum, qualis in monte Sinai audiebatur. Cf. Exod. XX, 18. et Deut. IV, 12. ibid. v. 26. 2 Petr. I, 17. Apoc. I, 15. φωνὴ ὑδάτων πολλῶν sonitus, quem aquae multae edunt. ibid. IV, 5. ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί. ibid. VI, 1. ὡς φωνὴ βροντῆς. ibid. IX, 9. καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων, ἵππων πολλῶν κ. τ. λ. coll. Joel. II, 5. et *Plin*. H. N. XI, 29. qui tradit, tanto volare locustas pennarum stridore, ut aliae alites credantur. ibid. XI, 19. XIV, 2. XVI, 18. XVIII, 22. φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν, καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν. ibid. XIX, 6. ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ κ. τ. λ. Adde Alexandrinos Ies. XXIV, 8. πέπαυται φωνὴ κιθάρας. ibid. V, 30. ὡς φωνὴ θαλάσσης κυμαινούσης. 2 Regg. VI, 32. οὐχὶ φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. ibid. VII, 6. φωνὴν ἅρματος. Levit. XXV, 9. σάλπιγγος φωνή. Dan. III, 5. 7. 10. 15. Sirac. XLIII, 19. L. 21.

7. interdum abundat, v. c. Luc. I, 44. ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου salutatio tua. Conf. Alex. Genes. IV, 10. ubi φωνὴ αἵματος pro αἷμα positum reperitur. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩ͂Σ, φωτὸς, τὸ, 1. proprie: *lux*, seu *materia illa subtilissima, qua ad res, visu percipiendas, utimur.* Φῶς enim contractum est ex φάος, εος, τὸ, quod est a φάω *luceo, lucem spargo.* Sic Luc. VIII, 16. φῶς est lux, quam candela emittit. Joh. XI, 9. ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει quia solis lumine utitur. ibid. v. 10. ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ quia solis lumine caret. 2 Cor. IV, 6. ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι Deus, qui olim voluntate sua omnipotenti effecit, ut post tenebras lux illucesceret, aut, ut luce tenebrae diffunderentur. Alludit sc. Paulus h. l. ad historiam creationis Mosaicam (Genes. I, 3.) et cum illo lucis creandae actu eleganter comparat aliam Dei actionem, qua doctrina christiana patefacta ignorantiae humanae tenebras dissipavit. Ephes. V, 13. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται omne enim lumen splendore suo in lucem protrahit. Apoc. XVIII, 23. καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι. ibid. XXI, 24. καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, ubi φῶς est lux, quam spargit ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, (v. 23.) quae ipsis solis lunaeque loco erit. ibid. XXII, 5. καὶ οὐ χρεία λύχνου καὶ φωτὸς λυχνίου. *Hesych.* φωτός ἡμέρας.

2. *fulgor, splendor quivis.* Act. XII, 7. καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι et splendor coelestis in carcere videbatur, seu clarum dispergebat carcer fulgorem.

3. per metonymiam effecti pro caussa *in omnes res* transfertur, *quae lucem seu fulgorem emittunt et spargunt*, ut adeo speciatim a) *ignem* significet. Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 54. καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς et calefaciebat se ad ignem, in atrio nempe accensum. Luc. XXII, 56. coll. v. 55. ubi φῶς cum πῦρ permutatur. Huc etiam a nonnullis interpretibus refertur locus 1 Tim. VI, 16. ubi Deus dicitur οἰκῶν φῶς ἀπρόσιτον, ut summa ejus majestas describatur. Judaeos scilicet Deum, summa majestate praeditum et insignem, igne quasi indutum sibi cogitasse, partim ex ipsa ignis natura, quae augustum quid habet et magnificum, partim ex eo verosimile est, quod ignis symbolum praesentiae divinae in V. T. erat. Conf. Exod. IX, 18—24. XX, 18. Sed admittit hic locus etiam alias, non minus verosimiles explicationes, quas infra suis locis dabimus. In fragmentis *Theodotionis* Job. XVIII, 5. φῶς pro hebraico אֵשׁ reperitur. Alexandrini Ezech. V, 2. pro אוּר πῦρ posuerunt. Adde

Dan. III, 6. 17. 20. 21. 25. 26. 28. 1 Macc. XII, 29. φῶς *ignem* notat, *quem in castris alunt milites,* quo sensu etiam legitur apud *Xenoph.* in Hist. Gr. VI, 2. 17. πρὸ δὲ τοῦ στρατεύματος φῶς ἐποίει, ἵνα μηδεὶς λάθῃ προσιών. Conf. etiam Eundem in Cyrop. VII, cap. 5. § 10. *Hesych.* φῶς· καὶ τὸ πῦρ. b) *fulgur, fulmen,* vel simpliciter positum, vel addito ἀπ' οὐρανοῦ. Act. IX, 13. καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπ' οὐρανοῦ et repente eum fulmen circumfulsit. ibid. XXII, 6. 9. 11. XXVI, 13. περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. Ita quoque אור usurpatur Job. XXXVI, 30. 32. XXXVII, 3. τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ πτερύγων τῆς γῆς. Habac. III, 10. c) *sol.* Matth. XVII, 2. τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκά, ὡς τὸ φῶς et vestimenta ejus ad instar solis nitebant. Hebraicum אור de *sole* usurpatum reperitur Job. XXXI, 26. ubi Alexandrini ἥλιος habent. ibid. XXXVII, 21. Jer. IV, 23. Adde *Homer.* Iliad. κ', v. 547. d) *omnis materia ardens,* speciatim: *candela, cereus.* Act. XVI, 29. αἰτήσας δὲ φῶτα. *Vulgat.* vertit: *petito lumine.* Similiter apud *Xenoph.* in Hist. Gr. V, 1. 8. φῶς *facem* notat.

4. *publicum, hominum conspectus, locus, qui est oculis hominum expositus;* et ἐν φωτὶ γίνεσθαι dicuntur *ea, quae palam fiunt et in omnium conspectu posita sunt,* cui opponitur γίνεσθαι ἐν σκοτίᾳ, h. e. *esse,* vel *fieri inter privatos parietes et procul ab aliorum conspectu.* Matth. X, 27. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ quae vobis privatim trado, palam docete alios. In sequentibus ἐν τῷ φωτὶ explicatur verbis: ἐπὶ τῶν δωμάτων. Luc. XII, 3. Joh. III, 20. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς omnis enim, qui male agit, hominum conspectum evitat, nec palam agit. *Origenes* in Catena ad Johannem p. 102. ὁ φαῦλος ἐνεργῶν τὴν κακίαν παραιτεῖται φωτὶ συνεῖναι. Similes veterum sententias collegit *Lampe* in Commentario ad Johannem T. I. p. 647. Adde Joh. III, 21. In eadem vero significatione non solum אור in libris V. T. reperitur, v. c. Job. XII, 22. Sophon. III, 6. sed etiam φῶς legitur in Scriptoribus graecis exteris, v. c. apud *Sophoclem* Philoctet. v. 581. Electr. v. 641. *Herodot.* II, 132. 10. ubi ἐκφέρειν ἐς τὸ φῶς est: publici juris facere; et Lib. III, cap. 79. ἐν τῇ ἡμέρᾳ οὐδένα ἔξεστι φανῆναι ἐς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέραν ταύτην. Nec aliter *lux* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Ciceronem* de Senectute cap. 4. ubi de Fabio Maximo ita: „Nec vero ille *in luce* modo atque *in oculis* magnus, sed *intus domique* praestantior."

5. Hinc *omne, quod manifestum est, patet, et ab omnibus cognoscitur,* φῶς dicitur in N. T. Ephes. V, 13. πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστι omne vero, quod hoc modo est in lucem protractum, omnium oculis patet.

6. metaphorice: *mens, ratio.* Matth. VI, 23. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος (σκοτεινὸν) ἐστί, τὸ σκότος πόσον; si animus tuus ignorantiae errorumque tenebris obvolutus fuerit, quanto majoribus erroribus et pravis opinionibus eris obnoxius? Luc. XI, 35. σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοί, σκότος ἐστὶ videas igitur, ut mens tua sana sit, nec pravis opinionibus et inscitia corruptus. Jam cum lucis sit, tenebras dispellere, fit inde, ut φῶς in N. T.

7. *doctrinam quamcunque* significet, *quae errores dispellit, et homines sapientes reddit,* speciatim vero *doctrinam et religionem christianam, a Jesu et apostolis traditam.* Luc. XVI, 8. οἱ υἱοὶ τοῦ φωτὸς qui sunt doctrinae christianae cognitione imbuti; seu, qui Christo nomen dederunt. Joh. V, 35. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ et vobis doctrina ejus per aliquod tempus admodum probata erat; seu, disciplina ejus per aliquod tempus libenter usi estis. Sermo autem ibi est de Johanne, baptista, qui ibidem vocatur ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων lux magna

na lateque lumen spargens, h. e. doctor praeclarus et insignis. ibid. III, 19. καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς et praetulerunt homines errorum tenebras et veri rectique ignorantiam (seu doctrinam illam depravatam, quae tum inter Judaeos tradi solebat) doctrinae puriori christianae. ibid. VIII, 12. τὸ φῶς τῆς ζωῆς doctrina salutaris. Act. XXVI, 23. φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι doctrinam salutarem tradendam curare Judaeis pariter ac gentilibus. Rom. XIII, 12. ὅπλα τοῦ φωτὸς sensus animi ac mores, qui disciplinae christianae conveniunt et christianum hominem decent. *Suidas*, ad h. l. respiciens, ὅπλα φωτὸς, inquit, αἱ τῶν ἀρετῶν ἐργασίαι. *Theophylactus* ad h. l. τὰς τῶν ἀρετῶν πράξεις. *Theodoret.* τῶν ἀγαθῶν τὴν ἐνέργειαν. Coloss. I, 12. τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ qui vos aptos atque idoneos reddidit ad felicitatem christianam obtinendam, tradita scilicet vobis religione christiana. Inter varias, quas hic locus admittit interpretationes, semper mihi quidem praeferenda visa est eorum opinio, qui verba ἐν τῷ φωτὶ cum ἱκανώσαντι jungenda esse statuunt. Ex eorum enim sententia, qui ἐν τῷ φωτὶ (scil. ὄντων) cum proxime antecedenti ἁγίων jungunt et vertunt: *Christianorum, doctrina christiana imbutorum*, oratio pleonasmo languida existit: aliorum vero interpretandi ratio, qui φῶς significatione *felicitatis* sumunt et ad κλῆρον referunt, dura est, et consilio apostoli minus accommodata. Adde Ps. CXIX, 105. Sapient. XVIII, 4.

8. *omnis status et conditio hominum, qui vera fide amplexi sunt religionem christianam, perfectior Dei rerumque divinarum cognitio et perfectius virtutis christianae studium.* Act. XXVI, 18. τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς ut illos a pristina ignorantia et impietate ad veram rerum divinarum cognitionem ac pietatem convertas. 2 Cor. VI, 14. τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; quisnam est consensus vitae ac conditionis Christianorum cum eorum moribus ac statu, qui sunt a religione christiana alieni? Ephes. V, 8. 1 Thess. V, 5. πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε vos omnes in societatem Christianorum recepti estis. 1 Petr. II, 9. 1 Joh. I, 7. II, 8. 9. 10.

9. per metonymiam abstracti pro concreto φῶς est i. q. πεφωτισμένος, *meliora edoctus et emendatus per religionem christianam, doctrina J. C. illuminatus ac imbutus;* quemadmodum contra *homines, disciplina christiana carentes*, σκότος dicuntur in N. T. libris. Ephes. V, 8. ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ eratis enim olim inscii ac scelesti, nunc vero meliora edocti ac emendati, Christi, magistri vestri, beneficio. ibid. v. 13. τὰ δὲ πάντα, ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς, φανεροῦται, quae verba *Koppio*, nescio quam recte, posita videntur pro τὰ δὲ πάντα ὑπὸ τῶν ἐν φωτὶ ὄντων ἐλεγχόμενα φανεροῦται, hoc sensu: omnia facinora, quae a doctrina christiana illustratis reteguntur, commonefaciendo corriguntur.

10. *doctor, corrector, auctor felicitatis.* Matth. V, 14. ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου vos estis, vel esse debetis doctores generis humani. Luc. II, 32. φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν gentium doctor. Joh. I, 4. 5. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει voluit quidem doctor ille insignis imbuere doctrina salutari homines inscios ac perversos. ibid. v. 7. 8. 9. III, 19. τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθεν. ibid. VIII, 12. ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου ego sum promissus ille doctor et restaurator felicitatis generis humani. ibid. IX, 5. φῶς εἰμι τοῦ κόσμου saluti humanae omni modo doctrina mea consulam. ibid. XII, 35. ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστι per breve adhuc tempus ego inter vos versabor, et vos doctrina mea salutari imbuam; et ibidem: περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε utamini institutione mea, qua adhuc fruimini. ibid. v. 36 et 46. Act. XIII, 47. τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν doctorem gentium te destinavi. Rom. II, 19. Eodem quoque

que modo אוֹר sumitur. Ies. XLIX, 6. LX, 1. et apud Rabbinos, qui vocantur *lumina mundi*. Vide *Wetstenium* ad Matthaeum V, 14. *Schoettgen*. Hor. Hebr. T. I. p. 25. Apud exteros graecos Scriptores et latinos *magni et conspicui viri, qui aliis emolumento et saluti sunt, Lumina* vocantur. Sic *Hippocrates* a Nicomede in Anthologia Graeca Lib. I, cap. 39. Ep. I. Ἱπποκράτης φάος ἦν μερόπων, καὶ σώστο λαῶν ἔθνεα κ. τ. λ. *Aesculapius* ab *Aristoph*. Plut. v. 640. μέγα βροτοῖσι φάος vocatur. Itemque Hector ab *Ennio* in Corp. Poet. Latin. T. II. p. 1467. "o *Lux Trojae* germane Hector." Adde *Homer*. Iliad. θ', v. 282. et *Virgil*. Aen. II, v. 281. Conf. *Stanleium* ad *Aeschyl*. Persas v. 300. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 836.

11. *virtus* et *sanctitas animi*. Denominationis ratio est in puritate, quae utrique rei convenit. Matth. V, 16. οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων eodem modo inclarescat vestra virtus, ut ab aliis satis perspiciatur et cognoscatur. 2 Cor. XI, 14. Satanas dicitur induere personam ἀγγέλου φωτὸς angeli naturae bonae atque indolis probae, hujusque specie mortales decipere et in fraudes inducere conari. 1 Joh. I, 5. ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία Deus est sanctissimus, omnisque vitii atque naevi expers. Vocabulum φῶς *Zoroastri*, *Gnosticis*, *Cabbalistis* et multis *Patribus* adhibitum esse ad naturam Dei describendam, docuit post alios Celeb. *Krause* in Commentat. de Usu Vocabulorum Φῶς et Σκοτία in N. T. (Goetting. 1782. octon.) p. 41 seq. e quo me multa hausisse gratus profiteor. Adde Ies. V, 20. οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος.

12. *beata et felix conditio, felicitas, quodcunque salutis genus*. Matth. IV, 16. εἶδε φῶς μέγα et φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς, h. e. summa felicitas ipsis contigit per Messiam. Verba sunt desumta ex Ies. VIII, 23. et IX, 1. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 275. Jacob. I, 17. Deus vocatur ὁ πατὴρ τῶν φώτων, h. e. parens, seu dator omnium bonorum et felicitatis cujuscunque auctor. Alii vertunt: Deus, qui creavit sidera, seu, a quo omnia pendent, ut per τὰ φῶτα h. l. intelligantur *sidera, corpora coelestia*, ut legitur apud Alexandrinos Jer. IV, 23. 1 Tim. VI, 16. φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον qui summa beatitudine fruitur. Alii φῶς de *omni majestate et virtute divina* interpretantur, quam ratio humana assequi et pervestigare nequit. Alii vero φῶς de *summo illo coelo* intelligunt, in quo Deus esse credebatur a Judaeis et quod *lucem sub solio gloriae* appellabant. Felicitatis, salutis et beatae conditionis notio subest quoque latino *lux* (*Cicer.* pro *Domo* cap. 28. *Liv.* VII, cap. 30.) hebraico אוֹר, Job. XVIII, 5. 19. XXXVIII, 15. Ies. XLV, 7. LVIII, 8. 10. LIX, 9. et τῷ φάος apud *Homerum*, v. c. Iliad. ζ', v. 6. (ubi scholiastes φάος interpretatur χαρὰν, σωτηρίαν,) ό, v. 741. π', v. 95. ρ', v. 615. *Euripidem* (in *Oreste* v. 243. ubi vid. Schol.) et *Aeschylum* (in *Agamemn.* v. 531. et in *Persis* v. 300.) Conf. etiam *Krause* in libro laudato p. 9.— Saepius in N. T. non legitur haec vox, de cujus significationibus variis copiose et docte exposuit *Fesselius* in Adverss. SS. VII, c. 2. et *G. R. Kieslingius* in Comm. in voces φῶς, λύχνος et φωστῆρες ad effata Joh. V, 35. VIII, 12. Philipp. II, 15. in Novis Miscell. Lips. Vol. IX, p. 32.

ΦΩΣΤΗ'Ρ, ῆρος, ὁ, 1. proprie et generatim: *luminare, id, quod lumen habet et spargit*, ex φῶς *lumen* et τηρέω *servo*, aut secundum alios, a φώσκω, quod est idem, quod φάω *luceo*. Speciatim vero

2. notat *corpora coelestia, solem, lunam, stellas, quae lucem emittunt et spargunt*. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico מָאוֹר *luminare*. Genes. I, 14. 16. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους,

μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. Adde Sapient. XIII, 2. φωστῆρας οὐρανοῦ. Sirac. XLIII, 7. luna φωστὴρ vocatur. Huc etiam pertinet locus Philipp. II, 15. ἐν οἷς φαίνετε, ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ inter quos (scil. homines perversos) apparetis tanquam lumina coelestia, in mundo: ubi metaphorice φωστῆρες dicuntur homines, qui prae reliquis virtutibus suis excellunt ac eminent. Stellarum autem nomine ac imagine viros illustres ac praecipuos quandoque intelligi, satis docent loca Dan. VIII, 10. et 1 Macc. I, 24.

3. *splendor*. Apoc. XXI, 11. καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ et splendor ejus (scil. Hierosolymae coelestis) similis erat lapidi pretiosissimo. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΣΦΟΡΟΣ, ου, ὁ, *phosphorus*, 1. generatim et vi etymologiae de *omni* adhibetur, *quod lucem spargit ac emittit;* descendit enim a φορὸς, οῦ, ὁ, *ferens*, et φῶς *lumen;* speciatim vero de *corporibus ac luminibus coelestibus* ita usurpatur, ut κατ' ἐξοχὴν mox, teste *Suida, solem* notet, mox vero *stellam, quae mane ante solis ortum apparet*, et, *quando solem sequitur*, Ἕσπερος dicitur. *Hesychius:* φωσφόρος· φωτοδότης, λαμπρὸς ἀστήρ. Subaudienda autem tunc est vox ἀστὴρ, quam addit *Aristophanes* in Ranis v. 346. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 702.

2. metaphorice: *perfectior, uberior ac clarior cognitio.* Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 19. ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν donec dies illucescat et stella matutina exoriatur in animis vestris, h. e. usque dum ad perfectiorem doctrinae christianae cognitionem perveneritis. Conf. ad h. l. S. Rev. *Pottium.*

ΦΩΤΕΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *lucidus, lucens, lucem in se habens et lucis radios diffundens*, a φῶς, φωτὸς, τὸ, *lux, lumen.* Matth. XVII, 5. ἰδοὺ νεφέλη φωτινὴ (in Edit. Griesbachiana legitur φωτὸς) ἐπεσκίασεν αὐτοὺς lucida nubes eos obumbravit. *Xenoph.* Mem. IV, 3. 4. οὐκοῦν καὶ ἐπειδὰν ὁ μὲν ἥλιος φωτινὸς ὢν κ. τ. λ. Sirac. XVII, 31. τί φωτινότερον ἡλίου; ib. XXIII, 19.

2. *illuminatus, luce collustratus, lucidus, luce aliunde accepta.* Matth. VI, 22. ὅλον τὸ σῶμα φωτινὸν ἔσται totum corpus tuum in luce versabitur, seu luce utetur. Luc. XI, 34.

3. metaphorice: *meliora edoctus ac emendatus, virtutem sectans et ad peccata evitanda cautus.* Luc. XI, 36. εἰ οὖν τὸ σῶμά (seu ὄμμα, ut legendum esse *Erasmus* conjecit) σου ὅλον φωτινὸν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτινὸν ὅλον quodsi igitur animus tuus totus fuerit emendatus, et religionis luce collustratus, ita, ut ab omni vitiositate prorsus sis alienus, semper etiam ac ubique ita ages, ut etiam alii te religionis beneficio emendatum esse sentiant: aut perfectus eris in omnibus actionibus tuis. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *lucem emitto, lucem spargo et praesto, illustro, in luce pono*, a φῶς *lux.* Luc. XI, 36. ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε ut si lucerna fulgore te collustraret. Apoc. XXII, 5. ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτοὺς nam Dominus Deus ipsis lucem praestabit. ibid. XVIII, 1. καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ et terra illuminata est splendore ejus. ibid. XXI, 23. ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν. Alexandrini usi sunt hac voce pro הֵאִיר *lucere fecit, lucidum reddidit, illustravit, illuminavit.* Exod. XIV, 20. Num. VIII, 3. φωτιοῦσι οἱ ἑπτὰ λύχνοι. Nehem. IX, 12. 19. Adde Num. IV, 9. Sirac. XLII, 16. L, 7.

2. cum casu quarto: *in lucem profero ac protraho, manifesto, notum reddo, publico, publici juris facio*, i. q. φανερόω. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 5. de Deo, seu Christo, futuro hominum judice, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν qui etiam in

lucem

lucem proferet, quae in tenebris facta sunt, et consilia ac cogitationes hominum patefaciet. 2 Tim. I, 10. φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου qui doctrinam de futura hominum resurrectione ac immortalitate per religionem christianam patefecit et manifestavit. *Oecumenius*: φωτίσαντος· φανερώσαντος. *Diog. Laërt.* I, 57. μᾶλλον οὖν Σόλων Ὅμηρον ἐφώτισεν ἢ Πεισίστρατος. ibid. IV, 67. διεδέξατο (Κλειτόμαχος) τὸν Καρνεάδην, καὶ τὰ αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐφώτισεν. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 387. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 458. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1490. *Suid.* φωτίζειν· αἰτιατικῇ, εἰς φῶς ἄγειν, ἐξαγγέλλειν. Hinc

3. *doceo, erudio, instituo, augeo alicujus cognitionem quocunque modo*, et ex adjuncto etiam: *emendo, corrigo, felicem reddo.* Sic legitur de Christo Joh. I, 9. qui eo consilio a Deo missus erat, ut φωτίζῃ πάντα ἄνθρωπον omnes homines religionis suae scientia imbueret et hoc modo emendaret et ad veram felicitatem perduceret. Ephes. I, 18. πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας (alii habent καρδίας) ὑμῶν, scil. δῴη ὑμῖν det vobis Deus oculos mentis illuminatos, h. e. augeat in dies et perfectiorem reddat vestram cognitionem religionis christianae, viresque mentis vestrae acuat. ibid. III, 9. καὶ φωτίσαι πάντας et edocere omnes. Hebr. VI, 4. τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας qui perfectam et accuratam religionis christianae cognitionem sunt consecuti. ibid. X, 32. φωτισθέντες instituti in religione christiana. Sic legitur etiam φωτίζειν in *Aquilae* fragmentis Exod. IV, 12. pro הוֹרָה *docuit, instituit*, ubi *Symmachus* vertit ὑποδεικνύειν, Alex. συμβιβάζειν, et Ps. CXLVI, 8. ubi Alexandrini habent Κύριος σοφοῖ τυφλοὺς, sed alius, sine dubio *Aquila*, reddidit: Κύριος φωτίζει τυφλούς. Aliquoties etiam Alexandrini interpretes verbo φωτίζειν usi sunt pro הוֹרָה. Judd. XIII, 8. 2 Regg. XII, 2. XVII, 27. 28. Ad de eosdem Hos. X, 13. Ps. XIII, 3. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου. ibid. XIX, 8. *Hesych.* ἐφώτισεν· ἐδίδαξεν. Conf. *Fesselii* Adversar. Sacr. Lib. VII, cap. 1. § 9. p. 108. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *illuminatio, lucendi actus et lucis effectus.* Est enim verbale a praet. pass. πεφώτισμαι, verbi φωτίζω *illumino.* Sic legitur apud Alexandrinos Psalm. LXXVIII, 14. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν φωτισμῷ πυρός. Job. III, 9. Hinc

2. metaphorice *institutio.* 2 Cor. IV, 6. πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ ut alios imbueremus cognitione majestatis divinae, quae est in Jesu Christo conspicua.

3. *lumen, splendor*, et metaphorice: *praestantia.* 2 Cor. IV, 4. εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ne videant lumen, seu splendorem doctrinae Christi, summa majestate praediti, h. e. ne praestantiam doctrinae christianae cognoscant. Saepius in N. T. non legitur.—*Hesych.* φωτισμός· αὐγὴ, τηλαυγὲς, καταυγάζων.

X.

ΧΑΊΡΩ, fut. med. χαρήσομαι, aor. 1. ἐχάρησα, et pass. χαίρομαι, q. d. *gaudens* seu *laetus fio*; qua forma passiva quoque usus est *Euripides* in Oreste v. 1122.

1. *gaudeo, laetor, delector, oblector, hilari et laeto animo sum.* Construitur intercedentibus praepositionibus ἀπὸ, ἐν, διὰ, ἐπὶ etc. Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, h. e. admodum gavisi sunt, vehementissime laetati sunt, seu: *gavisi sunt gaudia magna solide*, ut loquitur *Terentius* Andr. Act. V, Sc. 5. v. 8. Formula enim

enim χαρῆναι χαρὰν μεγάλην σφόδρα, quae idem significat, ac χαρῆναι μέγα (apud *Homer.* Iliad. γ', v. 76.) et εὐφραίνεσθαι μεγάλως apud Alexandrinos 1 Paral. XXIX, 9. respondet formulae hebraicae: שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה, quae Jon. IV, 6. et Regg. I, 40. reperitur, et de qua bene disputavit Cel. *Fischerus* in Prol. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 228 seq. Conf. etiam *Vorstium* in Philologia Sacra cap. XXXV, p. 628. edit. *Fischeri*, qui recte refutavit *Salmasium* (de Lingua Hellenistica p. 139.) et *Pfochenium*, (in Diatribe de Puritate L. Gr. N. T. Sect. 25.) hanc formulam ab Hebraismi suspicione liberare conatos. Matth. V, 12. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε gaudete et exultate. ibid. XVIII, 13. χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον magis de ea gaudebit. Marc. XIV, 11. Luc. I, 14. VI, 23. X, 20. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε sed non tam de eo gaudete. ibid. XIII, 17. XV, 5. 32. XIX, 6. 37. XXII, 5. XXIII, 8. ἐχάρη λίαν admodum gavisus est. Joh. III, 29. IV, 36. VIII, 56. XI, 15. καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς et gaudeo vestrum causa. ibid. XIV, 28. XVI, 20. 22. XX, 20. Act. V, 41. VIII, 39. XI, 23. XIII, 48. XV, 31. Rom. XII, 12. τῇ ἐλπίδι χαίροντες exhilarate vos spe futurae felicitatis, vobis destinatae. ibid. v. 15. χαίρειν μετὰ χαιρόντων de aliorum prospera fortuna gaudere. ibid. XVI, 19. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν habeo igitur, quod de vobis laeter. 1 Cor. VII, 30. οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες. ibid. XIII, 6. οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ non delectatur vitiositate. ibid. XVI, 17. 2 Cor. II, 3. VI, 10. VII, 7. 9. 13. 16. XIII, 9. 11. Philipp. I, 18. II, 17. 18. 28. III, 1. IV, 4. 10. Coloss. I, 24. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασι nunc hilari ac forti animo sum in calamitatibus meis. ibid. II, 5. χαίρων καὶ βλέπων gaudens, cum video. De hac constructione verbi χαίρειν cum participio vide *Irmisch.* Exc. ad *Herodian.* I, 5. 8. p. 866. et *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 313 seq. edit. *Zeunii.* 1 Thess. III, 9. V, 16. πάντοτε χαίρετε tuemini semper hilaritatem animi. 1 Petr. IV, 13. 2 Joh. v. 4. 3 Joh. v. 3. Apoc. XI, 10. XIX, 7. Adde Alex. Prov. XVII, 20. χαίρει μάχαις delectatur rixis. ibid. II, 14. χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ. Habac. I, 15. χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ. Zach. X, 7. etc. *Philostrat.* Heroic. cap. XIX. s. 9. p. 736. χαίρειν τε γὰρ, ὁπότε ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχαιρε, λυπεῖσθαι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον. *Hesych.* χαίρετε· θαῤῥεῖτε.

2. per metonymiam: *habeo, de quo laeter et gaudeam, salvus et incolumis sum, felici conditione ac prospera fortuna utor.* Sic adhibetur maxime in salutationibus (Conf. *Claudii Diss. de Salutationibus Vett.* Ultraj. 1702. 8.) et apprecationibus, partim in imperativo modo, χαῖρε *salve, ave,* Matth. XXVI, 49. XXVII, 29. XXVIII, 9. Marc. XV, 18. Luc. I, 28. Joh. XIX, 3. (Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 534.) partim in infinitivo, ubi subintelligendum est λέγω *dico,* vel εὔχομαι *opto, precor,* ut adeo χαίρειν sit: *salutem et incolumitatem alicui apprecari.* Act. XV, 23. XXIII, 26. Jacob. I, 1. Interdum additur λέγων, v. c. 2 Joh. v. 10 et 11. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν qui enim eum salutat, h. e. qui comiter cum eo agit. Sic etiam Graeci χαίρειν praemittere solent litteris suis, teste *Suida,* (in voce Χαίρειν· Ἀρχαῖον ἔθος τὸ ἐπιστολαῖς προστίθεσθαι τὸ χαίρειν.) *Hesychio* et scholiaste *Aristophanis* ad Plutum v. 322. et Nubes v. 609. Conf. etiam 3 Esdr. VIII, 10. 2 Macc. IX, 19. interpretes ad *Thom. M.* p. 908. *Menagium* ad *Diogen. Laërt.* III, 61. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 549. et prae caeteris *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Jacobi p. 95. qui vocem hanc peculiari dissertatione illustravit. Caeterum Alexandrini τῷ χαίρειν Ies. XLVIII, 22. et LVII, 21. usi sunt pro hebraico שָׁלוֹם *salus.* Saepius in N. T. non legitur.

3. interdum omittitur, v. c. Apoc. I, 4. post ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

ΧΑ'ΛΑΖΑ,

ΧΑ'ΛΑΖΑ, ης, ἡ, *grando*, sine dubio a χαλάω *demitto*. Legitur tantum in N. T. Apoc. VIII, 7. ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ. ibid. XI, 19. καὶ χάλαζα μεγάλη. ibid. XVI, 21. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης. In omnibus his locis est χάλαζα metaphorice symbolum poenarum divinarum. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֶלְגָּבִישׁ *grando immanis*, Ezech. XXXVIII, 22. בָּרָד *grando*, Exod. IX, 18. 19. Jos. X, 11. Hagg. II, 17. et אֶבֶן בָּרָד *lapis grandinis*. Ies. XXX, 30. *Cyrillus Alex*. χάλαζα· ἀθρόα ἐκ νεφῶν εἰς ὕδωρ μεταβολή.

ΧΑΛΑ'Ω, ῶ, vel ΧΑΛΑ'ΖΩ, fut. άσω, *laxo, remitto*, et ex adjuncto: *demitto catenulis*, aut *funibus, dejicio, expando*. Legitur tantum in N. T. Marc. II, 4. χαλῶσι τὸν κράββατον demittunt grabbatum. Luc. V, 4. χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν demittite retia vestra ad capturam. ibid. v. 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον tuo tamen fretus imperio rete demittam. Act. IX, 25. χαλάσαντες ἐν σπυρίδι demittentes in corbe. ibid. XXVII, 17. χαλάσαντες τὸ σκεῦος demissis velis. ib. v. 30. 2 Cor. XI, 33. ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους in corbe demissus sum per murum. Alexandrini usi sunt pro פָּרַשׂ *expandit*, Ies. XXXIII, 23. et pro שָׁלַח *misit, emisit, demisit*. Jerem. XXXVIII, 6. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον. Adde *Alciphron*. Epp. I, 1. pag. 6. edit. *Bergler*. *Hesych*. ἐχάλασεν· ἐνέδωκεν, ἀφῆκεν.

ΧΑΛΔΑΙ͂ΟΣ, ου, ὁ. *Chaldaeus, ex Chaldaea oriundus*. Nomen gentile incolarum regionis Asiae majoris, quae hodie *Chaldar* dicitur, et cujus metropolis olim *Babel* erat. Sita est ad orientem Judaeae inter Babyloniam et Arabiam desertam, Tigrim et Euphratem, olim eam Mesopotamiae partem complexa, quae Assyriae propior est. Conf. *Plinii* H. N. VI. cap. 28. *Strabonem* Lib. XVI. et *Cellarii* Geographiam Lib. III. cap. 16. p. 626. In N. T. semel tantum legitur Act. VII, 4. ἐκ γῆς Χαλδαίων ex terra Chaldaeorum. Chaldaei hebraice dicuntur כַּשְׂדִּים a כֶּשֶׂד, filio Nachoris, patre Chaldaeorum; Genes. XXII, 22. a כַּשְׂדִּים autem, mutata littera שׂ in λ, fit Χαλδαῖος.

ΧΑΛΕΠΟ'Σ, ἡ, όν. Vocabulum hoc apud Graecos non tantum de *eo, quod est difficile dictu, explicatu, factu* (Vide *Xenoph*. Mem. I, 2. 42. ἀλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματος ἐπιθυμεῖς. Idem de Vectigal. VI, 1.) usurpatur, sed etiam de *omni* adhibetur, *quod est molestum et periculum ac detrimentum affert*, et de inanimatis aeque ac animatis ita dicitur, ut mox vocabulis *noxius, gravis, durus, periculosus*, mox vero per *morosus, saevus, crudelis, ferus, terribilis* sit reddendum. Descendit a χαλέπτω (fut. 1. χαλέψω, perf. κεχάλεφα.) *noceo, damno afficio, laedo, labefacto, everto*. In N. T. bis tantum legitur. Matth. VIII, 28. de duobus daemoniacis, qui erant χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, h. e. adeo ferocitate sua terribiles, ut nemo posset illa via transire. Conf. Alexandrinos Ies. XVIII, 2. καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπόν, ubi in textu hebraico legitur נוֹרָא *timendus, terribilis, formidabilis*. *Aeschin. Socr*. Dial. II, 1. Vide etiam *Palairet*. Obss. Philol. p. 32. 2 Tim. III, 1. ἐνστήσονται καιροὶ instabunt tempora periculosa. *Homer*. Iliad. β', v. 245. χαλεπὸς μῦθος. *Theocrit*. Idyll. X, v. 11. χαλεπὸν χωρίον κύνα γεῦσαι. *Aeschin. Socr*. Dial. III, 13. χαλεπώτερον οὐδὲν ἔφάνη μοι τῆς πολιτείας. *Xenoph*. de Vectigalibus IV, 47. *Themistius* Orat. XXII, pag. 279. δράκοντας τοῦ χαλεποῦ καὶ ἀτόπου μεστοὺς ὑφέρποντας. Hinc τὰ χαλεπὰ *pericula*, (*Xenoph*. de Re Equestri III, 9.) *molestiae, aerumnae* apud *Aeschin. Socr*. Dial. III, 8. et *Xenoph*. Memor. II, 1. 23. ubi iis opponuntur

enim χαρῆναι χαρὰν μεγάλην σφόδρα, quae idem significat, ac χαρῆναι μέγα (apud *Homer*. Iliad. γ', v. 76.) et εὐφραίνεσθαι μεγάλως apud Alexandrinos 1 Paral. XXIX, 9. respondet formulae hebraicae: שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה, quae Jon. IV, 6. et Regg. I, 40. reperitur, et de qua bene disputavit Cel. *Fischerus* in Prol. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 228 seq. Conf. etiam *Vorstium* in Philologia Sacra cap. XXXV, p. 628. edit. *Fischeri*, qui recte refutavit *Salmasium* (de Lingua Hellenistica p. 139.) et *Pfochenium*, (in Diatribe de Puritate L. Gr. N. T. Sect. 25.) hanc formulam ab Hebraismi suspicione liberare conatos. Matth. V, 12. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε gaudete et exultate. ibid. XVIII, 13. χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον magis de ea gaudebit. Marc. XIV, 11. Luc. I, 14. VI, 23. X, 20. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε sed non tam de eo gaudete. ibid. XIII, 17. XV, 5. 32. XIX, 6. 37. XXII, 5. XXIII, 8. ἐχάρη λίαν admodum gavisus est. Joh. III, 29. IV, 36. VIII, 56. XI, 15. καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς et gaudeo vestrum causa. ibid. XIV, 28. XVI, 20. 22. XX, 20. Act. V, 41. VIII, 39. XI, 23. XIII, 48. XV, 31. Rom. XII, 12. τῇ ἐλπίδι χαίροντες exhilarate vos spe futurae felicitatis, vobis destinatae. ibid. v. 15. χαίρειν μετὰ χαιρόντων de aliorum prospera fortuna gaudere. ibid. XVI, 19. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν habeo igitur, quod de vobis laeter. 1 Cor. VII, 30. οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες. ibid. XIII, 6. οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ non delectatur vitiositate. ibid. XVI, 17. 2 Cor. II, 3. VI, 10. VII, 7. 9. 13. 16. XIII, 9. 11. Philipp. I, 18. II, 17. 18. 28. III, 1. IV, 4. 10. Coloss. I, 24. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασι nunc hilari ac forti animo sum in calamitatibus meis. ibid. II, 5. χαίρων καὶ βλέπων gaudens, cum video. De hac constructione verbi χαίρειν cum participio vide *Irmisch*. Exc. ad *Herodian*. I, 5. 8. p. 866. et *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 313 seq. edit. *Zeunii*. 1 Thess. III, 9. V, 16. πάντοτε χαίρετε tuemini semper hilaritatem animi. 1 Petr. IV, 13. 2 Joh. v. 4. 3 Joh. v. 3. Apoc. XI, 10. XIX, 7. Adde Alex. Prov. XVII, 20. χαίρει μάχαις delectatur rixis. ibid. II, 14. χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ. Habac. I, 15. χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ. Zach. X, 7. etc. *Philostrat*. Heroic. cap. XIX. s. 9. p. 736. χαίρειν τε γὰρ, ἐπέτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχαιρε, λυπεῖσθαι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον. *Hesych*. χαίρετε· θαῤῥεῖτε.

2. per metonymiam: *habeo, de quo laeter et gaudeam, salvus et incolumis sum, felici conditione ac prospera fortuna utor*. Sic adhibetur maxime in salutationibus (Conf. *Claudii Diss. de Salutationibus Vett*. Ultraj. 1702. 8.) et apprecationibus, partim in imperativo modo, χαῖρε *salve, ave*, Matth. XXVI, 49. XXVII, 29. XXVIII, 9. Marc. XV, 18. Luc. I, 28. Joh. XIX, 3. (Vide *Wetstenii N. T*. T. I, p. 534.) partim in infinitivo, ubi subintelligendum est λέγω *dico*, vel εὔχομαι *opto, precor*, ut adeo χαίρειν sit: *salutem et incolumitatem alicui apprecari*. Act. XV, 23. XXIII, 26. Jacob. I, 1. Interdum additur λέγειν, v. c. 2 Joh. v. 10 et 11. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν qui enim eum salutat, h. e. qui comiter cum eo agit. Sic etiam Graeci χαίρειν praemittere solent litteris suis, teste *Suida*, (in voce Χαίρειν· Ἀρχαῖον ἔθος ταῖς ἐπιστολαῖς προστιθέναι τὸ χαίρειν.) *Hesychio* et scholiaste *Aristophanis* ad Plutum v. 322. et Nubes v. 609. Conf. etiam 3 Esdr. VIII, 10. 2 Macc. IX, 19. interpretes ad *Thom. M*. p. 908. *Menagium* ad *Diogen. Laërt*. III, 61. *Wetstenii N. T*. T. II, p. 549. et prae caeteris *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Jacobi p. 95. qui vocem hanc peculiari dissertatione illustravit. Caeterum Alexandrini τὸ χαίρειν Ies. XLVIII, 22. et LVII, 21. usi sunt pro hebraico שָׁלוֹם *salus*. Saepius in N. T. non legitur.

3. interdum omittitur, v. c. Apoc. I, 4. post ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

ΧΑΛΑΖΑ,

ΧΑΛΑΖΑ, ης, ἡ, *grando*, sine dubio a χαλάω *demitto*. Legitur tantum in N. T. Apoc. VIII, 7. ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ. ibid. XI, 19. καὶ χάλαζα μεγάλη. ibid. XVI, 21. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης. In omnibus his locis est χάλαζα metaphorice symbolum poenarum divinarum. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֶלְגָּבִישׁ *grando immanis*, Ezech. XXXVIII, 22. בָּרָד *grando*, Exod. IX, 18. 19. Jos. X, 11. Hagg. II, 17. et אֶבֶן בָּרָד *lapis grandinis*. Ies. XXX, 30. *Cyrillus Alex.* χάλαζα· ἀθρόα ἐκ νιφῶν εἰς ὕδωρ μεταβολή.

ΧΑΛΑΩ, ῶ, vel ΧΑΛΑΖΩ, fut. άσω, *laxo*, *remitto*, et ex adjuncto: *demitto catenulis*, aut *funibus*, *dejicio*, *expando*. Legitur tantum in N. T. Marc. II, 4. χαλῶσι τὸν κράββατον demittunt grabbatum. Luc. V, 4. χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν demittite retia vestra ad capturam. ibid. v. 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον tuo tamen fretus imperio rete demittam. Act. IX, 25. χαλάσαντες ἐν σπυρίδι demittentes in corbe. ibid. XXVII, 17. χαλάσαντες τὸ σκεῦος demissis velis. ib. v. 30. 2 Cor. XI, 33. ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους in corbe demissus sum per murum. Alexandrini usi sunt pro פָּרַשׂ *expandit*, Ies. XXXIII, 23. et pro שָׁלַח *misit*, *emisit*, *demisit*. Jerem. XXXVIII, 6. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον. Adde *Alciphron*. Epp. I, 1. pag. 6. edit. *Bergler*. *Hesych.* ἐχάλασεν· ἐνέδωκεν, ἀφῆκεν.

ΧΑΛΔΑΙΟΣ, ου, ὁ. *Chaldaeus*, *ex Chaldaea oriundus*. Nomen gentile incolarum regionis Asiae majoris, quae hodie *Chaldar* dicitur, et cujus metropolis olim *Babel* erat. Sita est ad orientem Judaeae inter Babyloniam et Arabiam desertam, Tigrim et Euphratem, olim eam Mesopotamiae partem complexa, quae Assyriae propior est. Conf. *Plinii* H. N. VI. cap. 28. *Strabonem* Lib. XVI. et *Cellarii* Geographiam Lib. III. cap. 16. p. 626. In N. T. semel tantum legitur Act. VII, 4. ἐκ γῆς Χαλδαίων ex terra Chaldaeorum. Chaldaei hebraice dicuntur כַּשְׂדִּים a כֶּשֶׂד, filio Nachoris, patre Chaldaeorum; Genes. XXII, 22. a כַּשְׂדִּים autem, mutata littera שׂ in λ, fit Χαλδαῖος.

ΧΑΛΕΠΟΣ, ἡ, όν. Vocabulum hoc apud Graecos non tantum de *eo*, *quod est difficile dictu*, *explicatu*, *factu* (Vide *Xenoph*. Mem. I, 2. 42. ἀλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματος ἐπιθυμεῖς. Idem de Vectigal. VI, 1.) usurpatur, sed etiam de *omni* adhibetur, *quod est molestum et periculum ac detrimentum affert*, et de inanimatis aeque ac animatis ita dicitur, ut mox vocabulis *noxius*, *gravis*, *durus*, *periculosus*, mox vero per *morosus*, *saevus*, *crudelis*, *ferus*, *terribilis* sit reddendum. Descendit a χαλέπτω (fut. 1. χαλέψω, perf. κεχάλεφα.) *noceo*, *damno afficio*, *laedo*, *labefacto*, *everto*. In N. T. bis tantum legitur. Matth. VIII, 28. de duobus daemoniacis, qui erant χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, h. e. adeo ferocitate sua terribiles, ut nemo posset illa via transire. Conf. Alexandrinos Ies. XVIII, 2. καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπὸν, ubi in textu hebraico legitur נוֹרָא *timendus*, *terribilis*, *formidabilis*. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. Vide etiam *Palairet*. Obss. Philol. p. 92. 2 Tim. III, 1. ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί instabunt tempora periculosa. *Homer*. Iliad. β', v. 245. χαλεπὸς μῦθος. *Theocrit*. Idyll. X, v. 11. χαλεπὸν χορίον κύνα γεῦσαι. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 13. χαλεπώτερον οὐδὲν ἐφάνη μοι τῆς πολιτείας. *Xenoph.* de Vectigalibus IV, 47. *Themistius* Orat. XXII, pag. 279. δράκοντας τοῦ χαλεποῦ καὶ ἀπεχθεστάτους ὑφέρποντας. Hinc τὰ χαλεπὰ *pericula*, (*Xenoph.* de Re Equestri III, 9.) *molestiae*, *aerumnae* apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 8. et *Xenoph.* Memor. II, 1. 23. ubi iis opponuntur

nuntur τὰ τερπνά. Conf. *Graevii* Lectiones Hesiodeas cap. 13. *Wetstenii N. T.* T. I, pag. 354 seq. et *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v.

ΧΑΛΙΝΑΓΩΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *fraeno, fraeno injecto duro coërceo, moderor, rego,* ac speciatim de *equis* adhibetur; ex χαλινὸς *fraenum,* et ἀγωγὸς *dux viae,* quod ab ἄγω *duco.*

2. metaphorice: *cohibeo, compesco, coërceo, decenter ac prudenter moderor.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Jac. I, 26. μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, pro: μὴ κρατῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, cum tamen linguam suam cohibere, seu linguae suae temperare non valeat. Frequens est etiam exteris scriptoribus metaphora de *fraeno linguae. Euripid.* in Bacchis v. 385. ἀχαλίνων στομάτων, ἀνόμου τ' ἀφροσύνας, τὸ τέλος δυστυχία. *Plutarch.* Sympos. Lib. I. Qu. 1. p. 631. τῆς γλώττης ἀφαιρεῖται τὰ χαλινά. Idem de Puerorum Educatione XV, 7. Alia loca SS. GG. dedit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 664. Exempla e *Philone* collegit *Loesnerus* in Obss. Philonianis p. 459. Jacob. III, 2. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα et potest omnes corporis actiones prudenter moderari ac sibi temperare Eodem modo et *fraenare* apud Latinos quoque usurpari, vel e locis *Ciceronis* Verr. III, cap. 57. et *Livii* Lib. XXX. cap. 14. satis apparet; et in lingua arabica adhiberi, ex *Haririi* Consensu I, pag. 16. et Cent. II. Prov. Arab. pag. 31. constat.

ΧΑΛΙΝΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *fraenum, instrumentum ferreum, quod equorum ori injicitur, ut coërceantur et facilius regantur.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Jacob. III, 3. τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν κ. τ. λ. equos, frenis ori eorum immissis, regimus et coërcemus. Apoc. XIV, 20. καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων et exivit sanguis de lacu usque ad fraena equorum. Adde Zachar. XIV, 20. ἐπὶ χαλινὸν τοῦ ἵππου. 2 Macc. X, 29. *Aelian.* V. H. IX, 16. *Sophocl.* Antigon. v. 483. Apud graecos Scriptores latius patet haec vox ac de *omni instrumento* adhibetur, *quo aliquid duci, regi, compesci ac coërceri potest,* v. c. de navium gubernaculis, ut χαλινωτήριον apud *Euripidem* Hecub. v. 538. et de capistro, quo servi olim constringebantur apud *Herodot.* III, c. 14.

ΧΑΛΚΈΟΣ, contracte ΧΑΛΚΟΫ͂Σ, έα, ῆ, έον, οῦν, pluralis χαλκέαι, αῖ, έαι, αῖ, έα, ᾶ, *aercus, ex aere confectus,* a χαλκὸς *aes.* Semel tantum in N. T. legitur Apoc. IX, 20. εἴδωλα τὰ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ idola aurea et argentea et aerea. Alexandrini usi sunt hac voce pro נְחשֶׁת *aes, aereus,* Exod. XXVI, 11. 37. Deut. XXVIII, 23. et נְחוּשׁ in foem. נְחוּשָׁה *chalybeus, aereus.* Levit. XXVI, 19. 2 Sam. VIII, 10.

ΧΑΛΚΕΎΣ, έως, ὁ, proprie quidem eum tantum notat, *qui aes tractat et vasa ac instrumenta aenea fabricat, fabrum aerarium,* sed deinde apud Graecos laxius quoque sumitur de *fabro quocunque, qui non solum aes, sed etiam ferrum, plumbum, aurum, argentum et alia metalla quaecunque tractat, et ex iis aliquid parat,* a χαλκὸς *aes.* In N. T. semel tantum legitur 2 Tim. IV, 14. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς Alexander faber. Alexandrini usi sunt pro חָרָשׁ *faber,* 2 Paral. XXIV, 12. (χαλκεῖς σιδήρου καὶ χαλκοῦ.) Ies. LIV, 16. חֹרֵשׁ idem, Genes. IV, 22. et צֹרֵף *conflans, conflator, fusor.* Neh. III, 32. Ies. XLI, 7. Eodem modo apud *Xenoph.* in Hist. Graeca III, 4. 17. χαλκεὺς *fabrum ferrarium* notat et est idem, quod σιδηρεύς. *Pollux* Onom. VII, 106. χαλκεῖον καὶ τὸ σιδηρεῖον ἔλεγον, καὶ χαλκέας, τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. *Hesych.* χαλκεύς· πᾶς τεχνίτης, καὶ ὁ ἀργυροκόπος, καὶ ὁ χρυσοχόος. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 367.

ΧΑΛΚΗΔΏΝ,

ΧΑΛΚΗΔΩ'Ν, όνος, ὁ. *Chalcedon*, seu *Chalcedonius*. Nomen gemmae, ad Callaidem (*Plin.* H. N. XXXVII, 8. s. 15.) accedentis, et quidem colore et turbiditate *lac defloratum* aemulantis, quam nonnulli (v. c. *Colomesius* in Observatt. Sacr. p. 105.) carbunculi, vel pyropi speciem esse judicarunt. *Salmasius* in Exercitationibus Plinianis p. 395. improbat quidem eorum sententiam, qui Chalcedonii colorem similem faciunt carbunculo, eosque τὸν Καρχηδόνιον λίθον, qui genus est carbunculi, cum τῷ Καλχηδονίῳ confudisse judicat; quid vero proprie fuerit veterum Chalcedonius, non adeo liquere ingenue fatetur. *Pignelius*, in Apoc. XXI, 19. hunc lapidem pretiosum describens, ait: "Hic lapillus colorem pallentis lucernae habet, fulget in divo, obscurus in domo, omnium sculpentium resistit cavamentis, radios solis digitorum extendens, paleas ad se trahit." Aeque dissentiunt Viri docti in constituenda origine hujus vocabuli. Alii enim hanc gemmam sic dictam putant a χαλκὸς *aes*, quod, illisa, aeris tinnitum referat; aliis contra nomen dedisse huic gemmae videtur non Χαλκηδὼν, civitas Asiae, inclyta quarto concilio oecumenico, sed Καρχηδὼν, sive Carthago magna, ut tradit *Plinius* in H. N. XXXVII, 7. In N. T. semel tantum haec vox legitur Apoc. XXI, 19. Vide *Braunium* de Vestitu Sacerd. Hebr. II, cap. 11. p. 525. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 844.

ΧΑΛΚΕ'ΟΝ, ου, τὸ, *aeramentum*, *vas aeneum*, a χαλκὸς *aes*. Legitur tantum in N. T. Marc. VII, 4. βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. *Hesych.* χαλκίον· τὸ χαλκοῦν. Apud Alexandrinos interpretes χαλκεῖον, quod idem significat, reperitur 2 Paral. XXXV, 13. Job. XLI, 23. Utrumque autem legitur apud *Pollucem* Onom. X, 63 et 109.

ΧΑΛΚΟΛΊΒΑΝΟΝ, ου, τὸ, *chalcolibanum*. Chalcolibanum quid sit, nec versiones veteres N. T. nec interpretes antiquiores ac recentiores expediunt. *J. C. Schwarzius* in Monumentis Ingeniorum Tom. IV. p. 283. χαλκολίβανον ex nomine χαλκοῦ et λιβανοῦ (quod est a λείβω *fundo*, *stillo*, λείβομαι *fluo*, *liquesco*, ut λιχανὸς a λείχω et πιθανὸς a πείθω) conflatum esse judicat, ut idem sit, quod חַשְׁמַל, Ezech. I, 4. 27. h. e *aes, prunis suppositis candens*, *aes ustum*. *Bochartus* in Hierozoico T. II. Lib. VI. c. 16. p. 883 seq. cui calculum suum addidit *Eichhornius* in Commentario ad Apoc. I, 15. pro voce hibrida, seu semihebraca, ex χαλκὸς et hebr. לָבָן, arab. لبن *albus fuit*, ut *aes album*, *aes, ignito candore splendens*, significetur, conflata, habet. Ex aliorum sententia χαλκολίβανον idem est, quod χαλκὸς στίλβων (Dan. X, 6.) et χαλκὸς ἐξαστράπτων, Ezech. I, 7. ac deducendum a syriaco ܠܒܢ, h. e. στίλβειν, ἐξαστράπτειν. Aliis nomen habere videtur a monte Libano, ubi hujusmodi massa producta fuerit ex fodinis. *Suid.* χαλκολίβανον· εἶδος ἠλέκτρου τιμιώτερον χρυσοῦ. ἔστι δὲ τὸ ἤλεκτρον ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθείᾳ. Conf. etiam *Tob. Eckhardi* Technica Sacra p. 128. In N. T. bis tantum legitur. Apoc. I, 15. καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, seu πεπυρωμένῳ. *Syrus* habet: ܐܝܟ ܢܚܫܐ ܕܠܒܢܢ. ibid. II, 18. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 752.

ΧΑΛΚΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie *aes* notat, interdum autem latius patet apud Graecos ac *metallum quodcunque*, *ferrum*, *aurum et argentum* significat, quemadmodum etiam χαλκεὺς de *omni* adhibetur, *quod est ex aere, ferro, argento et auro confectum*. *Hesych.* et *Etym. M.* χαλκός· ὁ σίδηρος. Idem: χαλκοῦς· τοῦτο ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἔλεγον. Apoc. XVIII, 12. significat metallum, quod contradistinguitur auro, argento ac ferro; in qua significatione etiam legitur apud Alexandrinos Job. XXVIII, 2. Genes. IV, 21. Exod. XXV, 3.

2. per metonymiam: *omne, quod ex aere factum, compositum et conflatum est.* 1 Cor. XIII, 1. γέγονα χαλκὸς ἠχῶν essem similis tubae sonorae. Malo enim χαλκὸς h. l. de *tuba* interpretari, quae etiam apud Latinos κατ' ἐξοχὴν *aes cavum* (conf. *Virgil.* Aen. III, 240. "dat signum —— *aere cavo*") et *aes canorum* (ibid. IX, 503.) vocatur, quam cum *Luthero* intelligere *tintinnabulum.* Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 154.

3. κατ' ἐξοχὴν, *moneta, ex aere facta, numus aeneus;* et per synecdochen speciei pro genere: *pecunia, moneta, ex quacunque materia confecta,* sive ex aere, sive ex auro, sive ex argento, quia primi numi apud Romanos ex aere cusi perhibentur. De moneta, ex aere confecta, usurpatur haec vox reperitur Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. De pecunia vero generatim adhibetur Marc. VI, 8. et XII, 41. *Liban.* Epist. 1211. *Anthol.* II, 50. 4. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Julii Pollucis* Onom. IX, 6. n. 92. et *Hemsterhusium* in Obss. ad *J. Pollucem* p. 1073. Eodem quoque sensu *aes* haud raro apud Latinos (v. c. *Ovid.* Fast. I, 228. *Terent.* Phorm. III, 2. 26. *Plaut.* Aul. III, 2. 52.) usurpatur, ut multis exemplis docuit *Gesnerus* in Thesauro Linguae Latinae sub hac voce.

ΧΑΜΑΊ. Adverbium, significans: *humi, in terram.* In N. T. bis tantum legitur. Joh. IX, 6. ἔπτυσε χαμαὶ despuit in terram. ibid. XVIII, 6. ἔπεσον χαμαὶ ceciderunt humi. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro אַרְצָה *terram versus, humi.* Job. I, 20. καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε. Dan. VIII, 12. Adde Judith. XII, 15. XIV, 18. *Suid.* χαμαί· ἐπὶ τῆς γῆς. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. χαμαί· εἰς γῆν. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 910. ed. *Bernard.* Hinc χαμαιπετὴς *humi prostratus.* 3 Esdra VIII, 93. et apud *Pindarum* Pyth. Od. VI, pag. 262. edit. *Erasmi Schmidii.* Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. I, p. 902.

ΧΑΝΑΆΝ, ἡ. *Chanaan.* Nomen indeclinabile regionis, tribubus Israeliticis assignatae, cis Jordanem, cujus limites fuerunt ab oriente Syria, seu potius ejus pars, quae Graecis Κοίλη Συρία dicta est, item Arabia deserta; ab occidente mare mediterraneum; ab austro, seu meridie desertum Pharaniticum, Bersaba et Aegyptus; a septentrione Libanus vel, potius, Antilibanus. Hebraice dicitur כְּנַעַן, vel a filio Chami, (Gen. X, 6.) quia hic primatus cum duobus suis filiis primogenitis, Sidon et Heth, partem ejus septentrionalem incoluit, vel quia hujus terrae incolae ob maris viciniam mercaturae dediti fuerunt, cum nomen hebraicum כְּנַעַן etiam *mercatorem* significet. Vide *Relandi* Palaestinam Lib. I, c. 1. p. 3 seq. In N. T. bis tantum commemoratur. Act. VII, 11. ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν postea invasit annonae caritas fines Aegypti et Palaestinae. ib. XIII, 19. ἐν γῇ Χαναὰν in terra Canaan.

ΧΑΝΑΝΑΙΟΣ, α, ον, 1. *Chananaeus, incola Chananaeae, seu terrae sanctae,* a Χαναὰν, quod vide supra.

2. *qui est ex Syria-Phoenice oriundus.* Phoenices enim debebant originem suam Chananaeis. Sic semel tantum in N. T. legitur Matth. XV, 22. γυνὴ Χαναναία mulier Chananaea, quae Marc. VII, 26. ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοίνισσα (seu Συροφοινίκισσα) τῷ γένει dicitur, h. e. mulier Graeca, Syrophoenissa genere. Cf. *Bocharti* Geograph. Sacr. P. I. Lib. IV, cap. 34. p. 340. qui docuit, Alexandrinos interpretes Phoenices et terrae Chanaan, Phoenicum et Chananaeorum nomen promiscue usurpasse.

ΧΑΡΆ, ᾶς, ἡ, 1. *gaudium, laetitia, exultatio, voluptas, solatium.* Est verbale a praet. med. κέχαρα, verbi χαίρω *gaudeo.* Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην admodum gavisi sunt; ubi videndus

videndus *Wetstenius*. ibid. XIII, 20. μετὰ χαρᾶς λαμβάνων lubenter et summa cum promptitudine animi eam recipit et amplectitur. ib. v. 44. ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ prae gaudio. ib. XXVIII, 8. Marc. IV, 16. Luc. I, 14. καὶ ἔσται χαρά σοι et tu admodum gaudebis. ibid. VIII, 13. X, 17. XV, 7. 10. XXIV, 41 et 52. Joh. III, 29. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται hoc igitur summo gaudio me nunc affectum esse sentio. ibid. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ ut nunquam mihi desit de vobis gaudendi materia. ibid. XVI, 20. ἀλλὰ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται sed tristitia illa vestra vertetur in laetitiam. ibid. v. 21. 22. καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν vestramque laetitiam nemo vobis eripiet. ibid. v. 24. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη ut gaudium vestrum sit omnibus numeris absolutum. ibid. XVII, 13. ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς ut exinde (nempe ex hac futura mea praestantissima conditione post reditum in coelum) ad eos redundaret summum gaudium et solatium. Act. VIII, 8. XII, 14. XIII, 52. XV, 3. καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς et magnum Christianis attulerunt gaudium. ibid. XX, 24. μετὰ χαρᾶς laeto ac tranquillo animo. Rom. XV, 13 et 32. ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς ut laeto et hilari animo ad vos venire possim. 2 Cor. I, 24. συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν in societatem gaudii vestri venio. ibid. II, 3. ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστι vos libenter in gaudii mei societatem venire. ibid. VII, 4. 13. VIII, 2. Philipp. I, 4. 25. χαρὰ τῆς πίστεως gaudium, quod oritur e cognitione et observatione religionis christianae. ib. II, 2. πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν create mihi hoc permagnum gaudium. ibid. v. 29. Coloss. I, 11. 1 Thess. I, 6. μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου lubentissime, seu hilaritate animi, quam vis divina in Christianis excitat. ibid. III, 9. ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς propter summum illud gaudium, quod e vobis capio. 2 Tim. I, 4. ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ ut gaudio afficiar. Hebr. X, 24. μετὰ χαρᾶς animo tranquillo. ibid. XII, 11. οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι non videtur gaudium efficere. ibid. XIII, 17. Jacob. IV, 9. 1 Petr. I, 8. χαρὰ ἀνεκλάλητος gaudium immensum et ineffabile, quod verbis aliis significari non potest. 1 Joh. I, 4. 2 Joh. v. 12. 3 Joh. v. 4. Alexandrini usi sunt hac voce in eadem significatione pro מָחוֹל *chorus*, Ps. XXX, 11. מָשׂוֹשׂ *gaudium*, Ies. LXVI, 10. Thren. V, 15. שִׂמְחָה idem, 1 Par. XXIX, 22. Jerem. XV, 16. etc. *Hesych.* χαρά· ἡδονή, ἀγαλλίασις, εὐφροσύνη. *Suid.* χαρά· ἡδονή, εὐφροσύνη, τέρψις.

2. speciatim: *voluptas, quae ex aliorum felicitate ac prospero rerum statu percipitur, studium exhilarandi alios ac promovendae aliorum felicitatis.* Rom. XIV, 17. δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ probitas et studium concordiae servandae ac promovendae aliorum felicitatis, christiano homini consentaneum. Galat. V, 20. ubi χαρὰ opponitur φθόνῳ v. 21.

3. per metonymiam: *id, quod gaudium et laetitiam affert, causa et materia gaudii,* ut prosperitas, felicitas, laetus nuncius, praemium, etiam homo et res, insigniter amata. Sic legitur in N. T. Matth. XXV, 21 et 23. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου fruere jam praemiis fidelitatis tuae, a Domino tuo tibi destinatis. *Clericus* per χαρὰν h. l. *convivium* intelligit et pro vocat ad auctoritatem Alexandrinorum interpretum, apud quos Esther IX, 18. 19. χαρὰ hebraico מִשְׁתֶּה *convivium* respondet. Luc. II, 10. ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην nam laetissimum vobis affero nuncium. Joh. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ ut felicitas vestra sit perfectissima. Philipp. IV, 1. Philippenses vocantur a Paulo χαρά, h. e. *deliciae.* Eodem sensu de Thessalonicensibus usurpatur 1 Thess. II, 19. 20. Jac. I, 2. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε impense laetandi materiam suppeditatam vobis existimate. Hebr. XII, 2. χαρὰ

felicior rerum status. *Aristoph.* Plut. v. 637. λέγεις μοι χαρὰν, h. e. interprete scholiaste, χαρᾶς ἄξιον. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΑ'ΡΑΓΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *sculptura, impressio.* Est enim verbale a κεχάραγμαι, perfecto pass. verbi χαράσσω, attice χαράττω, *sculpo, insculpo, incido, imprimo, caelo materiam, ita, ut multa emineant, multa vero depressa cernantur.*

2. per metonymiam: *quicquid est sculptum et caelatum, quicquid inciditur ac imprimitur,* v. c. simulachrum, statua, character, imago in numo exstans, nota impressa, vel incisa, ut per illam aliquid ab altero distinguatur etc. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 29. χάραγμα τέχνης simulacrum, arte humana caelatum ac sculptum. Apoc. XIII, 16. ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ut inprimatur dextrae ipsorum manui nota, seu character. ibid. v. 17. XIV, 9. 11. XV, 12. XVI, 2. τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου character, bestiae fronti, vel manibus impressus. ib. XIX, 20. XX, 4. Saepius in N. T. non legitur. Cf. *Menagium* ad *Diogen. Laërt.* Lib. VI, 20. *Meursium* et *du Cange* s. voce *Charagma,* et *Wowerium* ad *Minucium Fel.* p. 24.

ΧΑΡΑΚΤΗ'Ρ, ῆρος, ὁ, *character,* 1. proprie: *ipsa imago ac figura, alicui rei,* (v. c. *numo,* apud *Aristotelem* de cura rei familiaris Lib. II. pag. 689. Tom. III. edit. *Guil. du Vallii* Paris. 1664. Fol. et ibid. pag. 684 ac 685.) *impressa, aut insculpta, imago expressa, archetypum referens, nota impressa, vel incisa, signum, quo aliquid ab altero distinguitur,* (v. c. apud *Eurip.* Hecuba v. 379. ubi Schol. σφραγὶς καὶ σημεῖον. *Isocrat.* Orat. ad Demonic. pag. 7. ed. *H. Wolfii* 1613. 8.) i. q. χάραγμα. Est verbale a 3 pers. perf. pass. κεχάρακται, verbi χαράσσω *insculpo aliquid* vel ligno, vel ferro, vel plumbo, vel alii materiae, *caelo, incido, imprimo,* abjecto augmento κε, et mutata terminatione verbi αι in ηρ. Sic legitur apud Alexandrinos Levit. XIII, 28. ὁ γὰρ χαρακτὴρ τοῦ κατακαύματός ἐστι. *Herodot.* Lib. I, c. 116. χαρακτὴρ τοῦ προσώπου lineamenta. *Diodor. Sic.* Lib. I. p. 58. τῆς ὄψεως χαρακτῆρας. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 333.

2. metaphorice: *quaecunque similitudo, omnis, qui alteri similis, aut par est et cum eo comparari potest.* Sic semel tantum in N. T. legitur Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur χαρακτὴρ ὑποστάσεως τοῦ Πατρὸς, h. e. imago majestatis divinae, ita, ut, qui filium videt, etiam patrem videat. *Chrysostomus* verba Pauli interpretatur per τὸ ὅμοιον εἶναι κατὰ πάντα, κατ' οὐσίαν. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. Gr. p. 167. χαρακτήρ· ὁμοίωσις. Conf. *C. G. Molleri* D. de genuina vocum χαρακτὴρ et ὑπόστασις notione ad illustrandum locum Hebr. I, 3. Lips. 1738. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 387.

ΧΑ'ΡΑΞ, κος, ὁ, *vallum,* seu *agger, quo castra muniri solent, munimentum castrorum, ex palis, terrae infixis, constructum, quod terra, lapidibus, arboribus et lignis aggestis formatur;* etiam *fossa profunda, qua oppidum cingitur;* interdum etiam generatim: *omnia munimenta, quibus urbs obsidione cingitur, et aditus ad eam impeditur,* unde apud Graecos, inprimis *Polybium,* interdum *ipsa castra* notat, *urbi, obsidione cingendae, admota,* a χαράσσω, vel χαράττω *sculpo, incido, imprimo.* In N. T. semel tantum legitur Luc. XIX, 43. καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι et vallo te circumdabunt hostes tui. Apud Alexandrinos legitur pro סֹלְלָה *agger, vallum,* Ies. XXXVII, 33. Jer. XXXIII, 4. Ezech. IV, 2. XXVI, 8. מָצוֹר *munitio, propugnaculum,* Deut. XX, 19. et Eccles. IX, 14. et מַצָּב *statio, castra, munitiones,* Ies. XXIX, 3. Adde 2 Macc. XII, 17. *Polyb.* Hist. V, 20. *Arrian.* Exped. Alex. II, 19. 9. Conf. *Kypkii* Obss. Sacr. T. I. p. 312. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 789. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 202.

Suid. χάραξ· τὸ στρατόπεδον. Idem: χάρακα· χαράκωμα, περίφραγμα· χαράκωμα· ὃ περιεβάλλοντό τινες ἐν στρατοπέδῳ ἐπὶ σωτηρίᾳ. *Etymol. M.* διαφέρει δὲ ὁ χάραξ καὶ ἡ χάραξ. Τὸ μὲν γὰρ ἀρσενικῶς σημαίνει τὸ στρατόπεδον, ἢ τειχισμόν τινα, καὶ περίφραγμα καὶ χαράκωμα· θηλυκῶς δὲ ὁ τῆς ἀμπέλου. Adde *Thom. M.* p. 911 seq. edit. *Bernard.* A χάραξ descendit χαρακόω *circumvallo, obsideo.* (Jerem. XXXII, 2. *Hesych.* ἐχαράκωσεν· ἐκύκλωσεν, ἐπολιόρκησεν.) χαράκωσις· *circumvallatio, vallum,* (Deut. XX, 20.) et περιχαρακόω Ies. XXIX, 1. 3. positum est pro חָנָה *castra metatus est, castra posuit.* De discrimine inter χῶμα et χάραξ vide Miscell. Lips. Nov. Vol. VII. pag. 684.

ΧΑΡΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1. proprie: *donor,* et in significatione activa: *dono, gratis do, gratiose largior, gratuito concedo,* a χάρις, quod vide infra. Luc. VII, 21. καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν et multos coecos visu donabat. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 175. Rom. VIII, 32. οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; nonne etiam cum eo (per ac propter eum, nempe Christum,) omnia (quae nobis utilia et proficua fuerint) nobis dabit ac concedet? 1 Cor. II, 12. τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν beneficia, quibus a Deo affecti sumus. Galat. III, 18. τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεὸς Abrahamo vero vi promissionis gratuito concessit Deus. Philipp. I, 29. ὑμῖν ἐχαρίσθη vobis contigit beneficio divino. ibid. II. 9. καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα et concessit ipsi dignitatem. Philem. v. 22. ἐλπίζω γὰρ, ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν spero enim, fore, ut ad preces vestras Deus me vobis concedat, nempe liberatum a vinculis. Esther. VIII, 7. pro הִנֵּה בֵית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר habent Alexandrini interpretes εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα Ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι. Sirac. XII, 3. καὶ τῷ ἐλεημοσύνην μὴ χαριζομένῳ. 2 Macc. III, 31. 33. IV, 32. VII, 22. Apud *Aelianum* V. H. IX, 1. opponitur τῷ λαμβάνειν. *Xenoph.* Mem. I, 2. 10. κεχαρισμένοι beneficiis affecti.

2. *gratificor, facio ac do alteri aliquid gratum ac jucundum, et quod benevolentiam alterius paret, gratiam ab aliquo inire studeo, in alicujus gratiam aliquid facio.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. II, 21. καὶ τὸν Χρύσιππον τὸ δρᾶμα αὐτῷ χαριζόμενος λέγεται διαφροντίσαι. ibid. cap. 41. χαριζόμενος δὲ τοῖς Ἰνδοῖς. ibid. XIV, 8 et 45. ὡς ἂν μή μέ τις δοκοίη χαρίζεσθαι ἐμαυτῷ διὰ τὴν πατρίδα. *Thom. M.* p. 912. edit. *Bernard.* χαρίζομαι· οὐ μόνον τὸ δωροῦμαι, ἀλλὰ καὶ τὸ χάριν τινὶ ποιῶ. οἷον, χαριζόμενός σοι, ἔπραξα τάδε. Conf. *Irmischium* in Excursu ad *Herodian.* I, 4. 14. T. I. Opp. p. 856. Huc etiam pertinent sequentia N. T. loca: Actor. III, 14. καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν et homicidam potius in vestram gratiam dimitti ac absolvi petiistis. Ita *donare aliquem alicui* apud Latinos occurrit. Conf. *Dukerum* ad *Florum* III. 5. 10. *Graevium* ad *Cic.* Epp. V, 4. et *Krebsium* in Obss. Flav. p. 172. Act. XXV, 11. οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι nemo me in eorum gratiam damnare et punire potest. ibid. v. 16. ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν non licet per leges Romanas quenquam in gratiam alienam condemnare. *Vulgatus* bene: *damnare aliquem hominem.* ib. XXVII, 24. κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ tui causa servavit Deus in vita omnes, tecum navigantes. *Hesych.* κεχαρισμένα· ἄριστα, προσφιλῆ.

3. *remitto, alicujus rei gratiam facio,* einem etwas erlassen *to forgive something to any one,* et speciatim de *creditoribus* adhibetur, *qui partem debiti, aut omne debitum remittunt.* Sic legitur in N. T. Luc. VII, 42. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο cum autem neuter esset solvendo, remisit debitum utrique. ib. v. 43. ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο cui plus remissum est. Hinc

4. χαρίζεσθαι, vocibus ἀνομιῶν, παραπτωμάτων et aliis similibus junctum, interdum

μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. Adde Sapient. XIII, 2. φωστῆρας οὐρανοῦ. Sirac. XLIII, 7. luna φωστὴρ vocatur. Huc etiam pertinet locus Philipp. II, 15. ἐν οἷς φαίνετε, ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ inter quos (scil. homines perversos) apparetis tanquam lumina coelestia, in mundo: ubi metaphorice φωστῆρες dicuntur homines, qui prae reliquis virtutibus suis excellunt ac eminent. Stellarum autem nomine ac imagine viros illustres ac praecipuos quandoque intelligi, satis docent loca Dan. VIII, 10. et 1 Macc. I, 24.

3. *splendor*. Apoc. XXI, 11. καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ et splendor ejus (scil. Hierosolymae coelestis) similis erat lapidi pretiosissimo. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΣΦΟΡΟΣ, ου, ὁ, *phosphorus*, 1. generatim et vi etymologiae de *omni* adhibetur, *quod lucem spargit ac emittit;* descendit enim a φορὸς, οῦ, ὁ, *ferens*, et φῶς *lumen;* speciatim vero de *corporibus ac luminibus coelestibus* ita usurpatur, ut κατ' ἐξοχὴν mox, teste *Suida*, *solem* notet, mox vero *stellam, quae mane ante solis ortum apparet*, et, *quando solem sequitur*, Ἕσπερος dicitur. *Hesychius:* φωσφόρος· φωτοδότης, λαμπρὸς ἀστήρ. Subaudienda autem tunc est vox ἀστὴρ, quam addit *Aristophanes* in Ranis v. 346. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 702.

2. metaphorice: *perfectior, uberior ac clarior cognitio.* Sic semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 19. ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν donec dies illucescat et stella matutina exoriatur in animis vestris, h. e. usque dum ad perfectiorem doctrinae christianae cognitionem perveneritis. Conf. ad h. l. S. Rev. *Pottium.*

ΦΩΤΕΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *lucidus, lucens, lucem in se habens et lucis radios diffundens*, a φῶς, φωτὸς, τὸ, *lux, lumen.* Matth. XVII, 5. ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ (in Edit. Griesbachiana legitur φωτὸς) ἐπεσκίασεν αὐτοὺς lucida nubes eos obumbravit. *Xenoph.* Mem. IV, 3. 4. οὐκοῦν καὶ ἐπειδὰν ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν κ. τ. λ. Sirac. XVII, 31. τί φωτεινότερον ἡλίου; ib. XXIII, 19.

2. *illuminatus, luce collustratus, lucidus, luce aliunde accepta.* Matth. VI, 22. ὅλον τὸ σῶμα φωτεινὸν ἔσται totum corpus tuum in luce versabitur, seu luce utetur. Luc. XI, 34.

3. metaphorice: *meliora edoctus ac emendatus, virtutem sectans et ad peccata evitanda cautus.* Luc. XI, 36. εἰ οὖν τὸ σῶμά (seu ὄμμα, ut legendum esse *Erasmus* conjecit) σου ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον quodsi igitur animus tuus totus fuerit emendatus, et religionis luce collustratus, ita, ut ab omni vitiositate prorsus sis alienus, semper etiam ac ubique ita ages, ut etiam alii te religionis beneficio emendatum esse sentiant: aut perfectus eris in omnibus actionibus tuis. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *lucem emitto, lucem spargo et praesto, illustro, in luce pono*, a φῶς *lux.* Luc. XI, 36. ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε ut si lucerna fulgore te collustraret. Apoc. XXII, 5. ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτοὺς nam Dominus Deus ipsis lucem praestabit. ibid. XVIII, 1. καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ et terra illuminata est splendore ejus. ibid. XXI, 23. ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν. Alexandrini usi sunt hac voce pro הֵאִיר *lucere fecit, lucidum reddidit, illustravit, illuminavit.* Exod. XIV, 20. Num. VIII, 3. φωτιοῦσι οἱ ἑπτὰ λύχνοι. Nehem. IX, 12. 19. Adde Num. IV, 9. Sirac. XLII, 16. L, 7.

2. cum casu quarto: *in lucem profero ac protraho, manifesto, notum reddo, publico, publici juris facio*, i. q. φανερόω. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 5. de Deo, seu Christo, futuro hominum judice, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν qui etiam in lucem

lucem proferet, quae in tenebris facta sunt, et consilia ac cogitationes hominum patefaciet. 2 Tim. I, 10. φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου qui doctrinam de futura hominum resurrectione ac immortalitate per religionem christianam patefecit et manifestavit. *Oecumenius:* φωτίσαντος· φανερώσαντος. *Diog. Laërt.* I, 57. μᾶλλον οὖν Σόλων Ὅμηρον ἐφώτισεν ἢ Πεισίστρατος. ibid. IV, 67. διεδέξατο (Κλειτόμαχος) τὸν Καρνεάδην, καὶ τὰ αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐφώτισεν. Conf. *El. Palairet.* Obss. Phil. p. 387. *Raphelii* Obss. Polyb. p. 158. et *Suiceri* Thesaur. Eccles. T. II. p. 1490. *Suid.* φωτίζειν· αἰτιατικῇ, εἰς φῶς ἄγειν, ἐξαγγέλλειν. Hinc

3. *doceo, erudio, instituo, augeo alicujus cognitionem quocunque modo,* et ex adjuncto etiam: *emendo, corrigo, felicem reddo.* Sic legitur de Christo Joh. I, 9. qui eo consilio a Deo missus erat, ut φωτίζῃ πάντα ἄνθρωπον omnes homines religionis suae scientia imbueret et hoc modo emendaret et ad veram felicitatem perduceret. Ephes. I, 18. πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας (alii habent καρδίας) ὑμῶν, scil. δώῃ ὑμῖν det vobis Deus oculos mentis illuminatos, h. e. augeat in dies et perfectiorem reddat vestram cognitionem religionis christianae, viresque mentis vestrae acuat. ibid. III, 9. καὶ φωτίσαι πάντας et edocere omnes. Hebr. VI, 4. τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας qui perfectam et accuratam religionis christianae cognitionem sunt consecuti. ibid. X, 32. φωτισθέντες instituti in religione christiana. Sic legitur etiam φωτίζειν in Aquilae fragmentis Exod. IV, 12. pro הוֹרָה *docuit, instituit,* ubi *Symmachus* vertit ὑφηγήσομαι, Alex. συμβιβάζειν, et Ps. CXLVI, 8. ubi Alexandrini habent Κύριος σοφοῖ τυφλούς, sed nos, sine dubio *Aquila,* reddidit: Κύριος φωτίζει τυφλούς. Aliquoties etiam Alexandrini interpretes verbo φωτίζειν usi sunt pro הוֹרָה. Judd. XIII, 8. 4 Regg. XII, 2. XVII, 27. 28. Ad-

de eosdem Hos. X, 13. Ps. XIII, 3. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου. ibid. XIX, 8. *Hesych.* ἐφώτισεν· ἐδίδαξεν. Conf. *Fesselii* Adversar. Sacr. Lib. VII, cap. 1. § 9. p. 108. Saepius in N. T. non legitur.

ΦΩΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *illuminatio, lucendi actus et lucis effectus.* Est enim verbale a praet. pass. πεφώτισμαι, verbi φωτίζω *illumino.* Sic legitur apud Alexandrinos Psalm. LXXVIII, 14. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν φωτισμῷ πυρός. Job. III, 9. Hinc

2. metaphorice *institutio.* 2 Cor. IV, 6. πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ ut alios imbueremus cognitione majestatis divinae, quae est in Jesu Christo conspicua.

3. *lumen, splendor,* et metaphorice: *praestantia.* 2 Cor. IV, 4. εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ne videant lumen, seu splendorem doctrinae Christi, summa majestate praediti, h. e. ne praestantiam doctrinae christianae cognoscant. Saepius in N. T. non legitur.—*Hesych.* φωτισμός· αὐγή, τηλαυγής, καταυγάζων.

X.

ΧΑΊΡΩ, fut. med. χαιρήσομαι, aor. 1. ἐχάρησα, et pass. χαίρομαι, q. d. *gaudens* seu *laetus fio;* qua forma passiva quoque usus est *Euripides* in Oreste v. 1122.

1. *gaudeo, laetor, delector, oblector, hilari et laeto animo sum.* Construitur intercedentibus praepositionibus ἀπό, ἐν, διά, ἐπί etc. Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, h. e. admodum gavisi sunt, vehementissime laetati sunt, seu: *gavisi sunt gaudia magna solide,* ut loquitur *Terentius* Andr. Act. V, Sc. 5. v. 8. Formula enim

enim χαρῆναι χαρὰν μεγάλην σφόδρα, quae idem significat, ac χαρῆναι μέγα (apud *Homer*. Iliad. γ', v. 76.) et εὐφραίνεσθαι μεγάλως apud Alexandrinos 1 Paral. XXIX, 9. respondet formulae hebraicae: שָׂמַח שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, quae Jon. IV, 6. et Regg. I, 40. reperitur, et de qua bene disputavit Cel. *Fischerus* in Prol. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 228 seq. Conf. etiam *Vorstium* in Philologia Sacra cap. XXXV, p. 628. edit. *Fischeri*, qui recte refutavit *Salmasium* (de Lingua Hellenistica p. 139.) et *Pfochenium*, (in Diatribe de Puritate L. Gr. N. T. Sect. 25.) hanc formulam ab Hebraismi suspicione liberare conatos. Matth. V, 12. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε gaudete et exultate. ibid. XVIII, 13. χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον magis de ea gaudebit. Marc. XIV, 11. Luc. I, 14. VI, 23. X, 20. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε sed non tam de eo gaudete. ibid. XIII, 17. XV, 5. 32. XIX, 6. 37. XXII, 5. XXIII, 8. ἐχάρη λίαν admodum gavisus est. Joh. III, 29. IV, 36. VIII, 56. XI, 15. καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς et gaudeo vestrum causa. ibid. XIV, 28. XVI, 20. 22. XX, 20. Act. V, 41. VIII, 39. XI, 23. XIII, 48. XV, 31. Rom. XII, 12. τῇ ἐλπίδι χαίροντες exhilarate vos spe futurae felicitatis, vobis destinatae. ibid. v. 15. χαίρειν μετὰ χαιρόντων de aliorum prospera fortuna gaudere. ibid. XVI, 19. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν habeo igitur, quod de vobis laeter. 1 Cor. VII, 30. οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες. ibid. XIII, 6. οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ non delectatur vitiositate. ibid. XVI, 17. 2 Cor. II, 3. VI, 10. VII, 7. 9. 13. 16. XIII, 9. 11. Philipp. I, 18. II, 17. 18. 28. III, 1. IV, 4. 10. Coloss. I, 24. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασι nunc hilari ac forti animo sum in calamitatibus meis. ibid. II, 5. χαίρων καὶ βλέπων gaudens, cum video. De hac constructione verbi χαίρειν cum participio vide *Irmisch*. Exc. ad *Herodian*. I, 5. 8. p. 866. et *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 313 seq. edit. *Zeunii*. 1 Thess. III, 9. V, 16. πάντοτε χαίρετε tuemini semper hilaritatem animi. 1 Petr. IV, 13. 2 Joh. v. 4. 3 Joh. v. 3. Apoc. XI, 10. XIX, 7. Adde Alex. Prov. XVII, 20. χαίρει μάχαις delectatur rixis. ibid. II, 14. χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ. Habac. I, 15. χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ. Zach. X, 7. etc. *Philostrat*. Heroic. cap. XIX. s. 9. p. 736. χαίρειν τε γὰρ, ὁπότε ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχαιρε, λυπεῖσθαι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον. *Hesych*. χαίρετε· θαῤῥεῖτε.

2. per metonymiam: *habeo, de quo laeter et gaudeam, salvus et incolumis sum, felici conditione ac prospera fortuna utor*. Sic adhibetur maxime in salutationibus (Conf. *Claudii Diss. de Salutationibus Vett*. Ultraj. 1702. 8.) et apprecationibus, partim in imperativo modo, χαῖρε *salve, ave*, Matth. XXVI, 49. XXVII, 29. XXVIII, 9. Marc. XV, 18. Luc. I, 28. Joh. XIX, 3. (Vide *Wetstenii N. T*. T. I, p. 534.) partim in infinitivo, ubi subintelligendum est λέγω *dico*, vel εὔχομαι *opto, precor*, ut adeo χαίρειν sit: *salutem et incolumitatem alicui apprecari*. Act. XV, 23. XXIII, 26. Jacob. I, 1. Interdum additur λέγειν, v. c. 2 Joh. v. 10 et 11. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν qui enim eum salutat, h. e. qui comiter cum eo agit. Sic etiam Graeci χαίρειν praemittere solent litteris suis, teste *Suida*, (in voce Χαίρειν· Ἀρχαῖον ἔθος τὸ ἐπιστολαῖς προτιθέναι τὸ χαίρειν.) *Hesychio* et scholiaste *Aristophanis* ad Plutum v. 322. et Nubes v. 609. Conf. etiam 3 Esdr. VIII, 10. 2 Macc. IX, 19. interpretes ad *Thom. M*. p. 908. *Menagium* ad *Diogen. Laërt*. III, 61. *Wetstenii N. T*. T. II, p. 549. et prae caeteris *Heisenius* in Novis Hypothesibus ad Epistolam Jacobi p. 95. qui vocem hanc peculiari dissertatione illustravit. Caeterum Alexandrini τῷ χαίρειν Ies. XLVIII, 22. et LVII, 21. usi sunt pro hebraico שָׁלוֹם *salus*. Saepius in N. T. non legitur.

3. interdum omittitur, v. c. Apoc. I, 4. post ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

ΧΑ'ΛΑΖΑ, ης, ἡ, *grando*, sine dubio a χαλάω *demitto*. Legitur tantum in N. T. Apoc. VIII, 7. ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ. ibid. XI, 19. καὶ χάλαζα μεγάλη. ibid. XVI, 21. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης. In omnibus his locis est χάλαζα metaphorice symbolum poenarum divinarum. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֶלְגָּבִישׁ *grando immanis*, Ezech. XXXVIII, 22. בָּרָד *grando*, Exod. IX, 18. 19. Jos. X, 11. Hagg. II, 17. et אֶבֶן בָּרָד *lapis grandinis*. Ies. XXX, 30. *Cyrillus Alex.* χάλαζα· ἀθρόα ἐκ νεφῶν εἰς ὕδωρ μεταβολή.

ΧΑΛΑ'Ω, ῶ, vel ΧΑΛΑ'ΖΩ, fut. άσω, *laxo*, *remitto*, et ex adjuncto: *demitto catenulis*, aut *funibus*, *dejicio*, *expando*. Legitur tantum in N. T. Marc. II, 4. χαλῶσι τὸν κράββατον demittunt grabbatum. Luc. V, 4. χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν demittite retia vestra ad capturam. ibid. v. 5. ἐπὶ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον tuo tamen fretus imperio rete demittam. Act. IX, 25. χαλάσαντες ἐν σπυρίδι demittentes in corbe. ibid. XXVII, 17. χαλάσαντες τὸ σκεῦος demissis velis. ib. v. 30. 2 Cor. XI, 33. ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους in corbe demissus sum per murum. Alexandrini usi sunt pro פָּרַשׂ *expandit*, Ies. XXXIII, 23. et pro שָׁלַח *misit*, *emisit*, *demisit*. Jerem. XXXVIII, 6. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον. Adde *Alciphron.* Epp. I, 1. pag. 6. edit. *Bergler*. *Hesych.* ἐχάλασεν· ἐνέδωκεν, ἀφῆκεν.

ΧΑΛΔΑΙ̃ΟΣ, ου, ὁ. *Chaldaeus*, *ex Chaldaea oriundus*. Nomen gentile incolarum regionis Asiae majoris, quae hodie *Chaldar* dicitur, et cujus metropolis olim *Babel* erat. Sita est ad orientem Judaeae inter Babyloniam et Arabiam desertam, Tigrim et Euphratem, olim eam Mesopotamiae partem complexa, quae Assyriae propior est. Conf. *Plinii* H. N. VI. cap. 28. *Strabonem* Lib. XVI. et *Cellarii* Geographiam Lib. III. cap. 16. p. 626. In N. T. semel tantum legitur Act. VII, 4. ἐκ γῆς Χαλδαίων ex terra Chaldaeorum. Chaldaei hebraice dicuntur כַּשְׂדִּים a כֶּשֶׂד, filio Nachoris, patre Chaldaeorum; Genes. XXII, 22. a כַּשְׂדִּים autem, mutata littera שׂ in λ, fit Χαλδαῖος.

ΧΑΛΕΠΟ'Σ, ἡ, όν. Vocabulum hoc apud Graecos non tantum de *eo*, *quod est difficile dictu*, *explicatu*, *factu* (Vide *Xenoph.* Mem. I, 2. 42. ἀλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματος ἐπιθυμεῖς. Idem de Vectigal. VI, 1.) usurpatur, sed etiam de *omni* adhibetur, *quod est molestum et periculum ac detrimentum affert*, et de inanimatis aeque ac animatis ita dicitur, ut mox vocabulis *noxius*, *gravis*, *durus*, *periculosus*, mox vero per *morosus*, *saevus*, *crudelis*, *ferus*, *terribilis* sit reddendum. Descendit a χαλέπτω (fut. 1. χαλέψω, perf. κεχάλεφα.) *noceo*, *damno afficio*, *laedo*, *labefacto*, *everto*. In N. T. bis tantum legitur. Matth. VIII, 28. de duobus daemoniacis, qui erant χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, h. e. adeo ferocitate sua terribiles, ut nemo posset illa via transire. Conf. Alexandrinos Ies. XVIII, 2. καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπόν, ubi in textu hebraico legitur נוֹרָא *timendus*, *terribilis*, *formidabilis*. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. Vide etiam *Palairet.* Obss. Philol. p. 32. 2 Tim. III, 1. ἐνστήσονται καιροὶ instabunt tempora periculosa. *Homer.* Iliad. β', v. 245. χαλεπὸς μῦθος. *Theocrit.* Idyll. X, v. 11. χαλεπὸν χωρίον κύνα γεῦσαι. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 13. χαλεπώτερον οὐδὲν ἐφάνη μοι τῆς πολιτείας. *Xenoph.* de Vectigalibus IV, 47. *Themistius* Orat. XXII, pag. 279. δράκοντας τοῦ χαλεποῦ καὶ ἀτόπου μεστοὺς ὑφέρποντας. Hinc τὰ χαλεπὰ *pericula*, (*Xenoph.* de Re Equestri III, 9.) *molestiae*, *aerumnae* apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 8. et *Xenoph.* Memor. II, 1. 23. ubi iis oppo-

nuntur τὰ τερπνά. Conf. *Graevii* Lectiones Hesiodeas cap. 13. *Wetstenii N. T.* T. I, pag. 354 seq. et *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v.

ΧΑΛΙΝΑΓΩΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *fraeno, fraeno injecto duro coërceo, moderor, rego,* ac speciatim de *equis* adhibetur; ex χαλινὸς *fraenum,* et ἀγωγὸς *dux viae,* quod ab ἄγω *duco.*

2. metaphorice: *cohibeo, compesco, coërceo, decenter ac prudenter moderor.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Jac. I, 26. μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, pro: μὴ κρατῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, cum tamen linguam suam cohibere, seu linguae suae temperare non valeat. Frequens est etiam exteris scriptoribus metaphora de *fraeno linguae. Euripid.* in Bacchis v. 385. ἀχαλίνων στομάτων, ἀνόμου τ' ἀφροσύνας, τὸ τέλος δυστυχία. *Plutarch.* Sympos. Lib. I. Qu. 1. p. 631. τῆς γλώττης ἀφαιροῦνται τὰ χαλινά. Idem de Puerorum Educatione XV, 7. Alia loca SS. GG. dedit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 664. Exempla e *Philone* collegit *Loesnerus* in Obss. Philonianis p. 459. Jacob. III, 2. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα et potest omnes corporis actiones prudenter moderari ac sibi temperare Eodem modo et *fraenare* apud Latinos quoque usurpari, vel e locis *Ciceronis* Verr. III, cap. 57. et *Livii* Lib. XXX. cap. 14. satis apparet; et in lingua arabica adhiberi, ex *Haririi* Consensu I, pag. 16. et Cent. II. Prov. Arab. pag. 31. constat.

ΧΑΛΙΝΌΣ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *fraenum, instrumentum ferreum, quod equorum ori injicitur, ut coërceantur et facilius regantur.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Jacob. III, 3. τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν κ. τ. λ. equos, frenis ori eorum immissis, regimus et coërcemus. Apoc. XIV, 20. καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων et exivit sanguis de lacu usque ad fraena equorum. Adde Zachar. XIV, 20. ἐπὶ χαλινὸν τοῦ ἵππου. 2 Macc. X, 29. *Aelian.* V. H. IX, 16. *Sophocl.* Antigon. v. 483. Apud graecos Scriptores latius patet haec vox ac de *omni instrumento* adhibetur, *quo aliquid duci, regi, compesci ac coërceri potest,* v. c. de navium gubernaculis, ut χαλινωτήριον apud *Euripidem* Hecub. v. 538. et de capistro, quo servi olim constringebantur apud *Herodot.* III, c. 14.

ΧΑΛΚΈΟΣ, contracte ΧΑΛΚΟΥ͂Σ, έα, ῆ, εον, οῦν, pluralis χαλκέοι, οῖ, έαι, αῖ, εα, ᾶ, *aercus, ex aere confectus,* a χαλκὸς *aes.* Semel tantum in N. T. legitur Apoc. IX, 20. εἴδωλα τὰ χρυσᾶ, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ idola aurea et argentea et aerea. Alexandrini usi sunt hac voce pro נְחֹשֶׁת *aes, aereus,* Exod. XXVI, 11. 37. Deut. XXVIII, 23. et נָחוּשׁ in foem. נְחֻשָׁה *chalybeus, aereus.* Levit. XXVI, 19. 2 Sam. VIII, 10.

ΧΑΛΚΕΎΣ, έως, ὁ, proprie quidem *eum* tantum notat, *qui aes tractat et vasa ac instrumenta aenea fabricat, fabrum aerarium,* sed deinde apud Graecos laxius quoque sumitur de *fabro quocunque, qui non solum aes, sed etiam ferrum, plumbum, aurum, argentum et alia metalla quaecunque tractat, et ex iis aliquid parat,* a χαλκὸς *aes.* In N. T. semel tantum legitur 2 Tim. IV, 14. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς Alexander faber. Alexandrini usi sunt pro חָרָשׁ *faber,* 2 Paral. XXIV, 12. (χαλκεῖς σιδήρου καὶ χαλκοῦ.) Ies. LIV, 16. חֹרֵשׁ idem, Genes. IV, 22. et צֹרֵף *conflans, conflator, fusor.* Neh. III, 32. Ies. XLI, 7. Eodem modo apud *Xenoph.* in Hist. Graeca III, 4. 17. χαλκεὺς *fabrum ferrarium* notat et est idem, quod σιδηρεύς. *Pollux* Onom. VII, 106. χαλκεῖον καὶ τὸ σιδηρεῖον ἔλεγον, καὶ χαλκέας, τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. *Hesych.* χαλκεύς· πᾶς τεχνίτης, καὶ ὁ ἀργυροκόπος, καὶ ὁ χρυσοχόος. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 367.

ΧΑΛΚΗΔΏΝ,

ΧΑΛΚΗΔΩ΄Ν, όνος, ὁ. *Chalcedon*, seu *Chalcedonius*. Nomen gemmae, ad Callaidem (*Plin.* H. N. XXXVII, 8. s. 15.) accedentis, et quidem colore et turbiditate *lac defloratum* aemulantis, quam nonnulli (v. c. *Colomesius* in Observatt. Sacr. p. 105.) carbunculi, vel pyropi speciem esse judicarunt. *Salmasius* in Exercitationibus Plinianis p. 395. improbat quidem eorum sententiam, qui Chalcedonii colorem similem faciunt carbunculo, eosque τὸν Καρχηδόνιον λίθον, qui genus est carbunculi, cum τῇ Καλχηδονίῳ confudisse judicat; quid vero proprie fuerit veterum Chalcedonius, non adeo liquere ingenue fatetur. *Pignelius*, in Apoc. XXI, 19. hunc lapidem pretiosum describens, ait: "Hic lapillus colorem pallentis lucernae habet, fulget in divo, obscurus in domo, omnium sculpentium resistit cavamentis, radios solis digitorum extendens, paleas ad se trahit." Aeque dissentiunt Viri docti in constituenda origine hujus vocabuli. Alii enim hanc gemmam sic dictam putant a χαλκὸς *aes*, quod, illisa, aeris tinnitum referat; aliis contra nomen dedisse huic gemmae videtur non Χαλκηδὼν, civitas Asiae, inclyta quarto concilio oecumenico, sed Καρχηδὼν, sive Carthago magna, ut tradit *Plinius* in H. N. XXXVII, 7. In N. T. semel tantum haec vox legitur Apoc. XXI, 19. Vide *Braunium* de Vestitu Sacerd. Hebr. II, cap. 11. p. 525. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 844.

ΧΑΛΚΕ΄ΟΝ, ου, τὸ, *aeramentum*, *vas aeneum*, a χαλκὸς *aes*. Legitur tantum in N. T. Marc. VII, 4. βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. *Hesych.* χαλκίον· τὸ χαλκοῦν. Apud Alexandrinos interpretes χαλκεῖον, quod idem significat, reperitur 2 Paral. XXXV, 13. Job. XLI, 23. Utrumque autem legitur apud *Pollucem* Onom. X, 63 et 109.

ΧΑΛΚΟΛΙ΄ΒΑΝΟΝ, ου, τὸ, *chalcolibanum*. Chalcolibanum quid sit, nec versiones veteres N. T. nec interpretes antiquiores ac recentiores expediunt. *J. C. Schwarzius* in Monumentis Ingeniorum Tom. IV. p. 283. χαλκολίβανον ex nomine χαλκοῦ et λιβάνου (quod est a λείβω *fundo, stillo*, λείβομαι *fluo, liquesco*, ut λιχανὸς a λείχω et πιθανὸς a πείθω) conflatum esse judicat, ut idem sit, quod חַשְׁמַל, Ezech. I, 4. 27. h. e *aes, prunis suppositis candens, aes ustum*. *Bochartus* in Hierozoico T. II. Lib. VI. c. 16. p. 883 seq. cui calculum suum addidit *Eichhornius* in Commentario ad Apoc. I, 15. pro voce hibrida, seu semihebraea, ex χαλκὸς et hebr. לָבָן, arab. لبن *albus fuit*, ut *aes album, aes, ignito candore splendens*, significetur, conflata, habet. Ex aliorum sententia χαλκολίβανον idem est, quod χαλκὸς στίλβων (Dan. X, 6.) et χαλκὸς ἐξαστράπτων, Ezech. I, 7. ac deducendum a syriaco ܠܒܢ, h. e. στίλβειν, ἐξαστράπτειν. Aliis nomen habere videtur a monte Libano, ubi hujusmodi massa producta fuerit ex fodinis. *Suid.* χαλκολίβανον· εἶδος ἠλέκτρου τιμιώτερον χρυσοῦ. ἔστι δὲ τὸ ἤλεκτρον ἀλλότυπον χρύσιον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθείᾳ. Conf. etiam *Tob. Eckhardi* Technica Sacra p. 128. In N. T. bis tantum legitur. Apoc. I, 15. καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, seu πεπυρωμένῳ. *Syrus* habet: ܢܚܫܐ ܕܠܒܢܘܢ. ibid. II, 18. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 752.

ΧΑΛΚΟ΄Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie *aes* notat, interdum autem latius patet apud Graecos ac *metallum quodcunque, ferrum, aurum et argentum* significat, quemadmodum etiam χαλκεὺς de *omni* adhibetur, *quod est ex aere, ferro, argento et auro confectum*. *Hesych.* et *Etym. M.* χαλκός· ὁ σίδηρος. Idem: χαλκοῦς· τοῦτο ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἔλεγον. Apoc. XVIII, 12. significat metallum, quod contradistinguitur auro, argento ac ferro; in qua significatione etiam legitur apud Alexandrinos Job. XXVIII, 2. Genes. IV, 21. Exod. XXV, 3.

2. per metonymiam: *omne, quod ex aere factum, compositum et conflatum est.* 1 Cor. XIII, 1. γέγονα χαλκὸς ἠχῶν essem similis tubae sonorae. Malo enim χαλκὸς h. l. de *tuba* interpretari, quae etiam apud Latinos κατ' ἐξοχὴν *aes cavum* (conf. *Virgil.* Aen. III, 240. " dat signum —— *aere cavo*") et *aes canorum* (ibid. IX, 503.) vocatur, quam cum *Luthero* intelligere *tintinnabulum.* Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 154.

3. κατ' ἐξοχὴν, *moneta, ex aere facta, numus aeneus;* et per synecdochen speciei pro genere: *pecunia, moneta, ex quacunque materia confecta,* sive ex aere, sive ex auro, sive ex argento, quia primi numi apud Romanos ex aere cusi perhibentur. De moneta, ex aere confecta, usurpatur haec vox reperitur Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. De pecunia vero generatim adhibetur Marc. VI, 8. et XII, 41. *Liban.* Epist. 1211. *Anthol.* II, 50. 4. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Julii Pollucis* Onom. IX, 6. n. 92. et *Hemsterhusium* in Obss. ad *J. Pollucem* p. 1073. Eodem quoque sensu *aes* haud raro apud Latinos (v. c. *Ovid.* Fast. I, 228. *Terent.* Phorm. III, 2. 26. *Plaut.* Aul. III, 2. 52.) usurpatur, ut multis exemplis docuit *Gesnerus* in Thesauro Linguae Latinae sub hac voce.

ΧΑΜΑΊ. Adverbium, significans: *humi, in terram.* In N. T. bis tantum legitur. Joh. IX, 6. ἔπτυσε χαμαὶ despuit in terram. ibid. XVIII, 6. ἔπεσον χαμαὶ ceciderunt humi. Alexandrini usi sunt hoc adverbio pro אַרְצָה *terram versus, humi.* Job. I, 20. καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε. Dan. VIII, 12. Adde Judith. XII, 15. XIV, 18. *Suid.* χαμαί· ἐπὶ τῆς γῆς. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. χαμαί· εἰς γῆν. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 910. ed. *Bernard.* Hinc χαμαιπετὴς *humi prostratus.* 3 Esdra VIII, 93. et apud *Pindarum* Pyth. Od. VI, pag. 262. edit. *Erasmi Schmidii.* Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. I, p. 902.

ΧΑΝΑΆΝ, ὁ. *Chanaan.* Nomen indeclinabile regionis, tribubus Israeliticis assignatae, cis Jordanem, cujus limites fuerunt ab oriente Syria, seu potius ejus pars, quae Graecis Κοίλη Συρία dicta est, item Arabia deserta; ab occidente mare mediterraneum; ab austro, seu meridie desertum Pharaniticum, Bersaba et Aegyptus; a septentrione Libanus vel, potius, Antilibanus. Hebraice dicitur כְּנַעַן, vel a filio Chami, (Gen. X, 6.) quia hic primatus cum duobus suis filiis primogenitis, Sidon et Heth, partem ejus septentrionalem incoluit, vel quia hujus terrae incolae ob maris viciniam mercaturae dediti fuerunt, cum nomen hebraicum כְּנַעַן etiam *mercatorem* significet. Vide *Relandi* Palaestinam Lib. I, c. 1. p. 3 seq. In N. T. bis tantum commemoratur. Act. VII, 11. ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν postea invasit annonae caritas fines Aegypti et Palaestinae. ib. XIII, 19. ἐν γῇ Χαναὰν in terra Canaan.

ΧΑΝΑΝΑΙΟΣ, α, ον, 1. *Chananaeus, incola Chananaeae, seu terrae sanctae,* a Χαναὰν, quod vide supra.

2. *qui est ex Syria-Phoenice oriundus.* Phoenices enim debebant originem suam Chananaeis. Sic semel tantum in N. T. legitur Matth. XV, 22. γυνὴ Χαναναία mulier Chananaea, quae Marc. VII, 26. ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοίνισσα (seu Συροφοινίκισσα) τῷ γένει dicitur, h. e. mulier Graeca, Syrophoenissa genere. Cf. *Bocharti* Geograph. Sacr. P. I. Lib. IV, cap. 34. p. 340. qui docuit, Alexandrinos interpretes Phoenices et terrae Chanaan, Phoenicum et Chananaeorum nomen promiscue usurpasse.

ΧΑΡΆ, ᾶς, ἡ, 1. *gaudium, laetitia, exultatio, voluptas, solatium.* Est verbale a praet. med. κέχαρα, verbi χαίρω *gaudeo.* Matth. II, 10. ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην admodum gavisi sunt; ubi videndus

videndus *Wetstenius*. ibid. XIII, 20. μετὰ χαρᾶς λαμβάνων lubenter et summa cum promptitudine animi eam recipit et amplectitur. ib. v. 44. ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ prae gaudio. ib. XXVIII, 8. Marc. IV, 16. Luc. I, 14. καὶ ἔσται χαρά σοι et tu admodum gaudebis. ibid. VIII, 13. X, 17. XV, 7. 10. XXIV, 41 et 52. Joh. III, 29. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται hoc igitur summo gaudio me nunc affectum esse sentio. ibid. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ ut nunquam mihi desit de vobis gaudendi materia. ibid. XVI, 20. ἀλλὰ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται sed tristitia illa vestra vertetur in laetitiam. ibid. v. 21. 22. καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν vestramque laetitiam nemo vobis eripiet. ibid. v. 24. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη ut gaudium vestrum sit omnibus numeris absolutum. ibid. XVII, 13. ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς ut exinde (nempe ex hac futura mea praestantissima conditione post reditum in coelum) ad eos redundaret summum gaudium et solatium. Act. VIII, 8. XII, 14. XIII, 52. XV, 3. καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς et magnum Christianis attulerunt gaudium. ibid. XX, 24. μετὰ χαρᾶς laeto ac tranquillo animo. Rom. XV, 13 et 32. ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς ut laeto et hilari animo ad vos venire possim. 2 Cor. I, 24. συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν in societatem gaudii vestri venio. ibid. II, 3. ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστι vos libenter in gaudii mei societatem venire. ibid. VII, 4. 13. VIII, 2. Philipp. I, 4. 25. χαρὰ τῆς πίστεως gaudium, quod oritur e cognitione et observatione religionis christianae. ib. II, 2. πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν create mihi hoc permagnum gaudium. ibid. v. 29. Coloss. I, 11. 1 Thess. I, 6. μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου lubentissime, seu hilaritate animi, quam vis divina in Christianis excitat. ibid. III, 9. ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ, ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς propter summum illud gaudium, quod e vobis capio. 2 Tim. I, 4. ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ ut gaudio afficiar. Hebr. X, 24. μετὰ χαρᾶς animo tranquillo. ibid. XII, 11. οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι non videtur gaudium efficere. ibid. XIII, 17. Jacob. IV, 9. 1 Petr. I, 8. χαρὰ ἀνεκλάλητος gaudium immensum et ineffabile, quod verbis aliis significari non potest. 1 Joh. I, 4. 2 Joh. v. 12. 3 Joh. v. 4. Alexandrini usi sunt hac voce in eadem significatione pro מָחוֹל *chorus*, Ps. XXX, 11. מָשׂוֹשׂ *gaudium*, Ies. LXVI, 10. Thren. V, 15. שִׂמְחָה idem, 1 Par. XXIX, 22. Jerem. XV, 16. etc. *Hesych.* χαρά· ἡδονή, ἀγαλλίασις, εὐφροσύνη. *Suid.* χαρά· ἡδονή, εὐφροσύνη, τέρψις.

2. speciatim: *voluptas, quae ex aliorum felicitate ac prospero rerum statu percipitur, studium exhilarandi alios ac promovendae aliorum felicitatis.* Rom. XIV, 17. δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ probitas et studium concordiae servandae ac promovendae aliorum felicitatis, christiano homini consentaneum. Galat. V, 20. ubi χαρὰ opponitur φθόνῳ v. 21.

3. per metonymiam: *id, quod gaudium et laetitiam affert, causa et materia gaudii,* ut prosperitas, felicitas, laetus nuncius, praemium, etiam homo et res, insigniter amata. Sic legitur in N. T. Matth. XXV, 21 et 23. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου fruere jam praemiis fidelitatis tuae, a Domino tuo tibi destinatis. *Clericus* per χαρὰν h. l. *convivium* intelligit et pro vocat ad auctoritatem Alexandrinorum interpretum, apud quos Esther IX, 18. 19. χαρὰ hebraico מִשְׁתֶּה *convivium* respondet. Luc. II, 10. ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην nam laetissimum vobis affero nuncium. Joh. XV, 11. ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ ut felicitas vestra sit perfectissima. Philipp. IV, 1. Philippenses vocantur a Paulo χαρὰ, h. e. *deliciae.* Eodem sensu de Thessalonicensibus usurpatur 1 Thess. II, 19. 20. Jac. I, 2. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε impense laetandi materiam suppeditatam vobis existimate. Hebr. XII, 2. χαρὰ

felicior rerum status. *Aristoph.* Plut. v. 637. λέγεις μοι χαρὰν, h. e. interprete scholiaste, χαρᾶς ἄξιον. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΆΡΑΓΜΑ, τος, τὸ, 1. proprie: *sculptura, impressio.* Est enim verbale a κεχάραγμαι, perfecto pass. verbi χαράσσω, attice χαράττω, *sculpo, insculpo, incido, imprimo, caelo materiam, ita, ut multa emineant, multa vero depressa cernantur.*

2. per metonymiam: *quicquid est sculptum et caelatum, quicquid inciditur ac imprimitur,* v. c. simulachrum, statua, character, imago in numo exstans, nota impressa, vel incisa, ut per illam aliquid ab altero distinguatur etc. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 29. χάραγμα τέχνης simulacrum, arte humana caelatum ac sculptum. Apoc. XIII, 16. ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ut inprimatur dextrae ipsorum manui nota, seu character. ibid. v. 17. XIV, 9. 11. XV, 12. XVI, 2. τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου character, bestiae fronti, vel manibus impressus. ib. XIX, 20. XX, 4. Saepius in N. T. non legitur. Cf. *Menagium* ad *Diogen. Laërt.* Lib. VI, 20. *Meursium* et *du Cange* s. voce *Charagma,* et *Wowerium* ad *Minucium Fel.* p. 24.

ΧΑΡΑΚΤῊΡ, ῆρος, ὁ, *character,* 1. proprie: *ipsa imago ac figura, alicui rei,* (v. c. *numo,* apud *Aristotelem* de cura rei familiaris Lib. II. pag. 689. Tom. III. edit. *Guil. du Vallii* Paris. 1664. Fol. et ibid. pag. 684 ac 685.) *impressa, aut insculpta, imago expressa, archetypum referens, nota impressa, vel incisa, signum, quo aliquid ab altero distinguitur,* (v. c. apud *Eurip.* Hecuba v. 379. ubi Schol. σφραγὶς καὶ σημεῖον. *Isocrat.* Orat. ad Demonic. pag. 7. ed. *H. Wolfii* 1613. 8.) i. q. χάραγμα. Est verbale a 3 pers. perf. pass. κεχάρακται, verbi χαράσσω *insculpo aliquid* vel ligno, vel ferro, vel plumbo, vel alii materiae, *caelo, incido, imprimo,* abjecto augmento κε, et mutata terminatione verbi αι in ηρ. Sic legitur apud Alexandrinos Levit. XIII, 28. ὁ γὰρ χαρακτὴρ τοῦ κατακαύματός ἐστι. *Herodot.* Lib. I, c. 116. χαρακτὴρ τοῦ προσώπου lineamenta. *Diodor. Sic.* Lib. I. p. 58. τῆς ὄψεως χαρακτῆρας. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 333.

2. metaphorice: *quaecunque similitudo, omnis, qui alteri similis, aut par est et cum eo comparari potest.* Sic semel tantum in N. T. legitur Hebr. I, 3. ubi Christus dicitur χαρακτὴρ ὑποστάσεως τοῦ Πατρὸς, h. e. imago majestatis divinae, ita, ut, qui filium videt, etiam patrem videat. *Chrysostomus* verba Pauli interpretatur per τὸ ὅμοιον εἶναι κατὰ πάντα, κατ' οὐσίαν. *Hesych.* et *Alberti* Glossar. Gr. p. 167. χαρακτήρ· ὁμοίωσις. Conf. *C. G. Molleri* D. de genuina vocum χαρακτὴρ et ὑπόστασις notione ad illustrandum locum Hebr. I, 3. Lips. 1738. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 387.

ΧΆΡΑΞ, κος, ὁ, *vallum,* seu *agger, quo castra muniri solent, munimentum castrorum, ex palis, terrae infixis, constructum, quod terra, lapidibus, arboribus et lignis aggestis formatur;* etiam *fossa profunda, qua oppidum cingitur;* interdum etiam generatim: *omnia munimenta, quibus urbs obsidione cingitur, et aditus ad eam impeditur,* unde apud Graecos, inprimis *Polybium,* interdum *ipsa castra* notat, *urbi, obsidione cingendae, admota,* a χαράσσω, vel χαράττω *sculpo, incido, imprimo.* In N. T. semel tantum legitur Luc. XIX, 43. καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι et vallo te circumdabunt hostes tui. Apud Alexandrinos legitur pro סֹלְלָה *agger, vallum,* Ies. XXXVII, 33. Jer. XXXIII, 4. Ezech. IV, 2. XXVI, 8. מָצוֹר *munitio, propugnaculum,* Deut. XX, 19. et Eccles. IX, 14. et מַצָּב *statio, castra, munitiones,* Ies. XXIX, 3. Adde 2 Macc. XII, 17. *Polyb.* Hist. V, 20. *Arrian.* Exped. Alex. II, 19. 9. Conf. *Kypkii* Obss. Sacr. T. I. p. 312. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 789. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 202.

Suid. χάραξ· τὸ στρατόπεδον. Idem: χάρακα· χαράκωμα, περίφραγμα· χαράκωμα· ὃ περιεβάλλοντό τινες ἐν στρατοπέδῳ ἐπὶ σωτηρίᾳ. *Etymol. M.* διαφέρει δὲ ὁ χάραξ καὶ ἡ χάραξ. Τὸ μὲν γὰρ ἀρσενικῶς σημαίνει τὸ στρατόπεδον, ἢ τειχισμόν τινα, καὶ περίφραγμα καὶ χαράκωμα· θηλυκῶς δὲ ὁ τῆς ἀμπέλου. Adde *Thom. M.* p. 911 seq. edit. *Bernard.* A χάραξ descendit χαρακόω *circumvallo, obsideo.* (Jerem. XXXII, 2. *Hesych.* ἐχαράκωσεν· ἐκύκλωσεν, ἐπολιόρκησεν.) χαράκωσις· *circumvallatio, vallum,* (Deut. XX, 20.) et περιχαρακόω Ies. XXIX, 1. 3. positum est pro חָנָה *castra metatus est, castra posuit.* De discrimine inter χῶμα et χάραξ vide Miscell. Lips. Nov. Vol. VII. pag. 684.

ΧΑΡΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1. proprie: *donor,* et in significatione activa: *dono, gratis do, gratiose largior, gratuito concedo,* a χάρις, quod vide infra. Luc. VII, 21. καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν et multos coecos visu donabat. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 175. Rom. VIII, 32. οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; nonne etiam cum eo (per ac propter eum, nempe Christum,) omnia (quae nobis utilia et proficua fuerint) nobis dabit ac concedet? 1 Cor. II, 12. τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν beneficia, quibus a Deo affecti sumus. Galat. III, 18. τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεὸς Abrahamo vero vi promissionis gratuito concessit Deus. Philipp. I, 29. ὑμῖν ἐχαρίσθη vobis contigit beneficio divino. ibid. II. 9. καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα et concessit ipsi dignitatem. Philem. v. 22. ἐλπίζω γὰρ, ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν spero enim, fore, ut ad preces vestras Deus me vobis concedat, nempe liberatum a vinculis. Esther. VIII, 7. pro הִנֵּה בֵית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר habent Alexandrini interpretes εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα Ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι. Sirac. XII, 3. καὶ τῷ ἐλεημοσύνην μὴ χαριζομένῳ. 2 Macc. III, 31. 33. IV, 32. VII, 22. Apud *Aelianum* V. H. IX, 1. opponitur τῷ λαμβάνειν. *Xenoph.* Mem. I, 2. 10. κεχαρισμένοι beneficiis affecti.

2. *gratificor, facio ac do alteri aliquid gratum ac jucundum, et quod benevolentiam alterius paret, gratiam ab aliquo inire studeo, in alicujus gratiam aliquid facio.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. II, 21. καὶ τὸν Χρύσιππον τὸ δρᾶμα αὐτῷ χαριζόμενος λέγεται διαφροντίσαι. ibid. cap. 41. χαριζόμενος δὲ τοῖς Ἰνδοῖς. ibid. XIV, 8 et 45. ὡς ἂν μή μέ τις δοκοίη χαρίζεσθαι ἐμαυτῷ διὰ τὴν πατρίδα. *Thom. M.* p. 912. edit. *Bernard.* χαρίζομαι· οὐ μόνον τὸ δωροῦμαι, ἀλλὰ καὶ τὸ χάριν τινὶ ποιῶ. οἷον, χαριζόμενός σοι, ἔπραξα τάδε. Conf. *Irmischium* in Excursu ad *Herodian.* I, 4. 14. T. I. Opp. p. 856. Huc etiam pertinent sequentia N. T. loca: Actor. III, 14. καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν et homicidam potius in vestram gratiam dimitti ac absolvi petiistis. Ita *donare aliquem alicui* apud Latinos occurrit. Conf. *Dukerum* ad *Florum* III. 5. 10. *Graevium* ad *Cic.* Epp. V, 4. et *Krebsium* in Obss. Flav. p. 172. Act. XXV, 11. οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι nemo me in eorum gratiam damnare et punire potest. ibid. v. 16. ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν non licet per leges Romanas quenquam in gratiam alienam condemnare. *Vulgatus* bene: *damnare aliquem hominem.* ib. XXVII, 24. κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ tui causa servavit Deus in vita omnes, tecum navigantes. *Hesych.* κεχαρισμένα· ἄριστα, προσφιλῆ.

3. *remitto, alicujus rei gratiam facio,* einem etwas erlassen *to forgive something to any one,* et speciatim de *creditoribus* adhibetur, *qui partem debiti, aut omne debitum remittunt.* Sic legitur in N. T. Luc. VII, 42. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο cum autem neuter esset solvendo, remisit debitum utrique. ib. v. 43. ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο cui plus remissum est. Hinc

4. χαρίζεσθαι, vocibus ἀνομιῶν, παραπτωμάτων et aliis similibus junctum, interdum

terdum etiam nude positum, est: *condonare peccata, veniam peccatorum concedere, ignoscere.* 2 Cor. II, 7. ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι igitur jam e contrario vos ei veniam dare oportet. ib. v. 10. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ, ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς si cui quid condonatis, et ego veniam concedo: nam et ego, cuicunque demum condono, vestrum causa facio. ibid. XII, 13. χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην condonetis mihi hanc injuriam, vobis illatam, rogo. Ephes. IV, 32. χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν faciles sitis in ignoscendis injuriis illatis, ad exemplum Dei, qui etiam vobis propter Christum condonavit peccata. Coloss. II, 13. χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα. ibid. III, 13. καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. *Dionys. Halic.* A. R. Lib. V. p. 280. φρονίμων μὲν ἀνθρώπων ἔργον ἐστὶ ταῖς φιλίαις χαρίζεσθαι τὰς ἔχθρας. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 701 et 704. ac T. II. p. 628.

ΧΑ'ΡΙΣ, τος, ἡ, 1. proprie: *favor, quo quis alium prosequitur, animus benignus ac propitius, benevolentia, benignitas, beneficentia,* etiam *gratia, qua apud alios floremus.* Luc. I, 30. εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ Deum enim benignum habes tibi ac propitium. ibid. II, 40. καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτὸ Deus enim ipsi eximio favore aderat. ibid. v. 52. καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις et Jesus fuit admodum commendatus Deo pariter ac hominibus. Act. II, 47. καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαὸν et gratia apud omnem populum valebant. ibid. IV, 33. χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτοὺς admodum cari erant omnibus. ib. VII, 10. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου et gratiosum eum reddit apud Pharaonem per datam facultatem interpretandi somnia. ib. v. 46. ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ qui fuit Deo admodum probatus. ibid. XIV, 3. doctrina christiana vocatur ὁ λόγος τῆς χάριτος Θεοῦ, quia eam debemus benignitati ac gratiae divinae. ibid. v. 26. ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν unde erant commendati Deo, ut faveret isti negotio, quod jam absolverant; seu, unde abierant cum votis ac precibus, ut Deus faveret etc. ibid XV, 11. διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ per gratiam Domini Jesu Christi. ib. v. 40. παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν commendatus a Christianis favori divino. ibid. XVIII, 27. τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος, scil. Θεοῦ, qui per gratiam divinam Christiani facti erant. ibid. XX, 24. doctrina christiana, ad benignitatem divinam sola referenda, τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ vocatur, et v. 32. ὁ λόγος τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Rom. I, 7. χάρις ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν contingat vobis favor Dei, patris nostri. Nonnullis interpretibus χάρις h. l. est i. q. χαίρειν, εὐπράττειν, adeoque *ipsam felicitatem,* seu *prosperum statum* significat; sed hanc explicationem vocabulum εἰρήνη, quod statim sequitur, non admittere videtur. ibid. III, 24. δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι nullo merito nostro, mera gratia divina. ibid. IV, 4. τῷ κατὰ χάριν opponitur κατὰ ὀφείλημα. ibid. v. 16. V, 15. 20. ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις potenter se exserit benignitas divina in emendandis et corrigendis hominibus improbis eorumque peccatis condonandis. ibid. v. 21. οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ. ib. VI, 1. ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ ut eo insigniori modo Deus gratiam suam exhibere ac declarare nobis possit. ibid. XI, 5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος pro benigna Dei voluntate. ib. v. 6. XVI, 20. 24. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. 1 Cor. I, 3. XV, 10. 2 Cor. I, 2. VIII, 9. γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ considerate humanitatem ac benignitatem Domini nostri J. C. ibid. XII, 9. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου sufficiat tibi, me favere tibi ac benigne adesse. Galat. I, 3. 6. ἐν χάριτι Χριστοῦ per Christi gratiam. ibid. v. 15. Ephes. I, 2. 6.

εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ ut jam nostrum sit laudibus prosequi ac celebrare admirabilem benignitatem, quam praestitit nobis Deus per Christum, dilectum suum filium. ib. v. 7. κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ. ib. II, 5. 7. 8. III, 7. Philipp. I, 2. Coloss. I, 2. 1 Thess. I, 1. 2 Thess. I, 2. 12. II, 16. 1 Tim. I, 2. χάρις, ἔλεος καὶ εἰρήνη. ibid. v. 14. 2 Tim. I, 2. 9. Tit. I, 4. III, 7. Philem. v. 3. Hebr. II, 9. χάριτι Θεοῦ quae est summa Dei benignitas. ib. IV, 16. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος adeamus igitur animo, fiducia pleno, Deum benignum et gratiosum. Conf. quae supra dicta sunt ad vocem θρόνος. ibid. X, 29. 1 Petr. I, 2. V, 10. ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος Deus vero benignissimus. 2 Petr. I, 2. 2 Joh. v. 3. Apoc. I, 4. Adde Alexandrinos Genes. VI, 8. εὗρε χάριν ἐναντίον Κυρίου. Exod. XXXIII, 16. εὕρηκα χάριν παρὰ σοί. Num. XI, 1. εὕρηκα χάριν ἐνώπιόν σου. Esther V, 7. Prov. XIII, 16. σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν. Zachar. XII, 10. πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ. *Xenoph.* Mem. IV, 4. 4. πρὸς χάριν τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι gratiam judicum captare oratione. *Polyb.* Hist. III, cap. 28. χωρὶς λύτρων, ἐν χάριτι.

2. per metonymiam: *ipsum beneficium, quod ab animo alicujus propitio ac benevolo repetitur, omne, quo alteri fit gratum, felicitas, prosper rerum status.* Joh. I, 14. πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας instructus facultate vera ac praestantissima beneficia in homines conferendi. ib. v. 16. χάριν ἀντὶ χάριτος summa et insignia beneficia. Act. XI, 23. ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ut vidit beneficium divinum, nempe propagationem religionis christianae, beneficio divino. Rom. I, 4. δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν, pro χάριν τῆς ἀποστολῆς, cujus gratia nobis contigit beneficium muneris apostolici. ibid. V, 2. εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ ἑστήκαμεν ad felicitatem illam, qua in praesenti utimur. 1 Cor. I, 4. ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ob beneficia, quae vobis per Christum a Deo contigerunt. 2 Cor. IV, 15. ἡ χάρις beneficium, quod nempe erat in liberatione e periculo mortis. ibid. VIII, 1. IX, 8. δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς potest enim Deus omni bonorum ac beneficiorum genere vos ornare ac cumulare. ibid. v. 14. Galat. II, 21. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ non vanum et inutile reputo hoc beneficium Dei, quod nempe misit filium suum eo consilio, ut morte ejus justificaremur. Ephes. III, 8. Hebr. X, 29. τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος religionem christianam, quam debemus beneficio divino. 1 Petr. IV, 10. χάρις Θεοῦ vocantur χαρίσματα illa, quae paulo ante commemorata erant. ibid. V, 5. et Jacob. IV, 6. ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν mansuetos ac modestos beneficiis ornat. 2 Petr. III, 18. χάρις καὶ γνῶσις religio christiana, quae est beneficium divinum. Huc etiam commode referri possunt e N. T. loca haec: Jacob. IV, 5. μείζονα δὲ δίδωσι χάριν eo majoribus vero bonis ac beneficiis nos afficit: Sie halt uns fur den Zwang, den wir uns bey Ueberwindung des Neides anthun mussen, durch die ungleich grosseren Vortheile schadlos, die sie uns so reichlich verschafft *it indemnifies us for the constraint which we must do ourselves to obtain a conquest over envy, by the unspeakably greater advantages which it so richly procures for us.* S. Ven. *Pottio* ad h. l. χάρις *gratiam in dicendo atque agendo,* vel *humanitatem* (Leutseligkeit *civility*) designare videtur, ut sensus sit: gratiam potius atque humanitatem erga alios nobis commendat. Sed vox μείζονα huic interpretationi non favere videtur. Phil. I, 7. ubi χάριν cum *Grotio* ob comma 29. de *calamitatibus* intelligo, *quas ob religionem christianam Paulus, Romae captivus, perferebat,* et verba συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας ita vertenda esse existimo: adjutus et sustentatus a vobis omnibus in calamitatibus, quas nunc ob religionem

nem christianam perfero. *Euripid.* Phoeniss. v. 444. Conf. S. Ven. *Morum* ad *Isocrat.* Panegyr. c. 16. p. 44. *Hesych.* et *Etym. M.* χάριν· τὴν δωρεάν. Hinc χάρις

3. speciatim et κατ' ἐξοχὴν *religionem christianam* significat, *quae est summum beneficium divinum.* Sic legitur in N. T. Joh. I, 17. ubi ἡ χάρις opponitur τῷ νόμῳ legi Mosaicae. Act. XIII, 43. προσμένειν τῇ χάριτι του Θεοῦ ut in professione ac observatione religionis christianae perseverarent. Rom. VI, 14. οὐ γάρ ἐστι ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν non amplius severiori lege Mosaica obstricti tenemini, sed religionem christianam profitemini. ibid. v. 15. 2 Cor. I, 12. ἐν χάριτι Θεοῦ convenienter religioni christianae. ibid. VI, 1. μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς ut religio christiana summam inter vos efficaciam exserat; seu, ut bene utamini vestra religionis christianae cognitione. Galat. I, 6. ἐν χάριτι Χριστοῦ, pro εἰς χάριν Χριστοῦ. Coloss. I, 6. ubi doctrina christiana ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ vocatur. 2 Tim. II, 1. Tit. II, 11. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις innotuit enim doctrina christiana salutaris omnibus hominibus. Hebr. XII, 15. μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ne quis deficiat a religione christiana. ibid. XIII, 9. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν praeclarum est, animum habere, de veritate religionis christianae persuasum. 1 Petr. III, 7. V, 12. ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν ἑστήκατε vere esse divinam religionem christianam, de qua persuasi et quam hucusque professi estis. Jud. v. 4. τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν qui religione christiana, summo Dei nostri beneficio, abutuntur ad improbitatem. Non tamen repugnarem, si quis χάριν h. l. de libertate illa, in quam nos Christus religione sua vindicavit, interpretari mallet.

4. *omnis felicitas Christianorum in hac pariter ac in futura vita, omnia bona ac beneficia, per Christum veris suis cultoribus parta.* Sic legitur in N. T. Rom. V, 15 et 17. ubi ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ opponitur τῷ θανάτῳ, h. e. infelicitati ac miseriae humanae, quae ex delicto Adami originem traxit, adeoque felicitatem significat, cujus auctor est Christus, qui a Paulo Adamus secundus, seu posterior vocari solet. 1 Cor. XVI. 23. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν bona, per Christum hominibus parta, vobis abunde contingant. 2 Cor. XIII, 13. Galat. V, 4. τῆς χάριτος ἐξεπέσατε bonorum, per Christum partorum, jacturam fecistis. ibid. VI, 18. Ephes. IV, 7. ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ nos autem omnes participes facti sumus beneficiorum, quae Christianis per religionem contingunt, quanquam gradu, pro libera Christi benignitate, diverso. Ephes. VI, 24. Phil. IV, 23. Coloss. IV, 18. 1 Thess, V, 28. 2 Thess. III, 18. 1 Tim. VI, 21. 2 Tim. IV, 22. Tit. III, 15. Philem. v. 25. Hebr. XIII, 25. Apoc XXII, 21. 1 Petr. I, 10. ubi χάρις cum vocabulo σωτηρία permutatur. ib. v. 13. τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν felicitatem futuram, quae vobis a Deo offertur ac destinata est. 2 Petr. III, 18.

5. *munus tradendi ac propagandi religionem christianam, quod gratiae divinae acceptum referebant apostoli, munus apostolicum,* quod Rom. I, 5. χάρις καὶ ἀποστολὴ vocatur. Rom. XII, 3. διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι vi muneris apostolici, gratiose mihi a Deo demandati. ibid. v. 6. κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν pro munerum officiorumque, nobis in ecclesia christiana demandatorum, diversitate. ib. XV, 15. coll. v. 16. 1 Cor. III, 10. Galat. II, 9. coll. v. 7 et 8. Ephes. III, 2.

6. *donum, stips, pecunia collecta in usus pauperum, eleemosyna.* 1 Cor. XVI, 3. ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ut eleemosynas vestras Hierosolymas perferant. 2 Cor. VIII, 4. τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς ut benevole acciperemus pecuniam illam,

in usus pauperum Christiano-
collectam. ibid. v. 6. 7. 19.
Sirac. XVII, 16. ubi χάρις est
ἐλεημοσύνη. ibid. XXIX, 15. χά-
ἐγγύου μὴ ἐπιλάθου beneficia spon-
ne obliviscaris. ibid. XL, 17.
χάριτας· τιμὰς, εὐεργεσίας. Alex-
ni hebraicum חֶסֶד Prov. XIX,
[X, 28. XXI, 21. ἐλεημοσύνην in-
ɜtati sunt.
ratiarum actio, i. q. εὐχαριστία.
XVII, 9. μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ
; num gratias aget, seu, grati-
habebit servo illi? Rom. VI,
;άρις δὲ τῷ Θεῷ gratiae vero ha-
ıe sunt Deo. 1 Cor. X, 30. εἰ
ἐριτι μετέχω si ego cum gratiarum
ıe (h. e. voluntati divinae con-
nter) cibum capio. Conf. se-
:ia. 1 Cor. XV, 57. 2 Cor. II,
VIII, 16. IX, 15. Coloss. III,
1 Tim. I, 12. χάριν ἔχω gratias
t habeo Deo maximas. 2 Tim.
Hebr. XII, 28. Adde 2 Macc.
3. πολλὰς τῷ Ὀνίᾳ τῷ ἀρχιερεῖ χά-
ἔχε. *Aelian.* V. H. IV, 5. χάρι-
τίθεσαν. *Homer.* Iliad. ξ, v. 235.
ἐ κέ τοι εἰδέω χάριν ἤματα πάντα.
Wetstenii N. T. T. I, p. 774. et
, p. 471.
*emuneratio beneficii alteri tribu-
erces, praemium.* Luc. VI, 32.
4. ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; quodnam
praemium habebitis? *Arabs* ha-
. l. أجر *merces.* Conf. etiam lo-
parallelum Matth. V, 46. ubi pro
ὑμῖν χάρις ἐστί; legitur τίνα μισθὸν
Josephus A. J. VI, c. 14. § 4.
;άριν μέλλουσαν θηρωμένη. ubi ser-
ıt de foemina ventriloqua, quae
m fecerat Saulo tum, cum nulla
gratiae reddendae affulgeret. Si-
XX, 16. Esther. VI, 3. τίνα δόξ-
;άριν ἐποιήσαμεν τῷ Μαρδοχαίῳ; *He-*
χάρις· καὶ ἀμοιβὴ κατὰ εὐεργεσίαν.
. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I, p. 207.
tenii N. T. T. I, p. 694. et *Sal-
ım* de Usuris c. 1.
ıer synecdochen: *id, quod nobis
ıia, mercedem aut favorem ali-
conciliat ac parat.* 1 Petr. II,
19. τοῦτο γὰρ χάρις hoc enim nobis
conciliat favorem Dei ac praemia. ib.
v. 20. τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ.

10. *gaudium, voluptas,* i. q. χαρὰ,
cum quo etiam in codicibus N. T.
haud raro permutatum reperitur. Sic
legitur in N. T. 2 Cor. I, 15. ἵνα δευ-
τέραν χάριν ἔχητε, ubi codex Harleianus
χαρὰν habet, e glossemate. Philem.
v. 7. χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν, ubi etiam
loco χάριν legunt χαρὰν, quam lectio-
nem, quanquam glossema sapit, *Gries-
bach.* adeo in textum recepit. Tob.
VII, 18. ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς
δώη σοι χάριν ἀντὶ τῆς λύπης ταύτης. *Pin-
dar.* Olymp. Od. VII, v. 8. συμποσίου
χάρις. *Polyb.* Hist. V, c. 77. T. I.
Opp. p. 671. ed. *Ernesti:* ὃν οἱ μὲν
πλείους ἐθελοντὶ αὐτῷ προσέθεντο καὶ μετὰ
χάριτος. *Hesych.* χάρις· χαρά. Idem:
πρὸς χάριν· πρὸς τέρψιν. *Suid.* χάριν·
τέρψιν. Conf. etiam *Wolfii* Curas Phi-
lol. in N. T. T. III, p. 578. et *Dru-
sii* Obss. XIII, 5.

11. *gratum, quod alicui facimus,* der
Gefalle, oder die Gefälligkeit, die man
einem erzeiget *the favour one shews to
a person.* Huc pertinet formula κα-
ταθέσθαι χάριτας τινὶ, quae significat:
gratum alicui facere, gratificari alicui,
quae legitur Act. XXIV, 27. et XXV,
9. de qua partim docte disputavit
Krebsius in Obss. Flav. p. 256. par-
tim nos egimus supra ad vocem Κα-
τατίθημι. Refer etiam huc locum Act.
XXV, 3. αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ
flagitantes, ut hoc gratum sibi face-
ret. *Xenoph.* Mem. III, 5. 23.

12. *quicquid habet vim, gratiam amo-
remque conciliandi, suavitas, gratia, ve-
nustas,* die Annehmlichkeit *amenity.* Luc.
IV, 22. οἱ λόγοι τῆς χάριτος, pro ἡ χά-
ρις τῶν λόγων gratia orationis, h. e. vis
orationis ad movendos ac persuaden-
dos animos. Ephes. IV, 29. ἵνα δῷ
χάριν τοῖς ἀκούουσι qui grati et accepti
sint auditoribus. Coloss. III, 16. ἐν
χάριτι, i. q. χαριέντως, ita, ut aliis pla-
ceant. ibid. IV, 6. ὁ λόγος ὑμῶν πάν-
τοτε ἐν χάριτι oratio vestra semper sit
gratiosa, h. e. apta ad conciliandum
favorem et gratiam. Adde Alexan-
drinos

drinos Ps. XLV, 2. ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου. Prov. X, 33. χείλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας. Esther. XV, 17. Sirac. XXVI, 15. *Aelian.* V. H. XIII, c. 33. θαυμάσας τοῦ ὑποδήματος τὸν ῥυθμὸν καὶ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τὴν χάριν. ibid. XIII, 1. χαρίτων μεστὸν χωρίον. *Homer.* Odyss. Θ, v. 175. ἀλλ' οὔ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσσιν. Cf. *Wolfium* in Curis Philol. T. I. p. 611. et III. p. 340. ac *Wakefield* in Silva Critica P. III. p. 128. seq.

13. interdum omittitur, v. c. Rom. IV, 1. ubi post εὑρηκέναι supplenda est formula τὴν χάριν Θεοῦ, coll. Genes. XIX, 15. Ephes. III, 8. τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον (scil. τῆς χάριτος) τοῦ Χριστοῦ, coll. cap. I, 7. et II, 7.

14. χάριν, elliptice positum pro κατὰ χάριν, adverbialiter sumitur pro: *in gratiam, gratia, causa, propter.* Luc. VII, 47. οὗ χάριν λέγω σοι quapropter significo tibi. Galat. III, 19. τῶν παραβάσεων χάριν nequitiae ac ruditatis Judaeorum causa. Ephes. III, 1. τούτου χάριν ob hanc ipsam doctrinam, quam trado, nempe de conjunctione gentilium ac Judaeorum in unum coetum per religionem christianam. ib. v. 14. τούτου χάριν, scil. ἵνα μὴ ἐκκακῆτε ἐν ταῖς θλίψεσί μου, coll. v. 13. 1 Tim. V, 14. Tit. I, 5. 11. 1 Joh. III, 12. Jud. v. 16. ὠφελείας χάριν turpis lucri studio commoti. Adde Alex. 1 Regg. XIV, 16. Sirac. XXXI, 6. 19. XXXV, 4. et conf. *L. Bos* Ellips. Gr. p. 310. ac *Wetstenii N. T.* T. I, p. 704. et T. II, p. 224. Saepius in N. T. non legitur. — *Thomas Mag.* p. 912. ed. *Bernard.* χάριν· καὶ τὴν δωρεὰν καὶ τὴν ἀντίχαριν λέγε. Σοφοκλῆς ἐν Αἴαντι τῷ Μαστιγοφόρῳ· (v. 523.) χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτουσ' ἀεί. χάριν καὶ τὴν ἡδονὴν ὡς, ὅταν λέγωμεν, τὴν τῶν λόγων χάριν. — — χάριν οἶδά σοι καὶ χάριν ἔχω σοι, καὶ χάριν ὁμολογῶ. εὐχαριστῶ δὲ, οὐδεὶς τῶν δοκίμων εἴρηκεν κ. τ. λ. Cf. *Franc. Alb. Schlosstein* Comment. de voce Χάρις in N. T. saepe occurrente. Altorf. 1782. 4. et *J. J. Scholten Spec. hermen. de diversis significationibus vocis* Χάρις *in N. T. Ultraj.* 1805. 8.

ΧΑ'ΡΙΣΜΑ, τος, τὸ, *charisma, donum, ex gratia concessum, beneficium, in aliquem collatum, omne, quod quis sine ullo merito suo, sola alterius gratia, accipit,* a perf. pass. κεχάρισμαι, verbi χαρίζομαι *dono, gratificor,* quod vide supra. Legitur in N. T. Rom. I, 11. ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν ut in vos conferam beneficia spiritualia. Male nonnulli interpretes de *donis miraculosis* h. l. sermonem esse opinati sunt; nam verba, quae statim sequuntur, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, satis docent, χάρισμα πνευματικὸν h. l. quodvis beneficium divinum significare, quod christianis hominibus contingit et contingere potest, v. c. perfectior religionis christianae cognitio, intensius studium omnium virtutum christianarum, et major tranquillitas animi. ibid. V, 15 et 16. χάρισμα *omnia bona* significat, *quae sunt per Christum hominibus parta, omnem felicitatem Christianorum in hac pariter ac in futura vita.* Opponitur enim τὸ χάρισμα τῷ θανάτῳ, h. e. infelicitati humanae, vitiositatis poenae. ibid. VI, 23. τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος beneficium vero divinum est felicitas Christianorum olim speranda. Opponitur h. l. τὸ χάρισμα τῷ ὀψωνίῳ, h. e. mercedi, seu stipendio, quod quis studio et opere suo prometretur. ib. XI, 29. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ nunquam enim Deum beneficiorum, tam promissorum, quam collatorum, poenitere potest. Sermo autem est h. l. de promissa olim Judaeis felicitate in regno Messiae. ibid. XII, 6. χαρίσματα sunt dotes ingenii ac facultates animi, a Deo concessae, quae pro officiorum munerumque in ecclesia christiana diversitate etiam variae ac diversae esse solebant. 1 Cor. I, 7. ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι ut nullum bonorum, per Christum veris suis cultoribus partorum, vobis desit; χάρισμα enim h. l. de omnibus salutaribus effectibus idoneae ac efficacis religionis christianae scientiae intelligendum esse, ex ipsa orationis serie luculenter

luculenter apparet. ib. VII, 7. ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ sed non omnes habent donum continentiae sibi a Deo concessum, seu, non omnia possumus omnes. Scilicet χάρισμα h. l. *temperamentum*, seu *internam quandam virtutem aut rationem animi ac corporis* notat, *qua aliquis instructus, propensus est ad aliquid faciendum, aut omittendum, indolem naturalem*. ibid. XII, 4. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ diversa quidem et varia sunt dona Sp. S. scilicet *extraordinaria illa et miraculosa*. ibid. v. 9. χαρίσματα ἰαμάτων facultas miraculoso modo sanandi aegrotos. Eadem formula reperitur quoque ibid. v. 28. 30. ibid. v. 31. χαρίσματα τὰ κρείττονα praestantiora dona Sp. S. extraordinaria illa et miraculosa. 2 Cor. I, 11. τὸ εἰς ὑμᾶς χάρισμα beneficium divinum, quod mihi contigit, nempe liberatio e periculo mortis, coll. v. 10. 1 Tim. IV, 14. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος strenue fungaris munere doctoris christiani, tibi demandato. De munere et negotio, alicui ex gratia demandato, speciatim de munere apostolico, etiam vocabulum χάρις haud raro in N. T. usurpari, supra jam est a me observatum sub hac voce. Aeque commode tamen χάρισμα h. l. de *ipsis dotibus ingenii ac facultatibus animi, ad munus doctoris christiani a Deo concessis*, explicari potest, quo sensu hoc vocabulum etiam legitur 2 Tim. I, 6. ubi ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ est: augere sapienti ac continuo usu dotes ac facultates animi, a Deo concessas. 1 Petr. IV, 10. χάρισμα munus in ecclesia christiana demandatum. *Hesych.* χάρισμα· δῶρον.

2. interdum quoque omittitur haec vox in N. T. v. c. 1 Cor. XII, 1. post τῶν πνευματικῶν, et ibid. XIV, 1. post τὰ πνευματικά. Eodem modo etiam substantivum δῶρον quandoque subintelligendum est, ut docuit *L. Bos* de Ellips. Ling. Gr. p. 76. et 298. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΑΡΙΤΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *acceptum ac gratum aliquem alteri reddo, gratia ac favore aliquem complector, beneficiis afficio*. Praes. pass. χαριτόομαι, οῦμαι, *gratiam*, seu *favorem alicujus consequor ac experior, gratus et acceptus sum, beneficiis afficior*, a χάρις *gratia, favor, beneficium*. In N. T. bis tantum legitur. Luc. I, 28. χαῖρε, κεχαριτωμένη salve Deo grata ac dilecta a Deo summis beneficiis afficienda! Sermo ibi est de Maria, matre Jesu, quae ibidem εὐλογημένη ἐν γυναιξὶν vocatur et ad quam v. 30. angelus, mirabilis conceptionis ac nativitatis Messiae nuncius, inquit: εὗρες χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 651. Ephes. I, 6. ἐν ᾗ (scil. χάριτι) ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ qua ductus nos per Christum, dilectum suum filium, summis beneficiis affecit. Alii interpretes verba ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς vertunt: nos gratos sibi reddidit; quod fere eodem redit. *Symmach.* Ps. XVIII, 26. μετὰ τοῦ κεχαριτωμένου χαριτωθήσῃ. Sirac. IX, 8. ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν ἀπὸ γυναικὸς κεχαριτωμένης. ib. XVIII, 17. οὐκ ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν, καὶ ἀμφότερα παρὰ ἀνδρὶ κεχαριτωμένῳ. Apud profanos Scriptores haec vox plane non reperitur, ut recte observavit *Pfochenius* in Diatribe de Linguae Graecae N. T. Puritate § 167. et est ex earum genere, quae in Oriente potissimum floruerunt. Cf. *Drusii* Obss. XIII, 6. *Wolfium* ad Casauboniana p. 85 seq. et *Suicerum* in Thesauro Eccles. T. II, p. 1503.

ΧΑῤῬΆΝ, vel ΧΆῤῬΑΝ, ἡ, *Charran*. Nomen proprium ἄκλιτον urbis Mesopotamiae, ad Euphraten sitae et Crassi clade celebris, quae a Romanis Scriptoribus *Carrae*, a *Stephano Byzantio* et *Plutarcho* (Crass. p. 559. D. p. 561. D. et p. 562. B.) Κάῤῥαι, hebraice חָרָן vocatur. Conf. *Hieronymum* de Locis Hebraicis Tom. II. Opp. ed. *Martian.* p. 427. Nomen hoc urbi huic sine dubio dedit *Therachus*, pater Abrahami, qui eam sic vocavit de nomine filii sui, *Haranis*, qui modo ante in Ur, urbe Chaldaeorum, mortuus fuerat. Genes. XI, 31. In N. T. semel tantum memoratur Act. VII,

VII, 2. πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥὰν antequam Charrane habitaret. Conf. ad h. l. *Calovium* in Bibl. Illustr. et *Cellarium* in Geogr. Plen. Lib. III, cap. 15. p. 617 seq.

ΧΑ'ΡΤΗΣ, ου, ὁ, *charta*. Vox sine dubio latina, quam tamen multi a graeca χαράσσω *sculpere* deducere malunt, quia illi, qui scribunt, sculpere videntur. In N. T. tantum extat 2 Joh. v. 12. πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος plura haberem vobis scribenda, sed nolui charta ac atramento. Pro hoc legitur in 3 Epistola v. 13. οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι. Conf. *Hugonem* de Originibus scribendi p. 70. et *Schwarzium* de Ornamentis Librorum p. 213. Alexandrini usi sunt hac voce Jerem. XXXVI, 23. pro מְגִלָּה *volumen, liber convolutus.*

ΧΑ'ΣΜΑ, τος, τὸ, *hiatus, vorago, intervallum, vastum inane.* Maxime dicitur de spatio, quod e loco superiore ad inferiorem extenditur; a χαίνω, fut. 1. χανῶ, *hisco, dehisco,* vel a χάσκω idem, quod legitur 3 Esdra IV, 19. 31. Semel tantum in N. T. legitur Luc. XVI, 26. ubi Abrahamus ad divitem illum, in inferno constitutum, sic loquens introducitur: καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται et practerea vasto intervallo discernimur. *Plato* de Republica Lib. II. p. 211. T. VI. ed *Bipont.* ῥαγῆναί τι τῆς γῆς, καὶ γενέσθαι χάσμα κατὰ τὸν τόπον ᾗ ἔνεμεν. *Apollodor.* Bibl. III. c. 2. extr. p. 154. εὐξάμενος ὑπὸ χάσματος ἐκρύβη. *Aelian.* V. H. III, 18. *Euripid.* Phoen. v. 1632. *Hesych.* χάσμα· στόμα, ἢ σχίσμα γῆς. Lex *Cyrilli* MS. Brem. χάσμα· σχίσμα, χάος. *Hesych.* χάος· (Alex. Zachar. XIV, 4. Micha I, 6.) χώρησις καὶ τὸ κενόν. Conf. *Raphelii* Obss. Herodoteas p. 262. *Graevii* Lectt. Hesiod. p. 115. ad Hesiod. Theogon. v. 700. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 770 seq. et *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 305.

ΧΕΙ̃ΛΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie: *labium, seu ea oris pars, quae loquelae organon est,* ἀπὸ τοῦ χέειν λόγον, quod vocem fundat. Rom. III, 13. ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν venenum aspidum sub labiis eorum est, h. e. sermonibus suis nocent aliis eorumque famae detrahunt. Verba sunt desumta ex Psalm. CXXXIX, 3. et quoad sensum conveniunt cum superiori formula ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. Hebr. XIII, 15. καρπὸν χειλέων fructum labiorum, h. e. sermonem, orationem. Prov. XXXI, 31. Conf. quae supra ad vocem καρπὸς de hac formula, ambiguitate aliqua laborante, dicta sunt. 1 Petr. III, 10. παυσάτω — — χείλη αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον cohibeat labia sua, ne dolose loquantur. Adde Alexandrinos Jer. III, 21. VII, 28. Ps. LIX, 12.

2. per metonymiam notat *sermonem, qui labiis profertur, orationem, verba.* Matth. XV, 8. ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ populus hic verbis tantum mihi honorem praestat. Verba sunt desumta ex Ies. XXIX, 13. Marc. VII, 6. Prov. VI, 2. παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται χείλεσιν ἰδίου στόματος. *Symmachus* h. l. utrobique ῥῆμα habet et in textu hebraico legitur אֹמֶר *verbum.* ibid. XII, 15. Malach. II, 6. καὶ ἀδικία οὐχ' εὑρέθη ἐν χείλεσιν αὐτοῦ. Sirac. I, 26. καὶ ἐν τοῖς χείλεσί σου πρόσεχε.

3. *lingua, qua aliquis utitur, dialectus.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 21. ἐν χείλεσιν ἑτέροις linguis peregrinis. Eodem modo apud Hebraeos שָׂפָה et χεῖλος apud Alexandrinos usurpatur. Genes. XI, 1. καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἕν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. ibid. v. 6. ἰδοὺ γένος ἓν καὶ χεῖλος ἓν πάντων. et v. 9. συνέχεε Κύριος τὰ χείλη πάσης τῆς γῆς.

4. metaphorice: *omne, quod est extremum in aliqua re,* et speciatim: *littus, ripa,* v. c. maris, quod est extremitas ejus. Hebr. XI, 12. ἄμμος, ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης arena, quae est ad littus maris. Alexandrini Genes. XXII, 17. ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος (hebr. שָׂפָה) τῆς θαλάσσης.

θαλάσσης. ibid. XLI, 3. 17. τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ. Exod. VII, 15. XIV, 31. Deut. II, 36. IV, 48. χεῖλος χειμάῤῥου. Dan. XII, 5. Sirac. XL, 18. *Herodot.* IV, 141. καταστάντα ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ Ἴστρου. *Joseph.* B. J. III, c. 10. s. 7. μένων δὲ ἐπὶ χείλους αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philologicas in N. T. p. 385. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 426. Eadem metaphora utuntur etiam *Persae*, cum *littus maris* لب, quod *labium*, seu *labrum* significat, appellant. Vocem vero χεῖλος apud Graecos, ut *labrum* apud Latinos, (v. c. *Livium* XXXVII, 37. *Caesar.* B. Gall. VII, 72. 1. *quanquam summa labra fossae distabant.*) de *omni extremitate alicujus rei* dici, satis apparet e multis veterum Scriptorum locis, v. c. *Homero* Iliad. μ', 51. μάλα δὲ χρεμέτιζον (scil. οἱ ἵπποι) ἐπ' ἄκρῳ χείλει (scil. τάφρου, v. 50.) ἐφεσταότες. *Aelian.* V. H. XIII, 3. ubi χεῖλος vasis labrum significat; sermo enim est de πυέλῳ ὑελίνῃ, ἔνθα ἦν κύμινος ὁ μικρὸς ἐν ἐλαίῳ. *Polyb.* Hist. XI, cap. 13. quibus addi possunt Alexandrini Exod. XXVI, 4. τὸ χεῖλος τῆς αὐλαίας. ibid. v. 10. τὸ χεῖλος τῆς δέῤῥεως. ibid. XXXVI, 10. 14. 2 Paral. IV, 5. χεῖλος ποτηρίου.

ΧΕΙΜΑ'ΖΩ, fut. άσω, non solum *hiemare, hiberna agere, hiemem traducere, hibernare* notat, sed etiam *tempestatem immittere, tempestate jactare.* Hinc praes. pass. χειμάζομαι *vehementi tempestate jactor et affligor, tempestate adversa et pluviosa, qualis hieme in mari oriri solet, vexor,* a χεῖμα, τος, τὸ, *hiems, tempestas.* Sic semel tantum in N. T. legitur Actor. XXVII, 18. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν cum autem vehementer tempestate adversa jactaremur. *Vulg.* bene transtulit: *valida autem nobis tempestate jactatis.* *Thucyd.* Lib. III, cap. 69. αἱ δὲ νῆες — — πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι. *Joseph.* A. J. XII, 3. 3. οὐδὲν ἀπέλιπον χειμαζομένης νεώς. Apud *Symmachum* Job. XXXVII, 6. χειμάζειν hebraico גֶּשֶׁם *plucre, pluviam demittere* respondet. *Hesych.* ἐχειμάσθη· ἐταράχθη, τὴν ζάλην ὑπέμεινε. Inde χειμάζεσθαι per translationem pro *vexari* et *perturbari* apud Graecos adhibetur, v. c. apud *Aristoph.* in Ranis v. 364. πόλεως χειμαζομένης. ubi vide *Spanhemium* in notis. *Aeschyl.* Prometh. v. 567. χειμαζόμενον. Scholiastes: πάσχοντα. *Sophocl.* Philoct. v. 1489. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 643.

ΧΕΙ'ΜΑΡ'ῬΟΣ, ου, ὁ, proprie et vi etymologiae: *torrens, qui aestate pedibus transiri potest, ob exiguam aquae profunditatem, quae, ex pluviis aquis et nivium resolutionibus nata, hieme tantum fluere, aestate exsiccari solet.* Compositum enim est ex χεῖμα *hiems*, et ῥόος, οῦς, ὁ, *fluxus*, quod a ῥέω *fluo*. Plene dicitur χείμαῤῥος ποταμὸς, ut docuit *Relandus* in Palaestina p. 285. et *Alberti* in Museo Bremensi Vol. I. p. 112. Semel tantum in N. T. legitur Joh. XVIII, 1. ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου τοῦ Κεδρὼν his dictis abiit Jesus cum discipulis trans torrentem Cedronem. *Syrus* bene usus est h. l. voce ܪܓܠܐ; h. e. *vadum, flumen, quod pede transiri potest,* a ܪܓܠ; *pes.* Conf. ad h. l. *Lud. de Dieu* in Critica Sacra. Schol. ad *Homer.* Iliad. Υ, v. 452. χείμαῤῥοι· οἱ χειμῶνος ῥέοντες ποταμοὶ, καὶ πληρούμενοι ἀπὸ μεγάλων ὄμβρων. *Etym. M.* χείμαῤῥος· χειμερινὸς ποταμὸς, παρὰ τὸ ἐν τῷ χειμῶνι ῥεῖν. Alexandrini usi sunt hac voce pro נַחַל *torrens, fluvius,* Levit. XI, 9. 10. Num. XXI, 14. 15. Jos. XIII, 9. Judd. IV, 7. 13. et אָפִיק *torrens, alveus,* Ps. CXXVI, 4. Ezech. XXXVI, 4.

ΧΕΙΜΩ'Ν, ῶνος, ὁ, 1. proprie: *hiems,* seu *ultima anni pars, quae autumnum excipit, et copiosis imbribus ac frigoribus infesta est,* a χεῖμα idem. Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 20. προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος rogate vero Deum,

Deum, ne istam fugam accidere sinat hiemis tempore. Marc. XIII, 18. Joh. X, 22. καὶ χειμὼν ἦν et hiems erat. Dies enim festus instaurationis ac repurgationis templi Hierosolymitani, qui tunc agebatur, incidebat in diem XXV. mensis Cisleu, qui nostro Decembri respondet. Conf. supra dicta ad vocem ἐγκαίνια. 2 Tim. IV, 21. σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. In versione Alex. respondet hebraico סְתָו, Cantic. II, 11. Adde Sirac. XXI, 8. *Aelian.* V. H. IX, 30. *Hesych.* χειμών· ἡ ὥρα.

2. ut latinum *hiems*, (*Virgil.* Aen. Lib. V, v. 11. *imber, noctem hiememque ferens. Servius* ad h. l. *hiemem, tempestatem. Graecis enim* χειμὼν *non solum anni tempus, sed et tempestatem significat.*) metaphorice: *tempestas, pluvia, nubila et procellosa,* qualis esse solet hyemis tempore. Sic legitur in N. T. Matth. XVI, 3. καὶ πρωΐ· σήμερον χειμὼν mane autem dicere soletis: hodie tempestas erit. Opponitur χειμὼν h. l. τῇ εὐδίᾳ, v. 2. Act. XXVII, 20. χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου et tempestate vehementi mari incubante. *Plutarch.* Timol. p. 250. τέλος δὲ τοῦ χειμῶνος ἐπικειμένου. *Hippocrat.* de Vet. Medicina § 17. ὅταν δὲ αὐτοὺς κυβερνήτας κατάσχῃ ἄνεμός τε καὶ χειμών. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 2. *Aelian.* V. H. VIII, 5. IX, 20. Hinc saepe apud Graecos χειμὼν et σάλος, vel ζάλη (*Herodian.* I, 4. 8.) conjunguntur. Conf. *Munkerum* ad *Antonin. Liberal.* Metamorph. c. 26. p. 215. *Gisb. Cuperi* Obss. Lib. II. cap. 10. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 643. In versione Alexandrina Job. XXXVII, 6. et Esdra X, 9. respondet hebraico גֶּשֶׁם *imber, pluvia.* Caeterum substantivum χειμών, ut verbum χειμάζεσθαι, per translationem etiam de *quacunque perturbatione, calamitate, periculo et adversa fortuna* usurpatur, teste *Hesychio:* χειμών·—καὶ κίνδυνος, ταραχή, ζάλη, διωγμός.

ΧΕΙ'Ρ, ὸς, ἡ, 1. proprie: *manus,* membrum corporis humani, quo agimus et operamur, q. a χῶ *capio;* est enim capiendi instrumentum. Matth. III, 12. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ manu tenet ventilabrum. ibid. V, 30. VIII, 15. καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς et apprehendit ejus manum. ibid. IX, 18. 25. ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς. ibid. XII, 10. 13. 49. XV, 2. 20. XVIII, 8. XIX, 13. 15. XXII, 13. XXVI, 23. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα qui mecum manum in catino intingit. ibid. XXVII, 24. Marc. I, 31. III, 1. 3. 5. V, 23. 41. VI, 5. ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας impositione manuum. ibid. VII, 2. 3. 5. 32. VIII, 23. 25. IX, 27. κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, pro κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ manu ejus prehensa. ibid. v. 43. X, 16. τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, i. q. ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ut legitur Matth. XIX, 15. Marc. XVI, 18. Luc. III, 17. IV, 40. VI, 1. 6. 8. 10. 54. IX, 62. XIII, 13. XXII, 21. XXIV, 39. 40. 50. καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτοὺς sublatis manibus iis bene precatus est. Joh. XI, 44. XIII, 9. XX, 20. 25. 27. XXI, 18. ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου extendes manus tuas, h. e. porriges manus tuas alteri. Act. III, 7. VI, 6. VII, 41. εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν delectati sunt idolis, quae manibus suis fabricaverant. ibid. VIII, 17. 18. 19. IX, 12. 17. 41. XII, 7. 17. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν manu silentium imperans. Conf. dicta supra ad vocem κατασείω. ibid. XIII, 3. 16. XVII, 25. οὐδὲ ἀπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται neque colitur manibus hominum, nempe templa et aras exstruentibus, victimas mactantibus, thus adolentibus, etc. ibid. XIX, 6. 26. ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι Deos nullos esse manu fabricatos. ibid. v. 33. XX, 34. ταῖς χρείαις μου ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται hae meae manus necessaria mihi suppeditarunt. ibid. XXI, 11. 40. XXIII, 19. XXVI, 1. ἐκτείνας τὴν χεῖρα manu silentium imperans,

imperans, i. q. κατασείσας αὐτοῖς τῇ χειρὶ, (XII, 17.) et κατασείσας τὴν χεῖρα, ibid. XIX, 33. XXVIII, 3. 4. 8. Rom. X, 21. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὴν χεῖρά μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα quotidie manus meas expandi ad populum inobedientem ac rebellem, h. e. ut *Koppius* bene quoad sensum interpretatus est: indefesso studio elaboravi, ut ad meliorem mentem eos adducerem bearemque, sed obstinato animo esse pergunt. 1 Cor. IV, 12. XII, 15. 21. XVI, 21. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, pro τὸν ἀσπασμὸν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, mea ipsius manu salutandi formulam litteris his, aliena manu scriptis, adscribo. Galat. VI, 11. 2 Thess. III, 17. 1 Tim. II, 8. ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας sanctos et nullis sceleribus contaminatos preces facere. ibid. IV, 14. V, 22. χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει noli incautius praeficere alios muneribus ecclesiasticis, seu, ne nimium festines ordinationem ad munus ecclesiasticum, quae olim, uti etiam nunc, per impositionem manuum fiebat et peragebatur. 2 Tim. I, 6. Philem. v. 19. Hebr. VI, 2. XII, 12. τὰς παρειμένας χεῖρας. De sensu hujus formulae vide, quae supra ad vocem παρίημι dicta sunt. 1 Joh. I, 1. Apoc. I, 16. 17. VI, 5. VII, 9. VIII, 4. X, 2. 5. 8. 10. XIII, 16. XIV, 9. 14. XVII, 4. XIX, 2. XX, 1. 4.—Huc etiam pertinent formulae loquendi sequentes, quas separatim notare liceat: a) ἐπὶ χειρῶν αἴρειν τινὰ *manibus aliquem gestare,* h. e. *providam alicujus curam habere.* Matth. IV, 6. Luc. IV, 11. coll. Ps. XCI, 12. b) ἐπιβάλλειν τὴν χεῖρα, vel τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ *manus alicui injicere violentas, aggredi aliquem, comprehendere, vel prehendi aliquem jubere.* Matth. XXVI, 50. ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτὸν manus injecerunt Jesu eumque comprehenderunt. Marc. XIV, 46. Luc. XX, 19. καὶ ἐζήτησαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας manus illi injicere tentarunt. ibid. XXI, 12. Joh. VII, 33. 44. ubi cum πιάζειν permutatur. Act. IV, 3. V, 18. XII, 1. ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας prehendi jussit Herodes rex quosdam Christianos, coll. v. 4. ibid. XXI, 27. Respondet autem haec formula graeca hebraicae שָׁלַח יָד אֶל־פְּלוֹנִי, Genes. XXII, 10. c) ἐκτείνειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινὰ *extendere contra aliquem manus,* h. e. *manus alicui injicere violentas,* i. q. ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τινά. Luc. XXII, 53. οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμὲ manus mihi non injecistis. *Polyb.* Hist. I. c. 3. ἐθάρσησαν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν Romani ausi sunt arma inferre reliquis. d) Formula ἐκτείνειν τὴν χεῖρα, quae, praemissa formulae, qua, quod aliquis manu sua peregerit, indicatur, pleonastice ponitur. Matth. VIII, 3. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς tum Jesus tetigit eum. ibid. XIV, 31. XXVI, 51. Marc. I, 41. Luc. V, 13. Formulam hanc propter τὸ παρέλκον in Hebraismis ponendam esse, dubio caret. Cf. modo Genes. VIII, 9. וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ *et recepit eam.* Judd. XV, 15. 2 Regg. VI, 7.

2. per synecdochen: *digitus.* Luc. XV, 22. καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ et annulum ad digitum date.

3. per metonymiam causae efficientis: *omne, quod manu efficitur,* et speciatim: *labor, negotium, quod manu perficitur, opera manuum, ars manuaria.* Ephes. IV, 28. μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν potius laboret et victum sibi comparet arte quadam utili manuaria tractanda. Huc etiam a nonnullis referuntur loca: 1 Cor. XVI, 21. Coloss. IV, 18. ubi voce χεὶρ *scripturam, quae manu fit,* significari volunt et provocant ad *Suidae* auctoritatem, qui χεῖρα quandoque etiam τὸ χειρόγραφον significare testatus est. Magis huc pertinet locus Jacob. IV, 8. ubi χεῖρας *ipsas actiones, opera, quae per manus fiunt,* significat. Sapient. XIII, 19. ubi χειρῶν ἐπιτυχία est prosper et felix negotiorum eventus. Eodem modo כַּף et יָד apud Hebraeos de *laboribus,*

qui manu perficiuntur, et de actionibus usurpantur, v. c. Prov. XXXI, 6. XII, 14. coll. Ps. LXII, 13. *Coran. Sur.* III, 1. *Plin.* H. N. XXXV, c. 14. *Graeci antiqui doron palmum vocant et ideo dora munera, quia manu darentur.*

4. metaphorice: *potentia, potestas, qua quis gaudet,* quia manu firmiter ac valide retinemus id, quod ea prehendimus, aut quia robur per manus maxime se exserit. In hac vero significatione metaphorica non solum de *potestate hostium* usurpatur, sed ἀνθρωποπαθῶς etiam *Deo* tribuitur, ita, ut *immensam ejus potentiam et voluntatem efficacissimam* significet, quae, ut generatim in *omnibus ejus miraculosis operationibus exserere sese solet,* ita speciatim in *potenti auxilio, quo hominibus adest, cura et tutela, qua veros suos cultores complectitur, poenarum inflictione et decretorum suorum exsecutione* conspicua, digna est, quae ab hominibus suspiciatur ac religiose colatur. Matth. XVII, 22. μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων futurum est, ut filius hominis potestati hostium suorum tradatur. ibid. XXVI, 45. Marc. IX, 31. XIV, 41. Luc. I, 66. καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ nam Deus illi aderat potentissimo auxilio. ibid. v. 71. ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς e potestate omnium, qui nobis adversantur. ibid. v. 74. IX, 44. XXIII, 46. εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά σου tibi tuaeque curae ac tutelae commendo animum meum. ibid. XXIV, 7. Joh. III, 35. καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ et omnia imperio ac potestati ejus subjecit. Eandem significationem habet quoque formula ὑπὸ χεῖρα ποιεῖσθαι, quae legitur apud *Xenoph.* in Agesil. I, 22. Joh. X, 28. καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου et nemo eos providae meae curae ac tutelae eripere, aut felicitate privare poterit, quam ipsis destinavi. ibid. v. 29. 39. XIII, 3. Act. IV, 28. ἡ χεὶρ καὶ ἡ βουλή σου voluntas tua efficacissima. ibid. v. 30. ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε et exsere potentiam tuam. ibid. VII, 50. οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; nonne haec omnia omnipotentia mea condidi? ibid. XI, 21. καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν et Deus eos potenter adjuvabat. ibid. XII, 11. XIII, 11. χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σὲ gravissime te Deus puniat et ita in te potentiam suam exserat. Conf. Exod. IX, 3. Job. XIX, 21. Ps. XXI, 8. Alia loca huc pertinentia collegit *Glassius* in Philologia Sacra p. 934. ed. *Dathii.* Act. XXIV, 7. XXVIII, 17. 2 Cor. XI, 33. Hebr. I, 10. II, 7. VIII, 9. X, 31. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ terribile est Deo poenas dare. 2 Sam. XXIV, 14. נִפְּלָה־נָּא בְיַד־יְהוָה. Sirac. VIII, 1. μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυνάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Adde Alexandrinos Exod. XVIII, 14. ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Φαραώ. Genes. XXXII, 11. XXXIX, 4. πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, ἔδωκε διὰ χειρὸς (pro ἐν τῇ χειρὶ) Ἰωσήφ. ibid. XLII, 37. Exod. XIII, 3. ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγεν ὑμᾶς Κύριος. 2 Sam. III, 12. ἰδοὺ ἡ χείρ μου μετὰ σοῦ potentissimo auxilio meo tibi adero. 1 Paral. IV, 10. Esra VII, 5. Ps. XXXI, 5. εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Nec desunt ejusdem significationis exempla apud profanos Scriptores. Sic v. c. apud *Callimachum* Hymn. in Jovem v. 74. ὧν ὑπὸ χεῖρα γεωμόρος. *Pindar.* Nem. Od. VIII, v. 14. χειρὶ καὶ βουλαῖς ἄριστος. *Homer.* Iliad. ζ, v. 57. τῶν μήτις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον, χεῖράς θ' ἡμετέρας. *Heliodor.* Aethiop. I, 56. *Aelian.* V. H. VII, 1. *Suid.* χείρ· ἡ βοήθεια, καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ δύναμις. Schol. *Sophoclis* ad Ajacem Flagellif. v. 130. χειρί· δυνάμει. Conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 99. *Georgii* Vindic. N. T. ab Hebraismis Lib. III. cap. 3. p. 281. *Schwarzii* Comment. Critt. Ling. Gr. p. 1417 seq. et *Horat. Vitringae* Animadvv. ad *Vorstium* cap. IV. p. 841. Eodem modo non solum παλάμη apud Graecos, (v. c. *Pindar.* Olymp. X. p. 258. ed. *Erasm. Schmidii,* ubi verba θεοῦ σὺν παλάμᾳ Scholiastes exponit:

τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει καὶ βοηθείᾳ.)
am *manus* apud Latinos usur-
r. c. *Silium Ital.* IX, v. 567.
improbe, nostras sit satis eva-
inus.
intas, arbitrium, beneplacitum.
V, 6. ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κρα-
ῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν
h. e. committite vos et res
arbitrio et benignae voluntati
M. ut possitis aliquando ob
ı malorum tolerantiam (nam
in omni loco sermo est) a
aemiis affici. Conf. v. 7. Huc
:ommode referri potest locus
', 28. ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή
ῥισε γενέσθαι, ubi vocabulo χεὶρ
voluntatis, quam *potestatis* no-
ivenit ob verbum προορίζειν,
am χεὶρ καὶ βουλὴ per ἓν διὰ
potentissima et maxime effi-
ei voluntate explicari potest.
XV, 26. εἰ μὴ πορεύηται (scil.
κατὰ τὴν χεῖρά σου, ἀπὸ τῶν σαρ-
ἀπότεμε αὐτὴν, δίδου καὶ ἀπόλυ-
. uxorem, voluntati tuae im-
am, libello repudii dato, re-
a te, coll. VII, 28. ibid.
4.
quàndoque abundat, maxime
ur praepositionibus ἐν et διὰ,
tibus caussam mediam effi-
. Marc. VI, 2. καὶ δυνάμεις
διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;
: ipsi facultas, tot ac tanta
ı patrandi? Act. II, 23. διὰ
όμων, pro διὰ ἀνόμων. ibid. V,
τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων per
s. ibid. VII, 25. 35. ἐν χειρὶ
τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ in-
nte oraculo illo divino, quod
flamma dumeti obtigit. ibid.
XIV, 3. XV, 23. γράψαντες
; αὐτῶν τάδε epistolam per eos
s in hanc sententiam. ibid.
.1. Apoc. IX, 20. Adde
lrinos Levit. XXVI, 46. ὁ νό-
μοι Κύριος ἐν χειρὶ Μωϋσῆ per
2 Paral. XXXIV, 14. Levit.
6. Jos. XIV, 2. XXII, 9.
. VIII, 53. 2 Regg. XVII,
ıc. XLVIII, 23. XLIX, 8.

Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. XIV. p. 361 et 367. ed. *Fischeri.* Eodem modo χεὶρ etiam apud Graecos interdum pleonastice ponitur, v. c. *Aelian.* V. H. Lib. XIV, cap. 12. τοῦ εἰργάζοντο αἱ βασιλέως χεῖρες. Conf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 286. et *D'Orville* ad *Chariton.* I, 12. p. 273. ed. Lips.

7. quandoque reticetur, ut Act. XVIII, 10. ubi post ἐπιθήσεταί σοι supplendum est χεῖρας, quod etiam apud *Apollodorum* Bibl. I, 1. ad ἐπιθέσθαι τῷ πατρὶ supplendum est.

8. ἐν χειρὶ τινὸς *aliquid factum esse* dicitur, *quod coram aliquo et in conspectu alicujus factum est.* Sic legitur in N. T. Galat. III, 19. ἐν χειρὶ μεσίτου praesente Mose, interprete voluntatis divinae apud Judaeos futuro. Conf. 1 Sam. XXI, 14. ubi בְּיָדָם est idem, quod in antecedentibus בְּעֵינֵיהֶם. Eodem modo بين يدي *Coran. Sur.* II, v. 256. usurpatur, ubi de Deo haec leguntur: Deus novit بين ايديهم وما خلفهم *quae inter manus eorum et quae post tergum sunt,* h. e. *praesentia ac futura.* Conf. *Schultensii* Comment. ad Job. XV, 23. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΕΙΡΑΓΩΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *manu duco*, a χειραγωγὸς, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Act. IX, 8. χειραγωγοῦντες αὐτὸν manu ducentes eum. ibid. XXII, 11. χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι manu ductus ab iis, qui mecum erant. Legitur praeterea haec vox apud Alexandrinos Judd. XVI, 26. pro formula חָזַק יָד in cod. Alexandr. et edit. Complut. Loca veterum scriptorum huc pertinentia sat multa collegit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 510 seq. *Hesych.* χειραγωγῶ· τῇ χειρὶ ἄγω.

ΧΕΙΡΑΓΩΓΟ'Σ, οῦ, ὁ, ἡ, *manuductor, qui, vel quae aliquem* (v. c. coecum) *manu ducit.* Compositum est ex χεὶρ *manus*, et ἀγωγὸς *ductor*, quod est ab ἄγω *duco.* Tantum legitur in N. T. Act. XIII, 11. καὶ περιά-

γῶν ἐζήτει χειραγωγοὺς et oberrans quaerebat, qui sese manu prehensum ducerent. Reperitur praeterea hoc substantivum, sed metaphorice sumtum, apud *Maximum Tyrium* Diss. XXVII, p. 258. οὐ μὴ δεηθῆναι κυβερνήτου, καὶ ἰατροῦ, καὶ χειραγωγοῦ Θεοῦ.

ΧΕΙΡΌΓΡΑΦΟΝ, ου, τὸ, *chirographum*, 1. proprie et generatim: *omne, quod manu scriptum, sculptum et exaratum est, litterae, manu nostra scriptae*, ex χεὶρ *manus*, et γράφω *scribo, in tabula, membrana, charta aliave materia certis clarisque characteribus, aut litterarum notis aliquid delineo et exprimo*. Conf. *Salmasii* Exercitationes Plinianas p. 1110. et *Ernesti* Clav. Ciceron. sub voce *Chirographum*. Hinc

2. speciatim: *genus cautionis unius debitoris manuscriptae, litterae, propria manu scriptae, quibus quis debitum agnoscit et ad ejus solutionem ad diem stipulatum sese adstringit, syngrapha*. Tob. V, 3. IX, 3. Conf. *Salmas.* de Modo Usurarum p. 392. *Hesych.* χειρόγραφον· συμβόλαιον, γραμματεῖον. (χρέους ὁμολογητικὸν, quod additur in Lexic. *Cyrilli* MS. Brem.)

3. *lex Mosaica*, quae ita dicitur, partim, ob vim obligandi, quam habebat, partim, quia scripta et litteris consignata erat. Sic semel tantum in N. T. legitur Coloss. II, 14. ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν abrogavit enim Christus et sustulit legem Mosaicam (ceremonialem scilicet) et omnia ejus decreta. Conf. Ephes. II, 14. τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας. Vide etiam *Wolfii* Curas Philol. et Critt. in N. T. T. III. p. 316. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 287. et *Deylingii* Observatt. Sacr. P. IV. p. 580—616.

ΧΕΙΡΟΠΟΊΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *manufactus, manibus effectus, fabricatus et exstructus*, ex χεὶρ *manus*, et ποιητὸς *factus*, quod est a ποιέω *facio*. Legitur tantum in N. T. Marc. XIV, 58. ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον ego destruam templum hoc, quod est manibus exstructum; cui in sequentibus opponitur ναὸς ἀχειροποίητος. Act. VII, 48. ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ sed Deus, summum illud numen, in templis manufactis non habitat, ut nempe majestas Dei iis sit inclusa. ibid. XVII, 24. Ephes. II, 11. ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου a Judaeis, qui gloriantur circumcisione, quae est corporis tantum, humana et manuaria, non vero animi ac divina. Hebr. IX, 11. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alexandrina κατ' ἐξοχὴν de *idolis gentilium manufactis* usurpatur ac respondet hebraico אֱלֹהִים *dii, idola*, Ies. XXI, 9. et אֱלִילִים *idola*. Levit. XXVI, 1. Ies. II, 18. X, 11. XIX, 1. Adde *Xenophont.* Anab. IV, 3. 4. χειροποίητος ὁδός. *Thucyd.* II, c. 77. φλὸξ χειροποίητος flamma, manu excitata. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 360. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 631.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *manum extendo, protendo et attollo*, ex χεὶρ *manus*, et τείνω *extendo*. *Suid.* χειροτονητέον· τὴν χεῖρα ἐκτατέον. Hinc χειροτονία *extensio manus*, quod Ies. LVIII, 9. apud Alexandrinos legitur pro hebraico שְׁלַח אֶצְבַּע *emittere digitum*. Jam quia mos fuit et consuetudo veterum, ut coetus hominum, paulo majores, suffragia ferrent per manuum extensionem, et electio manibus, vel etiam digitis sublatis indicaretur, (Vide v. c. *Xenophontis* Anab. III, 3. 22. καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα. Ἀνέτειναν ἅπαντες. et *Walaei* Libros N. T. Historicos p. 1170.) factum est, ut χειροτονεῖν

2. non solum significaret: *per suffragia aliquem creare et alicui muneri praeficere, protensis manibus eligere*, sed etiam: *absque suffragiis eligere aliquem, constituere, creare, ordinare, designare*. Sic bis tantum in N. T. legitur. Act. XIV, 23. χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν constituerunt per singulas ecclesias presbyteros.

byteros. Verbo χειροτονεῖν simpliciter h. l. *electionem* vel *constitutionem* inferri, nec ad ordinationem ecclesiasticam, quae hodie recepta est, respici, observavit jam et docuit *Boisius* in Collatione Veteris Interpretis pag. 414. et *Knatchbullus* in Notis ad h. l. 2 Cor. VIII, 19. χειροτονηθεὶς συνέκδημος ἡμῶν electus comes ac socius itineris. *Demosthenes* p. 309. 27. edit. *Reiske*: τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει. ib. p. 712. 23. *Philostrat.* in Vit. Soph. I, cap. 21. s. 8. ἐχειροτονεῖτο δὲ ὁ Πόλεμων eligebatur autem Polemon. *Hesych.* χειροτονεῖν· καθιστᾷν, ψηφίζειν. *Suidas*: χειροτονήσαντες, ἐκλεξάμενοι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 198.

ΧΕΙ΄ΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, neutrum χεῖρον, τὸ, *pejor, deterior, gravior, vehementior*. Est comparativus irregularis, cujus positivus est κακὸς, quod vide supra. Matth. IX, 16. καὶ σχίσμα χεῖρον γίνεται atque ita pejor ruptura existet. ib. XII, 45. καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων et posterior illius hominis conditio fit pejor priori. ibid. XXVII, 64. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης atque ita ultima impostura sit pejor priori. Marc. II, 21. V, 26. ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα sed morbus magis ingravescebat. Luc. XI, 25. Joh. V, 14. ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται ne tibi gravius malum accidat. 1 Tim. V, 8. καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων et est infideli deterior. 2 Tim. III, 13. προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον proficient in deterius. Hebr. X, 29. πόσῳ χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας quanto majori ac graviori poena afficietur! 2 Petr. II, 20. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandr. 1 Sam. XVII, 43. χείρων κυνός. Sapient. XV, 18. Conf. etiam *Reiskii* Indicem Graecitatis Demostheneae p. 799.

ΧΕΡΟΥ'Β, et in plurali Χερουβὶμ et εὶμ, βὶμ, βεὶν et βεὶν, βὶν. Est ipsa vox hebraica כְּרוּב, in plurali כְּרֻבִים et כְּרוּבִים, a radice, כָּרַב, quod Chaldaeis, Syris, Arabibus *arare* significat, unde כְּרוּב proprie *arantem*, *bovem arantem* significat. Erant autem Cherubim *certae imagines aureae, quarum corpus instar hominis erat, habentes caput, ex quatuor faciebus conflatum, hominis scilicet, bovis, leonis et aquilae, alas instar aquilae, ad minimum duas, et pedes bovis, vel vituli,* prout patet ex Ezech. I, 5—10. X, 14—20. XLI, 18. 19. Impositae erant hae imagines propitiatorio arcae foederis, ita, ut utrumque latus propitiatorii tegerent, expandentes alas, ac thronum formarent, in quo Deus sedere a Judaeis credebatur; (quo emblemate sine dubio imperium Dei in omnes res creatas significabatur. Conf. Exod. XXV, 18 seq.) positae etiam erant in templo Hierosolymitano, a Salomone exstructo. 1 Regg. VI, 23—32. Lectu digna de his figuris ac variis vocis Χερουβ significationibus habet *Velthusenius* in libro, vernacule scripto: Von den Cherubinen und der in der biblischen Poesie angenommenen Bilderlehre der alten Hebraer. *Braunschw.* 1764. 8. *Joh. Henr. Wepler* D. de Cherubis, Angelis tonantibus Hebraeorum. Marb. 1774. 4. et *J. D. Michaelis* Commentat. de Cherubis, Equis tonantibus Hebraeorum, quae in Commentariis Reg. Societ. Goetting. T. I. pag. 157. exstat. Conf. etiam *Schultensium* ad Prov. XXX, 20. qui vocem כְּרוּב deducere mavult ab arabico كرب et Syriaco ܟܪܒ *finxit*, unde ܟܪܘܒܐ *formator imaginum*, ut adeo כְּרוּבִים proprie significaret *imagines fictas et formae indeterminatae, nunquam in rerum natura vivas sic visas,* uno verbo *hieroglyphicas*. In N. T. semel tantum commemorantur Hebr. IX, 5. Χερουβὶμ δόξης Cherubim, in quibus se gloria Dei vel Schechina revelabat.

ΧΗ'ΡΑ, ας, ἡ, 1. proprie: *vidua, foemina, marito orbata*, et est foemininum (unde additur passim γυνὴ, v. c. apud Alex. 2 Sam. XIV, 5. 1 Regg. VII, 14. XI, 26. *Dio Cass.*

 XLI,

XLI, 175. Conf. *L. Bos.* Ellips. Graec. p. 44. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 199.) adjectivi χῆρος, ου, ὁ, *viduus*, ἀπὸ τοῦ χηρεῦσθαι, quod est *destitui et privari*, (*Cyrillus* Alex. in Lex. MS. χηρῶσαι, ἐρήμους ποιῆσαι. χηρῶ· τὸ χωρίζω καὶ τὸ πορθῶ.) quemadmodum *vidua* Latinis est a *viduando*, h. e. *orbando*. Marc. XII, 40. 42. 43. ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχή. Luc. II, 37. IV, 25. 26. VII, 12. XVIII, 3. 5. XXI, 2. 3. Act. VI, 1. IX, 39. 41. 1 Cor. VII, 8. τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις. 1 Tim. V, 3. 4. 5. 9. 11. 16. In versione Alexandrina respondet hebraico אַלְמָנָה idem. Exod. XXII, 22. 24. Deut. X, 18. XIV, 29. XVI, 11. 14. *Hesych.* χήρα· ἡ μετὰ γάμον μὴ συνοικοῦσα ἀνδρί, ἢ τὸν ἄνδρα στερηθεῖσα γυνή.

2. metaphorice non tam *viduam, proprie sic dictam*, quam, ex adjuncto, *omnem personam miseram, desolatam et afflictam, qualis est vidua*, notat. Sic legitur in N. T. Matth. XXIII, 14. ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν viduarum et relictorum ab omnibus ac auxilii inopum bona surripitis. Luc. XX, 47. Jacob. I, 27. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν prospicere hominibus afflictis ac auxilio omni destitutis. Eodem sensu apud Alexandrinos Ps. LXVIII, 5. Deus dicitur ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν. Adde Ps. XCIV, 6. CXLVI, 9. Ies. I, 17. 23. Jer. VII, 5. Sirac. XXXV, 14. 15. 2 Macc. III, 10.

3. de urbe aut provincia si adhibetur, significat *desolatam et incolis ac civibus destitutam*, ad imitationem hebraicae vocis אַלְמָנָה Ies. XLVII, 8. Sic legitur in N. T. non solum Apoc. XVIII, 7. de Babylone: κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, sed etiam apud Alexandrinos Ies. XLIX, 21. ubi hebraico גַּלְמוּדָה *solitaria* respondet. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΘΈΣ, idem quod ἐχθές. (Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 867.) Adverbium temporis, quod

1. significat: *heri, diem hesternum.* Joh. IV, 52. ὅτι χθὲς, ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετὸς heri hora septima liberatus est a febre. Act. VII, 28. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֶמֶשׁ *hesterna, praeterita nocte*, vel *heri, vesperi*. Gen. XIX, 34. XXXI, 29. 42. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. *Moeris*: χθὲς — Ἀττικῶς. *Etym. M.* ἐχθές· οἱ Ἀττικοὶ, χθές· οἱ δὲ κοινοὶ, ἐχθές. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 913. edit. *Bernard.*

2. *omne tempus praeteritum.* Hebr. XIII, 8. Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς Christus est semper idem, et omnis mutationis expers, manebit semper idem, qui olim fuit et nunc est, h. e. religio christiani est immutabilis. Formula χθὲς καὶ σήμερον respondet formulae hebraicae גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם Exod. V, 14. uti olim, ita et nunc. Eodem modo etiam תְּמוֹל *heri* apud Hebraeos usurpatur, v. c. Genes. XXXI, 2. οὐκ ἦν πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. Exod. IV, 10. XXI, 29. 36. 2 Sam. III, 17. Adde Sirac. XXXVIII, 22. ἐμοὶ χθὲς καὶ σοὶ σήμερον. *Xenoph.* Cyrop. VI, 3. 5. καὶ χθὲς δὲ καὶ τρίτην ἡμέραν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔπραττον. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* III, 109. p. 129. *Alberti* Observatt. Philol. p. 443. et *Schwarzii* Comm. Critt. L. Gr. p. 1421 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΙΛΊΑΡΧΟΣ, ου, ὁ, scil. ἀνὴρ, *chiliarchus, dux mille militum*, etiam *tribunus militum, qui toti legioni praeest, praefectus cohortis*, qui hebraice שַׂר אֲלָפִים, (Exod. XVIII, 21. 25. Deut. I, 15. 1 Paral. XIII, 1. XV, 25.) שַׂר אֶלֶף, (1 Sam. XVII, 18. XVIII, 13.) et רָאשֵׁי אֲלָפִים *caput millium*, Jos. XXII, 14. 21. 30. vocatur; ex χίλιοι *mille*, et ἀρχὸς *dux*, ab ἀρχὴ *imperium*. Marc. VI, 21. ubi

χιλιάρχοι

χιλίαρχοι omnino duces militum, vel potius satellitum praefectus notare videtur. Joh. XVIII, 12. ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος cohors igitur cum praefecto cohortis. Scilicet Caesarum aetate in provinciis Romanis erant vel legionis, vel cohortes ut custodirent securitatem ministrarentque magistratibus in rebus iis, in quibus opus esset opera militari. In majoribus provinciis erant legiones, in minoribus vero, v. c. Judaea, cohortes, quibus praeerant tribuni et subjectos habebant centuriones. Actor. XXI, 31. ὁ χιλίαρχος τῆς σπείρης praefectus cohortis. ibid. v. 32. 33. 37. XXII, 24. 26. 27. 28. 29. XXIII, 10. 15. 17. 18. 19. 22. XXIV, 7. 22. XXV, 23. Apoc. VI, 15. XIX, 18. In utroque posteriori loco χιλίαρχοι sunt generatim *duces militum*, collat. Zachar. IX, 7. XII, 5. 6. ubi hebraico אַלּוּף *dux* in versione Alexandrina respondet. *Hesych.* χιλίαρχος· χιλίων ἄρχων. Conf. *Brissonium* de Regno Persarum p. 251 et 725. A χιλίαρχος descendit substantivum χιλιαρχία, quod non solum *praefecturam super mille*, sed etiam *mille virorum agmen* significat. Conf. Alex. Num. XXXI, 48. et 1 Macc. V, 13.

ΧΙΛΙΑ'Σ, άδος, ἡ, *chilias, numerus millenarius.* Pluralis χιλιάδες, ων, αἱ, *millia*, a χίλιοι *mille.* Luc. XIV, 31. εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν an valeat cum decem millibus obviam ire illi, qui cum viginti millibus ipsum aggreditur. Act. IV, 4. ὡσεὶ χιλιάδες πέντε circiter millia quinque. 1 Cor. X, 8. Apoc. V, 11. VII, 4 — 8. XI, 13. XIV, 1. 3. 16. Alexandrini usi sunt pro אֶלֶף *mille, chilias.* Gen. XXIV, 60. Exod. XII, 37. Ies. LX, 22.

ΧΊΛΙΟΙ, αι, α, *mille, millia.* 2 Petr. III, 8. ὡς χίλια ἔτη tanquam mille anni. Apoc. XI, 3 XII, 6. XIV, 20. XX, 2 — 7. Alexandrini habent pro hebraico אֶלֶף idem, Genes. XX, 16. Num. III, 50. XXXI, 4. 5. 6. et chaldaico אֲלַף, אַלְפָּא idem. Dan. V, 1. Etiam apud Latinos, v. c. *Virgilium,* Eclog. II, 21. Aen. IV, 701. *mille,* pro numero summo usurpatur.

ΧΊΟΣ, ου, ἡ. *Chius.* Insula notissima, quae sita est in mari Aegaeo aut Archipelago, inter Samum et Lesbum, insulas. Pertinet ad Ioniam, Asiae minoris provinciam, et objecta est peninsulae, ubi Clazomenae et Erythrae jacent. Olim *Aethalia* dicta fuit; hodie *Scio* vocatur. Nobilitata fuit insula etiam vini praestantissimi proventu. Vide *Cellarii* Geograph. Antiqu. Lib. III, c. 2. § 13. p. 15 seq. Nomen Χίος nonnulli derivant a χιών *nix.* Alii hanc insulam sic dictam putant a Nympha, Chione. Syriacum nomen ܟܝܐ *Chios* descendit a ܟܝܐ *mastix,* nam mastix ibi gignitur. In N. T. semel tantum commemoratur Act. XX, 15. ἀντικρὺ Χίου ex opposito Chii.

ΧΙΤΏΝ, ῶνος, ὁ, 1. *tunica, vestis interior, et minoris pretii, cui alia superinduebatur.* Erat autem illa tum *interior*, seu *indusium, interula,* tum exterior, quae interulae superindui solet, et ita differt ab ἱμάτιον, quod *exteriorem vestem et majoris pretii* significat. Ortum suum traxit hoc vocabulum sine dubio ab hebraico כְּתֹנֶת, pro quo graeci interpretes hoc graeco usi sunt, Genes. XXXVII, 3. 31. 33. 2 Sam. XIII, 18. 19. vel כְּתֹנֶת idem, cui respondet apud Alexandrinos Exod. XXVIII, 40. Levit. VIII, 7. 2 Sam. XV, 32. Sic legitur in N. T. Matth. V, 40. καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον et si quis velit tecum litigare et tibi tunicam eripere, illi et pallium tuum concede. ibid. X, 10. Marc. VI, 9. καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας ne possideatis duas tunicas. Scilicet homines delicatiores pluribus tunicis uti solebant. Vide *Suetonium* in Octavio cap. 82. Luc. III,

III, 11. VI, 29. IX, 3. Joh. XIX, 23. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄῤῥαφος tunica vero non erat consuta. Act. IX, 39. Adde *Aelian.* V. H. I, 16. *Pollux* Onom. Lib. VII, c. 13. χιτὼν δὲ, ὁ μὲν ἀμφιμάσχαλος, ἐλευθέρων σχῆμα· ὁ δὲ ἑτερομάσχαλος, οἰκετῶν. *Suid.* χιτών· ἱμάτιον ἀνδρικόν — — χιτὼν οὖν ἐστὶ λεπτὸν ἱμάτιον ὑποκάμισον, παρὰ τὸ ἐγχεῖσθαι τοῖς μέλεσι. *Thom. M.* χιτὼν, ἐπὶ ἀνδρὸς — χιτώνιον, ἐπὶ γυναικός. ubi vide interpretes. *Hesych.* χιτών· ἐσθὴς, θώραξ, ἱμάτιον ἀνδρικόν. Conf. *Braun.* de Vestitu Hebr. II, c. 2. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 309 seq.

2. *vestis quaecunque, sive sit interior, sive exterior et superior.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 63. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, collato Matth. XXVI, 65. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Hinc etiam χιτὼν in versione Alexandrina respondet hebraico בֶּגֶד *vestis*, Exod. XXXV, 18. 1 Regg. XXI, 27. (καὶ διέῤῥηξε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ.) Ies. XXXVI, 22. et מְעִיל *pallium*, Ies. LXI, 10. Adde ex libris apocryphis Judith. XIV, 18. 2 Macc. IV, 38.

3. metaphorice et per metonymiam transfertur ad *ipsum hominem, qui vestibus utitur.* Sic sumenda est haec vox Jud. v. 23. μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα fugite omne commercium cum hominibus impiis omnemque vitiositatis speciem. Conf. supra dicta ad vocem σπιλόω. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 431. et *Wolfii* Curas Philologicas in N. T. T. IV, pag. 368. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΙῺΝ, όνος, ἡ, *nix*, q. a χέω *fundo.* Ter tantum in N. T. reperitur. Matth. XXVIII. 3. λευκὸν ὡς χιὼν candidum instar nivis, seu *nivis candore nitescens,* ut habet *Juvencus,* seu *veste effulgens nivea* ut legitur apud *Silium Ital.* III, 694. Adde *Eurip.* Rhes. v. 304. Marc. IX, 3. Apoc. I, 14. Alexandrini habent pro שֶׁלֶג idem, Exod. IV, 6. Num. XII, 10. Prov. XXV, 13. et chaldaico תְּלַג idem, Dan. VII, 9.

ΧΛΑΜῪΣ, ύδος, ἡ, *chlamys,* 1. proprie et generatim *omnis generis pallium,* seu *togam superiorem* notat, *vestem, quae aliis superindui solet,* forte ita dictam a χλιαίνω *calefacio,* quod indutum totum corpus calefaciat. Sic legitur apud Incertum interpretem 1 Sam. XXIV, 5. ubi hebraico מְעִיל *pallium* respondet. *Hesych.* χλαμύς· (sic enim rescribendum est loco impressi χλαμὸς) χλαῖνα. χλαῖνα vero *laenam,* seu *hibernum vestimentum* notat, quo sensu legitur apud Alexandrinos Prov. XXXI, 22. *Suid.* χλαῖνα· τὸ παχὺ καὶ χειμερινὸν ἱμάτιον, παρὰ τὸ χλιαίνω. *Hesych.* χλαῖνα χλαμὺς, ἢ ἱμάτιον χειμερινὸν, ἀπὸ τοῦ χλιαίνειν, ὅ ἐστι θερμαίνειν. Conf. *Bielii* Thesaur. Philol. s. h. v.

2. speciatim vero *genus quoddam pallii* notat, *quod non solum apud Graecos milites tunicae ac loricae superinduere solebant et a Latinis paludamentum vocatur, sed etiam, quo viri principales, imperatores ac duces amicti incesserunt.* Erat autem utrumque cunei fere forma, inque humero, ut plurimum dextro, fibula juncta, ita, ut laevam tantum corporis partem amiciret. Figuram ejus exhibuit post *Ferrarium Cuperus* in Apotheosi Homeri p. 158. Pallium militum (qui ab hoc ipso pallio *chlamydati* vocantur a *Plauto* in Rudente Act. II. Sc. 2.) nativum colorem lanae habebat, pallium vero insigne bellicum et imperatorum, regum ducumque, quod a Latinis *sagum* vocatur, purpurei, (*Eutrop.* IX, 26.) vel coccinei (*Plin.* H. N. XXII, 2.) coloris erat, ut docuit *Octavius Ferrarius* de Re Vestiaria P. II. Lib. III, cap. 4. 8 et 15. cum quo conferendus est *Fabretti* ad *Columnam Trajani* p. 180. et *J. C. Wolfius* ad Sapphus Fragmenta pag. 244. Unde apparet, quare milites procuratoris Romani Jesum, quem se regem Judaeorum

orum venditasse calumniati erant inimici ejus, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην induerunt chlamyde coccinea, teste Matthaeo, XXVII, 28. et postquam eum illuserant, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα iterum chlamydem detraxerunt, ut ibidem v. 31. legitur. Conf. Joh. XIX, 2. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea haec vox 2 Maccab. XII, 35. ubi χλαμὺς Gorgiae, τῷ τῆς Ἰδουμαίας στρατηγῷ, ut v. 32. vocatur, tribuitur. Apud *Xenoph.* Memor. Socr. II, c. 7. § 5. ἱμάτιά τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα, καὶ χιτωνίσκοι, καὶ χλαμύδες. καὶ ἐξωμίδες. *Aelian.* V. H. XIV, 10. *Hesych.* χλαμύς· πορφύρα, ἢ χιτών. *Pollux* Onomast. Lib. VII, cap. 13. εἴδη δὲ ἐσθήτων ἀνδρικῶν μὲν χλαμὺς κ. τ. λ.

ΧΛΕΥΆΖΩ, fut. άσω, *cavillor, contumeliose irrideo, illudo, vultu, voce, gestibus ludificor, ludibrio excipio, sannis excipio, subsanno,* a χλεύη, ης, ἡ, *risus, derisio, illusio, ludibrium.* Bis tantum in N. T. legitur. Act. II, 13. ἕτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον alii vero moto risu dixerunt. ibid. XVII, 32. ἀκούσαντες ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον cum autem audirent resurrectionem mortuorum, alii sannis excipiebant. Reperitur praeterea Prov. XIV, 9. XIX, 28. in Fragmentis *Aquilae* ac *Theodotionis* pro hebraico הליץ *subsannavit, irrisit.* Sapient. XI, 15. 2 Macc. VII, 28. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 16. *Demosthen.* p. 78. 12. ed. *Reiske. Hesych.* χλευάζει· ἐμπαίζει, γελᾷ. Idem χλεύην interpretatus est γέλωτα, χλευασμὸν, ἐμπαιγμόν. *Thomas M.* p. 915. χλευάζω λέγε, χλευασμὸς (quae tamen vox non solum apud Alexandrinos, Psalm. XLIII, 15. LXXIX, 4. Jerem. XX, 20. sed etiam apud *Demosthenem* p. 254. 3. edit. *Reiske* reperitur.) δὲ μηκέτι, ἀλλὰ χλεύη καὶ χλευασία. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 465.

ΧΛΙΑΡΌΣ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *tepidus,* a χλιαίνω *tepefacio, calefacio.* Sic legitur apud *Julium Pollucem* in Onomastico VI, 11. p. 612. edit. *Hemsterhus.* et apud *Athenaeum* III, pag. 123. E. τὸ δὲ χλιαρὸν ὕδωρ Ἀθηναῖοι μετάκερας καλοῦσι.

2. metaphorice: *omnis, qui languet in alicujus rei studio, et remittit aliquid ex ardore;* speciatim in N. T. *remissus, segnis in pietatis studio.* Sic semel tantum in N. T. legitur Apoc. III, 16. οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου, ubi χλιαρὸς, quia opponitur partim τῷ ψυχρῷ, h. e. ei, qui prorsus negligens est rerum divinarum, partim τῷ ζεστῷ, h. e. ei, qui acerrimo studio religionis christianae tenetur, necessario significat hominem, qui in vera religione christiana debitam attentionem et fervorem non adhibet, incertae est indolis ac prorsus dubiae mentis.

ΧΛΌΗ, ης, ἡ. *Chloë.* Nomen mulieris christianae ac piae matronae Corinthiensis, origine graecum, designans *herbam virentem.* Semel in N. T. ejus mentio fit 1 Cor. I, 11. ἐδηλώθη μοι ὑπὸ τῶν Χλόης, scil. οἰκείων, nunciatum est mihi a domesticis Chloës. Sic etiam *Theophylactus Chloën* familiae Corinthiensis nomen esse existimat; sed *Ambrosius* ambigit, utrum Chloën vicum facere malit, qui pertinuerit ad ditionem Corinthiorum, an matronam.

ΧΛΩΡΌΣ, ὰ, ὸν, per crasin pro χλοερὸς, 1. *virens, viridis,* a χλόα, ας, ἡ, Ion. χλόη, *herba virens.* Marc. VI, 39. ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ super gramine viridi. Apoc. VIII, 7. καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη et omne gramen viride combustum est. ibid. IX, 4. οὐδὲ πᾶν χλωρὸν neque ullam herbam viridem. Alexandrini usi sunt pro יֶרֶק *viror, viriditas, olus viride,* Gen. I, 30. Exod. X, 15. Ies. XV, 6. יָרָק *olus viride,* 2 Regg. XIX, 26. לַח *virens, recens,* Gen. XXX, 37. Ezech. XVII, 24. עֵשֶׂב *herba,* Deut. XXIX, 22. et חָצִיר *gramen.* Prov. XXVII, 25. Adde *Aelian.* V. H. XIII, 16.

2. non solum *id, quod est herbacei coloris,*

coloris, notat, sed etiam, *quod est albinei*, vel *lutei coloris, pallidum, luteum, suppallidum*, i. q. ὠχρός. Sic legitur in N. T. Apoc. VI, 8. ἵππος χλωρὸς *equus pallidus*, seu gilvi, in pallidum vergentis, coloris, qui etiam *melinus*, vocatur secundum *Servium* in *Virgilii* Georg. III, 33. Vide *Syrum* interpretem. Equus hic pallidus erat equiti suo, i. e. morti concolor, quae pallida est. Inde *Constantius*, imperator, a colore suppallido cognomen Chlori habuit et avis χλωρίων, vel χλωρεὺς (*Hesych.* χλωρεύς· ὀρνιθάριον χλωρόν.) dicta est a colore luteo, quem habet. Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 408. *Salmasii* Exercitationes Plinianas p. 594 et 1155. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum Hebraeorum p. 171. et *Bocharti* Hierozoicon P. I. p. 109. *Hesych.* χλωρός· ὠχρός. ὠχρὸν χρῶμα conflatur, λευκοῦ ξανθῷ μιμιγμένου, ut in *Timaeo* docet *Plato*. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 773 seq.

ΧΟΪΚΟ͂Σ, ἡ, ὸν, 1. *pulvereus, terrenus, terrestris, cujus origo terrestris est*, a χόος, χοῦς, ὁ, *terra egesta, pulvis*. 1 Cor. XV, 48. οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοὶ qualis erat Adamus, cujus origo erat terrestris, tales etiam sunt omnes homines, terreno corpore induti. Opponitur h. l. ὁ χοϊκὸς τῷ ἐπουρανίῳ. ibid. v. 49. *Hesych.* χοϊκός· πήλινος, γήϊνος. Idem tradit *Suidas*. *Alberti* Gloss. Gr. p. 136. χοϊκός· γήϊνος. *Cyrillus Alex.* in Lex. MS. χοϊκός· γηγενὴς καὶ γήϊνος.

2. ex adjuncto: *caducus, corruptibilis, mortalis*. 1 Cor. XV, 47. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἐκ γῆς, χοϊκὸς primus homo e terra ac mortalis erat. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΟΙ͂ΝΙΞ, ικος, ἡ, *choenix*, mensura aridorum, ponderans duas libras Romanas, aut XXIV. uncias, aut continens heminas tres, seu sextarium unum et dimidium. Octo choenices modium explebant. Secundum *Wetstenium N. T.* T. II. p. 772. capiebat duos sextarios frumenti totidemque libras. Fuit quidem haec mensura aridorum pro varietate regionum varia; constat autem ex *Athenaeo, Diodoro Siculo* (XIX, cap. 49.) et aliis Scriptoribus, olim tantam mensuram frumenti designasse, quae singulis diebus servis et militibus distribuebatur in alimentum, aut, quae homini uno die ad vitam sustentandam sufficit: unde a *Diogene Laërtio* VIII, c. 18. ἡ χοῖνιξ ἡμερήσιος vocatur, (ubi conf. notas *Menagii*,) ac ab *Athenaeo* III, pag. 90. E. ἡμεροτροφίς. et illud *Pythagorae: χοίνικι μὴ ἐπικαθίσαι super choenice ne sedeas*, h. e. non unius diei demenso acquiescendum, sed in crastinum prospiciendum. *Herodot.* Lib. VII, cap. 231. pag. 598. εἰ χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε καὶ μηδὲν πλέον. Conf. *Eisenschmid.* de Ponderibus et Mensuris Sect. II, cap. 3. pag. 81 seq. *Waseri* Librum de Mensuris Hebraeorum II, 3. et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. L. I, c. 26. In N. T. bis tantum legitur. Apoc. VI, 6. χοῖνιξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου choenix tritici denario, et tres choenices hordei denario, nempe vendantur, quo maxima annonae gravitas significatur, nam olim vulgo singuli modii veniebant pro singulis denariis. Vide *Ciceronem* in Verrem III, 81. Alexandrini usi sunt hac voce pro בַּת *bathus*. Ezech. XLV, 10. 11. *Hesych.* χοῖνιξ· μέτρον τι καὶ πέδη, καὶ νάρθηξ.

ΧΟΙ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. *porcus, porca, sus*, sine dubio a χορὰς, quod *sordes* significat; delectatur enim spurcitie: quemadmodum latinum *porcus*, quasi *spurcus*. Auctor *Etym. M.* vult dici a χοῦν ἐρευνᾷν, quod humum rostro scrutetur. Matth. VIII, 30. ἀγέλη χοίρων grex porcorum. ibid. v. 31 et 32. Marc. V, 11. 12. 13. 14. 16. Luc. VIII, 32. 33. XV, 15. 16. *Thom. M.* p. 916. χοῖρος, καὶ σῦς, καὶ ὗς, ἐπὶ παντὸς χοίρου, χλούνης δὲ, καὶ μονιὸς, καὶ χαυλιόδους, καὶ ἔτι κάπρος, ὁ ἄγριος σῦς, κ. τ. λ. Jam quia porcus spurcitie delectatur et inter animalia impura a Judaeis referebatur hinc χοῖρος

2. metaphorice dicitur *homo profanus, impius*, etiam *homo, voluptatibus deditus et omnem spurcitiem ac turpitudinem amans.* Sic legitur in N. T. Matth. VII, 6. μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων neque projiciatis margaritas vestras coram porcis, h. e. ne sanctissimam et praestantissimam doctrinam christianam (coll. c. XIII, 45.) tradite profanis ejus contemtoribus. Similis sententia reperitur in *Proverb. Arab.* Cent. II, p. 29. seq. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. IV, p. 779 seq. edit. *Fischeri.* Saepius in N. T. non legitur.

ΧΟΛΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, *irascor, indignor, succenseo*, a χολὴ *bilis*, quia ira vehementi effervescit bilis et effunditur ex vesicula sua. Construitur cum dativo, et semel tantum in N. T. legitur Joh. VII, 23. ἐμοὶ χολᾶτε; an mihi irascimini? *Versio Vulg. indignamini.* Codex D. *irascimini. Aristoph.* Plut. 12. Schol. χολᾷν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ μαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς κοινοῖς τὸ θυμοῦσθαι.

ΧΟΛΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *flava et pallida bilis, quae sub ima hepatis parte in vesicula quadam continetur.* Conf. *Foësii* Oeconomiam Hippocratis p. 409.

2. per metonymiam vel synecdochen *quemvis amarorem* notat, sive *fellis*, sive *absynthii*, sive *myrrhae*, speciatim vero in N. T. *myrrhae amaritudinem, rem amaram.* Matth. XXVII, 34. ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον porrigebant ipsi vinum myrrhatum, collat. Marc. XV, 23. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν οἶνον ἐσμυρνισμένον. Alexandrini usi sunt hac voce pro רֹאשׁ, quod non tantum *caput*, sed etiam *fel* et *amarorem* notat, et Psalm. LXIX, 21. ab Alexandrinos πικρὸν et Hosea X, 4. Amos VI, 12. a *Vulgato* redditur *amaritudo.* Deut. XXXII, 32. Psalm. LXVIII, 26. Jerem. VIII, 14. IX, 14. מְרֵרָה et מְרֹרָה *fel, amaritudo*, Job. XVI, 13. XX, 14. et לַעֲנָה *absynthium*, Prov. V, 4. Thren. III, 15.

3. metaphorice non solum *iracundia*, (quia flava bilis causa est irae,) *odium* (*Demosthen.* p. 778. 8. edit. *Reiske.*) et *insania*, (*Hesych.* χολή· μανία πικρά. *Thom. M.* p. 916. χολὴ καὶ χολᾷ ἐπὶ μανίας. *Aristoph.* Nub. v. 831.) sed etiam *impietas, perversitas, vitiositas, malitia, malignitas.* Sic legitur in N. T. Act. VIII, 23. ubi χολὴ πικρίας est *summa perversitas*, coll. Deut. XXIX, 18. ubi רֹאשׁ et לַעֲנָה eodem sensu juncta reperiuntur. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΌΟΣ. Vide infra χοῦς.

ΧΟΡΑΖΙ'Ν, ἡ. Vide infra Χωραζίν.

ΧΟΡΗΓΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *sum dux chori, chorum duco, sum chori ductor ac praefectus, praeeo, choragum ago;* item: *chorum meis sumtibus conduco, instruo et omnibus rebus orno;* porro: *liberaliter et magnifice suppedito ac procuro omnia illa, quae ad ludos edendos et dies festos celebrandos sunt necessaria*, a χορηγὸς, οῦ, ὁ, *choragus, dux chori, qui suis sumtibus chorum comparat, et suppeditat omnia ornamenta choreas agentibus, omnesque sumtus ludorum edendorum facit;* ex χορὸς *chorus*, et ἡγέομαι *duco.* Verbum χορηγεῖν antiquissima significatione esse: *magistrum et praefectum chori esse, chorum rationem ac artem canendi docere, choroque modum dare et carmen auspicari*, et χορηγὸν proprie dictum esse χοροστάτην, ἀρχίχορον, τὸν προηγούμενον τοῦ χοροῦ καὶ τῆς ᾠδῆς, non solum ipsa etymologia vocis, sed clarissime *Athenaeus* docet, qui Lib. XIV, c. 8. ita de hac voce exposuit: ἐκάλουν δὲ καὶ χορηγοὺς, ὥς φησιν ὁ Βυζάντιος Δημήτριος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιήματος, οὐχ' ὥσπερ νῦν τοὺς μισθουμένους τοὺς χοροὺς, ἀλλὰ τοὺς καθηγουμένους τοῦ χοροῦ (καθάπερ αὐτὸ τοὔνομα σημαίνει) πρὸς τὸ χρηστομουσεῖν, καὶ μὴ παραβαίνειν τοὺς ἀρχαίους τῆς μουσικῆς λόγους. Sed, observante ad h. l. *Casaubono*, primus hic vocum χορηγεῖν et χορηγοῦ usus succedente tempore adeo in desuetudinem

dinem abiit, ut vix ullus ex omnibus Scriptoribus graecis antiquis ita iis usus esse reperiatur. Apud Scriptores Atticos alter inprimis significatus obtinet, quo utrumque vocabulum de eo usurpatur, qui suis sumtibus χορὸν comparat, instruit, omnibus rebus ornat et in eo genere exerceri curat, in quo eum vult certare, ut verbis utar *Ernestii* in Notis ad *Xenoph.* Memorab. III, 4. 3. Vide etiam *Xenoph.* Librum de Republica Athen. I, 13. *Cuperum* Lib. I. Observatt. c. 1. et in Apotheosi Homerica p. 77. *Salmasium* de Usuris cap. 3. pag. 58. *Spanhemium* ad *Callimachi* Hymn. in Dian. v. 266. et *Pollucis* Onom. III, 6. IV, 15. et IX, 5. Hinc χορηγία et χορήγιον, ut Latinorum *choragium*, refertur apud veteres inter munera publica (λειτουργίας), quae praestabat is, qui sumtum scenae praebet in totam fabulam, non in solum chorum. Conf. *Xenoph.* Oeconom. II, 6. Ab hoc proprio χορηγῶν significatu verbum χορηγεῖν non solum denotat: *dirigere, administrare,* (v. c. apud *Lucianum* in Necyomant. T. I. p. 477. edit. *Hemsterhus.* ubi cum διατάττειν jungitur,) sed etiam simpliciter παρέχειν, *largiri, suppeditare, quibus opus est ad aliquam rem conficiendam, rebus et adjumentis necessariis instruere, subministrare, suggerere.* *Herodian.* I, 6. 9. αὐτάρκης δὲ ὁ δῆμος χορηγῆσαι πλῆθος ἐπιλέκτων νεανιῶν. ubi videndus *Irmischius* p. 202. *Polyb.* Hist. III, 48. οὐ μόνον σίτῳ ἀφθόνως ἐχορήγησε τὸ στρατόπεδον, ἀλλὰ καὶ κ. τ. λ. *Diodor. Sic.* in Excerptis T. II. p. 568. ed. *Wesselingii,* ubi Hannibal dicitur κεχορηγημένος ὑπὸ τῆς φύσεως ἀγχινοίᾳ, h. e. natura praecipua quadam solertia instructus. *Aelian.* V. H. IV, 19. XII, 1. Alia loca dedit *Krebsius* in Observatt. Flavianis p. 306. et in Notis ad Decreta Romanorum pro Judaeis p. 22 seq. In N. T. bis tantum legitur. 2 Cor. IX, 10. ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγῆσαι panem ad cibum suppeditare. 1 Petr. IV, 11. εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεὸς si quis munere diaconi, vel doctoris christiani fungitur, fungatur eo pro viribus, quas Deus suppeditat. Adde 1 Regg. IV, 7. Sirac. I, 8. 23. XVIII, 31. XXIX, 42. XLIV, 7. 1 Macc. XIV, 10. 2 Maccab. III, 2. IV, 49. IX, 26. *Hesych.* χορηγεῖ· παρέχει, δίδωσι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 201.

ΧΟΡΟ͂Σ, οῦ, ὁ, *chorus, multitudo, seu caterva canentium et tripudiantium, chorea, tripudium,* etiam *strepitus, quem canentes et saltantes edunt,* q. χαρὸς, a χαρὰ *gaudium,* vel χαίρω *gaudeo.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. XV, 25. ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν audivit concentum et choros, vel strepitum, quem coetus canentium et saltantium edebat. Alexandrini usi sunt hac voce pro מָחוֹל et מְחֹלָה idem, Exod. XV, 20. Judd. XI, 34. XXI, 21. Thren. V, 15. חֶבֶל *caterva, coetus, turba,* 1 Sam. X, 5. 10. (χορὸς προφητῶν. Confer. *Aelian.* V. H. III, 19. χορὸς ὁμιλητῶν caterva discipulorum.) et חָלִיל *tibia, fistula.* 1 Regg. I, 40. Adde *Xenoph.* de Mag. Equit. I, 26. et de Republ. Laced. IV, 2. ubi χορὸς ἀξιακροατότατος est, cujus cantus omnibus est auditu jucundus. Vide *Spanhemium* ad *Callim.* pag. 360. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 761. *Hesych.* χορός· κύκλος, στέφανος.

ΧΟΡΤΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1. proprie: *herbis,* seu *gramine pasco, foeno saturo,* et est verbum proprium de animalibus, quibus pabulum datur, a χόρτος, ου, ὁ, *herba, gramen.* Sic legitur apud *Hesiodum* Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. v. 450 et 752. Conf. quae infra dicentur ad vocem χόρτασμα. Haud infrequenter tamen non solum in N. T. sed etiam in libris profanorum Scriptorum χορτάζειν

2. de hominibus adhibetur, ita, ut sit: *saturare, satiare, cibum ac nutrimenta suppeditare.* Matth. XIV, 20. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν et comederunt omnes et saturati sunt. ibid. XV, 33. ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον ut ad satietatem tanta multitudo edere possit. Marc. VI, 42. VII, 27.

27. VIII, 4. 8. Luc. IX, 17. XVI, 21. Joh. VI, 26. Phil. IV, 12. *καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾷν.* Jacob. II, 16. *θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε* sint vobis vestes et nutrimenta. Apoc. XIX, 21. Alexandrini in eadem significatione hac voce usi sunt pro שָׂבַע *satiatus, saturatus fuit*, in Hiphil *saturavit.* Ps. XXXVII, 19. LIX, 15. CXXXII, 15. Adde *Arriani* Dissert. Epictet. Lib. I, c. 9. III, c. 22. Conf. etiam *L. Bos.* Obss. Philol. ad Luc. VI, 21. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 288. et *Casaubonum* ad *Athenaeum* Lib. III, cap. 21. p. 197.

3. metaphorice: *satisfacio alicujus desiderio, satis ac affluenter alicui aliquid do.* Matth. V, 6. *μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται* beati, qui acri ac vehementi virtutis desiderio et studio tenentur, nam votis eorum ac desideriis satisfiet. Luc. VI, 21. Conf. Alexandrinos Thren. III, 15. 19. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΌΡΤΑΣΜΑ, *τος, τὸ,* 1. proprie: *pabulum, cibus pecudum.* Est verbale a prima persona perf. pass. *κεχόρτασμαι*, verbi *χορτάζω herbis,* seu *gramine pasco, foeno saturo.* Respondet in hac significatione apud Alexandrinos hebraico מִסְפּוֹא *pabulum,* Gen. XXIV, 25. 32. XLII, 27. (*δοῦναι χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτοῦ.*) et עֵשֶׂב *herba.* Deut. XI, 15. *καὶ δώσεις χορτάσματα ἐν τοῖς ἀγροῖς σου τοῖς κτήνεσί μου.* Adde Sirac. XXXIII, 24. et XXXVIII, 26.

2. per synecdochen: *cibus, victus et alimentum hominum.* Sic semel tantum in N. T. legitur Act. VII, 11. *οὐχ᾽ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν* non invenerunt cibum majores nostri, seu, non habebant majores nostri, quo vescerentur. Conf. v. 12.

ΧΌΡΤΟΣ, *ου, ὁ, gramen, herba, foenum, flores, culmus, calamus, spica virescens, stipula.* Matth. VI, 30. *τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ* flores agrestes. ibid. XIII, 26. *ὅτι δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε* ubi vero effloruit gramen, seu calamus tritici, (coll. v. 25.) et fructum edidit. ibid. XIV, 19. *κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους* jussit discumbere populum in graminetis; ubi videndus *Wetstenius.* Marc. IV, 28. *πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν.* ibid. VI, 39. *ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ* super viridi gramine. Luc. XII, 28. *τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ* flores agrestes. Joh. VI, 10. 1 Cor. III, 12. *χόρτον, καλάμην.* Jacob. I, 10. *ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται* sicut flos graminis transibit. ibid. v. 11. 1 Petr. I, 24. Apoc. VIII, 7. IX, 4. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro דֶּשֶׁא *gramen,* Ies. XV, 6. חָצִיר *gramen, foenum,* Job. XL, 10. Ps. XXXVII, 2. (*ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται.*) ibid. CIII, 15. Ies. XL, 7. 8. עָמִיר *manipulus,* Jer. IX, 21. *καὶ ἔσονται ὡς χόρτος ὀπίσω θερίζοντος,* et קַשׁ *stipula.* Job. XIII, 25. XLI, 20. Adde *Xenoph.* Anab. Lib. I. cap. V. § 5 et 10. et *Diodor. Sic.* II, 16.

ΧΟΥΖΑ͂Σ, *ᾶ, ὁ. Chuzas.* Nomen proprium viri, qui fuit procurator Herodis, et semel tantum in N. T. commemoratur Luc. VIII, 3. *καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου. Pasori* idem est, quod חֹזֶה *videns.*

ΧΟΥ͂Σ, contractum pro *χόος, ὁ, terra egesta, pulvis terrae,* i. q. *κονιορτὸς,* a *χέω fundo.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. VI, 11. *ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν* excutite pulverem, qui est sub pedibus vestris; coll. Luc. IX, 5. *τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε.* Apoc. XVIII, 19. *ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν* jecerunt pulverem in capita sua, quod apud Judaeos erat signum lugentium. Adde Jos. VII, 6. *καὶ ἐπέβαλον τὸν χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.* Ies. LII, 2. *ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ ἀνάστηθι.* Thren. II, 10. *ἀνεβίβασαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.* Gloss. *Steph.* Gr. Latin. *χοῦς· ὁ κονιορτὸς, pulver, pulvis.*

ΧΡΆΟΜΑΙ, contracte ΧΡΩ͂ΜΑΙ, fut. *χρήσομαι,* 1. proprie: *commodata accipio,*

accipio, mutuor, a χράω do mutuo, commodo, commodato do.

2. utor aliqua re, tracto aliquem, me gero erga aliquem. Construitur cum dativo, vel potius ablativo. Act. XXVII, 3. φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος Julius vero Paulum humaniter tractans. *Xenoph.* Cyrop. I. c. 4. § 13. τί αὐτῷ χρήσῃ; quomodo eum tractares? *Appian. Alexandr.* de Bello Parthico p. 254. Κράσσῳ χρησάμενος φιλανθρώπως. *Diodor. Sic.* XVI, p. 120. Sic etiam Latini dicunt: *uti aliquo familiariter, humaniter*, etc. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 637. Act. XXVII, 17. βοηθείαις ἐχρῶντο auxilio utebantur. 1 Cor. VII, 21. μᾶλλον χρῆσαι utere hac opportunitate, tibi oblata. ibid. v. 31. οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ qui utuntur rebus terrenis. ibid. IX, 12. ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ sed nunquam usi sumus hac libertate nobis concessa. ib. v. 15. 2 Cor. I, 17. μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; num forte levitate usus, vel leviter versatus sum? ibid. III, 12. πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα summa animi libertate utimur. ib. XIII, 10. ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, scil. ὑμῖν, ne praesens vos durius tractare cogar. 1 Tim. I, 8. ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται si quis lege recte utatur, h. e. si quis legi convenienter agat. *Syrus* bene transtulit: ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܟ ܢܡܘܣܗ ܢܡܘܣܐ ܢܬܕܒܪ ܒܗ *si quis secundum legem versetur in ea.* ibid. V, 23. οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ (imper. contr. pro χράου) vino exiguo utere. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Aeschin. Socr.* Dial. II, 17. 24. 26. 32. ὡς χρηστέον αὐτοῖς quomodo utendum sit iis. *Aelian.* V. H. II, 15. ὕβρει καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενοι petulanter et insolenter sese gerentes. ibid. c. 20. ὁρῶν τὸν υἱὸν τοῖς ὑπηκόοις χρώμενον βιαιότερόν τε καὶ θρασύτερον videns filium subjectos suos violentius ac ferocius tractare. ibid. XIII, 37. *Eurip.* Phoen. v. 547 et 971. *Herodian.* I, cap. 8. § 1. ἐκείνοις συμβούλοις χρώμενος. ubi videndus *Irmischius.* Adde Alexandrinos Gen. XVI, 6. XXVI, 29. XXXIV, 30. Prov. XXIV, 29. Esther. II, 9. 2 Macc. XII, 14. Apud *Hesychium* χρῆσθαι inter alia exponitur πράττειν *agere.*

ΧΡΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *commodo, do mutuo, commodato do, usum rei alicui concedo.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. XI, 5. χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους da mihi mutuo tres panes. *Vulg.* usus est verbo *commodare*, quod etiam apud Latinos pro *mutuare* reperitur. Adde Alexandrinos Exod. XII, 36. καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς κ. τ. λ. et mutuo dederunt Aegyptii Israelitis vasa aurea, argentea et vestes. *Xenoph.* Mem. III, c. 11. § 17. χρῆσον τοίνυν μοι τὴν ἴυγγα. *Aelian.* V. H. XIV, 10. χρῆσόν μοι τὴν ῥυπαρὰν χλαμύδα. *Ammonius* p. 94. χρήσασθαι δὲ ἔλεγον ἱμάτιον ἢ σκεῦος.

ΧΡΕΙ'Α, ας, ἡ, 1. proprie: *usus, utilitas, commodum*, a χράομαι *utor aliqua re, utilitatem et commodum ex aliqua re percipio.* Sic legitur in N. T. Ephes. IV, 29. ἀλλ' εἴ τις (scil. λόγος) ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας potius sermones vestri apti sint ad promovendam aliorum utilitatem ac felicitatem. Jer. XXII, 28. ὡς σκεῦος, οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ. ibid. XLVIII, 38. Sirac. XXXIX, 21. πάντα γὰρ εἰς χρείας αὐτῶν ἐκτίσθη. ibid. v. 26. 40. *Aelian.* V. H. IX, 30. ὑπὲρ τῆς τοῦ πυρὸς χρείας quod igne fuerat usus. ibid. XIV, 24. εὐλογωτάτη χρεία justissima utilitas. Conf. etiam *Thom. M.* s. h. v. p. 918. edit. *Bernardi.*

2. *necessitas, opus, necesse.* Inde χρείαν ἔχειν *opus habere, indigere.* Matth. III, 14. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι mihi potius opus est, ut a te baptizer. ibid. IX, 12. οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ non indigent sani medico. ibid. XIV, 16. οὐ χρείαν ἔχουσι ἀπελθεῖν non opus est, ut abeant. ibid. XXI, 3. ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει dominus illis opus habet. ibid. XXVI, 65. Marc. II, 17. XI, 3. XIV, 63. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίου; quid amplius testibus opus est? Luc. V, 31. IX, 11. καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας

, et aegrotos inter eos sanavit.
., 42. ἑνὸς δέ ἐστι χρεία unum tan-
negotium maxime necessarium
ibid. XV, 7. οἵτινες οὐ χρείαν ἔχου-
ανοίας qui vitae emendatione
on egere opinantur. ibid. XIX,
. XXII, 71. Joh. II, 25. XIII,
. XVI, 30. καὶ οὐ χρείαν ἔχεις,
σε ἐρωτᾷ nec opus est, ut te
nterroget; tam aperte scilicet
s, neque sermonem involvis,
29. 1 Cor. XII, 21. 24. οὐ
χει, scil. τιμῆς, non opus habent
; quo scilicet τὰ ἀτιμότερα et
ήμονα μέλη τοῦ σώματος afficiun-
um jam per se sunt pulcra et
. 1 Thess. I, 8. IV, 9. 12.
ενὸς χρείαν ἔχητε et vos in veram
em vindicetis, damit ihr euch
: edle Art unabhängig von andern
that you may make yourselves
onourable way independent of
eople. ibid. V, 1. οὐ χρείαν ἔχε-
γράφεσθαι non opus est, ut vo-
rius scribatur. Hebr. V, 12.
. τίς ἔτι χρεία; quorsum opus
ibid. X, 26. ὑπομονῆς γὰρ ἔχε-
patientia et tolerantia malo-
bis opus est. 1 Joh. II, 27.
II, 17. καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω et
indigeo. ib. XXI, 23. XXII,
le Alexandr. Prov. XVIII, 2.
ἔχει σοφίας, ἐνδεὴς φρενῶν. Ies.
7. οὐδὲ χρυσίου χρείαν ἔχουσι.
III, 16. 2 Macc. II, 15. Sa-
XIII, 16. Sirac. XI, 23. τίς
χρεία ἀρεσκείας; ibid. XIII, 6.
an. V. H. III, 17. καλούσης δὲ
ς τὸν δυνησόμενον σῶσαι τοὺς Ἕλ-
cessitate autem postulante ho-
qui possit servare Graecos.
stenii N. T. T. I, pag. 725.
ipsum, quod est necessarium;
n: *necessitates vitae, ea, quae*
essaria ad vitam sustentan-
ct. XX, 34. ὅτι ταῖς χρείαις μου
ὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες
ihi et omnibus, qui mecum
ae manus meae necessaria
arunt. *Vulgatus* vertit: *ad*
mihi opus erant, et his, qui
sunt, ministraverunt manus
II.

istae. ibid. XXVIII, 10. τὰ πρὸς τὴν χρείαν necessaria ad commeatum. Philipp. II, 25. ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου quem mihi misistis, ut necessaria ad vitam sustentandam mihi suppeditaret. ibid. IV, 16. καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε aliquoties mihi ad vitam sustentandam necessaria misistis. Tit. III, 14. Adde Esdra VII, 19. τὸ κατάλοιπον χρείας οἴκου Θεοῦ σου reliqua, quae necessaria fuerint, ad templum Deo tuo exstruendum. Sirac. XXIX, 3. εὑρήσεις τὴν χρείαν σου invenies, quod tibi necessarium est. 2 Macc. XII, 39. τὸ τῆς χρείας ἐγεγόνει quod opus erat, fiebat. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 379.

4. *indigentia, paupertas, defectus.* Matth. VI, 8. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτὸν scit enim pater vester, quibus egeatis, antequam eum rogetis. Marc. II, 25. ὅτε χρείαν ἔσχε cum vitae tolerandae praesidiis destitueretur. Act. II, 45. καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε prout quisque inopia premebatur. ibid. IV, 35. Rom. XII, 13. ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες inopiam Christianorum sublevantes. *Syrus* bene h. l. usus est vocabulo ܣܘܢܩܢܐ, quod *indigentiam* significat. Ephes. IV, 28. ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι ut habeat, unde possit sublevare egenos. Philipp. IV, 19. ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν Deus vero, quem veneror et cujus apostolus sum, suppleat omnem defectum vestrum, h. e. efficiat, ut nulla plane re careatis, et semper habeatis, de quo non solum ipsi vivatis, sed etiam aliis suppeditare possitis. 1 Joh. III, 17. καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα et viderit alium indigentem. *Hesych.* χρείας· ἐνδείας. (Ita enim legendum est loco vocis ἔνδυμα, quae in editis nonnullis vitiose exstat.) Idem: χρεία· τὴν ἔνδειαν, ποτὲ δὲ καὶ τὸ χρέος.

5. *munus, negotium, officium.* Act. VI, 3. οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης quos praeficiamus huic mune-

ri.

ri. *Syrus:* ܥܠ ܗܢܐ ܨܒܘܬܐ *super hoc negotio.* Eandem significationem habet quoque vox χρεία apud optimos Scriptores graecos, v. c. *Diod. Sic.* Lib. XVIII, p. 635. οὐχ' ἑκουσίως αὐτὸν ὑπακηκοέναι πρὸς αὐτὴν τὴν χρείαν non sponte ipsum subiisse hoc munus. *Dionys. Halic.* A. R. IV. p. 261. ubi Sextus Torquatus Collatiam a patre missus esse narratur, χρείας τινὰς ὑπηρετήσων στρατιωτικὰς ad exequenda quaedam negotia militaria. *Polyb.* Hist. VI, 12. VIII, 22. τότε συναθροισθέντες προῆγον ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν tunc congregati accinxerunt se ad propositum negotium. Adde e libris apocryphis V. T. Judith. XII, 10. 1 Macc. X, 37. καταστάθησεται ἐπὶ χρειῶν τοῦ βασιλέως praeficiatur negotiis regis. ibid. v. 41. οἱ ἐπὶ τῶν χρειῶν. *Vulgatus* habet: *qui super negotia erant.* Cf. quoque *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 389. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 252 et 491. et *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 37. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΕΩΦΕΙΛΕΤΗΣ, ου, ὁ, *debitor, aere alieno obrutus,* ex χρέως, attice pro χρέος, εος, τὸ, *debitum, mutuum, aes alienum,* et ὀφειλέτης, ου, ὁ, *debitor,* quod est ab ὀφείλω *debeo, reus sum,* q. d. ὁ χρέος ὀφείλων, ut legitur apud *Homer.* Iliad. λ', v. 647. 658 et 697. Bis tantum in N. T. legitur. Luc. VII, 41. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι duo debitores erant eidem creditori. ibid. XVI, 5. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ et convocavit singulos debitores domini sui. Reperitur praeterea apud Alexandrinos Prov. XXIX, 13. δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ubi in hebraico legitur אִישׁ תְּכָכִים *vir usurarum, callidus, noscens artes lucrandi.* Job. XXXI, 37. καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐδὲν λαβὼν παρὰ χρεωφειλέτου. *Plutarch.* de Cupid. Divit. p. 523. F. τὸν μὲν οἰκία πολυτελὴς χρεωφειλέτην ἐποίησε, *Dionys. Halic.* VII, 22. Schol. *Aristoph.* Nub. 293. ὅτι χρήστας Ἀριστοφάνης τοὺς δανειστὰς λέγει· ἡ μὲν γὰρ συνήθεια τοὺς χρεωφειλέτας χρήστας λέγει κ. τ. λ. *Hesych.* χρεωφειλέτης· ὁ τὸ χρῆμα ὀφείλων.

ΧΡῌ, *decet, oportet.* Impersonale, quod semel tantum legitur in N. T. Jacob. III, 10. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι non decet, fratres mei, haec ita fieri. Alex. Prov. XXV, 27. τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. *Thucyd.* VIII, cap. 78. *Eurip.* Phoen. v. 476. 528 et 976. *Hesych.* χρὴ δεῖ, πρέπει, καθήκει. *Thom. M.* p. 918. ed. *Bernard.* χρή με ποιῆσαι πάντοτε λέγε, οὐ χρή μοι, εἰ καὶ Σοφοκλῆς (Electra v. 35.) ἅπαξ. τὸ δὲ χρὴ ἀντὶ τοῦ χρεία ἐστὶ, ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικήν. Εὐριπίδης ἐν Ὀρέστῃ· (v. 666.) ὅταν δὲ ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί χρὴ φίλων; τινὶ δηλονότι. ἔστι δὲ τοῦτο ποιητικώτερον. Vide eundem paulo post p. 920. s. voce χρῆν. Cf. etiam *Jensii* Lectt. Lucian. Lib. I. cap. 2. p. 12.

ΧΡΗΐΖΩ, pro χρεΐζω, fut. ίσω, *opus habeo, egeo, indigeo,* a χρεία *indigentia,* τῷ ε Ionice in η mutato, et ι vel subscripto, vel ad latus posito. Construitur cum genitivo vi vocabuli cognati χρεία. Matth. VI, 32. ὅτι χρήζετε τούτων ἁπάντων vos his omnibus indigere. Luc. XI, 8. δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει dabit ipsi, quotquot illi opus fuerint. ib. XII, 30. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι χρήζετε τούτων pater autem vester haud ignorat, vos his indigere. Rom. XVI, 2. παραστῆτε αὐτῇ, ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι opem ei feratis, quacunque in re vestro auxilio indiguerit. 2 Cor. III, 1. ἢ μὴ χρήζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς; aut, num egemus, ut quidam alii, epistolarum commendatitiarum ad vos? Saepius in N. T. non legitur. Reperitur praeterea apud Alexandrinos Judd. XI, 7. ubi pro כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם habent: ἡνίκα χρήζετε. Adde *Symmach.* Job. XXII, 3. et Incert. Job. XXI, 21. χρήζειν pro *velle* aliquoties legitur apud *Xenoph.* in Anab. I, 3. 20. IV, 8. 4. V, 7. 11. sed tunc cum accusativo construitur. *Etym. M.* χρήζω, ἡνίκα σημαίνει τὸ δέομαι, ἔχει τὸ ι προσγεγραμμένον, ἀπὸ γὰρ τοῦ χρέος γίνεται χρεΐζω καὶ τροπῇ τοῦ ε εἰς η χρηΐζω. χρηΐζοντο καὶ αὐτοί. καὶ κατὰ συναίρεσιν χρήζω.

μ.—ὅτι δὲ σημαίνει τὸ χρησμῳδῶ, ἔστιν ...ου τοῦ ι. Conf. *Aristoph.* Nub. v. 157. et *Sophocl.* Oedip. Tyr. 373.

ΧΡΗ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1. generatim notat: *quicquid usui est, ac prodest alteri:* speciatim vero, maxime in multitudinis numero, *pecuniam, opes, facultates, quas quis possidet.* Est verbale a prima pers. perf. pass. κέχρημαι, verbi χράομαι, ὦμαι, *utor*, quia opes ac facultates et nobis usui sunt et aliorum usibus inservire debent. Marc. X, 23. πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται; quam difficulter opibus abundantes doctrinam meam amplectentur? Ibid. v. 24. τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν qui confidunt in divitiis. Luc. XVIII, 24. Act. IV, 37. ἤνεγκε τὸ χρῆμα attulit pecunias ex agro vendito. *Syrus:* ܛܝܡܗ̇ *pretium ejus*, seu argentum, quod pro agro vendito acceperat. Paullo rarius τὸ χρῆμα singulari numero pro *pecunia, facultatibus* occurrit. Sic tamen etiam apud *Diod. Sic.* Lib. XIII, c. 106. legitur. Act. VIII, 18. προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα attulit illis pecuniam. ib. v. 20. ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι quod putas, dona Dei vendi pecunia. ibid. XXIV, 26. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Philostrat.* Vit. Soph. I, cap. 21. s. 4. ἐλευθερίαν δὲ ὁμολογῶν, καὶ ἀγροὺς, καὶ οἰκίαν, καὶ χρήματα, καὶ πᾶν ὅ, τι βουλοίμην ἔχειν τοῦ σοῦ οἴκου. *Xenoph.* Mem. II, 5. 8. et Hist. Gr. II, 3. 15. *Eurip.* Phoen. v. 568 et 1001. *Hesych.* χρήματα· οἷς τις δύναται χρῆσθαι, κτήματα, βοσκήματα. Idem: χρῆμα· πρᾶγμα, πλοῦτος, οὐσία, λῆμμα. Ita etiam Lexicon *Cyrilli* MS. Brem. et *Suid.* s. h. v. *Aristoteles* Ethic. IV, c. 1. χρήματα λέγομεν πάντα, ὅσων ἡ ἀξία νομίσματι μετρεῖται. Conf. etiam *Jul. Pollucis* Onom. III, c. 86. *Graevii* Lectt. Hesiod. c. 9. *Sallierium* ad *Moerilem* s. h. v. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 482. Alexandrini usi sunt hac voce pro כֶּסֶף *argentum, pecunia,* Job. XXVII, 17. דָּבָר *res, negotium*, Nehem. XI, 24. נְכָסִים *opes, facultates*, Jos. XXII, 8. 2 Chron. I, 11. 12. et מְחִיר *pretium*, Prov. XVII, 16.

2. interdum reticetur, v. c. Phil. IV, 12. ἐν πᾶσι, scil. χρήμασι, in omnibus rebus, vel negotiis, et post ἔχειν, Matth. XXV, 29. Marc. IV, 25. Vide *Lamb. Bosii* Ellips. Gr. p. 229.

ΧΡΗΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie et generatim: *circa aliquam rem explicandam, vel constituendam, vel efficiendam versor, aliquam rem tracto;* speciatim vero: *in senatu, vel concione aliquid ago, aliquid ago de republica*, a χρῆμα *res, negotium.* Sic legitur apud *Aelian.* V. H. II, 15. τοὺς τῶν Ἐφόρων θρόνους, ἔνθα εἰώθασι καθήμενοι χρηματίζειν, καὶ τῶν πολιτικῶν ἕκαστα διατάττειν. ibid. III, 4. Δίων ἔτυχε μὲν χρηματίζων ὑπὲρ τινων δημοσίων καὶ κοινῶν πραγμάτων. ib. IX, 3. *Thucyd.* V, c. 5. ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. *Polyb.* Hist. IV, c. 27. Cf. *Mori* Obss. ad *Isocratis* Panegyr. cap. 42. p. 114. et *Spanhem.* ad *Juliani* Oratt. p. 122. *Hesych.* χρηματίζει· πράττει.

2. *oraculum divinum edo,* vel *reddo, divinitus admoneo, nomine et instinctu divino consulentibus respondeo.* Passivum χρηματίζομαι *oraculum, vel responsum divinum accipio, divinitus edoceor et admoneor, divinitus nuncior.* Sic legitur in N. T. Matth. II, 12. καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην et moniti divinitus in somnio, ne ad Herodem reverterentur. *Theophylact.* ad h. l. χρηματίζεσθαι· παρὰ Θεοῦ ἀποκάλυψιν δέχεσθαι. ibid. v. 22. Luc. II, 26. καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου et erat ei revelatione quadam divina promissum. Act. X, 22. ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου divinitus admonitus est per angelum. Hebr. VIII, 5. καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς quemadmodum Moses oraculo divino jussus erat. ib. XI, 7. χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων edoctus Noachus de diluvio futuro. ibid. XII, 25. τὸν χρηματίζοντα

ζοντα Mosen, tradentem Judaeis doctrinam divinam. *Josephus* A. J. X, c. 1. s. 3. χρηματίσαντος αὐτῷ τοῦ Θεοῦ. ibid. V, 1. s. 14. χρηματίσαντος δὲ ἀνίστασθαι τοῦ Θεοῦ. ibid. XI, c. 8. § 4. ἐχρημάτισεν αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ Θεὸς θαῤῥεῖν. In eadem significatione legitur quoque apud Alexandrinos pro דִּבֵּר *loquutus est*, Jer. XXVI, 2. XXIX, 8. XXX, 2. XXXVI, 4. et pro שָׁאַג, Jer. XXV, 30. *Hesych.* χρηματίζει· ἀποκρίνεται, λαλεῖ. Idem: ἐχρηματίσθη· προεφητεύθη. *Phavor.* χρηματίζειν λέγεται ἐπὶ θεῶν. τὸ δὲ διαλέγεσθαι ἐπὶ ἀνθρώπων. Cf. *Jensii* Fercul. Litter. p. 39. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 249.

3. *appello, voco, nomino*, etiam *nomen accipio, nuncupor, appellor*, i. q. ὀνομάζομαι, καλοῦμαι, προσαγορεύομαι, etc. Act. XI, 26. ἐγένετο—χρηματίσαι πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανοὺς factum est, ut sectatores Christi Antiochiae primum Christiani nominarentur. Rom. VII, 3. μοιχαλὶς χρηματίσει adultera nuncupabitur. Vide ad h. l. *Wetstenium*. *Polyb.* Exc. Legat. 93. p. 1277. μηδὲ χρηματίζειν βασιλεὺς nec appellari regem. *Strabo* XVI. p. 1109. ὥστε καὶ βασιλεὺς ἐχρημάτισε. *Josephus* A. J. VIII, c. 6. § 2. οἱ Ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐκ γενετῆς ἀπ' ἄλλων χρηματίσαντες ὀνομάτων, Καίσαρες καλοῦνται. Hinc χρηματισμὸς *cognomen, appellatio*. Conf. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* I, c. 48. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 55. et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. Tom. I. p. 1165. Saepius in N. T. non legitur.—*Thom. M.* p. 719. ed. *Bernard.* χρηματίζω· τὸ ὑπάρχω καὶ τὸ διαλέγομαι, ὅπερ ἐπὶ ὑπερέχοντος λέγεται. Λιβάνιος ἐν ἐπιστολῇ· ὡς γὰρ ἐχρημάτιζεν ὁ Πέρσης. εὕρηται δὲ ἅπαξ ἀπ' ἐλάττονος πρὸς μείζονα, παρ' Ἡροδότῳ ἐν τῇ τρίτῃ· ἤθελεν ἐς τὰ βασίλεια ἐσελθὼν, χρηματίσασθαι τῷ βασιλεῖ. καὶ χρηματίζομαι παθητικῶς, τὰ χρήματα συνάγω. (*Hesych.* χρηματίζει· χρήματα συλλέγει. *Xenoph.* Mem. II, 6. 3. Idem de Rep. Laced. VII, 1. et de Vectig. V. 3.) καὶ χρηματιστής· ὁ διαλεγόμενος καὶ ὁ χρήματα συνάγων κ. τ. λ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, *monitum et responsum divinum, oraculum, mandatum, divinitus datum.* Est verbale a prima pers. perf. pass. κεχρημάτισμαι, verbi χρηματίζω *oraculum edo, Dei nomine loquor, divinitus admoneo.* Semel tantum in N. T. legitur Rom. XI, 4. τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; quidnam ipsi dicit oraculum? *Theophylactus* ad h. l. χρηματισμός· ἡ τοῦ Θεοῦ ἐμφάνεια καὶ ὁμιλία, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. In eadem significatione reperitur quoque 2 Macc. II, 4. χρηματισμοῦ γενηθέντος. *Hesych.* χρηματισμός· ὀπτασία. *Alberti* Glossar. N. T. p. 107. χρηματισμός· πρόῤῥησις Θεοῦ. Cf. *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II, p. 1532. Apud graecos Scriptores χρηματισμὸς non solum de *responso judicum et magistratuum* et *responso* in genere, (2 Macc. XI, 17.) aut de *effatis regum ac principum*, (vide Alex. Prov. XXXI, 1.) sed etiam de *lucro* et *quaestu* (v. c. apud *Demosthenem* p. 568. ed. *Reiske*) adhibetur.

ΧΡΉΣΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1. *utilis, proficuus*, a χρῆσις, εως, ἡ, *usus, utilitas*. Semel tantum in N. T. legitur 2 Tim. II, 14. μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων ne de rebus levibus pugnam moveant, quae nihil faciunt ad aliorum utilitatem, sed potius audientibus noxiae sunt. Adde Alex. Ezech. XV, 4. μὴ χρήσιμόν ἐστιν εἰς ἐργασίαν; ubi hebraico צָלַח *prosper fuit, profuit, utile fuit*, respondet. Genes. XXXVII, 26. τί χρήσιμον; hebr. מַה־בֶּצַע, quid lucri erit? Tob. IV, 18. Sapient. VIII, 7. XIII, 11. χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 25 et 26. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 358.

2. interdum elliptice ponitur, v. c. Act. XXVIII, 10. τὰ πρὸς τὴν χρείαν, supple χρήσιμα, vel ἀνήκοντα, ut plene legitur apud *Diod. Sic.* II. p. 151. III. p. 187.

ΧΡΗ͂ΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, 1. *proprie et generatim*: *usus alicujus rei.* Est verbale a secunda persona perf. pass.

ϱηται, verbi χϱάομαι *utor.*
Socr. Dial. II, 8. ἡ τῆς μὲν οἰ-
ϱῆσις πολλὴ τυγχάνει οὖσα καὶ
Demosthen. p. 154. 18. ed.
Thucyd. Lib. VII, c. 5. τῆς
Συϱακουσίων εὐδαιμία χϱῆσις ἦν,
quentibus cum voce ὠφέλεια
ır. Adde Alexandrinos 1
18. Sapient. XV, 7. 15. Si-
II, 7. *Hesych.* χϱῆσις· ἐνέϱγεια.
atinum *usus*, (v. c. apud
um Eutrop. Lib. I. v. 62.
go lassatus pellicis usu, do-
haeo.") speciatim de *re ve-
concubitu* usurpatur. Sic
m in N. T. legitur. Rom. I,
'. ἡ φυσικὴ χϱῆσις naturalis
ıs, quem natura postulat, ut
ıeminae cum viris rem ha-
d. ἡ παϱὰ φύσιν χϱῆσις partim
s frictricibus, seu tribadibus,
iris tribuitur, qui muliebria
et in sexum suum libidinem
Ocellus Lucanus c. 4. p.
ις τὴν τῶν ἀφϱοδισίων χϱῆσιν.
ensu verbo χϱᾶσθαι usus est
s apud *Diogen. Laërt.* Lib.
ι.

ΤΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *be-
utor, lubenter prosum aliis,
commodum et clementem me
ıc gero erga alios, inprimis
ne laeserunt*, a χϱηστὸς, quod
m et *facilem* notat, sensu la-
en Menschen, mit dem man
ı gut zurechte kommen kann
*ith whom we can easily and
agree.* Legitur tantum in
Cor. XIII, 4. ἡ ἀγάπη χϱη-
ui est benevolus, humanum,
ım ac facilem se praebet

ΤΟΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, et in bo-
em de *oratione benigna ac*
:t in partem deteriorem de
blanda usurpatur, *qua alios
:t eorum benevolentiam cap-
emus*, de *blandiloquentia et
me*, a χϱηστολόγος, ου, ὁ, *blan-*
qui oratione sua studium
s inserviendi mentitur, ver-
m pollicetur, re tamen nihil
praestat. Sic *Julius Capitolinus* c.
13. et *Aurelius Victorinus* cap. 18.
Pertinacem tradunt graeco nomine
χϱηστολόγον appellatum fuisse, quod
bene loqueretur et male faceret, blan-
dusque esset verbis, re non item.
Substantivum χϱηστολογία semel tan-
tum in N. T. legitur Rom. XVI, 18.
καὶ διὰ τῆς χϱηστολογίας καὶ εὐλογίας
ἐξαπατῶσι τὰς καϱδίας τῶν ἀκάκων et per
blandiloquentiam et assentationem fa-
cile decipiunt viros simplices et in-
tegros. *Eustathius* in Iliad. ψ', p.
1437. 53. ὅπεϱ λαληθῆναι εἰκῶν ἐπὶ τοῦ
μετὰ θυμὸν γαληνιάσαντος διὰ χϱηστολο-
γίας ἢ τοιούτου τινός. *Theophylactus* ad
Rom. l. c. χϱηστολογία· κολακεία, ὅταν
τὰ μὲν ῥήματα φιλίας ᾖ, ἡ δὲ διάνοια δόλου
γέμουσα. Conf. *Wetstenii N. T.* T.
II. p. 99. Verbum χϱηστολογέω *blan-
dis verbis utor, blande loquor*, legitur
apud *Cyrillum Alex.* in Iesaiae cap.
XI. p. 195. et est i. q. χϱηστοεπέω.
De utroque verbo, quod Lexica non
habent, vide *Suiceri* Thesaur. Eccles.
T. II. p. 1533.

ΧΡΗΣΤΌΣ, ἡ, ὸν, 1. proprie: *uti-
lis, commodus, aptus, proficuus*, i. q.
χϱήσιμος, a χϱάω *utendum do, usum ali-
cujus rei concedo.* Χϱάομαι *utor.* Sic
legitur apud *Xenophontem* de Rep.
Athen. I, 3. χϱησταὶ ἀϱχαὶ magistra-
tus utiles. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 11.
αἱ φύσεις αἱ τῶν σωμάτων χϱησταὶ πϱὸς
ἑκάστους τῶν πόνων naturae corporum
aptae et utiles sunt ad singulos labo-
res. *Dionys. Halic.* A. R. X. p. 677.
πίνεσθαι οὐκέτι χϱηστὸν ἦν τὸ ἐκ τοῦ ποτα-
μοῦ κομισθὲν ὕδωϱ. Alex. Jerem. XXIV,
2. 4. *Suid.* χϱηστόν· χϱήσιμον. Gloss.
Steph. χϱηστός· *utilis.*

2. *benignus, bonus, beneficus, bene-
volus, mitis, lenis, facilis, qui, quibus
potest, prodest, et nemini nocet.* Sic
usurpatur de Deo Luc. VI, 35. qui
χϱηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαϱίστους καὶ πο-
νηϱοὺς se benignum praebet etiam er-
ga ingratos ac improbos. Ephes. IV,
32. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χϱηστοὶ estote
erga vos invicem benevoli, mites ac
lenes. Hinc neutrum τὸ χϱηστὸν, sub-
stantive sumtum, *benignitatem, leni-*

tatem, humanitatem notat, et est i. q. χρηστότης, cum qua voce etiam permutatur Rom. II, 4. ἀγνοῶν, ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει non attendens, Deum hac ipsa benignitate et indulgentia sua efficere velle, ut ad meliorem mentem redeas. In eadem significatione χρηστὸς aliquoties τῷ טוֹב *bonus, benignus* respondet apud Alexandrinos, v. c. Psalm. XXV, 9. χρηστὸς καὶ εὐθὺς ὁ Κύριος. ib. XXXIV, 8. γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. ibid. LXXXVI, 4. ὅτι σὺ, Κύριε, χρηστὸς καὶ ἐπιεικής. ib. CVII, 1. Adde e libris apocryphis Sapient. XV, 1. 1 Macc. VI, 11. Cant. trium puer. v. 59. *Philostrat.* VIII, c. 7. p. 342. *Herodian.* VIII, c. 3. s. 10. χρηστοῖς λόγοις διαλλαχθέντας. ibid. VII, 4. 4.

3. *suavis, jucundus,* (quibus vocabulis Latinis etiam exprimitur in Glossario *Stephani,*) et ex adjuncto: *praestans, bonus.* Matth. XI, 30. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς nam suavis est mea doctrina et facilis. *Vulg.* bene: *jugum enim meum suave est. Syrus:* ܢܝܪܝ ܓܝܪ ܒܣܝܡ ܗܘ. Eodem modo etiam *Arabs* transtulit. Luc. V, 39. ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν vetus vinum suavius seu praestantius est. *Vulgat.* vertit: *vetus melius est.* 1 Petr. II, 3. ἐγεύσασθε, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος usu vestro suavitatem ac praestantiam religionis christianae cognovistis. Apud Alexandrinos legitur χρηστὸς pro יָקָר *pretiosus, praestans.* Ezech. XXVIII, 13. πάντα λίθον χρηστόν. Adde 1 Macc. VI, 11. *Joseph.* A. J. VIII, 8. 1. et *Athenaeum* XIII, p. 585. οἶνον χρηστόν.

4. *bonus, probus,* et opponitur τῷ πονηρός. 1 Cor. XV, 33. φθείρουσιν ἤθη χρήσθ' ὁμιλίαι κακαὶ mores bonos corrumpunt commercia cum pravis hominibus; ubi χρήσθ' ponitur pro χρηστὰ, α ob sequentis dictionis vocalem initialem aspiratam resecto, et τ in θ mutato. Cf. *Xenoph.* de Rep. Athen. c. 1. § 1. ubi οἱ χρηστοὶ opponuntur τοῖς πονηροῖς aeque ac apud *Aeschin. Socr.* Dial. 1. § 13. ibid. II, 36. τῷ μοχθηρὸς opponitur. Vide et *Wetstenii N. T.* Tom. II, p. 170. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΗΣΤΌΤΗΣ, τος, ἡ, 1. proprie: *utilitas, commodum, omne id, quod prodest alteri,* a χρηστὸς *utilis, qui usui est.*

2. *benignitas, benevolentia, qua quis promtus et facilis est ad inserviendum aliorum utilitati,* it. *comitas, lenitas et clementia, quatenus in ira et poenis modum tenet, et aliorum peccata fert patienter.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 4. ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς; aut quomodo immensam Dei erga homines benignitatem, indulgentiam et lenitatem irreverenter tractare audes? ibid. XI, 22. χρηστότης opponitur τῇ ἀποτομίᾳ Θεοῦ, h. e. severitati Dei in puniendo; et ἐπιμένειν τῇ χρηστότητι est: perpetuo se dignum reddere benignitate divina, cognoscenda nempe diligenter ac observanda religione christiana. 2 Cor. VI, 6. μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι. Galat. V, 22. ubi tamen χρηστότης, quia vocabulis ἀγάπη, μακροθυμία, ἀγαθωσύνη additur, *suavitatem in convictu* potius, quam *benignitatem ac benevolentiam* in genere significare videtur. Ephes. II, 7. ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Duplicem haec verba, ut jam bene ad h. l. *Koppius* monuit, admittunt interpretationem. Si verba ἐν χρηστότητι referantur ad praecedentia τῆς χάριτος αὐτοῦ, ut τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι positum sit pro τῆς χάριτος αὐτοῦ καὶ χρηστότητος, vocabulum χρηστότης a χάρις minime differt, et *benignitatis* notionem habet, qua Deus nos, Christi sectatores, amplexus est, et cujus insignia exstare voluit argumenta. Si vero post αὐτοῦ interpunctio ponatur, χρηστότης *ipsa per Christum parata et nobis oblata beneficia* significet necesse est. Coloss. III, 12. Adde Alex. Ps. XXV, 7. μνήσθητί μου σὺ ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου, Κύριε. ib. CXIX, 66. καὶ ἐν τῇ χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματα. *Herodian.* I, c. 4. § 11. πόθον δὲ τῆς αὐτῶν χρηστότη-

τος.

nf. *Irmischium* in Excursu ad 42. *Thom. M.* χρηστότης· οὐκ οὐδ' ἀγαθοσύνη.
m beneficium, quod alicujus ıtiae debemus. Sic legitur in phes. II, 7. de quo loco suexpositum est; et Tit. III, 4. ρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεσωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ubi ἡ χρηque ac φιλανθρωπία doctrinam am, summum illud beneficiıum, et omnia adeo bona sigıuae nobis sunt per Christum t oblata. Sic etiam usurpalexandrinis pro hebraico טוֹב, , 3. LXXXV, 12. καὶ γὰρ ὁ σει χρηστότητα. ibid. CIV, 28. αντα πλησθήσονται χρηστότητος. LV, 7.
ıitas, virtus, integritas vitae, bene facta. Rom. III, 12. οὐκ ν χρηστότητα nemo virtuti et i vitae studet. Verba sunt ex Ps. XIII, 2. 4. ubi in braico טוֹב legitur. Adde Ps. I, 3. καὶ ποίει χρηστότητα, et 36. χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ δαξόν με. Saepius in N. T. non

ΜΑ, τος, τὸ, 1. *unctio, actio, uid unguento vel oleo ungitur,* ıς. Est verbale a prima pers. ass. κέχρισμαι, verbi χρίω *ungo.* itur apud Alexandrinos pro מִשְׁחָה *unctio, ungendi ac*tod. XXIX, 7. καὶ λήψῃ τοῦ ῦ χρίσματος, καὶ ἐπιχεῖς αὐτό. XV, 13. XL, 9 et 13.
metonymiam: *id, quo unctio ientum, oleum,* quo sensu etiמִשְׁחָה legitur Exod. XXX, 25. ıις αὐτὸ τὸ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον. ı χρίσμα ἅγιον ἔσται. *Aelian.* II, c. 13. ἀλλὰ καὶ χρίσμα ἐστὶν ıῖνος. Jam quia *unctio* in Orit ritus inaugurationis solemnis quid ungitur, id inauguratur ecratur, factum est, ut etiam n N. T.
ugurationis et consecrationis n adjunctam haberet, et speciatim diceretur de *institutione in religione christiana, qua Christiani religioni et coetui Christi inaugurantur.* Sic ter in N. T. legitur. 1 Joh. II, 20. καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ ἁγίου vos unctionem habetis a sancto, h. e. Deus imbuit animos vestros idonea religionis scientia per doctrinam christianam; unde statim additur: καὶ οἴδατε πάντα. ib. v. 27. καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα, ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει et vos acceptam a Deo unctionem tenetis, h. e. vos tenetis id, quod ab initio didicistis, μένει ἐν ὑμῖν, ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, coll. v. 24. et paulo post: τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων hac institutione edocti estis de omnibus, quorum cognitio vobis est utilis et necessaria, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς nec opus habetis, ut vos aliquis meliora doceat; καὶ τὸ χρίσμα ἀληθές ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος et huic institutioni scientiam verae religionis debetis. Cf. S. V. *Mori* Diss. de Utilitate Notionum Universarum in Theologia p. 8 seq. Aliis interpretibus χρίσμα esse videtur *Spiritus Sanctus,* (vide *Joh. B. Carpzovii* Epistolas Cathol. p. 141 seq.) vel *baptismus,* vel *inhabitatio Sp. S.* Vid. quae infra ad vocem χρίω dicuntur, et notavit *Wetstenius N. T.* T. II, p. 716 seq.

ΧΡΙΣΤΙΑΝὈΣ, οῦ, ὁ, *Christianus, qui a Christo nomen ducit ejusque doctrinam profitetur, sectator Christi,* a Χριστὸς *Christus.* Datum est hoc nomen sectatoribus Christi primum Antiochiae, teste Luca Act. XI, 26. χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. Antea πιστοὶ et μαθηταὶ vocabantur. Legitur praeterea Act. XXVI, 28. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι parum abest, quin mihi persuadeas, ut Christianus fiam. 1 Petr. IV, 16. ὡς Χριστιανὸς quia est Christianus, ob vitae integritatem. Conf. *Tacitus* Annal. XV, 44. Caeterum vide, quae de hac voce habet *Wetstenius N. T.* T. II, p. 524.

ΧΡΙΣΤΌΣ, οῦ, ὁ, *Christus,* 1. proprie: *unctus, cujus corpus oleo, aut unguentis delibutum est.* Est verbale a

 tertia

tertia pers. perf. pass. *κέχρισται unctus est*, verbi χρίω ungo. Sic saepius legitur in versione Alex. pro מָשַׁח *unxit*, 2 Paral. XXII, 7. et מָשִׁיחַ *unctus*, Levit. IV, 5. 16. 2 Sam. I, 14. 16. Adde Sirac. XLVI, 22. 2 Macc. I, 10. *Suid.* χριστὸς δέ· ὁ ἐν ἐλαίῳ κεχρισμένος. Jam quia apud Hebraeos prophetae, sacerdotes, reges et omnino ii, quibus a Deo munus aliquod publicum collatum esset, oleo inungi et hoc unctionis ritu solemni inaugurari solebant, factum est, ut χριστὸς speciatim diceretur

2. *propheta, sacerdos,* seu *princeps sacerdotum, interpres voluntatis divinae, et quivis alius, cui dedisset Deus veniam gerendae rei alicujus praeclarae, et civitati Judaeorum salutaris,* maxime autem *rex,* v. c. apud Alexandrinos 2 Sam. XIX, 21. 1 Paral. XVI, 22. Ps. CV, 15. Ies. XLV, 1. Hinc in N. T.

3. κατ' ἐξοχὴν *Jesus, filius Dei, Servator totius generis hominum,* nomine Χριστὸς ornatur in N. T. libris, ut intelligeretur, eum esse regem illum, hominibus a Deo constitutum, quem ipse Davides (Ps. II, 2. coll. Act. IV, 26.) מְשִׁיחַ יְהוָה non aliam ob caussam vocavit, quam quia, spiritu divino plenus, praevidebat, futurum esse, ut omnino omnibus, qui ipsius doctrinam essent amplexuri, Judaeis aeque ac barbaris, rex praeesset. Ita enim recte, ut opinor, veram vim nominis Χριστοῦ, ad Jesum translati, constituit Cel. *Fischerus* in Prolus. XIV. de Vitiis Lexicorum N. T. pag. 354 seq. praeeunte *Lactantio,* (Institutt. Divin. IV, 7. 4 seq.) quem etiam alii ecclesiae veteris doctores secuti sunt, (teste *Suicero* in Thesauro Eccles. T. II, p. 1552.) qui judicarunt, nomen Χριστὸς, de Jesu adhibitum, esse vocabulum potestatis et regni. Alii vero filium Dei in N. T. *Christum,* ideo appellatum esse existimant, quod ipse, qua homo, instructus esset a Deo virtutibus divinis, et ut ejus officium triplex nimirum regium, sacerdotale ac propheticum indicaretur, quae quidem omnia quanquam per se recte et vere dicta esse negari nullo modo potest, tamen prior hujus appellationis ratio ipsius *Lucae* auctoritate confirmatur, qui verbum Χριστὸς nomine βασιλεὺς interpretatus legitur cap. XXIII, 2. ubi Χριστὸν βασιλέα dictum esse pro Χριστὸν, τουτέστι βασιλέα, (coll. Act. VII, 10.) jam *Beza* vidit. Matth. I, 16. Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. ibid. II, 4. ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται ubinam promissus et praedictus ille rex Judaeorum nasciturus esset. ibid. XVI, 16. XXIV, 23. Marc. IX, 41. ὅτι Χριστοῦ ἐστὲ quia sectatores et legati Christi estis. Luc. II, 26. filius Dei ὁ Χριστὸς τοῦ Κυρίου vocatur, et ib. IX, 20. ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ, h. e. rex ille, hominibus a Deo constitutus. Joh. I, 42. εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον Χριστός. Gloss. N. T. *Fabric.* p. 57. Μεσσίας· ἠλειμμένος, ἢ Χριστὸς, ubi vid. *Alberti. Phavor.* Μεσσίας· ὁ κεχρισμένος καὶ ἠλειμμένος· λέγει δὲ τὸν Χριστόν. Μέσσα γὰρ τὸ ἔλαιον, ἤτοι τὸ χρίσμα ἑρμηνεύεται.

4. tropice et per metonymiam: *religio christiana, quae optimam recte vivendi rationem tradit.* Rom. VIII, 10. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν si vero religio christiana in vobis vim suam exserit, i. q. v. 9. εἰ πνεῦμα Χριστοῦ ἔχετε si instructi estis sensibus animi, quos postulat ac efficit religio christiana. 1 Cor. I, 13. μεμέρισται ὁ Χριστός; nonne vetat religio christiana factiones et dissidia? 2 Cor. I, 19. ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἐν ὑμῖν κηρυχθεὶς religio christiana vobis a nobis tradita, coll. v. 18. ibid. v. 21. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς εἰς Χριστὸν, pro ἐν Χριστῷ, qui vero nos confirmat in religione christiana. Ephes. IV, 20. ὑμεῖς δὲ οὐχ' οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστὸν vos autem meliora edocti estis per religionem christianam.

5. *omnia bona, per Christum hominibus parata ac oblata, beneficia Christi.* Galat. III, 27. Χριστὸν ἐνεδύσασθε participes facti estis omnium beneficiorum Christi. Philipp. III, 8. ἵνα Χριστὸν κερδήσω ut potiar bonis, per

Christum partis. Hebr. III, 14. μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ.

6. *coetus Christianorum, ecclesia christiana.* 1 Cor. XII, 12. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς idem etiam valet de coetu Christianorum. 1 Tim. V, 11. τοῦ Χριστοῦ eleemosynis a Christianis collectis.

ΧΡΙ΄Ω, fut. ίσω, 1. proprie: ut hebraicum מָשַׁח et latinum *ungere*, est: *caput alicujus aliasque corporis partes oleo et unguentis imbuo atque delibuo, sive id fiat perfundendo vel conspergendo et infricando, sive illinendo*, i. q. ἀλείφω, quanquam hoc interdum de *liquidioribus unguentis, quibus quis perfunditur, vel conspergitur*, illud vero de *crassioribus unguentis, quae illinuntur*, usurpatur. Vide *Salmasii* Exercitatt. in *Solinum* p. 330. b. ed. Traj. *Eustathius* ad Odyss. ζ, v. 227. p. 1561. 3. ed. Rom. verba ἀλείφειν et χρίειν ait ἰσοδυναμεῖν κατὰ νοῦν. Idem tradit ex *Eustathio Phavorinus*. *Hesych.* ἀλεῖψαι· ἐλαίῳ χρῖσαι. Cf. *Fischeri* Prolus. XIV. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 354 seq. ed. recent. Adde Alexandrinos Exod. XXVIII, 41. XXIX, 2. 7. 29. 36. XXX, 32. Amos VI, 6. Jerem. XXII, 14. Sirac. XLV, 15. Jam quia apud Judaeos regibus et principibus sacerdotum, prophetis et omnibus omnino interpretibus voluntatis divinae et munere publico fungentibus dignitas ac potestas regia, sacerdotalis etc. unctione conferebatur, accidit, ut χρίειν in N.T.

2. metaphorice significaret non solum: *inaugurare aliquem, conferre alicui munus, nomen et dignitatem, idoneum aliquem reddere ad munus et negotium publicum adeundum, et bene gerendum;* sed etiam generatim: *instruere aliquem facultatibus necessariis, exornare bonis, abunde alicui tribuere beneficia.* Sic legitur in N. T. Luc. IV, 18. οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς quippe me instruxit virtutibus divinis, ad imbuendos salutari doctrina idonea scientia destitutos. Act. IV, 27. ὃν ἔχρισας quem regem hominum constituisti et donis divinis instruxisti. ibid. X, 38. ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει quem ornavit et abunde instruxit Deus virtutibus divinis et facultate miracula patrandi. 2 Cor. I, 21. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεὸς qui nostram de religione christiana persuasionem confirmat et animos nostros in ea constantes reddit, est idem ille, qui nos ei inauguravit et idoneos reddidit muneri nostro gerendo, h. e. Deus. Hebr. I, 9. διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως ideo te Deus, Deus inquam tuus, majore felicitate et dignitate ornavit. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos Ps. XLV, 7. LXXXIX, 20. Ies. LXI, 1. Sirac. XLVI, 13. XLVIII, 18.

ΧΡΟΝΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *tardo, moror, moras facio vel necto, serius venio, cunctor, tempus tero, longo tempore duro, inveterasco,* a χρόνος *tempus.* Matth. XXIV, 48. χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν ab hero meo adventus diu differetur; vel: tardat herus meus adventum. ibid. XXV, 5. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου sponso autem moras faciente. Luc. I, 21. καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ et mirabatur, eum tam diu in sancto morari. ibid. XII, 45. χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι cessat herus meus, ne veniat. Hebr. X, 37. ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ (fut. atticum pro χρονίσει) veniet et non cunctabitur. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce aliquoties pro אֵחַר *moratus, cunctatus fuit, tardavit, distulit,* Genes. XXXIV, 19. Deut. XXIII, 22. Judd. V, 28. Dan. IX, 19. בֹּשֵׁשׁ *tardavit, distulit,* Exod. XXXII, 1. et pro מָשַׁךְ *traxit, protraxit, protendit,* Ies. XIII, 22. Adde *Theophrast.* de Causis Plant. IV, c. 10. extr. *Apollodor.* Bibl. III, c. 14. § 8. *Diog. Laërt.* X, 140. *Andocid.* Orat. III, p. 280. et *Eurip.* Iphig. in Taur. 1219. *Hesych.* χρονίζει· διατρίβει.

ΧΡΟ΄ΝΟΣ, ου, ὁ, 1. *duratio quaecunque, tempus quodvis,* et differt a καιρὸς fere ita, ut hoc significetur *tempus opportunum, certum et definitum;* illud

illud vero de *tempore incerto nec satis definito* dicatur. Haud raro tamen etiam χρόνος in N. T. de *tempore certo ac definito* adhibetur. Forte est a χρῶ *perficio*, quod omnia perficiat, vel a χέω et ῥέω *fluo*, quia in perpetuo fluxu est. Matth. II, 7. 16. XXV, 19. μετὰ δὲ χρόνον πολὺν multo tempore elapso. Marc. II, 19. ὅσον χρόνον quamdiu. ib. IX, 21. πόσος χρόνος ἐστί; quantum tempus est? Luc. I, 57. τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν jamque aderat Elisabethae tempus parturiendi. ibid. IV, 5. ἐν στιγμῇ χρόνου puncto temporis, h. e. momento. ibid. VIII, 27. ἐκ χρόνων ἱκανῶν a multo jam tempore, et v. 29. πολλοῖς χρόνοις inde a multo tempore. ibid. XVIII, 4. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον ille vero aliquamdiu (seu diu, ut subintelligatur πολὺν, quemadmodum hac formula loquendi usus quoque est *Homerus* Iliad. II, 299. et Odyss. XIV, 192.) noluit. ibid. XX, 9. καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανοὺς et peregre profectus est per multum tempus. Joh. V, 6. ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει jam inde a multo tempore morbo detentum esse. ibid. VII, 33. ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι breve tempus restat, quod vobiscum versor. ib. XII, 35. ἔτι μικρὸν χρόνον per breve adhuc tempus. ibid. XIV, 9. τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι tantum jam tempus vobiscum versor. Act. I, 6. 7. χρόνους ἢ καιροὺς tempus illud certum et constitutum. Duo haec vocabula eodem modo conjunxit *Demosthenes* Olynth. III. p. 11. τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρὸν —— ζητεῖτε; In utroque loco καιρὸς *momentum, articulum temporis* significare videtur. Conf. *Raphelium* in Obss. Polyb. p. 297. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 305. et *Boisium* in Collat. p. 530. Act. I, 21. ἐν παντὶ χρόνῳ per omne illud tempus. ibid. III, 21. (conf. *Krebsii* Obss. Flav. p. 127. et supra dicta ad ἀποκατάστασις.) VII, 17. ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας tempus praedictum et promissum, et v. 23. ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος anno autem aetatis ejus quadragesimo. ibid. VIII, 11. ἱκανῷ χρόνῳ diu. ibid. XIII, 18. τεσσαρακονταετῆ χρόνον per quadraginta annos. ibid. XIV, 3. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν diu versati sunt. ib. v. 28. XV, 33. ποιήσαντες δὲ χρόνον aliquamdiu commorati. Eodem sensu voce χρόνῳ usus est *Euripides* in Phoeniss. v. 302 et 311. (Vide *Palairet.* Obss. Philol. p. 311.) ib. XVII, 30. XVIII, 20. 23. XIX, 22. αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν aliquamdiu remansit in Asia. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 320. ib. XX, 18. XXVII, 9. ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου multo autem tempore transacto. Rom. VII, 1. XVI, 25. χρόνοις αἰωνίοις aeternum, donec scilicet a Christo et apostolis clarius et plenius hominibus traderetur. 1 Cor. VII, 39. XVI, 7. Galat. IV, 1. 4. τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου tempus, destinatum a Deo manifestationi religionis christianae. 1 Thess. V, 1. περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν. 2 Tim. I, 9. Tit. I, 2. πρὸ χρόνων αἰωνίων olim. Hebr. IV, 7. V, 12. διὰ τὸν χρόνον pro temporis ratione, ex quo scilicet instituti estis in religione christiana. (Vide *Wetstenii N. T.* T. II, p. 402.) ib. XI, 32. ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος deficeret mihi narranti tempus. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 491. 1 Petr. I, 17. 20. IV, 2. 3. Jud. v. 18. Apoc. II, 21. (coll. Dan. II, 16.) VI, 11. X, 6. XX, 3. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alex. Dan. II, 21. αὐτὸς ἀλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους. Jos. IV, 14. ὅσον χρόνον ἔζη, pro εἰς ὅσον χ. ἔ. quamdiu vivebat. Deut. XII, 19. Esther. II, 15. ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον Ἐσθήρ. *Xenoph.* Mem. II, 1. 33 et 8. 1. διὰ χρόνου ex longo intervallo. *Diod. Sic.* Lib. IV, p. 263. εἰς ὅσον χρόνον ζῇ τὸ τέρας. *Herodot.* II, c. 152. *Philostrat.* Vit. Sophist. I, c. 2. p. 512. Apud graecos Scriptores χρόνος interdum de *certa illa ac definita temporis portione* usurpatur, *quae anno conficitur*, et χρόνοι synecdochice sunt *anni*. Ita *Eustathius* ad Iliad. α', 250. γενεὰ κατὰ παλαιοὺς τριάκοντα χρόνοι, μεθ' οὓς τελειοῦται ὁ ἄνθρωπος. et

Diod.

Diod. Sic. p. 44. ed. *Rhodom.* ἡ ὀλυμπιὰς πληροῦται κατὰ τέτταρας χρόνους. In hac significatione (ad quam commode quoque referri potest locus Lucae XX, 9.) reperitur quoque apud recentiores graecos Scriptores et Jurisconsultos. Vid. *Hemsterhusium* ad *Aristophan.* Plutum p. 407. et *Salmasii* Exercitatt. Plinianas p. 652.

2. interdum omittitur, v. c. post ἐκ τούτου Joh. VI, 66. XIX, 12. coll. *Hom.* Il. I. 3. 493. — post ἐκ πάλαι 2 Petr. III, 5. Philipp. IV, 12. 13. ἐν παντὶ, scil. χρόνῳ, vel τόπῳ, semper et ubique. Luc. VII, 45. οὐ διέλιπε, scil. χρόνον, ut plene legitur apud *Isocratem* Orat. ad Philipp. p. 172. coll. *Aelian.* Hist. Anim. XV, c. 27. Huc etiam refertur a nonnullis locus Act. XXVI, 28. ubi tamen post ἐν ὀλίγῳ aeque commode μέρει, ac χρόνῳ suppleri potest. De hac formula τοῦ λοιποῦ, quae Galat. VI, 17. reperitur, vide supra ad λοιπὸς dicta et *Wolfii* Curas Philol. in N. T. T. II, p. 788.

ΧΡΟΝΟΤΡΙΒΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *tempus tero, consumo, per aliquod tempus commoror in aliquo loco,* ex χρόνος *tempus* et τρίβω *tero.* Semel tantum in N. T. legitur Act. XX, 16. ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ ne diutius ipsi commorandum esset in Asia. *Thucyd.* III, 38. Schol. *Aristot.* Rhet. III, 3. *Pindar.* Nem. VIII, 108. *Eustath.* in Il. ψ΄, pag. 1447. 11. et pag. 1450. 38.

ΧΡΥΣΕ΄ΟΣ, contracte χρυσοῦς, foem. χρυσέα, contr. χρυσῆ, neutrum χρύσεον, contr. χρυσοῦν, *aureus, ex auro confectus, auro obductus,* vel *ornatus,* a χρυσὸς *aurum.* Legitur in N. T. 2 Tim. II, 20. σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ vasa aurea et argentea. Hebr. IX, 4. στάμνος χρυσῆ urna aurea. Apoc. I, 12. 13. 20. II, 1. IV, 4. V, 8. VIII, 3. λιβανωτὸν χρυσοῦν thuribulum aureum. ibid. IX, 13. 20. XIV, 20. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς praecincti circa pectora zonis aureis. ibid. v. 7. XVII, 4. XXI, 15. Saepius non reperitur in N. T. Alexandrini usi sunt pro זָהָב *aurum, aureus,* Genes. XLI, 42. Exod. III, 22. Num. IV, 11. VII, 14. chaldaico דְּהַב et דַּהֲבָא idem, Esr. V, 14. VI, 5. Dan. II, 38. et פָּז *aurum solidum.* Job. XXVIII, 17. Cant. V, 15. Adde *Eurip.* Phoen. v. 172 et 873.

ΧΡΥΣΙ΄ΟΝ, ου, τὸ, 1. proprie: *aurum, metalli species nobilissima ac pretiosissima,* a χρυσὸς idem. Hebr. IX, 4. περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ undique auro vel laminis aureis obductam. 1 Petr. I, 7. πολυτιμότερον χρυσίου praestantius auro. Apoc. III, 18. χρυσίον πεπυρωμένον. ibid. XXI, 18. 21. χρυσίον καθαρόν. Respondet hebraico זָהָב *aurum.* Exod. XXXVII, 2. 4. 6. 11. 15. 16. 17. etc.

2. per metonymiam: *numisma, ex auro factum, aureus numus.* Act. III, 6. χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι aurei numi mihi non suppetunt. ibid. XX, 33. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 1 Petr. I, 18.

3. τὰ χρυσία *ornamenta aurea, vel corporis, vel capitis, maxime quae ad mundum muliebrem pertinet.* 1 Petr. III, 3. περιθέσεως χρυσίων. Ita et *aurum* apud Latinos, v. c. *Ovidium* Heroid. Epist. XXI, v. 89. (*ipsa dedit gemmas digitis, et crinibus aurum*) et apud Alexandrinos Job. XXVII, 16. pro מַלְבּוּשׁ *vestimentum* adhibetur. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΥΣΟΔΑΚΤΥ΄ΛΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *aureum gestans annulum, qui digitos annulis aureis ornatos habet,* et ex adjuncto: *dives, opulentus,* ex χρυσὸς *aurum,* et δακτύλιος *annulus,* quod a δάκτυλος, ου, ὁ, *digitus,* i. q. δακτυλίους χρυσοῦς φορῶν vel ἔχων. Vocabulum hoc, de quo recte dubitatur, an Scriptor aliquis graecus praeter Jacobum eo usus fuerit, semel tantum legitur in N. T. Jac. II, 2. ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ vir, annulos aureos gestans (fortasse eques Romanus. Conf. *Stosch.* Archaeol. Oeconom. N. T. pag. 60.) cum pallio splendido.

splendido. Vide *Plinii* H. N. XXXIII, cap. 1. Qui a Jacobo χρυσοδακτύλιος vocatur, graecis Scriptoribus χρυσόχειρ dicitur. Conf. *Luciani* Timon. cap. 20. T. I. Opp. edit. *Bipont*. p. 91. καὶ ὅμως πορφυροῖ καὶ χρυσόχειρες περιέρχονται· ubi scholiastes χρυσόχειρες ἤτοι τοῖς δακτυλίοις περιαυγαζόμενοι τοῖς χρυσοῖς, ἢ δι' εὐπορίαν ὑπερβάλλουσαν χυροπληθῶς τὸν χρυσὸν διασπείροντες. Vide ad h. l. *Hemsterhusium* et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 664 seq. Caeterum eleganter Jacobus hoc vocabulum composuit ad similitudinem vocabulorum χρυσοβέλεμνος *aureis instructus jaculis*, χρυσοδίνης *aureos habens vertices*, χρυσοέθειρος *auricomus*, χρυσόζυγος *aureum jugum habens*, (*Homer.* Hymn. in Solem v. 15.) χρυσόζωνος *aurea zona cinctus*, χρυσόθρονος, *Homer.* Iliad. ά, v. 611. χρυσοπλόκαμος, *Homer.* Hymn. in Apollin. v. 205. etc.

ΧΡΥΣΌΛΙΘΟΣ, ου, ὁ, *Chrysolithus.* Species gemmae, aurei coloris, quam aliqui, teste *Epiphanio* de Gemmis cap. X, (ubi videndus Cl. *Salmasius*) χρυσόφυλλον vocarunt. Componitur ex χρυσός *aurum*, et λίθος *lapis*, q. d. *aureus lapis*, vel *lapis aurei coloris.* Sub *Chrysolithi* nomine, quod *M. Hillerus* in Tractatu de Gemmis Duodecim in Pectorali Pontificis Hebraeorum p. 15. nomini hebraico בָּרֶקֶת (Ezech. XXVIII, 13. Exod. XXVIII, 17.) vindicavit, venerunt primum gemmae, quas hodie *Topazios Orientales* dicimus, summae inter splendorem auri et argenti claritatis; deinde *Chryselectri*, in colorem electri declinantes; *Chrysopasti*, aurea scobe aspersi; denique *Melichrysi*, veluti per aurum sincero melle translucentes. Vide *Plinii* H. N. XXXVII, c. 9 et 11. In N. T. semel tantum commemoratur Apoc. XXI, 20. In versione Alexandrina usurpatur pro תַּרְשִׁישׁ. Exod. XXVIII, 20. XXXIX, 11. pro qua voce hebraica etiam legitur in fragmentis *Aliquae* Ezech. X, 9. et apud *Incertum* Ezech. I, 16. Conf. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum hebraeorum II, 17. pag. 569.

ΧΡΥΣΌΠΡΑΣΟΣ, ου, ὁ, *Chrysoprasus. Species gemmae Indicae, translucentis, colore porri succum referentis, aureis interspersis maculis, vel guttis, quam Beryllorum generi quidam adjudicaverunt et quae oculorum infirmitati mederi credebatur.* Componitur ex χρυσὸς *aurum*, et πράσον, ου, τὸ, *porrum.* A *Plinio* in H. N. XXXVII, c. 9. *Pardalios* dicitur, a pantherarum pictis pellibus. Graecis fortasse *Onyx* appellata est, quae jaspidis et chrysolithi colorem habuit. Hebraice vocari יָשְׁפֵה, (h. e. *teneram et attritioni, vel contritioni obnoxiam gemmam,*) *Hillerus* docuit in Tract. de Gemmis Duodecim in Pectorali Pontificis Hebraeorum p. 76. seq. Eundem lapillum *Dioscorides* tradit διαφάσεις ἔχοντα διαλείπεις καὶ ἀποστιλβούσας, Ἀσσύριον καλούμενον, h. e. albis splendidisque intercursantibus respersum maculis *Assyrion* appellatam. Chaldaeis *Pantherion* dicitur. Pardi enim, seu Pantheres tergum caeruleum, fulvis orbiculis superpictum habent. In N. T. semel tantum commemoratur Apoc. XXI, 20. Cf. etiam *Salmasium* ad *Epiphanii* librum de Gemmis cap. 11. *Braunium* de Vestitu Sacerdotum Hebraeorum II, cap. 9. pag. 509. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 845.

ΧΡΥΣΌΣ, οῦ, ὁ, 1. *aurum, metallorum species nobilissima et pretiosissima* i. q. χρυσίον. Matth. II, 11. χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ibid. XXIII, 16. 17. ubi ὁ χρυσὸς τοῦ ναοῦ est vel aurum, quo singulae templi Hierosolymitani partes distinctae et ornatae erant, vel aurum, quod in usum templi Hierosolymitani consecrabatur, fiscus templi. Apoc. IX, 7. στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ. ibid. XVII, 4. κεχρυσωμένη χρυσῷ. ib. XVIII, 12. 16. Adde Alexandrinos Esdra I, 11. Prov. XVII, 3. Ezech. XVI, 13.

2. per metonymiam: *omne, quod est ex auro confectum, auro obductum et ornatum;* speciatim: *numus aureus.* Sic legitur in N. T. Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, ubi χρυσὸς numos aureos significat, quo sensu etiam זָהָב sumi videtur Exod. XXV, 3. et Ies. LX, 9. Adde Sirac. LI, 28. καὶ πολὺν χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ. Act. XVII, 29. χρυσῷ simulacro aureo, vel auro obducto et exornato. 1 Cor. III, 12. χρυσὸν aedificium, multo auro exornatum. 1 Tim. II, 9. χρυσῷ ornamentis aureis, vel corporis, vel capitis, ad mundum muliebrem pertinentibus, quae 1 Petr. III, 3. τὰ χρύσια vocantur. Jacob. V, 3. ὁ χρυσὸς aeque ac זָהָב, Esdra I, 6. intelligendum est de vasis aliisque rebus, ex auro confectis. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΡΥΣΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *inauro, auro obduco,* et sequente voce χρυσὸς, vel χρυσίον, *obduco* simpliciter, a χρυσὸς *aurum.* Bis tantum in N. T. legitur. Apoc. XVII, 4. κεχρυσωμένη χρυσῷ auro obducta, et ib. XVIII, 16. κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ inaurata, vel auro ornata. In versione Alexandrina respondet hebraico חָפָה *texit, obtexit, operuit,* 2 Paral. III, 7—10. et צָפָה *obtexit, obduxit.* Exod. XXVI, 32. 37. XXXVI, 34. κεχρυσωμένων χρυσίῳ. Hinc χρύσωμα *vas aureum, poculum aureum et auro obductum.* 3 Esdra III, 6. VIII, 58. 2 Maccab. IV, 39.

ΧΡΏΣ, χρωτὸς, ὁ, 1. proprie maxime Ionibus dicitur generatim: *quicquid in corpore carnosum est, quo nomine cutis ipsa, musculi, membranae et viscera continentur,* speciatim vero: *cutis ipsa et corporis superficies summa,* a χρόα *color.* Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocr. p. 412. et Alexandr. Exod. XXXIV, 29. ἡ ὄψις τοῦ χρωτὸς τοῦ προσώπου, et ibid. v. 30. ubi hebraico עוֹר *cutis* respondet, et alii interpretes χρώματος habent. Vide etiam *Symmachum* Job. II, 4. *Aelian.* V. H. XI, 10.

2. de *toto corpore* adhibetur. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. XIX, 12. ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια ut etiam ab ejus corpore sudaria et semicinctia deferrentur ad aegrotos. *Vulg.* h. l. *a corpore ejus.* *Syrus* vero verba ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ ita περιφράζει: ܡܢ ܢܚܬܐ ܕܥܠ ܦܓܪܗ, h. e. *a vestimentis, quae erant super corpus ejus.* In eadem significatione legitur quoque vocabulum χρὼς in versione Alexandrina pro hebraico בָּשָׂר *caro, corpus.* Exod. XXIX, 31. Levit. XIII, 2. 3. 4. 10. 13. πᾶν τὸ δέρμα τοῦ χρωτός. *Hesych.* χρωτός· σώματος. *Suid.* χρώς· σῶμα, ἰδία. Sic etiam *cutis* apud Latinos usurpatur, v. c. *Martialem* IX, 7. et *pellicula* apud *Horat.* II. Sat. V. v. 38. Conf. *Spanhemii* Comment. ad *Callim.* Hymn. in Jovem v. 17. pag. 36. edit. *Ernesti.* *Turnebi* Adversar. XXIV, 28. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 581.

ΧΩΛΌΣ, ὴ, ὸν, 1. proprie: *claudus, mutilus.* Matth. XI, 5. χωλοὶ περιπατοῦσι illi, qui claudi fuerant, ambulant. ibid. XV, 30. 31. XVIII, 8. XXI, 14. Marc. IX, 45. χωλὸς opponitur τῷ τοὺς δύο πόδας ἔχοντι adeoque significat *altero pede privatum.* Luc. VII, 22. XIV, 13. 21. Joh. V, 3. Actor. III, 2. 11. VIII, 7. XIV, 8. In versione Alexandrina legitur pro פִּסֵּחַ *claudus,* Deut. XV, 21. 2 Sam. V, 6. 8. Job. XXIX, 15. Malach. I, 8. 13. Atticis χωλὸς non solum *pedibus,* sed et *manu mutilatum* denotat, ut docuit *Scholiastes Aristoph.* ad *Equites* v. 1083. et *Aves* v. 1379. *Eustathius* ad Iliad. II, pag. 116. edit. Basil. ἐπὶ πλέον γάρ πως τὸ χωλὸν τοῦ κυλλοῦ. κυλλὸς μὲν γὰρ ὁ τὰ καίρια βλαβεὶς ἐκ γενετῆς· χωλὸς δὲ κοινῶς, καὶ τὸ ὕστερον ἐκ πληγῆς, ἢ ἄλλως πως ἐξ ἀρτιώσεως παθὼν κύλλωμα. Etiam *claudus* pro *mutilo* adhibetur apud *Horat.* I. Ep. XVII, v. 58. *Virgil.* Aen. I, 278. *Livium* Hist. XXXVII, 24.

2. metaphorice: *debilis, infirmus.* Hebr.

Hebr. XII, 13. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν (scil. μέλος. Conf. *L. Bos.* Ellips. Gr. p. 153 seq.) ἐκτραπῇ cavete, ne pes claudus prorsus distorqueatur, h. e. ne vos, qui jam proni estis ad deserendam religionem, plane ab ea deficiatis. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩΡΑ, ας, ἡ, 1. *regio, provincia,* a χῶρος *locus, sedes.* Matth. II, 12. δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν per aliud iter patriam repetiere, coll. Job. II, 11. παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας. Luc. II, 8. III, 1. καὶ Τραχωνίτιδος χώρας et Trachonitidis. ibid. XV, 13. ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν peregre profectus est in regionem longinquam. ibid. v. 14. 15. XIX, 12. Act. VIII, 1. κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, h. e. in Judaeam et Samariam. Vocabulum enim χώρα, nominibus regionum additum, quandoque abundat. ibid. X, 39. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων in terra Judaica. ib. XVI, 6. XVIII, 23. XXVI, 20. In versione Alexandrina respondet hebraico אֶרֶץ *terra, regio, provincia,* Num. XXXII, 2. Jos. V, 12. Ies. VII, 18. מְדִינָה *provincia,* Thren. I, 2. Esra II, 1. Ezech. XIX, 8. et שָׂדֶה *ager, regio.* Genes. XXXII, 3.

2. per metonymiam: *incola alicujus regionis et provinciae,* i. q. οἱ κατὰ τὴν χώραν. 2 Macc. IX, 24. Sic legitur in N. T. Marc. I, 5. ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα exierunt ad eum omnes Judaeae incolae. Act. XII, 20. διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς propterea, quod frumenta incolis regionis eorum ex Judaea subvehebantur. Jerem. IV, 29. ἀπὸ φωνῆς ἱππέως ἀνεχώρησε πᾶσα ἡ χώρα. Sirac. XLVII, 17. ἀπεθαύμασάν σε χῶραι.

3. *ager alicujus urbis,* das Gebiet und Territorium einer Stadt *the jurisdiction and territory of a town.* Matth. VIII, 28. εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν in agrum Gergesenorum. Marc. V, 1. 10. Luc. VIII, 26. Actor. XIII, 49. Fortasse tamen in nonnullis horum locorum vocabulo χώρα notio *urbis* tribui potest, quam habet in versione Alexandrina Dan. VIII, 2.

4. *ager, qui colitur, rus, solum, villae, praedia.* Hinc ἐγχώριον est *rusticum, ad agricolas pertinens* (Hesiod. Ἔργ. κ. Ἡμέρ. v. 344.) et χωρεπίσκοποι dicebantur olim, *quorum officium erat in pagis et vicis apud ruricolas sacra facere.* Vide *Car. du Fresne* in Gloss. Lat. Tom. I. c. 969 seq. Luc. XII, 16. ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα agri cujusdam divitis fructus uberrimos tulerant; ubi etiam *Vulgatus* vocabulo *ager* recte usus est. ibid. XXI, 21. οἱ ἐν ταῖς χώραις, scilicet ὄντες, et qui in agris, villis, aut praediis erunt, collat. Matth. XXIV, 18. Joh. IV, 35. θεάσασθε τὰς χώρας aspicite agros, seu potius segetes. Jac. V, 4. τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν qui messuerunt agros vestros. Adde Genes. XXIV, 63. בַּשָּׂדֶה, *Aquila* ἐν χώρᾳ, *Symmach.* ἐν τῷ ἀγρῷ, Alexandrini εἰς τὸ πεδίον. Exod. XXIII, 11. חַיַּת הַשָּׂדֶה, *Aquila* ζῶα τῆς χώρας, Alexandrini ἄγρια θηρία. Vide etiam *Aquil.* et *Symmach.* Psalm. CXXXI, 6. et Siracid. XLIII, 3. Conf. *Raphelii* Obss. Polybianas pag. 251. qui docuit, χώραν apud *Polybium* haud raro τῇ πόλει opponi, *Reiskii* Indicem Graecitatis Demostheneae p. 806. et *Salmasii* Exercitatt. Plinianas p. 996. *Gloss. Vett.* χώρα· *arvum, regio.*

5. *locus quivis amplus et spatiosus, spatium quodcunque,* i. q. τόπος. Matth. IV, 16. τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου versantibus in loco admodum tenebricoso. Joh. XI, 54. ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου abiit in locum, deserto proximum. ibid. v. 55. Adde Alexandrinos Jos. IV, 18. καὶ ὥρμησε τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου κατὰ χώραν. Jos. IX, 2. *Xenoph.* Librum de Mag. Equit. II, 7. 8. et de Republ. Lacedaem. VII, 5. et IX, 5. et *Demosthenem* pag. 701.

701. 16. edit. *Reiske*. *Suid*. χώρα· ὁ τόπος. Gloss. in *Octateuchum* : κατὰ χώραν· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου.

6. *terra continens*. Act. XXVII, 27. κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν sub media nocte intelligebant nautae, se appropinquare terrae cuidam continenti.

7. interdum omittitur, v. c. Luc. XVII, 24. ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν (scil. χώρας) εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν (scil. χώραν) ex altera parte, seu plaga coeli ad alteram. coll. LXX. Job. XVIII, 4. Prov. VIII, 28. ibid. XIX, 4. ἐκείνης, pro δι' ἐκείνης χώρας *illac*. Adde Luc. I, 39. XVI, 24. et Act. XIV, 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩΡΑΖΊΝ, vel ΧΟΡΑΖΊΝ, ἡ. *Chorazin*. Est nomen ἄκλιτον urbis, sitae in Galilaea ad mare Galilaeae, quae haud procul a Bethsaida et Capernaumo abfuit. Vide *Cellar*. Geogr. T. II. Lib. III, c. 13. § 30. pag. 414. et *Relandi* Palaestinam Tom. II. Lib. III. p. 536. Olim dicta est חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם *Charoscheth Gentium*. Judd. IV, 2. Nomen ipsum est incertae originis. *Epiphanius* hanc vocem compositam putat ex χώρα *regio* et Ζίν, unde etiam *Henr. Ernestius* Obss. II, 6. eam divisim scribendam judicat χώρα Ζίν, ut in *Philocalia Origenis* reperitur. *Syrus* reddidit ܟܪܘܙܝܢ a ܟܪܙ *promulgavit*, *proclamavit*, q. d. *promulgatio*, vel *promulgatrix*. Alii vero, ut *Lightfootus* in Centur. Chorogr. Matthaeo praemissa cap. 94. pag. 160 seq. Chorazin dictam arbitrantur a voce hebraica חורשין *Choraschin*, quae *loca saltuosa* denotat, quod scilicet loco sita fuerit saltuoso. Commemoratur bis tantum in N. T. Matth. XI, 21. οὐαί σοι Χοραζίν, (al. Χωραζίν, al. Χοραζαΐμ, al. Χοραζαΐν.) et Luc. X, 13. In utroque loco ex usu linguae hebraicae metonymice accipitur pro *incolis illius urbis*.

ΧΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *capio*, ita, ut ad *capacitatem loci* referatur, *capax sum*, *locum habeo*, *tam amplus sum*, *ut capiam*, a χῶρος *locus*, *ager*. Sic legitur in N. T. Marc. II, 2. ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν ut ne loca quidem ante januam omnes illos homines capere potuerint. Joh. II, 6. hydriae χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς quarum singulae tam amplae erant, ut caperent duos, vel tres cados. ibid. XXI, 25. οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία ne mundum quidem libros de his rebus conscribendos capere posse ego putem. Adde Alexandrinos Genes. XIII, 6. καὶ οὐκ ἐχώρει αὐτοὺς ἡ γῆ κατοικεῖν ἅμα. 1 Regg. VII, 25. 37. 2 Paral. IV, 5. χωροῦσα μετρητὰς τρισχιλίους. *Demosthen*. pag. 579. 3. edit. *Reiske* : ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. *Aelian*. V. H. I, 3. οὐ γάρ οἱ χωρεῖ περιλαβεῖν τοσοῦτον τὸ στόμα non tam amplum ipsi est os, ut tantum capiat; ubi videndus *Perizonius*. ibid. II, 41. ἐχώρει τὸν ἰσχυόμενον οἶνον. Idem Histor. Animal. V, 3. Conf. *Elsneri* Obss. Sacras T. I. p. 134 et 297.

2. *abeo*, *secedo*, *tendo*, *proficiscor*, *eo*, *venio*, etiam *redeo*, *revertor*. Matth. XV, 17. πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ omnia nutrimenta, quae ori ingeruntur, in cavum ventris descendunt. *Herodian*. VIII. c. 4. s. 12. ὁ στρατὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρει. *Hippocrat*. de Morb. IV, c. 5. pag. 123. *Aeschin*. *Socr*. Dial. III. 19. *Euripid*. Phoeniss. v. 457 et 707. *Hesych*. χωρεῖν πορεύεσθαι, ὁρμᾶν.

3. neutraliter: *locum habeo*, *admittor*. Joh. VIII, 37. ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν doctrina mea non locum habet apud vos, h. e. non vera fide doctrinam meam amplectimini, seu nullam vim in animis vestris habet et exserit. *Grotius* haec verba ita vertit: quia sermo meus vos non *penetrat* aut *transit* ad vos, ob nimiam nempe duritiem cordis; quo sensu χωρεῖν cum διὰ constructum legitur Sapient. VII, 23. διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν, et v. 24. διήκει καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. I. p. 322. reddi

reddi mavult: *quod sermo meus nihil proficit*, aut *non procedit in vobis.* Nam χωρεῖν quandoque apud Graecos est: *feliciter procedere, successu prospero gaudere, progressus facere.* Sic *Aristophanes* in Pace v. 508. χωρεῖ γέ τοι τὸ πρᾶγμα πολλῷ μᾶλλον, ἄνδρες, ὑμῖν ubi schol. προκόπτει τὸ ἔργον. ibid. 471. *Marc. Antonin.* de Rebus suis Lib. IV, § 25. πείρασον πῶς σοι χωρεῖ, καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος, ubi videndus *Gatakerus.* *Polyb.* Lib. I, c. 36. κατὰ νοῦν ἁπάντων σφίσι κεχωρηκότων cum ex voto omnia cessissent. Alia loca veterum huc pertinentia larga manu dedit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. I. p. 383.

4. χωρεῖν τὶ *sustinere aliquid, sufficere,* vel *parem esse alicui rei, capacem esse alicujus rei.* Matth. XIX, 11. οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον non omnes pares sunt coelibatui, h. e. non omnibus est facultas concessa manendi in coelibatu. Alii vertunt: non omnes haec satis intelligunt; ut χωρεῖν sit, ut latinum *capere: mente assequi, percipere, intelligere.* ibid. v. 12. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω qui sufficit huic rei, abstineat a matrimonio. Respondere videtur χωρεῖν in hac significatione hebraico הָכִיל, Jerem. VI, 11. et Amos VII, 10. Adde *Aelian.* V. H. III, c. 9. τοσοῦτον ἀνδρεῖος, ὅσον αὐτῷ καὶ ἡ ψυχὴ χωρεῖ. *Plutarch.* Caton. Min. pag. 791. οὐδὲ τὸ Κάτωνος φρόνημα χωροῦσι. *Demosthen.* pag. 118. 8. edit. *Reiske:* οὔθ' ὁ Ἑλλὰς, οὔθ' ἡ βάρβαρος χωρεῖ τὴν πλεονεξίαν τἀνθρώπου. *Cicero* pro Milone cap. 32. " capere ejus amentiam civitas, Italia, provinciae, regna non poterant." Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 87. et *Wolfii* Curas Philolog. in N. T. T. I. p. 281.

5. *admitto, recipio, excipio aliquem humaniter ac benevole.* 2 Cor. VII, 2. χωρήσατε ἡμᾶς recipite nos, h. e. locum date admonitionibus ac precibus nostris. Pertinet huc glossa in Glossario Graeco *Alberti* p. 143. χωρήσατε· προσδέξασθε. Alii verba Pauli reddi malunt: *amate me, amore ac benevolentia me amplectimini.* Ita *Chrysostomus* ad h. l. φιλήσατέ με.

6. sequente praepositione εἰς, *pervenio ad aliquid, consequor, particeps fio.* 2 Petr. III, 9. ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι sed ut omnes ad veram mentis immutationem ac emendationem perveniant. Saepius in N. T. non legitur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 423. 449. 898 et 966.

ΧΩΡΊΖΩ, fut. ίσω, *separo, sejungo, quae sunt invicem conjuncta, divello.* Passivum χωρίζομαι *separor vi ab aliquo et invitus.* Medium χωρίζομαι *me ipse separo ab alio,* h. e. *discedo, abeo, me subtraho,* a χωρὶς *sine.* Matth. XIX, 6. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω quae ergo Deus conjunxit, vel invicem conjuncta esse vult, homo ne separet. Sermo autem est h. l. de matrimonii dissolutione. Marc. X, 9. Act. I, 4. παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι praeceperat ipsis, ne abirent Hierosolyma. ibid. XVIII, 1. μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν postea vero cum discessisset Paulus Athenis. ibid. v. 2. διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον, χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης quia Claudius edicto omnes Judaeos Roma exegerat, vel Romam relinquere jusserat. Rom. VIII, 35. et 39. χωρίζειν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ privare amore ac benevolentia Dei. 1 Cor. VII, 10. γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι ne uxor se a marito suo separet. ibid. v. 11. ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ et si jam se separaverit a marito. ibid. v. 15. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω quod si vero maritus non christianus ab uxore christiana se separare vult, separet se. Philem. v. 15. ἐχωρίσθη aufugit. Hebr. VII, 26. κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν sejunctus a peccatoribus, seu, qui morte effugit peccatorum his in terris commercia. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos Levit. XIII, 46. 1 Paral. XII, 8. Prov. XVIII, 1. Sapient. I, 3. σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ Θεοῦ. 2 Macc. V, 21. XII, 12. εἰς

τὰς

τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐχωρίσθησαν. *Arrian.* Epictet. III, 22.

ΧΩΡΙ'ΟΝ, ίου, τὸ, 1. generatim *quemvis locum amplum, quodvis spatium* significat, et est deminutivum a χῶρος *locus*, (*Homer.* Iliad. γ', v. 315. et κ', v. 362.) *ager.* Sic v. c. apud *Demosthenem* p. 1111. 22. edit. *Reiske, spatium, quod taberna foeneratoris in foro occupat,* χωρίον dicitur. 2 Macc. XI, 5. ἐρυμνῷ χωρίῳ loco munito. ibid. XII, 7.

2. *fundus, ager, villa, praedium.* Matth. XXVI, 36. τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ tunc abiit Jesus cum illis in villam, quae dicebatur Gethsemane. Marc. XIV, 32. Joh. IV, 5. πλησίον τοῦ χωρίου, οὗ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ in vicinia praedii, quod Jacobus Josepho filio donaverat. Actor. I, 18. 19. IV, 34. V, 3. 8. XXVIII, 7. ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου erant ibi praedia viro primario illius insulae. Adde *Xenoph.* de Vectigal. IV, 5. Histor. Gr. III, 5. 17. V, 2. 7. *Demosthen.* de Corona c. 79. *Thucyd.* I, c. 106. In versione Alexandrina legitur pro כֶּרֶם *vinea.* 1 Paral. XXVII, 27. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 520. et Tom. II, p. 459.

3. interdum omittitur, v. c. Act. XXVIII, 7. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, sc. χωρίοις, seu τόποις. Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩΡΙ'Σ. Adverbium, significans: 1. *sine, absque.* Construitur cum genitivo. Matth. XIII, 34. καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς parabolis enim semper utebatur in institutione sua. Marc. IV, 34. Luc. VI, 49. χωρὶς θεμελίου nullo fundamento jacto. Joh. I, 3. χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲν nec sine eo quidquam factum est. Similis formula legitur apud *Xenoph.* Memorab. I, 1. 34. Rom. III, 21. 28. IV, 6. VII, 8. 9. X, 14. 1 Cor. IV, 8. χωρὶς ἡμῶν sine nobis, h. e. ita, ut nihil conferremus ad hanc felicitatem vestram. ibid. XI, 11. Philipp. II, 14. 1 Tim. II, 8. V, 21. Philem. v. 14. Hebr. VII, 7. 20. 21. IX, 7. 18. 22. 28. X, 28. XI, 6. 40. χωρὶς ὑμῶν nobis relictis. ibid. XII, 8. 14. Jacob. II, 20. 26.

2. *praeter, excepto.* Matth. XIV, 21. et XV, 38. χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων exceptis mulieribus et parvulis. 2 Cor. XI, 28. χωρὶς τῶν παρεκτὸς, scil. γινομένων, praeter ea, quae extrinsecus accidunt. Hebr. IV, 15. χωρὶς ἁμαρτίας peccato excepto. Hinc χωρὶς δὲ apud Graecos notat: *praeterea vero,* v. c. *Thucydidem* II, c. 13. III, c. 17. Conf. quoque *Vigerum* de Idiotismis L. Graecae p. 653. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 209.

3. *seorsim, separatim.* Joh. XV, 5. χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν separati a me nihil efficere potestis, collat. v. 4. ibid. XX, 7. ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον sed seorsim in aliquo loco convolutum. Ephes. II, 12. χωρὶς Χριστοῦ alieni a religione christiana. Conf. *Spanhemium* ad *Callimachi* Hymn. in Pallad. v. 59. pag. 673. edit. *Ernesti.* Saepius in N. T. non legitur.

ΧΩ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, *Chorus.* Nomen venti, inter occidentem et septentrionem spirantis, quia nobis Nordwest *North-west* dicitur. Nomen habet ἀπὸ τοῦ χωρεῖν (*Suid.* χωρεῖν· πορεύεσθαι, ὁρμᾶν) quod cum impetu ac vehementia eat et semper procellosus sit. Latine *Corus* seu *Caurus* dicitur. Caurum esse ex ventis frigidissimis (unde *frigora Cauri* apud *Virgil.* Georg. I, 356.) et grandines inferre, testatur *Plinius* H. Nat. XVIII, 34. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 641. *Salmasii* Exercitt. Plinian. p. 1260. et *Cellarii* Geogr. Lib. I, c. 8. § 4. p. 29. et § 16. p. 34. In N. T. semel tantum commemoratur Act. XXVII. 12. ubi tamen plaga coeli, a qua Chorus flat, intelligenda est.

Ψ.

ΨΑ'ΛΛΩ, fut. αλῶ, 1. proprie: *tango, leni motu percutio,* i. q. ψάω *tango.* Sic v. c. apud *Euripid.* ψάλλειν τὰς χορδὰς est: *tangere chordas, sed ita tangere, ut simul leni quodam motu percutias,* et apud *Suidam* usurpatur quoque de *nervis, quibus arcus est intentus.* Adde Alexandrinos 1 Sam. XVI, 23. XVIII, 10. Conf. *Stephani* Thesaurum L. Gr. T. IV, p. 694.

2. omisso accusativo χορδὰς, *fidibus, vel, aliis instrumentis musicis cano, psallo, citharam,* seu *lyram pulso.* *Suid.* ψάλλειν· τῷ ἄκρῳ τῶν δακτύλων τῶν χορδῶν ἅπτεσθαι. Hinc ψαλτήριον *psalterium,* instrumentum musicum quod digitis pulsatur, citharae non absimile. Chaldaice vocatur פְּסַנְטֵרִין. Dan. III, 5. 7. 10. 15. In hac significatione respondet apud Alexandrinos hebraico נִגֵּן *pulsavit fides,* aut *instrumentum, ad instrumentum musicum cecinit.* 1 Sam. XVI, 16. 17. 18. 2 Regg. III, 15. Psalm. LXVIII, 25. et זִמֵּר *cecinit voce vel instrumento.* Ps. CV, 32. LXVIII, 4. 35. XXVII, 6.

3. *assa voce cano,* et speciatim: *hymnos cano, Deum laudo et celebro.* Rom. XV, 9. διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ ideo te celebrabo inter gentes et laudes tuas canam. 1 Cor. XIV, 15. ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ carmen Deo dicam, spiritu divino afflatus, sed hymnum etiam canam mente mea. Ephes. V. 19. ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ non tam voce et fidibus, quam animo ac mente colite et celebrate Christum. Jacob. V, 13. εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω si quis bono animo est, hymnos canat. Saepius in N. T. non legitur. Adde Alexandrinos 2 Sam. XXII, 50. ἐξομολογήσομαί σοι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Ps. VII, 7. IX, 2. 11. XXIX, 15. ὅπως ἂν ψαλῇ σοι ἡ δόξα μου. ib. XXXIII, 2. LXXI, 22. ψαλῶ σοι ἐν κιθάρᾳ. *Hesych.* ψάλλειν· ᾄδειν ᾄσματα, τίλλειν, (*Suid.* ψαλλομένη, τιλλομένη.) κινεῖν. Conf. *Spanhemii* Obss. in *Callimach.* p. 55 et 469. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 255 seq. et *Bergleri* not. ad *Alciphron.* Epist. p. 70.

ΨΑΛΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *tactus, pulsatio,* et speciatim: *fidium pulsatio, fidium cantus, citharae sonitus.* Est verbale a prima persona perf. pass. ἔψαλμαι, verbi ψάλλω, quod vide supra. Sic legitur apud Alexandrinos Amos V, 23. καὶ ψαλμὸν ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι. 1 Sam. XVI, 18. εἰδότα τὸν ψαλμὸν scientem fides pulsare. Schol. *Aristophan.* in Aves v. 218. ψαλμός· κυρίως ὁ τῆς κιθάρας ἦχος. Conf. *Spanhemii* Obss. in *Callim.* p. 55.

2. *instrumentum musicum, quod pulsatur, cithara,* i. q. ψαλτήριον. Psalm. LXXXI, 2. λάβετε ψαλμὸν (זִמְרָה) καὶ δότε τύμπανον. ibid. XCVIII, 5. φωνῇ ψαλμοῦ. Job. XXI, 12.

3. *carmen, numeris et caesuris, arte confectis, constans, et tam voci humanae, quam instrumentis musicis accommodatum, canticum, hymnus. Cyrilli* Lexic. MS. Brem. ψαλμός· λόγος μουσικὸς, ὅταν εὐρύθμως κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους πρὸς τὸ ὄργανον κρούηται. 1 Cor. XIV, 26. ubi ψαλμὸς hymnum significat, quem spiritus sanctus hominibus suggerit. Speciatim vero in N. T. hoc vocabulum de *collectione hymnorum* adhibetur, *qui in V. T. codice sub nomine* תְּהִלִּים *reperiuntur,* v. c. Luc. XX, 42. XXIV, 44. Act. I, 20. XIII, 33. Ephes. V, 19. Coloss. III, 16. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 829. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΕΥΔΑ'ΔΕΛΦΟΣ, ου, ὁ, *falsus frater,* h. e. *Christianus falsus et simulator, qui se falso Christianum dicit,* ex ψεύδω *fallo,* et ἀδελφὸς *frater, Christianus.* Bis tantum in N. T. legitur. 2 Cor. XI, 26. κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, ubi

men nonnulli non tam Christia-
mulatos intelligunt, quam eos,
aternum affectum simulant, utut
animo odium maximum fo-
et alant. Galat. II, 4. διὰ δὲ
παρεισάκτους ψευδαδέλφους propter
ianos nimium judaizantes, qui
se in Christianorum coetus in-
erant.

ΥΔΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, ου, ὁ, *pseu-*
olus, falsus apostolus, qui se a-
um, seu doctorem a Christo con-
um esse mentitur, ex ψεύδω *men-*
et ἀπόστολος *legatus, doctor, a*
o constitutus, quod vide supra.
l tantum in N. T. legitur 2 Cor.
3. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι hi
falso sibi apostolorum nomen
ant.

ΥΔΗΣ, έος, ὁ, ἡ, *mendax, fallax*,
, a ψεύδω *fallo, mentior*. Τὸ ψευ-
ndacium, falsitas. Ter tantum
. T. legitur. Actor. VI, 13.
ρες ψευδεῖς testes falsi et suborna-
poc. II, 2. καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευ-
. e. λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους,
α ὄντας. ibid. XXI, 8. καὶ πᾶσι
υδέσι et omnibus, qui mendacio
antur. Alexandrini usi sunt hac
pro אִישׁ כָּזָב *vir mendacii, men-*
Proverb. XIX, 22. כָּזָב *menda-*
Prov. XXI, 28. μάρτυς ψευδὴς
ται. et כַּחַשׁ idem, Nahum III,
aliis similibus vocabulis, quae in
mii et *Kircheri* Concordantiis
ta reperiuntur. *Thucyd.* IV,
Plutarch. de discrim. adul. et a-
. 65. A.

ΥΔΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ, ου, ὁ, *fal-*
ctor, qui falsa dogmata religioni
ianae admiscet, fovet, disseminat,
pugnat, aut *qui sibi veri docto-*
ristiani titulum falso arrogat, ex
fallo, mentior, et διδάσκαλος *doc-*
nagister. In N. T. semel tan-
legitur 2 Petr. II, 1. ὡς καὶ ἐν
ονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρ-
σιν αἱρέσεις ἀπωλείας quemadmo-
tiam inter vos erunt falsi docto-
qui falsa et perniciosa placita
subdole et clam docebunt ac disseminabunt. Vide ad h. l. S. V. *Pottium*.

ΨΕΥΔΟΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1. proprie: *falsiloquus*, (*Plaut.* Mil. Glor. II, 2. 36.) *falsidicus, mendax*, quibus vocabulis in *Gloss. Vett.* explicatur, ex ψεύδω *fallo, mentior*, et λόγος, quod est a λέλογα, praet. med. verbi λέγω *dico*. *Aristoph.* Ran. 1569. Hinc ψευδολογία *mendacium, verba falsa*, apud *Demosthenem* p. 933. 20. et 1098. 20. edit. *Reiske*. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 334 seq.

2. *falsus doctor, qui falsa docet pro veris, qui sibi doctoris titulum falso arrogat*, i. q. ψευδοδιδάσκαλος. Sic semel tantum in N. T. legitur 1 Tim. IV, 2. ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων decepti simulatione falsorum doctorum, nempe judaizantium, coll. v. 1 et 3.

ΨΕΥΔΩ, fut. ψεύσω, aor. 1. ἔψευσα, et medium ψεύδομαι, fut. ψεύσομαι, *frustro, decipio, fallo, fraudo, mentior, falsum dico, dolose ac injuste ago, male et simulate me gero*, a ψεῦδος *mendacium, falsum, fraus, dolus*, quod vide infra. Matth. V, 11. ψευδόμενοι falso. Act. V, 3. ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ut decipere vel fallere nos conareris, qui sumus spiritu divino instructi. Verba enim, actum denotantia, non solum apud Hebraeos, sed etiam apud profanos Scriptores de *conatu* tantum et *consilio* haud raro sunt explicanda, ut multis exemplis docuit *Wesseling*. ad *Diodor. Sicul.* XIII, 3. Act. V, 4. οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ non tam homines, quam ipsum Deum fallere conatus es. Rom. IX, 1. οὐ ψεύδομαι verissima dico. 2 Cor. XI, 31. Galat. I, 20. Coloss. III, 9. μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους ne calumnias et criminationes contra vos invicem proferte, seu: estote veracitatis studiosi. 1 Tim. II, 7. ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι per Christum vobis affirmo, me vera dicere. Hebr. VI, 18. ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεὸν per quas Deus fallere non potest. Jacob. III, 14. μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας

ne gloriemini mentientes contra veritatem. 1 Joh. I, 6. ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν mentimur nec veracitatis studiosi sumus. Apoc. III, 9. Saepius in N. T. non legitur. Apud Alexandrinos interpretes, in quorum versione mox cum dativo, mox cum accusativo constructum reperitur, respondet hebraico כִּזֵּב *mentitus est, negavit*, Ps. LXXVII, 10. LXXXVIII, 34. Ies. LVII, 11. et כִּחֵשׁ *mentitus fuit, negavit, abnegavit.* Deut. XXXIII, 29. Ps. XVII, 49. Jerem. V, 12. Adde *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 16. *Herodian.* II, c. 7. s. 2. εὑρίσκετό τε καὶ τοὺς στρατιώτας ψευσάμενος καὶ ἀπατήσας. ibid. cap. 11. s. 12. Alia loca dedit *Schwarzius* in Commentariis Critt. L. Gr. p. 1437. *El. Palairet.* in Obss. Philol. p. 285. *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. III, 60. p. 574 seq. edit. *Fischeri* et *Wetstenius* *N. T.* T. II. p. 482.

ΨΕΥΔΟΜΑ'ΡΤΥΡ, ος, ὁ, *falsus testis, qui falsum testimonium perhibet, testis subornatus*, a ψεύδω, vel ψεύδομαι *decipio, fallo, mentior*, et μάρτυς *testis*. Ter tantum in N. T. legitur. Matth. XXVI, 60. πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων etiamsi multi falsi testes accessissent. ibid. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον tandem duo falsi testes surrexerunt, qui eum ita calumniabantur. 1 Cor. XV, 15. εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ essemus autem falso sic dicti testes Dei, h. e. a Deo constituti, coll. Luc. XXIV, 48. Act. I, 22. II, 32. etc.

ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *falsum testimonium dico, falsa testor, calumnior*, a ψευδομάρτυς, quod vide supra. Matth. XIX, 18. οὐ ψευδομαρτυρήσεις ne falsum testimonium dicas, vel: *ne calumniator*. Marc. X, 19. XIV, 56. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ multi vero falsa testabantur adversus eum. ib. v. 57. Luc. XVIII, 20. Rom. XIII, 9. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini habent pro עָנָה *respondit, testificatus, contestatus est*. Exod. XX, 16. Deut. V, 18. Adde Histor. Susann. v. 62. *Demosthen.* p. 851. 13. edit. *Reiske* et *Pollucis* Onom. VII, 153.

ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙ'Α, ας, ἡ, *falsum testimonium*, sive in *judicio* dicatur, sive in *vita communi*, *criminatio*, a ψευδομάρτυς, quod vide. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XV, 19. ψευδομαρτυρίαι. ibid. XXVI, 59. ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ collegerunt studiose falsa testimonia contra Jesum. In *Demosthene* saepius haec vox obvia est, ut docuit *Reiske* in Indice Graecitatis Demostheneae p. 807.

ΨΕΥΔΟΠΡΟΦΗ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1. proprie: *pseudopropheta, falsus propheta, qui se prophetam mentitur, cujus praedictiones sunt irritae et vanae*, a ψεύδομαι et προφήτης *propheta*. Luc. VI, 26. κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν idem enim fecerunt falsis prophetis majores eorum. Act. XIII, 6. ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον falsum prophetam e Judaeis. 2 Petr. II, 1. ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ erant autem praeter veros prophetas (cap. I, 21) inter Israelitas etiam homines, qui falso prophetarum nomen sibi arrogaverant. In eadem significatione aliquoties legitur pro hebraico נָבִיא. Jerem. VI, 13. XXVI, 7. 8. 11. 16. XXVII, 7. XXVIII, 1. XXIX, 1. 8. Zachar. XIII, 2.

2. *quilibet falsus doctor, qui se legatum divinum et interpretem voluntatis divinae esse mentitur*. Matth. VII, 15. XXIV, 11. 24. Marc. XIII, 22. 1 Joh. IV. 1. ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον multi enim falsi doctores exierunt in mundum. Apoc. XVI, 13. XIX, 20. ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης, ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ. ibid. XX, 10. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΕΥ͂ΔΟΣ, εος, τὸ, 1. proprie et generatim *omne mendacium, omnem sermonem, a vero aberrantem*, notat, *falsiloquia*

: *quaelibet*, v. c. *falsos rumo- aliis sparsos*, *falsa juramenta*, *m falsam* etc. a ψεύδομαι, quod pra. Sic legitur in N. T. Eph. διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε propterea abstineatis ab om- ιendaciis, et fraudibus, et ve- studete. 1 Joh. II, 27. καὶ στι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος. Conf. upra ad vocem χρίσμα dicta Ps. V, 6. ἀπολεῖς πάντας τοὺς ες τὸ ψεῦδος. Hos. IV, 1. Sirac. :. 14. XX, 24. LI, 3.

ciatim: *doctrina falsa et spu-* Thess. II, 11. εἰς τὸ πιστεῦσαι ῷ ψεύδει ut decipiantur doctri- ia falsorum doctorum. 1 Joh. καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας non posse falsam doctrinam ina veritate consistere.

mentum, *fictio*, *quod non tale 'e esse perhibetur*, *vanitas*, *om- s*, *dolus et impostura. Hesych.* ἀπάτη, πλάνη. 2 Thess. II, 19. ίοις καὶ τέρασι ψεύδους et mira- sis, meris praestigiatorum ar- o consilio excogitatis, ut ho- ecipiantur. Respondet autem n hac significatione hebraico erem. XIV, 14. Adde Ezech.

. Hinc

: *idola gentilium eorumque cul- nagines* ψεῦδος dicuntur. Rom. ἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ·ῷ ψεύδει, h. e. qui veram Dei ι falsarum et ineptarum (ad scil. Dei naturam exprimen- maginum vanitate permuta- t recte hunc locum interpre- t *Koppius*. Sic etiam in V. T. ; nomen idolorum eorumque ιm, adjuncta vanitatis notione. es. XLIV, 20. Jerem. III, 10. 15. XXIII, 14. Vide etiam Curas Philol. in N. T. T. II,

ositas, *scelus*, quemadmodum ιrio ἀλήθεια *sanctitatem et inte- ι vitae ac puritatem ab omni* significat. Joh. VIII, 44. ὅταν ψεῦδος si perverse agit. Oppo- nitur h. l. τῷ ψεῦδος ἡ ἀλήθεια. Apoc. XXI, 27. ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος. ibid. XXII, 15. καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος et omnis, qui delectatur vitiositate ejusque studiosus est. Cf. *Hombergii* Parerga Sacra p. 195. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΕΥΔΟΧΡΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, *pseudo- christus*, *qui Christum in mundum ven- turum se mentitur et Messiae nomen falso sibi arrogat*, ex ψεύδω et Χριστὸς *Christus*. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. XXIV, 24. ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι existent enim falsi Christi. Statim post mortem Christi et exci- dium Hierosolymitanum multos exti- tisse, qui Messiae nomen falso sibi arrogarent et populo judaico libera- tionem a potestate Romanorum pro- mitterent, docuit ad h. l. *Grotius*. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 500 seq. Cf. etiam *Wolfii* Bibl. Hebr. T. II. Marc. XIII, 22.

ΨΕΥΔΩΝΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *falso no- minatus*, *mendax nomine*, *nomen suum mentiens*, *non respondens nomini suo*, *nomen vere non habens*, ex ψεῦδος *men- dacium*, et ὄνομα *nomen*. Semel tan- tum in N. T. legitur 1 Tim. VI, 20. καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως. Nihil vero aliud per ψευδώνυμον γνῶσιν intelligendum est, quam *theologia ju- daica*, *qualis erat apostolorum aetate*, *multis modis depravata ac corrupta*, *quae adeo non amplius digna erat di- vinae doctrinae nomine*. Cf. S. Ven. *Tittmann*. Tract. de Vestigiis Gnos- ticorum in N. T. frustra quaesitis p. 137 seq. qui multis docuit, Paulum ad Gnosticorum doctrinam hic nullo modo respicere potuisse, cum Gnos- tici aevo apostolico longe posteriores fuerint. Caeterum vox ψευδώνυμος sae- pius est apud Scriptores graecos ob- via, v. c. apud *Plutarch*. de Fratr. Amore p. 479. E. φιλόσοφος ψευδώνυ- μος. *Sext. Empir.* adv. Grammat. I, 5. 98. *Aeschyl.* Prometh. Vinct. 716. ποταμὸν οὐ ψευδώνυμον. Schol. τῷ ὀνόμα- τι ἡ πρᾶξις συνᾴδουσά ἐστι. *Philo* de Vita Mosis Tom. II. pag. 161. 6. et 166. 12.

ΨΕΥ͂ΣΜΑ, τος, τό. Vocabulum, rarius obvium apud Scriptores graecos, quod non solum *mendacium*, *falsum*, *fictionem* notat, sed etiam, ut graecum ψεῦδος, *omne, quod a vero, recto et honesto alienum est, impietatem, vitiositatem et scelera, ac flagitia omnis generis.* Est verbale a praet. pass. ἔψευσμαι, verbi ψεύδω *fallo*. Semel tantum in N. T. legitur Rom. III, 7. εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ quodsi vero vitiositate mea veracitati et benignitati divinae declarandae occasio praebetur, i. q. v. 5. εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι. Conf. etiam v. 8. *Koppius* ad h. l. ψεῦσμα de *idololatria* interpretari mavult. Caeterum hoc vocabulo etiam usus est *Symmach.* Job. XIII, 4. Ps. LX, 3. et *Aquila* et *Theodot.* Prov. XXIII, 3. pro vocabulis hebraicis כָּזָב et שֶׁקֶר. *Thom. M.* p. 927. ψεῦδος λέγε, οὐ ψεῦσμα, εἰ καὶ ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ ἅπαξ. καὶ τί τούτου τραγικώτερον ψεῦσμα. Vide ad h. l. interpretes, qui docuerunt, ψεῦσμα reperiri quoque apud *Lucianum* T. I. p. 94. *Aristidem* T. II. p. 335. *Philonem* p. 409. et alios.

ΨΕΎΣΤΗΣ, ου, ὁ, 1. *mendax, qui fallit et ludificatur alios sermone et facto, fallax, perfidus, qui fidem datam non servat.* Est verbale ab ἔψευσται, 3. pers. praet. pass. verbi ψεύδω *fallo*. Joh. VIII, 55. et si negarem, me eum nosse, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης; aeque ac vos mendax essem. Rom. III, 4. γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης si vel omnes homines perfidi fierent fidemque datam fallerent, tamen Deus verax maneret. 1 Tim. I, 10. ψεύσταις mendacibus, qui falsos rumores de aliis spargunt, jusjurandum fallunt, falsum testimonium coram judice contra alios edunt etc. Tit. I, 12. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται Cretenses semper sunt mendaces et dolosi. Cf. supra dicta ad vocabulum Κρής. 1 Joh. I, 10. ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν mendacem facimus ipsum, nempe Deum, auctorem religionis christianae, in qua diserte traditur, omnes homines peccatores esse. ibid. II, 4 et 22. ubi ὁ ψεύστης est i. q. ἀντίχριστος, v. 18. *falsus doctor, impostor*. ibid. IV, 20. V, 10. ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν agit, quasi mendax sit Deus. Adde Alexandrinos Prov. XIX, 22. Psalm. CXVI, 11. Sirac. XV, 8. XXV, 4.

2. *impius, scelestus.* Sic legitur in N. T. Joh. VIII, 44. ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ uti enim ipse scelestus est, ita etiam est omnis vitiositatis auctor. Conf. supra ad vocem ψεῦδος. Saepius in N. T. non reperitur.

ΨΗΛΑΦΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1. proprie: *contrecto, palpo, tango*, et κατ' ἐξοχὴν de *contrectatione et palpatione* usurpatur, *qua quis explorare et detegere aliquid allaborat*, ex ψάλα, quod est a praet. med. ἔψηλα, verbi ψάλλω *tango*, et ἀφάω, ῶ, *contrecto, tango.* Luc. XXIV, 39. ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε contrectate me et aspicite. Hebr. XII, 18. ψηλαφωμένῳ ὄρει ad montem terrestrem, visibilem, qui tangi poterat, qualis erat mons Sinai, quem contrectare Israelitis interdictum erat. Exod. XIX, 12. 13. coll. Hebr. XII, 20. *Schoettgenio* et aliis ὄρος ψηλαφώμενον mons tactus est idem, quod *mons fumans*, ex hebraismo, ubi montes, a Deo tacti, fumare dicuntur, v. c. Ps. CIV, 32. CXLIV, 5. coll. Exod. XIX, 18. ita, ut antecedens positum sit pro consequente. 1 Joh. I, 1. ὁ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν quod manus nostrae tetigerunt. In versione Alex. legitur pro מָשַׁשׁ et in Pih. מִשֵּׁשׁ. Deut. XXVIII, 29. (καὶ ἔσῃ ψηλαφῶν μεσημβρίας, ὡσεὶ ψηλαφήσαι ὁ τυφλὸς ἐν τῷ σκότει. De coecis, qui palpando viam quaerunt, legitur etiam Ies. LIX, 10. ubi hebraico נְגַשְׁשָׁה respondet.) Job. V, 14. et pro מוּשׁ Hiph. הֵמִישׁ. Genes. XXVII, 12. 21. 22. Judd. XVI, 27. Ps. CXV, 7. Adde *Homer.* Odyss. ι, v. 416. χερσὶ ψηλαφόων, coll. *Dionys. Halic.* περὶ συνθέσεως § 15. *Aristoph.* Concionatr. v. 314. et in

in Pace v. 690. *Eustathius* in *Homer.* Iliad. ζ, v. 80. ψηλαφᾶν musicum verbum esse testatur et significare: *chordas extremis digitis, iis oberrando, tangere.* Eandem vocem etiam de *equis* adhiberi apud Graecos, tradit *Pollux* Onom. I. c. 11. s. 1. Conf. *Piersonum* ad *Moeridem* p. 421. Caeterum a ψηλαφάω descendit ψηλάφησις *contrectatio, palpatio,* Sapient. XV, 15. et ψηλαφητὸς *palpabilis,* apud Alex. Exod. X, 21. et *Aquilam* Ezech. XV, 10.

2. *palpando inquiro et invenio,* et metaphorice: *certo et perspicue cognosco, et intelligere aliquid allaboro.* Sic legitur in N. T. Act. XVII, 27. εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν (aeolice pro ψηλαφήσαιεν, quae aoristi forma apud Atticos saepissime occurrit, v. c. ἀναβλέψειας, *Aristoph.* Plut. v. 95. νομίσειαν, *Xenoph.* Mem. III, 3. 14. τολμήσειαν, ibid. III, 9. 2. πιστεύσειαν, ibid. IV, 4. 17. Vide Cel. *Fischeri* Animadverss. ad *Welleri* Grammaticam Gr. p. 198.) αὐτὸν καὶ εὕροιεν ut ad certam et idoneam illius cognitionem verumque cultum pervenirent. *Syrus* transtulit: ut pervestigarent et ex creaturis ejus cognoscerent ipsum. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 449. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 828. et *Stephani* Thesaurum Ling. Gr. T. I. p. 505. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΗΦΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *calculis numero, computo, supputo,* a ψῆφος *calculus,* vel *lapillus.* Calculis autem utebantur veteres ad rationes subducendas, ut vel e *Theophrasti* Char. cap. 14. et *Diog. Laërt.* I. Sect. 59. constat.

2. generatim: *computo, supputo,* i. q. λογίζομαι. Sic bis tantum in N. T. legitur. Luc. XIV, 28. καὶ οὐ πρῶτον ψηφίζει τὴν δαπάνην; nonne prius sumtus diligenter computabit, aut rationes subducet sumtuum? Apoc. XIII, 18. ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν computet numerum. Conf. *Aquilae* reliquias Ps. XLVII, 13. ubi hebraico סָפַר respondet. *Arrianus* Diss. I, c. 10. p. 112. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 754.

ΨΗ͂ΦΟΣ, ου, ἡ, 1. proprie: *calculus, lapillus, ad ripam fluminis reperiri solitus, modo niger, modo albus,* i. q. ψηφίς, apud *Symmachum* Prov. XXX, 27. Sic legitur apud Alexandrinos Thren. III, 16. καὶ ἐξέβαλε ψήφῳ ὀδόντας μου. Exod. IV, 25. usurpatur de cultello lapideo (צֹר), quo Zipora circumcidit filium. Sirac. XVIII, 10. ὡς σταγὼν, καὶ ψῆφος ἄμμου. Hinc ψηφολογέω *lapillis sterno.* Tob. XIII, 17. *Incertus* Cantic. III, 10. Jam quia antiquissimi Graeci, maxime Athenienses, his lapillis uti solebant in sententiis ferendis in judiciis, ita, ut albis lapillis affirmarent et absolverent, nigris autem negarent et condemnarent, accidit, ut ψῆφος

2. non solum *calculum, quo suffragium ferebatur,* et postea, mutata suffragiorum ferendorum ratione, nomine tamen remanente, *quicquid adhibetur ad suffragium ferendum,* vide *Aelian.* V. H. XIII, 38. *Pollucis* Onom. VIII, 10.) significaret, sed etiam de *ipso suffragio,* de *ipsa sententia, quam aliquis fert,* adhiberetur. Sic legitur in N. T. Act. XXVI, 10. ἀναιρουμένων δὲ αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον eorum supplicium probavi, seu condemnavi suffragio meo. *Aelian.* V. H. I, 34. οὐκ ἐχρῆναι τὴν καταδικάζουσαν ἀγαγεῖν ψῆφον. *Thucyd.* I, c. 40. ψῆφον προσθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν. ibid. III, c. 82. μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως. Conf. *Reiskii* Indicem Graecit. Demosthen. 808. Sic etiam ψηφίζεσθαι, quod proprie *lapillum suffragii in urnam conjicere* (*Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 6.) significat, generatim quoque notat: *decernere,* v. c. apud *Aelian.* V. H. II, 19. V, 12 et 17. et XIV, 1. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 1. 21.

3. *testa,* vel *calculus, quo in sortibus utebantur veteres, et qui nomine sortientis insignitus erat.* Sic sumi videtur Apoc. II, 17. καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων et dabo ipsi calculum album et in illo

inscriptum nomen novum, quod omnes ignorant, praeter eum, qui accepit. Sermonem h. l. esse de *sortium calculis, nominibus sortientium insignitis*, docuit *Elsnerus* Obss. Sacr. T. II, p. 441. *Sam. Petitus* Varr. Lectt. c. 8. cum quibus conferendus est *S. F. Dresigius* in Diss. Phil. de Usu Alborum Calculorum apud Veteres ad Apoc. II, 17. Lips. 1731. 4. Sortitio autem saepe fiebat apud veteres in deligendis magistratibus, judicibus aliisque personis ad publicas functiones. Vide *Cicer.* de Divinat. II, c. 41. et pro Planc. c. 22. Caeterum de vario usu formulae δοῦναι τὴν ψῆφον docte disputavit *Marklandus* ad *Lysiam* p. 574. Aliam loci laudati Apoc. interpretationem haud improbabilem dedit *Eichhornius* in Commentario ad h. l. Vol. I. p. 105 seq. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΙΘΥΡΙΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *insusurratio, mussitatio, susurrus.* Est verbale a prima pers. perf. pass. ἐψιθύρισμαι, verbi ψιθυρίζω *susurro, mussito, aliquid in aures alicui insusurro. Aelian.* V. H. IX, 17. εἴ ποτε, παριόντος αὐτοῦ, ὑπὲρ αὐτοῦ τι ψιθυρίσαιεν Alexandrini 2 Sam. XII, 19. καὶ συνῆκε Δαβὶδ, ὅτι οἱ παῖδες αὐτοῦ ψιθυρίζουσι. *Hesych.* ψιθυρίζει· εἰς τὸ οὖς ἠρέμα διαλέγεται.

2. speciatim et κατ' ἐξοχὴν *ei* tribuitur, *qui clam in aurem alteri rumores iniquos de praesente aliquo insusurrat, qui aliquem clam calumniatur. Suid.* ψιθυρίζει· διαβάλλει. Idem: ψιθυρισμός· ἡ τῶν παρόντων κακολογία παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ. *Cyrilli* Lexicon MS. Brem. ψιθυρισμός· ἀπαῤῥησίαστον φθέγμα, καὶ λαθραία κακολογία. Sic semel tantum in N. T. legitur 2 Cor. XII, 20. ubi diserte a καταλαλιὰ distinguitur, de qua voce supra dictum est. Eodem modo ψιθυρίζειν usurpatum reperitur apud Alex. Ps. XL, 8. et Sirac. XII, 20. XXI, 30.

ΨΙΘΥΡΙΣΤΗ'Σ, οῦ, ὁ, 1. proprie: *susurrator, mussitator, qui vocem summittit et premit et obscurius loquitur,* i. q. ψίθυρος. Est verbale ab ἐψιθύρισται, tertia pers. perf. pass. verbi ψιθυρίζω, quod vide sub ψιθυρισμός.

2. speciatim ita dicitur, *qui clam calumnias de aliis, maxime praesentibus, spargit, et aliis detrahit, occultus delator, obtrectator secretus*, quem nos einen Ohrenbläser *a secret slanderer* vocare solemus. Sic semel tantum in N. T. legitur Rom. I, 30. ubi ψιθυρισταὶ a καταλάλοις distinguuntur, ut 2 Cor. XII, 20. ψιθυρισμὸς a καταλαλιά. *Theodoretus* ad h. l. ψιθυριστὰς esse inquit, τοὺς πρὸς τὸ οὖς διαλεγομένους, καὶ παρόντας τινὰς κακῶς ἀγορεύοντας. Conf. etiam *Casaubonum* ad *Theophr.* Char. c. III. Eandem significationem habet quoque ψίθυρος, Sirac. V, 16. XXVIII, 14. *Thom. M.* p. 927. ψίθυρος· οὐ ψιθυριστής. ubi videndus *Oudendorpius*. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 28.

ΨΙΧΙ'ΟΝ, ου, τὸ, *parva mica, frustulum, fragmentum deciduum*, speciatim *frustulum panis friati*. Est deminutivum a ψίχη *mica, frustulum,* (*Hesych.* ψίχαι· αἱ ἀποπίπτουσαι τῶν ἄρτων τεμνομένων ψιχία.) quod est a ψὶξ, χὸς, ἡ, *mica*, hoc vero a ψίω, idem quod λεπτύνω *comminuo*. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XV, 27. τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων, τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν canes vescuntur frustulis, quae cadunt e mensa dominorum suorum. Marc. VII, 28. ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων edunt micas deciduas a pane liberorum. Luc. XVI, 21. *Aelian.* V. H. XIII, 26. fragmenta decidua a pane τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ ἄρτου θρύμματα vocat. Judaei ea vocant נְשׁוֹרִין et פֵּרוּרִין. Conf. *Buxtorfii* Lexicon Talmud. et Rabbin. p. 1406 et 1845. Alias vocantur *analecta*, v. c. apud *Martial.* VII. Epigr. 19. Vide etiam interpretes ad *Petron.* c. 34. p. 135. et *Brodaeum* ad Epigrammata p. 226.

ΨΥΧΗ', ῆς, ἡ, 1. proprie: *halitus, exhalatio quaevis,* (Alex. Job. XLI, 13.) speciatim vero: *anima, spiritus pulmonum, halitus vitalis et animalis, qui*

qui ore et naribus ducitur et emittitur, et cujus respiratio causa vitae est, qui etiam interdum in N. T. πνεῦμα vocatur, a ψύχω *spiro*. Luc. XII, 20. ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ hac ipsa nocte anima a te repetetur. Act. XX, 10. ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν nam halitus vitalis adhuc in eo est. 1 Cor. XV, 45. ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν primus homo Adamus respirando vivere coepit. Apoc. VIII, 9. καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων, τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, (scil. ὄντων) τὰ ἔχοντα ψυχάς. Respondet autem ψυχὴ in hac significatione hebraico נֶפֶשׁ. Genes. I, 20. ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν. ibid. v. 30. καὶ παντὶ ἑρπετῷ, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς. ibid. II, 7. XXXV, 18. ἐν τῷ ἀφιέναι αὐτὴν τὴν ψυχήν.

2. *anima*, seu *ipsa illa pars essentialis*, ut vulgo vocatur, *qua vivit, sentit ac movetur homo aeque ac caetera animantia, quae inde nomen habent*, quae a graecis Scriptoribus aeque diligenter a πνεῦμα distinguitur, ac Latini *animum* et *animam*, certe in plerisque locis (quorum nonnulla collegit *Gesnerus* in Thesauro L. L. sub utraque voce) recte distinguere solent. Hanc animam morte carere et post fata quoque superstitem in loco quodam subterraneo versari, interdum etiam circa domos ac sepulcra errare, persuasum sibi habebant non solum gentiles, (conf. *Servium* ad *Virgilii* Aen. X, v. 487.) sed etiam Judaei, ut docent multa V. T. loca, ubi נֶפֶשׁ de *defunctorum animis* usurpatum legitur. Ad hanc vero significationem vocis ψυχὴ e N. T. commode referri possunt loca sequentia: Act. II, 27. ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου non enim relinques animam meam in inferno. ibid. v. 31. ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου. 1 Petr. IV, 19. ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν Deo benigno ac summo creatori commendent animas suas, quas ei acceptas referunt. Sermo autem est h. l. de iis, qui propter religionem christianam adversa patiuntur et mortem subeunt, quorum animae Apoc. VI, 9. vocantur αἱ ψυχαὶ τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν, ἣν εἶχον, et XX, 4. αἱ ψυχαὶ τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Alio sensu formula παρατιθέναι τὴν ψυχὴν, nempe pro δοῦναι τὴν ψυχὴν, legitur apud *Homer*. Odyss. γ', v. 74. ubi vid. Schol. min. et *Tyrtaeum* de Virtut. Bell. 18. C. Adde Alexandrinos 1 Regg. XVII, 21. ἐπιστραφήτω δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου τούτου. Ps. XV, 10.

3. per metonymiam causae pro effectu: *vita*, quia anima est causa vitae. Matth. II, 20. ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου insidiantes vitae pueri. ib. VI, 25. μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν ne nimium solliciti sitis de sustentanda vita vestra; et paulo post: οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς; nonne vita pluris est quam victus? ibid. X, 39. ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτὴν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτὴν qui vitam abnegatione meae doctrinae conservare studet, privabitur felicitate aeterna; qui vero vitam suam summis periculis ob hanc meam doctrinam exponere paratus est, consequetur felicitatem aeternam. ibid. XVI, 25. XX, 28. δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν profundere vitam suam ad redimendos multos homines. (*Eurip*. Phoen. v. 1004. ψυχὴν δὲ δώσω τῆσδ' ὑπερθανεῖν χθονός. Idem *Heraclid*. v. 552.) Marc. III, 4. ψυχὴν σῶσαι vitae alicujus prospicere eamque conservare studere. ibid. VIII, 35. X, 45. Luc. VI, 9. IX, 24. 56. XII, 22. 23. XIV, 26. XVII, 33. Joh. X, 11. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων bonus pastor mortis adeo periculum adire pro incolumitate ovium paratus est. (Sic etiam Latini formulis *ponere spiritum*, *Valer. Max.* VII, 8. 8. *ponere animam*, *Ovid.* II. Eleg. 10. 43. et *ponere vitam*, *Propert.* II, 13. 3. *Ovid.* Fast. I, 383. usi sunt.) ibid. v. 15 et 17. ὅτι ἐγὼ τίθημι

τίθημι τὴν ψυχήν μου quoniam ego vitam meam profundam. ibid. XII, 25. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ubi videndus *Wetstenius*. ibid. XIII, 37. 38. τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; tu mortem mei causa non declinabis? ibid. XV, 13. Act. XV, 26. ἀνθρώποις, παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ hominibus, qui summo vitae periculo se exposuerunt propter religionem Domini nostri J. C. ibid. XX, 24. οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ neque adeo ipsam vitam meam tanti facio. ibid. XXVII, 10. 22. Rom. XI, 3. ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου me occidere insidiose moliuntur. ibid. XVI, 4. οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν qui non sine vitae suae periculo mihi vitam servarunt. 2 Cor. I, 21. ubi notanda est formula asseverandi: ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ego Deum testem facio in caput meum, seu vitae meae periculo. Philipp. II, 30. Vide supra παραβουλεύομαι. 1 Joh. III, 16. Apoc. XII, 11. καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου et mortis pericula, mortem adeo ipsam ob religionis christianae professionem subierunt. Adde Alexandrinos Exod. XXI, 23. δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς dabit vitam pro vita. Exod. XXX, 12. 1 Sam. XXIV, 10. Δαβὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου. 2 Sam. IV, 8. 1 Regg. XIX, 10. 14. 1 Sam. XIX, 11. ἐὰν μὴ σὺ σώσῃς τὴν ψυχήν σου. *Philostrat*. Vit. Soph. I, cap. 21. s. 2. et cap. 25. s. 9. *Joseph*. A. J. V, 2. 8. *Xenoph*. Cyrop. III, 3. 20. νῦν γὰρ περὶ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ὁ ἀγών. Idem de Rep. Laced. VIII, 4. *Arrian*. de Venat. XVIII, 4. *Euripid*. Phoeniss. v. 1015. et 1244. ψυχὰς ἀπημπολᾶτε, ubi vide Scholiasten. Idem Heraclid. v. 14. καὶ πόλις μὲν οἴχεται, ψυχὴ δ᾽ ἐσώθη. Idem Alcest. v. 300. *Hesiod*. Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. v. 686. *Homer*. Iliad. ι', v. 322. αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν. Conf. quoque *Raphelii* Obss. Herodott. p. 126. *Schwarzium* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 96. *Georgii* Vindic. p. 90. et *Casaubon*. ad *Athenaeum* p. 548.

4. *animal*. Apoc. XVI, 3. καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ et omne animal vivens mortuum est in mari. Eodem quoque modo נֶפֶשׁ usurpatur, ut *animal* in universum significet, v. c. Levit. XI, 10. כֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמָּיִם *omne animal vivum, quod in aquis*. ib. v. 46. כָּל־נֶפֶשׁ הַשּׁוֹרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ. Genes. I, 24. II, 7. 19. IX, 10. XII, 5. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. IV. p. 119 seq. et *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 1577.

5. *homo*, i. q. ἄνθρωπος. Act. II, 41. καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι et Christo nomen dederunt eo die ad tria millia hominum. ibid. v. 43. ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος magna autem admiratio invasit omnes homines. ibid. III, 23. πᾶσα ψυχὴ, ἥτις quicunque. ibid. VII, 14. ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε ad capita septuaginta quinque. ibid. XXVII, 37. ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ eramus autem in navi omnes ducenti septuaginta sex. Rom. XIII, 1. πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω quilibet vestrum magistratibus ac praefectis debitam obedientiam praestet. Jacob. V, 20. σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου liberabit hominem a summa miseria. 1 Petr. III, 20. in arca Noae conservati sunt ὀλίγαι, τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ pauci, octo scilicet homines. Genes. XLVI, 18. 27. Exod. I, 5. Levit. II, 1. XVII, 9. Num. XIX, 13. *Polyb*. VIII, 5. μία ψυχὴ unus homo, nempe Archimedes. *Euripid*. Helen. v. 52. ψυχαὶ δὲ πολλαὶ δι᾽ ἔμ᾽ ἐπὶ Σκαμανδρίοις ῥοαῖσιν ἔθανον. Idem Phoen. v. 1309. ὁμογενᾶ ψυχάν ibid. v. 1315. φόνιαι ψυχαὶ, et v. 1578. τρισσαὶ ψυχαί. Conf. *Georgii* Vindic. L. II, cap. 1. § 41. p. 92. *L. Bos*. Obss. Philol. p. 69. *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 775. et *Suiceri* Thesaurum Eccles. T. II. p. 1579. Eodem

modo etiam animus usurpatur
Ciceronem ad Famil. XIV, 14.
l. Aen. VI, 758. Horat. I.
. V, v. 41. animae (h. e. viri),
: neque candidiores terra tulit.
oca collegit Gisb. Cuperus Obss.
I. c. 20.
nimus, mens, seu id, quod in no-
gitat, intelligit ac vult, et omnes
gulae ejus vires et facultates et
ssiones, quod a Graecis ὁ νοῦς et
T. frequentius τὸ πνεῦμα dicitur.
lum tamen, maxime si a πνεῦμα
... distinguitur, ψυχὴ speciatim
... notat, quatenus affectibus,
tate, desiderio, cupiditatibus in-
us est, die niedern Kräfte der
the inferior faculties of the soul.
. X, 28. τὴν ψυχὴν ἀποκτεῖναι et
... animum miserum reddere et
e felicitate aeterna. ibid. XI,
αὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς
t animorum vestrorum solatium
itis. ibid. XXII, 37. ἐν ὅλῃ τῇ
σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν
διανοίᾳ σου, h. e. animo integer-
mnique studio ac contentione.
uoque ὅλῃ τῇ ψυχῇ usurpatur
Epictet. Enchirid. p. 74. et ἐξ
ς ψυχῆς apud M. Antonin. III,
, 31. ubi videndus Gatakerus.
XII, 30. 33. Luc. II, 35. καὶ
αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομ-
t animus tuus maximum dolo-
erceperturus est. ibid. X, 27.
19. ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε
χὰς ὑμῶν patientiae ac toleran-
alorum adsuefacite animos ves-
Bene Lutherus: Fasset eure
in Geduld possess your souls in
ce. Alii, v. c. Kypkius in Obss.
T. I. p. 319. vertere malunt:
rseverantiam vestram conserva-
vitas vestras. Marklandus ad
n p. 437. probat eorum senten-
qui sensum hujus formulae sic
uunt: patientia vestra virilem
tem animum demonstrate. Alii
ie, sed minus probabiliter, lo-
unc ex formula hebraica הִשָּׁמֵר
sibi diligenter cavere, quae
Deut. IV, 15. legitur, illustrare conati sunt. Joh. X, 24. ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; quamdiu suspensos detines animos nostros? Vide supra ad αἴρω dicta. Joh. XII, 25. Act. IV, 32. τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία inter Christianos summus erat animorum consensus. Conf. de hac formula interpretes ad *Minucii Felicis* cap. 1. Act. XIV, 2. ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν exacerbarunt animos gentilium contra Christianos. ibid. v. 22. ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν confirmantes Christianorum animos. ibid. XV, 24. Vide supra ἀνασκευάζω. Ephes. VI, 6. ἐκ ψυχῆς promte, lubenter, et respondet latino: *animo*. *Theophylactus* ad h. l. ἐκ πάσης τῆς δυνάμεως καὶ προθυμίας. Philipp. I, 27. μιᾷ ψυχῇ, i. q. ἐν ἑνὶ πνεύματι. Coloss. III, 23. ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε candide et lubenter facite. 1 Thess. V, 23. καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ut omnis intellectus noster et cogitatio omnis nostra, voluntas et cupiditas, omnis denique membrorum nostrum usus sit perfectus, purus nullaque vitiorum labe contaminatus. Ita hunc locum interpretatus est *Krebsius* in Obss. Flavianis p. 346. quem vide. Solent tamen etiam Latini *mentem et animum*, ut Hebraei לֵב et נֶפֶשׁ (Deut. VI, 5.) et nos in vita communi Herz und Sinn, Geist und Seele *heart and mind, spirit and soul*, ita conjungere, ut de discrimine subtili inter haec vocabula non semper cogitandum sit. Cf. Disputationem meam de Vocabuli Πνεῦμα in libris N. T. Vario Usu, p. 17. et *J. G. Altmanni* Tr. de Spiritus et Animae Integritate et de Differentia, quae inter vocem Πνεῦμα et Ψυχὴ in hoc (1 Thess. V, 23.) et aliis Epistolarum Pauli locis ponenda est. Bern. 1746. 4. Hebr. IV, 12. comminationes divinae certissimae et efficacissimae penetrare dicuntur ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τοῦ καὶ πνεύματος, h. e. ad animum usque, ita, ut quasi animum

mum ipsum scindant acutissimo dolore. ibid. VI, 19. XII, 3. Jacob. I, 21. 1 Petr. I, 9. σωτηρίαν ψυχῶν salutem animorum vestrorum. ibid. v. 22. II, 25. 2 Petr. II, 8. ψυχὴν δικαίαν animum suum, ab omni vitiositate alienum. ibid. v. 14. 3 Joh. v. 2. καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχὴ quemadmodum animo vales. Apoc. XVIII, 15. fructus maturi τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου a te desiderati. Alexandrini 1 Regg. XI, 2. ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς ψυχὰς ὑμῶν ὀπίσω εἰδώλων αὐτῶν. 2 Regg. VI, 11. ἐξεκινήθη ἡ ψυχὴ βασιλέως Συρίας perturbatus est animus regis Syriae. 1 Paral. XII, 38. ψυχὴ μία. 2 Paral. XVII, 2. πᾶν ἐν τῇ ψυχῇ σου ποίει. Ies. XXIV, 7. εὐφραινόμενοι ψυχήν. 1 Sam. XXIII, 20. πρὸς ψυχὴν βασιλέως ex voto regis. Eodem modo κατὰ ψυχὴν ponitur pro *ex voto, ex animi sententia*. Sirac. VII, 27. XXVII, 16. Ies. LVI, 11. LVIII, 10. Adde *Marc. Antonin.* III, c. 6. et XII, 24. ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν καὶ τἀληθῆ λέγειν. *Xenoph.* Mem. I, 2. 4. τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν. ibid. cap. 3. § 14. Apud Eundem in Cyrop. I, 3. 15. ἡ ψυχὴ de libidine animi, appetentia usurpatur.

7. *sensus animi, per religionem christianam emendati.* Sic legitur in N. T. 1 Petr. II, 11. de cupiditatibus pravis, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς quae sensibus animi, per religionem christianam emendatis, contrariae sunt. Eodem modo πνεῦμα haud raro in N. T. libris adhiberi, supra demonstratum est ad h. v.

8. *salus, felicitas animi humani in hac pariter ac futura vita,* i. q. ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν. 1 Petr. I, 9. Sic legitur in N. T. Matth. X, 39. XVI, 25. 26. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; felicitate vero animi sui privaretur? et paulo post: ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; aut quare poterit homo redimere salutem animi deperditam? Marc. VIII, 35. 36. 37. Luc. IX, 24. Joh. XII, 25. 2 Cor. XII, 15. ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ut vos ad felicitatem christianam adducam. Hebr. X, 39. εἰς περιποίησιν ψυχῆς ut consequamur felicitatem aeternam. ibid. XIII, 17. ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν curant salutem animorum vestrorum.

9. interdum pleonastice ponitur, v. c. Matth. XII, 18. εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου quo ego mirifice delector. ibid. XXVI, 38. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου magna tristitia et angore afficior. Marc. XIV, 34. Luc. I, 46. μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον celebro Deum. ibid. IX, 56. ψυχὰς ἀνθρώπων, pro ἀνθρώπους. ibid. XII, 19. Rom. II, 9. ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου homini cuique. Hebr. X, 38. οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ eo non delector. Apoc. XVIII, 13. καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων, ubi tamen ψυχαὶ ἀνθρώπων, ut נֶפֶשׁ אָדָם Ezech. XXVII, 13. et נֶפֶשׁ Genes. XII, 5. de *mancipiis* accipi potest. Sic etiam apud Alexandrinos Prov. XIII, 26. ψυχαὶ ἀσεβῶν, pro ἀσεβεῖς, ibid. XVIII, 8. ψυχαὶ ἀνδρογύνων, pro ἀνδρόγυνοι, Levit. XIX, 11. πάσης ψυχῆς ἀνθρώπου, pro παντὸς ἀνθρώπου ponuntur. Adde Num. XXXI, 35. *Aristotel.* Polit. VII, cap. 14. p. 556. ταῖς ψυχαῖς ἀνθρώπων, h. e. hominibus. *Polyb.* Histor. III, cap. 116. ἐταπείνωσε καὶ κατέπληξε τὰς ψυχὰς τῶν Ῥωμαίων. *Aelian.* V. H. I, c. 32. *Homer.* Iliad. ά, v. 3. πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν Ἡρώων, ubi videndus *Ernesti*. Vide etiam *Georgii* Vindicias L. III, c. 3. § 9. 274. *Wolfii* Curas Philol. T. IV. p. 145. et *Vorstium* de Hebraismis N. T. c. IV. p. 121 seq. Saepius in N. T. non legitur. *Thom. M.* ψυχή· ἡ λογικὴ, ἤγουν, ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἡ ἄλογος, ἤγουν, ἡ ἐν τοῖς ζώοις, καὶ ἡ ἐν τοῖς φυτοῖς θρεπτικὴ καὶ αὐξητικὴ δύναμις. ψυχή· καὶ ἡ ζωὴ ἁπλῶς κ. τ. λ. ubi videndi sunt interpretes.

ΨΥΧΙΚΟ΄Σ, ἡ, ὀν, 1. proprie: *animalis, qui vivit spirando et respirando,* a ψυχὴ *anima*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XV, 44. σπείρεται σῶμα ψυχικὸν conditur corpus animale; et paulo post: ἔστι σῶμα ψυχικὸν est corpus animale.

ibid. v. 46. In utroque loco
χικὸν opponitur τῷ σώματι πνευ-
h. e. corpori futuro, quod
bus spiritus magis gaudebit,
significat *corpus, quo nunc*
ex crassiori materia, quod aë-
endo vivit, nutrimentis indi-
itigari ac interire potest.
o, qui sensibus tantum duci-
unice relictus, qui humanae
luce tantum ducitur et non-
ustratus ac emendatus est per
m christianam, et ex ad-
vitiosus, perversus. Sic legi-
. T. 1 Cor. II, 14. ψυχικὸς δὲ
οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ
no, sibi relictus, qui non usu
stantiam religionis christianae
t, respuit doctrinam christia-
cob. III, 15. ἡ σοφία ψυχικὴ,
φία τῶν ψυχικῶν, sapientia, qua-
ominum, corpori tantum de-
et pravitate ad corpus omnia
li laborantium, h. e. vitioso-
idonea veri ac recti scientia
orum. Jud. v. 19. ψυχικοὶ,
μὴ ἔχοντες homines, qui nonnisi
motus, brutis animantibus
es, sequuntur et pravarum
tum sub imperio, omnem vi-
nsigunt, et nondum emendati
r religionem christianam. Sae-
N. T. non legitur. Conf.
Obss. Flavian. p. 411. et
Curas Philol. in N. T. T. II.
seq. *Suid.* ψυχικὸς ἄνθρωπος· ἐκ
καὶ σώματος ὁ ἄνθρωπος. ὅταν μὲν
πτη τι τῶν τῷ Θεῷ δοκούντων,
κὸς λέγεται, καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς ψυ-
μάζεται, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρας μείζονος
ς ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐνεργείας. οὐ
ῦ ἡ ψυχὴ εἰς κατόρθωμα, εἰ μὴ
ι τῆς τοῦ πνεύματος βοηθείας. ὥσ-
σαρκικὸς ἄνθρωπος λέγεται ὁ τῇ
ουλεύων· οὕτω ψυχικὸν καλεῖ ὁ
λος τὸν τοῖς ἀνθρωπικοῖς λογισμοῖς
γματα ἐπιτρέποντα, καὶ τὴν τοῦ
ς ἐνέργειαν μὴ δεχόμενον κ. τ. λ.
ere tradit *Theodoretus* ad 1
, 14. *Chrysostomus* et *Theo-*
us, quorum verba descripsit

Suicerus in Thesauro Eccles. sub
h. v.

ΨΎΧΟΜΑΙ, fut. 1. med. ψυχήσομαι, perf. pass. ἔψυγμαι, aor. 2. ἐψύγην, 1. proprie: *refrigesco,* a ψύχω *frigefacio, refrigero,* quod est a ψύχος *frigus.*

2. metaphorice: *elanguesco, hebesco, defervesco, extinguor.* Sic semel tantum in N. T. legitur Matth. XXIV, 12. ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν extinguetur plane mutua benevolentia et concordia. Sic etiam apud nos in vita communi **erkalten** *to be cold* metaphorice quandoque adhibetur.

ΨΎΧΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, *frigus.* Ter tantum legitur in N. T. Joh. XVIII, 18. ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν qui ob frigus pyram fecerant. Act. XXVIII, 2. 2 Cor. XI, 27. ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι in frigore et nuditate. In versione Alexandrina legitur pro קֹר idem, Genes. VIII, 22. et קָרָה idem, Job. XXXVII, 9. Ps. CXLVII, 17. Adde Cantic. trium puerorum v. 40.

ΨΥΧΡΟ͂Σ, ὰ, ὸν, 1. proprie: *frigidus,* ita, ut innuatur *absentia caloris,* a ψύχος *frigus, hiems.* Matth. X, 42. ποτήριον ψυχροῦ, scil. ὕδατος, poculum aquae frigidae, coll. Marc. IX, 41. *Herodot.* II, c. 37. λοῦνται δὶς τῆς ἡμέρας ἑκάστης ψυχρῷ, scil. ὕδατι, ubi vide *Gronovium. Plutarch.* de Garrulitate p. 511. τοῦ ψυχροῦ (scil. ὕδατος) κύλικα. *Vulgatus* h. l. vertit: *frigidae,* sc. *aquae,* recte: nam sic etiam veteres *frigidam* simpliciter dixerunt, v. c. *Suetonius* in Claudio c. 40. *Plin.* Ep. V, 16. et *gelidam* pro *gelida aqua, Juvenal.* Sat. V, 26. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. Tom. I. p. 56. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 379. et *L. Bos.* de Ellipsi Ling. Gr. p. 210. In versione Alexandrina legitur pro קַר *frigidus.* Prov. XXV, 25. ὥσπερ ὕδωρ ψυχρόν. Adde ex libris apocryphis Sirac. XLIII, 24.

2. metaphorice, ut lat. *frigidus* (*Cicero Brut.* c. 67. *Quinctil. Instit. Orat.* VI, 3. p. 543. Vid. *Cerda* ad *Virgil.*

Virgil. Georg. IV, 104.), *ineptus, inanis, absurdus* (Conf. *Budaei Comment. L. Gr.* p. 8.), etiam *remissus, nullum plane fervorem aut alacritatem ostendens*, et speciatim: *plane alienus a virtutis et pietatis studio, et ob pravitatem admodum notandus.* Sic legitur in N. T. Apoc. III, 15 et 16. ubi τῷ ζεστὸς opponitur, quod vide supra. Homo *neque fervidus neque frigidus* est homo incertae indolis et mentis prorsus dubiae, ut adeo nescias, qua ratione tractandus sit, qualis Judaeis dicebatur בֵינוֹנִי *intermedius.* Vide *Midrasch* in Sohar fol. 83. col. 327. Apud *Xenoph.* in Cyrop. VIII, cap. 4. 10. ψυχρὸς et de eo, qui non facile movetur amore, et de eo, qui est ingenio frigido et a vero acumine alieno. *Arrian.* Diss. Epictet. IV, c. 4. τί ψυχρὸς εἶ καὶ ταλαίπωρος; ibid. c. 6. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΩΜΊΖΩ, fut. ίσω, 1. proprie: *buccellam alicui do, offulam exhibeo alteri, per frusta distribuo*, et speciatim partim de iis adhibetur, qui cibum, frustulatim concisum, alteri in os inserunt, partim de nutricibus, qui cibum mansum infantum ori ingerunt, a ψωμίον *buccella, frustulum, offula. Jamblichus* in Vita Pythagorae cap. 13. § 60. p. 46. τὴν μὲν γὰρ Δαυνίαν ἄρκτον κατασχὼν, καὶ ἐπαφησάμενος χρόνον συχνὸν, ψωμίσας τε μάζῃ καὶ ἀκροδρύοις ἀπέλυσεν. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocratis p. 415.

2. generatim: *pasco, alo, nutrio, cibo, cibum praebeo, alimenta suppedito.* Sic legitur in N. T. Rom. XII, 20. ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτὸν esurienti inimico cibum praebe. *Porphyr.* de Abstinentia III, c. 23. columbae ψωμίζουσι τὰ νόττια. Sirac. XXIX, 26. εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου, ψώμισόν με. In versione Alex. respondet hebraico הֶאֱכִיל *cibavit, edendum dedit.* Num. XI, 4. 18. Deut. VIII, 3. 16. XXXII, 13. Ezech. XVI, 19. et pro chaldaico טַעֵם *gustandum dedit.* Dan. IV, 22. 29. V, 23. *Hesych.* ψωμιεῖ· τρέφει. Lexic. *Cyrilli* MS. Brem. ψωμιῶ σε· θρέψω σε.

3. *distribuo, exhibeo, porrigo.* 1 Cor. XIII, 3. καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου et si omnia bona mea distribuerem inter pauperes. Alex. Ies. LVIII, 14. ψωμιῶ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακώβ. Sirac. XV, 3. Vide etiam *Eustathium* in Odyss. *ι*, p. 358. 33. Saepius in N. T. non legitur.

ΨΩΜΊΟΝ, ου, τὸ, *quaevis escae particula, frustulum, offula, buccella*; proprie: *frustulum, quod ori ingeritur.* Est deminutivum a ψωμὸς, quod *omne frustum rei esculentae* notat, sive *panis*, sive *alius escae.* In N. T. quater tantum legitur. Joh. XIII, 26. ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω cui ego partem cibi, patinae intinctam, dabo; et paulo post: καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, et intinctam offulam dedit Judae. *Vulg.* τὸ ψωμίον transtulit *panem*, consentiente *Syro* et *Arabe*, sine dubio, quia Job. XXII, 7. ψωμὸς in versione Alexandrina respondet hebraico לֶחֶם *panis.* ibid. v. 27. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον et post sumtam hanc cibi partem. ib. v. 30. In versione Alexandrina non ψωμίον, sed ψωμὸς saepe reperitur pro פַּת *frustum, bucca, buccella, portio.* Judd. XIX, 5. Ruth. II, 14. 1 Sam. XXVIII, 22. Prov. XVII, 1. XXVIII, 21. *Suid.* ψωμός· ὁ ἄρτος. Schol. *Homer.* Odyss. *ι*, 374. ψωμοί· σάρκες, μέλη. *Pollux* Onom. VI, 33. Conf. quoque *Wetstenii N. T.* T. I. p. 931.

ΨΏΧΩ, fut. ψώξω, *in frusta comminuo, attenuo, confrico, tero*, a ψάω *minuo.* Semel tantum in N. T. legitur Luc. VI, 1. καὶ ἤσθιον ψώχοντες τοὺς στάχυας ταῖς χερσὶ et comederunt terentes, vel confricantes aristas manibus; vel, et grana, extrita manibus, edebant. *Herodot.* IV, cap. 74. *Hesych.* ψώχω· λεπτύνω, πλύνω, ξαίνω. *Etym. M.* ψώχοντες· θρύπτοντες, λεπτύνοντες.

Ω.

Ω.

Omega. Littera Alphabeti …orum ultima. Unde metapho… o *fine, ultimo,* seu *extremo* ac… . Apoc. I, 8. 11. XXI, 6. 13. et est idem, quod ὁ ἔσχα… ut ex adverso Ἄλφα et princi… t primum notat. Vide initium …operis.

… *O! Adverbium exclamandi,* …n N. T. construitur cum voca… …tice etiam cum nominativo, et …rofanos Scriptores quandoque …ccusativo. Est autem in N. T. *…loquentis et vocantis.* Act. I, …φιλε. ibid. XVIII, 14. ὦ Ἰου… Rom. II, 1. 3. ὦ ἄνθρωπε. *…ndientis.* Act. XXVII, 21. *…icii admonentis.* 1 Tim. VI,

…crepantis et exprobrantis. Matth. 17. ὦ γενεὰ ἄπιστος. Marc. IX, Luc. IX, 41. XXIV, 25. Act. 10. Galat. III, 1. ὦ ἀνόητοι Γα… Jacob. II, 20. *Thucyd.* Lib. p. 39. ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι. *…mirantis.* Matth. XV, 28. ὦ μεγάλη σου ἡ πίστις. Rom. XI, βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως. *Hesych.* ὦ· θαυμαστικῶς …ιον· ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας …ίας Θεοῦ.

…ΒΗΔ, ὁ, *Obed.* Nomen proprium declinabile, qui fuit avus regis …is. Hebraice dicitur עֹבֵד *ser… colens,* ab עָבַד *servivit, coluit.* …ratur tantum in N. T. Matth. …et Luc. III, 32.

…ΔΕ. Adverbium, 1. loci, signi… : *hic, hoc in loco,* et proprie est …s ellipticus ab ὅδε, pro ἐν, vel ἐφ' …ῳ. Matth. XII, 6. XVI, 28. …, 4. εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς … si vis, figamus hic tria tentoria

…uc. Matth. VIII, 29. XIV, 8. …φερέ μοι αὐτοὺς ὧδε afferte mihi …anes. ibid. XVII, 17. XXII, 12. ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε amice, quare huc accessisti? Marc. XI, 3. Luc. IX, 41. Apoc. IV, 1. ἀνάβα ὧδε ascende huc. *Aemilius Portus* in Lexico Dorico docet, ὧδε in hac significatione esse poeticum et prosaicos Scriptores τῷ δεῦρο uti solere; sed contrarium docuit *Heupelius* in Obss. Philol. Critt. ad Marcum p. 302 seq. *Hesych.* ὧδε· εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

3. *apud nos, nobiscum.* Matth. XIV, 17. Luc. XXII, 38. Joh. VI, 9. XI, 21. 32. Hebr. VII, 8. ὧδε apud nos Judaeos, in Judaea et praesertim Hierosolymis.

4. *his in terris, in hac vita terrestri.* Hebr. XIII, 14. οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν.

5. *in hac re.* Apoc. XIII, 18. XIV, 12. XVII, 9.

6. *in hac rerum conditione, in hoc statu.* Apoc. XIII, 10.

7. *in hoc templo.* Matth. XXIV, 2.

8. *in persona mea.* Matth. XII, 41. 42. Luc. XI, 31. 32.

9. τὰ ὧδε conditio rerum mearum. Coloss. IV, 9.

ὨΙΔΗ', ῆς, ἡ, *ode,* generatim *carmen, canticum quodcunque* notat: speciatim vero de *hymno,* seu *carmine, quod canitur in honorem Dei,* usurpatur. Factum est hoc vocabulum per contractionem ex ἀοιδή, ῆς, ἡ, idem, quod est a praet. med. ἤοιδα, verbi ἀείδω *cano.* Similiter pro ἀοιδὸς *cantor,* contracte ᾠδὸς dicitur, α et ο in ω per crasin coëuntibus, iota vero subscripto. Ephes. V, 19. ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς hymnis et carminibus religiosis. Coloss. III, 16. Apoc. V, 9. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν et canebant hymnum novum, seu praestantissimum. ibid. XIV, 3. ubi ᾠδὴ Μωσέως est hymnus eucharisticus, qualem olim Moses ad mare rubrum cecinisse memoratur Exod. XV. ᾠδὴ τοῦ ἀρνίου autem est hymnus in Messiam. Apoc. XV, 3. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro שִׁיר *canticum,* et in foemin. שִׁירָה idem, Exod. XV, 1. Deut. XXXI, 19.

19. 21. 22. 30. Judd. V, 12. et מִזְמוֹר *psalmus*. Ps. IV, 1. LXIV, 1. 'Ωδὴν etiam apud graecos Scriptores de *carmine* usurpari, *quod in Dei honorem canitur*, *Spanhemius* docuit in Commentario ad *Callimachi* Hymn. in Jovem v. 1.

'ΩΔῚΝ, ῖνος, ἡ, 1. proprie: *dolor partus*, *dolor parturientis*, (qui a Latinis *nixus*, *Gell*. N. A. XII, 1. etiam *nixa*, ab Hebraeis חֵבֶל vocatur) et de *animantibus brutis* aeque ac de *hominibus* usurpatur. Deducitur a grammaticis ab ὀδύνη, ης, ἡ, *dolor*. Sic legitur in N. T. 1 Thess. V, 3. periculum celeriter iis instat, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ quemadmodum dolor partus mulierem gravidam opprimit. Post ἐχούσῃ supplendum est vel ex antecedentibus ἐφίσταται, vel ἥκει, quod additur apud Alex. Ies. XXXVII, 3. ὅτι ἥκει ἡ ὠδὶν τῇ τικτούσῃ. Job. XXXIX, 1. ὠδῖνας ἐλάφων. 2 Regg. XIX, 3. Sirac. VII, 28. Adde *Aelian*. V. H. XII, 1. *Plato* Theaet. 6. *Theocrit*. Idyll. XVII, v. 61. *Eurip*. Phoen. v. 368. *Suid*. et *Etym*. *M*. ὠδὶν ἡ ἐκ τοῦ τοκετοῦ ὀδύνη. Graeci nomine ὠδῖνες etiam ita usi sunt, ut *ipsum partum* significaret, ut docet partim glossa *Hesychii*: ὠδῖνες· τοκετοὶ, quae ad *Callim*. Hymn. in Jovem v. 29. pertinere videtur, partim locus *Pausaniae* VIII, 44. p. 692. ed. *Kühn*. Jam quia dolores parturientium gravissimi et acerbissimi esse solent, accidit, ut ὠδὶν

2. generatim dicatur *quilibet dolor gravis et acerbus*, *miseria*, *calamitas*, *inprimis atrox et gravis*, *etiam internecina*, *metus*, *angor animi*, *aerumna*, *afflictio*. Matth. XXIV, 8. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων, scil. ἔσται, haec vero omnia tantum initia calamitatum erunt. Marc. XIII, 9. In eadem significatione ὠδὶν legitur apud Alexandrinos Ies. XIII, 8. XXVI, 17. Hos. XIII, 12. pro hebraico חֵבֶל *dolor gravissimus*, Exod. XV, 14. Jer. VI, 24. XXII, 23. Micha IV, 9. pro חִיל *dolor*, 1 Sam. IV, 20. Ies. XXI, 3. pro צִירִים *tormina*, *cruciatus*, *dolores gravissimi*, et pro שַׁמָּה *desolatio*. Jer. VIII. 21. *Hesych*. ὠδῖνες· πόνοι, ἀλγηδόνες.

3. *vinculum*, *funis*, *omne*, *quo aliquis constrictus tenetur*, et ex adjuncto: *imperium*, *potestas*. Sic usurpatum reperitur Act. II, 24. λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου solutis vinculis mortis, liberatum e mortis potestate. Respondet autem ὠδὶν in hac significatione hebraico חֵבֶל, quod proprie *funem* denotat. (Conf. *Schultens*. ad Job. XXXIX, 6. pag. 1110. *Aquil*. Job. XL, 20. Prov. V, 22. *Symmachum* Eccles. XII, 6. Adde 2 Sam. XXII, 6.) deinde vero ad *dolores partus* et *dolores gravissimos* transfertur. 2 Sam. XXII, 6. ὠδῖνες θανάτου ἐκύκλωσάν με. Ps. XVII, 5. 6. CXVI, 3. περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου. Solebant autem Hebraei veteres aeque ac graeci Scriptores non solum partus dolores, sed etiam quoscunque dolores acerbissimos metaphorice *vincula* ac *funes* appellare, quibus quasi homines constricti ac subjugati tenentur. Cf. *Bielii* Thesaurum Philol. s. h. v. pag. 631. *Stephan. le Moyne* ad Varia Sacra pag. 297 seq. *Kypkii* Obss. Sacr. T. II. pag. 14. *Storrii* Obss. ad Syntaxin et Analog. Hebr. pag. 50. *J. F. Fischeri* Supplem. Comm. Vorstii de Hebraismis N. T. Spec. III. p. 4 seq. et *Wolfii* Curas Philol. T. I. pag. 1034 seq. *Suid*. ὠδῖνες θανάτου, καὶ παγίδες· αἱ θανατηφόροι κίνδυνοι. Δαβίδ· ὠδῖνες ᾅδου περιεκύκλωσάν με. προέφθασάν με παγίδες θανάτου. ὠδῖνες καλοῦνται αἱ πρὸ τοῦ τοκετοῦ τῆς τικτούσης ὀδύναι. τοιγαροῦν ἐκ τῆς μεταφορᾶς ταύτης ὠδῖνες ᾅδου προσαγορεύονται, αἱ αὐτῷ προσπελάζειν τῷ θανάτῳ παρασκευάζουσαι συμφοραί. Saepius in N. T. non legitur.

'ΩΔΊΝΩ, fut. νῶ, 1. proprie: *parturio*, *dolores partus sentio*, ab ὠδὶν, quod vide. Galat. IV, 27. ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα persona jubilo tu, quae nunquam partus dolores experta es; ubi ἡ οὐκ ὠδίνουσα est i. q. στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα in antecedentibus.

XII, 2. καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα
ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.
rsione Alexandrina respondet
co הָרָה, verbale foem. *gravi-*
s. XXVI, 17. חָבַל *parturivit,*
. VIII, 5. et חִיל *parturire, do-*
es. XLV, 10. LIV, 1. *Hesych.*
πάσχει, λυπεῖται, τίκτει, ἢ ἐγκυ-

etaphorice : *instituo aliquem, e-*
in formando aliquo et educando
cura et sollicitudine elaboro.
IV, 19. οὓς πάλιν ὠδίνω iterum
instituendi. *Theophylactus* ad
ὰ τῆς διδασκαλίας πάλιν ἀναγεννῶ.
cta supra ad voces ἀποκυέω et

ΙΟΣ, ου, ὁ, *humeri articulus cum*
o et *humerus,* quasi ab οἴω *fero,*
umeris onera ferimus. Bis tan-
egitur in N. T. Matth. XXIII,
ligant enim onera gravia et por-
ifficilia, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤ-
ῶν ἀνθρώπων et imponunt in hu-
hominum, h. e. dictant aliis
ia praecepta et severas leges.
XV, 4. εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤ-
αυτοῦ χαίρων et cum invenerit
imponit humeris suis laetabun-
ubi videndus *Wetstenius N. T.*
p. 757. In versione Alexandri-
;itur pro שְׁכֶם *humerus,* Genes.
14. Judd. IX, 48. Ies. X, 27.
et כָּתֵף *humerus, scapula,* 1
XVII, 6. Ies. XLVI, 7. XLIX,
צַד *latus.* Ies. LX, 4. LXVI,

ΝΕΌΜΑΙ, contr. οῦμαι, fut. ήσο-
ιor. 1. ὠνησάμην, *emo.* Semel
n in N. T. legitur Actor. VII,
ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου
emit Abrahamus pretio argen-
nc ὤνησις, εως, ἡ, *emtio. Aristoph.*
7. Schol. Acharn. 815. *Phry-*
pag. 6.
ΟΝ, οῦ, τὸ, *ovum.* Tantum le-
in N. T. Luc. XI, 12. ἢ καὶ
ήσῃ ὠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορ-
aut num filio, ovum roganti,
lius scorpionem dabit? Alexan-
ι. II.

drini usi sunt pro בֵּיצָה idem. Deut. XXII, 6. Job. XXXIX, 14. Ies. X, 14. LIX, 5. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 728.

ὯΡΑ, ας, ἡ, 1. *hora, una earum partium duodecim, in quas ars et ingenium humanum diem noctemque divisit,* quae graece σημεῖον dicitur; (Conf. *Pollucis* Onomast. I, 71.) speciatim vero: *duodecima pars diei.* Joh. XI, 9. οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; nonne duodecim sunt horae diei? Act. II, 15. ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας etenim est jam hora tertia diei. Hora *tertia,* (h. e. nona nostra matutina, qua sacrificium matutinum offerebatur. Hoc tempus diei a Graecis vocabatur πλήθουσα ἀγορὰ, v. c. a *Xenoph.* Memor. I, 1. 10. *Chrysostomus* Orat. II. *de gloria* diei spatium dividit in quinque partes, et περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν ponit inter πρωῒ *mane* et τὰς μεσημβρίας *meridiem.* Vide et *Kühnium* ad *Suidam* sub voce ἀγορᾶς.) *sexta* (i. e. nostra duodecima, qua Petrus in tecto preces fundebat Actor. X, 30. de qua conf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 953.) et *nona* (seu tertia nostra pomeridiana, qua Petrus et Johannes se in templum conferebant Actor. III, 1.) diei cujusque erat hora solemnis et sacris publicis destinata, quo tempore ebrium esse impietatis crimen erat. Vide Psalm. LV, 17. Daniel. VI, 10. 13. Confer etiam *Küsterum* ad *Suidam* T. I, p. 34. n. 9. Act. III, 1. ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς. Joh. I, 40. ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη erat autem hora circiter decima, seu quarta nostra pomeridiana, qua cibum capere veteres solebant. Vide *Wetstenii N. T.* Tom. I, pag. 844. *Xenoph.* Mem. IV, cap. 3. 4. οὐκοῦν καὶ ἐπειδὰν ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τἄλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νὺξ, διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι, ἀσαφεστέρα ἐστὶν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει. Non itaque audiendus est *Grotius,* quando Scriptores N. T. ait vocem ὥρας magis latino, quam graeco signi-

ficatu sumsisse, cum Graecia vetus *anni tempestates et rerum occasiones* hoc vocabulo expresserit. Conf. *Aegid. Menagii* Notas ad *Diogenem Laërtium* II, 1. et *Wolfium* ad Anecdota Graeca Tom. IV, pag. 102.

2. *momentum, punctum temporis, minima quaevis temporis particula.* Matth. VIII, 13. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ et servus ejus convaluit continuo. ibid. IX, 22. X, 19. Luc. XII, 39. 46. Adde Genes. XVIII, 14. Eodem quoque modo usurpatur שָׁעָה et שַׁעְתָּא, (quibus vocibus chaldaei interpretes interdum pro hebraico רֶגַע usi sunt. Vide *Buxtorfii* Lexicon Talmud. et Rabbinic. fol. 2482.) Dan. III, 6. 15. IV, 16. 30. V, 5.

3. *tempus breve, exiguum temporis spatium.* Joh. V, 35. πρὸς ὥραν aliquamdiu, per breve tempus; ubi videndus *Wetstenius.* Galat. II, 5. οὐδὲ πρὸς ὥραν ne ad breve tempus quidem, h. e. nunquam, i. q. πρὸς καιρὸν ὥρας. 1 Thessal. II, 17. Philem. v. 15.

4. *tempus quodcunque. Hesych.* ὥρα· καιρός. Luc. VII, 21. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ illo ipso tempore. Joh. IV, 21 et 23. ἔρχεται ὥρα erit enim tempus. ibid. XII, 23. XVI, 2. 1 Joh. II, 18. ubi videndus *Wetstenius.* Apoc. III, 10. *Arrianus* de Expedit. Alex. VI, 5. 11. χειμῶνος ὥρᾳ per hiemis tempus. *Hesiod.* Opp. et Dies v. 30. Vide *Graevium* ad *Lucianum* Tom. II, p. 878. Hinc quoque in versione Alexandrina respondet quandoque hebraico עֵת *tempus,* v. c. Levit. XVI, 2. Exod. XVIII, 22. 26.

5. *tempus certum ac definitum, tempus opportunum, opportunitas.* Matth. XXIV, 36. Luc. XXII, 53. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα sed jam adest illud tempus a Deo definitum, quo impiam vestram potestatem exserere potestis. Joh. II, 4. οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου nondum opportunitatem nactus sum miraculum patrandi. (*Silius Ital.* XII, 193. dexter Deus, horaque nostra est. *Cicero* in Verrem I, 19. horis tuis.) ibid. XVI, 21. ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς quippe tempus ejus parturiendi adest. Bene itaque *Syrus* h. l. ܙܒܢܐ ܕܡܘܠܕܗ̇. ibid. XVII, 1. Rom. XIII, 11. Hinc accidit, ut ὥρα in N. T. quandoque de *tempore calamitatum,* (Confer *Fischerum* ad *Aeschinis Socr.* Dial. III, 2. pag. 98.) *miseriae ac mortis Christi* adhibeatur, quia a Deo praefinitum erat. Marc. XIV, 35. ἵνα παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, coll. Matth. XXVI, 39. παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. Joh. VII, 30. VIII, 20. XII, 27. σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην eripe me ex imminentibus malis, sed sponte me objeci his calamitatibus. Num. IX, 2. ποιείτωσαν τὸ πάσχα, καθ' ὥραν (hebr. מוֹעֵד *tempus statutum*) αὐτοῦ. Ruth. II, 14. ἤδη ὥρα τοῦ φαγεῖν. Sirac. XXXII, 12. ἐν ὥρᾳ ἐξεγείρου, καὶ μὴ οὐράγει. Add. *Plato* Phaedon. 63. *Philostrati* Vit. Apollon. VIII, cap. 12. βαδίζειν ὥρα εἰς ἄστυ. *Xenoph.* Memor. III, 5. § 7. ὥρα ἂν εἴη λέγειν. *Euripid.* Phoeniss. v. 1612. Vide *Raphelii* Annotatt. Polybianas pag. 444. et Herodoteas pag. 445. et *Suiceri* Thesaurum Eccles. Tom. II, pag. 1598. *Suid.* ὥρα· καιρὸς ἐπιτήδειος.

6. *dies.* Matth. XIV, 15. καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν et dies jam inclinat, coll. Luc. IX, 12. ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. Marc. VI, 35. καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης et coelo jam vesperascente, seu, cum jam multum diei praeterisset, i. q. cap. XI, v. 11. ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας. Ὥρα πολλή, i. q. ἡμέρα πολλή, apud Alexandrinos Genes. XXIX, 7. et longum diei spatium notat, sive id jam praeterierit, sive restet. *Demosthen.* pag. 541. pen. edit. *Reiske:* τῆς ὥρας ἐγίγνετο ὀψέ. Vide *Elsneri* Obss. Sacr. Tom. I. pag. 147. *Wetstenii N. T.* Tom. I. pag. 582. et *Raphelium* in Notis Polybianis pag. 129.

7. *anni tempus, quod maturitati cujusque proventus terrae assignavit Deus.* Apoc. XIV, 15. ὅτι ἦλθέ σοι ἡ

τοῦ θηρίσαι. Etiam apud optimos
tores graecos *anni tempora, sin-*
anni partes, ver, aestas, autum-
t hyems (quae apud *Heliodorum*
444. Comel. dicuntur ἐτήσιαι ὧραι,
pud *Diogen. Laërt.* I, 27. ὧραι
ἐνιαυτοῦ,) ὧραι vocantur. Vide
ph. Mem. III, 8. 10. IV, 3. 5.
n. V. H. II, cap. 14. ἀναστρέφου-
ι ὧραι redeuntia anni tempora.
IX, 9. *Aeschin. Socr.* Dial. III,
Vide *Valckenarium* ad *Euripid.*
niss. pag. 292.
nterdum reticetur, v. c. Matth.
, 16. ὀψίας δὲ γενομένης, scil. ὥρας,
addit Marcus XI, 11. Marc.
, 18. χειμῶνος, scil. ὥρα, hieme.
Aeliano V. H. VII, 13. hyems
ur ὥρα χειμέριος. Luc. XI, 5. με-
σονυκτίου, sc. ὥρα, media nocte. ibid.
V, 29. ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστί, scil.
appetit vespera. Marc. VI, 25.
τῆς, scil. ὥρας, collat. *Homer.*
ξ', 416. Huc etiam referrem
ι Act. XVI, 18. ubi ἀπ' αὐτῆς,
tellecta voce ὥρας, rectius verti-
lico, statim, quam ad puellam
ur. Confer *Arriani* Diss. Epic-
I, cap. 12.

ΡΑῙΟΣ, α, ον, 1. proprie de om-
ıibetur, *quod se forma et pul-*
dine commendat sua, bonam et
speciem habens, speciosus, for-
, (*Herodian.* V, 3. 14. et 6,
Hesychius: ὡραῖος· ἀκμάζων τῇ
καὶ τῇ ὄψει.) *pulcher,* ab ὥρα
etatis et pulchritudo, (*Aelian.*
I, 11. II, 4.) vel ab ὥρα, quod
empus notat, ut imago desumta
ructibus, qui tempore maturi-
ptimam speciem exhibent, un-
ῖος quandoque *id, quod ad ma-*
em pervenit, significat, v. c.
Aelian. V. H. I, 31. ὡραῖα τρωκ-
ctus maturi, et ibid. IV, 1. ὡ-
ίμου παρθένος virgo, jam matura
Matth. XXIII, 27. οἵτινες ἔξωθεν
νονται ὡραῖοι quae exterius qui-
unt speciosa. Actor. III, 2.
ν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην
ad portam templi, quae Spe-
icitur. Ita vero dicebatur porta in primo ambitu templi Hierosolymitani, quia tota aere Corinthiaco obducta erat, teste *Josepho* de B. J. V, 5. § 3. Vide de hac porta templi *Lakemacheri* Obss. Philol. P. I. Obss. VI, p. 149 seq. *Wolfii* Curas Philologicas in N. T. T. I. p. 1051. *Tribbechovii* Exercitationes Antibaronianas pag. 110 seq. *Vriemoet.* in Novis Miscellaneis Duisburgensibus Tom. II, pag. 704. *Graevii* Lectt. Hesiod. pag. 8. et *Wesselingium* ad *Diodor. Sic.* III, pag. 239. Eadem alias vocabatur *porta Susan.* Etiam vetus Constantinopolis portam habuit, quae κατ' ἐξοχὴν vocata fuit ἡ Ὡραία, ut me docuit *Thomas Smith.* in Notitia Constantinopoleos pag. 121. Alexandrini usi sunt hac voce pro הָדוּר *decoratus,* Ies. LXIII, 1. טוֹב *bonus, speciosus,* Genes. XXVI, 7. 1 Regg. I, 6. יָפֶה *pulcher,* Genes. XXIX, 17. XXXIX, 6. et chald. שַׁפִּיר *pulcher.* Dan. IV, 12. (9.) *Hesych.* ὡραῖος· εὔμορφος, εὔτροπος, εὐσχήμων, εὐπρόσωπος. 2. *amoenus, jucundus, suavis, gratus, acceptus.* Rom. X, 15. ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, quam accepti sunt et grati pacis salutisque praecones! Verba sunt desumta ex Ies. LII, 7. Alexandr. Cantic. IV, 3. ἡ λαλιά σου ὡραία oratio tua jucunda. Siracid. XV, 9. οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ non est jucunda laus in ore peccatoris. ibid. XXV, 1. 4. 5. ὡς ὡραία γερόντων σοφία. ibid. XXXV, 20. Saepius in N. T. non legitur.

ὨΡΥΌΜΑΙ, *rugio, ululo,* et usurpatur de clamore omnium ferarum rapacium, ob famem ingemiscentium, v. c. leonum, luporum, canum etc. In N. T. semel tantum legitur in participio 1 Petr. V, 8. ὡς λέων ὠρυόμενος ut leo rugiens. In versione Alexandrina legitur pro שָׁאַג *rugivit,* Judd. XIV, 5. Ps. XXII, 13. (ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.) Jerem. II, 15. Sophon. III, 3. et שְׁאָגָה *rugitus,* Zachar. XI, 3. Adde Sapient. XVII, 19.

19. ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή. *Theocrit.* Idyll. I, 71. λύκοι ὠρύσαντο. ibid. II, v. 35. ταὶ κύνες ἄμμιν ἀνὰ πτόλιν ὠρύονται. *Hesych.* ὠρύεσθαι· κλαίειν. τάττεται δὲ ἐπὶ τῶν κυνῶν. Idem: ὠρυομένων· κραζόντων. κυρίως δὲ ἐπὶ λιμῷ κλαιόντων λύκων, ἢ λεόντων, ἢ κυνῶν. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ὠρυομένων· κραζόντων, βρυχόντων. Vide *Valckenarii* Animadversiones ad *Ammonium* pag. 231. *Wetstenii* *N. T.* T. II. p. 697. et *Bocharti* Hierozoicon P. I. L. III, c. 2. p. 730.

'ΩΣ. Adverbium 1. *comparandi et similitudinis*, significans: *sicut, ceu, ut, tanquam, velut.* Matth. X, 16. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραὶ estote igitur prudentes, sicut serpentes, et simplices, sicut columbae. ibid. X, 25. XII, 13. καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη et facta est sana, sicut altera. ibid. XIII, 43. XVII, 2. 20. etc. Interdum ὡς ponitur pro οὕτω, ὡς, v. c. Matth. I, 24. VI, 29. Coloss. II, 6. 1 Joh. II, 27. 'Ως — — καὶ pro ὡς — — οὕτω καὶ, Matth. VI, 10. Luc. XI, 2. Act. VII, 51. Philipp. I, 20. —'Ως καὶ *uti etiam.* Matth. XVIII, 33. Act. XI, 17. XVII, 28. XXII, 5. 1 Cor. VII, 7.—'Ως—οὕτως, *ut — — ita;* Act. VIII, 32. XXIII, 12. interdum vero ordine inverso legitur οὕτως — ὡς *ita — — ut.* Joh. VII, 46. 1 Cor. III, 15. IV, 1. 2 Cor. IX, 5. — 'Ως — — οὕτω καὶ *ut — — ita etiam.* Rom. V, 15. 18. 2 Cor. VII, 14. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 4. II, 1. 13. 17. III, 4. *Euripid.* Phoeniss. v. 852.

2. *asseverandi*, et notat: *certe.* Marc. VI, 15. ὡς εἷς τῶν προφητῶν certe unus prophetarum illorum.

3. ut lat. *quasi* (*Terent. Heaut.* I, 1, 94. *Cicer.* IV. *Acad.* cap. 26. Vide *Gronov.* ad *Livium* XXVII, 12.) *circiter, fere.* Joh. I, 40. ὥρα ἦν ὡς δεκάτη erat hora circiter decima. Act. I, 15. ὡς ἑκατὸν εἴκοσι circiter centum et viginti. ibid. V, 7. ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα fere trium horarum intervallum. Marc. V, 13. VIII, 9. Joh. VI, 19. XXI, 8. In hac significatione respondet ὡς hebraico כ. Ruth. I, 4. ὡς δέκα ἔτη. 1 Sam. XI, 1. XIV, 2. *Herodot.* II, cap. 130. ἀριθμὸν ὡς εἴκοσι numero circiter viginti. ibid. III, 25. *Xenoph.* Hist. Gr. II, cap. 4. § 2. ὡς σὺν ἑβδομήκοντα. Idem Anab. III, cap. 3. § 1. Adde *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. pag. 310.

4. est *conjunctio illativa*, significans: *ideo, itaque, igitur.* Hebr. III, 11. ὡς ὤμοσα κ. τ. λ. itaque juravi iratus. *Arrianus* de Expeditione Alexandr. II, 16. 5. ὡς τόν γε ἐν Ταρτησσῷ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα quapropter Herculem illum, qui in Tartesso ab Iberis colitur, Tyrium hunc Herculem esse censuerim. ibid. Lib. V, cap. 15. 5.

5. *interea dum.* Actor. I, 10. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν. ibid. XIX, 21.

6. *nempe, scilicet.* 2 Cor. V, 19. ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ. Conf. *Raphelii* Annotatt. Xenophonteas pag. 240. et *Wolfii* Curas Criticas et Philologicas in N. T. T. II, pag. 613.

7. est *adverbium temporis*, tam *determinati: postquam*, quam *indeterminati: cum, tum, quando.* Luc. II, 15. ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι cum rediissent angeli in coelum. Luc. XX, 37. ὡς λέγει quum dicit. Actor. XXVII, 1. ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν postquam vero decretum fuit, ut enavigaremus. Rom. XV, 24. 1 Cor. XI, 34. Galat. VI, 10. Adde Luc. I, 23. 41. 44. II, 39. V, 4. XI, 1. XV, 25. 2 Paral. XXIV, 11. ὡς εἰσέφερον τὸ γλωσσόκομον πρὸς τοὺς προστάτας. ibid. paulo post: ὡς εἶδον, ὅτι ἐπλεόνασε τὸ ἀργύριον. *Hesych.* ὡς per ὅτι exponit.

8. *quam*, connotans *intensionem et magnitudinem*, adeoque etiam *admirationem.* Rom. X, 15. ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες quam jucundi sunt! (*Hesychius* s. v. ὡς ex *Homeri* Il. γ, 157. docet, esse θαυμαστικὸν ἐπίρρημα. Idem tradit *Etym. M.* adducto loco *Odyss.* ω, 193. Adde *Lucianum* Dial. Jov. et Ganym.

Ganym. IV, 3. et *Aristoph*. Plut. v. 1.) ibid. XI, 33. ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ quam imperscrutabilia sunt judicia ejus! Act. XVII, 5, ὡς τάχιστα quam celerrime. 1 Thess. II, 10. His locis addendus quoque esse videtur locus Luc. V, 21. ubi pro ὃς λαλεῖ βλασφημίας sine dubio rescribendum est ὡς λαλεῖ βλασφημίας quam loquitur blasphemias! Alex. Ies. LII, 7. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. I, 4. ὡς βελτίστῳ, ib. II, 38. ὡς πλείστων, et § 40. ὡς ἐλάχιστα. Conf. *Valckenarium* ad *Euripidis* Phoen. pag. 235.

9. *quatenus*. 2 Cor. III, 5. ὡς ἐξ ἑαυτῶν quatenus ex nostris viribus. Conf. *Raphelii* Annotatt. Herodoteas pag. 490. et Polybianas pag. 482. Adde *Euripid*. Phoeniss. v. 94 et 95.

10. *qua ratione, quomodo*. Luc. XXIII, 55. viderunt, ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ quomodo sepultum fuerit corpus ejus. ibid. XXIV, 35. καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου et quomodo ab iis inter coenandum agnitus fuerit. Eccles. XI, 5. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ κυοφορούσης quomodo ossa in utero praegnantis, scil. concrescant. *Hesych*. ὡς interpretatur ὃν τρόπον.

11. *quia, quoniam*. 2 Tim. I, 3. 2 Petr. I, 3. Alexandrini 1 Sam. XIII, 13. et 2 Paral. XX, 38. Sic *Aeschines Socraticus* quoque adverbio ὡς usus est Dial. II, § 33. Conf. *Raphelii* Obss. Herodoteas pag. 582.

12. *quasi, tanquam si*. Actor. XXVIII, 19. οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι non quasi haberem aliquid, quod populares meos accusarem. ibid. XXIII, 15. ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον quasi volentes accuratius cognoscere. 1 Cor. IV, 18.

13. *quod*, i. q. ὅ. Matth. VIII, 13. ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι quod sperasti, tibi contingat. ibid. XXVI, 39. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ non quod ego volo, sed quod tuae voluntati consentaneum est. Luc. XXII, 61. XXIV, 6. μνήσθητι ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, Act. XI, 16.

14. *quod*, i. q. ὅτι, inprimis ante, vel post verba dicendi, narrandi. Luc. VI, 4. VIII, 47. Act. X, 28. 38. XXVII, 30. Marc. XII, 26. Rom. I, 9. XI, 2. Adde *Aeschinis Socr.* Dial. I, 5. II, 10. 11. 16. 30. 33. *Xenophontis* de Republ. Lacedaemon. I, 1. Scholiastes *Aeschyli* ad Septem contra Theb. v. 623. ὡς per ὅτι interpretatus est. Confer Biblioth. Brem. Nov. Class. IV, pag. 438.

15. *revera, vere, utpote* et respondet hebraico כ *veritatis*. Genes. XXVII, 12. Numer. XI, 1. Nehem. VII, 2. Matth. VII, 29. ἦν γὰρ διδάσκων, ὡς ἐξουσίαν ἔχων docebat enim summa cum auctoritate. ibid. XXI, 26. πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην omnes enim Johannem pro vate vere divino habebant, coll. Marc. XI, 32. ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. et Luc. XX, 6. Joh. I, 14. δόξαν, ὡς μονογενοῦς παρὰ τοῦ Πατρὸς majestatem, qualis est unigeniti filii Dei. *Chrysostomus* ad h. l. ὡς· ἔστι βεβαιώσεως καὶ ἀναμφισβητήτου διορισμοῦ. 1 Cor. V, 3. 2 Cor. II, 17. Philipp. II, 7. In versione Alexandrina respondet hebraico אַךְ *utique, profecto*. Ps. LXXIII, 1. ὡς ἀγαθὸς ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραήλ. *Hesych*. ὡς· ὄντως, ἀληθῶς. Scholiastes *Sophoclis* ad Electram v. 1188. τὸ ὡς· ἀντὶ τοῦ ὄντως. Conf. *Alberti* Obss. Philolog. pag. 207. et *Baveri* Philol. Thucyd. pag. 161.

16. cum praepositione ἐπὶ constructum notat: *usque*. Act. XVII, 14. πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ut proficisceretur usque ad mare. *Xenoph*. Hist. Gr. I, 1. 11. ibid. cap. 6. 5. et III, 4. 11. *Thucyd*. V, 3. ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθω ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν. Conf. *Marklandum* ad *Lysiam* Orat. XXXII, pag. 604. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 562. et *Fischerum* in Indice *Aeschinis* sub ὡς.

17. *ut, adeo ut*, pro ἵνα vel ὥστε. Marc. IV, 27. ὡς οὐκ οἶδεν αὐτὸς adeo, ut ipse nesciat. Rom. IV, 17. ὡς ὄντα ut sint. 2 Cor. V, 20. ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν adeo, ut Deus per nos hortetur. Hebr. VII, 19.

19. ὡς ἔπος εἰπεῖν ut ita dicam. *Aeschines Socr.* Dial. II, 1. 13. III, 13. *Xenophon* de Republ. Lacedaem. cap. 5. § 2 et 8. Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. pag. 139. Eodem modo אֲשֶׁר usurpatur 1 Sam. III, 11. et 2 Regg. IX, 37.

18. interdum ἐξηγητικῶς ponitur et redundat, v. c. Luc. XV, 19. Joh. VII, 10. ὡς ἐν κρυπτῷ occulte. Joh. III, 2. ante διδάσκαλος. Act. XX, 9. ante νεκρός. 1 Cor. IX, 5. ante γυναῖκα, et ibid. X, 11. ante τύποι. Actor. XVII, 22. κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ video vos in omnibus rebus esse religiosissimos. Rom. IX, 29. ὡς Γόμοῤῥα ἂν ἐγενήθημεν Gomorrhaeis similes facti essemus. ibid. v. 32. Philipp. II, 12. μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον non solum me praesente. Philem. v. 9. ὡς Παῦλος πρεσβύτης. 2 Petri I, 3. Adde Marc. IV, 31. Luc. XVI, 1. 1 Cor. V, 3. Eodem modo ὡς redundat apud *Aeschinem Socrat.* Dial. III, 8. in formula ὡς ἀληθῶς, et *Xenophontem* Memor. II, 7. 2. in ὡς πυρκαϊᾷ. Vide *Wesselingium* ad *Herodotum* pag. 480. *Koenium* ad *Gregorium* de Dialectis pag. 31. *Berglerum* ad *Alciphron.* pag. 126. s. et *Krebsii* Obss. Flav. pag. 403.

19. interdum deficit, v. c. Matth. XII, 49. ante ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ μαθηταί μου. ibid. v. 50. 1 Petr. II, 4. ante λίθον ζῶντα, coll. v. 5. Apoc. IV, 6. θάλασσα ὑαλίνη, ubi etiam codices quidam et versiones praemittunt particulam ὡς. *Aelian.* V. H. I, 15. φασὶν pro ὥς φασιν, et cap. 17. ἐμοὶ δοκεῖν pro ὡς ἐμοὶ δοκεῖν, ut plene pronuntiavit *Lucian.* Timon. Tom. I. pag. 125. ad quem locum confer *Jensium. Sophocl.* Oedip. Colon. v. 138. μή μ', ἱκετεύω, προσίδητ' ἄνομον: ubi scholiastes: λείπει τὸ ὡς, ἵν' ᾖ ὡς ἄνομον. *Homer.* Iliad. β', v. 765. ubi videndus *Eustathius.* Confer *L. Bosium* de Ellipsi Graeca pag. 381. ed. *Schoettgenii* et *Th. Gatakeri Advers. Miscell.* cap. 20. pag. 389. Solet etiam כְּ interdum omitti, v. c. Exod. XIX, 4. 1 Sam. XXV, 16. ante חוֹמָה, et Jerem. XXVI, 18. ante שָׂדֶה.

20. ὡς ἐὰν tanquam si. Marc. IV, 26. *ut primum cum, sobald als as soon as.* Rom. XV, 24. 1 Cor. XI, 34. Philipp. II, 23. Vide *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 95.

21. ὡς ἂν *ut, tanquam, quasi.* Rom. IX, 29. 2 Cor. X, 9. *prout, utcunque.* 1 Cor. XII, 2.

22. ὡς ὅτι *tanquam, quasi.* 2 Cor. XI, 21. 2 Thessal. II, 2. In posteriori loco ὡς ὅτι a nonnullis interpretibus per *quod* redditur. Conf. S. Ven. *Mori* Indicem Graecitatis ad *Xenophontis* Hist. Graec. s. h. voce. *Wetstenii N. T.* T. II, pag. 191 seq. et *Zeunium* ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 534 et 545.

23. ὡς ἦν *ut erat, in eodem habitu, quo tum forte erat,* h. e. *quam celerrime.* Marc. IV, 36. Apud graecos Scriptores particula ὡς plane ut *ut* apud Latinos (v. c. *Virgilium* Eclog. VIII, 41.) haud raro *celeritatem* indicat et per *statim* vertendum est. Vide *Harlesium* ad *Theocriti* Idyll. II, v. 82. et *Lennep.* ad *Coluth.* Animadverss. p. 118.

'ΩΣΑΝΝΑ'. *Hosanna*, hebraice הוֹשִׁיעָה־נָּא, quae duae voces a Graecis in unam contractae sunt et significant: *serva quaeso, salutem*, vel *prosperitatem largire, obsecro.* הוֹשִׁיעָה est imperativus Hiphil cum ה paragogico, a radice יָשַׁע, in Hiphil: *salutem dedit, servavit, salvum fecit,* נָא autem *quaeso, obsecro, nunc,* est adverbium, factum per aphaeresin ex adverbio אָנָּא, vel אָנָּה. Matth. XXI, 9. 'Ωσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ Hosanna canimus nepoti Davidis; et paulo post: 'Ωσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις Hosanna canimus Deo, qui habitat in altissimis. ibid. v. 15. Marc. XI, 9. 10. Joh. XII, 13. Saepius in N. T. non legitur. Caeterum videatur *Suidas* in hac voce et ad eum *Ernesti* in Notis ad *Suidae*

et *Phavorini* Glossas Sacras pag. 159. *Alberti* in Miscellaneis Critt. ad calcem Glossarii Gr. N. T. p. 283. ac *Wetstenius N. T.* T. I. p. 461.

ʼΩΣΑΥ͂ΤΩΣ. Adverbium, significans: *similiter, eodem modo, itidem,* ex ὡς *sicut* et αὐτὸς *ipse.* Matth. XX, 5. ἐποίησεν ὡσαύτως fecit similiter. ibid. XXI, 30. 36. XXV, 17. etc. *Hesych.* ὡσαύτως· ὁμοίως, τοιούτως. *Thom. M.* ὡσαύτως· καὶ παραπλησίως καὶ κατὰ ταῦτα. Schol. *Sophocl.* Ajac. 1198. τὸ ὡσαύτως λέγεται παρὰ τοῖς κοινοῖς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 454.

ʼΩΣΕΙ͂, 1. est adverbium similitudinis: *tanquam, sicut, quasi, ac si, perinde,* ex ὡς *sicut* et εἰ *si, tanquam.* Matth. IX, 36. ἐῤῥιμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα dispersi tanquam oves, pastore destitutae. ibid. XXVIII, 3. ὡσεὶ χιὼν sicut nix. Marc. I, 10.

2. ut latinum *quasi* (*Terent.* Heaut. I, 1. 93. *Plaut.* Mostell. III, 1. 94.), *circiter, prope, paene, fere, ferme,* et non solum de numero, sed etiam de loco ac tempore dicitur. Matth. XIV, 21. ἦσαν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι erant numero fere quinquies mille. Luc. III, 23. ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἦν ἀρχόμενος fere tricesimum annum agere incipiebat. ibid. IX, 28. I, 56. ὡσεὶ μῆνας τρεῖς circiter tres menses. Luc. XXII, 41. ὡσεὶ λίθου βολὴν ad jactum circiter lapidis. ibid. v. 59. διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς post horae ferme spatium. ibid. XXIII, 44. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη hora autem erat fere sexta. Joh. IV, 6. XIX, 14. Adde Alexandrinos Judd. III, 29. ὡσεὶ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν. Nehem. VII, 66. Daniel. IX, 21. ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερινῆς.

3. interdum rei veritatem infert. Act. II, 3. γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς linguae igneae. Vide supra dicta ad ὡς et γλῶσσα.

ʼΩΣΗΕ͂, ὁ, *Hoseas.* Nomen prophetae Judaeorum, filii Beeri. Hosea I, 1. hebraice הוֹשֵׁעַ, h. e. *serva,* imperativus in Hiphil a יָשַׁע, in Hiphil הוֹשִׁיעַ *servavit, salvavit.* Semel tantum in N. T. commemoratur Rom. IX, 25.

ʼΩΣΠΕΡ. Adverbium, significans: *sicut, velut, ut, quemadmodum, tanquam,* ex ὡς *sicut,* et περ, particula enclitica. Matth. VI, 2. ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν sicut hypocritae faciunt. Luc. XVII, 24. ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ tanquam fulgur. Apoc. X, 3. ὥσπερ λέων μυκᾶται sicut leo rugit. ʼΩσπερ — οὕτως καὶ *quemadmodum* — — *sic quoque.* Matth. XXIV, 38 et 39. *Philostrat.* Apoll. Epist. 71. ʼΩσπερ — καὶ οὕτως. Rom. V, 24.

ʼΩΣΠΕΡΕΙ͂, *tanquam, velut,* i. q. ὥσπερ, a quo derivatur. Tantum legitur in N. T. 1 Cor. XV, 8. ὡσπερεὶ τῷ (pro τινὶ) ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοὶ tanquam partui immaturo apparuit etiam mihi. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 165.

ʼΩΣΤΕ, 1. *ut, ita ut, adeo ut, utque.* Construitur cum indicativo, vel infinitivo, in tempus finitum latine resolvendo. Matth. VIII, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων adeo, ut navigium fluctibus obtegeretur. ibid. XV, 33. ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον ut ad satietatem edere tanta multitudo possit. Marc. II, 12. Luc. IX, 52. ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ, scilicet ξενίαν. Galat. II, 13. ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει sic, ut etiam Barnabas simulatione illorum abreptus fuerit. Rom. VII, 6. etc. Eodem modo apud graecos Scriptores mox cum indicativo, saepius autem cum infinitivo construitur, v. c. *Aelian.* V. H. III, 8. ὥστε παραχρῆμα αὐτὸν εἵλοντο στρατηγεῖν. ibid. X, 9. ὥστε φεύγειν αὐτά. ibid. XII, 30. ὥστε Πλάτωνα παρεκάλουν. *Euripid.* Phoeniss. v. 1144. ὥστε μαίνεσθαι δοκεῖν.

2. sumitur illative et notat: *itaque, igitur, quare.* Matth. XII, 12. ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν itaque licet sabbato sanare. Marc. II, 28. ὥστε Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου quare filius hominis Dominus est etiam sabbati. 2 Cor. IV, 12. 1 Thess. II, 18. ὥστε quae cum ita sint. Etiam apud graecos Scriptores

tores ὅστι quandoque pro οὖν ponitur, v. c. apud *Libanium* Epist. XXVII, p. 12. ὥστε θαῤῥῶν καὶ ἴθι καὶ γράφε. *Diodor. Sicul.* Lib. XI, p. 408. ὥστε μὴ νόμιζε κ. τ. λ. *Dionys. Halicarn.* Lib. VIII, pag. 508. πολέμου καὶ εἰρήνης οὗτοι κύριοι. ὥστε παρὰ τούτων αἰτεῖσθε εἴτε ἀνοχὰς, εἴτε διαλλαγάς.

3. *nihilominus.* Matth. XXIII, 31. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς nihilominus felices vosmet ipsos praedicatis, coll. Luc. XI, 48. Rom. VII, 12. ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος nihilominus lex causa peccati esse nequit.

4. interrogative sumitur pro *num? igitur?* ita, ut expostulationem quandam simul indicet. Galat. IV, 16. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; num igitur inimicus vester factus sum, vera loquendo vobis?

5. *etenim.* 2 Cor. V, 17. ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ etenim, quicunque est verus Christianus, novus homo factus est.

6. interdum deficit, v. c. Actor. XV, 29. ante vocem ἀπέχεσθαι, Ephes. IV, 22. ante ἀποθέσθαι ὑμᾶς, et Coloss. IV, 6. ante εἰδέναι. Sic *Sophocles* Ajac. Flagellif. v. 834. διὰ τάχους θανεῖν: ubi schol. θανεῖν· λείπει τὸ ὥστε. ὥστε θανεῖν. *Homer.* Iliad. α', v. 8. ubi videndus *Eustathius* p. 49. edit. Florent.

'ΩΤΊΟΝ, ου, τὸ, *auris.* Diminutivum ab οὖς, ὠτὸς, τὸ, *auris.* Legitur tantum in N. T. Matth. XXVI, 51. ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον excisam ei rapuit vi vulneris aurem, ut verbis utar *Juvenci* Hist. Evang. IV, 523. ss. *Grotius* et alii ὠτίον h. l. de *ima dextrae auris parte,* quam medici veteris λοβὸν et Latini *laminam* vocant, interpretati sunt, quam explicationem locus parallelus Lucae XXII, 50. non admittere videtur. Marc. XIV, 47. Luc. XXII, 51. Joh. XVIII, 10. In versione Alexandrina ὠτίον legitur pro אֹזֶן *auris.* Deut. XV, 17. 1 Sam. IX, 15. XX, 2. 2 Sam. XXII, 45. Amos III, 12. *Hesych.* οὖς· ὠτίον. Idem: ὦτιν ὠτίοις. Idem tradit *Suidas. Moeris:* Οὖς· 'Αττικῶς. ὠτίον· 'Ελληνικῶς. Multa vero verba apud Graecos habere formam quidem diminutivorum, non item vero vim et potestatem, multis docuit *Fischerus* in Animadverss. ad *Welleri* Grammat. Gr. pag. 132. et Prol. I. de Vitiis Lexicorum N. T. pag. 10 seq. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. I. pag. 523.

'ΩΦΈΛΕΙΑ, ας, ἡ, *utilitas, commodum, lucrum,* ab ὠφελέω, quod vide infra. Bis tantum in N. T. legitur. Rom. III, 1. τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; quaenam utilitas est circumcisionis? Jud. v. 16. ὠφελείας χάριν turpis lucri causa, i. q. Tit. I, 11. αἰσχροῦ κέρδους χάριν. In versione Alexandrina reperitur pro בֶּצַע *lucrum,* Job. XXII, 3. Ps. XXIX, 11. הוֹעִיל, Hiph. a יָעַל *utilis sum, utilitatem affero,* Job. XXI, 15. Jer. XXIII, 32. et pro תְּעָלָה *curatio.* Jerem. XXX, 11. XLVI, 11. Adde *Thucyd.* I, cap. 90. VI, cap. 80.

'ΩΦΕΛΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *juvo, utilis sum, prosum, proficio.* Pass. 'Ωφελέομαι, οῦμαι, fut. ήσομαι *juvor, prodest mihi, commodum et utilitatem ex aliqua re percipio.* Construitur cum accusativo. Matth. XV, 5. δῶρον, (scil. ἔστω,) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς Deo dicatum esto, quo a me possis juvari. ibid. XVI, 26. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος; quid enim proderit homini? ibid. XXVII, 24. ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ videns autem Pilatus, se nihil proficere. Marc. V, 26. καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα nec tamen morbo suo levata, collat. Luc. VIII, 43. Marc. VII, 11. quibus tua inopia a me sublevari possit, Deo dicata sunto. ibid. VIII, 36. τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον; quid enim profuerit cuipiam? Luc. IX, 25. Joh. VI, 63. ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. ibid. XII, 19. Rom. II, 25. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ circumcisio quidem utilitatem praestat. 1 Cor. XIII, 3. οὐδὲν ὠφελοῦμαι nihil commodi inde haberem. ib. XIV, 6. τί ὑμᾶς ὠφελήσω; quid vobis prodessem? Galat. V, 2. Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει nihil amplius a Christo utilitatis et commodi

modi exspectare potestis. Hebr. IV, 2. XIII, 9. ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν ex quibus nullam utilitatem consequuti sunt. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini usi sunt hac voce pro הוֹעִיל *profuit, profecit, utile fuit*. Prov. X, 2. XI, 4. Ies. XXX, 5. 6. πρὸς ἔθνος, ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς. Jer. II, 11. ἐξ ἧς οὐκ ὠφεληθήσονται. Habac. II, 18. τί ὠφελεῖ γλυπτόν; et עָזַר *adjuvit, auxiliatus est*. Ies. XXX, 7. Adde *Herodian*. II, cap. 3. sect. 21. οὐδέν τι μέγα ὠφελεῖσθαι νομίζει. *Xenoph*. de Republ. Lacedaem. II, 10. ὁ βλακεύων ἐλάχιστα μὲν ὠφελεῖται. Idem de Republ. Athen. I, 3. πλείω ὠφελεῖται. Idem Memor. II, 4. 1. *Aristoph*. Nub. v. 144. *Aeschyl*. Prometh. v. 222. *Euripid*. Phoeniss. v. 377. Interdum ὠφελεῖν apud Graecos quoque cum dativo construitur. Vide *Euripidis* Orest. v. 666. et *Aristophanis* Aves v. 620. *Thom. M*. p. 935. ed. *Bernard:* ὠφελῶ σε· πάντες ῥήτορες, πρὸς δοτικὴν δὲ, μόνοι ποιηταί. Αἰσχύλος ἐν Πέρσαις· (v. 855.) Ὡς τοῖς θανοῦσι χρήματ' οὐδὲν ὠφελεῖ· καὶ Θουκυδίδης ἅπαξ ἐν τῇ πέμπτῃ· (p. 258.) ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις τρόπῳ, ᾧ ἂν δύνωνται. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 421.

'ΩΦΈΛΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *utilis, proficuus*, ab ὠφελέω *juvo, prosum, utilis sum*. 1 Tim. IV, 8. ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστι sed pietas ad omnia utilis est. 2 Timoth. III, 16. ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν. Tit. III, 8. ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις veram hominibus utilitatem praestant. Saepius in N. T. non legitur. Adde *Thucydid*. VII, cap. 64. αὐτὸς δὲ αὐτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος. ibid. cap. 69. *Aelian*. V. H. XII, cap. 54. *Thomas Mag*. pag. 935. edit. *Bernard:* ὠφέλιμον· τὸ ὠφέλειαν ἐμποιοῦν. τὰ γὰρ εἰς μος, τὰ μὲν εἰσὶν ἐνεργητικὰ, οἷον ὠφέλιμος, τὰ δὲ παθητικὰ, οἷον τρόφιμος, κ. τ. λ. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 378.

FINIS.

Excudebat Car. Stewart.